knihownja

Cźišło 1.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech él khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **3. januara 1926** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezłow.

Nowe lěto.

My wěmy pak, ſo tym, kiž Boha lubuja, wſchitke wězy k lěpſchemu ſkluža. List na Romſkich 8, 28.

Stare lěto ke kónzej khwata. Sylveſter tu je. Ssedźu ſ mojimi lubymi ſwójbnymi wó jſtwje hromadźe. Božodźěſćzowy ſchtom ſo ſaſo ſwěćźi. Wjele njeręčźimy. Kóždy je we ſwojich myſlach. Wutroba je nam bóle hnuta, hač hewak. Je nam kaž we wokomiknjenjach dźělenja. Sylveſter je hodźina dźělenja. Dźělimy ſo wot ſtareho lěta. Wjele dopomnjećźow ſo we wutrobje ſběha. Runje ſrjedź nozy ſwony ſaſwonja. Do nózneje cźiſchiny jich ſynki cźim móznišcho klincźa. Wſchitkim, wſchitkim, kotrychž hiſchćże ſpar wopſchijał njeje, chzedźa ſe ſwojim ſwjatočnym ſwonjenjom prajicź: Dźakujćże ſo Bohu! Spominajćże na Boha! Wróćźće ſo k Bohu! Pytajćże, ſchtoż je horjekach! Njeje Bóh wam dał ſtrowoſcź a wſchědny khlěb ſa jene zyke lěto? Njeje wam dał měr do domu a žohnowanje ſa dźěło a radoſcź do wutroby? Njeje wam ſylnił ſnutſkownu móz ducha a duſche a hnadnje wam pſchepomhał pſches cźežke, ſtyſkne cźaſy? Kaž wjeſele khwalenje a wyſkanje klincźi do nózneje cźiſchiny ſwonow ſwonjenje. S dobom ſo jich ſynk ſhubi. Swony mjelcźa, ale jenož khwilku. Myſle w cźichich wokomiknjenjach khwataja tam a ſem. Wſchěch ſwojich lubych ſaſo widźu, tu w cźaſnym žiwjenju wjazy njejſu. Strowju w duchu lubeho nana. Kak je naš lubował. Kak je ſa cźaſ a wěcźnoſcź derje ſ nami měnił! Pſched ſobu nětk w cźichej nozy ſaſo widźu lubu ſwěrnu macź. Jeje žiwjenje bě próza a modlitwa, kaž dołho tu bě. Widźu ſtyknjenej jeje ruzy. Jeje lube wócźko ſaſo na mnje hlada, ale je jaſnoſcź w nim, kaž na tutym ſwěcźe njeje. Kaž ſprózne dźěcźo wjecźor cźiſche wuſnje, tak je wot naš domoj ſchła. Swony ſaſo ſwonja. Na božodźěſćzowym ſchtomje ſwěcźki haſchecź pócźnu. Pytam ſa ſwětłom, kiž njehaſnje. Tu jo namakam w ſłowje, kiž je ſa nowe lěto nam date: „My wěmy pak, ſo tym, kiž Boha lubuja, wſchitke wězy k lěpſchemu ſkluža!“

Schpruch je ſnaty. Jako dźěcźi ſmy jón wuknyli. Na pacźerjach ſmy ſebi jón rospominali. My wěmy! Kajka móz a wěſtoſcź w tutym ſłowje leži. My wěmy! W naſchim cźaſu je huſto tež najwěſcźiſche w lutych dwělowanjach njewěſte. Je wěrno, ſchtoż Boże ſłowo wucźi abo njeje wěrno? Je wěrno, ſo je Jeſuš Khryſtuš Boži ſyn wot Wótza we wěcźnoſcźi porodźeny, abo njeje wěrno? We wſchěm jich wjele mjes nami khabła. Niczo dwělowarjam naſcheho wěry liwkeho cźaſa wjazy wěſte njeje. Do tuteje ſrudneje njewěſtoſcze klincźi Pawołowe ſłowo: My wěmy! Tu je wěſtoſcź. Tež njeje njewěra, ale ſylna, wjeſeła, troſchtna wěra!

Wſchitke wězy! Tež ſtyſk, rudźenje, pſcheſcźěhanje nam k lěpſchemu ſkluži? Tež khoroſcź a domachpytanje? Haj, ſłóncźko Božeje luboſcze nam ſwěcźi, hdyž Boža ſchcźedriwa ruka naš žohnuje, hdyž wona naš po pucźach miłoſcze a dobroty wjedźe, to nam zyle wěſcźe dyrbjało ſtajnje k lěpſchemu ſkluźicź, ale hdyž wſchě ſeńſke ſepjery ſo nam roſkamaju, wſchě nadźije ſo nam ſnicźa, najlubſchi cźłowjek nam mrěje, ſahe, huſto tak jara ſahe wěrjazy nan wot ſwojich lubych ſyrotkow ſo dźělicź dyrbi, je móžno, ſo nam wſcho to k lěpſchemu ſkluži? Schtó je to ſłowo prajił a do liſta na Romſkich pišał? Japoſchtoł Pawoł. Je wón lohke žiwjenje měł? Njeje wón cźerpił pod hłodom a lacźnoſcźu? Njeje wón ſhonił cźłowjeſku ſłóſcź

a hidu? Njeje wón bity na cźěle a pschescźěhany na duschi? Njeje jeho žiwjenje martrowne žiwjenje było? A tola runje wón wyska: Wschitke wězy nam k lěpschemu žkuža.

Niczo nam njeßmě schkodźicź. Wschitko dyrbi nam žohnowanje s wyßoka pschinjescź. Wscho, schtož shonimy, cźehož žo wjeßelimy, wo cźož płakamy w žwójbje a domje, wscho, schtož nam žo stanje, schtož naschim lubym žo stanje, wschitko, wschitko nam k lěpschemu žkuži. Wscho, pod cźimž nasch lud cźerpi, wscha žurokowosć naschich njepschecźelow, wscha nusa a khudoba nascheho srudneho cźaßa, wchitko, wschitko kschescźijanej jenož k lěpschemu žkuži. Wscho, schtož Bóh na naß dopuschcźi, schtož cźłowjekojo nam cźinja, wscho chze nam pomhacź, njech je wjeßele abo srudoba, žohnowanje abo domachpytanje, luboscź abo hida, so k Bohu žo wobrocźimy, jeho po wěrje sapschimnjemy, s nim nasch pucź dźemy, po jeho kasnjach cźinimy, jeho žwjatu wolu dopjelnimy, jemu žkužimy, jemu žo podamy, wot žwětneho žo wußwobodźimy a Boha žo bojimy, jeho subujemy, jemu žo dowěrimy wyschsche wscheho. Wschikto k lěpschemu! Wotewrimy žebi stary testament! Kak bu Josef bity, pschescźěhany. Njewinowaty leži w jastwje. Na kak zyle spodźiwne waschnje je jemu tola kóžde Boże wjedźenje k lěpschemu žkužiło! A Pawoł? Cźećko khory abo spytany wón je. Saßo a saßo wón nutrnje Boha proßy, so by tuto cźerpjenje abo spytowanje jemu žo wotewsało. Wón dyrbi jo snjescź a hlaj! Pschezo žylnischi we žwojej wěrje a scźerpliwischi pod kschižom wón bu. Wschitko k lěpschemu! Jeho hidźerjo jeho s jeneho městna na druhe honja. Nihdźe wón měra njenamaka. Cźehodla? Kak dźiwne a potajne žu Bože pucźe! A tola, njebě tuto pschescźěhanje žohnowanje? Hidźerjo Khrystußoweho evangelija dyrbjachu k tomu pomhacź, so bu sbóžna powěscź wo Khrystußu psches kraje a morja njeßena. Wschitko k lěpschemu! W jastwach leži Pawoł. Runje w jastwach s dźěłom wobcźeženy japoschtoł khwile namaka, žwoje listy pißacź, kiž žu nam a zyłemu kschescźijanstwu s njewurjekliwym žohnowanjom. Na Wartburgskim hrodźe je Luther jaty. Cźehodla? So by khwile namakał sa pschekoženje biblije. Wschitko k lěpschemu! To je sawěscźe wěrno!

Schtož cźini Bóh, wscho dobre je. Jeho pucźe žu nam husto potajene, ale žu tola prawe a žwjate a mudre a sbóžne. Tuž poruczmy žo Bohu. Dowěrmy žo jemu. Bjerny wschitko s ruki nascheho Wótza. Lubujmy jeho. Podcźišćimy žo jeho žwjatej, dobrej woli a tón, kiž je hacź dotal naß dźiwnje a tola tak hnadnje wodźił, budźe dale s nami w nowym, kaž w starym lěcźe!

A tola žohnowane hody.

(Skónczenje)

„Gonfuko! Limsango!“ to bě nan, kotryž wołasche. Wjeßołaj skoczischtaj hólzaj do domu. Ow běda! Hußyza leżesche tam hižo w korbje. A pódla stejesche druhi korb s kijeschkami sa kadźenje, s hornzom sa cźaj a s druhimi wězami sa tajke žwjedźeńske woprowanje.

„Hnydom ponjeßetaj,“ tak rěkasche nanowa pschikasnja, „hußyzu do doma duchow! Tam ju ducham postajitaj! Tutom budźetaj kadźicź a woheńske wězy palicź, so bychmy w nowym lěcźe sboże měli!“

Hólzaj žo njehibnyschtaj.

„Nó, budźe to skoro!“ sawoła nan. „Chzemy pjecźeń hischcźe dźenža jěscź!“

Limsang wotmolwi: „Nano, mój to njemóžemoj cźinicź, mój . . .!“

„Schto, wój njechataj mi wjazy poßłuchacź?“ sawoła nan rosnjemdrjeny. „To by hischcźe lěpje było. Nětkle hnydom běžitaj abo — ja waju saražu! — A wot hußyzy njedostanjetaj ani koscźicźki!“

Ow, a tola bě nowolětna hußyza pjecźeń najwjetsche wjeßele zyłeho lěta!

„Nano!“

Tutón pak posběže pjascź a pohladny tak na Limsanga, so tutón hnydom sa khwaklu s korbomaj pschimasche a ju na ramjeni wsa. Nan storcźi kóždeho hischcźe s pjascźu do rjebłow a žuny jeju s durjemi won.

Kaž stóstnikaj cźehnjeschtaj po haßy dele. Božo, schto sapoczecź! Njeje ha žaneho wupucźa, žaneje pomozy! Srudny krocźesche Gonfuk sa bratrom; psched žobu njewidźesche niczo, khiba nowe sapręcźe, nowu pscheradu! Ale, wón bě sabył, so bratr pscheklepany hólz! Myßliczka bě jemu pschipadła a jemu wschu srudobu saczěriła. Nimale wjeßoły staji korbaj psched domom duchow na semju, do doma pak njesastupi. Powoczini wěko jeneho korba; w tutym bě pěknje brunjena pjecźeń; hnydom jón saßo sawodźe. Wocźini wěko druheho a wsa s njeho te wschelake wězy sa wohnjostroj, kotrež dyrbjesche sapalicź a tykny je do saka; tohorunja wsa też kijeschki sa kadźenje, rosłama je na połojzy a rosmjeta je na pucź. Korb saßo sawodźewschi, cźakasche s bratrom nětkotre mjeńschiny pschi durjach domu. Kajke sbožo to, so runje nichtón njepschińdźe! — Na to wsa saßo korbaj, nětk wo něschto lózschej, s kwaklu psches ramjeni, a tak krocźeschtaj pomałku dom, hdźež starschej njescźerpliwje na žwjedźeńsku pjecźeń cźakaschtaj a hnydom, niczo dale žo njepraschawschi, sapoczeschtaj jěscź. —

Saßo hody! Domoródna kschescźijanska woßada žwjecźi Božu nóz. Móznje klincza hodowne khěrlusche k njebjeßam. Wutroby žo raduja, wóczka žo błyschcza. Hody, hody saßo,

K nowemu lětu 1926.

Hłós: Budź khwalba Bohu žamemu ꝛc.

K nam lube nowe lěto dźe,
hdyž stare nam žo minje.
Tuž kóždy ruzy radostnje
a wutrobu nět sběhnje
tam k lubom' Bohu na njebju,
też jeho Ssynej lubemu
a jeho žwjatom' Duchej.

Bóh Wótź je Ssyna póßłał k nam
Bóh Ssyn žo sa naß poda,
Bóh žwjaty Duch to sjewi nam,
— tak Bóh nam khudym woda
a troschtuje naß psches žłowo,
kiž nam je krute wopißmo,
so nad nami žo žmili.

Sa žłowo s wotkasanjom my,
kiž cźistej w kraju mamy,
sa měr a dobre wustawy
dźak, Božo, tebi damy.
A dale poruczujemy
wschě wustawy cźi, krónuj ty
to nowe lěto s hnadu!

Budź cźi dźě, Knjesej lubemu,
nět cźescź a khwalba data;
njech njepschecźelej kóždemu
móz nad nami je wsata!
Daj, Jesu, dobre lěto nam,
naß stowarsch jónu k jandźelam!
Tam khwalimy cźe rjenje. —

Cyriakus Schneegaß, 1546—1597; — scß. „Rychtař“ (w „Zionskich hł.“ I, cźo 48), — formalnje a po originalu trochu wuporjedźił M. U.

to je myßl kóždeho a wutroba je połna žedźenja ſa Jeſußdźěčatkom.

Najmóznischo a najwjeßelſcho mjes ſpěwarjemi ſpěwataj bratraj Gonfuk a Limſang. Jeju wutroba wě a ßo w tym raduje, ſo je ßo tuto dźěčo tež ſa njeju narodźiło, ſo mataj tež wonaj dźěl na hodownym bohatſtwje a žohnowanju. Buſchtaj tola wobaj w ßwjatej kſchcźenizy kſcheſcźijanaj.

A tam dale pſchi ſcźěnje ſtejitaj dwejo, mužſki a žónſka: Gonfukowy nan a młoda žona. S jeju wócźkow rěcźi žedźenje po tym, tež tak ßo ßobu radowacź móz. A nan běſche hižo pola fararja, ſo by ßo ſa roswucźowanje ſamolwił a tež pſchichodnu džowku; mandźelſka je domach woſtawa; ſawoſtawa tež hewak hiſchcźe domach w póhanſkim waſchnju a w dotalnych cźinkach. Ale, tak myßli ßebi mandźelſki, hdyž my wſchitzy w nowej wěrje, njewoſtanje wona ßama w ſtarej a pſchińdźe tež. —

To nětk wěmy, cźehodla bratraj tak ſ zykej wutrobu ſpěwataj: „Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi a měr na ſemi a cźłowjekam dobre ſpodobanje!“ Kak zyle, zyle hinak to lětßa hody hacź loni! A tola hiſchcźe hody po wſchěm rudźenju a tyſchenju myßli ßebi Gonfuk, ſpominajo na ßebje, a tam k ſcźěnje hladajo, hdźež ſtejitaj nan a mandźelſka ßepnje: Tež hiſchcźe hody, ßwětko je hižo ſeſkhadźało!“ A ßo dopomniwſchi na macź, ſcźele nutrne ſdychnjeńcźko k njebjeßam: Knježe Božo, ſpožcź, ſo tež pola macźerje tola hiſchcźe hody!

Pomhaj Bóh wam do noweho lěta 1926!

Hodowne ſwony ßu doklincźałe, ſtaremu lětej 1925 ßu doſwoniłe, nowemu lětej 1926 ſaſwoniłe! Nowo lěto džeńßa! So bychmy k tomu tež wſchitzy wjedźeli: Bóh tón Knjes tež ſ nami džeńßa! To by tak někotremu pomhało w ſtaroſcźach a nuſach, w bojoſcźach a dwělach!

Ssy ßebi ty tohole zyle wědomny: „Bóh tón Knjes tež džeńßa ſ nami!“? To rěka, wón je był nad nami hacź ßem. A tola ſaßo rěka pruhowacź, cźinicź ſličźbowanje a ßo kacź pſched Bohom wſcheho, ſchtož bě njedobre w ſtarym lěcźe, a ßo džakowacź, ſo Bóh tón Knjes mje tola pſchi wſchěm tym hacź ßem ſdźeržał a mi tola hiſchcźe hacź ßem pomhał. — Bóh tón Knjes hacź džeńßa nad nami! To rěka dale, džeńßa ßameho ßo pſcheměnicź ſe ſtareho do noweho, ßo do Božeje błużby ſtajicź, ßo Bohu ſ nowa dacź a dowěricź. K tomu błuſcha pak modlenje a proſchenje! Tuž budź to prěnje džeńßa, ſo ßo modliſch, a ſo pſchi tym ſ džakowanjom ſjednocźiſch próſtwu, a to próſtwu ſa to wobnowjenje w tebi a próſtwu ſa nowe lěto. W nim budźemy najnuſnischo trjebacź Božu pomoz, wono pſchinjeßy ludej a jenotliwemu tajkeho doſcź, ſchtož nuſuje a cźěri k ſtyſkapołnym modlitwam. Styſkapołne modlitwy ßu pak huſto doſcź ſakomdźene modlitwy, to rěka, modlitwy, kotreż nětk w styſku dyrbiſch ſpěwacź, dokelž prjedy ßy ſapomnił, k Bohu ßo modlicź a jeho wo pomoz a žohnowanje proßycź. A na tajke ſkomdźenja ſpominacź, budźe naß tuto nowe lěto nuſowacź. Tuž hladajmy ßo, ſo džeńßa hižo ſaßo nowe ſkomdźenje njeſawinujemy!

Ale pſchi wſchěm ſtruchwym woſtawa tola to tamne tež: Bóh tón Knjes je ßmilny tomu, kotryž pſchińdźe k njemu ſe roskatej a ſ ponižnej wutrobu a ſ wěrnym modlenjom. Tajkemu wón tež pomha. Tuž budźmy tajzy! Pſchetož bjes Božeje pomozy ani zyły wulki lud niczo njeſamóže, ani tež jenotliwy!

Hdyž Wam pſchiwołamy do noweho lěta: „Pomhaj Bóh Wam w nowym lěcźe 1926!“ ſměje tuto pſchecźe — kaž kóžde druhe — ſa Was jeno žohnowanje a wuſpěcha, hdyž wy ßo dowěricźe Božej pomozy ſ wutrobnej wěru. To wopomńmy wſchitzy, kiž doſtawachmy pſchecźa nětkle k nowemu lětej, ſo njebychmy je podarmo brali! Tole je tón jedyn brach, na kotrymž wjele cźłowjekow hižo nowe lěto khori. Tón druhi je tón, ſo drje wjele tak mjenowanych ſbožopſchecźow nowo lěto wuprajeja, pißaja, ale pak ſ nimi njeſjednocźa tu wěrjazu próſtwu k Bohu, ſ kotrehož tola wſchitko „ſbožo“, wſchitko wěrne ſbožo je. Ssy ty to džeńßa ſtrowe nowe lěto naſtupił, njekhorjo na tutymaj khoroſcźomaj? Bóh daj, ſo je to „ſtrowe nowe lěto!“

Hdyž wono to je, potom derje tebi. Potom tež to zyłe nowe lěto ſtrowe, potom pomha tebi Bóh tón Knjes a bohacźe ßo dopjelnjeja noweho lěta pſchecźa. Pſchi wſchěm cźeźkim, ſrudnym a ſrudźazym potom to nowe lěto tola hiſchcźe ſa tebje žohnowane lěto! Tak pomhaj Wam wſchěm Bóh tón Knjes do noweho lěta!

Porſchizy.

(Skónczenje.)

We wójnje 1813 wotpalena zyrkej ßo w lětach 1814 hacź 1816 pſches woporniwoſcź woßadnych ſaßo natwari. Sso wě, ſo njebě mózno, nutska wſcho tak rjenje wuhotowacź, kaž by ßo to w lěpſchich wobſtejnoſcźach ſtało, ale to najważniſche wſcho ßo wuhotowaſche. Nowe ſwony w lěcźe 1815 doſtachu. kiž woßadźe hacź do 23. julija 1917 ßłużachu, hdźež wójny dla ßo wotedachu. Napißmo najwjetſcheho ſwona pokaſa, ſo je ßo poſdźiſcho pſchelecź dyrbjał; rěkaſche: „Diee im Jahre 1815 gegoſſene und am 22. Dezember 1853 geſprungene Glocke wurde auf Anordnung des Kollator Herrn David Moritz Anton von Döring, Hauptmann von der Armee, auf Purſchwitz, umgegoſſen von Friedrich Gruhl in Kleinwelka 1854.“ Na druhim boku ſtejeſche: „Cźeſcź budź Bohu w tej wyßokoſcźi. Pfarrer H. A. Krüger, Kirchſchullehrer E. E. Rothenburg, Kirchväter A. Mittaſch und J. Hettmann.“ — Napißmo ßrěnjeho ſwona bě: „So wie der Klang im Ohr vergehet, der mächtig tönend ihr entſchallt, ſo lehre ſie, daß nichts beſtehet, daß alles Irdiſche verhallt.“ Na druhim boku ſtejeſche: „Nach Zerſchmelzung der drei Glocken bei dem Brande der Kirche von Purſchwitz in der Schlacht am 21. May 1813, wurden dieſelben neugegoſſen von Friedrich Gruhl in Kleinwelka 1815.“ Napißmo małeho ſwona bě: „Ernſt begleiten ihre Trauerſchläge einen Wandrer auf dem letzten Wege. Gegoſſen von Friedrich Gruhl in Kleinwelke 1815.“ — Tež byrgle doſta hižo 1815 natwarjena zyrkej. Drje běchu ſtare ſ lěta 1695, kiž ßo wjazy w Budyſchkej Pětrowſkej zyrkwi njetrjebachu a darmo naſchej woßadźe darichu, ale tola hiſchcźe hacź do 1859 naſchemu Bożemu domej derje ßłużachu. We tutym lěcźe ßo nětcźiſche byrgle ſa 1150 tolerjow kupichu. We lěcźe 1840 doſtachu łubje a ławki rjane běłe wobarbjenje, tak ſo bě nětko wſcho ßwjatocźne w Božim domje.

Wulka ßwětowa wójna 1914—1918 kaž druhe tež naſchu zyrkej potrjechi. Piſchcźele a ſwony dyrbjachu ßo 1917 wotedacź, ale woporniwoſcź woßady 1919 nowe piſchcźele a 1920 nowe mjedźane ſwony wobſtara. Napißmo wulkeho ſwona rěka: „Die in der Schlacht am 21. Mai 1813 beim Brande der Kirche zerſchmolzenen und 1815 neuerſtandenen Glocken wurden m Kriege 1917 abgeliefert und durch die Opferwilligkeit der Gemeinde 1919 neu gegoſſen.“ Na druhej ſtronje ſteji: „Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi! — O Land, Land, Land höre des Herrn Wort.“ — Napißmo ßrěnjeho ſwona rěka: „Laſſet euch verſöhnen mit Gott! — Pójcźe, pſchetož wſchitko

je hotowe! Gegoſſen von Franz Schilling Söhne in Apolda.“ — Na małym ſwonje ſteji: „Je hiſchcże druhi ßabatny wotpoczink woſtajeny Bożemu ludu. Darjeny wot Gudez ßwójby w Kumſchizach.“

Nuſa wójny ßobu pſchinjeße, ſo 1916 ſa wjeczorne pobožnoſcże milinu do Božeho doma kłaſcź dachmy, dokelž ßwězy kupicź bě pſchedrohe.

Schtož zyrkwinſke žiwjenje naſtupa, móžemy rjez, ſo je w Porſchiſkej woßadże pſchezo jara mózne było. Reformazija je hižo po ſdaczu 1530 naſchu woßadu pſchimnyła. Sswěrni duſchepaſtyrjo ßu ßo ſa žiwu wěru woßadnych ſtarali. Njech jenož někotſi ßo pomjenuja:

Gregorius Martini. Wón bě w cżežkim cżaßu 30-létneje wójny ſ fararjom a je prěni hornjołużiſki faraŕ, kiž Sserbam w macżeŕſchcżinje Boże ßłowo cżiſchcżane poſkicżi. Drje bě 1597 jako prěnju hornjołużiſku ßerbſku knihu Worjech, faraŕ w Hodżiju, mały Lutherowy katechismus cżiſchcżecź dał, ale Martini pſchełoži ſ biblije do ßerbſkeje rěcże. Napißmo jeho knižki réka: „Die ſieben Buß Pſalmen des königlichen Propheten Davids. Wendiſch und Deutſch zum Druck verfertiget und zugerichtet Durch Gregorium Martini Lobavienſen, an jetzo Pfarrherrn zu Burſchwitz. Gedruckt zu Budiſſin durch Nicolaum Zipſern Anno 1627.“ Wón chzyſche też hiſchcże dalſche knihe wudacź, ale wumrje 1632 w młodych létach.

Zacharias Bierling bě 1653—1695 ſ fararjom we Porſchizach. Jeho ßmjertny pomnik móżeſch hiſchcże dżenßa w zyrkwinſkej murji pſchi durjach napſchecżiwo ſchuli widżecź. Wón ßwoju nahladnoſcź na to ważeſche, ßerbſchcżinu ſ němſkimi pißmikami napißacź a wuda 1689 eine „Wendiſche Schreib- und Leſe-Lehr“. Jeho knižka tajki ſacżiſchcź na jeho cżaß cżini, ſo ßo po tym ßerbſki prawopiß pſcheměni a ſkoro runje tajki woſta hacž do naſcheho cżaßa.

Chriſtoph Schklenker, 1718—1728 ſ fararjom. Pod nim ßo zyrkej 1719—22 kaž też ſchula 1726 padawoſcże dla ſ nowa natwariſchtej. Wón wuda 1722 wukładżeny ßerbſki katechismus ſ napißmom: „Der kurzgefaßte kleinere und der kurzgefaßte größere Himmelsweg, deutſch und wendiſch.“ Jeho rjany pomnik ſteji pſchi ſaſtupnych durjach na ſchulſkej ſtronje.

Jan Bjedrich Mitſchke, 1799—1825 ſ fararjom. Pod nim wotpali ßo zyrkej 1813 a ſ nowa natwari 1814—19. Jeho pomnik — tafla — leži na jeho rowje ßrjedź ſtareho pohrjebniſchcża w bliſkoſcżi wulkeho pomnika jeho ßyna, kiž bě też (1827—1839) ſ fararjom w Porſchizach.

Hendrich Guſta Krüger, 1840—1858 ſ fararjom, pſchełożeŕ ßerbſkich kěrluſchow a dobry ſnajeŕ ßerbſkich ſpěwaŕſkich.

Hermann Julius Trautmann, 1858—1886, połny ryczeŕſkeje ſmyßlenoſcże.

Arnoſcht Kurt Krügar, 1880—1914, muž hłubokeje pobožnoſcże a wěry.

Zyrkej a ſtat.

Sa němſki lud běchu tute hody ſrudne hody. Niz, ſo bychu ßo k hodam a k jich wjele nadżiji wobſtejnoſcże w kraju połěpſchiłe, ně pohubjeńſchichu ßo a ſniczichu tak někotremu hodowne wjeßelenje. 15. oktobra mějachmy 298 000 dźěłonjemějerjow, 1. novembra 363 000, 15. novembra 470 000. A tak to poſtupowaſche dale. Nimo toho jich telko a telko jenož někotre dny dźěła. WBarlinje je ßo liczba dźěłonjemějerjow w druhim tydżenju dezembra wot 119 000 na 141 000 powyſchiła. — Dalſche ſnamjo pohubjeńſchenja ßu konkurſy. Januara 1924 běchu jich 290 w Němſkej, novembra 1925 pak 1344! To je ſrudne a khudobne wobradżenje k hodam a hubjeny wuhlad do noweho léta! Hacž pak tole jich wjazy pohnu, ßo cżim bóle ſtaracź wo tón najwjetſchi hodowny dar, wo to Boże dźěcżo ßame, a ßo ſ nim nutrniſcho modlicź k Bohu a proßycź wo ßmilnoſcź, pomoz, žohnowanje? —

Rußowſka ſapocżnje, kaž ßo ſda, ſ nowa zyrkej pſcheſcżěhacź. Po najnowſchich powjeſcżach je Sowjetſka wyſchnoſcź 50 biſkopow, kotſiž běchu na zyrkwinſku ſhromadżiſnu do Moſkawy pſchiſchli, ſajała. Bjes dźiwa, ſo je to mjes prawowěrnym ludom njeměr ſbudźiło.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

„Pomhaj Bóh“ chże też w nowym lěcże 1926 rad do ßerbſkich domow a ßwójbow pſchikhadżecź, ſtrowjo ſ pěknym ßerbſkim poſtrowom. Tuž ßu wſchitzy Sserbjo wutrobnje proſcheni, ßebi łopjeńko porjadnje wobſtaracź a też druhich napominacź, ſo bychu ßebi jo ſkaſali. Mjes druhim pſchinjeßemy dale ſtawiſny naſchich ßerbſkich woßadow, kaž ßmy to w ſtarym lěcże ſapocżeli; po ſkónczenju nětkle woſjewjeneho powjedańczka pſchińdże ſaßo jene wot Khryſtiny Rogoweje, kotrejež powjedańczy: „Wotrocżk“ a „Bjes Boha na ßwěcże“ ſtej ßo jara ſpodobałej; — tutej doſtanjecże w Ssmolerjej knihaŕni ſa tuni pjenjes też jako pěknjej knižzy. — Tuž tak chzemy „Pomhaj Bóh“ do noweho léta hicź a Bóh pomhaj nam wſchěm w nowym lěcże, ſo by ßo nam też tuta ßłużba ludej ſ njedżelſkim łopjeńkom ßłużicź, derje radżiła, Sserbam k žohnowanju, Bohu k cżeſcźi a Bóh pomhaj Wam wſchěm, ſo byſchcże měli žohnowane nowe léto!

W Frankfurcże wobſamknychu ſaſtupjeŕſtwa krajneje zyrkwje wo pſchewſaczu nowych ſpěwaŕſkich. To naß w ßerbſkich woßadach woßebje ſajimuje, dokelž dźěłamy na nowym wudawku ßerbſkich ſpěwaŕſkich. Shromadżiſna poſtaji, ſo ßo njeßmědża dotalne Frankfurtſke ſpěwaŕſke, kotrychž poßledni wudawk je nimale roſpſchedaty, ſ nowa nakładowacź, ſo maja ßo ſa tute te tak mjenowane wukrajne ſpěwaŕſke — Auslandsgeſangbuch — pſchijecź. Tute wot evangelſkeho wubjerka zyrkwjow wudate ſpěwaŕſke maja 342 kěrluſchow a ßu hižo wot někotrych krajnych zyrkwjow pſchijate. W nowych ſpěwaŕſkich dyrbja wone tón prěni dźěł tworicź; k tutomu pſchidaja ßo w druhim dźěle na 150—200 dalſchich kěrluſchow, mjes nimi też nabožne ludowe ſpěwy. Wudacże dyrbi ßo tak ſpěchowacź, ſo ßu ſpěwaŕſke k 1. adventej noweho léta 1926 hotowe. To je wěſo tam mjenje wobcżežne dźěło, hacž pola naß Sserbow; pſchewoſmu tola hnydom dwě tſecźinje ſpěwaŕſkich hotowej, trjebaja ßo jenož ſa 150 abo 200 nadrobniſcho poſtaracź. Spěchowacź pak dyrbja też Sserbjo wudawk nowych ſpěwaŕſkich, hewak mohło to ſe ſchkodu bycź abo ßamo pſchepoſdże.

Liſtowanje:

Knjeża duchowni ßu proſcheni, ſo bychu woßadne roſprawy wo ſańdżenym lěcże 1925 ſa Pomhaj Bóh bórſy podali, ſo bychu ßo porjadu woſjewjecź mohłe. Nadżijamy ßo, ſo ßo žana woßada njewuſamknje! Dopißy ßo njech mi abo do cżiſchcżeŕnje podawaja!

K. w H. W. ſa 1. po E. (ßwjedżeń ſjewjenja). — T. we B. ſa 2. po E. —

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacżizach.

Cžišło 2.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **10. januara 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischczetnje a knihaŕnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi wertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

„Stawaj a rosßwětluj ßo; pschetoż twoje ßwětło pschińdźe a kraßnoscz teho Knjeza skhadźa na tebi.“ (Jeſ. 60, 1.)

Hodowny ßwjaty cžaß namaka ßwój kónz se ßwjedźenjom Khrystußoweho sjewjenja. Sapoczeli ßmy jón patorżizu pschi žłobje, w kotrymž leżesche Boże dźěcžo, kiž je nasch Sbóżnik. Dźenża dźeja nasche myßle daloko won hacž ke kónzej semje: Khrystuß ßwěta sbóżnik. Dźenża ßkyschimy:

Kraßnoscz teho Knjesa skhadźa na wschitkich ludach ßwěta;

1. Wo tym ßměmy my něschto widźecz,
2. K temu ßměmy też my ßobu pomhacz.

Stawisna ludow rěcži wo sbożu a njesbożu, wo dobrych a skych poczinkach cžłowjekow tu na semi; dopokasa pak też, so wschitzy ludźo wjedźa, so je bójski duch abo wyschsche mozy, wot kotrychž wotwißuje a kotrychž spodobanje dyrbja pytacz. Mjes wschitkimi ludami bě israelski lud shonił wo žiwym Bosy, kiž praji: Wy budźecże mi ßwjaty lud.

Tuž namakasch w stawisnje israelskeho luda sawěrnje pobožnych ludži, kiž Bożu wolu snajachu a jeho mjeno cžeschachu. Nadeńdżesch pak też runje pola nich žedźenje po pomozy Božej w njelubych wobstejnoscżach luda. Ssudźi tola profeta ßam, so zyku semju pschikrywa cžěmnoscz a mrokota ludźi. Ale tón ßamy profeta wustupi nětko se ßwojimi ßkowami: „Stawaj a rosßwětluj ßo, pschetoż twoje ßwětło pschińdźe.“ Sawěrnje nowa, wjeßoła powjescz sa wschitkich. S profetiskim wócžkom hlada do pschichoda a widźi ßwój lud kraßnje knjeżo nad póhanami. Ale tele knjejstwo njeje sa njeho niczo druhe hacž sjewjenje kraßnoscże ßwojeho Boha. Wěra a wótzny kraj krucże hromadże wißatej.

My wěmy, so ßo semski dźěl tejele nadźije njeje dopjelnił, ale dopjelniło je ßo ßlubjenje Božeje pomozy a sjewjenje Božeje kraßnoscże: w Khrystußu Jesußu je ßwětło sa zyke cžłowjestwo skhadźało. Schto dha je to woßebite w Jesußowym ßwědcženju wo Bosy? Snata bě israelskemu ludej Boża ßwjatoscz; ta bě też naschemu Knjesej a sbóżnikej na wobliczo pißana a w cžistej ßwjatoscži wjedźesche ßwoje žiwjenje. Ale k temu hischcże sjewi luboscz Bożu, kotraž cžłowjeka wumóże wot wscheho sleho. Kaž Boże ßłónczko woživi semju a schtoż na semi je, tak kraßnoscz ßwjateho a hnadneho Boha skhadźa na kóždym cžłowjeku a sa kóždeho pschińdże ßwoje ßwětło.

Spěw jandźelow w Bethlehemje ßu nam hody s nowa saspěwali: Sbóżnik je ßo narodźił. So je ßo narodźił też sa nasch lud a kraj, wo tym ßwědcża lětstotytki stare kscheszijanske zyrkwje w městach a na wßach.

Ale nasche wócžko dźenża dale wokoło ßo hlada. Ssměmy něschto widźecz wo skhadźenju Knjesoweje kraßnoscże na wschitkich ludach ßwěta. Woßebje cžaß psched wójnu Sswjate Mißionstwo pilnje dźěłajo a derje podpjerane do prědka krocżesche. W měrje ßo twarjesche Boże kralestwo nutskach a wonkach; a žohnowanje leżesche nad tymi, kiž po Jesußowym ßłowje cžinjachu: Dźicże do wscheho ßwěta. So ßo tu a tam podarmo dźěłasche, to naß njemoli, pschetoż my wjedźachmy: Božemu ßłónczku njemóżesch kasacz, hdy dyrbi skhadźecz, a sawěrnje Boża kraßnoscz je ßo po dołhich lětach wulkeje prózy

na spodźiwne waschnje kaž žamo wot žo sjewika, tak bohacże kaž njeby cžlowjek žebi myßlik.

W cžaßu žwětoweje wójny běchu nasche cžlowjeske myßle, so woßyrocżene woßady swjadnu a Boża kraßnosć žo saßo shubi. Mißionar Raum pak powjeda, so žo prěnju njedželu, hdyž po dołhich lětach bě saßo pschi wulkej horje Kilimandscharo, w jenej woßadże 225 wukschcżichu, so žo tam wjazy dyžli 300 na žwjatu kschcżenizu pschihotuja a so žo hižo saßo 230 sa nowe powucżenje w kscheścżanskej wucżbje samolwichu. Wón powjeda, kak žu w poßlednich lětach s wulkej prózu a luboscżu schule twarili, kak žu žebi pschedewsali, nowu zyrkej twaricż sa 2000 poßkucharjow, dokelž bu kscheścżanskich a póhanskich kemscherjow pschezo wjazy, domjazy pomoznizy na mißionskim polu žu w lětach, hdżež bjes mißionarow stejachu, wulkotnje skutkowali. Njeje to dźiw psched naschimi wocżami, njeje to skhadżenje žwětka na ludach, kotrež běchu wot cżěmnoscże pschikryte.

A kak wotewrja žo nětkole wschudżom s nowa wot cżlowjeskich rukow samknjene durje! „Pschińdżcże a pomhajcże nam“, tak klincża hłoßy s ludow zykeho žwěta, tak pschiwokaju naschim mißionskim towarstwam mißionske towarstwa jendżelskeho luda. Bohu budź khwalba a dżak, so je žwjate mißionstwo żiwe a roscże a pschinjeße płody, so žměmy też my kraßnoscź teho Knjesa widżecź.

Bohu pak budź też sa to, so žměmy po naschich mozach žobu k temu pomhacź, póhanow powołacź k Bożemu dźiwnemu žwětku. So njeje Bóh tón Knjes na nasche dźěło pokasany, to je nam wěste. Ale so nam s nowa dźěło pokaże, je jeho hnada. Ssmy my tola sa to samolwiczi, so dżenża hischcże to žłowo płaczi: cżěmnoscź pschikrywa semju a mrokota ludźi. Europisku kulturu noscha do krajow rańscheje Asiskeje a snicża jim podłożki pschibójskich myßlow a domjazeje nabożiny. Njepraji Bóh tón Knjes k nam kscheścżijanam: A wy žměcże jim pschinjescź lěpscheho ducha, tu kraßnoscź žwjateho a hnadneho Boha, kiž chze bycź też tamnym ludam jedyn twjerdy hród?

Sawěrnje, hdyž bychmy jeno na žameho žo hladali, my bychmy lohzy na tu myßl pschińcź mohli: s kscheścżanstwom dże wróczo w naschim ludu. Bóh žebi tak njemyßli: Wón dżenża k nam praji: Stawaj a rosßwětluj žo, Boża kraßnoscź skhadża na ludach semje.

Tuž měj srosumjenje sa žwjate mißionstwo. Njedyrbi tak wostacź, so jeno nětkotsi cżischi w kraju žo wobhonja, schto žo stanje sa Boże kralestwo mjes póhanami. Prajcże druhim wo skhadżenju Bożeje kraßnoscże, dajcże jim powjescże s wulkeho pola mißionstwa.

Dżěłacżerjo žo pytaju do Bożeje winizy. Nimamy we naschich woßadach tajkich, kiž bychu žo do žwjateho dżěła powołacź dali? A cżi, kiž steja w tym cżežkim dżěle, pschinjeßemy jich w naschich modlitwach žobu psched nascheho njebjeskeho Wótza? To je nasche dżěcżaze prawo. A kak steji s naschimi darami? Direktor Lipscżanskeho mißionstwa praji, so je žo loni jeno pjaty dżěl teho woprowało, schtož je žo we lěcże 1913 nadało. So widżimy kraßnoscź teho Knjesa, sa to njeje żadyn dar pschewulki. Mamy tola žami najwjetsche żohnowanje wot naschich darow.

A skónczńje te najważnische. Rosßwětluj žo; twoje žwětło pschińdże. Pomhacź móżesch jeno, hdyž je žo tebi pomhało. Sswěcżi žo w twojej wutrobje žwětło wěry? Masch žam žwojeho Sbóżnika lubo? Stawaj a rosßwětluj žo. Bóh cżi žlubi: Moja kraßnoscź skhadża na tebi. Hamjeń.

Na žwjedżeń Khrystußoweho sjewjenja, abo: Na tsjoch kralow (6. wulkeho rózka).

Hłóß: Ja dżak cżi, Knjeże, dawam ꝛc.

O kralo wscheje cżesćże se sylaha Davita,
ty knježisch zyle wěscże; twój trón žu njebießa!
Spožcź, so na semi tudy do twojoh' kraleſtwa
žo shromadżuja ludy a sbožo sesnaja!

Wo twojim žwědcża raju tam mudri wot ranja,
hdyž tebje dopósnaju a tebi hołduja;
se žłowom bójslim k tebi jich hwězda pokasa,
tuž sdobnje s cżesćżu debi cże nascha wutroba.

Ty kral žy wulki jara, kaž pißmo powěda,
pak tebje njepostara wscha pycha bohatstwa;
na konju njepschikhadżesch, cże króna njepyschi,
niż do hroda trón žadżesch žwój; slě dże tu žo cżi.

Ssy tola wupyscheny, błyschcź twój žo rosscherja;
a pschezo powyscheny masch knjejstwo žmileuja;
chżesch pobożnych kej s mozn krycź, so žu w pokoju,
a shotujesch slym prózu, so bórsy sahinu.

Chzył nade mnu žo žmilicź, mje žebi podcżißnycź,
wscho žwoje je mnu dźělicź, mje polnje pschewinycź,
tak stóscź wschu wotdżerżowacź, kiž cżaß, hrěch, žmjercź tu ma,
mje pschede wschěm slym skhowacź, mje wumóż s njebboża!

Chzył hwězdu žwojoh' žłowa ty we mni saßwěcźicź,
so hrěch, błud, wucżba nowa mje njem'że saßlepicź!
Mi pomhaj, so cże snaju tu se wschěm kscheścżanstwom
a dżak cżi, kralej, praju tam jónu s wjeßelom! —

Marcżin Behm, 1557—1622; — seß. (se sakst. spěw. cżo. 70) M. U.

Hacź žnadź w lěcże 1926?

Nasyma lěta 1925 je nimo, haj zyke lěto 1925 je nětk nimo — a schto je to a bě to s wěschcżenjemi adventistiskeje sekty khutnych biblijupschepytowarjow abo Rußelianskich?

3. junija 1921 je Rutherford w Lipsku prajił, so žo we nalěcżu 1925 kraßny cżaß sapocżnje: tyßazlětne kraleſtwo; njebudże wjazy žanych khoroscżow, žanych hrosnoscżow a žaneje žmjercże; lěkarjow, haptykarjow a doktorow njebudżemy wjazy trjebacź.

W knisy „Milijony nětkle żiwych cżłowjekow njewumru“ cżitasch: „Sapocżatk wulkich jubellět pschińdże 1925 ... Tohodla žměmy s wěstoscżu wocżakowacź, so s lětom 1925 saßo pschińdu Abraham, Jsaak, Jakub a we wěrje žwěrni profetojo stareho žluba, woßebje cżi, kotsiž žu w Hebr. 11 wot japoschtoła mjenowani.“

Na papjerzy k rosdawanju prajachu: „Lěto 1925 je po cżaßliczenju biblije ważne lěto sa pschińdżenje tyßazlětneho kraleſtwa.“ Tole też w shromadżisnach pschipowjedachu. Jich rosnoschowar abo kolporteur pjekarski mischtr Hedrik je 1924 jenemu fararjej prajił, so 25. oktobra 1925 pschińdże wulke pscheměnjenje a so potom farar sa žwoju saßakkoscź khłostanje dostanje; w juniju 1925 je tuto wuprajenje wospjetował.

Jako žo lěto 1925 nětk khilesche, bě pola tutych „wěschcżerjow“ wěsta njewěstoscź, powjedachu wo tym, so wocżakuja widomne sjewjenje Boha kónz lěta 1925 abo tola bórsy po tym.

To rěka s druhimi žłowami: woni zosachu. Ale wschak wulękowani a wustrowjeni wot khoroscże: „wscho lěpje wjedżecź hacź drusy, a wjedżecź saßopschińdżenje Jesußa Khrystußa, kotrež też jandżeljo njewjedża,“ woni też nětk njebudżeja, ale wostacź pschi tym, a mucźicź we woßadach mjes wěrjazymi. A też tu budżeja kaž hacź žem pschezo saßo tajkich nama-

kacź, kotſiž ßebi daja myßl a wěru ſamucźicź. Abo molimy ßo my? Bychmy rad chzyli, ſo bychmy ßo molili! Pſchetoż te hriwny a pjenjeżki, kotreż żony a mużźy naſchich woßadow takim ſektirarjam ſtykaju ſa knihe a cźaßopißy, trjebamy my nuſnje ſa ßwoje woßady a jich nadawki a ſa ſkutki ſnutskowneho miſſionſtwa. A woßebje: Kak wbohuſchke te wutroby, kotreż ßo jim w lohkej myßli dowěrichu, ßo wot nich hacź ßem wjeſcź dachu, ßebi myßlo, ſo ßu nětk ſ dobrym pucźnikom hacź k wottyknjenemu kónzej doběżeli; ßu ſjebane a do njewěſtoſcźe pokaſane! Kak dołho chzedźa ßo to hiſchcźe te a tamne ſtawy naſchich woßadow dacź „takle“ wodźicź!?

Sekty.

Sekty, to je nětkle ſtawiſna ßama ſa ßo, a k tomu pſchezo ſaßo nowa abo tola wobnowjena. Hacź dotal běſchtej to we naſchich kónczinach woßebje dwě, kotrejż ßo pſched druhimi na pſchemoh hibaſchtej: „Adventiſtojo ßedmeho dnja“ a „Khutni bibliju pſchepytowarjo“. Wobej ſtej drje tukhwilu nětkaſ poraźenej, dokelż to adventiſtiſke lubjenje „Khutnych bibliju pſchepytowarjow“ tutych każ tamnych ſaßo ſjebało, mjenujzy ſo naſyma 1925 nowy cźaß pſchinjeße. Ale każ po prěnim wulkim poraźenju ſe ſchtyrzytych lět ſańdźeneho lětſtotka, tak budźe to też nětkole: poſběhnu ßo ſaßo a dźěkaja dale, ſa to jim lohko cźinja cźi, kotſiž tu pſchezo budźa: cźi ßłabi a tórni, kiž ßo pak tu pak tam dowjeſcź dadźa.

Sakſka — a niz mjenje Pruſka — ma pak jich też druhich ſektow doſcź. W Sakſkej hiba ßo jena tu hižo pſches 30 lět ſaßydlena ſekta ſaßo: „Paſtr a ſtadło“ ßo mjenuje. Jeje ſakłožeŕ je tkalz Friedrich Auguſt „Hain“ w Morawje. Wón da ßo „ßwjaty Wótz“ mjenowacź a doſtawa bójſke cźeſcźowanje; jene ſe ßwojich dźěcźi woſnamjenja Khryſtuża. W Prěd. Sal. 9, 13 a dd. widźa tucźi ſektěrarjo wěſchcźenje, kotreż je w Hainje dopjelnjene; to małe měſto je Meeran. Prjedy bóle w potajnym żiwa, hiba ßo tuta ſekta po powrócźe bóle ſjawnje. Wojuje w hewak hižo zyrkwi pſchecźiwnych nowinach pſchecźiwo zyrkwi, wuſtupuje pſchi wólbach do měſchcźańſkeho ſaſtupjeŕſtwa jako ßamoſtatna politiſka ſtrona, ßo ſběhujo pſchi tym na druhe zyrkwine njepſchecźelne ſtrony. Woni maja też „katechismus“; tutón doſtawaju pak jenoż prědarjo a wucźerjo ſekty do rukow; te druhe ßobuſtawy jón njeßmědźa dóſtacź!! — Ssnadź by ßo jim to druhe ßwětko, to prawe, ſawěſcźiło! —

Nimamy drje k tomu niczo wjele pſchidacź. Schtóż je ſaßo hody ßwjecźił pſchi Bethlehemſkim żłobiku a ſchtóż ßwój pucź tu khodźi ſ bibliju, tón ßo jenoż dźiwa a je ſrudny, ſo telko ſaßlepjenoſcźe mjes naſchim ludom! —

Něſchto ſ Berlina.

Maſch to lědma ſroſumjenja ſa to, kak ßo to we wulkich měſtach, hdźeż ludźo tak na hromadźe bydla, wſchědne podeńdźenja kopja, kelko ßo tam ſa dźeń, haj ſa hodźinu wſchelakeho ſtawa. Hdyż to wſcho w liczbach pſched ßobu wohladaſch, ßo ſtróżiſch. Mohł cźi to liczby podawacź wo tym, kelko we Berlinje ſa dźeń ſjědźa abo wupija; by to dopomnjeny był na cźaßy njeſbożowneje inflazije, t. r. na jeje liczby ſ telko a telko koleſkami.

Tola to njech je, tu druhe, naß wſchěch drje bóle hiſchcźe jimaze liczby.

W auguſcźe tutoho lěta je ßo w Berlinje narodźiło 3539 żiwych dźěcźi, to je na dźeń dobre 114; to rěka kóżde 12 mjeńſchinow narodźi ßo mały Berlinjan. Se żiwjenja wotwołanych bu ſa ßamßny cźaß 3345 cźłowjekow; to je jich wob dźeń 108 a ſa dwě hodźinje 9. Hdyż ßo hižo tutych liczbow dla dźiwaſch, budźeſch ßo dalſcheje liczby dla hiſchcźe bóle dźiwacź. Pſched ſtawnikom bu jich tam 3120 mandźelſtwow wobkrucźenych; to by jich kóżdy dźeń 100 było; hdy bychu ſtawniży wob dźeń 12 hodźin dźěkali, byſchtej to kóżdy běrtlk hodźiny dwě mandźelſtwje ſwjaſanej byłej

Tu mózemy pſchiſpomnicź, ſo běchu tute liczby w lětach po wójnje na dobo jara wyßoke; potom ſpadowachu, lětßa poczinaju ſaßo poſtupowacź a to tak, ſo budźa w 3. běrtlłěcźe drje tak wulke, każ w ßamßnym cźaßu do wójny. To płaczi ſa Berlin a ſa Pruſku. S toho by ßudźicź dyrbjał, ſo ßo hoſpodarſke wobſtejnoſcźe polěpſchuja. Tola pak tu khwilu niczo wo tym njepytnjeſch.

Schkoda, ſo nam ſtatiſtika, ſ kotrejež tute liczby mamy, njepſcheradźi, kelko bě to w auguſcźe nětko też wěrowanjow w Berlinje.

Zyrkej a ſtat.

Měſchcźanſzy ſaſtupjerjo Eislebena ßu po namjecźe preſidenty provinzialneje wyſchnoſcźe Lutherowy narodny dom, kotryż hacź ßem měſtej ßłuſcheſche, Evangelſkej zyrkwi pſchepodali ſa wobßedźeńſtwo. Wot lěta 1817 ßem bě ßo pruſki ſtat ſa ſdźerżenje tuteho doma ſtaraŕ. W ßamßnym poßedźenju wobſamknychu też, ſo ma ßo k njemu „Eisleben“ pſchimjeno „Lutherſtadt“ pſchidacź. —

Po revoluziji ſawoſtaſchtej ſa naboźinu w ſchulach jenoż hiſchcźe dwě hodźinje w Sakſkej. S tym je Sakſka na najniżſchi ſkhodźeńk dele ſtupiła; mjenje hodźin ſa naboźinu nima żadyn kraj. S wotſtronjenjom tych tak mjenowanych katechismußowych hodźinow ſe ſchule je měnjenje naſtało, ſo je katechismus a zyle ſ nim ſwißowaze roswucźowanje ſe ſchulow wuſamknjene. Tuto měnjenje je wopacźne. Ssejmſki ſapóßłanz prof. Hickmann piſche pſchedßydźe towaŕſtwow kſcheſcźijanſkich ſtaraſchich: „ſo nima ſchulſka wyſchnoſcź tón wotpohlad, zyłe naboźne roswucźowanje w ludowych ſchulach pod mjeno „roswucźowanje w bibliſkich ſtawiſnach“ ſtajicź. W delnich rjadownjach chze tuto mjeno ßłużicź k tomu, roſeſnawacź tuto naboźne roswucźowanje wot moralneho roswucźowanja. Sa wyſche rjadownje ma ſchulſka wyſchnoſcź roswucźowanje ſ katechismußom ſa wěz, kotraż ßo ſa naboźne roswucźowanje po ſaßadach evangelſko-lutherſkeje zyrkwje ßama wot ßo roſumi, tuto roswucźowanje ſ katechismom je tohodla też w nowym ſarjadowanju ſa naboźne roswucźowanje poſtajene.“ — Schkoda, ſo njeje ſchulſka wyſchnoſcź dawno hižo tole do ſjawnoſcźe dała a poſtajiła; nětkotraźkuli bojoſcź a ſmyłka a wopacźnoſcź njeby tak do zyła naſtała. —

„Semeur Vandois“ podawa wo evangelſkim hibanju we Cźeſkoßłowakſkej wſchelake liczby, kotreż nam woßebje pokaża pſchiběranje tutoho hibanja mjes ſdźěłanymi ludźimi: Do wójny bě po tutym nimale zyłe wobydleŕſtwo Cźeſkoßłowakſkeje katolſke; hiſchcźe niz 2 prozentaj ßłuſcheſchtaj evangelſkej wěrje, t. r. ſe ſto niz hiſchcźe cźiſcźe dwejo. Nětk je wěz zyle hinajſcha; mózne hibanje dźe pſches lud a wodźi jich wjele k evangelſkej zyrkwi, woßebje mjes ſtudowazymi. We tukhwilu ßłuſcheja ſe 18 790 ſtudentow 49,4 prozentow, to je mjeńſcha połoja katolſkej zyrkwi, 32 prozentow druhim wěrywuſnacźam a 18,6 prozentow je żiwych bjes teho, ſo nětkajkemu wěrywuſnacźu pſchiſłuſcha. Techniſka wyſcha ſchula we Prazy ma jich jenoż 36 prozentow katolikow. W Cźeſkej (Böhmen) je 78,2 prozentow luda katolſkich, tola ſtudentow

jenoż 46 prozentow. Morawſka ma 90,9 prozentow katolikow, mjes ſtudentami pak jenoż 60,2 porzentow, Sſkowakſka ma 70,9 prozentow a mjes ſtudowazymi 63,4 prozentow. To ßu liczby ſ najnowiſchich wolſjewjenjow; po tutych bě w zyłej Cžěſkoßłowakſkej 76 prozentow luda katolſkich — w pſcherěſku — a jenoż 49,4 prozentow ſtudowazych.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza evangelſkich duchownych ſeńdże ßo póndželu 11. januara 1926 w Budyſchinje k ßwojemu hodownemu poßedženju. Popołdnju pſchiſamknje ßo potom ſhromadžiſna němſkeje Budyſchſkeje konferenzy.

Se ßerbſkich woßadow. K nowemu lětej rosſcheriſchtej ßo dwě powěſcži po ßerbſkim kraju, kotrejž ſtej jenak ſrudžatej ſa naß Sserbow, hdyž nam tola počžinaja pobrachowacž ßerbſzy duchowni: Kn. farař **Matek-Bartſki** ſtoži k 1. haprleji tuteho lěta ßwoje ſaſtojnſtwo, kotreż dołhe lěta ſ wulkim žohnowanjom ſaſtawaſche, ſo by ßo ſtaroby a khoroſcže dla na wotpočžink podał. W bližſchim cžaßu pſcheßydli ßo k. farař dr. Rěßbarť-Porſchiſki do Lipſcžanſkich ſtron, wopuſchcžiwſchi tak też ßłužbu mjes Sserbami. —

S **Lupjanſkeje woßady.** S lěta 1925 budž tu ſe zyrkwinſkeho žiwjenja naſcheje woßady naſpomnjene: Narodžiło je ßo nam 9 džěcži, lěto prjedy 11, a to 4 hólcžki a 5 holcžkow; wěrowanjow bě 8 (5) a k tomu jene ſłote wěrowanje; ſemrěli ßu 3 (5), a to 2 mužſkaj a 1 žónſka. Boże wotkaſanje wuži jich 432 (403) a to 187 mužſkich a 245 žónſkich; mjes tutymi Sserbow 218 w Božim domje a 5 domach, wſcho hromadže 223, Němzow 205 w Božim domje a 4 domach, wſcho hromadže 209.

S **Maleſchez.** W minjenym lěcže ßo w naſchej woßadže 50 džěcžatkow narodži, a to 33 ßynkow a 17 džowcžiczkow, mjes tutymi 2 morwej. Swěrowało je ßo 73 porow. Semrěło je 18 woßobow, mjes kotrymiž běchu 8 džěcži. Tute ßo na Maleſchecžanſkim (12) a Delnjohórcžanſkim pohrjebniſchcžu (6) pokhowachu; też ßo 1 wot wonkach ßem pſchewjeſy. Spowjednych hoſcži ßo 1269 — 533 mužſkich, 736 žónſkich, — naliczi. Wot tutych 37 Boże wotkaſanje woßebje a 31 prěni krócž doſta. Pſchi zyrkwinſkich kolektach ßo 329 hriwnow nawda — ſ druhimi darami, woßebje ſa ſkutki zyrkwinſkeje luboſcže — wſcho hromadže 604 hriwnow. Wyſche teho bě ſběrka žónſkeho towaŕſtwa ſa hodowne wobradženje woßadnych wokoło 90 hriwnow! Bóh žohnuj dale ßwój ſkutk a wſchěm ſkutkowazym naſcheje woßady.

S **Horajo-Wujeſdžanſkeje** woßady ſ lěta 1925. (Duſchow liczba 1455). Narodžiło je ßo 31 džěcži; 16 hólzow a 15 holzow, (Wujeſd 6, Ledžborzy 4, Wulki Woßyk 3, Panjezy 1, Mały Woßyk, Neradezy a Nowy Dwór 11, Hłupońza 2, Syjezy 1.). — Pacžeŕſkich džěcži bě 26. — Wěrowanych je 5 porow. — Wumrjeli ßu 20, 16 doroſcženi a 4 džěcži (Wujeſd 11, Ledžborzy 1, Wulki Woßyk 3, Lejno 1, Nowe Město 1, Bukojž 1, Hłupońza 1, Wotrow 1). — K ſpowjedži a k Božemu blidej pſchińdžechu 1188 parſchonow (487 a 701), wot tych ßu 42 domach woprawjeni. W 13 krajnych ſběrkach je ßo 350 hriwnow ſhromadžiło, w 6 druhich 154 hriwnow; na wot běrkow ßwobodnych njedželach 120 hriwnow. S wołtarneho aſchcžika a wot woprawjenjow doſta ſwonkne mißionſtwo 67 hriwnow, zyrkwinſka podpjera khudych 65 hriwnow. Sa ond ßmilneje ßotry naſběra ßo 112 hr. Sběrka ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo pſchinjeße 250 hriwnow. Žónſke towaŕſtwo, kotreż ßo też ſa khudych a ſtarych ſtara, pſchepoda na Reformaziſkim ßwjedženju nowe ſelene paramente ſa klětku a wołtaŕ. —

S **Jendželſkeje** piſaja nowiny, ſo je ßebi tam w jenej wjeſzy wojnaŕ byrgle natwarił a k tutym trjebał ſtare tyſy konſerwow, drjewo, papjeru a jednore moßaßne rowki, kaž je runje měješche. Twarił je jenoż w ßwojim ßwobodnym cžaßu a džěło je ßo jemu derje poradžiło. Woolwichſki biſkop, kotryž jeho ßłyſchešche hracž, wotmě we wojnaŕni Božu ßłužbu, ke kotrejž je ßo wjele ludži ſeſchło. Wſchitkim ßu ßo tute woßebite piſchcžele jara ſpodobałe.

Liſtowanje: T. w B. ſa 2. po E. — R. w W. ſa 3. po E!

Samołwity redaktor-faraŕ Wyrgacž w Noßacžizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

Japoštołaj Pětr a Jan jako prědarjej.

Pětr a Jan stupaštaj do Jeruzalemskeho templa ze hłownymi durjemi. Lědma móžeštaj so nutř přećišćeć dla wjele prošerjow, ležacych na skhodach. Slepych a khromych bě tam też wjele. Pětr a Jan běštaj na to zwučenaj. Hewak byštaj na to ani njekedźbowałoj. Wot toho časa pak, zo bě so jich dótknył Duch Boži, měještaj wotewrjene woči. Derje wšitko wobkedźbowaštaj. Je to dźiwno, kak husto khodźimy na tutom swěće ze zawrjenymaj wočomaj. Njewidźimy krasnosć, kotruž je Bóh Knjez wokoło nas rozsył. Njewidźimy ani bolosće ani ćerpjenja. Ale jeneho dnja nam Boži Duch woči wotewri a my widźimy to, štož smy prjedy njewidźeli a njewobkedźbowali.

Na raz so dohladamy, zo maćerka je zrudna a zo nankej druhdy stupaju sylzy do wočow. A też Pětr a Jan widźeštaj, štož prjedy njeběštaj widźałoj. Snadź běštaj cyły tydźeń khodźiłoj wokoło khromeho prošerja, ale njeběštaj ničo wosebiteho widźałoj. Dźensa pak zastaštaj, jako byštaj widźałoj wjacy hač wboheho prošerja. Wón sebi mysleše, zo jemu dataj jałmožnu. Ale wonaj měješ-taj za njeho wjele lěpši dar hač někotre groški. Khromy na njeju pohlada a zdaše so jemu, zo tući ludźo hladaju cyle hinak dyžli wšědni modlerjo. Pětr njenapina dołho jeho wćipnosć. „Slěbro a złoto nimam...“ Jako Pětr rěčeše, začuwaše khory nowu móc we swojich žiłach. Pozběhny ruku. Běše jako w sonach. Pozdźišo njewědźeše sebi wuswětlić, kak je sebi mohł zwažić, štož sebi prjedy ženje zwažił njebě. Z dobom stany a nichtón jeho njepodpjeraše. Zawoła z radosću a poča přeskakować. Ludźo zastawachu z spodźiwanjom. Wón pak dźěše do templa, zo by so Bohu dźakował. Bjezdźiwa, zo chcychu zhromadženi słyšeć, što je so stało. Tłóčachu so za Pětrom a Janom hač do Salomonoweho sala, hdźež běše Knjez Jezus tak často prědował, a Pětr hnydom spózna, zo je to wubjerna składnosć k prědowanju. Syła zhromadženych připosłuchaše. Čehodla też njebychu připosłuchali? Widźachu służbu lubosće, a ta stajnje k sebi wabi. Kak bychmy mohli swědčić wo Božej lubosći, hdyž bychmy sami byli bjez lubosće? Ale Pětr a Jan zjewištaj telko lubosće, zo jimaj ludźo wěrjachu. A tak zhromadženym prědowaštaj, zo je Knjez Jezus był Boži syn, pósłany na swět k wumoženju čłowjestwa, zo je wumrjeł a z morwych stanył, zo by był Knjez žiwjenja a Mištr ludźi. Tohodla ma kóždy činić pokutu a žiwy być kaž Knjez Jezus.

Čišło 3.

Pomhaj Bóh!

Łětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 17. januara 1926 Bautzen

Čišćchć a nakład Smolerjez knihićišchćerńje a knihańje sp. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu sobotu a płaćeji čertlětnje 78 stotych pjenjezkow.

2. njedźela po Tśich kralach.

Romſk. 12, 9—17.

Dwanaty ſtaw liſta na Romſkich nam Boże ſłowo na prěnje tſi njedźele po Tśich kralach podawa. W kajkim mózným duch je tutón Pawoł pisał, wuſwoleny grat Boži we Khrystuſu! Tydźenja mózachmy wuknyć, ſchto je roſomna Boża ſłužba. Sa tydźeń ma ſo na to pokaſać, ſo móże ſo ſke jeno ſ dobrym pſchewinyć. Dźenża mamy ſrjedźny dźěł tutoho ſtawa pſched ſobu, zyku horſchć napominanjow. Pawoł tak rjez ſypa.

Hdyž chzemy do połnoſcze a bohatſtwa tutych zyłe kſcheſćijanſke waſchnje wopiſowazych wucźbow wěſty porjad pſchinjeſć, móżemy ſnadź tſi hłowne ſjewjenja ſprawneho, wěrneho a žiweho kſcheſćijanſtwa wuſběhować:

luboſć we wutrobnym bratrowſtwje,
duch ſkutkownoſcze a wutrajnoſcze,
jenoſć w njeſebićnoſći.

Kaž ſo ſda, ma japoſchtoł Pawoł tamne pſche wſcho móżne Jeſuſowe ſłowo w myſłach, kotreż nam luboſć k njepſcheczelam poručuje, a to ſ pokaſowanjom na njebjeſkeho Wótza, kotrehož ſłónczko ſo ſłym a dobrym ſwěći a kotrehož deſchć dźe na prawych a na njeprawych, tak ſo njemóżemy dźěći tajkeho Wótza rěkać, khiba ſo tale jeho luboſć nam wutrobu wohrěwa.

To je Boże dźěćatſtwo, ſo ſo kaž bratſja lubujemy, ſo wot Božeho ducha napjelnjeni ſkutkujemy a wutrajimy, ſo we njeſebićiwoſći jenoſć mamy, kotraž hewak móżna njeje. Roſumna Boża ſłužba nam pſchinjeſe nowe myſłe, haj nowy narod ſ ducha Božeho. To je něſchto nimo měry wulke, haj dźiwne. Bjes Khrystuſa to Pawoł njeby ſnał.

Pſcheńdźmy jeho napominanja a kedźbujmy, kotre njekſcheſćijanſke myſłe a ſmyſłenja, waſchnja a ſkomdy ſu trjechene! Luboſcź, pſchi kotrejž cźłowjek ſwoje pyta, ſwjeſchnoſcź, pſchi kotrejž ſko nicžo njewadźi a dobre nicžo njepłacźi, bratrowſtwo, pſchi kotrymž je wutroba ſymna a jedyn druheho ſazpiwa, lěnjoſcź w dźěle a powołanju, duchowna tupoſcź, ſaſparnoſcź, kotraž ſo njeſtara, kajke cźaſy a wobſtejnoſcze mamy, ſrudnoſcź bjes nadźije, njeſcźerpliwoſcź a njewobſtajnoſcź, dokelž wěra do Boha khabła, ſebićiwoſcź, kotrejž je wſcho jene, kajku nuſu druſy cźerpja, njehoſpodliwoſcź, ſwarjenje, njepopſchecze, hdyž ſo ſobucźłowjek wjeſeli, a wjeſele, hdyž ma njeſboże, njejednota, hordoſcź a nadutoſcź, pſchi kotrejž je najhórſcha hłupoſcź tam, hdźež ſebi na ſwoju mudroſcź wjele wjedźa. Tak móżeſch bjes wulkeje prózy po japoſchtołſkich ſłowach prajicź, kak ſtajkej wbohej wutrobu ſteji, kotraž ſe ſwojeho ſkaženja wumożena njeje. Derje to njemóże nikomu bycź. To je woprawdźe hela a ſmjercź. Tak žiwy bycź, to njeje hódno, ſo je ſo cźłowjek narodźił. Tule wulku ſchkodu, haj wopacźnoſcź dyrbimy ſ Božej pomozu pſchewinyć. Cźłowjek ſam to njedokonja.

Bóh naš ſcźini ſwoje dźěći, pomha nam w Jeſuſu ſ zyłej mozu a luboſcźu. Tak je Pawoł nam noſcheć ſbóžnoſcze. Pſchetož to je ſbóžnoſcź, ſchtož ſ jeho napominanjow hlada, njepowalna ſbóžnoſcź, móz, kotraž we wſchěm dobywa!

Napominanja ſu huſto ſuche, nimaja mozy, ſo by ſo ſtało, ſchtož praja. Też pohanjo ſu wjele wo počžinkach rěcźeli, ale to je mjes mudrymi woſtało. Schtó móżeſche wěru měcź,

so žo hodži zyły lud polěpschicź? Hdźež Khrystuž njeje, tam wscho wostawa, kaž je, tam cźma knježi. Ani sa schule žo njejžu starali. Prosty lud bě sazpjeny. Nadźija na pschichod w žanych póhanskich spěwach njeklinczesche. Nawopak, bojachu žo, so hórschim cźažam napschecźiwo dźeja.

Bojimy žo my kschescźijenjo? My Boże dźěcźi? To by kónz zyrkwje było! Hladajmy na Pawoła! Do Roma pišasche! W jeho liscźe je nowy cźaž, nowe žiwjenje. Pschenděmy nětk wospjet jeho napominanja, hacź to njeje woprawdźe sbóžnoscź Božich dźěcźi, schtož wón podawa:

Sprawna luboscź, pschedewschěm k Bohu, so masch móz pschecźiwo skemu, haj hidu na njo, dokelž dobre lubujesch, potom pak też wutrobna luboscź k bratram, so kóždemu jeho cźescź wostajisch, žwěrnoscź w dźěku a powołanju, duchomne žiwjenje, kedźbowanje na wscho, schtož cźaž a wobstejnoscźe pschinježu, nadźija, kotraž cźini wježeleho, scźerpliwoscź, wobstajnoscź w modlitwje, staroscź sa druhich nusy, hospodliwoscź, směrnoscź a kahodnoscź, zobuwjeżele s druhimi, wěscźe žadnischi poczink hacź dźělbracźe w srudobje, jenoscź myžle, ponižnoscź a spokojnoscź, hotowoscź, pschezo wuknycź. Hdyž tak prawje jednorje naliczimy, kotre poczinki Pawoł wot kschescźijana žada, dyrbim žebi toho wědomi bycź, kajka wutroba, wot Khrystuža wobsbožena, dyrbi to bycź, kotraž tak cźumje a cźini. To ma najlěpschi hischcźe roscź, so bychu na schtomje jeho žiwjenja wschě tele srake płody narostłe.

Dobre budźe, hdyž napožledk jene prawje jažnje wusběhujemy, mjenujzy hidu pschecźiwo skemu, ale niz pschecźiwo bližschemu, hdyž tón do hrěcha sapadnje. Tu je strach, so falschna luboscź nastanje, wožebje wulki. Hladajmy na Jesuža, na kotrymž widźimy, kak wón wscho sče žudźi a s kajkej luboscźu shubjeneho cźłowjeka pyta. Dawa krej a žiwjenje sa wumóženje hrěschnikow. Hamjeń.

Wottwarjecź.

„Wottwarjecź" — „Abbau" — je žkowo, kotreż žu nam pożlednje lěta wobradźiłe! „Wottwarjecź", cźujesch hnydom, so to něšak tak wjele kaž „torhacź", „potorhowacź". A to je wscho „wottwarjowanje", hdźež je žo sjewiło, nimale pschezo było, mjenujzy „potorhowanje", to hladaj na psch. na „wottwarjowanje" sastojnikow. Kelko eksistenzow, kelko sboža we žwójbach je žo s tym potorhało! Hdyž žnadź je na cźaž tole wottwarjowanje statej a druhim wustawam s pomozu było, je to była dwělomna pomoz a jeje scźěhwki žo jewja dale a dale. Tuto „wottwarjowanje" sta žo swonkownych pschiczinow dla, a hdyž tute do jeneho žkowa wobsamknjemy „pjenjes" dla.

„Zyrkej dyrbi też wottwarjecź!" je žo žadało. A wona je s dźěla do teho swolika. Mamy też w Łužizy pschikłady sa to; dwě žužodnej woładze stej žo sjednocźiłej a jedyn duchowny sa dweju prjedy ma wobej sastaracź. Też to je žo „pjenjes" dla stało. Dokelž pak ma kóžda woładza, kóžde farstwo kłužicź najprjedy snutskownemu žiwjenju jenotliweho, woładny, luda, je tole wottwarjowanje cźim straschnische, a to tohodla, dokelž je w tukhwilu to „twarjenje", haj to snowasałoženje snutskowneho žiwjenja w ludu a też we woładach a tuž w jenotliwych nusnische hacź to swonkowne. Pschetoż njebudźe-li nasch lud a tón jenotliwy se žwojim snutskownym žiwjenjom, se žwojim žwědomjom, se žwojej duschu, prawje sałoženy, budźe wscho swonkne saložotwarjenje podarmo; hdyž žnadź žo też twari a něschto natwari, njebudźe to móz wobstacź a wostacź. S teho spóznajesch, so je wscho tajke „wottwarjowanje" we wobžahu zyrkwje a jeje dźěła se schkodu. Na to je žo też prjedy hižo pschemało kedźbowało, hdyž žu na psch. kapłanstwa wjetschich woładow, kotreż tam s wopředka běchu, njewobžadźene wostałe; tak je to też w někotrych žerbskich woładach było.

Wscho to nam pak praji, so ma wscho „wottwarjowanje" w zyrkwi hnydom sastacź, so ma žo tu nawopak hnydom tak rjez „pschittwarjowacź", t. r. wjazy dźěłacźerjow dyrbi do luda, do woładow, so by žo naschemu ludej snutskownje pomhało. Kaž je nam žwjedźeń sjewjenja pschiwołak, so žu tam wonkach pola schěroke a daloke srake k žnjam, so pak dźěłacźerjo pobrachuja, tak pschiwoła nam to kóždy dźeń, woželbje też kóžda njedźela tu domach. A sa to, so žo tu wjazy „njewottwarja", haj, so žo „pschittwarja", dyrbjake tu tehodla žrědki bycź, dokelž tu dźe wo to najlěpsche a tak wo wschitko! So tole wschitzy hischcźe njedopósnachu, to na tym niczo njepscheměni, kaž też to niz, so jich wjele měni, so wscho druhe, so žwětne, semske potrjeby a wudawki prjedy pschińdu a potom hakle woładza a zyrkej, t. r. s druhimi žkowami, ta duscha nježmjertna, to kralestwo Jesušowe, a t. r. saže: to wěrne trajaze sbožo, tón sałožk wscheho sboža.

Hdyž žebi tak rospominasch, spósnajesch, so je njemóžne, so zyrkej nětkle hischcźe wottwarja a so jena woładza wottwarja. Tole, so woładza wottwarja, je hižo tehodla njemóžne, dokelž to njeje naležnoscź woładny, ale zyłeje krajneje zyrkwje, njech žnadź to druhdy we woładach a zyrkwinych sastupjerstwach druheho měnjenja. To by pak rěkało, njedopósnacź, schtož žebi cźaž, žiwjenje, pschichod, sbožo žada! A byrnjež žo nam nětkle wudawki kaž wopor sedake, wono to nježu, ale jenož wudawki sa to najlěpsche, sa sałožk sboža.

S tuteho stejnischcźa hladajo spósnajesch, kak wulki to strach je, so poczinaju duchowni pobrachowacź w zyrkwi, hewak a mjes Serbami woželbje. Psched nami to dwoje: pak žo do hacź dotal žerbsko-němskich a němsko-žerbskich woładow póscźelu němszy duchowni, pak žo mjeńschej woładźe sjednocźitej pod sastaranje jeneho duchowneho abo žo mjeńscha woładna k wjetschej pschisamknje.

Woboje je khutne doscź, wschu kedźbliwoscź na tute praschenja skožecź, psched kotreż žu wschě woładny woželbje pak nasche němsko-žerbske a žerbsko-němske stajene a s nimi zyła zyrkej a jeje wjedniscwo. A wscho hromadźe pomina naš wschěch, woželbje pak też nasch ratarski lud, nanajnutrnischo, so žo njebychmy samylicź dali, ani psches wobstejnoscźe, ani psches dawki a wudawki, ani psches cźłowjekow, ale so bychmy dźiwali na to, schtož to lěpsche, najwažnische, sakładne, a žebi sałožili nowy wěsty sałožk sa nowe strowe a sbožowne žiwjenje a na tutym sałožku dale twarili.

Cźinjo to, cźinimy s dobom to, schtož žebi tekst 1. njedźele po žwjedźenju sjewjenja — Rom. 12, 1—8 — žadasche: rosumnu Božu žkužbu; a tuta je tam wschudźom, hdźež žu cźitsjo: Khrystuž, kschescźijan, žiwjenje nutrnje a wěrnje psches jene, abo hinak prajene, hdźež žu: Khrystuž, kschescźijan, žiwjenje cźisty lubosny tsojosynk! — —

Zyrkej a stat.

Romsko-katolska zyrkej je nowy wulki žwjedźeń dostała. Bamž Pius XI. je jón žwojej zyrkwi k hodam daril. Kóždu pożlednju njedźelu w oktobrje budźe wot nětk romsko-katolske kschescźijanstwo žwjecźicź „žwjedźeń krala Jesuža Khrystuža". S dobom je bamž s nowa wusběhnył, so ma zyrkej nadknježstwo nad wschěmi statnymi prawami. —

Bayerska evangelska zyrkej je žo — kaž tež druhe — sabĕracź dyrbjała s wotžwjeczenjom njedźele. Pschiczíny namała wožebje we wulĕtach, kotrež žu s njedźelskej jĕsdnej khartku polóžene, wulĕtowanja towarstwow, sportne wuhotowanja, wschĕdne dźĕło, žwjedźenje atd. Zyrkej žada žebi, so wschĕ sastupjerstwa zyrkwje a wožadow wscho, schtož nĕkak móžne, spytaja a czinja, so by to hinak było; runje tak pak mĕł stat sam žo wo to staracź, so by njedźela njedźela wostała, dokelž je lud, kiž njedźele nima k sahubje wotžudženy. — W Serbach je žo njedźela pschezo hischcze nĕkak žwjeczíła, ale kóždy wĕ, so žu poslednje lĕta tu wjele pschemĕniłe, t. r. pohubjenschiłe. Czi prĕni, kotsiž maja žo tu wo polĕpschenje staracź, žu wschitzy czi jenotliwi, kotsiž chzeja niz jeno kschesczenjo rĕkacź, ale tež bycź, potom pak pschedywschĕm kschesczijanske žwójby a domy, a kschesczijanske wožady a wožadne sastupjerstwa a zyrkwine prjódkstejerstwa.

Wschelke s bliska a s daloka.

Serbska prĕdarska konferenza bĕ žo póndźelu, 11. januara, w Serbskim Domje shromadźiła. Po sawodnej modlitwje rosprawjesche pschedžyda, k. s. Domaschka, wo wožobinskich należnosczach žobustawow, wobžarujo, so jedyn, k. s. Matek, khorowatosczo dla, na wotpočink póndźe, a druhi, k. s. dr. Rĕsbark pak do Němzow. Nadrobnische wuradžowanje wo shromadnym dźĕle wschĕch žerbsko-němskich a němsko-žerbskich wožadow w towarstwach sa swonkowne a sa snutskowne mišionstwo a sa Gustav Adolfowe towarstwo žo pschisamkny; dokónczene žkowo wo tutym žo na pschichodnu konferenzu wotstorczi. Nabožna žerbska wottorhanska protyka bĕ dalschi dypk; wobsamkny žo, so měka žo tež sa nowe lĕto 1927 pschihotowacź, ale tak so by hižo k 1. oktobrej hotowa była a sažo sa kóždy dźeń wožebitu papjerku měła. K. pschedžyda rosprawjesche wo wulzy njelubej wĕzy a należnosczi žerbskeje superintendentury. W tutych dnjach dojĕdže kommišija do Drježdžan, so by najprjódzy s konsistorijom jednała. Schto potom, wo tym měło žo hischcze jednacź. — Wobžarowasche žo jara, so njebĕchu wschitzy žerbšzy duchowni pschitomni.

W **Budyschinje** bĕ žo Maczíza Serbska póndźelu 4. jan. k hodownemu žwjedźenjej seschła. Hačrunje bĕsche to prĕnja hodowna shromadźisna, bĕ tam tola nahladna liczba Maczizarjow. Se sajimom poškuchachu wschitzy na knjesow, kotrajž pschednoschowaschtaj: Wo Michale Frenzlu, Budesczanskim fararju, rĕčeješe k. farar dr. Rĕsbark-Porschiski, a k. kantor Hančka-Porschiski wo praschenčku: „Mamy my Serbja kulturne kubła?“ Wobaj pschinješeschtaj nam we žwojim pschednoschku wjele sajimaweho. Nimo toho žo wo tym a tamnym jednasche; sa schĕrschu sjawnosczo žu nasche „Serbske Nowiny“ wo tym wobschĕrnischu rosprawu we žwojim 4. czišle pschinješke.

S **Budyschinka.** W naschej wožadže, kotraž ma 435 duschow, mĕjachmy w sańdźenym lĕcze 13 kschczenjow a 4 wĕrowanja, wschĕ němske. Semrĕli žu 4. Paczerskich dźĕczi bĕ jich 12, a to 5 žerbskich a 7 němskich. Boże wotkasanje wužichu 623, a to 470 žerbskich a 153 němskich. „Pomhaj Bóh“ czita 20 a „Mišionski Poškoł“ tež 20 wožobow.

S **Hodžija.** W naschej wožadže je žo w sańdźenym lĕcze 110 dźĕczi narodźiło, 58 hólczkow a 52 holczkow (junkrócz dwójnikaj, 3 morwonarodźene a 3, kiž žu žamžny dźeń sažo wumrĕke, a 19 njemandźelskich) . Kschczeński žlub wobnowi 82 dźĕczi ,42 hólzow a 40 holzow, 78 němskich a jenož 4 žerbske dźĕczi. Pschipowĕdanjow bĕ 39 a wĕrowanjow jenož 26, 4 jubilejne pory dostachu pschе skotym kwažu zyrkwinske požohnowanje. Semrĕko je 53, 24 mužskich a 29 žónskich. Spowĕdnych bĕ 3633, mjes nimi 78 doma woprawjenych, 1525 mužskich a 2108 žónskich, 1346 Serbow a 2278 Němzow. Pschi kollektach je žo 891,12 hr. nasbĕrako a do kaschczikow sady Božeho woktarja a psched zyrkwinymi durjemi stejazych 443,08 nawdako.

S **Klukscha.** Narodźiło je žo w lĕcze 1925 60 (62) dźĕczi 23 hólzow a 37 holzow, mjes nimi 3 morwonarodźene, 11 njemandźelskich, 5 narodźenych je sažo wumrĕko. Kschczeński žlub wobnowichu 54 (63) dźĕczi, 25 hólzow a 29 holzow. Pschipowĕdanych bu 33 porow, wĕrowanych 23 (13) porow. Semrĕli žu 41 (35) wožobow, 8 mandźelskich, 5 mandźelske, 3 wudowzy, 11 wudowow, najstarschi muž bĕ 81¾ lĕta, najstarscha žona 88¼ lĕta. Spowĕdnych na žerbskim bĕ 1198 wožobow, 502 mužskich a 696 žónskich, na němskim 765 wožobow, 324 mužskich, 441 žónskich, hromadže 1963, 38 woprawjenych wyschsche toho. Wunoschk sbĕrkow 419,98 hr., sa mišionstwo je žo woprowało 84,37 hr.

S **Nožaczíz.** Sa naschu wožadu je sańdźene lĕto 1925 pschinješko wschelake, schtož je wožebite. Tak žu jenož tsjo semrĕli. Tak mało drje jich njeje žmjercź ženje hischcze wotwołała, tak dołho hačž nascha wožada wobsteji, a to budže sa dwĕ lĕcze 250 lĕt. Dokelž je žo 1813 we wulkim wohnju nascha fara se wschĕmi zyrkwinymi knihami a papjerami žobuspaliła, nimamy žanych sapiskow s czaža do lĕta 1813. Tuto lĕto je pak žebi žmjercź hobrsku liczbu woporow žadała, mjenujzy do wotpalenja 26, po wotpalenju hischcze 23, wscho hromadže 49; paliło je žo 10. septembra 1813; lĕta 1814 wumrĕchu 17, 1825 19, 1848 sažo 36, 1850 tež 28, psched 50 lĕtami, 1875 pak 11 a 1900 psched 25 lĕtami 8 a 1924 skónczje 17. Tu ma žo wopomnicź, so tehdy hischcze dźĕl Walow do Nožaczíz žkuschesche; nĕtkole mamy na 475 duschow. — Wožebite bĕ dale, so mĕjachmy tu dwójzy posauniston se žužodnych wožadow na wopycze, Wósbórskich a Bukeczanskich. W Božich žkužbach skutkowasche bóle a bóle žobu nasch khor, w kotrymž towarstwo młodych holzow pod nawjedowanjom k. kantora a wyschscheho wuczerja Schlenkarja spĕwa. Dźĕło mjes młodźinu w towarstwomaj młodych hólzow a młodych holzow postupowasche a žo wobkruczi a s dobom žo dźĕło w shromadźisnach wožadnych žonow sapocza. Kaž w zyłym Lubijskim zyrkwinym wokrježu žo tež pola naš wokrježny wožadnik, kotryž mĕžaczńje pschikhadźa, pschija, mjenujzy kopjeńko: „Botschaft aus Löbauer Land“ se pschikohu „Der Bilderbote.“ — Hdyž tole to bóle wožebite, je s dalscheho hischcze naspomnicź: Kschesczanski žlub wobnowichu 15 dźĕczi, 3 hólzy, 12 holzow; na paczerje khodźa 8 dźĕczi, 5 hólzow, 3 holzy, lĕto prjedy 13. Kschczenych bu jich 11 (10), a to 8 hólczkow a 3 holczki. Wĕrowanja mĕjachmy 3 (5); Boże wotkasanje mužichu w Božim domje 560, domach 16, wscho hromadže 576 (546), a to žerbskich 305, němskich 271, mužskich 229, žónskich 347. Kollekty pschi zyrkw. durjach žu wscho hromadže s woktarnym woporom na žwjedźenju sjewjenja wunješke 388,58 hr. (379 hr.). Sa mišionstwo mjes póhanami bu darjenych 310 hriwnow do mišionskeho kaschczika a wot czitarjow Mišionskeho Poška, mjes tutymi wot jeneho 100 hriwnow. Dźiwajo na to, so bĕ wopor na woktar Knjesowy 150 hriwnow a Rogate kollekta 22 hriwnow pschinješka, je drje žebi nascha wožada žwoje czestne mjeno „mišionska wožada“ wobkhowała, darujo tak 1 hriwnu na hłowu sa Knjesowe mišionstwo. Sa nowe lĕto je sažo dobry sapočzatk k tomu czinika, woprujo 185 hr. na Knjesowym woktarju. Sa snutskowne mišionstwo a jeho wschelake wustawy dari žo na 100 hriwnow, mjes tutymi 25

hr. ſa hodowny dar do Betheſda po namjecźe naſcheje młodźiny; k tomu pſchidźěla dary ſa potrěbnych w naſchej woßadźe, a to pjenjeſy a druhe wězy. Bóh luby Knjes žohnuj w ßwojej luboſczi wſchu luboſcź! Mißionſki Poßoł cźitaja 25, „Pomhaj Bóh“ 26. — Stare lěto ſkóncźichmy ſe wſchelakimi hodownymi ßwjedźenjemi, lětźa pornjo prjedy bóle jednorje wuhotowanymi, a to w ſhromadźiſnach młodźiny, pacźeriſkich dźěcźi a žonow. Bóh tón Knjes chzył po ßwojej hnadźe naſchej woßadźe tuto nowe lěto žohnowacź, ſo by pſchibywała na kubłach a mozach kſcheſcźijanſkeje wěry! Nuſne budźe to wſcho jenotliwym kaž woßadźe jako tajkej! —

S **Wjeleczina.** W ſańdźenym lěcźe bu w naſchej woßadźe 81 dźěcźi kſchcźenych, mjenujzy 38 hólzow a 43 holzow; narodźiło bě ßo 79 dźěcźi, mjes nimi 3 morwe. Zyrkwinſzy pſchipowědało je ßo 44 porow, ſ kotrychž bu tu 35 ſwěrowanych. Khowanjow běchu tu 40, ſ tutych je ſemrěło tu pola naß 35. Spowědnych hoſcźi mějachmy 2385, mjenujzy 960 mužſkich a 1425 žónſkich, mjes nimi 96, kiž kſchcźeńſki ßlbu wobnowichu. a 28 domach woprawjenych. Porucźene ſběrki, kotrychž bě 14, ßu wunjeßke 641 hr. Duſchow ma naſcha woßada 4100.

Liſtowanje: R. we W. ſa 3. po Tſjóch kralach. — Ss. w M. ſa Sept.

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

XXX.

Je to hižo dawno, zo je w kraju, w kotrymž je jónu žiwy był Knjez Jezus, bydlił mócny izraelski lud. Jeho kralestwo sahaše wot morja k morju, wot rěki k rěcy, a Bóh luby Knjez jón lubowaše jako nan swoje dźěći lubuje. Škitaše a zastarowaše jón, wučeše a napominaše jón. Hdyž běše zlě, wustupi z dobom wosebity človjek, kiž rozumješe na njezbože pokazować a lud wuswobodźić. Rěkachu jemu profeta. A profeta rěčeše w Božim mjenje jako Boži posoł. Tak staraše so Bóh luby Knjez wo lud izraelski.

Ale přirdźechu časy, hdyž sebi tutón lud mysleše, zo hižo wjacy posłuchać njetrjeba. Bóh hrožeše a prošeše, tola podarmo. Lud počinaše so přimać wašnjow susodnych ludow: twarješe wulkotne khěže a poćišćowaše khudych; jědźeše žadne jědźe, mjez tym zo dźěłaćerjo so žiwjachu ze suchim khlěbom; hižo njemóžachu a nochcychu wjacy date słowo dźeržeć. Łhachu a kradnychu a běchu při tom nadući kaž hołb na třěše. Skónčnje přińdźe khłostanje. Babylonski kral přićeže z wulkim wójskom, doby izraelske hłowne město Jeruzalem a najmudrišich mužow a najkhroblišich młodźencow izraelskich wotwjedźe do swojeho kraja. Mnozy z nich dyrbjachu do jeho wójska zastupić. Mnohich druhich pak da do wučenych šulow, zo bychu so wukubłali we babylonskej mudrosći. Chcyše z nich sebi wukubłać wubjernych zastojnikow, přetož na Babylonskich njeběše žaneho spušćenja. A tuž přikaza knjezam profesoram na šuli, zo bychu so wo izraelskich młodźencow wosebje starali, a swojemu zarjadnikej přikaza, zo by jim tu samsnu jědź dawał, kotraž so nošeše na kralowske blido. Potom pohrozy ze smjertnym khłostanjom, hdyž bychu wubrani młodźencojo byli někak skrótšeni a hdy bychu suche wobličo dostali. O to běchu časy! Nihdy njeběchu izraelscy młodźencojo tajke jědźe widźeli! Kak wjele spodźiwnych khłóśćeńkow, kelko pića, kelko wina. A mnohim so cyła hłowa wjerćeše! Mjez izraelskimi młodźencami pak běchu štyrjo, kotřiž so derje dopomnjachu, zo je jim Bóh Knjez tole wšitko zakazał. Stajnje běštaj jim to nank a maćerka, hdyž běchu hišće we wótcnem kraju, wospjetowałoj: Młodźencam, kotřiž so Boha boja, njesłuša žane wino. A mjaso jenož z wuwzaćom! Tak słyšachu wot swojeje młodosće. Druzy běchu to też słyšeli, ale njeběchu to ważnje brali. Myslachu sebi: w cuzym kraju nas nichtó njewidźi. Čehodla bychmy sebi njepopřeli? Ale naši štyrjo młodźencojo wjedźachu, zo je Bóh wšudźe. A tuž so kralowskemu přikazu napřećiwjachu. Njebudźemy pić wino ani jěść kralowske khłóśćeńki. Tak to prajachu wyššemu zarjadnikej. Tón sebi najprjedy mysleše, zo su rozum zhubili. Kak bychu sebi tajke dobroty ważili babylonscy młodźencojo — a hlej, tući sebi to docyła njeważachu! Potom jich prošeše a so zaroćeše, zo njebychu tajke hłuposće čmili, ze to škodźi jim a jemu samomu. Kral mje woprawdźe njepušći jenož ze zastojnstwa, ale da mi też hłowu wotćec, jeli pytnje, zo wam njedawam to, štož je přikazał. A to wón pytnje, hdyž budźe widźeć, zo su waše wobliča hubjeńše hač te druhich. Hišće rjekny, zo sym te jědźe skhował sebi samomu abo je předawał! — Młodźencam běše wyššeho zarjadnika žel. Wosebje tohodla, zo sebi mysleše, jako by z khłóśćeńkami a pićom wina človjek mohł měć dobry napohlad, a snano też tohodla, dokelž běše woprawdźe w smjertnem straše. Najmudriši z nich, Daniel, poréča za wšitkich: „Njetrjebaš so bojeć wo swoje žiwjenje. Spytaj to z nami dźesać dnjow. Dawaj nam jenož wšědnu wodu a jednoru jědź ze zeleniny a sadu. Budźeš widźeć, zo će ze swojej strowotu překwapimy.“ „Wo tom by so dało rěčeć“, wotmołwi zarjadnik a Danielowu žadosć dopjelni. Wšědnje pak młodźencojo khodźachu do jeho wobydlenja. Wón jich ważeše a měrješe a tu a tam so jich wopraša, što su wukli na wučenej šuli babylonskej. Hnydom na druhi dźeń spózna, zo su ćiliši hač ći druzy. Bě z nimi spokojom.

Skónčnje nasta dźeń sławnych pruhowanjow před kralom. Zarjadnik so tak trochu boješe, zo njeby so to přeco někak přeradźiło, zo njeje tych młodźencow po přikazni z jědźu zastarał. Ale jeho bojosć běše njetrjebawša. Najprjedy přińdźe na porjad ćěłowučowanje. Ow, to byšće widźeć dyrbjeli Daniela a jeho towaršow. Žadyn z tych młodźencow tak daloko njedoskoči, kaž woni. Žadyn z tych młodźencow tak wutrajny njeběše, kaž woni. Žadyn z tych młodźencow železnu kulu tak daloko njećisny kaž woni. Jich ćěła běchu krasne kaž sochy z marmora. Kóžda žiła běše wuwita — a běše radosć na nich hladać! A hdyž jich počachu pruhować we tom, štož běchu nawukli, njemóžeše so kral dodźiwać. Ně, to běše hišće njewidźał. Młodźencojo běchu dźesać króć mudriši hač wšitcy mudrowcy a hwězdarjo babylonscy.

Widźiće, tak Bóh Knjez mytuje strózbnosć a posłušnosć. Njesměće zawidźeć tym, kotřiž su žiwi ze samymi khłóśćeńkami a winom! Skerje jich wobžarujće a modliće so za nich, zo bychu přewidźeli, kajku hłuposć woni činja. Kóžda kapka wina a palenca zaćěmnuje mozhy młodeho človječka. Kóžde přetykanje wosłabnuje wahu. Daniel, kiž je we swojej wutrobje wobzamknył, zo njeby so womazał z jědźu kralowskeho blida a z winom, kotrež kral piješe, ma wam być z přikładom, chceće-li być mudre a rozumne dźěći.

Cžišło 4.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **24. januara 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihańje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kózdu sobotu a płaczi čertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

3. njedzela po Tsjoch kralach.

Rom. 12, 17—21.

Napominacź ke kschescźanskim poczinkam a wozebje k luboscži chze naš dwanaty staw Pawołeho lista na Romskich, sa prawje kschescźanske žiwjenje jara ważny staw, s kotrehož su wsate teksty sa njedźele po tsjo chkralach. Ale schto je žro wschitkich japoschtolskich napominanjow?

„Njedaj so skemu pschewinycź, ale pschewin ty to ske se dobrym!“

„Cžłowjek bycź rěka bědźeć bycź“, tute skowo je něhdy nichtón prajił a to trjechi pschedewschěm sa kschescźijana. Jeho zyke žiwjenje je wulke bědźenje. Wón ma so prózowacź, so jako dobycźeć s tuteho bědźenja wuńdźe, to je jeho nadawk a dźěło; ale kak husto podležimy.

Na cžim leži, so my tak husto njepschewinjemy to ske, ale podležimy, to njech je nasche prěnje praschenje. A te druhe: kak a na kajke waschnje móže nam so poradźicź, to ske pschewinycź s dobrym?

1. Schto je na tym wina, so my tak husto w naschim bědźenju podležimy?

Pawoł wupraji trojake: „Njedźerźcźe so sami sa mudrych; njepkłaczcźe nikomu skóscź se skóscźu a kedźbujcźe prjedy na so, schtoż cžesne je psched wschěmi ludźimi.“

Jene njeskožo we wobkhodnym žiwjenju po druhim, semjerźenja a powodźenja, tak cžitamy pschezo a pschezo sažo w nowinach. Nam so sda, jako njeby ženje kónz było s tutymi njeskoženi. Hdźe wostanje tu cžłowjeski rosum, kiž je hižom tak wjele wunamakał? Schto móže tu cžłowjeska mudroscź cžinicź? Bjes rady a mozy steji cžłowjek psched tajkimi podawkami. A s tutych wschelakorych hłosow skyschimy jene napominanje: njebudźcźe tak hordźi, so měnicźe, wschо wobknježicź móz. Njedźerźcźe so sami sa mudrych!

Sakak mudrych dźerźa so tola tak husto cžłowjekojo! Woni měnja, se swojimi samsnymi mozami zyły swět sej dobycź móz a wschо srosymicź abo tola lěpje srosumicź hacź drusy ludźo. To je jena skaboscź, na kotrejź my wschitzy cžerpimy. A psches to pschińdźe, so njechamy žanu radu wot druhich bracź, so chcemy wschudźom swoje prawo měcź a so njemóže žadyn cžłowjek naš lěpscheho wucžicź a to tež we wěcach, kotrež njesrosumimy, a s teho nastanje potom swada a njejednota w domje a powołanju.

Hdyž je cžłowjek hordy a na měnjenja druhich njepossłucha, potom spyta tež sebi sam pomhacź a so wjecźicź. „Njepłaczcźe nikomu skóscź se skóscźu,“ praji japoschtoł Pawoł. Schtó njesnaje skowo: kaž ty mi, tak ja tebi; schtoż tebi ludźo cžinja, to cžiń ty jim tež! Psches tajke sadźerźenje powjetschi so hischcźe hubjeństwo w shromadnym žiwjenju a njeje žadyn kónz se swadu a njejednotu. Schto je lěpje: hdyž prajisch k swojemu bliżschemu: „ty mje hidźisch, ja budu cźe tež hidźicź“ abo hdyž prajisch: „ty mje hidźisch, ja pak budu cźe lubowacź“? —

Ně, chcemy pschezo a pschezo sažo na nascheho Sbóžnika hladacź, kiž je w ponižnoscźi a luboscźi wschitku skóscź s dobrym sapłacźik. Wjecźenje je tola Boża wěc a my to nimamy cžinicź, schtoż je po prawom Boże prawo, wjele bóle „kedźbujcźe prjedy na to, so byschcźe cžestni byli pschede wschěmi ludźimi!“

Ludźo maja jara błukej wocži, hdyž na so samych a na

ßwoje ſmylki hladaju. Na nich leża zyle wulke hory hrěchow, a woni je njewidźa. Ale hdyž na bliżſcheho hladaju, tehdy ſtej jim jich wocži jaßniſchej hacž żana toczena ſchkleńza. Na nich ßo kóždeho najmjeńſcheho próſchka dohladaju. Nětko pak budź twoja ſtaroſcź ta, ſo też ani najmjeńſcheho na tebi njewohladaju.

„Sswětko teho ßwěta, ßól teje ſemje," to bycź, żada wot naß naſch Knjes Jeſuß w ßwojim prědowanju na horje. Hakle pſches naſche ſhromadne żiwjenje a pſches wobkhadźenje ſe ßobucźlowjekami móżemy pokaſacź, kajkeho ducha a ſmyßlenja my ßmy. Hacž ßmy njewólnizy ßwojich żadoſcźow abo hacž jako dobycźerjo ſ teho bědźenja wuńdźemy. „Njedaj ßo ſkemu pſchewinycź, ale pſchewiń ty to ſke ſ dobrym!"

2. Ale ſ kajkej mozu budźemy nad ſkym dobycź? Pawoł mjenuje nam tſi mozy, a to mozy ſměrniwoſcźe, mozy dowěry na Boha a mozy luboſcźe k njepſchecźelej.

„Je-li móżno, tak wjele hacž na waß je, dha dźerżcźe měr ſe wſchěmi ludźimi."

Bohużel njeje pſchezo móżno, ſe wſchěmi ludźimi měr dźerżecź. Eliaßej njebě móżno, měr ſ Baalowymi měſchnikami a ſe ßwojim kralom dźerżecź. Jan kſchcźenik njemóżeſche ſ pißmawucżenymi a fariſejſkimi ßwojeho cżaża w měrje żiwy bycź. A njeje ßamo Khryſtuß prajił: ja njejßym pſchiſchoł, měr pſchinjeſcź, ale mjecź?"

Też ſa naß njebudźe pſchezo móżno, ſe wſchěmi ludźimi měr dźerżecź. Haj, huſto doſcź njeßmě to tak bycź! Tam, hdźež ßo wo Bożu wěz jedna, dyrbimy my khroblоſcź a horliwoſcź měcź, tutu drohu wěz ſaſtupowacź. My cźerpimy ſa ßwoju wěru, ale hdyž njemóże hinak bycź, chzemy ſa nju wojowacź. Tak wjele, hacž na naß je, chzemy my měrne a cźiche żiwjenje wjeſcź, ale też tón najlěpſchi njemóże w měrje żiwy bycź, hdyž ßo ſkemu bliżſchemu njeſpodoba. My bychmy ſbóżni byli, hdyž móhli ſe wſchěmi ludźimi měr měcź, ale ſbóżni budźemy jenoż, hdyž mamy měr ſ Bohom pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta.

Schtóż ma měr ſ Bohom a — tak wjele hacž na naß je — też ſ ludźimi, tón dowěri Bohu, ſo budźe tón to dobre ſchkitowacź a to ſke khłoſtacź a wjecźicź. „Njewjecźcźe ßo ßami, moji najlubſchi, ale dajcźe měſto hněwu Bożemu!"

Wjecźenje je żadanje naturſkeje wutroby. Jako naſch Sbóżnik chzyſche do Jeruſalema cźahnycź a Samaritanſzy jeho horje njewſachu, dźeſchtaj jeho wucżomnikaj Jakub a Jan: „Knjeże, chzeſch-li, dha chzemoj mój rjeknucź, ſo by woheń ſ njebjes panył a ſpalił jich, jako Elias cźinjeſche?" Ale Jeſuß jeju krucźe powucźi.

Schtóż ßo ßam wjecźi, cźini to, ſchtož je Boże prawo. Sswěrny kſcheſcźan dźe ſa ßwojim Sbóżnikom, kiž ſaßo njeßwarjeſche, hdyž ßwarjeny bě, a njehrożeſche, hdyž cźerpjeſche; ale wón to porucźi temu, kotryž prawje ßudźi. Hdyž też je ſa naß złabych cźłowjekow huſto tak cźeżko, modlitwa cźini nam to lohko, dawa nam cźerpliwoſcź wutracź a poßylni naß k temu, to ſke najprjedy w naß a potom w njepſchecźelu pſchewinycź.

Pſchetož to najcźeżſche, ale też najkraßniſche je tola luboſcź k njepſchecźelej. Tuta luboſcź je króna teje luboſcźe k bliżſchemu. Pſchetož pſches nju ßo płaczi ſke ſ dobrym. Wona je nanajpodobniſcha luboſcźi Bożej, kotryž ßwojemu ßkónzu dha ſkhadźecź na ſkych a na dobrych a dawa deſchcź na prawych a na njeprawych, a je nanajpodobniſcha luboſcźi Khryſtußowej, kiž je ſa naß wumrěł, jako hiſchcźe njepſchecźeljo běchmy (Rom. 5. 10.) Pſches luboſcź a dobre ſkutki móżemy wjazy dozpěcź hacž pſches ſwadu a wjecźenje, potom nahromadźimy żehliwe wuhlo na hłowu naſcheho njepſchecźela. Ale najkraßniſchi wuſpěch tajkich żehliwych wuhlow je, hdyž naſch njepſchecźel něſchto pytnje wot wohnja Khryſtußoweje luboſcźe.

Jako ßwjaty Bernhard na ßmjertnym łożu leżeſche, móżeſche wón prajicź: tſi wězy ßym ja kóżdy cżaß lubo měł: „ja njejßym nikoho ſ wotmyßlenjom hněwał, ja njejßym żenje pſche wjele wo ßebi ßam dźerżał, a ja njejßym ßo na někim wjecźił."

Luboſcź, ponižnoſcź a ſcźerpliwoſcź maja też w naſchim żiwjenju tute wulke mozy bycź, kotreż naß wjedźeja k dobyczu. Tohodla „njedaj ßo ſkemu pſchewinycź, ale pſchewiń ty to ſke ſ dobrym." Hamjeń. R. w L.

Spokojene żedźenje.

Powjeſtka ſ cżaża Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

P ſ ch e d ß ł o w o.

Tu woſjewjamy ſaßo powjedańcźko nam derje ſnateje ſpißacźelki. Wěmy, ſo ßu naſchi Sserbja rad cźitali „Wotrocźk" a „Bjes Boha na ßwěcźe", powjedańcźzy, kotrejž Kriſtina Royowa napißała. Jeje domiſna je Stara Tura w połnózno-wjecźornej Wuherſkej. Wona ſnaje ßwoju domiſnu, ßwój lud a ßwoju evangelſku wěru; wſchěm tſjom chze ſe ßwojimi ſpißami ßłużicź. Se tutymi je dozpiła, evangelſku wěru w tajkich wjetſchich a mjeńſchich powjedańcźkach rosſchěrjecź a do wutrobow ſaſchcźěpjecź. Tute ßu tehodla też do wſchelakich druhich rěcźow ſe ßłowakſkeje pſchełożene, woßebje też do němſkeje. Tuto powjedańcźko ſe ßlubjeneho kraja a ſ cżaża naſcheho Sbóżnika pſchełożujemy a woſjewjamy, ſo by tajku ſpomożnu ßłużbu też pola naß dokonjało. Sa ßamßnu ßłużbu ſtej też prjedy naſpomnjenej powjedańcźzy do knižkow ſwjaſanej, ſo by ßebi jej kóżdy ſa ßnadny pjenjes kupicź mohł; w Ssmolerjez knihaŕni a tehorunja na waſchich farach ſ lohkej prózu doſtanjecźe knižzy: „Bjes Boha na ßwěcźe" a „Wotrocźk".

Kriſtina Royowa piſche 5. ſeptembra 1897 w ſawodźe k tutej knižzy něhdźe tole: „Wěnujo Wam tutu powjeſtku, mam to jene żedźenje, ſo byſchcźe Wy, ju cźitajo, telko żohnowanja ſ njeje měli, kelkoż ßym to ja měła, ju piſcho pſchi wotewrjenej bibliji a mějo kartu Paleſtiny pſched ßobu. Wěm, ſo je Jeſuß dźenża hiſchcźe runje tak ſ lěkarjom wſchěm cźłowjekam, kaž je to był pſched lětſtotkami. Mje je wuſtrowił, Was też wuſtrowi; wón lubuje naß wſchitkich. Schtóż k njemu pſchińdźe, tomu jeho żedźenje ſpokoji a pożohnuje jeho ſ wěcźnym żohnowanjom. Wobßwědcźuju, ſo je mi biblija wot tehdy, ſo ßym ke Knjeſej Jeſußej pſchiſchła, zyle jaßna, a żadyn dwěl njetraſchi wjazy moju wutrobu; ßym ſwěſcźena a ſpokojena.

O ſo by Was tuta powjeſtka pohnuła k tomu, ßłużicź Knjeſej Jeſußej. To by była wěrna ßłużba! Pſchińdźe ras doba, w kotrejž budźe Jeſuß kralowacź; tehdy njebudźe jemu naſchich ßłużbow trjeba. Dźenża je trjeba a je żada. Tuž ßłużmy jemu dźenża!"

K tomule jich wjaz a wjaz dowjeſcź, chze naſche łopjeńko ſe ßwojim mjenom a heßłom: „Pomhaj Bóh" ßłużicź, hewak a ſ tutym pſchełożkom woßebje. Njech ßo jemu to radźi. — —

I.

„Jedyn hólz je tudy; tón ma pjecź jědźnych pokrutow a dwě rybje!“ Jan. 6, 9.

„Wótcže Jakubje! Wótcže Jakubje! Kak derje, so ßy ßo skóncźnje wrócźił! — Ow, s cźim to pschikhadźeśch? Ssy jeho widźał?“

„Haj, mój ßyno, ßym jeho widźał a teź ßkyschał! Khwaleny budź Bóh Abrahomowy a Sswjaty Israelski, so je saßo po dołhich lětach póßkał ßwojemu ludu profetu!“

„Ach, schto je wón tebi, mój wótcže, prajił?“

„Mi? — O mój ßyno! S nim powjedacź, njebě móźno! To ßebi ty ani pschedstajicź njemóźeśch tu wulku ßyku ludu, kotraź tam była a poßłuchała! — Ale, moje dźěcźo! Njesadźerźuj mje dlěje! Ja měł tebi hischcźe jara, jara wjele powjedacź, ale ja dyrbju hnydom domoj k ßwojim wowzam! Jutsje pak, hdyź saßo pschińdu, powěm tebi wschitko! Boźemje!“ — —

Takle ßo rosmołwjeschaj blisko Genezarethskeho jěsora schědźiwy starz, podobny na stareho patriarcha, a młody rjany hólcźeź s cźěmnymi włoßami a cźornymaj wócźkomaj. Njeběschtaj s pschecźelstwa; starz njemějeśche do zyła nikoho wjazy s pschecźelstwa, hólcźeź jeno macźeŕ, sa kotruź ßo s rybyłójenjom starasche; tola druhi swjask jeju wjasasche, wutrobna luboscź, tajkaź to druhdy hromadu wjedźe ßamotnych.

Wótz Jakub bydleśche wyßoko na horach; tam paßeśche ßwoje stadło. Tak husto, kaź ßo deschcźowy cźaß pschibliżowasche, cźekasche s nim do dolinow, pytajo w nich wukhow sa cźaß krótkeje symy Palestiny. Tola lědma by po tutej saßo cźopke ßłónczko saßwěcźiło, by saßo se ßwojimi wowzami cźahnył horje do hór; s tutych móźeśche ßo roshladowacź po zyłym kraßnym jěsorje Genesarethskim a po paradiskej krajinje dokoło wokoło njeho.

Hólcźeź bydleśche w małej rybarskej khěźy, blisko jěsora. Jemu rekachu Jonathan. Sswojeho stareho pschecźela sastarowasche je ßuschenymi a cźerstwymi rybami.

Bě to dwě lěcźe, so běschtaj ßo sesnałoj, a to duzy na jutrowny ßwjedźeń do Jerusalema. Wótz Jakub khodźeśche kóźdolětnje na tutón ßwjedźeń a bě wsak pod ßwój schkit małeho hólza, kotryź bě k prěnjomu rasej duzy do města ßwjateho žedźenja, a to ßam, dokelź bě jemu macź skhorjeła a njemohła ßo nastajicź na tajki daloki pucź. Na tutym dalokim pucźowanju běschtaj ßo spschecźelikoj, a w Jerusalemje hischcźe bóle, hdźeź Jonathan njewusta, ßo napraschowacź muża, we Bożim jakonju nashonjeneho sa Bożimi ßkużbami a sa nadobnym ßwjedźenjom.

Ach, kak je dyrbjał hólcźeź płakacź, jako bě do templa sastupił a jako tam w hodźinje sapalneho wopora wußkyscha sta hudźbnikow na harfach hracź, tak so to klincześche, kaź jenicźki hłóß, a sta spěwarjow spěwachu k tomu. Wopory ßo palachu, krej cźecześche a kur kadźenja postupowasche wysche a wysche! A w cźěmnu templa, bohacźe se skotom wudebjeneho, widźeśche ßwjatotajny sawěschk, sa kotryź njeßmědźeśche nichtón stupicź khiba wyschi měschnik, — a tutón teź jenoź s krwju wopora. Ow, kak bě tu tola wschitko tak potajne a kraßne!

A k tomu telko měschnikow a levitow w dołhich drastach! A te wulke ßyły putnikowazeho ludu, kotreź njeběchu jeno pschischłe s Palestiny ale teź s dalokich póhanskich krajow, so bychu widźałe to něhdy tak nadobne město Davitowe a Salomonowe a woprowałe sa ßwoje hrěchi.

Jako potom saßo s Jerusalema pucźowaschtaj, wsa wótz Jakub Jonathana ßobu do Bethlehema; tam pokasa jemu Raheliny row, tam ßebi powjedaschtaj wo patriarchu Jakubje a wo jeho ßynach.

Ssedźeschtaj tam w khłódku palmow pschi rowje ßwojeje pramacźerje, — běschtaj dźě wobaj s roda Benjaminoweho; tu sapocza samyßleny starz powjedacź wo podeńdźenju, kotreź jeho hischcźe dźenßa s wohenjom młodoscźe napjelnjowasche a zyłu wutrobu hólcźeza jimasche.

Powjedasche, so bě psched 30 lětami paßł s wjele druhimi pastrjemi stadła tu na Bethlehemskich pastwischcźach. Wón, bywajo ßobu najmłódschi, bě měł nóznu straźu. So njeby drěmnył, spěwasche ßebi psalm: „Tón Knjes je mój pastr!“ ßebi myßlo pschi tym na ßławneho krala Davita, kak teź tutón wowzy paßeśche, doniż jeho Bóh Knjes njeścźini najprjedy dobyczeŕskeho rjeka a potom krala.

Ssebi tak rosmyßlujo, so je tuto Bethlehem narodne město Davitowe, běchu jemu ßłowa pschipadnyłe, kotreź bě krótko prjedy w synagozy ßkyschał: „A ty Bethlehem Ephrata, kiž ßy mała mjes tyßazami w Judźe, s tebje dyrbi mi pschińcź, kotryź budźe na Israelu Knjes, kotrehoź wonkhód je wot spocźatka a wěcźnoscźe był!“ — Micha 5, 1. — Bě ßebi rospominał, kak bě jedyn s pschitomnych pißmawucźenych tutu schtucźku wukkadował: mjenujzy: s Bethlehema dyrbi pschińcź tón ßlubjeny wulki kral israelski, tón Meßias, kotrehoź ßu wschitzy profetojo wěschcźili, wo kotrymź woßebje Daniel ßwědcźi: „Tón da jemu móz, cźescź a kraleśtwo, so bychu jemu wschitzy ludźo, narody a jazyki ßkużili; jeho móz je wěcźna, kiž njesańdźe a jeho kraleśtwo bjes kónza.“ — Dan. 7, 14. — Na to bě druhi stanył a cźitał: „Ja wokach mojeho ßyna s Egyptowskeje.“ Bě wobkrucźił, so niz s Bethlehema ale s Egyptowskeje pschińcź ma tón israelskemu ludej ßlubjeny Meßias.

Tole wscho bě ßebi Jakub tam s nowa w nóznej cźischinje pschemyßlował a s zyłej duschu pschał, so by Jehova ßwoje ßluby dopjelnił a ßlubjeneho Meßiaßa póßkał. Pschi tym bě sapocźał ßo modlicź wo pschińdźenje toho schilo (rycźerja) a Immanuela. — 1. Mójs. 49, 10. —

(Pokracźowanje scźěhuje.)

Zyrkej a stat.

Bamź Pius XI. je ßwjatemu lětej 1925 hnydom jene dalsche pschidał. Dokelź budźe to 4. oktobra 700 lět, so je ßwjaty Franziskus s Assisi wumrěł, dyrbi to léto 1926 jene franziskanske jubellěto bycź; w nim traje putnikowanje do Roma dale a sa nje ßu postajenja wo wotpuskach wobnowjene; wotpusk dostanje tón, kiž w postajenych cźaßach pjecź krócź wěste Boże domy wopyta. — Bamź je sa romsko-katolske zyrkwje zyłeje semje teź scźěhowazu modlitwu porucźił, kotraź dyrbjeśche ßo pschi „wußwjecźenju cźłowjeskeho naroda sa najßwjecźischu wutrobu Jesußowu“ spěwacź: „Budź Ty se kralom teź nad tymi, kotsiź ßu s wopacźnymi wucźbami samyleni abo s dźělenjom wot zyrkwje wot Tebje dźěleni: swołaj jich wróczo k wěstemu městnu wěrnoscźe a k jenej wěrje, so by to był bórsy jedyn pastr a jene stadło!“ Sskyschisch, evangelski kscheścźijano!? —

Wschelke s bliska a s daloka.

Psches woßady póńdźe bórsy póßelniza nascheho Drjeźdźanskeho doma diakonißow, tak psches woßady Lubijskeho wokrjeża w februaru. Wona sběra dary luboscźe sa skutki luboscźe, sa dom diakonißow a jeho wustawy, schtóź wě, kelko hubjeństwa a srudoby w tutych wucźeka pyta a namaka, a

ſchtóž wopomni, hdźe wſchudźom naſche diakoniſzy w ſłužbje luboſćże dźěłaja a ſkutkuja, tón ſo njekomdá, tu pomozny dar woprowacź, witawſchi tutu póſzelnizu ſ luboſćzu. Wona budźe wěſćze rad ſwólniwa, dróbniſcheho wo tym a tamnym wſchěm, kiž ſo ſa to ſajimuja, rospowědacź.

Hacž to ſnamjo polěpſchowanja? „Němſka ſteji ſ kinami hnydom ſa Ameriku!“, tak pſchipowjedaju nowiny. Amerika mějeſche ſrjedź lěta 1925 na 16 000 kinow ſ 8 000 000 měſtnami, Němſka 3 600 ſ 1 275 000 měſtnami, Jendźelſka 3584 ſ 1 100 000, Franzowſka 2650 ſ 662 000 a Italſka 2150 ſ 600 000 měſtnami. Pſched krótkim buchu w Barlinje tſi hobrſke kina dotwarjene, kotreź ſu rum a ſrědki ſa telko wobydlerjow ſpóžerałe.

Zyrkwinſke powěſćze ſ Njeſwacźidła 1925. Narodźiło je ſo 76 dźěćźi, 39 hólzow a 37 holzow, mjes nimi 8 njemandźelſkich. Pſchipowjedanjow bě 38, wěrowanjow 32. Semrěło je 32 woſobow, 14 mužſkich, 10 žónſkich, 8 dźěćźi. Spowjednych bě 2927, 1174 mužow, 1753 žonow, 1853 Serbow, 1074 Němzow. Woprawjenjow domach bě 109. Sswój kſchćeńſki ſlub 62 pacźeŕſkich dźěćźi wobnowi 27 hólzow, 35 holzow, 26 ſerbſkich, 36 němſkich. Wunoſchk kollektow bě 593,49 hriwnow. Nimo teho ſo woprowaſche 480,42 hriwnow.

S **Hrodźiſchćźa.** Narodźiło je ſo 47 (56) dźěćźi, mjes nimi 2 morwo narodźene a 6 njemandźelſkich, a to 19 (25) hólzow a 26 (31) holzow. Wot tych 45 dźěćźi, kiž ſu ſo žiwe narodźiłe, ſtej w běhu lěta ſaſo 2 ſemrěłej. Je ſo mjenujzy narodźiło w Droždźiju 10 dźěćźi, w Rakojdach 8, w Hrodźiſchćźu a Skanezach 5, w Běłej Horje, Njechornju a Kortnizy 4, we Worzynje 3, w Brěſyzach a Wichowach2 a we Wujeźku žane dźěćźo. Pſchipowědanych bu 23 (13) porow, ſwěrowanych 17 (9) porow. Semrěło je 16 (32) woſobow a to 10 mužſkeho a 6 žónſkeho rodu, hacž do 14. lěta ſwojeje ſtaroby 6, mjes 14. a 40. lětom žana woſoba, mjes 40. a 50. lětom 1, mjes 50. a 60. lětom2, mjes 60. a 70. lětom 3, mjes 70. a 80. lětom 2 a mjes 80. a 90. lětom1 woſoba. Spowědnych bě 1995 (2232) a to 839 (946) mužſkich a 1156 (1286) žónſkich, 1502 (1734) Serbow a 493 (498) Němzow. Pacźeŕſkich dźěćźi bě 38 (53), 20 ſerbſkich a 18 němſkich. Wunoſchk ſběrkow je był 802,10 hr. Wyſchſche toho 406,30 hr. ſa miſſionſtwo mjes pohanami ſ miſſionſkeho kaſchćźika ſady woktarja, wot woprawjenjow a wot čźitarjow „Miſſionſkeho poſoła“.

S **Wóſlinka.** W naſchej woſadźe je ſo w lěćze 1925 narodźiło 60 dźěćźi, 29 hólčźkow a 31 holčźkow; mjes nimi bě 6 njemandźelſkich. Morwonarodźiło njeje ſo žane. Pacźeŕſkich dźěćźi běſche 60, kotreź buchu njedźelu Palmarum konfirměrowane. 30 porow bu wěrowanych. Jedyn por měješche pſches Božu hnadu ſwój ſłoty kwaſ. Požohnowanje tutoho pora běſche w Božim domje a jena dźowka ſwjecźeſche ſ dobom ſwój ſeleny kwaſ. Spodźiwnje mała běſche liczba ſemrětych, mjenujzy 27; najſtarſcha woſoba běſche 85 lět pſchekroczíła. Liczba ſpowědnych hoſcźi je bohužel dale wróczo ſchła na 1994, ſ kotrychž je 57 ſwjate wotkaſanje domach wuživało. Sběrka pſchi miſſionſkim ſwjedźenju wunjeſe 105,72 hr., mjes tym ſo powſchitkowne ſběrki pſchinjeſechu 144,78 hr. a ſběrki ſa woſadne potrěbnoſcze 114,33 hr. Wyſchſche toho ſkładowaſche ſo do Božeho kaſchćźika 115,02 hr., tak ſo je wſcho hromadźe479,95 hr. „Miſſionſki poſoł“ čźita ſo jenož hiſchcźe w 100 exemplarach, „Pomhaj Bóh“ w 34 ſwójbach.

Liſtowanje: kk. fararjam: naſch njedźelnik njedoſta hiſchcźe wſchě woſadne rosprawy ſ lěta 1925, woſebje niz ſe pruſkich woſadow; proſzy naležnje wo tute. —

S. w M. ſa Sept. — H. w Hu. ſa Sex.

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Noſacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXI.

Jedyn znamjenity muž, kiž běše lubowany pola khudych runje kaž pola bohatych, dokelž běše lubosćiwy a sprawny ke kóždemu, powědaše tutón podawk ze swojeho žiwjenja: „Jónu mje wuj widźeše, kak ja žabu čwilowach a praješe: Rad bych wědźał, čehodla to činiš, hdyž ze psom, ptačkami a karniklemi tak lubosćiwje wobkhadźeš? Ja jemu wotmołwich: Žaba je hrozna, mazana a njewužitna. Wuj na to rjekny: „To je móžno, je to hinaše stworjenje hač sy ty: ma hinaši napohlad hač pos, ptak abo karnikel, ale žaba njeniči druhe stworjenja tohodla, zo wuhladaju hinak kaž wona. Tu hroznu wosebitosć maju jenož ludźo.“ — Dołho sym přemyslował wo tom, štož mi tehdy wuj praješe. Ženje njejsym potom z kamjenjom mjetał po žabje, a prócował sym so, zo bych był lubosćiwy ke wšitkim ludźom.

Je jara hrozne, hdyž pachoł abo holca w šuli sebi mysli, zo je něšto wjacy abo něšto lěpše hač druhe dźěći, tohodla, zo ma bohatych staršich abo lěpje wuknje, a jara hrozne je, hdyž so dźěći wusměwaju sobušulerjam, abo so jich njedótkaju tohodla, zo nimaju pěknu drastu, abo rěča druhu rěč hač woni.

Knjez Jezus wučeše swojich wučobnikow, zo bychu wobkhadźowali ze wšěmi ludźimi jako z bratrami, dokelž so modlimy k jenomu njebjeskemu Wótcej a smy kaž jena swójba. Wučobnicy často njerozumjachu Knjezej Jezusej, ale pozdźišo jim Bóh luby Knjez pokazowaše, zo chce, zo bychu wšitkim ludźom jenak služili.

2. Maćerni pomocnicy.

Maći boleše hłowa a tuž dźeše horje so lehnyć.

„Je mi jara žel maćerki,“ zdychny sej Hańžka.

„A mi też,“ přihłosowaše Jank.

„Kak jara je ći jeje žel,“ prašeše so Jurk.

„Mi je jeje tak žel, zo póńdu a naśćipam pyšny korb drjewa a nazběram třěski k zatepjenju.“

„Ach, ja hižo wěm, što myslíš!“ rjekny Hańžka. „Mi je jeje tak žel, zo du ju prosyć zo by mi dowoliła, přihotować wječeŕ.“

„A ja budu pomhać blido kryć a nadobu wutrěwać,“ poskići so Jurk. Myslu, hdyž maju ludźo woprawdźe z někim sobuželnosć, to su hotowi, jemu pomhać.

3. Što by Marka mohła dokonjeć.

Marka běše jenož šesć lět a běše při tom na swoje lěta mała. Hdyž přińdźe do šule, jara žedźeše, „něšto dokonjeć za Knjeza Jezusa.“ „Ale sym tak mała,“ pozdychny sebi, „a tuž ničo njeje, štož bych mohła dokonjeć.“

Dźěd słyšeše što wona praji a zawoła: „Štó pak mi wotčini nowiny a namaka nawoči a přinjese z blida knihu?“

„A štó pak nawleknje bańćik do mojeje kapy, a da mloko kóčcy do taleŕka?“ rjekny wowka.

„A kotra mała holčka přinjese mi črije?“ praješe nan.

A tu dźěd hładźeše brune włoski Marcyne a rjekny: „Kóžda mała służbička, kotruž rady dokonjamy, je radosć za Knjeza Jezusa.“

Cźišło 5.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj móčny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar mérny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 31. januara 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu žobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Septuagesima.

1. list na Kor. 9, 24—27.

Wſcho ma jow na žwěcźe žwój kónz. Wježelа ſańdu, ale też ſrudne cźažy. Tak leži też ſažo hodowny žwjedźeń ſady naš ſe wſchěm, ſchtož je nam pſchinjeſł. Běchmy ſažo hromadźe w žwójbje a žmy žo też ſ darami ſwježelili. Nětko žmy žo ſažo rosžohnowali a kóždy ſažo tam a žem dźěła. Spominali žmy pak też na tych, kiž wjaz mjes nami njeběchu.

Jene pak wostanje a dyrbi też nam wostacź, to je Jeſuš Khryſtuš, Boži hodowny dar. Mamy jón? Je Jeſuš naſcheje wutroby wježelе a radoſcź? Ssmy hody ſaš žwjecźili, ſo žmy prajili: też mi, też we mni je žo tón Sbóžnik narodźił; Bohu budź džak ſa tutu wulku hnadu? Dha pak dyrbmy to nětk też pokaſacź, žwoju kraſnoſcź jako kſcheſcźijan ſjewicź, jako kſcheſcźijan žo też bědźicź. Runje to nam naſche Boże žkowo praji, haj:

žiwjenje kſcheſcźijana, žiwjenje běd̄zenja. Hdźe pak? a kak? a ſa cźo?

Huſto je naſch Sbóžnik w pſchirunanjach prědował, ſo by žwojim poſłuchaŕjam wſcho prawje roſeſtajał, ſchto chze, ſchto žam je a ſchto maju cźinicź. Tak też japoſchtoł Pawoł jow pſchirunanje trjeba, ſo by žwojim kſcheſcźijanam w měſcźe Korinth prajił, ſo ſ kſcheſcźijanom bycź, wožebje też žebi žada, žo bědźicź. Wón jich pokaſa na něſchto, ſchtož ſnaja a pſchi cźimž žu žo žnadź też wobdźělili, na wulke hry, kotrež žo ſa ſchtyri lěta pſchezo bliſko jich měſta wotmějachu. Wulki blak bě wottyknjeny, hdźež žo bědźicź mějachu a wo wjetu běžecź. Na jenym kónzu ſtejachu cźi, kiž běžecź mějachu a žo bědźicź chzychu, na druhim kónzu cźi, kiž dyrbjachu rosžudźicź, ſchtó je dobył. A koło wokoło wulka liczba pſchihladowarjow. Tak, chzyſche Pawoł prajicź, macźe też wy jako kſcheſcźijenjo žo bědźicź. Cźińmy też my to, ty a ja, jeli ſo chzemy kſcheſcźijenjo bycź. Też nam je měſtno k temu wottyknjene, žwět, we kotrymž žmy žiwi, naſch cźaš, kaž dołho tu žmy. Sswět nětk je połny ſpytowanjow; maſch khoroſcź, nuſu, ſrudobu, njeprawdu, njewěru, wježelе, khudobu, bohatſtwo. A w naš ſty lóſcht, a pſchecźiwo nam fěrſchta cźěmnoſcźe, ſe žwojej leżnoſcźu, kiž nam wſcho móžne žlubi, hdyž jemu žkužimy.

Ach to njeje nicžo lohke, žo prwje bědźicź a jako žiwy, wěrny kſcheſcźijan běžecź, po tym w Božich kaſnjach wottyknjenym pucźu, na kotrymž je naſch Sbóžnik ſchoł. Kak něko-try wošłabnje a wotſtupi, pſchewinjeny wot ſtych lóſchtow a cźerta. Wón je wotrocźk žwojeho cźěła, měſto teho, ſo by ſ Knjeſom był. Nam je žel tych młodych, kiž žu bórſy po tym, ſo žu žwój kſchcźeńſki žlub wobnowili, ſaſtali žo bědźicź, a žu w njepózcźiwoſcźi a njewěrje žiwi, haj w jaſtwach. Nam je žel tych domow, hdźež njeje wjazy wěra a modlitwa, ſo nan pſched žwojimi dźěcźimi a domjazymi njeſteji jako kſcheſcźijan wěry a žwěry, ſtróſbnoſcźe a ſlutniwoſcźe, a macź žwoje dźěcźi njenježe na modleŕſkej wutrobje. Nam je žel tych ſtarych, kiž njechadźa mudri bycź a žo prawje bědźicź. Nam je žel wſchitkich, kiž njechadźa wjaz pod žwojim kralom Jeſužom žkužicź. Bědźmy žo prawje a běžmy na pucźu po Božich kaſnjach. Tak dołho to jeno ſamóžemy, kaž žmy žiwi. A kak dołho budźemy žiwi? Ach, to nichtón njewě. Bórſy móže ſ nami hinak bycź a potom je cźaš běd̄zenja nimo. Wſchelke

mózemy dwójzy cźinicź, ale źiwi bycź njemózemy dwójzy. Tuto jene źiwjenje je městno bědźenja. Nałožmy jo k tomu. Pschihladowarjow teź mamy. Nasch Bóh, kotrehoż dźěcźi źmy a kiž naš stajnje lubuje, hlada na naš dele, kak źo bědźimy a jemu s naschej luboscźu sapłacźimy. Nasch Sbóźnik, kiž je źo sa naš k naschemu sbožu tak źwěru bědźił hacź do źmjercźe na kschiżu, hlada na naš, hacź teź my źo nětk źwěru bědźimy, so saprějemy bjesbóžne waschnje a źwětne lóschty, a wjedźemy pózcźiwe, prawe a bohabojasne źiwjenje jow na tym źwěcźe. Twój duchowny, twoji wucźerjo, kiž źu cźi pucź wěry a kschescźijanskeho źiwjenja pokasali, hladaju na tebje, kak po nim khodźisch. Twój źwěrny nan, twoja luba pobožna macź, drusy wješni hladaju natebje, kak źo bědźisch. O, budźmy kschescźijenjo, bědźmy źo a běžmy wo wjetu, jedyn pschezo lěpschi, źwjecźischi, hódnischi kaž druhi. Cźińcźe wy teź źobu, lubi młodźi, kiž źo pschi źwojich hrach tak bědźicźe a wo wjetu běžicźe. Nětk teź we waschim kschescźijanskim źiwjenju źwěrni bědźerjo! Khodźmy wschitzy po tym powołanju, s kotrymž powołani źmy, se wschej ponižnoscźu a cźichej myślu a snješmy jedyn druheho w luboscźi.

Kak pak budźemy to dokonjecź a źo prawje bědźicź? Pawoł pische: „Kóždy pak, kiž źo bědźi, sdźerźi źo wschitkich wězow.“ Kak mohł teź źo bědźicź, hdy by schtó wě kak wjele drasty źo woblekł, we wobźranstwje a wopilstwje źiwy był a po njecźistych pucźach khodźił. Ně, ja chzu źo bědźicź, chzu dobycź, tajke žadanje jemu móz dawa, źo wscheho sdźerźecź, schtoż tomu sadźěwa. A w tutej woli ja chzu kschescźijan bycź, chzu źo prawje bědźicź a dobycź, dyrbimy źo teź my wschitzy wscheho wostajicź, schtoż je nam sa to se schkodu. „Ja pojimam źwoje cźěło a wosskludźu jo na źkužbu“, haj, w tajkim duchu dyrbimy teź my s knjesom wostacź nad naschim cźěłom. Bóh naš njeje k njecźistoscźi stworił; my njejźmy źiwi, so bychmy jědli a pili, ale my jěmy a pijemy, so bychmy źiwi byli. A hdyž naš źwět k źebi wabi se wschěm źwojim lóschtom, se wschěmi źwojimi kubłami, se wschej źwojej luboscźu, abo nam hrosy se wschěm źwojim njepschecźelstwom, hdyž cźert naš chze k skemu sawjescź, ně, chzemy jim wotmołwicź, Jesuža ja njepuschcźu. Sswět sandźe se źwojej kraźnoscźu, ale kiž wolu cźini njebjeskeho Wótza, wostanje wěcźnje. A hdyž cźerpicź mamy khoroscź a nusu, źměch, hańbu a sazpiwanje, źwěrni chzemy wostacź; wjele wjazy hischcźe je nasch Sbóźnik sa naš pschecźerpicź měł, a psches tajke cźerpjenja chze naš Bóh tola jenoż dohotowacź. A hdyž źebi pschi tym prajimy, my njejźmy wopuschcźeni, ně, kiž je prajił: „Ja źym pola waš wschitke dny“, je pola naš; „je cźežko cźi, ja prjedy du, chzu źwěru pomhacź tebi“, o kak to poźylni. A źam źo nětk modlicź kóždy dźeń, źam sa źo, sa źwojich a druhich, o kak cźehnje to Božu móz s njebjeź dele, kak lěhaju źo jandźeljo jako schkit wokoło tebje a twojich dźěcźi a teho a druheho sabłudźeneho, khoreho, srudneho. A Boże źłowo źłyschecź a wopomnicź, w hodźinje spytowanja tutón mjecź Boži sapschimnycź, na khorołožu, pschi rowach, w nusy źebi khěrlusch spěwacź a schpruch prajicź, kak to wokschewi a móz skicźi. A k Bożemu blidu hicź, źebi hrěch wotproźycź a s nowa do towarstwa s Bohom stupicź, kak tute krocźele wokoło woltarja, hdźež źy źnadź źwój kschcźeński źlub wobnowił, po dostatej Bożej hnadźe nowu móz, nowy troscht, nowu nadźiju dadźa. Haj, tak chzemy źo wschitzy prawje bědźicź, sa tym, kiž je nasch Knjes a Sbóźnik Jesuš Khrystuš, sa druhimi, teź naschimi, kiž źu to prjedy naš cźinili, s tymi, kiž to nětk cźinja. Ach, wojuj, schtóž njewojuje, tón krónowany njebudźe.

Haj, rjane myto na źwěrnych bědźerjow cźaka.

Japoschtoł pische: Kójdy, kiž źo bědźi, sdźerźi źo wschitkich wězow; tamni tohodla, so bychu sachodnu krónu dostali, my pak njesachodnu.“ Bědźerjo w Korincźe dostawachu krónu abo teź wěnz pocześcźowanja, kotryž źo jim na hłowu staji, hdyž běchu dobyli. Jich mjena buchu do knihow sapiźane. Hdźe pak źu tute króny a wěnzy wostałe? Swjadnyke źu. Schtó je dobycźeć był? Jeho mjeno je źo sabyło. Tak je wscho sachodne, schtož nam źwět dawa na cźeścźach, mjenach a kubłach. Se źmjercźu sandźe a po něschto cźaźu je sabyte. Ale hinak króna, kotruž chze Bóh źwojim źwěrnym bědźerjam dacź. Ta je njesachodna, kaž Pawoł na druhim městnje praji. Wón źam ju njeźe jako źwěrny Boži bědźeć a wschitzy, kiž źu źo tak źwěru bědźili. Wěcźne źiwjenje, wěcźna sbóžnoscź, wěcźny měr réka tuta króna. Kraźnischa je, hacź wschitke seńske kubła. „Cźerpjenje nětcźischeho cźaźa njeje hódne pschichodneje kraźnoscźe, kotruž Bóh tym źwojim dacź budźe.“ A „schtož hischcźe žane wócźko widźało njeje, to je Bóh tym źwojim pschihotował“. A je teź wěste. „Ja tohodla tak běžu niz jako na njewěste“, Pawoł praji. Njebjeska króna tu woprawdźe źo namaka; a to sa wschitkich, kiž hischcźe wo wjetu běža. Ty móžesch ju měcź a teź kóždy druhi, njech źy teź jow bóle khudy, njesnaty, sastorcźeny. A myto praweho bědźenja źo teź hižo na semi sapocźnje. Pożohnowany źy,masch Boži troscht a měr, Bożu hnadu a luboscź a cźescź tych źwojich a druhich, a twoje wopomnjenje wostanje se žohnowanjom, hdźež źy se žohnowanjom sa źwojeho Boha a Sbóźnika, sa źwoje dźěcźi, sa źwojich starschich, sa wjeźnych a druhich źiwy był. Tak krónowany bycź sa cźaź a wěcźnoscź, njeje to kraźne? Tuž bědźmy źo prawje. Pytajmy to, schtož je horjekach, a niz, schtož je na semi. Njesapomńmy, ke kajkej kraźnoscźi źmy powołani. Njech nětk źwět naš k źebi wabi se wschěm źwojim lóschtom, se wschěmi źwojimi kubłami, se wschej źwojej luboscźu, abo nam hrosy se wschěm źwojim njepschecźelstwom, njech naš cźert chze k skemu sawjescź a cźělny lóscht naš spytowacź, wostańmy źwěrni. A hdyž cźerpicź mamy to a druhe, niczo njech naš njewotdźěli wot Božeje luboscźe, haj wěrmy dale, so chze naš Bóh s tajkimi cźerpjenjemi dohotowacź, so bychmy junu njebjesku krónu noźycź móhli. W luboscźi a pocześcźowanju budźmy źiwi a njech jedyn druheho napomina, źobu wo wjetu běžecź a źwěru źo bědźicź. Cźim wjazy źwěrnych bědźerjow, cźim lěpje na semi, cźim wjazy krónowanych. Khrystuš, nasch Sbóźnik a Knjes tu je, wón cźaka a hlada, kak źo sa njeho a sa nim bědźimy, hdźež je źo sa naš tak źwěru bědźił. Njech źo wschitzy, kiž kschescźijenjo rékamy, źwěru bědźimy, so bychmy wschitzy jow a tam krónowani byli. Hamjeń. Ss. w M.

Spokojene žedźenje.

Powjesstka s cźaźa Khrystuźoweho.

Spisała Kristina Royowa.

(Pokracźowanje.)

Tu na dobo, schto to bě! Hladajo na městacźko, kotreź tu nasdala se źwojimi domami jeho psches nóz strowjesche, wuhlada wyšoko na njebju jaźne źwětko. A tuto bliżesche źo kaž jaźna, źo bkyschcźaza mrócźel bóle a bóle k semi. Na wokomiki posasta wysche Bethlehema, potom źo pschibliži k městnu, hdźež wón bě a puschcźi źo bliśko pastyrjow a stadłow k semi dele.

„Ja źo wulzy jara strózich“, powědasche wótz Jakub, „a sakschiknych we źwojej hrosy, pschetoż njeźeny wot tuteje mrócźele pokasa źo wysche mje kraźny muźski. Jeho wobłek

bě žněhběły, jeho wobliczo kaž błyschczenje měžaczka, jeho wóczzy kaž jaßnoscz žłónza, jeho postawa wulkotna, rjana.

Pastyrjo poskoczichu. Wschě wowzy posběhnychu hłowu, kaž so bychu też tute něme stworjenja nastajake wuschi a rosumike, schto měł kraßny poßoł Boži sjewicz."

„Njebojcze žo!" tak strowjo troschtowasche naß, kiž běchmy we žwojej bojoscži kaž na poł morwi. „Njebojczeßo! Hlaj, ja pschipowědam wam wulke wjeßele, kotreż žo wschemu ludu dostanje! Pschetoż wam je žo dženża Sbóżnik narodźił, kotryż je Khrystuß, tón Knjes w Davitowym měscze. A to macze sa snamjo: wy namakacze to dźěczatko s pjeluschkami powite a w žłobje leżo!" — Luk. 2, 10—12.

Moja wutroba woživi: Meßijas bě žo narodźił! Moje žedženje bě dopjelnjene. A narodźił bě žo w Bethlehemje! Tak blisko! A to dženża žo narodźił!

Jako bě jandźel dowupowědał a žo wotkhadźecz hotowasche, wotewri žo njebjo. Sswětko kaž wo dnjo bu to na łukach a hórkach. Na mróczelach, kotreż běchu žamo lute žwětko, sjewichu žo njeseńske kraßne rycześke žyły Boże. S radostnym spěwom khwalachu Boha a wyskachu: „Czesczź budź Bohu we wyßokosczi a měr na semi a człowjekam dobre spodobanje!" — Luk. 2, 14.

Potom žo wschitko schubi. Pastyrjo widźachu, kak mróczele wójsko Boże njeßechu wysche a wysche, doniž žo do zyła njeschubi a doniž njebu dokoła wokoło czicha nóz. Sswět bě saßo połny czmy; wschitko bě saßo kaž prjedy. A tola saßo też niz. To njebě nóz kaž druhe. W njej bě žo stako něschto wulke, něschto, schtoż njebudże nam nihdy wsate: Narodźił bě žo Meßijas!

„Pójmy nětk!" tak prajachu pastyrjo, „pójmy nětk do Bethlehema a wohladajmy tu wěz, kiž je žo stała, kotruż Bóh tón Knjes je nam wosnamjenił!" s

„A scże wy schli?" woprascha žo Jonatan njedoczakliwje starza.

„Ssmy schli! Ssmy běżeli, mój žyno! A žmy wscho tak nadeschli, kaž běchu to jandźeljo prajili. W Bethlehemskej hospodże žmy namakali w hródźi w žłobiku rjane dźěczatko. Ow, żenje njejßym lubosnische dźěczatko wohladał! Ow, kak žmy žo radowali! Kak žmy to wscho wo nim rosnoschowali! Nascha wutroba je była połna dźakownoscze psched tym Knjesom! Njemóżachmy hinak, hacz jeho czeszczicz a khwalicz! Ssmy czuli, so naß Bóh jara lubuje, so bě nam wodał, nam dariwschi Meßijaża. Njejßmy žo sa tym prascheli, schto s dźěczatkom Božim budże, wo kotrymž nam muż jeho maczerje Marje powědasche, so je podjate wot Ducha žwjateho, so nima semskeho nana. To pak bě też na nim spósnacz, so bě Bóh jeho nan! Ach, ani w njebjeßach njemóże nam to lěpje bycz, hacz nam to było w hródźi pschi dźěczatku. Haj, też hischcze, jako běchmy woteschli, běchu tute njebjeża s nami! Pschi žwojich stadłach žmy žebi na tutón drohi dar myßlili a žmy žebi wo nim powědali. Ach, kak žmy žo tola wjeßelili! — A wschitko je było podarmo!"

Starz sdychowasche bolostnje, nakhiliwschi hłowu.

„Czehodla podarmo, wótcże Jakubje?" praschesche žo hólczez, a wsa jeho ruku do žwojeje. „Ow praj mi, hdże to dźěczo je, so bych też ja mohł k njemu hicz! Ach, ja chzu jo widźecz, lubowacz a žo k njemu modlicz!"

„Mój žyno, to dźěczo njeby wjazy nadeschoł! Je to hižo dołho žem, skoro 30 lět!"

„Tuż je hižo wulki muż? — Hdże to je?"

„Ach, njepraschej žo mje! — Njeje wotrostł! — Ssu jeho sabili!"

„Wótcże Jakubje!"

„Ow, płakaj jenoż! — Ja rěczu wěrnoscz!"

Starz płakasche. Hakle po dołhej khwili powědasche, wot hólczeza trochu troschtowany, dale.

„Sjewił bě žo Bóh w dalokim póhanskim kraju tam k ranju někotrym mudrym, so je žo nam Sbóżnik narodźił. Tuczi mużojo žu, wjedżeni wot hwězdy, kotraż jim na pucz žwěczesche, — kaž něhdy tym naschim w pusczinje wohnjowy stołp — pschischli do Bethlehema. Kak dźiwasche žo to kóżdy, jako tuta bohata karawana posasta psched khudobnym domom, w kotrymž tehdy czěßła Josef bydlesche se žwojej młodoſtnej žonu. Shonichu, so běchu tuczi pschischli, žo modlicz dźěsczu Božemu."

„Ale ach, prjedy hacz běchu tuczi mużojo do Bethlehema pschischli, běchu pola krala w Jerusalemje pobyli, so bychu jemu wosjewili, czehodla běchu pschiczahnyli; běchu žo jeho prascheli, hdże by to był tón nowonarodżeny kral tych Żidow. Měschnizy žu jim w pißmje pokasali, so měł žo narodźicz w Bethlehemje. — Wschak wěsch, Bethlehem njeje daloko wot Jerusalema. — My wschitzy běchmy dźě wo tym nóznym sjewjenju wschudże powědali a w Jerusalemje bydleschtaj staraj człowjekaj, profeczina Hana a starz Simeon; jako Marja a Josef to drohe dźěczatko jako prěnje narodżene pschinjeßeschtaj, so bychu je tomu Knjesej pschedstajili, spósnaschtaj tutaj, so je wono tón žlubjeny Meßijas a powědaschtaj to kóżdemu, kiž chzysche na njeju pożłuchacz, a rěczeschtaj kóżdemu, kiž chzysche to wěricz, so staj widźałoj toho Sbóżnika Božeho, so je žo Bóh žmilił, so je Meßijas hižo tu a so jich wumoże. Ale tam horjekach njebě nichtón s tych wyßokich knjesow na to kedźbował doniž njepschińdżechu tuczi mudri. Tehdy je žo kral Herodasch wustrózał, žo bojo wo žwój trón.

(Pokracżowanje scżěhuje.)

Zyrkej a stat.

Prawowěrna zyrkej je sa žwjatki wulki sjěźd abo konzil na horu Athos w Grichiskej powołała. Chzedża tam woßebje jednacz wo dwejoch wězach: wo kanoniskim abo zyrkwinskim prawje a „wo sjednoczenju wschěch kschesczijanskich zyrkwjow w luboscži Khrystuża". Pscheproschene žu jenoż prawowěrne zyrkwje, tola budże też druhim zyrkwjam dowolene, sastupjerjow póżłacz. — Hora Athos abo Sswjata hora je stara republika mnichow pschi morju w połnóznej Grichiskej, kotraż ma žwoju wustawu hižo wot lěta 969 žem; žłuschesche hacz 1913 pod turkowske nadknjeżstwo, je pak žwoju žamostatnosczź sakhowała; w njej bydla jenoż muższy, je jich to 5140. Zyły kraj je 314 kóżnych kilometrow wulki a ma 20 prawowěrnych klóschtrow; hłowne město je Karyai, kotreż ma 263 wobydlerjow. Snaty je tutón mały a woßebity stat woßebje psches to, so maja jeho klóschtry wulke aważne pokłady starych bibliothekow.

Arzybiskop D. Söderblom w Upsala žwjeczesche 15. jan. žwój 60. narodny dżeń. Woßebje evangelska zyrkej je na njeho na tutym dnju spominała; je wón tola tón, kotryż bě loni w Stockholmje wschě njekatolske zyrkwje k wulkemu sjěźdej schromadźił.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſka prědarſka konferenza** ſhromadźi ßo póndźelu 1. februara k wurjadnemu poßedźenju. Ma ßo wo dalſchich waźnych naležnoſcźach jednacź. Tuž ßu njech wſchitzy ſ dopkom ¾10 hodźin w Sserbſkim Domje. — Popołdnju je ſhromadźiſna pobocźneho ſjednocźeńſtwa Łužiſkeho prědarſkeho towarſtwa.

S **Hrodźiſchcźa.** Naſcha woßada wjeßeli ßo na poßwjecźenje nowych ſwonow, kotreź budźemy bórſy ßwjecźicź ßměcź. Hotowe ßu a ßu ßo derje poradźiłe. To budźe ßwjatocźne wjeßelenje, hdyž nam ſ naſcheje wěże ſaſwonja. Njech potom też zyła woßada cźini po ßwjatocźnym wołanju nowych ſwonow a kóždu njedźelu ßwěru pſchikhadźa k Boźemu ßkowu.

S **Porſchiz.** Dokelž ßo naſche farſke měſtno ſ wotkhadom naſcheho knjeſa fararja dra. Rěſbarka w měrzu wuprózdni, njeje ßo naſcha woßada komdźiła, ßebi hnydom pytacź noweho duſchepaſtyrja. Je ßebi bjes wſcheho wupißowanja a druheho komdźenja jenohłóßnje a ſ pſchihłoßowanjom kolaturſtwa powołała k. fararja Handrika-Klukſchanſkeho, kotryž je do toho ſwolił, k nam pſchińcź. My ßo dźakownje na to wjeßelimy. Pſchezo pak hiſchcźe woſtanjetej dwě woßadźe bjes duſchowpaſtyrja, Bart a nětko też Klukſch. — Ssnadź ßebi po podobnym krótkim pucźu po noweho duchowneho póndźitaj; ſda ßo, ſo je pſchi nětcźiſchich wobſtejnoſcźach najpſchihódniſche.

Se **Sdźarow.** W naſchej woßadźe, kotraž ma 2540 duſchow, bu w lěcźe 1925 74 dźěcźi kſchcźenych, 48 w Sdźarach a 26 we Werminghoffje, mjes nimi bě 7 njemandźelſkich. Wěrowanjow běſche 15, 13 w Sdźarach a 2 we Werwinghoffje; khowanjow mějachmy 42, 30 w Sdźarach a 12 we Werwinghoffje. Mjes ſemrětnymi bě 11 mužow, 12 žonow a 19 dźěcźi. Boźe wotkaſanje je wužiwało 1471 woßobow, we Sdźarach 1314 a we Werwinghoffje 157. Kſchcźeńſki ßlub je wobnowiło 63 dźěcźi, 19 ßerbſkich a 16 němſkich w Sdźarach a 28 němſkich we Werminghoffje. Wunoſchk ſběrkow w zyrkwi bě 287,30 hr. a wunoſchk dowjazych ſběrkow 401,70 hr. Wyſchſche toho je ßo ſa ßwjate mißijonſtwo nahromadźiło 268,49 hr. a ſa Guſtav-Adolfſke towarſtwo 30,66 hr.

Liſtowanje: H. w Hu. ſa Sexageſima. — M. w Ba. ſa Eſtomihi.

Wutrobna próſtwa

na wſchěch cźitarjow nacheho njedźelſkeho łopjena „Pomhaj Bóh“.

Jena knihownja trjeba nuſnje ſcźěhowaze cźißła ſ lěta 1925: 2 a 17. — Wſchěch lubych cźitarjow naležnje proßymy, ſo bychu, jeli tute cźißła ßami dale njetrjebaja, je nam dobrocźiwje wotſtupili.

Wudawarſtwo na Lawſkich hrjebjach 4.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXII.

Wo jandźelach.

„Maćerka“, praſeše ſo dźěćo, „ſu woprawdźe jandźeljo?“ — „Biblija nam praji, zo ſu“, wotmołwi maćerka.

„Ja ſym je widźał na wobrazku,“ praješe hólčec, „ale woprawdźiteho jandźela hiśće widźał njejſym. Sy ty hižo žiweho jandźela widźała, maćerka?“

„Myſlu, zo ſym,“ praješe maćerka, „ale njebě wobleče-ny kaž jandźel na tom wobrazku.“

„Ja bych chcył woprawdźiteho jandźela widźeć. Wěš ty što, maćerka? Póndu po puću daloko a daloko, doniž wohladam woprawdźiteho jandźela.“

„Nó derje, a ja póndu z tobu, přetož ty ſy hiśće přejara mólčki, zo by ſam mohł hić daloko,“ praješe mać.

„Ja hižo njejſym mólčki,“ rjekny hólčec, „wšako hižo nošu kholowy. Sym wulki!“

„Wěrno,“ praješe mać, „ale tola póndu z tobu. Je rjenje a rada bych ſo trochu wuběžała.“

„Ty khodźiš přejara pomałku, hdyž maš bolacu nohu.“

„Wšako ja tebje doſahnu, budźeš widźeć.“ A dźěštaj hromadźe. Dźěćo ſkakaše a běžeše doprědka a mać za nim kročeše tak zmužiće, zo dźěćo zaſpomni, zo mać ma bolacu nohu.

Bórzy přijědźe jimaj napřećo knježſki wóz, ćehnjeny wot rjaneju běleju konjow. We wozu ſedźeše rjana knjeni w ſomoćanej draſće a kožuchu. Na hłowje měješe kłobuk z běłym pjerom. We wušomaj błyſkotachu ſo jej złote nawušnicy. Hólčec běžeše k wozej a praješe ſo knjenju: „Śće wy jandźel?“ Knjeni njewotmołwi ale hladaše zymnje na dźěćo. Z dobom praješe něšto pohončej, kotryž zapraſka z bićom a wóz spěšnje wotjědźe, hač ſo zhubi w mróčelach próchа. Próch doby ſo dźěśću do huby a do noſa, tak zo dyrbješe kašlować a porſkać. Stoješe tam, a trěješe ſebi woči, hdyž z dobom k njemu přiſtupi mać a trěješe jemu proch ze ſwojim šórcuchom z wobliča.

„To njeběše jandźel,“ praješe hólčec. „Ně, ně,“ praješe mać, „ani zdaće wo jandźelu.“

Dźěćo běžeše dale po drózy, hač zetka rjanu knježnu w bčłej draſće. „Wy śće wěśće jandźel,“ zawoła dźěćo a běžeše k njej. Knježna wza jeho na rucy. „Ty ſy lubozne dźěćo,“ praješe jemu, „wčera wječor mi też něchtón rjekny, ſo ſym jandźel,“ a košeše dźěćo. Z dobom přeſta a puſći dźěćo na zemju. „Ty ſy mi womazał ſwoju rjanu draſtu ze ſwojimi zaprózenymi črijemi a rozcybał moje włoſy. Dźi domoj k maćercy.“ Wona wjacy na dźěćo njekedźbowaše, ale běžeše napřećiwo ſwojemu nawoženjej, kiž ſo po drózy přibližowaše.

Dźěćo ležeše na zaprózenej drózy a płakaše, doniž jeho njedoſćahny maćerka, kotraž je zběhny a wutrě jemu ſylzy ze ſwojim módrym šórcuchom.

„Zda ſo mi, zo to tola njebě žadyn jandźel,“ rjekny. „Njebě,“ praješe mać. „Ale hiśće móže być. Je hiśće młoda.“ — „Mi hižo nohi bola, maćerka, proſu, donjeſ mje domoj.“ — „Wěśće,“ rjekny mać, „tohodla ſym za tobu ſła.“

A wza hólčeca na ruku a njeſeše jeho domoj. Dźěćo dźeržeše ju wokoło šije a čuješe ſo jara zbožowne na rukomaj ſwojeje maćerki, kotraž jemu započa ſpěwać pěſeń, kotruž dźěćo lubowaše. Z dobom ſo pozběhny a rjekny: „Maćerka, ty ſy jandźel.“ — „To njeje móžno,“ ſměješe ſo mać, jandźeljo tola njenoša módre šórcuchi.“ — „Ju, ju,“ wobkručeše hólčec, „ty ſy jandźel, ty ſy mój dobry jandźel.“

A maćerka kročeše tak zmužiće, zo nichtón njepytny, zo ma bolacu nohu.

Cźišło 6.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewja će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 7. februara 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischcźerńje a knihaŕnje kap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Seragesima.

2. Kor. 11, 21—31.

„Tón je mi jedyn wusłoleny grat, so budźe moje mjeno prjódknjeseź póhanam a kralam a Israelskim dźěćźom. Pschetoź ja chzu jemu pokasacź, kak wjele wón cźerpicź ma mojeho mjena dla.“ Tak Knjes hižom pschi wobrocźenju Pawoła do prědka běh jeho žiwjenja jako žiwjenje dźěła a cźerpjenja wopiša. Schtoź je tam wěschcźene, je w Pawołym žiwjenju dopjelnjene. Tutón japoschtoł je snamjo nadobneje rjanoscźe a mischtrski kuš swjateho ducha. Kak to? Dokelž móže prajicź: „Ja žym pak tola žiwy, niz pak ja, ale Khrystuš je žiwy we mni.“ Japoschtoł, swoju japoschtolsku cźesću a nahladnosću pschecźiwo błudnikam a njepschecźelam sakitujo, dawa nam hladacź do bědźenja a pschescźěhanja, do horzeho dźěła, hórkeho pschepósnacźa, kotreź je snjesć měł, ale też do mozy Božeje, ſ kotrejž je wschitko pschewinycź móhł, wotpocźowajo w hnadźe swojeho Boha a Sbóžnika. Tehodla khwali, schtoż je Bóh na nim činił. Tuž wot samokhwalby niczo njesbywa. Tak sahańbi swojich hanjerjow. Ow kak nusne je w nětcźischim cźasu, hdźež jich wjele hani kraźnosću a móz kschescźijanskeje wěry a hdźež je wjele druhich, kiž so wusnawaju sa kschescźijanow, ale saprěwaju w samźnym žiwjenju móz kschescźijanskeje wěry, kak nusne je a wužitne, tajke žiwjenje, tajke snamjo wobhladowacź. Schto wuknjemy se snamjenja žiwjenja japoschtoła Pawoła sa swoje žiwjenje? Ponižnocź a pokoru, kiž so staja w njeźebicźnosćźi se wschěm, schtoż smy a mamy, pod hnadu.

Wobras swojeho žiwjenja nam japoschtoł Pawoł psched wocźi staja, hobrski wobras. To je žiwjenje połne prózy, strachotow, bědźenja, se shonjenjemi, kajkež njemóžachu tamni falschni prosetojo a wěschcźakojo nihdy pokasacź. A ſ kajkim sylnym, ponižnym, stroschtnym duchom je Pawoł tole wschitko nosył, wjeźeły w nadźiji, scźerpliwy w srudobje, wobstajny w modlitwje, so khwalo swojeje slaboscźe. Tam njenamakacźe žanu skórźbu na sjebane nadźije, na njedopjelnjene žadanja žiwjenja; wschitko bjerje ſ Knjesowej ruki, też najcźeźsche, a po Knjesowej woli nosy jo dale. A cźohodla snjeź japoschtoł tole wschitko? Ssnano swojeje cźesćźe dla? Pod Khrystuźowym kschižom njejźu swětne króny a semske cźesćźe namakacź. Knjesa dla wschitko snjeź, kotremuž je slubił słužicź. Wbohich błudźazych, njesbožownych bratrow dla wschitko snjeź, so by se židow a póhanow někotrych sbóžnych scźinił. Tajki steji psched tobu: Swobodny, kiž by drje prědowanja wo Khrystuźowym kschižu, mudrym a hordym póhanam njerosumneho a židam hněwneho, so wostajicź a wot wschitkich cźesćźeny w měrje žiwy bycź mohł, a tola swjasany ſ rjecźasami wěriweje lubosćźe na Knjesa, mějo wschitko sa schkodu, jeno so by Khrystuša dobył, dźerźał, prědował. Tak je žiwy, cźerpi, wojuje, tak dobywa, tak je wjazy dźěkał a so prózował, dyžli drusy wschitzy. Ow so by so Knjesej spodobało, nam tajkich japoschtolskich mužow daricź, na kotrychž wěrnykhroblosćźi by njewěra so rosrasyła, kotrychž móz lubosćźe a cźerpjenja by Khrystuźowych njepschecźelow pschewinyła, swědkow, kotrychž žiwjenje a cźerpjenje, wojowanja a dobywanja dale a bóle swědcźa: „Ja wschitko mózu pschestoho, kiž mje posylni, to je, pschestoho Khrysta.“ — Nětk stupcźe psched snamjo žiwjenja japoschtoła Pawoła. Pójcźe, kiž sebi na swoje dźěło a prózowanje tak wjele wěscźe! Sawěrnje

pſched kſchižom w žiwjenju Pawołym dyrbi wſchitko žebjepſcheſběhnjenje žo ſhubicź. Pójcźe, kiž mórcźicźe na cźežke brěmjo, kiž je nam napołożene, a ważcźe, ſchtož měješe japoſchtoł noßycź a noßyſche ſtroſchtnje a ſcźerpliwje, a ſchto macźe wy noßycź. Haj, wſchitzy pſchińdźmy a ſtajmy žwoje žiwjenje pornjo japoſchtoła žiwjenju, žwoje cźerpjenje a tyſchnoſcźe, žwoje dźěło a prózu pornjo jeho. Wón cźerpi mjena Jeſußoweho dla — a my? Kak wjele žmy žami ſawinowali! Wón cźerpi bratrow dla — a my? Kak huſto žwojeho njeroſuma a hrěcha dla! Wón žo zyle da žłużbje žwojeho wulkeho nadawka — a my? Kak wjele žwojich mozow rosdrjebimy na maliczke, žebiczíwe prózowanja. My nimamy tón jedyn wulki nadawk žiwjenja: žam ſbóžny bycź a druhim ſ pomoznikom k ſbóžnoſcźi. Hdyž tole ſa žwój nadawk maſch, wotwuknjeſch njeroſumnej myßli, ſo žy k ſabawje na žwěcźe, ſroſumiſch, cźehodla ma kóždе prawe kſcheſcźijanſke žiwjenje cźerpjenje a wojowanje ſnjeſcź. Tak budźeſch pſchezo ſpokojniſchi a pokorniſchi w žiwjenju. Se žohnowanjom je ſa naß, hladacź do japoſchtołkeho žiwjenja.

Sa žwoje žamžne žiwjenje dyrbimy ſ teho wuknycź, ſo ſtajamy žebje ſe wſchěm, ſchtož žmy a mamy, pod hnadu. Niz jenož ſwonkne naſhonjenja žwojeho žiwjenja, niz jenož ſwonkne ſkutki, kiž je dokonjał, ſwonkny wuſpěch, kotryž je dozpěł, wupraja tudy Pawoł. Do potajneje komorki žwojeje wutroby naß wjedźe, ſo bychmy něſchto ſ jeho ſnutsknych ſhonjenjow pytnyli. A hlaj tam žo nam ſjewi, ſo ſtaja žebje ſe wſchěm, ſchtož je a ma, pod hnadu Božu. Spocźatk, žrjedź a kónz jeho žiwjenja je Boża hnada w Khryſtußu Jeſußu, kotruž je ſhonicź žměł. Khwali žo Pawoł žwojich wopißanych cźerpjenjow, woporow a dźěłow w Božim kraleſtwje, kaž by wſchitko jeho ſkutk był a ſaßłużba? Ně, tak ſapocźnje: „Ja praju w njemudroſcźi“ a tak ſkónczi: „Dyrbju-li ja žo khwalicź, dha chzu žo žwojeje žłaboſcźe khwalicź.“ Pytnejcźe, komu to pſchipißuje, ſo je tak wjele cźerpicź a w cźerpjenju wobſtacź, ſo je tak wjele wojowacź a we wojowanju dobywacź, ſo je tak wjele dźěłacź a w dźěle dozpěcź žměł? Niz žebi, ale Božej hnadze to pſchipißuje. S tuteje hnady cźerpa njewuſtawazu žwěrnoſcź w dźěle, ſcźerpliwoſcź w ſrudobje, nadźiju w cźerpjenju, ſnutskne wokſchewjenje pſchi ſwonknym tradanju. „S Božeje hnady žym ja to, ſchtož žym, a jeho hnada na mni njeje podarmo była,“ to je jeho wuſnacźe. Kak pak je japoſchtoł k temu pſchiſchoł, ſo ſtaja žebje zyle pod Božu hnadu? W Damaſkußu, tam cźahnywſchi jako Saulus połny žamoprawdoſcźe, je ſhonił, ſchto je Sbóžnikowa hnada: najnuſniſche ale też najkraßniſche, ſchtož móže khudy, hrěſchny cźłowjek ſhonicź; nětk khwali žo žwojeje žłaboſcźe, dokelž je Knjeſej ſ pſchicźinu była, jeho tak bohacźe wobhnadźicź, nětk khwali hnadu, kotraž je žo jemu ſtała a kotruž wſchědnje ſ nowa doſtawa. — „Cźińcźe po mni, lubi bratſja, a hladajcźe na tych, kiž tak khodźa, jako naß macźe ſa ekſempel,“ tak piša japoſchtoł na žwoje woßady. Tak też nam pſchiwoła. Też my dyrbimy ſe wſchěm, ſchtož žmy a mamy, žo pod hnadu ſtajicź. Žiwjenje a wumrjecźe, cźaß a wěcźnoſcź ſtajej pod hnadu, dowěŕ hnadźe Knjeſowej, ſo cźini, kaž žo jemu ſpodoba a je tebi wužitne. Njepſchikrywaj žwoju žłaboſcź a potrěbniſtwo pſched wocźomaj žwojeho njebjeſkeho lěkarja, ale njeß ju k Jeſußej. Tam ſhoniſch luboſcź jeho žlubjenja: „Teho, kiž ke mni pſchińdźe, ja njewuſtorcźu.“ Potom wěſch, ſchto je hnada. Hamjeń. H. w H.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Ach, kak dyrbju cźi to wſcho dopowědacź, ſchto je žo potom ſtało! — Ja dyrbjach tehdy wot Bethlehema prjecź a wrócźich žo hakle ſa tſi njedźele; běžach hnydom do Bethlehema, ſo bych pohladał ſa tym, ſchto to je ſ naſchim Meßiaßom; tam pak mje witaſche płakanje a žarowanje, kotreż njemóžu wopißacź. Shonich, ſo běchu po kralowej pchikaſni wojazy pſchiſchli a žałoßnje morili wſchě dźěcźi, kotreż běchu dwě lěcźe a młódſche, w Bethlehemje a wokolinje. Skónzowachu drje pſchi tym też wěſcźe tak někotreho nana, tak někotru macź, kotſiž žwoje dźěcźi ſchkitachu. Zyle ſadwělowany žym běhał wot jeneho kónza města k druhemu, kaž też we wokolinje, pytajo naſcheho Sbóžnika, ale podarmo — wſchitko podarmo! Běchmy bórſy pſcheßwědcźeni, ſo je dyrbjało bycź mjes morjenymi niz jeno dźěcźo Boże ale też jeho ſtarſchej.“

„Ach, Bóh je nam Sbóžnika darił, ale woni žu nam jeho ſabili! To njemóžemy nětk wjazy niczo druhe wocźakowacź, hacź cźežke khłoſtanja Boże!“

Tak a podobnje powědaſche to ſtarz hólzej, kotryž bu wot toho cźaßa žem dowěrnik toho muża, kotremuž nochzyſche richtón w Galilejſkej wěricź, ſo prawdu powědaſche. Hólcźej jemu wěrjeſche; wón płakaſche ſ nim ow morjeneho Meßijaßa; ſ dobom jeho troſchtowaſche ſ tej nadźiju, ſo žnadź je Bóh žwojeho žyna ſ někajkim dźiwom wukhował a ſo tutón tola hiſchcźe pſchińdźe.

Wot toho cźaßa bě tuta Bethlehemſka podawiſna jeju ſtajna rosmołwa, tak huſto hacź by Jonatan žwojemu ſtaremu pſchecźelej ryby pſchinjeßł.

Huſto žebi hólcźej, hdyž w nozy kójeſche, pſchi žebi myßleſche: „Ow, ſo bychu žo tola njebjeßa hiſchcźe ras wotewrike! Ow, ſobychu hiſchcźe ras jandźelojo pſchiſchli a prajili, hdźe žu dźěcźatko donjeßli! Pſchetož je njemóžno, ſo je jo tón Knjes dał moricź; haj zyle njemóžno!“

Tak bě ſtarz ſ dźěſcźom žiwy w pſchecźelſtwje, kotreż bu dźeń a wutrobniſche. —

Tu bě nětk pſched poł lětom pſchiſchła wot Jordana žem dźiwna powěſcź: Bě poſtanył proſeta w Iſraelu, kotryž běkaž něhdy Elias, wobleczeny draſtu ſ kamjelſkich włoßow a wopaßany ſ kožanym paßom; jědźiſche jenož lěßny měd a kóczki, pſchebywajo na horach a na polach. Tutón prědowaſche: „Cźińcźe pokutu, pſchetož njebjeſke kraleſtwo je žo pſchibližiło!“ Wjele luda khodźeſche ſa nim. Zyła Galilejſka bě połna tuteje powěſcźe. Proſeta prajeſche kóždemu, ſchto měł cźinicź, ſo by žo Bohu lubił. Prajachu žamo tu a tam, ſo je wón žam tón Meßiaß, kotrehož pchikhad tak doraſnje pſchipowědaſche.

Jako wótz Jakub prěni ras tutu powěſcź žłyſcheſche, morſchcźi cźoło, wijo njedowěrwje ſ hłowu. Jako pak powěcźe pſchiběrachu a Jonatan ſaßo nowe pſchinoſchowaſche, pocźa o też ſtarza jimacź, doniž žo njeſhraba, ſo by žo pſcheßwědcźił. Wědźeſche drje, ſo bě proſeta Jan žyn měſchnika Zachariaßa, ſo jeho macźeri rěkachu Hilža a ſo ſtaj bykoj ſ roda Levijoweho; macź droheho Bethlehemſkeho dźěcźatka pak rěkaſche Marija a bě ſe žwojim mužom ſ roda Davitoweho; tak njebě móžno, ſo by ſchtaj tutón proſeta a Sbóžnik bykoj jena woßoba. Tola ſtarz dyrbjeſche žo žam pſcheßwědcźicź!

Ow, kak radoſtny wuhotowa jeho Jonatan ſa pucźowanje! Pſchinjeße jemu wacźok połny žuſchenych rybow. A

kak ßo ßedźo wocźakowasche, so by ßo saßo wróćźił! Dźenßa bě wótz Jakub nětko saßo pschischoł, a to s tsjomi pastyrjemi, kotsiž běchu s nim też do Bethlhema schli.

„Anasajtra, myßlesche pschi ßebi hólz, jako bě starz wotschoł, „shonju zyłu wěrnosćź. O so by tola bórsy ßwitało!“

II.

„Tak, mój ßyno, nětk ßym se ßwojim dźěłom hotowy! Ssydń ßo tu k mojimaj nohomaj a poßłuchaj! Tola kedźbuj pilnje, mam cźi wulke a dźiwne wězy sdźělićź!“

S tutymi ßłowami sapocźa wótz Jakub na druhi wjecźor ßwoju sajimału rosprawu. Ssedźesche s Jonatanom horjekach wyßoko na horach psched ßwojej hětu. Hłuboko pod nimaj delekach wupschestrěwasche ßo jězor Tiberias a pod wjecźornym njebjom wuhladaschtaj bóle nasdala na druhim brjosy rosležane města a rybarske wßy, tam po Magdala s jedneje strony a tam po Tiberias a Dalmata s druheje.

Starz słoži hłowu na ruku. Jonatanowej wocźi hladaschtej s njewurjekliwym źedźenjom na jeho ert.

„Luby ßyno, schtoż ßmój wo Janu kschcźeniku ßłyschałoj, je wschitko wěrno! Wón je Zachariaßowy ßyn, kotrehoż je jandźel pschipowědźił, prjedy hacź je ßo narodźił. Khodźi we drascźe s kamelskich włoßow, je wopaßany s kožanym paßom a jě stóczki a lěßny měd. Wón je wulki profeta Boži! Wón je prědarski hłoß w pusćźinje a woła: „Pschihotujcźe pucź tomu Knjesej a cźińcźe rune jeho schcźeżki!“ Ale nasch Ssyn Boži, nasch Sbóżnik, wón njeje! To ßym s jeho erta ßam ßłyschał!“ (Pokracźowanje scźěhuje.)

Zyrkej a stat.

Saksa krajna synoda seńdźe ßo, kaž ßo pische, s nowa 25. februara. Myßla ßebi, so budźja hacź k 1. haprleji jednanja mjes statom a zyrkwju tak daloko do cźista, so ßo dźělenje wupraji. Tak je to nětk hižo wjazy króćź rěkało; tuž ßo nam nochze wěricź, so to hižo k 1. haprleji tak daloko budźe; wěz je pschejara ważna, hacź ßměli ßo s njej pschekhwatacź. —

W hospodarskim wubjerku němskeho ßejma bě ßo 22. januara namjet stajił, so by ßo wyschnosćź namolwjała, bórsy sakoń pschedpokłoźicź, kotryż by na wolu ksches cźijanskich starschich dźiwak a sdźerźenje schulow s wěruwusnacźom swěscźił. Tutón namjet běchu strony prawizy a ßrjedźisny sapodałe; wón ßo pschija, hacźrunje demokratojo, sozialdemokratojo a kommunistojo pschecźiwo tomu hłoßowachu. — Tu maja wschitzy, kiž maja hischcźe myßl sa ksches cźijanske wukubłanje dźěcźi a młodźiny, pokiw, kak maja ßo pschecźiwo tutym stronam pschi wólbach sadźerźecź. —

Boże woßebnosćze, jeho bycze.

Hłóß: Bóh je pschi naß tudy.

Bóh je wěcźna wěrnosćź, w jeho ßłowje
data je nam jeho wola ßwjata.
Majestetske bycźe Bóh k nam s njebjes
hlada, nowy narod wot naß żada.
Khwalbu cźesćź jemu njesćź
ßo nam wschitkim ßłuscha,
ßwěru cźiń to duscha.

Bóh je hnadny, ßmilny tym, kiž
jeho prosćha, we wutrobje jeho nosćha.
Majestetske bycźe, Bóh je dobrocźiwy,
cźini wulke skutki, dźiwy!
Wócźez wě dźěcźi wschě
ßwoje w kóżdym lěcźe
sastaracź we ßwěcźe.

Bóh je nasche sbożo! Dawa ßwjatoh'
Ducha, w wěrje sbóżna je nětk dusćha.
Majestetske bycźe, Bóh je wěcźna kraßnosćź,
ßłónzo wěcźne, nascha jaßnosćź!
Wupomhaj, Wócźe daj,
so, hdyž wotßal dźemy,
twój raj herbujemy.

Bóh je wěcźny! jedyn Knjes, kiž
wschudźom knjeźi! K nohomaj wscho jemu
leźi. Majestetske bycźe Bóh! to wopomń
dusćha! Cźesćź wscha wěcźnje jemu ßłuscha!
Knjeźe, my proßymy,
daj bycź dźěcźom twojim
wěcźnje w raju ßwojim

Bóh je prawy pucźnik, w ßwojim ßłowje
wěrny, w lubosćźi we ßwojej ßwěrny!
Majestetske bycźe, Bóh naß sdźerźi, wodźi
Schto ßo k naschom' měrej hodźi —
Wopomńmy, so my ßmy,
hdyž po hnadźe łódni,
w jeho hnadźe sbóżni!

Bóh je ßmilny, Wócźez nasch
Psches Jesom Khrysta,
Psches njoh' je nam sbóżnosćź wěsta!
Majestetne bycźe,
Bóh chze, so wschěm ludźom,
Pomhane by było wschudźom!
Skała ßy nascha ty,
Wulka ßmilnosćź Boża,
Studźeń wscheho sboża!

Bóh je dokonjany wulki, mózny,
Sslawny, w ßwojich skutkach, dźiwach,
Sjawny! Bóh je dokonjany wulki,
Mózny, ßławny, w ßwojich skutkach,
Dźiwach sjawny! Bohu cźesćź mamy,
Njesćź, ksches cźijenjo rjenje,
Psches njoh' wumóżeni!

J. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

Sserbska prědarska konferenza bě ßo sańdźenu póńdźelu, 1. februara, k wurjadnemu poßedźenju shromadźiła. Je tu nětkle pschezo telko macźisny sa wuradźowanja, so dyrbi ßo

konferenza husto skhadźowacź. Wobžarowacź je, so njemóžachu tu też tutón krócź wschitzy pschitomni bycź. Saběrachmy žo mjes druhim s praschenjom žerbskeje superintendentury, kotreż tak dołho sa naš Serbow srudźaze a ponižowaze wostanje, doniž žo njeje to pscheběwědčenje pschedobyło, so žmy też my Serbjo hischcźe lud wožebiteje macźerneje rěcźe a wožebiteho kulturneho žiwjenja a so mamy też my žwoje prawa wožebje na to, schtož žłuscha, k spomoženju snutskowneho žiwjenja. Wěso žłuscha k tomu pschedewschěm też, so žo my też jako sprawni, žwěrni, wěrjazy Serbjo pschede wschěm ludom wobžwědčimy. Tohodla dyrbi žo też saběudźowacź, hdyž mjes Serbami žamymi roskora a schcźuwanje, kaž to runje poźlednje dny sjewichu; njedyrbjało po prawom mózno bycź mjes nami, so žo pschecźiwo mužam schcźuwa, kotsiž nochzedźa niczo druhe, khiba sa žwój žerbski lud dźěłacź a skutkowacź na kulturnym polu. Schto by we tutej zyłej należnoschći, kotruž chcemy s krótka „žerbska superintendentura“ mjenowacź, nusne było, porěcźachmy; wuźłyschawschi rosprawu naschcje kommišije, kotraž bě tehodla we Drježdźanach pobyła. — Dale też mjes druhim wo tym rěcźachmy, kak žo nětkle žerbske farske městna wuprósdnjeja, kak strach hrosy, so žo njemóžeja wjazy wschě se žerbskimi duchownymi wobžadźicź; so je wožebita schkoda, so žo žerbscy duchowni se Serbow wotžaleja, žo žamo wě. S tym swižuje nasche prózowanje, podpjeracź młodych Serbow a jim studium bohožłowstwa smóžnicź; budźe nam mózno, tym jenotliwzam, kotrychž bohužel jenož hischcźe w studijach na bohožłowstwo mamy, stipendium a połóženje poskicźicź. K tomu chze też mjes druhim potom też žłužicź „Swjask žerbsko-němskich a němsko-žerbskich wožadow“, wo kotrymž drje bórsy dalscheho shonimy. S druheho wuradźowanja njech je tu jenož hischcźe naspomnjeny protest Bukecźanskeho žerbskeho towarstwa pschecźiwo tomu, so bychu žo nowe žerbske spěwarske w schwabachu, t. r. s němskimi pižmikami cźischcźake; towarstwo dorasnje wustupuje sa cźischcź s kacźanskimi pižmikami. W tutej należnoschći njebě a njeje hischcźe to poźlednje žłowcźko prajene, žnadź nětk druhe towarstwo a jenotliwi tutu składnoscź wužija, žo k tutej wězy wuprajicź. Wěste je, so na dołho žo zyła wěz „nowych žerbskich spěwarskich“ wjazy wotstorkowacź njemóže.

S **Hucźiny.** Narodźiło je žo 25 dźěcźi, 15 hólzow a 10 holzow, mjes nimi 2 njemandźelske, pschipowjedanjow bě 12, wěrowanjow 7. Semrěło je 12 wožobow, 8 dźěcźi, 2 mužskich, 2 žónskich, spowjednych bě 720, 296 mužow, 424 žonow, mjes nimi 12 domach. Kschcźeński žlub 17 pacźerskich dźěcźi wobnowi, 12 hólzow, 5 holzow; 9 žerbskich, 8 němskich. Wunoschk kollektow bě 417,45 hriwnow, nimo toho žo woprowasche 276,54 hriwnow.

S **Huski.** Narodźiło je žo 97 dźěcźi, 47 hólczkow a 50 holczkow. Mjes nimi bě 18 njemandźelskich. Pacźerskich dźěcźi běsche 79. 33 porow bu wěrowanych. Semrěło je 48 wožobow. Spowědnych bě 3032, 1274 mužow a 1758 žonow, 541 Serbow a 2491 Němzow. Woprawjenjow domach bě 86. Wunoschk kollektow bě 656,50 hriw. a druhich sběrkow 809 hriwnow.

S **Barta.** Narodźiło je žo 61 dźěcźi, mjes nimi 4 morwonarodźenych. Pschipowědanjow běsche 15, wěrowanjow 13. Semrěło je 20 wožobow, mjes nimi 10 wotroscźenych a 10 dźěcźi. 2 wožobje běschtej žwoje žiwjenje pscheš 80 lět pschinjeżłej. Spowědnych běsche 1834, 777 mužow, 1057 žonow, 1069 Serbow, 765 Němzow. Woprawjenjow domach, běsche 21. Swój kschcźeński žlub wobnowi 35 pacźerskich dźěcźi, 20 hólzow, 15 holzow. Wunoschk kollektow běsche 766,70 hriwnow. Wyschsche teho je žo sa mižionstwo a wupyschenje zyrkwje 525 hriwnow nawdało.

Listowanje: M. w Ba. sa Esto. — M! w Bu! sa Jnv! (Pokutny dźeń)! — M. w R. sa Rem.

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Nožacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXIII.

Wuswobodźenje Pětra z jastwa.

Jónu wokoło jutrow běše japoštoł Pětr zawrjeny w jastwje. Běše jeho zawrjeć dał kral Herodes. A dokelž běše Pětr hižo raz z jastwa ćeknył, daše jeho Herodes zwjazać z rjećazami a stražować wot šesnaće wojakow. Po swjatych dnjach chcyše jeho dać zarazyć.

Ale runje tu nóc, w kotrejž měješe być wotprawjeny, posła Bóh jandźela do jastwa, zo by jeho wuswobodźił. Pětr ležeše a spaše w jastwje mjez dwěmaj wojakomaj, a dwaj druhej stoještaj při jastwowych durjach. Tu přińdźe jandźel do jastwa a swětło so zahori wokoło njeho. Jandźel dyri Pětra do boka a wubudźi jeho. Potom jemu praješe: „Stań rychle!“ Pětr stany a rjećazy jemu wot rukow padnychu. Tuž jemu jandźel rjekny: „Wopasaj so a podwjazaj swoje črije.“ Pětr tak sčini a jandźel praješe dale: „Wodźej so ze swojim płašćom a pój ze mnu.“ Pětr ani njewjedźeše, što ma to rěkać, ale posłuchaše jandźela we wšěm a dźěše za nim. Jandźel jeho wjedźeše z durjemi won, hdźež stojachu stražnikojo, ale žadyn ničeho njepraješe. Snadź jeju ani njewidźachu. Potom pak přińdźeštaj k wulkim železnym wrotam, kotreż na hasu wjedźechu. Te wrota so same wotewrichu, a Pětr z jandźelom běštaj na hasy. W tu khwilu jandźel wot njeho woteńdźe.

Nětko hakle wědźeše Pětr, što je so stało: Knjez Jezus běše po njeho pósłał jandźela, zo by jeho wuswobodźił. Stoješe khwilu a přemyslowaše, dźe ma hić. A hnydom so dopomni na druhich martrarjow a žedźeše po tym, zo by jim powědźił, što je so z nim stało. Dźěše na to do domu Marije, maćerje Janoweje, kotrehož mjeno běše też Markus. Je to tón Markus, kiž je napisał evangelium tutoho mjena. Runje tu khwilu běše wjele wučobnikow w Marijinem domje a modlachu so za Pětra. Pětr zaklepa na durje a holčka, z mjenom Róde, přińdźe a prašeše so, štó to je. Hdyž wusłyša Pětrowy hłós, běžeše nutř a wozjewi wučobnikam, zo Pětr stoji wonka při durjach. Ale woni ji to nochcychu wěrić a rjeknychu ji: „Błazniš!“ Ale wona wobtwjerdźeše stajnje, zo je to Pětr. Hdyž dołho njewotewrichu, klepaše Pětr sylnje na durje. Hdyž jemu skónčnje wotewrichu, widźachu, zo je to woprawdźe wón. A stróžichu so jara a počachu wšitcy wołać z radosću a jedyn přemóh druheho so prašachu, kak je wujšeł z jastwa. Pětr jim da znamjo, zo bychu byli změrom a powědaše jim, kak je jeho jandźel wuwjedł z jastwa. „Sym při tebi, zo bych će wuswobodźił.“ Jer. 1, 8.

Cźišło 7.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **14. februara 1926** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi bjertletnje 78 słotych pjenjezkow.

Njedźela Estomihi.

1. Kor. 13.

To je wyšoki khěrlusch wo swjatej luboscźi kschescźijanow mjes sobu, ſ pjera a wutroby japoschtoła Pawoła, khěrlusch, kaž so wón na zyłej semi rjeńschi njenamaka. Kaž husto jón cźitasch, abo słyschisch, je wón pschezo nowy a cźerstwy.

Pod kajke słowo chcemy jeho bohate wopschijecźe stajicź? Jako běsche Janej tón wucźomnik, kotrehoż Jesuš wosebje lubowasche, wyšoke lěta swojeho žiwjenja dozpił, tak, so wjazy khodźicź njemóžesche, da so wón do Božich słužbow nosycź a tam wosadnym, pschezo jenoż te słowa pschiwoła: „Dźěcźatka, lubujcźe so mjes sobu.“ To chce nam też nascha epistola prajicź.

Dźěcźatka, lubujcźe so mjes sobu.

My ſ njeje nawuknjemy, cźohodla a kak so lubowacź mamy.

I.

Cźohodla mamy so mjes sobu lubowacź? Na to nam nasch Sbóžnik sam wotmolwi, hdyž rjekne: „Na tym dyrbi kóždy póznacź, so wy moji póšli scźe, hdyž luboscź mjes sobu macźe.“ Luboscź je potajkim znamjo jeho wucźownikow. A japoschtoł Pawoł nam to w naschej epistoli rosjaśni, hdyž nam roskładźe, kajku ważnoscź wschitke dary, wschitka mudroscź, wschitke dobre skutki bjes luboscźe maja, mjenujcy szyła žanu.

Wón rjekne: „Hdy bych ja ſ cźłowjeskimi a ſ jandźelskimi jazykami rěcźał a njeměł luboscźe, dha bych ja był syncźazy moźas abo klincźazy swóncźk.“

Rěcź je kraśny dar Boži. Bjes rěcźe njeby žana zyrkej była a žane prědowanje, žana schula a žane roswucźowanje, žane pschecźelstwo a towarstwo. S pomozu rěcźe je nam sjednanje pschipowědane, kotrež je so psches Jesom Khrysta stało, ſ pomozu rěcźe je kschescźijanska wěra na semi założena a wupschescěrana. A hdy by nětk cźłowjek wot Boha dar wosebiteje srěcźniwoscźe měł, tak so by wschitkich ludźi wo wěrnoscźi pscheswědcźicź a k Bohu wobrocźicź mohł, haj, hdy by wón rěcźecź mohł kaž jandźel ſ njebjes — a njeměł luboscźe, ale jeho wutroba by napjelnjena była wot sebicźiwoscźe a cźescźelakomnoscźe, dha by wón psched Bohom wjazy hódny njebył hacź swón we wěži, kotryž naš do Božeho doma woła, hacź byrgle w zyrkwi, kotrež nasche spěwanje pschewodźuja. Kschescźijan wón njeby był, dźěł na sbóžnoscźi wón njeby dóstał.

„A hdy bych ja wěschcźicź móhł,“ rěcźi japoschtoł dale, a wjedźał wschitke potajnstwa a wschitko póznacźe, a měł wschitku wěru, tak, so bych hory pschestajił a njeměł luboscźe, dha bych niczo njebył.“

Wěschcźicź, to rěka pschichodne wězy do prědka prajicź, kaž też szyła swjate pismo prawje srozumicź a wukładowacź móz, je kraśny dar wot Boha; ale hdyž ty luboscźe we wutrobje nimasch, dha psched Bohom niczo njejsy, do zyła niczo.

Haj, „hdy bych wschitku wěru měł“, japoschtoł dale pische, „tak so bych hory pschestajił, a njeměł luboscźe, dha bych niczo njebył.“

Kak naß tuto ßkowo ßudźi! Hdyž ty rjeknjeſch: ja ßym kſcheſcźijan, pſchetoż ja do Knjeſa Jeſußa wěrju, ja ke mſchi khodźu a k Božemu blidu a ßo ſ woßebitymi hrěchami njewomaſam, dha tebi japoſchtoł Pawoł rjekńje: „Nimaſch ty luboſcźe, dha ſ twojej wěru, ſ twojim kſcheſcźijanſtwom niczo njeje; twoja wěra je morwa a twoje kſcheſcźanſtwo je ſwuczena wěz.“

„A hdy bych wſchitko moje ſamoženje na žiwnoſcź khudych waźił“, Pawoł hiſchcźe pſchiſtaji, „a podał moje cźěło ke palenju, a njeměł luboſcźe, dha by mi to niczo wuſchne njebyło.“

Ty móżeſch wulke ſkutki luboſcźe dokonjecź, móżeſch wſchě twoje kubła a pjenjeſy mjes khudych rosdźělicź, tak ſo cźe ludźo khwala a rjeknu: „To je woprawdźe pobožny a Boha ſpodobny muž“, haj, ty móżeſch ßamo twoje žiwjenje podacź, njeczíniſch pak ty to ſ luboſcźe, ale ſo by wot ludźi khwaleny był, abo ſo by ßebi ſ tym ſbóżnoſcź wukupił a ßwědomje ſpokojił, dha to tebi niczo njepomha. Pſchetoż Bóh hlada na wutrobu a žada luboſcź, dale niczo. Tuž pſchi Janowym ßkowje woſtanje: „Dźěcźatka, lubujcźe ßo mjes ßobu.“

A ſo bychmy ßo ſamylicź njedali a luboſcź ßwěta ſa prawu luboſcź njewobhladowali, dha nám naſcha epiſtola

II.

pokaſuje, k a k ßo lubowacź mamy.

„Luboſcź je ſcźerpna a dobrocźiwa.“ Dha nam Pawoł ſ krótkimi ßkowami pokaſuje, kak ßo prawa, ſ Boha narodźena kſcheſcźijanſka luboſcź ſjewi, a nam ſ tym ſchpihel prjódk dźerži, ſo bychmy ßo w nim wobhladali. „Luboſcź je ſcźerpna“, to rěka, kaž Pawoł potom ßam roskkładźe: „Wona wſcho ſnjeße, wſcho wěri, wſcho pſchecźerpi. Wona ßo njeda roshněwacź.“

Wona ßo njeda roshněwacź, njecha ßo pſches žanu njeprawdu, pſches žadyn njedźak k hněwej wabicź, ale cźerpi a ſnjeße wſcho ſ cźichej myßlu, a pſchi tym wſchitko wěri, to rěka, pſchezo najlěpſche wo bližſchim wěri a wſcheho ßo nadźija, wot dnja k dnjej ßo nadźija, ſo bližſchi ßwoju njeprawdoſcź póſnaje a ßo wobrocźi.

A pſchi tym je luboſcź też dobrocźiwa, to rěka, wona niz jenož ſke ſcźerpliwje ſnjeße, ale też ſ dobrym płacźi, je pſchecźiwnikej napſchecźiwo pſchecźelna, hotowa wodacź a ſapomnicź a jemu pomhacź.

Lubi cźitarjo, ſchto wy w tutym ſchpihelu widźicźe? Njeje wěrno, hroſny wobras. Kak rucźe je naſcha ſcźerpliwoſcź ke kónzej, kak mało je trjeba, małe hněwanje, małe ßnadne ſranjenje, a my ßmy hižo wobożni a njepſchecźelniwi a naſch hněw ßapa. Dha my měnimy, na tym cźłowjeku je wſchitka nałożena dobrocźiwoſcź podarmo.

„Luboſcź njeje ſawiſtna.“ A my? W naſchej wutrobje toczi hroſny cźerw ſawiſcźe. Cźini něchtó něſchto dobre a khwalby hódne, dha ßo my hněwamy a ßmy połni ſawiſcźe, ſo je wón to cźinił a niz my. Doſtanje ßo někomu ſbožo, dha my jo jemu njepopſchejemy, ale budźichmy jo radſcho ßami měli.

„Luboſcź njeje ßamopaſchna“, to rěka, wona ßłaboſcźe bližſcheho njewuſběhuje, a ßo jich njewjeßeli, ale je radſcho pſchikrywa.

A my? kak rucźe ßo my ßłabych ſtronow druhich dohladamy a pytamy je ßměſchne ſcźinicź.

„Luboſcź ßo njenaduwa“, to rěka, wona njeje horda, wona ßo njekhwali, hdyž něſchto dobre wuwjedźe a njeda lěwej ruzy wjedźecź, ſchto prawa cźini.

A my? Ssmy něſchto dobreho dokonjeli ßnano na khudym cźłowjeku, dyrbja jo wſchitzy ludźo wjedźecź; ßmy kaž tamni Fariſejſzy, kotſiž prjedy ßo trubicź dachu, hdyž chzychu dobroty wudźělecź.

„Wona hroſnje njeczíni“, to rěka, wona ßo hlada, bližſchemu pohórſchkdawacź a tuž na ßwoje zyłe khodźenje ßwěru kedźbuje — kak mało to nam wucźini!

„Luboſcź njepyta to ßwoje.“ To je praweje luboſcźe žro a jadro. Swój lóſcht, ßwoju cźeſcź, ßwój dobytk wona na bok ſtaji, jenož bližſchemu chze ßłužicź.

Runje na wopak cźini jo najwjazy kſcheſcźijanow. Cźaß žiwjenja woni niczo druhe njepytaja hacź jeno ßwój dobytk, ſa ßwojeho bližſcheho pak žadyn porſt njeſkſchiwja.

Sa ßebje 20 hriwnow a wjazy wudacź, to ßo ßamo wot ßo roſumi. Ale boježdla ſa khudych abo ſa wobrocźenje pohanow hriwnu woprowacź, to je pſche wjele. „To naſche wobſtejnoſcźe njeſnjeßu.“

„Luboſcź ßo njeſraduje na njeprawdoſcźi, ale ßo ßobu ſraduje na prawdźe.“

A my? Kak rad my ſke, kotreż ßo wo bližſchim powěda, wěrimy a ſ potajnym wjeßelom dale njeßemy; dobre pak, kotreż wo druhim ßłyſchimy, njewěrimy, jo dele ſtajimy a hdyž je móżno k ſkemu wobrocźimy.

To je wobras wěrneje, ßwjateje kſcheſcźijanſkeje luboſcźe. Hdyž na njón hladamy a ſ nim ßebje a zyłe kſcheſcźijanſtwo pſchirunamy, dha dyrbimy ſ naſtróżenjom póſnacź, ſo ßmy daloko, daloko wot tuteje luboſcźe ſdaleni a my też na tym póſnajemy, ſo drje w poßlednich cźaßach ſtejimy, wo kotrychž je tón Knjes wěſchcźił: „Dokelž njeprawda ßo budźe rosßyłnicź, budźe luboſcź w jich wjele wuſtudnycź.“

Tuž: „Dźěcźatka, lubujcźe ßo mjes ßobu!“ Hamjeń.

Luk. 18, 31—43:

Horje do Jeruſalema.

Hłóß: Hlej, cźłowcźe, Boże jehnjatko! ꝛc.

K Jeruſalemej naſtaji
ßo ſ Jeſußom cźěř naſcha,
hdyž póſtny cźaß ßo pſchibliži
a naß ßo ſnowa praſcha,
hacź jeho wucźobnizy ßmy
a ſwólnjwje ſ nim cźehnjemy
pſches tſchiž a ßmjercź do raja,
kiž wotewrił naſch Sbóżnik je
pſches ßwoje krwawne cźerpjenje
wſchěm, kiž joh' lubo maja.

Kaž póßłow ßwojich dwanacźe
wón woßebje wſa k ßebi,
hdyž cźaß ßo jeho bliżeſche,
kiž wuſwolił bě ßebi,
— tak też naß ſnowa ſapſchimnje
nět mile jeho wabjenje:
Pój ſa mnu, luba duſcha!
Hlej! wěrnoſcź, pucź a žiwjenje
ßym ja a ſ morwych ſtawanje.
— Tuž pój, kaž cźi ßo ßłuſcha!

Cźe, Knjeże Jeſu, proßymy:
Ssmil ty ßo nětk nad nami!
Ach, ſ pſchirodźenja ßlepi ßmy,
ßo njeſnajemy ßami,
— tuž wocźi chzył nam wotewricź
a wutrobu też ſahoricź,
ſo tebje lubujemy!
Ssy ſ luboſcźe ßo ſa naß dał,
ßam na kſchižu ßo woprował.
My khwalicź tebje chzemy.

Wſmi na ßwoju cźěř ßobu naß,
cźehń ſa ßobu naß ßwěru!
Njech luby nam je póſtny cźaß;
wſchak dowjedźe naß k měru!
Pſches póſtne póńdźe żelenje
khód cźaßny naſch do kraßnoſcźe
tak ſ tobu, Jeſu, krucźe!
Hdyž ſcźerpliwje tu cźerpjachmy
na ßwěcźe ſ tobu zuſbnizy,
ßu ſbóżne naſche pucźe.

Cźe w duchu pſchewodźamy tu
na dróży połnej horja,
dójž na brjóh pucźe wuběhnu
tam ſchklenczaneho morja*);
tam jónu wěcźnje ſbóżni ßmy
a khwalbu tebi ſpěwamy,
o Jeſu, žórko ſboża!
Tam kónz ma wěra, nadźija,
nam jaßnoſcź Boża ſeſkhadźa
a luboſcź kcźěje Boża. —

*) Sjew. Jan. 4, 5; 15, 2.

Po 20 lětach ßwój lěrluſch ßam porjedźił.) M. U.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

„Runje jako tam dojědźechmy, pſchińdźe woßebne póßelſtwo měſchnikow a levitow, wotpóßłane wot wyſchich měſchnikow, ſ Jeruſalema, ſ tym praſchenjom: „Schtó ßy ty?“ Nichtón ani njedychaſche; kóždy cžakaſche žadoſcžiwje na to, ſchto Jan wotmołwi.

„Ja njejßym Khryſtuß!“ rjekny wón khutnje, a jeho jaßne, rjane wobliczo ßwědczeſche, ſo je to wěrnoſcž.

„Schto dha? Ssy ty Elias?“ praſchachu ßo levitojo ſ nowa.

„Ja njejßym!“

„Pak ßy ty tón proſeta, wo kotrymž Mójſaß rěcži: „Proſetu, jako mje, ſbudźi tón Knjes twój Bóh ßebi ſ tebje a ſ twojich bratrow, toho dyrbicże wy poßłuchacž!“ Ssy ty tutón proſeta?“

„Ja njejßym!“

„Cžehodla dha ſchcžijeſch ty, hdyž njejßy Khryſtuß, ani Elias, ani tón proſeta?“

„Tón Knjes je mje póßłał ſchcžicž ſ wodu k pokucże, ale po mni pſchińdźe ßylniſchi hacž ja ßym, a ja njejßym hódny, jemu roswjaſowacž jeho cžrijow rjemjenje. Wón ſteji ßrjedźa mjes wami. Tón budźe waß ſchcžicž ſ wohnjom a ſe Sswjatym Duchom. W jeho ruzy je wěheŕna łopacž; wón budźe cžiſcžicž ßwoje huno a pluwy ſpalicž ſ njewuhaßniwym wohnjom!“

Tak rěcžeſche wón. A wo tutych ßłowach naſta potom wjele rosmołwjenja mjes nami. Ja mějach jenož to jene žedźenje: kak bych mohł hacž k njemu pſchińcž. Tola, to njebě móžno, khiba jenož tehdy, hdyž jeneho po druhim ſ naß do Jordana podnurjeſche. Wulzy rad bych ßo jeho wopraſchał, hacž tón, kotryž ßrjedźa mjes nami ſteji a kotrehož njeſnajemy, je naſch Bethlehemſki Sbóžnik.“

„Ach wótcże, ſo ßo ty to njejßy wopraſchał!“ ſawoła hólz, ſ rukomaj hromadu kleßnywſchi. „Ja bych ßebi ſ kohcžomaj ſchcžežku k njemu wudobył, bych jemu k nohomaj padnył a bych jeho tak dołho proßył, doniž mi to njeby prajił!“

„Móžno“, wußměwkny ßo ſtarz, „ſo by ßo to tebi poradźiło! Sa mnje ſtareho bě to mjerſaza wěz. Ssedźachu tam wokoło njeho telko měſchnikow a levitow a telko mužow, kotſiž ßu wſchitzy jeho wucžobnizy. — Tola poßłuchaj, ſchto je dale było!“

„Jako běchmy naſajtra ſaßo k njemu pſchiſchli a jako nam prědowaſche, kak mamy bycž žiwi po Božej woli, poſaſta na dobo. Dźiwachmy ßo a hladachmy na njeho. Jeho wobliczo ßo jemu zyle pſcheměni: jako by ſ njebjeſkej kraßnoſcžu polate było, tak ßo błyſchcžeſche. Wupſcheſtrě ruku a pokaſowaſche na druhi brjóh. Cži, kotſiž běchu bliže pſchi nim, powědachu potom, ſo bě tam mužſki ſchoł, w khudobnej draſcże drje, tola po poſtawje a wobliczu kaž jandźel, pěkny a dobry. Na tutoho pokaſowaſche ſ porſtom a wołaſche radoſtnje: „Hlaj, jehnjo Boże, kotrež ßwěta hrěchi njeße. Tón je tón, wo kotrymž ßym ja wam prajił, ſo ſa mnu pſchińdźe muž, kotryž je prjedy mje był; pſchetož wón běſche prěniſchi dyžli ja. A ja njejßym jeho ſnał, kaž wy jeho njeſnajecże; ale tohodla ßym ja pſchiſchoł kſchcžicž ſ wodu, ſo by wón był ſjewjeny iſraelſkemu ludej. Wón je hižo ras pola mje był a je ßo dał kſchcžicž wote mnje, a pſchi tutej pſchileżnoſcži ßym ja widźał pſchińdźo ſ njebja Sswjateho Ducha jako hołbja a na nim woſtawajo. Też tehdy njejßym ja jeho hiſchcże ſnał; tola tón, kotryž mje je póßłał, kſchcžicž ſ wodu, dźeſche ke mni: „Na kotrymž budźeſch widźecž teho Ducha dele pſchikhadźazeho a nc nim ſawoſtawazeho, tónßamy je, kotryž ſe Sswjatym Duchom kſchcžije. A ja ßym to widźał a ßym ßwědcził, ſo wón je tón Ssyn Boži!“ — Schto prajiſch to, luby ßyno?“

Hólz poſkoczi. „Wón je žiwy! Wón je žiwy! Woni njejßu jeho ſabili!“ wyſkaſche hnuty. „Widźiſch, wótcże Jakubje! Wſchak ßym cži pſchezo prajił, ſo je Bóh tón Knjes ßwojeho Ssyna ſchkitał! — A ty ßy wěſcże potom k njemu ſchoł a ßy jemu k nohomaj padnył?!“

„Ach, mój ßyno! Prjedy hacž ßym ßo w ßwojej radoſcži ſhrabał, bě wón hižo precž!“

„Precž?!“ ſawoła hólz ſ rukomaj hromadu kleßnywſchi. „Precž! A ſchto ſcże wy wſchitzy to cžinili? Njeſſcże to ſchli jeho pytacž?“

„My njejßmy ſchli! — Njejßmy mohli tomu wěricž! — Ja ßym hiſchcże dźeń woſtał. Moja wutroba mi prajeſche, ſo wón hiſchcże ras pſchińdźe. A to njebě podarmo. Jako tam tak pſchi Jordanje ßedźach, wuhladach njedaloko proſetu Jana; ſ nim běſchtaj dwaj ſ jeho wucžomnikow. Lud njebě ßo hiſchcże ſhromadźił. Tu wupſcheſtrěje Jan ruku a pokaſuje ſaßo k Jordanej niz daloko wotemnje a woła: „Hlaj, to je jehnjo Boże!“ — Ja ßo wobhladnych, a — ach, moje dźěcžo! — kak dyrbju cži to wopißacž, ſchtož ſacžuch! Ani 30 krocžel wote mnje dźěſche tam pſchi brjoſy młody, ßnadź 30lětny mužſki! Wutroba mi ſapocža wótſje pukotacž! Chzych ruzy ſa nim wupſcheſtrěcž, tola běch kaž wokhromił. Mjes tym běſchtaj ſa nim pſchiſchłoj Janowaj wucžomnikaj. Wón wußłyſcha jeju krocžele, hacž runje bě zyle ſamyßleny. Wobrocži ßo, a ja wuhladach jeho wobliczo — luta miłoſcž! Tutej wócžzy! — Ow, tutej wócžzy! — Luta, luta luboſcž! — Pohladny na wucžomnikow a hłóß, jako ſwuk mnohich harfow w Jeruſalemſkim templu, rjeknu k nimaj: „Koho pytataj?“

„Rabbi, hdźe ßy na hoſpodźe?“ wopraſcheſchtaj ßo jeho. Ach, to ßo wjeßelach, ſo też ja jo ſhonju. Tola wón jimaj wotmołwi:

„Pójtaj a hladajtaj!“ a wjedźeſche jeju precž. Dołho ßym płakał, jako běchu woteſchli. O Jonatano! Ja njeſměju ani pokoja, doniž wěſcże njewěm, hacž je wón był to Bethlehemſke dźěcžo abo hacž niz! Moja wutroba mi praji, ſo je był, ale je to wulka wěz, tole wěricž!“

„Kak jeno móżeſch na tym dwělowacž, wótcże Jakubje?“ Tón Knjes je ßo nad nami ßmilił, je nam dał proſetu, a ty tutomu proſecże njewěriſch?“ roſeſtajowaſche hólcżez roſhorjeny. Dołho, ſkoro hacž do ranja, rosrěcžowaſchtaj ßo wo tutych wulkich wězach, kotrež w tutym cžaßu jimachu ſta wutrobow luda.

Jako hólcżez naſajtra domoj dźěſche, doſrawi w jeho duſchi to pſcheßwědczenje, ſo dyrbi, njech ſadźěwa, ſchtož chze, pſchińcž hacž k jehnjecżu Bożemu, kotrež ßwěta hrěchi njeße, hacž k tutomu dźiwnemu Sbóžnikej. „Póńdu do Bethlehema!“ myßleſche pſchi ßebi. „Wón tam ſaßo pſchińdźe, a ja jeho wohladam!“ —

Tola prjedy dyrbjeſche khoru macžerku ſaſtaracž a ſa ßebje něſchto na pucž nalutowacž. Sſlubi ßebi, ßo pilnje prózowacž a ßwěru Boha Knjeſa proßycž, ſo by jeho pożohno-

wał bohaćze ſ rybami a ſ kupzami. „Ja pſchinjeßu wótzej Fakubej wěſtoſcź; haj, ja ju jemu zyle wěſćze pſchinjeßu!“

(Pokraczowanje.)

Póſtny czaß naſtawa, kak chzemy jón ßwjeczicź?

Huſto dyrbju ſrudny płakacź, ſo ßy Ty wumrěł a ſo někotry tych Twojich Tebje czaß żiwjenja ſapomni — tak rěka w němſkim khěrluſchu. Kelko, kotſiž mjeno kſcheſcźijanow noſcha, też pſches ßwjaty póſtny czaß dźe, njeſpominajo na toho, kotryž je też jich hrěchi na drjewo poklecza njeßł! Póſtny czaß drje w protyzy ſteji, ale hdźe jón w żiwjenju kſcheſcźijanow widźiſch?

Hnujaze je, ſchtož ſ dalokeje Indiſkeje czitach. Tam maja kwětki a róże jara rad. Żadyn ßwjedźeń ßebi tam myßlicź njemóża bjes kwětkow, kóždeho lubeho hoſcza ſ wupyſchenjom kwětkow witaja. Też mißionarow rad wobwěnzuja. Bliſko leži myßlicź, ſo woßebje tamniſche młode holzy kwětkow pychu lubuja. A nětk piſche diakoniſſa: So by ßo tola w naſchej domiſnje póſtny czaß ſ tajkim ſnutskownym hnuczom a ſ tajkej khutnoſczu ßwjecził, każ jow wot naſchich kſcheſcźijanſkich holzow! Kóżdy dźeń naß wokoło połodnja k póſtnej nutrnoſczi ſhromadźenych namaka, a żana kwětka njepſchińdźe w tutych czeżkich tydźenjach do czornych włoßow naſchich tak kwětki lubowazych holzow. Ale ſchtó móże też wyſkaze wjeßele wopißowacź ſ kotrymż ßo jutrowniczku rano jutrowne khěrluſche hižo wokoło ſchtyrjoch ſanoſchuja. A w jutrownym kemſchenju — kajke wjeßele na wſchitkich wobliczach!“

Kak naß tola tamni kſcheſcźijenjo ſ póhanow ſahanibja! Schtó by pſchi tym na Knjeſowe ßłowo njeſpomnił: Jich wjele budźe pſchińcź wot ranja a wot wjeczora a w Bożim kraleſtwje ßobu ſa blidom ßedźicź, ale dźěcźi toho kraleſtwa, ludźo ſ tych krajow, w kotrychż ßo evangelij hižo lětſtotki dołho prěduje, budźa wuſtorkane!

Naſchi wótzojo ßebi póſtny czaß wjele wyſchſcheważachu hacź ludźo naſcheho czaßa, kotſiž jón ſ rejemi a ßwětnym wjeßelom wotßwjecźuja hacź do martrowneho tydźenja. We zyrkwinych knihach ſ měſchczańſkeje woßady ſ lěta 1680 ßo wo tamniſchim ßwjecźenju póſtneho czaßa tole piſche: Wot njedźele Eſtomihi ßem ßo tydźeńſke Boże ßłużby wot ßrjedy na pjatk jako Knjeſowy ßmjertny dźeń pſchepołożichu. Dny pak, na kotrychż ßo ßud dźerżeſche, wot pjatka na ßrjedu, dokelž knjes ßudnik, każ tam rěka, ßwjecźenje Knjeſoweho ßmjertneho dnja mylicź ani ßebje ßameho jeho żohnowanje wurubicź dacź njechaſche. Tute tydźeńſke Boże ßłużby běchu runje tak wopytane każ njedźelſke. Někotre domy buchu ſamknjene, dokelž běchu ſ nich wſchitzy w Bożim domje. K Bożemu blidu pſchińdźechu w tutym czaßu wſchitke doroſcźene ſtawy woßady. We wſchitkich domach ßo domjaze nutrnoſcźe dźerżachu, a ſ khěrluſchow, kotreż ßo pſchi tym ſpěwachu, bu ſjawne, w kotrym czaßu zyrkwineho lěta woßada ſtejeſche. Hoſpodarjo jako měſchnizy we ßwojich domach k ßwojemu a tych ßwojich natwarjenju a poßylnjenju we wěrje najprjedy wěſchczenja na Khryſtußowe czerpjenje w ſtarym ßlubje czitachu a na to jich dopjelnjenja w nowym teſtamencźe. Pſches woßadu dźěſche dźiwna czíſchina. Wſchitke ßwětne ſawjeßelenja běchu na bok ſtajene. W hoſczenzach ßo jenoż puczowazy zuſy pſchiwſachu; ſa domjazych běchu wone w tutym czaßu ſamknjene. Měr dźěſche każ njebjeſki hóſcź pſches woßadu. Roskorjeni ludźo, domy, ßebi njepſchecźelſzy ſmyßlene, ſczinichu měr. Woni njechachu dłeje w njepſchecźelſtwje żiwi bycź w czaßu, w kotrymż běſche tón Knjes měr ſczinił mjes nami a Bohom. Prozeßy pſchеſtachu a knjes ßudnik drje dźeſche: Hdy by zyke lěto póſtny czaß był, dha by lohko było, ſe ßudnikom bycź, by było ſkoro każ w njebjeßach. A każ prozeßy mjelczachu, tak běſche też ſpomożerſka luboſcź w tutym czaßu dwójzy dźěkawa. We woßadźe żani nuſu czerpjazy njeběchu, kotſiž w tutym czaßu njebychu pomoz a wokſchewjenje druhich ſhonili. A to wſchitko njeběſche pſches ſakonje poſtajene, wjele bóle dobre waſchnje we woßadach: dobrowólne wopory na Knjeſowy woltař.

Kak leži tak ſdalene, ſchtož běſche něhdy naſche! Wſmimy k wutrobje: Tón luboſny ßrědnik, kiž měr ſ Bohom czini, tón jo tak wutrobnje ſe wſchitkimi měni, ſo wón jich każ pata pod kſchidłami khowa a pod ßwój ſchkit pſchezo, ach pójcźe ßem! woła.

Mexiko.

Mexiko ma nowe nabożne hibanje. Biſkop dr. Joachim Perez w Mexiko je tam wjednik a ſarjadowař noweho hibanja pod heßłom „Precź wot Roma“. Wón praji: So by Bohu ßłużił, njetrjebaſch romſko-katolſkej zyrkwi pſchißłuſchecź a jenemu Italczanej poßłuchacź; je njepatriotiſke, pjenjeſy ſ Mexika do Vatikana — to je hród bamża — ßłacź a mexikanſke naležnoſcze bamżowemu rosßudźenju pſchewoſtajecź. — S tuteho hibanja naſtawa nowa zyrkej; tuta nochze ſekta bycź ale ſałożuje ßo na tu wěrnu nabożinu, kotraż je ſałożena wot bójſkeho miſchtra a Sbóżnika Jeſuża Khryſtuża. Sswjate pißmo je jeje ſkalny ſałożk. Wjedniſtwo je njewotwißne wot Roma. Zölibath abo nježenjeńſtwo duchownych je wotſtronjene, dokelž je pſchecźiwo morali a naturſkim ſakonjam; duchowny dyrbi ßam ßwój ßwójbny ſtatok měcź, ſo by mohł czeſcźicź ßwójbny ſtatok druhich. Boże ßłużby maja ßo w ſpaniſkej rěczi, kotraż je tam rěcź luda, wotměwacź.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka krajna zyrkej wuhotuje w jutrownym tydźenju ſaßo t. m. akademiſki tydźeń w Drjeźdźanach. Profeßorojo bohoßłowſtwa pſchednoſchuja tam wo najnowiſchich a najważniſchich praſchenjach bohoßłowſtwa a do zyła nabożneho żiwjenja, tohorunja też naſch krajny biſkop Ihmels. — —

Pſchihoty, nowu zyrkwinu wuſtawu ſawjeſcź, czinja ßo w Sakſkej, woßebje też we Łużizy. W tutym měßazu, woßebje tutón tydźeń ſwołaja ßo ſhromadźiſny, kotreż maja te t. m. „wokrjeßne zyrkwine dny“ — Bezirkskirchentage — ſarjadowacź.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W Lubiju ſkhadźowachu ßo njedźelu 7. februara towarſtwa evangelſkich młodźenzow Lubijſkeho wokrjeża. K nim rěczeſche k prěnjemu raſej nowy wjednik evangelſkeje mużſkeje młodźiny Sakſkeje, k. farař Hika. Wuſběhowaſche, ſo zyke dźěło ſteji — runje każ pola evangelſkich towarſtwow młodych holzow — pod heßłom: Sa kraleſtwo Khryſtuża! — So by tole ſpóſnacze ßo mjes naſchim ludom roſſchěrjało! Luboſcź a pſchikhilnoſcź k dźěłu mjes młodźinu by wjetſcha była, a dźěło by wjaz podpjery a pomozy namakało. — Dżenßniſcha njedźela Eſtomihi woła tohorunja wſchě woßady do tutoho dźěła, ßebi wuproſcho wot kóżdeho pomozny dar ſa njo. Njeje drje ßo tuż nichtón ſapowědźił, dacź dar do kollekty ſa kſcheſcźijanſke wukubłanje młodźiny. —

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 8.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin 21. februara 1926 Bautzen

Cžišchcž a nakład Smolerjez knihicžišchczérnje a knihańnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadža kóždu ßobotu a płaczi čertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Na pokutny dźeń.

Psalm 130.

S hłubiny wołam ßo, Knježe, k tebi, abo kaž khěrluſch po tutym pſalmje pěßnjeny nam ſpěwa: Sso k tebi wołam ſ hłubiny, ßłyſch, Knježe, próſtwu, tak a niz hinak móže ßłowo a dyrbi ßłowo rěkacz, kotreż ßo dźenßa w zyrkwjach naſcheho kraja prěduje. Njeje hinak móżno, też hdyż mnoſy tole ßłowo njebychu ßłyſchecz mohli — je wſchak dźenßa po ſakonju dźěławy abo lěpje wſchědny dźeń — a ßnano runje tak mnoſy njebychu ßłyſchecz chzyli. Runje zyrkej njemóže nimo hicz, nimo nuſy, nimo hobrſkeje powſchitkowneje nuſy dźenßniſchich cžaßow. Zyrkej njemóže a njeßmě druhim jenoż pſchewoſtajicz wołacz: S hłubiny, ſ hłubiny! Niz jenoż tohodla, dokelž ßama cžežko cžerpi, ſo ßo lědma dźerži a ſchpatnje doſcz ßwoje nadawki dopjelnja, ſo ßnano bórſy tu a tam njeſměje wjazy tych, kotſiž ßwjatu ßłužbu dokonjeja, ale woßebje tohodla, dokelž ßwój lud, ßwoje ſtawy w tejle hłubinje widźi. Se ßylſojtym wócžkom a ſ krwawnej wutrobu ßo jej dźe kaž tamnej macžeri (1. Mójſ. 21, 16), kotraž ßwój hłóß poſběhny a płakaſche: Njemóžu hladacz na wumrjecže młodźenza. Tuž zyrkej njemóže hinak: S hłubiny ßo wołam. Ale ſ tym ßo wona ſ druhimi, kotſiž też wołaja, roſeſnawa: Wołam ßo, Knježe, k tebi! Zyrkej dźenßa ſ nowa proßy a napomina: Pójcže, wy ßynojo a dźowki naſcheho luda, pójcže pſchede wſchěmi druhimi wy, kotſiž mi pſchißłuſchecže, a pomhajcže mi tón ſynk noßycz a wołacz do naſcheho luda, ſo by jón kóždy ßłyſchał: Knježe, k tebi! Cžehodla zyrkej tole wuſběhnje? Po prawym tola, dokelž wě: Naſcha pomoz ſteji w mjenje Knjeſa, a potom runje tak: Ssu njeßměrne hłubiny, kotreż naſch wbohi lud wot Boha dźěla, a tele hłubiny maja ßo wupjelnicz abo moſty pſches nje dyrbja ßo twaricz; pſchetoż prjedy njebudże lěpje. Naſch lud dyrbi k ßwojemu Bohu wróczo, wot kotrehoż je ßo tak wulzy jara k ßwojemu njeſbožu ſdalował. Najprjedy dyrbi tole póſnacže do naſcheho luda: Kak běſche jenoż móżno, ſo ßo do tajkeje hłubiny podnurichmy? Potom, měnimy, dyrbjało móżno bycz, ßo ſ tuteje hłubiny ſaßo won dobywacz, dyrbjało móżno bycz, tu roſßudnu krocžel cžinicz, kotruż je ſpěwał 130. pſalma cžinił, ſo ſkóncžnje ſ dobycžérſkej wěſtoſczu ſanjeße: Bóh Israela wumóže ſe wſchitkich jeho hrěchow. So bychmy to cžinili a dozpili, chze ſa naß a ſ nami pokutny dźeń ſdychowacz: S hłubiny wołam ßo, Knježe, k tebi!

S hłubiny! Njeje drje nuſno, tule hłubinu wobſchěrnje wopißacz. Najwjazy ßebi pſchi tym na hoſpodarſke cžeže myßli, wěſcže ſ prawom. Naſche hoſpodarſke žiwjenje je powſchitkownje kaž ſeſpinane a ſputane, wſchón pſchemyßłowy wobkhad pſcheſtawa, liczba tych, kotſiž ßu bjes dźěła a tohodla bjes doßahazeje ſaßłużby, je bóle a bóle pſchiběraka a nam tyßazore hubjenſtwo wotkrywa, niz jenoż po cžěle, też po duſchi cžile wboſy ludźo cžerpja. Jena dźěłarnja po druhej ßo ſamka abo ßwój dźěłarſki cžaß pſchikrótſcha, a ſaßo cžrjódy bjes dźěła na drohach a haßach ſteja a dyrbja ßo podpjeracz. Wot koho pak? Niz wot tych, kiž ßami niczo wjazy nimaja? Dźiwamy ßo mużam, kotſiž ßebi ſwěrja, w tajkich bědnych cžaßach wjedniſtwo kraja a luda na ßo wſacz! S hłubiny! Kak dołho hiſchcže? Dóńdże ßnano k tomu, ſo ßo ponurjazemu runamy, kiž woła po pomozy, dołhoż móže a potom woněmi,

dokelž je žo do bjesdna ſhubił? A hdy by tale hłubina jenicžka była? Kak je naſch wbohi lud žo ſchcžěpił do wſchelakich ſtronow a lěhwow, a žurowje te žebi napſcheczo ſteja a pſcheczíwo žebi dźěłaja! Do kajkich hłubinow je žo ludowe ſwonkne a wožebje ſnutskne žiwjenje ſhubiło! Hdže žu dobre, pěkne, ſdobne, pſchiſtojne nałožki naſchich wótzow? A hdže je wožebje naſchich wótzow žwjata wěra? Ta bě w žwojim cžažu móz, ſchto pak je dženža ſ nje? Njetrjebawſchi, podarmo ſda žo bycž, ſo žo praſchamy: Kak bě jenož móžno, ſo žo do tajkeje hłubiny ſhubichmy? Abo njeje ſa tu a tamnu ſtronu tehole powſchitkowneho hubjenſtwa wotmołwa kaž žama wot žo data? Wobſtejnoſcže, ſe wſchelakich pſchicžinow date, žu na wſchěm wina. Njeſbožowna, žadława wójna, wothódnoſtnjenje pjenjes, pſchewrót a niz na poſledku žurowoſcž a wjecžiwoſcž naſchich njepſcheczelow, to wſchitko je hłubinu, w kotrejž tcžimy, ſawinowało. Kaž bórſy žo tu pſcheměnjenje ſtanje, też wołanje ſ hłubiny pſcheſtanje, tak žebi mnoſy myžła, tak žo nadźijeja. Hacž njeſměja prawje? My kſcheſcžijenjo žmy wěſcže też tu pódla, hdyž žo ſdychuje: O Knježe, cžiń kónz ſkóſcže a wſcheho hubjenſtwa! Ale je žnano Bóh Knjes žam na tym wina, ſo žmy do tejele hłubiny pſchiſchli? Je žo to jenož ſ joho dopuſchcženjom ſtało? Abo jenož, ſo by naž pruhował? Wěſcže też tohodla. Dyrbjeli žo ſprawnje prózowacž, ſo bychmy ſpóſnali, ſchto chže nam Bóh ſ tym prajicž. Njeje pak nuſa abo hłubina jara wot naž žamych ſawinowana? Chżeſch-li ty Knježe, hrěchi pſchizpicž, ſchtó móže wobſtacž? ſpěwać naſcheho pſalma jara prawje rjeknje. A my, runje my, derje wěmy, kak je žo hrěſchiło w naſchim ludu a kak žo wſchědnje hrěſchi, a to bohužel wot mnohich žamopaſchnje, ſ wotpohladom! Schto wulki dźěł naſcheho luda hiſchcže wo Boha rodźi? Njeje jich wjele tyžaz, kiž jeho hanja a naſchu najžwjecžiſchu wěru ſ nohomaj teptaja a wſchitko ſdobne a žwjate ſe wſchěmi žrědkami wutupicž pytaja? Jenych je žleposcž, druhich ſkóſcž a hida doſpołnje wobjała. Naſch lud ſ wulkeho dźěła žam wjazy njewě, cžeji je a ſchto po prawom chže. Wěſch ty ſnajmjeńſcha, luby kſcheſcžijano, kak žmy do tuteje hłubiny pſchiſchli? S hłubiny wołam žo, Knježe, k tebi!

Tak móže pak ſkóncžnje jenož tón wołacž, kiž chže ſ tuteje hłubiny woprawdže won. Spodźiwna to rěcž! Njetrjeba žo tola hakle wuſběhowacž, ſo chżemy ſkerje a lěpje ſ hłubiny won. Njeje ani jedyn, kiž njeby tajke wutrobne žadanje měł. A kelko žo dźěła, ſo by žo tole žadanje dopjelniło. Se wſchej mozu ſkładuja radu, kak bychu hubjenoſcžam wotpomhali. Tam ſažo žo organiſazije a ſjednocženſtwa tworja, kiž dyrbja ſpytacž nuſy wobaracž. Dary žo ſběraja ſa podpjeru tam, hdźež je nuſa najwjetſcha. Tam ſpytaja druſy, ſnajmjeńſcha wutrajnoſcž a ſcžerpliwoſcž prědowacž a nadźiju žylnicž, ſo žo ſkóncžnje wrócža ſbožowniſche cžažy. Wſchak je nam tole też „wěſchcžene“. Schtó pak dyrbjał a mohł nam lěpſche cžažy wrócžicž? A ſchto to je: lěpſche cžažy? Naſch pokutny pſalm nam tak ſpěwa: Pola tebje je wodacže, ſo žo tebje boja. Bjes dwěla dženža temu hiſchcže tak njeje, ſo žo Boha bojimy. A my dyrbimy ſažo bohabojaſny, pobožny lud bycž, to je naſcha jenicžka pomoz. K cžemu dyrbjało to też pomhacž, ſo žo wobſtejnoſcže a cžažy polěpſcha, hdy bychmy žami w žwojich ſtarych hrěchach tcžazy woſtali? Schto by nam hnadne pſchipowědanje wuſchne było: Tebi žu hrěchi wodate, hdy bychmy ſa woprawdžitym žwjecženjom njeſtali? So žo tebje boja, to je wyſchina. Abo też tak: Tehdy budže tebi twój lud woprowacž ſ dobrej wolu w pſchiſtojnej žwjatoſcži! Chżemy woprawdže na tule wyſchinu? Naſch pſalm praji: Cžakam na Knjeſa, moja duſcha wocžakuje na Knjeſa wot jeneje rańſcheje ſtraže hacž do druheje. To žo njeſda wjele žadane bycž, pſchetož kóždy něſchto lěpſche wocžakuje. Tola pak je to jara wjele. Cžakam na Knjeſa, jenož na Knjeſa, t. r. njepytam žaneje pomozy druhdže, khiba jenož pola njeho, ſtajam zyku žwoju nadźiju na njeho. Schto móže žo pſchi tym wſchitko ſtacž? Haj žnano dyrbi žo prjedy ſtacž? Skamacž, ſnicžicž móže žo nam wſcha druha nadźija. A dyrbjał ſa to, ſo bychmy to ſnjeßli, naſch lud, też kaž daloko je kſcheſcžijanſki a chże jo bycž, hižo khmany a ſwólniwy bycž? — Bóh Knjes žam chżył nam dženža žwoje hnadne žohnowanje ſpožcžicž, ſo bychmy žo jeho ſe wſchěmi ſbytknymi mozami dźerželi, a to runjež by rěkało: Hacž by žo dliko do nozy a do běłeho ranja! Skóncžnje by ſ jeho hnadu tola k temu dóſchło: Wocžakowanje prawnych budže wjeżele. Hamjeń.

Cžaß pokuty.

Hłóß: Mój Jeſuß je troſcht hrěſchnikow.

Mój Jeſuß woła hrěſchnikow:
Wy hrěſchnizy, ach njeßkyſchicže,
Ach, ſo by tola kóždy ſchoł,
Haj, lube duſche, dha wſchak dźicže,
Hdyž žwědomnje waß cžwiluje,
A zyky žwět wam wuſki je,
Wſchak ſa waß je nětk hiſchcže rada,
Wam dženß žo hiſchcže ſkicži hnada,
Bóh wſchitkón hrěch wam wodacž chże,
Hdyž pſchińdźecže wy pokutnje.

Kak lubje wón naß woła žej:
Wy, kiž ſcže ſprózni, wobcžeżeni,
Ach pójcže jeno k Sbóžnikej,
Dha budźecže wy wokſchewjeni;
Hlaj, waſche króny we njebju,
Sso dawno błyſchcża ſ jaßnoſcžu,
Wy nochżyli pak wo nje rodźicž,
Ně, chżyli radſcho w hrěchach khodźicž,
Tón krótki cžaß toh' žiwjenja,
Kiž k pokucže 'ſchcže Bóh wam da?!

Duž hrěſchnizy! ach, khwatajcže,
O ſo bychu žo cžrjódy hnaky!
Hdyž runje waſch hrěch wulki je,
Bóh woda jón też hacž tón mały,
Hdyž hrěſchnik w wěrnej pokucži,
Sso k Bożom thrónej pſchibliži;
Haj, dha pſches Khryſta krawne rany
Wſchón hrěch b'dže jemu wodawany,
So jeho tyſchna wutroba
Tón bójſki měr a pokoj ma.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaża Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

III.

Bě žo něhdže 30 dnjow minyło. Saßo žedźeſche wótz Jakub ſ Jonatanom na horach; tola tutón krócž njeběſchtaj žamaj. Muž, w žrjedźnych létach, ſ wußmahlenym wobliczom, ſ wohniwymaj, ſa nětkle pak ſe žylſami ſacžerwjenymaj wóczkomaj, ſtejeſche pſched nimaj a rosprawjeſche:

„Tak ßmy my na miſchtra Jana poßłuchali, wótcże Jakubje, a ßo prózowali, ſapſchijecź do wutroby te prawdy Boże, kotreż nam pſchipowědaſche. Tu wuhladachmy kraßny k nam ßo pſchibliżowazy pſchewod. Na kralowſkich wóßlizach a we purpurnych noſchadłach pſchiwjedźechu cźorni wotroczźy krala

Herodaſcha a jeho dwórnu ßłużbu. W jenym noſchadle ßedźeſche ſ parlemi a ſ drohotnoſczemi bohacże wupyſchena Herodias, mandźelſka Filipa Herodaſcha, kotruż bě kral ßwojemu bratrej wſał a ßebi ſa mandźelſku ſcźinił. My ßo dźiwachmy nad tym.

Jako wotroczźy noſchadła ſtajachu a ſawěſchki na bok cźahachu, pomyßlichmy ßebi: „Ssu też tuczi pſchiſchli, cźinicź pokutu?“ Ale to njeſdachu ßo nam bycź pokutnizy, ně ſtérje wcźipni, kotſiž běchu pſchiſchli, ßo ſabawjecź.

Běchu wſchitzy wjeßeli. Naß ranjeſche tuto jich horde cźinjenje. Woßebje hladaſche hrěſchna Herodias na miſchtra Jana tak ſ wyßoka a ßo wußměwajo. Kral ſlěſy ſ wóßlizy, kupi k Herodiadźe a ßo ſ njej rosmołwjeſche.

Ale ach! Tu ßo ſta něſchto hroſne, něſchto njewocźakane! Naſch miſchtr ſaſta prědowacź. Kelkoż naß je było, hladachmy wſchitzy na njeho, też kral a Herodiaß. A tu wupſcheſtrě Jan ruku a ſawoła, na krala pokaſujo: „Tebi ßo njeßłuſcha, ju měcź!“

Ssym muż, ale pſchi tutych ßłowach ſatſchepotach! Żony ſakſchiknychu! Miſchtr Jan ſdaſche ßo nam w tutym wokomiku tak hrożazy, każ poßoł Boži ßam, każ arzyjandźel!

Kral ßo ſacźeŕwjeni hacź wjerſchk hłowy a bu ſaßo blědy każ kryda. Cźujeſche, ſo my wſchitzy na njeho hladachmy, ſaßudźujo jeho cźorne hrěchi. Wokomik ßo nam ſdaſche, ſo na ßwojej koleni padnje a wuſnaje a pokuczi. Tola tu pſchiſtupichu k njemu dwórnizy, jako bychu chzyli jeho ſchkitacź pſched profetu. To ßnadź je jeho ſahoriło; pſchetoż wopomńtaj tola: Żenje njebu żadyn wjerch tak ſjawnje pſched zyłym ludom hrěchow winowany, każ wón! Wón da pſchikaſnju a . .“

„A ſchto potom, Manaße?“ poſkoczi Jonatan njedocźakliwy.

„Schto potom?! Ach, ſo bych ßměł tu ſaſtacź! Ow, ſo njebych to żenje wuhladał!“ ſdychowaſche muż. „Woni ßu naſcheho miſchtra ſwjaſali a wotwjedli, a nětk ßedźi we jaſtwje! Ssu drje něktrych ſ naß k njemu puſchcźili, ale to njeje ſamohło naß troſchtowacź!“

„Ach, cźehodla je tajkile pſchecźiwo kralej był!“ roshori ßo hólz. „Takle krala wohańbicź pſched zyłym ßwětom!“

„Směruj ßo, mój ßyno!“ kiwny ſtarz ſ ruku. „Hdyż ßo kralojo njehańbuja, ſjawnje hrěſchicź, a Boži ſakoń pſched ludźimi pſcheſtupowacź, dyrbi jich prófeta Boži ſjawnje kłoſtacź! Wěſch tola, kak ßu to też Eliaß, Jeremias, Heſekiel a druſy cźinili! Też miſchtr Jan njeje to mohł hinak cźinicź! Bóh pak budźe ßwojeho ßwěrneho ßłużomnika ſchkitacź każ Daniela w lawjazej jamje. — Ale powjedaj dale, Manaße! Schto ſcźe wy, jeho wucźomnizy cźinili? Schto budźecźe cźinicź?“

„Ja póńdu nětkle domoj a potom do Jeruſalema. Wo tamnych njewěm niczo. Wſchitko je ßo rosběżało! Někotſi ßu miſchtra ßamo prjedy wopuſchcźili, hacź ßo tole ſtało. Tak Handrij, Jonaßowy ßyn, a Jan, Zebedejowy ßyn; buſchtaj jemu njeßwěrnaj a dźěſchtaj ſa Jeſußom Nazarenſkim, wo kotrymż je tehdy mój miſchtr ßwědcził, ſo je wón Boże jehnjo.“

„Ach, ſchto wěſch ty wo tym jehnju Bożim? Rěka tola Jeſuß każ to dźěczo Bethlehemſke?“ pſchetorhny ſtarz mużowe ßłowa, kotreż běchu ſ jěrym hłoßom wuprajene. „Hdźe je wón?“

„Ssym ßłyſchał, ſo je do Kana w Galilejſkej ſchoł a ſo je tam na jenym kwaßu wulki dźiw cźinił. Je ſ wody wino ſcźinił! — Ale ja tomu njewěrju! — A to mje mjerſa, ſo ma wón hižo wjazy wucźomnikow, hacź naſch miſchtr! Wſchitko běži ſa nim! Hoji, każ praja, khorych a prěduje, każ hiſchcźe żadyn cźłowjek njeje prědował. Każ by to mohł ſchtó lěpje prědowacź, hacź naſch miſchtr Jan!“

„A ßy ty jeho ßłyſchał, mój ßyno?“

„Ně, njeißym jeho ßłyſchał, a nochzu jeho też ßłyſchecź! Ja ßo nikomu njepſchidam, ja woſtanu miſchtrej Janej ßwěrny!“

„A je wón tón ßlubjeny Meßias?“

„Meßias? Tónle cźěßłowy ßyn, kotrehoż bratrow a ßotry kóżdy w Nazarecźe ſnaje — a też jeho macź?“

„Je jeho macź hiſchcźe żiwa?“

„Haj!“

„A hdźe bydli, mój ßyno?“

„Jeho macź abo wón?“

„Jeho macź!“

„Je w Nazarecźe bydliła a ßnadź tam też hiſchcźe bydli! Wón pak cźaha wokoło tak każ je to naſch miſchtr wokoło cźahał. Po kwaßu w Kana pſchińdźe do Nazaretha. Tam je we ſchuli tak prědował, ſo ßu chzyli jeho moricź. Ssu jeho wuwjedli na wjerch hory ſa měſtom a ßu chzyli jeho tam dele ſtorcźicź. Tola wón je jim wucźeknył a ſchoł do Kapernauma. Hacź je jeho macź ſ nim ſchła a jeho druſy ßwójbni, to njewěm; ßym to jenoż to wot wótza Joſeſa naſhonił. — Tola, njerěcźmy wjazy wo nim! Chzych ßo waju wopraſchecź, hacź ſchtó wot waß do Jeruſalema na ßwjatki póńdźe. Lětßa ßo tam, każ rěka, wulke ßyły ſeńdu! Póńdźetaj wój?“

„Njewěm, ßyno!“ wotmolwi ſtarz, ſrudny hłowu ſkiliwſchi. „Je to ſa mnje pſchedaloko! Tón Knjes widźi, ſo ja wjazy njemóżu. Skoro 50 lět dołho ßym ja lěto wot lěta do Jeruſalema pucźował, ani jedyn ßwjedźeń njeißym ſkomdźił! Tutón budu dyrbjecź ſpuſchcźicź! Pſchał bych ßebi jeno, ſo by Jonatan tam mohł hicź. — Dźěczo, ty niczo njeprajiſch! Chzeſch tam hicź?“

(Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Schtoż ßmy wocźakowali, to wobkrucźeja nam nětk wěſte powěſcźe. Jednanja zyrkwje ſe ſakſkim ſtatom njeißu pſcheza hiſchcźe tak daloko, ſo mohło ßo wo dalſchim rosßudne ßłowo prajicź a ſo mohło ßo ſa 1. haprleju tutoho lěta dźělenje ſtata a zyrkwje pſchihotowacź a wuprajicź. S tym je też no-

wa wustawa sakskeje krajneje zyrkwje, kotraž dyrbješche se 1. haprleju knježstwo nastupicź, na dalsche wotstorczena. Tohodla też zyrkwina wyschnosćź synodu w tutym měžazu njeswoła, kaž bě to też tu hižo wosjewjene. — Po zyłym połoženju nascheje zyrkwje a nascheho stata njemějachmy do zyła sa mózne, so mohła žo tuta zyła wulzy ważna wěz nětkle hižo rosrižacź. S tym budźeja też wuradźowanja tych shromadźisnow, kotrež žo w tutych dnjach sa pschihotowanje tych tak mjenowanych „wokrjeżnych zyrkwinych dnjow“ — Bezirkskirchentage — wotměwaja, dźěło sa dalschi pschichod. —

Krajny biskop Ihmels

rěczi k wožadam:

„Też lětża strowju ja wožady nascheho kraja pod kschižom Jesužowym. Pschi tym proschu też ja w smyžle epistole dźenžnischeje njedźele, so njeby wožada hnadu tutoho póstneho cžaža podarmo brała. Lěto wot lěta prěduje kschiž wo hrěchu, kotryž je toho Knjesa do žmjercze dowjedł — hdże je nětk ta pokuta, kotraž chze tuto žłowo budźicź? Kschiž je po žwojim najsnutskownischim prědowanje hnady, kotraž je wjetscha dyžli wschitkón hrěch —, hdże je nětk ta wěra, kotraž žo tuteje hnady troschtuje? So bychu tola w tutym lěcze wschitzy dopósnali, schtož chze kschiž w naž wuskutkowacź, mjenujzy so by ty, runje ty, pokutu cžinił, so by ty, runje ty, wěrił

K tomu mam tři wožebite próstwy na wožady:

Najprjedy: Bóh požohnuj nascheho ludej passionski cžaž, so žo jeho stawy hromadźa pod kschižom. Pschezo je nasch lud hischcze rosdwojeny, so to wutrobu boli. Haj, sda žo, jako by žo chzyła roskora powjetschicź. Schto mohło naž jednoczecź? Jenož kschiž! Wschě druhe pospyty, schkodu wuhojicź, to njedocžinja, njech žebi też hischcze bóle žadamy, pschi nich žobu skutkowacź! Hdźež pak žo pod kschižom setkaja, tam pschińdu psches jene! Schtóž pod kschižom s tym druhim hrěchi wusnawa, a sdobom s nim nawuknje, žo troschtowacź teje hnady, kotraž hrěchi wodawa, tón pschińdże s nim psches jene, haj, tón je we hłubokoscźi žwojeje wutroby s nim psches jene. Tohodla spytajmy, swołacź cžłowjekow s toho, schtož jich jima a nadběhuje, pod kschiž a pod kschižom shromadźicź! Kschiž je po nowosakońsku to městno, hdźež žo shromadźuja.

Moja druha próstwa rěka: Stejmy sa tym, so bychmy w tutym passionskim cžažu, kotryž też cžichi cžaž rěka, nashonili, schto to rěka, měcź žohnowanje cžicheje njedźele. „Nusa njedźelow“ je tukhwilu jena s tych najwjetschich schkodow w žiwjenju nascheho luda. Nascheho ludej hrosy strach, shubicź njedźelu! Ssamo w małych wožadach je husto tak, so je jenu njedźelu kaž druhu někajki „žwjedźeń“. Ssamo njedźelske dopołdnjo njeje husto wjazy žwobodne. Cžascźisscho njedźiwaja też dozyła wjazy pschi sjawnych shromadźisnach na hodźiny hłownych Božich žłužbow. Njeje dha Boża kasń naschemu ludej niczo wjazy winojta? Chzemy dha my žami žo sjebacź wo to žohnowanje, kotrež móže wukhadźecź do zyłeho žiwjenja luda s toho, so njedźelu prawje žwjeczimy? Tuž chzemy tola w póstnym cžažu sapoczecź, njedźelu cźischi bywacź psched žwojim Bohom! Tuž tola njech bywa sažo žobota dźeń pschihotowanja na njedźelu, a njepschidajmy, so wona, kaž tukhwilu, se žwojimi žwjedźenjemi snjemóžni prawe žwjeczenje njedźele.

Skónczńje hischcze žłowo tym starschim, kiž k jutram konfirmaziju žwojich dźěczi wocžakuja. Praji žo, so starschi žamo w tutych tydźenjach hischcze dźěczi na wschě móžne žwjedźenje žobu bjeru. To dyrbisch žo praschecź: K cžomu potom hischcze paczerska wucžba a konfirmazija? Njewědźa tucźi starschi woprawdźe, so žo njemóže žymjo Božeho žłowa sakorjenicź we wutrobje, kotraž je rospróschena? Cžim bliže jutry, cžim nutrnischo dyrbja žo starschi sa dźěczi k Bohu modlicź, so by wón jim tute tydźenje sa žwjate rosžudźenje žohnował. A wožada njech pomha starschim, žo modlicź! Wona chze žłyschecź to žlubjenje žwěry s erta dźěczi, wona chze wužiwacź s młodymi kscheseźijanami Boże wotkasanje. Tohodla žo modlcze a proschcze, so tón Duch Boži sjewi žwoje dźiwy na tutych dźěczoch!

A tuž nětk hischcze ras: My napominamy was jako žobupomocznikow, so njebyschcze tu hnadu Božu podarmo brali!“

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Bukez.** Narodźiło je žo w lěcze 1925 w naschej wožadze 70 dźěczi, 35 hólczkow a 35 holczkow, mjes nimi 2 morwej narodźenej. Pschipowjedanjow bě 24, wěrowanjow 16. Wumrěło je 45 wožobow. Spowědnych bě 4374, 3054 Serbow a 1320 Němzow. Woprawjenjow domach bě 108. Sswój kschcźeński žlub wobnowi 79 paczerskich dźěczi, 43 hólzow a 36 holzow. Wunoschk kollektow běsche 1515,58 hriwnow.

W **Lubiju** je pschezo hischcze městno prěnjeho duchowneho njewobžadźene; w Budyschinje žo tuto městno wuprósdni. Na woběmaj městnomaj žo wo to jedna, s prěnim farskim městnom s dobom też městno noweho superintendenty wobžadźicź; tohodla žo w Lubiju tak dołho dlija a drje to też w Budyschinje tak bórsy njerosžudźa. Hdyž pak nětk s 1. haprleju nowa wustawa njesastupi, je praschenje superintendentow też hischcze hacž na dalsche wotstorczene a wokrjeżne hejtmanstwo wostanje hischcze s konsistorialnej wyschnosću.

Na universitach Pruskeje studowasche w symskim semestrje abo połlěcze 1924/25 30 000 studowazych, w lěcźn. semestrje 1925 pak 31386; w žamžnym semestrje lěta 1911 bě jich to 23228 było. Bohužłowzow pak bě jich w lěcze 1911 na 311 wjazy hacž 1925; tuto ma jich hischcze jenož 951 a symski semester 1925/26 žamo jenož 886 Bohožłowzow. To žu evangelscy; a katolskich Bohožłowzow je jich też mjenje. 1911 bě jich 947, w symje 1924/25 jenož 820 a 1925 920. Móznje pschiběrali žu nawopak studowazy prawa abo juristojo: 1911: 5756 a 1924/25: 8823 a 1925: 9205. — Hdyž na wěruwusnacze hladamy, bě jich mjes studowazymi 1924/25 na 59,4 prozentow a 1925 na 60,15 prozentow evangelskich, 1911 pak 66,4 prozentow evangelskich; t. r. 1911 bě jich se 100 studowazych pschezo 66 evangelskich, s 1000 pschezo 664, katolskich bě jich 1924/25: 28,7 prozentow, 1925: 30,24 prozentow a 1911: 27,5; židowskich 1924/25: 5,34, 1925: 6,3 a 1911: 5,6 prozentow a skónczńje studowazych bjes wěrywusnacza 1924/25: 4,37, 1925: 5,6 a 1911 jenož 0,5 prozentow. Tucźi pożledni žu potajkim khětro pschiběrali; pschicźina k tomu je drje nimo pschiběranja njewěry w kraju wožebje to, so jich wjazy a wjazy studowazych s njekscheseźijanskich ludow na universitу pschikhadźa, kaž na pšch. s Japanskeje.

Listowanje: M. w R. sa Rem! — P! M! w K! sa Ok. — W. w W. sa Laet.

Do wožadow a knježam fararjam: Kotra wožada ma wobrasy a nastawki sa „Pomhaj Bóh“ pschihotowane? Chzemy s wožadnymi stawisnami pokracźowacź. Prožymy należnje, so bychu žo wschě wožady pschi tym wobdźělile.

Farař **Wyrgacź**, red.

Samolwity redaktor farař Wyrgacź w Nožacźizach.

Čišło 9. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwotu da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 28. februara 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćernje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 šotych pjenjezkow.

Njedźelu Reminiscere.

List na Hebrejskich 12, 1—3.

Čłowjek bycź rěka běd̄ź̌eŕ bycź, wěrnosćź tuteho pschiſłowa wschitzy shonimy. Hižo psalmista praji wo čłowjeskim žiwjenju: „Hdyž je kraßne było, je próza a kschiwda było.“ Schtož pak powschitkownje wo čłowjeskim žiwjenju płaćźi, płaćźi woßebje wo kscheśćźijanskim žiwjenju. Wschitkim, kiž Khrystußej pschißłuscheja, płaćźi napominanje: „Pscheć̀eŕp śe jako dobry wojak Jesom Khrysta.“ Hdyž je žiwjenje w zyłym hižo běd̄ź̌enje, dha ßu w nim hischćźe woßebite cźaßy běd̄ź̌enja: cźaßy tyschnoscźe. W tajkim cźaßu tyschnoscźe ßu Hebrejſzy stali, kotrymž je nasch list pißany. Też d̄ź̌enßa hischćźe cźaßy tyschnoscźe w žiwjenju kóžd̄eho cźłowjeka ßo namakaja. Schtóž wo tym hischćźe niczo njeje shonił, tón jo hischćźe spósnaje a kajke běd̄ź̌enja nam cźaßy tyschnoscźe pschinjeßu: běd̄ź̌enja pscheć̀iwo njepscheć̀elskim cźłowjekam a mozam. Druhdy ßo sda, jako by ßo wscho pscheć̀iwo nam stajiło. S jeneje nuſy do druheje d̄źe, jena staroscź po druhej pschikhad̄źa. Jene njeſboże porědko ßame pschińd̄źe.

Tuto běd̄ź̌enje je nam wot Boha postajene. Bóh pak je wschehowědomy Bóh, kiž najlěpje wě, kak ma naß wjescź a kaž wón naß wjed̄źe, tak je nam wužitne a sbóžne. Wot młodoscźe ßem ßmy wukli, so Bóh ſ nami derje měni, też hdyž naß powuczi a domapyta. Pod cźeźu tyschnoscźe dyrbi nasche ſnutskowne žiwjenje roscź a nascha wěra ßo pruhowacź; my dyrbimy nawuknycź wjeßeli bycź w nad̄źiji, scźerpliwi w cźěßnoscźi, wobstajni w modlitwje.

Ale druhdy ßo też ſtanje, so we tyschnoscźi wostanjemy. W tutym strasche Hebrejſzy ſtejachu, kotrymž nascha epistola pschiwoła: „So byschćźe wy njewuſtawali a ßo waschim duſcham njeſechzyło.“ Hrosy tutón ſtrach ßamo też tej abo tamnej krucźe ſpytanej duſchi bjes nami? Chże wichor ſpytowanja ſchkriczźku twojeje wěry wuhaßnycź? Prajiſch ty: Bóh njeje, hewak by wón moje modlitwy dawno wußkyſchał. Luba duſcha, wěſch ty, w cźim najwjetſchi ſtrach wobſteji, kiž tebi w twojej tyſchnoscźi hrosy? Niz boloscźe to ßu, kiž twoje cźěło cźwiluja, niz napſchecźiwne podeńd̄źenja, kiž tebi we twojim ſwonkownym žiwjenju nuſu cźinja: najwjetſchi ſtrach w tym wobſteji, ſo na ßwojej duſchi ſchkodujeſch, ſo ßo ſdalujeſch wot ßwojeho Boha, ſo ßwój wěcźny wottyknjeny kónz ſ wocźow ſhubiſch. Tohodla ßłyſch napominanje:

Běžmy na to běd̄ź̌enje, kotreź nam je postajene! Dwoje je k temu nuſne: 1. wotpołožicź hrěch a 2. pohladacź na Jeſuſa, kiž je naſch wjednik.

1. Grichiſzy młod̄źenzojo, kiž chzychu ßo pſchi napſchemoběženju wobd̄źělicź, dyrbjachu ßo měßazy dołho pſchihotowacź, ſo by jich cźěło prawje lohke a hibicźiwe było. Pſchi běženju ßamym ßwoju draſtu wotpołožichu, kotraž by jim wobcźeżna była. To dyrbi nam kſcheſcźijanam ſ pſchikładom bycź ſa naſche kſcheſcźijanſke běženje a běd̄ź̌enje. Wotpołožmy wſcho brěmjo a tón hrěch, kiž ßo naß twjerd̄źe d̄źerži. Wotpołožicź mamy wſchitko to, ſchtož nam pſchi běženju na pucźu k wěcźnemu žiwjenju ſad̄źéwa. Pſchedewſchěm hiſchćźe ßo na hrěch pokaſuje, „kiž ßo naß twjerd̄źe d̄źerži“, t. r. hrěch nam ßycźe wlecźe, ſo ßrjed̄źa w běženju padnjemy, hrěch wſchě ſtawy wobd̄awa, ſo je pſchi běd̄ź̌enju njemóžemy

trjebacź. Naſcha epiſtola žadyn woßebity hrěch njemjenuje. Kóždy dyrbi ßo ßam pruhowacź, kotry hrěch jeho ſnutſkowne žiwjenje woßkabi a jeho do ſtracha pſchinjeße, wěcźne žiwjenje ſhubicź. Je pola tebje tutón hrěch ßamo twoja lěnjoſcź abo twoja njepózcźiwoſcź a požadliwoſcź, abo twoja pjenježna luboſcź abo twoja njeßwěrnoſcź w twojim powołanju abo twoja njeſprawnoſcź pſchi kupowanju a pſchedawanju? Ach, na naſche lube hrěchi! Kak dołho nam hižo we wjeßełym běženju a pſchi rosßudnym bědźenju ſadźěwaju. Wone ßu wina, ſo njejßmy wottyknjenemu kónzej hiſchcźe bliže pſchiſchli. S nowej mozu a pilnoſcźu podajmy ßo na to, hrěch wotpołožicź.

Ale hrěch wotpołožicź njeje tajka lohka a jednora wěc, kaž draſtu wotpołožicź. Draſta wißy jenož ſwonkownje na naſchim cźěle, hrěch je ſakorjeny w naſchej wutrobje a ſ naſchim zyłym bycźom ſaplecźeny. Huſto jara boli, jón wotpołožicź. Też ßo to njeßmě jenož junkrócź ſtacź, jako bychmy potom na wſchě cźaßy ſ tym hotowi byli, ale ma ßo wſchědnje ſtacź. Kaž w naſchej ſahrodźe ženje njeßměmy pſchestacź plěcź, hdyž dyrbi w dobrym rjedźe woſtacź, kaž dyrbimy ßo wſchědnje ſnowa mycź, tak dyrbimy pſchezo hrěch wotpołožicź, dokelž pſchezo ſnowa móz nad nami dobywa. Njejßmy hižo huſcźiſcho k ßwojej hanibje honili, kak ßo ſke pokhilenja, kotrež dawno ſa pſchewinjenje dźeržachmy, na jene dobo ſaßo w naſchej wutrobje hibachu? Też pſchi najlěpſchim kſcheſcźijanu pſchi tym woſtanje, ſo dyrbimy pſches wſchědne roskacźe a pokutu naſcheho ſtareho hadama potepicź a nowemu cźłowjekej w naß k dobycźu pomhacź. To je nadawk, kiž nam ſa naſche zyłe žiwjenje woſtawa a kotryž dyrbimy dokonjecź pſches wobſtajnu ſcźerpliwoſcź, t. r. ſe wſchej wutrajnoſcźu. Schtóž hacź do kónza pſchětraje, tón budźe ſbóžny.

2. Stare ßkowo praji, ſo je ſa njeſbožownych troſcht, ſo ßu měli towarſchow w njeſbožu. Hiſchcźe wjetſchi troſcht pak je, wo tajkich wjedźecź, kiž ßu na puczu, po kotrymž mamy my běžecź, hižo wottyknjeny kónz doſcźahnyli a kiž ßu bědźenje, kotrež mamy my ßo bědźicź, hižo dobycźerſzy wobſtali. Naſcha epiſtola naß na wulku ßyłu ßwědkow pokaſuje, kotruž wokoło ßebje mamy. S tym pokaſuje na ſtaw prjedy naſcheho tekſta, hdźež ßo nam rjekojo wěry ſ tamneho cźaßa pſched wocži ſtaja. Tucźi wſchitzy ßu ßwědkojo byli, pſchetož woni ßu ßwědcźenje ſa ßwoju wěru wotpołožili niz jenož ſe ßwojim žiwjenjom, ale też ſe ßwojim wumrěcźom. Pohladanje na ſtarych rjekow wěry, kiž ßu ßwoje cźežke bědźenja dobycźerſzy wobſtali, dyrbi naß w naſchim bědźenju pyßylnicź a troſchtowacź.

Wjele kraßniſchi pak je hiſchcźe druhi pſchikład, kotryž naſcha epiſtola nam pſched wocži ſtaja, hdyž nam pſchiwoła: „Pohladajmy na Jeſuſa, kiž je ſpočatk a kónz teje wěry.“

Spočatk a kónz teje wěry ßo Jeſuß mjenuje tohodla, dokelž je wón ßam we wěrje dobycźerſzy prjedy ſchoł. Jeho ſkutk žiwjenja běſche ſkutk wěry; pſchetož w ſchtancźe jeho cźłowječkeho poniženja běſche też wón na wěru pokaſany a jenož jeho njekhabłaza wěra do ßwojeho njebjeſkeho wótza je jemu móz dała, ſkutk naſcheho wumoženja dokonjecź. Ale wón je też tón, kiž we naß wěru ſapočina a dokonja. A ſemſke žiwjenje naſcheho Knjeſa je też bědźenje było. „Spominajcźe na toho, kiž tajke wſchelake wurěcźowanja wot hrěſchnikow pſchecźiwo ßebi je pſchecźerpił“, wot jeho prěnjeho ſjawneho wuſtupjenja ßem, hdźež jeho njewěrjazy krajenjo dźachu: „Njeje to Joſeſowy ßyn?“ hacź k jeho ſaßudźenju k hanibnej ßmjercźi na kſchižu. „Wón ſnoßy kſchiž, njerodźiwſchi wo hańbu.“ To pak je cźinił: „na měſto ßebi prjódkſtajeneho wjeßela.“ Chze to prajicź, ſo wón, hacźrunjež bě w Božim ſchtalcźe, ßo ßam wuprózdni a bu podobny cźłowjekam, haj, ſo wón też ſa cźaß ßwojeho ſemſkeho žiwjenja ßebi njewuſwoli pucź ſemſkeje kraßnoſcźe, kotruž ſpytowaŕ jemu poſkicźeſche, ale pucź hańby a cźerpjenja. Też to dawa rjanu myßl. Ale po prawym ſroſumjenju naſcha epiſtola njerěcźi wo wjeßelu, kotreż je wón wopuſchcźił, ale wo wjeßelu, kotreż pſched nim leżeſche. So by wjeßele dobył, kotreż njeběſche prjedy hiſchcźe pſchi wſchitkej ßwojej kraßnoſcźi a njebjeßach měł, ſnoßy wón kſchiž? Drje běſche wón wot ſpočatka knjes wſchitkich ſtworjenjow, kiž ßu pſches njeho ſcźinjene, ale wot teho cźaßa, ſo je wón kſchiž pſchecźerpił, je wón na zyle woßebite waſchnje ßo knjes ſcźinił woßady Božeje, kotruž je ßebi ſe ßwojej krwju dobył. Nětko horka k prawizy Božej jako kral a wyſchſchi měſchnik ßwojeho kraleſtwa ßedźi a jeho kraleſtwo dyrbi pſchezo dale roſcź, ſo wſchitke jaſyki bychu póſnałe, ſo je Jeſuß Khryſtuß tón Knjes k cźeſcźi Boha teho Wótza. Tak je jeho khód jeho wjedł wot kſchiža ke krónje. Na njeho dyrbimy pohladacź. Njedyrbi jeho pſchikład naſchu khróbłoſcź a nadźiju poßylnicź w naſchim bědźenju? Też nam kiwa na kónzu króna. Jeli ſo my ſ nim wěrimy, dha ſ nim też žiwi budźemy, jeli ſo my pſchecźerpimy, dha budźemy ſ nim też knježicź.“ (2. Tim. 2, 11, 12.) Tehodla hiſchcźe jónkrócź: Pohladajmy na Jeſuſa! Wón budź rano naſcha prěnja a wjecźor naſcha poßlednja myßliczka. Njech niczo mjes naß a njeho njeſtupi. Jeho wobras njech ſteji pſched nami, hdyž jeho cźaß cźerpjenja ßwjecźimy a hdyž mamy cźaß cźerpjenja a bědźenja pſchětracź. Jeho wobras pſchewodź naß pſches naſche zyłe žiwjenje a hdyž ßo ßmjercź nam bliži, potom njech naſchej wocži w najſtyſkniſchich hodźinach na njeho hladatej, kaž je Pawoł Gerhard w ßwojim póſtnym khěrluſchu ßebi to wuproßył: „Daj, ſo bych troſchtnje widźił w tej ßmjertnej žałoſcźi, kak ßy ßo ſa mnje bědźił a wumrěł we ßwojej krwi. Dha na tebje chzu hladacź, cźe dźeržecź ſ wutrobu a twoju pomoz žadacź; tak wſchitzy ſbóžnje mru.“ (Spěwarſke 89, 10.) Haj, derje nam, hdyž móžemy junu na kónzu naſcheho běženja a bědźenja prajicź: „Ja ßym ßo dobre bědźenje bědźił, ja ßym doběhał, ja ßym wěru dźeržał. Na to je mi wotpołożena króna prawdoſcźe“ (2. Tim. 4, 7—8.) Hamjeń.

Dr. Marcźin Luther

wumrě 18. februara 1546. Ssmy ßo wſchitzy na ßmjertnym dnju naſcheho reformatora na njeho a na jeho ſkutk reformazije dopomnili a na to, ſchtož je nam ſ njej pſchinjeßł? Je naß pokaſał ſ njej, pſchedewſchěm na teho, na kotrehož naß nětkle też tutón paßionſki cźaß pokaſuje: na Jeſuſa Khryſtuſa, naſcheho Sbóžnika, pſches kotrehož krej a rany je nam dobyte wodacźe wſchěch hrěchow, na teho Sbóžnika, pſches kotrehož jenicźzy my pſchińdźemy k měrej tu a k ſbóžnoſcźi tam!

Sa cźož je Luther w ßwojim bědźenju połnym žiwjenju wojował, wo tym je też hiſchcźe ßwědcźił w ßwojich poßlednich hodźinach, woßebje wo tej ſbóžnoſcźi w Jeſuſu Khryſtuſu, kotraž ßo kóždemu ſ hnady doſtanje, kotryž ßo we wěrje Jeſuſej Khryſtuſej zyle dowěri, njepytajo druhich pomocznikow a druheje pomozy ani na ſemi ani w njebjeßach. Jeho poßlednja modlitwa, kotruž ßo wótſje modleſche, bě tuta: „O mój njebjeſki Wótcźe Božo a Wótcźe naſcheho Knjeſa Jeſuſa Khryſtuſa, ty Božo wſcheho troſchta, ja ßo tebi dźakuju, ſo ßy ty mi ſjewił twojeho lubeho Ssyna Jeſuſa Khryſtuſa, do kotrehož ja wěrju, kotrehož ßym ja prědował a wuſnawał,

Pschełožk*) spěw. čžo. 475.

Hłóß: O ßwěcże, ſ tebje čžahnu ꝛc.

Sso měßaczk pokaſuje, błyſchcź hwězdny rosjaßnjuje
ßo kraßnje na njebju.
Lěß čžorni ßo a lěha, a po łukach ßo ſběha
dym běły w jaßnem błyſchczenju.

Kak ßwět tak čžiſche dréma, hdyž mrokota jón jima,
ſo doſcź je lubosny,
tak ſmérnjene kaž morjo, teź wſchitko dnjowe horjo
njech ſabyło ßo w ſpanju by!

Kak měßaczk tamle hlada, ßej po pokoizy žada,
a tola rjany je,
tak wſchelke drje ßu wězy, doſcź ßměſchne nam pſchi ßwězy,
kiž połnje njeſnajemy wſchě.

My horde čžłowiſke dźěczi ßmy hréſchnizy na ßwěcże
a wjele njewěmy!
Sso běbujemy błudnje a motamy ßo ſrudnje
a ſaměr lohko ſhubimy.

Daj wſchudże nam, o Božo, pſchi běcże twoje ſbožo,
ßej próſnoſcź njeżadacź!
Daj poniżnoſcź nam dobycź a wießołym tu pobycź,
pſched dobu jako dźěczom ſtacź!

Chzył jónu naß ſe ßwěta, hdyž pſchińdu naſche lěta,
ßej měrnje wotwołacź;
ſpožcź, hdyž naß woſmjeſch ßebi ty do njebja tam k tebi,
cże, Knjeże Boże, dopóſnacź!

Tuž, bratſa, w Božem mjenje nět wotpočžujcże rjenje;
k nam wječžor chłódny dźe!
Ach, njechzył Bóh naß chłoſtacź, ſo ſpar mohł nam ßo doſtacź
a teź, kiž chory ßußod je! —

Macźij Claudius, 1740—1815. — ſeß. M. U.

* Se ſakſkich ſpěw. čžo. 475.

kotrehož ßym ja lubował a chwalił, kotrehož bamž a wſchitzy bjesbóžni wonjeczeſczuja, pſcheſczěhaja a hanja. Ja proſchu tebje, mój Knjeże Jeſußo Khryſtußo, daj ßebi poručzenu bycź moju duſchu. (Luther prajeſche: „mein Seelichen“). O njebjeſki Wótcże, njech dyrbju teź tuto čžěło wopuſchczicź a njech dyrbju teź bycź ſtornjehny ſ tuteho žiwjenja, ja wěm tola, ſo ßměm pſchi tebi wěczńje wostacź, a ſo mje njeßmě nichtón ſ twojeju rukow wutorhnycź.“

Mjes druhim teź hiſchcże rjekny: „Tak je Bóh tón ßwět lubował, ſo je ßwojeho jeniczkeho Ssyna dał, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale to wěczńe žiwjenje měli!“ „My mamy Boha, kotryž pomha, a Knjeſa, kotryž wot ßmjercże wumóże!“

Snate je, ſo je mrějazy Luther na to praſchenje pſchitomnych: „Doſtojny wótcże, chzecże Wy wumrěcź na Khryſtußa a na tu wucźbu, jej wobſtajny, kaž ſcże ju prědował?“ wot molwił, wſchěm pſchitomnym ſrosumliwje: „Haj!“ ſo bychmy tola teź my wſchitzy pytali a namakali w Khryſtußa krwi a ranach měr, ſbožo, ſbóžnoſcź tu a tam! So bychmy tola my, njech teź wjele jich khodźi po ſchěrokim pucźu, Jeſußej Khryſtußej a ßwojej evangelſkej wěrje a zyrkwi ßwěrni byli hacž do ßmjercże! —

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ čžaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokračžowanje.)

Hólz ßo ſatorhny; bě tam hacž dotal ßedźał, ruzy wokoło koleni a hłowu hłuboko ſkhilenu, jako by ſpał.

„Myßliſch ßebi ty, Manaße, ſo tam teź Jeſuß budźe?“

„Woprawdźe!“ Muž ſmorſchczi čžoło. „Je-li woprawdźe proſeta, njeßmě na ßwjedźenju pobrachowacź!“

„Nó, tuž tam póńdu! Ja ſhonju wſchitko wo nim a jo tebi, wótcże, powěm! — Tola nětk je hižo poſdźe! Ja dyrbju domoj! Měr budź ſ wamaj!“

„Tón Knjes tebje požohnuj!“ Wobaj mužej roſžohnowaſchtaj ßo wutrobnje ſ hólzom a ßedźeſchtaj potom hiſchcże dołho hromadźe w khutnej rosmołwje. Starz ſa nuſne ſpóſna, ſdźělicź. Manaßej, kotryž bě ſ nim ſe ßamßneho roda, čžehodla ßo tak ſa Jeſußa Nazareńſkeho ſajimowaſche.

IV.

Na torhoſchczu w Magdala bě luty hibot. Kupowarjo a pſchedawarjo powyſchowachu ßwój hłóß. Do teho měſcheſche ßo rejenje wjelbłudow a wołanje woßobow, klepot drjewjanych čžrijow a wſchelakore druhe hłoßy a ſwuki.

Pſches tutu měſcheńzu krocžeſche Jonathan, ſ wobliczom jaßnym kaž dźeń, na hłowje próſdny korb.

Prěni ras pſchedawaſche ßam ßwoje ryby, dokelž bě to macźeri khoroſcże dla njemóżno. A jemu bě ßo ſchlachczikło. Njebě jenož ßwoje ryby pſchedał, ale teź něktore kožane bleſche a něktore twarožki wótza Jakuba. Nětk ßo tam po torhoſchczu roshladowaſche, ßebi pſchemyßlujo, ſchto wſchitko měł nakupicź ſa macźerku a ſtareho pſcheczela.

Nadobo pak poſaby na wſcho! Saklincza jemu tola do wucha to mjeno, na kotreż bě ßebi myßlił wodnjo a w nozy: ‚Jeſuß Nazareńſki!“

Rózk torhoſchcża ſtejeſche muž, kotryž ßwojej ruzy a noſy pokaſowaſche a ſ wulkej radoſczu ßo dźiwazej ßyle něſchto ſpodźiwne powědaſche, huſczíſcho ßo podyrowajo na wutrobu.

„Schto je to tam?“ ſaſtaji Jonathan muża, kotryž khwataizy wot tam pſchińdże.

„Wußadny Domaſch je ßo wuſtrowjeny domoj wróczik! Jeſuß Nazareńſki je jeho wuſtrowił! Njebych-li jeho ſnał, jako bě hižo na poł ſhniły, njebych to wěrił! — Tola, njekomdź mje, hólcże! Dźi a poßłuchaj ßam! Ja khwatam po mojeho wboheho nana, kotryž je teź wußadny. Du po njeho do puſcźiny a dowjedu jeho tutomu profeczi!“

Muž kiwny ſ hłowu a khwataſche precź; Jonathan pak doběża k cźrjódźe, kotraž bě mjes tym hiſchcże ſroſtka.

Woßrjedź njeje ſtejeſche wo něſchto wyſche mužſki, kotryž njepſchestawajzy ſ nowa pſchikhadźazym powědaſche:

„Ja ßym hižo ſhnił! Sa mnje njebě wjazy pomozy! Ludźo běchu mje ſe ßwojeje ßrjedźiſny wuſtorczili! Moja mandźelſka, moje dźěczi dyrbjachu mje wopuſchczicź! Nichtón wjazy njeſkiczi mi ruku!.. Ale wón ßo njeje pſchede mnu ſtrachował! Ja ßym, padnuwſchi k jeho nohomaj, wołał: „Knjeże, chzeſch-li, móżeſch ty mje wucziſczicź!“

Wón wupſchestrě ruku! — Tu, ach tu je wotpoczowała tuta ßwjata, pożohnowana ruka! „Ja chzu! Budź wucziſczeny!“ dźeſche wón, a khoroſcź wotſtupi wote mnje. Ssym ſtrowy a cziły! Khwal teho Knjeſa, moja duſcha, a ſchtoż w mni je, jeho ßwjate mjeno, kotreż ſahoji wſchitke twoje khoroſcże! Schtóżkuli ma khorych, njeſcźcże, wjedźcże jich k njemu! Wón je mje wuſtrowił, wón waß wuſtrowi! Wulki proſeta je mjes nami poſtanył, a Bóh je k ßwojemu ludu pohladał!“

Tak wołaſche muż ſaß a ſaß ſ nowa, a ßylſy kulachu ßo jemu po lizomaj.

Ale tu pſchińdże k wulkemu naſtróżenju a hněwanju Jonathana levita a nochzyſche to wěricź; nihdy njeje ſ Galilejſkeje poſtanył proſeta, a ſchto mohło to ſ Nazaretha dobreho pſchińcź?

Tu pſchecźiſchcźa ßo pſches lud młodźeńz, bohacże po Grekſku ſwoblekany a rjany po poſtawje a rjekny: „Ty wopak rěcziſch, miſchtrje! Móz tuteho proſety je wulka! Wón njemóże jenoż cźěła wuſtrowjecź a cźertow wuhonicź — a tuczi cźercźi wołaja: „Ty ßy tón Ssyn Boži!“ — wón móże tež zyle ſtroweho cźłowjeka tak pſcheměnicź, ſo jeho nichtón wjazy njeſpóſnaje! Hdyż chzecże, chzu wam rosprawjecź, ſchtoż ßym widźał!“

„Rosprawej! Rosprawej!“ ſaklincza to każ ſ khorom; najbóle wołaſche Jonathan. Młodźeńz pokiwny ſ ruku, ſo bychu wocźichnyli.

„Stejachmy ſe ßwojimi tworami pſchi de. Tam ßedźeſche ſa blidom samyßleny a ſtaroſcźow połny złonik, ßyn Alfejowy, mój ſnaty. Tutón njeby ßwoje wunoſchne rjemjeßło ſa niczo na ßwěcże wopuſchcził. Runje, jako bě ſ nami hotowy, ſběhny ßo hibanje, a rěkaſche, ſo Jeſuß Nazarenſki pſchikhadźa. So ßmy ßo wſchitzy wobrocźili a hladali, jako běchu nam prajili, kajki to ſpodźiwny muż, to móżecże nam wěricź!

Kroczeſche tam ſ dwěmaj wuczomnikomaj a ßyła luda ſa nim! Pſchińdźechu hacź k złu. Tu poſběhny proſeta hłowu, kotruż bě měł samyßleny ſkhilenu, a pohladny, poſaſtawſchi, na Levija. Tutomu poczinaſchtej ruzy tſchepotacź, ſtaroſcźow mrócźel miny ßo ſ jeho wobliczа.

„Pój ſa mnu!“ dźeſche Jeſuß. A ſchto myßlicże, ßo ſta?“

„Wón dźěſche ſa nim!“ ſawoła Jonathan pſcheßwědczeny.

„Maſch prawo, hólcże! Levi ſtany, cźißny móſcheń na bok, woſtaji wſchitko a dźěſche ſa nim. Potom je miſchtrej we ßwojim domje hoſcźinu pſchihotował a nětk khodźi ſa nim. Tohodla praju, ſo ma proſeta wulku móz!“

„Haj, woprawdże wulku!“ da ßo ſtary rybak ßłyſchecź, kotryż bě runje pſchiſtupił.

(Pokracżowanje.)

Zyrkej a ſtat.

W Sakſkej njeßwjeczimy dźenża „dźeń ludoweho żarowanja“; w tukhwilu na dalſche wotſtorczeny. Tajki dźeń nima ważnoſcże a ſmyßła, haj je něſchto krocżazy, hdyż ßo wſchudźom njeßwjeczi, jako zyle khutny dźeń, jako wopraw-dźity dźeń żarowanja. To je pak jenoż potom móżno, hdyż wſchě ſtawy a worſchty luda jón jako tajki ßwjecża, a hdyż też wſchě wyſchnoſcże ßo na kóżde waſchnje ſa to ſtaraja, ſo ßo tak ßwjeczi, woßebje, ſo njejßu — ſchtoż ßo hewak ßamo wot ßo ſroſumi! — nihdże żane ſawjeßelenja a ßwětne ſabawy.

W Pruſkej ßwjecża dźenża tutón „dźeń ludoweho żarowanja.“ S połnym prawom wobrocża ßo tehodla też evangelſka wyſcha zyrkwina wyſchnoſcź ſ khutnym pominanjom na lud a woßady. W nim rěka: „Naſche kſcheſcźijanſke woßady maja njewuměrne ſamołwjenje. My napominamy, proßymy, nadběhujemy je, ſo njebychu ßo na tajkim cźinjenju — je měnjene to lud a żiwjenje każaze ſadźerżenje wſchěch tych, kotſiż nochzedźa nuſu a ſahubu widźecź! — wobdźěliłe, ßo njebychu ßo wot powſchitkowneho waſchnja dałe ßobutorhnycź, ale ſo bychu krute ſtałe w bohabojoſcźi, w jednorym a dobrych poczinkow połnym ſmyßlenju a żiwjenju!.. My pſchiwołamy jim japoſchtołowe ßłowo: „Njeczińcże po runym waſchnju tuteho ßwěta, ale pſcheměńcże ßo ſ wobnowjenjom ßwojeje myßle, ſo byſchcże wy ſpytali, kotra je ta dobra a ſpodobna a dokonjana Boża wola.“ Jedna ßo to wo naſch lud, naſchu młodźinu, naſchu duſchu!“

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W Ketlizach wohladachmy pjatk, 19. februara mißionſki film ſ Hernhutſkeho mißionſkeho dźěła w Suriname. Bě to něſchto jara rjane a powuczaze a wabjaze. Bě drje ßo zyła ßyła ludźi ſeſchła, tola telko drje niz, kelkoż pſchi rejach abo pſchi ßwjedźenju maſkow abo kuklenkowych rejach ſalu pjelni. Bě tam jara wjele dźěczi a młodźiny ſ Ketliczańſkeje a Noßaczicźańſkeje woßady, a to je ſwjeßelaze; tych doroſcźenych pak mohło tomu to hiſchcże wjazy bycź! Njech druhe wßy a woßady, do kotrychż ſ tutymi wobraſami pſchińdu, njeſkomdźa, ßebi dacź pokaſacź tute wulzy ſajimaze wobraſy a rosprawjecź wo dołhim cźeżkim ale pak też żohnowanym dźěle evangelſkeho mißionſtwa a wo dźiwnych a woßebitych wobſtejnoſcźach tamnych dalokich krajow, w kotrychż 18 wſchelakich ludow ßydli a k tomu jich ßměſchki. Wſchitzy pak chzemy mjes ßobu hajicź luboſcź k mißionſtwu, a to tutomu ſwonkownemu mißionſtwu każ też niz mjenje ſnutskownemu mißionſtwu!

Liſtowanje: P. M. w K. ſa Dokuli. — W! w W! ſa Laetare! — T! w B. ſa Judika.

Samołwity redaktor ſarać Wyrgacź w Noßaczizach.

Čisło 10. **Pomhaj Bóh!** Létnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **7. měrza 1926** **Bautzen**

Čišćeć a nakład Smolerjez knihićišćerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaćeja běrtlětnje 78 štotych pjenjezkow.

Ofuli.

Ef. 5, 1—9.

„Čińćże po Bosy“, tak napomina žwjaty japoschtoł Pawoł naš w dźenžnischej epistoli. Kajke napominanje! Je ſ zyła móžno, so jo dopjelnimy? Njej Bóh wjele tyžaz króć pschewulki, hač so bychmy my žłabi człowjekojo žebi swažiź móhli po nim čźinić. A tola je to nascha žwjata pschižłuschnoscź. Hižo w starym žłubje pschikasa Bóh: „Budźćże žwjeczi, pschetoż ja žym žwjaty, tón Knjes, wasch Bóh.“ 3. Mójsaža 19, 2. A w prědowanju na horje praji nasch Sbóžnik: „Wy dyrbićże dokonjeni bycź, runje jako też wasch Wótz we njebjeżach dokonjany je.“ Mat. 5, 48. Bóh pak žebi wot naš niczo njeżada, schtoż njemóżemy dokonjecź. Tohodla pschistaji žwjaty japoschtoł w naschim tekscże: „Čińćże po Bosy jako lube dźěczi.“ Prawe dźěczi prózuja žo, žwojimaj starschimaj podobne bycź. Kóždy prawy žyn widźi we žwojim nanje, kóžda prawa dźowka we žwoejej macźeri žwój pschikład. Ssmy-li nětk woprawdźe Boże dźěczi, dha dyrbimy žebi Boha ſa žwój pschikład wsacź a ſe wschitkimi žwojimi mozami ſa tym honicź, so po nim čźinimy. A w čźim, to wuczi naš nascha dźenžnischa epistola. Tuž wsmimy k wutrobje, k čźemuž žwjaty Pawoł naš dźenža napomina: Wy kscheścźijenjo, čźińćże po Bosy!

1. Bóh je luboscź, tohodla khodźćże w luboscźi!

2. Bóh je žwětło, tohodla khodźćże jako dźěczi žwětła!

1. Po Bosy mamy my kscheścźijenjo čźinicź. K tomu je na kóždy pad nusne, so Boha snajemy. Ale snajemy Boha woprawdźe? Nichtó njeje Boha widźał, wón bydli w žwětle, do kotrehoż nichtó sastupicź njemóże. Něhdy žadasche žebi kral wot najmudrischeho muża we žwojim kraju wotmołwjenje na praschenje: kajki je Bóh?. Mudry proschesche wo tři dny ke rospominanju a jako běchu žo 3 dny minyłe, dźesche wón: hischcże njemóżu tebi wotmołwicź, daj mi hischcże wóžom dnjow cźaža. Kral je jemu dowoli. Muž rospomina dźeń a nóz praschenje a njenamaka žane wotmołwjenje a skónczńje dyrbjesche kralej prajicź: ja njemóżu tebi na twoje praschenje wotmołwicź a žadyn druhi człowjek jo njemóże; Bóh je potajny Bóh. Ale my kscheścźijenjo snajemy Boha psches Jesuža Khrystuža, kiž je podobnoscź Božeho bycźa. Wón je nam sjewił, kajki je Bóh. Bóh je luboscź, luboscź je jeho bycźe, jeho wutroba. A na Jesuža pokasuje naš žwjaty japoschtoł, hdyž naš napomina: cźińćże po Bosy. S zyłeho žiwjenja nascheho Sbóžnika, ſ kóždeho žłowa, ſ kóždeho skutka žwěcźi žo luboscź, bójska luboscź. Ja myšlu na jeho narod. Cźehodla je wón žwoju njebjesku kražnoscź wopuschcźił a na naschu khudu semju pschischoł? My wotmołwimy: Cźe njeje niczo hnało do toho hubjeństwa, wscho bohatstwo bě mako, to luboscź dokonja. Ja myšlu na jeho žłowa, běchu druhdy wótre žłowa, kotrež kaž mjecź psches wutroby žo pschedrěja, ale ſ kóždeho žłowa cźujemy jeho wulku luboscź. Ja myšlu na jeho skutki. Kelko khorych je wón wustrowił, kelko hubjenym je wón pomhał, kelko srudnych je wón troschtował! Ženje njeje na žo myšlił, ale stajnje na druhich. Hdźežkuliž je mohł, je luboscź wopokasał. Nanajkražnischo pak sjewi žo jeho luboscź w jeho cźerpjenju a wumrjeczu. Tu je žo žam ſa naš podał, žo žam, potajkim niz jenoż, schtoż měješe, ale schtoż běsche, niz jenoż žwoje semske a njebjeske kubła, ně, wjele wjazy, žwoju wu-

trobu, ßwoju parſchonu, ßwoje žiwjenje, haj ßwoju duſchu. My ſtejimy nětk w ßwjatym póſtnym cžaßu, kotryž je nam k tomu daty, ſo my w nim naſcheho Sbóžnika w duchu pſchewodźimy na puczach jeho hórkeho cžerpjenja a wumrjecža. Dźi ſ nim do ſahrody Gethſemane a hladaj, kak wón ßo rudźi a bědźi, kak je jeho duſcha ſtyſkniwa hacž do ßmjercže. Dźij do ßudneje kněže a hladaj, kak jeho rubi wojazy hanja, roſbija, jemu cžerńjowu krónu na hłowu ſtaja, ßłyſch, kak ludźo wołaju: prjecž ſ nim, kſchižuj, kſchižuj jeho. Stup pod jeho kſchiž na horje Golgatha a hladaj, kak wón najcžežſche ßmjertne bědźenje ßo bědźi, ßłyſch, kak wón w najwjetſchej ſtyſknoſcži woła: Mój Božo, mój Božo, cžehodla ßy mje wopuſchcžił? Tu póſnajeſch, ſchto rěka: wón je ßo ßam ſa naß podał. Nichtó njeje jeho k tomu nuſował. Wón by najſbóžniſche wjeßele měcž mohł w njebjeßach, ale wón wuſwoli ßebi kſchiž. Cžehodla? Dokelž wón naß lubo ma.

A tutón wopor běſche, kaž Pawoł prajił: „Bohu k ßłódkemu wonjenju.“ Kak? Je nasch Bóh krejlacžny, ſo je ßwoje wjeßele měł na martrach kſchižowaneho? Nanihdy niz. Ně, jakoje Jeſuß cžerpił a wumrjeł, je Bóh w njebjeßach ßo ſawěſcže ſrudźił, — ſchtó móže dowupowědacž, ſchto je wón ſacžuwał — ale na luboſcži, kotraž ßo tu ſjewi, je Bóh ßwoje ſpodobanje měł. To běſche luboſcž wot ßwj. luboſcže, w kotrejž je ßwět tak lubował, ſo je ßwojeho Ssyna ſa naß dał a tuta luboſcž běſche jemu ßłódſchiſcha hacž wyruch w templu, hacž drohotna narda, tuta luboſcž je wſchak to najkraßniſche, ſchtož je w njebjeßach a na ſemi.

A w tajkej luboſcži mamy my kſchecžźijenjo khodźicž. Khodźicž, niz wo njej jenož rěcžecž, niz jenož ju khwalicž; ně, ju wopokaſacž, A to najprjedy pſchecžiwo tym, kotſiž ßu tebi najbliſchi, twojim ßwójbnym. O lubuj jich, kak jara a kak wjele jo ſamóžeſch; ty njewěſch, kak dołho jo hiſchcže móžeſch. Ale dale wſchitkim, kotſiž twoju luboſcž potrjebaja. To je něchtó w nuſy, pomhaj jemu; tam jo něchtón ſrudny, troſchtuj jeho; tam pſchißłodźeja ßo ludźo na někoho, wuſtup ſa njeho a rěcž dobre wo nim. A lubuj ßamo twojich njepſchecžźelow, wodaj jim, pſchewiń ſke ſ dobrym, kaž je to Jeſuß cžinił. A hdyž cži to cžežko padnje, wopomń, ſo k waſchnju luboſcže ßłuſcha, woporу pſchinjeſcž, ßo ßam ſapręcž a pſchewinycž. To ſawěſcže ßama luboſcž hiſchcže njeje, hdyž ſe ßwojeho ſbytkneho daſch, ßnano, ſchtož ßam wjazy njemóžeſch trjebacž. Prawa luboſcž pſchinjeße woporу. W naſchich dnjach ßłyſchimy wſchudže ſkóržby, ſo je mało luboſcže na ſemi. To je khětry porok ſa naß kſchecžźijanow. Pſchetož runje pſches to mamy ßo jako kſchecžźijenjo wopokaſacž, ſo luboſcž wopokaſujemy. Bóh je luboſcž, tohodla mamy my khodźicž w luboſcži.

2. Bóh je ßwětło, tohodla khodźmy jako dźěcži ßwětła. Sswjaty Jakub mjenuje Boha Wótza ßwětła; to rěka: na Bosy njejßu žane blaki, niczo njecžiſteho, ſkeho, hroſneho. Ale jemu napſchecžiwo ſteji ſěrſchta cžěmnoſcže, a jeho kraleſtwo je wſchudźom, hdźež je hrěch a wſchitzy, kotſiž ßo wot hrěcha wobknježicž dadźa, ßłuſcheja do njeho. Tež my běchmy w cžěmnoſcži. Bohu budź dźak, ſo je Jeſuß do ßwěta pſchiſchoł a naß ſ tutoho kraleſtwa wumohł. Fěrſchta cžěmnoſcže je ſpytał, tež jeho do ßwojeho raja dobycž; ale podarmo. Jeho wutroba je ßwětła woſtała. Žana njecžiſta myßl njeje jeho duſchu womaſała; žane njeprawe ßłowo njeje ſ jeho erta wuſchło, ßamo dopokaſacž. Wón je nam pokaſał, kak mamy my jako dźěcži jeho najwjetſchi njepſchecželjo njemóžachu jemu žanu ſtóſcž ßwětła khodźicž.

Pſched dwěmaj hrěchomaj warnuje naß ßwjaty japoſchtoł w naſchim dźenßniſchim tekſcže woßebje: pſched njepózcžiwoſcžu a lakomſtwom. Wobaj běſchtaj w Efeſu daloko rosſchěrjenaj. Efeſus běſche bohate měſto a pjenjeſy běchu tam ſa jich wjele k ſkaženju. Młodźi noſchachu je na měſtna njepózcžiwoſcže, a ſtari powěßnychu ßwoju wutrobu na nje a běchu nahrabni.

A pola naß! Nětdy mějeſche naſch lud dobru khwalbu pózcžiwoſcže. Ale dźenßa? Njeje, Bohu budź ſkorženе, tak, ſo jich wjele njepózcžiwoſcž wjazy ſa hrěch, ſa hańbu nimaju, ſo ßamo ſtarſchi ju pola ßwojich dźěcžoch ſamołwjeja a niczo njepraweho w njej njewidźa? O ßłyſchcže tola žałoßne khutne ßłowo, kotreż ßwj. Pawoł wo njepózcžiwoſžci pſiche: „Žadyn kurwaŕ abo njecžiſty nima herbſtwa na Khryſtußowym Božim kraleſtwje.“

A runje tak ſrudnje ſteji ſ njehornymi ßłowami a błaſnymi rěcžemi a žortami. Kak huſto ßo tajke ßłowa rěcža, kotreż hiſchcže cžiſte wutroby ſajědojcža, a ßamo tajzy, kotſiž chzedźa kſchecžźijenjo bycž, wobdźěleja ßo pſchi tym a njewopomnja, ſo ßo to ſa nich njepſchiſteji, ſo ßo ſ tym pſchehrěſcha.

A druhi hrěch, pſched kotrymž naſch tekſt naß warnuje, je lakomſtwo. Snaty prědaŕ powjeda: „Jako ja do mojeje woßady pſchińdźech, ſeſnach ßo ſ mužom, kotryž na mnje ſacžiſchcž cžinjeſche, ſo je prawy kſchecžźijan. Kóždu njedźelu khodźeſche wón kemſchi, w ßwojim domje dźeržeſche rańſchu a wjecžornu nutrnoſcž, ßwěru wužiwa Boże ßwjate wotkaſanje, rad rosrěcžowaſche ßo wo praſchenjach wěry. Na to ßłyſchach wo nim, ſo je nahrabny. Ja njechach tomu wěricž, wſchak wjedźach, ſo ßo ludźo rad na kſchecžźijanow pſchißłodźa. Ale ſkónczńje dyrbjach póſnacž, ſo woprawdźe pjenjeſy jeho wutrobu wobknježa. O kak khutnje ßym jeho na jeho hrěch pokaſak, ßym jemu prajił, ſo je lakomſtwo pſchibójſtwo, ſo ßwjaty Pawoł piſche, ſo žadyn lakomny do Božeho kraleſtwa njepſchińdźe. Wſcho woſta podarmo, wón powoła ßo na to, ſo kemſchi khodźi, ſo ßo modli, ſo pobožne žiwjenje wjedźe. A tajki je wón wumrěł a jeho duſcha je do wěcžnoſcže ſchła.

Kelko runaju ßo jemu w naſchich dnjach! Nahrabnoſcž je kaž natykaza khoroſcž, kotraž ßo dale a bóle roſſchěri a najſrudniſche na njej je, ſo ludźo njewjedźa, kak ſtraſchna je, ſo duſchu wo ſbóžnoſcž pſchinjeße. O hladajcže ßo: Njedajcže ßo ſawjeſcž! Lakomſtwo wotwjedźe duſchu wot Sbóžnika, kiž je ju tak droho wukupił a dobył ſa kraleſtwo ßwětła a wjedźe ju wróczo do kraleſtwa cžěmnoſcže. Bóh naß ſwarnuje! Po Bosy mamy cžinicž. Bóh je luboſcž, tohodla khodźmy we luboſcži. Bóh je ßwětło, tohodla khodźmy jako dźěczo ßwětła! To je naſcha ßjwata pſchißłuſchnoſcž, kotruž mamy tu na ſemi dopjelnicž. Ale my móžemy ju jenož potom dopjelnicž, hdyž heßło dźenßniſcheje njedźele ſa heßło naſcheho žiwjenja cžinimy. Mojej wocži hladatej horje na teho Knjeſa. Hamjeń.

P. M. w K.

Wěra do Jeſom Khryſta.

Hłóß: Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam.

Naſch Sbóžnik Jeſuß žiwy je,
Sso wjeßel, ſchtóž ma wěru!
Joh' nam wſacž nichtó njemóže,
Hdyž ſtražujemy ßwěru
Na cžěri cžernjojtej,
We wěri wutrajnej,
We prawym bědźenju
S nim dźemy k dobyczu
My jeho wumoženi.

Hrěch nam wjaz' ſchkodźicź njemóže,
Pſches Khryſta ßmjercź a rany
Ssmjercź wěcźnje ſahubjena je
Hdyž naſch Knjes ſ rowa ſtany!
Pſches jeho ſaßkužbu
A ſ jeho prawdoſcźu
Pſched Bohom prawi my
A ſ hnady ſbóžni ßmy,
Joh' lud a herbſtwo wěcźne!

Knjes Jeſus je to žiwjenje,
Cźeſcź wſcha jom' wěcźnje ßkuſcha!
Schtóž do njoh' wěri, njewumrje;
Sso wjeßel ſrudna duſcha.
W nim takle bohata
Ssy Wótzej ſpodobna;
Cźeſcź jemu ſaſpěwaj,
Jom' wutrobu ßwoju daj;
O ſbóžny, ſchtóž ma jeho!

Knjes Jeſuß, naſch kral njebjeſki,
Je naſche wěcźne ſboże!
We jeho krwi a prawdoſcźi
Ssmy my nětk dźěcźi Boże!
Lud jeho wěrjazy
Je wěcźnje ſbožowny,
Ma ſ hnady žiwjenje
Do wſcheje wěcźnoſcźe
We jeho kraßnym raju!

We jeho wěcźnym kraleſtwi
Ssu žiwe Boże dźěcźi,
We jeho ſbóžnym towaŕſtwi
Tam wěcźnym, kraßnym ßwětli,
Njewobmjeſowana
Je móz joh' kraleſtwa!
O duſcha, wjeßel ßo
Nětk Knjeſa ßwojeho;
Schtóž wěri, tón je ſbóžny!

Nam khudym Khryſtuß wſchitko je,
Ta njepowalna ſkała!
Ta w wichorach ßo njehnuje
A hdyž twar ßwěta ſpada. —
Pſches Knjeſa Jeſußa
Dźe duſcha wěrjaza.
Se ßmjercźe hubjenſtwa
Do wěcźnoh' žiwjenja! —
Cźeſcź, khwalba, džak budź jemu!

Pſched majeſtoſcźu Knjeſowej
Nětk, duſcha, dele padaj
K tej luboſcźi najßwjecźiſchej
W dowěrjenju khwataj!
O dźerž ßo Jeſußa!
Je nuſa najwjetſcha —
Też w nuſy poßlednjej
Sso dowěr Jeſußej! —
Ss o wjeßel w ßwojim Knjeſu! J. W.

Zyrkej a ſtat.

Sakſka ſynoda bě ßo 26. februara w Drježdźanach ke krótkemu poßedźenju ſhromadźiła; w tutym ßo wſchelake ważne rosprawy wo naležnoſcźach zyrkwje podachu, woßebje też wo pſchicžinach, ſo ßo njemóže hižo k 1. haprleji dźělenje ſtata a zyrkwje wuprajicź. S tutym też ſwißuje, ſo tu we Łužizy hiſchcźe wſcho pſchi ſtarym woſtanje, kaž nowiny woſjewjeja. Tak nowe ſarjadowanje do 1. haprleje 1927 njewohladamy.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Wěſch ty też něſchto, wótcźe?“ wołachu ßo jeho praſchejo.

„Ja ßym widźał tajki rybyłój, kajkiž nichtón ſ waß! — Běch pola mojeje dźowki w Kapernaumje, a my dźěchmy wſchitzy ſ pſchichodnym ßynom ryby łójicź. Běchmy w dwěmaj łódźomaj. Zyliczku nóz ßmy ßo podarmo prózowali. Jako rano ßwitaſche, pſchicźeže k brjohej tak wulka ßyła ludźi, kotſiž běchu ſa Jeſußom Nazarenſkim pſchiſchli, ſo dyrbjeſche tutón Schimana, Jonaßoweho ßyna, proßycź, ſo by jeho do łódże puſchcźił a trochu wot brjoha wotwjeſł. Tak ßo też ſta. Wón wucźeſche potom lud ſ łódże a my ſapomnichmy pſchi jeho rěcźach wſchitko na ßwěcźe.

Jako bě ſkóncził, kaſaſche Schimanej, jěcź na hłubinu a wupſchěſtrjecź ßycź k łójenju. Schiman ßo dźiwaſche, — a my ßo ßmějachmy; — ſchtó bě hdy widźał ryby łójicź wodnjo!

„Na twoje ßłowo“, rjekny Schiman, „wupſcheſtrěju ßycź, hacźrunje ßmy ßo zyliczku nóz prózowali a niczo nałojili!“

Tuž wucźiſßnychu ßycź. Lědma bě ßo to ſtało, wobſamknychu tak wulku ßyłu rybow, ſo ßo ßycź torhaſche. Sawołachu naß, a my ßmy potom lědma połnej łódźi k brjohej dowjeſli. Běchu to lute wulke, rjane ryby! Schiman woſtaji wſchitko a dźěſche ſa Jeſußom.

Też my ßmy ſa nim ſchli do Kapernauma. A tam ſhromadźichu ßo w jenym domje a dworje telko, ſo ßu cźi, kiž jichtneho pſchinjeßechu, jeho jenož pſches tſěchu k Jeſußowymaj nohomaj puſchcźicź mohli.“

„A je jeho wuſtrowił?“ praſchachu ßo jich wjele.

„Je jeho wuſtrowił! Ale to je było dźiwno, jara dźiwno! My to njejßmy mohli doroſumicź!“ ſdychny rybak. „Tak na khoreho ſhladujo, rjekny na dobo: „Ssyno, twoje hrěchi ßu cźi wodate!“

„Schtó móže hrěchi wodawacź, khiba ßam tón Knjes, tón Bóh Jakubowy!“ dźiwachu ßo wſchitzy.

„Wón hani Boha!“ ſamuri levita.

Też tam myßlachu něktoſi tak a jemu to też prajachu. Ale wón da jim tajke praſcheńcźko, ſo njemóžeſche jemu nichtón niczo wotmolwicź:

„Schto je lóže, rjeknycź: „Twoje hrěchi ßu tebi wodate!“ abo rjeknycź: „Stań a khodź!?“

Wſchitzy mjelczachu; pſchetož woboje ſamóže jenož Bóh!

„Ale ſo byſchcźe wjedźeli, ſo cźłowjeka Ssyn ma móz, na ſemi hrěchi wodawacź,“ dźeſche wón po khwilzy, ßo wobroczíwſchi ke khoremu, „ſtań, wſmi ßwoje poßleſchczo a dźi dom!“ A tón khory ſtany a dźěſche domoj.“

Jako bě dopowědał, roshorichu ßo ſhromadźeni bjes maka, levita mjenujzy wobkrucźeſche, — a něktoſi jemu pſchidachu — ſo tutón Jeſuß njeje ſ Boha. Tola tu pſchicźeže runje karawana, a woni dyrbjachu róſno, a Jonathan niczo wjazy njeßłyſcheſche.

Dopomni ßo, ſo dyrbi domoj khwatacź a cźim prjedy cźim lěpje pſchinjeſcź wótzej Jakubej tute wurjadne a kraßne

powjeſcże. Poſaſta pak tola hiſchcże ras. Tu wußkyſcha, ſo njedaloko něchtón hłuboko ſdychny, a wuhlada woßebneho cžłowjeka w pyſchnej draſcże, kotraž mějeſche ſchěroki wobrub a napißmo. Bě to muž nadobneho wuraſa a ſadžerženja, toka pak jara ſrudny.

„Schto tebi je, miſchtrje?“ ſwěri ßebi Jonathan ßo jeho wopraſchecž, jeho ſtrowjo ſ hłubokim pokłonjenjom.

Muž pohladny naležnje hólzej do ßobuželniweho woblicža.

„Mam doma jenicžke dźěcžo, dwanacžlětne holicžo, a wono je khore! Hdy bych mohł tomu wěricž, ſchtož ßym runje ßkyſchał, bych jo k tutomu profecże donjeßł!“

„Ow wěr jenož! Pſchezo jenož wěř! ſpyta jeho hólcžez pſcheßwědcžicž. Wón jo wěſcże wuſtrowi! Wſchak je wón naſch Sbóžnik!“

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

Wono je doſcž.

Kraßny khěrluſch namaka ßo w naſchich ſpěwarſkich knihach cžo. 484. Schtó njeby hižom był ßamßneho smyßlenja, kaž Helias, hdyž wón ſadwělowany pod jałońzom ſdychowaſche. Wono je doſcž, dha wſmi Knježe moju duſchu. Twoje dźěło ßo njeradži tak, kaž ty ßej pſchejeſch, twoja nadžija tebi ßo njedopjelni, abo ty maſch ſtaroſcże doma: njeſbožowne mandželſtwo, njeradžene dźěcži, abo khoroſcž a nuſa tebi ſe woknom hladatej a ty ſdychujeſch: Wono je doſcž. Jenož ſo ty njejßy, kaž Helias Boži ſkutk cžinił a ſa Bożeju kaſnju ßo dźerżał, ale ßy huſto doſcž ßamopaſchne pucże khodźił a Bożu ruku ſazpił. Mój luby, hdyž tajke ſadwělowanje na tebje pſchińdże, dha dźerž ßo tutoho: wono je doſcž. Naſch Knjes a wumóžnik praji: Doſcž je, ſo ma kóždy dźeń ßwoju wobcžežnoſcž.

Brěmjo naſcheho žiwjenja je pſchewulke. Hdyž na nje hladamy, na zyke, dha dyrbi nam wutroba ſpadacž. Ale hdyž my kóždy dźeń poſtajeny kruch ſtaroſcžow njeßemy, dha prjedy hacž ßo dohladamy, ßmy ſe wſchěch ſtaroſcžow won.

Schto pomha nam, ßo jara ſtaracž?
Schto pomha ſtyſkne ſkorženje?
Schto pomha, ßo tak w ßwětnym paracž,
A wopkakowacž njeſboże?
My wobcžežimy wutrobu,
Cžim bóle pſches tu ſrudobu. G. S.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Hrodźiſchcża.** Naſche nowe ſwony ßu hotowe a ßu we tukhwilu w Lipſku na maßy wuſtajene. Tuž nětk dołho wjaz njetraje, ſo je k nam dom witamy, ſo bychu nam na naſchim Božim domje ßłużiłe Bohu k cžeſcži a cžłowjekam k žohnowanju.

Liſtowanje: W. we W. ſa Laetare. — T. w B. ſa Judika. — K. w Hr. ſa Palmarum. —

Samokwity redaktor farař Wyrgacž w Noßacžizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXIV.

1. Přeješe sebi činić po swojej woli.

Jónu wječor čitaše Matej we swojej nowej knizy. Mać sedźeše pódla njeho a přeješe sebi, zo by ji powědał, što je čitał. Matej praješe:

„Maćerka, ja sym čitał wo małem dźešću, kotrež maćerku prošeše, zo by ji dowoliła, jedyn dźeń činić wšo, štož zechce. Mać zwoli do přeća swojeje holčki. Małe dźěćo wotkra sebi kusk khlěba, ale při tom jemu nóž wotskoči a wono so do porsta rězny.

Potom zjě tak wjele słódkich kuskow, zo sebi žołdk skazy. Potom wobleče so najlěpšu drastičku a hdyž we zahrodźe hraješe, sebi ju roztorha. Potom ze samopašnosću zaléze po rjeblu na štom, na kotryž jeho maćerka stajnje wobaraše lěsć, a hdyž běše jara wysoko, słyšeše ze zahrody holk. Běše pos, kiž na kreku šěowkaše. A mjez tym zo mała holčka wokoło sebje hladaše, što so to stawa, wusuny so jeje noha z rjebla a wona padny dele. Njepobrachowaše wjele a wona by so zarazyła při padnjenju. Tajki bě kónc jeje činjenja, po jeje přeću.

2. Kak je hólc dostał časnik.

Jónu prědowaše misionař wo wěrje. Na prěnjej ławcy sedźachu hólcy. A tu sćahny misionař časnik ze swojeje kapsy a rjekny: „Pacholjo, tutón časnik dam kotremužli wot was na prěnjej ławcy, kiž přińdże a sebi jón wozmje.“

Ze započatka so nichtó ani njehibaše, dokelž njewěrjachu. Ale, hdyž tón časnik dlěžši čas w rucy dźeržeše, zo by kóždy jón mohł widźeć, wza sebi jedyn hólc khrobłosć a dźěše k blidu prědowarja. Ći druzy hólcy so smějachu, ale wón na to njedźiwaše. Hdyž pak přistupi k blidu, a wpřestrě ruku za časnikom, misionař jemu časnik wopraw-dźe da a dari. A ći druzy hólcy přestachu so smjeć a misionař rjekny: „Tón časnik je twój. Móžeš sebi jón skhować. Ty sy wěrił mojemu słowu a ja ći jón dawam darmo. Njetrjebaš jón wróćić. Skhowaj sebi jón.“

A potom rjekny tym druhim hólcam a cyłej zhromadźiznje: „Tón hólc ma wěru. Wón je wěrił mojemu słowu.“ Tak mamy wěrić tomu, štož Bóh praji we swojim słowje. Wón też dawa tomu, kiž z wěru bjerje.

3. Klanka je durje wotewriła.

Kóždy dźeń, hdyž dźěchu dźěći do dźěćaceje zahrody, wobkedźbowaše je Taro jara žadosćiwje. Mysleše sebi, hdy by tola mohła z nimi hić do teje noweje šule z najmjeńša jedyn raz rano, zo by była najzbožowniša holčička we Japanskej. Ale ani nan ani mać njedowolištaj jej tam hić, dokelž so w tutej šuli wo Božim synje rěčeše, kotryž so mjenuje Jezus.

A tón njeběše jako ći japanscy bohojo.

Američanki, kotrež nimo dźěchu, husto so na Taro luboznje smějachu a jónu ta holčka widźeše, kak jena z tych misionařkow hladaše na jich dom a praješe: „Hdy bych jeno wědźała, kak bychmy mohłe wotewrić te durje!“ Taro sebi mysleše, kajka je to dźiwna rěč, dokelž běchu jich durje šěroko wotewrjene. Njewědźeše, zo misionařki z tym měnjachu durje do wutroby jeje nana a jeje maćerje.

A tu so přiwjeze raz z Ameriki wulka kista połna klankow wot amerikanskich dźěći za japanske dźěći. Kóžde dźěćo w dźěćacej zahrodcy dosta klanku. Taro je wobkedźbowaše, hdyž domoj dźěchu a kóžde w rucy klanku dźeržeše a kak sebi wjesele powědachu a so smějachu. A tuž běše ji to tak žel, zo njeje z tymi druhimi dźěćimi hromadźe, zo wotběža wot wokna prječ a sebi woči z ručkomaj zakry.

Ale tu wozjewi so słabe zaklepanje do durjow. Hdyž přińdże k durjam, stoješe před njej jena z misionařkow a dźeržeše w rucy klanku ze žołtymi włóskami a różowej drasćičku a z woprawdźitym amerikanskim kłobučkom a amerikanskimi črijkami. Podawaše klanku małej Taro a praješe: „To je za tebje.“ A snano ženje we swojim žiwjenju njebě zbožowniše wobličo widźała, hač wobličo małeje Taro. Hdyž nan a mać domoj přińdźeštaj, mała Taro powědaše, što je so stało a nan rjekny: „Te knjenje su jara luboſćiwe. Snano bychmy mohli pósłać Taro do jich šule.“

Cźišło 11.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Derstwo će da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 14. měrza 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczernje a knihaŕnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

Laetare.

Rom. 5, 1—6.

To je něschto rjane w kſchescźijanſtwje, ſo wjedźa cźi, kiž ßu woprawdźe Khrystußowi, ſo też potom, hdyž maja hicź pſches khutny cźaß, móża a dyrbja jich wutroby tola bycź połne wjeßelosćże. Tajke wjeßele wuńdźe wot Jeſom Khryſta, kiž je pſchiſchoł, ſo by nam pſchinjeßł w ßwojej luboſcźi ßwój wulki dar wumóženja. Tehodla ſteji też ßrjedźa w póſtnym cźaßu napominanje naſcheje dźenßniſcheje njedźele: Laetare, wjeßelcźe ßo! Hacź ßmy też my tak daloko pſchiſchli w naſchim kſcheſcźijanſtwje, ſo móżemy tak wjeßeli bycź, wjeßeli pod kſchižom Khryſtußowym a też pod kſchižom, kotryž budźe na naß połoženy? Bóh žohnuj nam ßłowo naſcheho tekſta, ſo prawje roſumimy jeho napominanje:

Laetare, wjeßelcźe ßo, to je wucźba kſchiža, pſchetož

1. kſchiž Khryſtußowy pſchinjeße tebi měr ſ Bohom.
2. Twój kſchiž chze twoju duſchu cźichu cźinicź w Boſy.

Laetare, wjeßelcźe ßo, to je wucźba kſchiža; pſchetož kſchiž Khryſtußowy pſchinjeße tebi měr ſ Bohom. Schtóž ſnaje liſty, kotreż je Paulus pißał, tón też wě, kak je pſchezo ſaßo na to pokaſał, ſo je wjeßele waſchnje, wjeßele we wutrobje a wjeßele w ercźe, pſchiſtojne ſa kſcheſcźijana. Kak huſto rěcźi wón, kiž ſtejeſche tola woprawdźe w cźeźkim khutnym dźěłu, kiž je dyrbjał wjele pſchecźerpicź, wo ßwojej wjeßeloſcźi, a pſchezo ſaßo pſchiwoła ßwojim woßadam: Wjeßelcźe ßo w tym Knjeſu wſchitke dny. To je podobne temu, ſchtož praji Jeſuß ßwojim wucźomnikam: ſo by moja wjeßeloſcź we waß woſtała a waſcha wjeßeloſcź dopjelnjena była. Kſcheſcźijenjo dyrbja ßo prózowacź wo tajku wjeßeloſcź a dyrbja ju ßebi žadacź. Niz ſrudne, kißałe waſchnje, kaž ßwět měni jo namakacź pola kſcheſcźijanow. Ně, ßwět dyrbi ßo w naß mylicź. Tajke wjeßele dyrbi ßo pokaſacź w naſchim zyłym ſadźerženju, w naſchich ſkutkach a rěcźach; wono ßo dyrbi ſjewicź na naſchich bjeſwocźach, ſo ßmy wjeßeli; dha budźe ßwět potom też póſnacź, ſo njejßmy tajke wjeßele też w naſchich wutrobach.

Se ſtareje zyrkwje ßo powjeda wo mužu, kiž běſche hiſchcźe póhan, ſo jemu nadpadnychu w jenej wßy cźłowjekojo pſches měr a wjeßele na jich bjeſwocźach. Na jeho praſchenje a wobhonjenje ſhoni, ſo běchu to kſcheſcźijenjo. To běſche prěni ras, ſo hromadźe pſchińdźeſche ſ kſcheſcźijanami, a tuto ſetkanje ſ nimi bu jemu prěni naſtork, ſo bu kſcheſcźijan.

Schto dha pak je pſchicźina, ſo ßmémy tak wjeßeli bycź w naſchim kſcheſcźijanſtwje? To leži w naſchim kſcheſcźijanſtwje? To leži w poßlednim kónzu w tym, ſo je Jeſuß Khryſtuß ſa naß dał ßwoje žiwjenje na kſchižu, tak ſo ßmémy nětko ſ Paulußom prajicź: Dokelž tehodla ßmy prawi cźinjeni pſches wěru, dha mamy pokoj ſ Bohom pſches naſcheho knjeſa Jeſom Khryſta.

Dha pak dyrbimy najprjedy wjedźecź, ſo ßami wot ßo nimamy pokoj, měr ſ Bohom. Schtó njeſnaje mozy, kotreż wobaraju tajkemu měrej? Cźert a ßwět, a ſtary Hadam we naß, a wſchitke te žadoſcźe a loſchtny dźerża naß w jich wotrocźkowſtwje. Ale nětk je pſchiſchoł Jeſuß Khryſtuß a je dokonjał, ſo ſa naß wjazy njeréka: Shubjeni! Ale nětk réka: dobycźi k wěcźnemu žiwjenju; niz wjazy dźěleni wot Boha, ale ſ nim ſjednocźeni. A ſo nětk tajki měr mamy ſ Bohom, to cźini naß tajkich wjeßełych.

Měr ſ Bohom měcź, wěſch, ſchto to je, ſchto ma to rěkacź ſa tebje? To rěka, ßo dale bojecź njedyrbjecź pſched hněwom a ßudom naſcheho Boha, ale ſ połnym dowěrjenjom ßo ſpuſchćecź móz na jeho wótzowſku hnadu a ßo wjeßelicź móz jeho pſchichodneje kraßnoſće. So je tak mało cźłowjekow, kiž ßu ſnutskownje woprawdźe wjeßeli, to leži na tym, ſowoni tak mało pytaju to jene a jeniczke, kak móhli pſchińcź k tajkemu žohnowanemu měrej. Hdyž chceſch też ty wjeßeły bycź, dha dyrbiſch w połnej wěrje ßopodacź twojemu ſbóžnikej Jeſußej Khryſtußej; dha dyrbiſch ßobu ſtupicź pod jeho kſchiž, ſo by něſchto honił wo jeho dokonjanej luboſći, we kotrejž Bóh teźßwojeho jeniczkeho narodźeneho Ssyna njeje pſchepuſchćił, ale je jeho też ſa tebje dał do ßmjercźe, ſo by też ty měł rjany měr. Cźim bóle, ſo pſchińdźemy k tajkemu póſnaczu, ſo je tu na kſchižu ſaſyglowane naſche hrěchiwodacźe, cźim měrniſcha budźe też naſcha wutroba, cźim bóle też ſacźuwamy Boži měr. A to je wěſte, to budźe potom jene Laetare, jene wjeßele, ſo wěmy, Bóh chce też naß horjewſacź junu ſ tuteje cźaßnoſće do ßwojeje wěcźnoſće.

Praſchenje, kotrež cźinjeſche Luthera w klótſchtrje pſchezo ſaßo njeměrneho: kak doſtanu jeneho hnadneho Boha? ma ßwoje doſpołne a rjane wotmołwjenje tu: Dokelž tohodla ßmy prawi cźinjeni. Nětk, dokelž mamy Jeſom Khryſta ſa Sbóžnika, dokelž ßměmy ßo dźerżecź k jeho kſchižej, nětk ßo dale njebojimy, ſchtož też hiſchće ma pſchińcź: naſch pſchichod leži ſjawnje pſched nami: pſchewinjena je móz cźerta, a wot naß je prjecź wſata wſcha cźeża naſchich hrěchow: měr, měr ſ Bohom, to je naſche Laetare, naſcha połna rjana kſcheſcźijanſka wjeßełoſcź; a to runje też nětko w naſchim khutnym póſtnym cźaßu. Haj, Laetare, wjeßel ßo też ty, kſcheſcźijano!

Pſchetož też ßam twój kſchiž chce twoju duſchu cźichu cźinicź w Boſy. Wono klincźi, kaž ſ zuſeho ßwěta, hdyž tu Pauluß praji: Niz pak ßamo to; ale my khwalimy ßo też tych tyſchnoſcźow. Je dha to ſ zyła móżno, też w cźeźkim domachpytanju, w naſchich wſchelakich nuſach a ſtaroſcźach wjeßeli woſtacź, haj ßamo ßo tych ßamych khwalicź? Schtož huſto widźimy, to rěcźi pſchecźiwo tomu. Wjele je woprawdźe tych, kiž w tyſchnoſcźi niczo njewědźa wo ſcźerpliwoſcźi. Skerje namakamy ſadwělowanje a małowěru, a ßkyſchimy morkotanje pſchecźiwo Bohu a pſchecźiwo zyłemu ßwětej. Ale hdźeżtak je, tam ßměmy khroble prajicź, ſo tajzy cźłowjekojo ßo hiſchće njejßu pſchedobyli k prawemu kſcheſcźijanſtwu. Dha dyrbimy ſ tajkimi hicź, kaž je Pauluß jedyn byk, abo Schcźěpan, abo wſchitzy cźi, kiž ßu ßwoje ſtejiſchćo k Jeſußej Khryſtußej dyrbjeli droho ſapłacźicź, a ßu ßo khwalili ßamo ßwojeje martraŕſkeje ßmjercźe.

To móżemy wſchak też hiſchće dźenża ſhonicź, hdyž pſchińdźemy k wěrjazym, woprawdźe pobożnym cźłowjekam, kak woſtanu ßwěrni ßwojemu Knjeſej, hacźrunjež wjedźe jich pucź pſches cźěmny dok. To je wſchak tón wulki rosdźěl: to je khudoba a ſtyſknoſcź pola dźěcźi ßwěta, ſo ßo njemóża poſběhnycź wyſchſche nuſy a hubjeńſtwa tutoho cźaßa, ſo ßo jim ßłóncźko wjazy njeßwěcźi, hdyž budźa dny jich podružniſtwa cźěmne a cźmowe. Ale kſcheſcźijenjo poſběhnu ßwoju hłowu, woni ßu wjeßeli w nadźiji.

Tuž, kiž chceſch ty ſawutlicź a ſadwělowacź tak lohzy a tak bórſy, hdyž ſaßo njeńdźe, kaž ty chceſch, hdyž je ßnano khoroſcź abo hewak něſchto cźeźkeho cźe potrjechiło, dźi ras k tajkim, kotrychž kſchiž je wjele, wjele cźeźſchi, hdyžli twój, kak móżeſch mjes nimi namakacź rjekow cźerpjenja, kiž ſtajeja ßwoju zyłu nadźiju naßwojeho Boha, ßu ſcźerpliwi a wědźa ſpěwacź a ßo toho troſchtowacź: Schtož cźini Bóh, wſcho dobre je. Dha ſhoniſch něſchto wo tym, ſchtož tu Pauluß praji: ale my khwalimy ßo też tych tyſchnoſcźow.

To je najdokonjaniſche wjeßele, hdyž móżemy pſchecźiwo wſchemu, ſchtož chce naß wot Boha dźělicź, napoßledk tola prajicź: Dha wſchak woſtanu ja pſchezo pſchi tebi. To ßu tajzy, kiž ßu ſhonili, ſo kſchiž jich wjedźe pſches ſcźerpliwoſcź a ſhonjenje w tej nadźiji, kotraž njeſahanibi. To je pucź, po kotrymž ßo napoßledk naſcha duſcha wotewrja tomu Laetare — wjeßelcźe ßo! To je potom płód kſcheſcźijanſtwa.

Kak daloko ßy drje ty w tajkim kſcheſcźijanſtwje? Dźi ßobu na Golgatha, ſo by k tomu móz namakał pola toho, kiž je cźeźſchi kſchiž njeßł, hacź maſch ty noßycź. So pak toho mamy, to cźini, ſo ßměmy ſpěwacź:

Twój kſchiž a mjeno kraßne
Tu w mojej wutrobje
Sso pſchezo ßwěcźi jaßnje
A też mje ſwjeßeli. Hamjeń.

Pſchełožk*)

Hłóß: Sso měßacź pokaſuje ꝛc.

Kak ſměrom wotpocźujeſch,
ßo w běłym płaſchczu cźujeſch,
ty ſemja macźerſka!
Hdźe nałętne ßu ſpěwy,
hdźe lěcźny hibot žiwy,
a ßuknja twoja kwětkojta?

Ty drěmaſch ſeßlěkana,
na horach wowzka žana
ßo twojich njepaße.
Spěw ptacźi mjelcźi zyle,
njeſchcźunczi pcźołka w ßyle;
pak ſpar twój tola rjany je.

Sso hakſy poſhibuja
a ßwězy ſabkyſchcźuja,
hdźež wócźko ſhladuje.
Schtó naßkał cźi je łožo,
ſo ſpi ßo cźi cźim lóžo,
a wupyſchił cźe ſ mrózom je?

Wótz miłoſcź ſjewił ßwoju
je, tkał cźi draſtu twoju;
wón ani njeſdrěmje.
Tuž ſpi dźě w połnem měrje
po ßwojej Wócźez ßwěrje
ßej ſbudźicź ſpróżnych k ßwětłu [chce.

Pſchi nałętnem ßo ducźu
po nowem wrócźiſch pucźu
do běha dźiwneho.
Cźe ſmłódni wodych jeho,
cźi, ſemja, błyſchcźicź ſ njeho
twój wěnz na hłowje budźe ßo.

Bjedrich Adolf Krummacher, 1767—1845; — ſeß. M. U.

*) Se ſpěwarſtich ſa wukrajnych Němzow (nowy wudawk ſ lěta 1926).

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

Arabaj ſ wjelbłudom pſchińdźeſchtaj a dźěliſchtaj Jonathana wot muża. Jako běſchtaj nimo, ſhubi ßo tamny runje w cźrjódźe. K hólzej pak pſchiſtupi krajan, ßo praſchejo: „Wěſch ty, ſchtó je ſ tobu powědał?“

„Njewěm!“

„Wyſchi ſchule, miſchtr Jairus, jara bohaty a widźany muž!“

„Ale njeſbožomny!“ pomyßli ßebi Jonathan. „Ma tola khoru dźowcźicźku a njewěri, ſo by mohł Jeſuß ju jemu wuſtrowicź!“ —

Hiſchće duzy domoj hórſcheſche ßo hólcźez pſchi ßebi: „Kajzy ßu mi to tola ludźo, ſo njemóżeja wěricź, tak wótz

Jakub a tón levita a nětk mischtr Jairus! To je tola tamny złonik był mudrischi! Wostaji wschitko a dźěsche sa nim! A ja bych to runje tak cžinił! Ow, so bych tola mohł do Jerusalema dóńcź!"

Mnoho nashoniwschi wrócźi žo Jonathan domoj. Da macžerzy; schtož bě wuwikował a schtož bě žobu pschinjeßł a, njedźiwajo na to, so jeho nosy boleschtej, khwatasche k wótzej Jakubej; móżesche tam tola pschenozowacź. „Ach, kajka to nóz, hdyž budu jemu rosprawjecź wo dobrych wězach, kotrež žu hižo wot tych, kotsiž žu je žłyschcheli, tak daloko a schěroko rosnjeżene. Wschitko žwědcži sa to, so je wußadny prawo měł: „Wulki profeta je mjes nami postanył a Bóh je k žwojemu ludej pohladał!"

V.

Schtó też to by to był, kiž by Jonatanej prajił, so njebudże žobu na žwjedźenju w Jerusalemje,haj so žo minu tydźenje, měßazy, prjedy hacž něschto dalsche wo Jesußu Nazarenskim nashoni. Běsche žebi tola telko rybow nałójił a bě tola žwoje sklady tak derje rospschedał a sa macžerku a sa žwoje pucźowanje telko nahromadźił — a tola wón njewotpucźowa! —

Ach hlaj! Jako pschińdże k wótzej Jakubej, so by žo s nim roszohnował, namaka jeho cžežko khoreho. Hólczez płakasche hórke žylsy. Horze bědźenje bědźesche žo jeho wutroba w nim: dźesch abo njeńdźesch? Na jenym boku wulke žedźenje, widźecź a žłyschecź Jesußa, na druhim luboscź ke starzej. Skónczńje dobu luboscź. Hdyž Jesuß, to jehnjo Boże, tak lubowasche khorych ludźi, njeby wón s tym spokojom był, bych=li ja wótza Jakuba wopuschcził. Hdy bych ja wotpucźował, schtó by mi wótza Jakuba hladał!

Tak pokhowa Jonatan žwoje žedźenje, pschemoh žam žebje, a wosta.

So je w potajnym druhdy sapłaknył, wo tym wótz Jakub niczo njewědźesche; wón njewědźesche dozyła niczo wo žebi a wo žwěcże. Jonatan staraschе žo sa jeho wowzy a pžy a hladasche jeho, kaž to jenož móżesche. — —

S wotkhorjenjomje to jara pomałku schło. Běsche hižo stary, a w starobje pschińdże drje khoroscź nahle, ale tak khwatniwje žo njeminje. Nimo staroscże wo wótza Jakuba mějesche žo też staracź wo žwoju macžerku; tuta wschak njebě khora, njemóżesche pak žo też bjes njeho sežiwicź. Wótz Jakub drje jej mloko scżelesche a druhdy też jehnjatko, tola Jonatan dyrbjesche pschi tym wschěm rybu łójicź, so by to macżeri a jimaj woběmaj dożahało.

Tak minychu žo dny, tydźenje, měżazy. W Jerusalemje běchu ludźo hižo sažo kraßny žwjedźeń posabyli, Jonatanowe žedźenje pak njebě pschezo hischcze spokojene.

Móże drje žebi kóżdy wumyßlicź, kak radostnje wótz Jakub s Jonatanom pschecżela Manaßeja witasche, jako ras rano njenadźizy do stana stupi. Jako běchu žo postrowili, a jedyn druhemu sdźělili, kak žo maja, pschenńdźechu skónczńje, se žwojej rosmołwu na to, woběmaj tak ważne praschenje: „Ssy ty w Jerusalemje był?"

Manaßowe cžoło žo hłuboko pokmuri: „Haj, ja žym tam był, wótcże Jakubje, a njejßym żenje hischcże widźał tajke žyły luda, kajkež tam na tutym žwjedźenju běchu! Měschnik Levi, Aaronowy žyn, mi prajesche, so je to dołho hižo, so je telko woprował, kelkoż w tutych dnjach!"

Jonatanowa ruka położi žo na mużowu ruku: „A žy ty Jesußa widźał? Je tam Jesuß był?"

„Haj, je tam był tón zyły cžaß!"

„Ach!" sdychny hólczez.

Cžoło starza bu pokmurjene: „Hlaj, luby žyno, njeby=li moja khoroscź była, by też ty jeho hižo mohł sesnacź! To žym ja na tym wina. Ale Bóh naschich wótzow tebi wotpłacźi, schtoż žy na mni cžinił, mój žyno!"

„Njerěcž tak, wótcże!" wobarasche hólz, hnuty koleni starza wobjimujo. „Manaße nam wěscże wschitko wupowěda!"

Młody mużski kiwny s hłowu. Jako bě poskicżene mloko wupił, wuńdźechu se stana. Jonatan postara žo sa stadło; běchu wcżera na město pschischli, hdźež bě hódno trawy. Tu móżachu žo wowzy wokoło wótza Jakuba pascź a wón móżesche je s mjenom wołacź. Jako bě wschitko hotowe, sapocża Manaße:

„Wótcże Jakubje a ty Jonatano! Wěstaj, schtoż žym wamaj prajił, so wostanu mischtrej Janej žwěrny! Chzu też žwoje žłowo dżerżecź. Tola pak žu to wulke wězy, kotrež budu wamaj powědacź wo Jesußu Nazarenskim! Nochzu wamaj niczo wot toho dobreho, schtoż žym widźał a žłyschał, samjelczecź. (Pokracżowanje.)

Evangelska zyrkej w Cžěskoßkowakskej.

„Cžěski bratr", evangelska nowina cžěskoßkowakskeje evangelskeje zyrkwje, pische, so žo w Cžěskoßkowakskej pschihotuje sjednocźenje evangelskich wěrywusnacźow do zyrkwineho swjaska. 15. měrza chzedźa jón w Prasy sakożicź; na žamßnym dnju dyrbi žo tam wulka shromadźizna wuhotowacź, na kotrejž sastupjerjo tych evangelskich zyrkwjow, kotrež žo na tutym dnju do zyrkwineho swjaska sjednocźa, rěcża. Njech njejßu też hischcze wschě zyrkwje tajkemu sjednocźenju pschihłoßowałe, dowola tola to, schtoż je žo hacž žem stako a pschihotowało, dobry wuhlad do pschichoda evangelskich zyrkwjow a zyłeho evangelskeho hibanja w Cžěskoßkowakskej.

„Cžěskoßkowakska zyrkej" w Cžěskoßkowakskej, tuta nowa wot romsko=katolskeje zyrwje dźělena zyrkej rospschestrěwa žo dźeń a bóle s tym, so jich wot romsko=katolskeje zyrkwje wjaz a wjaz k njej pschistupuje, tak na psch. w sańdźenym lěcże w Brnu 3519; kónz lěta mějesche Brno 23 768 stawow tuteje zyrkwje. W Pardubizach pschistupichu w lěcże 1925 k njej na 2305.

Wono njeje potajkim tak, so romsko=katolska zyrkej jenoż dobywa a postupuje. Runje w tutych žużodnych krajinach wona cżežko schkoduje a jich wjele stawow shubjuje. Na tym njepscheměni też wscho dźěło a prózowanje žwjateho lěta 1925 niczo, a też tuto lěto 1926, kotrež je też woßebite a woßebne, dokelž je žwj. Franziskej poßwjeczene a se wschelakimi wotpuskami wuhotowane, tomu njesadźewa. Nascha winowatoscź tu we Łużizy a Sakskej je, žwědcźicź wo tym, so žmy evangelsko=lutherszy a pokasacź pschi wschěch prózowanjach romsko=katolskeje zyrkwje, kotrež też pola naš widźimy, so žwěrni wostanjemy zyrkwi reformazije! —

Zyrkej a ſtat.

— W ſakſkej Luſizy je wokrjeßne hejtmanſtwo jako konſiſtorialna wyſchnoſcź w ſaůdźenych tydźenjach w Lubiju, Budyſchinje, Žitawje a Kamjenzu ſhromadźiſny wuhotowała, kotreż mějachu ſawjedźenje nowych zyrkwinych wokrjeßow pſchihotowacź. Hamtſke mjeno tutych ſhromadźiſnow budźe w pſchichodźe: „Wokrjeßny zyrkwiny dźeń“ (Bezirkskirchentag); kóžda woßada je tam ſnajmjeńſcha ſ duchownym a jenym wotpóßłanzom ßwojeho ſaſtupjeŕſtwa ſaſtupjena, wjetſche woßady ſ wjazy, n. pſch. Lubij ſ 5aſtupjerjemi. Nowa wuſtawa wſchak je na dalſche, ßnadź na dlěje, wotſtorczena; hacź krajna zyrkej ſe ſawjedźenjom nowych wokrjeßow a tutych „wokrjeßnych zyrkwinych dnjow“ tak dołho cźaka, njeje hiſchcźe wěſte. Wubjerki tutych „wokrjeßnych zyrkwinſkich dnjow“ ßu nětkle nakhwilnje, maja wěz pſchihotowacź, ſo by potom, hdyž ma ſapočzecź dźěłacź, wſcho ſrjadowane było.

— Sa ſakſku krajnu zyrkej je Lipſczanſki wulkoſtatny ßud rosrißaze a wulzy ſajimaze wußudźenje wußudźił. Sakſka wyſchnoſcź a ſakſke konſiſtorium běſchtej ßo na to ſjednocźiłej, ważne praſchenja dźělenja ſtata wot zyrkwje, w kotrychž mjes ßobu njemóžetej dojednacź, tutomu ßudej pſchedpołożicź. Dwě wobſchěrnej a ważnej praſcheni je wulkoſtatny ßud nětk rosßudźił a wußud dawa, kaž ſe ſcźěhowazeho ſpósnajeſch, ſtejniſchcźu a žadanjam zyrkwje prawo. 1. Sakſki ſtat je winowaty, ev.-lutherſkej krajnej zyrkwi dawacź pſchipłacźenja k mſdźe duchownych jako pſchipomoz; tuta dyrbi tak wjele wucźinjecź, kelkož pſchiměrnej mſdźe hiſchcźe pobrachuje wyſche toho, ſchtož farſke dokhody a pſchiměrne zyrkwine dawki pſchinjeßu. 2. Sakſki ſtat je winowaty, to dźěło, kotreż ßu hamtſzy hejtmanojo — a we Luſizy ſaſtojnizy wokrjeßneho hejtmanſtwa — jako ßobuſtawy zyrkwinych inſpekzijow wukonjeli, ſ pjenjeſami wotwjaſacź abo wurunacź, hdyž ßo tute inſpekzije abo dohladowańſtwa ſběhnu; wurunanje ma ßo po wulkoſcźi dźěła wot tutych ſaſtojnikow dokonjaneho měricź. Hdźež pak běchu měſto hejtmanſtwow měſta ſe ßwojimi ſaſtupjerjemi w zyrkwinych inſpekzijach, tam nima ſtat tutu winowatoſcź. — S tutym wußudom ßu pſchicźiny dołhich a wobcźeżnych jednanjow pſchewinjene a wulka kopiza ſtaroſcźow wo pjenjeżne ſwěſcźenje zyrkwineho dźěła wotſtronjena. Wußud pokaſuje, ſo je krajna zyrkej ſe ßwojimi žadanjemi pſchecźiwo ſtatej po prawych pucźach ſchła. Wſchitzy, kiž maja ſrosumjenje ſa tute wulzy ważne praſchenja, a ſa ważnoſcź dźěła a ſkutkowanja zyrkwje, witaja tuto ßudniſke rosßudźenje ſe ſpokojenjom a ſwjeßelenjom.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **S woßadow.** Naſche pacźeŕſke dźěcźi hotuja ßo na ßwjatočznu konfirmaziju a ſtarſchi a kmótſja ſ nimi. So bychmy ßebi tola wſchitzy, też cěi, kotſiž ßami pſchiwuſnych mjes pacźeŕſkimi dźěcźimi nimaju, wědomi byli toho, kak ważny a rosßudny tutón ßwjedźeń a dozyła tute měßazy ſa naſchu młodźinu ßu, a niz mjenje te, kotreż pſchińdu po konfirmaziji. S wjednikom bycź a ſ pſchikładom bycź naſchej młodźinje, to žada ßo wot kóždeho nětkle, mjenje, ju „miſchtrowacź“ chzycź, „miſchtrowana“ nochze młodźina naſcheho cźaßa bycź, wjednikow pak chze měcź a žiwe wěrne pſchikłady w žiwjenju! Potom wona ßobu dźe — runje kaž ßobu dźe — bohužel —, widźo ſke pſchikłady, mějo njedobrych wjednikow. A tajki ßwjaty nadawk, bycź ſ wjednikom, a ſ pſchikładom, ma kóždy, kóžda, niz jeno nan a macź, kmótr a kmótra; kóždy jón ma, ſtary kaž młody, bur kaž wotrocźk, miſchtr kaž hoſpoſa. Cźim bóle my ßebi toho wědomi budźemy, a ſ dobom cźinjerjo tutoho žadanja, cźim lěpje budźe to ſ naſchej młodźinu a ſ naſchim ludom, kotrehož pſchichod — pak dobry pak njedobry — twori a twari młodźina. Tuž ſałožmy ju na ſałožk kſcheſcźijanſkeje wěry a ſdźeržmyju na tutym ſałožku a poßylnujmy ju we wěrje a luboſcźi ke kſcheſcźijanſkej zyrkwi a jeje Knjeſej Jeſußej Khryſtußej.

— **Se Sakſkeje.** Njedawno napominaſche faraŕ młodźinu ßwojeje woßady, ſo by ßo alkohola hladała. Na to pchińdźe jedyn korcźmaŕ jeho woßady k fararjej a rjekny: „Cźohodla prajeſchcźe, ſo dyrbja ßo alkohola hladacź? Ja tola też mojim ludźom njepraju, ſo dyrbja ßo zyrkwje hladacź!“

— **W Miſchnu na „Wjeſchowſkej a krajnej ſchuli St. Afra“ je wot jutrow ßem tak mjenowane ßerbſke měſchniſke měſtno“ njewobßadźene. Tale ſchula je zyrkwiniſke ſałoženje ſa evangelſkich wucźomzow (gymnaſiaſtow), kotſiž maja tam wobydlenje a też jěſcź darmo. Něhdy je kurwjerch ſa ßerbſkeho wucźomza tole ßwobodne měſtno ſałożił, ſo by ßo ſa doroſt ßerbſkich duchownych ſtarał. Schula ßo ſ delnjej terziju ſapočznje. Samołwjenja dyrbja ßo hnydom ſtacź, hewaŕ móže miniſterſtwo měſtno też njeßerbej dacź. Bliſche je pola duchowneho Tiſchera w Budyſchinje ſhonicź.**

— **Sserbſka Boża ßłużba w Drježdźanach.** Kajke ma njedźela Laetare tola rjane mjeno! Laetare rěka: Wjeßel ßo! Sa Drježdźanſkich Sserbow je tuta njedźela hižo lětdźeßatki dołho ſtajnje njedźela woßebiteho wjeßela, dokelž ßo jim na njej Boże ßłowo w lubej macźeŕnej rěcźi prěduje. Kemſchenja ßu ſ wjetſcha derje wopytane, a je wopyt w poßlednich dźeßacź lětach lědom ßo pomjeńſchił. Liczba ſpowědnych pak je ßo pomjeńſchiła. Sswój kſchižny pucź naſtupiwſchi naſch Knjes proßy: „To cźińcźe k mojemu wopomnjenju!“ To je jeho poßledńja próſtwa pſched wrotami ßmjercźe na naß. Kak nochzyli ju dopjelnicź?! Naſche ßerbſke kemſchenje ſ prědowanjom a ſ wudźělenjom Božeho wotkaſanja je Laetare popołdnju ½4 hodźin w kſchižnej zyrkwi a je k. faraŕ Domaſchka prědowanje na ßo wſak.

— **Boże ßłużby w Drježdźanach.** Scźěhowaze njedźele ßu ſa Drježdźańſke Boże ßłużby w lěcźe 1926 poſtajene:

Njedźela Laetare, to je 14. měrza,
4. njedźelu po ßwj. Trojizy, to je 27. junija,
16. njedźela po ßwj. Trojizy, to je 19. ſeptembra,
2. adventa, to je 5. hodownika.

Wſchitke Boże ßłużby ßu, da-li Bóh, w kſchižnej **zyrkwi** we Drježdźanach a ßo popołdnju ½4 hodźin ſapočznu. Prědowanju ßo wudźělenje Božeho wotkaſanja pſchiſamknje. Schtóž ma lubych ſnatych w Drježdźanach abo we wokolinje, kiž ßu ßerbſkeje rěcźe mózni, chzyli jim wo tutych Božich ßłużbach pſchecźelnje powěſcź dacź, dokelž je zyle nuſne, ſo ßo Drježdźańſke Boże ßłużby ſe wſchej luboſcźu domiſny podpjeraja.

— **Ke konfirmiziji** pytaja ſtarſchi, kmótſja, pſchecźeljo ſa darami, ſ kotrymiž móhli dźěcźi ſwjeßelicź. Dopominamy tu na dwě rjanej ßerbſkej knižzy, kotrejž ſa tuni pjenjes pola duchowneho abo w Ssmolerjez knihaŕni doſtanjecźe; to ſtej „Wotrocźk“ a „Bjes Boha na ßwěcźe“, wobej ſe ßłowakſkeje do ßerbſkeje rěcźe pſchełożenej; ſpiſała je jej Kriſtina Royowa, kotrejež powědańcźko „Spokojne žedźenje“ tukwilu w naſchim łopjenku podawamy a kotreż, kaž ßo nam praji, naſchi cźitarjo rad cźitaja.

Liſtowanje: T. w B. ſa Judika. — K. w Hr. ſa Palmarum. — W. M. w K. ſa Jutry. — D! w B! ſa Quaſimodog!

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 12.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 21. měrza 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihicźischczernje a knihańnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ßobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjęźkow.

Judika.

Hebr. 9, 11—15.

Měr ſ Bohom, pschistup k Božej hnadźe, nadźija na pschichodnu kraßnoscź, sczerpliwoscź a luboscź, to běchu hłowne wězy w prědowajnu sańdźeneje njedźele po Pawoławych kraßnych ßłowach w liscźe na Romſkich (5, 1—6). So to wscho jeniczźy psches Khrystußa mamy, to ßo kaž mózne ßwětło ſ tutych japoschtołſkich ßłowow błyschczi.

Jesuß je ßrědnik noweho sakonja. To stare je ßo minyło, wschitko je ßo nowe sczinilo. Schto w Khrystußu a na Khrystußu mamy, to skoro njeje móßno zyle wuprajicź. Na pschezo nowe waschnje ßo wschitzy japoschtoljo prózuja, wschemu ßwětej prawje móznjne wo Khrystußu ßwědczicź. Ssrědnik noweho sakonja, kotryż mjes Bohom a cźłowſkimi dźěcźimi wobsteji, ma móz hacź do najſnutskownischeje wutroby a myßle. „Pschetoż žiwe je Boże ßłowo a mózne a wótrische, dyžli žadynna woběmaj bokomaj wótry mjecź, a pschedrje ßo, hacź ßo rosdźělitej duscha a duch, też koscźe a moshy, a rosesnaje myßle a sdacźe wutroby, a njeje žane stworjenje psched nim njewidomne, ale wschitko je nahe a wotkryte psched jeho wocźomaj.“ (Hebr. 4, 12. 13.)

Ssrědnik Khrystuß rěcźi tak, so kóždy cźuje, so jeho ßłowo je ßama wěrnoscź, haj žiwjenje ſ njebjeß, a jeho skutk je, cźłowjekow k Bohu dowjescź. W dźenßnischej epistoli ßo wulkoscź Khrystußoweho powołanja ſ tym wyschscheho měschnika pschiruna: „Khrystuß je pschischoł, so by wyschschi měschnik był pchichodnych kubłow —, wón je ßam psches ßwoju krej junu do ßwjateho nuts schoł a wěcźne wumoženje namakał.“

Tu ßo wo starych židowskich woporach rěcźi, wo kotrychž namnjeje móżno, ßebi prawje myßlicź, kak ßu ludźom pomhake. Nam je, kaž bychu dyrbjake wutroby pschi wschěch tychle woporach khude a morwe wostacź. Jenoż jene drje běsche dobre a woprawdźe ßylne: pósnacźe Božeho ßuda nade wschěm hrěchom! So je Bóh ßwjaty, cźłowjek pak hrěschny, to je wěcźna wyßoka wěrnoscź. Ale runje tale wěrnoscź žada poßrědnistwo, so móhli ludźo ſ Bohom wujednani bycź. Bóh dyrbi to sapocźecź. Khrystuß je pschischoł, so by wyschschi měschnik a ßrědnik był.

Hdyž je w Jerusalemje wyschschi měschnik do ßwjateho nuts schoł, a to junu kóžde lěto, schto je to mohło wutrobam pomhacź? To je tola jenoż swonkowny cźin wostał. Hdyž pak my kschescźijenjo wo Khrystußu ßłyschimy, so je ßo ßam Bohu woprował, dyrbi a móże to „nasche ßwědomje wot morwych skutkow wucźischcźicź.“ Tak Khrystuß jako woprawdźity ßrědnik skutkuje. Sswjaty Bóh njeßwjaty lud wucźischcźi.

Sso dacź wucźischcźicź, to najprjedy boli, pschetoż hrěch njeje jeno swonkowna masanoscź, ale je kaž lischawa, haj kaž khoroscź a hubjenstwo. Hacź do krwě je wbohi hrěschnik nakaženy. Hdyž jeno na rycźe, kotreż njedźakomny, njeluboßny, ßebicźiwy cźłowjek ma, kedźbujemy, je nam hnydom jaßne, kak dyrbi jeho bolicź, hdyž ßwoje waschnje spósnaje a ßo jeho kaje. Sswědomnje trjeba pomoz! Dyrbi ßo ſ Boha poßylnicź, so njeby jeno wot winy, ale też wot skutkow wucźischcźene było, wot morwych skutkow, kaž tudy rěka. Hdźeż je ßwědomnje tupe, tam je duchowna ßmjercź. Skutki, kotreż tajki cźłowjek cźini, ßo stanu bjes toho, so by rosum myßlił

na cžeſcź abo wutroba ſmĕła na luboſcź dźiwacź, kotruž ſu naſhonił. Morwe ſkutki ſu, hdźež duſcha je w ſmjercźi.

Jeſuß je ſrĕdnik mjes žiwym Bohom a w hrĕchach morwym cžłowjekom. Jeſuß naß k žiwjenju poſbĕhnje, ſ pada a ſkaženja wumóže.

O Khryſchcže, twoje cžerpjenje,
Njech ſhoji naſche hrĕchi wſchĕ,
So ſ tajkim twojim woporom,
My prawi byli pſched Bohom!

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaſa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokračžowanje.)

Nihdže njeje žadyn cžłowjek tak rĕcžał, kaž wón. Jeho rĕcź je kaž rjecźas drohich parlow, a kóžda ſ nich je do ſłota ſapſchimnjena. Nĕtk je tak ſłódka, ſo we wutrobje roſeńdže kaž mĕd, a ſaßo je tak mózna, ſo wſchitkim ſo ſnutskowne ſatſchaße. Jeho wócžzy ſtej hłubokej kaž jĕſor pod nami, hdyž pak na tbje hladatej, je to, jako by ſo morjo luboſcže na tebje wuliwało. W tej khwilzy, kotruž na mnje hladaſche, tſchepotaſche we mni wſchitko w tutej ſbóžnoſcźi. A to wobliczoa ta poſtawa, a tón cźichi kralowſki khód! Wſchak ſu ty jeho widźał, wótcže! A ty, Jonatano, ſnadź jeho bórſy wohladaſch! Pſchińdže hižo ſaßo do Kapernauma, a potom wſchitko ſhoniſch. Je njemóžno, jeho wopißacź, ty budźeſch widźecź a wjedźecź! — Ale wón wĕ też bycź ſurowy!“

„Ssurowy?“

„Haj, Jonatano! Mój bywſchi towaríſch, levita Joſef, powĕdaſche mi wo jeho prĕnim wopycže w Jeruſalemje na jutrytole :

„„My bĕchmy jich wjele hižo w templu. Tu nadobo pſchińdže wón! Wón pohlada na tych, kotſiž pſchedawachu a kupowachu howjadka k woporam; wón pohladny na tón lud, kotryž bĕſche bohužel k wſchemu druhemu pſchiſchoł do templa, jenož niz, ſo by ſłużił Bohu. A tu bu jeho wobliczo ſrudne. — Ach, widźecź jeho ſrudneho, to je žałoſcź, kotruž njeby cžłowjek dołho wudźerżał. — Potom wußapny ſ tych wocžow, kotrež tak połne luboſcže, błyſk. Prjedyhacž ſo dohladachmy, mĕjeſche we ſwojimaj rukomaj kſchud ſ wobwjaſkow a ſawoka, njech też niz ſ hrimazym, tola pak ſ tak móznymhłoßom, ſo jeho wſchitzy ſroſumichu: „Wotnjeſcže tole wſcho a njeczińcže mojeho Wótza dom kupny dom!“ Wón wuhna wſchitkich won, pſchedawarjow a kupowarjow! Tej ruzy, kotrejuž dótknjenje hižo wuſtrowja, ſpowróczeſchtej blida pjenjeſy-pſcheměnjerjow a roſßypaſchtej jich pjenjeſy. Widźeſche, kak jara bĕ jemu to kupowanje a wikowanje w Božim domje hroſnoſcź!“ — Tak je mi to Joſef powĕdał.““

„Mój ßyno!“ — A nichtón njeje jeho pſchimał?“ wopraſcha ßo ſaſtróżeny ſtarz.

„Nichtón, wótcže Jakubje! Wſchitzy bĕchu kaž wokhromjeni, mĕſchnizy, levitojo, ſpĕwarjo, lud, wſchitzy! — Wĕrno drje je, ſo ßu ßo potom ſ tym praſchenjom na njeho dali, ſ kajkej mozu to cžini a kajke ſnamjo jim jewi, ſo prawo, tole cžinicź. Ale wón je jim dał dźiwnu wotmołwu; je ſłożił ruzy k wutrobje a połny mĕraprajił: „Roswalcže tutón templ a w tſjóch dnjach chzu jón ſaßo ſtajicź!“

Na to ßu jeho hnĕwni na to dopomnili, kelko lĕt templ hižo ſteji. Ale wón jim ßwoje ßłowa njewukoži a woteńdže. Cžinjeſche hiſchcže mnoho dźiwow pſchi khorych w templu.

A też tón ras, na ßwjatki, je wón wjele dźiwnych wĕzow dokonjał. Ja ßym wſchudźom ſa nim po Jeruſalemje khodźił. Hdźež też pſchińdže, wſchudźom bĕchu ßyły luda wokoło njeho; wón njeje pſcheſtał prĕdowacź a wuſtrowjecź. Bĕ mi waźne ſhonicź, hacž wón wſchitke dny ſe ßwojimi wucžobnikami na ßwjedźeń pſchikhadźeſche. Wón pſchikhadźeſche. A pomyßlcže ßebi, tam k hatej Bethesda, hdźež telko khorych na to cžaka, hacžby jandźel wodu ſmucźił a móhli do njeje ſtupicź a bycź wuſtrowjeni, tampſchińdže też. A pſchiſtupi k cžłowjekej, kiž bĕ, kaž je mi ßam powĕdał, 38 lĕt khory.

„Chzeſch ſtrowy bycź?“ wopraſcha ßo jeho pſchecželniwje. Jako jemu ſkorżeſche, ſo nima nikoho, kiž by jeho do wody puſchcźił, wuſtrowi wón zeho ſ jenym ßkowom. Myßlu ßebi, ſo wón wĕ, ſchtó jeho najnuſniſcho trjeba, k tajkim wón khodźi a jim pomha.

Mĕſchnizy pak wſachu jemu to ſa ſło, ſo bĕ khoreho na ßabacže wuhojił. Na to wotmołwi jim ſaßo tak ſpodźiwnje „Mój Wótz hacž nĕtk do toho cžaßa dźĕła, a ja dźĕłam też. Sawĕrnje, ſawĕrnje, ja praju wam: Tón Ssyn njemóže niczo ßam wot ßebje cžinicź, khiba ſchtož wón widźi, ſo jeho Wótz cžini. Tón Wótz ma pak Ssyna lubo a pokaſuje jemu wſchitko, ſchtož wón cžini!“

Ach, mnoho je to było tych dźiwnych ßkowow; mi ſtej woßebje hiſchcžetutej dwĕ w myßli woſtałej: „Tón Wótz nikoho njeßudźi, ale wſchitkón ßud je wón tomu Ssynej dał, ſo bychu wſchitzy toho Ssyna cžeſcźili jako toho Wótza cžeſcža. Schtóž Ssyna njecžeſcźi, tón ani Wótza njecžeſcźi, kotryž je jeho póßłał!“

Jako ja to ßłyſchach, wótcže Jakubje, dyrbjach ßebi hnydom na waſchu ſtawiſnu myßlicź; pſchetož wón mjenowaſche ßo ßam Boži Ssyn a dźeſche:

„Wobhońcže ßo w pißmje, pſchetož wam ßo ſda, ſo macže wĕcžne žiwjenje w nim; a to ßame je, kiž wo mni ßwĕdcźi“, a: „Hdy byſchcže pak Mójſaßej wĕrili, byſchcže też mi wĕrili, pſchetož wón je wo mni pißał!“

Wótcže, hdy by wón woprawdže był tón Bethlehemſki Ssyn Boži, tón Sbóżnik, — a my ßebi jeho tak mało waźimy? — Naſchi mĕſchnizy pſcheſcźĕhaju jeho a žadyn jemu njewĕri! — Schto ſechze ſ teho bycź? — A hdy by wón to njebył, cžehodla dyrbjał ßo ſcžinicź ſa Ssyna Božeho?“

Starz njewotmolwi niczo, bĕ ßwoju hłowu na wobej ruzy ſłożił. Ach, to bĕ tola tak cžežko: wĕricź a ßo niz bojecź pſched ſjebanjom. Ale pſched Manaßu ſtupi ßo Jonathan; lizy ßo jemu pyrjeſchtaj, ſ wócžkow ßapachu błyſki roshorjenja.

„Schto je tebi cžiniło to jehnjo Boże, ſo ty jemu njewĕriſch? Ty ßy tola jeho widźał a jeho ßłyſchał! Miſchtr Jan je tebi prajił, ſo wón je tón, kiž kſchcźi ſe Sswjatym Duchom, Wón je wuſtrowił cžłowjeka, kotryž bĕ 38 lĕt khory! Ach, ſchto dyrbi wón to hiſchcže cžinicź, ſo by ty jemu wĕrił?“

Młody mużſki ſmorſchcźi trochu cžoło, tola wotmołwy na hólzowe poroki njenamaka. Starzej wukulichu ßo ßylſy ſ wócžkow:

„Prawo maſch, mój ßyno! My chzemy jemu wĕricź! My póńdźemy k njemu a wón nam wſchitko ſjewi! — Ale njerĕcžmy nĕtko dale wo tutych wĕzach! Njewĕſch ty, Manaße, niczo wo miſchtrje Janu?“

„Nĕ, njewĕm, wótcže, khiba ſo je pſchezo hiſchcže w jaſtwje a ſo je ſ jaſtwa dweju ſ naß póßłał k Jeſußej ſ tym praſchenjom: „Ssy ty tón, kotryž ma pſchińcź, abo dyrbimy na druheho cžakacź?““

(Pokračžowanje.)

Evangelion je ta móz Boża, kotraż sbóżnych cżini wschitkich kotsiż na to wèrja!

Hłóż: Nasche dżéło je żo stało.

Hłowa nascha żwoje stawy
Sa żobu wschě pocżehnje.
Jesuż nasch je lékař prawy,
Sahoji nam rany wschě!

Wschitzy Jesußowe stawy
Ssu, kiž wèrja do njeho,
Wumóżnik nasch żwèrny, prawy
Wumóże naß wot sleho.

Wotpocżink po prózy, dżěli
Dżékacżeŕ żej saßkuži,
Dżéła wjele tu żu měli
Dżékacżerjo Knjesowi.

Knjesowy Duch s njebjeß duje,
Sslowo Boże je ta móz!
Wutroby to symne shrèje,
Sahubi tych hrěchow nóz.

Nóz je sajschka, nowe ranje,
Nowy dżeń nam Bóh dak je,
Trosćht, měr, sbożo, żohnowanje
Mamy s Jeho żmilnosćże!

Ssmilnosćż Boża wschitko cżini
„Sa naß“ k naschej sbóżnosćżi:
Naß, kiž żmy we hrěschnej wini,
Napomina k pokucże!

Knjeże, spomń na żwoju żmilnosćż
A na żwoju dobrotu,
Daj nam s hnady wěcżnu sbóżnosćż,
Herbstwo kraßne we njebju.

O, kak budża klincżecż rjeni
Nowe spěwy jandżelske,
W njebjeskim Jerusalemi
K cżesczi Bożej spěwane!

S zusby dom nasch Bóh naß woła!
Dżimy s Knjesom Jesußom!
Wjecżorne żo żłónzo khowa!
Dżěczi Boże dżeja dom!

Jesu żwèrny, cżehń naß k żebi,
Sbóżny je, kiž tebje ma!
Dżak, cżesćż, khwalbu damy tebi;
Wjedż naß k Wótzej do njebja!

J. W.

Niż jeno żłowo.

„Bratrowska gmejna“ měješche w Neuwidu piwańju. Hacżrunje bě tuta w krajinach nad Rheinom jara snata a też tak s dobrym wunoschkom dżékasche, je ju tola jeje wobżedżerka sastajiła a s njeje twornju sa żłodowy kofej (Malzkaffee) wutworiła. Hospodarskich a pjenjeżnych pschicżinow njeje było sa tute pschemènjenje; tuto je żo pschewjedło, so by żo to praschenje żwědomnja směrowało, hacż skutkowacż sa snutskowne a swonkowne lèpsche cżłowjekow abo hacż alkohol cżłowjekam poskicżowacż. Herrnhutska bratrowska gmejna je żo, hacżrunje s tym pjenjeżny wopor pschinjeże, pschecżiwo pjenjesy wunoschowazemu alkoholej rosżudżiła a s tym dobry skutk dokonjała, kotryż żebi pschi tukhwilnych hospodarskich wobstejnosćżach cżim wjazy khwalby saßkuži.

Wucżerka kralow.

Nam s wucżerku je stawisna
Ta wucżi kralow, ludżi.
Ta wucżi naß, kak prawy Bóh,
Wschěch wulkich, małych żudżi.
Ta wucżi naß, kak spěschny cżaß,
Niczi wscho knicżomne.
Ta wucżi, kak we wichorach,

(S Geroka pscheł. T.)

Skowane a saprószchene.

Pětr Wulki, ruski zar, je zyle njesnaty jako młodżenz we Amsterdamje a Londonje pschebywał, so by lud żam dospołnje sesnał, kajke ma waschnje, kak je żiwy, kak żo prózuje a schto rad ma, to wscho chżysche żam widżecż. Sso wě, so dyrbjesche każ lud woblekany khodżicż a něhdże w jednorej jstwi bydlicż. W Ruskej żamej to njemóżesche. W Londonje dom, w kotrymż je Pětr bydlił, hacż do nowischeho cżaża hischcże stejesche. Něhdy chżysche zusy knjes żebi zyły dom hacż do kóżdeho kucżika wobhladacż. Wobżedżeŕ jemu to dowoli a też najmjeńschu komorku wotewri. Něhdże pod tšechu żo namaka zyle skhowana a saprószchena truna. „Tale stara truna tu stejesche, hdyż żym dom dostał, njewěm, schto móże w njej bycż,“ tak wobżedżeŕ zusemu wotmolwi. Zusy bjes nutspohladanja ju sa dwaj puntaj (40 hr.) kupi, a wobżedżeŕ běsche jara wjeżeły. Rad pomhasche trunu dele donjescż. Hdyż nětko zusy knjes w żwojim wobydlenju trunu wotewri, namaka w njej listy a pißma, kotrež běsche Pětr Wulki hromadżił a na kotrež běsche sapomnił, każ na to, so je trunu pod tšechu skhował. Stare ruske pißma! Sbożowny namakaŕ wot ruskeho dwora 10 000 puntow sa wobżah zyłeje truny dosta!

Schto s toho wuknjesch? Stare wèzy njeżměsch żenje njewobhladane sniczicż. Hdyż żu żo do truny khowake, dyrbja tola něschto hódne bycż. Tak je też se starej knihu, s bibliju. Schtóż żebi jeje hódnosćż ani njewobhlada, tón khudy wostanje. A ludżo bjes biblije żu wschitzy khudżi!

Zyrkej a stat.

Rosrißaze wußudżenje Lipsczańskeho wulkostatneho żuda, kotrež tydżenja tu wosjewichmy, sbudżuje wjeżele a spokojenje wschudżom tam, hdżež je smyżlenje sa zyrkwinske a nabożne żiwjenje a sa sprawnosćż domach. Na druhej stronje je pak tutón wußud sbudżił njespokojnosćż a pschecżiwjenje. Wobaj pak, stat a zyrkej, stej na wußud swjasanej, dokelż běschtaj wèz w pschesjednosćżi tutomu żudej pschedpołożiłej.

Sakska zyrkej je żwoju statistiku, t. r. sapiż tych wschelakich liczbow a wobliczenjow se żiwjenja a hibanja zyrkwje w lècże 1924, wosjewiła. Namakasch w njej wschelake sajimaze liczby, tak n. pšch. sczěhowaze: se sakskeje krajneje zyrkwje pschestupichu do romsko-katolskeje zyrkwje 20 wożobow, nawopak pak s romsko-katolskej zyrkwje do evangelsko-lutherskeje 428. Mjes sektami żu jich „Khutni biblijupschepytowarjo“ najwjazy k żebi sczahnyli; k nim wustupi jich s krajneje zyrkwje 443; 13 „thutnych biblijupschepytowarjow“ wrócżi pak żo s tuteje sekty sażo do krajneje zyrkwje. Wschě

druhe kſcheſcźijanſke ſekty ßu jich mjenje ſ krajneje zyrkwje ſaßo dobyłe, ßamo „Adventiſtojo“, kotſiž tola jara dźěłachu, jenoż 139; 19 Adventiſtow ßebi tu wěz pſchemyßli a do krajneje zyrkwje ſaſtupi. K njekſcheſcźijanſkim ſjednocźeńſtwam a dozyła do ſjednocźeńſtwow bjes nabožiny wuſtupi jich ſe zyrkwje 21341; to je pſchi wſchej harje a pſchi wſchěm ſchczuwanju, kotreż ßo ſta, mała liczba; pſchetoż 5044 je ßo ſ tajkichle ſjednocźeńſtwow ſaßo do krajneje zyrkwje wrócźiło. Dozyła je ßo liczba wuſtupow ſ zyrkwje wo 5000 pornjo 1923 pomjeńſchiła, liczba ſaſtupa do krajneje zyrkwje pak wo 1960 powjetſchiła. — Sſnadź toho abo tamneho ſajimuje, ſhonicź, kajke ſekty to woßebje w Sakſkej dźěłaja a pſchiwißowarjow pola krajneje zyrkwje pytaja; ßu to: Khutni bibliju-pſchepytowarjo (Ernſte Bibelforſcher) woßebje w Zwikawſkim wokrjeßu; Methodiſtojo woßebje wokoło Schneeberka; Adventiſtojo; Baptiſtojo; ſekta „Paſtr a ſtadło“ (Hirt und Herde), woßebje we wjeczornej Sakſkej, wodźena wot tkalza Hainy, kotryž dyrbi „Bóh“ bycź; w tamnych kónczinach tež „bratſja a ßotry w Khryſtu“ a „Rempesgrünſzy Darbiſtojo“ a „Spiritualiſtojo“ abo kaž rěkaja: „Spitzenleute“ a „Nowojapoſchtolſzy“ (Neuapoſtoliſche). Nimo tutych hiſchcźe „Mormonojo“ a „Sſamoſtatni Lutheranſzy“ (Separierte Lutheraner). — K tomu chcźemy pſchiſpomnicź, ſo bě 1924 hiſchcźe ludliczenje lěta 1910, ſe ſałožkom, dokelž ludliczenje lěta 1919 na wěruwuſnacźe njedźiwa. 1910 mějeſche Sakſka 4 798 152 wobydlerjow, ſ nich Hornja Łužiza 379 735; mjes tutymi bě evangelſko-lutherſkich 4 509 489, w Hornjej Łužizy 348 465. Evangelſko-lutherſkich woßadow bě jich 1266. —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Do woßadow. Cźěſka 19lětna holza pyta jako ßłużomna abo pěſtońcźa měſtno w evangelſkim domje, najradſcho evangelſkim farſkim domje, chze němſki donawuknycź; mſdy njeżada. — Dalſche w Ssmolerjez knihaŕni. —

W Laſtawje pola Koldiz ſemrě njedźelu Okuli woßadny farař Buchheitel po prědowanju na klětzy. Prědujo mějeſche ßo hižo ſ cźeźkim dychom bědźicź, tola napinajo ßwoje mozy móżeſche doprědowacź a tež hiſchcźe pożohnowacź. Potom pak ſaſta wutroba dźěłacź a ſkónczi ßłużbu ßwěrneho dźěłacźerja; kotryž bě hakle 57 lět ſtary.

S pruſkeje Hornjeje Łužizy. Nowe cźaßy! Evangelſke konſiſtorſtwo ſchleſyńſkeje zyrkwineje provinzy je na duchownych w ßerbſzy-rěcźazych woßadach wukaſnju dało, ſo dyrbi ßo artikel 7, wotrěſk 1, ßada 2. wuſtawinſkeje liſtcźiny na potrěbne waſchnje wobkedźbowacź. Tam rěka: „We po rěcźi naměſchanych krajinach ma ßo pſchi poſkicźenju zyrkwineje ßłużby w macźernej rěcźi woßebita ſtaroſcź a kedźbliwoſcź nałożecź!“ — Sda ßo ſawěſcźe, kaž ſo dyrbja ßo cźaßy wobroczicź, ſo byk wjazy do naß njebodźe a preſident zyrkwineje wyſchnoſcźe njemóże wjazy pacźerſku wucźbu ßerbſkim dźěcźom we macźerńej rěcźi ſakaſacź. — Njech ßebi naſche ßerbſzy ſtarſchi nětko ßwoje prawa waża a je wużiwaju.

Liſtowanje: K. w Hr. ſa Palmarum. — W. M! w K! ſa Jutry. — D. w B. ſa Quaſimodo.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXV.

Sotrowska lubosć.

Jónu běše šěsć sykorkow w jenom hnězdźe. Hakle jena z nich běše so nawučiła lětać. Buštaj wobaj staršej zatřělenaj. Přińdźe nóc a małe sykorki běchu bjez staršeju a bjez cyroby. Najstarša z nich, kotraž jenoż móżeše lětać, dźěše cyrobu pytać a bórzy so wróći a přinjese wački, kotreż młódšim sotřičkam dawaše. Ale za krótki čas sebi złama křidleško. Tuto njezbože běše ćim zrudniše, dokelž běše hižo čas, ćahnyć na połdnjo do ćoplišich krajow, přetož nazyma so bliżeše. Hdyž ju młódše sotry njemóžachu dočakać, dźěchu ju pytać a namakachu ju ćežcy ranjenu, tak zo njemóżeše wjacy lětać.

„Sotry“, dźeše wona, „ja njemóžu z wami ćahnyć k połdnju. Zyma so bórzy přibliži a wy tu njemóżeće wostać. Budźe lěpje, hdyž tu wostanu sama a zahinu, hač zo byšće wy ze mnu přez zymu ćerpjeło.“

„Ně, ně“, prajachu wone, „my će njewopušćimy. Wostanjemy při tebi a budźemy će zastarować, jako sy ty zastarowała nas, hdyž so hišće sami njemóžachmy zastarać. Budźemy z tobu žiwe abo z tobu wumrějemy.“

Na to namakachu wužłobjeny štom k přezymowanju a donjesechu tam swoju ranjenu sotřičku. Prjedy hač zyma nasta, nanosychu cyroby, zo by jim dosahała přez najwjetše mrózy. A zo by jim to dlěje dosahało, woteńdźeštej dwě na połdnjo, wostajiwši zbyte tři, zo bychu zastarałe khoru towaršku. Prjedy hač běše zyma nimo, běše křidło zcyła zahojene. A wona wotpłaćowaše sotřičkam jich starosć a prócu z tym, zo je nawuči wšo, štož móżeše.

Hdyž přińdźe naléćo, wopušćichu swoje hnězdo, zo bychu sebi pytałe cyrobu. Najmłódša ženje ničo njepřinjese, hdyž so wróćichu. Skónčnje so najstarša za přičinu praśeše. „Njeje to tohodla“ wotmołwi najmjeńša, zo sym słaba a mała. Namakam stajnje dosć brukow a husańcow, ale hdyž přińdu do lěsa, jedyn ptak mi kradnje moju žratwu.“

„Derje“, rjekny najstarša, „jutře póńdu z tobu“.

Nazajtra dźěštej hromadźe. Młody ptak namaka bórzy čerwika, ale ptak, kotryž jeho wobkedźbowaše z njedaloka štoma, rychle dele sleći a chcyše waku wutorhnyć. Runje, jako běše so jemu to radźiło, sotra małeho ptaka přikhwata a zary swoje pazorki do paducha a wotleća z nim domoj.

Młody ptak lećeše za nimaj a we swojej radości zleća na njepřećela a chcyše jemu woči wudrapać.

„Pomałku“, praješe starši ptačk, „njebudź tak nahła, přetož to budźe za paducha z dobrym přikładom, zo by će wjacy njewobćežował.“

Daše pak njepřećelej mudru radu a praješe jemu, kak ma swoju ranu wuhojić, a potom jeho pušći.

Mjez tym zo so to sta, přilećeštaj dwaj druhej ptačkaj k štomej. Běštej to jich sotřičcy, kotrejž běštej so runje z połodnišich ćopłych krajow wróćiłej, pobywši tam přez zymu.

Běše nětko hižo zaso naléćo. Zymny wětřik běše so minył, lód bě roztał, rěki zaso wjesele pluskotachu a na štomach wubiwaše liśco. Sykorki přežiwichu hromadźe wjesołe lěćo. Kóžda sebi namaka towarša, a wotleća do lěsa, zo by sebi natwariła hnězdo. Hdyž so zaso nazyma přibliżowaše, wotlećachu na słónčne połdnjo.

Čisło 13. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 28. měrza 1926 Bautzen

Čischcź a nakład Smolerjez knihičišchćerńnje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeji běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

Palmarum.

Mat. 21, 1—9 Mark. 15, 13.

Sskowo se sčenja Mateja žebi rad njedźelu Palmarum pscheczitamy, a ta njedźela ma drje też mjeno wot tych palmow, kotrež žu tu wosjewjene. A to druhe žkowo se sčenja Marka nam póstny čaž pschezo saže we wuschach klinczi. Wulki rosdźěl mjes woběmaj, žkowo njewuprajomneho wježelа a žkowo njewuprajomneje skósče; ſ tym jenym žo Jesuš do njebjež posběhnje a ſ tym druhim žo do hele satama; czi jeni žo k Jesušej jako pscheczelej a czi drusy jako k njepschecželej pósnaja. Haj, jow žebi dwě stronje napschecźiwo stejitej. Ta jena tomu Knjesej hołduje, a ta druha žebi jeho kónz żada. A tola, njejžu to czi žami? Farisejszy a pišmawuczeni Jesušej napschecźiwo wyskachu, jako do Jerusalema sačahny, a bórsy po tym jeho k žmjerczi saždźichu. Tak rucže běchu žwoje měnjenje pscheměnili. To žu czi, kotsiž žane žamžne nahlady nimaju. Woni ſ wulkej cžrjódu wołaju: Dźenža Hosiana a jutsje kschižuj jeho. Woni njewjedža, schto czinja, runje tak mało kaž Efesiszy, kotsiž na dwě hodźinje wołachu: Wulka je ta Diana tych Efesiskich! Někotsi tohodla tak a někotsi hinak wołachu; pschetoż ta schromadźisna bu směschana, a najwjazy jich njewjedźachu, cžehodla běchu žo seschli. Tórny lud. Dobrocžela chzedża kschižowacź. Radscho chzedża stóstnika Barabaža puschczicź.

Ale chzemy žo na Židow hórschicź? Ssmy my wjazy winojczi? Njejžu też dźenža tajzy, kotsiž krótko sa žobu Hosiana a kschižuj jeho wołaju? Jim powaha pobrachuje. To žu czi, kotsiž do wobeju bokow khabłaju. Na nich žo spuschczecź njemóżemy. Woni žu pschirunacź sdónkej, kiž je podnik. Chzesch žo na njón sepręcź, dha žo wotłama, a ty ſ nim padnjesch. Wón je tebje sjebał. Kak někotry też dźenžnischi dźeń toho Knjesa na kschiž pschibije. Dokelž je sabłudźeny a sažlepjeny, toho, kiž na jeho skaženju dźěła, haji a lubuje, a druheho, kiž ſ nim derje měni, hidźi a pscheschćěha. W tym dypku žu žebi cžłowjekojo pschezo runi wostali. A runje w čažu wulkeho pschewróta a pscheměnjenja njewědža žłabi cžłowjekojo, cžeho maja žo dźerżecź. Hižo w politiskim žiwjenju tajki njewobstajny cžłowjek srudny napohlad poskicźi, ale hischcże wjele hubjeńschi w nabožinskim žiwjenju. Pschetoż tu žo njejedna wo seńske, sachodne, ale wo njebjeske, njesachodne kubła.

A dźenža njedźelu Palmarum sažo pacźeŕske dźěczi se wucźby puschczimy. Dźenža budża žwjatocžnje konfirměrowane. Hacź žu twjerdże sałożene w dobrym pósnaczu, a hacź budża dostojni hosczo pschi Božim blidże? Njeje to njesrały płód na schtomje žiwjenja? Pacźeŕske dźěczi hischcże žane twjerde stejischczo nimaju. Wone žu jako sczina, kotruž wětr tam a žem khabła. Wone pożłuchaja na kóždeho rěcžnika a hladaju na kóždeho, kiž něschto dokonja. A schtoż žo jim najlěpje lubi, to pschiwosmu. A njebě też schtom žiwjenja dobry k jědži a lubosny na pohladanje a lóschtny schtom? A tola njeżmědźachu wot njeho jěscź, to bě sakasane, a schtóż tu kasnju Božu pschestupi, tón shrěschi. Tak njech žo pacźeŕske dźěczi hrěcha hladaja. A dokelž žu hischcże tak žłabe a tak mało žamostatne, njech starschi na nje kedźbuja. Njech je swarnuja a wobarnuja! Psched słym schkitowacź a k dobremu napominacź, to budź jich heżko! A je-li to starschich sprawna wola, dha Bóh też žwoje žohnowanje k tomu da. Kajki pschichod

budźe, to my njewěmy. Wón wotwißuje ßobu wot ſadźerżenja tych, kotrychž dźenßa konfirměrujemy. Ale to wěmy, ſo budźa do wſcheho pſchichoda tajzy, kotſiž dźenßa Hoſiana a jutſje kſchižuj jeho wołaja. A to je hrěch cźłowjekow. Tohodla naß też njedźela Palmarum kaž zyły póſtny cźaß k pokucźe napomina. Hamjeń.

Na Bołmonczku (njedź. Palmarum)

paczetſkim dźěczom k wobnowjenju kſchcźeńſkeho ßluba.

Pſchekoźk*)

Po ßwojim hłoßu.

Mój ſtworicźelo, budź
mi ßwětko žiwjenja;
mje pſchewodź prawy pucź,
hacž žiwjenje kónz ma!
Ja kładu ſtawy ßwoje
na měſtno ßwjate twoje;
ja wopruju wſchě mozy
a njelutuju próźy.
Ty chźeſch, ſo bych ja wſchón był
mój, ſtworicźelo, budź! [twój;

Mój Troſchtarjo, daj móź,
hdyž ſpytowanje dźe;
wodź ducha mojeho,
hdyž ſe ßwětom hicź chze!
Wucź mje, ſo Ssyna ſnaju,
jom' do mozy wſcho ſtaju,
wo ßłowo jeho rodźu,
po jeho pucźach thodźu!
Ty pſcheměnjeſch do ßwětka nóź,
mój Troſchtarjo, daj móź! —

Mój Sbóżniko, ſmyj mje
ſe ßwojej cźiſtej krwju,
kiž brudy ſnicźi wſchě
a cźini dźiwy tu!
Mje ſbitoh' ſ hubjenoſcźu
ßej krónuj ſe ßmilnoſcźu,
ſo hněw a hrěch bych wotbył
a k ßwobodźe ßo dobył!
Ssym hroſnoſcź ßam ja bjes tebje;
mój Sbóżniko, ſmyj mje!

Bóh Wóczez, Ssyn a Duch,
mi žiwjenje je wſcho.
Ach inamjo twoje mi
do myßlow ſacźiſchcź ßo!
Ssej duſchu wumwol moju
ſa ho podu ty ßwoju;
nad mojej hubjenoſcźu
ßo pſchekraßń ſe ßmilnoſcźu!
Mi derje, hdyž twój dohytk buch,
kiž Wótz ßy, Ssyn a Duch.

Jan Jakub Rambach, 1693—1735; — ſeß. M. U.

*) Se ſpěw. ſa evang.-lutherſku zyrkej cźo. 277.

Naſchim młodym kſcheſcźijanam.

Pak — pak!

Pola Próznikez je ſłoty kwaß. Zyła wjeß ßo ßobu wjeßeli. Staj tola Próznikez mandźelſkaj pola wſchěch lubowanaj a cźeſcźenaj. A dźenß je nětk 50 lět, ſo do ßwjateho mandźelſtwa ſtupiſchtaj. Ssußodźo a pſchecźeljo, ſnacźi ſ bliſka a ſ daloka ßwjecźa ßobu; wjeßnanoſta pſcheje ſbožo w mjenje zyłeje wßy, wucźeŕ ſe ßwojimi ſpěwarjemi ſwjeßeli jeju ſ kherluſchemi, kotrež tak jara lubujetaj. A w Bożim domje požohnuje faraŕ ſłoteju mandźelſkeju ſe ßwjatym požohnowanjom.

Domach ſa blidom rěcźi najſtarſchi ſ Próznikez ßynow a dźakuje ßo w mjenje wſchěch ſtarſchimaj, kotrajž nětk dawno wulkaj ſtarſchej, ſa wſchu wulku luboſcź, ßwěrnu próźu, wutrobnu ſtaroſcź; bě na ſchuli był, tak wjedźeſche ßłowa ſtajecź; ſtarſchimaj ßo ronja ßyłſy, wſchitzy ßu hnucźi. Druhi ßyn bě w měſcźe pſchi nowinach ßobudźěłacźeŕ a bě ſtarſchimaj dźakapołny a počźeſcźowazy naſtawcźk wěnował w nowinje, kotruž zyła wjeß cźitaſche a w kotrejž ßo dźenßa zyła wjeß ſ Próznikez zyłej ßwójbu cźeſcźena cźujeſche. Tſeczi ßyn bě pjekaŕ; wón njebě ßebi hakle kaſacź dał, ſchto ma ſa dźenßniſchi dźeń cźinicź; wumělſki wěnz, poſłoczany a ſ najlěpſcheho napjecźeny, debjeſche blido pſched ſtarſchimaj; wſchitzy pak běchu hižo derje woptali wot dobrych kuſkow, kotrež bě hewak hiſchcźe pjekarjez miſchtr ſa ſłoty kwaß pſchihotował. Schtwórty ßyn bě wucźeŕ, ßedźi cźiſche pola macźerje; tak někotru próźu a tak někotru ſtaroſcź je pſchezo ſ njej a ſ nanom dźělił; dźenßa bě jimaj ſe ßwojimi ſchulſkimi dźěcźimi, mjes kotrymiž běchu też wnucźki jubilarow, ſanjeßł najlubſche ſpěwy.

Schtyrjo ßynojo ſa kwaßnym blidom ßobu. Kajka to radoſcź! prajiſch ty, mój luby młody kſcheſcźijano, moja luba młoda kſcheſcźijanka, kotſiž wy dźenßa ßwój prěni wulki ßwjatocźny dźeń ßwojeho młodeho žiwjenja ßwjecźicźe. — Ale hlej, na wobliczomaj mandźelſkeju njech ßo błyſchczi lute ſwjeßelenje. Kajke ßu to faldki, kotrež wobliczа ſmorſchcźa. A ßu to ßyłſy wjeßela, abo njejßu to wjele bóle ßyłſy ſrudoby, kotrež ßo nětkle macźeri kuleja po lizomaj?

Wjele wjeßela dźenßa wokoło ſłoteju mandźelſkeju, tola ßane njemylene wjeßele, wjeßele ßwěrneho ſtaranja, ſapißane w mjſwoczu nana kaž macźerje, tola też hłuboke rudźenje. Schtyrjo ßynojo tu a ßu najwjetſcha radoſcź ſtarſcheju — tola jedyn pobrachuje, tón pjaty, a to je to rudźenje jeju žiwjenja, kotrež dźenßa ſ nowa ßyłnje do wutroby pſchima. Tón pjaty ßyn — ſhubjeny ßyn — a niz ſaßo namakany.

Kaž w pſchirunanju Knjeſa Jeſußa, tak też tu: ſli towarſchojo — njedobry wobkhad — njepózcźiwe towarſtwo ſ holcźiſkami a žónſkimi. Hdyž bě hłuboko padnył, njenamaka pucź k ſtarſchimaj, dźěſche do Ameriki. Nicžo wo nim njewědźeſchtaj! — —

Do žiwjenja, w kotrymž ſchtyrjo wobſtachu, pjaty padny, dźenßa ſaſtupiſch. Pak wobſtejiſch—pak padnjeſch! Pak—pak hlaj, ſteji pſched tobu. To pohladaj na Próznikez ſtarſcheju, to pohladaj na ßwojeju ſtarſcheju, na ßwojich lubych a najlubſchich, hladaj do wóczkow hłuboko — a hiſchcźe něſchto: pohladaj do wóczkow Jeſußej Khryſtußej, kotrehož dźenßa ſa ruku pſchimny, jeho proſcho:

Jeſu, prjedy dźi, nam tu na ſemi,
Njedaj ßo nam dołho komdźicź
A toh' hnadnoh' cźaßa ſkomdźicź,
Wjedź naß ſa ruku k Wótzej do domu!

Pohladaj do tuteju wóczkow dźenßa a kóždy dźeń ſ nowa. Ty njebudźeſch w dwělu, po kajkim pucźu khodźicź a ſchto cźinicź, njech ßy ßyn abo dźowka. — Kaž Próznikez ſtarſchej wo ßyna, tak ſtaj někotraj ſtarſchej wo dźowku, kotraž je ſhubjena, płakałoj, ßo rudźiłoj. Ssyno, dźowka, tuto pak — pak! Ty mějeſche ßo rosßudźicź dźenßa, ty maſch ßo rosßudźicź kóždy dźeń — a kóždu nóź — ſ nowa! Wachujcźe a modlcźe ßo, ſo do ſpytowanja njepſchińdźecźe a hdyž pſchińdźecźe, ſo w nim njepadnjecźe; duch je hotowy, ale cźěło je ßłabe! pomina tón Knjes.

Pak — pak! Tuž ſtejcźe na ſtraži! Bóh tón Knjes pak pomhaj wam!

Schtóž wojowaŕ ſa Jeſußa
Bycź na tym ßwěcźe chze,
Tón podaj ßo do běhdźenja,
Kaž powołany je!
Pod kſchižnej khorhoju
Sso ſtupcźe hromadu!

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cźaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„A ſchto je wón jemu wotmołwił?“

Młody muźſki ſkhili hłowu a powědaſche: „Bu jich tam tehdy runje wjele khorych wuſtrowjenych. Tuž wón wotmołwi: „„Powjeſtaj Janej ſaßo, ſchtož wój ßłyſchitaj a widźitaj: Sslepi widźa a khromi khodźa ,wußadni bywaju wucźiſcźeni a hłuſchi ßłyſcha, morwi ſtawaju a khudym bywa

evangelion prědowane. A ſbóžny je tón, kiž ßo na mni njepohórſchuje!““

„Widźiſch, Manaße!“ ſajuſka Jonathan. „To je też ſa tebje wotmołwa wot naſcheho Sbóžnika!“

„Ssym ßebi myßlił, ſo mi budźeſch tole prajicź. So pak bych wamaj wſchitko wupowědał, ſchtoż wěm, dyrbju wamaj hiſchće hnujazy podawk ſjewicź:

Ja dźěch ſ Jeſußom ſ Jeruſalema hacź do Naina. Duzy po puczu ßo ſta, ſo jedyn hejtman židowſkich ſtarſchich k njemu póßła, ſo by jemu khoreho wotroczka wuſtrowił. Starſchi rěczachu ſa tutoho hejtmana, a Knjes wotmołwi, ſo pſchińdźe a jeho wuſtrowi. Ale hejtman póßła ßwojich pſchecźelow a pſchińdźe potom też hiſchće ßam a rjekny: „Knjeże, ty ßo njeßměſch prózowacź, hacź ke mni pſchińcź; ja njejßym hódny, ſo by ty pod moju tſěchu pſchiſchoł. Ale rjekń jeno ßłowo, a mój ßłužobnik budźe wuſtrowjeny!“

A tak je ßo to też ſtało! Jeſuß dźiwaſche ßo nad wěrje tutoho hejtmana a dźeſche, ſo njeje tajkeje wěry ani też we Iſraelu namakał. Kaž ßmy potom ſhonili, bu wotroczk też woprawdźe wuſtrowjeny. Ssmy ßo jara nad tym dźiwali; njebě tola ani pola khoreho pobył ani jeho wohladał, haj, też my njeběchmy žane ßłowo ßłyſcheli — a tola bu wón wuſtrowjeny. A potom w Nainje, — tam hakle ßmy ßo dźiwali.“

„Ach, wótcże Jakubje!“ ſawyſka Jonathan, ſ rukomaj kleſkajo, „to budu ja jemu wo tebi powědacź. Wón tebje wuſtrowi, a też moju mamiku, hdyž ma tola tak wulku móz. — Tola powědaj, ja proſchu cźe, dale! Schto je to tam było w Nainje?“ Ja ßo horju ſ njedoczakliwoſcźu a ſ radoſcźu; pſchetoż wěm, ſo to je było ſaßo něſchto dobre!“

„Wěſcźe, Jonathano, něſchto dobre. — Jako ßo tak k Nainej a k jeho wotewrjenym wrotam bliżachmy, wußłyſchachmy naſdala płakanje. Wohladachmy, ſo tam wyßoko na ramjenjach njeßechu mary; na tutych leżeſche morwy młodźenz, jeničźki ßyn wboheje wudowy, kotraż ſa marami hórko płacźo krocźeſche; ſa njej dźěſche wulka ßyła ludźi.

Pohladnych na Jeſuża, ßebi myßlo: Ow, hdy bychmy tola prjedy pſchiſchli. Wón by tutej wbohej wudowje ßyna wěſcźe wuſtrowił! — Widźach, ſo bě jemu jeje žel a też toho morweho. Tak luboſcźiwje pohlada wón na njeju.

Potom poſaſta. My ſtupichmy na bok, ſo by mohło pſchewodźenje nimo, wón pak niz! Jako cźi, kiž njeßechu, hacź ke njemu pſchińdźechu, położi wón ruku na mary, a woni poſaſtachu.

Wſchitzy ßmy na njeho hladali; nichtón ani njedychaſche.

„Njepłacź!“ dźeſche wón mile k macźeri, kotraż njebě we ßwojej ſrudobje pytnyła, ſchto bě ßo ſtało. Wona pohlada na njeho a ſaſta płakacź. S jeniczkim pohladnjenjom bě ju ſměrował. Potom wobrocźi ßo k morwemu a ....“

„A ſchto?“

„Njepſchetorhń jeho, ßyno!“

„ . . . a dźeſche: „Młodźenzo, ja praju cźi, ſtań!“ Jako bě to wurjekył, wotewri młodźenz wocźi. Barba žiwjenja wrócźi ßo jemu do lizow. Wón ſdychny. Wón hibaſche ruzy a ßo ßydny!“

Schtoż ßo potom ſta, ßo njeda wopißacź. Macź a ßyn płakaſchtej ſ radoſcźu. Wón ßo radowaſche ſ nimaj. Naß pak bě nadpadnyła bojoſcź. Haj, wón bě nam hrosny we ßwojej mozy!

Ja ßo dopomnich jeho ßłowow, kotreż bě w Jeruſalemje prajił: „Jako tón Wótz morwych budźi a žiwych cźini, tak też tón Ssyn žiwych cźini, kotrychž chze! Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju wam: Hodźina pſchińdźe a je tu hižo nětk, ſo mrtwi budźa hłoß toho Ssyna ßłyſchecź, a kotſiž jón budźa ßłyſchecź, cźi budźa žiwi!“

Druſy ſawyſkachu, wokajo: „Wulki proſeta je mjes nami poſtanył a Bóh je k ßwojemu ludej pohladnył!“

Hacź ßem bě wótz Jakub pſchipoßłuchał, nětk pak ßo pokłoni na ſtronu Jeruſalema a ſ jeho erta wudoby ßo khwalbny khěrluſch, kotryž bě był dołhe lěta pokhowany w nim. W tutym wokomiku wěrjeſche, ſo bě Bóh ßwojeho Ssyna pſched Herodaſchom wukhował, w ßamotnoſcźi wukubkał a jeho nětk dał ſ nowa — ach ſ nowa, ſo by był Sbóžnik ßwěta! Žiwe pſchezo hiſchće to dźěcźo Bethlehemſke, žiwe! —

Jako Manaſſe něſchto hodźin poſdźiſcho ſtan wopuſchcźi, woteńdźe wón ſ tym ßlubjenjom, ſo ßo wobhoni, hdźe by Jeſuß był, ſo by mohł po njeju pſchińcź a jeju k njemu dowjeſcź. (Pokracźowanje.)

Na cźichi pjatk.*)

A.

Hłoß: Hdyž my w najwjetſchej nuſy ßmy ꝛc.

Twój kſchiž je pſched naß ſtajeny,
a dźakowni cźi, Jeſu, ßmy,
ſo wſuk jón na ßo ſwólnje ty
a pſchětrał k naſchom' ſbožu ßy!

Sa tobu w duchu ßlědźimy
pſche wſcheje cźwile hłubiny;
na twój kſchiž horje hladamy,
ßo k tebi, Khryſchcźe, modlimy.

Drježdźanſke ſpěwatſke; — ſeß. M. U.

B.

Hłoß: O Jeſu, ßwětło žiwjenja! ꝛc.

So dźakujemy Khryſchcźe, my
cźi, ſo ty ſa naß wumrěł ßy
a pſches krej ßwoju drohu ty
naß wuſprawnił pſched Bohom ßy!

Kiž Bóh a cźłowjek wěrny ßy,
dla ranow twojich proßymy,
ſe ßmjercźe wumož wěcźne e
naß, hdyž tu ßmjercź nam bliſka je!

Naß pſched hrěchom też ſakhowaj,
nam ruku wichehomózny doj;
ſpožcź pod tſchišom nam ſcźerpliwoſcź,
naß cźwila twoja troſchtuj doſcź!

A ſ njeje mamy dowěru,
ſo njepuſchcźiwch noß na kónzu;
ně, ſo ßy pſchi naß ſe ßwěru,
hacź pſches ßmjercź dźemy k žiwjenju! —

Khryſtof Fiſcher, 1544—1600; — ſeß. M. U.

*) Pſchełožk ſe ſakſkich ſpěw. cźo. 73 a 97.

Zyrkej a ſtat.

— Katolſki biſkop w Paſſawje je k „ludowemu žadanju ſa wußwojenje wjerchow ſcźěhowaze woſjewił: „Ja jako powołany ſtražowař bójſkeho ſakonja dobrych poczinkow, mam ßwjatu pſchißłuſchnoſcź, najdoraſniſcho wuprajicź, ſo je wobdźělenje pſchi tutym ludowym žadanju pſchehrěſchenje, a to wulke pſchehrěſchenje pſchecźiwo 7. kaſni, hdyž ßo tuto wobdźělenje po pſchemyßlenju a ſ wotmyßłom ſtawa. Hdyž ßo tuto ludowe žadanju pſchewjedźe, ſtanje ßo ſ tym ſ dobom prěnja krocźel k wotſtronjenju wobßedźeńſtwa ßameho; ſ tym by też ſapocźatk ſcźinjeny był ſ wurubjenjom zyrkwjow, zyrkwinych wuſtawow a wotkaſanjow, kaž też ſe ßamowólnym wußwojenjom wſcheho woßobinſkeho wobßedźeńſtwa měſchcźa-

na a ratarja. Móz ßwojeho biſkopſkeho hamta ſakaſuju ja tohodla ſ tutym woßebje kóžde wobdźělenje pſchi tutym ludowym žadanju a wſcho podpjeranje tutoho prózowanja a woczakuju wot wſchitkich wěrjazych ßwojeho biſkopſtwa, ſo ßo ja tuto ludowe žadanje njepodpißaja.“ — —

— W krajinach, kotreż ſ wulkej wójnu Italſkej pſchipadnychu, — w Nonstal a Fleimstal — bu na 20 fararjow wotßadźenych, dokelž běchu němſkim dźěczom w němſkej rěczi nabožne hodźiny dawali.

— W Lipſku wobdźěli ßo w prěnim lětcze po revoluziji wjazy dźěczi na moralnym roswucžowanju, hacž na nabožnym. S lětami bu to bóle a bóle nawopak. Lětßa je jich 10 469 dźěczi ſa ſchulu ſamołwjenych; ſ tutych wobdźěli ßo 7554 na nabožnym roswucžowanju a 2719 na moralnym; 196 njeje ßo hiſchcze rosßudźiło, t. r. jich ſtarſchi. A tutón nowy pſchewrót ſtawa ßo w Lipſku!!!

S domiſny.

Pſched něhdze połsta lětami ſ jeneje wßy młoda žona ſe ßwojim mužom do Ameriki cžehnjeſche. Dwojake wona njeſapomni ßobu wſacź: kěrluſchowe knihi a pſchaſne koleſko. Tam w dalokim wjecžoru ßo wonaj ſaßydliſchtaj, a młoda žona dyrbjeſche huſto ßama bycź, běſche-li muž we wobkhodnych naležnoſcźach njepſchitomny. Jedyn wjecžor wón w poſtajenym cžaßu domoj njepſchińdźe a jej ßo jara ſtyſkaſche. Tuž wona ſpěwarſke wotewri, pſchaſne koleſko k rukomaj wſa a ßebi ſtyſk ſ wutroby ſpěwaſche, doniž muž ſkóncžnje domoj njepſchińdźe.

Naſajtra jedyn Indianar do jeju hěty ſaſtupi a jara ſdwórliwje proſcheſche, ſo chzyła ta žona hiſchcze ras pſchaſne koleſko wjercźecź a pſchi tym tón rjany ſpěw ſpěwacź. Potom wón powědaſche, kak je ßo wcžera wjecžor ſe ſłymi wotpohladami k jeju hěcze dowacžił, potom pſched woknom poßłuchał a pſches ſpěwanje a ſchwórcženje koleſka na druhe, lěpſche myßle pſchiſchoł.

Tak běſchtaj ſynk ſe ſeńſkeje domiſny a klink ſ njebjeſkeje domiſny ſe ſaßuwu pſchecźiwo wulkej ſtrachocze w dalokim kraju. Kak wjele mjes nami móża ßo drje ſ runej brónju wobaracź?

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſkich ſtarſchich a ſtudowazych** pokaſujemy tež dźenßa hiſchcze ras na tydźeńſche woſjewjenje wo „ßerbſkim měſchniſkim měſtnje“ pſchi St. Afra w Miſchnju. Wobrocźcze ßo hnydom na knjeſa fararja Tiſchera w Budyſchinje.

— **Pacžeriſke dźěczi a ſtarſchich** chzemy tež tu kedźbliwych ſcžinicź na evangelſke towaŕſtwa ſa mužſku a ſa žónſku młodźinu Tute ßo prózuja młodźinu ſdźerżecź a poßylnjowacź w evangelſkim duchu. Nimale we wſchěch woßadach ßu abo naſtawaju tajke towaŕſtwa.

— S **Hrodźiſchcza.** „Cžeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi — měr na ſemi — cžłowjekam dobre ſpodobanje“ — tuto wulke hodowne ßłowo ſteji ſapißane na naſchich tſjoch nowych ſwonach, kotreż ßu pjatk 19. měrza ßwoju domiſnu na naſchej wěži namakałe, na naſchej wěži, kotraž bě tak dołho próſdna a dyrbjeſche ßo lěta dołho ſ jenym ſwonom ſpokojicź — kaž tež zyła woßada. Pjatk wjecžor ſaſwonichu k prěnjemu raſej a ßwoje kraßne ſynki rosnoſchujo pſches woßadu a krajinu, ſanoſchowachu wyſkazy ſpěw Bohu k cžeſcźi, woßadnym k žohnowanju. — Dołho, dołho je trako, ſo naſcha woßada ßo k tomu ſhotowa, tutu ranu, kotruż bě jej wulka wójna nabiła, wuhojicź. Cžim lubſchi bě nam tohodla napohlad, kotryż nam, hdyż ßrjedu dopołdnja na dwórniſchcžo pſchińdźechmy, nowe tſi ſwony poſkicźichu. Cžakachu tam, wobleczene ſelenu ßwjedźeńſku draſtu, na woßadu, ſo by po nje pſchiſchła. A tola, ſkoro bě tak, ſo tuta njepſchińdźe, ſnajmjeńſcha zyła niz, dokelž bě luboſcź k ſwonam a to požadanje, nowe ſwony we ßwojej wjeſzy a na ßwojich kemſchazych pucźach witacź, wßy woßady rosdwojiła. Tola dołhi cžah ſ dwěmaj kapałomaj a ſe ſmahowazymi khorhojemi bě po nje pſchiſchoł a pſchewodźeſche je horje k Bożemu domej, ſ kotrehoż dotalny ſwón ßamlutki nowych towaŕſchow ſtrowjeſche. S wěże horjeka ſmahowachu khorhoje, a delekach pſchi wěži, kotraž bě ßama pěknje ſe ſelenym wudebjena, ſtrowjachu cžeſtne wrota a bohate ſelene pletwy nowe ſwony, kotreż buchu też duzy po ßowijatym ßwjedźeńſkim pucźu hižo ſ rjanymi ſelenymi debjeńkami a pletwami witane. Na ßwjedźeńſkim měſtnje poſtrowi měſtopſchedßyda woßadneho ſaſtupjeŕſtwa, k. wjeßnanoſta Günzel-Wichowſki, ßwjedźeńſku ſhormadźiſnu a nowe ſwony pſchejo, ſo by jich ſwonjenje było pſchede wſchěm ſwonjenje měra. Se ßwjedźeńſkej pěßnju pſchiſamknu ßo jemu jeho dźowka. Dźakny khěrluſch woßady ſaklincža. Jako bě wuklincżał, ſtrowjeſche wjeŕchowka ſ Hanau mały ſwón, kotrehoż napißmo je: „Cžłowjekam dobre ſpodobanje“, — na wſchěch tſjoch ſteji napißmo w němſkej a ßerbſkej rěczi — a kotrehoż waha 9 zentnarjow wucžinja. Kollator, k. podpołkownik ſ Krauß pſchiſamknu ßo ſ poſtrowom ſa druhi ſwón, kotryż je wón ſ kollatorom hrabju Solms-Sonnenwalde darił — tutón ma ßwoje 14 zentn. K wulkemu ſwonej — kotryż 26 zentn. waži — tutón a mały darichu woßadni w darniwej pſchesjednoſcźi ßwojemu Bożemu domej — rěcžeſche ßerbſki k. zyrkw. pſchedſtejicźeŕ Kerk-Droždźicžanſki. Jako bě mužſki khór, wjedźeny wot k. kantora Petrika, woßebity, nowym ſwonam wěnowany ſpěw ſanjeßł, mějeſche woßadny farař, knjes farař Krawz, ßwjedźeńſku rěcź, wuſběhujo ważnoſcź tutoho dnja, kotremuż bě Bóh tón Knjes też rjane wjedro ſpožcžił. Dźak Bohu a dźak wſchěm, kiž tak a hinak wobdźěleni, bě naſynk němſkeje rěcže, kotraž potom wukłoži ſmyßł napißmow nowych ſwonow. Wona wuklincża w poßwjecźenju tutych. Sserbſki ßwjedźeńſki ſpěw ſaklincża, ſanjeßny wot ßerbſkeho ſpěwneho tow. pod dirigentſtwom k. Kerka-Droždźicžanſkeho. Sserbſkemu ſpěwej pſchiſamknu k. farař ßwoju ßerbſku ßwjedźeńſku rěcź, w kotrejž na kónzu poßwjecźenſke ßłowa woſpjetwaſche. Jenicžkaj pſchitomnaj duchownaj ſ druhich woßadow, kk. farař Stamm-Wósporſki a farař Wyrgacź-Noßacžanſki, wuprajiſchtaj ßo ſkožujo na ßłowa biblije — prěni němſki, druhi ßerbſki — ſbožopſchecźa ſwonam a woßadźe. Spěw Hrodźiſchcžanſkeho ſpěw. tow. a ſhromadna khěrluſchowa ſchtucźka: „Bożo, wonkhód požohnuj“, běſchtaj doſynk ßwjatocžnoſcźe, ke kotrejž bě ßo też wjele hoſcźi ſ dalſchich a bliſkich woßadow ſeſchło. — Powſchitkownje ßo wobžarowaſche, ſo ßo ſwony njemóžachu hnydom na ßwojim měſtnje ſaměſtnicź, dokelž wěžywuſtojny njebě pſchiſchoł, a ſo njemóžachu hnydom na ßwjatocžnym dnju ſaſwonicź woßadźe a hoſcźom. Wěža a Bożi dom buſchtaj pak wot wjele wopytanej. Nětko pak je też tuto pſchecźo dopjelnjene a Hrodźiſchcžanſke nowe ſwony ſwonja a ſaſtawaja ßwoju ßłužbu Bohu k cžeſcźi a cžłowjekam k žohnowanju!

Liſtowanje. W. M. w K. ſa jutry! — D! w B! ſa Quaſimodog. — T. ſa Miſ. Dom.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 14. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **4. haprleje 1926** **Bautzen**

Čišćchć a nakład Smolerjez knihičišćerne a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu ſobotu a płaćži běrtletnje 78 słotych pjenjezkow.

Jutrownicźka.

Jap. ſk. 10, 34—43.

To je jutrowne prědowanje ſwjateho Pětra, kotreż je w kheži romſkeho hejtmana Corneliuża w Cesareji dźeržał. Wy ſnajecże tutu ſtawiſnu. Cornelius běſche nabožny a bohabojaſny muž a dawaſche ludej wjele ſmilnych darow a modleſche ſo ſtajnje k Bohu, runjeż běſche póhan. A jandźel Boži pſchińdże k njemu a dźeſche: „Twoje modlitwy a twoje ſmilne dary ſu horje ſtupiłe do pomjatka pſched wobliczo Boże. Daj ſebi pſchińcź Schimana, ſ pſchimjenom Pětr; tón budże cźi powjedźicź, ſchto ty maſch cźinicź.“ A Cornelius póſła někotrych ſwojich wotroczkow do Joppy, ſo bychu Pětra proſyli, k njemupſchińcź. Židźa pak njeſmědźachu do kheže póhana hicź, pſchetoż póhanjo židam jako njecziſćźi płaćźachu. Tohodla Bóh Pětrej pſches widźenje ſjewi: „Schtoż ja ſym wucźiſćźił, to tebi njebudź gmejnſke.“ A jako cźi wot Corneliuża póſłani mužojo k Pětrej pſchińdźechu, dha Pětr wolu toho Knjeſa póſna a ſ nimi do Cesareje cźehnjeſche. A nětko ſu woni wſchitzy w kheži Corneliuża ſhromadźeni a Pětr tym póhanam prěnje jutrowne prědowanje dźerži. — Wón ſapocźa, kak je Bóh iſraelſkemu ludej prědował a dał měr pſchipowědacź pſches Jeſom Khryſta. A dale prěduje, kak je Khryſtuż wokoło cźahał a derje cźinił a wuſtrowił wſchitkich, kotſiż wot cźerta pſchemóženi běchu, pſchetoż Bóh běſche ſ nim. Toho ſu židźi ſkónzowali a na drjewo pſchibili. A nětko pſchińdże hłowna wěz Pětroweho prědowanja: „Toho ſameho je Bóh ſbudźił na tſeczi dźeń“. Haj, to je najważniſche wſcheho prědowanja: „Toho ſameho je Bóh ſbudźił na 3. dźeń!“ Njeby-li ſo to ſtało, Pětr njeby w kheži Corneliuża był, tym póhanam Boże kraleſtwo ſjewicź. Nětko pak, jako je Bóh Jeſuża ſbudźił, nětko ſo Khryſtuż wſchitkim cźlowjekam jako Sbóžnik toho ſwěta prěduje, jako tón, kiž je pſches ſwoju ſmjercź wodacźe hřěchow ſwětej dobył. — Toho ſameho je Bóh ſbudźił na tſeczi dźeń! To je to ſłowo, na kotreż ſwoju nutrnoſcź ſkožimy. Ssam wobſwědczi:

1. ſo je tón, kotrehoż ſu ſkónzowali a na drjewo pſchibili, ſa naſchu ſbóžnoſcź na kſchižu wiſał;
2. ſo mamy my nětk měr ſ Bohom;
3. ſo dyrbja wſchitzy ludźo na tutym měrje dźěł měcź.

I.

„Toho ſameho je Bóh ſbudźił wot morwych“, toho ſameho, kotrehoż ſu židźa ſkónzowali a na drjewo powěſnyli.

Kak dźiwnje ſo tola žiwjenje a ſmjercź tutoho Jeſuża rosdźěluje! Wón pſchińdże jako Boži ſyn a wumrje na ſudnym měſcze. Bóh ſam jeho ſe ſwjatym duchom a ſ mozu žałbuje a poklaty na kſchižu wiſa. Wón wokoło cźaha a derje cźini a wuſtrowi wſchitkich khorych a ſo jako ſłóſtnik kſchižuje. — Wjetſchi rosdźěl mjes žiwjenjom a ſmjercźu njemóžemy tola ſebi myſlicź. Jeho žiwjenje je žiwjenje ſwjateho, a jeho ſmjercź je ſmjercź hřeſchnika. Bóh běſche ſ nim w jeho žiwjenju a w ſmjercźi wón ſawoła: „Mój Bożo, mój Bożo, cźehodła ſy mje wopuſchcźił?“ A to žiwjenje je jaſne kaž ſłónzo, a jeho ſmjercź je cźěmna kaž nóz. — Njedyrbimy my tehodła dwělowacź? Je tón, kiž tak wumrje, woprawdże wot Boha póſłany? Je wón woprawdże Boži ſyn? Je tón, kiž jako ſłóſtnik ſo kſchi-

žuje, bjes hrěcha byk? Je tón, kiž w žłaboscźi a hańbje na kschižu wumrje, woprawdźe khorych wustrowił a morwych sbudźił? Cžehodla je Bóh pschidał, so jeho žyn žo wot cžłowjekow na drjewo hańby pójžny? Ssnadź žu židźi, žnadź je Kaiphaš a wyšoka rada tola prawje měli, hdyž žu jeho jako Bohahanjerja wotžudźili, kiž je prajił, so je tón Mežias, runjež Boži žyn njeje? A hdyž njejžu prawo měli, hdyž žu jeho njewinowateho wotžudźili, njewinowateho morili, njedyrbi wón potom žane prawocžinjenje pscheđ žwětom namakacź? — Haj, moji lubi, teho žameho je Bóh sbudźił na tsecźi dźeń! To je jeho prawocžinjenje. Kotrehož žu morili, teho Bóh saže žiweho cžini. Kotrehož žu na drjewo pójžnyli, s hańbu a se sazpicźom wobdateho, teho je Bóh s cžesczu a se kražnoscźu krónował, tón žedźi na prawizy Božej. Bóh žam s tym wupraji, so je wón jeho žyn, so je wón tón Mežias. — A tola, moji lubi, tola je wón wumrjeł, na kschižu jako skóstnik wumrjeł? Kak móžemy my to srosumicź? Jeho žmjercź pak njeje kaž žmjercź druhich cžłowjekow. W jeho žmjercźi Khrystužowu luboscź spósnajemy, pósnajemy, so je wón sa naš a sa nasche hrěchi wumrjeł, so by naš wumóhł wot wschitkich hrěchow, wot žmjercźe a wot cžertowskeje mozy. Jeho horjestacźe wot morwych wobžwědcži, so je wón njewinowaty cžerpił, so je jeho žmjercź wopor dobreje wole, wopor wujednanja, so je žo sa jich wjele sbóžnoscź žmjercźi podał. Moji lubi, schto by nam cžichi pjatk pomhał, njebychu-li žane jutry byłe? Hladaj na teju wucžomnikow, kotrajž do Emmauža dźěschtaj. Cžichi pjatk staj žwjecźiłoj, jutry hischcźe njejstaj žwjecźiłoj. Tehodla běschtaj jara srudnaj. Ale Jesuš, kiž s nimaj dźěsche, kotrehož pak njesnajeschtaj, jimaj pokasa, so Khrystuš to cžerpicź dyrbjesche a k žwojej kražnoscźi sańcź. A jako jeho pósnaschtaj, so je wón horjestanył wot morwych, běschtaj jara wježelaj. Nětko pósnaschtaj, so je jeho žmjercź dopjelnjenje jeju nadźije, so je psches žwoju žmjercź Israela a zyły žwět wumóhł. Haj, to wschitko dyrbjesche žo stacź sa naschu sbóžnoscź. Nětko je nasche wumóženje dokonjane, pschetož „kotrehož žu na drjewo pójžnyli, teho žameho je Bóh sbudźił na tsecźi dźeń!“

II.

Jeho horjestacźe s druha wobžwědcži, so mamy my nětko měr s Bohom. W naschim tekscźe rěka: w 40, 41; „Teho žameho je Bóh sbudźił na tsecźi dźeń a je žo jemu dał sjewicź, niz wschitkim ludźom, ale nam, tym prjedy wuswolenym žwědkam wot Boha, kiž my s nim jědli a pili žmy, po tym, jako wón stanył je wot morwych.“ Pschetož, schtož běsche žo stało, to dyrbjesche žo nětko też pschipowědacź, to dyrbjesche žo prědowacź wschitkim cžłowjekam. Tehodla je tón Knjes žebi hižom prjedy žwojich wucžomnikow wuswolił, kotsiž běchu jemu žłużili, kaž dołho běsche tu na semi žiwy.

Tutym wucžomnikam žo nětko też jako tón horjestanjeny sjewi a s nimi jě a pije, so móža potom kóždemu wobžwědcžicź, schto žu widźeli, mjenujzy: tón kschižowany je horje stanył, kiž běsche morwy, tón je žiwy, so móža kóždemu pschipowědacź: w tym horjestanjenym je sbožo a měr. Tehodla woni dale prěduja, schtož je Khrystuš žam sapocžał, kaž žwjaty japoschtoł Pětr w naschim tekscźe praji: „v. 36. Wy wěscźe te prědowanje, kotrež Bóh k israelskim dźěcźom pósłał je a dał měr pschipowjedacź psches Jesom Khrysta.“ — Měr, měr budź zyłemu cžłowjestwu, zyłemu hrěschnemu žwětej, to je Khrystužowe prědowanje. Hižom jandźeljo w nozy w Bethlehemje spěwachu: měr na semi! A jako Jesuš wustupi, wón nicžo druhe njeprěduje hacź: měr budź s wami! Pschetož wo njehjeskim kralestwje wón prěduje, a njebjeske kralestwo je měr Boži. Njebjeskeho Wótza wón, kiž běsche pola Wótza, nam pschipowjeda; luboscź njebjeskeho Wótza nam wobžwědcži; k njebjeskemu Wótzej žo modlicź wucži: Wótze nasch, kiž žy w njebjeżach! To rěka: wón prěduje měr Boži. Haj, wón njeprěduje jenož měr, wón njerěcži jenož wo měrje, ale wón žam měr pschinjeże, wón měr dawa a poskicži. Hdyž tamnemu jichtnemu praji: „Dowěr žo žyno, twoje hrěchi žu tebi wodate,“ s tym wón měr do wutroby jichtneho dawa. Hdyž khorych wustrowi a słych duchow won honi, s tym měr pschinjeże. A na kónzu žwojeho žiwjenja žwojim wucžomnikam praji: „Měr wam wostaju, žwój měr wam dawam; ja njedawam wam, jako žwět dawa.“ — Ale to wschitko je tola hischcźe wěschcźenje, kotrež do pschichoda pokasuje. Hakle jako wón s rowa saže pschińdźe, jako je wón horje stanył, je žo to wschitko dopjelniło. Psches žwoje horjestacźe je wón wobkrucźił, so mamy my nětko měr s Bohom. Kak kusto žłyschimy se erta horjestanjeneho: „Měr budź s wami!“ Nětko je žo dopjelniło, schtož je žwjaty profeta prajił: „Ta schtrafa leži na nim, so bychmy my měr měli!“ Bóh Wótz je wopor wujednanja pschiwsał a hrěch je wot naš wsaty. „Kotrehož žu na drjewo pójžnyli, teho žameho je Bóh sbudźił na tsecźi dźeń,“ to rěka: Bóh je měr cžinił s cžłowjekami. To je wjeżoła jutrowna powjesć: my mamy měr s Bohom psches Jesom Khrysta.

III.

Měr je žwjaty japoschtoł Pětr do khěže hejtmana Korneliuža w Cesareji pschinjeżł. Jara dołho je Kornelius podarmo měr pytał; nětko je póžoł měra k njemu pschischoł. Pschetož jutrowny měr je sa wschitkich, sa Židow a póhanow, sa wschitkich cžłowjekow bjes rosdźěla. W naschim tekscźe rěka: — „schtóž žo jeho boji a prawje cžini, tón žo jemu lubi,“ a dale: „— kiž je Knjes nadewschěmi.“ — Tute žłowo žwjateho Pětra je žo husto wopacžnje srosumiło. Tu tola steji, praja někotsi, so nicžo na tym njeleži, schto ja žym, hacź póhan abo žid abo kscheścźijan: „schtóž jenož Boha žo boji a prawje cžini, tón žo jemu lubi.“ Ale, moji lubi, potom by tola Kornelius póhan wostacź mohł, potom njeby Bóh jemu pschikasał, so by po žwjateho Pětra póžłał; potom njeby tola Pětr pschińcź trjebał, so by jemu Khrystuža, teho kschižowaneho a horjestanjeneho prědował. Byrnjež pak běsche Kornelius nabóžny a bohabojasny se zyłej žwojej khěžu a ludu wjele žwětnych darow dawasche a žo stajnje k Bohu modlesche, tola njeje wón měr namakał, doniž Pětr k njemu njepschińdźe a jemu teho horjestanjeneho Khrystuža njeprěduje. — To žłowo chze prajicź: schtóž ma prawu wutrobu a žadanje po sbóžnoscźi, tón móže ke Khrystužej a psches Khrystuža k Bohu pschińcź, runjež je žid abo póhan. Ale Khrystuš je tón pucź a ta wěrnoscź a to žiwjenje; nichtó njepschińdźe k Wótzej, khiba psches njeho. Jenož Jesuš měr a sbožo do wutroby dawa. My wschitzy jeho trjebamy, so bychmy pokny měr dostali. Tehodla dyrbi tón horjestanjeny też wschitkim cžłowjekam a ludam žo prědowacź, so bychu wschitzy w nim měr namakali, kotryž nimo njeho njeje nihdźe namakacź.

Haj, tón horjestanjeny je nětko, kaž Pětr w žwojim jutrownym srědowanju praji, Knjes nadewschěmi, kral wschitkich cžłowjekow. Psches žwoje horjestacźe je wón krónowany s cžesczu a kražnoscźu; w jeho mjenje dyrbja žo poklakowacź wschitke kolena tych, kiž w njebjeżach a na semi a pod semju žu, a wschitke jasyki pósnacź, so Jesuš Khrystuš tón Knjes je, k cžesczi Boha teho Wótza. Moji lubi, jutry nam saže wobžwědcža: Tón kschižowany a horjestanjeny je też mój Knjes. Duž žłuž jemu w jeho kralestwje! To je pucź k jutrownemu měrej. Jeli so se žwojim ertom wusnajesch Jesuža, so wón tón Knjes je, a wěrisch w žwojej wutrobje, so Bóh jeho wot

morwych je sbudźił, budźeš ty sbóžny a masch měr we wutrobje, jutrowny měr bjes kónza. Měr naschoho Knjesa Jesom Khrysta, měr horjestanjeneho, budź s nami wschitkimi!

Hamjeń.

Na jutrownicžku.*)

Hłós: Ja s zyłej swojej mozu 2c.

Drje smjercź je spóżeraka ras Knjesa kraßnoscże,
pak njeje wobkhowaka joh' w cżaßu radoscże;
Knjes stanył jutry je, kaž ßkónzo wożiwjaze,
wscho sbożo poskiczaze. Schtó wyskacź njesechze?!

Sso spéwa nětko wschudźom, so stanył Khrustuß je;
kaž wěschcził ßam je ludźom, ßo dopjelniło je.
Tuž budźcże wjeßoli, ßej kerlusa sasvěwajcże
a s wyskanjom tak prajcże: Džak, Khryschcże, ßkuschła czi!

Ty njepschecżela pobił a wójsko jeho ßy,
tak miloscziwje dobył ßy smjercź nam cżichu ty.
Naß pschewodźej tu ßam, daj cżéłu jónu stanycź
a s wjeßelom dom cżahnycź, o Ssyno Boži, nam!

Pisches krej nam ßwoju drohu do raja sbóżneho
ßy shotował ty dróhu a dobył bohatistwo,
tuž sradni ßwjecźimy po cżerpjenju tu twojim
my s haleluja ßwojim twój ßwjedżeń jutrowny. —

Jurij Werner, 1589—1643; — sch. M. U.

*) Se sakskich spéwatskich cżo. 116.

Spokojene żedźenje.

Powjestka s cżaßa Khrystußoweho.

Spißała Kristina Royowa.

(Pokracżowanje.)

VI.

Saßo pominy ßo něschto tydźenjow. Jonathan ßydasche nětkle wjecżor ßamlutki psched Jakubowej hětu. Wótz Jakub bě woteschoł do Bethsaidy, pschedacź wokmu a wowzy. Ale tryż bě pschilubił, pascź jeho stadło, doniż ßo njewróczi, njewosta dołho prjecżka. Njech bě to kaž chzyschе. Jonathan, kopak njemóżeschе pschedacź, pak bě duzy po pucżu skhorjeł; wón móżeschе doczakacź, so by ßo wrócził.

Ras pjatk pschińdże, — njebě se stanom a stadłom daloko, — pohladacź, schto macź cżini. Pschi wowzach bě wostajił khromeho Rubena, kotryż by, njemějo starscheju, pastyrjam dys a dys wupomhował. Wótz Jakub bě jeho najał, doniż ßo njeby ßam wrócził, so njetrjebał Jonathan pschezo pschi stadle bycź.

Jonathan ßo s macźerju rosmołwjeschе, a wona jemu to a tamne sdźěli, schtoż bě wot rybakow shonika. Potom wsa maku ßycź a dźěschе ju stajicź. Jako bě ju do wody puschcził, ßydny ßo na brjoh a sahlada ßo do wody.

Jězor bě cżichi kaž tajke wulke woko, wobhrodźene s kcżežjazymi kwětkami; měßaz a hwězdy wobhladowachu ßo w nim. Ach, bě to kraßnje tudy!

Nadobo lehnu ßo scżěn na wobßwětlenu wodu. Hólz ßo wobroczi. Na schtom seprjena steji tam pschi wodze kraßna knjeni. Bohate kudźerki padaju jej wokoło pěkneho wobliczа; pod wotwodźetym sawodźeczkom hladaschtaj wulkej módrej wocži na wobßwětlenu wodu. Tu wobroczi ßo knjeni a wuhlada spodźiwany wuras hólza, wokoło jeju hubow pohra dobrocziwy wußměwk. Wonaj ßo postrowischtaj.

„Schto cżinisch ty tu, knjeni?“ woprascha ßo Jonathan dowěrliwje. „Nóz pschińdże a krajina je pusta! Hdże ty pschenozujesch?“

„Ja dam ßo w nozy dale njescź! Moji noscherjo wotpocżuja, a tak ßym wuschła, pohladacź na pożohnowanu wodu morja Tiberias!“

„Cżehodla mjenujesch ju pożohnowanu?“

„Cżehodla?“ Jeje ruka majkasche koscho kudźerjawu hłowu hólza; hłuboko hnute bě jeje wobliczo: „Tute wody noscha husto łodźiczku, w kotrejź ßedźo nasch mischtr Jesuß Nazarenski ßyły luda wucźi.“

„Ty jeho snajesch?“ sawyska hólz a cżinjesche knjeni rum pola ßebje na skale.

„Hacź jeho snaju?“ Wona ßo ßydze. „Wschak je wón mój druhi mischtr a Knjes! Ssym była domach pola tych mojich, pohladacź schto cżinja muż a dźěczi. Ssmy ßo dołho sabawjeli, chzychu mje doma sdźerżecź. Ale kwětka njemóże bycź żiwa bjes ßkónza, ani duscha moja bjes ßwětła jeho ßłowa. Ssym ßo wot ßyły dźěliła a khwatam nětk w nozy, so bych skoro teho namakała, kotrehoż moja duscha lubuje.“

„A schtó ßy ty, knjeni?“

„Ssym Johanna Chusowa, mandźelska dohladowarja Herodaschoweho.“

„A cżehodla pytasch jeho? Ssy ty khora?“ naprascho-wasche ßo hólczez najprjedy.

„Nětk to wjazy njejßym! Wón je mje wustrowił! Khodźu pschezo sa nim, dokelż je nusne, so by jemu něchtón ßkużił. Njejßym ßama. Je jich to wjazy! Woßebje poßkużuje jemu Marija s Magdala!“

„Schtó je to?“

(Pokracżowanje.)

Dźiwny wobras.

Bethelske łopjeńko „Kindergabe“ wosjewja w ßwojim cżißle sa Palmarum scżěhowazu sajimazu podawisnu, kotruż bychmy rad naschim młodym kschescżijanam — a niz jeno tutym — ßobu na pucź dali.

„Je to 45 lět ßem. Bě to nasymu wjecżor. Se starschimaj a s mnohimi druhimi stejach psched wobrasom kschiżowaneho Sbóżnika, kotryż jeho nam wulkeho każ w żiwjenju pokasowasche. A tón wobras njebě něhdże w nékajkej jstwě, tež niz něhdże na wustajeńzy wobrasow, ně na muri jednoreho doma w małym městaczku! A to njebě s drjewa wurěsany kruzifixus! A tola wißasche tam tón Knjes na kschiżu tak wulki, kaž w żiwjenju; zyle jaßnje móżeschе tam skhilenu hłowu wohladacź, a wupschestrěnej ruzy a pscherytej nosy! Ani jeneho drje njebě, kotryż by mohł njehnuty wostacź psched tutym dźiwnym wobrasom!

A kajki dha bě to nětk wobras?

W tutym domje bě 20 lět prjedy bydlił pobožny muž. Jeho wutrobna ból bě to, so běchu wobydlerjo městačka tak liwzy pscherčiwo Božemu słowu. Dźeń wote dnja proschesche wo to, so by jim Bóh tón Knjes wobras kschižowaneho Sbóžnika jaßnje pokasał. Pobožny modleŕ drje njedočaka dopjelnjenje tuteje próstwy, wono pak pschińdże. —

Psched krótkim běchu psched jeho domom, w kotrymž bě nětk korczma samětnjena, latarnju na tam stejazu lipu pschičinili. Tuta bě k żelesnemu kijej pschičinjena, kotryž bě do lipy sawjerczany. Hdyž so latarnja zwěczesche, mjetasche tutón żelesny kij k semi dele scżěn, runy kaž zmuha. Tak so tam sjewischtaj jaßnje nosy, kotrejž k semi dele wißaschtej. Sswěza latarnje wobßwětlowasche wysche so schtom tak, so so dwě jenak srosczenej hałosy runaschtaj wupschěstrjenymaj muzskimaj rukomaj. Mjes nimaj bě dźiwny wurostk schtoma, hdyž nasdala stejo na tutón hladasche, mózesche wuhladacź hłowu s czerńjowej krónu.

Mała holczka bě so jako prěnja na to dohladała, so tam kschižowany Sbóžnik wißy. Kaž s wětrom rosscheri so tuta powjescź. Ludźo s czrjódami pschikhadźachu, so bychu tutón wutrobu hnujazy wobras wohladali. A tych wutrobow je wjele było, w kotrychž je psched tutym dźiwnym wobrasom kschižowaneho Sbóžnika to żedźenje wotuczíło, tuteho kschižowaneho měcź sa swojeho Sbóžnika. Po zyłym městačku nasta pola młodych a starych nowe żiwjenje we żiwej wěrje se Bohom a se Sbóžnikom. Korczmaŕ sasta korczmaricź; njepschińdże tola żadn s tych, kotsiž běchu tam nastajnje pola njeho zydali, wjazy k njemu, so hanibujo psched tutym dźiwnym wobrasom kschižowaneho Khrystuża. Wjele s nich khodżesche wot nětka zwěru do Božeho doma.

„Czaß żiwjenja njesapomnju“ — tak pische tón, kiž tutón wobras widźał — kak hłuboko buch hnuty, — běch tehdy 8 lět stary, — jako schědźiwy starz, na kijej so sepjerajo, tam psched tutym wobrasom, na njón pokasujo pschitomnym pschiwoła: „Hlajcże, kajki cżłowjek to je! — O zwěcże, hladaj horje, tón ferschta, kiž cże stwori, tu wißy na kschižu!“

Porjedźeńka:

W cżißle 12 dyrbjesche rěkacź:

Wuczeńka kralow.

Nam s wuczeńku je stawisna,
Ta wucźi kralow, ludźi.
Ta wucźi naß, kak prawy Bóh
Wschěch wulkich, małych zudźi.
Ta wucźi naß, kak spěschny cżaß
Niczi wscho knicżomne.
Ta wucźi, kak we wichorach
Steji, schtoż zylne je. (S Geroka pschek. T.)

Zyrkej a stat.

„Evangelsko-lutherske krajne schulske towarstwo sa Sakssku“ rosscheŕja scżěhowaze wosjewjenje, kotrež dyrbi sajim sbudźowacź pola wschěch evangelskich, dozyła pola wschěch, kotsiž chzeja, so by so nascha młodźina w nabožnym wukubłała:

„Kaž stej ministerium a krajny zejm postajiłej, maja so pjecź nowych městnow sa schulskich wokrjeznych radźiczelow sakłožicź a wobsadźicź. Hacźrunje je wulka wjetschina wobydleŕstwa, kaž to wólby do rady starschich wobßwědczeja, sa kschescźijansku nabožnu schulu, buchu prjedy městna schulskich dohladowarjow njedźiwajzy tuteho stejnischcża wobydleŕstwa s pschiwißowarjemi zwětoweje schule wobßadźowane. My tehodla wocżakujemy, so so jenoż tajzy mużojo sa schulskich radźiczelow pomjenuja, kotsiž su po wocżakowanju kschescźijanskich starschich, kotrež ma zwoje prawo, t. r. kotsiž po wustawje — artikel 149, — na sakożku nascheho wěruwusnacża steja.“

Wschelke s bliska a s daloka.

Palmarum abo Bołmończka bě krazny nalětni dźeń. Bóh tón Knjes bě wjele Božeho złóncżka dźěczom na pucź pósłał, so by jim zwěcziło duzy na zwjate městno. Njech je to naschim młodym zobukscheścźijanam snamjo a wěschczenje: Hdyž poczahnu zwoju dróhu żiwjenja w zwětle Božeho słowa, budże so jim dróhowanje derje radźicź, njebudże mózno pucża praweho samylicź, dóńdu k wotyknjenemu kónzej. Tuž pak njech woni — kaž do zyła młodźina naschich wosadow, ta domjaza kaž ta złużomna! — khodża zwěru tez po tym pucżu, kotryž njedźelu a zwjate dny do Božeho doma wjedże, so by so żiwjenje a bycże nascheho zyłeho luda wot korjenja, t. r. wot młodźiny zem, wobnowiło s duchom wěry, s nabožnym duchom. Potom tez zyłemu ludej pschińdu jutry noweho wěrneho sboża po dołhej cżeżkej nozy cżěmnoty a tyschnoscże. Hacź tuta nóz hischcże dlěżscha abo hacź bórsy pschětrata, to je na naschim ludu, kak wón so sadźerži psched tym Knjesom, kotryž jeniczzy móz ma, wotměnicź nóz s dnjom, dacź jutrowne ranje noweho żiwjenja zyłemu ludej!

Skhadźowanje pschecżelow snutskowneho mißionstwa, kotrež jich wjele lěto wot lěta w Drježdźanach hromadźuje, je lětza sa dny 19.—21. haprleje postajene. Na hłownym dnju, 20. haprleje, budże zwjedźeńska Boża służba, na kotrejž nowy rektor nascheho Drježdźanskeho doma diakonißow farař Ranft, prěduje; Herrnhutski direktor mißionstwa dr. Bandert smeje hłowny pschednoschk wo tym, schto ma nam wopor biblije prajicź sa nasche dźěło a żiwjenje. Je wulzy wazne a nusne, so so myßl snutskowneho mißionstwa w naschich wosadach posylnja a rosscheŕja; tuž budź tez tu na tuto skhadźowanje pokasane.

W Amerizy zydli wjele milijonow cżornuchow abo negarjow. Mjes tutymi wusnawa so na 4 500 000 k evangelskej wěrje a jenoż 500 000 ke katolskej wěrje. Tutemu njedostatkej — po myßli katolskeje zyrkwje — chze katolski rjad (Orden) Kolumbußowych rycżerjow wotpomhacź; chze 10 000 000 dollarow swjescź sa to, so by so w Amerizy katolske dźěło mjes njegarjemi posylniło. — S tuteho spósnawamy wosebje dwojake, mjenujzy: wschudźom nima katolska zyrkej pschewahu, a: katolska zyrkej napina wschě mozy, so by dobywała. Tole woboje pohonja naß evangelskich k dwojemu: zwěru sakhowacź zwojej evangelskej wěrje a: wschitko cżinicź a podpjeracź, schtoż k tomu złuzi, sakhowacź, posylnjowacź, rospschěstrěwacź evangelsku wěru a to woboje; tu pola naß kaž wonkach w zusnych krajach.

Listowanje: D. w B. sa Quasimodo. — T! w B! sa Mis. Dom. — B. w B. sa Jubilate. —

Samotwity redaktor farař Wyrgacź w Nosacźizach.

Cźišło 15.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **11. haprleje 1926** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. druźst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

Quasimodogeniti.

Luk. 24, 31—35.

Jutry su so minyłe. Serbski lud je s cźrjódami, s najmjeńscha w někotrych wosadach, swoje Boże domy pjelnił hacź na posledńje městna. Tu k njebjesam sběhasche wěrysylny, jutrowny kěrlusch wutroby:

Mój Jesuš žiwy s rowa stanje!
Schtó strachuje so wumrěcźa?

Tam sazo so wosadni mjes sobu napominachu:

O scźelcźe pschewinjerjej palmy!
Knjes Jesuš Khrystuš dobył je!
Ssej wjeź'le sanoschujcźe psalmy,
Kiž płakali pod kschižom scźe!

Schtó wupowěda radoscź a wokschewjenje, móz a posylnjenje, kiž swjate jutrowne scźenja kóžde lěto s nowa do husto wurudźenych, tyschenych cźłowjeskich duschow lija. Krótko do jutrow sym s dźěcźimi wschitke jutrowne swjate scźenja s nowa cźitał. Najbóle nutrne a hłuboko sapschimnjene běchu dźěcźi, hdyž sebi jutrowne scźenje wo wucźobnikomaj na pucźu do Emauša wotewrichmy. Tu bě jim bjes wjele wukładowanja wscho srosumliłe. Tu bě, kaž tuto sjewjenje stanjeneho Sbóžnika so njeby stało psched wrotami Jerusalema, ale w serbskim kraju, a niz psched 2000 lětami, ale lětsa na prěnjej jutrownicźy. Tu bě wscho tak se žiwjenja wsate, so bě, kaž bychmy s Kleofašom a se scźenikom Lukaschom my sami na pucźu se stanjenym Sbóžnikom schli a jeho s wocźomaj na tamnej drósy widźeli.

Do smjercźe wurudźenaj dźetaj tamnaj wucźobnikaj po swojim pucźu. Noha stupa do Emauša, ale wutroba jimaj hischcźe krwawi pod kschižom na Golgatha. Pucź jeju psches paradiski kraj wjedźe. Sswětłe, słónczne pruhi hona wobswětluja. Semja je so najrjeńschu drastu woblekła, ale wonaj wo seńskej krasnoscźi we swojej srudobje niczo njewidźitaj. Tak su sańdźene jutry sto tysazy s měschczańskich murjow won khwatali, pytajo swětło a słónzo a seleny kraj a móz a wokschewjenje sa dalsche dźěło. Zyle derje. Boža stwórba wosebje nětk w nalětnym cźasu je tež mózna předarka Božeje luboscźe a sjewjeńka jeho mozy a dźiwow, ale to je tola błud, hdyž so swoje jutry swjecźił jenoz wonkach na horach a w lěsach. O dajcźe cźłowjekej swětło a słónzo a nalětnu krasnoscź, lěsow schumjenje a ptacźkow spěwanje, ale wsmicźe jemu wěru a Boże słowo a nadźiju wěcźneho žiwjenja, a wy scźe jeho scźinili khudeho a njesbožowneho. Nawopak, posylńcźe jemu s Božej pomozu khabłazu wěru, pomhajcźe jemu, so swojeho shubjeneho Sbóžnika sazo namaka, płodźcźe do njeho dowěru na Bozu luboscź, proschcźe nutrnje, so by s wami sazo wěricź a wusnacź a spěwacź mohł: „Schtož cźini Bóh, to dobre je!“ a wy scźe jeho troschtneho a sylneho a wjesełeho samo pod kschižom scźinili a jemu w domje a we wutrobje swětło sazwěcźili, kiž žana njewěra a žadyn swět a žana smjercź jemu wuhasnycź njemóže. Njejstaj tutaj pucźowarjej sa to swědkaj? Se sylsojtym wócźkom dźetaj swój pucź psches paradiski kraj. Wonaj rěcźitaj wo tym, schtož je so w sudnym domje Pilata, na martrownym pucźu, na nopowischczu stało. Jedyn prascha so druheho. Bratr wuskorźuje swoju ból wutroby bratrej, ale

pokoj žadyn nima, wotmołwjenje žadyn njewě, ſrosumicź Boże pucże žadyn njemóże: Cžehodla dyrbjeſche tón wulki, kraßny a ßwjaty mjes ſkóſtnikomaj wumrěcź? Cžehodla dyrbjeſche ſkóſcź a hida a cžłowiſki hrěch a njeprawda dobycź? Hdże je Bóh? Njeje wón wjazy tón ßwjaty a prawy a wſchehomózny? Ty njebjeſki pomozniko ßwojeho Iſraela, hdże ßy ty?

W tutych najcźěmniſchich wokomiknjenjach ßo jimaj na pucźu zuſobnik pſchida. Wón ma ſ nimaj tón ßamy pucź. Wonaj njeſnajetaj a njeſpósnajetaj jeho, ale, hdyž je nuſa najwjetſcha, je Boża pomoz najbliſcha! Jutry tu ßu na pucźu do Emaußa.

„Cžehodla ſtaj tak ſrudnaj?“ ßo zuſobnik praſcha, a nětk wuſkoržitaj jemu wucžobnikaj ßwoju nuſu a wußypataj jemu ßwoju wutrobu a wotkryjetaj jemu ßwoje potajne myßle a wuſnajetaj ßo jemu jako wucžobnikaj Jeſußowej a po małej khwili je jeju ſrudoba ßo do wjeßela a jeju njewěra do wěry pſchewobrocźika. Jutry ßmy ßwjecźili. Kak ſbóžny je tón, kiž tutoho zuſobnika ſa pſchewodžerja pſches žiwjenje ma! O Knježe Jeſu, pſchińdź też k nam a woſtań pola naß!

W duchu nětko po jutrach do naſchich ßerbſkich domow ſaſtupju. Kaž tutaj dwaj, tak dźemy my wſchitzy po naſchim pucźu pſches žiwjenje. Tu jedyn zyle ßamlutki po ßwojej dróſy ſtupa. Jedyn po druhim, kotrehož je lubował, je jemu ſemrěł. Tam bydli bratr ſ bratrom w domje a tam ſaßo ßotra ſe ßotru. Tam dźetaj mandźelſkaj wot wěrowanſkeho wołtarja hromadźe pſches wjeßele a ſrudobu žiwjenja. Tam ſaßo je pucźowarjow hiſchcźe wjazy w domje, kiž po ſeńſkej dróſy ßwój pucź pſches žiwjenje w luboſczi hromadźe cźahnu. O, ſo by ſa naſch ßerbſki lud a wſchitke jeho ſtawy a domy na wſchěch naſchich pucźach Jeſuß naſch pſchewodźeŕ był! Ale hlej! tam je dom, kiž je wotewrjeny ſa wſcho, ſchtož tuta ſemja ſkicźi, ale ſa praſchenja wěry a Božeho ßłowa a wěcžneho žiwjenja tu njeje žaneho ſrosumjenja, žaneje khwile, žaneje wutroby. Khudy dom! Tam ſaßo ßu ruzy połne dźěła. Sso ſtaracź a ſaßłužicź a ßwoje ſeńſke powołanje dopjelnicź, to je to jene a wſcho. Kak khuda je duſcha w tajkich domach! Tam ſaßo je cźežke horjo do domu ſacźahnyło. Ssyn je na zuſej ſemi padnył. Wjele nadźije je ßo ſniczyło. Najlubſche je ßo pohrjebało. Hdyž nětk njebjeſki zuſobnik ßo praſcha: „Cžehodla ſcże tak ſrudni we waſchim domje, na waſchim pucźu pſches žiwjenje?“ doſtanje wotmołwjenje: „Sa naß ani na ſemi ani w njebjeßach žaneho troſchta a pomozy wjazy njeje. Jutry ßmy ßwjecźili! Naſch ſ•rowa ſtanjeny Knjes ßo kłapa wo durje naſchich ßerbſkich domow a chże naſch pſchewodźeŕ bycź pſches žiwjnje. Wotewŕmy jemu dom a wutrobu!

Ale hiſchcźe ßmy na pucźu do Emaußa. Nětk ſapocžnje ßo tam pod módrym njebjom Boża ßłużba, tak hłuboko natwarjaza a wutroby wokſchewjaza a wěru poßylnjaza, kaž je ßo lědma hdy ſaßo ßwjecźiła. Prědaŕ je Khryſtuß ßam, tón rowa pſchekamaŕ, a to wulke wopſchijecże jeho prědowanja je: „Njedyrbjeſche Khryſtuß wumrěcź a do ßwojeje kraßnoſcże ſańcź?“ Se ßwojich rowow ſtawaja cźi wulzy ßwědkojo ſtareho ßluba, Mójſaß a Abraham, Jeſajaß a wſchitzy profetojo. To bě najſbóžniſcha hodźina zyłeho žiwjenja ſa teju dróhowarjow! To běchu jutry na pucźu do Emaußa! Kaž tu, tak rěcźi tón ſ rowa ſtanjeny też dźenßa hiſchcźe k nam we ßwojim ßwjatym ßłowje. Twoja biblija tola njejßu morwe pißmiki, ale tu je Boži duch a bójſka wěrnoſcź a njebjeſka móz a wěcžne žiwjenje!

Ale nětko ſtejimy pſched domom w tamnym měſtaczku w rańſchim kraju: O njeje to kraßna modlitwa ſa naß wſchěch: „Knježe, woſtań pola naß?“ Njeje to ßylna modlitwa ſa naß kóžde ranje, hdyž njewěmy, hacž ßo ſtrowi ſaßo domoj wrócźimy a kóždy wjecžor, hdyž njewěmy, hacž rano ſaßo wotucźimy? Njeje to troſchtna modlitwa ſa naß, hdyž wſcho naß wopuſchcźuje, ſo by tón ſ nami był, kiž nihdy njewumrje a wěcžnje woſtanje?

Kak rad naſch Knjes ßwěrnu modlitwu wußkyſchi. Wón ſaſtupi do domu. Kak rad chże ſaſtupicź też do twojeho domu. Wón łama khlěb, modli ßo, dźakuje ßo, žohnuje dar Boži a da jim jón. A hlaj! nětko duſchi ßwojeho ſhubjeneho Sbóžnika widźitej! Hnadypołne jutry! O ſo bychu nam wſchěm date byłe! Runje chzetaj wucžobnikaj jeho ſapſchimnycź, kaž Marja w ſahrodźe, chzetaj k njemu ßo modlicź, kaž Domaſch tydźeń poſdźiſcho: „Mój Knježe a mój Božo!“ Dha ßo wón ſhubi. Wócźko jeho wjazy njewidźi, ale wutroba jeho ſakhowa a wěra ßo jeho dźerži. Wokomiknjenja, w kotrychž nam je, kaž by naſch Sbóžnik widomny pſchi naß był a ſ nami pſches žiwjenje ſchoł, njetraja dołho. S modleŕſkich hodźin dyrbiſch won na polo wſchědneho dźěła, ſ wulkeho wjeßela, kiž Bóh wobradźi, dyrbiſch pod kſchiž, ſ kraßnych ßwjedźenjow, kaž jutry ßu, a ſ natwarjazych Božich ßłużbow dyrbaſch to wojowanjow žiwjenja, do běbow a ſtrachow. Wócźko Knjeſa wjazy njewidźeli, ale wutroba ßo we wěrje jeho dźerži. O, njejßu to ſbóžne jutry?

Wón ſ tobu dźe, kaž zuſobnik, kotrehož njeſnajeſch,
A wotewri cźi wutrobu, ſo jeho lubujeſch.
A poßłuchaſch ty nutrnje na ßłowa njebjeſke,
Kak duſcha twoja hori ßo, hdyž Jeſuß ſ tobu dźe.
A ßy ty jeho namakał, ſo je wón wodźeŕ twój,
O proſch we wěrje wobſtajnej: „Mój Jeſu, woſtań mój!
Njedźěł ßo nihdy wote mnje, tebi ßo dowěrju,
Hdźeż bydliſch ty we wutrobje, tam ſbóžne jutry ßu!“

Duzy do ſchule.

Ważny dźeń je jutſje ſa tak někotry dom. Ssynk abo dźowczźicźka ßo hotujetej, jutſje hicź ſ macźerju abo ſ nanom k prěnjemu raſej do ſchule; macź a nan ßo ßobu wjeßelitej, ſ wutrobu, kotraž ßo Bohu dźakuje, ſo je dźěcźo jimaj hacž ßem ſdźeržał, žohnował, ſ wutrobu, kotraž Boha proßy nutrnje, ſo chzył dale lube dźěcźo ſchkitowacź, žohnowacź a jemu też w ſchuli wjele dobreho dawacź.

Ssynk, wſchón njedocžaklíwy, ſwobleka ßo hižo dźenßa na pruhu, wſcho, wot cžapki hacž do ſchkórnjow a wěſo njeſabudźe wſacź na khribjet „ranzu“. Kak to jutſje ponóźkuje po pucźu, kotryž dyrbi nětk khodźicź 8, haj ßnadź hiſchcźe wjazy lět pſchi dobrym a njedobrym wjedrje — A holcźka pěkna, mała, kotraž chze ßebi jutſje po „wulku titu“ hicź, dźěli dźenßa hižo ſ bratſikom a ſ wulkej ßotru wſchě te dobre, ßłódke kuſki; kotreż ßu w njej; wěſo też macźerku a nana njeſabudźe. Ow, to budźe wjeßele! So to telko dołhich lět w lěcźu a w ſymje tam khodźicź dyrbi, to njewopomni, njedoroſumi, a to też je derje tak.

Bóh luby Knjes žohnuj waß, lube dźěcźi, na tutym prěnim pucźu do ſchule a woſtań pſchi waß ſe ßwojim hnadnym žohnowanjom kóždy cžaß! A Bóh luby Knjes ſpožcź ßwoje žohnowanje wam, wy lube macźerje, wy lubi nanojo, ſo byſchcźe byli a woſtali ſbožowne macźerje, ſbožowni nanojo a waſche dźěcźi wam lube a pěkne, njech wulke, njech małe!

Spokojene žedźenje.

Powjesćka ſ cžaża Khrystużoweho.

Spiżała Kristina Royowa.

(Pokracžowanje.)

„Bohata knjeni, kotraž je była jara njeſbožowna; je była wot cžerta wobžydrjena! Wón je ju wużwobodźił, Ow, my njewěmy, kak jemu dopokasacź żwój dźak! Naſchi ſnajomni hněwaju żo na naż, naſchi żwójbni cžinja nam wulke ſadźěwki, ale my nimamy tehó kedźbu! Jeno to móżemy a żměmy jemu żłużicź!“

A ſchto je tebi było? Kajka khoroſcź je tebje traſchiła?

„Po cžěle żym była ſtrowa, duſcha a wutroba pak bě khora; to je zyła dołha ſtawiſna!“

„Ach, proſchu knjeni, powjeſcže mi ju!“ proſcheſche Jonathan.

„A lubujeſch też ty jeho?“

„Ow, jara!“

„Ssy jeho hižo widźał?“

„To je moje najwjetſche žedźenje, ſo bych mohł jeho wohladacź! Ja wěrju, ſo mi Bóh jo hiſchcže dopjelni!“

S krótka wupowjeda hólcžej wſchitko, ſchtoż bě wot Wótza Jakuba wo Bethlehemſkim Sbóżniku ſhonił, też to, ſo bě jeho Wótz Jakub w Bethabara widźał, a to też, kak bě wón, Jonathan, chzył do Jeruſalema pucžowacź a kak to njebě móżno było.

Knjeni ſajimowaſche tuta Bethlehemſka podawiſna jara. Hdyž żo ſ Mariju, jeho macžerju ſetkam, żo ju wopraſcham, hacž je wón to wot jandźelow pſchipowědane dźěcžo, a też, hdźe je żo wona ſ nim wukhowała, jakož bě Herodaſch porucził, dźěcžo moricź. A hdyž żo tebi potom poradźi, hacž k nam pſchińcź, praſchej żo ſa mnu, a ja tebi to potom powěm. Wón je to jehnjo Boże!

Ty chzyſche wjedźecź, kak żym ja k njemu pſchiſchła. Wot dźěcžazych lět żem žedźeſche żo moja duſcha po pokoju, wot żebje, jako běchu mje na Chuſa wudali a jako běch pſchiſchła na Herodaſchowy dwór, hdźež je telko cžělneho rospróſchenja a telko njeprawdoſcže. Wjedźach, ſo njejżmy żiwi tak, jako bychmy dyrbjeli żiwi bycź, ſo by Bóh naſchich wótzow mohł ſe nami bycź ſpokojom.

Ras naſtajiſchtaj żo kral Herodaſch a Herodias ſ wulkim pſchewodom do Bethabara, wobhladacź dźiwneho profetu Jana. Jako běch tuteho profetu żłyſchała, buſchtaj mojej wocži wotewrjenej. Widźach, ſo żmy wſchitzy hrěſchni. Potom dopraji profeta kralej prawdu a bu do jaſtwa cžiżnjeny.

Njepokoj mojeje duſche je roſtł dźeń a bóle. Pucžowach do Jeruſalema a dach, tam pſchiſchedſchi, ſa żebje woprowacź; ale wſchitko podarmo! Tam powědachu wjele wo Jeſużu, kak je dźiwy cžinił na żwjedźenju jutrow. — Ja żym jeho pytała, doniž njejżym jeho namakała!

Pſchińdźech runje k tomu, ſo wón na horje żedźo a prědujo rjekny: „Pójcže żem ke mni wſchitzy, kiž wy ſprózni a wobcžeżeni ſcže, ja chzu waż wokſchewicź!“ Ja żo ſebrach a dóńdźech hacž k njemu. Na mnje pohladawſchi dźeſche wón: „Wſmi żwój kſchiż na żo a pój ſa mnu!“

Ja żym ſa nim ſchła. Ja khodźu ſa nim, żym żiwa ſa njeho a dźěłam ſa njeho, żłużo jemu a jeho wucžobnikam.

Wón je mje nawucźił lubowacź, dźěłacź, cžerpicź. Ja dźakuju żo Bohu, ſo mój muż wjazy tak jara tomu napſcheczíwny njeje; wón drje żo boji, ſo żwój roſum ſhubju. — Sa to pak je żo nan, macź a zyłe pſchecželſtwo wote mnje wotrjeknyło, jako wot njecžiſteje. Ach, ale na to njedźiwam! W mojej duſchi je pokoj! — Wón je mi wſchitko wotpuſchcźił, je moju wutrobu wuſtrowił. A hdyž żym to nětk wot tebje hiſchcže naſhoniła, ſo je wón naſch Meſſiaż, budu jemu cžim żwěrniſcho hiſchcže żłużicź! — Ja wěm, o wón dyrbi ras kralowacź. Hdyž budże ras kralowacź, njebudże żnadź mje wjazy potrjebacź; potom żwojeju żynow ſa njeho wukubłuju. Ale w tuchwilu, dołhož je w kajkej niſkoſcži, ſo — kaž je żam praji — nima ani, hdźež by żwoju hłowu położił, trjeba wón hiſchcže naſchu pomoz. — Ale ja dyrbju woteńcź!“

Knjeni ſtany.

„Jene mi hiſchcže praj, proſchu, knjeni: „Hdyž ja k njemu pſchińdu, żměm traſch jemu pſchinjeſcź něſchto rybicžkow? By je wón wſak?“

„Ow haj, wón by je wſak. Wón je jara dobry — a jara potrěbny. Hacžrunje je hižo wjele dźiwow cžinił, ſa żebje żameho njeje hacž dotal hiſchcže żaneho cžinił!“

„Ach, to budu ja, hdyž k njemu póńdu, moju macź proſycź, ſo by mi napjekła něſchto khlěba. A ja woſmu rybicžki a położu jemu to k nohomaj!“

„Wón tebje ſa to pożohnuje. — A nětk pożohnuj tebje Bóh naſchich wótzow. Měr budź ſ tobu!“

(Pokracžowanje.)

Powſchitkowne ſliczbowanje żerbſkeho pobocžn. mißionſkeho towarſtwa „Budyſchin a wokolnoſcź“ na lěto 1925.

W lěcže 1925 je żo w żerbſko-němſkich a němſko-żerbſkich woſadach ſa ſwonkowne mißionſtwo naſběrało:

(□ = mißionſki kaſchcźik, † = cžitarjo Miß. póßka.)

Bartſkeje woſady	160 hr.	— pj.
ſ Budeſcžanſkeje woſady † 120 hr., dobrowólne dary: 469,40 hr.	589 „	40 „
ſ Budyſkeje Michałſkeje woſady: □ 233 hr., † 62 hr., pſchi bibl. hodźinje a póſtnych a adventſkich nutrnoſcžach: 53,50 hr., pſchi woprawjenju: 87 hr, ſa trawu w farſkej ſahrodze: 2 hr., H. w B. 5 hr., kłóſkiſběrarka w Dobruſchi: 116,40 hr.	558 „	90 „
ſ Budyſchinſkeje woſady	56 „	— „
ſ Bukecžanſkeje woſady	266 „	— „
ſ Hodźiſkeje woſady	245 „	— „
ſ Hrodźiſchcžanſkeje woſady	406 „	30 „
ſ Hucžinjanſkeje woſady (ſ lěta 1924) . . .	22 „	— „
ſ Huſcžanſkeje woſady: miß. żonjaze towarſtwo w Huſży 157 hr., dobrowólne dary 21 hr.	178 „	— „
ſ Khwacžanſkeje woſady (ſ lěta 1924) . . .	15 „	— „
ſ Ketliczanſkeje woſady: □: 105 hr.	105 „	— „
ſ Kluſchanſkeje woſady □ 41,05 hr., † 22,65 hr.	63 „	70 „
ſ Łupjanſkeje woſady	25 „	— „
ſ Maleſchanſkeje „ □ 58,24 hr., † 6,10 hr., pacź, dźěcźi 1,76 hr.	66 „	10 „
ſ Minakałſkeje woſady (ſ lěta 1924)	62 „	— „
ſ Njeżwacžidłſkeje „	75 „	60 „
ſ Nożacžanſkeje „ □ 120 hr., † 185 hr. (mjes nimi 100 hr. wot N. N.), pacź. dźěcźi 5 hr.	310 „	— „
ſ Porſchiſkeje woſady	83 „	50 „
ſ Wjeleczanſkeje „ □ 263 hr., † 28,50 hr., dźěcźikemſchenje 10 hr.	301 „	50 „
ſ Wóżlinczanſkeje woſady, po miß. prědowanju a pſchednoſchku 27 hr., koll. na miß. żwjedźenju 27. 9., 100 hr.	127 „	— „
ſ Wujeſdżanſkeje woſady	67 „	70 „
Wyſchſche teho ſa lěto 1925:		
ſ Khwacžanſkeje woſady: † 12 hr., □ 4,61 hr. druhe dary 3,39 hr.	20 „	— „
hromadże:	3803 hr.	70 pj.

pschednoschk:	3803 hr. 70 pj.
ſ Klukſchanſkeje woßady: □ 14,30 hr., † 6,40 hr.	20 „ 70 „
ſ Minakalſkeje woßady: □ 40 hr., † 13 hr., paczerſke dźěćźi 12 hr., pſchecź. miß. 10 hr.	75 „ — „
ſ Hucźnjanſkeje woßady	30 „ — „
wſchitko hromadźe:	3929 hr. 40 pj.
Wot tutych dokhodow doſta Sakſke hłowne miß. tow. w Drježdźanach	3747 hr. — pj.
Kłóſtiſběrańnja w Lipſku	116 „ 40 „
mißionſko-lěkarſke tow. w Lipſku	66 „ — „
hromadźe kaž horjeka:	3929 hr. 40 pj.

Bóh luby Knjes žohnuj tute dary a ſdźerž a pſchiſporjej luboſcź k ßwjatemu mißionſtwu dale w ßerbſkich woßadach!

W Budyſchinje, w februarje 1926. **Räda**, farař, pokładnik.

Zyrkej a ſtat.

Cźichi pjatk. W Mnichowje žadaſche ßebi po tyßazach liczaza ſhromadźiſna evangelſkich a katolſkich wobydlerjow, ſo by ßo Cźichi pjatk doſpołnje ßwjecźił. To pſchepoda ſ próſtwu zyłemu wobydleŕſtwu, ſo by ßo to lětßa hižo pſchewjedło a ſ namjetami wyſchnoſcźam, ſo bychu to ſa pſchichod ſwěcźili. — W Berlinje ßu lětßa ſakonje, kotrež Cźichi pjatk a jeho měr ſchkitaja, krucźe pſchewjedli. Ale ſchto piſche k tomu nowina ſozialiſtow „Vorwärts“: „Kóždemu, kiž njeje protestant, dyrbi dowolene bycź, tutón dźeń po ßwojim měnjenju ßwjecźicź, pak ſ wjeßełym pucźowanjom pak ſ pyſchnej rejku.“ My wocźakujemy zyle wěſcźe“, tak piſche, „ſo njebudźe hłowne měſto Němſkeje pſchichodnje ſaßo nuſowane bycź k ßměchej zyłeho ßwěta tohodla, dokelž ßebi to polizajſke poſtajenje ſ Wilhelminſkeho cźaßa tak žada.“

Generalſuperintendentojo pruſkich zyrkwjow běchu pſched krótkim w Berlinje ſhromadźeni a ßu ßo woßebje ſaběrali ſ tym praſchenjom, kak móhli ßwjatocźnoſcź konfirmazije reformirowacź, wobnowicź. Pſchichodna ſynoda budźe ßo ſ tutej macźiſnu ſaběracź dyrbjecź. Nimale we wſchěch evangelſkich zyrkwjach drje nětk mjenje abo bóle wobſchěrniſcho wo tutej wězy jednaja. Chzedźa tola wſchitzy, ſo by tuta, ſa naſchu **młodźinu** tak wulzy ważna ßwjatocźnoſcź tajka była, ſo by ſ njeje žohnowanje wuroſtko ſa jenotliweho kaž ſa zyłu zyrkej.

Ty njedyrbiſch požadacź ßwojeho bliźſcheho domu ... a niczeho, ſchtož jeho je! Njedawno woſjewichmy tu woſjewjenje katolſkeho biſkopa k ludowemu požadanju ſa wußwojenje wjerchow; dźenża podamy tu něſchto, ſchtož pod tu podatym napißmom w evangelſkich zyrkwinych cźaßopißach namakamy: „Boża zyrkej ſteji nad cźinkami tutoho ßwěta. Hdyž pak ſjawnje napominaja, ſjawnje hrěchi cźinicź, njeßmě wona mjelcźecź. Ludowe žadanje, woßobinſke abo privatne wobßedźeńſtwo wjerchow wußwojicź, je ſjawny hrěch pſchecźiwo 9. a 10. kaſni. A tola, ſtatyßazy ſtawow naſcheje krajneje evangelſkeje zyrkwje ßu jo podpißałe, wobehłani w tym, ſchtož tuto žadanje chze a wuſkutkuje, rosnjemdrjeni pſches nuſu, naſchcźuwani k ſawiſcźi a k ſawidźenju! Staroluthersźy Pruſkeje ßu we ßwojej zyrkwinſkej nowinje pſched tym warnowali. Tež jedyn katolſki biſkop w Bayerſkej je to cźinił. Zyrkej njemóže tomu wucźeknycź, ſo ßo njeby roſeßadźowała ſ bolſchewißmom, kotryž ßo we wſchelakich družinach jewja. Tež měrniſchi dźěl ſozialdemokratije njeje pſchipadnje, ale tohodla njepſchecźel zyrkwje, dokelž w materialißmje korjeni. Schtož ſozialne dźěło zyrkwje a prózowanja Marxißma dźěli, to njeßmě my ſmucźicź, to dyrbi ßo hiſchcźe jaßniſcho pokaſacź. Dyrbjała ßo zyrkej bojecź, ſo ſ tym jich wjazy ſ zyrkwje wuſtupi? To by tola jenoż tón wotpad, kotryž je ſnutſkownje dawno hotowy, na ſjawne pſchiſchoł! Tohodla njeßměmy my ſtawy naſcheje zyrkwje wo tym njepowucźene woſtajicź, ſo kóždy, kotryž ßo na tym „ludowym roſßudźenju“ ſa ſebranje privatneho wobßedźeńſtwa wjerchow — a tajke ludowe roſßudźenje ßnadź pſchińdźe — wobdźěli, ſjawny hrěch pſchecźiwo Bożej kaſni cźini.“

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſke ſpěwarſke.** Kommißija njeſeńdźe ßo pón-dźelu, ale dźěła hakle wutoru 13. haprleje dopołdnja dale na ſerbſkich ſpěwarſkich.

— **Cantate do Budyſchina!** To njech je heßło ſa evangelſkich Sserbow. Njedźela Cantate, 2. meje, je „Evangelſki dźeń“ ſa Budyſchin, ſa Łužizu a ſa zyłu evangelſku Sakſku. Sańdźene lěto běchu tyßazy evangelſkich doјěli do Miſchnja ke kraßnemu domej, lětßa pſchijědu evangelſzy wjecźorneje Sakſkeje a runje tak ſ druhich kónczin do Budyſchina. We ßrjedźiſnje wſchěch ßwjatocźnoſcźow budźe tu ſtacź Pětrowſka zyrkej. Tuž njech njepobrachuja evangelſzy zyłeje Łužizy. Zyły ſjěźd a wuhot chze bycź ſjawne a ſprawne wuſnacźe ke evangelſko-lutherſkej wěrje pſched wſchěmi, kotſiž ſ někajkeje pſchicźiny pſchecźiwo tutej wěrje ſteja a dźeja. My evangelſzy Sserbjo ßmy ßo pſchezo ßwěru wuſnawali k evangelſko-lutherſkej zyrkwi, tuž njepobrachujmy tu, ale wuſnawajmy ßo też na tutym woßebitym dnju evangelſkeje zyrkwje jako evangelſko-lutherſzy! — Tutón ſjěźd ſapocźnje ßo rano, hdyž woßebity cźah wot Drježdźan pſchijědźe a ſkónczi ßo wjecźor; wotmyßlene ßu: nutrnoſcźe, ßwjedźeńſka Boża ßłužba, ſjawna ſhromadźiſna w zyrkwi a druha wonkach na torhoſchcźu pſchi zyrkwi a druhe. Schtóž njemohł zyły dźeń pſchitomny bycź, njech tola poł dnja na to waži. Chze to něſchto bycź, ſ cźehož wukhadźa žohnowanje a nowa móz a nowa ßwěra ſa jenotliweho, ſa zyły lud. Tuž, młodźi a ſtari: Cantate do Budyſchina!

— **Evangelſka młodźina!** Po woßadach ſapocźinaja ßo nětkle ſaßo bibliſke hodźiny a roſrěcźenje ſa konfirměrowanu młodźinu. So by ßo naſcha młodźina tola prawje ßwěrna pſchi tym wobdźěliła. Je to pſchezo hižo něſchto ważne a nuſne było, w tutym tajkim cźaßu je to cźim nuſniſche a ważniſche! Pſchetož ſe wſchěch ſtron cźakaja a łakaja mozy, ſo by-chu wěru a pobožnoſcź w młodym cźłowjeku ſlemiłe abo, wobej na druhe, njeevangelſke pucźe dowjedłe. A k tomu ta ſła móz, kotraž ſ naß ßamych wukhadźa! Starſchi pak a hoſpodarjo a hoſpoſy, a miſchtrojo a wſchitzy, kotrymž je hdźe młodźina dowěrjena, njech ſa tym hladaju, ſo ßo młodźina k tutym nabožnym roſrěcźowanjam dźerži, kaž dozyła k nabožinje a k Božemu domej! S toho naſtawa młodźinje kaž też jim žohnowanje! Njedźela Cantate pak woſtań po móżnoſcźi wſchudźom bjes tajkeho roſrěcźowanja; ſa to njech młodźina jěźdźe do Budyſchina na evangelſki dźeń, ſo by tak ßobu pod wliw zyłka ſtupiła a ſaßo ßama tutón wliw powjetſchiła!

Liſtowanje. Kk. farařjo a druſy: Schtóž by měł ſtawiſny ßwojeje woßady ſa „Pomhaj Bóh“ hotowe — po móżnoſcźi ſ wobraſami —, je naležnje proſcheny, mi tole bórſy ſdźělicź a rukopiß pak mi pak w Ssmolerjez kniharni wotedacź. Woßadni ſajimuja ßo jara ſa to a naſchi cźitarjo bychu rad ſtawiſny wſchěch naſchich woßadow ſeſnali. Tuž proßymy: Njekomdźcźe ßo ani w Sakſkej, ani w Pruſkej. **Wyrgacź.**

T. w B. ſa Miſ. Dom. — B. w B! ſa Jubilate! — R! we W! ſa Cantate!

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 16. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **18. haprleje 1926** **Bautzen**

Čišćchć a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Miserikordias domni.

1. Pětra 2, 20—25.

Pola prěnich kschesćźijanow — a wo tajkich w bibliji wschudźe žłyschimy — prawje jažnje wustupi, so jich pschestupjenje ke kschesćźijanskej wěrje je wulke wobroćźenje było, to rěka, woni žu žwoju zyku myžl pschewobroćźili a nowe waschnje žiwjenja pschijeli. Schtož běchu byli, to temu, schtož běchu, zyle napschećźiwo stejesche. To stare bě žo minyło, wschitko běsche žo nowe sćźiniło.

„Wy běschćże jako sabłudźene wowzy, nětk pak scże wobroćźeni k pastyrjej a biskopej waschich duschow."

Kschesćźijan je wobroćźeny cźłowjek. Njewobroćźeny cźłowjek je po žwojej hłowje a po žwojej krwi žiwy, niz po dobrej wucźbje, niz a požłuschnosćźi sdobneho wucźerja abo wodźerja, hrěschi do žyteje wole, haj njehańbuje žo; we jeho ercźe je jebanje, žwarjenje, hroženje, jeho zyke žiwjenje je kaž sabłudźenje. Tole zyke waschnje dyrbi žo pscheměnicź. Tu porjedźenje njedoßaha. „Nichtó njepschischiwa sapłatu wot noweho płata k starej drascźe. Pschetoż ta sapłata žo wschak na drascźe sažo wottorhnje, a je dźěra wjetscha." Tak Jesuš praji, so by na zyle nowu drastu pokasał, na kschesćźijanstwo.

Pscheměnjenjow, pschi kotrychž žo wscho wobroćźi, je jara wjele w cźłowjeskim žiwjenju. Kaž žo cźažy wobroća, tak tež ludźo. Jedyn je sa młode lěta brojił, potom je zyle skupy. Jedyn běsche jara wjeßoły, potom khodźi w cźežkich myžlach. Jedyn wulzy cźinjesche, potom je zyle sbity mužik. Jedyn běsche prjedy pschekruty, potom da wschemu hicź. To wscho s teho pschińdźe, so ludźo pomoznika nimaja, kotryž by jich duscham dał, schtož trjebaja. Nimaja Jesuža.

Jesuš tu pastyŕ a biskop naschich duschow rěka. To je hischcże wjazy hacž wucźeŕ abo wodźeŕ. Pastyŕ je wobžedźeŕ a knjes stadła, biskop rěka nahladowaŕ, to je muž, kiž wscho snaje a sa to steji, so žo wscho prawje stanje a žo nicźo njesakomdźi. Jesuš jako dobry pastyŕ na lud hladasche, a „jemu běsche žel teho luda, dokelž běchu sawutleni a rosprosćheni jako wowzy, kiž pastyrja nimaju."

Kajku wulku móz tutón Jesuš jako snajeŕ duschow ma, ludźi wobroćźicź, jich žebi pschiwobroćźicź! Jeho žłowo je mózne, ale najwjazy mozy ma s tym, so „je cźeŕpjeł sa naš, wostajiwschi nam wopißmo, so bychmy žlědźili sa jeho stopami." Se žwojim cźeŕpjenjom je žam pokasał, kak je jeho žłowo měnjene, kotreż nichtó mjes nami rady njeßłyschi, mjenujzy tamne dźiwne napominanje:

„Njepschecźiwićże žo słemu!" Kaž je Khrystuš cźeŕpił, tak žu kschesćźijenjo „powołani" k cźeŕpjenju, a to k cźeŕpjenju słeho dobroty dla. „Kajka je to khwalba, hdyž wy skóscźom dla puki cźeŕpicźe?" Tak Knjesowy japoschtoł k tym rěczi, kotrychž myžl žo tak cźežko do teho namaka, so na hrěschnym žwěcźe žo dobrota se skóscźu płaćźi, haj wón žamo wucźi, so to je hnada pola Boha, hdyž nam dobroty dla ske cźinja. Pschi tajkim naschonjenju tola dobroćźiwy bycź, to je snamjo njepowalneho kschesćźijanstwa w Khrystužu psches jeho nam wostajene wopißmo. Khrystuš njeßwarjesche, njehrožesche, ale porucźi wscho Bohu, kiž prawje žudźi.

Schtó njewě, so cźeŕpjenja starych kschesćźijanow žu wjele hórsche byłe hacž nasche? My žo hischcże njejßmy trjeba-

li hacž na krej pschecźiwjecź. W polnym měrje mózemy Boże słowo słyschecź. Jeno na kemschazym pucźu dyrbimy so dacź wuzměchowacź, a to też niz wschudźom.

Schto rěka sa Jesuzowymi stopami slědźicź? Schto je tu s tutym słowom měnjene? My jo srozumimy, kaž by na wschě kasnje nascheho Knjesa pokasako, ale po prawom so tu jeno wo cźerpjenju rěcźi: njeprawdosć cźerpicź, kaž je Khrystuz sam cźlowjeske (nasche) hrěchi na drjewje woprowak, to je nasche powołanje. Jenoz hdyž to samózemy (tak drje mózemy japoschtolske słowo wukozicź!), smy hrěcham wotemrjeli a prawdosći žiwi, smy psches Jesuzowe rany sahojeni.

To je cźežka wucźba! Jesuz też pschecźiwo najhórschej njeprawdosći njeje hrěschił. Nam je to sylne spytowanje, njeprawdosć snjesć dyrbjecź, a nam je husto njemózne, njeswaricź, njehrosnycź, njeszudźicź, ale woprawdze sud Bohu porucźicź. Rospomny sebi, hacž njedyrbi to po Bożej mudrosći a prawdosći tak bycź a też tak wostacź, so dobrota njeze wschitko, schtoz słósć ludźom naczini abo schtoz słósć skomdźi! Pschi tym budźemy na dobrym pucźu, budźemy so dosć teho hladacź, so druzy njetrjebaja naschu słósć cźerpjecź. Słósć wostanje. Na swěcźe njejsu njebjeza, khiba we wutrobje, kotrejž pastyr a biskop duschow je k sbóznosći dopomhał. Luboscź, měrnosć, wjeselosć a wozebje scźerpliwosć, to je sbóznosć.

Spokojene žedźenje.

Powjesćka s cźasa Khrystuzoweho.

Spisała Kristina Royowa.

(Pokracźowanje.)

„Měr budź też s tobu, knjeni!“ Hólcźez so hluboko pokloni a hladasche dołho, jako bě so běła drasta w dalokosći shubiła, sa wotkhadźazej wucźomnizu Jesuz Nazarenskeho, kotraž bě wopuschcźiła Herodaschowy hród, kralowske dobre žiwjenje, muza a dźěcźi, zyłu rodźinu a bě wsała swój kschiž na so a schła sa nim, kotryž njemějesche ani, hdźež by swoju hłowu położił, a bě jemu słuziła.

Jako so tak dźiwa, wobjima jeho něchtó: „Měr budź s tobu!“

„Wótcze Jakubje!“

„Haj, wótz Jakub stejesche žiwy psched nim! Ale je to woprawdze son? Jeho wobliczo je luty błyschcź radosći a njebjeskeho pokoja!

„Wótcze, ty sy jeho widźał!“ sawoła hólz s radostnym pschesdacźom.

„Haj, ja sym jeho widźał, luby synko, widźał a słyschał!“ Starz synny so na skału. „Tohodla sym tak dołho wuwostał. Moje žedźenje, nashonicź skónczńje prawdu, bu mi tak wulke, so dyrbjach, jako běch w Bethsaida, hicź hacž do Kapernauma. Tam pokasachu mi dom, w kotrymž pschebywa, hdyž je w měscze; ale wón njebě doma. Sa to namakach Mariju, jeho dy hacž sem, a wona so sestariła, sesnach ju tola hnydom, tu macźeř nascheho Sbóznika!

Sesnach so s njej. A jako smój so tak rosmołwjałoj, powědasche mi, so je so prjedy, hacž su wojazy do Bethlehema pschischli, jeje mužej Josefej dźało, so dyrbi wsacź dźěcźo a macź, a s nimaj wucźeknycź do Egiptowskeje. Wón bě posłuschny. Wono hischcze ani njeswitasche, a hižo wubudźi žonu. Wonaj wsaschtaj dźěcźatko a to słoto, kotrež běchu jim mudri pschinjesli, a kotrež je jim hischcze w Egiptowskej k wužitkej było, a wucźeknyschtaj.

Tak je nasch Sbóznik, hischcze maliczki, dyrbjał cźěkacź psched Herodaschom kaž něhdy Davit psched Saulom. A tak macź. A, luba synko! Hacźrunje je 30 lět so minyło wot teje dyrbjała macź jeho khowacź, kaž je Mójsaza jeho macź khowała. A wona je jeho wukhowała.

Hacž do Herodaschoweje smjercze su pschebywali w Egiptowskej. Potom su so wrócźili a w Nazarecze bydlili. Tak dopjelni so to slubjenje: W Bethlehemje so narodźił; se Egiptowskeje wołasche Bóh swojeho syna a też to, so budze Nazarenski mjenowany. A to jene dyrbi so nětk hischcze dopjelnicź: „Kralowacź budze kral a mudrje cźinicź!“ A to so też wěscze hischcze stanje. A hdy bych ja to wschitko njewědźał, ja sym jeho widźał a ja sym jeho słyschał, ja sym se swojimaj wocźomaj widźał te dźiwy, kotrež cźinjesche. Ja bych tak wěricź dyrbjał, so je Bóh domapytał swój lud!

Nětk, hdyž sym ja jeho hižo widźał a słyschał, wocźakuj hischcze jeno, doniž Manasse njepschińdze. S nim mózesch potom hnydom hicź, so by też twoje swjate žedźenje, mój luby synko, skónczńje było spokojene! A hdyž so to stanje, bych sebi pschał, so by Bóh mje potom směrom puschcźił, dokelž stej mojej wocźi jeho Sbóznika widźałoj.“

VII.

Jonathan je cźakał dźeń a sazo dźeń; tola Manaze nje-je pschischoł! Wótz Jakub njemózesche sebi rosjaznicź, schto na tym wina. Wón njepschińdze, a mjes tym miny so rychle nasyma, a symske deschcze a mhły tu běchu. Jonathan spósna, so dyrbi to hischcze hacž do nalěcza cźakacź. Někotry ras to płakasche; žedźesche so bóle a bóle, haj, jeho žedźenje bě jeho zyle sapschijało. Su njesćerpliwy, s cźazami samo wobuzny! Hdyž bě to sazo nimo, bě jemu jeho hrěchow žel; cźujesche dźeń a bóle, so bě jeho wutroba khora. Do toho bě sebi pschał, wohladacź dźiwneho Ssyna Bożeho; nětk spósna, so trjeba to jehnjo Boze, kotrež swěta hrěchi njeze. Wozebje bě to tak, jako so nalěcźo wrócźi a wón słyschesche wo podawku, kotryž bě so njedawno stał.

Rosprawjała bě wo tym macźeri jeje sotra, kotraž bě wudata do Tiberias. Někajki farisej bě teho Knjesa k sebi do domu pscheprozył na hosćinu. Jako tam tak sa blidom sedźachu, sta so, so zónska sastupi, kotraž bě psches swoje hrěschne žiwjenje w měscze a wokolinje snata. Wona dźěsche runu měru k Jesuzej, klakny so na semju a płakasche jara. Pschi tym masasche Jesuzowej nosy s drohej žałbu, macźesche jej se sylsami, koschesche jej a wutrě jej se swojimi włozami. Wón cźinjesche, jako by to njewidźał. Jako pak so farisej na tym dźiwasche, so jej dowoluje, so jeho dótkacź, — by-li był woprawdze profeta, by wjedźał, schto to do žony! — dźesche wón:

„Někajki wěricźel mějesche dwejoch dołžnikow; jedyn bě jemu 500 kroschow winojty, tón druhi 50. Jako pak njemějeschtaj, so byschtaj jemu wupłacźiłoj, spuschcźi wón woběmaj jeju dołh. Powjes mi, kotry s tuteju budze jeho bóle lubowacź?“

Na to wotmolwi farisej: „Mam sa to, so tón, kotremuž je najwjazy spuschcźił!“

„Ssy prawje rosudźił!“ rjekny Jesuz a, pokasujo na płakazu žonu, so praschesche: „Widźisch tutu žonu? Ja sym pschischoł do twojeho domu, a ty mi njejsy wody dał sa mojej nosy, tuta pak je se sylsami macźała mojej nosy a s włosami swojeje hłowy jej wutrěła!

Ty mje njejsy wokoschał, tuta pak njeje, hacž je sastupiła, sastała koschicź mojej nosy! Ty njejsy moju hłowu s wolijom žałbował, tuta pak je se žałbu masała mojej nosy! Tehodla praju tebi: „Jej je wjele hrěchow spuschcźenych, dokelž

je wjele lubowała; kotremuž žo mało spuschczi, tón też mało lubuje!“

Potom skhili žo k žonje prajizy: „Twoje hrěchi žu tebi wodate!“

(Pokračžowanje.)

Pomhaj nam Božo nasch pomozniko, žwojeho mjena cześcze dla.

Hłóž: Ja Knježe dźak czi dawam.

Ty Božo žy mje stworik,
Ssy dał mi žiwjenje!
O so by wscho ske morik,
Schtož skeho we mni je —
Bjes tebje njem'žu žiwy
Bycź wokomiknjenje —
Ssym strowy pak a czily
Wscho s hnady twojeje!

Njech stajnje sawostanu,
Mój Božo pschi tebi,
Mam duschu wukhowanu,
Budź skała sboža mi
Chzył troscht, měr, hnadu podacź,
Wscho ske sdal wotemnje,
Wschě hrěchi chzył mi wodacź,
Dom k tebi dowjedź mje.

O wulki, wěczny Božo,
Płodź nowe žiwjenje,
Do naš a daj nam sbožo,
We tebi wježelе!
Bjes tebje takle khude
Ssu dusche, wutroby —
Wschěm žiwjenje je lube!
We tebi žiwi žmy!

Ssy dał nam žwoje žłowo,
Twój evangelion!
To wubudź nětko s nowoh'
Se spanja twój lud wschón,
O njedaj twojem' ludu
We hrěchach sahinycź —
Ty widźisch wschitku nusu —
Ty nascha pomoz bycź.

Sczel s njebjes twoju pomoz.
Do žwěta hrěschneho,
Chzył s hrěcha mozy wumóz
To hrěschne czlowjeństwo,
Wscho hinje, mrěje, pada
Bjes twojej pomozy —
Nam pomhaj twoja hnada,
So dźěczi žwětła žmy.

O Božo, twoje žłowo
Czin mózne we žwěcze,
Pój, wupomhaj žam s nowoh'
Nam wschitkim se žmjercze —
O wulka móz też Boža,
Wjedź naš wschěch k pokuczi,
Naš dowjedź k Bohu sboža;
Pój, žmil žo nad nami!

Naš wumóž s nusy wscheje,
Se wscheho hubjenstwa —
Czin dobrotow nam wjele
Se žwojoh' bohatstwa!
Na duschi a na czěli
Naš wschitkich sastaraj,
So my žo derje měli,
To Božo s hnady daj.

J. W.

Zyrkej a stat.

Němski žejm ma nětkle 492 wotpóžkanzow. S tutych wusnawaja žo 325 ke kscheszijanskej wěrje a 4 k židowskej. 159 je žo sa dižidentow abo tajkich bjes wěruwusnacza sapižało a 4 žu samjelczili, schto žu. To je srudźazy sapiž a wobžwětla tak prawje njesbožowne wobstejnosczе Němskeje. Czi, kiž žo ke kscheszijanskej wěrje wusnawaju, nimaja wjazy $^2/_3$ wjetschiny w žejmje. A wono njeje też tak, so žu njekscheszijanszy sastupjerjo jenož mjes kommunistami a sozialdemokratami, ně, žu też mjes sastupjerjemi druhich parteijow, njech też wěso, kaž sczěhowaze liczby dopokažeja, wulka wjetschina do lěweju parteijow žkuscha, haj kommunistojo maja jenož dižidentow sa sastupjerjow. W jenotliwym žu liczby sczěhowaze: s 110 evangelskich, 10 katolskich, s 19 bayerskeje ludoweje strony 1 evangelski, 18 katolskich, s 21 hospodarskeje strony 11 evangelskich, 9 katolskich, 1 dižidenta; s 51 němskeje ludoweje strony 42 evangelskich, 6 katolskich, 2 dižidentaj, 1 njeje niczo sapižał; s 32 demokratow 27 evangelskich, 2 katolskaj, 1 Žid, 1 dižidenta, 1 njeje niczo sapižał; s 15 němskich ludowzow 11 evangelskich, 1 katolski, 2 dižidentaj, 1 njeje niczo sapižał; s 131 sozialdemokratow 14 evangelskich, 6 katolskich, 3 Židojo, 108 dižidentow, 1 njeje niczo sapižał; zentrum ma 68 sastupjerjow a wschitzy žu katolszy a kommunistojo maja 45 a wschitzy žu dižidentojo. A tola namakasch jich mjes kscheszijanami, też mjes kscheszijanskimi starschimi, tajkich, žamo w naschich žerbskich wjeskach, kotsiž žamo kommunistiske samery podpjeraja! Jutrowny czaž je nam sažo prědował, so nascha wěra je to dobycze, kotrež žwět pschewinje. So žo nam a ludam njeporadźi, pschewinycź to, schtož pschecziwo nam, na tym wina, so žmy my njerosžudźeni, so hladamy pak tam, pak tu, so žo wot myžlow, pschecžow, schczuwanjow damy tam a žem czumpacź a shibowacź. Rosžudni a rosžudźeni dyrbimy bycź a to najprjedy w tym, schtož nabožne je; potom njebudże nam czežko, też w druhim namakacź to, schtož je prawe, dobre, spomóžne! — —

Japanska khěžorka je njedawno kscheszijansku universitu w Kyoto wopytała a žebi wo wschěm dokładnje rosprawjecź dała. — —

Pruska generalna synoda bě w dezembru wobsamknyła, sjawnosczi wosjewjenje podacź wo tym, kak žebi ta zyrkej pscheje, so by nabožne roswuczowanje w schulach psches jene było se sažadami evangelskeje zyrkwje. Tuto wosjewjenje je wudźěłane a žo wosjewi, hdyž je zyrkwiny senat wo tym wuprajił.

Wschelke s bliska a s daloka.

Jutrowna žrjeda bě žerbski dźeń. Hižo wutoru je rěczespytny wubjerk pilnje dźěłał; žrjedu mějachu wschelake

dalſche wubjerki dopołdnja w Sserbſkim Domje ßwoje poßedźenja, kaž na p.ch. belletriſtiſki. Pſchi tym woſjewi knjes ſtud. direktor Wicźas-Stollbergſki, ſo ſtej w Babinje (Bamberg) dwě podobiſnje ßłowjanſkeho pſchiboha Cźorny Bóh, a to pſchi ßławnej Babinſkej biſkopſkej zyrkwi. Dróbniſcheho rospißuje wo tym w naſchim ßerbſkim měßačźniku „Łužiza“, kotrehoż redakziju je pſchewſał. Poručźamy „Łužizu“ naſchim Sserbam, ſo bychu ßebi ju w Ssmolerjez kniharni ſkaſali a cźitali. Dlěźichi naſtawk wo tutymaj praſtarymaj podobiſnomaj, kotreż w Babinje „Domkröten“ mjenuja, je jara ſajimazy; njemějachmy tola hač ßem nicźo podobne. — Popołdnju bě hłowna ſhromadźiſna Macźizy Sserbſkeje, na kotruż bě ßo wulka liczba Sserbow — a też Sserbowkow — ſeſchła, też jich wjazy ſ Pruſkeje Hornjeje a Delnjeje Łužizy. Woßebitej dypkaj běſchtaj wopominanje naſcheho ßerbſkeho baßnika Jana Heinzy, kotrehoż Bóh tón Knjes w martrownym tydźenju wotwoła. Knjes ſtud. direktor Otto Wicźas jo dźerżeſche. Tón druhi bě pſchednoſchk k. dra. Wjazßławka-Drježdźanſkeho wo Sſkowjanach w Wulkohródſkej abo Mecklenburſkej; jich ſtawiſny ßu hiſchcźe mało wobdźěłane a khětro njejaßne, tola pak waßne a ſajimawe. — S namjetow wuſběhnjemy tón, ſo ma ßo ſa ßwjatkowny tydźeń, wulět do pruſkeju Łužizow wuhotowacź, kotryž by 3 abo 4 dny trał a ßo ſ awtom ſtał. Shotowacź mohł ßo wulět pak jenoż, hdyž ßo ſnajmjeńſcha 30 wobdźěla. — S rosprawow naſpomnimy to, ſo „Sserbſki dom“ derje ſwěſcźeny ſteji, njech ma też něſchto nahódnoſcźenych hypothekow ſadanjecź; tuž ßměmy ſe nim dobrych nadźijow měcź. — Wjecźor bě wulki wumělſki konzert w „Krónje“ pod hłownym nawjedowanjom k. kralowſkeho hudźbneho direktora Bjarnata Krawza. Wuwjedli ßu jón Radworſka Jednota ſ k. mucźerjom Nawku a knjeżny Eliſchka Belzowa, operna ſpěwarka ſ Budyſchina; L. Fraiſchlagez ſ Hornjeje Hórki, Měrana Leſchawiz ſ Drježdźan a k. Emil Schlamaŕ ſ Budyſchina. Je ßo wſcho wulzy ſpodobało a pſchikleſk je był wulki; wſchitzy ßo tehorunja wulzy ſawjeßelichu na pokaſzy ſtarych ßłowjanſkich rejow, kotreż nam pokaſachu ßobuſtawy Drježdźanſkeho Hromadnika; ßu rjane a pěkne pornjo modernym też „reja“ mjenowanym „cźinkam“. Wulke rumnoſcźe Króny běchu polne Sserbow ſ bliſka a ſe daloka. To bě ßobu to najrjeńſche pſchi tym a też němſzy hoſcźo njepobrachowachu. —

W Budyſchinje budźe njedźelu Cantate Pětrowa zyrkej a torhoſchcźo pſched njej ſ hłownym měſtom evangelſkeho wuſtupa a wobßwědcźenja. Krajny biſkop Jhmels budźe tam k ſhromadźenym rěcźecź, kaž też wjednik evangelſkeho hibanja w Sakſkej, prof. Hickmann-Lipſcźanſki. Tuž, evangelſzy Sserbjo, wobdźělcźe ßo na tutych ſhromadźiſnach a wobßwědcźe ßobu ſ druhimi evangelſko-lutherſkimi ſchoſcźijanami, ſo ßwěrni ſtejimy k ßwojej evangelſko-lutherſkej wěrje!

W Drježdźanach bě ßo w jutrownym tydźenju wulka ßyła evangelſkich duchownych a bohoßłowzow ſhromadźiła, ſo by ßo wobdźěliła na tym tak mjenowanym akademiſkim tydźenju, kotryž bě krajne konſiſtorium wuhotowało. Snacźi wucźeńzojo ſ Lipſka a ſ druhich univerſitow mějachu pſchednoſchowacź kaž też krajny biſkop dr. Jhmels. Seſnacź ßo chcyhmy ſ najnowſchim ſtejniſchcźom wědomnoſcźe a ßo wudoſpołnjecź w tym, ſchtoż trjeba je ſa naſch cźaß a to dźěło w nim.

Liſtowanje: B. w B. ſa Jubilate. — R! we W! ſa Cantate (evangelſki dźeń w Budyſchinje!)

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXVIII.

1. Dwě maćeri.

Předstajće sebi stwičku na wsy. Deski špundowanja su šěroke a mjez nimi škawoby, do kotrychž so hromadźi próch. Tajke špundowanje dyrbi so myć a ze šćětku a mydłom rjedźić, zo by było běłe. A potom jo posypaju z běłym drobnym pěskom, zo by so hnydom zaso njewomazało. Na wsach njeje wašnje, zo bychu špundowanje z tepichami pokrywali, kaž w městach. A čim bělše je špundowanje, ćim wjetša je khwalba hospozy.

W kućiku na prawo widźiće małe łožo. To je łóžko małeje holčički. A maćerka dźerži swoju holčičku a powěda ji, kak knjez Jezus so stara samo wo kurjatka, kotreż běše runje pata k jědźi zawołała. Na wsy dadźa patu sydać na jejach wó jstwje, zo njebychu so jeja zazymniłe, hdyž so pata dźe najěść. A też potom w kuchinje dadźa kurjatkam běhać, zo bychu byłe w ćopłem a lěpje rostłe. Pata so stara wo swoje kurjatka. A kóžda maćerka so stara wo swoje dźěćatka. Wšak je też druhdy swoje kurjatka mjenuje.

Knjez Jezus dawa kokoški a kurjatka za přikład, hdyž praji: „Jeruzalemje, Jeruzalemje, ...kelko króć sym chcył zhromadźić twoje dźěći, tak kaž kokoš zhromadźuje swoje kurjatka po swojej křidle, a njejsće chcyli. (Mat. 23—37.)

2. Budź dobry k zwěrjatam.

Na dróze, kiž na horu wjedźe, za małym šwajcarskim městačkom je tafla z napismom „Škitajće zwěrjata“. Snano w žanem druhim kraju njewobkhadźuja ze zwěrjatami tak přećelnje, kaž w Šwajcarskej. Tohodla so zda, zo su tajke nawěštki njetrjebawši. Konje, kruwy, psy swědča wo přećelnem wobkhadźenju z nimi. Też woły, kotreż do ćežkich wozow přahaju, swědča wo swojej spokojnosći.

Małe koniki w Šwajcarskej bywaju zapřahowane do sanjow a woža pućowarjow. Su jara mudre a wutrajne. Hdyž jědu sanje k wjerchu a pohonč z nich zeskoči, zo by břemjo wolóžił, da so konik sam do małeho skoku a běži hač dóńdźe na wjeršk a tam zastanje a čaka, doniž jeho knjez dosćahnje. Hdyž pohonč zapraska z bičom, wohladnje so konik a započnje spěšnje běžeć. Přećelnosć k zwěrjatam so stajnje derje mytuje.

3. Boža służobnica.

Jónu wječor sedźeše swójba wokoło blida. Mała holčička so nana prašeše: „Nanko, čehodla ma kóždy Hanku rad? Wšako je tola horbata a njemóže hrajkać kaž my druhe a často wostanu doma za šulu; tola kóždy ji ma rad. Kak je to móžno?

„Wěš,“ wotmołwi nan, „pohladaj na tu lampu. Je to jenož njenahladna wěc a nječini žaneho hołka a tołka, ale čini tutu jstwu jasnu a přijomnu. Lampa dawa swětło, Hanka dawa lubosć a tohodla ma ju kóždy rad.“

A tomu je tak a Hanka „posłužowaše Knjezej Jezusej“, přetož to činja wšitcy, kotřiž lubuja. Tak posłužuj Knjezej Jezusej też ty.

Cźišło 17.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin **25. haprleje 1926** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

Jubilate.

Mat. 11, 28—30.

Ssobu k najßławnischim Božim domam ßłuscha hłowna zyrkej w Kopenhagenje a to psches kraßny wobras nascheho Sbóžnika Jesom Khrysta, kiž je Albert Thorwaldsen tutemu Božemu domej darił. Sbóžnik steji tam na wołtarju, je wobras jeniczkeje kraßnoscze. Je hacź by chzył Jesuß cźlowjekej, kiž tam pschińdże, napschecźiwo pschińcź, hacź by chzył w najwjetschej luboscźi cźlowjeka k ßwojej wutrobje cźahnycź a jemu pschiwołacź ßłowa, kiž spody wobrasa napißane steja: „Pójcze ßem ke mni wschitzy, kiž wy sprózni a wobcźeżeni scze, ja chzu waß wokschewicź!“

Tutón Sbóžnik steji tež nětko jako horjestawany fěrschta žiwjenja, kiž je ßmjercźi móz brał, psched nami a praji nam to ßame ßłowo: pójcze ßem ke mni wschitzy.

Ssu drje wschelakore hłoßy, kiž nam w naschich dnjach napschecźiwo klincza. Kak lubosnje wabi ßwět wo duschu, kak ßlubi to najlěpsche, to najrjeńsche, schtož móže ßebi cźlowjek jenož wumyßlicź. A tola, kiž sa tutymi hłoßami khodźi, bórsy pytnje, so je Duch a fěrschta ßwěta pschezo hischcze tón ßamy, kaž w dnjach spočzatka: wschě ßlubjenja ßu molenje, jebanstwo! Na město wokschewjenja namakasch njeměr, ßylsy, hubjenstwo, skaženje. Kak sbožowny cźlowjek, kiž hischcze poßłucha na pscheproschenje Jesom Khrysta, pój ke mni!

Pój k Jesußej, wón cźe tež nětko pscheproßy! Tekstne ßłowo praji, pójcze ke mni wschitzy, a poßledne ßłowo chzemy wožebje wosběhnycź. Nichtón wusamknjeny njeje, Jesußowe pscheproschenje, jeho luboscź, jeho ßmilnoscź njesnaje žane mjesy. Wón ßo njeprascha, kotremu ludej pschißłuscheſch, schto ßy, kak stary ßy, ßy ty tež dostojny tuteje wulkeje hnady a luboscze, ně, ně, wschitzy dyrbja dźěl bracź.

A kak sjewi ßo nam zyła wulkoscź a kraßnoscź jeho luboscze, hdyž ßłyschimy, komu woßebje jeho pscheproschenje płacźi. Sprózni a wobcźeżeni to ßu! Runje ſ nimi cźuje Knjes ßobu, jich najlěpschi a najßwěrnischi pschecźel. Wón wě, kak khlěb khudych ßłodźi, pschetož wón bě khudschi, hdyžli najkhudschi, wón wě, schto je dźěło a próza, pschetož wón je njesprózniwje dźěłał tak dołho, kaž sa njeho dźen bě; wón wě, kak bola hidy, sawischcze, njedźak a pschesczěhanje, pschetož wón bě najßazpjenischi; wón wě, schto je khoroscź a hubjeństwo, pschetož wschědnje je khorych a hubjenych pschi ßebi měł a wón je skónczńje tež ßmilny wyschschi měschnik. Wón je do ßwěta pschischoł pytacź a sbóžnych cźinicź tych shubjenych; wón je njepschecźel hrěchow, ale pschecźel hrěschnika. Jich je pytał w horzej luboscźi, haj ßamo w ßmjertnej hodźinje ma hischcze srosymjenje sa stóstnika, jeho ßobu domoj wosmje do kralestwa njebjeskeho Wótcza.

My ßmy pak jenož wo tym rěcźeli, schtož bě, ale ně, Jesuß też dźenßa hischcze sprózných a wobcźeżenych pyta. Wón ma srosumjenje sa wschu twoju nusu, sa wschě wobcźeżnoscze, kiž tebi žiwjenje wobcźeżuja, hdyž twoje ßwědomnje cźe wobkorži, dźi k njemu, praj jemu, kak je cźi wokoło wutroby. Tu na semi cźe ßnadź nichtó njesrosumi, ale Jesuß chze ßo nad tobu ßmilicź, wón je jeniczki lěkaŕ, kiž móže duschi pomhacź a ju hojicź.

Tekstne ßłowo praji: Pójcze ßem ke mni wschitzy, kiž wy sprózni a wobcźeżeni scze, ja chzu waß wokschewicź, pola

mje dyrbicże wotpoczink namakacź. A Jesuß njeßlubi to jenoż, ale wón jo też dżerži. Wschitke kubła ßwěta, njech też rěkaju każ chzedża, njemóża cźlowjekej pokoj, troscht, wokschewjenje dacź, jenoż Jesuß to ma. Jeho ßkowo je hlěb żiwjenja, ty dyrbisch jo jenoż bracź. Dyrbi Jesuß cźi něschto dacź, dha dyrbisch na jeho pscheproschenje poßłuchacź a dyrbisch ſ pytazej, sprawnej wutrobu, kotrejż chze ßo picź, k Jesußej pschińcź. Też najlěpsche żórko hojenja tu na semi móże jenoż tym pomhacź, kiż jo pytaju a wużiwaju. Tuż njepoßłuchaj na ßłoßy, kiż chzedża cźe wot Jesußa wotdżerżecź, njepoßłuchaj na próśdne samolwjenja, ſ kotrymiż ßy hacź dotal jeho pscheproschenje wot ßo pokasał.

A potom wostań też pola Jesußa, wostań w jeho schuli jako jeho wucżomnik! Tekst praji: wsmicże na ßo mój pschah a wukńcże wote mnje, pschetoż ja ßym cźicheje myßle a ſ wutroby pokorny. Wón je nam wopißmo wostajił, so bychmy ßlědźili sa jeho stopami. To je żiwa wěra, hdżeż cźlowjek niz jenoż wosmje, ale też da, mjenujzy ßebje ßameho, ßwoju staru, hrěschnu wutrobu se wschej ßebicżnoscźu, a sa to roscże Jesuß wschědnje pschezo bóle we wutrobje.

Je pak tak we wěrje twoje żiwjenje woprawdże khodźenje sa Jesußom a wukńjesch w jeho schuli wot njeho cźichu myßl a ponižnoscź, potom budżesch też shonicź, kak je jeho brěmjo lohke a jeho pschah łahodny. Jeho kasnje njejßu sa tebje żana wobcżežnoscź wjazy, ale wjeßele, a ty ßo ſ radoscźu prózujesch, je dopjelnicź.

Tak budże nasche żiwjenje prawe Jubilate, my pschiwyßkamy jemu wschědnje, pschikhwatamy jemu a dostanjemy wschědnje wot njeho wscho, schtoż potrjebamy. A kak dołho, dha pschińdże to wěcżne Jubilate. To khude żiwjenje se wschej prózu a kschiwdu, se wschěmi bědżenjemi je nimo schumiło, a my dźemy k Jesußej a tam ßo dopjelni sa wěcżnoscź: wascha wutroba budże ßo wjeßelicź a tute wjeßele, tute wokschewjenje, tutón měr njedyrbi něchtón wot naß prjecź wsacź. Hamjeń.

Spokojene żedżenje.

Powjestka ſ cżaßa Khrystußoweho.

Spißała Kristina Royowa.

(Pokracżowanje.)

Jako pak wona wosta k jeho nohomaj leżo a wokoło bliba ßedżazy ßo hórschachu, rjekny k njej: „Twoja wěra je tebi pomhała, dźi ſ měrom!“

A wona je stanyła a je schła a je była widżecź na njej, so je jej było wschitko wodate a so je była jeje wutroba wustrowjena tak, laż Johanje ſ Chuza abo Mariji ſ Magdala. —

„Hdyż ja k njemu pschińdu“, myßlesche ßebi Jonathan, „woda wón też mi wscho a też mje wustrowi!“ —

Skóncżnje pschinjeße levita Alfeus, pucźujo do Jerusalema, powjescź wot Manaßeja. Jara srudny podawk bě jeju pschecźela sadżerżał, k nimaj pschińcź. Drohi mischtr Jan njebě wjaz mjes żiwymi! Herodasch bě jemu dał w jastwje hłowu cźecź a jeho żadławje moricź pa żadanju njeschlachotneje Herodiady. — Levita płakasche, wo tym rosprawjejo. —

Herodes ßwjecźeschе narodniny a sabawjesche ßo se ßwojimi hoscźemi. Tu nadobo sastupi dźowka Herodiady a Filipa, jeho bratra, a sapocża psche renje rejowacź. Jeje reja salubi ßo Herodaschej tak, so ßlubi, jej wschitko dacź hacź do połojzy ßwojeho kraleſtwa. Tuż je wona běżała k macżeri, a tuta je jej radźiła, so by ßebi żadała hłowu Jana kschcżenika na schkli. Je jej pschi tym też wěscże powědała, so kral na tutoho Jana rad poßłucha a rad po jeho radże wschitko cżini; tak mohł Jan jeho też hischcże k tomu dowjescź, so by jeju wot ßebje puschcźił. Wonaj njeſmějetaj pokoja, dokhoż by był Jan żiwy a krala pominał.

Dźowka je ßebi tehdy żadała Janowu hłowu, a kral, hacżrunje je ßo srudźił, je tola do jeje żadanja swolił. Schto je Herodias ſ hłowu cżiniła, nichtón njewě. Jeho cźěło je Manaße pokhował ſ druhimi wucżomnikami. Tola Manaße je żarował sa mischtrom tak, so je skhorił; hakle nětkle bu to lěpje ſ nim; wón pschińdże, tak bórsy hacź to samóże.

Wótz Jakub żarowasche jara, so bě profeta Boži dyrbjał takle sahinucź. Jonathan wopłakowasche jeho ßmjercź se hórkimi ßylsami. Njedźiwasche ßo wjazy na tym, so njebě Manaße pschischoł, dźiwasche ßo pak na tym, so njebě Jesuß mischtra Jana wußwobodźił. Ale wschak, wótzej Jakubej wón to njeje prajił. „Ach!“ tak ßebi pomyßli, „Hdy bych ja tajku móz měł, każ Jesuß, ja njebych to dopuschcźił!“

VIII.

„Tuż tak ſ Bohom, wótcże Jakubje!“

„Požohnuj tebje tón Knjes, ßyno mój! Pucźuj derje! Bóh naschich wótzow daj tebi to spokojenje twojeho wutrobneho żedżenja!“

(wobras Wótz Jakub w łożu, kładże ruku na Jonathana.)

Starzowa ruka wotpocżowasche żohnujo na hłowje hólza, kotryż bě skóncżnje na tym, wotpucżowacź k Jesußej. Bě to kraßny jaßny dżeń! Pschiroda bě ßo woblekła nowu drastu.

Starz położy ruku na wocży a hladasche sa ßo wotßalowazej postawu ßwojeho młodeho pschecźela, doniż ßo jemu se wocżow njeshubi.

Też staroscźiwa macźerka stejesche tam psched domcżkom, hladajo sa nim; bě ßynej do wacżoka scżiniła wóßom khlěbow a hódno rybow.

„Ja njebudu na nikoho cżakacź!“ tak bě Jonathan prajił, kotryż wjedżesche, so bě ßo Jesuß pschewjesł do krajiny Gardarenskich. „Ja póńdu k pschistawej a tam pocżakam; wón tola saßo wrócżo pschińdże! Tak k njemu dozpiju!“

Wótz Jakub njebě jemu wobarał. Bě też hólzowu macź troschtował a směrował. Běschtaj Jonathana ſ požohnowanjom puschcźiłoj ßo nadźijejo, so jeho budże pschewodźecź jandźel Knjesowy. — Żadoscźiwzje cżakaschtaj na jeho wrócżenje. —

Jonathan dopucżowa sbożownje hacź do Tiberiady. Pschischedschi k brjohej, wuhlada łódź, kotraż chzysche runje na druhu stronu dojěcź. Wón proschesche, so bychu jeho ßobu wsali, a sapłacźi wjesbu. Jemu ßo njechasche cżakacź pschi brjosy, bě wot starza, kotryż bě ſ krajiny Gardarenskich pschischoł, ßłyschał, so je Jesuß hischcże na druhej stronje a so tak bórsy njepschińdże.

Na łódźi bě wjele rěcže wo tym Knjesu; tak jeho wschitzy mjenowachu. Łódź łłuschesche wótzej Zebedejej, a tutón powědasche, schtož bě wot ßwojeho ßyna Jakuba shonił. Jako běchu ßo do krajiny Gardarenskich wjesli, bě tón Knjes był tak wustaty, so bě w sadnej łódźi na puzawku wußnył. Wón njemějesche dźě wo dnjo ßaneje měrneje hodźinki, też k jědźi niz, a w nozy dźěsche do ßamotnoscże ßo modlicź. Wón spasche; tu pschiczeże ßylne njewjedro s wichorom, łódź bu tam a ßem mjetana a woda lijesche ßo do njeje; nurjesche ßo skoro. Wón spasche a spasche tak cźicho, kaz dźěczo, kotreż macź na kolenomaj koleba. Skónczńje wobja wuczobnikow wulka bojoscź; pschistupichu k njemu a wubudźichu jeho: „Knjeże, wukhowaj naß, my hinjemy!“

„A wón?“ woprascha ßo Jonatan.

„Wón stany, pohladny namorjo, pohrosy jemu a rjekny: „Womjelkń a woněm!“

Wichor hnydom wocźichny, żołmy spadnychu; bu cźicho a jaßno. Knjes pak pokhłosta wuczobnikow, so wěry njemějachu.“

Mnoho ßebi Jonatan wo tym pschemyßłowasche, kajka to wulka móz, roskasowacź takle wětrej a morju; to móże jenoż stworicźel!

Jako hacź k brjohej dojědźechu, móżesche Jonatan hižo zyłe wotrěsti s Jesußowych prědowanjow s hłowy. Rad powědachu rybazy napjatemu poßłuchaŕstwu, kak je Knjes prědował wo ßyjerju, kiž ßymjo rosßywa. A hlej, jene padny na schcźeżku, a ludźo jo rosteptachu, ptaki pod njebjom je sesběrachu; druhe padże na skału, sesłkhadźa, ale njemějo włóhi, swjadny; to tsecże do cźeŕnjow, a te cźeŕnje jo sadußychu; to schtwórte skónczńje padny na dobru semju a pschinjeße wużitk tsizeczikróczny, schěscźdźeßacź, haj stokróczny.

To ßymjo je Boże ßłowo. Kotreż padny na schcźeżku, to ßu cźi, kotsiž ßłysscha, ale satan pschikhadźa a bjerje jo jim s wutroby, so njebychu wěrili a so njebychu byli wumóżeni. — Kotreż padże na skału, to ßu cźi, kotsiž, hdyž jo ßłysscha, jo pschijimaju s radoscźu; ale woni nimaju korjenjow; na cźaß wěrja, ale w cźaßu spytowanja wotstupja. — Kotreż padny mjes cźeŕnje, ßu cźi, kiž ßłysscha, ale staroscże wo semńske wězy a sjebanje dußy w nich to ßłowo, a woni nimaja żaneho wużitka. — Ale kotreż padże na dobru semju, to ßu cźi, kotsiž w cźistej a dobrej wutrobje khowaju to ßłowo Boże a maju wużitk w scźerpliwoscźi.

Jonatan njewědźesche, kak běchu ßo hacź k druhemu brjohej dowjesli, tak bě sapschijaty wot rosprawow a rybakow.

(Pokracźowanje.)

Evangelski sjězd w Budyschinje.

Hižo ßobotu 1. meje wuhotuje popołdnju a wjeczor sawodne seńdźenje sa njón a sa tych, kotsiž móża hižo ßobotu w Budyschinje bycź. Njedźela Cantate je potom hłowny dźeń a pónduźelu dokónczenje.

Ssobotu popołdnju je shromadźisna „Evangelskeho swjaska laikow ludoweje zyrkwje“. Tutón swjask ma też wuhotowanje zyłeho sjězda, kaz jo loni też w Mischnu měješche. Nimo toho je potom wjeczor mjes druhim piskanje posaunistow, musikalna ßwjatocźnoscź w Pětrowskej zyrkwi a powschitkowne seńdźenje hižo pschitomnych.

Njedźelu Cantate. Rano ½9 hodźin pschijědźe woßebity cźah s Drježdźan. Wot dwórnischcźa cźahnu wschitzy na tsełeŕnju, hdźeż je w 9 hodź. rańscha nutrnoscź. Po tutej roseńdu ßo ßyły duzy do města. ¾11 hodźin sestupaja ßo wschitzy do ßwjedźeńskeho cźaha, so bychu do Pětrowskeje zyrkwje kemschi schli. Prědowanje směje dwórski prědaŕ faraŕ Keßler-Drježdźanski. Je-li ßyła kemscherjow pschewulka, budźe też w Marijnej-Marcźinej zyrkwi ßwjedźeńska Boża ßłużba. ½2 hodźin budźe shromadny wobjed we wschelakich hoscźenzach. Schtóż ßo na tutym wobdźěli, dyrbi ßo pola měschcźanskich duchownych — fararja Mendy — samołwicź. Wot ¼3 hodźin hacź do ½4 hodźin pokasuja knjeża s Budyschina hoscźom Budyschin a jeho woßebnoscże. W 4 hodź. je wulka sjawna shromadźisna na torhoschcźu pschi Pětrowskej zyrkwi. Tutu wotewri rada wyschscheho krajneho ßuda Kulka-Drježdźanski. K tomu ßo pschisamknu postrowy. Hłownu ßwjedźeńsku rěcź dźerži pschedßyda swjaska profeßor Hickmann-Lipscźanski. Dokónczne ßłowo poręczi direktor krajneho ßuda dr. Janck-Drježdźanski. ½6 hodź. pschisamknje ßo wulke sjawne evangelske wustupjenje abo wusnacże evangelskich k ßwojej drohej evanglskej wěrje. To ßo stanje na ßamßnym městnje psched Pětrowskej zyrkwju. Sswjedźeńske ßłowo wupraji pschi tutym nasch sakski krajny biskop D. Ihmels W 6 hodź. piskaja posauniśtojo k wjecźoru. Budźa tam na 125 posauniśtow, kotsiž zyły dźeń pschi wschelakich wuhotowanjach ßobuskutkuja. Wjecźor ¼9 hodźin wotjědźe woßebity cźah saßo do Drježdźan.

Pónduźelu dopołdnja w 9 hodź. sapocźnje ßo nowe woßebite poßedźenje abo wuhotowanje, na kotrymž dyrbjeli ßo woßebje duchowni a woßadni sastupjerjo wobdźělicź; tola pak też drusy. Budźa ßo dźerżecź powucźaze pschednoschki wo scźěhowazych 4 ważnych należnoscźach: kniha, wobras, spěw, hra. Kak mamy je w nabożnym żiwjenju wużiwacź, trjebacź, k cźomu wschemu nałożowacź.

To wscho hromadźe je wulke bohate poskicźenje. Evangelszy Łużizy maja nětko nadawk, se ßwojim wobdźělenjom pschi tym k tomu pschinoschowacź, so by wuhot cźim móznischi był a jeho wliw cźim wjetschi a jeho żohnowanje cźim wobschěrnische a to pschede wschěm też sa naschu Łużizu.

Tuż tohodla Cantate do Budyschina!

Zyrkej a stat.

— Lipscźanske wucźeŕske towaŕstwo agituje sa to, so starschi dźěcźi s nabożnych hodźin wosmu, a to tón ras woßebje sa to, so bychu te dźěcźi, kotreż do 6. rjadownje sastupja, se nabożnych hodźin sa żiwjenjowědu (Lebenskunde) pschestupiłe. Starschim scźele listna, kotreż trjebaja jenoż wupjelnicź — a dźěcźo je nabożne roswucźowanje shubiło. Wobnowja też saßo stare wudawanje, so ßwětna schula tola njeje bjes nabożiny. Tole wospjetowacź wschak je nusne, dokelż to tola nichtó wjazy njewěri. — Tute a podobne pospyty tajkich, kotsiž pschecźiwo zyrkwi steja, maja pak, lubi cźitarjo, dźenßa druheho rasa hacź 1919. Tehdy běchu to nadběhi a nadpady na zyrkej a nabożinu. Dźenßa ßu wone něschto druhe: ßu jenoż hischcże schkitanje a wobaranje; woni, kiž pschecźiwo nabożinje ßo prózuja, s tym wschěm te dobytki, kotreż ßu w mutnych lětach nastróżenja cźinili, schkitacź a sa ßebje sdźerżecź, cźuju, so druhi wětr duje, widźo, so druhe hibanje ßo sběha, mjenujzy to, kotreż wjedźe lud saßo k nabożinje, k wěrje. S toho sbywa pak sa wschěch, kiž ßu sa nabożinu, tón wulzy ważny nadawk, cźim ßwěrnischi bycź w tym, schtož zyrkwje a nabożiny je, a cźim pilnischo a njebojasnischo wustupowacź sa rosschěrjenje, dobywanje ducha kschescźijanskeje wěry.

Hdyž to njepomha!

Njedźela Palmarum a konfirmazija dźěćźi je saßo ras sjewiła, so też starschi dźěłaćerskeho stawa ßwoje dźěćźi radscho k Božemu wołtarjej wjedu, hacž k blidej ßwětneho woßwjećenja młodźiny. So ßo cźi, kiž ßu ßwobodomyßlni a bjes kschesćźijanskeje wěry, na to słobja, ßo njedźiwamy. Pischu ßamo wo tym, so pschezo hischće wjele starschich dźěłaćerskeho stawa dopuschćźi, so dźěćźi „na natykowazej konfessionelnej khorosćźi khorja". Tuž měnja, so dyrbja něschto cźinić, so by to bórsy hinak było. K tomu namołwja w lěwosozialistiskich nowinach. K tomu ßu wschě ßrědki dobre, tak też scźěhowaze:

„Sjednoczeństwo proletariskich ßwobodnosmyßlenych" dyrbi jednoru jehłu shotowić, na kotrejž dyrbja ßkowa abo snajmjeńscha ßkowo sapoczaze pißmiki stejeć: „Heraus aus der Kirche!" Schtož ßo wuwikuje, wužije ßo sa skutkowanje sa wustup s zyrkwje. Wschitkim, kotsiž tutu jehłu nimaja, žiwjenje tak cźeźke kaž móżno cźinić, a to s wußměschowanjom a schibakstwom, a runje tak s woprawdźitymi cźeźemi. Njeßmědźa s tajkimi do korczmy hić (!!!), niz ßo wukhodźować, niz pheczelniwje wobkhadźeć. Tak dyrbi ßo wliw tych miliionow ßwobodnosmyßlenych w Němskej, prawje sarjadowany, tak seßylnić, so ßo njemóże žadyn dźěłaćeŕ wjazy wusamknyć. —

Potajkim, wy lubi dźěłaćerjo, wjeßelcźe ßo! Kak pschecźelniweho smyßlenja ßu tola tucźi Waschi towarschojo se ßwobodnosmyßlenych, zyrkwi njepschecźelnych kruhow!!!

Kelko kschesćźanow je na semi?

Po najnowischich wobliczenjach bydli na semi 265 milijonow katholikow a 210 milijonow protestantow. Kelko ma jich prawoßławna zyrkej — dozyła te tak mjenowane rańsche zyrkwje — njehodźi ßo tak lohko wobliczić. Hdyž jich sa Rusku se Sibirskej na 100 milijonow liczimy a sa a sa Balkan 25 milijonow, naliczimy ßnadź hromadźe s kschesćźijanami w Afriźy a Asiskej na 125 abo 130 milijonow. Pschi tutych liczbach dyrbimy wědźeć, so někotre protestantske zyrkwje jenož tych licza, kotsiž ßmědźa k Božemu blidu hić. Bychu-li też wone tak liczike, kaž druhe zyrkwje, by jich protestantow hischće na 20 mil. wjazy było, wožebje sa połnóznu Ameriku.

Protestantismuß je w poßlednich lětdźeßatkach bóle pschiběrał hacž katolizismuß. Wot 1872 ßem je protestantismuß w Němskej na 54 proz. dobył, to réka je jich dźenźa wjazy hacž połowza wjazy; katolizismuß je pornjo tomu jenož 30 prozentow dobył.

Jendźelska je w poßlednim lětstotku 1 milijon katholikow shubiła, a to drje wożebje s wucźahowanjom s Iriskeje. Wucźahowanje pscheměnja wschak też hewak kaž liczby wobydlerstwa, tak też liczby wěruwusnaczow.

Na něschto druhe ßo bóle a bóle kedźbuje w poßlednich lětdźeßatkach pschi pschirunowanju a wobliczenju tutych liczbow: na liczbu narodow, hacž tuta pschiběra abo woteběra a kak to. S toho spósnajemy, so je w Amerizy pola protestantow wjazy narodow hacž pola katholikow, w Europje pak nawopak.

Tute liczby nam praja, so njeje romskokatholska zyrkej wo tak jara wjele wjetscha hacž nasche protestantske zyrkwje. Tola, liczby wschak tu njerosrißaja, ale to, schtož je sakožk zyrkwje: a to je a wostanje sa naß jenož a jenož Jesuß Khrystuß ßam a jeho ßkowo, nascha biblija!

Wo wukubłanju dźěćzi.

Njeměj ßwoje dźěćźo sa najlěpsche a najrjeńsche!

Klucź k wutrobam ßwojich dźěćźi njenamaka tón, kotryž njemóże s nimi hrajkać a žortować.

Schtož ßy prajił, dyrbi płacźić, a to bjes pschilubjenjow, bjes mytowanja, bjes pukow, bjes ßwarjenja.

Tebi njeßmě wscho jene bycź, s kim twoje dźěćźo wobkhadźa a schto cźita.

Wucź ßwoje dźěćźo wótzny kraj a lud lubować, to je sakožk, na kotrymž dyrbi junu stacź, a wokolnosćź, w kotrejž ßwoju sepjeru namaka.

Bohate twoje dźěćźo bycź njetrjeba, ale pilne, niz ßławne, ale schwarne.

Twoje dźěćźi sa žane dźěło pschedobre njejßu.

Skrućej smužitosćź a wolu ßwojeho dźěsćźa, ale jeho khrobłosćźi wobaraj.

Wukubłaj s Bohom a k Bohu!

Sdźěłanosćź wußwobodźuje, wěra cźini hischće ßwobodnischeho.

Bóh wot tebje wotmołwjenje žada, kak ßy ßwoje dźěćźi wocźahnył. (Pschek. T.)

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Sserbske spěwarske.** Jutsje pónd̄zelu 26. haprleje dźěłamy dale. Pschitomnosćź wschěch je nusna dla ważnych dojednanjow. Pónd̄zelu 3. meje wobdźělimy ßo potom dopołdnja na pschednoschkach, kotreż ßo w 9 hodź. sapocznu — hl. Evangelski sjěźd —. Hacž potom popołdnju we ßwojim dźěle postupujemy, postajimy jutsje.

— **W Budyschinje** cźinja wobschěrne pschihoty sa pschikhad evangelskich hosćźi, kotsiž 1. a 2. meje na evangelski sjěźd do Budyschina pschińdu. Njeje tola jenož zyły sjawny wustup sarjadować, też pschenozowanje a hospodowanje chze wobstarane bycź. Bě ßo jich tola loni k shromadnemu wobjedej w Mischnu na 4800 hosćźi samołwiło. Mjes druhimi dyrbja też posauniśtojo — budźe jich na 125 —, kotsiž njemóża na nóz domoj, pschenozowanje namakać. Tuž njech też nasche wßy nasad njewostanu. Njech s bohatym wopytom ßwjedźeń porjeńscha!

— **W Lubiju** ßu ßebi sa prěnjeho fararja abo primarija wuswolili fararja Franku, kotryž je nětkole w Rychbachu w Vogtlandźe. Hižo w meji nastupi nowy primarius, kotryž je też wudawarŕ „Noweho zyrkwinskeho cźaßopiße", ßwoje sastojństwo. Tuta wólba ma wożebitu ważnosćź, dokelž budźe Lubijski primarius s dobom se superintendentom sa Lubijski zyrkwiny wokrjeß, tak bórsy hacž nowa wustawa połnomóz dostanje. Hdy to budźe, drje dźenźa nichtó prajicź njemóże. — Podobnje ma ßo wěz w Budyschinje. Też tam chzedźa primarija wolicź; też tutón pschewosmje, hdyž je wěz tak daloko, superintendenturu sa Budyschski wokrjeß.

S **Cźorneho Khołmza.** Też pola naß je sarske městno wuprósdnjene. Hdźe pschińdźe nam ßerbski farar ßem? We Sakskej ßo też, kaž ßłyschimy, jene městno po druhim wuprósdnja a ßerbszy duchowni tam pocźinaju pobrachować. To je też nusa sa naß w Pruskej, hdźež tak hižo sa Sserbstwo telko wożadow shubichmy. Bóh chzył dać, so bórsy duschepastyrja dostanjemy, kiž je nascheje ßerbskeje réczje połnje mózny!

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 18.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **2. meje 1926** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 sotych pjenjezkow.

Cantate.

Evangelski dźeń w Budyschinje.

Tak praji nasch Sbóžnik: „Ja snaju swoje wowzy a wone mje snaja“. Jana 10, 14.

„Dźenża, Cantate, do Budyschina!“ tak dyrbi heźko rěkacź sa kóždeho swěrneho evangelskeho kschescźijana. Cźehodla? Nascha krajna zyrkej ma dźenża cźeźke stejnischczo, ma wjazy njepscheczelow hacź prjedy hdy. Też zyrkej dyrbi kedźbowacź na snamjenja teho cźaża; schtóž chze dźenża w sjawnym žiwjenju něschto dozpěcź a wuspěchowacź, njeźmě jako jenotliwy żam stacź, ale dyrbi so s jenak smyślenymi k žylnemu swjaskej shromadźicź a organisowacź a s nimi w nahladnej liczbje sjawnje wustupowacź. Tole chze dźenża w měscze swjask ludozyrkwinskich lajkow cźinicź. Seńdźe so tu wjele zyrkwinszy smyślenych evangelskich s zyłeje Sakskeje. Też Sserbja dyrbja pschi tym bohacze sastupjeni bycź! Njech so tohodla kóždy, kotremuž so někak hodźi, kiž swoju zyrkej lubuje a so k njej swěru dźerži, dźenża Cantate, sobu wobdźěluje na tutym sjěźdźe do Budyschina (Domfahrt)! — Jowle njeje rosdźěla mjes Němzami a Sserbami; cźujemy so wschitzy jenak jako dźěcźi a sobustawy swojeje droheje evangelsko-lutherskeje krajneje zyrkwje; wusnawamy so wschitzy jenak s tsecźim artiklom swojeho wěrywusnacza: „wěrimy jednu swjatu kschescźijansku zyrkej, shromadźisnu tych swjatych.“ Haj, njejźu pschezo runje Sserbjo wožebitu luboscź k swojej zyrkwi wopokasali a so k njej swěru dźerżeli? Njeběsche to jich wožebita pycha a cźescź? Bohužel zkyschimy a widźimy dźenża, samo s dobrych serbskich wožadow, kak so ludźo, kiž so pschi tym sami hischcze sa dobrych Sserbow maja, bóle a bóle wot zyrkwje wotstaluja, haj pschecźiwo njej a duchownym (kiž so swěru sa swój lud prózuja) sobu schcźuwaja a schkaraja. Běsche to prjedy hdy dobre stare serbske waschnje naschich wótzow? Chzemy njespokojnemu, njewěrjazemu swětej nascheho cźaża to wjeźele cźinicź, so nam niczo wjazy swjate a cźescźedostojne njeje? „Budźcźe strósbi a wachujcźe, pschetož wasch pschecźiwnik, tón cźert,“ — też mjes nami dźenża — „khodźi wokoło jako rujazy law a pyta, kohož by póžrjeł.“ (1. list Pětra 5, 8.). Tajkeho njemóżemy sa sprawneho Sserba pósnacź, kiž żadneje wěry wjazy nima a swoju zyrkej wjazy njeschkituje a njelubuje. Wostańmy jedne stadło! Sserbskim wožadam hrosy wulki strach, so bórsy wjazy doscź serbskich duchownych njebudźe; schto potom? Posylnimy tehodla swoje mozy, kiž hischcze swěru sa naš dźěkaju! Wustupmy a wusnajmy so tak też sjawnje dźenża sa swoju zyrkej we wschej luboscźi! Jenož takle móżemy nowe młode mozy sbudźicź. Bóh luby Knjes pak pomhaj, so by też psches shromadźisny tuteho sjěźda nowa móz, nowa luboscź, nowa swěrnoscź wukhadźała sa jenotliweho, sa nasch zyły lud a naschu evangelsku zyrkej!

„Ja snaju swoje wowzy,“ praji nasch Knjes. To je wulke słowo a troschtowaze słowo! Kak mało snaja so ludźo mjes sobu! Kak wopak sudźi so husto wo sobucźlowjeku. Haj, najbližschi pschiwójbni so husto tak mało snaja! Kajki nan, kajka macź snaje woprawdźe najhłubsche smyślenje a saczucźe swojeho dźěsźa? Husto khodźa cźaż žiwjenja jedyn pschi druhim, kaž zusy nimo so. Pola druhich móżemy drje jich swonkowne skutki wobkedźbowacź, jich sadźerżenje a wasch-

nje widźecź, ale jich wutrobu tola njeſnajemy; a wutroba je tola ta rola, ſ kotrejež wſchitke ßkowa a ſkutki kaž płody wuroſtu. Jenož naſch Sbóžnik, kaž Bóh tón Knjes, njehlada na to, ſchtož je pſched wocžomaj, ale ſnaje też naſchu wutrobu. Tohodla wón wo nikim wopak njeßudźi, nikomu njeprawdu njeczini, ale wón je ßam prawdoſcź a jeho pucże ſ nami ßu ßwjate w dobrych a ſłych cžaßach, hacžrunjež my ßlepi cžłowjekojo to huſto njepóſnawamy.

Jeho wowzy ßmy my. Wſchitzy, kiž ßmy kſchcżeni, ßkuſchamy do jeho ſtadła; haj jeho paſtyŕſke wócžko hlada hiſchcże dale. Też cźi, kiž ßo hiſchcże pſched pſchibójſkimi ßwjecżatami poklakuja, ßkuſcheja k njemu, hdyž też to hiſchcże njewjedża. Kaž Boże ßłónczko wſchěm ßwěcźi, dobrym a ſłym, tak je wón ßwoju drohu krej na kſchižu ſa wſchěch pſchelał. — A wón ſnaje Tebje a mje. To je hubjeny paſtyŕ, kiž ßwojemu ſtadku hicź dawa, hdźež chze, ſo by žadneje próży ſ nim njeměł, njech ßo wowzy wobjěđża a kónž wosmu abo niz. Prawy paſtyŕ ſnaje ßwoje wowzy a wě, ſchto je ſa nje dobre, hdże ma je hnacź a hdże wotehnacź, ſo njebychu ſchkodu brałe. Tak Khryſtuß naß ſnaje. Wón wě, ſchto nam howi. Tehodla dawa jednemu cźežke, druhemu lohke dny. Pſchezo ßmy pod jeho wocžomaj a wot njeho wobkedźbowani. A kaž ſtadło wobarnowane wěmy, tak dołho hacž je paſtyŕ w bliſkoſcźi a kaž ßebi tak dołho žadyn paduch ani wjelk na ſtadło njeſwěri, runje tak ßmy połnje wukhowani, hdyž ßo wot Khryſtußa njedźělimy. To móżeja ßo wody walecź abo hory tſchaſcź, — jeno ſo mamy Khryſtuża, — mózemy pſchi tym wſchěm tak měrnje ſpacź, kaž hdyž w ßwojim domje leżimy a wichor do domu ſtorka. —

„A wone mje ſnaju," tak pſchiſtaji naſch Knjes. So bychmy wſchitzy mjes tymi byli, kiž jeho ſnaja! Tón kiž wſcho ſ jeho żiwjenja wě, kiž wſchě jeho ßkowa ſ hłowy ſnaje, ſo mohł je bjes ſaſtorcżenja ſpěwacź, tón jeho ſ tym hiſchcże dawno njeſnaje. Ale ſchtó dha? Hdyž je ßo wowza ſabłudźiła a paſtyŕ dże ſa njej a ju wohlada a ju woła a nětk wona jeho ßkyſchi a ßo wotwoła a wjeżeła k njemu a potom ſa nim běži, njech też wón khwata abo po kamjeńtnym pucźu ſtupa, je wěſte: Ta paſtyrja ſnaje! Tehodla tón Khryſtuża ſnaje, kiž ßo, hdyž tón Knjes woła, też wotwoła, kiž rjekńje: Tu ßym ja, ſa Tobu póńdu, a kiž potom też ſa nim dże a po jeho ßkowach a pſchikładże cźini, njech też tajki pucź runje lohki njeje. Snajemy jeho my tak? Snajeſch jeho Ty tak?

W naſchim cżaßu ßu wſchelazy ßwojeho dobreho paſtyrja woteſnali. Ludźo ßu żiwi, jako bychu to ßkowo Khryſtußowe żenje njeßkyſcheli, jako żadneje zyrkwje było njeby, jako też hódno njeby było, ßo ſa duſchu ſtaracź, ſo by na měſtno wěcżneho ſboża pſchiſchła. Wot zykeje kſcheſcźijanſkeje wěry, wot wſchěch 3 artiklow jim nicżo w pomjatku woſtało njeje, hacž „draſta a cżrije, jěſcź a picże, dom a dwór, rola a ſkót" a wot ßwjateho wótzenaſcha jenož jedna próſtwa, ta ſchtwórta: „Naſch wſchědny khlěb daj nam dźenża!" Wſcho druhe ßu ſabyli. Niz tak, lubi bratſja a lube ßotry: Chzemy ßo prózowacź, ſo bychmy teho dobreho paſtyrja ſnali, kiž naß ſnaje, a jeho też pſched ludźimi wuſnawali. Potom budże naß też pſched durjemi wěcżneho żiwjenja ſnacź a ſ nami cżinicź po tym ßkowje: „Schtóż mje póſnaje pſched ludźimi, teho chzu też ja póſnacź pſched ßwojim wótzom w njebjeßach." R.

Němſka mſcha.

Njedźelu Cantate a dozyła lětża ſpomnimy woßebje na jene ſ tych ſa naſchu evangelſko-luthersku zyrkej wažnych ſawoſtajeńſtwow naſcheho reformatora Luthera, na jeho tak mjenowanu „Němſku mſchu". — Die deutſche Meſſe —, na jeho ſarjadowanje a jeho porjad evangelſkich Božich ßkužbow.

Hdże ßem tuto mjeno, hdże ßem dozyła to mjeno mſcha, kotrež woßebje katolſka zyrkej trjeba, — a my evangelſzy Sserbjo niz wjele mjenje, hdyž prajimy: kemſchi hicź, kemſchenje atd.

„Mſcha" je to ßamßne ßkowo, kaž „maßa", kotrež we cźiſcże druhim ſmyßle trjebamy, mjenujzy we wikowanju,

Bój a pokoj wěrjazych.*)

Hłóß: Nam twjerdy hród je naſch Bóh ßam ꝛc.

Dźenß, evangelſzy kſcheſcźenjo,
ßej kěrluſch ſaſpěwajmy,
ßo w Budyſchinje ſkhadźujo,
a ſjawnje wuſnawajmy
wěru luthersku
ßwoju ſ radoſcźu,
kiž naß woſboża,
nam ſbóżnoſcź poſkicża,
ſo bohacźi ßmy w Bosy!

Budź cżeſcź a khwalba Wjetſchnemu
ſa miłoſcź jeho Bożu,
kiž dopomha nam k dobycżu
a połnom' jónu ſbożu
pſches ſchkit ßwojeho
ßłowa ſbóżneho,
kiž naß wußwjecźi
a połnje wupyſchi
ſa kraßnoſcź jeho raja! —

Tuž krucże ſtejmy na ſtraži,
ſo njeby krónu rubił
nam njepſcheczel pſchi cżěßnoſcźi
a wuhlad tak ßo ſhubił
na dźeń radoſcże
w Božim pſchichodże,
hdyž kral kraßnoſcże,
naſch Sbóżnik Jeſuß, chze
naß ſ boja wuwjeſcź wſcheho.

Tu hoſijanah ſpěwajmy
my hiſchcże pſchezo ßwěru,
hdźež na cżěri ßmy ſ zuſoby
w dom k njebjeſkemu měru!
Halelujah nam
klinczecź ſbóżne tam
budże bjes kónza
pſched ſtołom Sſrědnika,
kiž ſjednał naß je ſ Bohom. —

*) Dopomjeńka na ſjeſd Evangelſko-Lutherſkich njedźelu Cantate (2. V.) 1926 w Budyſchinje. Podał M. U.

hdyž rěčimy a pišamy n. psch. wo „Lipsčanskej maßy“. Woboje, „mscha“ w Božim domje a „maßa“ na torhoschczu abo hewak něhdże, pokhadża se ßamßneho ßkowa „Messe“, woboje bě tež něhdy w najwažnischim swisku.

Hdyž mjenujzy něhdy na zyrkwinskich ßwjedzenjach, na kermuschach wjele luda do města pschikhadżesche, so by „k mschi“ schko, bě waschnjo — a tuto ßo zyle ßamo wot ßo rosumi — ßebi nakupowacz, schtož trěbne a nusne domach. A tak ßo saßo ßamo wot ßo rosumi, so wikowarjo a pschekupzy a drusy na to dźiwachu a tohorunja na tutych dnjach pschikhadżachu, ßwoje wězy pschedawacz. S małych sapoczatkow nastachu wulke wikowanske dny, haj tydzenje — a tež jim sawosta to mjeno „Messe“, dokelž tola ludźo duzy „ke mschi“ kupowachu. A tak je to wostało tež potom, hdyž běchu tute wikowanske dny ßame saßo, hdyž njebu szyła žana „Messe“ abo „mscha“ w měsczi wjazy ßwjeczena; tak nimaja na psch. wulke maßy w Lipsku nětkle niczo wjazy s mschu w Božich domach czinicz. Mjes tym so Němz sa woboje dzenża hischcże „Messe“ praji, rosdżělamy my Sserbjo mschu a maßu.

Lutherej sbu s jeho dżěła a s jeho nadawka, kotryž chzysche dopjelnicz, ßamo wot ßo tón woßebity nadawk, tež Boże ßkužby w nowym smyßle sarjadowacz; tohodla saměni wón „kaczansku mschu“ dotalneje njereformirowanje zyrkwje se němskej mschu“ a napiża wo tutej 1526 knižku „die deutsche Messe.“ Jemu njebě wo wobnowjenje swonkowneho a tuž tež niz wo pscheměnjenje mjenow czinicz, ale wo to, so by druhi duch, a to tež žadyn nowy, ale tón stary duch evangeliona we wschěm bydlił, a tak tež woßebje w Božich ßkužbach. Tohodla wuwostaji wón to, schtož bě sa dotalnu zyrkej to najwažnische w „mschi“, to woprowanje, dokelž to njemóżesche wobkhowacz, ßo skożujo pschi nowosarjadowanju Božich ßkužbow na evangelion; saßo pak wschelake druhe a dobre a stare skhowa wón, spósnawschi, so to něschto s prakscheszijanskeho waschnja.

Nascha evangelska Boża ßkužba, kaž tež ju dżenża hischcże dżerżimy, ma w powschitkownym hischcże wschě te dżěle, kotreż je Luther psched 400 lětami s njereformirowaneje zyrkwje pschijał a je w reformirowanej wobkhował, t. r. w evangelsko-lutherskej zyrkwi. Nasche evangelske Boże ßkužby, kotrychž jadro a móz dyrbi Boże ßkowo ßame bycz, ßu pak byle psches tute 400 lět wulka, žohnowanja polna móz, tak wulka, so je tež romsko-katolska zyrkej s nich wukka a braka. Tohodla ßo lětża a woßebje njedżelu Cantate wschitzy, kiž ßwoje Boże ßkužby lubuja a w nich ßwojemu Bohu ßkuża, ßwěru „kemschi“ khodżo, dżaka polni dopomnja na tutón woßebity skutk a dar nascheho reformatora Luthera. To najlěpsche wopominanje a tón jenicżki prawy dżak pak je, so ßu nětk tež „ßwěrni kemscherjo“, a to czim bóle, dokelž w naschim czaßu bywa tych ßwěrnych kemscherjow mjenje a mjenje.“ Tu mamy my reformirowacz“, t. r. wobnowjecz ßamych ßo a zyły lud w duchu evangeliona, so by evangelion, Boża ßkužba, kemschenje było saßo a bóle ßrjedżischczo zykeho żiwjenja jenotliweho a ßwójbow a tak luda. To budże nam bohate žohnowanje.

Spokojene žedżenje.

Powjestka s czaża Khrystußoweho.

Spißała Kristina Royowa.

(Pokracżowanje.)

Tam na brjosy stejesche wulka ßyła ludźi a jena žona rosprawjesche jara horliwje wo něczim.

„Wo czim tu powjedasch?“ woprascha ßo wótz Zebedeus, na kraj stupiwschi.

„Pomyßl ßebi, wótcże,“ wotmolwi sa nju młody jemu snaty rybak, „wona powjeda, so je nasch mischtr teho wobßydnjeneho Gardarenskeho wüstrowił! Wěsch, teho, kotryž to njepschebywasche domach, ale w horach, a psched kotrymž ßo to wschitzy tak bojachu, dokelž ßo niczo njewoblekasche a tež hischcże s kamjenjemi mjetasche.“

„Powjedaj nam to hischcże ras, kak je to było!“ rjekny Zebedeus k žonje.

K Jonatanowej wulkej radoscżi rosprawjesche žona snowa, kak bě tutón dżiwi czlowjek Jesußej napschecżiwo běżał, mějo w kóżdej ruzy kamjeń. Wschitzy, kotsiž to widżachu, sakschiknychu a stupichu na bok. Tak stejeschtaj ßebi tam tón Knjes a tón wobßydnjeny napschecżiwo. Kóżdy czakasche, schto to dale budże.

Muž bě tak hrosny wohladacz. Jeho nahe czěło bě polne módrinow a ranow, jeho dżiwje mjeswoczo bě saroscżene, rosdrapane, włoßy běchu roszychnowane, zyły czlowjek ßama lěpjeńza krwě a błóta! A jeho dżiwjej woczi shladaschtej ßo do czicheho, lubosneho wobliczа Knjesoweho.

W tym wokomiku, jako ßo jeju wóczży setkaschtej, pohibny tón Knjes ßwojej hubje. Nichtón njewußkysicha jeho ßkowa, djaboł jenoż je wußkysicha a torhasche wbohuschka žałostnje. „Jesu, ty Ssyno Boha najwyschscheho, ja proschu tebje, njeczwiluj mje!“ sawoła wbohi muž a padże k Jesußowymaj nohomaj. Na jeho praschenje: „Kelko waß je?“ wotmolwi wón „Legion!“ A djabolojo proschachu psches ert muża, kotryž ßo w ßwojich bolosczach k Jesußowymaj nohomaj wijesche, so by jim njekasał, sajěcz do hłubiny ale so bychu ßměli wustupicz do stadła ßwini, kotreż ßo tam njedaloko paßesche. Wón jim to tež dowoli a w ßamßnym wokomiku czěrjesche tuto stadło s hory dele a tepi ßo w morju.“

„A tón muž! Schto je było s nim?“ woprascha ßo Jonatan.

„Tón, mój ßyno, wosta khwilu jako morwy; potom pohladny horje; strowy rosum bě ßo jemu wrócżił; wón hladasche na teho Knjesa a hladasche na ßo, a jako widżesche, so je nahi, hanibowasche ßo a sary ßwoje wobliczo do próchа semje. Jesuß pohladny na naß, a hnydom chzysche kóżdy czinicz, schtož by mohł. Mużojo pschikrychu jeho s płachczom a dowjedżechu jeho k wodże. Johanna Chußowa da wonjaze mydło a druhe, schtož je trjeba. Marja s Magdala poda schaty s teho, schtož sa teho Knjesa a jeho wucżownikow noschesche. Kóżdy s mużow pschinjeße, schtož móżesche.

Jako po małej khwili pschiwjedżechu muża wottsihaneho, wobaleneho, wumyteho a swoblekaneho, njeby jeho nichtó wjazy sesnał. A potom hakle, jako tón Knjes s nim powjedasche a wón ßo ßmědżesche k jeho nohomaj ßydnycz a poßkuchacz!

Ach, to je było pola naß radoscz, kotruž njemóżesch wopißacz!

Ale czi njesbożowni Gadarenszy! Woni ßu pschischli se města a ßu, wohladawschi a wußkyschawschi, schtož bě ßo stało, Jesußa proßyli, so by woteschoł s jich krajiny. A wón je hnydom woteschoł.“

„Woteschoł?!“ sakschikny Jonatan. „Wón njeje tu?“

„Ně, wón njeje tu, mój ßyno! Je ßo wróczo pschewjesł do Kapernauma!“

Tuta powjesćź pschimasche Jonatanej sa wutrobu. Sapocza horzo płakaćź a njedasche ßo s niczim troschtowaćź. Podarmo pschirěčžowachu jemu pschitomne žony.

„Hdy bych tam dočžakał a njepschischoł ßem, bych jeho wohladał, ßłyschał! Tak jeho ßnadź nětk nihdy njewohladam!“

Posdźe w nozy wußny, ßo mučžny napłakawschi.

Rano wotuczi s bolostnym dopomnjenjom na to, schtoź bě ßo stało, a kak daloko nětk hischcźe je wot wottyknjeneho kónza ßwojeho žedźenja. Srudny podźakowa ßo rybarźy sa pschenozowanje, kotreź bě jemu poskiczíła, a dźěsche k brjohej, hladaćź sa łódźu wótza Zebedeja. Tola teje tu nihdźe, nihdźe njebě!

Jako tak srudźeny tam a ßem khodźesche, wuhlada w dalokosczi łódź ßo bliżicź, ta pschijědźe hacź k brjohej. Wón shraba ßo a doběža zyle wujachleny k njej. Po dołhim naprascho-wanju shoni, so sa dwaj dnjej dojědźe do bliskosczе Bethsaidy.

Dwaj dnjej! Ow, to bě dołhi cžaß! Kak jón pschecžinicź! Jenoź so by jeho łódź na druhi bok dowjesła, potom by wot tam pschi brjosy dale schoł do Kapernauma. Wón poskiczi rybakam ßwoju pomoz, a hacź runje ßo to jemu sdasche, so njebudźe tak dołho wutracź móz, pschětra tola dnjej a nozy. Bu skónczńje njeßeny wot wodow teho jěsora, kotryž bě Johanna Chusowa požohnowany mjenowała.

To prěnje, schtoź ßłyschachu, k brjohej dojěwschi, bě to, so bě Jesuß Nazarenski wot Bethsaidy wuschoł na puste město a so se wschitkich stron ßyły luda tam sa nim cžahnu. Tu płakasche Jonatan saßo, tón ras pak s radosczu. Wjedźesche, so je blisko wottyknjeneho kónza a so ßo jeho žedźenje skónczńje dopjelni.

(Pokracžowanje sczěhuje.)

Zyrkej a stat.

Schto s zyrkwinym dawkom sa nowe dawkowe lěto budźe, njehodźi ßo hischcźe s wěstosczu prajicź. To najnusnische we tukhwilu je, so wschitzy, kiž to hischcźe njejßu cžinili, zyrkwiny dawk sa stare lěto dopłacźa. Wone njeje prawje a nam to njepschisteji, runje s zyrkwinym dawkom ßo najdlěje komdźicź. A na jeho měru skorźicź, morkotajo pschecźiwo wožadźe a zyrkwi, je njeprawo; sakoń to wschitko rjaduje a sakoń ßu cžinili sastupjerjo ßejma, kotrychž scźe ßebi wolili, a niz wožada ani zyrkej. Schtóž ma wyßoki dokhodny dawk, temu tutón dawk a jeho dokhody pschiměrja po sakonju wyßoki zyrkwiny dawk. Hdyž chzecźe tu pschecźiwo někomu wustupowaćź, wustupujcźe pschecźiwo tomu, so ßmě ßo zyrkwiny dawk jenoź po dokhodnym dawku měricź a wobliczećź.

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Hrodźischcźa.** Hdyž je njedźela Cantate ważny dźeń sa Budyschin a zyłu Sakску, je njedźela Rogate wožebity dźeń sa naschu Hrodźischcźansku wožadu a sa zyłu łužisku wokolinu. Towarstwo snutskowneho mißionstwa ßwjeczi ßwój hkowny ßwjedźeń pola naß. Dopołdnja we 8 **hodź.** je ßerbska ßwjedźeńska Boża ßłużba, na kotrejž farar Domaschka-Budesteczanski prěduje. Sa němsku ßwjedźeńsku Bożu ßłużbu, kotraž je popoldnju w 3 hodź., je krajny biskop dr. Ihmels prědowanje na ßo wsał. Tuž wocžakuje Hrodźischczo, so jich wjele kemscherjow s daloka a s bliska pschikhwata, so by s naschej wožadu ßwjeczisło tutón wožebity dźeń a to dopołdnja kaž popołdnju. Dźěło snutskowneho mißionstwa je wožebje we naschim cžaßu wulzy nusne; je tola w ludu a pola jenotliwych telko snutskowneje a swonkowneje nusy, kotruž wotstronjecź je ßebi snutskowne mißionstwo sa ßwjaty nadawk sczinilo. Tuto dźěło bóle snate sczinicź mjes ludom, to je wotpohlad tajkich ßwjedźenjow; s dobom chzeja wone s tym, schtoż poskiczeja luboscź k nutskownemu mißionstwu we wutrobach a wožadach sbudźowaćź a jich wschitkich swołaćź, ßobudźěłaćź s wutrobu a s ruku sa tych, kotsiž w naschim ludu pomozy najbóle potrjebaju w snutskownych a swonkownych nusach a bědach.

Do Budyschina ßu ßo na evangelski sjěsd samolwili hoscźo se wschěch kónczin Sakskeje, s Lipsczanskich runje tak kaž se Zwikawskich a Zitawskich a tohorunja swonka Sakskeje. Tuž też wěscźe njebudźeja chzycź Luźiczenjo pobrachowaćź. Sa Boże ßłużby njech je tu wožebje wusběhnjene, so budźe ßo, je-li wobdźělnikow telko, so w Pětrowskej zyrkwi ruma doscź njeje, w Marijnej Marcźinej zyrkwi druha ßwjedźeńska Boża ßłużba dźerżećź.

— **W Budyschinje** ßu sa město sałożili nowe towarstwo sa snutskowne mißionstwo. Pschedßyda je k. farar Haebler, kotryž je sastojnstwo prěnjeho fararja abo primaria skłoziwschi na wumjeńk schoł.

S **Barta.** S krótka chzemy tu dźenßa snajmjeńscha sapißaćź, so je ßo nasch jara cžeścźeny knjes farar Matek sańdźenu njedźelu Jubilate s naschej wožadu rosžohnował, jej Božemje prajił po 35lětnym ßwěrnym a žohnowanym skutkowanju. Tuž bě nasch luby Boži dom też polny nutrnych a dźakownych kemscherjow, kotsiž ßo na woběmaj Božimaj ßłużbomaj wot ßwojeho duschepastyrja dźělachu. Knjes farar sałoži ßo se ßwojim wutrobujimazym prědowanjom na Luk. 24, 50. Wožada pschispěwa jemu ßwoje Božemje s khěrluschemi, kotreź s wutroby klinczachu a wutroby hnujachu. Po Božimaj ßłużbomaj rosžohnowa ßo w draßtkomorje wožadne sastupjerstwo a kollaturstwo, tuto psches knjeni prinzeßu s Lippe, wot wotkhadźazeho k. fararja a jeho knjenje mandźelskeje se ßłowami a darami nutrneho dźaka, kotreź wožebje wuprajischtaj knjeni prinzeßa a k. kantor Böhmer. Knjes farar Matek ßo pschitomnym a wožadźe dźakowasche, jim tak poßledńje Božemje prajo, kaž też na farskim dworje potom hischcźe khorej poßaunistow. S nutrnym dźakom ßwojeje wutroby prajachmy ßwojemu jara dostojnemu knjesej fararjej a jeho knjeni mandźelskej Božemje. Bóh luby Knjes spožcź jimaj žohnowany a jaßny wjeczor žiwjenja!

S **Nožaczizy.** Dźeń 23. haprleje ßwjecźeschtaj Wenzlez mandźelskaj ßwój słoty kwaß. Wožadny farar jeju domach po rěczi požohnowa a pschepoda jimaj wopißmo krajneje zyrkwje a wot wožady wěnowanu słotu bibliju. — Tola hižo 26. haprleje bě słota mandźelska njebocźiczka. Zyle cźische a bjes wschěch bolosczow je tak bórsy wudychała, hacź runje ßwój jubilejny dźeń hischcźe polna nadźijow s mandźelskim ßwjecźesche. Spokojene žadanje po tutym dnju bě drje ji mozy poßylnjało, kotreź nětk wožłabnychu. Bóh tón Knjes spožcź jej sbóžny měr, mandźelskemu pak troscht wěry!

Listowanje: K. w H. W. sa Rogate (Boże stpicźe.) — B. w B. sa Exaudi. — V. w H. sa Swjatki.

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Nožaczizach.

Čisło 19. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Derstwoso da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći klmaca
Živnosć je;
Živa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **9. meje 1926** **Bautzen**

Čišćchcź a nakład Smolerjez knihiczischczernje a knihańje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Boże stpicze.

Bóh je móznu zylnosćz wopokasał na Khrystuzu, jako je jeho wot morwych sbudźił a jeho zadźił na zwoju prawizu w njebjezach, wysche wschitke ferschczinstwa, kraznosćze, mozy, knjezstwa a na wschitko, schtoz mjeno ma a mjenowane budze, niz jeno na tym zwěcze, ale tez w pschichodnym; a je wschitko pod jeho nohi podał a jeho postajił sa hłowu na wschitko we zyrkwi, kotraz je jeho cźěło a dopjelnosćz teho, kiz wschitko we wschitkich napjelni (List zwj. Pawoła na Efes. 1, 20—23).

Duchowny, kiz pschi rězy bydlesche, powjedasche něhdy sastojnskemu bratrej, so zo hakle nětko, hdyz bě dźowka wożenjena a psches rěku cźahnyła, sa wschitke wězy tam sajimuje. Kózde ranje pohlada na tamnu stronu. Wjeżeli zo, hdyz něschto s toho města shoni, hdźez ma snatych. Bórsy po tym wumrě jemu najmłódscha dźowcźiczka. Pschecźel jeho wopyta a dźesche k njemu: „Hdyz masch nětko zwoje dźěcźo psches druhu rěku wot zebje dźělene, budze cźe městno, hdźez nětk twoje dźěcźo pschebywa, wjele bóle sajimowacź dyzli hdy prjedy.“

Nam kschescźijanam dźenznischi zwjedźeń wożebje sazo do tamneho raja hladacź kasa, hdźez pschebywa nasch Sbóznik we wěcznosćzi. Wón je zwojim wucźomnikam prajił: „Ja du k Wótcźej,“ po tym, so bě zo zyle woli zwojeho Boha podcźinył. Nětk steji dźenza wot Boha dokonjany nam psched duchownymaj wocźomaj:

My wěrimy do powyscheneho Knjesa.
Jemu je Bóh wschitko podstajił,
Tych zwojich wjedźe wón do dokonjanosćze.

1. Prěnja kasń Mójsazowa rěka: Ja zym tón Knjes, twój Bóh. Ty njedyrbisch druhich Bohow měcź pschi mni. Kajka pokna wěrnosćz w tejle zadźe leži, to nam cźi, kiz zu w stawisnje nabozinow wucźeni, wobkrucźa. Sjawnje dźenza praja: Zanu nabozinu njemózesch pschirunacź s kschescźijanskej. A mizionarojo se zwojeho snacźa ludow a krajow, zwjatych městnow a pobozných waschnjow pokaza na to, so psched sjewjenjom luboscźe w Khrystuzu Jesuzu njemóże skónczńje niczo wobstacź.

Po scźenju zwjateho Mattheja je nasch Sbóznik na horje powyschenja k zwojim wucźomnikam prajił: „Dźicźe a wucźcźe wschitkich póhanow.“ Tuz mamy nadawk, kschescźijansku wěru do zwěta njescź. Hdźezkuli pak je zo to stało abo sazo nětk s nowej mozu stanje, tam wojuja pschecźiwo druhim mozam, pod kotrymiz widomnje kózdy lud a kraj steji. A hdyz maju wjeżekosćz k skutkowanju sa Khrystuza a hdyz kschescźanstwo postupuje, dha je to dopokas sa to, so je Bóh do prědka dźěłał. Wón je Khrystuzej wschitko podstajił.

Ludźo maja zwoje měnjenja wo tym a tamnym. We běhu cźaza móza zo te pscheměnicź a polěpschecź, ale wěrnosćz a prawdosćz njenamakasch wyschu, dyzli pola Jesuza, kiz móżesche prajicź: „Ja zym tón pucź a ta wěrnosćz a to zywjenje.“ Stat, krajne móznistwo, ma wojowacź wo zwoje prawo, zwoje bycźe. Najwysche kubło luda pak njeje; spokojnych cźinicź cźłowjekow, to njesamóże. Toho, kiz prajesche: „Dajcźe kheżorej, schtoz je kheżorowe, a Bohu, schtoz je Boże“, je Bóh powyschił, so dyrbjesche romske kheżorstwo, kotrez bě kschescźijanstwo pschescźěhało, spósnacź: dobry poddan Khrystuzowy je dobry poddan zwětneho knjesa. Wumělstwo a wědomosćze dźeja rad zwoje zamzne pucźe, a schtó njeby zo wuspěchow

pilneho dźěła wježelik? To pak ßu ludy naſhoniłe, ſo ſe ßwojej rjanoſczu a mudroſczu ſahinu, njepodſtaja=li kaž Bóh luby Knjes Khryſtußej, to rěka duchu mozy, luboſcże a ſtroweje myßle zyłe cžłowjeſke ſkutkowanje.

Pſchezo ſnowa praſcheja ßo cžłowjekojo wo to, kajka myßl w cžłowjeſkim žiwjenju leži. Najſpokojaziſche wotmolwjenje je nam Bóh pſches Khryſtußa dał; dźenßa hiſchcże ma wón pod ßobu wſchěch, kiž chzedźa duſchi dacz ſchtož trjeba.

Khwalba budź tohodła Bohu, ſo je teho, kiž je naſchu draſtu njeßł, kiž je cžerpił a wumrjeł, kotrehož je wot morwych ſbudźił, tak powyſchił, ſo ßměmy ſ japoſchtołom prajicz: Naſcha wěra je to dobycże, kotreż ßwět je pſchewinyło.

Nětk widźa jeho wěrjazy ßedźo na prawizy Bożej wyſche wſchitke mozy w tymcžaßnym a w pſchichodnym ßwěcże.

2. Ale ßnano hiſchcże rjeńſcho ſjewi ßo powyſcheneho kraßnoſcz, hdyž pohladamy na to, kak tych ßwojich wjedże. Naſche Boże ßłowo praji: „Bóh je jeho poſtajił ſa hłowu na wſchitko w tej zyrkwi.“ Toho mamy ßo wježelicz. Naſcha kſchesczijanſka zyrkej ma ßo bědźicz tu na ſemi. Huſto doſcz, hdyž wěrnoſcz pſchipowjeda, njerodźa wo nju; hdyž wo luboſczi Bożej ßwědczi, ju wopak ſroſumja; hdyž cžiſtoſcz žiwjenja a druhe wopory žada, dha ßo wot njeje wotrjeknu.

Ale to drje tola je jenož móžno, tak daloko hacž ſtawy nimaja toho, kotremuž dadźa hłowa bycz. Sawěrnje, hrabja ſ Zinzendorf ſapſchimny, ſchto móżeſche ſakoženej wßy a jeje roſſchcżěpjenym wobydlerjam pomhacz: „Wón je hłowa, wy te ſtawy.“

To nam Boże ſtpicże ſnowa pſchipowjeda. My wěrimy do powyſcheneho Knjeſa teje zyrkwje. Bohu budź dźak, ſo nam to pſchezo ſaßo k troſchtej praji: woßebje też, ſo mamy my evangelſzy kſchesczijenjo w tym to ſnamjo, w kotrymž móże naſcha zyrkej dobycz. Hdyž njebychmy Khryſtußa pſchezo ſaßo we wěrje wſali jako hłowu, bychmy pſchiſchli na njeevangelſke poſpyty, dobycże ſe ßwětnej mozu ßebi ſwěſczicz pytacz; bychmy pſchiſchli do dwělenja, hacž je hiſchcże nadźija, pſchi wſchitkej ßłaboſczi naſchu zyrkej ſdźerżecz.

Ale tu ßo nach Bóh ſaßo wjele wjetſchi ſjewi, dyžli naſcha wutroba je. Wón je naſcheho Knjeſa tak powyſchił, ſo Khryſtuß tych ßwojich ßamo do dokonjanoſcże wjedże.

To my wo jenotliwych khutnych kſchesczanjach wěmy, ſo jich žiwjenje bu wjazy a lěpje porjedźene, hdyž ßwojemu Knjeſej poßłuchachu. W ſwjaſku ſe ßwojim Knjeſom wumóże ßo wěrjazy wot hrěcha, wot ßmjercże a wot cžertowſkeje mozy. S połnej nadźiju ſpěwamy: „Moja hłowa we njebju ßwój ſtaw cžehnje ſa ßobu.“

Kajka wjeżeła wěra to! A ſa naß wſchitkich móżna. Jenož jene ßebi wot naß žada: „Woſtańcże w ſwjaſku ſ hłowu.“ Kaž ſtawy mrěja, hdyž hłowu ſhubja, tak je kſchesczijan morwy, hdyž ßo wot Jeſuſa dźěli.

Tuž dźerž ßebi, luby kſchesczijano, Khryſtuſa pſched wocžomaj a we wutrobje. Pſched wjele ſpytowanjemi ßy wobarnowany. A prózuj ßo ßam, ſo by twoja wola ßylna była, kaž wola twojeho Knjeſa. To njebudże ßo tebi hnydom radźicz. Ale poſtupicz budżeſch na twojim prawym pucżu. Prózuj ßo, doniž jeho wobliczo tebi ſawěrnje lube njebudże, a ßwětne uježele a kubła ſblědnu. Prózuj ßo, doniž to, ſchtož Khryſtuß nochzyſche, też twoja wutroba njecha.

Bóh je jeho powyſchił: Pohladajmy na Jeſuſa, kiž je ſpocžatk a kónz teje wěry.

Bóh je jeho powyſchił, też my njejßmy žiwi wot khlěba ßameho, ale wot kóždeho ßłowa, kotreż pſches Boži ert wuńdże. Do dokonjanoſcże wjedże Khryſtuß tych ßwojich.

Dajmy ßo wot njeho wjeſcz a junu ßwoju duſchu ſkhowacz tam, hdźeż je Khryſtuß pola naſcheho Wótza, kiž je we njebjeßach.

Skłużmy ßwojej zyrkwi tak, ſo by wona ſamohła, prawje wjele tych bědźerjow ſwjaſacz na teho, kiž w ßłużbje ßwojeho Boha wſchitkich chze wjeſcz ſ tohole cžaßa do wěcžnoſcże.

Hamjeń.

Na Boże ſtpicże*)

Hłóß: Jeſu, mojej duſche ſboże ꝛc.
Abo (też): Wſchitzy ludźo wotßal cžahnu ꝛc.

Sſrědniko, kiž powyſcheny
k prawizy ßy Wótzowej
a ßy ſtajnje ſtowaríſcheny
ſ myßlu ßwojim pſchecżelnej,
kotremuž cżeſcz kłuſcha tróna
a ſ njej kralowſka też króna,
ſ pokornoſczu jandżelſke
wójſka ßu czi ßłużobne.

Na ſemi ſtutk dokonjany
twój je ſ połnym woporom;
ſchtož bě wuwjeſcz powołany,
dopjelnił ßy ſ wuſpěchom;
Hdyž ßy w ßmjercži ſa naß pobył,
nam ßy ſboże mile dobył;
twoje ſmorwychſtacże je
cżěř nam k ſbóżnej ßwobodźe.

Nětko ſkutkowanje twoje
w njebjeſkej je ßwjatnizy,
ſo by mozy ſkicżał ßwoje
wſchěm pſches evangelij ty,
kotſiž k trónej pſchikhadźeju
a ßej wobhnadźenje pſcheju;
nětko nam ßo twoje dła
žohnowanje dóſtawa.

Pobożnych ty ßwojich mjeno
ſtajnje na wutrobje maſch;
je=li tebi poßwjeczena
myßl jich, pokoj ßwój jim daſch;
wěrjazych ty ſaſtupujeſch;
khowanku jim poſkicżujeſch;
w domje Wótza twojeho
poſkiczi jim herbſtwo ßo.

Tola też ßej ſpomjatkujeſch
ßwětej hiſchcże kłużazych;
ſe ßmilnoſczu pohladujeſch
na wſchěch w nuſy ſtonazych,
ſo jich njeby Wócżeż khłoſtał,
ale wotpuſk jim ßo dóſtał,
ſo by myßl jich pſcheměnił
a jim pomoz poſkicżił.

Sſrědniko, budź khwalba tebi!
So we ßwojej ßwjatnizy
dawaſch należecz naß ßebi,
— cżeſcz a dźak cżi dawamy.
Hdyž my k Wótzej ſdychujemy,
pſchi tebi měcz wukhow chzemy.
S pomozu ſtej pſchi nami,
hdyž nam ßmjercz ert woněmił

Jan Jakub Rambach, 1673—1735; ſeßerbſchczik M. U.

*) Pſcheložk ſe ſakſk. ſpěw., cžo. 304.

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaßa Khryſtußoweho.

Spißała Kriſtina Royowa.

(Pokracžowanje.)

IX.

Młody putnikaŕ doſcżeże ßyły luda. Wón ßłyſcheſche, ſchto ßebi mjes ßobu powědachu, a juſkaſche, ſo bě ſkóncžnje duzy po pucżu ſ ludźimi, kotſiž ßo, kaž wón, žedźachu po Jeſuſu. Mnoho ſ nich bě jeho hižo wohladało; druſy běchu wo nim hižo ßłyſcheli.

Někotſi mějachu khorych ßobu, kotſiž zyłu ßwoju nadźiju na Jeſuſa ſtajachu: Tu njeżechu ßynoju khoreho nana na noſchadle; tam ſaßo mějeſche macz ßobu měßacžneho hólza, kotryž bě na woßoła pſchiwjaſany; wona wjedżeſche ßama wo-

ßoła a ſtražowaſche wbohe dźěćźo. Tu ſaßo widźeſche ßlepeho, tam hłucheho.

Naſdala krocźachu wußadni ſe ſawjaſanej hubu a pomału ſtupachu jako poßledni ſa cźrjódami cźi, kotſiž běchu na ßuchocźinu khori. Wſchitzy ludźo, koſiž tu dźěchu, trjebachu nuſnje Jeſußa, pak ſa ßebje pak ſa druheho.

Někotſi dwělowachu a ßo martrowachu ſ tej myßliczku, hacź jich wuſtrowi. Druſy rospominachu jeho dźiwy a poßylnjowachu tak ßamych ßo. Cźi pak, kotrychž hakle bě njedawno wuſtrowił, ßwědczachu horliwje wo jeho luboſcźi a mozy.

Nadobo wuhlada Jonatan ſnate wobliczo: młodźenza w greſkej draſcźe. Wocźakny na njeho a jako bě hacź k njemu dóſchoł, ßo jeho wopraſcha, hacź je też k Jeſußej duzy.

„Ja to ßym a nihdy wjazy nochzu wot njeho hicź!“

„Ssy ty ſaßo někajki wulki dźiw widźał, kaž tam pola Levija?“

„Wjazy hacź to! Jako ßo tón Knjes ſ krajiny Gardarenſkich wrócźi, cźakachmy na njeho ſ wulkimi ßyłami luda. Tu pſchińdźe k njemu wyſchſchi ſchule, ſ mjenom Jairus, kotryž měješche hižo dołho khoru dźowku. Ale žadyn lěkař njemóžeſche ju wuſtrowicź. Wona počźinaſche mrěcź, tuž pſchińdźe k Jeſußej, padny jemu k nohomaj a proſcheſche, ſo by pſchiſchoł do jeho doma a ju wuſtrowił.“

„A je ju wón wuſtrowił?“

„Wjazy hacź to. Knjes njebě hiſchcźe hacź k Jairowemu domej dóſchoł, wumrě knjeźniczka. Jeho ßłużobnizy pſchińdźechu jemu napſchecźiwo a dźachu: „Njecźiń miſchtrej dale prózy, dźěcźo je wumrěło!“ Tola Knjes dźeſche k njemu: „Njeboj ßo, jeno wěř!“ a dźěſche tola ſ nim.

Duzy po puczu ſadźerža jeho też hiſchcźe žona, kotraž bě 12 lět khora była; wſcho ßwoje ſamóženje bě na lěkarjow waźiła a tola bu pſchezo hórje ſ njej. Tuta dótkny ßo jeho wobleka a bu hnydom wuſtrowjena. Ale Knjes pytny, ſo bě móz wot njeho ſchła; tak dyrbjeſche ßo wona pſched wſchitkimi wſcheho wuſnacź. Na to rjekny wón k njej, ſo je jej jeje wěra pomhała a ſo dyrbi bycź na pſchezo wußwobodźena wot khoroſcźe.

Tuž bě to jeho hiſchcźe ſadźeržało. Jako ſkóncźnje hacź k Jairowemu domej dóńdźe, piſkachu tam hižo trubjerjo ſrudne khěrluſche a želne žony płakachu. Dźěcźo běchu hižo na mary położili.

„Pſchecźo płakacźe?“ rjekny Knjes. „Ta dźowcźiczka njeje wumrěła, wona jenoź ſpi.“

Woni ßo jemu wußmjachu. Na to wuhna wón wſchitkich won a wſa ßobu jenoź ſtarſcheju a tſjoch wucźobnikow a ſtupi ſ tutymi do domu.

Tam je wſak dźěcźo ſa ruku a je prajił: „Dźowcźiczka, ſtań!“ A jako je ſtanyła, je ju dał ſtarſchimaj a pſchikaſał, ſo bychu jej dali jěſcź.

Jairowu radoſcź ßej pſchedſtajicź njemóžeſch. Njewěděſche ani, kak by ßo ſ tym Knjeſom roſzohnował. Trójzy padny jemu k nohomaj, jeho proſcho wo wodacźe, ſo njeje prjedy do njeho wěrił. Knjes pak jeho njenaßwari; wón jeho požohnowa a woteńdźe.“

Ach, kak wjeßely je to był Jonatan, ſo ßmědźeſche tole wſchitko ſhonicź.

Ludozyrkwinſki ſwjaſk w Budyſchinje.

So kónz evangelſkeje zyrkwje w Saſkej hiſchcźe njeje pſchiſchoł, to wſchitzy ßwěrni evangelszy dawno wjedźa. Ale ſo bychu to też njepſchecźeljo widźeli, k tomu je ſjawneho ßwědczenja trjeba, kajkež je město Budyſchin ſańdźenu njedźelu we ßwojich murjach wohladało. Hižo ßobotu popołdnju na 300 ſaſtupjerjow ſ zyłeje Saſkeje pod pſchedßydſtwom profeßora Hickmanna ſ Lipſka wo ßobuſkutkowanju lajow (to ßu ludźo ſ luda) na zyrkwinſkich nadawkach radu ſkładowachu, a wjecźor běſche w Pětrowſkej zyrkwi kraßny konzert, na kotrymž ßo wjazy ſtow poſauniſtow ſ zyłeje Saſkeje wobdźěli. Kaž ßobotu wjecźor, tak njedźelu rano ſe wſchěch zyrkwinſkich wěžow piſkachu. Rjane khorale a arije na městowe haßy dele klincźachu a wutroby poſběhowachu. Na to w dwěmaj woßebitymaj cźahomaj na 1200 ßobuſtawow ludozyrkwinſkeho ſwjaſka ſe Drjeźdźan pſchijědźe. Cźehnjechu pſches město k tſěleńni, hdźež farař Berg w rańſchej nutrnoſcźi rěcźeſche a też wulki khór trubjerjow ßo ßłyſchecź da, wodźeny wot ſtudźineho direktora Sauera ſ Drjeźdźan. „Ja ßo njehańbuju evangelijona wo Khryſtuſu“, to bě myßl tuteje „rańſcheje ſtraże“.

W ßwjedźeńſkej Božej ßłužbje we wulkim Božim domje měješche wuwołany dwórſki předař Keßler ſ Drjeźdźan předowanje wo ßłowje: „Wy ſcźe wuſwoleny lud.“ Poſkaſowaſche woßebje na to, ſo je luboſne, hdyž w jenym domje katolſzy a evangelſzy jako bratſja hromadźe bydla, kaž w Pětrowſkej zyrkwi.

Popołdnju we wulkej ſhromadźiſnje, też w „domje“, profeßor Hickmann rěcźeſche. Dom bě zyle pſchepjelnjeny. „Kſcheſcźijanſka ludowa wola a ludowy pſchichod“, to běſche wobßah jeho rěcźe, w kotrejž wuwjedźe, ſo ludowe ſbožo njeje mózne, hdyž ßo Boża wola njeſcźini ludowa wola.

Na to běſche pſched „Domom“ na torhoſchcźu evangelſke wuſnacźe. Studźiny direktor Sauer ſe ßwojimi trubjerjemi „Jed'n twjerdy hród“ piſkaſche, a krajny biſkop Ihmels, 68 lět ſtary, ſ mozu rěcźeſche pſched wěſcźe 3000 poßłucharjemi. „Kantate, ſpěwajcźe!“ běſche jeho njedźelſke napominanje, pod kotrymž ßo praſcheſche: „Schto chzeſch ty nětko ſa ßwoju drohu zyrkej cźinicź?“ Po tym hiſchcźe dołho wulki a mózny khór poſaunow tutym tyßazam myßl a wutrobu natwarjeſche.

Wjecźor po 8 hodź. woßebitaj cźahaj ſaßo do Drjeźdźan wotjědźeſchtaj. Ale póndźelu dopołdnja mějachu ſaſtupjerjo ludozyrkwinſkeho ſwjaſka hiſchcźe pſchednoſchki w towaŕſtwowni na horncźeŕſkej haßy. Wſchitzy ßu jara poſběhnjeni Budyſchin wopuſchcźili, a ſchtóž bě tu prěni krócź pobył, njemóžeſche staru rjanoſcź naſcheho města doſcź wukhwalowacź.

Zyrkej a ſtat.

Pſches nowiny dźe dźiwna powěſcź: Wot kommuniſtow je namjet pſchihotowany, kotryž ßebi žada woßebity ſakoń pſchecźiwo nabožinje a to tak: Žane dźěcźo njeßmě do 10. lěta nabožne roswucźowanje doſtacź, ani w ſchuli ani w zyrkwi ani domach wot ſtarſchich. Schtóž pſchecźiwo tomu hrěſchi, ßo khłoſta. — Schto prajicźe tutomu žadanju, lubi ſtarſchi, dozyła wy wſchitzy? Jaßniſcho njemóžeſche tola lěwa ſtrona lěwizy pokaſacź, hdźe to po prawom chze. Tebje, luba macźi, a tebje, luby nano, ſa to khłoſtacź, ſo dźěcźo k Bohu wjedźeſch? A tola je jich też mjes kſcheſcźijanſkimi ſtarſchimi telko, kotſiž ßo khileja na lěwy bok a lubkuja ſe ſaßadami tutych ſtronow. Ssnadź tajke a podobne žadanje jim wſchěm wocźi wotewrja!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſke ſpěwarſke. Jutſje póndźelu 10. meje njedźěłamy; póndźelu 17. meje, da-li Bóh, pokracźujemy.

S **Wukranczig.** Bołmonczku bu tu w ſtarej lutherſkej zyrkwi 18 dźěcźi konfirměrowanych; ſ tutych bě jich 15 ſ Wunkranczig a 3 ſ Klětneho. W pruhowanju pokaſachu dźěcźi, ſchtož wo ßwjatej kſchcźenizy wědźachu, kajke wulke, njebjeſke dary

ſ njej doſtachmy, ſchto ma kſchczeniza ſa tuto žiwjenje na ßebi a kak hnadu kſchczenizy ſakhowaſch, mjenujzy ſ tym, ſo ßy we ſjednoczeńſtwje ſ druhimi dźěczimi Božimi, ſo ßwěru ke mſchi kodźiſch, ſo ßy ßwěrny w modlenju a ſo pilnje wužiwaſch Boże ßłowo a ßwjaty ſakrament. Spěwacź nětko hiſchcze dyrbja: „Tym wußměwzam wſchak njepſchidaj, ſo ſawjedu naß k błudu!“ We wokołnej rěczi nawda tekſt ſ Luk. 12, 48 paczeŕſkim dźěczom a ſtarſchim tu pſchißłuſchnoſcź, wutrjebawacź wliw. Stari praja bojaſliwje: „Sswět je ſły, tuž wuczekńmy jemu!“ Młodźina pak rjekńje khrobłe: „Sswět je ſły, tuž chzemy jón ſ Jeſußom wobnowicź!“ Móz ßwědczicź a khrobłoſcź ßwědczicź wuproſchmy ßebi ſa tutu młodu ßyłu wot Boha; wot młodeje ßyły wočakuje dźenßa zyrkej wjele. — Też ſtarſchi njeßměďza ßo komdźicź, wliwa trjebacź; je jim tola njeßmjerna duſcha dźěſcza dowěrjena, ſo bychu ju wukhowali pſched ſatamanjom, ju wjedli k ſbóžnoſczi. Tohodla njeßmě pobrachowacź ani domjaza nutrnoſcź ani blidne paczerje ani dobroproſchenje. Też na kmótrow ßo ſpomni. Tuczi ſpokoja ßo huſto ſ tym, dawacź dary ſa kſchczenizu a konfirmaziju. Hdyž pak ßo jich praſcheſch, hacź ßu ßwojich mótkow nětko też cźaſto napominali, njewěďza, ſchto prajicź. Mótkow napominacź, njeßmě też po konfirmaziji pſcheſtacź, dokelž ßo tola telko ßyczow a wokow młodźinje wlecze. Pſched jenym ſchkodowanjom pſchede wſchěm dyrbja jich kmótſja wobarnowacź, pſched njepózcźiwoſczu. Tutu wukhwaluja nětkle knihi a pſchedſtajenja jako nowu wuſtojnoſcź žiwjenja; a tola tuta cźěło a žiwjenje kaſy a wěru niczi. Tohodla njeßměďza ßo ani ſtarſchi ani kmótſja komdźicź, ſ wliwom ſkutkowacź na druhich, ſ wliwom, kotryž dobry a tohodla dobre wuſkutkuje. — So by tola była młodźina naſcheje woßady wukhowana ſa kraleſtwo Boże a ßo ſcziniła hotowa, wojowacź ſa njebjeſkeho krala Jeſuża.

S **Barta.** Naſcha woßada ßwjeczeſche lětża woßebitu a khutnu Jubilate-njedźelu. Mějeſche tola Jubilate farař Matek ßwoje wotßalne prědowanje. Dopołdnja we 8 hodź — a potom ſaßo w 10 hodź. — ſtupi pſchi ſwonjenju ſwonow a piſkanju piſchczelow, pſchewodźany wot kolaturſkeho knježſtwa a zyrkwinſkeho pſchedſtejicźeŕſtwa, do naſcheho Božeho doma, kotryž bě ßwjedźeńſzy wupyſcheny a wobßwětleny. S bliſka a ſ daloka běchu pſchecźeljo wotkhadźazeho k. fararja pſchikhwatali, tak pokaſowaſche naſch rumny Boži dom hižo pſchi ſpoczatku ßwjatoczноſcze ßwoju najrjeńſchu pychu: we wulkej licźbje ſhromadźenu woßadu. Na němſku Božu ßłużbu běchu też wſchelake towarſtwa a ſjednoczińſtwa ſe ßwojimi khorhojemi pſchiſchłe. Jako běchmy ſa hłowny khěrluſch wuſpěwali: „Ja ßym pſches Khryſta krwawne rany tón prawy grunt nětk namakał“, mějeſche k. farař ßwoje wotßalne prědowanje, kotreż kaž hewak, wutroby jimaſche, a to wo Luk. 24, 50: proſcho ſa ßwoju woßadu wo žohnowanje Boha Wótza, wo hnadu Boha Ssyna a wo měr Boha Sswjateho Ducha. Se ßłowami, kotreż běchu dźak Bohu a dźak woßadze, wupraji hłuboko hnutym kemſcherjam ßwoje bożemje, pſchejo wutrobnje Boże žohnowanje a ßo nadźijejo wjeßełeho ſaßowidźenja pſched ßudnym ſtołom Khryſtußowym. W druhej Božej ßłużbje wuſpěwachu tuczi jemu ſ wutroby, ſchtož w njej ſaczuwachu a ſchtož žohnowanja a ſboża jemu w njej na pucź pſchejachu, ſ khěrluſchom: „Zieht in Frieden eure Pfade.“ Na kóždym kemſchenju pak ſanjeße zyrkwiny khór pſalm: „Tón Knjes je mój paſtyŕ“ a khór dźěczi ariju: „Was macht ihr, daß ihr weint und brechet mir mein Herz.“ Khorale buchu pſchewodźane wot piſchczelow a poſaunow. — Po ſkónczenej druhej Božej ßłużbje bě w draſtkomorje jednore ßwjatoczne Božemje. Knjeni prnzeßna ſ Lippe pſchepoda jako ſaſtupjerka kolaturſkeho knježſtwa k. fararjej Matekej, jeho ſ dźaknymi ßłowami cześczo, drohotny wolijowy wobras, kotryž pokaſuje ſnutſkowne Bartſkeje hrodowſkeje kapały. K.ß kantor Běmař wuſběhowaſche jako ſaſtupjeŕ zyrkwinſkeho pſchedſtejicźeŕſtwa wulke ſaßłużby kotreż je ßebi k. farař Matek wo ßwoju woßadu dobył, jeho wukhwalujo jako muża wěry, luboſcze, nadźije. Jeho prědowanja, wukhadźaze ſ wutroby, kotraž je ßylna we wěrje, dobywachu ßo ſtajnje do wutrobow woßady. Też ſ wliwom ßwojeje woßoby ſkutkowaſche wón jako prědař wěry. Jemu, kiž na wěſtym ſałožku wěry ſtejeſche, bu ſpožczene, dorjadowacź wſchelake ważne należnoſcze zyrkwje, mjes druhim wobſtaracź naſche nowe pěknje klinczaze ſwony, wobnowicź a powjetſchicź naſche piſchczele, ſałožicź nowy kěrchow. Něſchto, ſchtož je woßebiteje czeſcze hódne, bu woßebicze naſpomnjene, ſo je licźba ſpowědnych w naſchej woßadze hacź nuts do noweho lěta nimale njepſcheměnjena woſtała — něhdże 120 proz. — Njeſprózniwy duſchepaſtyŕ a ſtaroſcźiwy pſchecźel a radudawař bě k. farař Matek pſchede wſchěm też tym woßadnym, kiž mějachu kſchiž noßycź. Jeho kſcheſcźijanſka nadźija bě tak ßylna, ſo ßo też w ſtyſknych hodźinach njeſtrachowaſche; tak ſhladowaſche woßada na njeho, ßebi jeho czeſcźujo jako rjeka nadźije. Pſchi tym njeßmědźeſche njenaſpomnjene woſtacź, ale dyrbjeſche ßo wuſběhnycź też to cźiche, wopornjwe ſkutkowanje knjenje farařki Matekoweje. Sa widomne ſnamjo dźaka pſchepodachu ßo k. fararjej kruzifix a dwaj ßwěcznikaj ſ najlěpſchimi pſchecźemi ſa jaßny wjecźor žiwjenja. Bóh mytuj jemu wſchu luboſcź a ßwěru, kotruž je nimale 36 lět dołho naſchej woßadze wěnował. Hnuty we wutrobje dźakowaſche ßo k. farař ſa wſchě wopokaſma ßwěrneje luboſcze a pſchikhilnoſcze a wobkrucźeſche, ſo budże na Bartſku woßadu, kotraž bu jemu druha domiſna, ſtajnje ſ luboſczu ſpominacź. — Na farſkim dworje roſžohnowa ßo ſ knjeſom fararjom też naſch khór poſauniſtow; bě wón tola ſtajnje jeho dobry ſpěchowař a pſchecźel byk. — Sańdźeny ſchtwórtk tydźenja bu k. fararjej Matekej cźeſtne wopißmo pſchepodate, kotreż bě kolaturſke knježſtwo knjeſa Korle Franza Ferdinanda prnza ſ Lippe a zyrkwine pſchedſtejicźeŕſtwo wuſtajiło. — Naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ nochze a njeßmě pobrachowacź mjes tymi, kotſiž k. fararjej Matekej a jeho knjeni mandźelſkej pſcheja Boże žohnowanje ſa rjany, jaßny wjecźor žiwjenja; wón wupraja tute pſchecźa, ßo wutrobnje dźakujo ſa wſcho ßwěrne a pilne ßobudźěło, w kotrymž jeho ani ſaſtdjńſke dźěło ani khorowatoſcź myliło njeje; wono je było zyle wěſcze ſa jich wjele wokſchewjenje, natwarjenje, powuczenje. S dobom pak ßebi naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ dowoli tu próſtwu wuprajicź, ſo chzył knjes farař Matek, tak dołho hacź je jemu to móżno — a Bóh tón Knjes daj hiſchcze dołhe lěta — dale wobohaczecź jeho wobßah ſ wudźěłkami ßwojeho njeſprózniweho ducha a wuſtojneho pjera.

Liſtowanje. H. B. w B.: Dźak ſa liſt. Ssnadź móżeſch ßo ras ſo mnu ſetkacź, ſo bychmoj ßo ſrěczałoj. Wužiju poßykku, kaž móżno. Red. — B. w B. ſa Exaudi. — B. w H. ſa ßwjatki.

Wutrobna próſtwa

na wſchěch cźitarjow naſcheho njedźelſkeho kopjena „Pomhaj Bóh“.

Jena knihownja trjeba nuſnje ſcźěhowaze cźißka ſ lěta 1925: 2 a 17. — Wſchěch lubych cźitarjow naležnje proßymy, ſo bychu, jeli tute cźißka ßami dale njetrjebaja, je nam dobroczіwje wotſtupili.

Wudawarńja na Lawſkich hrjebjach 4.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 20. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Derstwo će da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyšchin **16. meje 1926** **Bautzen**

Cźišchcź a nakład Smolerjez knihicźiskcźernje a knihańnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Eraudi.

Ef. 2, 4—10.

Zyły swět dźěli so do dweju dźělow, do živeho a do morweho kraja, a kaž je na swěcźe, tak je też w kschesćźanstwje. Drje chze Bóh wschěm cźłowjekam živjenje, wěcźne živjenje dacź, ale kelko je jich runje w naschich dnjach, kiž jo měcź nochzedźa. Tohodla widźimy tych jenych morwych we swojich hrěchach a druhich živych psches wěru do Khrystuša Jesuša. Je pak tak, dha dyrbi sebi kóždy kschesćźijan pschezo saso praschenje pschedpokoźicź: Sskuschech ty k morwym abo k živym? Pchećźelo, sy so snadź hižo husto prózował, se smjercźe ke živjenju so pscheběděicź. Jako jeleń jachli po symnej wodźe, tak sdychuje twoja duscha po Bosy. Twojej duschi chze so picź po Bosy, po živym Bosy, a cźim starschi budźesch, cźim wjetsche je žedźenje a žadanje po Bosy, cźim horzischa twoja próstwa wo njebjeske kralestwo. Njemóżesch živjenje a psches njo Boże kralestwo dostacź? Wěscźe, ale jenoż na jenym pucźu! Sswjaty japoschtoł chze cźi w naschim tekscźe tutón pucź pokasacź, hdyž praji:

Bóh je nas ſ Khrystušom živych sczinił!

W živjenju sy so snadź hižo ras ſ ludźimi setkał, kiž běchu zyle hinaschi dyžli ty, pobožnischi ludźo, kotrymž Boże dźěcźatstwo ſ wocźow swěcźesche. A hdyž sy widźał, kak scźerpliwi woni w cźěžnosczi běchu, abo kak wjeselki w nadźiji běchu, abo kak strochtni w Bosy běchu, dha sy sebi myślił, bych mohł tola też takki sbožowny cźłowjek ras bywacź. Ssy snadź też ras tajkeho cźłowjeka so praschał, abo hdyž njejsy to cźinił, dha cźiń to ras, kak je to cźinił, so bu tajke Boże dźěcźo. Kajke wotmołwj. budźesch wot tajkeho praweho Božeho dźěscźa dostacź? Wón njebudźe tebi powědacź wo swojim prózowanju wo Boże dźěcźatstwo, njebudźe tebi prajicź, ja sym wschědnje na mni dźěłał, sym wschědnje spytał se swojeje mozy jedyn hrěch pschewinycź. Ně, jeho wotmołwjenje rěka hinak. Wón budźe tebi wusnacź: ſ hnady sym sbóžny scźinjeny psches wěru, a to njej wote mnje; Boži dar to je; niz se skutkow, so by so nichtó njekhwalił. Wschitzy wjeselki kschesćźijenjo to wobswědcźa, niz nam, Knježe, niz nam, ale Twojemu swjatemu mjenu skuscha cźesćź.

To je pak, pschecźelo wěř to, to je jenicźki pucź też sa tebje k wjeselemu Božemu dźěcźatstwu. Kajke je też twoje dotalne živjenje było, sy se swojeje mozy woprawdźe doprědka pschischoł? Hdyž je jedyn so prózował, dha je to nasch Luther by! A schto je jeho wusnacźe w tyschnosczi wutroby? Moje hrěchi, moje hrěchi. Hakle w tym wokomiku budźe swojeho živjenja saso wjeselý, jako Sbóžnika Khrystuša sapschimnje a so k wusnacźu pscheběděi: niz se skutkow, ale ſ hnady sym sbóžny scźinjeny psches wěru!

S hnady! So móżemy to tak cźežko srosumicź a sapschimnycź! My njemóżemy sami se swojeje mozy mósť do njebješ twaricź, ně, Bóh tón Knjes dyrbi k nam pschińcź, dyrbi so k nam pschikhilecź ſ hnady. Bóh sam móże tebje khudeho prosscherja ſ bohatym cźłowjekom scźinicź. Njechasch to wěricź? Hlaj tola, hdyž twoju bibliju, to skowo wěrnosćze cźitasch, dha tebi wschitzy profetojo a japoschtoljo wobswědcźa a wobkrucźa, jenoż ſ hnady. Sswj. japoschtoł Jan khwali (1. Jana 4, 9—10): Na tym je so sjewiła ta luboscź Boża k nam, so Bóh swojeho jenicźkeho narodźeneho syna je do swěta pó-

ßkał, so bychmy psches njeho žiwi byli. W tym wobsteji ta luboscź: niz so ßmy my Boha lubowali, ale so je wón naß lubował a pózkał ßwojeho ßyna, so by sjednanje był sa nasche hrěchi. Sswj. japoschtoł Pětr wyska (1. Pětra 1, 3): Khwaleny budź Bóh a tón Wótz nascheho Knjesa Jesom Khrysta, kiž naß po ßwojej wulkej ßmilnoscźi s nowa porodźił je na žiwu nadźiju psches horjestacźe Jesom Khrysta wot morwych. Sswj. japoschtoł Pawoł wusnaje (1. Tim. 1, 15): To je sawěscźe wěrno a jara dostojne ßkowo, so Khrystuß Jesuß do ßwěta je pschischoł hrěschnikow sbóžnych cźinicź. Schto wupraja wschě tute ßkowa hromadźe: s hnady scźe wy sbóžni scźinejni psches wěru!

S hnady! Luba sprózna a wobcźežena duscha, pschińdź a pschikrywaj wschě twoje hrěchi, wscho, schtoż tebi žiwjenje tak cźežke cźini, se ßkowom hnady. Dokelž ma Bóh tajku horzu luboscź k nam, tohodla cźini naß, kiž běchmy morwi w hrěchach, žiwych, tohodla nam praji: Ja ßym žiwy a wy dyrbicźe też žiwi bycź s hnady. S hnady! Kak wjeßeka je nascha wutroba, hdyž po cźežkej symje w nalécźe ßkóncźne pruhi Bożeje pschecźelniwoscźe saßo ßwěcźa, kak ßo wjeßelische, jako ßo tebi w nusy žiwjenja po cźežkich hodźinkach khoroscźe twój Bóh sjewjesche a tebi pomhasche, a jako ßy pytnył, twój Bóh je hischcźe žiwy, ale kak sbóžna je nascha wutroba, hdyž ßo Bóh k nam w Khrystußu Jesußu pokhili a naß na ßwoju wutrobu cźehnje a nam, hdyž ßwědomnje naß wobskoržicź chze, praji, budź jenoż s měrom, s hnady dyrbi ßo cźi wschitko dóstacź, dyrbi ßo cźi dóstacź njebjeska sbóžnoscź.

Ty prajisch, bych to pak mohł też w mojim žiwjenju, na mojej wutrobje pytnycź. To wschak móżesch, hdyž ßwj. japoschtoł Pawoł praji a pische. Jako my morwi běchmy w hrěchach, je naß s Khrystußom žiwych scźinił, też je naß s nim sbudźił a ßobu s nim na njebjeske ßadźił w Khrystußu Jesußu, dha njeje to jenoż ßwojej woßadźe tak pißał, ně, wón je to na ßebi pytnył! A psches tajke shonjenja žiwjenja dyrbisch też ty hicź. Bóh chze, so by wschitkim ludźom pomhane było. Nihdźe w ßwjatym pißmje njesteji, so je Boża wola, so dyrbja jenoż někotsi wuswoleni Boże dźěcźatstwo dóstacź a druzy ßu s njebjeskeho kralestwa wusamknjeni. Ně, schtó ßy, a schtoż ßy a kak hłuboko ßy ßnadź w hrěchach padnył, też ty móżesch a dyrbisch shonicź: Bóh scźini naß žiwych, a to tohodla, dokelž ßo stanje s hnady! Hdyž njejßy hischcźe niczo wo sbóżnoscźi a kraßnoscźi Božeho dźěcźatstwa shonił, dha njeleži to na Božej woli a na Božej ßmilnoscźi, ale jenoż na tebi, so njejßy ty chzył, so ßy ty pschezo Božej woli a hnadźe napscheczíwo dźěkuł. Kak je tebi bliško pschischoł? Tu bě w hodźinach wjeßela, tam w kschižu a tyschnoscźi; kak je cźe chzył na wschěch pucźach žiwjenja k ßebi cźahnycź. Wón je cźe kóždu njedźelu psches słony k ßebi pscheproßył, wón je ßo cźi sjewił w Božim domje w ßkowje, wón je k tebi pschischoł a do twojeje dusche sacźahnycź chzył w ßwjatym Božim wotkasanju. Ssy ty woprawdźe wocźinił? So njejßy to cźinił, so njejßy na jeho hłóß, jeho wabjenje, jeho napominanje, jeho warnowanje poßłuchał, ale so ßy dale ßwoje pucźe schoł, pucźe kiž cźe wjedźachu do hrěchow, to je twój najwjetschi hrěch, to je twoja wulka wina. Kak chzesch a dyrbisch to saßo wurunacź? Psches ßwoju móz? Ach njedaj ßebi žanu prózu, ty ßy ßłaby, twoje dźěło, twoja saßłužba niczo njeje, niczo njepłacźi, wscho ßo stanje jenoż s hnady. A Božeje hnady a ßmilnoscźe njeje kónz. Tak dźi k Jesußej, wón steji dźenża saßo psched tobu, a ty dyrbisch shonicź: Ja běch morwy a ßym nětko žiwy. Kak ßo stanje, so žiwjenje, wěcźne žiwjenje w tebi nastanje, to je potajnstwo. Kaž njewěsch, kak cźělne žiwjenje nastanje, tak njebudźesch shonicź, kak wěcźne duchowne žiwjenje nastanje. Ale hacź žiwjenje masch, to móżesch wjedźicź. W naturje widźisch, hdyž ma schtom hischcźe płody, dha je w nim žiwjenje. Tak pokasuje ßo też pola Božeho dźěscźa na dobrych skutkach, hacź žiwe je abo niz. Praschej ßo, kak steji pola tebje, a tón Knjes daj tebi hnadu, so móżesch wyskacź: Běch morwy w hrěchach, ale Bóh je mje s Khrystußom žiweho scźinił s hnady! Hamjeń.

Sswjedźeń snutskowneho mißionstwa w Hrodźischcźu.

Cantate evangelski dźeń a jeho ßrjedźischcźo Budyschin! Rogate dźeń snutskowneho mißionstwa a jeho ßrjedźischcźo Hrodźischcźo! Tu a tam je ßo wscho derje radźiło!

Dopołdnja we 8 hodź. saswonichu Rogate nasche nowe swony sa ßerbsku ßwjedźeńsku Bożu ßłużbu, ke kotrejž bě wulka nutrna woßada pschikhwatała. Sswjedźeńske prědowanje mějesche k. farař Domaschka; sałoži ßo na Mark. 7, 31—37. Hephata, to je wotewrć ßo! Wotewrć ßo wucho, so ßłyschisch wo nusy bratrow! Wotewrć ßo wutroba, so ßo srějesch sa ßłużbu luboscźe! Wotewrć ßo wócźko, so wohladasch Boże žohnowanje! Tak rěcźesche ßwjedźeństi prědar wo dźěle luboscźe, kotrež snutskowne mißionstwo wukonja a kotrež mamy my s nim wukonjecź a tak wołasche wón do dźěła luboscźe woßadnych a hoscźi, kotsiž běchu s daloka a s blíska, ßamo se Hodźijskeje woßady pschikhwatali.

Popołdnju w 3 hodźinach saswonichu swony s nowa. Němska Boża ßłużba ßo sapocźa a nasch Boži dom bě połny nutrnych, jako nasch krajny biskop dr. Ihmels do njeho sastupi, pschewodźany wot ßedmjoch duchownych a wot woßadneho sastupjerstwa. Mat. 9, 36—38 bě sałożk ßwjedźeńskeho prědowanja, kotrež biskop — a to k prěnjemu rasej w ßerbsko-němskej woßadźe — dźerżesche. Schtoż je nam prajił, to podamy skróczene w scźěhowaznym. Nutrni a hnucźi poßłuchachmy wutrobu jimaznym ßkowam dostojneho knjesa, kotryž tam na klětzy wupyscheneho Božeho doma stejesche, hižo se ßwojej woßobnej postawu a se ßwojimi ßlěbrno-běłymi włoßami wschěch k cźescźowanju wabjo. A k tomu jednore, ale pak luboscźe a pominanja a modlenja połne ßkowa! Drje kóždemu wostanje tuta nutrnoscź njesapomnita.

Woßebity ßwjatocźny ras dosta zyły ßwjedźeń s tym, so posaunistojo s wokoliny ßobuskutkowachu, kotrychž popołdnju wjednik posaunskich khorow Łužizy, k. farař Stamm-Wósborski ßam wjedźesche. Schkoda, so po němskej Božej ßłużbje wjedro jim sakasa, hischcźe psched Božim domom dale piskacź. Tuta swólniwoscź naschich łužisk. posaunistow, takle zyrkwinskim wuhotowanjam poßłużowacź, je wscheje cźescźe hódna, jej ßłuscha nutrny dźak! Runje tak ßłużesche też k. kantor Petrik se ßwojim khorom ßwjedźeńskemu wuhotowanju tutoho woßebiteho dnja, sa kotryž bě ßebi woßada ßwój rjany Boži dom też pěknje wupyschiła. Do zyła bě popołdnju 10 duchownych s wokoliny na ßwjedźeń pschikhwatało.

Se ßwjedźeńskeho prědowanja nascheho krajneho biskopa budź tu scźěhowaze sapißane sa tych, kiž běchu ßobu, a as tych, kiž tam ßobu njeběchu: ßo sałożiwschi na Knjesowe ßkowo s Mat. 9, 36—38 a dopomniwschi na Rogate-njedźelu s jeje wołanjom k modlenju, wupraji mjes druhimi tole:

Modlcźe ßo sa nasch luby lud! Pschetoż nusa je wulka, — žně ßu bohate — mało je tych dźěłacźerjow. Tehodla proschcźe wo dźěłacźerjow sa žně! — —

Kaž tehdy, tak hłada też dźenża tón Knjes s wócźkomaj ßmilenja na nasch lud. Njedyrbjał wón to prajicź: „Mi je žel teho luda, pschetoż woni ßu sawutleni a roshonjeni, jako

Rańschi kěrlusch.*)

Po ßwojim hłoßu.

Słónzo kaž słoto ſ błyſchczenjom jaßne
k mjeſam tu naſchim bliži ßo kraßne
a dawa ßwětło, kiž lubosne je.
Hłowa a ſtawy mi wotpočžowachu,
nětko pak ſaßo do ßłužby ßo wſachu,
a jaßnoſcź njebjeſka wobdawa mje.

Nětk wocži mojej widźitej ſ nowa,
ſchtož je móz daka Božeho ßłowa,
ſo jeho khwalba ßo rosnoſchuje,
a je doſcź ſjawne, hdže pobožni dóńdu
jónu, hdyž w pokoju ſe ßwěta póńdu
do raja, hdžež precź wſcha ſachodnoſcź je.

Spěwajmy Bohu, pſchinjeßmy wſchitko
ſwólniwje jemu ſa wopor nětko,
ſchtož kubło naſche a bohatſtwo je!
Najlěpſche naſche pak poſkiczowanje
je pſchezo wutrobne podźakowanje,
to jemu wulke je radowanje.

Wječžor a rano ſtaroſcź je jeho,
kak by naß ſchkitak, wumohł ſe ſłeho;
ßame to Boże je ſkutkowanje.
Hdyž lehnycź dźemy, je pſchitomnoſcź jeho
ſchkit naſch a ſtawazym ſkhadźa nam ſ njeho
ßmilenja Božeho poſkiczenje.

Wſchě ßwoje myßle ſběham ja k tebi,
ſo tylo by, ſchtož prjódkwſak ßym ßebi,
a derje wſcho by ßo poradźiło.
Nahrabnoſcź ſkupa a žedźenje ßměſchne
po domje bližſcheho, ſchtož je wſcho hrěſchne,
budź mojej wutrobje njeſnate wſcho!

Daj mi na wſchitko ſ wjeßelom hladacź,
ſchtož ſměje ßußod, a niczo ßej žadacź,
ſchtož mike twoje je žohnowanje!
Hrěchi a hańbu, kiž njepſchecžel lecže,
a ſ nimi ßvcže a njeſboże plecže,
njech wſcho to ſdalene wote mnje je!

Cžłowjeczne bycže, ſchto tole běſche?
Po khwilzy wone do prócha dźěſche,
kaž bórſy ßmjertny duch ſaduwaſche!

We wſchitkim wſcho ma ßo ſhubicź a ſhinycź,
njebjo a ſemja ßo dyrbitej minycź,
bycź to, ſchtož bykło do naſtacža je.

Wſchitko ßo minje, Bóh pak ma bycže,
a jeho wola widźecź da tycže,
ſo jeho ßłowo je njeſachodne.
Sbožo a hnada ſtej wobſtajnje jeho,
hojitaj duſche ſe ſtonanja wſcheho,
takle ßu na pſchezo wuſtrowjene.

Božo, kiž króna woſtanjeſch moja,
pſchikryj a wodaj dokh mikoſcź twoja,
ſo budže pſched tobu wuhaßnjeny!
Hewak pak wodź mje ty po woli ßwojej,
dowěricź ja ßo chzu mikoſcži twojej;
ty wſchehomózny wſchak, Božo mój, ßy.

Chzeſch=li mi dawacź potrjebu moju,
ſpožcź pſchezo ruku póſnacź mi twoju,
a ßkowo ßwjate klincź we duſchi mi:
Bóh je najwjetſche, najrjeńſche, najwyſchſche,
Bóh moje kubło najßkódſche, najdróžſche,
ſe wſcheho jenak najluboſmiſchi.

Chzeſch=li mje tyſchicź, ſe žołdźom ßyczicź,
pod kſchižom tu mje ſcžerpliwoſcź wuczicź,
— derje, cžiń, kaž to ßo ſpodoba cži!
Schto dobre budže a wužitne ſa mnje,
wěſch ty ßamlutki, tuž połož to na mnje;
ty tola ſtajnje ßy najmiliſchi!

Kſchiž a wſcho horjo na kónz ßwój wuńdže,
wichor a morjo k cžiſchinje dóńdže,
hdyž ſaßo ßłónzo ßo pokaſuje.
Wjeßela połnoſcź a cžiſchinu ßwjatu,
w ſahrodže ſbóžnym tam njebjeſkej datu,
ſměju; tam žedźenje moje mi dže. —

*) Pawola Gerhardtowy, kotrehož 250. poßmjertniny pſchińdu létha 7. dżeń ßmažnika. — Pſchełožk po wopſchijeczu a ßwojim lubosnem hłoßu; tola po hinajſchej twórbje, dokelž po prěnjotnej formje (dla wuſkoſcže ryma) mi njemóžny běſche. — Prěnjotna twórba mjenujży je:

aa (5+5) + bb (5+5) + c (10)
+ dd (5+6) + ee (5+6) + c (10), to je do hromady 10 rjadkow ſ 62 ſłóžkami a w 5 rymach.

— Pſchełožk pak ma jeno 6 rjadkow, też ſ 62 ſłóžkami, ale jeno 3 rymy, — takle:

aa (×102) + bb (10) + cc (5+6×2) b (10).
— abo też (6+5×2) —

Tuž ßo zyle po ßwojim hłoßu spěwa. Podał M. U.

---

wowzy, kotrež paſtyrja nimaja!“ Haj, to je naſch lud: roshonjeny, rostorhany, rosſchczěpjeny, ſawutleny. — Tak je to w ſwonkownym. A wono je hiſchcže ſrudniſcho! Też wulki lud žiwi ßo ſ teho jeneho žórła, ſe ßkowa žiwjenja, ſe ßkowa Božeho. A w naſchim ludu! Kak je? Dźěcži bywaja dźělene wot Boha; lud je w dalokoſcži wot Boha! A tehodla ſawutli wón, hacž runje je k Bohu ſtworjeny. To je ta wulka nuſa!

Snutskowne mißionſtwo ſbudźuje kedźbliwoſcź ſa tu nuſu luda, ſa naſchu nuſu, tu ſwonkownu a wſchelaku, ale to je ta nuſa, — a na to pokaže naß ſnutskowne mißionſtwo też, — ſo je naſch lud ſhubił Boha ßwojich wótzow. A my mohli to ſpacź?! A my mohli w naſchich woßadach ßo ſpokojicź ſ wonkownym cžinjenjom a ſadźerženjom!? Ssmy tola ßamo tak daloko, ſo woßady mamy, w kotrychž dyrbi duchowny najprjedy hladacź, hacž tu dozyła kemſcherjo ßu!

Khryſtuß je pſchiſchoł, ſo by cžłowjekow ſ dalokoſcže wot Boha dowjedł do bliſkoſcže Boha, k Bohu, — też naſch lud! — Schto mohł to nětko ja cžinicź, ſo mój lud njeſawutli? Schto cžiniſch ty ſa ßwoju woßadu? Schto chzeſch ty ſa ßwoju woßadu cžinicź? Tutej praſcheni ßym tydženja w Budyſchinje kóždemu ßobu na pucź domoj dał. —

Sa troſcht praju: Žně ßu bohate! Žně, niz wußyw! Wón widźi woßrjedź wſcheho wotemrěwanja luda tola žně! To ſtej wócžzy wěry! Tajkej chzemy też my ßebi daricź dacź! My nochzemy jenož tu nuſu widźecź; ně, też žně tu ßu! So bychu tu nětk też cžłowjekojo byli, hromadźicź a khowacź tute žně! Hlaj, naſcha młodźina! Wona bu wotdźělena wot Boha, wona pyta a namaka pucź k Bohu! Dale je tu to ßwjate žedźenje w cžłowjeſkej wutrobje, to žedźenje po Boſy, kotrehož ßebi cžłowjeſka wutroba huſto wědomna njeje! A k tomu wſchelake druhe: to, ſo ßo zyrkej ßamoſtatna ſcžini, a to, ſo pſches zyły ßwět dže žedźenje po ſjednocženju zyrkwjow. Haj, tón Knjes je na dźěle! Wón chze, ſo bychu žně ſrawiłe.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Spokojene žedźenje.

Powjeſtka ſ cžaża **Khryſtußoweho.**

Spißała **Kriſtina Royowa.**

(Pokracžowanje.)

Tola, kak ſapocža jemu nadobo wutroba pukotacź! Hlaj, tam běchu hižo te ßyły luda a mjes nimi wěſcže też wón — Jeſuß!

„Ja dyrbju hacž k njemu pschińcź!“ bě wón domach wobkrucźak, ale nětk wopuschczi jeho wscha swažliwosćź! Wón cźujesche, wěrjesche, kak wulki, wschehomózny Knjes je Jesuš a so wón jenož je wbohi, khudy hrěschny hólz. „Ale wón je tola nasch Sbóžnik, to jehnjo Boże a ja jeho nusnje trjebam! Ja dyrbju hacž k njemu!“ Ale ach! Hacž runjež bě tak blisko, hacžrunjež wjedźesche, so jeho jenož žyła luda wot Knjesa dźěli, sandźe tola skoro zyły dźeń, a wón njebě hischcźe hacž k njemu pschischoł! Bě tam tola telko khorych a wschitzy trjebachu jeho pomoz!

Nadobo pak sastachu žo k njemu cźischcźecź. Khori běchu wustrowjeni, a tón Knjes sapocža wo kralestwje Božim rěcźecź. Jonatan njemóžesche ani jeho widźecź wulkich mužow dla, kotsiž psched nim stejachu, ani derje žłyschecź tón hłóž, wo kotrymž bě Manasse prajił, so je tak žłódki a mózny. Bě jemu tak wusko wokoło wutroby! „Cźehodla žym tu to pschischoł, hdyž jeho njemóžu ani widźecź ani žłyschecź?“ Tuž dźěsche s cźicha sesady wokoło, — bě žo žwoje drjewjanki wusuł, — pytajo sa lěpschim městnom.

Hlaj! Tamle trochu nasdala, na powyschenym městnje běleschе žo wodźeczko! Tam žedźesche, hłowu na ruzy slehnjenu, knjeni Johanna Chužowa. Wokoło njeje žedźesche hischcźe wjazy žonow a knježnow. Wutroba hólza žedźesche žo sa tutymi wucžomnizami Jesušowymi. Hdyž njemóžesche teho Knjesa widźecź, chzyschе s najmjeńscha knjeni Johannje Chužowej dacź te khlěby, kotrež bě žobu pschinjesł. Wone běchu hižo trochu twjerde, a s wóžom měješe jich jenož hischcźe pjecź, s rybow hischcźe dwě; bě dyrbjał sa pschewjesenje dacź a žam bě tež něschto pschetrjebał. Ale žnadź tón Knjes je tola hischcźe wsa!

Jemu žo poradźi, bjes toho, so by koho molił, dóńcź hacž ke Knjesowym wucžomnikam, a to runje w tym wokomiku, jako Jesuš žwoju rěcź skónczi. Wucžownizy běchu jeho wobstupili, jako bychu s nim wo něcźim wuradźowali. Sskónzo chzyschе hižo w Boži domcźk hicź.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkej a stat.

Tydźenja naspomnichmy namjety sakskich kommunistow, kotrež žo na sniczenje nabožiny měrja a kotrež žu hórsche skoro hacž te s létow 1918 a 1919. Wo tym tu dźenža hischcźe tole, dokelž žo naschemu ludej runje nětkle njemóže doscź doprajicź, hdźe to duzy po pucźu je, jeli so je dale sajědojczazym myślam, kotrež žo nětkle wot tutych lěwych stron do luda schcźěpja, požłuschny a pschikhileny! A to njeje nasch lud jenož w dźěłacźerskich worschtach městow, ale tež hižo na wsach mjes ratarskim ludom. Potajkim: „Sächsische Arbeiterzeitung“ wosjewja nacźisk sakonja, kotryž je „Sjednoczenstwo proletariskich žwobodnosmyślenych“ — „Gemeinschaftproletarische Freidenker“ — pschihotowało a parteijam sozialdemokratow a kommunistow sakskeho žejma pschedpołożiło. Nacźisk ma 6 paragrafow; w 5. paragrafje steji: „**Wožobam, kotrež njejžu hischcźe 10 lět stare, nježmě žo nabožne roswucžowanje poskicźecź.** Tohorunja nježmědźa žo do cźaža schulskeho roswucžowanja (tež niz w tych tak mjenowanych žwobodnych cźažach) pschi Božich žłužbach abo podobnych zyrkwinskich wuhotowanjach wobdźělecź. Schtóž pscheczіwo tomu hrěschi, — njech tón, kotryž to wuhotuje, njech starschi — **ma žo na pjenjesach abo s jastwom khłostacź;** — tam steji: Einschließung (Haft) —. Je derje tak, so wo tym nětkle hižo shonimy! Tak budźeja wschitzy pschi pschikhadźazych rosžudźenjach a wólbach wjedźecź, sa kajku stronu a sa pschecźe a žadanja kajkeje strony maja bycź a sa kajke niz! — —

Želesniza je wot 1. meje sa jěsby s młodźinu płacźisny wo połojzu ponižiła. To je swježelaze, a to njech tež nasche kschesczijanske towarstwa młodźiny wužija!

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Budyschina.** Njesapomnita wostanje nam Cantate njedźela se žwojim evangelskim sjěsdom. Dźenž naspomnimy jenož hischcźe někotre licźby. Posaunistow bě žo tu 171 seschko; so žu wožebje woni wjele sa derje poradźeny žwjedźeń dokonjeli, to kóždy wě, kotryž je jich žłyschał piskacź w Božim domje a wonkach. — Kemscherjow je drje dopołdnja w Pětrowskej a Michalskej zyrkwi było na 3600; na torhoschczu bě žo jich drje k evangelskemu wusnacźu na 5000, niz 3000 kaž tydźenja stejesche, shromadźiło. — Njech nětko tutón wužnyw, kotryž evangelski žwjedźeń cźinił, pschinježe dobre płody.

Sserbska prědarska konferenza sjednocźi žrjedu po žwjatkach žwoje žobustawy k nalětnjej shromadźisnje. Tuta sapocźnje žo ¾10 hodź. w Sserbskim domje. Wschitzy žerbšzy duchowni žu winowacźi pschińcź.

Se Spytez. Diamantny kwaž. Wcźera móžesche prjedawschi kubleŕ, nětcźischi wumjeńkaŕ, knjes Jurij **Maximilian** Crostag w Spytezach, se žwojej mandźelsku Hanu Florentinu rodź. Borsdorfez žadny žwjedźeń diamantneho kwaža žwjecźicź. Staj žo w lěcźe 1866 dźeń 15. meje we Wujesdźanskim Božim domje swěrowałoj, dokelž njewjesta tehdy we Wucźkezach bydlesche. Knjes jubilaŕ steji w 85. lěcźe, jeho mandźelska w 82. lěcźe žiwjenja. Bjes tym so je wón hischcźe s Boha pschi dobrej strowosczi a cźiłosczi, tak so pschezo hischcźe wschelke dźěło žobu sastara, je wona hižo dlěsche léta khětro cźerpjata. Dostojnymaj jubjelnymaj mandźelskimaj žo na jeju cźestnym dnju s wjele stronow najwutrobnische sbožopschecźe wupraji.

W Lubiju běchu žo 7. meje duchowni Lubijskeho zyrkwineho wokrježa do wokrježneje konferenzy shromadźili pod pschedžydstwom k. fararja dr. Gehringa-Sohlandskeho. Pschitomny bě tež k. zyrkw. radź. Rosenkranz. Jednachmy wožebje wo wukubłanju młodźiny a dźěcźi w evangelskim duchu; s nich ma nam, naschim wožadam, naschej zyrkwi, naschemu ludej wurosczi nowy pschichod, sbožowny pschichod noweje wěry, a my mamy žo wo to staracź, so to tak. Tohodla ma bycź starschiski dom prěnja a sakkadna nabožna wucžerńja! Tehodla ma žo w schulach dźěcźom poskicźecź prawa nabožna wucžba! Tehodla dyrbja dźěcźi porjadnje wopytowacź Boże žłužby sa dźěcźi a dozyła Boże žłužby! Tehodla ma žo konfirměrowana młodźina wobdźělicź na rosrěcźowanjach a bibliskich hodźinach a Božich žłužbach a žo tež hromadźicź we kschesczijanskich towarstwach. Sa to wscho staracź ma žo kaž zyła wožada, tak tež kóždy jenotliwy!

S **Gubina.** Na hłownej Božej žłužbje w Klóschtrskej zyrkwi wusna žo tu dotalny katolski kaplan Anton Peschke k evangelskej zyrkwi, pschestupiwschi s romsko-katolskeje zyrkwje k evangelskej. Bě hacž žem 9 lět s kaplanom w katolskej zyrkwi był. —

Listowanje: V. w H. sa žwjatki. — Sa Sswjatu Trojizu? —

Samołwity redaktor farar **Wyrgacz** w Rožacźizach.

Čisło 21. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 23. meje 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihicźišchćerńje a knihárnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi čertłětnje 78 stotych pjenjezkow.

Swjatkowniczka.

Dostatk Swjateho Ducha budź ſ nami wschitkimi! Hamjeń.

Ef. 2, 19—22.

„Ja wěrju do swjateho Ducha, jenu kscheścźijansku zyrkej, shromadźisnu tych swjatych.“ Do tutoho słowa je kscheścźijanska zyrkej wobsamknyła, schtoż je nam swjatkowny swjedźeń pschinjeßł. Luther je tuto wusnacże wubjernje wukładował. Bjes Božeho swjateho Ducha, sam se swojeho rosoma, njemóże nichtó Jesuša sa swojeho Sbóžnika póznacź. Hdyž je cźma, tam niczo njewidźimy. Hdyž Boże błónczko jeskhadźa, wscho jaßnje psched naschimaj wocźomaj leži. Tak je Boži swjaty Duch swětło ſ wyßokoscże, kotrež naß rosswěcźi tak, so wscho, schtoż je nam Jesuß warbował a dobył, widźimy. Wschitzy, kiž su na tajke waschnje rosßwěcźeni Jesuša namakali a do njeho jako do swojeho Wumóžnika a Sbóžnika wěrja, so sjednocźuja, a shromadźisna tych psches swoju wěru do Jesuša wußwjecźenych abo shromadźisna tych swjatych je kscheścźijanska zyrkej. Tuta shromadźisna bu na swjatkownym swjedźenju stworjena. Jako běchu Jesußowi wucźobnizy swjateho Ducha dostali, buchu Jesußowi swědkojo sczinjeni.

Schtoż pschipowědachu, njeběchu jich poßłucharjo prjedy ženje błyscheli; woni buchu satorhnjeni a dźachu jedyn k druhemu: Schto sechze ſ toho bycź? A schto je so stało? Po swjatkownym prědowanju swjateho Pětra buchu pschistajeni tón samy dźeń wokoło tsjoch tawsynt duschow. Na to běchu so zuſbnizy, kiž běchu na swjedźenju w Jerusalemje, saßo domoj wrócźili, w Jerusalemje pak bě prěnja kscheścźijanska wosada nastała. Kscheścźijanska zyrkej bě sałożena. Tak su swjatki narodniny kscheścźijanskeje zyrkwje.

Schtóż do Khrystuša wěri, ma dźěl na Božim kralestwje. Prjedy měnjachu židźi, so je to jenoż jich prawo, a so su wschitzy drusy „hosczo a podružnizy“; hosczo, kiž w zusym kraju bydla a tu žane měschczańske prawo nimaja, podružnizy, kiž njeßmědźa so do Božich domjazych liczicź. Nětk je tomu hinak tež prjedawschi póhanjo maju dźěl na Božim kralestwje: „Tohodla wy nětk njejscże wjazy hosczo a podružnizy, ale běrgarjo ſ tymi swjatymi a Boži domjazy.“ Sswjaty Duch je nam wosebity dom Boži natwaril.

Sswjaty Pawoł kscheścźijansku zyrkej ſ templom Božim pschiruna. Kak drje na tuto pschirunanje pschińdźe? Wón pische na Efesiskich. Efesus běsche hłowne město Małeje Asiskeje ſ pschistawom w bliskoscźi pschi morju; běsche tohodla jara bohate město, ale wulkeho, bławneho mjena po wschěm tehdy znatym swěcze bě wosebje dla swojeho kraßneho templa sa bohowku Dianu, kotryž mějachu sa jedyn tych swjatych dźiwow stareho swěta. Wo nim stary khwalbny thěrlusch praji: „Ženje njebudże błónczko něschto rjeńscheho a kraßnischeho wobßwěcźicź hacź twój templ!“ Tutón templ mějachu Efesiszy wschědnje psched wocźomaj, sa njón bě so něhdy słótnikaŕ Demetrius roshorił (Jap. skutki 19). S prosetiskim duchom swjaty Pawoł doprědka widźi, so tutón templ do rospadankow rospada, so so jeho 127 stołpow roslamaja, so so wschitke kraßnoscże w nim a na nim d próchа a popjeła pschewobrocźa. Město toho widźi pak tež so nowy templ sběhnycź, kiž je wo wjele kraßnischi hacź tamny stary ſ kamjenjow a ſ moßasa shotowjeny, haj, hacź tamna židowska swjat-

niza na horje Morija w Jeruslemje, to je ßwjaty templ we tym Knjesu, kſcheſcźijanſka zyrkej, duchowna khěža ſe žiwych kamjenjow natwarjena, Boži dom w Duchu, ſałoženy na ßwjatkownym ßwjedźenju. Pſchetoż tutón dom je „natwarjeny na grunt tych japoſchtołow a profetow, hdźež Jeſuß Khryſtuß ßam rózkny kamjeń je.“

Jeſuß je na kónzu ßwojeho prědowanja na horje prajił (Mat. 7,24—27): „Tohodla, ſchtóż moje ßłowa ßłyſchi a cźini je, toho pſchirunam ja mudremu mužej, kiž je ßwój dom na ſkału natwarił. Jako nahły deſchcże padże a woda pſchińdże, a wětry dujachu a na tón dom ſtorkachu, wón wſchak njepadże; pſchetoż wón běſche na ſkału ſtajeny.. A ſchtóż moje ßłowa ßłyſchi a njecźini te ßame, tón je podobny na njemudreho muża, kiž je ßwój dom na pěſk ſtajił. Jako nahły deſchcź padże a woda pſchińdże a wětry dujachu a na tón dom ſtorkachu, wón padże a běſche jeho pad wulki.“ A tutón Jeſuß bě ſkóncźnje na kſchižu wumrěł a horjeſtanył wot morwych a k njebju ſtpił a ßo tak ßwojim wucžobnikam ſa Božeho Ssyna a Wumožnika ßwěta ſjewił. Tohodla praji ßwjaty Pawoł nětk, ſo njeje Boži ßwjaty templ jenož na Jeſußowe ßłowa, jeho wucźbu, ale ſo je na Jeſuża ßameho ſałoženy a natwarjeny. Schtoż je nam Jeſuß dobył, to je ſałožk naſcheho ſboża. To njemóże nichtó ſaniczicź. Jeſuß je ta ſkała, na kotrejž kſcheſcźijanſka zyrkej ſteji, kotraž ju noßy a dźerži tak, ſo wona wſchěm nawalam ßwojich njepſchecźelow njekhabłazy a krucźe napſchecźo ſteji. Tohodla njemóże kſcheſcźijanſka zyrkej nihdy ſahinycź abo kónz wſacź, njech też jej wjele pſchecźiwnikow naſtanje.

Dianiny templ w Eſeſu je muž ſ mjenom Heroſtrat ſnicził, ſo by ßebi ſ tym njeßmjertne mjeno ſcźinił. Też pſchecźiwo kſcheſcźijanſkej zyrkwi je wjele Heroſtratow poſtanyło. Židowſzy a póhanſzy mózni ßu měnili, ſo móża ßebi ſ jeje ſniczenjom wulke mjeno ſcźinicź. Khěžor Diokletian daſche pjenjes bicź, na kotrymž ßo ſa ſaniczerja kſcheſcźijanſtwa khwaleſche; jeho naßlědnik běſche prěni kſcheſcźijanſki khěžor. Julian apoſtata, to je „wotpadnik“, chzyſche zyrkej ſ leßnoſcźu a ſ mozu pſchewinycź; na kónzu ßwojeho žiwjenja dyrbjeſche ßo wuſnacź: „Ty ßy dobył, Galilejſki!“ — Pſched nimale połdraſta lětami je franzowſki wucźeny Voltaire wumrěł, kiž mějeſche ßo ſa jeneho ſ tych, kiž ſamóża ſe ßwojim roſumom a ſe ßwojim wußměſchenjom tutón wot Jeſußowych wucžobnikow ſałoženy twar potorhacź; kſcheſcźijanſka zyrkej hiſchcże dźenża wobſteji. Też dźenża ma wjele njepſchecźelow a pſchecźiwnikow, ßnadź ſ dźěła też tohodla, dokelž wulki dźěl naſcheho luda pod židowſkim wliwom ſteji, kotrymž je kſcheſcźijanſtwo ſtajnje kaž cźerń we wocźomaj. Tuż je ßo we wichorach ſa cźaß revoluzije też wjele kſcheſcźijanſkeho žiwjenja ſhubiło, huſto doſcź pak jenož po ſdaczu. Pſchetoż jenož ßuche hałoſy ßu ßo ſ wjetſcha wotkłamale. Tuż je ßo dopokaſało, ſchto je ßuche a ſchto je ſelene, ſchto je morwe a ſchto je žiwe. Schtom kſcheſcźijanſkeje wěry wjeßele dale roſcźe. Pſched krótkim ßu ßo wſchitke evangelſke a też druhe zyrkwje zyłeho ßwěta we hłownym měſcźe Schwedſkeje ſeſchłe, hdźež je ßo ſjewiło, ſo je evangelſka zyrkej žiwa!

Jich wjele też je, kiž maja ßo jenož ſ liwkej wutrobu k ßwojej zyrkwi. Też jim je Jeſußowa wucźba to najwyſchſche, ſchtoż je hdy cźłowjeka ert wuprajił. Ale Jeſuża ßameho nimaja ſa ßwojeho wumožnika wot hrěcha a ßmjercźe, ſa Sbóžnika, kiž też jim hrěchi wodawa a žiwjenje a ſbóžnoſcź dari, kotrehož dyrbjeli tohodla ſ horzej, dźaknej wutrobu lubowacź. Tohodla ma ßo kóždy na ßwjatkownym ßwjedźenju praſchecź: Je Boži ßwjaty Duch też tebje hižo ſapſchijał a tebje roßßwěcźił wo twojim ſbožu w Khryſtußu? Stejiſch ty na ſałožku Knjeſowych japoſchtołow, hdźež je Khryſtuß rózkny kamjeń? Licźiſch ty ßo do ſhromadźiſny ßwjatych?

Sswjaty Pawoł praji: Na rózknym kamjenju roſcźe zyłe twarjenje k ßwjatemu templu w tym Knjeſu.

Kóždy kamjeń, kiž je ßo ſe ſkały wukamał, ßo wobruba a cźeßa, ßo hładkuje, rózki a njerunoſcźe ßo wotbija, wſchón próch a wſcha njecźiſtoſcź ßo wotſtroni, a ſkóncźnje je k tomu khmany, ſo ßo do twarjenja ſaßadźi. Tak ma ßo też kóždy cźělny cźłowjek najprjedy pſchihotowacź. Wſchón hrěch, wſcha njecźiſtoſcź, wſchě ſke poczinki maja ßo wotpołożicź. Potom hakle je khmany ſa ßwjaty templ w tym Knjeſu. Tuto dźěło ßwjateho Ducha njeje lohke. Cźělny cźłowjek ßo rad ßwojich ſtarych hrěchow njewoſtaji. A tola njeje dźěło Božeho Ducha podarmo, kaž ßwjaty Pawoł krótko do naſcheho teksta piſche: „Jako my morwi běchmy w hrěchach, je Bóh naß ſ Khryſtußom žiwych ſcźinił.“ Schtóż na twarſkim ſałožku Jeſußowych japoſchtołow ſteji, tón wěſcźe a twjerdże ſteji, do toho ßo wuliwa nowe žiwjenje, žiwjene ſ Bohom, tón je wukhowany ſa cźaß a wěcźnoſcź.

Tuż je nam tu wulki Boži hnadny dar pokaſany a ſ dobom wulki ßwjaty nadawk ſtajeny, kotryž nam to praſchenje pſchedpołoži: Ssy ty hižo kſcheſcźijan? Ssty ty hiſchcże kſcheſcźijan? Ssy ty Boże dźěcźo, woſbożene pſches wumoženje wot hrěcha a ßmjercźe, ßwojeho njebjeſkeho měſchczańſkeho prawa wěſte? Pytaſch, ſchtoż je horjekach, abo jenož, ſchtoż je delekach? Je Boži ßwjaty Duch abo ßwětny njeßwjaty Duch ſ twojim wodźerjom?

Bóh ſpožcź nam hnadnje, ſo bychmy na to wotmołwicź móhli: Ja wěrju do ßwjateho Ducha!

O ßwjaty Ducho, pój pſchak k nam! Hamjeń.

Na ßwjatki.*)

Po ßwojim hłoßu.

Pój, o pój, ty Ducho žiwy,
wěrny Božo ſ wěcźnoſcźe!
Twoja Boża móc cźiń dźiwy,
napjelnjej naß wobſtajnje;
tak ßo Duch a jaßnota
we wutrobje namaka!

Daj do pſchecźa wutrobneho
mudroſcź, ſkłudnoſcź, radu ßam,
ſo ſe požadanja wſcheho,
ſchtož ty chzeſch, ßo jaßni nam,
ſpožcź nam pokne pósnacźe,
kiž naß ſ błuda wuwjedźe!

Pokaž, Knjeże, ſboża pucźe,
ſdźerž na prawej cźěri naß,
ſebjeř wſcho nam ſ pucźa krucźe,
hdyž naß kombźicź chze ſły cźaß,
hrěchow dla ſpožcź roſkacźe,
hdyž ßo noha błudźeſche!

Daj nam ßwědcźenje cźucź twoje,
ſo my Boże dźěcźi ßmy,
kiž wſcho dowěrjenje ßwoje
k njemu maju we nuſu!
Pſchetoż prut nam wótzowſki
jenak ſbožo poſkicźi.

Wab naß, ſo ßo k njemu mamy
ſ wjeßełoſcźu doſpołnje,
ſdychuj w naß, hdyž pſchikhadźamy
pſched njeho, też wobſtajnje!
Tak ßo próſtwa dopjelni,
dowěra nam pſchiſpori.

Hdyž ßej troſcht też požadamy,
ſo ma wołacź wutroba:
Kak, o Božo, cźakacź mamy
dołho tak bjes pſchеſtacźa?!
— duſchu ſ troſchtom wokſchewjej,
ſcźerpnoſcź, pokoj wobradźej!

Ducho ßylnoſcźe a mozy,
nowy wěſty Ducho ty,
pſchiſporjej ßwój ſkutk pſchi prózy
we naß, ſo cźi ßwěrni ßmy!
Skicźej brónje we wójnje,
wobkhowaj nam dobycźe!

Knjeże, wukhowaj nam wěru,
pomhaj njepſchecźelow ſbicź;
daj ſo wudžeržimy ßwěru,
njedamy ßo ſatraſchicź!
Chze-li cźełko dwělowacź,
ma nam ßkowo wěſtoſcź dacź.

Hdyž najpoßles wumrěcź mamy,
ſawěſcź nam cźim połniſcho,
ſo ßo k tebi wukhowamy
do pokoja ſbóžneho,
kotryž Bóh pſches Khryſtußa
da a budże wěcźna msda! —

Hendrich Held, wołoko 1650; — ſeß. M. U.

* Pſchetoż je ſa ſł. ſpew., cźo. 148.

Spokojene ježdżenje.

Powjeſtka ſ cżaża Khryſtużoweho.

Spiżała Kriſtina Royowa.

(Kónz.)

Knjeni Johanna ſpóſna hólza hnydom a żo jara wjeżeleſche. Wopraſcha żo jeho ſ khwatkom, kak żo ma a kak bě hacż żem pſchiſchoł; potom prajeſche jemu, kak jeje żużodżinki rěkachu, ſo je to Marija ſ Magdala a ta każ jandżel pěkna knjeni pak macż Knjeſowa, Marja, a ta pódla njeje ſażo Salome.

Jako żo tak rosmołwjeſchtaj, pſchiſtupi k nim mużſki wyżokeje poſtawy a wotmolwi na nětkajke praſchenje Marije ſe Magdala: „Miſchtr żo naż praſcheſche, kelko khlěbow hiſchcże mamy; ale tu njeje żanych wjazy!“

„Tola, Handrijo!“ rjekny knjeni Johanna: „Tu je młodżenz, kotryż je tomu Knjeſej pſchinjes pjecż pokrutow a dwě rybje!“

„Tak? Tuż pój ſe mnu żobu, mój żyno!“

Prjedy hacż żo Jonatan dohlada, wſa jeho tutón żylny muż ſa ruku a dowjedże jeho, cżinjo żebi a młodżenzej ruma, hacż k Jeſużej.

W tutym wokomiku, jako bě Jonatan tomu Knjeſej tak bliſko a wjedżeſche, ſo tej wóczży, kotrejż běſchtej hłubokej każ jězor Geneſaretſki a w kotrymż běſche zyłe morjo luboſcże, na njeho hladaſchtej, njewidżeſche wón nicżo. Noſy jemu tſchepotaſchtej. Sſłyſcheſche, ſo Handrij rjekny: „Jedn hólz je tuhdy, kotryż ma pjecż jecżnych pokrutow a dwě rybje! Ale ſchto je to mjes tak wjele?“

Sſłyſchešche, kak tón krażny luboſcże połny hłóż roskaſowaſche: „Pſchikaſajcże ludu, ſo by żo ſeżydał, pſchezo ſto a pjecżdżeżacż!“

Tu podlemichu żo jemu koleni a wón padny k Jeſużowymaj nohomaj. „Wotpuſchcż mi, Knjeże, moje hrěchi!“ to bě wſchitko, ſchtoż móżeſche hiſchcże myżlicż. A jemu bu wotpuſchczene! Wón cżujeſche żo pſchi wutrobje, w kotrejż cżo njepukotaſche a njepukoze ſa wſchě cżaży, khiba luboſc. Żohnujo wotpocżowaſche Knjeſowa ruka na jeho hłowje.

Potom hakle móżeſche pohladacż do wobliczа ſ njebjeſkim měrom pſchekrażnjeneho, do wobliczа Sbóżnika, jehnja Bożeho. Dokhoż żo żyły luda żydachu, móżeſche tomu Knjeſej też wupowjedacż, kak jara bě żo po nim żedżił. Ale wón hižo to wſchitko wjedżeſche, też to, ſo bě jemu pokruty a rybje ſa dar pſchinjeżł, hacż runje njebě jemu tole wucżownik Handrij prajił.

A potom je był Jonatan tak ſbożowny, ſo żmědżeſche tomu Knjeſej dżeržecż pokruty a rybje; tutych njebu mjenje; w żwjatymaj, požohnowanymaj rukomaj roſcżeſche dar Boži!

Wón żo pſchi tym miſchtra njepraſcheſche, hacż je wón tón Ssyn, hacż je tón Sbóżnik Bethlehemſki, hacż je wocżakowany Meżias. Ně, to żo njepraſcheſche.

Jenicżki wokomik pſchi wutrobje Jeſużowej dożahaſche, ſo by była jeho wutroba wuſtrowjena a ſo by jeho duſcha wſchitko ſpóſnała! Pſchetoż, ſchtóż chże wěricż, tomu je jenoż trjeba, k Jeſużej żamomu pſchińcż; tam wón wěſcże wěri!

Wulke żedżenje hólzowe wohladacż Meżiaża, bě dopjelnjene! Bě njewuprajomnje ſbożowny a ſpokojeny a njemějeſche żanych praſchenjow wjazy! Ach, k Jeſużowymaj nohomaj woněmja wſchě dwělowanja a praſchenja!

Sswjedżeń ſnutskowneho miżionſtwa w Hrodźiſchczu.

(Pokracżowanje a ſkónczenje.)

Naſch cżaż je cżaż wſchelakich boloſczow, tola pak wulki cżaż! Rosżudżenja a rosriżanja żo pſchihotuja! Je to cżaż wulkich rosriżanjow każ lědy hdy żadyn! Je tehodla też na tebi, ſo by tutón cżaż był też żnjowy cżaż! Tohodla niż drěmacż a żonicż! Naſch cżaż cżaka na żnjenzarjow. Naſche wożady ſacżuwaja hižo něſchto wot teho: Duchowni pocżinaju pobrachowacż. A kak wulki hakle pobrach na ſnutskownje powołanych dżěłacżerjach! S teho klincżi nam do żwědomnja to khutne praſchenje: Ssmy my woprawdźicżi dżěłacżerjo, my duchowni, — my zyrkwinſzy pſchedſtejicżerjo — my druſy? Gideon dyrbjeſche — Ssud. 7 — żwojich wojowarjow dwójzy żacż a wukhowa mału liczbu a dokonja tola wulke. Ssnadż to nětkle też tak! Ssmy my wſchitzy połni luboſcże k njemu? Też Jeſuż Khryſtuż ſkorżi: „Mało je tych dżěłacżerjow!“

„Tehodla proſchcże wo dżěłacżerjow!“ Tak pominajo ſteji Jeſuż pſched tymi dwanacżemi. Wożada, dżenża je tón cżaż, ſo dyrbimy prajicż: proſchcże wo dżěłacżerjow! Proſchcże, ſo Bóh tón Knjes naſchej krajnej zyrkwi dari dżěłacżerjow, kotſiż w zyrkwi Jeſużowej ſkutkuja jako cżi prawi mużojo. Wſchudżom wołaja ſa wodżerjemi, wjednikami. Wjednik je na wſchěm pożledku Jeſuż Khryſtuż. Tutón żada: Budż tu! Jemu dyrbimy żo zyle dacż! A dyrbja tu bycż mużojo a żony, kotſiż żo daja wjeſcż wot njeho, kotſiż hromadża żně tutoho cżaża. Snjeſcż njeje ta myżl: Hdy by to nětko naſcha wina była, ſo żo njemóża żně tutoho cżaża wukhowacż. Tohodla: modlcże żo, proſchcże.

Tole njeje żane lohke żadanje. Je wopak, prajicż: modlcże żo, to móżecże wy wſchitzy! Ně, to njeje wěrno! Ale ja wěm, ſo bywa naſcha modlitwa wużkyſchana. Tak wěſte hacż to je, ſo je Jeſuż Khryſtuż prajił: „proſchcże wo dżěłacżerjow!“ tak wěſte je też to, ſo wón nětk naſche próſtwy wo dżěłacżerjow wużkyſchi! Do naſcheju rukow je date, hacż naſch lud ſawutli abo żo k żiwjenju wrócżi! Też pola naż to je, hacż to tak budże.

„Proſchcże wo dżěłacżerjow!“ Hdyż dyrbimy tak prożycż, dyrbimy my żami najprjedy bycż dżěłacżerjo, luba wożada!

My dyrbimy ßo Bohu k woporu dacź, my duchowni prjódkſtejerjo, my wſchitzy! My dyrbjeli bycź dźěłacźerjo we ßwojej woßadźe! To pak njeńdźe tu, ſo je ſwonkownje wſcho w dobrym porjedźe! Ow ně, ně! Kedźbujcźe, ſo žně na pola njeſhnija! A ja proſchu nanow a macźerje, ſo bychu kedźbowali! Je to rosßudźaza wěz, hacź ßu domy kſcheſcźijanſkeje abo niz. Wam ßu wulke žně dowěrjene. Lubi ſtarſchi, to je waſcha pſchiſtuſchnoſcź we ßwědomyju a we wutrobje: Wjedźcźe waſche dźěcźi k tomu Knjeſej!

A kóždy jenotliwy budź a ſcźiń ßo dźěłacźeŕ Knjeſowy! Cantate ßo praſchach: Schto móžu ſa ßwoju woßadu cźinicź? Sapocźcźe ſ tym praſchenjom: Schto móžu cźinicź, ſo bychu w mojej woßadźe byłe duſche dobyte? Schto móješch ty to cźinicź ſa to? Na pſchikład to jene, ſo ty jenu njedźelu kaž druhu kemſchi khodźiſch a tak pohonjazy pſchikład dawaſch. Staraj ßo, ſo ßu we woßadźe dobre poczinki domach. Ty, woßadny, móžeſch lěpje hacź farař tak někotremu pſchiſtupicź a jeho nawabicź, ſo by był dźěłacźeŕ Knjeſowy.

A nětk hiſchcźe něſchto woßebite ſ tekſta. Kaž Jeſuß Khryſtuß to tam cźini tak wón tež dźenßa hlada do tuteje woßady. Praji wón tu tež: „Mi je žel tych ßamych?“ Wulka je ta ßyła, kotraž ßo tu ſhromadźiła, ale wona njeje moja! — My dyrbimy ßo ſcźinicź, pſchedewſchěm jeho ßwójſtwo! Hladajcźe Knjeſej wſcheje ßmilnoſcźe do wóczkow! To cźińcźe, a ja ßo praſcham: „Knježe, ty wěſch wſchitke wězy, ty wěſch tež, ſo ja tebje lubo mam!?“

Ow žohnowana hodźina! Tuž chzemy jo ſpytacź! Niz na druhich hladacź, ně ßami dokonjecź! Tón Knjes hlada na naß! Tón Knjes chze mje! Haj, hdyž mój Knjes w tutej hodźinje na mnje hlada, chzu ja jo ſpytacź, chzu ja ſ nowa ßlubicź:

Nětk ſ nowa podam, Božo tebi
Cźěło a duſchu k woporu.
Sswjecź moju wutrobu ßam ßebi
A daj, ſo ßwěrny woſtanu!
Njech ſjewi kóžda krjepka krwě,
So ßym Cźi, Knježe, poßłuſchny! Hamjeń.

Zyrkej a ſtat.

Powſchitkowny zyrkwiny ſond. Sa njón ſběra ßo ßwjatki kolłekta. Jeho nadawk je, wſchudźom tam pomhacź, hdźež druhe ßrědki zyrkwje, kotreż ßu ßnadne, njedoßahaja, ſo by ßo ſtało, ſchtož je ſa krajnu zyrkej a woßady bjes dwěła a komdźenja nuſne. Tu njech ßu naſpomnjene twarſke dźěła. Hižo to, ſo ma woßada pſchiſtuſchnoſcź, ſdźeržecź zyrkwinſke twarjenja, kotreż ßu huſto pomniki wyßokeho wumělſtwa a woßebje waţne ſa zyłu domiſnu, pſchihotuje woßadam nadawki, kotreż njeſamóža ſe ßwojimi ßrědkami dokonjecź. Tola też toho ßo pſchezo ſminycź njemóža — pſchi wſchěm nuſnym lutowanju — něſchto nowe twaricź; a tu ßu to huſto najkhudſche woßady, w kotrychž zyrkwinſke žiwjenje tohodla ſchkoduje, dokelž na rumnoſcźach ſa zyrkwinſke ſhromadźiſny pobrachuje. Tu twaricź pomhacź, je ſaßłužbne a cźeſtna pſchiſtuſchnoſcź ſa wſchěch! — Też „powſchitkowny zyrkwiny ſond“ je ſe ſpadnjenjom pjenježnych hódnoſcźow jara cźežko ſchkodował. So by ſaßo mozow nabył a ſpomožnje ſa zyrkwinſke žiwjenje ſkutkowacź mohł, je nuſne, ſo by też nimo kollektow ßrědki doſtawał, kaž dary a wotkaſanja. Kóžde tajke dar, njech wulki njech małe, je lubje witane. Evangelſko-lutherſke krajne konſiſtorium je ſ dźakom pſchijimuje.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza ſjednocźi ßo ßrjedu 26. meje dopołdnja w 10 hodź. w Sserbſkim domje k ßwjatkownemu poßedźenju.

Do Ssmjecźkez! To dyrbjało 3. dźeń ßwjatkow a też hižo 2. dźeń ßwjatkow heßło bycź. 2. dźeń pſchedewſchěm ſa młodźinu! Naſch krajny biſkop dr. Jhmels rěcźi tam 2. dźeń k młodźinje, kotraž chze ßo tam ſe wſchěch kónczin ſhromadźicź, pſchikhadźaza ſe wſchelakich ſjednocźeńſtwow a ßwětanahladow. A 3. dźeń ßwjatkow 25. meje, ßwjecźi Ssmjecźkecźanſka evangelſko-lutherſka diaſpora-woßada jubilej 25lětneho wobſtacźa. Też tu je krajny biſkop pſchitomny; je ßwjedźeńſku Božu ßłužbu pſchewſał; tuta budźe dopołdnja. Popołdnju směje dwórſki prědař dr. Siedel-Drježdźanſki ßwjedźeńſki pſchednoſchk wo lutherſkej a ſtarokſcheſcźijanſkej zyrkwi; tehorunja budźe tam prjedawſchi Ssmjecźkecźanſki farař, duchowny Pangritz, rěcźecź, kotryž je jako wjednik młodźiny pſchedewſchěm ſnaty. Poſauniſtojo ſkutkuja pſchi tutych wuhotowanjach ßobu. Tuž, evangelſzy kſcheſcźijenjo, ßwjatki do Ssmjecźkez! Je to tola naſcha maka ale rjana woßadka we rospróſchenju! Poßylnimy tam ßobu ſtejniſchcźo a nahladnoſcź naſcheje evangelſkeje wěry a zyrkwje!

S **Klětneho.** Poſawniſki khór ſtaroluthersſkeje woßady ßwjecźeſche njedźelu Jubilate ſakoţeńſki ßwjedźeń a to dopołdnja ſe ßwjedźeńſkej Božej ßłužbu. Superintendent na wotp. Schnieber-Gubinſki prědowaſche wo pſalmje 89, 16: „Derje tomu ludu, kiž móže wyſkacź.“ K ſawodej ſapiſkachu poſawniſtojo pſched Božim domom. Se ßwojim piſkanjom porjeńſchichu Božu ßłužbu w Božim domje. Po tutej bě ſaßo piſkanje na měſtnje pſched zyrkwju. Khór ma w tukhwilu jědnacźe muži. Popołdnju doßwjecźachmy. Pſchi tym ſkutkowaſche zyrkwinſki khór ßobu; tutón bě też hižo dopołdnja we Božim domje ſpěwał. Wjazy poręcźachu k tomu, tak ßwjedźeńſki prědař, woßadny duchowny a pſchedßyda khóra. Tutón pokaſa, kak móže poſawniſki khór ſe žohnowanjow ſkutkowacź w Božich ßłužbach, pola běbnych a khorych, ſ piſkanjom w ſjawnoſcźi, pſchi pſchewodźenjach atd. — My ßo wjeßelimy, ſo njeje naſche towarſtwo žiwe ſ tej ſaßadu: „Žadyn ßwjedźeń bjes rejow!“ ale ſo bu też tuto doßwjecźenje ſkónczene ſ modlitwu a ſ wuſpěwanjom ſchtucźki:

„Wſmi khudu khwalbu tudy ſ hnadu,
Mój luby Božo, wote mnje!
We njebju wěm ßej lěpſchu radu;
Tam móžu cźi kaž jandźeljo,
Hdyž hłóß mi ſechzeſch wyſchſchi dacź,
To haleluja ſaſpěwacź!“

Njech też ſapoſdźene, pſcheje też naſch njedźelnik Klětnjanſkemu khórej poſawniſtow Boże žohnowanje k dalſchemu ſkutkowanju, kotreż njech woſtanje Bohu k cźeſcźi a cźłowjekam k žohnowanju!

Liſtowanje. Do W. w Pruſkej. Wutrobny dźak ſa naſtawki ſ woßady. Tajkich trjebamy ſ Pruſkeje a Saſkeje do kóždeho cźiſła něſchto! „Pomhaj Bóh“ by rady woßadnik był ſa naſche woßady. Ale to je njemóžno, hdyž woßady a woßadni, woßebje jich wjednizy, njepomhaja! Tohodla ſ nowa do Pruſkeje a Saſkeje tu próſtwu: Dźěłajcźe ßobu. Rosprawjejcźe ſ najmjeńſcha wo woßadnych a pſchihódnych poďeńdźenjach! Redakźija.

E. W. w Ho.: Sa 1. njedź. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 22. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 30. meje 1926 Bautzen

Čišćcz a nakład Ssmolerjez knihičišchćetnje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćeji běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Na ſwjatu Trojizu.

Jan. 3, 3.

„Jeſuš dźeſche: Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju ći: Jeliſo ſo ſchtó ſ noweho njenarodźi, njemóže wón Boże kraleſtwo wohladacź.“

Sswjatki ſu ſaſo byłe! Schto ſu wone byłe? Jenoż próſdniny? Potom ſu tu podarmo byłe! Rěčimy nětkle huſto wo „ſkomdźenych ſkładnoſćach,“ abo kaž Němc praji: „Verpaßte Gelegenheiten“. Dyrbimy my wo tutych Sswjatkach też tak prajicź ſa tebje, ſa naſch lud?

W naſchim ſakſkim ludu je doſrawił tón namjet: „Dźěćo do 10 lět njeßmě ani domach ani w ſchuli ani hewak měcź roswucźowanje w nabožinje, a nan abo macź abo ſchtóž hewak, by to tola cźinił, dyrbi do jaſtwa!“ Ludej, w kotrymž tajke płody ſrawja, je nuſnje trěbne, ſo ſo ſ noweho narodźi, a naſchemu ludej cźim bóle, dokelž ſajědojcźaze myßle tuteho raſa a druhe w ſamßnych kruhach wupłodźene a hajene myßliczki ſo roſſchěrjeja dale a bóle. Tekſt druheho ſwjatkowneho dnja nochze mi ſ hłowy, kotryž nam tón ſwjaty nadawk napołoži: ſo modlicź, ſo prózowacź wo ducha roſuma a wo roſſwětlenej wocźi myßle a ſpóſnacźa. „Maju wocźi a njewidźa,“ tuto khłoſtaze a porokowaze ſłowo ma prawo mjes naſchim ludom, haj — nochzemy tak powſchitkownje rěcźecź — ma prawo też mjes nami. Jich wjele njewidźi, njeſpóſnawa tón ſtrach, kotryž nam wſchěm hroſy. Hoſpodarſke a politiſke myßliczki a ſadanja a pſchecźa ſu jim jich hewak wótrej wocźi woßłabiłe, a niz jenoż wocźi, ně, też wuſchi, wutrobu. Tuž tu niczo druhe njepomha, khiba ſo ſo zyle ſ noweho narodźa, a to w mozy Sswjateho Ducha ſwjatkowneho.

Hdyž tola ſo njeſtanje, njemóžemy wohladacź ani Boże kraleſtwo ani — lěpſche cźaßy, cźaßy wěrneho ſboża. Spytamy-li hinak a na druhim ſakožku ſebi twaricź ſwoje ſbožo a ſbožo naſcheho luda, naſhonimy prjedy abo poſdźiſcho, ſchtož njemudry twarz w Khryſtußowym pſchirunanju naſhoni; Matth. 7, 27: „Jako nahły deſchcź padźe a woda pſchińdźe a wětry dujachu a na tón dom ſtorkachu, padźe wón a běſche jeho pad wulki.“ My pak dyrbimy wjedźecź, ſo cźłowjekojo, ſo naſch lud nětkle tajki pad wjazy njeſnjeße. To by było ſadwělowanje a ſahubjenje.

K tutomu ſpóſnacźu dyrbimy pſchińcź, potom ſo njebudźemy komdźicź, poßłuchacź, ſchto ma Jeſuš Khryſtuš nam prajicź; — a budźemy jo też cźinicź. Wſchitko wokoło naß a w naß dźe potom woła: Ty dyrbiſch, ty dyrbiſch! Tuž klincź cźi we wuſchomaj tuto: ſawěrnje, ſawěrnje, ja praju cźi!

Schto cźinicź? To ſtare, dotalne wopacźne, błudne wotſtronicź, wotpołożicź po rezepcźe Luthera, kotryž wón podawa w ſakramencźe ſwjateje kſchcźeniz: „Stary Hadam w naß dyrbi ſo pſches wſchědne roskacźe a pokutu potepicź a wumrěcź!“ Schtóž praji, ſo to mordarka kura, tomu ſnapſchecźiwimy: Ale pſchi njej běża jenoż ſylſy, pſchi tamnej kurje pak, kotraž pſchińdźe, jeliſo ſo ſ cźaßom ſ tutej njewuhojimy, poběhnje krej! Bolicź budźe wſchak tuta Lutherowa kura też, a dyrbi też, ale to wſcho niczo njepomha! Hdyž ſy tak to njedobre wukorjenił, potom pſchińdźe tón druhi dźěł tuteho hojeńſkeho prózowanja, kotryž cźi Luther tak wopi-

sche: „saßo wschědnje won pschińćź a horjestanyćź nowy cłowjek!“ To dyrbi ßo stacź nětkle junkrócź a dorasnicź s mozu modlitwy a s mozu ducha Sswjateho. Hdyž to tak junkrócź ale pak dokładnje ßy dokonjał, budże cźi potom też to „wschědne pohrjebanje a stawanje“ po Lutheru móżne a „wschědnje“ k nowemu żohnowanju.

Takle lěkaricź na ßebi, je nadawk, kotryž ma kóżdy jenotliwy dopjelnicź a kotryž ma też zyły lud dokonjecź! To, schtoż s toho sbywa, je tón nowy narod, bjes kotrehoż njewohladasch Boże kraleństwo ani też cźaß noweho trajazeho, wěrneho sboża. A niz jeno to! Wjazy hischcże! Tak s noweho narodźeni kschesćźijenjo nabuchu s tutym nowym narodom dźiwnych mozow, Božich mozow. Woni samóża, pschětracź w tutym cźaßu a niz sadwělowacź, woni maja troscht, ßylnosćź, nadźiju, haj wjeßele, hdyž cźi drusy tu bjes toho wscheho steja abo liwzy; liwzy pak ßu hischcże wjetsche njebożatka hacź tamni! Tajkich Božich mozow trjebamy nětkle, hdyž wobstejnoscże tajke a tu njeje hischcże nowy sbożowny cźaß. S tajkimi pak też w tutym wobstejimy! A s tajkimi wobstejimy w cźaßach, kotreż nětkle psched nami a kotreż budża cźeżke a rosßudne niz jenoż sa powschitkowne hospodarske a politiske wobstejnoscże, ale też sa kóżdeho jenotliweho. Derje kóżdemu, kotryž směje snutskownych mozow doscź, mozow wěry a k tomu rosßwětlenej wocźi spósnacźa! Tón ßo sminje njeprawdy a skeho, hrěcha a skóscże a tak schkodowanja na duschi a wěcźnoscźi. Abo ßy ßnadź ty hižo tak daloko, to rěka, tak hłuboko, so je to tebi wscho jene? Tuto smyßlenje je kaž natykowaza khoroscź, a wjele je jich hižo skhoriło. Też tajkim njepomha žane druhe lěkarstwo hacź to jene: ßo s noweho narodźicź a bycź kschesćźijan, s Bohom w nowej žiwej wěrje sawjasany!

Sswjatkowny cźaß wotßal khwata. Bě wón sa tebje „skomdźena składnoscź a dyrbi wón to wostacź?“ Hamjeń.

Pawoł Gerhardt, jeho žiwjenje a khěrlusche*).

Krótki nacźisk k jeho 250. poßmjertninam, 7. VI. 1926, —

podał M. U.

(S wobrasom.)

Pawoł Gerhardt je psched 250 lětami semrěł, tola je hischcże dżenża a wostanje žiwy do wscheho dalscheho pschichoda evangelskeje zyrkwje. Jeho kěrlusche ßu njesachodne, pokhadźaze se žiweho ßłowa Božeho. Tak běchu njeliczomnym s njebjeskim rěblom, haj, njeliczomnym je jeho jaßne wusnacże k wěcźnej wótzowskej ßwěrje Božej w Jesußu Khrystußu było s poßylnjowanjom wěry a pokojenjom w cźeżach a stysknoscźach tudy seńskeho podruźnistwa. — A też, schtóż wo jeho žiwjenju by niczo njewědźał, wužiwa jeho wubjerne wupłody s wjeßelom a wokschewjenjom.

Schtoż wo běhu jeho žiwjenja shonimy, je tak mało, so ßo spodźiwamy. Jeno na jeniczki krótki wurěsk s jeho žiwjenja pada tak wótre ßwětło, so wscho połnje pschewidźimy. Ale runje tónle dźěl je najmrócźnischi zyłeho jeho seńskeho běha: jeho sestork s Bramborskim wulkim kurwjerchom Bjedrichom Wylemom. Wscho, schtoż prjedy tychle lět dże a sa nimi scźěhuje, nam skoro połnje njesnate wostanje. K sesnaczu pak a dorosymjenju jeho wusnama a sadźerżenja naspomnjeny tamny wustup połnje doßaha. —

*) Po: Paul Gerhardt. Ein Lebens- und Zeitbild von Heinrich Hübner. Ernst Kochs. Paul Gerhardt, sein Leben und seine Lieder. Christophorus. Evang.-luther. Monatsblatt zur Förderung christlicher Liebesarbeit, Nr. 4 1926.

Pytajmy dźě jeho najprjedy jako cźłowjeka a bohoßłowza, jako ßwězu zyrkwje a ßwědka wěry sesnacź. Potom hakle chzemy też — po a pschi tudy dowolenem a wobmjesowanem městnje — s krótka na jeho kěrlusche a jich ważnosćź sa jeho cźaß a sa wschě cźaßy pohladacź.

Gerhardt běsche dźěcźo ßrěnjeho stawa, kaž Luther ßyn burstwa. Jeho nan Kschesćźan Gerhardt bě s měschcźanostu abo też pschißudnikom w Hrabicźkach (Gräfenhainichen), sakskowoleńskim ródnem městacźku, a macź Wórta, dźowka s Lipska rodźeneho fararja a zyrkwinskeho dohladowarja M. Kaschpora Starcki w Jikowje (Eilenburg), hdźež w měschcźanskej zyrkwi buschtaj 12. rózownika 1605 wěrowanaj. Jako jeju 2. dźěcźo narodźi ßo Gerhardt 12. nalětnika 1607 a dósta pschi kschcźeńzy po dźědże s nanoweje strony ßwoje mjeno Pawoł. Jeho

wukubłanje w starschiskem domje trajesche hacź do spocźatka 16. lěta. 14. haprleje 1622 bu wón na wjerchowsku schulu we Pschemjenju (Grimma) daty, hdźež je nimale 6 lět wubył hacź k wotkhadej na universitu pschi spocźatku lěta 1628 do Běłogory (Wittenberg), so by tam bohoßłowstwo studował. 14 lět dołho potom niczo wo nim njeshonimy; jeho cźěr ßo połnje shubi. Je wón wschě tute lěta w Běłogorje studował abo też něhdźe druhdźe? Abo je hižo tehdy duchowne sastojńske dźěła tu a tam jako pomoznik wukonjał abo s domjazym wucźerjom pobył? To njewěmy. Hischcże w lěcźe 1641 je wón we Běłogorje jako studowazy sapißany. Jeho zyrkwinske sastajenje a bohoßłowstwo dósta tak ßwój trajazy ras a wusnam. Universita Běłogora, „Lutherowa klětka“, tehdy hischcże we połnem kcźěwje Lutheroweho ducha stejesche; jeje pycha a próza běsche ßwjata horliwosćź sa cźistu wucźbu, njepowalna ßwěra lutherskemu wusnaczu w połnem wobßahu, pódla pak woßobinska měrnosćź a łahodnosćź a njemała horliwosćź we hajenju woßobinskeje wěry, — schtoż posdźischo wscho też Pawoła Gerhardtowe sastojńske skutkowanje wosnamjenja a pyschi. —

W lěcźe 1643 jeho njenadźizy w Barlinje namakamy. Wěmy pak jeno, so běsche njeżenjeny a so w lěcźe 1651 tam w domje pobożneho a nahladneho komorniństwoweho prawisnika Handrija Bertholda pschebywasche. W kajkem powołanju? — je saßo njesnate: ßnano jako domjazy wucźeŕ młódschich dźěcźi. To pak ßmě ßo wobkrucźicź: Barlin bu Gerhardtej s druhej domisnu a to psches tamnych nadobnych ludźi, kiž jeho do ßwojeho towarstwa pschijachu, — nimo Bertholdez ßwójby nahladni duchowni, wucźerjo a drusy. 8 lět dołho drje

njeje Gerhardt wjazy Barlin wopuschcził; je w duchownem saſtojńſtwje saſtupujo wſchelko poßłužak a ßwoje ſpěwy a kěrluſche poſkiczał, kiž woßebje kantor Jan Crügar hromadźeſche a Kſcheſczan Runge wuda w lěcze 1648 hižo 3. ras. Wſcho najrjeńſche a najlěpſche, ſchtož je kandidat Gerhardt ſpěwał, je tak wuplod jenicžkeho lětdźeßatka, něhdźe ſ cžaßa 1643 hacž 1653. Dołho je wón měł na ſchuli ſczerpliwoſcze a wocžakowanja wudźerżecź, hacž jemu jako hižo 44 lět ſtaremu kandidatej ßo saſtup do farſtwa wotewri. 18. naſymnika 1651 dóſta wón w Barlinje ßwjeczińſnu ſa proboſchta měſtaczka Chudowiny (Mittenwalde) a dohladowarja tam wokolnych wjeßnych farſtwow. A tam je nimale 6 lět dołho ſkutkował a 11. małeho rózka 1655 też do mandźelſtwa saſtupił ſ Hanu Marju, 2. Bertholdez dźowku ſ Barlina, hacž bu potom wróczo powołany do Barlina ſa 3. duchowneho pſchi Mikławſchſkej zyrkwi. — S Boha ſbożowne běſche tole mandźelſtwo, žohnowane dozyła ſ 5 dźěczimi, 3 ßynami a 2 dźowkomaj; tola japoſchtoła Pawoła ßłowo, ſo mandźelſkaj cźělnu pſcheczźiwnoſcź ſmějetaj (1. Kor. 7, 28), ſtaj też Gerhardt a jeho towarſchka a pomozniza połnje ſhonikoj: jeno jenicžki jeju ßyn Pawoł Bjedrich, rodźeny 2. žnjeńza 1662, je wotroſtł; wſchě druhe 4 dźěczi pak ſahe wotemrěchu.

A k tomule ßwójbnemu horju ſtej Pawołej Gerhardtej też w ſaſtojńſtwje ßo woßebita cźeża a khutne pruhowanje jeho ſprawnoſcze, ßwěry a wutrajnoſcze pſchitowarſchiłej: Bramborſki wulki kurwjeřch Bjedrich Wylem běſche reforměrtſkeho wěrywuſnacźa a pytaſche ſjednocźenje abo tola najprjedy ſnjeßliwoſcź mjes ſaſtupjerjemi reforměrtſkeho a lutherſkeho wuſnacźa ſpěchowacź a dobycź; tola jeho poſpyty a wukaſy pſchi tom běchu doſcź njeſbožowne a ſbudźowachu pola jeho lutherſkich poddanow dale bóle njedowěru a bojoſcź wo ßwobodu a wobſtacźe lutherſkeje zyrkwje. Wſcho drobnje wo tutej khutnej naležnoſczi tudy roſeſtajecź móžno njeje; tuž njech ſ krótka doßaha, ſchtož Ph. Wackernagel wobkrucźa wo Gerhardtowem ſadźerżenju a běđźenju pſchi jemu pſchinuſowanem wojowanju wo ßwobodu a ßamoſtatnoſcź zyrkwje pſcheczźiwo wotmyßlenju a nadběham ſtatneje mozy: „Gerhardt jewi ßo w běhu wſcheho jednanja jako najczźiſczźiſcha powaha; wón je duſcha, takrjez dobre ßwědomjo Barlinſkeho duchownſtwa. Wón njebě ani ßwojeje hłowy ani ſ roswólnoſczu wobknjeżeny. Jeho ſaſtojńſke ſajimanſtwo a dźěło běſche ſpißy ſa napad a ſchkitanje (mjes ßebi pſcheczźiwnymaj ſtronomaj) ſeſtajecź a wudźěłacź. Tute běchu ſ najwjetſchej wobwrótnoſczu a raſnoſczu date, njeżadnje ſ lutherſkej ſmužitoſczu w pſchekhwapjazych napſcheczźiwjenjach, haj, ſ doſcźežnym žortom (mit logiſchem Humor) ſeſtajane a ßu dopokas, ſo ßo rosrißny roſom jara derje ſ baßninſkej myßlu ſjednocźa. Pſchi tom wón też ßwoje duchowne kěrluſche ſpěwaſche. Wone běchu jeho modlitwa a wußłyſchenje. We nich ßo jeho duſcha wucźiſczowaſche wot brudow běđźenja.“ —

Ale wſcho niczo njepomhaſche; też wón, kaž druſy, ſkónczńje ßwoje Barlinſke ſaſtojńſtwo ſhubi. Tola wón dobreje myßle woſta, dokelž mějeſche dobre ßwědomjo. „To wſchak je ßnadne Barlinſke czerpjenje“, wón dźeſche; „też ſwólny a hotowy ßym ja ſe ßwojej krwju evangelſku wěrnoſcź wobßwědczicź a jako Pawoł ſ Pawołom hłowu pod mjecź podacź.“ — Njeſnjeßliwe běſche jemu, ſo by wjazy njeßměł ßwobodnje wo wſchěch ßadach ßwojeje wěry prědowacź a jemu dowěrjenu woßadu ſ duſchowpaſtyrſkej ßwěru powuczecź. Bjes dwěla „ſe ßwojej nježnej ßwědomliwoſczu, ßwojej ſmužitej ßwěru k wuſnacźu wótzow, ßwojim roßßudnym rukowanjom ſa prawa zyrkwje a njeſranitoſcź prědaŕſkeho ſaſtojnſtwa je a woſtanje Pawoł Gerhardt błyſchcźaze ſnamjo a nadobny pſchikład ſa jeho cźaß a do wſcheho pſchichoda zyrkwje.“ — Po puſchczenju ſe ſaſtojńſtwa — ſchtož bu jemu w kurwjerſchowem mjenje 15. małeho rózka 1666 pſchipowědźene — woſta Gerhardt nakhwilnje hiſchcźe w Barlinje a ßłużeſche ſe ßwojimi bohatymi darami dale dźakowny woßadźe, kotraž bě na wſcho móžne waſchnje ſa njeho wuſtupowała a jeho ſprawnje lubowaſche. Hdyž pak bě jemu mandźelſka krótko do jutrow 1668 ſemrěła, jeho dale niczo w Barlinje njedżerżeſche a tak w naſymje 1669 powołanje do duchowneho ſaſtojńſtwa w Lubinje pſchija a je tam wot nałeczźa 1670 dalſche 7 lět hacž do ßwojeje ßmjercze w naleczu 1676 w połnej cźiſchinje a ſ njewuſtawazej ßwěru ßwoje prědaŕſke ſaſtojnſtwo ſaſtarał. Semrěł je wón tam 27. rózownika, tehdy ßrjedu po ßwjatkach, a bu pokhowany 7. ßmažnika, kaž ßu to ſ wězywuſtojnymi pſchepytami Petrich (1914, Bertelsmann-Gütersloh), Ssmend a Kawerau ſwěſczili. — Dźiwny je roſſtup jeho ßmjertneho a pohrjebneho dnja. Hódacź drje ßměmy, ſo chzychu ſa ßwjatoczne pokhowanje runje njedźelu wocžakacź, kotraž 1. po ßwj. Trojizy bě tehdy 7. dźeń ßmažnika.

(Pokračzowanje a kónz ſczěhuje w pſchichodnem cźißle.)

Zyrkej a ſtat.

Evangelſke woßady Augsburgſkeho wuſnacźa, kotrež wopſchijeja němſki, madźarſzy a ßerbiſzy rěczażnych evangelſkich w kraleſtwje Sſerbiſkich, Kroatiſkich a Sſłowakow běchu 2. julija 1923 wobſamknyłe, ßo ſjednocźicź do zyłka. S kralowſkim wukaſom bu też ſa 15. haprleje prěnja ſynoda tuteho noweho evangelſkeho zyrkwineho ſwjaſka powołana, kotraž mějeſche nadawk, wuſtawu pſchihotowacź. Se wſchěch evangelſkich zyrkwjow, kotrymž běchu ßwój nowy poſtup woſjewili, doſtachu k tomu ſbożopſchecźa ſa tuto waźne a roßßudne ſpocźinanje. Woni ßu toho pſcheßwědczenja, ſo wſcho ſbożownje pſchewjedu k žohnowanju evangelſkeje zyrkwje we južnoßłowjanſkich krajach. — Finniſka je mjes krajemi naſcheje ſemje tón, kotryž ma pornjo druhim najwjazy evangelſkich wobydlerjow; dozyła ma jich 3364807; ſ tutych ßu 98 prozentow evangelſkich. Rußowſka wyſchnoſcź bě pſchezo saßo ſpytała, prawowěrnej zyrkwi k pſchewaſy dopomhacź; to je nimale zyle podarmo było. Prawowěrnych abo grichiſko-katolſkich je tam na 54 000; Baptiſtojo licza tam 5000 do ßwojich pſchiwißowarjow a Methodiſtojo 1000. Najmjenje wěrjazych ma w Finniſkej romſko-katolſka zyrkej, mjenujzy jenož 440. Finniſka ma derje ſarjadowane dźěło mjes mużſkej młodźinu; ma 215 towarſtwow ſ 8800 ßobuſtawami. Tohodla je też lětßa ßwětowa konferenza towarſtwow kſcheſczijanſkeje mużſkeje młodźiny do Finniſkeje, do Helſingforſa, ſwołana. Na njej ßo też ſaſtupjerjo ſakſkich towarſtwow wobdźěla.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Czeſka bratrowſka zyrkej mějeſche po **rosprawach** kónz lěta 1925 252177 ſtawow w 146 woßadach, 21 pobocžnych woßadach a na 186 prědaŕſkich měſtnach. Jej ßłużeſche 113 farjow, 3 pomozni prědarjo ſe Sjednocźenych ſtatow Połnózneje Ameriki, 14 vikarow a 9 diakonow; nimo tutych ma zyrkej hiſchcźe 4 farjow w ßwojej ßłużbje. Bjes duſchepaſtyrja je jich w tukhwilu 18 woßadow a 1 pobocžna Bratrowſka zyrkej dźěli ßo do 13 wokrjeßow. Wjedniſtwo zyrkwje ma

ſynadolny wubjerk, do kotrehoż 6 na 6 lět wuſwolenych ſobuſtawow ſłuſcha, pod pſchedſtydſtwom ſeniora, kotryż je tohorunja na 6 lět wuſwoleny.

Do **Annaberga** je ſwjaſk towaŕſtwow evangelſkich młodych holzow ſwoje towaŕſtwa ſa 19. hacž 21. junija hromadu ſwołał k hłownemu ſjeſdej. Tutón je ſtajeny pod bibliſke heßło: Ephes. 2, 19—22. Naſch krajny biſkop dr. Ihmels je ſwjedźeńſke prědowanje pſchilubił.

Liſtowanje: W. w Ho. ſa 1. po Pr. — T. w B. ſa 2. po Trojizy.

Samołwity redaktor farař Wyrgacž w Roßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXVI.

Zabłudźene dźěćo.

Mała Hańžka bydleše w rjanej wjescy. Dom jeje maćerje stoješe njedaloko wulkeho lěsa. Człowjek z tutej krajinu njeznaty by so lohko mohł zabłudźić, prjedy hač by so won namakał.

Hańžka běše jeničke dźěćo khudeje wudowy. Jeje nan bě hižom wumrěł k wulkej zrudobje maćerje a dźowčićki. Ale Bóh ma smilnosć z wudowami a syrotami, a tuž zbudźi też tutymaj wopuščenymaj pomocnych přećelow, kiž jimaj wjele dobrotow wopokazowachu.

Jedyn wječor sedźeše Hańžka před durjemi. Mać běše jej přikazała, zo njeby daloko wot domu so wotsaliła, zo njeby so zabłudźiła. Ale Hańžka jenož mału khwilu na zakaznju pomjatkowaše. Stany a khodźeše najprjedy w blizkosći, zo by dom widźeć mohła; mjez tym da so do zběranja kwětkow, módrych a čerwjenych, a potom wobkedźbowaše ji njeznateho wulkeho ptaka, potom běhaše za wjewjerčku a skónčnje zasta we hłubokem na wšě strony jenak ćmowem lěsu. Wohladowaše so, pytaše, khodźeše tu a tam, ale wšo podarmo.

Mjez tym nasta khłódny wječor. Wětr wuješe a dešćik kapaše. Bližeše so hrimanje. Hdźe so nětko mała Hańžka wobroći a skhowa před hrimanjom?

Skónčnje słónčko domoj dźěše, a nasta ćmowa nóc. Mała jeje wutrobička mócnje pukotaše. Hańžka wjedźeše, zo njenamaka dompuć. Mučna padźe na zemju a płakaše. Hórcy wobžarowaše, zo njeje maćerńemu přikazu posłuchała.

Skónčnje wusny. Kaž ruče ranje switaše, wubudźi ju hłód. Ale njemóžeše maćerku zawołać, zo by ji dała sněd̆anje. Běše samalutka srjedź wulkeho lěsa. Wbohe dźěćo wjedźeše, zo by na tom wosamočenem městnje podarmo čakało. Tohodla stany a dźeše doprědka. Ale dyrbješe hić pomałku; přetož běše ze zymu sprostnyła a z hłodom wosłabła. Dźěše pak na wopačnem puću, tak zo so bóle a bóle wot domizny zdalowaše.

Skónčnje přińdźe k městnu, hdźež wohlada někotrych ludźi z brunymi wobličami sedźacych wokoło wohnja před stanom. Běchu to cyganjo. Najprjedy so jich boješe. Ale što by sama w lěsu započała? W nadźiji, zo budźa k njej přećelniwi, dźěše k nim a powědaše jim, zo je so zabłudźiła. Cyganjo ji poskićichu, zo by so sydnyła k wohnju a dachu ji něšto jěść z kotoła, kiž wisaše nad wohnjom. Wbohe dźěćatko wosta pola nich cyły dźeń. Wječor pak jich płačo prošeše, zo bychu ju dowjedli k maćercy. Cyganjo hladachu jedyn na druheho a wuradźowachu mjez sobu w rěči ji njeznatej. Potom zesłěkachu jej drastu a woblekachu ju roztorhanu drastu. Namazachu ji też wobliču, rucy a nohi z čěmnej barbu a prajachu, zo ma z nimi hić a zo změja ju za swoje dźěćo na město dźowčićki, kotraž běše jim w samsnej starobje wumrěła. Bórzy na to wottorhachu stan a składźechu wšitke swoje wěcy na wóz, a wotjědźechu do kraja, kotryž Hańžka ženje widźała njebě.

Za wbohe dźěćo nasta nětko čas ćerpjenja. Nichtó k njej lubosćiwje njeměšeše. Nichtó so z njej njemodleše. Njeroznawaše wjacy njedźele wot wšědnych dnjow. Njemóžeše wopytować ani šulu, ani cyrkej, ani dobre knihi čitać. Město krasnych njedźelskich spěwow słyšeše nětko dźiwje cyganske spěwy, kotrež ju trašachu.

A što hakle je sebi mysliła maćerka wo swojej lubej dźowčićcy? Hdyž susodźa słyšachu, zo je so Hańžka zhubiła, wzachu latarnje a dźěchu pytać. Někotři khodźachu po polach, druzy po lěsu. Hodźina za hodźinu so miny, ale holčičku njemóžachu namakać.

O kajka zrudoba napjelnješe wutrobu wboheje maćerje! „Moje dźěćo je do rěki padło,“ wołaše, „a je so tepiło, abo so w lěsu zabłudźiło a hłodu wumrěło.“

Hdyž pak so ludźo po njewuspěšnem pytanju bjez Hańžki domoj wróćichu, njedaše so z ničim spokojić.

Tak miny so nimale dwanaće dołhich měsacow, Hańžka hišće běše pola cyganow, ale njemóžeše so na nich zwučić. Husto jich płačo prošeše: „Dowjedźće mje k maćercy.“ Woni pak činjachu, jako njebychu ju słyšeli, abo woni ju hněwni zakřiknychu.

Po někajkim času pytnychu cyganjo, zo Hańžka zblědni a wosłabni. Spóznachu, zo jim ničo hódna njeje a zo, hdy bychuj u wobkhowali, wumrě. Tohodla ju spokojowachu, zo pójdu zaso do wulkeho lěsa, we kotrymž jeje maćerka bydli. Tam ju zaso wohlada. Hańžka běše po tutych słowach wjeselša, a njemóžeše dočakać, hdy to budźe.

Zaso běše nazyma. Běše runje tak pokhmurne wjedro kaž tehdom, hdyž Hańžka maćerćyny dom wopušći. Tu wuhladachu ludźo, kiž njedaloko w lěsu dźěłachu, cyganſku holčku. Wona běžeše k nim, ze wšej mocu kaž jenož móžeše, wołajo: „Ja sym Hańžka. Dowjedźće mje k mojej maćercy.“

Ludźo wostajichu dźěło a ze spodźiwanjom hladachu na cyganſku holčku. Ale skónčnje njemóžachu dwělować, zo je to woprawdźe Hańžka a dowjedźechu ju z radosću domoj. Mać hižo čakaše, přetož wona běše wot někotrych hólcow doběžawšich zhoniła, zo so Hańžka domoj wróći. Kajku radosć mać a dźowčička měještej, hdyž jena druhej wokoło šije padny, njeje móžno wopisać. Mać khětře dźowčičku cyganſku drastu zesłeka, wumy ju a wjeseleše so kaž tamny nan w bibliskim přirunanju, kiž zawoła: „Tutón twój bratr běše wumrěł, a je zaso wožiwił; wón běše so zhubił a je zaso namakany.“

Wukńće z toho, lube dźěći, posłuchać a njezabudźće, zo smy my wšitcy před Bohom jako błudne wowcy, ale zo Knjez Jezus, tón dobry pastyr nas pyta, zo by nas z płašćom sprawnosće přikrył a nas k našemu njebjeskemu Wótcej přiwjedł.

Čišło 23. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Syć spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma,
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Pomhawa će da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyšchin **6. junija 1926** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Ssmolerjez knihiczišchczeńnje a knihańnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi čtvrtletnje 78 šotych pjenjezkow.

1. njedźela po swjatej Trojizy.

1. Jana 4, 16—21.

We swojim wulkim khwalbnym kěrluschu wo luboscźi (1. Kor. 13, 13) rěcźi swjaty Pawoł wo najkrašńischich kubłach cźłowšskeho živjenja, to su wěra, nadźija a luboscź. A kóždy cźłowjek wě, so žane wot tutych kubłow njeśmě pobrachowacź we swójbje. Wěra, nadźija a luboscź, to su tři krašne hwězdy, kiž do nascheho cźěmneho živjenja nuts hladaju a jo pschekrašnjuja, jena hwězda njemóže bjes druheje bycź. Ale kak dha cźłowjekoju to swětło tutych hwězdow horje wosmu?

Wěru drje namakasch. Hdyž też je dźenźa wjele cźłowjekow, kiž wjazy wěricź nochzedźa, — to rěka, kiž so ſa mudrych maja a měnja, so wěru do Boha njetrjebaju — ale hdyž wěru nimaju, dha maja tola pschiwěru, a hdyž też njewěrja do Boha nascheho lubeho Wótza, jene dyrbja tola pschipósnacź, so też woni wot žjeneje mozy wotwišuja, kotraž móznischa je hacź woni. Wěru namakasch! Kak wjele ſ tych, kiž su ſ zyrkwje wustupili, dźenźa sašo so wrócźeja, dokelž widźa, tam wonkach je žałostna cźěmnosć.

Nadźiju drje namakasch. Bjes nadźije njemóže žadyn cźłowjek živy bycź. Młodźenz dźe ſ wulkej nadźiju do živjenja nuts; nasch luby lud ma nadźiju, so tola bórsy sašo lěpsche cźasy pschińdu; a też schědźiwz ſ běłymi włožami, kiž wě, so dyrbi bórsy do rowa stupicź, ma hischcźe nadźiju, so je hischcźe wěcźne živjenje. Haj, hdyž my cźłowjekoju pschi rowach lubych semrětych stejimy, dha hischcźe khorhoj nadźije nad rowom stajimy, dokelž w naschich wutrobach klinczi hłóš, so śmjercź njemóže kónz bycź, so śmy hischcźe k lěpschemu živjenju narodźeni.

Hdźe dha pa namakasch dźenźa luboscź? Jedyn stary grichiski filosofa je ſ lampu wodnjo psches haźy běhał a něschto pytał, a jako so jeho praschachu: „Schto pytasch?“ dha wón wotmołwi: „Ja pytam cźłowjekow.“ Moji lubi, njedyrbimy my też dźenźa ſ lampami psches cźłowjeństwo hicź a „cźłowjekow“ pytacź, to rěka tajkich, kiž Boha lubuja a swojeho bližšcheho kaž sam so! Hida, njepschecźelnosć, parteiske wězy, to drje wschitko namakasch, hdźe dha pak namakasch luboscź mjes cźłowjekami? O, so by luboscź pschezo wutrobnischa była mjes nami, w naschej swójbje, w naschich wošadach, w naschim ludu! Tuž dha pójmy, kedźbujmy na napominanje nascheho teksta: Wojuj wo prawu swjatu luboscź.

1. Potom sy Boži pschecźel.
2. Potom masch wjeśele na sudnym dnju.
3. Potom sy prawy wucźobnik twojeho Knjesa Jesom Khrysta.

I.

Bóh je luboscź! Kajke njewurjeknjwe sbožo leži w tutym swjowje. Njejsy ty hischcźe ženje to sbožo sacźuwał? My śmy živi pschi spocźatku lětneho cźasa. Sady naš leži nalětny cźasy se swojej zyłej krašnosczu. Nětk budźemy bórsy sašo dary widźecź, kotrež semja nam pschihotuje. Njebjesa wuliwaju deschcź a sklónzo; płody lěcźa a nasymy budźemy sašo khowacź móz do brózjnjow; syma budźe ſ wošebitej krašnosczu semju wupyschicź. Njedyrbjało to wschitko cźłowjekow na tu myśl pschinjesćź: tuta móz, kotraž poknosczź tajkich darow nam psched nohi wušypa, móže jenoż móz luboscźe bycź.

Bóh je luboscź! To wobžwědcži też twoje žiwjenje: „wón je naš prjedy lubował“. Prjedy hač je semju stworił, je Bóh hižo we žwojej luboscźi wobsamknył: dajcźe nam cźłowjekow stworicź. A prjedy hač hrěschny pad žo sta, je hižo w Božej radźe wobsamknjene było, cźłowjekow wot hrěcha wumóz. Jako my bjese wscheje pomozy do žiwjenja stupichmy, je žo wón hižo sa naš staral, je wón naš pschi žwjatej kschcźenizy sa žwoje dźěcźo pschiwsał. Pschezo, w srudnych a wješelych hodźinach je jeho luboscź naš pytała. Haj, kak je žo wón woželbje staral sa naš w cźažach nusy, to žmy my wschitzy nashonili w tych cźažach, hdźež žebi njemózachmy skoro wjazy khlěb kupicź. A hdyž bě nascha dusha njeměrna, dha je wón naš se žwjatym wotkasanjom Jesom Khrysta troschtował. Haj, sawěrnje: „Wón je naš prjedy lubował.“ A to bě najwjetscha luboscź nascheho Boha, so je žwojeho žyna do žwěta póslał, so by naš wot naschich hrěchow wumohł. Bóh je luboscź.

Nětk pak pschińdu też w cźłowjeskim žiwjenju cźažy, hdźež na Božej luboscźi dwěluja. Hdźež žo praschesch: „Hdźe je tutón Bóh, kiž chze luboscź bycź?“ Hlaj, też Jesuš Khrystuš je w nozy žwojeho cźerpjenja wołał: „Mój Božo, cźehodla sy mje wopuschcźił?“ Bóh cźe lubuje też we twojich cźežkich hodźinach. Wón dyrbi cźłowjekow też do hłubokoscźe njescź, so by cźłowjesku hordu wutrobu sažo ponižnu scźinił, so by cźim nutrnischo hladała k tym horam, wot kotrychž jej pomoz pschińdźe. Psches kschiž ke krónje. To njesabudź we twojim žiwjenju. Bóh je tola luboscź.

To je to najwažnische, so „my wostanjemy we Bosy“. Pschetož schtóž w luboscźi wostanje, tón wostanje w Bosy a Bóh w nim. Tón je Boži najžwěrnischi pschecźel, kiž w Bosy wostanje, kiž lubuje to město, hdźež Boža cźescź bydli.

II.

Boži pschecźel ma też wješele na žudnym dnju. Pschetož na tym žo ta luboscź dokonja pola naš, so my bychmy dowěrjenje měli na žudnym dnju. Bojoscź njeje w luboscźi. Luboscź k Bohu tam njeje, hdźež je pódla bojoscź psched cźłowjekami. My njechamy žo bojecź, nasche Boże dźěcźatstwo s weželoscźu psched cźłowjekami wusnacź; też niz psched njepschecźelemi. Pschetož my wěmy, so hodźina pschińdźe, hdźež mamy žmjercźi do wobliczа hladacź. Schtó njeby tu tschepotał? Wěsch tola potom, so masch psched Boże wobliczo stupicź, psched wobliczo twojeho žudnika. Wěsch tola, so też sa tebje hodźina samołwjenja pschińdźe.

Haj, hdyž njeby potom niczo wjedźał, so Bóh je luboscź, hdyž njeby niczo wjedźał, so je wón žwojeho žyna do žwěta póslał też sa tebje, so wschitzy, kiž do Jesom Khrysta wěrja, shubjeni njejžu, ale wěcźne žiwjenje herbuja; haj, kajka je to potom žałožna žmjercź! Sadwělowani, bjes nadźije, bjes wěry, bjes luboscźe dyrbja tajzy khudźi ludźo potom kónz wsacź.

Sa naš pak rěka: Bojoscź njeje we luboscźi. Bojoscź drje njewěrjazych cźwiluje, a to žo wožebe na žmjertnym dnju pokasuje; wot naš pak dyrbi rěkacź: ta dokonjana luboscź Boža wumjeta tu bojoscź. Bohu budź wěcźnje dźak, so my potom wěmy: S nami dźe domoj k naschemu wótzej psches Jesom Khrysta. Ale jene chzemy žebi tola do wutroby pisacź a njechamy lohkomyślni bycź: pola naš jenož dokonjana luboscź bojoscź wumjeta. Pschetož kaž Bóh je, tak dyrbimy my też na žwěcźe bycź. Tak chzemy sažo we wobliczu žmjercźe na to napominanje kedźbowacź: lubujmy jeho, pschetož wón je naš prjedy lubował.

III.

A hdyž ty tak wojujesch wo žwjatu luboscź Božu, potom žy ty też prawy wucžobnik twojeho Sbóžnika Jesom Khrysta. Hdyž pak schtó rjeknje: „Ja lubuju Boha“ a hidźi žwojeho bratra, tón je khar. Pschetož schtóž žwojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widźi, kak móže tón Boha lubowacź, kotrehož wón njewidźi?

Potajkim: luboscź k bratram je wjele lóžscha hač luboscź k Bohu. O kajka hida a njepschecźelnoscź mjes nami wschitkimi, kajke politiske pscheschcźěhanje! Kak daloko žmy hischcźe sdaleni wot praweje luboscźe k Bohu, hdyž njemóžemy we naschim ludu psches jene pschińcź. Pisch žebi, njeměrny ludo nascheho cźaža, pisch žebi do wutroby: schtóž Boha lubuje, tón dyrbi też žwojeho žobucźłowjeka lubowacź. Wjazy dyžli junkrócź je to twój Sbóžnik Jesuš Khrystuš wuprajił. Khudych, khorych, hubjenych cźłowjekow namakasch dźenža wschudźom. Namakasch cźłowjekow niz jenož w nusy cźěła, ale hischcźe wjazy w nusy dusche. Sawjedźenych, njepschecźelow dokoła wokoło! Hida je heščko dźenžnischeho žwěta. — A k luboscźi woła naš Bóh. Na kajki hłóš chzemy my pošłuchacź. Ja měnju, so njemóže žana njewěstoscź bycź: wón je naš prjedy lubował. So my we luboscźi Božej stejimy, to chzemy pokasacź s tym, so my też naschich žobucźłowjekow lubujemy. Tak wobžwědcź też ty to we twojim zykłym žiwjenju, mój luby žobuschescźijano, so ty prawy wucžobnik žy žwojeho Knjesa Jesuša Khrystuša, so ty lubujesch, hdźež drusy hidźa. „Pschetož tu pschikasnju mamy my wot njeho, so tón, kiž Boha lubuje, też žwojeho bratra lubowacź dyrbi.“ Bóh je luboscź! Hamjeń.

Pawoł Gerhardt, jeho žiwjenje a kěrlusche.

Krótki nacźisk k jeho 250. pošmjertninam, 7. VI. 1926, — podał M. U.

(Pokracźowanje.)

Hdyž běsche Luther nowy kěrlusch evangelija saspěwał, jeho Hans Sachs, snaty Nórimski (Nürnbergski) mischtrospěwar, strowjesche jako „Bělogorskeho žołobika“. Tónle žołobik pomłodźeny je — Pawoł Gerhardt. Se wschěch spěwarjow evangelskeje zyrkwje njeje žadyn tak žłódko a wokschewnje spěwał kaž wón. Pschirunacź pomha dosnacź. Ženje njeje „spěwaza zyrkej“ tak wjele a tak rjenje spěwała kaž we cźěmnej nozy 30 lětneje wójny. Prjedy Gerhardta Josua Stegmann, Jan Matej Majfart, Jan Heermann a drusy žu sa to pschikłady abo žwědkojo. A rowjeńkojo Gerhardtowi, s nim 1607 rodźeni, žu Jan Rist, M. Kschesczan Keimann a Valentin Thilo a pódla nich zyła wulka žyła evangelskich spěwarjow. Woni wschitzy žu žwojich kěrluschow dla nam droholubi, a jich mjena žo na wobwosy zyrkwje błyschcźa jako jažne hwězdy sa wschě cźažy, narody a ludy. Se wschěch žobuspěwarjow pak Gerhardt wustupuje jako najwyschschi wjerch a je wuswoleny lubuschk evangelskeho luda. Kaž cźasto w běhu lětstotkow wopomnjeńske dny jeho naroda, wustupa a žmjercźe žo wrócźa, sběha sahorjenje sa njeho žo snowa a pschezo saso. Wón je naš bóle dyžli wschitzy drusy se žwojimi kěrluschemi sa žebje dobył, — tak naš, kaž žwój cźaž. — Schto dawa jim tule njepschecźiwitu móz nad wutrobami a tole njeshinite kusko? To je wožebje jich cźisćze lutherski ród a wusnam. Jako bažnjeŕ je Pawoł Gerhardt pomłodźeny Luther, zyle ludski a evangelski, němski a sdobom bažniły kaž žadyn druhi spěwaŕ evangelskeje zyrkwje. Jeno 120 kěrluschow je wón spěwał, nimo 12 němskich a 10 łacźonskich skład-

noſtnych ſpěwow. Sa to maju pak nimale wſchě nabožniſku a baßniſku hódnoſcź, a mnohe ſ nich běchu, kaž A. F. C. Vilmar ßwědcźi, „niz jeno ſa ſańdźene lětſtotki cźeſtna pycha evangelſkeje zyrkwje a němſkeho cźuczíweho baßniſtwa, ale woſtanu też ſa wſchě pſchichodne lětſtotki najwubjerniſche parle we wěnzu němſkeho baßnjeŕſtwa a najnadobniſche drohotki evangelſkeje zyrkwje. S Lutherom pſchirunany ma Gerhardt ſ nim wjele podobneho, ale ſdobom je tola też wulki rosdźěl mjes jeho a Lutherowymi kěrluſchemi. „Luther, tónle wulki porjedźeŕ, mózny wěrywuſnawaŕ, njebojaſny cźěŕſtrojicźel noweho cźaßa, niz jeno na poli naboźiny: wón móże jeno pſchiſkładnje do trunow pſchimnycź, ale kajke ßu to ſwuki! — prěnjotneje mozy, nowe, ženje prjedy ßłyſchane, — ſtworicźeŕſke, nawodźowaze, pſchedſnamjenite ſa wſchě cźaßy! Gerhardt pak, — też wſchón a zyły muž, tola mjeńſchi dyžli Luther, ſ tuteje ſkały rubany; — też duchowny rjek, tola w prěnim rjedźe ſpěwaŕ ſ Bożeje miłoſcźe: wón njeruna ßo Lutherej we ßamoroſtkej mozy a hobrſkem wotmachu, niz w nutrnoſcźi jeho wulkeje wóhniweje wutroby, pſcheßaha jeho pak ſa to ſ bohatſtwom macźiſny a ſynkow, kaž też ſ baßniwym wuměłſtwom. Lutherowe kěrluſche klincźa a brincźa kaž truby a bubony wojowazeje zyrkwje. Gerhardtowe kěrluſche ſyncźa kaž piſchcźele a ſwony ßwjecźateje woßady.“ — Luther je wjazy „My-kěrluſchow“, Gerhardt wjazy „Ja-kěrluſchow“ ſbaßnił. S Lutherom ßłyſchimy hnydom zyłu zyrkej ſpěwacź, ſ Gerhardtom najprjedy jenotliweho kſcheſcźana. Hdyž Lutherowy brónjeŕſki kěrluſch rěka: „Nam twjerdy hród je naſch Bóh ßam“, tak Gerhardtowy: „Je Bóh, mój pſcheczel, ja mnje.“ To je wſchelakoſcź doby abo cźaßoweho ducha. We cźaßu ßwojeho wojowanja ſtoji zyrkej w prědku; na jenotliweho kſcheſcźana ßo jeno jako dźěl zyłka dźiwa. W běhu cźaßa, woßebje pſches cźěßnoſcźe 30 lětneje wójny, ſtupa bóle jenotliwy kſcheſcźan do prědka. Jeho woßobinſke ſhonjenja a trěby ßu pſchedmjet jeho kěrluſchow. Tak ßo k tamnym ſhromadnym wuſnawaŕſkim kěrluſcham pſchitowaŕſcha dale raŕſche a wjecźorne, kſchižne a pokojawe, powołanſke a ßmjertne kěrluſche. Ale pola Gerhardta też tute poſbudźowaze a powucźaze kěrluſche jenak a pſchezo ducha zyrkwje dychaju, a ſchtoż wón njech też wo ßwojich cźeŕpjenjach a wjeßelach, běděenjach a dobywanjach, ſtaroſcźach a nadźijach ſpěwa: wón wě wſcho tak powſchitkownje a po połnej wěrnoſcźi wuraźecź, ſo je to kóždemu wěrjazemu kſcheſcźanej ſ wutroby ſpěwane. To cźini jeho kěrluſche tak lubodrohe ſa wſchě cźaßy. Hdyž je Luther ſtworicźeŕ němſkeho zyrkwinſkeho ſpěwa, je Gerhardt tohole ſpěwa miſchtr, jeho pſchikładny ſpißowacźel.

Wěſo też někotre połdrohe kamuſchki ßo mjes jeho baßniſkim bohatſtwom namakaju. Najmjenje je jemu pſchebaßnjenje zyłych pſalmow ßo poradźiło, dokelž wón pſchi tom njemóżeſche tak ßwobodnje ſ hłubiny ßwojeho ducha tworicź. Ale ſchtó by to ßměł jemu porokowacź? Też Schiller a Goethe njejſtaj jenak miſchtrſke kußy wupkodźiłoj.

To je wěrno, někotre kěrluſche ßu jako zyrkwinſke trochu pſchedołhe — hacź na 20 a wjazy hronow. Ale woſtudły a wumucźazy pſchi tom Gerhardt ženje njeje, kaž někotſi tehdomni a nětcźiſchi hronarjo, kotrymž ma mnohoſcź hronow próſnoſcź a duchownu khudobu jich wupkodow kryć a narunacź. Jeho radoſcź w Boſy, połnoſcź wutroby a bohatſtwo myßlow wě hrono k hronu pſchiſamkowacź runo žiłemu žórku, kotreż pſchi ßwojim žołmjenju njeſaprahnje. Tehdy mějachu ludźo wſchak też hiſchcźe khwile a popſchachu ßebi khwile, woßebje ſa Boże ßłużby. Dźenßa je to bohužel! hinak. Tola ſe kěrluſchow kaž: „Wutroba njech ſradna dźěła nětkole“, „Hlej, ßwěcźe, hladaj horje“, „Ach, porucź Bohu ßwěru“, „Ja ſ hoſcźom ßym na ſemi“, „Sſłónzo kaž ſloto ſ błyſchcźenjom kraßne“ a ſchtoż dołhich kěrluſchow wjazy je, — ſchtó chzył jeno jenicźkeho tychle mnohich hronow njeměcź? Ja niz. A ſchtóž je ſ wjeßelom a luboſcźu ſpěwa abo nutrnje ßej cźita, tomu też dźenßa pſchedołhe njejßu, — tak mało, kaž wone roſcźehnjene, ßłódke ſynki a „derje wobdarjeneho ßołobika“. —

Pawoł Gerhardtowy pomnik w Lubinje.

Po nacźiſku Fr. Pfannſchmidta w Barlinje. S pſchecźelnej dowolnoſcźu nakłada Luth. Bücherverein. Breslau, Eliſabethſtr. 6 ſ knihi: Paul Gerhardt. Ein Leben- und Zeitbild von Paſtor Heinrich Hübner, Corbach. Placźiſna 1,50 hr.

Prawnych wopomnjenje woſtanje w žohnowanju (Pſchiſłk. Sal. 10, 7)! Dźakowne potomſtwo je Pawołej Gerhardtej rjane pomniki naſtajało. Wón ßam pak je we ßwojich kěrluſchach dale žiwy, ſtoji mjes nami jako jandźel Boži, měrny a njewidomny, ſanoſcha nam ßwoje kěrluſche we woßadźe; pſchewodźa naß pſches zyrkwine lěto ſe ßwojimi kraßnymi ßwjedźeńſkimi kěrluſchemi, kiž ßu nam njeparomne; poßwjecźa naſch dźeńſki cźaß wot ranja k wjecźoru; njewuſtawa ſe wjeßołymi ſpěwacź, ſrudnych pokojecź, ſtruchłych ſmužecź, ſpytowanych poßylnjecź, a mrějazych wužohnowacź. — Schtó chze wſcho to žohnowanje wuměricź, kiž je wón pſchezo a wſchudźe poſkicźał?! (Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkej a ſtat.

Zyrkwiny ſenat evangelſkeje zyrkwje ſtaropruſkich provinzow bě 20. a 21. meje ſjednocźeny. Jednaſche mjes druhim wo palenju cźěłow a ßobuſkutkowanju zyrkwje pſchi tajkich khowanjach, wo konfirmaziji a wo nabožnym roswu-

cžowanju w schulach. Też wo stejnischczu zyrkwje k ludowemu rosßudženju ßo rěczesche a ßo wobsamkny, k tomu woßadam rosßudženje wosjewicź. —

Praschenja dźělenja stata a zyrkwje mjelcža nětkle nimale zyle. Stat a politiske partaje maja nětkle druhe staroscże a k tomu pschińdu bórsy wólby do nascheho sakskeho ßejma. Tuž nochzeja ßo s tutym rosßudnym praschenjom nětkle saběracź, a to cžim mjenje, ßdyž je wulkostatny ßud we Lipsku w rosrißazych pjenjeżnych praschenjach tak rosßudźił, ßo stejnischczo zyrkwje pschipósna a niz stejnischczo stata.

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Budyschina.** Sswjatkowna ßrjeda bě tak prawje ßerbski dźeń. Wschelake ßerbske sjednoczeństwa a towarstwa běchu poßedženja, swjetscha hłowne shromadźisny powołake: tak „Sserbska prědarska konferenza“, kotraž ßo wot dawna ßem na tutym dnju skhadźuje; dale „Towarstwo Pomozy sa studowazych Sserbow“, „Sserbske knihowne towarstwo“, „Druzstwo Ssmolerjez knihiczišschczernje“ a druhe. Schkoda, so bě ßo pschi tym pschemało na czaß dźiwało; tak běchu wschelake wuhotowanja na ßamßne hodźiny postajene, tak so ßo jich wjele njemózesche na wschelakich shromadźisnach wobdźělicź.

— **„Sserbska prědarska konferenza“** bě ßerbskich duchownych sa ßwjatkownu ßrjedu po starym waschnju k poßedženju swołała. Pschedßyda, k. farař Domaschka rosprawjesche po sawodnej modlitwje a powitazych ßkowach wo wschelakich wołobinskich należnoszach, spominajo na k. fararja Mateka, kotryž je na wotpoczink schoł, na k. fararja Handrika, kotryž je ßo s Klukscha do Porschiz pscheßydlił, s wotkelž bě knjes farař Rěsbark do Lipska woteschoł, na k. fararja Kschižana, kotryž s Dohny do Klukscha pschińdże. — Wokrjeßne hejtmanstwo je naczisk wustawkow „Swjaska ßerbsko-němskich a němsko-ßerbskich woßadow“ pruhowało a konferenzy pschipóßłało. Tutón ßo jenotliwym woßadam pschedpołoži; mějachmy jón sa pschijomny. Konferenza wobsamkny jenohłóßnje, so ßo wschě sjednoczeństwa, kotreż w naschich ßerbsko-němskich a němsko-ßerbskich woßadach sa skutki kscheszijanskeje lubosczе dźěłaja, w prědarskej konferenzy do zyłka sjednocza a tak też nasche woßady s Lubijskeho a Kamjenskeho wokrjeża: snutskowne a swonkowne mißionstwo a druhe. Po wschelakim druhim jednachmy na kónzu hischcże wo ßerbskich spěwarskich; tola wosta tuto njedokonjane, schtoż wobżarujemy, dokelž wěz khwata. Tuto dźěło dyrbi ßo tak abo hinak dokonjecź, jelisso njedyrbi pschepossdże bycź!

Se ßerbskich woßadow. Na ßerbskej prědarskej konferenzy shonichmy nadrobnische wo wschelakich pscheměnjenjach na farskich městnach naschich woßadow. Do Porschiz je ßo psched krótkim k. farař Handrik s Klukscha pscheßydlił na město k. fararja Rěsbarka, kotryž je farske městno w Lipsku pschewsał, Je schkoda, so je ßo to runje nětkle stało, hdyž poczinaja widomnje ßerbszy duchowni pobrachowacź. Nadźijomnje ßo to pschecże dopjelni, kotreż ßo w konferenzy wupraji, so ßo k. farař Rěsbark saßo ras do Sserbow wrócźi. Do Klukscha pscheßydli ßo bórsy k. farař Kschižan, kotryž je nětkle w Němzach, w Dohnje; to je swjeßelaza powjescź, so ßo saßo jedyn s zusby wrócźi. Do Barta pschińdże na městno k. fararja Mateka, kotryž je na wotpoczink schoł, k. farař Pawoł Mrósak s Ketliz; wo Ketliczanskim farskim městnje njeje hischcże niczo dalsche rosßudżene. To je jich wjele pscheměnjenjow a wjazy jich hischcże bórsy pschińdże, a s nimi strach, so wschě hacž dotal se ßerbskim duchownym wobßadżene farske městna wjazy ßerbskeho duchowneho njedóstanu, a to na dalsche niz, dokelž nam studowazy pobrachuja.

S **Porschiz.** „Nětko mamy saßo fararja“, tak ßo Porschiczenjo ßwjatki sradowachu. Schtwórtk do ßwjatkow k nam pschicźahny, wutrobnje witany wot zyłeje woßady. Pyschny czah schulskich dźěczi, woßadneje młodźiny, zyrkwinskeho pschedstejicźerstwa, wjesczanostow wschěch wßow zyłeje woßady, sastupjerjow wohnjoweje wobory a wojerskeho towarstwa czehnjesche wotczakowanemu knjesej hacž na mjesy woßady napschecźiwo, hdźež jeho městopschedßyda zyrkwineho pschedstejicźerstwa, k. rataŕski radź. Mittag se ßkowami, posawny khór s wjeßełym kherluschom a schulske dźěczi s wjeßełym spěwom witachu. Knjes farař Handrick ßo nutrnje dźakowasche pschilubjo, so ßwoju zyłu móz do ßłużby noweje woßady staji. Czah ßo sawróczi, swony prěni ras noweho knjesa fararja strowjachu. Hacž na farski dwór jeho w czahu dowjedźichmy. Tu powita jeho k. wjesczanosta Wünscha w mjenje woßadnych gmejnow, knjes Lindnar w mjenje wohnjoweje wobory a wojerskeho towarstwa, knjezna Lydia Czěßliz sa młodźinu, Frieda Měrschez sa schulske dźěczi. Se wschěch ßkowow wuklinczowasche wjeßele na pschikhadże noweho knjesa fararja. Knjes farař lic. Mrósak witasche jeho w nowej domisnje, w ßerbskej rěczi, jeho napominajo, so by twarjenje Bożeho kraleństwa w Porschiskej woßadże na sałożku njeboh fararja Krygarja a dr. Rěsbarka spěchował, schtoż k. farař Handrick s wutrobnymi ßkowami pschilubi, wo dowěrjenje woßadnych prosscho. Pschi schalzy koseja stupichmy ßebi parchonszy bliże a wschitzy pschitomni ßo pscheßwědczichu, so mózemy wjeßeli bycź, so ßmy knjesa Handricka dóstali. — Druhi dźeń ßwjatkow bu nowy knjes farař wot kn. tajneho zyrkwineho radźicźela na němskej Bożej ßłużbje psched stami kemscherjow do noweho sastojnstwa sapokasany. Knjes kollator Jäkel pschepoda jemu postajeńske pißmo. Woßada radostnje spěwasche, zyrkwiny khór a posawny jeho witachu. Na sałożku epistole 2. dnja ßwjatkow k. farař Handrik ßwoje sawodne prědowanje wotmě, nowu woßadu witajo a wopominajo k modlitwje, k próstwje a ke khwalenju. Jeho jednore waschnje rěczecź, jeho pscheßwědczenje wo wěrnoszi teho, schtoż pschipowjeda a jeho wjeßeła wěra, kiž s jeho ßkowow wukhadźesche, naß pscheßwědczi, so je pastyŕski kij do powołanych a ßwěrnych rukow ßo podał. Na ßerbskej ßłużbje, kiž běsche pschiměrnje derje wopytana, knjes farař lic. Mrósak noweho fararja woßadże pschedstaji. Wón napominasche na sałożku 1. Kor., 4, 1 noweho fararja, so by nowej woßadże s tej ßamej ßwěru ßłużił, kaž dotalnjej a po 2. Tim. 1, 7. so by se dobrej nadźiju a s dowěrjenjom na teho knjesa nadawk ßwojeho noweho sastoństwa pschedewsał. Sso wjeßelichmy na rjanej składnej a czistej ßerbsczinje kn. fararja Handrika. Njech ßo jemu poradźi, zyrkwine smyßlenje a wěrnu pobożnoscź w naschej woßadże sdźerżecź a pschisporjecź. Bóh daj k wschemu, schtoż spoczina, ßwoje hnadne żohnowanje.

„Towarstwa ewangelskich dźěłaczerkow Němskeje“ běchu njedawno ßwojich sastupjerjow do Nürnberka swołake. Tuta shromadźisna pokasa, so też tuto hibanje roscże. Je jich nětkle 120 towarstwow; nimo bayerskich sastupjerkow bě jich tam hischcże na 166 druhich. To je dopokas sa to, so ßu tute towarstwa swólniwe, też wopory pschinjesczź sa to, so by ßo jich dźěło spěchowało; a tola maja ßo nětkle runje też tute dźěłaczerki s czežkimi hospodarskimi nusami bědźicź. S pschednoschkow njech ßu sczěhowaze naspomnjene: „Zedźenje a jeho dopjelnjenje w žiwjenju dźěłaczerki.“ — „Dasche wudospołnjenje dźěłaczerki w domjazym hospodarjenju.“ — „Prósdniny młodych dźěłaczerkow.“ —

Listowanje: T. w B. sa 2. po ßwj. Trojizy. — S. we M. sa 3. po ßwj. Trojizy.

Cźišło 24.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 13. junija 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ßobotu a płaći bjertletnje 78 ſtotych pjenjezkow.

2. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Jana 3, 13—18.

W njedźelſkich epiſtolach ma ßwjaty Pawoł tajku pſchewahu, ſo też ßwjatkownej epiſtoli ſtej wobej ſ jeneho Pawołowych liſtow wſatej, runjeż tutón Knjeſowy japoſchtoł na prěnich ßwjatkach njebě. Jako hłowny twarſki miſchtr zyrkwje je Pawoł ßwjaty templ a wobydlenje Boże w duchu twarił (Eph. 2, 21. 22.) a ßo ſa kſchesćźijanſke woßady starał, ſo by Bóh pſches Jeſom Khryſta ßwoju móz na nich wopokaſał (Eph. 1, 19). Tak běſche Pawoł w japoſchtołſkim cźaßu wěſćze najmózniſchi prědar.

Ale Pawoł njeběſche hordy, tak ſo by dary ßwojich ßobujaposchtołow ſazpiwał. „Wſchelke ßu dary, ale jedyn duch“, tak wón pißaſche, a to nam prawje jaßnje a rjenje pſched wocźi ſtupi, hdyž, kaž tydźenja, na dźenßniſchej njedźeli ſaßo epiſtolu ſ prěnjeho liſta ßwjateho Jana ßłyſchimy. Skoro wſchak je, kaž by tu hinajſchi duch rěcźał, hacž w liſtach ßwjateho Pawoła. Woprawdźe pak mamy ßwědcźenja ßamßneho ducha pſched ßobu, jeno ſo Pawoł bóle wě wyßoke duchowne wěrnoſćze do mózných ßłowow draſcźicź a Jan bóle prěduje wo ſbóžnoſcźi w Božej luboſcźi a wo nowym žiwjenju we bratrowſkej luboſcźi.

My ſbožowni móżemy ßebi też dźenßa ſ bohateho pokłada tutych wſchelakich, ale pſchezo wot Božeho ducha napjelnjenych darow bracź, ſchtoż trjebamy. Móže mjes nami ſchtó na tym dwělowacź, ſo ßu prěni kſchesćźijenjo tehdy pod japoſchtołſkim ßłowom ſbóžni byli? Kak ſteji pak ſ nami w naſchim cźaßu? Je naſche naſhonjenje tajke, ſo nětko w tutym naſchim žiwjenju, w tutych naſchich woßadach a wßach a domach móżemy takle połnje, wěſćze a wjeßele prajicź, ſchtoż Jan tehdy pißaſche?:

„My wěmy, ſo ßmy ſe ßmjercźe k žiwjenju pſchiſchli, pſchetož my lubujemy bratrow.“

To je wucźba po naſhonjenju, wucźba ſe žiwjenja. Nowym kſchesćźijanam ſdaſche ßo, kaž bychu prjedy w nozy žiwi byli, haj morwi byli, dokelž luboſcze njemějachu. Nětko wjedźachu, ſchto je žiwjenje. „Schtóž bratra njelubuje, tón woſtanje w ßmjercźi.“ Schtóž pak ma luboſcź, tón je žiwy a ſbóžny. Kaž wſchudźom ßmjercź pſchecźiwo wſchemu žiwjenju wojuje, tak też dyrbi w hrěchach morwy ßwět kſchesćźijanow hidźicź, ßo jim ßmjecź, jich ſazpiwacź. Tehdy Jan ßwojim ßwěrnym ßobukſchesćźijanam k ſcźerpnoſcźi rěcźeſche, pißajo: „Njedźiwajcźe ßo, moji bratſja, hdyž ßwět waß hidźi!“ Tuž dyrbjeli też my bóle ſwucźeni bycź, ſazpiwanje ßwěta bjes ßwarjenja a jěrkoſcze ſnjeſc. To dyrbi tak bycź, ſo naſcheje droheje zyrkwje a wěry dla na naß hladaja a naß też hanja. Hdyž wot Boha žadamy, ſo ßwojeje wěry dla też cźeſcź wužiwamy, njemóże naſcha ſbóžnoſcź w Boſy jara wulka bycź. Njech druſy we ßwojej khudobje abo ſaſparnoſcźi abo woprawdźe w bjesbóžnoſcźi rěcźa, kaž chzedźa, my wěmy, ſchto we ßwojim Jeſußu mamy, my wěmy, ſo ßmy ſe ßmjercźe ke žiwjenju pſchiſchli, pſchetož my lubujemy bratrow. Sbóžnemu cźłowjekej niczo njewadźi, ſo jeho hidźa.

Kajke ſbožo to je, ſo hida do cźłowjeſkeje wutroby ſacźahnycź njemóże, dokelž je tam žiwa luboſcź! A to luboſcź, kotraž woſtanje, dokelž je wutroba ßo zyle ſ luboſczu ſjednocźiła a luboſcź ma hłuboke korjenje we njej. Jan zyle po Jeſu-

ßowych ßłowach pißa: „Schtóž ßwojeho bratra hidźi, tón je mordaŕ“ a k tomu pśchiśpomni: „Wy wěśće, so mordaŕ nima wěčne žiwjenje tak, so by pśchi nim wostało.“ Tak dyrbi kóždy hidu sa najhórśche žórko śćiśćeć wobhladowacź a ßo hidy bojecź, hdyž chce w jeho wutrobje nastacź. „Njewjedź naß do śpytowanja!“ to dyrbi próśtwa bycź, pśchi kotrejž też hidu pśchewinjemy.

Na Khryśtußu ßmy luboścź pósnali; wón „je ßwoje žiwjenje sa naß wostajił, a my też dyrbimy ßwoje žiwjenje sa bratrow wostajicź.“ „Dyrbimy“, to rěka hinak njemómy. Kśchesćźijanej njeje móžno nusu widźecź a njepomhacź, nimo hicź a cźinicź, kaž njeby widźał. To Jan mjenuje „samknjenje wutroby pśched bratrami“. Ssměśchne jemu je, hdyž tajki njeßmilny by chcył ßebi myßlicź, so „luboścź Boża we nim wostanje“. Lubośnje Jan ßwojich wěrjazych proßy: „Moje dźěćźatka, njelubujmy se ßłowami ani s jasykom, ale se śkutkom a woprawdźe!“ Woprawdźita luboścź je tehdy zyły ßwět dobyła, póhanśki ßwět! Móžno, so je nětko cźežśche hacž tehdy, tole nowe horde pohanstwo pśchewinyćź. Hacž budźe žiwa luboścź we woßadach, wot teho wśchitko wotwißuje sa naśchu zyrkej.

Tutu kraßnu Janowu wucźbu wo žiwjenju w luboścźi je, jara rjenje wyßoki sastojnik hrabje Solmsa, Philip Balthasar Sinold w Laubachu († 1742), w kěrluśchu wuśpěwał, s kotrehož móžemy 2 schtućźy pśchełožicź, ßnadno takle:

Hdyž, wěrne žiwjenje, ßy we mni,
Njech mrěje, schtož cźi zuse je.
Wot tehdy, so ßo khilesch ke mni,
Wěm hakle, schto je žiwjenje.
Ty, Jesußo, mój dyrbiśch wostacź.
So twoju luboścź móžu dóstacź,
Na twoje ßluby spuśchcźam ßo.
O rěka wulkej' wjeßełoścźe,
Kiž wokschewi mje s wyßokoścźe,
Hdyž mój ßy, dusche pśchecźelo.

Sa ßłużbu bratrowśku a dźěło
Sapal mi płomjo luboścźe!
Wśchěch sjednocźej kaž jene cźěło,
So ßwět naß dźělicź njemóže!
Hdyž jeno ßym kaž ty, o knježe,
Tak pokorny, so wěra wježe
Na twoje ßwjate kašnje mje,
Tak wěśće lubuju wśchěch ludźi,
Też njepśchecźelnych, a mje rudźi
Jich śrudoba tak kaž tebje. T.

Pawoł Gerhardt, jeho žiwjenje a kěrluśche.

(Hł. cźo. 22 a 23.)

(Skónczenje.)

Tak Pawoł Gerhardt pśches lětśtotki dale śkutkuje. Tak wón też mjes nami śtoji jako „drjewo, płodźene pśchi wodowych rěkach, kotrež ßwój płód dawa we ßwojim cźaßu, a jeho liśćo njeśwadnje“ (Ps. 1, 3). Jeho nutśkomny cźłowjek je młody wostał, kaž s jeho kěrluśchow widźimy; wone nam jeho woßobiwoścź wośjewjeja. Kajki je to kśchesćźan! „Jako Khryśtophorus wón Jesußa pśches žołmy cźaße njeße, wyßoko poßběhnjeny, wjeßelomyßlny mjes rosłamanym, struchłym a běbnym narodom.“ — Jeho kśchiž je wulki a cźežki — rěcźi wśchak 4. dźěł jeho kěrluśchow wo kśchižu a horju —; tola wón wjeßoły a wyśkajo wuśtupuje. Kruty a wěśty je jeho khód! Wón ma śkalinu pod nohomaj: to je Khryśtuß a jeho krej, Boža wuśprawnjaza hnada, njekhabłaty měr s Bohom a wěrjaza wěśtoścź sbóžnoścźe! —

Wěśo, też wón je cźasto w prośche leżał, w jaśtwje cźeżkich myßlow, s hrěchom k semi śmjecźeny, pśches śatana śpytowany, wot ßwěta tyścheny, se ßmjercźu traścheny. Ale runje tak cźasto je wón wśchěch ßwojich njepśchecźelow s dobywaŕskej mozu wěry pśchemohł, so se žałbowanym wobliczom, s błyśchcźazymaj wocźomaj, s ertom połnym ßmjecźa a s jasykom połnym khwalenja mjes lud wuśtupowaśche; jeno jeniczka ßyła hiśchcźe na lizu pacźerkuje. — Sskónczne ßu wśchě jeho kěrluśche; też w kśchižnych a ßmjertnych kěrluśchach ßo skónczńje ßłónzo pśches błuke mróczele pśchekamuje; pśchetoż ßłónczne je wścho jeho bycźe. Sesady ßo ma Boże kraßne śkutki, kiž wón we ßwojich ßwjedźeńśkich kěrluśchach ßwjecźi, wokoło ßo pychu a kraßnoścź stwórby, wyśche ßo błyśchcźaze Boże wótzowśke wobliczo, pśched ßobu śchěroko wotewrjene durje k paradiśej a ßwětka žołmjenje njebjeśkeje kraßnoścźe: tak wón — woprawdźite dźěcźo Boże, dostojne kralowśke dźěcźo — po „khudej semi“, pśches „kśchiž a žałoścź“ k bohatej njebjeśkej domišnje a k śłotemu hrodej napśchecźiwo cźehnje. To je naśch Pawoł Gerhardt! Schtó njechał w tom ßo jemu runacź? A potajnstwo tohole kśchesćźanstwa, tutoho cźicheho, wjeßołeho rjekowstwa, tuteje njeśłamliweje śradownoścźe a wěcźneje młodoścźe je — stara bibliśka wěra, stary evangelij Boži, stare Boże dźiwy!

Schtó ßo dźenßa hiśchcźe sa tamnymi schpatnymi, khudobnymi kěrluśchemi stareho rośumstwa prascha? Hdźe ßu wśchě wukhwalowane kěrluśche noweho rośumstwa? Njepłódne ßu byłe, njepłódne wostanu! Na jich płodach macźe je pósnacź! — Tuž pśchi starej, tyßazkrócźnje wupruhowanej wěrje sawostańmy! —

A hdźe je stary evangelij cźiśćiśći a móznišći namakacź hacž w lutherśkej zyrkwi?! — Pawoł Gerhardt je jeje ßyn. Tohodla je wón wo nju wojował a cźerpjeł, tohodla je sastojńśtwo a khlěb a pokoj staroby sa nju woprował. Žana płacźišna njeběśche jemu pśchewyßoka, so by drohu zyrkej, zyrkej wótzow potomśtwu njenaměśchanu, cźistu a njeśkrótśchenu sakhował! A kak dźenßa stoji? — Oh, so bychu Pawoła Gerhardtowe lětusche 250. poßmjertniny w mnohich kśchesćźańskich wutrobach saßo niz jeno luboścź k Gerhardtowym kěrluścham, ale też luboścź k „śpěwazej zyrkwi“ evangelśko-lutherśkeho wušnacźa ponowiłe! Njech Gerhardtowa wušnawaza wěra naß wśchěch k jenajkej ßwěrje sa naśchu lutherśku zyrkej pohonja a roswjeßeli! — A žohnowany k tomu budź naśchim evangelśkim Sserbam też wotmyßleny nowy wudawk jich dotalnych śpěwaŕskich s jadra a ducha evangelśko-lutherśkeho wušnacźa a žiweje wěry pokhadźazy! — Spožcź to nam Boža wótzowśka miłoścź Jesom Khryśta dla k cźeśćźi Božej a naśchemu sbožu sa cźaß a wěcźnoścź! —

Zyrkej a stat.

Zyły rynk evangelśkich sjednocźeństwow a towaŕstwow je k „wußwojenju wjerchow“ a s tym k „ludowemu rosßudźenju“ wo tym scźěhowaze wośjewił; mjes tutymi sjednocźeństwami je n. pśch.: „Swjaśk sa žiwu zyrkej“, to je sjednocźeństwo evangelśkich muži a žonow, kotrymž to wo to dźe, wěrne evangelśke žiwjenje w ludu khowacź a sbudźowacź; dale: krajny swjaśk evangelśkich towaŕstwow dźěłacźerjow, krajny swjaśk evangelśkich towaŕstwow dźěłacźerkow, zyrkwinśko-sozialny swjaśk a druhe. Tucźi pišchu:

„Evangelſzy mužojo a evangelſke žony! Ludowe rosžudźenje wo wušwojenju wjerchow woła lud Němſkeje, žo rosžudźicź wo praſchenju, kotrež je khutne ſa to, ſchtož prawo a dobry počźink rěka, a kotrež do dalokoſcźe žaha. Pſchi tym je ſtrach, ſo bjeswědomita agitazija, roshorjenje a njejažnoſcź ſamucźa prawe doroſumjenje. Kóždy pak dyrbi wjedźecź, ſchto cźini.

Wo cźim jedna žo pſchi wušwojenju wjerchow?

Hdyž dyrbja wſchitzy woprowacź, nježmědźa zyle wěſcźe bycź wjerchojo pſchi tutym woprowanju zykka wuwſacźi. Też bywſche wjerchowſke domy dyrbja dźěl měcź na wulkej ſahubje ſamóženja, kotraž wſchě worſchty domapyta. A zyle wěſcźe nježmědźa niczo dóſtacź, ſchtož ſtatej a ludej žłuſcha! Schtož pak je njedwělomnje jako privatne ſamóženje wobkrucźene, dyrbi bycź podcźišnjene, kaž kóžde druhe wobžedźeńſtwo, powſchitkownemu ſarjadowanju ſamóženjow a dyrbi njeſcź žamžne cźeže dawkow. To nježa da žebi jenož nuſa němſkeho kraja, to žada žebi też prawda a prawo.

Na tutym ſałožku je w Sakſkej hižo žejm wurunanje ſe bywſchim kralowſkim domom po ſměrnym pucźu doſarjadował, tak ſo dozyła dalſchich poſtajenjow w tym njeje trjeba. Tute ſažady prawdy a prawa dyrbja też wobknježecź wulkoſtatne ſakońſke ſarjadowanje dalſchich wurunanjow bywſchich wjerchowſkich domow.

Pſchi ludowym rosžudźenju jedna žo pak to wo kommuniſtiſki ſakoń, kotryž je němſki žejm hižo wotpokaſał. Tutón poteptuje wſchě ſažady prawa nježmilnje a žebi žada, ſo by žo też to ſamóženje bywſchich wjerchow, kotrež je bjes dwěla privatne ſamóženje, wušwojiło, a to hacž na poſledni ſbytk, a to bjeſe wſcheho ſarunanja.

To je to žadanje roswólneje njeſjednanliwoſcźe a niczo mjenje hacž rubjenje. To je pak pſchecźiwo Božej žwjatej kaſni! To pak je też hakle jena prěnja krocžel! Po tutym pucźu dyrbi to dale hicź ſ łamanjom prawa a ſ pſchewrótom a to njepſchestawajzy! Tohodla njedajcźe žo ſamolicź! Wono žo tu njejedna ani wo politiſke ſajimy, ani wo hoſpodarſke dobytki! Želeſny ſałožk porjada w ſtacźe a ludoweho žiwjenja w dobrych počźinkach je a woſtanje tuta bójſka wěrnoſcź: „Prawo dyrbi też prawo woſtacź!“

S njej ſteji a pada ſtat jako ſtat prawa a prawdy! Se njej bywa roſłamany ſałožk, bjes kotrehož njeje móžna ſjawna wěſtota ani porjad a žiwjenje dobrych počźinkow!

Schtóž njemóže pſched žwojim žwědomnjom tuto łamanje prawa ſamolwicź, ſchtóž nochze, ſo naſch lud ſe žwojim roſžudźenjom cźežku winu na žo woſmje, tón njeńdź 20. junija hłoſowacź!

1. Kor. 9, 24—27.

Hłóſ: Ja chzu ſpěwacź.

Wojowarjo wſchak my wſchitzy dyrbimy tu bycź,
Hdyž my junu horkach w njebju chzemy měſto měcź.
Kaž žwět honi ſa cźeſcźu,
Tak też běžmy wo wjetu,
So tu krónu njeſachodnu móhli doſcźahnycź.

Wotkładujmy, wušlěkajmy hrěſchnu draſtu žo!
Tak žo wěſcźe lóžo běži a też ſpěſchniſcho.
Woſtajmy žo ſtaranja,
Kiž nam naſch pucź ſaracźa,
Běžmy žo jow! Ssyła žwědkow ſteji wokoło.

Se žłowami naſchoh' Boha je wſchěm cźłowjekam
Cźr ta prawa wotykana, kiž dźe k njebju tam.
Je pak duſcha wuſtała
Jow pſches cźežke běžženja:
Jed'n dźe prjedy! Sa nim žlěžmy! Jeſuš pomha nam!

Pokhwatajmy, njehladajmy nětko wok'ko žo!
Na kónz njech je wobrocźene naſche wobliczo,
Hdźež po krótkim běžženju
Doſtanjemy rjanu mſdu:
Měr a radoſcź, wěcźnu kražnoſcź pſches to jehnjatko!

H. B.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Něſchto mało abo zyle krótka rosprawa** ſ dotalneho dźěła „Spěwarſkeje komiſzije“ (pſchir. program — w tomle naſchim tydźeniku „Pomhaj Bóh“ ſ njedźele Cantate 1924),*) — podał M. U.

Pſchihoty na dopjelnjenje (wulkeho, khutneho a nadobneho) nadawka žerbſkeje hłowneje prědarſkeje konferenzy a jeje „ſpěwarſkeje komiſzije“ žmědźa nětko tak daloko ſkóncźene rěkacź, ſo ma jeno 2. dypk (horka naſpomnjeneho) programa žo hiſchcźe ſ dźěła ſhotowicź — prjedy móžneho a nuſneho ſeſtajenja rukopiſza ſa cźiſchcźerju, kaž daloko tónle „kěrluſche a duchowny ſpěw ſ luda“ naſtupa a poſkicźi.

Schto dale — nimo tohole dźěła — žo pak do wobžaha naſchich „Spěwarſkich“ hiſchcźe dodacź ſměje, — njech prědarſka naſcha konferenza žej khutnje rospomniwſchi ſkérjelěpje žo roſžudźi, poſtaji a wobſamknje — dla pěkneho a cźiſteho wobdźěłanja tohole dźěła w pěſchej rěcźi!

Ja k tomu radźu a tu namjetuju wurjadnu ſhromadźiſnu wſchěch žobuſtawow konferenzy — wot najſtarſcheho hacž na najmłódſcheho — dla njewſchědneje ważnoſcźe naſcheje naležnoſcźe. —

Tſi (3) dypki wožebje, měnju, ſměje konferenza žej wujažnicź abo wo nich dokładnje, ſkóncźnje a krucźe žo wuprajicź a wobſamknycź — tele: 1. Schtó ma dale do ſpěwarſkeje komiſzije žłuſchecź abo kak ju — zyle nuſnje — wudoſpołnimy a reorganiſujemy?!

2. Kajki ſměje bycź wobžah a wopſchijecźe wotmyšleneho wudawka, t. r. kak wjele a kotre kěrluſche ſ dotalnych žerbſkich ſpěwarſkich wobkhowamy a k nim nowe wolimy — kak wjele a kotre? a

3. Sa kajki cźiſchcź — němſki abo łacźońſki — žo roſžudźimy (pak ſchwabach pak analogiſki prawopiš) abo woboji (ſa kěrluſch: ſchwabach; ſa duchowny ſpěw ſ luda (60 cźišłow): analogiſki prawopiš), ſchtož by, měnju, doſcź derje móžno było a ſ tym tak ſdobom ſdobnje žo dźiwako na ſańdźenoſcź a pſchichod naſchich evangelſkich Serbow?!

Budź ſ tym tu dźenža — žnano a něhdźe na dalſche — doſcź!

Lutherowi potomnizy běchu žo loni k žwójbnemu dnjej w Erfurcźe ſeſchli. Tute dny, 12. a 13. junija, dźerža woni žwój druhi žwójbny dźeń w Eiſenachu. Dopišowaŕ mjes nimi je ſarař Sartorius w Dankelshauſenje; tutemu je žo poradźiło, hacž žem 608 hiſchcźe žiwych wožobow wušlědźicź, kotſiž runy pucź wot Luthera a jeho dźěcźi pokhadźeja. Se nich žłuſcheja 537 do žwójby Lutheroweho žyna dra. Pawoła Luthera, 71 do žwójby Lutheroweje dźowki Margarety.

Bukezy maja dźenža „žerbſki dźeń“. Njech žo ſ bliſka a ſ dala wſchitzy, kotrymž to móžno, na tym wobdźěla. ½1 hodź. je žerbſka žwjedźeńſka Boža žłužba w rjanym Bukecźanſkim Božim domje. Sswjedźeńſke prědowanje ſměje woſadny ſarař.

*) Promemoria (wopomnjeńka) II — jako dodawk k I (hł. „Pomhaj Bóh“ 1924, cźo. 45, ſtrona 179 ſcź.)

— **Schulske wólby w Berlinje.** Prjedy běšche kralowska krajna wyschnosć se schkitowarku nabožiny a pobožnosće, wosebje tež w schulach. Nětko dyrbi lud sa tute kubła kscheseźijanskeho porjada a sboża stacź. To je we wěstym nastupanju lěpje. Pschetoż zyrkej tola poprawom na wutrobach a jich wěrje wotpočuje. Jara swjeżelaze je, so tež w Berlinje we schulskich wólbach kscheseźijanszy starschi sażo rasnje dobuchu. Kscheseźijanskich njepolitiskich hłożow běšche 3919, sozailstiskich 1145, kommunistiskich pod heżłom „dźěćźo w nusy“ jeno 355. Tak w Berlinskich nowinach cźitamy. Sso żamo rosumi, so żu to żydła, niz hłoży. Wucźerjo żu na żwoje wożebite listy jenoż 16 sastupjerjow dozpili. W Berlinskich żwětnych schulach je 350 starschiskich sastupjerjow. Sajimawe je, na sandżene wólby hldacź a widźicź, kak je móz njewěry woteběrała. W lěcźe 1920 běchu sozialistojo a kommunistojo sjednocźeni a mějachu na 3400 żydłow, w lěcźe 1922 jenoż hischcźe 2350 a w lěcźe 1924 spadowachu na 1050. S wulkim napinanjom żu nětko 1850 żydłow dobyli, pschetoż 350 żydłow we żwětnych schulach dyrbja żo tu żobu licźicź. Tak ma Bóh we „Wulkim Berlinje“ hischcźe wulki lud. Bóh ma móz nad wutrobami. Zyrkej njetrjeba żo bojecź.

— **Evangelske dźěłacźerske towarstwo w Budyschinje,** we kotrymž je tójschto Serbow, wobsteji hižo 25 lět. Tuž żu żobustawy sa khorhoj sběrali, kotraž żo na sałożeńskim żwjedźenju pożwjecźi. Dokelž w augusce krajny swjask evangelskich dźěłacźerjow w Sakskej żwoju hłownu schromadźisnu we Budyschinje wotmětwa, żo sałożeński żwjedźeń Budyschskeho towarstwa tež w tutych dnjach żobu żwjecźi. Ssobotu 14.8. żo khorhoj pożwjecźi, njedźelu 15. 8. je żwjedźeńska Boża żkužba w Pětrowskej zyrkwi a popołdnju żu wuradźowanja. Wjele stow sastupjerjow s zyłeho kraja do Budyschina pschińdźe. Sażo żu żebi nasch Budyschin schladali, hdźež nětko skoro kóždu njedźelu nětkajki slět je. Dźěłacźerske towarstwo żo nadźija, prawje wjele nowych żobustawow dobycź. To by sa naschu zyrkej jara ważne było. Dźěłacźerjo, kiž żu sa zyrkej a wěru, dyrbja żo w tajkim towarstwje sjednocźecź a żobu k dobyczu dopomhacź.

Porjedźeńka: W cźiżle 23 strona 91 wot horka w 6. rjadzy wumaž njewuschne a (mjes fynki — derje), dale pod wobrasom rěkaj: Pawoła atd. a potom w 4. rjadzy: Lebens- und atd.

Listowanje: S. w M. sa 3. po Tr. — M. w B. sa 4. po Trojizy.

Samolwity redaktor farar Wyrgacź w Nożacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomil.

XXXIX.

Saul — Pawoł.

Nichtó z Jeruzalemskich Židow njehidźeše křesćanow tak jara, kaž młody studenta Saul z Tarsa, kiž chcyše być z wučerjom zakonja. Běše přeswědčeny, zo su křesćenjo najbjezbožniši ludźo na swěće. Sam nošeše bělu drastu, kaž wšitcy pobožni farizejojo tehdomnišeho časa; rano modleše so při wočinjenem woknje, měwajo wobličo wobroćene k Jeruzalemskemu templu; prócowaše so dopjelnić předpisy izraelskich duchownych do poslednjeho dypka. Bohu służeše kruće tak, kaž tomu běše zwučeny wot młodosće.

Hdyž zasłyša, zo wučobnicy Jezusa z Nazareta, kotrychž knježerjo židowskeho luda přesćěhachu, wozjewjowachu swojeho mištra za Khrystusa, Syna Božeho, kiž je z morwych stanył, běše rozhněwany. Dopominaše so na słowa židowskeho zakonja: „Twoje woko njebudźe jeho wobžarować, ani so na nim smilić ... wěsće wumrjeje. Zarazy jeho cyły lud z kamjenjemi.“

Saul běše přeswědčeny, zo wšitcy křesćenjo maju być zaraženi.

Jeneho dnja běše w posedźenju židowskeje rady. Słyšeše, kak běše wobskorženy křesćan Sćěpan, dokelž běše prajił, zo njezaleži na tom, hdźe Boha česćimy, hač we templu abo doma. Pječa njeje trjeba woprować z posrědnistwom duchownych.

Čisńće jeho do jastwa! Zawrjeće jeho!“ wołachu Židźa.

A woprawdźe — Sćěpan bu bórzy před nich přiwlečeny. Ale wón so njeboješe. Khroble jim porokowaše, zo su zły skutk skućili ze křižowanjom Božeho Syna.

„Kamjenjujće jeho! Kamjenjujće jeho!“ křičachu roznjemdrjeni Židźa. Zwlečechu jeho won před město na powyšene městno. Saul běžeše z nimi. Běše rozhněwany nad tym, zo je sebi něchtó zważił ponižować jich Boži dom. A hdyž so Židźa hotowachu kamjenjować Sćěpana, poskići so jim Saul, zo budźe stražować jich płašće, zo bychu mohli lěpje kamjenjować njewobronjeneho křesćana. „Knježe Jezuso“, wołaše Sćěpan, pozběhujo wobličo k njebju, wzmi k sebi mojeho ducha.“ Tu wšak přileći kamjeń jemu runje do wobliča. Wón padny k zemi a wumrě.

Črjóda so wróći k městu. Saul wohlada mnohich křesćanow, kak płaća na smjerći Sćěpana. „Wšitcy dyrbja być khłostani! Tak sebi předewza Saul. „Křesćanstwo ma być zničene!“ Žadaše sebi dowolnosć, zo by templowa straża mohła přepytać cyłe město. Dowolnosć dosta. A tuž nadpadowaše domy a kóždeho podhladneho da dowjesć do jastwa.

Njedźiwajcy na to rosćeše ličba křesćanow nic jenoż w Jeruzalemje, ale w cyłej Palestinje. Samo přesćěhanje pomhaše k jich rozmnoženju. Hdźežkuli přińdźechu, wšudźom prědowachu radostne poselstwo wo Knjezu Jezusu a mnohich dobychu. Saul so rozsudźi, zo pójdźe do Damaska, wulkeho města na połnocy, hdźež, kaž słyšeše, běše jara wjele křesćanow.

Wutrajnje pućowaše ze swojimi wojakami přez hory a doły. Skónčnje jeneho ranja wuhlada město z daloka. Čim bóle khwataše. Ale nahle jeho wobda wulke swětło. Wón padźe k zemi. Słyšeše zrudny hłós, kiž praješe: „Saulo, Saulo, Čehodla so mi přećiwješ?“ — „Štó sy ty, Knježe?“ prašeše so Saul. — „Ja sym Jezus, kotremuž so ty přećiwješ.“ — Stań a dźi do města a tam so ći powě, što maš činić.“

Saul stany a chcyše so rozhladować. Běše pak slepy. Wojacy dyrbjachu jeho wjesć do Damaska kaž małe dźěćo.

Tam ze sleposću do sebje zawrjeny, wjele přemyslowaše. Bóh přewobroći jeho wutrobu a přihotowa jeho za přichod na jeneho z křesćanskich wučobnikow, Ananiasa, kotryž měješe jeho wustrowić nic jenoż wot sleposće, ale tež powědać wo Knjezu Jezusu a jeho wukřćić.

Tak bu z wulkeho krjudowarja a přesćěharja najlěpši česćowar Knjeza Jezusa.

Čžišło 25.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 20. junija 1926 Bautzen

Čžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischczeŕnje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadža kóždu žobotu a płaežì bèrtlètnje 78 słotych pjenježkow.

3. njedźela po žwjatej Trojizy.

1. Pětra 5, 5 11.

„Hdyž ty žo junu nakasasch, dha poßylń žwojich bratrow.“ Tuto žłowo žwojeho Knjesa je Pětr žwěru dopjelnił se žłowami a pißmami. Tak žu jeho listy rjane pißma troschta na wěrybratrow w nusy a srudobje, so njeßmědźa žwoje dowěrjenje prjecź cźißnycź, ale so dyrbja pschětracź w sczerpliwosczi. A hacź do dźenßnischeho dnja je tak nětkotra styskna a wobcźeżena wutroba w Pětrowych listach wjele troschta a poßylnjenja namakała. Njech žo to też pola naß tak ma. Wschak mamy też doscź kschiža a nusy, kóždy žam sa žo, a potom też sa druhich a žwój lud. Hdyž žmy žo wjeßelili, so je Bóh tón Knjes nam deschcźik póßłał, dha žmy nětk srudni, hdyž žu njewjedra tak wjele schkody naczinile a je žo tak wjele skasyło. Hdyž je nasch lud prjedy bóle lud wěry a žwěry był, dha je žo to jara shubiło. A ty nětk na khorołožu, hdźež žy žo prjedy rjaneje strowosczje swjeßelił. A ty, kiž žy zyle wokhudnył, hdźež žy wscho shubił, schtoż žy žebi žobu na stare lěta nalutował. A wy srudni, kiž płakacźe pschi rowje lubeho žwójbneho a pscheczela. Ach, so bychmy žo wschitzy runje s tymi Pětrowymi žłowami dali troschtowacź a powuczicź, so bychmy też w czerpjenjach kschesczijenjo byli. Dwojake budźe nam prajene: schto my w nusach, czerpjenjach a spytowanjach czinicź mamy, a schto potom Bóh czini.

Schto mamy my w naschich žałosczach czinicź? Jara ważne praschenje to je; pschetoż hdy žmy bóle bjes rady, hacź w naschich czerpjenjach? Hdyž žo tak husto njemóżemy we sbožu prawje sadżerżecź, dha wjele mjenje w njesbožu. Wěsta wěz je tola sa kóždeho kschesczijana, so kóžda żadosczź, njech je kajkaż chze, njebudźe wot Boha póßłana, so bychmy njesbożowni byli a bolosczź a schkodu měli, ale wjele bóle, so bychmy s toho żohnowanje naschli. Tak nasch Sbóżnik tych srudnych sa sbóżnych khwali. Ale hdyž wokoło žo hladamy, je dha jich wjele, kotrymž je kschiž se sbožom? Kschiża je doscź a nusy s kopatej měru. Ale człowjekojo maja potom tak husto wjele styskosczje, bolosczow, žylsow, ale żaneho żohnowanja. Boże domachpytanje wostanje bjese wscheho płoda. Czehodla? Tohodla, dokelż kschesczijenjo žo njewjedźa w czerpjenjach tak sadżerżecź, każ to dyrbjeli. Wschitkón kschiž je wschak schula, w kotrejż wuknycź dyrbimy. Bóh daj, so dźenża nješchto hódne wuknjemy, so bychmy wschitzy pod kschižom też żohnowanje kschiża dostali a potom z wutrobu žobu spěwali: Schtoż czini Bóh, wscho dobre je. Hdyž tohodla žo praschamy: Schto mamy w kschižu czinicź? dha rěka: wuknycź dyrbimy, kak žo we kschižu sadżerżecź dyrbimy, so bychmy s njeho żohnowanje měli. Trojaku radu nam japoschtoł dawa. S prěnja nam praji: ponižujcże žo, mjenujzy hdyž w tyschnosczach scże, pod Božu wschehomóznu ruku.

Wschehomózna je wschak Boża ruka pschezo, też hdyž dobrotu wudźěli. Ale kak wschehomózna je, tola najbóle pósnajemy, hdyž pschińdże nusa, kschiž a schkoda, ach husto tak nahle. Schto pak potom? Ssnadź prajicź: Czehodla mje to potrjechi? Kak ja k tomu pschińdu? Czehodla mje Bóh tak pokhkosta? Kak žym ja to saßłużił? Schto rěka to druhe, hacź žo hordźicź pschecźiwo Bohu? Japoschtoł pak pische: „Bóh napschecźiwo steji hordym.“ Ně, hdyž dyrbja nam nasche tyschnosczje se żohnowanjom bycź, dha dyrbimy žo ponižecź pod Božu wschehomóznu ruku; dyrbimy pósnacź, so je Boża wola,

po kotrejž cźerpimy, ßwjata a so ßmy khudźi hrěschnizy, kotrychž chze Bóh ſ tym polěpschicź. Hdyž tohodla naß wschelaka žałoſcź potrjechi, hdyž widźimy, kak Boža wschehomózna ruka naß ßurowje pokhłoſta a jara domachpyta, dha njech naß to wubudźi, so ßo ras ßami ßudźimy, hladamy do naſchich wutrobow, wróczo do naſcheho žiwjenja a ſ pokutnej wutrobu ßo wot hrěchow wot= a k Bohu pschiwobroczimy. Kajke wulke žohnowanje by to byko pschi Božich domachpytanjach! Kajki wužitk by měk khory, hubjeny, wokhudnjeny pschi ßwojim hubjeństwje! Bóh ma we wschěm myßle měra, niz njeſboža, wón chze dacź, hdyž też wosmje, žohnowacź, hdyž też schwika, k ßebi cźahnycź pſches dobrotu a kſchiž, duſcha, to wěř a tak ponižuj ßo pod Božu wſchehomóznu ruku.

Ale nětk też dale: „Wſchitku waſchu ſtaroſcź cźißńcźe na njeho.“ Wſchak mamy doſcź ſtaroſcźow ſa dom a hamt, ſa dźěcźi, make a wulke, ſa gmejnu a lud. Kajka ſtaroſcź też, hdyž ſeźiwjeŕ ßwójby ſkhori a woſtanje braſchny, hdyž macź wot makych dźěcźi budźe wotwołana; hdyž wudowa tu ſteji ßama ſ cźrjódku dźěcźimi; hdyž njeje dźěko, a chzedźa jěſcź; dyž wodowa abo wohnjowa nuſa wjele ſkaſy. By potom prawje byko, ſadwělowacź a wſchu nadźiju ſhubicź, kaž njeby žadyn Bóh w njebjeßach był, kiž je prajił, ja nochzu cźe wopuſchcźicź? By potom prawje byko, ßo na hrěſchny pucź podacź a kradnycź a ſjebacź? By potom prawje byko, ruzy do klina pokožicź a měnicź, Bóh hižo budźe pomhacź? Ně, ſ dwojakej ßwěrnoſcźu dyrbimy ßo potom prózowacź a jedyn druheho wobcźežnoſcź noßycź a tak hromadźe ſtacź we ßwójbje a ßußodſtwje, w gmejni a ludu. Ale woßebje je na tym, potom k ßwojemu Bohu hicź a proßycź a wo pomoz wołacź, hdźež je na jeho žohnowanju wſcho leżane. Cźehodla to tak porědko cźinimy? Cźehodla njecźinimy to ſ kóždej ſtaroſcźu? cźehodla niz hnydom? Cźehodla ßo ſ tym tak wobcźežimy, hdźež tola ßwojeho Wótza w njebjeßach mamy, kiž naſche modlitwy ßkyſchi a nam pomhacź chze a móże? Se wſchej nuſu k njemu běž, wuſkorž jemu, ſchtož cźe tyſchi, prósſtwy wón tak rady ßkyſchi. Njeſabudź pak pſchi tym nuſu twojeje duſche.

A nětk napoßledk: „Budźcźe ſtrósbi a wachujcźe, pſchetož waſch pſchecźiwnik, tón cźert, khodźi wokoło jako rujazy law a pyta, kohož by póžrjeł. Tomu ſtejcźe napſchecźiwo we wěrje! Kak je Pětr pſchi tutych ßkowach ßam na ßo myßlik, hdźež njeje ßam cźertej we wěrje napſchecźiwo ſtał, ale je ßwojeho Knjeſa tſi krócź ſaprěwał. A tutón pſchecźiwnik dale wokoło khodźi, ſo by duſche kaſył. Wón ſnaje kóždeho, w cźim jeho ßłaboſcź wobſteji; wón pſchińdźe runje w tyſchnoſcźach a nuſach, ſo by dwělowanje na Božej luboſcźi a ßwěrnoſcźi ſbudźił. Ty, Boże dźěcźo, a w tajkej nuſy, w tajkim hubjeńſtwje? Hdźe dha je twój Bóh, hdyž ßo tebi tak dźe? Schto pomha cźi twoja modlitwa? tajke praſchenje ſtaji. A tak nětotry ſpadnje do ſchkódnych lóſchtow a žadoſcźow a do wulkeje hańby a ſrudźi Boha. To pak njetrjeba bycź a też njebudźe, hdyž jeno cźinimy, kaž japoſchtoł praji: „Budźcźe ſtrósbi a wachujcźe.“ Strósbi dyrbimy bycź, ßo ßami póſnacź, kak ßłabi cźłowjekojo ßmy, kiž maju lóſcht k tomu a druhemu njeprawemu, a nětk wachowacź, ſo njeby ſky njepſchecźel naß ſawjedł. Strósbi dyrbimy bycź, ßo wſcheho ſdźerżecź, ſchtož móże naß zyle błudnych cźinicź, ſo wjaz njewěmy, ſchto cźinimy. So pak bychmy ſtrósbi byli a wachowali, k tomu dyrbimy ßo ſtajnje modlicź a ßo pſchezo bóle ſakožicź w Božim ßwjatym ßłowje. Modlitwa je cźłowjeſka ruka, kotraž ßo ſe ſdychowanjom k Bohu poſběhuje, a Boże ßłowo je Boža ruka, ſ kotrejž cźłowjeka pſchima a we wěrje ſdźerži. Schtož pak we wěrje twjerdźe ſteji, tomu njemóże ſky nepſchecźel žaneje ſchkody nacźinicź, ale dyrbi pſched nim cźěkacź. Hdyž tohodla móżeſch prajicź: „To je mi mój Bóh prajił, pſchi tym woſtanu, to je wěrnoſcź, to ßebi wſacź njedam“, dha budźeſch widźecź, kak ßo ſky njepſchecźel ſaßo wot tebje wotwobroczi, a hněw, ſprawnoſcź, ſky lóſcht, zwyſl, ſrudne myßle ßo ſhubja. Potom ßo ſ nowa ſa wěrno ſjewi: „Wěra je to dobycźe, kotraž je ßwět pſchewinyła“, pſchetož kiž je we naß, Jeſuß Khryſtuß, Boži ßyn, naſch Sbóžnik a Wumožnik, je móznischi hacź cźert ſe wſchej leßnoſcźu. To je naſch Knjes ßam we ßwojim ſpytowanju wopokaſał a tak nětotry, kiž je ſa nim też ßwěru wojował. Pſchetož to dyrbimy ßebi k troſchtej prajicź: „Runje te ßame cźerpjenja ßo na naſchich bratrach, kiž ßu na ßwěcźe, dokonjeju.“ Jenož ſ wachowanjom, ſ modlitwu, ſtrósbi, ßylni we wěrje pſchecźiwnikej napſchecźiwo ſtupicź, a nam dyrbi knježſtwo woſtacź. Trojaku radu japoſchtoła Pětra ßmy ßkyſcheli, ſo bychmy też w nuſach, tyſchnoſcźach a ſpytowanjach kſcheſcźijenjo byli. Chzemy po njej cźinicź. Dha budźe potom Bóh też to ßwoje cźinicź.

Cźeho ßo potom wot Boha troſchtowacź móżemy? Pětr piſche: „Dha budźe wón waß powyſchicź we ßwojim cźaßu.“ Potajkim ponižnemu dawa Bóh hnadu. Schtóž ßo w tyſchnoſcźach ßwojeho hrěcha dohlada, w pokucźe a wěrje ßo pod Božu ruku ponižuje, tomu budźe Bóh hnadny, ſe ßwojej pomozu bliſko, toho budźe ſnutſkach poßylnicź a ſe wſcheje nuſy wutorhnycź, haj wſchak, ſchtož ſwonkownu pomoz potrjechi, kaž japoſchtoł piſche: „We ßwojim cźaßu.“ Boži cźaß wſchak je huſto druhi hacź naſch; dha dyrbimy huſto dołho cźakacź. Hiob dyrbjeſche 7 lět w cźerpjenjach woſtacź, tamna khora žónſka 12 lět, tón jichtny 38 lět. Ale hdyž też Boža pomoz, Boże powyſchenje huſto poſdźe pſchińdźe, wone tola pſchińdźe, a hdyž niz w cźaßu, dha we wěcźnoſcźi. Schtóž hacź do konza pſchětraje, tón budźe ſbóžny. Kak nětotry je to hižo naſhonił. A potom japoſchtoł dale praji: „Wón ßo ſa waß ſtara.“ Njejßu dha wſchitzy cźłowjekojo Boże dźěcźi? Njeje dha pſchezo dale dopjelnił, ſchtož je ßlubił: njeboj ßo, ja ßym ſ tobu? a: „Tak dołho hacź ſemja ſtacź budźe, njedyrbi pſcheſtacź ßyw a žně?“ Njebudźe dha Bóh też pola naß cźinicź, ſchtož je pola ßwojeho ßyna w jeho ſpytowanju cźinił, wo cźimž rěka: „Dha pſchiſtupichu k njemu jandźeljo a ßłużachu jemu?“ Naſch Bóh je tola hnadny Bóh. S luteje hnady je ßwojeho ßyna ſa Sbóžnika do ßwěta póßłał. S luteje hnady ßo nětk dale ſa ßwoje dźěcźi ſtara. Wón jich we wěrje poßylni, hdyž jeho pomozne wězy hnady ßwěru wužiwaju, wón wocźehnje jich ſa ſbóžnu wěcźnoſcź, k cźemuž wſchak też wſchu tyſchnoſcź nałoži; wón pomha a wumóże a dawa tym, kiž na njeho twarja, dobycźe ſa dobycźe. Nichtó njebudźe jich ſ jeho ruki wutorhnycź, dohotowacź, wobtwjerdźicź, poßylnicź a ſakožicź ſe wſchěm, ſchtož cźini, njech dawa abo wosmje, žohnuje abo kłoſta, to je Boža hnadna wola. Niz naſche njeſbožo, ale naſche ſbožo ſe wſchěm chze, ſo bychmy wěcźnu kraßnoſcź doſtali, ke kotrejž je naß powołał w Jeſußu. Toho móżemy ßo troſchtowacź a tohodla też my kaž Pětr prajimy: Jemu budź cźeſcź hacź do wěcźnoſcźe. Hamjeń. Ss. w M.

Doſynk.

Pawoł Gerhardt pola Tamulow Indiſkeje.

Lutherſzy miſionarojo, kotſiž mjes Tamulami w Indiſkej ſkutkowachu, ßu ßo ſtajnje prózowali, ßwojim brunym kſcheſcźijanam ßobudźělicź wot kubłow naſcheje zyrkwje. Dźowka — młoda indiſka zyrkej — natwarja ßo a modli ßo a ſpěwa w pſchesjednoſcźi wěry ſe ßwojej macźerju — ſ na=

ſchej europiſkej evangelſkej zyrkwju. Rěki žiweje wody ßu ßo w běhu lět ſ tuteje wuliwake do tamneje a tam nowe žiwjenje ſbudźowake po ßkowje naſcheho Sbóžnika. Haj, wono je ßamo tak, ſo to a tamne, ſchož je w domjazej zyrkwi tu we naſchich krajach ſkoro abo zyle ſapomnjene, tam pola Tamulow žiwe a pěſtowane a hajene a trjebane. Tak ßu na pſchikład tam nimo biblije knihi Arndta, Scrivera, Jana Gerharda, Jana Müllera a Bogatzkeho a druhich powſchitkownje roſſchěrjene a wužiwane; woni je lubuja a ßo ſ nimi natwarjeja. Kak je to w naſchim kraju ſ tutymi knihemi, to njech ßebi kóždy ßam praji.

Kóždeho, kotryž Boże ßkužby Tamulow ßobu ßwjeczi, ſwjeßeli to, ſo maja też tucźi wobſchěrne ſpěwarſke pſched ßobu a ſo ſpěwaja we ßwojej rěczi melodije a kěrluſche, kotrež my tu we ßwojej maczeŕnej rěczi ſpěwamy. Sa to maju Tamulojo bycź dźakowni pobožnemu miſionarej Janej Fabriciußej, a ßu to też wutrobnje. Tutón ſktukowaſche we 18. lětſtotku woßebje w Maraßu mjes nimi. Woßrjedź wulkeje wójnſkej nuſy ſapocza tutón ßwojej tyſchenej woßadźe do jeje rěcze pſchekložowacź kraßne kěrluſche troſchta, kſchiža a wěry, kotrež my we ßwojej evangelſkej zyrkwi mamy. S nimi poßylnjachu ßebi jeho tyſcheni bruni kſcheſczijenjo ßwoju hinjazu nadźiju, ſ nimi dźakowachu ßo Bohu ſa kóždy naſhonjeny dopokas hnady a pomozy. Nětkle ſpěwaju woni tute rjane kěrluſche w Božich domach a ſchulach a w ßwójbnych domach, woßebje też pſchi khorokložach a ßmjertnych kložach. A tute kěrluſche ßu huſto we ßwojim pſchekložku ßamo na rjanoſczi a mozy a hłubokoſczi rune prěnjotnym ſpěwam. Nimo Lutherowych kěrluſchow maja woni pak woßebje kěrluſche naſcheho Pawoła Gerhardta. Runje tute rad ſ hłowy wuknu a ſpěwaja.

Chzemy tu někotre naſpomnicź. S kěrluſchom: „Kak powitam ja tebje“ witaja woni kaž my w adventſkim cźaßu pſchikhadźazeho krala Jeſußa — ßerbſke ſpěwarſke cźo. 54, němſke ſpěwarſke cźo. 32. — W hodownym cźaßu raduja ßo, ſpěwajo: „Njech wjeß'ka poſkakuje duſcha.“ — n. ſp. cźo. 40 —. Do póſtneho cźaßa cźahnu ſ kěrluſchom: „Hlaj, cźłowcze, Boże jehnjatko!“ — ß. ſp. cźo. 87, n. ſp. cźo. 79 —. Pod kſchižom Jeſußowym ßo modla: „O hłowa krwawnje ſbita a połna boloſczow.“ — ß. ſp. cźo. 89, n. ſp. cźo. 105 — a: „Hlaj, ßwěcze, hladaj horje.“ — ß. ſp. cźo. 90, n. ſp. cźo. 106. — Hdyž wjeczor ßo bliži, ſanoſchuja: „Nětk wotpocźuje hola.“ — ß. ſp. cźo. 363, n. ſp. cźo. 487. — Wutrobu to jimaſche, jako jedyn ſ brunych kſcheſczijanow pſchi rowje młodeho miſionara Pawoła Handmanna, kotryž bu tydźeń po jeho pſchikhadze wot hroſneje khoroſcze morjeny, to, ſchtož jeho wutrobu pjelnjeſche, ßebi ſ Gerhardtowym kěrluſchom wumodli, ſpěwajo:

O Jeſu, moja pata,
Mi k pſchikrywanju data,
Shrěj ßwoje kurjatko!
Hdyž rosdaja cźert khlamu
A ßwět mi ryje jamu,
Ty ſdźerž ßej ßwoje dźěcźatko!

— 363, 8. — Po tamulſkim tekſcze rěka tuta ſchtucźka, po ßkowje pſchekłożena: „Tuto kurjatko, ty luby Sbóžniko, wſmi do ßwojeju rukow. Póſczel jemu ſa ſtražowarjow dobrych jandźelow, ſo jo wobarnuja pſched ſatanowej leßnoſczu!“

So je też Gerhardtowy kraßny kěrluſch troſchtowanja pola Tamulow domach, to drje ßo njetreba hakle woßebje wobkrucźicź. Kak nutrnje ſpěwaja tola, troſchta pytajo:

„Ach porucź Bohu ßwěru
Sswój pucź a ſrudobu
A wopomń ſ prawej wěru,
Bóh knježi na njebju.
Wón wětr, wětſik wodźi
A wſchitke mročzele,
Pucź, po kotrymž wón khodźi,
Tym ßwojim ſjewicź wě!“

— ß. ſp. 17, n. ſp. 575. — Kelko žohnowanja ßu tute kěrluſche naſcheje lutherſkeje zyrkwje tola hižo pſchinjeßke tam do tutych dalokich krajow, hdźež je telko cźěmneho póhanſtwa! — A, też to ßebi rospominajmy, kelko žohnowanja ſazpiwaja w naſchich krajach cźłowjekojo, ſazpiwajo tute kěrluſche — a to hiſchcze w tajkim cźaßu, kotremuž je to to najnuſniſche, ſo by Boże žohnowanje brał a měł.

Naſchi tamulſzy kſcheſcźijenjo maja pak nimo tutych wot naß pſchijatych kěrluſchow też ßwoje nabožne ſpěwy, kotrež tohorunja rad ſanoſchuja. Tola tute ßu mjenje pſchihódne ſa to, ſo by je zyła woßada ſpěwała; ſ wjetſcha ſpěwa je jenotliwy ſpěwać a hudźba jeho pſchewodźa. Jedyn ſ jich duchownych mějeſche zyle prawje, wuprajiwſchi tole pſchirunanje: Naſche nabožne ſpěwy runaja ßo hórſkej rěcźzy, kotraž mjes ſkaliakami w ſkoku do dolinow pluſkoze; naſche kěrluſche runaja ßo pak rězy, kotraž pſches płódnu runinu běži.

Kak huſto ßu tola pſchi ßmjertnych a na ßmjertnych kložach ſpěwali Gerhardtowy „O hłowa krwawnje ſbita.“ Bě to 24. januara 1864. W Tandſchaur mrějeſche 91lětny ſchědźiwz. Bě to kſcheſcźijanſki ſpěwać Wedenajachen Saſtri, tón kſcheſcźijanſki pěßnjeć Tamulow, kotryž je najbóle ſ luda a ſa lud ſpěwał; wón je tohodla też dźenßa hiſchcze njeſapomnjeny mjes ßwojim ludom. W jeho poßlednjej hodźinzy njeběchu pak to jeho ſpěwy, kotrež jeho troſchtowachu, ale pódla Sswjateho piſma ſchtucźki ſe ſpěwarſkich. S tutymi dźěſche wón ſ tuteje cźaßnoſcze do tamneho druheho raja. Mrějazemu ſpěwache jedyn ſ jeho ßynow hiſchcze:

„Daj ſo bych troſchtnje wodźił
We ßwojej žałoſcźi,
Kak ßy ßo ſa mnje běďźił
A wumrěł w ßwojej krwi.
Ja na tebje chzu hladacź,
Cźe dźerżecź ſ wutrobu
A twoju pomoz žadacź.
Tak wſchitzy ſbóžnje mru!“

Haj: Tak wſchitzy ſbóžnje mru! Tak pak ßu też wſchitzy ſbožownje, ſbóžnje žiwi — tehdy mjenujzy, hdyž wědźa ſ ertom a ſ wutrobu tak ſe ßwojim Bohom rěcźecź, kaž je to Pawoł Gerhardt cźinił.

Cźiniſch ty to? Móżeſch ty to?

25. krajny poſawnſki ßwjedźeń w Lipſku.

Saũdźenu ßobotu a njedźelu běchu ßo, kaž kóžde lěto, ſakſzy poſawniſtojo ſeſchli a to tón ras w ſtarym hudźbnym měſcze Lipſku. Bě wot počzatka hacź do kónza mózne wuſnacźe k jenicźkej mozy, kiž móže nam w naſchim cźeźkim cźaßu ſaßo k lěpſchemu pomhacź, ke Khryſtußowemu evangelijej. Pod knjeſom Ad. Młónkom, też naſchim ßerbſkim woßadam ſ dźěla ſnatym nawjedowarjom ſakſkeho poſawnſkeho miſionſtwa, piſkachu na 1100 piſkarjow ßobotu wjecźor prěni ras pſched po tyßazach liczazej cźrjódu na naměſcze pſched němſkim ßudom. Kak kraßnje a poſběhowaze ſaklincźachu tam naſche ſtare a lube kěrluſche do wjecźora wulkeho měſta. Njedźela ſ zyła pod ſnamjenjom poſawnow ſtejeſche: Rano na někotrych měſtnach w kóždym dźělu Lipſka ßo rańſche hudźby

wotměchu, potom ßwjedźeńſkej Bożej ßłużbje w Domaſchowej a Mikławſchowej zyrkwi ſ kantatu njeßmjertneho J. S. Bacha a ſ prědowanjom lic. Stangi-Lipſczańſkeho a fararja Hiki-Drježdźańſkeho. Po tym piſkachmy na Auguſtußowym naměſcze, pſchipołdnju k naměſtnej hudźbje; na 4000 ludźi hłuboko hnuczi na ſynki kěrluſchow a ludowych ſpěwow poßłuchachu, też napſchecźna demonſtrazija kommuniſtow, kiž we Lipſku wěſo pobrachowacź njemóżeſche, njeſamó cźrjódu wotwobroczicź. Woßebje tuta naměſtna hudźba na najwjetſchim a najbóle ſnatym naměſcze zyłeho Lipſka bě wulka a mózna manifeſtazija ſa naſchu evngelſku zyrkej. Popołdnju mějachmy ßwjedźeńſku ſhromadźiſnu, w kotrejž k. ſup. D. Hilbert-Lipſczańſki ſ pſchecźelnymi ßłowami poſawniſtow do Lipſka witaſche a k. tajny rada D. Hempel wot krajneho konſiſtorſtwa w Drježdźanach ważnoſcź poſawnſkeje wězy wuſběhny. Potom rěcźeſche k. wyſchſchi zyrkw. radź. Reimer-Drježdźanſki, krajny poſ. miſchtr Bayerſkeje, kiž naß wot Bayerſkich bratrow ſtrowjeſche a k. farař Hika-Drježdźanſki, kiž k. fararjej Młónkej ßwjedźeńſki dar ſakſkich poſawnſkich khórow, nowy rózk a 300 hr. ſa ſałożenje poſawnſkeho khóra pſchi Lipſczańſkej univerſicze pſchepoda. Na to k. farař Młónk we ßwojim ſnatym horliwym waſchnju k ſhromadźiſnje rěcźeſche a wſchěch napominaſche, ßwěrni woſtacź Knjeſej Jeſußej a naſchemu poſawnſkemu mißionſtwu. Se ſkónczńymi ßłowami k. fararja Kunzy-Lipſczańſkeho ßo ſhromadźiſna ſkónczi. Wieczorna hudźba pſchi „Pomniku wojowanja ludow 1813“ dyrbjeſche bohużel wupadnycź, dokelž njebě deſchczowanje ſaſtało; to bě jara ſchkoda. Póndźelu bě hiſchcze njeſjawna ſhromadźiſna piſkarjow w Lipſku-Konjezach.

Schto mamy my nětko my Sserbja a naſche poſawnſke khóry, wot kotrychž, kaž wjele wěm, jenož Bukecźanſzy tam běchu, ſ tutoho ßwjedźenja wuknycź? Měnju to: Kaž ßmy tam němſke ludowe ſpěwy piſkali a kaž ßmy tam widźeli, kajki ſacźiſchcź cźinjachu, tak ßmy my ßerbſzy poſawniſtojo ke tomu powołani, naſch ßerbſki ludowy ſpěw ſaßo njeſcź do naſcheho luda! Kóżdy khór dyrbi ßej ſa cźeſcź ważicź, hdyß a hdyß, a to po móżnoſczi huſto (!), njedźelu dopołdnja abo ßobotu wjecźor wulětowacź do cźichich ßerbſkich wßow a tam ſaßo ſaklinczecź dacź ßerbſkemu ſpěwej, ſo naſch lud ſaßo ßwoje ſpěwy ſpěwacź nawuknje a pſches to ßo też ſaßo poßylni we ßwojim ludowſtwje, pſchetoż pſches ſpěw, to kóżdy wě, ludowſtwo ßo pěſtuje a ßo ſbudźi, hdźež dřema. A niz jenoż ßerbſke ludowe ſpěwy piſkajcźe, ale też ſaßo naſche ßerbſke kěrluſche, wot kotrychž bycźa drje wjetſchi dźěl naſcheho luda niczo wjazy njewě, ale mamy jich hiſchcze w ßerbſkim pſchidawku naſchich khoralnych knihi. A kajke pokłady rjanych ſtarych hłoßow tam mamy, wjele rjeńſchich, hacž bohużel hiſchcze tak lubowane ſentimentalne (cźucźiwe) hłoßy, kiž móżeſch hacž ke wobnjerodźenju wſchudźom ßłyſchecź. Chzu waß jenoż kedźbliwych cźinicź na hłóß „Ach Jeſu, roßßwětl mje“ abo na „Bożo Wótcze, budź pola naß“ (ſtary kěrluſch ſ cźaża reformazije kiž pak w němſkich ſpěwarſkich nětko podarmo pytamy) abo na zyku ßyku ſtarych jutrownych hłoßow, w prědku „Knjes Khryſtuß horjeſtanył je“. Piſkajcźe ras te, a ſmějecźe wěſcze wjeßele nad tym a ßo lóſcht ſbudźi, potom też druhe, pſchetoż jich liczba ſ mjenowanymi hiſchcze wucźerpana njeje, ras ßej bliże wobhladacź.

To dyrbi w pſchichodźe naſch pucź, naſch woßebity nadawk bycź: ßerbſke ludowe a zyrkwine ſpěwy piſkacź pódla druhich. A ſ nimi potom nuts do naſcheho ludu, ſahończe jón ſa naſchu wěz, ſa wěz Khryſtußowu. **W kóżdej woßadźe dyrbi naſtacź poſawnſki khór! Haj, khwalcze Knjeſa ſ poſawnami!** Riota.

Wumoženje.*)

Hłóß: „Sso ſbudź, o ducho ßłaby, mi ꝛc.“

Swět Bóh je takle lubował,
— ßej ſpomjatkuj, ſchtóż ßłyſchi!
Swět, kiž je Boha ſazpiwał,
tak cźeſcźi Bóh najwyſchſchi,
ſo jeniczkeho Ssyna da,
kiž ſ bycźa jeho pokhadźa,
a žiwjenja je wſcheho
wſchak žórko njeßmjertneho.

To cźehodla? So, ßwěcze, ty
mohł ßwobodny bycź ſnowa
a ſ jaſtwa drohu kupjeny
był hrěſchneho ty dokha.
Pod pokleczom ty ſtejeſche
a nad tobu ßmjercź knjeżeſche;
ßy nětk pak wumoženy
a ſbóżnje wobdarjeny.

Ja raduju ßo wutrobnje
wſchak tutoho dla dara;
to ſpěw a hłóß mój wyſchſchi je,
hdyż mam ßo rudźicź jara,
hdyż hrěch a ſkóſcź bycź wjetſcha chze,
hacź Bože ſa mnje ßmilenje,
a wutroba troſcht rubicź
a wěru hroſy ſhubicź.

Aj, rjeknu, hdyż Bóh pſchecźelny
nam njepſchecźelam běſche,
wón njemóże bycź njeßmilny,
kiž vombacź wſchitkim chżyſche;
hdyż nětk wſchak ſ nim ßmy ſjednani,
pſches Ssyna jeho dobyczi,
kiž ważił wſcho je na mnje
ßo woprowawſchi ſa mnje.

Hdyż dołżnik ßy, — ßo njeſtrachuj!
Njech ſtyſk a ſtaroſcź cźěka.
Kiž dar je najwjetſchi dał ßwój
cźi, wſcho jom' ßnadne rěka;
hdyż Bóh je ßwojoh' Ssyna dał
mi, ſa mnje jeho pokhkoſtał,
kak njeby wſcho ſ nim dodacź
mohł nam a winy wodacź?! —

Ja wěſty ßym a wumrěcź chzu
na to po Bożej woli;
ßwój ſchkiž ja jemu porucźu
a wſcho, ſchtoż hewak boli.
Tu Boha ſ jeho Ssynom mam
a tam ja jónu namakam
pſched ſtokom Božim radoſcź
a wěcźnje ſboża na doſcź. —

Pawoł Gerhardt, 1607—1676; ſeß. M. U.

*) Se ſakſkich ſpěw., cźo. 302.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sapoſdźena krótka rosprawa wo hłownej ſhromadźiſnje lutherſkeho knihowneho towaŕſtwa** w Budyſchinje ßrjedu po ßwjatkach. Popołdnju ¼3 hodźin pſchedßyda towaŕſtwa, kn. farař Sarjeńk-Khwacźicźańſki, cźrjódku ßobuſtawow, najwjazy ſ nich běchu duchowni — druſy bohużel pobrachowachu —, ſ lubymi ßłowami powita. Wón nam dokładnu rosprawu wo dźěle towaŕſtwa poda a ſpóſnachmy ſ njeje, runjeż k. pſchedßyda niczo wo tym njenaſpomni, ſo je najwjazy dźěła, prózy a ſtaroſcze wón ßam měł. Towaŕſtwo je wudało wottorhanſku protyku, ſa cźož je finanzny njedoſtatk njeßka Domowina. Tuż ßo jej ſa to najwutrobniſchi dźak wupraji. W běhu lěta ßo 2. dźěł „Domjazeho prědarja“ cźiſchcźi a ſ Bożej pomozu bórſy doczíſchcźi. S tutym pſchedewſzacźom pak ßmy

khětro do dołha saležli. Njeby-li hischcźe telko towarstwowych spižow njetrjebanych a njepschedatych na składźe leżało, njeby naš dołh tak cźěžnik. Tuž je nam muž, kiž by knihi rosnoschował, jara trěbny, a kaž shonichmy, žo hižo s nim jedna. A na Sserbach budźe, s prawje pilnym wotewsaczom rjanych knihi, kotreż pschinjeże, towarstwowe saměry podpjeracź. Hłownje žo wo tym jednasche, hacž ma žo žerbska wottorhanska protyka sa nowe lěto wudacź abo hacž mamy žo k „Biblistemu pucźnikej“ wrócźicź. Pschitomny sastupjeŕ Domowiny njemóżesche nam žlubicź, so finanzny njedostatk s nowa pschewosmje, a tuž žo mała wjetschina pschitomnych sa to rosžudźi, bjes dwěla s cźežkej wutrobu, so žo protyka saže njewuda, ale sa nju Bibliski pucźnik. S dźaknymi žłowami pschedžyty žo shromadźisna skónczi.

S **Bukez.** Sserbski dźeń tu sandźenu njedźelu mějachmy. Tydźenje, skoro měžazy dołho běchmy žo na njón hotowali a wježelili. A poslednje dny žo potom bojachmy, niz toho a tamneho, ale, so mohło žo nam s mokrym, njelubym wjedrom, hižo dołho trajazym, wschitko skasycź. Młodaj pschecźelaj mi na praschenje: kajke-ha jutsje budźe, dowěrnje wotmołwischtaj: Zylicźki tydźeń žmy proženli a jutsje budźe rjenje. A tak też bě. Bóh bě s nami. A žym něktrehoždy kuli cźlowjeka žłyschał s dźaknej wutrobu prajicź, kaž žym žam też cźinił: Njech Bohu dźakuje žo wutroba wschěch ludźi! Tuž žo žwjedźeń hacž na najrjenscho poradźi. Wot ranja žem hoscźo se wschěch kónczinow pschikhwatowachu, a wschitkich nasche stare, lube Bukezy s wježelom witachu. Sswjedźeńska bě swonkna pycha, žadyn dom, kiž njeby něktak pyscheny był. Wusběhnycź ma žo woženbje, so žadyn njeluby wótry synk žo njeje žłyschecź dał. Rjana pschesjednoscź wschudźom knježesche. Sswjedźeński duch žo jewjesche na wježelych sahorjenych wobliczach. — Schto pak žmy nětko žwjecźili? Nasche lube Bukecźanske Sserbske towarstwo je w tutych dnjach 50 lět stare a pschi tutej składnoscźi, hromadu s młodym spěwnym towarstwom „Radoscź“ žebi khorhoj wobstarawschi ju poženbjecźi, a tutu składnoscź saže „Domowina“, swjask wschitkich žerbskich towarstwow Hornjeje a Delnjeje Lužizy, sa žwój slět wuži. To bě swonkna pschicźina žwjedźenja. Woprawdźe pak žo luboscź k narodej a jeho drohim kubłam žwjecźesche. — Kak je žo žwjedźeń wotměł? Pschipołdnju w ½1 hodź. žo nasch rjany, rumny Boži dom hacž do poslednjeho městacźka s nutrnymi kemscherjemi pjelnjesche a mnosy dyrbjachu stejecź. Jubilejne towarstwo měješe cźestne městna pschi rjenje wupyschenym wokarju, a jemu žo wjele druhich towarstwow se wschěch stron nascheje žerbskeje domisny pschisamkny. Woženbni woženbje kubje pjelnjachu. Móznje nasche rjane byrgle schumjachu, radostnje spěwachmy: Wulki Bože, khwalbu cźi. Knjes farař Handrik-Porschiski liturgiju dźerżesche, Radoscź tsi kražne spěwy, dwaj mužskaj khóraj a jedyn měschany, pod wustojnym wodźenjom knj. wucźerja Kerka sanježe, hłowny khěrluscha: Ducho žwjaty, lud žo shromadźi, žo wuspěwa, woženbny farař měješe žwjedźeńske prědowanje, w kotrymž na jubilejne towarstwo, jeho dźěło a pschichod, na Sserbow dóńt, Sserbow narodne kubła a woženbnoscźe spominasche a napominasche, dźerżecź a hajicź, schtož mamy. Po prědowanju posawnowy khór wubjernje: „Modlitwu sa Wótcźinu“ pschednježe, kaž bě wschě khěrlusche pschewodźał, a s liturgiju a požohnowanjom, hdyž bě pschedžyda Radoscźe, knj. Lubjeński, s jadriwymi žłowami wěnz s kražnej žeklu w žerbskich barbach naschim njesapomnitym rjekam wěnował, žo rjana Boża kłužba skónczi. Hnydom po tym žo sa poměrnje krótki cźaž na pucźu k Mjeschizam žwjedźeński cźah sestupa, niz lohke dźěło sa rjadowarjow, ale dobre radźenje njech je jim myto wscheje nałoženeje prózy. 12 jěsdnych na rjene wupyschenych konjach cźah wotewri, potom njeżechu cźestne žerbske młode holzy sawalenu khorhoj, a jim žo njeliczomna žyła naschich wjeżnych a druhich towarstwow, woženbje też w narodnych žerbskich drastach, pschisamkny. Khětro cźaža trajesche, prjedy hacž móżesche žo žwjedźeń na kuzy wot knj. najeńka Krawsy-Khoporczanskeho dobroczinje pschewostajenej, sapocźecź, pschetoż to chże něschto wjedźecź, telko ludźi, běsche jich na 4 tyžaz, někak srjadowacź. Hudźba, spěw, postrow pschedžydy jubilejneho towarstwa, knj. Krónу, němszy wot knj. kantora Lódneho tołmacźeny, poženbjecźeńska rěcź fararja Mjerwy po napiżmje kražneje drohotneje khorhoje: S Bohom sa narod a wótcźinu, postrowy a pschepodawanje rjanych žeklow a hosdźikow, kotrychž na 40 naliczichmy a dźakowanje sa wschě lube dary a wulkotny wopyt, to bě wopschijecźe žwjatocźneje hodźinki. Hnydom žo Domowiny slětowy programm pschisamkny, jara bohaty a sajimawy, se spěwow, žokolskich pschedstajenjow młodźenzow, młodych holzow a dźěcźi wobstejazy, kaž też se žwjedźeńskeje narěcźe, s erta knjesa wucźerja Sskodeńka-Pancźiczanskeho. — Wulzy derje radźeny žwjedźeń je nimo a tola njeżmě nimo bycź bjes teho, so by trajny płód pschinjeżł, kaž žo nowej khorhoji pschejesche: Sjednocźcźe, schtož hromadu žłuscha, pokasowacź, schto nam žłuscha a sahorjecź sa to, schtož nam žłuscha, so by nam woprawdźe žłuschało. Sserbja, sakhowajcźe žwěru žwojich wótzow rěcź a wěru!

W Nožacźizach žwjecźeschtaj 2. njedź. po žwj. Trojizy Fahrakez mandźelskaj skoty kwaž. Swój seleny běschtaj žamžny dźeń w Bukezach žwjecźiłoj na njedźeli, kotraž hischcźe dźenža pola starschich njesapomnja: bě błysk a hrimanje. Boże žónczko hladasche pschecźelniwje, hdyž skotaj mandźelskaj, pschewodźanaj wot žwójbnych a pschecźelow krocźeschtaj k Božemu domej, w kotrymž žwěru njedźelu kaž žwjaty dźeń žwojeho Boha pytataj. Po rěcźi požohnowa woženbny farař mandźelskeju a pschepoda jimaj sbožopschejaze wopižmo krajneho konsistorija a skotu, wot woženbny wěnowanu bibliju. Domach pschisamkny žo pěkne doženbjecźenje, kotreż wschěm, kotsiž běchu pschischli — a tutych bě wjele — njesapomnite wostanje. Jich wjele s bliska a s daloka bě też hewak se žłowom a druhim wopokasmom luboscźe na Fahrakez mandźelskeju spominało. Bóh luby Knjes spožcź mikoscźiwje woběmaj rjany a žohnowany wjecźor žiwjenja. — Fahrakez žwójba dźakuje žo też na tutym městnje wschitkim, kotsiž žu ju s darami, pschecźemi a s wopytom poczescźili a swježelili. Wona wě, so s naschim njedźelskim kopjeńkom tutón dźak drje do nimale wschěch domow pschińdźe, a pschiwoła wschitkim wutrobnje hnuta: „Sapłacź a žohnuj Bóh luby Knjes!“

— W **Annaberku** skhadźuja žo dźenža młode holzy, kotreż **su** w evangelsko-lutherskich towarstwach Sakskeje sjednocźene. Se wschěch kónczin nascheje Sakskeje, s městow kaž se wžow, se hórskich krajinow kaž dolinow sestupaja žo tam do zyłka, so bychu shromadnje žwědcźiłe wo kralestwje a sa kralestwo žwojeho krala Jesuža a žo w luboscźi k njemu a sa žłužbu psched nim poženbjnike. Steji tola zyły sjěsd, kotryž wot 19. hacž do 21. junija traje — a 22. junij žo sa wulět na Fichtelberg pschida — pod heżłom: „Zyrkej a młodźina.“ Też nascha Mużiza je tam s rjanej liczbu młodych holzow sastupjena, kaž też s wjedniscźwami towarstwow.

Listowanje: M. w B. sa 4. po žwj. Tr. — R. w B. sa 5. po žwj. Tr.

S Rußowskeje.

Bjes nabožiny to tola njeńdźe! K tutomu spósnacźu ßu — kaž to rußowske powěsćze powjedaju — ßamo rußowsźy kommunistojo dóschli. Bolschewistisźy móznarjo sastawaja tam po wschěm sdacźu s tym, wjesćź zyrkwi njepschecźelnu politiku. Hižo njedawno shonichmy, so ßu dowolili, cźischcźecź rußowske biblije a to ßamo w cźischcźeńni wyschnosćze!!! Nětk je wjednistwo „Młodych kommunistow" ßwojim sjednoczeństwam sakasało wschě hry a wuhotowanja, kotreź ßo pschecźiwo nabožinje měrja. K tomu praja: Tajke wuhotowanja měrja ßo s dobom teź pschecźiwo zyrkwi a tak ßo stawa, so ßo s tym stawy zyrkwje sranja, woßebje mjes narodnymi mjeńschinami; teź bychu wone mjes rataŕskim ludom njepschecźelstwo pschecźiwo „Młodym kommunistam" sbudźiłe. — W tutych ßkowach njesjewja drje ßo woßebite cźesćźowanje nabožnych mozow, tola pak spósnawamy, kak ßamo „Młodźi kommunistojo" bolschewikskeje Ruskeje dźiwaja na nabožne sacźucźa druhich. To wscho je dopokas sa to, so je ßo tam w Ruskej nowe nabožne hibanje sapočało a hižo mozow nabyło, tak so ßamo tute partaje a runje tak wyschnosćze takle na njo dźiwaja. Pola naß chze po wschěm sdacźu najprjedy hischcźe najcźěmnischi bolschewismus ßwoje saměry a mozy pokasacź; dopomnimy ßo na jnedawno naspomnjene namjety wo nabožnym wukubłanju dźěcźi hacź do 10 lět. Ale wschak tamne powěsćze wo tym rěcźa, so tam k ranju ßwita. Chzemy ßo nadźijecź, so tajke ranje noweho nabožneho hibanja a žiwjenja teź bórsy pola naß saßwita. To budźe potom wěsćze teź sapočatk noweho sbožowneho žiwjenja po zykym kraju!

Zyrkej a stat.

— Husto ßkyschisch, so ßu dźěłacźerjo najmjenje zyrkwinsźy smyßleni a so maja najmjenje wysche sa zyrkej. Tole tak powschitkownje wuprajicź, je zyle wěsćze smylk a njeprawda. Dopominamy ßo na psch. na hibanje dźěłacźerjow, kotsiź ßu w kscheścźijanskich towaŕstwach dźěłacźerjow sjednoczeni ; tydźenja bě tu mjes druhim naspomnjene evangelske towaŕstwo dźěłacźerjow w Budyschinje. S evangelskeje wožady dźěłacźerjow w Bitzu we Württembergskej mózemy dźenża tole sdźělicź: 600 fabrikskich dźěłacźerjow a pschistajenych je wot novembra 1924 ßem po ßwjatoku sa twar zyrkwje dźěłało, a to kóždy 40 hodźin. K tomu dodachu druhe stawy wožady pschiměrjene dary. Tak dobuchu sa jene lěto na 30 000 hr. dobrowólnych darow sa nowu zyrkej. To je sawěsćze rjany dopokas sa to, so je teź mjes dźěłacźerjemi luboscź k zyrkwi žiwa, kotraž teź wě woprowacź; to jecźim bóle wscheje cźesćze hódne, hdyž hladamy na hospodarske wobstejnosćze, na kotreź ßo tola nětkle tak jara skorźi.

Samolwity redaktor facat Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.
Podawa Arnošt Serbomil.

XXXX.

Kak je Knjez Jezus Pětrej pomhał.

Pětr je wjele a wjele pućował, ale nic tohodla, zo by widźał nowe krajiny a nowe města, ale tohodla, zo by wopytował wučobnikow Knjeza Jezusa, kotřiž běchu so rozpróšili po swjatem kraju, tohodla dokelž jich w Jeruzalemje hidźachu. Tak jich hidźachu, zo jich łojachu a do jastwow mjetachu.

Na swojich pućowanjach přińdźe Pětr do małeho městačka, kotreź mjenowachu Lydda. K swojej radości pytny, zo tam někotři křesćenjo bydla.

Njewěmy, kak je to zhonił. Snadź je jeneho zeznał a tón je jemu wo tych druhich powědał. A Pětr jich rjenje k sebi zawoła a napominaše a pokoješe jich: „Ničoho so njebojće! Knjez Jezus je z nami, runjež jeho njewidźimy. Wón na was hlada a ma radosć, hdyž maće dowěru k njemu." Pódla so jich woprašowaše za přiwuznymi a znatymi. A woni jemu powědachu wo jenom, kotryž teź wěri do Knjeza Jezusa, ale přińć njemóžeše, dokelž hižo wósom lět leżeše a so njemóžeše hnuć ze swojeho łoža. „Běše wokhromił na cyłem ćele!" „O, to dyrbimy k njemu hić", rjekny Pětr a khwataše do jeho wobydlenja.

Kajku měješe Eneas — tak khory rěkaše, — radosć, to so njeda ani wopisać. Tajki žadny wopyt. Wučobnik Knjeza Jezusa, kotryž běše z nim khodźił cyłe tři lěta! A hižo sebi powědaštaj wo Knjezu Jezusu, a Pětr jemu powědaše někotry z tych mnohich podawkow, kotreź je z Knjezom Jezusom přeżiwił. A Eneas posłuchaše a Pětr jemu z wočow čitaše tajne přeće: Hdyby tola Knjez Jezus hišće po kraju khodźił, zo by mje wustrowił!" — „Luby Eneaso, ty sebi mysliš, zo Knjez Jezus dźensa wjacy po kraju njekhodźi? Praju ći, zo tebje wustrowi Jezus Khrystus, stań a póscel sebi swoje łožo."

A Eneas khětře sčini to, štož hižo wósom lět njebě činił: rjenje wobroći słomnik, na kotrymž běše ležał a radowaše so kaž dźěćo. Njebě to dopokaz, zo je Knjez Jezus Pětrej pomhał? Njedźiwajće so, zo su sebi wo tom powědali nic jenož ći, kotřiž Knjeza Jezusa lubowachu, ale teź ći, kotřiž hišće wo nim njeběchu słyšeli.

Wokoło tři hodźiny wot Lyddy běše město Joppe, kotreź leżeše runje při morju. Teź tam běchu hižo křesćenjo. Kaž ruče zhonichu, zo je Pětr w Lydźe, póslachu hnydom po njeho, zo by k nim teź přišoł. Zdobom jemu zdźělichu, zo je jich podešło wulke njezbože. Běše jim wumrjeła žadna žona, kotraž běše swoju lubosć ke Knjezej Jezusej tak wozjewjowała, zo podpjerowaše khude žony a syrotki. A njedawaše małe darki. Tkaješe suknje a płašće a měješe radosć, hdyž móžeše z nimi woblec někotru khudu žonu.

„Přińdź na pohrjeb! Wona je sebi to zasłużiła." A Pětr tam hnydom dźěše. Štó wě, hač jeho tam njepósła Knjez Jezus?

Hdyž přińdźe do Joppy, dźěše runy puć do kněže zemrěteje. Rěkachu ji Tabita. Leżeše na najstwě, zawalena do bělych rubow. Wokoło njeje płakace wudowy, kotrymž běše tak wjele dobrotow wopokazała. Kaž ruče Pětr zastupi, pokazowachu jemu płašće a suknje, kotreź běše Tabita dźěłała. A při tom běchu tak zrudne, zo samomu Pětrej so wukulichu sylzy. A pódla so dopomni na to, kak z Knjezom Jezusom teź raz staj byłoj w jenom domje połnem płakacych žonow. Ale Knjez Jezus je wšitke wuhna, dokelž jich płakanje njeběše spšawne. Tu pak Pětr widźeše hłuboku zrudobu. Što, hdy by poprosył Knjeza Jezusa wo pomoc?

Pětr so hnydom rozsudźi. Prošeše płakace wudowy, zo bychu khwilku so wotsaliłe. Chcyše być sam. Hdyž běchu wotešłe, padny na kolena a horco so modleše. Potom přesta, skhili so na Tabitu a rjekny: „Tabita stań!" A wona wotewri swoje woči a wuhladawši Pětra, so posydny.

Tak Knjez Jezus Pětrej pomhaše.

Čišło 26.

Pomhaj Bóh!

Łětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Ćerstwotu da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 27. junija 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihicźišchćerńnje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 šlotych pjenjezkow.

4. njedźela po swjatej Trojizy.

2. Kor. 4, 13—18.

Tohodla njewoslabnjemy, to drje je hłowne wopschijećźe abo najwažnischi dypk dźenšnischeho japoschtolskeho napominanja na naš. Njedyrbjeli šebi my tajkeho muža ſ tajkej radu abo ſ tajkim pschikładom wyšoko ważicź, njedyrbjeli ke njemu stupicź w duchu a jeho prošyćź: Luby muže Boži, budź proschen, praj nam, kak sy to dokonjał, so njewoslabnjesch? Pschetoż nam so niz jenoż w swonkownym wschědnym žiwjenju, ale wošebje też w snutsknym stawa, so bywamy sprózni, slabi. Hacź je na tym dźěło wina, kotrež cźinimy, a to runje tak ſ ruku kaž ſ hłowu? Wěsćźe. Ale bywamy też ſ druhich pschicźinow slabi. Je to snutskowna slabosćź. Swjaty Pawoł wo wěrje rěcźi, a kak lohzy smy runje tu sprózni a slabi! Abo wón wo tyschnosćźach rěcźi, a wěmy, kak te naš k semi dele tłócźa! Schto ma někotryžkuli cźłowjek na slabymaj ramjenjomaj a na duschi druhdy njesćź! A tola swjaty japoschtoł pschi tym wostawa: Niz wošlabnyćź! O so bychmy też my to dokonjeli! Wěso, nam luby prědar praji, sami se swojej mozu to njemóžećźe, tu dyrbi so druhi sa waš staracź, a tón chże to też lubje cźinicź.

Jenoż niz wošlabnyćź!

Njetrjebamy to, dokelž 1. mamy ducha wěry, 2. Boža móz naš w slabosćźi sylni, a 3. Boža krasnosćź naš w tyschnosćźach troschtuje.

Wěrju, tohodla rěcźu, swjaty japoschtoł praji. W prjedawschich cźasach, jako wón hischćźe njebě Knjesowy wucźobnik a pschećźel, ale jeho surowy njepschećźel, njeby wón wěsćźe tak prajicź mohł. Skerje budźische wón tehdy dyrbjał rjez: Dokelž do Knjesa njewěrju, ale jeho pschesćźěham, hdźežkuli móžu, tohodla rěcźu a dźěłam. W prjedawschich cźasach běsche potajkim pschećźiwjenje pschećźiwo Knjesej ſ pschicźinu jeho rěcźenja a cźinjenja. Móhli też tak prajicź: Někajki duch jeho tehdy też cźěrjesche, ale schto bě to do ducha? A kak žałosnje dyrbi to bycź, hdyž tajki duch nad cźłowjekom knježi! Je žadyn hubjeny doscź, hdyž cźłowjek swojeho najlěpscheho pschećźela a dobrocźerja njesnaje, ale wjele hórje dyrbi bycź to, hdyž cźłowjek kaž sašlepjeny so jemu pschećźiwja, jeho rani, ſ nim wojuje. Kak wón ſ tym wošebje sam swoju duschu schkoduje! S toho njemóže niczo druhe khiba skepšane žiwjenje nastawacź. Bjes dźiwa, so mamy telko njesbožownych ludźi. Myslu pschi sebi na starscheju, kotrajž chzyłoj rad swoje dźěćźo sbožowne widźećź a khmane sa Boha a cźłowjekow, wjesele sebi a junu krónu staroby swojeje. Schto běschtaj napominałoj a prošyłoj, ale dźěćźo druhe towarstwo pytasche a tam sydasche, hdźež wušměwzy sydaja. Tuž běsche też zyke jeho žiwjenje po tym, dokelž sły duch, duch njewěry, jo wodźesche. A kaž w tutym padźe, tak je w stach a tyšazach druhich. Dokelž ludźo njewěrja a tohodla rěcźa a cźinja, mamy tole njewuprajomne hubjenstwo wschudźom. Móhli wošlabnyćź. A mnosy su slabi, sprózni, smjercźsprózni, dokelž sebi praja, so tu niczo wjazy njepomha. A tajki duch njewěry też druhich njewěriwych cźini, jich potajkim slabi. O so by ſ naš stajnje druhi duch, duch wěry, sylny a sylnjazy duch, rěcźał! Wot teje hodźinki sem, w kotrejž bě Knjes Pawoła pschewinył, so woheń wěry w nim horjesche, a tuž so wón ſ druhimi wusna: Njemóžemy so wschak toho wostajicź, so njebychmy rě-

cźeli, schtož žmy widźeli a žłyscheli. Tuž wón też njewustawajo dźěłasche a dusche sa Knjesa dobywasche. Nětko wón wjazy sprózny njebě a žłaby, runjež bychu žo jemu žmjeli kaž we Athenje, hdźež wo sbudźenym Knjesu prědowasche, abo sběžk cźinili kaž w Efesu, abo jeho kamjenjowali kaž w Lystrje. Sswjaty Pawoł njebě jenicźki, kiž wožłabny. Kak žu Luthera nadběhowali, so by žo žwojeje žwjateje wězy wsdał! Dał Bóh, so bychmy w dźenžnischim cźažu prawje wjele tajkich ludźi měli, kotsiž wěrja a tohodla rěcźa! So by duch wěry naš sapschimnył, duch Knjesowy, kiž rady pschikhadźa tam, hdźež jeho proscha! Wěrju, a tohodla rěcźu!

Nasch swonkowny cźlowjek žo skasy. To dyrbjesche s mnohimi druhimi žwjaty Pawoł naschonicź, wón, kiž žwój koł we cźěle noschesche, bě potajkam na někajke waschnje khory, hubjeny cźlowjek. A s pschibjerazymi lětami też tale cźělna žłaboscź pschibjerasche. Schto ma to na žebi, to žo jenož praschej žam a praschej žo wožebje khorych na jich ložach. A pschi tym sa lubeho japoschtoła dźěło njewotebjerasche, ale pschibjerasche. Wschak je nam powjedał, kak jeho nadběhowachu, a kak žo starasche sa wschitke wožady, wón, kiž mějesche ludy sa Knjesa Jesuža dobywacź. Wěmy wschitzy, schto žo stawa, hdyž bywa dźěło wjazy a wjazy a tola mozy wotebjeraja. Kak tehdy stonamy a sdychujemy! Njebudźische žwjaty Pawoł w tajkich žwojich wobstejnoscźach mohł a dyrbjał sdychowacź: Njemóžu dale, je mi pschewjele a pschecźežko? To pak wón njecźini. Njech žo swonkowny cźlowjek skasy, snutskowny žo wote dnja do dnja wobnowja. Se spodźiwanjom budźemy dyrbjecź prajicź: Schto bě to do muža, kak bě tón we žwojich tyschnoscźach sesrawił! O so bychmy žo jemu też we tym runali, wožebje dźenža, hdźež žo nam tola hubjenje doscź cźini a dźe! So bychmy wožebje my kschescźijenjo jemu podobni byli, s lětami niz njespokojnischi, niz na to a tamne skoržazy, ale wježeli a dźakowni ludźo, cźlowjekojo s błyschcźatymaj wócźkomaj a khwalazymaj hubomaj! Kak žo to stanje? Snutskowny cźlowjek žo wobnowja, žwjaty Pawoł rjeknje. Potajkim je kschescźijan po prawym dwoje bycźe. Pod swonkownym cźlowjekom, s kotrymž wón semi pschišłuscha, žo snutskowny khowa, kiž je Bohu spodobny, dokelž je po Bosy stworjeny. Jesuž rjeknje, so je to cźlowjek, kiž je žo s nowa narodźił, kiž ma tohodla w žebi studźeń Božeje mozy a je s tym wožebje khmany sa Knjesowu žłužbu, runjež było jeho cźěło žłabe a sprózne. Snate žłowo praji, so Bóh wožebje rady s rosłamanym gratom dźěła. Tuž njewožłabńcźe, wy braschni a hubjeni! Tuž pak też wy, kiž scźe dźenža hischcźe strowi, na to jenož njehladajcźe a sa to jenož žo njestarajcźe, schtož žo dźenža wožebje stawa, so by swonkowna, cźělna strowoscź wostała, jako by wot teje wscho sbožo wotwišowało! Wobaj cźlowjekaj, swonkowny a snutskowny, chzetaj hladanaj bycź! Hdyž žo hinjenju swonkowneho cźlowjeka sadźěwacź njehodźi, cźim bóle hajmy snutskowneho, cźim bóle wotewrjejmy wrota scheroko, so by žo Boža móz do naš wuliwała a pola naš było kaž pola žwjateho Pawoła: Hdyž žym žłaby, žym mózny psches toho, kiž mje požylnja, to je psches Khrystuža!

Nascha žałoscź dokonja wěcźnu a psches měru wulku kražnoscź, to je poslednja pschicźina žwj. japoschtoła, so njewustawa. Žiwjenje drje je pucźowanje, tola žane žo wukhodźowanje k wježelu abo so bychmy žo stroweho, cźisteho powětra naždrěbali. Wjele bóle je to pucźowanje na wyschinu. Kschescźijenjo chzedźa a dyrbja wyžoko won. Tajke pucźowanje njeje žana maliczkoscź. Tu žo husto pót s cźoła lije. A pucźe tu też njejžu pschezo lubosne, hładke a rune, so bychu pucźowarjej khód polóžowałe. Mnohi cźlowjek dyrbi tu wjele wustacź, mnohi też to a tamne leżo wostaji, dokelž běsche jemu pschecźežke, mnohi žamo ranow doscź skónczńje žobu domoj nježe. Kelko sdychowanjow žo tu žłyschi, něchtóžkuli sdychuje: O žmjercź, hdy se žwojim spanjom mje pschińdźesch wokschewicź? A schtož je tak psche wschu měru srudne: něchtóžkuli njecha wjazy dale! Schto pak psche tule žłaboscź a sprózноscź pomha? Shladowanje na wyschinu, na rjany wottyknjeny kónz! Junu, junu dyrbi to, schtož naš tyschi, žwój kónz dostacź! Schtóž pak tónle kónz njesnaje, dyrbi srudny, sprózny hóscź na semi wostacź. Tomu pak, kiž jón snaje, je cźaž semiskeje tyschnoscźe a žałoscźe pschekhódny, je kaž schula sa wěcźnoscź a sbóžnoscź, so ma mucźny dróhowar pschezo wjazy žadanja po njej a je pschezo khmańschi sa nju. Ale też tu dyrbi Boži Duch wocźi wotewrjecź a naš wodźicź, so by wěrno było: Wojujmy, pschewinjeŕ steji na stronje; dobycźa radoscź po bitwach žo shoni! Jenož Duch Boži nam sarucźa: Psches nóz k žwětku, psches kschiž ke krónje! Tohodla hischcźe junkrócź: Jenož niz wožłabnycź! Hamjeń. M. w B.

Annabergski sjěsd evangelsko-lutherskich towarstwow młodych holzow.

Je to 3. njedźelu po žwj. Trojizy rano. Hladam s hospodliweho doma na „rjane město na horje“, kaž žo Annaberg rad mjenuje — a s pownym prawom mjenuje. Po horje horje je twarjene tuto městacźko a shladuje do daloka. S napschecźa je žušodne město Buchholz, kotrež s Annabergom tak swišuje, so njewěsch, hdy s jeneho do druheho pschińdźesch.

Wobej měscźe — a s nimi žušodne wěsy — hospoduje tej dźenža a tute dny na 4000 młodych holzow s evangelsko-lutherskich towarstwow, kotrež žu tu wcźera hižo — na 3500 — pschischłe a kotrež dźenža hischcźe pschikhadźeja — zyle wěscźe s wulkimi žyłami. Chzeja tu dźeržecź se žwojimi wodźerjemi žwój tulětny khowny sjěsd a to wot žoboty hacź do póndźele, a k tomu wutoru pschisamknycź wulět na Fichtelberg, kotryž tamle se sdalokoscźe pokodnja kiwa — pódla njeho Keilberg, tutón w Cźěskožłowakskej, tamny hischcźe we Sakskej.

Bě to wcźera hibot po hažach a torhoschcźach, jako s wožebitym cźahom tu pschijědźechmy, kotryž bě pschepjelnjeny a drje wjaz hacź 1000 hoscźi pschiwjese. Běchmy psches hory a hórki, doły a doliny žem jěli a psches rěki a rěcźki mjes skałami a lěžami. Rjana to jězba, cźim rjeńscha, hdyž pytnychmy, so bu to też wjedro, hacź žem tak deschcźikojte, pschihódnische a pschihódnische. Haj, Annabergski prěni měschcźanosta wupraji, so žmy my jim a žebi tuto rjane wjedro žobu pschinježli, kotrež też woni tu tydźenje dołho njejžu měli, runje jako běchu prěnje cźrjódki młodych holzow do města sacźahnyłe ,je žo žłónzo sabłyschcźiło. Dobre nam to snamjo a khutne nam to pohoń, bycź žłónzo my pod błyschcźom žłónza wěcźneho Jesuža!

A s rjanym wjedrom witachu naš žmahowaze khorhoje s wěžow a domow; telko jich njejžmy w powójnskim cźažu nihdźe wohladali a do wójny porědko. A k tomu pschecźelniwe woblicźa a to zyłe rjane hospodliwe město, kotrehož měschcźenjo — w dobrym towarstwje se žušodami — hižo žobotu wjaz na 3500 hoscźi do hospody pschijachu a to pschecźelniwje. Wscho bě wubjernje sarjadowane, sa wschěch běchu tu pschecźelniwe wodźerki, kotrež pucź do hospodliwych domow pokasowachu, s nami krocźo po hažach a skhodach a haskach.

Pohnuwanje

ſa Wukrańczanſku lutherſku woßadu

k jeje 80lětnemu wobſtaczu,

27. VI. 1926, — podał M. U.

*

Hłóß: „Wozucźcże! hłóß Boži woła ꝛc.“

Kěrluſch nowy ſaſpěwajcże
a dźak a khwalbu Bohu dajcże,
Wy Wukrańczanſzy lutherſzy!
Wóßomdźeßacź lět je nětko
ßo minyło a ſkoro wſchitko
Wam ſhubiło ßo ſ domiſny,
ſchtoż ſ wótzow namrěli
ſcże něhdy ſbožowni;
Boża ßwěra
pak woſtała
a ſchkitała
je dotal Waß bjes pſchestacźa.

Halelujah radoſcźiwe
budź wuſnacże dźě Waſche žiwe,
ſo Bóh byl hród a ſchkit Waſch je!
Jeho miłoſcź ſakhowała
je ßłowo Boże Wam a dała
ſ nim jaßnu cźěř do wěcźnoſcże,
hdyž ßwětło ſnajecże
a wuwjedźeni ſcże
ſ bluda ßwěta,
kiž njeſnaje,
ſchto prawda je
a běbny pſchezo woſtanje. —

Hoſijanah też pak ſpěwaj,
o woßada, a k cźeſcźi dźěkaj
ty Bożej jenak dźakowna!
Luboſcź Wótza njebjeſkeho
we Ssynu lubowanem jeho
wſchak ſnajeſch ſ evangelija.
— Tuž ßwjecź ßo woprawdże,
ßłuž jemu wobſtajnje
tudy cźaßnje,
hacž dóńdźeſch tam
w dom k njebjeßam,
hdźež pokoj ſbóžnych kiwa nam! —

A wjecźor potom wulke powitanje w dwejoch wulkich rumnoſcźach. My běchmy w „ßwjedźeńſkim ſtanje“, w kotrymž je rum ſa wjaz hacž 2000. A wón bě zyle połny. Kraßny to napohlad. Telko młodźiny w tutym dźiwnje wupyſchenym a wudebjenym ſtanje. —

— Runje ſaſwonja ſwony! Je to „wołanje“ k ßwjedźenjej a k ßwjatocźnoſcźam. A poſawny rosnoſchuja ßwoje ſynki pſches město a hory a doły. A khěrluſche klincźa k njebjeßam, kotreź ßo módrja, nam lubjo, ſchtoż wcźera ßlubjachu; rjany ßlónczny dźeń! Młode holzy dźeja ſpěwacź tym, kotſiž khori a běbni. Mißionſtwo to! —

Też wcźera wjecźor ſakklincźachu khěrluſche a to ſ dźaknych ertow a wutrobow. Woßebje ſajimaze bě, jako k. farař Adolf Müller, nam też we Luźizy ſnaty, ſe ßwojimi poſawnami pſchińdźe — bě najprjedy w tamnej druhej ſhromadźiſnje trubił a piſkał. Kak to wutrobu jimaſche, jako to „Te Deum laudamus“ ſaklincźa we wotměnjenju mjes khórom a woßadu. A wutrobne a wutrobu jimaze ßłowa buchu rěcźane k powitanju wot wjedniſtwa, měſtow, wyſchnoſcźow, zyrkwje a druhich. Naſch krajny biſkop je ßam tu a witaſche ſjěſd po ßwojim waſchnju ſ rjanymi ßłowami. A dźenßa budźe nam we wulkej a ßławnej zyrkwi Sswj. Hany prědowacź! K tutomu kemſchikhodej ſeſtupa ßo we 8 hodź. ßwjedźeńſki cźah na hłownym torhoſchcźu. Dokelž pak hobrſka zyrkej Sswj. Hany wſchěch kemſcherjow ſ zuſby njemóže w ßebi pſchijecź, je też w zyrkwi Buchholza ßwjedźeńſka Boża ßłużba, ke kotrejž ßo wobdźělnizy tam na torhoſchcźu ſeſtupaja. Tam prěduje k. farař Fiebig.

Runje ſhonju, ſo bě wcźera wjecźor hiſchcże tſecźa powitańſka ſhromadźiſna, kotruž bě ſarjadniſtwo ſ cźaßom pſchihotowało ſa ßwojich hoſcźi. Tam je woßebje zyrkwiny khór kraßnje ſpěwał; w kóždej ſ tutych ſhromadźiſnow je krajny biſkop wo woßebitych bibliſkich ßłowach k powitanju rěcźał.

Po tajkim ſapocźatku wjeßelimy ßo na dalſche dny tuteho ſjěſda, woßebje my, kotſiž ßmy tu ſ Luźizy daloko ßem pſchijěli. Ssym hižo rjane cźrjódki ſ Luźizy wohladał. Jena ſtupaſche ſ nami po nahłej haßy wot dwórniſchcźa do měſta horje, ſo by ßebi na „hamcże ſa kwartěry“ po ßwoje papjery ſchła.

(Pokracźowanje.)

Jan Bjedrich Oberlin.

Lětßa 2. junija běſche ſto lět, ſo farař w Steintalu, Jan Bjedrich Oberlin, w 86. lěcźe ßwojeho žiwjenja a w 59. lěcźe ßwojeho ſaſtojńſtwa wumrě. W Straßburku bě ßo 31. 8. 1740 jako ßyn gymnaſialneho wucźerja narodźił. Jeho macź bě dźowka fararja Felza w Straßburku. Bjedrich mějeſche 6 bratrow, ſ kotrymiž pod krutoſcźu, wjeßełej ſpokojnoſcźu a cźopłej pobožnoſcźu ſtarſchiſkeho doma wotroſcże. „Fritz“ běſche woßebje njeßebicźiwy hólz a pſchezo ſ knjeſom nad ßobu. Gymnaſij pſchekhodźiwſchi, hakle 15lětny, ßo ßam k bohawucźenoſcźi rosßudźi, kotruž ſe wſchej pilnoſcźu ſtudowaſche. Dźeń noweho lěta 1760 napiße ßwój „ßlub ſ Bohom“, pißmo hnujazeje pobožnoſcże. Bě ſ wucźerjom we wſchelakich domach a bydleſche w jſtwicźzy pod tſěchu, hdźež móžeſche njemyleny dźěłacź. Tam jeho ras duchowny wopyta a ſa fararja do „Steintala“ powoła. To je hórſka krajina na mjeſy mjes Elſaßom a Lothringſkej ſ 8 wßami, w kotrychž evangelſki franzowſki lud zyle ßamotny bydleſche, koło wokoło wot katolſkeho kraja wobdaty. Mjeno pſchińdźe wot wutupjeneho hroda „Stein“, kotrehož rospadanki hiſchcże w lěßu leža. Tutón duchowny běſche Stuber, farař w Steintalu, bydlazy we Waldersbachu; pytaſche praweho naßlědnika, dokelž běchu jeho dla jeho prědaŕſkich darow do Straßburka powołali. Tam běſche ſ hłowu pobožnych pſchecźelow, kiž Oberlina podpjerachu, hdyž wón w Steintalu ſa lud dźěłaſche.

Tak Oberlin w lěcźe 1767 we Waldersbachu ßwoje farſtwo naſtupi, w kotrymž je tak ſkutkował, ſo po jeho ßmjercźi w Schottiſkej, Franzowſkej a Němſkej po jeho pſchikładźe cźinjachu a w Nowaweßu (Nowej Wßy) pola Potsdama „Oberlinowy dom“ twarjachu, haj w Amerizy naſta město „Oberlin“ ſ wyßokej ſchulu; jeno knižka wo Oberlinowym žiwjenju běſche k tomu naſtork dała.

W Steintalu bě khudobne žiwjenje a kſcheſcźijanſtwo

bóle na póhanſtwo podobne. Stuber běſche prěni, kiž tam ſ dobrym wuſpěchom dźěłaſche. Kóžde lěto by někotre njedźele won pſchiſchoł, ſo by Oberlinej pomhał. Jeho rada bě, ßo niz pſchejara ſa cźělne derjehicźe ludźi ſtaracź, ale najprjedy žiwjenje duſchow poſběhowacź. „Ssu=li kſcheſcźijenjo, budźa też roſomniſchi, ſkutkowniſchi a wobhladniwiſchi“, tak Stuber Oberlinej piſaſche. Napominaſche k ſcźerpnoſcźi, ßwarjeſche jeho plomjenitu horliwoſcź, ſo tola „ludźi njemóże ſ kſchudom k njebjeßam cźěricź“. Oberlin bě ſtrowiſchi a ßylniſchi hacž Stuber, a tak je niz jeno w cźeźkim dźěle wutrał, ale też nowe dźěła ſapocźał. Prěnje bě ſpomoženſki dom ſa ſanjerodźene dźěcźi. S najlěpſchej pomoznizu bě jemu jeho mandźelſka, ſ kotrejž ßo w lěcźe 1768 woženi, Marja Salomea Witterez, dźowka Straßburkſkeho profeßora.

Dźěcźi wucźicź w hětach a niſkich burſkich jſtwach, to bě prěnje dźěło k poſběhowanju luda. Hižo 1769 móżeſche Oberlin wulku ſchulu we Waldersbachu natwaricź. Dalſche ſchule naſtachu bórſy w druhich wßach. Ale też ſa małe dźěcźi ſto ſtaraſche. Młode wothladarki ſ dźěcźimi hrajkachu a ſchtrykowachu, woßebje Luiſa Scheplerjez ſe Steintala ßameho.

Hdyž nětko duchowne wobſtejnoſcźe lěpje ſtejachu, pocźa Oberlin wſchitko móżne do ruki wſacź. S Waldersbacha do Rothawa njeběſche ßaneje dróhi. Oberlin wſa grat a pocźa pſchede wßu dróhu twaricź, zyle ßamiutki. Tuž twarjachu ßobu. Też móſt pſches rěku Oberlin dokonja; „móſt luboſcźe“ jón potom mjenowachu. Na wſcho tutón horliwy dobrocźel myßleſche: ſpěchowaſche rataŕſtwo, da młodym hólzam rjemjeßło nawukнycź, ſakoži ſklad tworow, pokładnizy a rataŕſke towaŕſtwa. Jeho pjenjeſy běchu ſa druhich ludźi. Straßburkſzy pak jemu wjele dawachu. „Niczo bjes Boha, wſchitko Sbóžnikej!“ bě Oberlinowe heßło, a ludźo dźěchu ſ nim. Wſcho by ſa dźěło měł, kotrež Jeſußej wopokaſuje, pak ſo by ßo někajki njedoſtatk wotſtronił pak dobre pſchiſporjało. Kaž by krajny miniſter był, ſakoži ßo na jeho ßkowo bałmowa pſchedźerńja, a hdyž dyrbjeſche ta ſaſtacź, na Oberlinowu próſtwu Baſelſki knjes ßwoju fabriku židźanych ßeklow do Steintalſkeje wßy Foudaya pſchepokoži. To bě knjes Legrand, kotrehož dom je potom jara wjele ſkutkow luboſcźe w Steintalu pſchewjedł, też po Oberlinje. Tohorunja wobßedźeŕ knjeżeho dwora, baron Dietrich, wjele dobreho cźinjeſche, ſa mało lět je 50 000 livres ſa powſchitkowne lěpſche wudawał.

Oberlinowe prědowanja běchu tak wutrobne a jednore, ſo je njemóże nichtó pſchetrjechicź. Modlenje a ſkutkowna luboſcź, krute rosßudźenje k ſkutkej w Božim mjenje, to běſche Oberlinowe waſchnje. Tſi njedźele by franzowſzy prědował. a dokelž běchu w jenej wßy Baſelſzy, bě kóždu ſchtwórtu njedźelu němſka kemſch. Wot ßwojich ßnadnych, ale bórſy wot barona Dietricha powyſchenych dokhodow dawaſche dźeßatk ſa wupyſchenje Božich ßkužbow, na pſchikład ſ hudźbu, druhi dźeßatk ſa powſchitkowne lěpſche a tſeczi ſa khudych. Hdyž wo ſałożenju Baſelſkeho mißionſtwa ßłyſcheſche, pſcheda wſcho ßwoje ßlěboro, ſkhowawſchi jenož jenicźku kžizu.

Wlěcźe 1781, wot Zinzendorfoweho žiwjenja hnuty, ſałoži „kſcheſcźijanſke towaŕſtwo“, kotrehož ſtawy ßo na doſpołne ßwjecźenje žiwjenja wjaſachu, pytny pak, ſo je to něſchto kaž ſekteŕaŕſtwo. Po 2 lětomaj ſběhny ßam tole towaŕſtwo. Zyła, wot 1200 na 2500 naroſcźena woßada jemu bóle na wutrobje leżeſche. Kaž tehdy druhdźe, tak też pola Oberlina kalwinſzy a katolſzy k Božemu blidu pſchińdźechu, haj Oberlin ßo rady katolſko=evangelſki faraŕ mjenowaſche.

Oberlin jara wjele cźitaſche; 538 knihow, ſ dźěła wulkich, je ſapißanych, kotrež je 1766—1780 wucźitał. Běſche Bohu wulzy dźakowny ſa někotru kraßnu knihu, tak wot Baſedowa, Lavatera, Jung=Stillinga. Tak běſche Oberlin jara ſbožowny kſcheſcźijan, a někotry pola njeho pytaſche, ſchtož móżeſche tajki muž druhim dacź. Tak też njeſbožowny Lenz ſ Livlanda do Waldersbacha pſchińdźe, tón ßamy, kotryž běſche ſ Goethu w Straßburku ſtudował. Oberlin jeho ſ luboſcźu witaſche. Lenz pak ßebi wjazy krócź ſpyta žiwjenje wſacź. Najſrudniſche, ſchtož Oberlina potrjechi, bě ßmjercź jeho ßwěrneje mandźelſkeje po 9. dźěſcźu. Luiſa Scheplerjez je jemu jeho dźěcźi wobſtarała a jemu njeßebicźiwje hacž do jeho ßmjercźe ßłużiła. (Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkej a ſtat.

W Annaberku bu też wot politiſkich ſaſtupjerjow pſchezo ſaßo na to pokaſane, ſo ſjěſd naſcheje žónſkeje młodźiny ſteji pod heßłom: Młodźina a zyrkej. S tym je prajene, ſo ßo naſcha młodźina dyrbi wukubłacź w kſcheſcźijanſkim duchu, kotryž też duch prawa a prawdoſcźe a ſprawnoſcźe a dozyła dobrych poczinkow. Bu na to pokaſane, ſo tole też tón jeniczki trajazy ſałožk ſa žiwjenje ßwójby, woßady, luda. Buchmy napominani, na tutym ſałožku dźěłacź a twaricź pomhacź nowy cźaß ſbožowniſcheho pſchichoda, ſbožowniſcheho tohodla, dokelž wſchitzy bóle a krucźiſcho ſałożeni na ſałožk wěry do Jeſuſa Khryſtuſa. — Je naſch ſtat tak daloko, tole pſchipóſnacź a po tym cźinicź, dołhož to njeje, komdźi wón wſchón nowotwaŕ — Aufbau — ſa lěpſchi cźaß, a kóždy jenotliwy też, hdyž ßo njeje k tutemu ſpóſnaczu pſchekußał.

— Mjes Italſkimi hiba ßo tak ſ cźicha wěſte hibanje, kotrež mózemy evangelſke mjenowacź; ſnajmjeńſcha pokaſuje ſcźěhowaze na to: Je ſnate, ſo jich wjele italſkich katolikow wucźahuje do Ameriki; mjenje ſnate je, ſo jich wjele ſ tutych k evangelſkej wěrje pſchеſtupi. Tak ma na pſch. Newyork nětkole wjazy hacž 60 proteſtantſkich zyrkwjow a mißionow, kotrež ßu italſke; pſched 35 lětami bě tam jeniczka tajka zyrkej. Hakle njedawno pſchija jena ſ tutych zyrkwjow 96 italſkich, kotſiž běchu ſ katolſkeje zyrkwje wuſtupili. W Newyorku je też jena ſchula ſa bohoßłowzow 40 bywſchich měſchnikow a mnichow pſchewſaka, kotſiž ßo w njej na dźěło duſchepaſtyrja pſchihotuja. Tukhwilu maſch w Sjednocźenych ſtatach 304 proteſtantſkich zyrkwjow, kotrež ßu italſke. Pched 15 lětami bě jich jenož 215.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Wukrancźiz.** Pſchichodnu njedźelu, 27. junija ßwjecźi Wukrancźanſka woßada 80. zyrkwinſki jubilej. Sswjedźeń ſapocźnje ßo ſe ßerbſkej Bożej ßkužbu (faraŕ em. Urban). Ji ſcźěhuje němſka Boża ßkužba, na kotrejž ſměje duchowny Marquart ſ Hłohowa (Glogau) prědowanje. Pop. wotměje ßo najſkerje w ſahrodźe Pawoł Gerhardtowa ßwjatocźnoſcź, na kotruž duchownu Priegel ſe Shorjelza pſchińdźe. Na ßwjedźenju budźa lutherſka ſchula a zyrkwinſke towaŕſtwa ßobuſkutkowacź. Pſchi ſpěwanju na pſchemoh Klětnjanſkeho, Shorjelſkeho a Wukrancźanſkeho zyrkwinſkeho khóra ßo lute khěrluſche wot Pawoła Gerhardta poſkicźeja. Wſchitzy pſchecźelo a towaŕſchojo wěry ßo wutrobnje pſcheproſchuja.

Liſtowanje: R. w B. ſa 5. po ßwj. Trojizy. — B. we H. ſa 6. po ßwj. Trojizy.

Porjedźeńka:

W cźißle 25, na ſtronje 100 dyrbi na 5. rjadzy lěweje pokojzy rěkacź 40 000, niz jenož 4 000. Riota.

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 27. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 4. julija 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńnje a knihaćnje sap. druźst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi čertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

5. njedźela po swjatej Trojizy.

1. Pětra 3, 10. 11: Schtóž chce žiwjenje lubowacź a dobre dny widźecź, tón pojimaj swój jazyk, so by złeho njerěčał, a swoju hubu, so by njeludała. Njech wón so wobroći wot złeho a njech dobre cźini; njech wón měra hlada a za nim honi.

Žiwjenje lubowacź a dobre dny widźecź, to sebi wschitzy ludźo žadaja. Nichtó drje njeje, kiž by to njerodźił, ale jich wjele je, kotrizź s prawótzom Jakubom njeknu: krótki a zły je cźaz mojeho žiwjenja, hacźrunje zamznego prawa k tomu nimaja. Wschitzy chcemy sbožowni bycź a sbožowne žiwjenje měcź; tuto pschecźe je nam stworicźel zam do naschich duschow dał. Jeno so zu pucźe tak wschelakore, na kotrychž ludźo za dopjelnjenjom tutoho pschecźa honja. Cźi jeni swoje sbožo we bohatstwje pytaja; jenoz so bychu prawje wjele pjenjes měli, potom měnja, so móhli sebi lute dobre dny cźinicź. Druzy swoje sbožo w lóschtach tutoho cźaza a we wjeselach a sabawjenjach tuteje semje pytaja. To zu jim dobre dny, na kotrychž so změjo změdźa wuźiwacź, schtoz jim wjesele cźini a schtoz jim złónczny dźeń na rjanych rózach a dobrych płodach skicźi. Druzy sbožo hischcźe druhdźe pytaja, wschitzy pak we semskich, w sachodnych wězach, w kubłach, wjeselach. a w cźesczi tutoho cźaza a tuteje semje.

Tam pak prawe sbožo, prawu sbožownosć njenamakamy; jenotliwe dobre dny drje, hodźiny, w kotrychž móżemy na zamych zebje a na staroscźe tutoho cźaza sabycź, ale wjazy niz — a kak rucźe nimo khwataja. A kak wjele je toho — załosć, khorosć, njepschecźelstwo, nuza — schtoz cźlowjeka wo wjesele wuźiwanje žiwjenja pschinjese, a wschitke tamne wězy, w kotrychž jich tak wjele zwoje sbožo pyta, pschecźiwo tomu niczo njesamóża. A hdyž zy też wschitko, schtoz tebje snutskownje cźwiluje a tyschi: staroscź, srudoba, hrěch — na krótke hodźinki s wocźow a s myzle puschcźił, hdyž zu nimo, potom tebi tola sazo do myzlow pschińdźe a to s dwojakej mozu, jako by zo wjecźicź chzyło, so zy na nje sahył. Ně, tutón pucź k sbožu a k žiwjenju njewjedźe. Swjaty japoschtoł nam druhi pucź pokasuje.

Schtóž chce žiwjenje lubowacź a dobre dny widźecź, tón dyrbi pschede wschěm wotstronicź, schtoz je pschicźina wschitkeje załoscźe a wscheho hubjenstwa, to je hrěch. Jesuz rjeknje: Sbóżni zu cźi, kiž zu cźisteje wutroby; pschetoz wona budźa Boha widźecź. Cźisteje wutroby zu pak cźi, kotrizź zo hrěcha sdaluja a wjedźa, so je wodaty psches Khrystuzowu krej, a we Khrystuzowej mozy žadyn hrěch wjazy njecźinja. A Boha widźecź, to rěka tola sbóżny bycź. Schtóž jeho widźi, zo w jeho towarstwje, pod jeho schkitom wě, hacźrunje khodźi w cźěmnym dole, tón zo žaneho njesboża njeboji. Tón dobre dny widźi, pschetoz tón Knjes je pschi nim, jeho kij a prut jeho troschtujetaj. Tohodla też rěka: budźmy lěpschi, hnydom lěpje budźe.

Swjaty japoschtoł wschitko njemjenuje, schtoz mohło žiwjenje a dobre dny pschisporicź a spěchowacź. Ale na tsoje pokasuje, psches cźoz kaz psches tst jědojte rostliny wjele załoscźe a hubjenstwa na cźlowjeka pschińdźe. Prěnje je jazyk, tuta njespokojna sła wěz, połna zmjertneho jěda. Kak wjele je słych złowow, w hněwje srěcźanych, wot słóscźe wumyzlenych, kak wjele je jědojtych pschizłodźenjow, kotrez zo dale noscha a psches kleskanje zo powjetscheja, kak wjele je łzow

a njewěrnoſczow, pſches kotrež ßo wſchitka dowěra mori a wſchitkej luboſczi ßo kónz czini, kak wjele je bjesbóżneho kſchiwdżenja — kak wjele domjazeho a ßwójbneho ſboża, kak wjele pſcheczelſtwa a měra ßo ſ tym ſkaſy, to ßo njehodźi wuprajicz. Kak wjele mohło ßo pißacz wo jaſykowych hrěchach a jich njeſbożownych ſczěhwkach. Schtóż chze żiwjenje luboważ a dobre dny widżecz, tón pojimaj ßwój jaſyk, ſo by ſkeho njerěczał a ßwoju hubu, ſo by njeludała. S tym ſapoczatkej wſchelkeho hubjeńſtwa ſadżěwa.

A dale: njech ßo wobroczi wot ſkeho a njech dobre czini. Wſchitko ſke je każ njerjadowe ßymjo a jeho płód rěka ſke ßwědomje, je njeměrne żiwjenje w bojoſczi pſched kłoſtanjom, je żałoſcz a nuſa. Ale na pucżu prawdoſcże je żiwjenje a na jejnej ſchczeżzy żana ßmjercz njeje. Schtóż ßwojej noſy wobara, ſo byſchtej na njej kłodźiłej, ſchtóż na te wulke dżeßacz pucżniki hlada, kotrež je Bóh tón Knjes niz jenoż ſa Iſraelſki lud, ale ſa zły ßwět pſchi dróſy żiwjenja poſtajił, ſchtóż ßwojej duſchi njedawa żiwej bycz w żebiczíwoſczi ani w pjenjeżnej luboſczi ani w ßwětnym wjeßelu, ale ſa ſtopami wulkeho a dokonjaneho miſchtra ßlědźi, tón drje ſměje cżeżke a na bědżenjach bohate dny, ale dobre dny budża, a wón budże żiwy w Boſy.

A ſkónczńje: Hladaj měra a hoń ſa nim! Měr ſ Bohom wſchitke dny, kóżdy czaß, ſo by ßo pola njeho w hnadże wjedżał pſches Khryſta krej, měr też ſ cżłowjekami, ſo njeby żana ſwada, żana njejednota, żana roſkora wutroby dżělika, to je ważne. So ßo podwoliſch, to dobrym dnjam niczo njeſchkodźi; też niz, hdyż ßy ſnjeßliwy abo ßwojeho prawa ßo wſdawaſch; hdyż pak chzeſch ßwoju hłowu wobkhowacz a ßwoju wolu a ßwoje prawo ßebi wumozowacz, ßo wo dobre dny pſchinjeßeſch. Ssnadź je to cżeżke; tohodla ßwjaty Pětr praji h o ń ſa měrom, każ ſa ſwěrjeczom, kotrež pſched tobu cżěka. Ale hdyż ßebi to też wjele prózy a ſapręcża ßameho ßebje żada, hódne je a ßo ſapłacźi: pſchetoż hdżeż je měr, tam luboſcz je, a hdżeż je luboſcz, tam Bóh je, tam żiwjenje je a Boże ßłóncżko ßwěcźi, kiż dny dobre cżini.

Tu maſch dobru radu, kak ſbożowny bycz móżeſch. Nochzeſch ſpytacz? Tuż kedźbuj na dwoje: wjedżecz a ſa dobre a wużitne ſpóſnacz, kak ſbożowny budżeſch — to cżi niczo njepomha. Ty dyrbiſch po tym cżinicz. A potom njeżadaj ßebi wot druhich, ſo bychu po tym cżinili. Sapocżń ty ßam! Hacż budża druſy po tym cżinicz, njewěſch; ale hdyż ty jo cżiniſch, potom to tebi pomha a pſches tebje druhim. Tuż ſpytaj a proſch ſ pobożnym kěrluſcherjom:

Ja wot tebje, mój Bożo, mam
tón dar, ſo rěczecz móżu,
tuż daj, ſo prawje wużiwam
mój jaſyk k ßwojemu ſbożu.
Wón pobije a żohnuje,
wón ſrudźi a też troſchtuje,
wón wobſboži a ſchkodźi.

Cżeſcz twoju ßwěru pytacz mam
a bratrow ſbożo wſchudżom,
to daj mi wopomnicz ty ßam,
hdyż dyrbju rěczecz k ludżom.
Cże, Bożo, ſtajnje khwalicz chzu
a bliżſchim rěczecz k lěpſchemu
a ſ jaſykom jim ßłużicz.

Hamjeń.

Jan Bjedrich Oberlin.

(Skónczenje.)

Dźiwne ßo nam ſda, kak ßu tehdy duchowni móhli franzowſki pſchewrót khwalicz a wulku nadźiju na njón ſtajicz. Dżeń 14. julija 1790 Oberlin na hórzy nade wßu pola „woktarja wótczíny“ ſe ßwojimi woßadnymi wulkotny ßwjedżeń woßwjeczi. Dżeń 23. novembra 1793 dyrbjeſche wón ßwoju wěru wuſnacz pſched „wubjerkom wěſtoſcże“. Oberlin ßo wupraji ſa to, ſo ßo wſchě zeromonije a dogmy puſchcża, ſo je knicżomne ſybolenki měſchniſkeje draſty hižo pſchezo hidźił a też pſchecźiwnik kralow był. Hdyż pak Nationalkonvent Boże ßłużby ſakaſa, bě Oberlin khory. Dżěczi, kotrež ßo w tutym błudnym cżaßu narodźichu, potom do kſchcżeńſkich knihow ſapißa ſ pſchiſpomnjenjom, ſo ßu wot gmeżnſkeho pißarja wukſchcżene, dokelż je duchownym ſakaſane było, kſchcżicz. Měſto Božich ßłużbow mějeſche Oberlin „klubſke ſhromadźiſny“, we kotrychż bychu „běrgarja“ Oberlina wo pſchednoſchk proßyli. Skónczńje pak tola też Oberlina ſajachu a do Schlettſtadta wotwjedżechu, hdżeż wrótni ludźo ßwój hołk ſ nim cżinjachu. K jeho ſbożu runje tehdy Robeſpierra ſkónzowachu, a najhórſche cżaßy revoluzije běchu nimo, haj nětk Oberlin k cżeſczi pſchińdże. Doſta hiſchcże wot Nationalkonenta pſchipóſnawaze pißmo, a kheżorſke wyſchnoſcże potom běchu jemu we wſchěm k woli. Hdyż na to wójſka Rußow a Prußow pſches Elſaß cżehnjechu, zar Aleksander ſchkitowazy liſt ſa Oberlina a jeho woßady wuda.

W lěcże 1816/17 knjeżeſche hłód. To bě ſkładnoſcz, ale też pruha ſa Oberlinowu woporliwoſcz a ßwěrnoſcz. Jako wopor pomozneho ſkutka ſemrě jemu w kónz 1817 jedyn luby ßyn. Zyła woßada na ſtarym Oberlinje wißaſche każ dżěczi na nanu. Oberlin mějeſche rjany wjeczor żiwjenja, bě ſtrowy, bě cżiłeho ducha. Jeho kónz pſchińdże rucże. 5 dnjow do ßmjercże ßo jeho mozy na jene dobo ſhubichu, wutroba wjazy dżěłacz njemóżeſche. Tak ſemrě, wocżi k njebju, 2. junija 1826. Każ k jeho pohrjebej njeliczomne ßyły pſchikhwatachu, tak je ſtary Oberlin hódny, ſo evangelſka zyrkej jeho żenje njeſapomni. Woßebje ſchule, ſa make dżěczi ßu ſ jeho ſkutkownoſcże naſtałe. T.

Annabergſki ſjěſd evangelſko-lutherſkich towarſtwow młodych holzow.

(Pokracżowanje.)

Druhi dżeń ſjěſda je nimo. Bě wulkotny a rjany. Bóh tón Knjes da k wſchemu też rjane wjedro. Jenoż nětkole wjeczor, hdyż je wſcho dokonjane, też nutrnoſcz w zyrwi měſta Buchholza, ßo deſchczik miholi.

Rano ¾8 hodżin ſapocżachu ßo towarſtwa hromadżicz na torhoſchczomaj wobeju měſtow. My běchmy ſaßo w Annabergu ßamym a pſchidżělени tym, kotſiż ßo na Bożu ßłużbu w zyrkwi ßwj. Hany hotowachu. Hobrſki a pyſchny to cżah, kotryż ßo ſ torhoſchcża po nahkej zyrkwinej haßy k Bożemu domej hibaſche. Delkach na torhoſchczu ſtejachu hiſchcże wotdżělenja, mjes tym ſo ßo prěnje hižo w Bożim domje na ßwoje měſtna ßydachu. Swony roſnoſchowachu ſ rjanym hłoßom ßwoje ſynki pſches měſto a wokolinu. Khorhoje ſmahowachu. Njedżela to, ßwjedżeńſka njedżela!

Skónczńje běchmy wſchitzy we wulkim kraßnym Božim domje, kotryż je tak rumny a pyſchny, ſo jón Annabergſzy ſ połnym prawom najpyſchniſchu evangelſku zyrkej ßrjedżneje Němſkeje mjenuja. Bě něhdy katolſka a je jako kſchižna zyrkej twarjena, jara ſchěroka a dołha a wyßoka. Bych-li ju

nadrobnischo wopißacź chzył, dyrbjał wjele ſtron popißacź. Tuž jenož nĕkotre woßebitoſcźe hiſchcźe: Na wulkim ſchĕrokim wołtarńiſchczu ſteji hiſchcźe nĕtkole 5 wołtarjow, jedyn ſ nich je tohodla woßebje wuſnamny, dokelž dopomina na ſbožowne cžaßy mĕſta, na jeho bywſche bohatſtwo, na ßlĕbrowe podkopki. To je tón wot hórnikow wĕnowany a wudźĕkany a wuhotowany „wołtař hórnikow“, kotryž ma wot prĕdka wurĕſane wobraſy a debjeńki, wot ſady molowane wobraſy, kotreż nam dźĕło hórnikow pokaſuja. Też tamne wołtarje ßu wumĕlſke a kraßne. Ssrjedźny pokaſuje na pſch. do kamjenja wudypane rodźiczelſtwo — Stammbaum — Khryſtußowy. Na wołtarńiſchczu ſteji pſchi boku też kſchinja, do kotrejež je nĕhdy Tetzel pjenjeſy khował, kotreż bĕ, prĕdowajo wotpuſk, wuwikował, jeje ſamki ßu hobrſke a ßylne; Tetzel je ßo tola wo ßwoje „pobožne pjenjeſy“ dyrbjał bojecź. Nĕſchto woßebite ßu wurĕſane a molowane wobraſy, kotreż jedyn pſchi druhim, zyły khór wot wołtarńiſchcźa hacž ſaßo ke wołtarńiſchczu debja; ßu to nĕkotſi ryczerjo a mĕſchczenjo ſ woponami, potom pak bite wobraſy nabožneho raſa, wot ſtworjenja ßwĕta hacž k horjeſtaczu Jeſußa Khryſtußa a hacž do cžaßa martrarjow. To dyrbiſch zyły dźeń khwile mĕcź, chzeſch-li ßebi tute wobraſy nĕkak wobhladacź. Klĕtka je ßrjedź zyrkwje a je też pyſchna runje kaž dupa. Pſchi tym naſpomnimy też nĕſchto, ſchtož ßo nam ſpodobało njeje — a ſchtož ßo też wſchĕm Annabergſkim njeſpodoba. Na winowym boku wołtarja je jena ſ tych hewak rumnych a rjanych kapałow wuhotowana ſa „kapału wopominanja woporow wulkeje wójny“. Tuta myßl wſchak je jara rjana, niz pak to wuwjedźenje, ſ najmjeńſcha niz te wobraſy, kotreż dokoła wokoło ſczĕny debja a na pſch. krwawjazeho wojaka pſchedſtajeja a ßu zyle po modernym waſchnju — nĕkotre ſkoro po ſchtyriróżkatym — molowane. Honjeſche naß to ſ tutoho ruma won.

Potajkim w tutym Bożim domje, kotryž ßu nĕhdy katolſzy ßwjatej Hanje, maczeri Marije, poßwjecźili, ßwjecźachmy ßobu Bożu ßłużbu, kotraž bĕ ßwjedźeńſka a rjana. Piſchczele a poſawny hrajachu a piſkachu a ſta a ſaßo ſta hłoßow ſpĕwachu, woßebje wuſtupi też zyrkwiny khór ſ muźſkimi a żońſkimi hłoßami ſ kraßnym, wutrobu jimazym pſchednoſchkom. A potom ßwjedźeńſki prĕdar, naſch krajny biſkop Ihmels! Na Gal. 6, 14 ßo ſałoži a pſchiwoła młodym a ſtarym: „Pod kſchiżnej khorhoju Khryſtußowej chzemy my dźĕkacź — wojowacź — khwalicź. Hdyž ja waß ke khodźenju ſa Jeſußom Khryſtußom wołam, wołam waß do wojowanja. Tohodla pod kſchiżnej khorhoju Khryſtußa wojujcźe ßwjate wojowanje!“ To bĕchu ßłowa ſa ßwjedźeń a ſa zyłe żiwjenje, ſa ſtarych a młodych. A tych młodych bĕ tam tajka wulka ßyła. Wot wołtarńiſchcźa nuts do zyrkwje młode holzy ſe khorhojemi a dokoła wokoło delekach a horjekach te ßyły druhich, k tomu na khórje woßadni ſpĕwarjo a delekach na wołtarńiſchczu druhi khór młodych holzow ſ towarſtwow, kotreż po prĕdowanju w „Te deum laudamus“ jako khór ſkutkowachu; na wołtarńiſchczu też hiſchcźe poſawny. A wyſkajo a ßo modlo klinczeſche potom też tuto „Cźe , Bożo, khwalimy“ pſches Bożu ßwjatnizu.

A potom hromadźeſchtaj ßwjedźeńſkaj cźahaj, jedyn duzy wot kemſche ſ zyrkwje ßwj. Hany, druhi ſ zyrkwje mĕſta Buchholza, ßwoje ßyły na torhoſchczu, ſo bychmy tam, wjedźeni wot fararja Müllera ſe ßłowom a ſpĕwom ſjawnje wuſtupili a ßwĕdczili ſa ßwojeho Knjeſa a krala Jeſuża a ſa to dźĕło w jeho kraleſtwje. Spĕw a ßłowo ßo wotmĕnjeſchtej a poſawny klinczachu a khorhoje a khorhojczki ſmahowachu a wutroby pukotachu a wóczka ßo błyſchczachu! Na 4000 a wjazy młodych holzow bĕ drje tam ßobu. S toho, ſchtož je wjednik rĕczał, jenož tole jene, ſchtož je wĕſcze ſajimałe, ſchtož ßnadź je tam w Annabergu tomu a druhemu do noßa ſajĕło a tu doma ßnadź też hiſchcźe ſajĕdźe — bĕ dźĕ to runje 20. junija —: „Je tu młodźina jenož k tomu, ſo by khorale ſpĕwała a ruzy ſtykowała a ßo modliła, kaž naß to ſ wjetſcha moluja? To naß hubjenje ſnaja. Schtóž je nawuknył, ßwojemu Bohu ſpĕwacź, kak zyle hinak ſhladuje tón do ßwĕta, kak zyle hinak wjeßeli a raduje ßo tón, kak zyle hinak klinczа jeho ſpĕwy!“ Tutón zyły wuſtup bĕ wuſnacźe ke kralej Jeſußej Khryſtußej a k jeho zyrkwi a k naſchemu ſeńſkemu wótznemu krajej, bĕ dźak a modlenje ſa ßlubjenje, kotreż wuklinczа ſ Lutherowym ſpĕwom: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ßam!“ A to wſcho bĕ wuſnacźe pſched ßwĕtom, pſched njewĕru, pſched liwkoſcźu, ſa wĕru a luboſcź a ßwĕru.

S mĕſtow a ſ wokoliny bĕ tu kaž też druhdźe wulka ßyła ludźi wokoło naß. — Dźĕchmy wobjedowacź. Pſches 3000 w jenej rumnoſcźi, w ßwjedźeńſkej ſali. Wĕſch ty, ſchto to rĕka? Dźĕſche pak wſcho w dobrym porjedźe — póndźelu hiſchcźe lĕpje. — Annabergſke nowiny piſchu, ſo ßu 15 zentn. mjaßa a 12 zentn. nudlow pſchetrjebali. Je nam derje ßłodźiło a ßmy ßo do ßyteje wole móhli najĕſcź.

A prjedy hacž bĕchu poßledni powobjedowali, poczachu prĕni ßo hromadźecź, ſo bychu ßo do hobrſkeho ßwjedźeńſkeho cźaha ſeſtupali, kotryž, pſchewodźany wot hudźbnych kapałow, ßo potom pſches rjane, pyſchne mĕſto a jeho torhoſchczo hibaſche, doniž ßo na ßwjedźeńſkej łuzy njerospuſchczi. — Na torhoſchczu ſtrowjachmy hiſchcźe ras krajneho biſkopa. — Tam bĕ żiwjenje a hibot: hry, narĕcźe, małe a wulke ſhromadźiſny a wokſchewjenje ſ kofejom. Jako ßo k wjecźoru bliżeſche, cźehnjechmy do mĕſta, hdźež bĕ na torhoſchczu krótke ale wutrobne roſżohnowanje ſe ßłowom a ſpĕwom, pſches kotreż woßebje klinczeſche dźak Bohu Wjeŕſchnemu a wſchĕm hoſpodliwym a pſchecźelnym Annabergſkim ſ wokoliny.

Po wjecźeri khwatachmy do Buchholza do Bożeho doma. Je to rjana wyßoko leżaza zyrkej. Knjeni fararka Fröhlichowa rĕcźeſche tam wo tym ſa naſche młode holzy tak waźnym a khutnym praſchenju cźiſtoſcźe a pózcźiwoſcźe, ßo ſkładźujo na 1. Kor. 3, 16. Kaž potom póndźelu w bibliſkej hodźinje, tak ſpóſnachmy tu, ſo je knjeni fararka na prawym mĕſtnje, bywajo ſ wodźerku naſchich młodych holzow. Rĕcźeſche wutrobnje a rĕcźeſche do ßwĕdomja, rospominajo wſchelake cźeźke ſpytowanja njecźiſtoſcźe a njepózcźiwoſcźe na pĕkne waſchnje, ßo pſchezo ſkładźujo na Boże ßłowo. — Modlitwa a kĕrluſch —a tutón dźeń bĕ ſ Bożej pomozu rjenje dokonjany! So ßo wonkach kuſk miholeſche, to naß njemyleſche, to naß dopomni na to, ſo dyrbjachmy cźim dźakowniſchi bycź; wono by mohło lohży zyle hinak bycź. (Pokracźowanje.)

Hdźe namakaſch?

Je droholubu woßobu
Ssmjercź blĕda tebi wotwjedła,
Ju we ſerjach, pod hwĕſdźinu
Njech twoje wóczko njepyta.

Nĕ, w kóżdym cźaßu pytaj ty
Ju w ßwojej wutrobje;
Schtož lubował tak horzo ßy,
Sso żenje ſ njeje njeſminje!

F.

Zyrkej a ſtat.

W Thüringſkej je miniſterium ſa ſnutskowne naležnoſćże a ſa hoſpodarſtwo polizajſke wyſchnoſćże měſtow na to kedźbliwe cźiniło, ſo maja krućże na to hladacź, ſo ßo poſtajenja a wukaſy wo ßwjećenju njedźelow a ßwjatych dnjow wobkedźbuja a dźerża. Tak njeßmědźa do ſkónčenja hłownych Božich ßłužbow žane ſjawne ſhromadźiſny bycź a też žane cźahanje pſches měſta atd. Tole witamy ſ wjeßelom a wočakujemy, ſo też wſchě druhe wyſchnoſćże tak ſa njedźelu a ßwjate dny wuſtupja a ſkutkuja. — —

W ſwiſku ſ druhimi praſchenjemi mjenuje ßo nětkle też alkoholowe praſchenje. Jedna ßo tu to wo wobmjeſowanje alkoholoweho pſchetrjebanja — a to je nuſne! — niz wo doſpołne ſakaſanje alkohola. Pſchi tym pokaſuje ßo jara huſto na Ameriku, kotraž je ſe ſakonjom „ßucha“ połóżena, kaž ßo ji to mjenje abo bóle ſ wußměchowanjom wumjetuje. Hdyž naſche wſchelake nowiny cźitamy, namakamy ſwjetſcha jenož naſtawki a rosprawy wo tym, kak tam tutu ſakaſnju pſcheſtupuja, kak tam hiſchćże wjazy alkohola pija hacź prjedy, kak ßebi tam wſchitzy ſběhnjenje tuteje ſakaſnje žadaja. Tute powěſćże ßu pak wſchě mjenje abo bóle jenoſtrońſke a „barbjene“. To, ſchtož zyle hinak klinczi, namakaſch lědy w nowinach. Do tajkichle hinajſchich powěſćzow ßkuſcha ſcźěhowaza amerikanſka; wona nam pokaže, ſo je wězka tola tajka hinajſcha hacź to hewak ßłyſchimy: „Tón wot amerikanſkeho ſenata wuſwolenu wubjerk, kotryž ßo ſe ſakaſnjemi ſaběra, je ſe 4 hłoßami pſchećziwo 1 hłoßej wobſamknył, ſo ßo wſchě namjety, kotreż ßo pſchećziwo ſběhnjenju abo ſnowaſarjadowanju alkoholoweje ſakaſnje měrja, na dalſche wotſtorcźa. Prjedy hacź tole wobſamknu, bě ſnamjenitych wězywuſtojnych ßłyſchał. S dobom wupraji wubjerk, ſo dyrbi wón, pruhowawſchi wſchitko, ſchtož k wězy ßkuſcha, tutu ſakaſnju alkohola prawu a ſ hoſpodarſkeho ſtejniſchćża nuſnu mjenowacź.“ S tym je rosrißane, ſo ßo w Amerizy tak bórſy w tutym praſchenju niczo njepſcheměni, njech też nowiny wo tutej wězy hinak piſchu. — —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Wulka woda a mokrota je domachpytała naſch kraj a też do naſcheje Łužizy tyſchnoſcź a ſtaroſcź pſchinjeßła. Tola nětk je, Bohu budź dźak, nuſa wotwobrocźena! Schkodowanja je tu a tam, woßebje pſchi wodach, też tu pola naß wjele było; wjele hórje ßu pak cźerpiłe wſchelake krajiny w Pruſkej pſchi Lóbju a Wódrje a też druhe. Njech tajke domachpytanja naß cźłowjekow dopomnja, ſo my ſe wſchej ßwojej mudroſcźu a mozu niczo njejßmy, ſo jedyn je knjes Bóh ßam! Njech ſbudźuja ßwěru też luboſcź k bliźſchemu, kiž w nuſy, a njech wucźa ßo dźakowacź; pſchetož pohladajmy do kraja, my widźimy ſo je bohacźe Bóh žohnował naſche hona a tuto žohnowanje też wukhował.

Njeßwaczidło ßwjecźi dźenża wulki „ßwjedźeń domiſny“. Sswjedźeńſke prědowanje ſměje k. farař Domaſchka. Wjes je wulke a wobſchěrne pſchihoty cźiniła ſa ßwjedźeń a hoſcźi. Nadźijomnje zyłe wuhotowanje też jaßnje doſcź pokaže, ſo ßo woßrjedź ßerbſkeho kraja ſtawa, hewak by to mjeno „ßwjedźeń domiſny“ ſ njeprawom měło. To je wěz Sserbow zyłeje woßady a wokoliny! Tuž njech ßwjedźeń pokaže a ſbudźi luboſcź k rjanej domiſnje a njech je też pytnycź, ſo ßmy my hiſchćże lud nabožneho ſmyßlenja!

S **Wukranczizy.** Tudomny lutherſki Boži dom měješche minyłu njedźelu (27. VI.) ßwój 80létny jubilej. Pſched létami hižo ſnutſka ponowjeny bu létża też wonka ſ wězu, pſchetwarjenej pſched 49 létami jako ſtolizu ſa 3 ſwony, pěknje wupyſcheny.

Na wěži wonka wyſche zyrkwinych durjow do kamjenja wurubane ſteji napißmo tole: Cźeſcź budź Bohu we tej wyßokoſcźi! — Gehet ein zu ſeinen Toren mit Danken, zu ſeinen Vorhöfen mit Loben! — Ein' feſte Burg iſt unſer Gott! —

To ſa tamnych Sserbow a Němzow. Tuž běſche njedźelſki 80létny jubilej też ſa wobojich. Wón ſapocźa ßo rano we 8 hodź. ſe ßerbſkej Božej ßłužbu. Wot zyrkwineho prjódkſtejeriſtwa tam wo ßerbſke prědowanje proſcheny, běch bórſy w dowěrje na Božu pomoz ßo pſchi ßwojich nimale 80 létach rosßudźiwſchi pſchilubił a wſach (ja rosprawjeŕ) jako tam ßwój cźaß wjelelétny duchowny ſa tekſt ßwojeho prědowanja 100. pſalm (w połnym wobßahu). Po zyle krótkem ſawodźe běch dispoſiziju dobył — tule: Saſwonjenje ſtſjómi ſwonami ſe ßwjedźeńſkeho dźakneho pſalma do dźenßniſcheho 80létneho zyrkwineho (kermuſchneho) jubileja. Wono klinczi: Wy tudy lutherſzy a ßerbſzy kſcheſcźenjo! Wyſkajcźe, ßłużcźe, dowěŕcźe ßo — Bohu ßwojemu Knjeſej a Sbóžnikej, pohladajo tu dźenża do ſańdźenoſcźe, do pſchitomnoſcźe a do pſchichoda! — To tudy doßahaj. —

Potom ½10 hodźin ſcźěhowaſche němſka Boża ßłužba ſ bohatym wuhotom a pſchewodom kěrluſchow ſ poſawnami a ſpěwom zyrkwineho khóra. Sswjedźeńſki prědaŕ duchowny Marquart ſe Hłohowa (Glogau) mějeſche ſa tekſt ßłowa ſ 1. kn. Mójſ. 28, 17: „Kak ßwjate je to měſtno! Tu niczo druhe njeje hacź Boži dom, a tu ßu njebjeſke wrota!“ Wón prědowaſche: „Schto macźe Wy lubi Wukranczenjoſe ßwojim Božim domom? 1. Měſtno ßwjatehomodlenja, 2. Měſtno ſbóžneha ſhonjenja, 3. Měſtno ſe wěczným wuhotowanjom.“

S Ambroſijanſkim ſpěwom (cźo. 316): Cźe, Božo, khwalimy atd. duchowny a woßada (jako dwoji khór) ßo wotměnjejo a ſpěw woßady ſ poſawnami — po prědowanju, ſ požohnowanjom a ſ wukónczným hronomaj ßo Boża ßłużba wobſamknu.

Popołdnju w 3 hodź. bě dale wonka — pod Božim njebjom na farſkej ſahrodźe a pſches zyły ßwjedźeńſki dźeń we ßłónczněj jaßnoſcźi — ßwjatoczńoſcź ſ bohatym programom (30 cźißłow) — tymle: Paul Gerhardt-Feier in Weigersdorf am 27. 6. 26. 3 zyrkwine khóry (Klětnjanſki, Wukranczanſki a Shorjelſki), poſawny a rezitazije ſchulſkich dźěcźi ßo wotměnjejo ſ pſchednoſchkami tſjoch duchownych a ſpěwom zyłeje ſhromadźiſny dachu ßłyſchecź jeno Pawoła Gerhardtowe kěrluſche.

Sswjatoczńoſcź ſkónczi ßo po 3 hodźinach ſ modlitwu poßledniejho rěcźnika duchowneho Marquarta a doſpěwanjom ſhromadźiſny.

Wſcho tole poſkiczenje pak bě bohužel! zyle němſke — dokelž ſchula też tam (po ſnatym pruſkim ſyſtemje) je mjes tym (po mojim wotkhadźe) połnje pſcheněmczena a woßadźiny duchowny wot połpjatnata lět ßem je a woſtanje — Němz. Tak dźě ßo tam Sserbam ſjawnje k rowu ſwoni, dokelž žanych ßerbſkich wodźerjow nimaju! — „Non proſunt lacrimae“ (ßyłſy njepomhaju)!

Liſtowanje: B. w H. ſa 6. po ßwj. Tr. — W. we W. ſa 7. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 27.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno.

Budyſchin 11. julija 1926 Bautzen

Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje ſap. druźſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

6. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Rom. 6, 3—11.

Dźenßniſcha ßwjata epiſtola wo ßwjatej kſchcźenizy rěcźi. Wo ßwjatymaj ſakramentomaj ßo jenoź rědko prěduje; wo Božim wotkaſanju drje hiſchcźe w ßerbſkich woßadach na ſelenym ſchtwórtku, w druhich woßadach pak ſwjetſcha niz, dokelž nimaja wjazy na tutym dnju žaneje Božeje ßkužby. Ssnadź ßobu na tym leži, ſo jich wjele wjazy njewě, kajke žohnowanje je Jeſuß ſe ßwojim ßwjatym wotkaſanjom jim ſawoſtajił. A hdyž ßkyſchimy, kak ſtarſchi ßo ſe ſwukſchcźenjom ßwojich dźěćźi dlija abo jo ſkomdźa, tak ſo druhdy tajke dźěćźo nahle ſkhori abo jim njekſchcźene wumrě, abo ſo je krótko do wójny w jeniczkim wulkim měſcźe, mjenujzy w Barlinje, wokoło 60 000 dźěćźi njekſchcźenych wokoło běhako, — dźenža budźe ßnadź hiſchcźe hórje —, dha ſ teho widźimy, kak njejßu ßebi ſtarſchi ßwojeho ſamolwjenja ſa ßwoje dźěćźi pſched Bohom wjazy wědomni.

Sserbſki lud ma ßwoje prědowanja wo wſchěch pjecźoch hawptſchtukach Lutheroweho małeho katechisma, a to „Boži ſakoń“ (wukładowany wot njeboh ſ. Jakuba-Njeßwacźidłſkeho), „Naſcha najßwjecźiſcha kſchesćźijanſka wěra“ (wukł. wot ſ. Lic. Mrózaka-Hrodźiſchcźanſkeho, nětk w Budyſchinku, a wot njeboh ſ. dr. Kalicha), „Knjeſowa modlitwa“ (wot ſ. Jakuba) a „Sswjatej ſakramentaj“ (wot ſ. Sarjeńka w Khwacźizach a wot ſ. Domaſchki w Budeſtezach). Ssobuſtawy knihowneho towaŕſtwa maja tute knihi; a ſchtóž je nima, móže je w ſerbſkej knihowni ſa tunje pjenjesy dóſtacź. S pomozu tutych knihi ſamóže tež kóžda ſerbſka pobožna macź ßwoje dźěćźo ßama wo tutych „najwažniſchich wězach“ abo „hawptſchtukach“ naſcheje evangelſkeje wěry roswucźowacź.

Dźenßniſcha ßwjata epiſtola je nam derje ſnata, dokelž ßmy ju ſdźěła pſchi ſchtwórtej hawptſchtuzy ßobu wukli, hdźež Luther nam žohnowanje ßwjateje kſchcźenizy wukładže. Na praſchenje: „Schto dha pak ma tajke ſ wodu kſchcźenje na ßebi?“ wotmolwi, „ſo tón ſtary Hadam w naß pſches wſchědne roskacźe a pokutu ßo dyrbi potepicź a wumrěcź ſe wſchěmi hrěchami a ſkymi lóſchtami a ſaßo wſchědnje won pſchińcź a horjeſtanycź nowy cźlowjek, kiž by w prawdoſcźi a cźiſtoſcźi pſched Bohom wěcźnje žiwy był.“ A k dopokaſanju teho ßo na 4. ſchtucźku naſcheho teksta powoła, to je na to, „ſchtož ßwjaty Pawoł w liſcźe k Romſkim na ſcheſtym ſtawje praji“. Rospomńmy ßebi na ſakožku tuteho ßkowa

žohnowanje ßwjateje kſchcźenizy.

Wona je nam ſawdawk naſcheho wuſwolenja k ſbóžnoſcźi a ßwjecźiſna ſa khodźenje w nowym žiwjenju ſ Bohom. —

„Njewěſcźe, ſo wſchitzy, kotſiž ßmy na Khryſta Jeſußa kſchcźeni, cźi ßmy na jeho ßmjercź kſchcźeni?“ To rěka, ſo my, kiž ßmy na Khryſtußa kſchcźeni, ßmy ſ nim do najnutrniſcheho ſjednoczeńſtwa pſchiſchli, ſo ßmy ſ nim ſroſcźeni kaž hakoſy ſ winowym pjenkom. „Ssym ſaſchcźěpjeny do Khryſta, kiž teź mi ßwojoh' ducha da.“ Tuž pak mamy teź dźěł na jeho ßmjercźi a na wſchěm žohnowanju jeho ßmjercźe, ſ kotrejž je naß, kiž běchmy hrěcha dla wot Boha dźěleni, wot hrěſchneje winy wukupił a ſ Wótzom wujednał. Tehodla teź kſchcźenik dźěſcźu, kiž ma ßo wukſchcźicź, na cźole a na wutrobje ſnamjo kſchiža cźini prajizy: „Dokelž je Jeſuß Khryſtuß

też ſa tebje na kſchižu wumrjeł, dha wſmi ſnamjo ßwjateho kſchiža, woboje na čole a na wutrobje! Měr budź ſ tobu!“ S tutym ſnamjenjom ßo dźěčźo pod móz a žohnowanje Jeſuſoweje ßmjercźe na kſchižu ſtaji, ſo by dźěł měło na wumóženju wot hrěcha a ßmjercźe. Hdźež pak je wodawanje hrěchow, tam je też žiwjenje a ſbóžnoſcź. Sswjaty Pawoł to tu tak praji: Runje jako Khryſtuß wot morwych ſbudźeny je pſches tu kraßnoſcź teho Wótza, tak też dyrbimy my, kiž ßmy ſ nim pohrjebani pſches kſchćenizu do ßmjercźe, w nowym žiwjenju khodźicź. Nowe žiwjenje je nam ſ nim date. „Pſchetož hdyž my jemu runi ßmy w ßmjercźi, dha my jemu też w horjeſtacźu runi budźemy.“ S nim ßmy ſjednoczeni, hromadźe ſroſcźeni, duž też budźemy ſ nim žiwi „a wěmy, ſo Khryſtuß, wot morwych ſbudźeny, wjazy njewumrje; ßmjercź dale nad nim njeknježi.“

To „wěmy“. Teho mózemy a dyrbimy wěſcźi bycź. To je ſbóžna wěſtoſcź. Naſcha ſbóžnoſcź ßo ſakožuje na tutón ſkutk Božeje luboſcźe, kiž je Jeſuſa do ßwěta póßłał a jeho ſa naß do ßmjercźe podał k wujednanju ſa naſche hrěchi a jeho ſaßo ſbudźił wot morwych. A ſe ßwjatej kſchćenizu ßmy do Jeſuſa ſaſchćěpjeni, kaž ßo něhdy pſchi Jeſuſowej kſchćenizy njebjeßa wotewrichu a Boži hłóß ßo ßłyſchicź daſche, tak ſteji pſchezo hiſchće nad kóždym dźěſcźom, kotreż je kſchćene, to ßłowo: To je mój luby ßyn, na kotrymž mam dobre ſpodobanje.

Tak je ßwjata kſchćeniza ſawdawk naſcheho wuſwolenja k ſbóžnoſcźi. Nětk rěkamy Boże dźěcźi, kiž maja dźěcźaze prawo na Božu wótzowſku luboſcź, haj prawo na njebjeßa.

Kajki kraßny troſcht je nam ſ tym daty! Hdyž naß ſtaroſcźe cźwiluja, hdyž ſtyſk a horjo naß tyſchitej, hdyž pod ſwonkownej a ſnutſkownej nuſu ſdychujemy, hdyž ßo nam ſda, kaž bychmy wot Boha wopuſchćeni byli, dha tola njetrjebamy a njeßměmy ſawutlowacź, pſchetož naſcha kſchćeniza nam ſa to rukuje, ſo je Bóh naß ſa ßwoje dźěcźi wuſwolił. My wěmy, ſo tym, kiž Boha lubuja, wſchitke wězy k lěpſchemu ßłuža, kotſiž po tym prjódſtajenju powołani ßu.

Hdyž ma twoje dźěcźo ſtarſchiſki dom wopuſchćicź, ſo by ßo pſchiſtajiło w dalokim měſcźe a ſa dalſche žiwjenje něſchto nawuknyło abo ßebi ßnadź tam ßwój ſtatok ſakožiło, hdyž njewěſch, kak ßo jemu póńdźe, dha nětk tola wěſch, ſo pod pſchikryczom a ſchkitom ßwojeho lubeho Wótza w njebjeßach ſteji, kotremuž ßy jo jako nowonarodźene dźěcźo hižo pſchepodał. A hdyž je cźi twoje lube dźěcźo wumrjeło, dha wěſch, tón Knjes je jo wſał, je jo k ßebi wſał do ßwojeho njebjeſkeho raja, wono njeje ſa tebje ſhubjene! — W žiwjenju a we wumrjeczu ßy też ty ßam pſches ßwjatu kſchćenizu ſ Jeſuſom ſjednoczeny. Tak piſche ßwjaty Pawoł w ßamßnym liſcźe k Romſkim (14,8): „Hdyž pak žiwi ßmy, ßmy my temu Knjeſej žiwi; wumrjemy my, dha wumrjemy temu Knjeſej. Teho dla njech ßmy žiwi abo njech wumrjemy, ßmy my teho Knjeſa.“

Tak mamy ſe ßwojej kſchćenizu ſbóžne prawo, ale wona nam też ßwjatu pſchißłuſchnoſcź napołoži: My mamy hódni bycź tajkeho prawa! Sswjata kſchćeniza je też ßwjecźiſna ſa khodźenje w nowym žiwjenju ſ Bohom.

Něktoſi měnjachu, hdyž ßu ſa ſbóžnoſcź wuſwoleni, dha móža ßo wſchěm cźělnym žadoſcźam, wſchěm hrěcham pſchewoſtajicź, wſchak Boža hnada wſchitko ſaßo dobre cźini a wuruna. Temu ßwjaty Pawoł raſnje napſchecźiwo ſtupi. Do naſcheho tekſta piſche (6, 1, 2): „Dyrbimy w hrěſchi woſtacź, ſo by hnada móznicha była? Bóh to njedaj! Pſchetož kak chżyli my hiſchće žiwi bycź w hrěchach, kotrymž my ßmy wumrjeli?“ A na to roſeſtaji, ſo ßmy pſches ßwoju ßwjatu kſchćenizu ßwjecźiſnu ſa nowe khodźenje ſ Bohom doſtali, „dokelž wěmy, ſo je naſch ſtary cźłowjek ſ Khryſtußom kſchižowany, ſo by to hrěſchne cźěło pſcheſtało, ſo bychmy dale hrěchu njeßłužili.“ Kaž je Khryſtuß Bohu žiwy, „tak też wy mějcźe ßo ßami ſa tych, ſo ſcźe hrěchu morwi, ale žiwi Bohu w Khryſtußu Jeſußu, naſchim Knjeſu.“ Kak nuſne je tola tute napominanje!

Pſchetož hdyž widźimy, kajku žałoſtnu móz ma hrěch hiſchće nad tymi, kiž ßu kſchćeni, kak maja njeſprawnoſcź, paduſchſtwo, njecziſtoſcź, njepózcźiwoſcź, mandźelſtwołamanje, wopiłſtwo, njeßmilnoſcź, ſawiſcź, hida, ßwarjenje, pokliwanje a druhe hrěchi, njech maja mjeno, kotreż chzedźa, pola naß ßwoje měſtno, dha drje ßmy ſaßo njewěſcźi w ßwojim dowěrjenju na móz ßwjateje kſchćenizy! A tola mamy ſ njej kraßny Boži dar! — Tak něktore dźěcźo je jara wobdarjene, ſ najrjeńſchimi darami cźěła a ducha wuhotowane, tak ſo ßo wjele dobreho wot njeho ſa pſchichod wocźakuje. Hdyž njeje ßo tuta nadźija dopjelniła, na cźim leži? Tute dary njemóžachu ßo wuwiwacź, dokelž njemějeſche praweho wucźerja a wodźerja; dokelž ßo ſtarſchi wo dźěſcźa lěpſche doſcź njeſtarachu, dokelž bu to dobre pſches wopacźne wocźehnjenje ſkažene. Tak je ßwjata kſchćeniza kraßny Boži dar, ßwjecźiſna ſa nowe žiwjenje ſ Bohom; ale ſchtož wona nam tak wobradźuje, to njeje dokonjenje ale ſapocźatk, je dar, kiž chze hladany a hajeny bycź, je dar, kiž ma pſches wojowanje pſchecźiwo hrěcham a pſches ßwěrne bědźenje w ſpytowanjach a nadběhowanjach roſcź a ßo wuwiwacź. Potom budźe hrěch temu, kiž je pſches ßwjatu kſchćenizu Bohu ßwjecźeny, něſchto wohidne, cźehož ßo woſtaji; potom budźe ſa tym ſtacź, ſo by w prawoſcźi a cźiſtoſcźi pſched Bohom tu cźaßnje a tam wěcźnje žiwy był!

Kajki wulki nadawk ſa kóždeho jeniczkeho, ßwjaty nadawk woßebje ſa ſtarſchich a kmótrow, kiž ßu ſamolwicźi ſa ßwoje dźěcźi a mótkow! Bóh ſpožcź nam hnadnje, ſo bychmy jeho luboſcźe hódni byli!

Sswjecźcźe ßo, na Khryſta kſchćeni
A ſtejcźe, lóſchtam wotrjeknjeni,
W žiwej mozy Knjeſowej.
W modlitwach ßo poſběhajcźe
A kaž cźi khromi njepadajcźe,
Ach! wobarnujcźe wěru ßej!
A ſchtóž jow wuſtawa,
Njech na kónz pohlada;
Tam je radoſcź!
Duž do bitwy
Nětk wutroby!
W njebjeßach je dobycźe! Hamjeń.

Pokaſka.*)

a. Kěrluſch a b. Duchowny ludowy ſpěw:

a.

(Se ſakſkich ſpěwarſkich, cźo. 204, — pſchełožk.)

Po ßwojim hłoßu, abo też: Tak Boži Ssyn ßam pſchikaże ꝛc.

Sso njeſtrachuj, ty ſtadleſchko, njech ſłobja njepſchecźeljo ßo cźe zyle wukorjenicź, a chzedźa twoju ſahubu, ſo bědźiſch ßo ſe ſtrachotu; ßo njeb'dźe dołho dlijicź!

Sso troſchtuj ſ tym, ſo Boža je wěz twoja; jemu wjecźenje ty porucź! Bóh njech wodźi! Pſches Gideona ßwojeho cźi ſpomóże, jom' ſnateho, ſo cźe a ßłowo ſpłodźi.

*) Hl. Promemoria II. we „Pomhaj Bóh“ cźo. 24 (13. VI. 26) ſtr. 95.

Kaž Bóh se błowom wěrny je, ma Turka, bamž a skobjenje wscho, s nimaj stowarschene, žo skónčnje zyle sahubicź; žo Bóh chże s nami sjednocźicź, s nim wscho je pschewinjene.

Tuž hamjeń, Khrystschże, projimy; wschak ty nam schkit a pomoz žy, kryj naš dla czesćże žwojej'! My chzemy, twoje stadleschko, czi wopokasacź dźakni žo a spěwacź k czesćzi twojej.

Gustava Adolfowy pólny kerluſch, — sestajał Jan Altenburg, † 1640; — sešš. M. U.

b.

Sprócny sym, so lehnyć du,
swojej woči zańdźelu.
Wótče, woči strażerjej
twojej njech mi w nocy stej!

Hdyž sym dźens so přehrěšił,
ach, zo ty by njesudźił!
Twoja miłosć Khrysta z krwju
wuhoji wšak škodu wšu.

Wšitkim mojim přećelam,
Božo, pokoj poskić sam;
ludźo wulcy z małymi
njech su poručeni ći!

Měr wšěm khorym dušam daj,
sylzne woči wotpłokaj;
Božo w njebju strażuj ty,
zo nóc dobru změjemy! —

Luiza Henselec, † 1876; — zes. M. U.

Wulke wody — wulke nusy.

Pschezo sažo a sažo žo deschcźuje — pišamy tole 5. julija —, haj s cžažami žo žamo woda lije. Pschezo s nowa pschikhadźeja powjescźe, so žu tam a tam deschcźe a sliwki sle sakhadźake, so žu sniczźiše łuki a pola, sahrody a domy, haj so žu sniczźiše cžłowjeske žiwjenja. To je nusa, wulka nusa! Kóžda nusa je pak tu, naš, kiž my kschescźijenjo rěkamy, pruhowacź, hacž hischcże žmy wěscźi a žwěrni w tym wusnaczu:

„Wjetscha dyžli Bóh Knjes nusa njebudźe!"

Ssmy my to nětk hischcże? Ssy ty to? J Albert spěwa — Zionske hłoby 442 —:

„O Božo, nascha nadźija a pomoz we wschej nusy,
Kiž naš tu běsche sajała, ach njebudź nam też zusy,
Hdyž sažo wulka strachota žo s noweho k nam pschibliža.
Bjeć po nami žo horje!"

Bóh tón Knjes bě pomoz we wschelakej nusy, kotraž bě naš sajała. To dyrbimy wusnacź s dźakowanjom. Njedožaha to nascha wěra tak daloko, so też w tutej wodowej, deschcźowej nusy k Bohu pschikhadźamy a žo dowěriwje k njemu wołamy, my, kiž my kschescźijenjo žmy, my, kiž my žebi prajicź dyrbimy: Bóh tón Knjes je pomhał nam cžłowjekam we tej wjele wjetschej nusy, w tej hrěschnej nusy psches Jesuža Khrystuža! Njedyrbjał wón nam pomhacź chzycź a móz we tej wo wjele mjeńschej nusy, w tutej wodowej nusy? Je nam tola Pawoł Gerhardt hižo psched 250 létami, kaž bu nam to runje w poślednich dnjach doprajene, spěwał:

„Ach porucź Bohu žwěru žwój pucź a srudobu
A wopomń s prawej wěru: Bóh knježi na njebju.
Wón wětry, wětsik wodźi a wschitke mróczele,
Pucź, po kotrymž žo khodźi, tym žwojim sjewicź wě."

A hladasch-li do Stareho Sakonja, namakasch tam wěrjazych, kotsiž w tajkich a podobnych nusach njesadwělowachu, ale psched Bohom w modlenju a dowěrje wostawachu — a tola njeběchu, kaž my kschescźijenjo, wohladali tu luboscź Božu, kotraž je žo nam w Ssynu sjewiła. Dwaj psalmaj pschede wschěm cże nětko njewopuschczitaj, kotrajž wo wulkich wodach rěczitaj, kotrajž, njech też to w pschirunanju wo nimi rěczitaj, tola wulku wodowu nusu snajetaj: Psalm 69 a 124. Wobaj žwědczetaj wo hischcże wjetschich nusach hacž wodowych, wo tym, so wěrjazy Stareho Sakonja žo wustejachu na modlenje, na dowěrjenje, na tutu wulku wobsbožazu wustojnoscź, we kotrejž je w naschim cžażu telko kschescźijanow, cžłowjekow Noweho Sakonja, tak žnadnje wobhonjenych.

„Woda mi hacž k duschi stupa. Ja wjasnu w hłubokim błocże, hdźež žane dno njeje; ja žym w hłubokej wodże a nawalnoscże chzedża mje potepicź." — Psalm 69, 2, 3. —A tola: „Pomhaj mi Božo!" wón woła, a to we wjetschej, straschnischej nusy hacž tajkej wodowej! A wón je žebi wěsty, so žo podarmo njewoła, jeliso žo woprawdże a w duchu woła, hacž runje dyrbi wusnacź: „Ja žym wustał wot wołanja, moja schija je dybawa!" „Bóh budże pomhacź!" wón wusnawa a žo hižo pschihotuje dźakowanje, kotrež Bohu tomu Knjesej potom wuhotuje: „Ja chzu Boże mjeno khwalicź s kerluschom a chzu jeho wyšozy cżesćzicź s dźakom. To budże žo tomu Knjesej lepje lubicź dyžli woł, kiž rohi a schpary ma!"

A Psalm 124. „Tehdy budźichu naš wody potepiše, rěki budźichu psches naschu duschu schke, tehdy budźichu sdute wody psches naschu duschu schke!" — tehdy mjenujzy „Hdy by tón Knjes pschi naš njebył" we wschelakich wulkich nusach.

A njedyrbjeli my kschescźijenjo telko wěry a dowěry swjescź kaž tamni staroſakonjzy wěrjazy? Chzemy my žo dacź wohanibicź wot tutych? Tola nihdy niz, niz tehdy, hdyž tuta wulka nusa na naš pschischła, khłostacź naš a nasche hrěchi a naschu liwkoscź, niz tehdy, hdyž wona pschischła, bycź domapytanje a kschiž, niz tehdy, hdyž wona s dobom khłostanje a kschiž!

Sommer wusnawa — Zion. hł. —:

„Ach Knježe, nasche hrěchi žu wschu strafu wubudźiše
A wschemu kschižu, njesbožu nětk wrota wotewriše!"

A k wusnaczu pschisamknje modlenje:

„Tak k Tebi my žo wołamy wo twoju žmilnu hnadu!"

Tole dyrbi też nasch skutk bycź! Wójnska nusa bě swowała wožady a lud do wožebitych Božich žłužbow a modleńskich hodźinow a k tomu žwjecźicź wožebite pokutne dny. Njeje tuta wodowa nusa hischcże wulka doscź, so by žo to też nětkle tak stawało? A stawa žo to snajmjeńscha, so kóždy jenotliwy a so kóžda žwójba w modlenju pschebyła kóždy dźeń psched Bohom, so kóžda wožada w jenajkej myšli, kaž tydźenja tekst žadasche, psched Bohom žo pokorja a modli? Abo dyrbi to tuta nusa hischcże wjetscha bycź a straschnischa hacž hižo je? Struchłych wěschczenjow je tuto lěto 1926 — a też syma 1926/27 — jich doscź žobu na pucź dostało! — —

Sa někotre dny hakle tute dźenża pišane rynczki cźitacże. Schto bych ja radscho chzył hacž to, so by był potom mokry cżaž nimo a Boże žłónczko nam rjenje žwěczźiło, so bychu žo we wutrobach a domach a Božich domach pališe dźakne wopory tomu Knjesej, kiž s hnadu je k nam sažo pohladał! Bjes toho pak to njepóndże, bjes toho pak noweho trajazeho a měrneho sboża njesmějemy, bjes toho, schtož Nožaczicžanski farař Domaschka žebi žada — Zion. hł. 444 —:

„O Knježe, pokutu nam daj.
Ta je nam najnusnischa!
Se staroh' hrěcha wupomhaj,
Dha pomoz budże najblischa!"

Tehodla budź tak, kaž Zion. hł. II, 196 kažu:

„Knježe Božo, schto kaže nětko žo?"
„Ke mni wołaj w cżażu nusy,

Cžinicź nochzu ßo cźi zuſy!“
Sswěrny Bożo ßam, tak ßy kaſał nam.
Tuž nětk wołamy, wjeleż jich tu ßmy:
Naſche hrěchi wodaj, Bożo, pławimy, ach, ſ płaczom łożo!
Płomjo hněwa haß! Pſchestań ſchwikacź naß!“

Annabergſki ſjězd evangelſko-lutherſkich towarſtwow młodych holzow.

(Pokracžowanje.)

Hdyž prěni dźeń ſjězda ſtejeſche pod heßłom: „My ſtawy naſcheje zyrkwje!“ a druhi pod heßłom: „Jeſuß Khryſtuß Knjes zyrkwje!“ bě tſeczi dźeń, póndźela, 21. junija, ſtajeny pod ßłowo: „Naſche žiwjenje w ßłužbje zyrkwje.“ Tute tſi ßłowa pokažeja kóždemu, kajki ſaměr a ſmyßł tute ſjězdy a dozyła tute towarſtwa naſcheje evangelſkeje młodźiny maja, ſa kotrež pſchezo hiſchcźe tu a tam połne ſrosumjenje njeje, haj pſchecźiwo kotrymž pſchezo tu a tam ſpytaja dźěłacź.

Naſynk tuteho dnja, na kotrymž drje tu pſchezo hiſchcźe na 2500 holzow bě, bě rańſcha liturgiſka Boża ßłužba wſchěch w hižo ſ krókta wopißanej zyrkwi Sswj. Hany. K. ſuperintendenta Hanitzſch-Annabergſki ju wodźeſche, poſawny a piſchcźele ju pſchewodźachu. Jeje myßl bě wuſnacźe k naſchej zyrkwi ſ tſecźim artiklom. To ßo ſta ſ kěrluſchom, ſe ßłowom Biblije a ſe ßłowom Augsburgſkeho wuſnacźa; tute poßlednje pſchednjeße młoda holza. Pyſchny Boži dom bě ſaßo połny nutrnych; wſchudźom po zyrwi běchu rosdźělene korhoje towarſtwow. Cžujachmy ßo ſjednocźeni we wobſbožazej myßli: My ßmy wſchitzy, ſtari a młodźi, duchowni a woßadni, ſtawy jeneje zyrkwje, Khryſtußoweje zyrkwje! —

A potom tam w ſaßo zyle połnym rumje ßwjedźeńſkeho ſtana! Bych, kaž hižo pſched dwěmaj lětomaj w Lubiju, kóždemu, ſtarym a młodym, pſchał, ſo bychu ras ßobu byli, hdyž knjeni faraŕka Frölichowa ſe ſtami młodych holzow bibliſke rosrěcžowanje dźerži. Bě ſakłożene na Jana 13, 34, 35. Po zyłym ſtanje a na hłubi ſběhaja ßo ruki, ſe wſchěch kónzow ßo wotmołwja. Ssym wobkedźbował pſchi tamnych ſaſtojnikow ſamaritiſkeho wotdźělenja, kotrež je naß wſchudźom pſchewodźało, też do Bożeho domu a na Fichtelberg, a druhich ſ měſta, kak woni ßobu ſcźěhowachu tuto rosrěcžowanje, kotrež bychmy rad wſchitzy hiſchcźe hodźiny dołho ßobucžinili. Jara wuſtojnje a rjenje ſkónczi jo knjeni faraŕka ſ podawiſnu ſ dawnych lět Annaberga, kotruž pſchi ſkładnoſczi zyłu wojjewimy. Dopomni na row bratra a ßotry. Ssotra woprowaſche w płomjenjach ßo palazeho ſtarſchiſkeho doma pſchi wulkim wohenju ßwoje žiwjenje, dokelž njemóžeſche ſ płomjenjow wumóz duchakhoreho bratra. Luboſcź!

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a ſtat.

To najwažniſche, ſchtož mamy tu dźenßa ſapißacź, ßu nowe ſakonje, ſ kotrymiž ſměje ßo ſakſki ßejm ſaběracź, ſo by ſnajmjeńſcha ſ jenej wězu w dźělenju ſtata a zyrkwje poſtupował. S tutymi ſakonjemi dyrbi ßo tón ſwiſk zyrkwje ſe ſtatom wotſtronicź, kotryž w tym wobſteji, ſo ßu ſaſtojnizy zyrkwje ſ dobom ſtatni ſaſtojnizy a ſaßo, ſo maja ſtatni ſaſtojnizy ßobu wukonjecź dźěła krajneje zyrkwje. Do tutych poßlednich ßłuſcheja woßebje hamtſke hejtmanſtwa, kotrež maja w herbſkich krajach ßobu zyrkwinu inſpekziju a někotſi ſaſtojnizy wokrjeßneho hejtmanſtwa w Budyſchinje, też wokrjeßny hejtman ßam, do tamnych n. pſch. zyrkwiny rada pſchi wokrjeßnym hejtmanſtwje w Budyſchinje. S wotſtronjenjom tutych wobſtejnoſczow woteda ſtat wěſte dźěło, kotrež je hacž ßem wukonjał, a też wěſtych ſaſtojnikow zyrkwi; ſ tym pſchewoſmje pak zyrkej też wěſte wudawki, kotrež je nětkle ſtat měł. Tute wudawki ma pak, — a to je ßobu to ważne pſchi rosrißanju Lipſczańſkeho wulkoſtatneho ßuda, kotrež ßmy w ßwojim cžaßu też tu naſpomnili, — ſtat płacźicź. Doſtanjeja-li tute ſakonje połnu móz, njeje wěz dźělenja hiſchcźe rosrißana, jenož jenu krocžel dale je. Kaž wyſchnoſcź ßama piſche, ßu tute praſchenja, woßebje dokelž ßo tu to też wo wulke ſarunanje jedna, jara cžežke a wobſchěrne, tak ſo poßlednje rosßudźenje tak bórſy njepſchińdźe; tuto jene pak, to rosßudźenje wo tutych ſaſtojnikach a wyſchnoſcźach, chze wyſchnoſcź na cžiſte pſchinjeſcź a tohodla je naſpomnjene ſakonje pſchihotowała.

Snutskowne mißionſtwo.

W Němſkej ma evangelſke ſnutskowne mißionſtwo na 50 000 woßobow w ßwojim dźěle; mjes tutymi je wjaz hacž 36 000 diakonißow a ßmilnych ßotrow a pſches 3 000 diakonow. Tola to wſcho hiſchcźe njedoßaha. Wſchudźom ßo ſkorži, ſo dźěłacźerjo a dźěłacźerki ſnutskowneho mißionſtwa pobrachuja. Też to, ſo ſhonimy, ſo je jich w Němſkej na 60 000 katolſkich ßotrow pornjo 36 000 evangelſkich, nam praji, ſo pſchi wſchěm wulkim a wobſchěrnym ſkutkowanju evangelſkeho mißionſtwa naſch evangelſki lud dyrbi bóle ßwoje mozy napinacź. S dobom je tuto dźěło też rjany pucź ſa naſchich młodźenzow a ſa młode holzy, kotrež chzeja ſtupicź do woßebiteho dźěła w Knjeſowym kraleſtwje.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S Barta. Dźenßa, 11. julija, naſtupi naſch nowy knjes faraŕ, faraŕ Mróſak, ßwoje ſaſtojnſtwo. Witamy jeho wutrobnje do woßady a do faŕſkeho domu. Na woběmaj Božimaj ßłužbomaj ſměje ßwoje naſtupne prědowanje. — Też njedźelnik pſcheje k. fararjej Mroſakej Boże žohnowanje do noweho ſaſtojnſtwa.

S Kluſcha. Dźenß ſa tydźeń je ßwjedźeńſki dźeń ſa naſchu woßadu. K. faraŕ Kſchižan ſměje naſtupnej prědowani. Bóh žohnuj jeho a jeho dom ſa naſchu woßadu! — Naſch njedźelnik ßo ßobu wjeßeli a pſchiwoła nutrne „Pomhaj Bóh!“ ſaßo wrócźenemu ßerbſkemu fararjej.

S Noßacźiz. Naſch kantor, knjes wyſchſchi wucźeŕ Schleńkaŕ ßwjecźeſche 40lětny jubilej wucźeŕſkeho ſaſtojnſtwa. 35 lět ſ tutych 40 lět je pola naß ſ wucźerjom a kantorom. Se wſchelakich ſtron ßu ßo jemu pſchecźa a pſchipóſnacźa wuprajiłe a dary pſchepodałe. Tak też naſche dźěcźi jeho ſe ßłowami, kwětkami a ſ woßebitym darom ſwjeßelichu kaž też knjeni kantorku. Nimo toho bě ßo ſchulſke prjódkſtejeŕſtwo ſ zyrkwinſkim prjódkſtejerſtwom ſjednocźiło, a jejni ſaſtupjerjo pſchepodachu jubilarej ſańdźenu njedźelu rjany cžaßnik na ſcźěnu jako jubilejny daŕ. Popołdnju běchu ßebi kantorez ſchulſke dźěcźi pſcheproßyli a jim małe pěkne ſchulſki ßwjedźeń wuhotowali, kotremuž Bóh tón Knjes pſchi wſchěm hrimanju rjane ßłónczne wjedro ſpožcźi. Njech ßu k. kantorej Schlenkarjej a jeho mandźelſkej hiſchcźe žohnowane lěta ſaſtojnſtwa a ſbožowne lěta dalſcheho žiwjenja ſpožcźene!

W **Lubiju** wotměwa ßo dźenßa a jutſje roswucžowanje ſa wjednikow młodźiny a ſa ſtarſche ſtawy ſ młodźiny. Tajke něſchto je jara nuſne a ſpomóžne; nadźijomnje jich prawje wjele wobdźělnikow tutu prózu mytuje.

Liſtowanje: W. we W. ſa 7. p. T. — W. w Hu. ſa 8. p. T. — M. w R. ſa 9. p. T.

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 28.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **18. julija 1926** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

7. njedźela po sswjatej Trojizy.

Sjewjenje Jana 14, 4—16.

Žnjowy cźaš. Hdyž wjeczor po wšy khodźach, słyschach tu a tam wótre klepanje. Koša so wótsja. A nasajtra žnjeńzy a žnjeńzaŕki psched běłym žitom abo žołtej pscheńzu steja. S měrom schěroke kłošate polo w horzocźe leži. Mjes kłošami módry kostrjanz a cźerwjena kukel, wobras měra a cźicheje rjanoscźe. Kłošy a kwětki njewjedźa, kajki strach jim hižo hrosy. S móznym wotmachom žnjeńz košu sakoži. Schumjenje psches polo dźe. Koša swoje dźěło cźini. Stwjelza k semi padnu. To je jich wošud, pschetoż su srawe k žnjam. A kiž wy scźe se žnjeńzami a žnjeńzaŕkami, wasch nadawk je, tónle wošud wukonjecź. Njepschińdu wam pschi tajkim dźěle khutne myšle, pschirunanja s waschim šamšnym žiwjenjom?

To so w naschim tekscźe stawa. Tón nam mózny wobras wo poślednim šudźe pokaže. Na mroczeli šedźi Boži posoł, podobny na Božeho šyna. W ruzy wótry šerb dźerži. Pschikasnja so jemu pschinješe: „Sakoż twój šerp a žni!“ Běła kaž žnjowe polo semja psched nim leži. Sserp klinczi. Schumjenje psches ludy dźe. Ludźo dych sastaja a se styknoscźu na to cźakaja, schtoż ma pschińcź. Cźuja rosšudźazu hodźinu. Semja so žněje. Cźaš je saschoł, wěcźnoscź tu je.

Schtoż so tu nam jako wulki podawk pošledneho cźaša wopišuje, so pschezo sašo w žiwjenju jengtliweho cźłowjeka stawa. Sa kóždeho junu pošledni dźeń pschińdźe. Sa kóždeho junu s Božeje šwjatnizy hłós saklinczi: „Sakoż šwój šerp a žni s nim!“

Schto je žnjeńzaŕ, žnjeńzaŕka? Stary spěw to nam njech praji.

„Ta šmjercź je Boža žnjeńzaŕka,
Kiž šwoju móz ma wot Boha.
Dźenš košu šej wótsi,
Ta žiwjenje krótschi,
Tuž bórsy šnadź padnycź
Ty dyrbisch a swjadnycź.
Hladaj so, ty róžiczka!

Schtoż dźenš so seleni a kcźe,
To nasajtra šmjercź woteżnje:
Te njebjeske klucźe,
Kak mori je rucźe!
Jej lilije běłe
Ssu najdlěje kcźěłe.
Hladaj so, ty róžiczka!

Myšlimy pschezo na to? Ně, někotry dźeń so minje, a my njejšmy se žanej myšliczku na žnjeńzaŕku šmjercź spominali, kotraž sady naš steji. To hinak njeje, pschetoż je zyle njemóžna wěz, kóždе wokomiknjenje šmjercź psched wocźomaj měcź. Masch drje wjele tajkich, kiž šebi to žadaja; ale woni šami to njecźinja, dokelž kaž praja, je njemóžna wěz. Bóh Knjes je to tak postajił, so šu nam lěto, dźeń a hodźina naschеje šmjercźe njesnajomne. Bychmy hodźinu naschеje šmjercźe s wěstoscźu wjedźeli, bychmy wbohe stworjenja byłe! Wscha radoscź, wschón měr, wscha wjeselosć do dźěła by so s naschеho žiwjenja shubiła. Ně, njemóžemy stajnje na šmjercź myšlicź, a to też njetrjebamy.

Schtóž pak by nětk nawopak myšlił, so mamy dopomnjecźe na šmjercź zyle s naschеho žiwjenja wutupicź, so móžemy

cźinicź, kaž ptak schtruß, wo kotrymž ßo powěda, so ßwoju hłowu do pěska tyka a myßli: Hdyž ja ßwojeho pschescźěharja njewidźu, potom wón też mje njewidźi! — schtóž to měni, by błasń był. Wón njecha Boha srosumicź, kiž někotreho póßła nam pschipóßła: Kónz, luby cźłowjecže, wopomń! Kóždy wjecźor spanje, tónle bratr ßmjercže, k nam pschikhadźuje, so tu leźimy skoro jako bychmy morwi byli. Khoroscź do nascheho doma sastupi a schtom nascheho žiwjenja tschaße. Kaschcź we naschej jstwoje steji a cźiche blěde wobliczo móznje s nami rěcźi. Haj, druhdy schumjenje žałoßneho žnjoweho dnja na ludy pschikhadźuje: wójna ludźi po tyßazach poßyka abo straschny mór dom wot domu lěse.

Tohodla kónz, luby cźłowjecže, wopomń! Njeßměsch ßo wěrnoscźi sawrěcź, so ßy jenož maku khwilku na tutej semi do role cźłowjestwa spłodźeny, so jenož je wokomik trjeba, a ty tu morwy leźisch. Tsi dny twoje cźěło hischcže w domje wostanje, kaž ßnop na polu. Potom semja k semi, popjek k popjekej, próch k próchej pschińdże. Twoja duscha pak, to, schtož ty poprawom ßy, hdże twoja duscha dże?

Stari molerjo prjedawschich cźaßow ßu nam wobrasy wo ßmjercźi molowali. Tak mjenowane ßmjertne raje. Tam ßmjercź jako hußleńku widźisch. Na hußlach ßwoju schtucźku hraje. Ludźo ju ßłyscha a ßo sa ruku pschimnu, mužšzy a žónske. Dźiwi lóscht w jich wocźach steji. Sso wjercźo rejwaja. Wužiwajmy ßwoje žiwjenje! Chzemy jěscź a picź, spěwacź a skakacź, lubowacź a ßo wjeßelicź, pschetož jutsje ßmy morwi!

Hacž je Bóh tón Knjes khutne napominanje nam tohodla pschi pucźu postajił, so bychmy w lohkomyßlnoscźi žiwi byli a ßwój rjany cźaß w ßwětowych wjeßelach pschepraskali? Schto dha tajka duscha potom do wěcźnoscže psched Boże wobliczo se ßobu pschinjeße? Khutny cźłowjek tajke smyßlenje wotpokasa, dokelž je to jeho njedgostojne a duschu mori. Schtóž tak ßwoje žiwjenje pschecźini, ßo cźłowjekej runa, kiž jemu dowěrjene kubło pschěhraje. Jeho kónz je prjedy abo posdźischo bankrot. Prjecź je prjecź.

Nowischeho molerja snaju, kiž je ßebje ßameho hromadże se ßmjercźu molował. Widźisch mischtra, muža w najlěpschich lětach, psched wobrasom molujo stejo. Sady njeho steji ßmjercź a na poßlednjej trunje hraje. S khutnymi myßlemi moleŕ jej pschipoßłucha. Wón ßo ßmjercže njeboji. Ale melodija, kotruž ßłyschi, jeho hnuje, se wschěmi mozami dźěło ßwojeho žiwjenja dokonjecź. Sa tónle pohnuwazy wobras by ßo najlěpje Knjesowe ßłowo hodźało: „Ja dyrbju dźěłacź to dźěło toho, kiž je mje póßłał, dokelž dźeń je, nóz pschińdże, hdźež nichtón njebudże móz dźěłacź.“

K tomu chze ßmjercź naß pohnuwacź, dźěłacź na ßebi ßamym a dźěłacź sa druhich. Schto rěka prawje žiwy bycź, chze wona tebje nawucźicź.

Hdy by ty wopomnił: ßerp je blisko, žnjeńzaŕ hižo po pucźu a mój žnjowy dźeń psched durjemi — toho ßym wěsty, ty by hinak žiwy był, kaž ßy dźenża žiwy. To wulke by cźi małe było a to małe wulke. Wulke sda ßo tebi nětkole bycź pjenjesy a kubło, lóscht a wjeßela tutoho ßwěta, cźesćź a nahladnoscź. Wo to ßo tohodla pschede wschěm prózujesch, to sda ßo tebi to najwažnische bycź. Ale psched ßmjercźu je wschitko małe a kniczomne; pschetož ty wot wscheho toho niczo ßobu njewosmjesch. Hdy by to wopomnił, by ßo bóle wo kubła ßwojeje dusche prózował. Njeby ßo wjazy tak sa tym praschał, schto ludźo wo tebi rěcźa, ale, kajke měnjenje ma Bóh tón Knjes wo tebi. By ßwoje žiwjenje měrił po žiwjenju toho, wěcźneho žiwjenja. By pomału nawuknył, so njeje tón ßwojeje khudoby nastróżał. By ßo hańbował: tajke rjane wußywanje do role twojeje wutroby wot Boha a kajke khude žně wot tebje! By nawuknył tamnu próstwu: Božo, budź mi hrěschnikej hnadny! By ßwoju bibliju, kotraž nětkle njewužiwana něhdże w twojim domje leži, huscźischo do ruki wsał. Nětkle je wona tebi pschejara staromódna kniha; ale potom by tebi tale staromódna kniha była žórło žiweho troschta a wěcźneho žiwjenja. By pomału nawuknył, so njeje tón ßwobodny, kiž cźini, po cźimž ßo jemu chze, ale jenož tón, kiž cźini wolu ßwojeho Wótza w njebjeßach. By krucźischi był pschecźiwo ßebi ßamemu. A pschecźiwo ßwojim domjazym a ßußodam by pschecźelnischi a scźerpliwischi był, by s nimi wobkhadźał jako mrějazy s mrějazymi. Njeby chzył, so maja tu maku khwilu, kotruž ßu hromadże, srudne wobliczа. By był dźěcźo měra kaž Jesuß, kiž ßo hischcže s kschiża dele sa ßwojich njepschecźelow modlesche. Njeby ženje s wocźow puschcźił, so ßy tu na tejle semi, so by sa wěcźnoscź srawił. By wjeßela a srudobu tutoho cźaßa k tomu wužiwał, so bychu cźi pomhali po pucźu do wěcźneje domisny.

Haj, to by cźinił, hdyž — hdyž njeby było to sle „hdyž“, o ßebi myßlisch: Mam hischcže cźaßa!

S wotkal to wěsch? . . .

Wonkach na kěrchowje też tebi junu row ryja. A na hórku cźi tam kschiž abo kamjeń postaja. Schto budźa na njón napisacź? Dyrbisch mi pschidacź, so je tale myßl, s kotrejž chzu nětk skónczicź, rospomnjenja hódna. Twoje mjeno budźa tam napisacź. Ale to budże posdźischim narodam jenož hoły synk. To jim niczo njepraji. A twoje lěta tam ßnano napisaja a koho sawostajisch. To tomu, kiž nimo dże, da wopomnicź, kak pscheměnjenja polne je žiwjenje a kak njeßmilna ßmjercź. Ale s tym wschěm njeby niczo wuprajene było wo tym, schtož pschе to sachodne dże.

Něschto dyrbjało tam stacź wo tym, so ßy něschto wobßedźał, schtož tule semju pschetraje a kotremuž też ßmjercźi seschkodźicź njesamóże. To je jenicźzy Bóh tón Knjes. Tón ma bycź sałožk a wopschijecže twojeho žiwjenja. Najwyschsche kubło. Dyrbi tebi wjazy bycź, dyžli ßlěboro a skoto, semski lóscht a cźłowjeska khwalba, nan a macź, žona a dźěcźi. Hdyž móże ßo woprawdże na twój kamjeń napisacź: Bóh bě jeho duschi najlěpschi dźěł; we Bosy je žiwy był a we Bosy je wumrjeł, — potom njeßkuscheseh k tym, kiž ßu junu byli, ale do tych, kiž ßu wěcźnje žiwi.

Tuž, hdyž nětkle saßo koża brincźi a pschi poßyczenju cźi myßle na žnjeńzaŕsku ßmjercź pschińdu, kotraž sady tebje steji, ja cźi s wutrobu pscheju, so mohł se stareho spěwa, wo kotrymž prjedy w prěnjej schtucźzy ßłyschachmy, ßej poßlednju saspěwacź:

Pój, ßmjercź, pój ßem, ßo njeboju,
A woteźnej mje, róžicźku!
Hacž boli, schto wadźi?
Mje sahrodnik ßadźi,
Do njebjeß, tam ßebi
Mje rjeńschu debi.
Sraduj ßo, ty róžicźka! Hamjeń.

Pokaska.

a.

Hłóß: Sdźerž, Knjeże, ßwoje ßłowo ꝛc.

Cźesćź, Knjeże Jesu, wobkhowaj, na próstwu zyrkwje poßłuchaj, móz njepschecźelow k hańbje staj. jim dobycź nihdy njepschidaj!

Jich lesćź a ßylnoscź wulka je, a njeßměrne jich hordźenje; im nascha nadźija ßněch je, my žort ßmy jich a sazpjenje.

Nam wodaj słóšcź wschu naschu ty, naß njesahuß; wscha hnadny ßy! To njepschecźelam pokaž ty, so njeschutk jich ßu pospyty!

Sdźerž ßwoje ßnadne stadleschko, skicź měr a pokoj jemu ßo, so dopósnał by kóždy to, kak zyrkej prawa twari ßo!

So Bóh nasch ßy, — to widźecź daj, do hańby njepschecźelow staj, ßej pod schkit ßwój naß wukhowaj a ßwojim s nusy wupomhaj! —

Jan Heermann, † 1647; — jeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Jako wowcka Jezusa
sym ja połna wjesela;
wón, mój pastyr, za mnn khodźi,
mje na strowej pastwje wodźi;
wón mje znaje, lubuje
a mje z mjenom mjenuje.

Pod kijom sej pastyrja
wowcka khlěb swój namaka,
kotryž za nju stajnje khowa
a ju k nasyćenju woła,
a hdyž wona lačna je,
ju dźe k žórłu dowjedźe.

Njedyrbjała wowčička
tohohla być wjesoła?
Přetož tu po rjanych lětach
budu w njebju w rjeńšich hětach
bydlić w rucy pastyrja,
wozbožena wowčička. —

Luiza z Hayn, † 1782; — zes. Kullmann.

Annabergski sjězd evangelsko-lutherskich towarstwow młodych holzow.

(Pokraczowanje.)

Nětk scźěhowachu rosprawy hłowneje shromadźisny. Sajimawy bě pschednoschk pokładnika, kotryž wo wobstejnoscźach pokładnje a wo nowych pucźach k jeje poßylnjenju a k poßylnjenju zykeho dźěła rěczeschе. Jedyn s tutych pucźow je tón, so by kóžda młoda holza spytała we ßwojej woßadze dobycź pschecźelow tuteje nusneje a dobreje wězy, kotsiž bychu wob lěto też pschinoschk płaczili, ßnadź 1 abo 2 hr; wěso schtóž wjazy płaczi, je lubje witany. Bych tutomu zykemu wulkemu dźěłu pschał, so by we wschěch woßadach s najmjeńscha někotrych tajkich spěchowarjow namakało.

Knjeżna Vogelez-Drježdźanska poda rosprawu wo najważnischich podeńdźenjach stareho lěta, knjes farař A. Müller doda to a tamne. K tomu pschisamkny ßo pschednoschk knjesa fararja Beyricha-Lengenfeldskeho wo „Nasche žiwjenje we ßłužbje zyrkwje.“ Tutón pokasa, kak móże kóžda młoda holza ßobudźěłacź a skutkowacź we a sa woßadu a zyrkej. Tak ßu młode holzy kóžde lěto Boži dom wot horjeka hacź dele wumyke, tak ßwěczniki cźisczile, tak debja Boże domy, woßebje woltař a dupu s kwětkami a se selenym kóždu njedźelu, tak spěwaja, tak khodźa pschede wschěm kóždu njedźelu do Božeho domu atd. Schkoda, so dyrbjesche ßo pschednoschk pschesahe skónczicź, dokelž bě popołdnjo tu a hosczenzař hotowy, tutym stam wobjed pschihotowacź. Se spěwom wuklincza shromadźisna.

Jich najwjazy wobjedowasche saßo we wulkim stanje, mnoßy pak też domach pola hospodliwych Annabergskich a druhich.

Dołho njetrajesche a ßyły ßo saßo hromadźachu, ßebi wuleczecź na horu „Pöhlberg“, kotraž tak podobnje blisko mesta leži, kaž Lubijska hora, je pak 832 m. wyßoka. Někotsi jědźechu s autami horje, my s druhimi ßobu běžachmy a wužichmy kraßny wuhlad do dala, wjedźeni wot tam derje snateje diakoniße. Na horje bě wokschewjenje s kosejom a wschełaka sabawa. Tutu nam kusk nahły ale krótki deschcź pschetorże. To naß njenastróża. Wjeßeli cźehnjechmy saßo s hory, na korejß je też wyßoka wěża, do města, do zyrkwje ßwj. Hany. W tutej dźerżachmy s k. superint. Hanitzschom krótke nutrne wobsamknjenje a dźělenje. Knjeni faraŕka Fröhlichowa bě ßo hiżo na horje wot naß dźěliła a s nami rosßohnowała.

Mnoßy hotowachu ßo na dompucź. Na 600 je jich hischcźe wostało, my s Łużizy też; chzychmy nasajtra ßobu na najwyschschu horu Sakskeje, hdyž běchmy jej tak blisko po tak dalokej jěsbje wot domisny.

Sbytkny wjecźorny cźaß wużichmy hischcźe k tomu, ßebi hischcźe město wobhładacź a to a tamne wobstaracź. Pschekhodźichmy woßebje hischcźe ras rjanu zyrkej ßwj. Hany a dźěchmy potom na pohrjebnischcźo, na kotrymž pornjo wulkemu kschižej s kschižowanym steji „Lipa horjestawanja“, wo kotrejž druhi ras hischcźe nadrobnische sdźělimy. Je to wulke schtomisko, w lěcźe 1520 jako mały schtomik s wjerschkom do semje ßadźene. Je ßo saseleniko a rostko a wupschestrěwa mózne hakosy kaž ruzy a porsty k njebjeßam, pschißahajo kaž 1520/21,: ‚Sawěrnje, sawěrnje Bóh tón Knjes je żiwy a jewja ßo a cźini dźiwy.“ S nutrnoscźu stejachmy pod móznymi hakosami, kotrejž ßu, kaž hischcźe derje widźisch, s korjenjow wurostłe.

Na to dźěchmy domoj, so bychmy s najmjeńscha někotre mjeńschiny też naschim hospodliwym pschecźelam wěnowali; k tomu njeběchmy hacź dotal wjele khwile měli, dokelž bě jene wuhotowanje po druhim. (Pokraczowanje.)

Zyrkej a stat.

— Tydźenja naspomnichmy tu naczisli nowych sakonjow wo dźěłanju statnych a zyrkwinych sastojnikow. Tute sakonje ßu pschijate. To směje bórsy dalschich scźěhwkow sa naschu krajnu zyrkej, woßebje też sa naschu Łużizu. S tutymi sakonjemi sběhnje ßo dotalna konsistorialna wyschnoscź pschi wokrjeßnym hejtmanstwje w Budyschinje, sa nju pschewosmu schtyri superintendentury zyrkwine sarjadnistwo. My Sserbjo budźemy potom dźeń wote dnja na to dopomnjeni, kelko dorosumjenja je sakska synoda sa naschu woßebitoscź měła.

— **Sa pschichodne lěto 1927** pschihotuje ßo nowa protestantiska ßwětowa konferenza, kotraž ßo do Lausanne w Schwizy powoła. Němska sakska katolska nowina to ßwojim cźitarjam se scźěhowazej ßadu wosjewja: „Nach dem vorjährigen erfolglosen protestantischen Kirchentag von Stockholm soll nächstes Jahr ein zweiter Versuch gemacht werden. Tu móże ßo prajicź s němskim prajidłom: „Der Wunsch ist der Vater des Gedankens.“ Tón hobrski swažliwy pospyt, wschě te wschelake zyrkwje a wusnacza, kotrejž njejßu romsko-katolske, swoacź k ßwětowej konferenzy, njeje hiżo tohodla bjes wuspěcha był, dokelž ßu ßo tam seschłe. A k tomu ßu dźěłali a dźěłaja dale. —

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Knjes farař Matej Urban-Khróstawski** je 13. julija ßwjecził s Bożeje hnady 80. narodniny. Nasche „Pomhaj Bóh“ spomina na njeho s wulkim dźakom. Je wón tola jeho

najßwěrnischi a najpilnischi ßobudźěłaćeŕ, woßebje schtoż kěrlusche nastupa. „Sserbske Nowiny“ ßu knjesej fararjej wěnowałe woßebite wopominanje we ßwojim 160. cźißle; na tuto tu dźenßa ſ krótka naschich cźitarjow kedźbliwych cźinimy. Knjesej fararjej Urbanej pak pschinjeßemy ßwoje najnutrnische ßbožopschecźa, jemu wuprajejo wutrobny dźak ſa wscho to wobschěrne ßwěrne dźěło, kotreż wón naschemu kopjenku je wěnował a hischcźe wěnuje. Bóh luby Knjes žohnuj naſcheho spěwarja ſa to a spožcź jemu hischcźe dołhe žohnowane lěta, połne ßboża a wjeßelenja a spokojenja! My ßmy ßebi wěscźi, ſo wón ſ tutych mozow, kotreż Bóh jemu w 9. lětdźeßatku žiwjenja spožcźi, też něschto na naſcheho njedźelnika nałoži.

— **Se ßerbskich woßadow.** Każ ſhonimy, póńdu na Michała tſjo ßerbſzy duchowni na wotpocźink, kk. fararjo Handrik-Huſcźanski, Mrósak-Rakecźanski a Räda-Budyſchski. Ketliczańſe farske měſtno je hižo prósdne; to bychu potom schtyri byłe. A duchownych, kotſiż ßu ßerbskeje rěcźe mózni, nimamy ſwonka naſchich woßadow w Sakſkej žanych, khiba k. fararja Riotu a k. fararja Rěſbarka, kotryž je pſched krótkim ſe Sserbow do Němzow ſchoł. To ßu tak ſrudne wuhlady, kajkeż drje ßu w ſakſkej Łužizy lědy hdy byłe ſa naſche ßerbſko-němſke a němſkoßerbſke woßady.

S **Klukſcha.** Sańdźenu ßrjedu naſch nowy woßadny farař, knjes Kſchižan, rodźeny ſ Hodźija, poßledni cźaß w Dohna nad Łobjom ſkutkujo, k nam ſacźahny a bu ßwjatocźnje powitany. Na mjeſy woßady we Sahłowje jeho pod cźeßnymi wrotami ßyła woßadnych a hoſcźi (na cźole woßadni a wjeßni ſaſtupjerjo ſ towaŕſtwami, mjes nimi wojeŕſke towaŕſtwo, każ ſ młodźinu a ſchulſkimi dźěcźimi wocźakowachu. Po rjanym spěwje młodych holzow, pod wjedniſtwom k. kantora a wyſchſcheho wucźerja Hantuſcha: „Bóh poſtrow cźe!“ pſchedneßeßenym, knjeſa fararja, jeho mandźelſku ſ pſchitomnym ßynom knjes měſtopſchedßyda woßadneho ſaſtupjeŕſtwa Hermsdorf nad Kupoju wutrobnje powita, jemu ßožo a žohnowanje na dołhe lěta we woßadźe pſchejo, na cźož ßo powitany ſ heßłom: „To je tón dźeń, kotryž tón Knjes cźinił je“, podźakowa. Rjany cźah pod khłódkom lipoweje aleje a ſe ſynkom wſchěch ſwonow pſchi ßkónczku, kiž tak rjez prěni krócź ſaßo zyły dźeń Bożu ſemju a naſche žnjowe ſahony poſkoczeſche, do faŕſkeho dwora ſacźahny, kiž ßo ſ wulkej ßyku wobdźělnikow napjelni. — Po spěwje „Hacź ßem je Bóh Knjes pſchiwjedł naß“ a „S Knjeſom ßwój ſkutk ſpocźinaj“, każ po powitańſkim ßkowje k. měſchcźanoſty Schuſtera, k. farař Mikela ſ Maleſchez jako woßadny vikař (hižo k druhemu raſej) w němſkej a ßerbſkej rěcźi poſtrow wjeßela, ßboża a měra, każ woßebite ßerbſke „Pomhaj Bóh, Bóh žohnuj Waſch wonkhód a nutskhód!“ nowym wobydlerjam rjenje wot nutſkach a wonkach ponowjeneho faŕſkeho doma, pſchiwoła. Po pěknych hróńczkach ſ kwětkowymi darami młodźiny a pacźeŕſkich dźěcźi, każ pſchi ſaſtupje do woßady tak hischcźe tu ras poſkicźenych a napoßledk ſ wutrobnym ßkowom k. wyſchſcheho wucźerja Hantuſcha jako ßobudźěłacźerja, ßo ßwjedźeńſzy powitany knjes w mjenje ßwojich ßwójbnych hnuty ſa wſchitke wopokaſanja cześcźe, luboſcźe a dowěrjenja wutrobnje dźakowaſche, ſpominajo, kak wjeßeły je pucź do lubych Sserbow ſaßo naſtupił, a ſ kajkej dowěru woßebje dźiwajo na bohate wobdźělenje młodźiny do pſchichoda woßady a zyrkwje hlada. Pſchekwapjaza powěſcź běſche też, ſo je ßo ſe ſtrony młodźiny na 400 hriwnow ſa wudebjenje woltarja a dupy pſchi ſkładnoſcźi ſaſtupjenja noweho fararja nahromadźiło. Shromadnje wuſpěwana ſchtucźka: „Njech ſtajnje ſawoſtanu!“ ßwjatocźnoſcź wobſamkny a pohoſcźowańſka hodźina hiſchcźe ſaſtupjerjow woßady a wßow ſ cźeßnje pſchijatymi nowymi wobydlerjemi fary ſjednocźi. Bóh da naſchej woßadźe po cźeßkich tydźenjach, hdźeż ßo Schprjewine žołmy wot Sałhowa hacź do Noweje Wßy ſahubjejo pſches ſahony walachu, ſaßo nowe žohnowanje a ſradowanje a ſjednocźuj pod ßwojim duchownym žohnowanjom pſches ruku knjeſa fararja Kſchižana wſchitke jejne ſtawy!

S Rakez. Sswěrna cźitarka njedźelkeho łopjeńka „Pomhaj Bóh“ je w ſańdźenych měßazach w Rakecźanſkej woßadeźe ſemrěła. „Pomhaj Bóh“ běſche ſa nju natwarjaze, troſchtowaze a poßylnjaze we wjeßełych a ſrudnych dnjach, w horju a tyſchnoſcźi, kotreż je też wona tak cźaſto woptacź dyrbjała we ßwojim žiwjenju. „Pomhaj Bóh“ běſche jej ßobu to najlubſche, tak ſo ßo wona w ßmjercźi też wot njeho dźěliccź njemóżeſche a wuproßy ßebi pſchi ßwojim wotßalhiczu, ſo bychu jej poßlednje cźißła „Pomhaj Bóh“ ßobu do kaſchcźa połoźili. Kak ſahańbi tuta ſtara ßerbſka macźerka někotruźkuli ßerbſku ſe ßwojim pſchikładom. W najwjazy ßerbſkich ßwójbach je nabožnoſcź a narodnoſcź na bok cźißnjena, na jeje měſto je ſtupił duch hordoſcźe, naſdatoſcźe a ßebicźiwoſcźe, kelko macźerjow hiſchcźe je, kotreż ßwojim dźěcźom ruczki ſtyknu k nutrnej modlitwje, kelko jich je, kotſiż ßwoje ſchulſke dźěcźi hiſchcźe ke mſchi ſcźele, ſo by ßo jim do wutroby ſaſchcźěpiło to, ſchtoż jich poßylnja a ſdźerži w poſdźiſchim žiwjenju? Dźenßniſche cźłowjeſtwo nima khwile do ßo hicź, wone je žiwe we wjeßelu a rejwanju — ſo by jo Boži ßud napadnył njepſchihotowane, każ paduch w nozy. Dw.

— S **Paleſtiny** pſchikhadźeja ſajimałe a ſwjeßelaze po**wjeſcźe wo hojenju wußadnych.** Schtó njeby ſnał ſ Noweho Sakonja tutu žałoſtnu khoroſcź: wußad! W Jeruſalemje je bratrowſki wuſtaw „Jeſußowa pomoz“. W tutym ſkutkuje domoródny arabſki kſcheſcźańſki lěkaŕ dr. Canaan, kotryž, każ też druſy, tutych wbohich khorych hoji ſ nowym woßebitym ßrědkom, kotryž „Aiouni“ mjenuje. Tuto lěkaŕſtwo ßo wußadnym do krwě ßyka. S nim ßu 1924 prěnje wuhojenje wußadneho dozpili; w lěcźe 1925 buſchtaj dwejo jako wuhojenaj puſchcźenaj a lětßa bu nětko ſaßo ſchtwórty ſa cźiſty prajeny. Pſchiwuſni a pſcheceźeljo pſchińdźechu połni radoſcźe a a dźaka po njeho; rěka Ali Mahmed. — Też wſchitkim druhim we wuſtawje pſchebywazym je tuto lěkaŕſtwo położenje pſchinjeßło, tak ſo ſ najmjeńſcha ſ cźaßami žanych boloſcźow nimaja a ſo móża też w domje a ſahrodźe ßobu dźěłacź. Hižo tole je ſa nich wulke położenje a rjana pomoz w jich ſtyſka połnym cźeŕpjenju. A k tomu maja tu nadźiju, ſo tuto lěkaŕſtwo ſkóncźnje tola hiſchcźe też w nich tute mordaŕſke bazille wußada mori. Schtó njeby to cźyſt ſ tutymi wbohimi ſacźuwacź wjeßele a dźak!

Liſtowanje: W. w Hu. ſa 8. po ßwj. Tr. — M. w R. ſa 9. po ßwj. Tr. — **Dw. w R.:** Wutrobny dźak. Ssmy ſa kóżdy pſchinoſchk ſ woßadow dźakowni a wobžarujemy, ſo ßo naſche woßady, a to jich wodźerjo każ laikojo, tak jara porědko ſ tajkim ßobudźěłom pſchiwacźa. Red.

Liſtowanje nakłada: Knjes farař W. we W. njeje ſa 7. po ßwj. Tr. prědowanje pósłał; běchmy tohodla nuſowani, ßo ßami ſtaracź.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 30.

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **25. julija 1926** **Bautzen**

Čišćicź a nakład Smolerjez knihicžiſchčźerńnje a kniharńnje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadza kóždu ſobotu a płaczi běrtlěmje 78 ſtotych pjenjezłow.

8. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mat. 7, 15—23.

Schtóž chze wjedźecź, kajki Jeſuß běſche a ſchto wón wuczeſche, njech ßebi jenoż krótke ſtawy pſchečźita, kotreż Jeſußowe přědowanje na horje wobſamknu. (Mat. 5—7.) Huſto ßu drje prajili, ſo je w tutym přědowanju pſchemało wo Jeſußu ßamym rěcź, ale w kóždym ßłowje jeho ßłyſchimy. Kóžde ßłowo ßo na cžłowjeſku duſchu měri a ßo do njeje ſaſchčźěpja, dokelž nam pſchezo ſaßo něſchto wot jeho luboſcźe, ßwjatoſcźe a bójſkeje wyßokoſcźe pokaſuje. Ale tuto přědowanje na horje nam tež wopißuje, kajzy dyrbja cźi bycź, kotſiž chzedźa ßo měchčźenjo jeho kraleſtwa ſcžinicź, kotſiž ßłuſcheja k jeho ſtadłu. Na tym móžemy ßo pruhowacź, hacž ßmy hižom tak daloko, ſo móžemy ßo ſ dobrym prawom do jeho wucžomnikow licžicź. A tym, kiž ßo pſchi tym na wutrobu dyricź, jeho ßłowa ſaßo nowu wjeßełoſcź dadźa: jim pucź pokaſuja, kotryž wjedźe do Khryſtußoweho kraleſtwa, pokaſuja jim wodźerja, kiž dźe po pucźu prjedy nich. Wěſo „te wrota ßu cžěßne a tón pucź je wuſki.“ Tehodła hladajcźe ßo!“

Dobry, prawy wjednik ženje njeſkomdźi naß, hdyž je nam prawy pucź pokaſał, tež na ſtrachi kedźbnych cžinicź, kotreż mohłe nam ßnano hroſycź. To Khryſtuß tu cžini: hladajcźe ßo.

Stajmy ßebi najprjódzy cžłowjekow pſched wocži, kotrymž ßo tute napominanje ſta. Jeſuß tym jo pſchiwoła, kotſiž běchu k njemu pſchiſchli, ſo bychu na jeho ßłowa poßłuchali, w kotrychž wocžach běſche praſchenje widźecź: „Kak móžu ſbóžny bycź?“ Tež naß, kiž chzemy po pucźu k ſbóžnoſcźi khodźicź, chze tón Knjes proßycź a napominacź, ſo njebychmy prawy pucź ſmylili: „hladajcźe ßo!“ Njepadnje na naß pſchi tym kaž hroſa a bojoſcź?

Kak někotry ßebi myßli, ſo je dobry kſcheſcźijan, a ßo wjeßeli, ſo je w Knjeſu měr a pokoj ſa ßwoju duſchu namakał. Njeje potom ßurowje, ßo ſ tajkeje wjeßełoſcźe ſaßo wutorhnjeny ſacžucź? njeſda ßo, jako njemohł nam ženje njemyleny měr ſa naſchu duſchu naſtacź, jako dyrbjeli ßo pſchezo ſaßo na bědźenje hotowacź? Temu tak je. Njech ßo hiſchcźe tak jara prózujemy, po Božich pucźach khodźicź a po jeho woli cžinicź, tak pſches měru wěſtych ßo ſacžuwacź njedyrbimy. Dyrbimy ßo hladacź, runjež měnimy, ſo ßmy we Boſy derje ſkhowani. Pſchetož wſchelake naß ſkradźu nadběhuje, kotreż móže naß wot praweho pucźa wotwjeſcź a naſchemu ſtejiſchcźu k Bohu a naſchemu ſbožu ſchkodźicź.

„Hladajcźe ßo falſchnych profetow.“ na ßwojim žiwjeńſkim pucźu niz jenoż wodźerjow ale tež ſawjednikow ſetkamy. Hižom w cžaßu teho Knjeſa tajzy wuſtupichu, ſwonkownje měrni kaž jehnjata, kotreż ßłuſcheja k ſtadłu dobreho paſtyrja, ſnutſkownje pak torhaze wjelki, kiž ſpytachu ſtadło rospróſchicź. Tež japoſchtoł Pawoł njemóže móznje doſcź na ſtrach ſe ſtrony tych pokaſacź, kiž ſawjedu ſ łahodnymi rěcźemi njewinojte wutroby. A dźenßa? Jako prawy profeta je Khryſtuß pſches lětſtotetki do přědka hladał, hdyž ras praji: „wjele falſchnych profetow poſtany a jich wjele ſawjedźe.“

Dźenßa je wjele falſchnych profetow, kiž njekhodźa k nam we wowcžej draſcźe. Zyle jaßnje praja, ſo do Boha wjazy njewěrja. Khryſtuß, Boži ßyn, žiwjenje po ßmjercźi, Boże ſapłacźenje na poßlednim dnju, to wſchitko ſa nich njewobſteji. Tuž chzemy ßo tež tajkich hladacź, njech Khryſtuß jich

tola lědom měnjesche. Pschi tym móżemy też na tamnych myßlicź, wo kotrychž rěka: „Ssu tajzy, kiž ßo tam a ßem do khěžow ßunu“, a tak ſtadło rosprószcha, kotreż chzyſche ßo wokoło ßwojeho paſtyrja ſhromadźicź. Hladajcźe ßo! So bychmy tu jaßnje widźeli, nam tón Knjes pucź pokaže, na kotrymž jich pósnajemy: „na jich płodach dyrbicźe wy jich pósnacź.“

To njeje ſwonkowny wuſpěch, kotryž maja tamni ludźo. To ſke ma tola w ßwěcźe najwjazy pschiwißowarjow a pschecźelow. A też ſe ſkutkami móża naß runje tak derje ſjebacź kaž ſe ßłowami. Ale falſchnych profetow je dźenßa wſchudźom doſcź. Schto pytaja ludźo pola nich? Nowu wucźbu, w kotrejž nochzedźa wjazy niczo měcź wot naboźiny, Boźeho ßłowa, Boźeho Ssyna. „Ja ßym waß wuſwolił a poſtajił, ſo byſchcźe wy ſchli a płód pſchinjeßli a ſo by waſch płód woſtał“, praji Khryſtuß ßam. Pschipowjedźenje ſjewjenja Jeſom Khryſta, Boźeho Ssyna, je płód, kotryž dyrbimy do cźlowjeſkich wutrobow ſtłóczicź, ſo by pschezo ſaßo płody pſchinjeßło.

Ale też tu ſaßo ſtrach hroſy. „Jich wjele budźe ke mni rjez na tamnym dnju: Knjeże, Knjeże, njejßmy my w twojim mjenje wěſchcźili? njejßmy my w twojim mjenje cźertow won honili? njejßmy my w twojim mjenje wjele ſkutkow ſcźinili? To ßu ludźo, kotrymž njepobrachuje wědomnoſcź, pósnacźe wo Khryſtußu, maja cźiſtu wucźbu a ßo ſkutkow khwala, kotreż ßu w mjenje Jeſom Khryſta cźinili, a tola budźa ſatamani. Wſchitko ßu ſcźinili ſ wulkim ſahorjenjom, ale bjes Khryſtußoweho ducha. Schtoż wo jich wěſchcźenjach płacźi: „A hdy bych ja wěſchcźicź mohł a wjedźił wſchitke potajnſtwa a wſchitko pósnacźe; a hdy bych měł wſchitku wěru, tak ſo bych hory pſcheſtajił, a njeměł luboſcźe: dha bych niczo njebył,“ to też wo jich zykym źiwjenju płacźi. Jim móz kſcheſcźijanſtwa pobrachuje: luboſcź, mjeno teho Knjeſa je jim jenoż zyle ſwonkownje mózny ßrědk, a wſchitko jenoż ßwojeje cźeſcźe dla cźinja. To ſ teho jaßnje pósnajemy, ſchtoż ßami praja. Pschezo jenoż wo tym rěcźa, ſchtoż ßu ßami wſchitko ſcźinili, khwala ßo ßwojich ſkutkow. Tohodla ßudźenje Sbóźnika: „Ja waß nihdy njejßym ſeſnał; dźicźe precź wote mnje wſchitzy, wy ſkóſtnizy.“

Tamny ſtrach, kotryž nam tón Knjes pokaže, je wulki. Cźlowjeſka wutroba ßo rad ſ tym ſpokoji, wucźbu ſwonkownje pſchiwſacź, ke Khryſtußej ßo pſchiſnacź. To leži jara bliſko w cźaßu, kotryž lubuje, wězy ludźom pſchinjeſcź, ale niz na to hladacź, hacź je wědomnoſcź prawa, hacź je ſhonjenje prawe. Kaž pola tych, kiž měnja wſchitko wědźecź, tola khutnoſcź ßameho ßwojeho dźěła pobrachuje, tak pobrachuje huſto pola kſcheſcźijanow khutnoſcź bědźenja, ſhonjenja, modlitwy. Haj wſchitzy, kiž cźinja ſkutki kſcheſcźijanſkeje luboſcźe, njemóża prajicź: ta luboſcź Khryſtußowa naß k temu pſchihnucźi. Kak někotry cźini ßebi ſ toho cźeſcź a pußawk pſchecźiwo ſtróżenju ßwědomnja a ßuda.

Tehodla kedźbuj na ßwoju wutrobu! Naſch Sbóźnik nam praji, kak ßo móżemy teho ſtracha hladacź. Jenoż cźi, kiž Boźu wolu cźinja, pſchińdu do njebjeſkeho kraleſtwa. A hdyž wſchědnje ßo prózujeſch, ſprawnje a ßwěru po Boźej woli źiwy bycź, maſch ty potom hiſchcźe khrobłoſcź, na ßwoje ſkutki pokaſacź a ßo powołacź?

Proſchmy wſchědnje Boha wo nowu wutrobu, kotraž niczo njewě wo hordej ßamoprawdoſcźi, ale kotraž proßy: cźiń mje sbóźneho, Knjeże Jeſu, dokelž ßam pſcheßłaby ßym! K temu ſakhowaj Bóh naſche wutroby a pomhaj nam Jeſom Khryſta dla! Hamjeń.

Pokaſka.

a.

Hłóß: Nět pſchiſchoł ſbóźny dźeń ßem je ꝛc.

Dźak Bohu! njedźela je tu, tak tydźeń nowy ſapocźnu. Dźenß Bóh mój ſtworił ßwětko je, mój Sbóźnik pſchinjeßł źiwjenje. Halelujah!

Dźeń tónle je, hdyž Khryſtuß je wſchak ſa mnje ſtanył ſe ßmjercźe a wobdarił mje ſ prawdoſcźu, ſe ſbożom, troſchtom, ſbóźnoſcźu. Halelujah!

Dźeń to dźě prawje ßłóncźny je, kiž połne dawa wjeßele, hdyž wujednani ſjBohom ßmy, ſo Boże dźěcźi rěkamy. Halelujah!

Mój Bożo, ßłowo źiwjenja ſdźerž mi a wjedź mje do njebja! Njech tu ßym źiwy w ßwjatoſcźi a khwalu cźe we wěcźnoſcźi! Halelujah!

Jan Olearius, † 1684; — ſeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Rano zahe wotpósłany
přečel mój najlubši rjany,
Jezus Khrystus požadany,
k wšitkim durjam přistupi.

Wotewŕče dźě khětře jemu,
nawoženi najlubšemu!
Stańče z łoža, prajče k njemu:
„Pój k nam, Knježe Jezuso!“

Wšědnje pola nas chcył wostać,
złeho njepřečela khłostać
tak, zo móhli zbóžnosć dóstać,
— budź naš dobry pastyř sam!

Pas nas krasnje we zahrodźe
tu, hdźež twoja noha khodźi,
wodź nas k čerstwej žiwej wodźe!
Z tobu khodźmy won a nutř!

Hamjeń, haj pod modlitwami
dźensa njepóńdźemy sami;
Jezus Khrystus póńdźe z nami,
— to je naše wjesele.

Gerhard Stip, † 1882; — zes. Michał Domaška, † 1897.

Annabergſki ſjeſd evangelſko-lutherſkich towarſtwow młodych holzow.

(Pokracźowanje.)

Wutoru rano ¼7 hodźin wujědźe woßebity cźah ſ Annabergſkeho dwórniſchcźa. Wjazy hacź 600 młodych holzow a pſchewodźerjow wjeſeſche ßo ſnim dale k połodnju a wyſche horje do hór. Chzychmy na Fichtelberg, najwyſchſchu horu naſcheje Sakſkeje, 1215 metrow wyßoku.

Bě to rjane ranje a kraßny dźeń nam kiwaſche. Wjeßelachmy ßo, ſo běchmy ßo wot wſcheho ſpocźatka ſa tutu daleješbu rosßudźili. Bě to też jenoż ßnadny pjenjes, ſchtoż ſa nju ſapkacźichmy, jenoż 1,20 hr. Też w tutym bě to wſchěm wobdźělnikam widomne, kajkich wołóżenjow a dobrotow maja, hdyž ßo w tajkich wulkich towarſtwach ſjednocźeja — nimo wſchěch tych druhich waźnych wězow, kotreż ßo ſ tym dopicź hodźa. Pſchemałło ßo hiſchcźe pſchezo pola naſchich zyrkvinſzy ſmyßlenych ſtawow naſcheje evangelſkeje zyrkwje tole ſpósnawa, waźi a wużiwa. Móżemy a dyrbimy nawuknycź wot katolſkeje zyrkwje a niz najpoßledy wot tych, kotſiž pſchecźiwo zyrkwi a naboźinje dźěkaju: do zykła dyrbimy ßo ſeſtupacź. Wjeßeli jědźechmy pſches kraßnu krajinu, bohatu na rjanych lěßach. Hladajźy dźěſche to wyſche a wyſche, pſches hory a doły. Něſchto woßebite ßu tu w Rudnych horach wy-

ßoke mosty, ßobu najwjetsche a najdlěsche, kiž mamy. Bórsy dyrbjachmy pschestupicź do druheho cźaha mjeńscheje żelesnizy. Tutón potom ſ nami dale jachlesche. Po něktorych stazijach bu wolóżeny. Ssnadź pokoiza jón wopuschcźi, so by hižo wot tud pěschi dale puczowała. My drusy wjesechmy ßo wysche a wysche, doniž w Oberwiesenthalu njewustupichmy.

Tam k prawizy kiwasche Fichtelberg, k lěwizy ſ Cźěskoßkowakskeje něschto mało wyschi Keilberg. Něktosi ſ nascheje cźrjódy seßydachu ßo do noweje po powjasach jěsdźazeje żelesnizy a jědźechu w powětsje wißajo horje. My drusy nastajichmy ßo pěschi na pucź a stupachmy wysche a wysche. Pschińdźechmy nimo woßebiteho, njech też niz woßebneho pomnika: sapocźane murje, hromady zyhelow a kamjenjow! Sapocźatk pomnika, kotryż dyrbjesche wosnamjenjecź sjednocźenstwo ludow Němskeje a Awstriskeje! Wón bě nam w małym tak prawje wosnam wobstejnosczow, kajkeż ßu!

Bórsy po tym běchmy horjekach. Cźi, kotsiž běchu ßo wjesli, tam wěso hižo běchu a też dźěl tych, kotsiž běchu dalschi pucź běżeli. Wobschěrne rumnosćże ßo pjelnjachu, pobocźne dyrbjachu ßo nam wotewrjecź. Běchmy ßo pschisjewili; tuż buchmy derje hospodowani. Woßebite swjeßelenje ßo nam dosta ſ tym, so rudnohórski spěwać a pěßnjeć wustupi a nam někotre se ßwojich daloko a schěroko snatych spěwow pschednjeßy. Bě nam k woli na poli ßwój płuh stejo wostajił a pschikhwatał, so by snajmjeńscha mału khwilu mjes nami był, hacźrunje mějachu tam na wyschinach ratarjo cźim nusnischo, dokelž bě jich hewak hižo psches symu sapośdźene dźěło dołho trajaze deschcźowe wjedro bóle sapośdźiło.

So ßmy tam wjele stow pohladnizow pißali, to drje njetrjebam hakle wusběhnycź. To je hewak tak, to bě ſ połnym prawom tu tak, hdyž běchmy na tutej najwyschschej horje nascheho kraja. Wonkach ßo roshladowachmy; najwjazy drje jich też na wěži poby, so by ßo dale hladało do bliskeje Cźěskoßkowakskeje a k połnozy do sakskich dolinow. Pódla hosćzenza je tam też wjedrownja natwarjena, kotrejež wěża tam tohorunja do dala shladuje.

Skónczńje hromadźachu ßo wschitzy wokoło k. fararja Langi-Annabergskeho, kotryż nam tam na tutej wyschinje dźerżeschе poßlednju nutrnosćź dźělenja. Dźak a wjeßele a ßlubjenje, to běchu jeho ßłowa, to stejesche w jeho wóczkomaj a w tych stach wóczkach wokoło njeho, to pjelnjesche nasche wutroby, tak so ßo pscheliwachu, so khěrlusche k módrym njebjeßam klinczachu! —

S hory dele cźehnjechmy po dalschim wokołopucźu, kotryż naß nimale hacź k cźěskej mjesy dowjedźe a psches hona wjedźesche, kotreż hižo k horje Keilberg ßłuschachu. Schtomy rostu tam hacź na hory horje, ale na wyschinach ßu tak nimale wschěm wjerschki wotlemjene. Ssněh a wichor to dokonjetaj a njecźerpitaj, so schtomy pschewyßoko ßwoje hłowy k njebju sběhaju. Bě to rjany njech też daloki pucź, tam dele do Oberwiesenthala. Derje a cźaßa doscź tam dóńdźechmy. Sawrótny cźah tam na naß cźakasche. Bórsy ßedźachmy wschitzy w nim. Jako wotjědźe, seschěri naß krótke njewjedro ſ deschcźom. Tola my běchmy wukhowani a dołho njetrajesche a horze połońsche ßłónczko wobßwětlesche nam krajinu.

Bě to rjana jěsba do dolinow dele. Běchmy w naschim wosu Łużiczenjo ſ nižinow a ſ horow, ale pak też Lipscźanszy tam běchu a Annabergszy a cźinjachmy tak někotre nowe snajomstwo. Cźaß njebu nam dołhi. Pschesahe běchmy saßo we Annabergu, wokoło 2 hodź.

(Pokracźowanje.)

Zyrkej a stat.

Sakski ßejm bě 8. julija sakoń pschijał, kotryż wschě wyschnoscźe, kotreż běchu hacź ßem statnozyrkw., sběhnje kaž to hižo w poßlednimaj cźišłomaj pißachmy. 12. julija je sakska zyrkwina wyschnosćź wobsamkła, nowu zyrkwinu wustawu, kotraż bu hižo 1922 wobsamknjena, sawjescź, a to na 1. oktobra tutoho lěta. Tohodła bu też ſ dobom postajene, so ßo sakska synoda sapocźatk septembra shromadźi, so by wo tutych a druhich należnoscźach jednała. Sa statne woßoby, kotreż ſ 30. septembrom ſ zyrkwinych dohladowarſtwow wustupja, — we Łużizy woßebje wokrjeßny hejtman a zyrkwiny radźicźel, w herbskich krajach hamtszy hejtmanojo — pschewosmje 5 „zyrkwinych hamtow“ tuto dźěło; sa postajenje tutych ßo pschihoty cźinja. Bórsy po 1. oktobru smějemy też nowu wólbu do synody. Smějemy nětk 20 wólbnych wokrjeßow; tute wola 60 wotpóßłanzow do synody a to 20 duchownych a 40 lajikow. —

Woßady staropruskeje zyrkwje sběraja njedźelu, 1. augusta, sběrku, kotraż chze tym pomhacź, kotsiž ßu ſ wulkej wodu schkodowali. —

Wójnu wo wěru maja w Indiskej. Tam ßu mohamedanszy a Hinduludźo do wótreje a krwawneje roskory wěry dla pschischli. Ssu tam dlěje hižo njeměry a sběžki. Bě khwilu měr; nětk ßu mohamedanszy saßo ſ haru sapocźeli; nadpaduju wßy Hinduludźi a rubja, ßo tak wjecźo sa to, so tucźi jim pschezo saßo Boże ßłużby ſ hudźbu a trubjenjom a bubnowanjom mola. Pola tych jenych kaž tych druhich je było wjele sranjenych a też morwych. Wyschnosćź je sakrocźiła, wojazy ßu dyrbjeli do njeměrnikow tſělecź. Dokelž Mohamedanszy bórsy ßwój ßwjedźeń Moharrem ßwjecźa a Hinduludźo tohorunja ßwoje woßebite ßwjatocźnoscźe, ßo boja, so pschi tym snowa njeměry wudyrja! —

Khwal Boha Knjesa, moja duscha!

Hłóß: Wulki Bożo, khwalbu cźi.

Knjeże Bożo Zebaot,
Ty ßy nasche wukhowanje,
Sstylna skała, twjerdy hród!
Daj nam twoje żohnowanje,
Twoja kraßnosćź wulka je,
Móz a cźesćź do wěcźnoscźe!

Pucźe twoje dźiwne ßu,
Wulke ßu wschě twoje skutki!
Dźiwow wjele cźinisch tu,
Wěcźny Knjes ßy ty ßamlutki!
Wěcźna Bójska majestosćź,
Nam ßy radosćź, wjeßełosćź!

Dobrota a lubosćź ßy;
Ty ßy dał nam ßwoje ßłowo,
Lubosćź twoju shonimy,
Ty nam cźinisch dobre ſ nowoh'
Budź a wostań pola naß
S twojej hnadu kóżdy cźaß.

Ty ta wěcźna lubosćź ßy!
Knjeże, scźerź nam ßwoje ßłowo!
Ssy sa wěrnosćź, ßwětło ty,
Daj ßo narodźicź nam ſ nowoh',
Twoje evangelion
K ßwětłu dowjedź ßwój lud wschón.

Wulki Bożo, ſ wutroby
Khwalbu tebi saspěwamy
Sa wschě twoje dobroty,
S twojej hnady wschitko mamy,
Ty naß wodźisch, sastarasch,
S twojich skutkow khwalbu masch.

Knjeże, ßmil ßo nad nami,
Scźiń naß ßwój lud, ßwoje dźěcźi,
Wostań ſ nami wschitkimi,
Schkituj naß pschedſkym weßwěcźe.
Ty ßy nascha nadźija!
Wjedź naß sbóżnje do njebja.

J. W.

Wschelke ſ bliska a ſ daloka.

Se **serbskich woßadow.** Tydźenja wosjewichmy, so smějemy ſ 1. oktobrom tuteho lěta schtyri wuprósdnjene farske městna jenoż w Sakskej — w Pruskej ßu też někotre prósdne, njedźiwajo na te, kotreż ßu němsko-serbske hischcźe a dyrbjake bycź sastarane wot fararja, kotryż wobej rěcźi rěcźi, ale to njejßu. Naspomnjene wosjewjenje je nastróżenje sbudźiło,

dokelž tu doſcź ſerbſkich duchownych wjazy njeje, a ſmy wſchelake napraſchowanja doſtali, woſebje też tohodla, ſo je Ketliczańſke prěnje faŕſke měſtno němſke wupiſane, hacźrunje je jich tam hiſchcźe wjazy Sserbow hacź w nětkotrych woſadach do zyła duſchow, n. pſch. we Lupoji. Hdźe woſtanje to Ketliczańſke zyrkwine ſaſtupjeŕſtwo? tak ſo praſcheja. Hdźe woſtanje to Sserbſka prědaŕſka konferenza? A hdźe zyrkwina wyſchnoſcź? Woni wſchitzy maja ſo tola ſa to ſtaracź, ſo ſo tute woſady tak duchownje ſaſtaraju, kaž to nuſne, ſnajmjeńſcha, ſo to ſpytaju, je tak ſaſtaracź. A jene tajke ſpytanje by ſo dyrbjało ſtacź ſ tym, ſo ſo też Ketliczańſka prěnja fara jako němſko-ſerbſka wupiſa, kaž je ſo to ſtało ſ Michałſkej a ſ Huſczańſkej faru. — Smylki poſlednich cźaſow ſo tu nětk khłoſtaja: Wono je ſo pſchemałko na to dźiwało, wukubłacź duchownych, kotſiž němſku a ſerbſku rěcź móża, a to ſe wſchelakich ſtron. So je nětkle porok pſchecźiwo tym, kotſiž ſo pſchi tutych wobſtejnoſcźach ſe Sserbow do Němzow pſcheſydluja, cźim wótriſchi, to ſroſumimy. — Tuž, hdyž wězy tajke, ſo njech wot wſchěch ſtron to ſtanje, ſchtoż ſebi wěz a prawo żada!

S **Budyſchſkeho zyrkwineho wokrjeża.** Synoda ſo we ſeptembru ſeńdźe, ſo by ſa dźeń 1. oktobra naſtup noweje zyrkwineje wuſtawy pſchihotowała. K. primarius Haebler je na wotpoczink ſchoł a jeho měſtno w ſynodźe je próſdne. Sa ſeptemberſke poſedźenje ma ſo bórſy na tuto měſtno wuſwolicź duchowny. Tuta wólba ſo pſchihotuje. Tuž njech wſchě ſaſtupjeŕſtwa wola ſerbſkeho duchowneho, kotrehož jim Budyſchſka ſerbſko-němſka konferenza namjetuje. — S tutej wólbu njeſmě ſo ſmylnje ſaměnicź powſchitkowna nowowólba, kotraž bórſy po 1. oktobru pſchińdźe. W tutej woli ſo w pſcheměnjenych wólbnych wokrjeżach zyle nowa ſynoda po nowej wuſtawje, a to 20 duchownych a 40 laikow. Potom twori n. pſch. Budyſchſki a Kamjeńcźańſki zyrkwiny wokrjeż hromadźe jedyn ſynodalny wólbny wokrjeż, kotryž jenoż woli jeneho duchowneho a dweju lajikow. Sa tutu wulku nowowólbu budźeja ſo tohorunja bórſy pſchihoty cźinicź. Tuž je nuſne, wobej wólbje wjedźecź rosdźělicź. Też ſa tutu nowowólbu w oktobrje dyrbja ſo Sserbjo napinacź, ſnajmjeńſcha jeneho ſerbſkeho ſaſtupjerja do ſynody wuſwolicź, a niż ſkomdźicź, ſo pola zyrkwineje wyſchnoſcźe wo to próźowacź, ſo tuta po tym jej hewak hiſchcźe wotewrjenym pucźu jeneho Sserba do ſynody powoła. Tuto żadanje njeje żane nowe; wono je jenoż nětk na cźaſu, to ſwoje cźinicź a to pod heżłom: Bohu k cześcźi, ſerbſko-němſkim a němſko-ſerbſkim woſadam k wužitku! —

Wjeſny dźeń w Njeſwacźidle. Wot 2. hacź do 4. julija ſakſke towaŕſtwo ſa dobrocźelſtwo a domiſnu ſwoju ſkhadźowanku w Njeſwacźidle wotmě. Na powitańſkim wjecźoru wyſchſchi wucźeŕ Sſkodeńk ſ Pancźiz ſajimawy pſchednoſchk wo pocźahach ſerbſkeho a němſkeho ludoweho ſpěwa dźerżeſche a Radworſka hudźbna Jednota jako pſchikkady k temu kraſne ſerbſke ſpěwy ſanjeże. Też katholſki biſkop dr. Schreiber bě pſchitomny a ſo ſkowa na ſhromadźiſnu jimaſche, mjes tym ſo evangelſzy podarmo ſaſtupjerja evang. zyrkwinſkeje wyſchnoſcźe pytachu. Ssobotu dopołdnja a popołdnju ſo w pſchednoſchkach rěcźeſche wo pěſtowanju dobrocźelſtwa a domiſny na wſach, a wjecźor ſo pod heżłom: „Naſcha wjeſ“ ludowe ſabawjenje wotmě, na kotrymż kantor Kalich wo naſchej wjeſnej domiſnje rěcźeſche a ſchulſke dźěcźi pod nawjedowanjom wucźerja Lorenza němſke a ſerbſke ſpěwy ſaſpěwachu. Njedźelu bě potom ſa Njeſwacźidło prawy wjeſny dźeń. Sswjedźeńſki prědaŕ bě faraŕ Domaſchka ſ Budeſtez, kiž ſo hoſcźow a woſadnych wopraſcha: Ssym dha ja ſwojeho bratra wajchtaŕ? a wo tym rěcźeſche, ſo ma a kaŕ ma to kóždy w nětcźiſchim cźaſu bycź. Mjes woběmaj Božimaj ſłużbomaj ſo wopomnjecźe ſa tych ſ woſady, kiž ſu we wójnje padnyli, dźerżeſche, na kotrymż woſadny faraŕ Kapleŕ napomina, ſo mamy też my kaž tamni rjekojo ſwojej ruzy k płuhej położicź, njeſměmy ſo naſady wohladacź, ale w naſchim dźěłu ſa naſch lud a naſchu domiſnu doprědka hicź. Popołdnju bě ſwjedźeńſki cźah, kiž bě zuſnych wopytowarjow po tyſazach pſchiwjedł a w kotrymż ſo też ſerbſke draſty pokaſowachu. Na łuzy ſo młodźi a ſtari ſwjeſelachu, wjecźor ſo hiſchcźe krótka ſwjatocźnoſcź w parku wotdźerži, mjes tym ſo běchu na knjeżim hoſcźenzu ſa wopytowarjow reje. Rjany wohnjoſtroj wſchitko ſkónczi. Ssrjedu ſo młodźina ſa wicźe ſ piwom a kołbaſkami wokſchewi a ſobotu běchu ſa nju hiſchcźe ras reje.

S **Klukſcha.** Njedźelu ſo w naſchim Božim domje, kotrehož woltaŕ a dupa běſchtaj ſ kwětkami kraſnje wudebjenaj, ſapokaſanje naſcheho noweho knjeſa faraŕja Jana Jurja K ſ ch i ż a n a ſta. Na němſkej Božej ſłużbje we 8 hodź. ſo cźah woſadnych ſaſtupjerjow ſ mjenowanym w pſchewodźe kk. tajneho zyrkw. rady R o ſ e n k r a n z a ſ Budyſchina a faraŕja M i k e l e ſ Maleſchez jako pomozneho duchowneho pod ſwjatocźnymi ſynkami wſchěch ſwonow a byrglow do zyrkwje k woltarniſchcźu poda. K. tajny zyrkw. rada ſwoje ſapokaſanſke ſłowo na jap. ſk. 8, 39 ſakoži: „Wón po ſwojej drózy wjeſełoſcźu cźehnjeſche", na wjeſełe domojwrócźenje noweho faraŕja ſ Němzow do domiſny a kraſny pokład ſwjateho pišma, we woběmaj rěcźomaj, ſ kotrymajž pſchikhadźa, pokaſujo. Wot pomoznika ſo woltaänja Boża ſłużba na woběmaj kemſchenjomaj wobſtara a ſo ſapokaſomneho žiwjenjoběh wucźita, ſ kotrehož běſche ſłyſchecź, ſo je tutón ſ burſkeho ſtatoka w Hodźiju wukhadźazy 1904 w Budeſtezach jako pomozny duchowny ſwjecźiſnu doſtawſchi, potom tam a dale w Kotezach a napoſledk 10 lět w Dohna nad Lobjom faŕſtwo ſaſtaraŕ. W ſerbſkim kemſchenju k. faraŕja k. faraŕ Mikela ſ heżłom: „Stara japoſchtolſka hnada a Boži měr (po Rom. 1, 7) woſtań też w nowym ſaſtojńſtwje“, ſhromadźenym woſadnym pſchedſtaji a jich dobroproſchenju porucźi. K. faraŕ Kſchižan ſwoje n a ſ t u p n e p ŕ ě d o w a n j e na Rom. 15, 29, 30 ſakoži ſe ſacźucźapołnymi, ſahorjenymi ſłowami roſkoži, ſo ſa wſcho dobre, ſchtoż je pſchi ſaſtupjenju do woſady doſtał, dźakuju, kaŕ p ſ ch i n j e ſ e połne żohnowanje evangelija, też ſa maſch cźaſ trěbne, a w u p r o ſ ſ y ſwěrne poſłuchanje a ſwólniwe dobroproſchenje. Młodźina pod wodźenjom k. kantora a wyſchſcheho wucźerja H a n t u ſ c h a na woběmaj kemſchonjomaj poſběhowazy ſpěw: „Paſtyŕ je Bóh“ pſchednjeſe; też ſo na prěnim ſapſchijaze largo wot Händela wot kk. wucźerjow ſ byrglemi a huſłomaj poſkicźi. Njech ſo ſacźiſchcź ſwjateho ſkutka naſchej woſadźe prawje dołho żiwy ſdźerži a ſnamjo njeboh pożohnowaneho duchowneho Kühna w Kluſchu, ſobupſchekożerja ſwjateho pišma do ſerbſkeje rěcźe, też na naſchim wyſokocźeſcźenym lubym nowym faraŕju pſchekraſni, na kotrehož pomniku w kapalni napiſane ſteji, kaž ſo na ſerbſkim poſtrowjenju naſpomni: „Wón je a woſtanje żiwy, tónle ſwěrny Boži muż. Sa wſchěch jeho wopomnjecźe w żohnowanju woſtanje.“

Liſtowanje: M. w R. ſa 9. po ſwj. Trojizy. — R. we L. ſa 10. po ſwj. Tr. — H. w P. ſa 11. po ſwj. Tr. —

Samolwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noſacźizach.

Čišło 31. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **1. augusta 1926** **Bautzen**

Čišćcź a nakład Smolerjez knihiczišchćeńnje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtłětnje 78 słotych pjenjezkow.

9. njedźela po swjatej Trojizy.

1. list na Korinthiskich 10, 12. 13.

„Komuž so sda so steji, tón so hladaj so njepanje. Zane, khiba cźłowńske spytowanja njeje waš nadeschło; ale Bóh je swěrny, kiž waš njebudźe psches wasche samóženje dacź spytowacź, ale budźe cźinicź, so spytowanja tak kónza dobudźe, so wy jo snjesć móżecźe.“

Wójna běsche wudyriła. Twjerdźišna bu wot njepschecźela woblehnjena. Njedźiwajo na cźežki wójnski cźaš běsche roskasowaŕ twjerdźišny wulku hoscźinu wuhotował. Woni jědźachu a pijachu a běchu dobreje myšle, so njestarajo wo njepschecźela, kiž wonkach psched murjemi leżesche. Do wjeżekeje shromadźišny sastupi wyschk ſ powjescźu, so tšělenje njepschecźela pschezo bliže pschińdźe; hacź njedyrbi so wobšadka pschi murjach pošylnicź. Roskasowaŕ pak wotmołwi: „Nascha twjerdźišna so njemóże dobycź, wschako steji na skale. Tak šlě drje ſ njepschecźelom njebudźe. Dźicźe sašo na wache město a dajcźe sebi prajicź: jenož niz psches měru bojaslìwje!“ Wyschk so wotšali. Roskasowaŕ pak se swojimi hoscźemi dale so wjeżelowasche. Krótko do poł nozy pošoł pschiběża ſ powjescźu, so njepschecźel murje hižo nadběhuje. Nětko drje roskasowaŕ se swojimi wyschkami won khwata, so by njepschecźela wotrasył. Ale hižo je w twjerdźišnje. Roskasowaŕ pak dyrbjesche so njepschecźelej poddacź a dosta po skónczenju wójny wot wójnskeho suda swój derje sašłużeny wušud.

Cźehodla tutón wobras ſ wójnskeho cźaša? Warnowacź tebje chze, luby cźitarjo! Wschako masch też nadawk, twjerdźišnu pschecźiwo straschnemu njepschecźelej sakitacź. Twjerdźišna je twoja wutroba, njepschecźel je hrěch, kiž wotpocźuje psched durjemi a łaka na pschihódny wokomik, hdźež móże so nuts dobycź. Hdyž cźłowjek njestražuje, hdyž hordy a lohkomyšlny na druhe wězy myšli, hacź na tak nusne sakitanje, je bórsy pschewinjeny. Tohodla so psches zyłe swjate pišmo napominanje cźehnje: Strażujicźe! Schtóž wyšoko steji, móże też hłuboko padnycź. Cźim bóle cźłowjek na swoju móz twari, cźim lózscho móże w spytowanjach žiwjenja padnycź. Schtóž pak w ponižnosćźi swoju nadźiju na Božu pomoz a swěrnosć staji, móże wěste krocźele cźinicź. Tuž sapischmy sebi do wutroby swj. Pawoła dobru radu sa hodźiny spytowanja: 1. Hłóš warnowanja: Komuž so sda, so steji, tón so hladaj, so njepadnje. 2. Hłóš troschta: Bóh je swěrny, kiž waš njeda psches wasche samóženje spytowacź, ale cźini so samóženje tak kónza dobudźe, so wy jo móżecźe snjesć.

I. W schtucźkach prjedy nascheje epistole je Pawoł rěcźał wo pucźowanju israelskich dźěcźi psches puscźinu. S toho dyrbjachu Korinthiszy něschto nawuknycź sa pucźowanje psches puscźinu tutoho swěta do njebjeskeho Kanaana. Woni dyrbjachu wobarnowani wostacź psched podobnymi Božimi sudami, kajkež běchu na israelske dźěcźi pschischkle. We wjeżekej nadźiji běchu ſ Egiptowskeje wucźahnyli, sebi myšlo, so bórsy do slubjeneho kraja sacźahnu. A tola — najwjazy wot nich je row namakało w puscźinje. We swojej hordosćźi běchu so pschecźiwo Bohu posběhnyli a wot spytowanja k słemu so sawjesć dali. Tohodla pschińdźechu k padej a buchu rubjeństwo njepschecźelskeho mjecźa, natykazych khorosćźow, jědojtych hadow. Woprawdźe, israelskich dźěcźi pucźowanje psches puscźinu ſ jeho Božimi sudami — mózne prědowanje sa wěrnosć sko-

wa: „Komuž žo ſda, ſo ſteji, tón žo hladaj, ſo njepadnje.“ A njeje też poſdźiſcha hiſtorija iſraelſkeho luda to wobkruczíła? Dźenža ſa tydźeń žwjeczímy wopomnjecże na wutupjenje Jeruſalema. Cżehodla je Jeruſalem tak hłuboko padnyło? Dokelž jeho wobydlerjo we žwojej hordoſczi powjeſcż wo Bożej hnadźe w Khryſtužu ſacżíšnnychu. Woni chżychu ſbóżnoſcż žami ſe žwojeje mozy žebi dobycż, měſto toho, ſo bychu žebi ju ſ Bożeje hnady daricż dali. Woni dyrbjachu ſhonicż: „Hordoſcż pſchińdże pſched padom.“ Pawoła dobra rada dyrbi pak też tebi, luby cżitarjo, k wutrobje hicż. Hižo ſa žiwjenje ſ zyła płacżi: „Komuž žo ſda, ſo ſteji, tón žo hladaj, ſo njepadnje.“ Někotryžkuli je žo žwojeho ſboża khwalił, ale bórſy je pſcheměnjenje pſchiſchło. Wěſcże něſchto wěrneho leži w ludowym prajenju, ſo žo jena wěz njeżmě podrěcż. Lědy běſche kral Nebukadnezar ſe žwojej mozu a krażnoſcżu žo hordźił, dha bu ſ wrótnoſcżu ſbity a wot ludźi ſaſtorcżeny. „Mudry žo njekhwal žwojeje mudroſcże, žylny žo njekhwal žwojeje žylnoſcże, bohaty žo njekhwal žwojeho bohatſtwa.“

Pawoł pak w naſchim tekſcże hiſchcże na druhich ludźi myżli, na kſcheſcżijanow, kotrymž žo ſda, ſo połne ſbožo wbożedża a tak do ſtracha pſchińdu, ſo w bjeſſtraſchnoſcżi khodża. Też we wěrje ſtejazy kſcheſcżijan njeżmě měnicż, ſo je pſchecżiwo ſpytowanjam wobarnowany a ſo ženje njemóże ſe ſtoła hnady wupadnycż. Wjele jich je, kiž žu dobry ſapocżatk cżinili a doprědka pſchiſchli, ale bórſy je hłuboki pad pſchiſchoł.

Spominaj na Davita, kiž najprjedy na wyżokoſcżach žwětła khodżeſche, ale potom, wot ſłych żadoſcżcow pſchemóżeny, 5. a 6. kaſnju pſcheſtupi. Dyrbju tebje dopomnicż na Pětra? Wón běſche žo hordźił: „Hdy bychu žo też wſchitzy na tebje pohórſchili, dha wſchak ja žo nihdy njebudu pohórſchicż“, a někotre hodźiny poſdźiſcho běſche ſ bojoſczu pſched jenym wotrocżkom, pſched jenej dźowku hłuboko padnył a žwojeho Knjeſa ſapřeł. To budź nam ſ warnowanjom. Schtóž žo do ſtracha poda, w nim kónz namaka. Někotryžkuli je w cżażu ſbožoweho dźěcżatſtwa žwojej ruzy k modlitwje ſtyknył a bohabojoſcż we wutrobje měł — ale poſdźiſcho je w towarſtwje ſłych towarſchow, ſ kotrymiž běſche pucż žiwjenja jeho hromadu wjedł, hłubſcho a hłubſcho padnył a po cżěle a po duſchi žo ſkaſył. Luby kſcheſcżijano, kiž žy w žwjatej kſchcżenizy Boże dźěcżo žo ſcżinił, kiž žy troſcht a krażnoſcż kſcheſcżijanſkeje wěry we žwojej wutrobje ſhonił, njepodaj žo ženje ſtraſchnej myżli wěſtoſcże. Njepſcheſtań žo bědźicż. Njeměń, ſo njemóże ſły njepſchecżel tebi wjazy ſchkodźicż. Żana ſtaroba, żane měſto njeje, żane ſbožo a żane njeſbožo njeje, hdyž njemohłe ſpytowanja a nadběhanja žo tebi bliżicż, potajnje a nahle. Runje hdyž žo wěſcži cżujemy, je njepſchecżel runje najbliže. A kak bórſy je naſcha móz, na kotruž běchmy žo ſpuſchcżeli, ſłamana. My žo dźerżachmy ſa njepſchewinjomnych kaž hobrſki muž Goliath a buchmy tola tak lohko rubjeńſtwo ſkaženja. „Komuž žo ſda, ſo ſteji, njech žo hlada, ſo njepadnje!“ Tohodla njetwař na žwoju móz, ale

II. twař na Boha. Drje Luther ſpěwa: „Móz naſcha dobycż njemóże, my žmy ſnjej jara žłabi“, ale w ſpocżatku toho žameho kěrluſcha rěka: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh žam, bróń dobra, žylna ſkała.“ Na tutoho žylneho pomozníka w bědźenju pſchecżiwo hrěchej pokaſuje japoſchtoł Pawoł w naſchej epiſtoli. Na Boha dyrbiſch w ponižnoſcżi žwoju pomoz ſtajicż, pſchetož: , ,Schtóž Bohu wſchón žo dowěri, Bóh toho nihdy njepuſchcżi.“ Ssam žo pracheſch: cżehodla Bóh ſ zyła dopuſchcżi, ſo ſpytowanja na tebje pchińdu, chże wón tebje mohł rjez do pruhowanja wſacż. Ty dyrbiſch žebi wědomny bycż, kak ſ twojej wutrobu ſteji, ty dyrbiſch też pſched žwětom wopokaſacż, hacż je woprawdźe Boże žłowo twojeju nohow žwěża a žwětło na twojim pucżu; ſkóncżnje dyrbiſch ſpóſnacż, ſo ženje njeżměſch w bědźenju a wojowanju ſaſtacż, dokelž žy hiſchcże daloko wot toho ſdaleny, ſo by dokonjany był.

A hdyž nětko we žwojej žłaboſcżi pomoz pytajo k Bohu pſchińdżeſch — hlaj — ty maſch potom w nadběhanjach žiwjenja praweho pomozníka pſchi žebi. Pawoł piſche: „Bóh je žwěrny, kiž waż njebudże pſches waſche ſamóżenje dacż ſpytowacż, ale budże cżinicż, ſo ſpytowanje tak kónza dobudże, ſo wy jo ſnjeſcż mózecże.“ Bóh je žwěrny we wjeżełych hodźinach naſcheho žiwjenja, hdźež jeho hnadna ruka widomnje nad nami rukuje; wón chże žwěrny bycż w cżěmnych hodźinach nadběhowanja, hdźež cżłowíſka žwěrnoſcż pruhowanja tak huſto njewobſteji. A tuta žwěrnoſcż też w tym žo pokaſuje, ſo naž njedawa pſches naſche ſamóżenje ſpytowacż. Wſchě ſpytowanja tutoho cżaża žu cżłowíſke, to rěka pſchiměrjene měrje naſcheje mozy, je ſnjeſcż. Hdyž też druhdy ſdychujemy, ſo je nam pſches měru wulka cżeża napołożena, ſo ju njemóżemy dale njeſcż — my njetrjebamy ſadwělowacż. Boża móz chże w žłabych mózna bycż a wſchitko k lěpſchemu wobrocżicż, kaž je to wjele Božich dźěcżi na ſpodźiwne waſchnje ſhoniło. Spuſchcżej žo w ponižnoſcżi na Božu žwěrnu pomoz, ſtej ſtajnje ſ Bohom we wuſkim towarſtwje, ſo by w cżażu nuſy prawu móz k wojowanju a k dobywanju namakał. Snajeſch ty bajku wo hobrſkim mużu Antäużu? Wo nim powjedachu ſtari Grichojo, ſo je we wojowanju ſe žwojimi njepſchecżelemi njepſchewinjomny był, kaž dołho ſe žwojimi ſtawami ſemje žo dótkaſche. Jako pak druhi hobr, Herkules, kiž tuto potajńſtwo naješche, ſ nim wojowaſche, je tutón žwojeho pſchecżiwnika ſe wſchej mozu wot ſemje ſběhnył — nětko běſche Antäowa móz ſlemjena a jeho dobycże ſhubjene. Njech je tuto pſchirunanje ſa twoje duchowne žiwjenje. Kaž dołho we wobſtajnym towarſtwje ſ twojim njebjeſkim Wótzom woſtanjeſch, kiž Jeſom Khryſta dla tebje lubuje, doſtanjeſch ſ tutoho towarſtwa pſchezo nowu móz a njepſchecżelſke mozy tebje njenóża pſchewinycż. Hdyž žo pak wot njeho daſch wottorhnycż — wożłabnjeſch a budżeſch rubjeńſtwo ſkaženja. Tohodla dźerż žo w nadběhanjach žiwjenja pſchezo krucżiſcho žwojeho Boha ſe žo modlazymaj rukomaj. S twojej modlitwu cżiniſch twoju wěz Božu wěz a w Božimaj rukomaj žy derje wukhowany. Wojujmy khroble a budźmy wutrajni w bědźenjach! Też my budźemy ſhonicż, ſchtož žu ſ pobożnym ſpěwarjom tyżazy a ſażo tyżazy ſhonili:

„Wón ſ troſchtom druhdy cżaka, žo ſ molom njeſjewi,
na prawu ſchtundu łaka, hdyž pomoz wudźěli;
wón druhdy ſ tobu cżini kaž by cże ſapomnił
a w twojej hrěſchnej wini cże zyle ſakomdźił.
Dha pak žo budże podacż, hdyž jemu žwěrny žy,
ſo budże hrěchi wodacż, cże wumóz ſe ſrudźby,
kónz cżinicż wobcżežnoſcże, dacż troſchtnu wutrobu
a pomhacż ſe wſchej ſłóſcże, kotruž žy wuſtał tu.“

Potom žu cżaży ſpytowanja cżaž żohnowanja, w kotrychž pſchezo ponižniſcho a wjeżelſcho khwalicż nawukńjemy: Bóh je žwěrny, jeho žwěrnoſcż naž junu ſe wſcheje nuſy wuwjedże a tam pſchinjeże, hdźež żane ſpytowanja naſchu duſchu wjazy njenadběhaju, hdźež wjele bóle palmy měra ſteja a króny dobycża žo błyſchcża. Doniž tam dóńdźemy, njech je to naſcha ſepjera a troſcht:

„Bóh žwěrny woſtanje, chże njeſbožo žo ſłobic,
Bóh, twój Wótz, budże jo w prawym cżażu pobicż;
Spomń ſo też ſrudoba cżi wužitk pſchinjeże,
Tak lubo ma cże Bóh, Bóh žwěrny woſtanje. Hamjeń.

a.

Hłóß: Božo, Knjeże wscheho ßwěta ꝛc.

Wulki Božo, staroczaßny, kotryž wschón ßwět wodźisch ßam, twoja ßwěra pucź je jaßny wodźiła mje k njebjeßam! Běh dnja dźenß mje wubudźa, nutrnosćź mi poskicźa.

Ach, kak khwila mi je droha, kiž je ßwjedźeń Knjesowy! Troscht mi dóstawa ßo ſ Boha; pokoj, Božo, ty mój ßy, a pſches Ducha twojeho, pucź mi pokasuje ßo.

Dźak měj ty ſa tuto ranje, kiž mi ſbožo poskicźa! Najlěpſche budź ſpodobanje nam, ſo duſcha ſpomina na Boha a modli ßo a tak jemu rjeknje wſcho.

Najrjeńſcha je ßłużba Boża, ßłowo Bože najßłódſche, hdyž ßo dostatk ſkicźa ſboża nam kaž pčzołkam na paſtwje. Sbóżny je, ſchtóž wobſtajnje po njebju ma žedźenje.

O mój Božo, dopjelnjenje ſkicź ty, dokelž twoji ßmy! Wſcho njech khwali tebje rjenje, pſchiſporjej cžeſcź ßwoju ty, dójž ßam dopomhał nam ßy, ſo cže w njebju widźimy! —

Kaſchpor Neumann, † 1715; — ſeß. M. U.

b.

Hłós: Syn Boži kazał sam tak je etc.

Pój, wutroba, a wjesel so
na darach Boha swojeho!
Nět w lubem lětnem času
wšo rjane je za čłowjekow,
tuž njech na pyše zahrodow
so twojej woči pasu! —

So drjewa w lisću zelenja
a zemju kwětki wupyša,
zo lóšt so na nich widźi;
tulpony, hlej, a lilije
su woblečene rjeniše,
hač Salomon we židźe.

We lofće škowrončk fifoli,
do polow hołbje wjesele
won z twarjenjow so maja;
wot syłobikow spěwanja
nět ćiche doły zaklinča,
džak Bohu ptački praja.

Ze swojim ludom pata dźe,
swój dom sej baćon hotuje,
jěsć młodym noša škórcy;
we trawje jeleń pase so
a sorna běži skakajo
po lěsapołnej hórcy.

Tu rěčki šwórča w nižinach
we khłódku wólšow po pěskach
při łukach powodźenych;
zynk pada z blizkich pastwišćow
wot hłosa wjesnych kruwarjow
nět w lěće zwjeselenych.

Hlej, pčołow syła njespróćna
so rozlěta na kćenička
a měd sej zhromadźuje;
pjeńk winowy so rozrosće,
kiž w młódnej mocy wubił je
a kiće pokazuje!

So rožki radne zmahuja,
so wšitcy nad tym raduja
a khwala šćedrosć teho,
kiž bohaće wšo wokřewi
a z kubłami nas wobdari,
zo bychmy byli jeho.

Tuž ja też mjelčeć njemóžu,
ja Bože skutki khwalić chcu,
kiž widźu w našim kraju;
nět spěwa wšitko stworjenje,
tuž njech też ze mnje kěrluše
so žórło přeliwaju.

Ach, praju ja, hdyž, Božo, ty
nam hižo tu tak rjany sy
na tomle khudem swěće,
što hakle ma po tutych dnjach
we twojich złotych bydlenjach
so dóńć na twoje dźěći ?! —

O lóšt, kiž budźe njebjeski
we Khrystusowej zahrodźe;
kak budźe klinčeć rjenje,
hdźež serafinow tysacy
tam halelujah ryćeŕscy
b'du spěwać zjednoćeni!

Oh, był ja tam, zo hižo mohł
mój Božo, stupić před twój stół
a nosyć swoje palmy,
kak chcył ja z hłosom wysokim
po swjatem wašnju jandźelskem
ći spěwać wěčnje psalmy!

W tu khwilu pak, zo ponjesu
tu hětu ćěła zachodnu,
chcu też so spěwać wučić;
mje dyrbi moja wutroba,
zo stajnje bych a wšudźe ja
će khwalił, mócnje nućić.

Mi mojoh' ducha požohnuj
a z njebjes dele wopytuj,
zo přeco tebi kčěju;
njech lěćo hnady twojeje
mje w kóždem času wohrěje,
zo wjele płodow změju!

Čiń we mni twojom' Duchej puć
a twoje dary we mni zbudź,
zo česć by wot mje dóstał;
mi spožč, zo k twojej krasnosći
bych wěčnje w twojej zahrodźe
ja zbóžna kwětka wostał!

Mje k paradizej wuzwol ty,
zdźerž zelenosć mi njewiny
na duši a na ćěle,
tak chcu we wěčnem žiwjenju
ći khwalbu dawać dostojnu
po tudy časnem dźěle! —

Pawoł Gerhardt, † 1676; — zes. Jan Kilian, † 1885.

Annabergſki ſjěſd evangelſko-lutherſkich towaŕſtwow młodych holzow.

(Skónczenje.)

Mějachmy ¾ hodźin cžaßa. Potom rěkaſche, ßo zyle dźělicź wot tuteho rjaneho měſta na horje a jeho hoſpodliwych wobydlerjow a wot jich wjele ſ naß poßlednich, kotſiž ßo poczinachu do wſchěch kónczin ſakſkeho kraja ſhubjowacź, ſhubjowacź niz pak bjes teho, ſo njebychmy ßebi pſchiwowali wjeßołe: Na ſaßowidźenje!

S Annaberga won to jědźemy. Wſchudźom ßo kiwa, tam ſ hoſpodliweho doma, kotryž Lubiczanki hoſpoduje, ßmahuje też Lubijſka ſelena korhojczka. W Božemje, Annabergo, měſto rjane! Bóh wě, hacž ßo ſaßo wohladamy. Sslěboro drje ſ tebje domoj njewjeſemy, kaž ßu je to něhdy ſakſzy wjećhojo ſ tebje domoj woſyli, ale drohotneho doſcź mamy ßobu dom: Wěſtoſcź, tu wobnowjenu wěſtoſcź mamy ßobu dom. Jich wjele ſteji jich po zyłym kraju hotowych, ßłużicź ßwojom kralej Jeſußej we wěrje a ßwěrje, jich wjele młodych a ſtarych! A poßylnjenje: My njejßmy ßami, ſ nami jich ſta a tyßazy a ſ nami naſch kral a Knjes Jeſuß Khryſtuß. A ßlubjenja: Shromadnje ſtacź a dźěkacź a ſpěwacź a wojowacź pod kſchižnej korhoju, kotraž ma to ßlubjenje: W tutym ſnamjenju ty dobudźeſch! — Tole je drohotniſche hacž ßlěborо. Tuto ßo ſhubi, tuto nam woſmu, kaž Annaberg ßam a poßledni lětdźeßatk wucži; to tamne wſcho ßo njeſhubi, nam njemóža wſacź, hdyž — hdyž my jo wot ßo njecźißnjemy, hdyž my jo njepſcheradźimy! A to my nochzemy a njebudźemy — a to tehodla niz, dokelž wſchědnje ſnowa pytamy poßylnjenjenje a žohnowanje pola teho, kotryž naſch kral, naſch miſchtr, naſch ßudnik, kotryž nam pomha, Jeſuß Khryſtuß — kaž to bibliſke heßło evangelſkich towaŕſtwow młodych holzow praji — Jeſ. 33, 22. —

Cžah khwataſche ſhorow. Wjeſeſche naß pſches rěcžki a rěki. Rěku Cžopawu pſchejědźechmy na wjazy raſow; wije ßo tam po dole dele do dolinow a ſ njej a nad njej želeſniza. Wody bě hiſchcźe pſchezo wjele w njej, tola daloke powodźenja njewohladachmy, dokelž běchu ſ bokow hory a hórki. Lěßy, wjeſki, dwory, hrody, měſta, bliſko a naſdala, hdyž won hladaſch do rjaneje hórſkeje krajiny.

A nutſkach we woſu ſabawy doſcź. Też ruma mamy doſcź. Ssmy ſ wjetſcha mjes ßobu, t. r. jenož ſ naſchich towaŕſtwow. S nami jědźe towaŕſtwo ſ měſta Oſchatza ſe ßwojej wodźerku;

je ßylnje ſaſtupjene a nawjeduje ſpěwanje. Njeſapomnjene nam woſtanje, kak ßo wot naß dźěłachu, hdyž my ſcheſćźo ßo hotowachmy, w Ermannsdorfje cźah wopuſchćźicź. Ruzy ßej ſawdachmy pſches zyły wós a towarſtwowy ſpěw hiſchćźe ras ſaklincźa. A potom kiwanje pſches zyły cźah, doniž ßo nam tutón do Flöha duzy ſ wocžow njeſhubi.

Wyſche naß tam něhdźe ſady lěża leżeſche Auguſtusburg, kotrehož mjeno je nětkle derje ſnate. Prózowaſche ßo tola Auguſtusburg a ſ nim Sakſka wo němſkoſtatny pomnik (Reichsehrenmal). Tuto prózowanje — wjazy měſtow a hrodow a měſtnow po zyłej Němſkej prózowachu ßo runje tak — budźe drje po najnowiſchich powěſćźach podarmo; wubjerk, ſa tutu naležnoſcź powołany, je ßo ſa Berku w Duringſkej roßßudźik, a wyſchnoſcź drje do tutoho roßßuda ſwoli. Tola my wſchak njeběchmy tuteje wězy dla ßwoju jěſbu pſchetorhnyli, ale tohodla, dokelž tam w Auguſtusburgu — tak daloko wot kužiſkeje domiſny — wjedźachmy dobrych a hoſpodliwych ſnatych, mjes nimi ßerbſku towarſchku ſ woßady

Njewuſwoliwſchi ßebi jěſbu ſe želeſnizu po powjaſach, běžachmy pſches lěß a wuhladachmy bórſy měſtačko a wyſche njeho hród, kotryž hižo wot daloka ſpóſnajeſch na ſchtyrjoch hobrſkich wěžach. Napraſchowachmy ßo a pytachmy, tu nadobo ſtejachu pſched nami naſchi ſnaćźi a witachu naß do hoſpodliweho doma — a tam ſtrowjeſche naß ſ nowa ßerbſki poſtrow, wopyt ſ domiſny, nan naſcheje hoſpodliweje towarſchki.

To bě wjeßele, bycź tak daloko wot doma tola kaž doma. A tuto njeſkaſy nam tež nahły ſliwk, kotryž naß pſchekhwata, hdyž dźěchmy ßo roshladowacź w rjanej wokolinje. Schtož běchmy wutoru ſapočželi, to naſajtra ßrjedu dokónčźichmy. Wopytachmy a wobhladachmy ßebi měſto, jeho rjanu zyrkej a naſpomnjeny hród. Njedźiwamy ßo, ſo je ßo Auguſtusburg wo wuſwolenje ſa němſkoſtatny pomnik prózowało. Je tam rjenje a wſchelakeho woßebiteho tam tež je a do rjaneje wokoliny móżeſch tam tež ſhladowacź. Ssnadź ßu naſchi cźitarjo w pſchiłohach ſ wobraſami, kajkež nowiny ſa njedźelu pſchinoſchuja, tu a tam wobras ſ Auguſtusburga wohladali, woßebje hród. Mohło ßo tu wjele wo tym pißacź, jenož něſchto chzemy naſpomnicź: Hród Auguſtusburg leži na 505 metrow wyßokim Schellenbergu, mjenuja jón tež ſakſki Wartburg; dokoła wokoło hroda je měſtačko twarjene; ſtaremu a ſtarſchemu dźělej pſchitwarja nowy a nowotarſki, w kotrymž woßebje rjane a pěkne domy woßrjedź wulkich, pyſchnych ſahrodow nadeńdźeſch. Měſtačko liczi na 2700 duſchow. Hród ma to jene woßebite, ſo ma ſchtyri wěże, twarjene po tych ſchtyrjoch wětrach a 12 ſalow — kaž lěto 12 měßazow — a 52 wuhenjow — kaž lěto 52 tydźenjow — a 365 iſtwow — kaž lěto 365 dnjow. — W hrodźe je tež zyrkej, kotraž ma wubjerne piſchćźele a wulki wulzy drohotny woltarny wobras. Swonka rumneho rjaneho dwora je ſtudnja, kotraž ma ßwoju woßebitu ſtawiſnu; je 170 m. hłuboka a woda w njej ſteji 85 m. wyßoko; prjedy klumpachu wodu ſ goepelom, kotryž ßebi wobhladachmy, a kotryž je ßam hižo woßebitoſcź.

Tu khwilu ßu w hrodźe ſaměſtnjene wſchelake wotrjady wyſchnoſcźow a druhe; hród ßłuſcha ſakſkemu ſtatej.

Tola cźaß khwataſche; dyrbjachmy ßo dźělicź wot rjaneho Auguſtusburga a wot hoſpodliweho doma. Pſches lěß a po horje dele dóńdźechmy na dwórniſchćźo. Tam ßo w cźahu ſaßo ſ naſchimi Luźicźankami witachmy, kotſiž běchu ßebi, kaž my w Auguſtusburgu, w Annabergu dźeń pſchidałe. W ſhromadnym towarſtwje pucźowachmy do Luźizy, wobohacźeni wo wjele. My nochzyli parowacź wſcho to, ſchtož nam tute dny darichu.

To najrjeńſche a najwoßebniſche pak ſe wſcheho je a wo- ſtanje to poſběhowaze, poßylnjaze naſhonjenje: My ſtejimy ßobu w zyłku a ſ nami hiſchćźe wjele ßobu pod kſchižnej khorhoju naſcheho krala Jeſuża, a to ſe ſahorjenej, woporniwej wutrobu, ſhromadnje wojujemy, dźěłamy a poſtupujemy.

Kaž po zyłym kraju cźi, kotſiž ßobu běchu, tole ertnje roſnoſchuja, tak to njech tute rynczki cźinja woßebje w naſchich woßadach, a njech namołwjeja młodźinu, ßo ßobu ſeſtupacź do rynka tych, kotſiž nětko we wojowanju wſchěch mozow naſad njeſteja, ale ßo ſjawnje a ſhromadnje wuſnawaja ke kſcheſcźijanſkej wěrje a ke kſcheſcźianſkej zyrkwi — a to žónſku kaž mužſku młodźinu. A njech wabja ſtarſchich a woßadne ſaſtupjerſtwa a wſchěch, kotrychž to naſtupa, k tutej wulkej nuſnej a ważnej wěży evangelſkich towarſtwow młodźiny. My wſchitzy, kiž my ſa wěru a nabožinu a zyrkej ßmy, dyrbimy ßo nawabicź dacź do tutoho dźěła, njech wono nam tež ſ dźěła nowe a njeſwucźene, ſo njebychmy ſkomdźili cźaß a ſawinowali, ſo druſy, kotſiž nam napſchecźiwo ſteja a napſchecźiwo dźěłaja, nam woſmu młodźinu a lud, a tak dobycźe a woſtacźe. —

Zyrkej a ſtat.

— Sa tydźenja naſpomnjenu wólbu do ſynody namjetuje němſko-ßerbſka konferenza w Budyſchinje wolerjam Budyſchſkeho zyrkwineh wokrjeża k. fararja Domaſchku-Budeſcźanſkeho. Tuž njech tež nětk wſchitzy woßadni ſaſtupjerjo tutoho wola na měſto k. fararja prim. Haeblera, kotryž je ßo na wotpočzink podał a tak ſ dobom tež ßwoje ſaſtupjerſtwo w ſynodźe ſkožił, njech je tuta wólba tež jenož ſa tuto jeniczke poßedźenje, kotreż ſměje dotalna ſynoda w ſeptembru. — Se tutej wólbu njech nichtón njeſaměni powſchitkownu nowowólbu do noweje ſynody, do kotrejež ßo po 1. oktobru 60 ſynodalow woli.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Do Helſingforſa,** hłowneho měſta Finnſkeje, ßu towarſtwa evangelſkeje mužſkeje młodźiny zyłeho ßwěta ßwětowu konferenzu powołałe. 28. julija je ſe Schcźecźina parnik „Ariadne“ wotjěł, kotryž jich na 30 wobdźělnikow ſe Sakſkeje, tež ſ Luźizy, a na 300 ſ Němſkeje k tutomu ſjěſdej wjeſe. — Tutón „ßwětowy ſwjaſk“ — Weltbund der evangel. Jungmännervereine — je drje to najſtarſche ſjednoczeńſtwo mjes podobnymi po zyłym ßwěcźe roſſchěrjenymi kſcheſcźijanſkimi ſjednoczeńſtwami. Wobſteji nimale 70 lět. Němſki ſwjaſk towarſtwow evangelſkich młodźeńzow ma w nim ßobu woßebite ſtejniſchćźo. Wójna je tež ſkutkowanje tutoho ſjednoczeńſtwa komdźiła; tola towarſtwa Hollandſkeje a Schwedſkeje ßo bórſy po wójnje wo dalſche ſkutkowanje prózowachu. Tak je ßo ſkónczńje po dołhich a dokładnych pſchihotach Helſingforſki ſjěſd ſmóżnił. Budźe tam to ſpodźiwna měſcheńza ludow, rěczow, barbow. Tak n. pſch. rańſche nutrnoſcźe wotměwaju ſaſtupjerjo Indiſkeje, Czěſkoßłowakſkeje, Sserbiſkeje a Južneje Afriki; pſchi wjeczornych pſchednoſchkach n. pſch. rěczitaj na prěnim dnju ſaſtupjerjej ſ Koreje a ſ Franzowſkeje, na druhim arzybiſkop Soederblom-Schwedſki, na tſeczim wotpóßłanz Jendźelſkeje a na ſchtwórtym dr. Lin ſ Chiny a wjednik němſkeje evangelſkeje mužſkeje młodźiny lic. Stanga. Zyle wěſcźe budźe tutón wulki ſjěſd ſe žohnowanjom ſa jenotliwych, ſa ludy, ſa zyrkej.

Liſtowanje: R. we L. ſa 10. po ßwj. Tr. — H. w P. ſa 11. po ßwj. Tr.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Čišło 324

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj móčny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwotu da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušu daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeśi će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **8. augusta 1926** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihiczišchczećnje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

10. njedźela po swjatej Trojizy.

List na Romſk. 2, 1—11.

Nad wrotami starych zyrkwjow namakasch hischcźe dźenża hdyž a hdyž wulki wobras ſ kamjenja wubity: Ssudźenje swěta. W srjedźišnje steji wulki stoł, na kotrymž sudnik ſ wahu sedźi a na jenym boku su cźi satamani a na druhim boku su cźi sbóžni. Kóždy, kiž chze w zyrkwi pšched woltarjom wodawanje a hnadu dostacź, dyrbi pod tutym wobrasom do Božeho doma stupicź. Nichtón, kiž njeje prjedy nimo toho wobrasa schoł, njemóže hnadu dostacź. Potajkim sudny wobras pšched zyrkwju a hnadny wobras na woltarju w zyrkwi stejitej we wušim swišku.

Druhi staw lista na Romſkich, ſ kotrehož su słowa dźenźniſcheho tekſta wsate, je runje tak kaž wobras nad tamnymi zyrkwinymi durjemi. „Tyſchnoſcź a cźežnoſcź na wſchě dusche tych cźłowjekow, kotſiž sle cźinja, ale khwalbu, cźeſcź a pokoj wſchitkim tym, kotſiž dobre cźinja.“

My bychmy tak rad pšches tute sastupne wrota krocźili a dale khwatali ke krasnemu tsećemu stawej nascheho lista, kiž je sa nasch kaž woltař ſ hnadnym wobrasom a kotryž nam pšchiwoła, so budźe „cźłowjek prawy bjes sakonja skutkow, jenož pšches wěru“. Ale kóžde słowo w bibliji chze nam něschto prajicź a pucź pokasacź k sbóžnoſcźi a tak tež druhi staw.

My dyrbimy dźenża směrom a cźicho stejecź pšched tutymi wrotami se swojim khutnym wobrasom. My dyrbimy hromadźe rěcźecź

wo Božim sudźenju.

Je něschto, pšched cźim so my wschitzy bojimy, schtož na nasch wschitkich cźaka a cźemuž njemóžemy cźeknycź. To njeje smjercź! Jej je hižo wjele, wjele cźłowjekow napscheczo stupiło a wošebje w sańdźenych lětach je wjele khrobłych mužow do smjercźe schło bjes bojoscźe!

Ně, to je tón dźeń, na kotrymž mamy rachnowanje cźinicź wo swojim živjenju, tón dźeń, na kotrymž płacźi to słowo: „Wschetož my so wschitzy dyrbimy sjewicź pšched sudnym stołom Khrystušowym.“ Nasche nutskowne živjenje je živjenje w potajnym. Cźłowjek njemóže spóznacź myslе bliščeho, hacź su dobre abo sle. Wón widźi jenož skutki druheho a słyschi jeho słowa, ale ſ kajkeje wutroby pschikhadźeja, to njewě. Tón snutskowny cźłowjek se swojimi myslemi a žadanjemi njeje widźomny. Nichtón njemóže do nascheje wutroby hladacź a w naschich myslach cźitacź. A to je tež derje tak. Wulke sbožo je, so sle myslе, kiž druhdy w nasch su, wostanjeja we potajnym, so njejsu kaž natykowaza khoroscź. Wulke sbožo je, so nasche dźěcźi njewidźa, schtož druhdy so stanje we wutrobach starschich. Kóždy je sam sa sebje samolwity.

Bóh, kiž je nam rosum a duschu dał, a tajke snutskowne živjenje, kiž dyrbimy wjesćź w potajnym, budźe junu wot nasch wsacź tute potajnstwo a do nascheho snutskowneho živjenja pschinjesćź swětło. My wschitzy dyrbimy so sjewicź. Kajku bojoscź dyrbi tajke słowo sbudźicź we wutrobje, wulkeje winy polnej!

Žadyn dźiw to potom njeje, hdyž cźłowjek spyta pšched tutym sjewjenjom Božim cźeknycź. Lohkomyslny cźłowjek chze so tuteje bojoscźe sbycź w swětnych wjeselach. Wón njecha niczo cźinicź měcź ſ tym, schtož jeho dopomni na dźeń Božeho sudźenja.

Ale tež khutni cžlowjekojo chzedźa pšched tutym dnjom cžeknycž. Woni měnja, bychu-li žami žedželi na žudnym stole a druhich žudźili, potom bychu pšched žudźenjom Božim cžeknycž móhli. Woni skorža wo hubjenych cžažach, wo skaženosczi nětczišich cžlowjekow; ale my njechamy tola ženje sabycž to žkowo nascheho tekšta „tehodla, o cžlowjecže, njemóžeš ty žo samolwjecž, schtóž ty žy, kotryž žudźiš. Pšchetož w cžimž ty druheho žudźiš, satamaš ty žo žameho; dokelž runje to cžiniš, schtož žudźiš.“ Pšchi žudźenju nascheho bližšcheho a nascheho luda dyrbimy žo pšchezo na to dopomnicž, so žmy tola žami staw nascheho luda a so je tež pšches naž nětkajki wliw na druhich wuschoł, žnadź pšches jene jeniczke žkowo. Kaž jena jeniczka schkriczka móže wulke lěžy sapalicž, tak jene žkowo, kiž žmy bjes luboscže wuprajili a kiž je druheho wot naž storczikło, so je pšchezo hłubje a hłubje padnył — a to pšches winu naschu! Tak ženje njewěmy, hacž njejžmy my tola winowaczi na hubjeństwje a skaženosczi druheho. Nascha wina je žnadź wjetscha hacž ta druheho. Ně, my nimamy žadyn grunt — žanu pšchicžinu — druhich žudźicž! To je wěz wjetscheho, kotrehož hrěch njejima.

Pšched Božim žudźenjom njemóže žadyn cžlowjek cžeknycž. My žmy zyle w jeho mozy. „Pomyžlisch ty pak žebi, o cžlowjecže, so ty budźeš Božemu žudu wuńdź?“ O, hdy bychmy tola to spósnali, so Boži žud pšchińdže ke kóždemu. Potom by žo w naschim žiwjenju se wschěm lěpje stało! Nam dyrbi žo hicž kaž tamnemu modlerjej w 139. pžalmje, kiž chze najprjedy tež cžeknycž pšched Bohom. „Hdže dyrbju ja cžeknycž pšched twojim wobliczom?“, ale skónczńje dyrbi wón tež wusnacž: „wobhoń mje Božo a spósnaj moju wutrobu; spytaj mje a pósnaj moje myžle! A hladaj, hacž ja na skym puczu žym!“

Kak pšchińdźemy k tutemu pósnaczu? „Njewěsch, so Boža dobroczliwosczi cže k pokucže wjedže?“ Boža dobroczliwosczi je, hdyž wón žwojemu žkónzu da skhadźecž nad skymi a nad dobrymi, hdyž wón dawa cžlowjekej cžaž hnady, so móže hischcže pucž k pokucže namakacž. Tši lěta běsche wobžedźeŕ figowcho schtoma pšchikhadźał a płody pytał a niczo njenamakał, a tola mějesche wón hischcže jene lěto sczerpliwosczi!

Njerěka to wschitko, so ma Bóh pšchezo a pšchezo sažo s noweho sczerpliwosczi s nami? So wón pšchezo sažo k nam pšchikhadźa se žwojej wulkej dobroczliwosczu, a so wón naž pšchezo sažo horje wosmje w žwojej wulkej luboszi?

Najwjetscha dobroczliwosczi pak je była, so je wón žwojeho jeniczkeho žyna póžłał, so by wón nam pšchinjeżł wodawanje naschich hrěchow a měr do naschcje wutroby.

W prawej wěrje do njeho njetrjebamy žo bojecž pšched Božim žudźenjom, pšchetož my žmy wěsczi wulkeje hnady Khrystužowcje.

„Haj, Khrystužowa krej a rany
A jeho droha sažkužba,
Hdyž je mój běh tu dokonjany, —
Njech wschitko sa mnje sapłacža.“ Hamjeń.

R. we L.

Hibanje.

Hdźež žo něschto hiba, tam je žiwjenje a móz. W zyrkwinskim žo nětkle po zyłym žwěcže hiba. To praji nam, so je tola kschesczijanstwo, zyrkej móz a žiwjenje. A hdyž w tutym hibanju tež wjele protestantiskeho, je to dopokas, so je protestantižmus žiwjenje a móz, hacž runje jemu 400 lět dołho se žmjerczu hroža a jemu kónz wěschcža.

Najsjawnische a najwótrische je tajke hibanje w tukhwilu w Mexiku. Pschirunaj „Zyrkej a stat“. Schtóž ma nětak sajima sa tajke praschenja, scžěhuje s napjatosczu podeńdženja w Mexiku.

Hibanje, kotrež zyły žwět jima, je to, kotrež loni we Stockholmje žylny nastork dosta a nětk dale dže: dźěkaju dale, sjednoczicž wschě njekatolske zyrkwje semje do zyłka, kotryž by był wulka móz.

W Franzowskej rosscherja žo protestantismus a žo požylnja. Hacž žem žo tam woženbje na protestantow w městach dźiwasche; nětk počžinaju žo tež bóle staracž wo protestantow, kotsiž na wžach, a to žu tši schtwórczinу wschěch protestantow Franzowskeje.

W Jendźelskej je hobrski hižo dołhotrajazy strajk. Wschě pospyty, wulzy cžežku krisu pschewinycž, běchu bjes wuspěcha. Nětk žu žo zyrkwje Jendźelskeje sjednoczile a spytuja, kak bychu měr a tež spokoj do kraja a do luda pschinjeżłe.

Hdźež tajke wschelake, powschitkowne hibanje, tam njemóżeja pobrachowacž cži, kotsiž hewak najbóle hibicžiwi: cži młodži. W Helsingforsu w Finniskej žu w tutym prěnim tydźenju augusta shromadźeni evangelszy młodźenzojo s zyłeho žwěta. Na 1500 sastupjerjow je žo tam seschło, se Sakskeje je tam 30 pódla. A tuto hibanje tam w Helsingforsu chze a dyrbi nowy nastork bycž sa dalsche wobschěrnische hibanje mjes evangelskej młodźinu.

Hdyž to takle wschudźom hibanje a žiwjenje, njeżmě to pola naž bycž liwkosczi a lěnjosczi, haj mortwosczi. Kóždy jenotliwy dyrbi bycž žam połny žiwjenja, haj žam žiwjenje, — žiwjenje, kotrehož žórko a móz je wěra, wěra do Jesuža Khrystuža! A kóždy budże potom žiwjenje sbudźowacž. Tak dyrbi to bycž!

Zyrkej a stat.

„Zyrkej a stat“, tutej žkowje stej to prawe napiżmo sa te dołhe a wobschěrne rosprawy a dopiży, kotrež nowiny nětkle s Mexika pschinoschuja. W Mexiku stej stat a zyrkej tak slě srasyłoj, kaž lědy hdy w stawisnach zyrkwje. Bě tam to hižo w juliju wótre wojowanje, wot 31. julija a 1. augusta žem pak hischcže wótrische. Presidenta Calles wojuje, žo sepjerajo na žwoju wyschnosczi a na sjednoczeństwa dźěkaczerjow, pschecžiwo zyrkwi, t. r. sa Mexiko, pschecžiwo romsko-katolskej zyrkwi, s kotrejž chzysche s 1. augustom dospołne dźělenje a s dobom dopjelnjenje wschelakich sakońskich žadanjow pschewjesczi, kotrež zyrkej zyle wuwjasaja. Tak pschiżwoji žebi stat n. pšch. s 1. augustom wschě Boże domy, klóschtry a zyrkwine wustawy. Romsko-katolska zyrkej je lud, kotryž je s wulkeho dźěla romsko-katolskeje wěry, do wojowanja pschecžiwo tutym sakonjam a tajkej wyschnosczi swołała a arzybiskopja a biskopjo žu 1. augusta pschecžiwo statej nałożili staru, wot romskeho biskopa tak husto nałożowanu straschnu a wótru, ale pak tež jědojtu bróń: Bann: klatbu, wusamknjenje s zyrkwje a sastacže wscheho zyrkwineho skutkowanja. We ludu žu žo sjednoczeństwa wutworike, kotrež sa zyrkej wojuja, nałożujo wożebitu nowotarsku, pak hižo husto trjebanu bróń: Boykott; njekupuju pola tych, kiž wyschnosczi a sjednoczeństwa dźěkaczerjow pschecžiwo zyrkwi podpjeraja. Zyły kraj je hižo njedźele dołho w njeměrje, wożebje pak wot julija žem. Tuto wosnamjenjesche žo hacž do 30. julija wożebje w tym, so žo lud po tyżazach a tyżazach k Božim domam cžischczesche, prjedy hacž by žo dźěło měschnikow a biskopow

a.

Hłóß: Pschińdź, Knjeże Jesom Khryschcże, ßam ꝛc.

Mi wotewź, Knjeże, wutrobu, ſcźiń pſches ßłowo ju poßłuſchnu; njech twoje ßłowo wobkhowam, ſo dźěćzatſtwa dźěl weſty mam!

Mje ßłowo twoje pohnuwa a cźělo ſ duſchu wuſtrowja; mi roswjeßeli wutrobu a dawa troſcht ſe ſbóžnoſcźu.

Budź Wótz a Ssyn mi cźeſcźeny a ßwjaty Duch, ſwjaſk
Trojizy, haj, do wěcźnoſcże cźeſcźena budź Boża ßwjata Trojiza!

Jan Olearius, † 1684; — ſeß. M. U.

b.

Po ßwojim hłoßu.

Daj k měrej so, twój Bóh je žiwy,
we nim pytaj spokojenje!
Wón ščedry je a dobroćiwy,
we nim nam'kaš wozboženje;
wón žórło je a słónco twoje
a bohatstwo ći dawa swoje.
Budź jeno změrom!

Wón kral je mócny, połny hnady,
wutrobu ma swěrnu jara;
hdyž w bitwach sebi njewěš rady,
wón ći škodu wotwobara;
křiž zamóže wón wróćić ducy
a ma też smjerć we swojej rucy.
Budź jeno změrom!

Štož na tebje hdy złeho panje,
to jom' njeje potajene;
štož zrudneho so dźěćom stanje,
před nim wšo je wopomnjene;
wón liči hórke sylzowanje
a hromadźi wšo požadanje.
Budź jeno změrom!

Hdyž přećela tu wjacy nimaš,
ke kotrom'ž by měć mohł wěru,
je derje, zo so Boha přimaš;
Bóh će přeco hlada swěru;
wón wě, što tebje mjelčo rudźi,
wón sylnosć k njesenju ći zbudźi.
Budź jeno změrom!

Hdyž zdychujo so dyrbju tajić,
hdyž će ćicha žałosć tyši
a nikomu ju njesměš prajić,
tola Bóh twój tebje słyši,
a štož je jemu powědane,
to wostanje ći zamjelčane.
Budź jeno změrom!

So njedaj přemóc swojej nuzy,
z Bohom změješ wěsće dobyć!
Wón ći so jeno čini cuzy,
hdyž ći da we horju pobyć;
nic jenak njewjedra tu steja
a wulke wody nimo dźeja.
Budź jeno změrom!

Što strach maš wo žiwjenje swoje,
kak by mohł jo zdźeržeć sebi?
kiž žiwjenje je dał ći twoje,
wobradźa też žiwnosć tebi;
wšak darow dosć ma ruka jeho,
so kraj a morjo žiwi z njeho!
Budź jeno změrom!

Oh, njepraj: Srědkow njeje žanych!
Hdźež je pytam, ničo njeje;
najlěpše z mjenow jeho rjanych
je, zo z nuzy pomha wšeje.
Hdyž často njepytamy jeho,
wón ze wšoh' wuwjedźe nas złeho.
Budź jeno změrom!

Hdyž dawa pomoc na so čakać,
najposlez ći přińdź tola,
a hdyž ze styskom dyrbiš płakać,
njech će mysle njezamyla!
Kónc dobry změje počakanje
a znowa skhadźa słónčne ranje.
Budź jeno změrom!

Być njemóže to hinak ženje,
ćerpić wšitcy ludźo maja.
Štóž pyta jeno wokřewjenje,
nadźiju sej na pěsk staja;
so křižna nuza njepominje,
dójž we smjerći wšo njezahinje.
Budź jeno změrom!

Dźeń wotpočinka jónu dóńdźe;
z čěła budźe Bóh nas wołać,
tuž duša ze wšěch zwjazkow póńdźe;
Bóh nas změje zwupřahować
a wzać do kraja njebjeskeho
přez zbožnu smjerć ze swěta złeho.
Budź jeno změrom!

Wón tam, hdźež bydla wuzwoleni,
dowjedźe sej swojich swěrnych;
tam budźemy so wumoženi
witać w zhromadźiznach měrnych;
tam njetraša će wjacy błyski,
tam budu nimo wšitke styski.
Budź jeno změrom! —

Pawoł Gerhardt, † 1676; — Zes. Jan Kilian, † 1885: hrona 1—6 + 9. 11. 12; 7. 8. 10 pak (po saksk. sp.) M. U.

ſaſtajiło: kſchcźenizy, wěrowanja, woßebje firmowanja trajachu njepſcheſtawajzy. Jedyn arzybiſkop, kotryž je jich wjele tyßaz firmował, bě ſ tutym ſkutkowanjom a ſ zyłym wojowanjom tak pſchepinany, ſo na wjaz raſow do womory padny. —

Zyłe wojowanje je tam w Mexiku žiwiſche a widomniſche, hacž by to tu pola naß byłe; to ſwißuje ſ krajom a ludom. Najnowiſche powěſćże chzeja wo tym wjedźecź, ſo je wyſchnoſcź pſchißahanſtwo wußlědźiła, kotrehož wobdźělnizy chzychu preſidentu moricź. Ssu jich wjazy hižo ſajeli, mjes tutymi ßu też jónſke. Tohorunja pſchikhadźeja powěſćże, ſo ßu 1. auguſta na haßach měſtow krwawne wojowanja mjes wojakami a katolikami byłe, kotreż ßu ßebi wopory žadałe. Wyſchnoſcź je bamžoweho ſaſtupjerja wupokaſała a jeho ſaſtojnikow ſajała. — So tuta ſrudna naležnoſcź ſa zyły kraj a jeho žiwjenje kažaza a połna ſlych ſćěhwkow, to hižo tohodla pſchidaſch, dokelž je Mexiko pſchezo hižo pod ſnutskownymi njeměrami a revoluzijemi cźerpił a ſchkodował. Piſche ßo, ſo ßu biſkopja woſjewili, ſ wyſchnoſcźu měr dźerżecź, dołhož njeje lud ſkładnoſcź měł, wo tutym zyłym praſchenju: „ſtat a zyrkej“ wothłoßowacź.

Bóh ſtworicźel, Knjes wěcźny!

Hłóß: Wulki Božo, khwalbu cźi.

Wěcźny Bože ,twoja móz
Knježi w njebjeßach ,na ſemi.
Ty ßy ſtworił dźeń a nóz,
Knjes ßy ty wot ſpočatka,
Twoju cźeſcź nam powjeda
Semja, morjo, njebjeßa.

W ſpočatku ßy ſtworił ßwět,
Wſcho, ſchtož widźimy we ßwěcźe,
Hižo takle wjele lět
Dźiwy cźiniſch w ſymje, w lěcźe,
Wſcho we twojej ruzy je,
Wſcho po twojej woli dźe.

Stworił prěnjoh' cźłowjeka
Ssy ty k ßwojej podobnoſcźi;
Wſchěch chze twoja dobrota
Dowjeſcź k wěcźnej ſbožownoſcźi.
Twoja ßmilnoſcź wótzowſka
Sdźerži wſcho a ſaſtara.

Mjeno twoje cžeſczene
Dyrbi bycz po zykym zwěcze.
Wſcho pſches tebje zwjeczene
Płody njeſcz we kóždym lěcze,
Knjes zy tyw ot ſpoczatka,
Twoja móz budz khwalena.

Ty zy wſchehowědomny,
Niczo njej' czi potajene.
Wſchehomudry, wſchudzomny,
S tebje je wſcho rosswětlene,
Twoje je to kraleſtwo,
Tebje khwali kſcheſczanſtwo.

Twoja je ta wſchehomóz,
Wot wěczneſcze do wěczneſcze!
Pſched tobu njej' zana móz,
Ty maſch wſchitke woßebneſcze.
Majeſtoſcz ta wěczna ty
Wſchehomózny Bozo zy! J. W.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Hłowna ſkhadzowanka zerbſkeje ſtudowazeje młodziny ma dzenza zwój hłowny dzeń a zwjedzeń we Wulkich Sdzarach. Pſchejemy jej, ſo by tutón jejny ſjěſd w pruſkej Luzizy ſ dobrym wuſpěchom był ſa ſtudowazu młodzinu kaz tez woßebje ſa pruſkich Sserbow. Je tola to położenje runje tutych zyle woßebite a czeżke! Ssnadz zo ſtudowazym to jene poradzi, dobycz ſtudowanych mjes pruſkimi Sserbami ſa zíwiſche zobudzěłanje, tak na pſch. tez w pißmowſtwje. My we ſakkej Luzizy pſchezo ſaßo a ſaßo wobzarujemy, ſo ſ Pruſkeje tak mało zobudzěłaczerjow dostanjemy. Naſch njedzelnik „Pomhaj Bóh“ by tak rad porjadnje ſ pruſkich woßadow a ſa pruſke woßady něſchto woßebite pſchinoſchował; zmy ſapoczatki abo pospyty měli, ale trajazych ſwiſkow njemózachmy zebi ſwěſczicz. Tuż pſchejemy Hłownej ſkhadzowanzy wſcho dobre ſa ſtudowazych, ſa pruſkich Sserbow, ſa zyły zerbſki lud.

Se **zerbſkich woßadow.** Czehodla njeje hiſchcze wot zyrkwineje wyſchnoſcze wólba do ſynody wupißana, hdyz zo tola tuta hizo w septembru ſeńdze? zmy praſcheni. Ssu tola podobne wolenja w druhich zyrkwinych wokrjeßach wupißane a drje hizo wukonjane! — Njemózemy na to niczo dale prajicz, hacz ſo je nam wot dotalneho k. ſynodale prajene, ſo zo wólba wotměje. Ale na czaßu by to nětk było! Poßlednje łopjeno krajneho konſiſtorija njemějeſche hiſchcze zane woſjewjenje k wězy. To pak je naležnoſcz zyłeho Budyſchſkeho zyrkwineho wokrjeża a niz jeno zerbſka, njech je tez Sserb — knjes farar Domaſchka-Budeſtecżanſki — ſa wólbu poſtajeny. Ssnadz mamy hacz do njedzele hizo nékajke poſtajenje wo tym.

Do zerbſkich woßadow. K tutomu mamy dalſcheho pſchidacz: „Das unter meiner Kollatur ſtehende Pfarramt Kittlitz bei Löbau iſt als deutſches Pfarramt zu beſetzen,“ ſteji w nowinach. Kak zo to ma? Hacz dotal ſkutkowaſchtaj w Ketlizach dwaj zerbſkaj duchownaj! Je Ketliczanſka woßada na jene dobo pſcheněmczena? Abo je to wobſamknjenje zyrkwineho prjódkſtejerſtwa? Abo kollaturſtwa? Abo zyrkwineje wyſchnoſcze?“ — Podobne praſchenja dyrbja wěſo kóždemu pſchińcz, kotryz naſpomnjene wupißanje cžita. Njemózemy na tute praſchenja zami wjele prajicz; dopominamy na to, ſchtoz „Pomhaj Bóh“ k tutej wězy njedawno piſaſche; je pak nam prajene, ſo je zyrkwina wyſchnoſcz zlubiła, zo wo to poſtaracz — kaz to dozyła hinak mózno njeje —, ſo Sserbja w Ketliczanſkej woßadze tez to zwoje doſtanu. A nimo toho ma kóždy zerbſki duchowny to prawo, zo na Ketliczanſke faŕſke městno ſamolwicz.

„Evangelizky Hłaßnik“ mjenuje zo nowy evangelſki czaßopiß, kotryz je ſ měßazom junijom k prěnjemu raſej ſa złowakſku zyrkej evangelſko-augsburgſkeho wěrywuſnacza wuſchoł. Wudawarjo běchu prěnje czißko na jich wjele roſeßłali. Někotſi njejßu jo pſchijeli, zu jo wróczili. „To njeje naß pſchekhwapiło!“ piſche jeho redaktor. „Wěmy wot dawna, ſo jich wjele cžita wſchitko mózne druhe, jeno niz naboz̄ne njedzelſke łopjeńka!“ — Hacz ma wón to prawo jeno ſa zwój kraj a lud, abo hacz to njeje jich runje tajkich tez w naſchim kraju a ludu, němſkim a zerbſkim? Do kóždeho zerbſkeho doma złuſcha tez ſnajmjeńſcha jene zerbſke naboz̄ne łopjeńko! Na tutej ſaßadze njeje naſch cžaß niczo pſcheměnił, t. r. wón ju njeje moßłabił, ſkerje je ju nam hiſchcze waz̄niſchu ſczinił. Tamni złowakſzy fararjo a woßady ſbudzichu zebi nowe łopjeńko, my mjes Sserbami mózemy jenoz ſe wulkej próżu a nuſu ſdzerzecz dotalnej naboz̄nej łopjeńzy: „Pomhaj Bóh“ a „Miſzionſki Poſoł“. A zerbſka naboz̄na wottorhowanſka protyka njepſchińdze tez ſa lěto 1927! Cżi, kotſiz mějachu wo tym rosßudzicz, njejßu zebi ſwěrili, ju ſaßo wudacz pſchi wobſtejnoſczach kajkez zu. Měſto njeje pſchińdze ſaßo ſtary bibliſki pucznik. My mózemy jenoz jara , jara wobzarowacz, ſo naboz̄na wottorhowaza protyka ſa Sserbow ſa nowe lěto njepſchińdze. Telko mozow a zrědkow dyrbjał tola naſch hewak ſa poboz̄ny wukhwaleny zerbſki lud ſwjeſcz, ſo tuto ſ wulkej próżu ſapoczane dźěło dale wjedzeſche a zebi ſwěſczi. To bě a je pucz, po kotrymz Boze złowo dzeń wote dnja do domu pſchikhadza a w maczeŕnej rěczi k nam rěczi abo tola ſe ſczěny napomina, ſo bychmy ſa njo měli wocżi a wuſchi a wutrobu! Hdyz je něſchto tajke hdy nuſne było, nětkle je! Dze to tola wo zerbſke a naboz̄ne! My Sserbjo njeſdzerzimy tez zamych zo, hdyz my měnimy, ſo mamy jenoz woßebje na hoſpodarſke, politiſke a podobne praſchenja dzíwacz a na nje próżu a wudawki waz̄icz. Naboz̄ne dyrbi tez w tutym ſakkad bycz, je-li ſo chzemy něſchto nowe abo něſchto dobre a wěſte twaricz. So by tole ſpósnacze tola bóle a bóle pſchewahu dóſtało.

Liſtowanje: F. W. we W. ſa zmjertnu njedzelu. — F. Ri. ſa 18. njedzelu po zwj. Trojizy. — H. w P. ſa 11. po zwj. Trojizy. — M. w B. ſa 12. po zwj. Trojizy. — K. w·H. W. ſa 13. po zwj. Trojizy. —

Sa wſchě dopiſy a pokiwy zym dzakomny; hiſchcze bóle bych to był, — a to lubje rad! — bych-li doſtawał ſ woßadow wjazy rosprawow, a to ſe Sakſkeje a Pruſkeje. Tak móz̄u n. pſch. jenoz jara wobzarowacz, hdyz zamo wo ſapokaſanju noweho duchowneho ſ zyłeje woßady zaneje rosprawy ſa naboz̄ne njedzelſke łopjeńko njedóſtach. Waz̄imy my Sserbjo w Sakſkej a Pruſkej zebi naſchu woßadu abo naſche njedzelſke łopjeńko tak mało abo woboje? redaktor.

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach.

Cyšło 38. 2

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmara
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **15. augusta 1926** **Bautzen**

Čišćcź a nakład Smolerjez knihiczišchćerńje a kuhańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeji bjertletnje 78 stotych pjenjezkow.

11. njedźela po ßwjatej Trojizy.

List na Romſk. 1, 16—25.

Ja ßo njehańbuju toho evangelija wot Khryſta; pſchetoż móz Boża je, kotraž ſbóżnych cźini wſchitkich, kotſiž na to wěrja. Wo ſakładne wěrnoſcźe naſcheje evangelſkeje wěry ßo tu jedna. We wſchěch nabożinach něhdźe wo to dźe, kak mohł cźłowjek towarſtwo ſ Bohom namakacź. Nabożina, kotruž je nam Jeſuß Khryſtuß ſjewił, pſchipowědźi nam prawdoſcź, kotraž pſched Bohom płaćí. W kſcheſcźijanſtwje nadeńdźeſch najprjedy toho, ſo ßy ßebi wědomy, ſo ßwojich hrěchow dla pſched Bohom wobſtacź njemóżeſch; toho pak ßo cźłowjek hanibuje; jeho pſchiródne waſchnje to njecha pſchidacź, ſo ßam wot ßebje niczo njeſamóże, ſo mohł prawy pſched Bohom bycź, ale ſo dyrbi Bóh jemu wſcho dacź a wodacź. Pawoł ßo tu pak wuſnawa, ſo ßo wjazy njehanibuje, ale ſo je ſbóżny, dokelž je Bóh jeho pſches Jeſom Khryſta wumohł. Tohodla tu ßwojim romſkim cźitarjam a nam wſchitkim ſ tym praji, ſo móżemy k Bohu pſchińcź jenoż pſches ſjewjenu, pſches Božu hnadu nam darjenu prawdoſcź: evangelij wot Khryſta je móz Boża, kotraž ſbóżnych cźini wſchikich, kotſiž na to wěrja. A to je wotpohlad Pawoła we ßwojim liſcźe na Romſkich, ßwojim cźitarjam tute ſakładne kſcheſcźijanſke wěrnoſcźe roswicź. W tutej epiſtoli najprjedy pokaſa: Božu prawdoſcź.

Kajke ſbožo ſa wěrjazeho a kajka ſahuba ſa njewěrjazeho! Rospominajmy ßebi najprjedy druhe, a potom prěnje!

I. Boża prawdoſcź: ſahuba ſa njewěrjazeho!

Dwě knihy ſtej wotewrjenej pſched nami ſo byſchtej k nam rěcźałej: Sswjate pißmo Boże a kniha ſtwórby. Prěnja rěcźi k nam w jaßnych a jednorych ßłowach, ſtwórba pak wjele we wobraſach, kotreż drje huſto ßebi njemóżemy prawje rosjaßnicź. Sswjate pißmo naß nochze roswucźicź w pſchirodoſpytnych wězach, ale chze nam to ſjewicź, ſchtoż k ßwojemu ſbożu a k ßwojej ſbóżnoſcźi trjebamy, tohodla też na tak někotre praſchenje w ßwjatym pißmje żaneho wotmołwjenja njenamakamy. Na druhej ſtronje ſtwórba tebi njemóże żenje ke twojej ſbóżnoſcźi dopomhacź, pſchetoż Bożeje hnady maſch ßo woßebje ſwěſcźicź, w ſtwórbje ju njenamakaſch, wona ma ßo cźi ſjewicź. A tola ſtej wobej knihy napißanej pſches jeneho a ßamßneho: Bóh je, kotryż pſches wobej knihy k nam rěcźi. Tohodla Pawoł jaßnje wuſběhuje, ſo njeprawi żaneho ſamołwjenja nimaju, też hdyż jim woßebita hnada Boża ßo poſkicźiła njeje. W 19. a 20. ſchtucźży rěka: Pſchetoż ſo my wěmy, ſo Bóh je, to je jim ſjewjene, pſchetoż Bóh je jim to ſjewił; ſ tym, ſo Boża njewidźomnoſcź, to je, jeho wěcźna móz a bójſtwo budźe widźane, hdyż my na ſkutkach to ſroſumimy, jako to je ſtworjenje ßwěta. — Potajkim wot ſapoczatka ßem je ſtwórba k cźłowjekej rěcźała; wón běſche wſchak wotwißny wot njeje, wón widźeſche ſtwórbne mozy a rjanoſcźe, njedyrbjeſche tohodla w nim też ſpósnacźe ſrawicź, ſo je tu ſtworicźel — Bóh, kotryż porjad w ſtwórbje a ſtwórbne ſakonje a mozy ſtworił je? W ſtwórbje pytnje cźłowjek Boże njewidomne waſchnje, jeho wěcźnu móz a bójſtwo.

Je pak temu tak, ſo je Boże bycźe cźłowjekej wěſte, dyrbjał potom też na ßwoje ßamßne pſchißłuſchnoſcźe ſpominacź. Ssu wſchitke kubła ßwětne, kotreż cźłowjek wužiwa, Boże da-

ry, dha ßo nimaju tola jenoż pſchetrjebacź, wjele bóle maju temu ßobu ßkłużicź, ſo bychu cźłowjeka ḱ Bohu dowjedłe; taḱ měła ſkóncźnje też cźłowjeſka wola ßo ſtajicź do ßwjateje ßkłużby Bożeje.

Taḱ potajkim by bycź dyrbjało. Kaḱ paḱ je było? a kaḱ je? 21.) Dokelż wjedźichu, ſo Bóh je, a njejßu jeho cźeſcźili jako Boha ani ßo jemu dźakowali, ale ßu w ßwojich myßlach knicźomni ſcźinjeni a jich njemudra wutroba je ſacźěmnjena; 22) hdyż ßu ßo ſa mudrych měli, ßu woni błaſni ſcźinjeni ... a 25) ßu cźeſcźili a ßkłużili ſtworjenju bóle dyżli ſtworicźelej. Taḱ je ßo tu nětḱ ſapletł cźłowjeſki hrěch. Cźłowjeſke cźělne żadoſcźe ßo dobychu do wutroby a běchu mózniſche w njej, hdyżli dobre, Bohu ſpodobne ſmyßlenje; cźłowjek ßo njechaſche ponižecź.

Kajke ſ teho naſtachu ſcźěhwḱi?

Woni ßu pſchewobrocźili tu kraßnoſcź teho njeſachodneho Boha na podobnoſcź, ſo by podobna była na ſachodneho cźłowjeka a też podobna na ptaḱi, na ſchtyrinohate a po ſemi łażaze ſwěrjata. Schto je to? Jich Boża ßkłużba, kiż měła bycź w duchu a woprawdźe, ßo wobrocźi do pſchibójſtwa, paḱ też móże ßo ſtacź, ſo cźłowjeḱ ſwonka Bożu ßkłużbu dźerži, ale jeho wutroba je ßo Bohu wozuſbiła. Woni ßu Boha ḱ ßebi dele ſcźahnyli měſto teho, ſo bychu ßo ḱ njemu poſběhnyli a taḱ żaneho rosßwětlenje njedobychu. Haj woni też wſchu prawdu w njeprawdoſcźi ſadźerża; jich żiwjenje běži w zyle druhich kolijach, woni ßu ſhubili wſcho ſpóſnacźe a wſchu myßl dobroty a cźiſtotu a dźakownoſcźe a njeßebicźiwoſcźe a luboſcźe.

24) Tohodla je jich Bóh też podał do żadoſcźow jich wutrobow, ḱ njecźiſtoſcźi, ſo bychu ſahanibjeli ßwoje cźěła bjes ßobu, 18) pſchetoż Boži hněw ſ njebjes budźe ſjewjeny na wſchu bjesbóżnoſcź ludźi. Boża prawdoſcź ßo ſcźini taḱ ſahuba njewěrjazych cźłowjekow. Boża prawdoſcź ßo pokaże we tym, ſo cźłowjeḱ Bożu wolu dopjelni; hdyż cźłowjeḱ to njecha a njecźini, dokonja ßam na ßebi Boži hněw, Bóh jeho poda do jeho żadoſcźow, wón je zyle jich wotroczḱ, hrěch ma jeho zyle w ßwojej ruzy, cźłowjeḱ ma helu w ßwojim ßwědomnju, nima żaneho měra, żaneje domiſny.

Taḱ cźłowjeḱ, kotryż Boha njeje prawje ſpóſnał, też Bożu wolu njeje dopjelnił, ſapadnje do ßwojich żadoſcźow a do bjesbóżnoſcźe a namaka ßwoju ſahubu.

Tehodla hladajmy, ſo bychmy wěru dźerżeli!

Boża prawdoſcź, kajke ſboże ſa wěrjazeho!

Boża prawdoſcź nima żaneho ḱonza, wona ßo wobrocźi pſchezo pſchecźiwo wſchemu ſłemu, ale ſpyta, ſo by hrěſchnika wot ßwojich hrěchow wumóhła a jako hnada ßo nad nim pſchekraßniła.

Boża prawdoſcź njewobſteji jenoż w tym, ſo Bóh ſłych khłoſta a dobrych mytuje, ale je Boża ßwjatoſcź, kotruż wón cźłowjekej ſdźěli, ſo by ſ bjesbóżneho prawa ßo ſcźinił a taḱ wěſtoſcź dobył, ſo Bóh jemu Jeſom Khryſta dla wodawa a jeho ſa praweho pſchipóſnała a ßo ſ nim ſaßo ſjednocźa; a tam, hdźeż je cźłowjeḱ tutu prawdoſcź dobył, ßo cźłowjeḱ w Khryſtußu wobnowja. To je evangelij wot Khryſta. Bóh je ßwojeho ßyna póßłał, ſo by tych, kotſiż pod ſakonjom běchu, wumóhł! Evangelij wot Khryſta je tohodla powěſcź Bożeje luboſcźe; Bóh wodawa Jeſom Khryſta dla wſchitke hrěchi. Pſches evangelij ßo paḱ też poſběhnjemy; hrěch ßo pſchewinje a cźłowjeḱ ßo wudokonja. W evangeliju ßo nam poſkicźa móz, kotraż cźłowjeka ſbudźuje a rosßwětluje a wobrocźa. W evangeliju ßo ſjednocźamy ſ naſchim Sbóżnikom ßamßnym. Schtóż je ßo ſa njeho dobył, je ſ nim ſtowarſcheny a ma ßwój dźěl na nim. Taḱ je evangelij nam móz Boża, kotraż ſbóżnych cźini. Boża luboſcź, kotraż je nam data w Khryſtußu, je nam żórko wulkeje mozy: wſcho ſte hidźimy, ſteho ßo woſtajimy, wſcho dobre paḱ lubujemy a w nim woſtanjemy. Tu ßo nam wotewrja domiſna, tu ſtejimy w Bożim dźěcźatſtwje, tu mamy Boži měr. Prawy je żiwy po ßwojej wěrje.

To je Boża prawdoſcź; niz, jako by hrěſchnikej ßo podało a wón mohł woſtacź w ßwojim hrěſchnym żiwjenju, ně Khryſtuß tu je, kiż ßwojich wußwjecźuje.

Pawoł, ḱiż je ßo roshněwał, ſo ßu cźłowjekoju móhli ßo taḱ ſhubicź a ſaßlepicź, ſo ßu na ſtworicźela poſabyli, ſkóncźi naſch tekſt ſe ßłowom: — ſtworicźel — kotryż khwaleny je do wěcźnoſcźe. Boża prawdoſcź, kajke ſboże ſa wěrjazych! Chżyli tohodla ßo też wuſnacź każ Pawoł: Ja ßo njehańbuju teho evangelija wot Khryſta, pſchetoż móz Boża je, kotraż ſbóżnych cźini wſchitkich, kotſiż na to wěrja. Hamjeń! H. w P.

Zyrkej a ſtat.

— Tydźenja rosprawjachmy wo wojowanju zyrkwje ſe ſtatom w Mexiku. Knježi tam tukhwilu po wſchěm ſdacźu měr; to paḱ njeje měr po doſkóncźnym wojowanju, ale bóle měr woßrjedź wojowanja, hdźeż wobej ſtronje pruhujetej mozy a wuhlady. — Sakoń wo zyrkwi, kotryż ſ 1. aug. połnomóz doſta a kotrehoż dla to zyłe běḋźenje, wopſchija woßebje ſcźěhowaze dypki: Licźba wukrajnych woßadow měſchniſkeho ſtawa ßo poniži; — nabożne rjady a ſchule ßu njeſakońſke; — jenoż domoródni mexikanſcy ßměḋźa ſaſtojńſtwo měſchnika ſaſtawacź; — wſchitke zyrkwinſke dźěła ſwonka zyrkwje ßu ſakaſane; — nabożne woſjewjenja njeßměḋźa ßo ſ politiſkimi praſchenjemi ſaběracź; — ſakoń, kotryż wyſchnoſcźi wußwojenje kubłow zyrkwje dowoła, ßo ſwótſi; — měſchniczy dyrbja wot wyſchnoſcźe dowolnoſcź měcź ſa wukonjenje ßwojeho ſaſtojńſtwa.

Wojowanje ſběha ßo też w Italſkej, njech je też wojowanje druheho raſa. Proteſtantſke wuſnacźa maja ßo tam wobaracź a ſchkitacź. Romſkokatolſke ſtrony ßo prózuja, faſchiſtiſku wyſchnoſcź Italſkeje naſchcźuwacź pſchecźiwo proteſtantam w Italſkej. Hacź dotal ßo jim to po wſchěm ſdacźu njeje poradźiło. Methodiſtiſki duchowny Carmagnola ſnajmjeńcha piſche: „Faſchismuß je dopokaſał a pſchezo hiſchcźe dopokaſuje, ſo nochże pod wliwom ſwucźeneje njeſnjeßliwoſcźe katolſkeho duchownſtwa ſtacź, ale ſo chże Italcźanam tu ſ wulkimi woporami wudobytu ßwobodu wěrywuſnacźa ſdźeržecź.“ Nimo tuteje powěſcźe pſchikhadźeja paḱ też druhe, mjenujcy ſo wěſty dźěł katolſkeho nowinaŕſtwa Italſkeje tola ßwoje wojowanje pſchecźiwo proteſtantam dale wjedźe. Cźaßopiß „Scentilla“ ßo praſcha: „Schtó ßu proteſtantojo?“ a wotmołwja: „Proteſtantojo ßu ßynojo nadutoſcźe a roswólnocźe. Wjednicy proteſtantisma ßu njecźeſcź a hańba cźłowjeſtwa.“ Luther bywa tam mjenowany roswólny a jeho pſchiwißowarjo „ßynojo cźěmnoty“ a „trabantojo — pſchewodnicy — cźerta“, kotſiż w bibliij niczo dale njenamakaju hacź bajki a jebanſtwa; też praja woni, ſo Jeſuß Khryſtuß je Bóh. — Bjes dźiwa, ſo ßo profeßor Comba we Waldenſenſkim cźaßopißu „La Luce“ praſcha, hacź ſakoń njeje ſa wſchěch jenajki, a hacź ſakoń też proteſtantow pſchecźiwo ſjawnemu pſchißłodźenju njeſchkita, hdyż ßo na nim niz jenoż tutón jedyn cźaßopiß, ale też druhe wobdźěleja. „My cźeſcźujemy“, taḱ wón piſche, „ſakonje a w mjenje ſakonja chzemy my też cźeſcźeni bycź!“

---

a.

Hłóß: Nět wjeßeleße ßo, kſcheſczenjo ꝛc.

Dar ſakoń ſ evangelijom ſtaj wobaj jenak Boži, a kſcheſczan kóždy ſ wjeßelom ßo ſwólnje po nim ſłoži; pak wulki rosdźěl woſtanje, kiž jeno woko pósnaje, kiž rosßwětli Duch Boži.

Schtož w ſakonju Bóh porucza, ſe ßwědomja to wěmy: wſchak pſchißłuſchnoſcź bycź naſcha ma, ſo Boha lubujemy a bliźſcheho; ſo Bóh pak dał je Ssyna nam a lubował ßwět, — dyrbi ßam nam ſjewicź.

Nam ſakoń naſchu winojtoſcź, pak evangelij radu wſchěm wopißuje khutnje doſcź tu, ſo Bóh ſkicza hnadu; twój nadawk ſakoń wucźi cźe, ſchto Bóh pak cźinił tebi je, to evangelij ßwědcźi.

Schtož ſakoń dobre lubi cźi, dacź njemóże to ženje; wſchak radźiło ßo njeje cźi, jón wudopjelnicź rjenje; ſchtož cźi pak hnadu poſticza, ßo darmo wſchitko dóſtawa, hdyž we wěrje jo bjerjeſch.

Hdźež ſakoń trjechi hřěſchnika, tam wótrje ßudźi jeho; pak evangelij wolij ma, kiž bědu woſmje ſ njeho; hřěch poklecźe ſe ſakonja, pak wumoženje přěduja cźi Sbóžnikowe rany.

Cźi ſakoń bědu wotkrywa. pak evangelij ßmilnoſcź; cźe tamny zyle ſpowala, pak hnada dawa ßylnoſcź. Tak tamny hroſy ſe ßmjercźu a tuto wjedźe k žiwjenju cźe ſe ßmjertneje nuſy.

Schtož pſchipowědacź ſakoń ma, ſa wutroby je hrube, ſa ludźi połnych ludanjo, kiž ßycźi ßu, a lube jim žorty, hřěch a njeprawda; pak jako balſam wokſchewja wſchě khore duſche hnada.

Hdyž dozpěł ſakoń ſaměr je, wón dale njepokliwa; joh' pſchah, błyſk, rimot pſcheſtanje, hdyž duſchi hnada kiwa; ke kſchižej wjedźe Ssrědnika mje, hdźež mi troſcht ßo poſticza, ſo we wěrje ßym ſbóžny.

Mój Bóžo, tutón rosdźěl daj mi połnje dopóſnawacź; kſchiž Ssrědnika do duſche ſtaj, ſo měr mohł we njej ſtawacź, ſo hnady twojeje by ßycź tak wukhow mohła ſa mnje bycź we Sbóžnikowem klinje!

Daj móz mi ſ evangelija, ſo lubował bych tebje kaž dźěczo, a ßo dóſtała mi ßwoboda by ſ tebje. Spožcź, ſo, ſchtož dyrbju, dopjelnju ſe ßwjatoſcźu a dowěru we luboſcźi a wěrje! —

Jan Jakub Rambach, † 1735; — ſeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Njebjesa wisaju połne mróčelow
wyše kraja serbskeho;
wětry so sběhaju rězne z pusćinow,
rjane časy nimo su. —
Serbja, zakhowajće swěru
swojich wótcow rěč a wěru! —

Narody prjedawše Bože słowo su
lubo mělo dźakownje;
wótcojo nad rěču swojej mějachu
serbskej zdobnje wjesele.
Serbja, zakhowajće atd.

Nětko su wotwukli ludźo posłuchać,
wolu Božu nječinja;
z hordosću serbski lud póčnje němcować,
serbska hinje dowěra.
Serbja, zakhowajće atd.

Nimo su roboty; swět pak hórje nětk
ducham strašnym roboći;
zaničeŕ wěrnosće ręka dobry swědk,
ćeŕpjeć dyrbja pobožni.
Serbja, zakhowajće atd.

Nowotne honja so wučby po kraju,
sprawnych bojosć napjelnja;
žałosć je swoja ze serbskej młodźinu,
křćeńskoh' sluba zapomnja.
Serbja, zakhowajće atd.

Spěwanja tak dźě so mało tróštneho
w serbskich domach nadeńdźe;
lědom ze Zijonskich zynkow přez polo
hdy zas' žadyn słyšeć je.
Serbja, zakhowajće atd.

My pak so njedajmy tola zamylić
wjedru časa žanemu.
serbskeje rěče so mamy wjeselić,
wěrmy słowu Božemu! —
Serbja, zakhowajće atd.

Jan Kilian, † 1885

1526.

My ßmy žiwi w lětach 20. lětſtotka, ſ kotrychž kóžde naß dopomina na wulke a ważne a rosrißaze, ſchtož je ßo pſched 400 lětami ſtawało. Kóžde ſ tutych lět je nowy 400lětny jubilej reformazije, tak też lěto 1926.

Woſnamny podawk lěta 1526 bě ßejm w Speyeru we auguſcźe. Mamy tſi ßejmy ſ dwazytych lět 16. lětſtotka, kotreż ßu widomne měſniki po pucźu reformazije. W lěcźe 1521 bě ßo ßejm we Wormſu ſeſchoł. Tam běchu hiſchcźe toho měnjenja, ſo móża zyłe zyrkwinſke hibanje ſadußycź ſ napołożenymi khłoſtanjemi. W lěcźe 1529 w Speyeru bě to hižo zyle hinak; tam žadaſche ßebi protestantismuß runoprawo ſ romſko-katolſkimi a wopokaſa ßo jako móz, na kotruž dyrbjeſche kaž khěžor tak zyłe khěžorſtwo dźiwacź; ſaſtupowaſche tam też tu ſaßadu, ſo wo wězach wěry njeßmě rosrißacź wjetſchina hłoßow. Mjes tutymaj ßejmomaj lětow 1521 a 1529 wotmě ßo druhi, w auguſcźe lěta 1526, tohorunja we Speyeru.

Tutón wupłodźi woßebje to jene wobſamknjenje, ſo ßmě ßo w Sakſkej kóždy ſtaw ßejma we wězach naboźiny po ßwojim rosßudźenju ſadźeržecź. S tym bu prawo a ſakkad wutworjeny ſa ſałożenje a wuſnacźe evangelſkich krajnych zyrkwjow. Wjerchojo buchu tak w zyrkwinych naležnoſcźach ßamoſtatni wjedniźy a pſchewjedźechu jako krajni biſkopojo ſa wulkoſtat a ſa woßady wobnowjenje a pſchetwarjenje zyrkwje. S wjednikomaj běſchtaj tu Philipp Wulkomyßlny-Heſſenſki a Jan Wobſtajny-Sakſki. Tutón pſchewjedźe też nam hewak ſnatu viſitaziju ſchulow pod dohladowanjom Luthera a Melanchthona. Wupkód tuteje běſchtaj ſaßo wulzy ważnaj Lutheroważ katechismaj.

Speyerſki ßejm lěta 1526 pſchinjeße tak troſchku porjada do njeporjada, kotryž bě ßejm we Wormſu 1521 ſawinował, ſe ßwojim ſahubjazym, wot romſkokatolſkich ſhotowanym „Wormſkim ediktom". Tutón dyrbjeſche reformaziſke hibanje wobmjeſowacź, ſadußycź, njeſamóh pak ani to jene ani to druhe. Tute hibanje pſchiběraſche a ſ tym bu jaßniſche a jaßniſche, ſo to njemóże w zyłym němſkim kraju wſcho w dobrym porjedźe bycź. Woßebje ſjewi tole to lěto 1525 ſe ßwojej wójnu burow, kotraž, po ſpočatkach a poſpytach lěta 1517 ſnowa wudyri. Wſcho tole hromadźe rosjaßni wjednikam a wyſchnoſcźam krajow, krajikow a měſtow, ſo njeje do-

bre, jenoż po ßwojej hłowje a woli cźinicź chcyć, ale so dyrbi ßo też dźiwacź na lud. A pod wliwom tuteho ſpósnacźa ßu potom, hdyż też hiſchcźe niz wſchitzy, tola cźi a tamni lětо poſdźiſcho na Speyerſkim ßejmje ßobu dźěkali, kotryż je tak rjez narodny dźeń naſcheje ſakſkeje krajneje zyrkwje, kotraż chze ßo runje lětßa 1926, k 1. oktobrej nowy kabat wuſtawy woblez. S revoluziju ſpadny też biſkopſki hamt wjerchow, kotryż Wettinſzy wjerchojo też hiſchcźe, njech katolſzy, mějachu, njech też woßobinſzy njewukonjachu. To ẑadaſche ßebi ſnowaſarjadowanje; ſo je tuto tak dołho na ßwój cźaß cźakało, ſwißuje ſ zyłym łoſkocźiwym praſchenjom dźělenja ſtata a zyrkwje. Njech je nowej wuſtawje ſpożcźene, ſnowa ſbudźicź a ſkrucźicź prawe a wěrne proteſtantſke żiwjenje w naſchej krajnej zyrkwi, w naſchich woßadach a domach, w naſchich wutrobach. K tomu ßłuſcha jako to prěnje waźne, ſo kóżdy, ſo też ty ſtejiſch krucźe na ſakożku reformazije, na evangeliju a ßwěru k jenicźkemu knjeſej zyrkwje, k Jeſußej Khryſtußej!

Iſaakowe woprawjenje

je ſnamjo wopora Khryſtußoweho. Snamjo waźneje wěźy dyrbi nam waźne bycź, tola niz tak jara, jako wěź ßama. Żidźa myla ßo pola Iſaakoweho woprowanja, dokelź jo njeſpósnaja ſa ſnamjo, ale ſa ſaßłużbny ſkutk, kotryż zyłemu iſraelſkemu ludu wěcźnje k lěpſchemu pſchińdźe. Każ Khryſtußowa gmejna k ßwojim modlitwam pſchiſtaja: „dla cźerpjenja a wumrjecźa Jeſom Khryſta“, tak pſchiſtaja żidźi k ßwojim modlitwam: „dla ſwjaſanja Iſaakoweho“. Woni potajkim njerodźa wo potajnu ſbóżnu radu a hnadu Bożu, kotraż we Khryſtußu je dopjelnjena a ſjewjena wſchitkim ludźom.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— W Europje żałoſtnje wjele kurja a ßwoje dobre pjenjeſy do powětra puſchcźeja. Każ na jenej ſtronje hobrſke wopory a dawki pſchibohej „alkoholej“ wopruja, tak na druhej ſtronje pſchibohej „nikotinej“. — Tole ras wuprajicź, ſda ßo nam nětkle dobre, hdyż chze to tak klazacź ſ dawkami, kotreż maſch dacź ſa Knjeſowu zyrkej a jeho kraleſtwo. W Europje wukurja ßo ſa lěto na 32,4 milliardow zigarow, kotreż ßu na 3,24 milliardow winojte, dale 81 milliardow zigarettow, ſa 5,67 milliardow hr., 2,6 milliardow pakcźikow tobaka ſa 1,04 millirdow hr. Němſka ßama je w lěcźe 1924 pſchibohej „nikotinej“ 1 189 600 000 zigarow a 6 245 200 000 zigarettow a telko a telko tobaka jako „wopor kadźenja“ pſchinjeßła.

— **Sserbſku prědarſku konferenzu** bě pſchedßyda k. farař Domaſchka ſa póndźelu 9. auguſta k lěcźnemu poßedźenju ſwołał. So je tu wjele dźěła a nadawkow, to ßo cźi ſ toho wujaßni, ſo je póndźelu 23. auguſta dop. ¾10 hodźin dalſche poßedźenje powołane. S poßedźenja ſańdźeneje póndźele naſpomnimy tu ſe wſchelakeho ſcźěhowaze: S woßebitych poſtrowjenjow płacźeſche to jene k. fararjej Urbanej, kotremuż pſchedßyda pſched konferenzu hiſchcźe ras ſbożopſchecźa k 80. narodninam wupraji. Wutrobnje witaſche knjeſa fararja Kſchiżana-Klukſchanſkeho do Łużizy domoj, jemu pſchejo Boże żohnowanje ſa ſkutkowanje w ßerbſko-němſkej woßadźe. Łupjanſkemu farſkemu domej bě wěnowane dalſche ſbożopſchejaze ßkowo; Bóh Knjes je młodymaj mandźelſkimaj ßynka wobradźił. — Potom ſaběrachmy ßo ſe wſchelakimi woßadnymi praſchenjemi a ſ naležnoſcźemi zyrkwineho wokrjeża. Sa ſynodu, kotraż drje ßo 6. ſeptembra ſeńdźe, ma, każ hižo ſnate, Budyſchiſki wokrjeß wolicź. Konferenza wupraji ßo ſ nowa ſa to, ſo ma ßo k. farař Domaſchka wolicź. Wólba njeje hiſchcźe poſtajena, tohodla mamy na to dźiwacź, ſo ßo termija njeſkomdźi, ale ſo ßo w prawym cźaßu wupiſche a potom też woli. Dla noweje ſynody, kotraż ßo po 1. oktobru woli, chze ßo konferenza na zyrkwinu wyſchnoſcź wobrocźicź. — Woßebje khutna wěz je ſa konferenzu — runje każ też ſa wſchěch Sserbow — pobrach ßerbſkich duchownych. Schtyri farſke měſtna ßu ſ 1. oktobrom wuprózdnjene: Ketlizy, Michalſka woßada, Huſka a Rakezy. Jenoż jedyn ßerbſki duchowny je hiſchcźe ſwonka Łużizy. Pſchi tym ſhonichmy, ſo je ßo Ketlicźanſke farſke měſtno tohodla ſa němſke wupißało, dokelż je to zyrwinſke pſchedſtejicźeŕſtwo tak wobſamknyło!? A tola we nim każ we woßadźe je hiſchcźe telko Sserbow!! Namjeſna Huſcźanſka woßada je ßo runje nawopak ſe ßwojimi němſkimi a ßerbſkimi ſaſtupjerjemi ſa to wuprajiła, ßebi wolicź duchowneho, kotryż je ßerbſkeje a němſkeje rěcźe mózny!! To wſcho ßebi żada, ſo ßo konferenza, runje tak pak też zyłe Sserbſtwo wo to ſtara, ſo ſmějemy doroſt mjes bohoßłowzami, ſo by ßo we wſchěch woßadach, hdźeż Sserbjo bydla, też ßerbſzy prědowacź mohło. Sso wo to ßobu ſtaracź, mamy par też ſa nadawk naſcheje zyrkwineje wyſchnoſcźe. Pokaſujemy na to, ſo je też tuta ſ wuſtajenjom rjanych ſtipendijow ßerbſkim ſtarſchim pohoń dacź chzyła, ſo bychu ßwojim wobdarjenym ßynam ſtudium bohoßłowſtwa ſmóżnili. — Knihowne towarſtwo je druhi ſeſchiwk „Domjazeho prědarja“ ſa wudacźe a prědowanje doſhotowiło. Tutón druhi ſeſchiwk, kotryż dwě połojzy zyrkwineho lěta wopſchija, budźe ßo ſa 2,25 hr. pſchedawacź; prěni dźěl „Domjazeho prědarja“ je tohorunja hiſchcźe na pſchedań, a to ſa 1,50 hr.; ſchtóż zyłu knihu a tak doſpołne prědarſke knihi ſa zyłe zyrkwine lěto kupi, měł 3,75 hr. ſapłacźicź. Tutu knihu każ też druhe ßerbſke nabożne knihe budźe nowy, wot knihowneho towarſtwa poſtajeny rosnoſchowar pſchedawacź. Schtóż pak by knihu hnydom wotewſak, njech ßo na ßwojeho k. fararja wobrocźi. Wſchitzy Sserbjo pak chzyli ſa tuto dźěło, ſa kotreż żadyn ßobudźěłacźeŕ żaneho ſarunanja njedoſtanje, ſ tym ßo dźakowni wopokaſacź, ſo tutu knihu pilnje kupuja; tak wukhowaja knihowne towarſtwo pſched ſadołżenjom. — Sa pſchichodnu ſhromadźſnu ßu hižo wſchelake waźne dźěła pſchihotowane; woßebje ſměje pak ßo tuta dalſcha ſhromadźiſna ſaběracź ſ rosßudnymi wobſamknjenjemi wo ßerbſkich ſpěwarſkich. Tohodla je nuſne, ſo bychu na nju wſchitzy pſchiſchli.

— **„Jugendbund für entſchiednes Chriſtentum“** mjenuje ßo jene ſ tych ſjednocźeńſtwow kſcheſcźijanſkeje młodźiny, kotreż ßwoje ßobuſtawy hromadźa wokoło biblije a pod khorhoj Jeſußowu. Wono je też w naſchich woßadach, woßebje we Pruſkej, ſnate a roſſchěrjene. Tuto ſjednocźeńſtwo je prěnje, kotreż mużſku a żónſku młodźinu hromadźuje do ſhromadnych ſjednocźeńſtwow. Jemu je ßo poradźiło, lětßa mózny poſtup ſcźinicź. Dźeń 27. junija poßwjecźi ßebi nowy dom we Woltersdorfje pola Erknera. Je to wobſchěrny twar a dawa ruma doſcź ſa bydlenja a ſtwy ſa ſhromadźiſny a tohorunja ſa pſchebytk a hry wonkach. Swjaſk ſjednocźa na 1500 towarſtwow ſe 50 000 ßobuſtawami.

Liſtowanje: M. w B. ſa 12. njedź. po. ßwj. Tr. — K. w H. W. ſa 13. njedź. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 34.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 22. auguſta 1926 Bautzen

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischcźerńje a knihaŕnje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wulkhadźa kóždu ſobotu a płaci wjertlětnje 78 ſtotych pjenjezłow.

12. njedźela po ſwjatej Trojizy.

1. Kor. 4, 1—5.

Wón běſche tola wulki muž, tónle japoſchtoł Pawoł, zyle wěſcźe jedyn ſ najwjetſchich, kotſiž ſu hdy na tutej ſemi khodźili. Njeſłyſchiſch hiſchcźe, kak wón dźenża tydźenja tak wjeſowy a khrobły wyſkaſche: Njehańbuju ſo evangelija wo Khryſtuſu? Wulke wězy běſche wón naſhonił, tuž dyrbjeſche ſo też ſa hódneho tajkich wulkich wězow pokaſowacź. Jeho žiwjenje bě Khryſtuſ, tuž dyrbjeſche wo tym też ſwědčicź. Na druhej ſtronje ſaſo tak ponižny wón bě, kak mało ſam do ſo dźerżeſche! To też ſ jeho dźenſnjiſcheho ſłowa widźimy, we kotrymž k nam rěcži wodarjea nadawku evangelſkeho kſcheſcźijana.

Sa tych dźerż naſ kóždy, jako ſa Khryſtuſowych ſłużownikow a ſaſtojnikow na Božich potajnſtwach. Runjeż ſwj. japoſchtoł na prěnim měſtnje ſam wo ſebi rěcži, tola naſ wſchitkich měni. Khryſtuſowy ſłużomnik, to drje też w Korincźe njebě we wſchěm a pola wſchitkich cžeſtne mjeno. Tamne měſto ſe ſwojim móznym a žiwym ſwětowym wobkhadom ſebi druhich ludźi wjele bóle ważeſche. Schtóž chzyſche tam widźany bycź, dyrbjeſche něſchto druhe bycź hacž Khryſtuſowy ſłużomnik. To pak ſwj. muža Božeho njemyli. Wón by wěſo też mohł na to a tamne druhe ſpominacź, ſo je n. pſch. też wón něſchto nawuknył. Ale to wón njecha, jeho cžeſcź je jeno ta: Khryſtuſowy ſłużomnik a ſaſtojnik na Božich potajnſtwach. Je nam, jako bychmy ſacžuwali, kak wjeſoły a pſchi wſchej ponižnoſcźi kuſk ſ horda wón na tule ſwoju cžeſcź ſpomina, ſo je ſebi wědomny ważnoſcźe ſwojeho powołanja. Wón ma ſwětej něſchto jara wulke a kraſne pſchinjeſcź, ſo jemu niczo njewadźi, hacž jeho ſwonknje cžeſcźa a ſławja abo niz.

Khryſtuſowy ſłużomnik a ſaſtojnik na Božich potajnſtwach, to ſa wjele njeklinczi. Sſłużomnik, to njemóže wjele bycź, to chze tola rěkacź, ſo dyrbiſch ſo tulecź a khilecź, ſo maſch poſłuchacź a niz knježicź! Haj, ſ knjeſom bycź, to je něſchto zyle druhe, to ſebi cžeſcźowanje ſada, na tajkeho ludźo hladaja. Sa ſłużomnikom ſo nichtó njepraſcha. A ſaſtojnik? To drje je wjazy hacž ſłużomnik, tajki cźlowjek ma ſnajmjeńſcha wěſte prawa, druhdy ſamo khětro wulke. Tola ſ knjeſom bycź je hiſchcźe wjazy. Potajkim też tu wěſte wobmjeſowanje hódnoſcźe. Kak hakle Khryſtuſowy ſłużomnik! Tuteho jednoreho Khryſtuſa, kiž běſche tam w židowſkim krajiku něhdy žiwy był, ſ Nazaretha pſchiſchedſchi a ſchto móžeſche ſ Nazaretha dobreho pſchińcź? kiž běſche jenoż ſ proſtymi ludźimi wobkhadźał a ſkóncžnje tak ſazpity žałoſnu ſmjercź na kſchiżu poczerpił? Tajkeho ſłużomnik, to njemóżeſche nikoho poruczecź. Hdy by wón ſnajmjeńſcha něſajkeho druheho móżneho a ſławneho knjeſa ſłużomnik był? A ſaſtojnik na Božich potajnſtwach? Schto ſo ludźo w tajkim bohatym a ſwětaſławnym měſcźe ſa tajkimi wězami praſchachu? Hdy by ſchtó pſchiſchoł a prajił: Chzu waſ roswuczowacź, kak móżecźe bycź mudri, ſławni, bohaczi, bychu ſkerje rjekli: Ssy naſch muž, na tebje chzemy poſłuchacź.

Sswj. Pawoła to njemyli, wón woſtawa pſchi tym: Khryſtuſowy ſłużomnik a ſaſtojnik na Božich potajnſtwach. Tale jeho cžeſcź je tohodla tak wulka, dokelž ſo tu wo knjeſa wſchitkich knjeſow jedna, kotremuž je data wſchitka móz we njebjeſach a na ſemi, wo Knjeſa, w kotrehoż mjenje ſo dyrbja

poklakowacź kolena wschěch, kiž žu w njebjeßach a na semi a pod semju, a tola wo Knjesa, kotryž njechasche a njecha knježicź ale žłužicź. Je trjeba, so jich wschitkich mjenujemy, kotrymž tu po semi khodźo žłużesche? Psche krótke lětka wschak jenož jeho žłużenje trajesche, ale kajke běchu to lěta! Cźlowjeski žyn njeje pschischoł, so by žebi dał žłużicź, ale so by wón žłużił a dał žwoje žiwjenje k wumóženju sa jich wjele! Schtóžkuli žebi da žłużicź, bu s knesom nad mnohim, schtož chze cźlowjekow wjasacź, s knjesom nad žwětom a jeho žadosćemi a cźežemi, nad cźlowjekami husto tak njesnjeßliwymi, pschedewschěm pak s knjesom nad žobu žamym, bu, kaž je Luther ras prajił, we wěrje se žwobodnym knjesom nade wschitkimi wězami a nikomu poddaty a w luboscźi se žłużomnikom a wschitkim poddaty. Tutu žłużbu chze Khrystuž też dźenža hischcźe tebi a mi wukonjecź. Njedyrbjało niczo wo tym pytnycź? A tuteho knjesa žłużomnik nětko žwj. japoschtoł a po nim ty a ja! Swonknje drje to njeje niczo woßebite. Schtož žmy, to žmy kaž druhy też, a druhy jo žu kaž my; haj druhy žu žnano psched žwětom wjazy hacź my, dokelž njemóžemy a njechamy tu a tam s nimi žobu. Móžno žamo, so jako Khrystußowi žłużomnizy jeho hanibu noßymy, so žmy kaž žwj. Pawoł wot žwěta žudźeni, wonjecźeschcźeni wot wschěch móžnych a njemóžnych ludźi, žnano žamo tajkich, kotsiž naß njesnaja a snacź nochzedźa, kotsiž jeno saßłyschawschi, so chzemy bycź kschescźijenjo, sprawni a wěrni, kschiwje na naß hladaja. So by tehdy kaž žwj. japoschtoła tak też nascha cźescź ta była: Khrystußowi žłużomnizy, niz wjazy a niz mjenje, ludźo, kiž jeho nadawk wukonjeja, w jeho duchu dźěłaja jako nanojo a macźerje, duchowni a wucźerjo abo schtož hewak we žiwjenju žu! Runje tajka cźescź: Sastojnizy na Božich potajnstwach. To drje s biblije wěmy, so bě něschto wulke, jako bě Josef na wschě Egyptowske kubła postajeny, abo kaž nam Jesuß w pschirunanju wo sastojniku powjeda, kiž mějesche nad njeßměrnymi kralowymi kublami roskasowacź. Runje telko je nascha cźescź hódna. Nam je dowěrjene, schtož druhy nimaja, schtož jenož s wulkej prózu a husto szyła niz dozpija: My snajemy Boha, schtó wón je a kak je nam smyßleny, kak pschikhadźa k nam s hnadu, je polny luboscźe, kak wobara wón padu, wschu žałoscź sacźěri. A najwjetsche potajnstwo Boże, njeje to to, so wón žwět se žobu žam sjedna? so je nam dał žłužbu, kotraž sjednanje prěduje? To žadyn je to, s cźimž bywaja wutroby pschezo saßo wjeßołe, troschtne. A tole potajnstwo, nam zyle wotkryte, druhim sdźělicź, so byschtej žo też jich wocźi sybołałej hischcźe rjeńscho hacź hdyž žo hody potajna luboscź s lubym darom jewi, to je nascha cźescź. Njeby ty ženje hischcźe tajkeho cźlowjeka widźał, kiž by wot tebje we Božej mozy a w Božim mjenje wjeßołu wutrobu dostał a nowu khroblu nadźiju, so by žwojeho žiwjenja cźěř bjes bojoscźe směrom cźahnył? Žaneho cźlowjeka, kotremuž by ty s wotkrycźom Božeho potajnstwa: Wón cźe snaje, lubuje a cźe se mjenom mjenuje, k nowej nadźiji a scźerpliwoscźi dopomhał? Jelisо hischcźe njejßy tajkeho widźał, spytaj na měscźe, žwój nadawk dokonjecź, a bórzy shonisch, so je wulka wěz a cźescź, s tajkim sastojnikom na Božich potajnstwach bycź. Woprawdźe: Dary, nam kschescźijanam dowěrjene, tu wulke! Njech je žebi mnosy mało waża, njech też my samołwjenje sa nje druhdy cźežko sacźuwamy, wěmy wschak, so žo s naschimi darami ani najwjetschi druhi dar njeruna. Pschetož s pjenjesami a druhimi rjanymi wězami hodźi žo wjele dozpicź, jenož to niz, so bychmy Bohu spodobni ludźo byli.

Wěso: Komuž je wjele date, wot teho budźe žo wjele žadacź: Niczo žo pak wjazy njepyta na sastojnikach hacź jeno, so budźa žwěrni namakani. Dyrbjeli to, měnju, w naschim cźažu woßebje derje srosumicź. Njeßwěra bě hižo pschezo žobu najhórsche, schtož móžesche bycź. Kak žo roshorichmy, hdyž sažo wo njeßwěrnym cźlowjeku shonichmy! Dźenža žmy bohużel tajke wězy skoro kaž swucźeni. A dźenža žmy khudy lud, kiž dyrbjał wschě drjebjenczki na kedźbu bracź, so njeby žo ani najmjeńsche shubiło. K temu je woßebje nasche snutskne derjeměcźe wohrožene. Tuž dwójzy běda temu, kiž jo hischcźe bóle podrywa. Myßlu žebi na žwjatnizu evangelskeho doma. Njeje trjeba, jeho ważnoscź sa lud a kraj wusběhowacź. Njepschecźelel woßebje tu sa durje a wrota torha. Tuž dwójzy běda temu, kiž tu žwěru njestražuje, ale saßuwy wotstronja a njepschecźelej pschistup polóžuje. Psched mojim duchownym wócźkom steji nascha luba młodźina, nadźija pschichodnych cźažow. Johnowany tón, kiž s njej derje měni, ale běda temu, kiž ju pscheradźi, kiž ju pucźe wjedże, na kotrychž žo wona skasy. Woprawdźe niz na poßledku myßlu na naschu drohu evangelsku zyrkej. Jelisо hdy, trjeba wona dźenža muži a žónske, kiž žu jej žwěrne stawy, kiž jej pomhaja, žwjatu žłużbu wukonjecź, kotruž wona ma sa lud a w nim. Kak srudnje, hdyž tak mnosy ju njeßwěrni wopuschcźuja abo ju njepodpieraja. Dyrbje-li s naschim ludom saßo lěpje hicź, njech žo to a tamne k jeho lěpschemu stawa, pschedewschěm pak dyrbi we nim žwěrnoscź saßo prěnja a poßlednja bycź, a to wschudźom, w sastojnskim, w domjazym žiwjenju kaž też w wobkhadźe cźlowjekow mjes žobu. Bjes žwěrnoscźe podarmo twarja cźi, kotsiž měnja, so naschemu ludej dom nowscheho sboża twarja.

W žwěrnoscźi mamy pak my kschescźijenjo prěni bycź. Nascheho Knjesa wulka luboscź a dowěra, s kotrejež je nam tajke wulke dary dowěrił, naß k temu nucźi. Hdyž tón praji: Mojej wocźi roshladujetej žo po žwěrnych w kraju, cźujemy, kak stej wonej woßebje khutnje na naß složenej. Boża wschehowschudźomnoscź njeje nam jenož troschtna, ale też khutna. Knjes pak je, kiž mje žudźi, žwj. japoschtoł rjeknje. A woßebje hdyž wón pschińdźe, kiž też na žwětko pschinjeße, schtož je po cźmje potajene, a wutrobow radu sjewi, je nam to jenož pohon, so by naß žwěrnych namakał. Njech też žo pschi tym žane wulke skutki a dalokoßahaze wuspěchi njepokaża, doscź, so je wón naß žwěrnych widźał. Sswěra wschak dale niczo njecźini hacź žwoju winowatoscź, hacź to, schtož žo po prawym žamo wot žo rosumi, žwěra wě, so žmy wschitko dokonjawschi jenož njewužitni wotroczzy; žwěra móże srudna bycź tehodla, so njemóże wjazy dokonjecź, ale wona žo s tym troschtuje, so žo dale niczo na sastojnikach njepyta hacź so budźa žwěrni namakani.

Tuž žo žwěra nima lohko. Sswět, woßebje dźenžnischi, kiž chze skutki, wulke skutki widźecź, ju žudźi. Wón cźini to po žwojich saßadach, t. r. po swonknym sdacźu. Pola njeho płacźi tón, kiž se žwojimi darami, se žwojej wustojnoscźu něschto wulke dokonja; sa tym, kiž pomału, ale cźim wěscźischo a hłubscho dźěła a s tym žo psched sjawnoscźu tak njebłyschcźi kaž tamny, žo wón mjenje prascha. Kak ńekotryžkuli to bolostnje sacźuwa, też w naschej lubej zyrkwi! Runje tajkim, pak chze žwj. Pawoł s troschtarjom bycź: Mi pak je to žnadna wěz, so budu wot waß žudźeny abo wot cźlowjeskeho dnja, t. r. szyła wot cźlowjekow. Wón nam tak rjez radźi, prawje husto khěrlusch spěwacź: Hdyž njenamaka žaneje skóscźe a widźi žwěrnoscź pola naß, wón pschińdźe njenadźujzy k nam a cźini wjele dobreho nam.

A najrjeńschi je žwěrny kónz: Tehdy, mjenujzy, hdyž Knjes pschińdźe, žo kóždemu wot Boha khwalba dóstanje. Jesuß praji, a schtož praji, to też dźerži: Nad małym žwěrny, chzu tebje na wjele postajicź! Nochzyłoj ty a ja tehdy pódla bycź, hdyž žo to dopjelni? So bychmy wschitzy tutón woko-

mik a jeho pschichodnu sbóžnoscź s wjeżelom a niz s tschepjetanjom wocžakowacź móhli, k temu pomhaj Bóh! Hamjeń.

M. w B.

---

a.

Hłóż: Wjeżel żo, o moja dusicha! ꝛc.

Ręcź, najlubschi Jesu, ke mni! Twoje dźěczo pożłucha. Wopokaż żo mózny we mni, njech żwój khód mam k tebi ja twojeje wschak cżesćże dla! Ach njech żłowo sakhowa twoje żwjate moja dusicha, s tobu hicź, kaž jej żo żłusicha!

Schtó chzył njepożłuchacź tebje, tebje, ludźi pschećelo?! Njepodacź do wole żebje tebi, kiž k nam bliżisch żo? Wschitko horjo sacźěrisch a se żłowom pscheżłódnisch bóle mjeda, kiž wschak jemu njeruna żo lubosnemu.

Jesu, kschew mje żłowo twoje! Twoju troschtnu wucźbu chzu měcź sa bohatstwo ja żwoje, njewsmi to mi żenje tu pschi wschej cżażnej cźěżnoscźi, hacź tam dóńdu k wěcżnoscźi, hdźež cżesćź dóstanu sa żebje żamoh', Jesu, żłyschecź tebje!

Mjes tym srosym sdychowanje. żłysch mje, Jesu najlubschi! Krucże stejecź spodobanje budź mi, Jesu, pschi tebi! S myżlu, se rtom, s wutrobu chzu ja kóždu hodźinu poniżnje sa tebje dźěkacź a najwyschschu cżesćź cźi spěwacź.

Hana Sofija, krajna hrabinka s Heżen-Darmstadt, † 1683;
— seż. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Khwa! Boha zwjeselena,
ty cyrkej Jezusa,
kiž droho wukupjena
sy jeho njewjesta!
Wón je će wobohaćił
a z wulkej hnadu płaćił
wšu twoju njeprawdu,
to póznaj z radosću!

So, prawi, słyšeć dajće
we swojich hospodach,
wo zbožu zaspěwajće
při zemskich żałosćach!
To pozběhuje zrudnych
to k prawu wjedźe błudnych,
hdyž kěrluš zaklinći
wo Božej lubosći.

Hdyž přińdźe wostudźenje
a strašna lěnjota,
sej bjerće posylnjenje
ze zynkow towařstwa!
Při khwalbje Izraëlskej
wy złósće njepřećelskej'
so sylni zminjeće;
móc Boża w psalmach je.

So zanošujcy zbudźće
na polu bědźenja,
so z kěrlušemi wučće,
kak wěra dobywa!
Na zbožo wočakujće
a k horam pohladujće,
hdźež wumoženje so
je naše podało!

Hdyž tak je lubowany
trošt kublow njebjeskich,
so přeliwa dźě rjany
hłós dźěći Zijonskich;
hdźež duše žiwje wěrja,
tam žórła su, kiž ćerja,
zo réki swědčenja
so žołmja do swěta.

Hłós budźe wyšši daty
wšěm swědkam w njebjesach;
tam kěrluš klinći swjaty
we wěcznych bydlenjach.
Ach, hižo horka chcyła
ty spěwać, Boża syła,
tuž khwataj k jehnjeću
tu delka z wutrobu! —

Jan Kilian, † 1885.

Se starodawnych cżażow.

W 13. lětstotku wustupi w Němskej mózny prědaŕ, kotryž bě khmany, se pschikładnym żiwjenjom a se żłowom, kotrež pscheżwědcżeschе, němskemu ludej nowe, spomożne pucźe pokasacź: Berthold Regensburgski. Bě to srudny styskny cżaż; němske stawisny mjenuja jón: „Die kaiserlose, die schreckliche Zeit", abo Interregnum" 1254—73.

Po żmjercźi wulkeho rjekowskeho khěžora Bjedricha II., kotryž wot 1215 hacź 1250 knjeżeschе a kotryž němske kraje wot nadknjeżstwa bamża wuwobodźi, rospadny nahle mózstuteho khěžorskeho doma Hohenstaufen a tak dozyła němskeho khěžorstwa. Khěžor Konrad IV. wumrě hižo 1254 a sawostaji khěžorstwo żwojemu dwělětnemu żynej Konradinej. A s tym sapocża żo tón prjedy naspomnjeny srudny, styskny cżaż, kotryž bě polny wojowanjow a krejroslecża a njeprawdy. Konradin żam bu 1268 w bitwje popadnjeny a k żmjercźi sażudźeny.

Bědźenja mjes bamschami, kotsiž żebi nadknjeżstwo nad ludami żadachu, a němskimi wjerchami, kotsiž żo wobarachu, běchu wożłabiłe móz němskeho khěžorstwa ale pak też seschkodźiłe kschesćźijanskemu waschnju a żiwjenju. Wěra bě niz pak jeno w Němskej, ale tak rjez po zyłej Europje, wożłabnyła, khabłasche, bě cźěmna; jej pomhacź, abo lěpje, ludam dopomhacź sażo k nowej, cżerstwej wěrje a k prawym kschesćźijanskim poczinkam, a tak k nowemu, lěpschemu a sbożownemu żiwjenju. Sa to bě Berthold Regensburgski tón prawy muż.

Schtó je tutón Berthold Regensburgski? Njewěmy wjele wo jeho pokhodźe a wożobinskich należnoscźow. Najskerje bě rodźeny s Regensburga, żnadź wokoło lěta 1220. S kajkeje żwójby je, też njewěmy; pschetoż to mjeno Berthold měješe jako mnich; Berthold bě Franziskanski mnich. Ssu jeho pschirunowali s Eliażom, tak móznje je wustupował; jeho powołanje bě jemu wscho, jeho wożoba njebě jemu niczo; żebje a żwoju móz bě stajił do żłużby najżwjecźischeho; żłużeschе Bohu k cżesćźi a ludej k żohnowanju. Kak? wo tym tu nětk w scźěhowazym něschto:

Wokoło lěta 1250 sapocża wón żwoje skutkowanje jako prědaŕ; tola njeskutkowasche na jenym a żamżnym městnje, hajo dale wupłody żwojich prědowanjow; ně cżahasche pisches kraje Němskeje a też hischcże żużodne a prědowasche tak se żłowom khłostanja, pak se żłowom troschtowanja. A jeho běh bě běh żohnowanja a dobywanja!

Wożebje cżerpjeschе krótko-wjecżorny dźěl Němskeje pod njeměrnym cżażom. Tehodla namakamy Bertholda wożebje też tam. W lěcże 1253 nadeńdźemy jeho w Landshucże; prěduje tam s wuspěchom. Lěto posdźisch prědowasche w żławnym měscże Speyeru. Pucźowasche potom pisches Elsaż a pschińdźe też do Schwizy. „Něhdźe 10 lět dołho je", kaž khronista pische, „tutón dobry, sbóżny krajny prědaŕ tutón dźěl nascheho mózneho kraja dźiwnje rosżwětlił a s wucźbu a pschikładom njeliczomnych hrěschnikow k Bohu wobrocźił." Potom cźehnjesche 1261 k ranju a je drje tehdy też Lużizu wopytał; wěste je, so je pschebywał na Morawje, w Cźěskej a Schlesynskej; haj je drje żamo we Wuherskej pobył; snajmjeńscha mamy powěscże, so żu jich wjele Wuherskich jeho cżesćźowali kaž żwjateho, hacź runje njeje żenje żwjaty prajeny, a to tohodla, dokelž bě wón tych, kotsiž běchu, wot druhich sawjedźeni, wot kschesćźijanstwa wotpadnyli, sażo sa kschesćźijanstwo dobył.

Shonimy, so je w żłowjanskich krajach tak prědował, so wón w żwojej rěcźi rěcźeschе, so pak drusy Franziskanzy, kotsiž domorodnu rěcź mózachu, hnydom żadu po żadże pschełożowachu. Ssnadź je wón, se Schlesynskej pucźujo do Duringskeje, tak też naschim żerbskim prawótzam prědował.

Berthold njeje pak żebje a żwoje prědowanja nikomu nanusował; pucźowasche a prědowasche swjetscha jenoż na pscheproschenje, a druhdy też to hischcże niz. Wón cźinjeschе wumělenja; żadasche żebi n. psch. wot městow, so bychu najprjedy postajenja, kotrež měješe sa njeprawe, wotstroniłe. Město Winterthur n. psch. bě jeho pscheprożyło; wón pschilubi, so pschińdźe, jeliso rada dawk wotstroni, kotryż wożebje khudych jara wobcźeżowasche; rada to njecźinjeschе, a tuž tam Berthold też njeprědowasche, hacź runje bě w městach dokoło wokoło pschebywał.

Hdyż Berthold hdźe prědowasche, khwataschе wscho, schtoż něk mózeschе, mile daloko k njemu a to s klóschtrow, hrodow, městow, wjeskow, a burjo mějachu nusu, so snajmjeńscha něchtón pola skotu wosta. Je żo stało, so je żo telko luda sběżało, so poczinasche jěź pobrachowacź; 40 000 pschipożłucharjow, tak

rěka, bě ßo ſeſchło; poſdźiſche rosprawy wjedźa ßamo wo 100 tyßaz a 200 000 powědacź. Swjetſcha dyrbjeſche Berthold tuž tež wonkach pod hołym njebjom prědowacź. Pſched wrotami bu klětka natwarjena; Berthold na nju ſtupi, puſchczi ſa nitku pſchiwjaſane pjerko do powětra, ſo by ſpóſnał, kak powětr duje, a kaſaſche ludej, ßo tak ſeßydacź a ſeſtupacź, ſo móżeſche wón ſ powětrom rěczecź. A tam, njebjeßa wyſche ßo a hory, doły, łěßy, łuki, pola, ſahrody wokoło ßo, rěczeſche wón, wuźiwajo to wſcho ſa wobras a pſchikład. Wěſo běchu pſchi tajkim prědowanju pod hołym njebjom wſchelake mylenja móżne; na to wón dźiwaſche; wón napominaſche nutrnych, hdyž chzyſche jim něſchto woßebje ważne a khutne prajicź, ſo bychu ßwěru kedźbowali a ßo njedali mylicź, byrnjež tež ſłote ptačatko pſchileczało. (Pokračowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Japanſka wyſchnoſcź pſchihotuje nowe ſarjadowanje poczahow wyſchnoſcze ſ nabožnymi ſjednoczeńſtwami. Pſchi tym ſkutkuja ſaſtupjerjo nabožnych ſjednoczeńſtwow ßobu. We wubjerku, kotryž je 40 woßobow ßylny, ßu nimo ſaſtupjerjow wyſchnoſcze, ßejma, wuczenzow a dr. tež 8 ſaſtupjerjow tych 48 000 000 Buddhiſtow, 3 tych 16000000 Schintoiſtow a 2 tych 250 000 kſcheſczijanow. Po tutym nowym ſakonju budźe tež kſcheſczijanſkim wěruwuſnaczam dowolene, ßo do nabožnych ſjednoczenſtwow ſjednoczicź (Religionsgemeinſchaften). Miniſter roswuczowanja je ſdźělił: „W pſchichodźe budźe kſcheſczijanſtwo na runym ſkhodźeńku ſ tamnymaj nabožnymaj ſjednoczeńſtwomaj ſtacź. Kaž tutej budźe tež kſcheſczijanſka zyrkej wußwobodźena wot dawkow na dokhody, twarjenja a ležomnoſcze a ſwonka teho ſtracha, ſo móhli wěriczeljo jeje domy, ležomnoſcze a kultnu nadobu cźaſacź.“ Miniſter je tež prajił, ſwotkal tuta ſwólniwoſcź je, kſcheſczijanſtwu powne runoprawo pſchiſwolicź; ſtej to woßobje dwě pſchiczinje ſa to: roſeßylnjenje japanſkeho liberalisma, kotryž kóžde wěruwuſnacze pſchipóſnawa, a to ſpóſnacze, ſo kſcheſczijanſtwo njeje žane wohrożenje japanſkeje woßebitoſcze. Tohole ßo pſched 17 lětami hiſchcze bojachu, a tohodla tam tehdy podobny ſakoń, kotryž bě namjetowany, podleża. „Kſcheſczijanſtwo hodźi ßo,“ tak prajeſche miniſter, „zyle derje ſa waſchnje a poczinki japanſkeho luda. Ja ßo ſjawnje tomu nahladej wuſnawam, ſo kſcheſczijanſtwo ſamóże, ßo hłuboko do žiwjenja Japanſkeje ſakorjenicź, bjes toho, ſo by wono ſe ſchkodu ſa japanſke woßebitoſcze było.“ — Tutón poſtup japanſkeje wyſchnoſcze je wěſcze jara ważny a ſa naß kſcheſczijanow ſwjeßelazy. Njedwělujemy, ſo budźe kſcheſczijanſtwo na tutym ſtejniſchczu runoprawa bórſy bóle a bóle poſtupowacź. Je tola kſcheſczijanſtwo, ſakoženе na evangelion wot Jeſuſa Khryſtuſa, ta móz, kotraž ßwět pſchewinje. — Buddhiſtojo ßu, ſo tu to hnydom ſ krótka pſchiſpomnimy, pſchiwißowarjo abo wěrjazy teho Buddha, kotryž wokoło 5. lětſtotka do Khr. n. tute nabožne ſjednoczeńſtwo ſakoži, kotreż drje 3 dźeßatki wſchěch wobydlerjow ſemje wobſchija. Buddha ßam, kotryž ßo Sakjamuni mjenowaſche, wuczeſche poprawom, ſo žadyn Bóh njeje; jeho pſchiwißowarjo ßu pak ßebi jeho ſa Boha ſczinili a tak prěnjotnu wuczbu pſchewobroczili. Buddhismus je nabožina, w kotrejž je domach wěra, ſo ſe ßwojimi ſkutkami ſbóżny budźeſch, a mnichowſtwo, kotreż po proſchenju khodźi (Bettelmönche) a cźeſczowanje powoſtankow (Reliquiendienſt). Tuž bjes dźiwa, ſo ßo katolſzy miżionarojo jara na tym dźiwachu, hdyž ßo prěni ras ſ Buddhißmom ſeſnachu. Wulka Aſija, woßebje jeho domiſna Indiſka, je tež dźenża hiſchcze woßebite wobßedźeńſtwo tuteje nabožiny. — Schintoismus je ſtara ſtatna nabožina Japanſkich, kotraž ma woßebje duchow prjedownikow a pſchirodu ſa bohow.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

1526 naſpomnichmy tydźenja. Tuto lěto ma ſa proteſtantow hiſchcze dalſcheho wuſnama. W tutym lěcze bu we Oerebro w Schwediſkej ßławnemu kralej Guſtav Waſa prěni Nowy Sakoń w ſchwediſkej rěczi pſchepodaty. Luther bě 1522 ludej reformazije Nowy Sakoń w maczeŕnej rěczi dał; połnózny ſchwediſki lud je ßo doſpěcha měł a je ßo tak bórſy potom ßam ſakožił na tutón ważny ſakožk wſcheje reformazije. Tuž je bjes dźiwa, ſo tam w Oerebro lětßa wot 17. hacž 19. auguſta ſ dźaknej wutrobu 400lětny jubilej ßwjecźa. K tutemu ßu ßebi ßußodne proteſtantiſke kraje pſcheproßyli, tak norwegiſki, daniſki, finiſki. Tež ſ Němſkeje a woßebje ſe Sakſkeje budźeja tam ſaſtupnizy, tak tež naſch krajny biſkop Jhmels. Tutón a ſnaty arzybiſkop Soederblon ſmějetaj tam tež hłownaj pſchednoſchkaj — My ßmy tu pola naß pſched 4 lětami tutón jubilej ßwjecźili. Nadźijomnje njeje wón ſa naſch lud bjes wuſpěcha woſtał. Nadźijomnje je tak, ſo je Nowy Sakoń, ſo je Biblija w naſchich domach domjaza a wſchědna kniha.

Žně. Hižo ßwjecźa ßo žnjowe ßwjedźenje, ſa tuto lěto drje tu a tam pſcheſahe. K tomu chzemy tu něſchto druhe pſchiſpomnicź. Pſchi rězy Solawje ſtej dwě woßadźe, kotrejž matej hiſchcze woßebitu žnjowu nutrnoſcź; mjenuja ju „poßwjecźenje žnjow“ (Ernteweihe.) Kóžde lěto ſhromadźuje ßo tam woßada na prěnjej abo druhej njedźeli po ſapoczanych žnjach wokoło pupow na polu, kotreż je najbliżſche pſchi zyrkwinej wßy. Nawjecźor wokoło 7 hodź. pſchicźahnu potom ſchulſke dźěcźi ſ wucźerjom a ſ duchownym na polo, pod ſwonjenjom jeneho ſwona. Spěwajo khěrluſch Pawoła Gerharda: „Ja ßo cźi, Bożo, dźakuju ſa wſchitku dobrotu a twoje ſkutki rosnjeßu“ — cźißło 530. — Sapoczńje mjes ßnopami ſhromadźena woßada ßwoju žnjowu nutrnoſcź. Duchowny cźita hiſchcze něktre ſchtuczki tuteho khěrluſcha dale, k tomu ſapoczatk Therſteegenoweho khěrluſcha: „Bóh je pſchi naß tudy“ — cźo. 315 — a ßkowa ſe 104. pſalma a dźerži krótku rěcź. S modlitwu a ſe khěrluſchom: „Nětk je ßo tón dźeń dokonjał!“ — cźo. 374 — ſkónczi nutrnoſcź. Jena ſ woßadow ma poßaunſki khór, kotryž pſchi tym khěrluſche pſchewodźa! — To je zyle wěſcze pěkne a pobożne, pſchi ſpoczatku žnjow takle „žně poßwjecźicź!“

Theoſophojo njejßu tež we Luźizy wjazy zyle njeſnacźi. Mamy tu tola ßamo wſchelake theoſophiſke ſjednoczeńſtwa. Theoſophojo, woßebje jich preſidentka Annie Beſant pſchihotuja ßo a chzeja cźłowjeſtwo pſchihotowacź na wulzy ważne podeńdźenje, kotreż ßo bórſy ſjewi: Khryſtuß pſchińdźe ſaßo we cźłowjeku. Tutón cźłowjek je hižo žiwy; je młody Indiſki, kotryž drje w tukhwilu w Hollandſkej pſchebywa. Annie Beßant je jeho w Indiſkej wußlědźiła a ßo dale wo jeho wukubłanje ſtarała. Piſche ßo wo nim, ſo je rjany, derje ſwoblekany młody muźſki, kotryž tež roſumi wuſtojnje tennis hracź. Kriſchna Murti je jeho mjeno. — By ßo dyrbjał ßmjecź, njeby-li wěz tak ſrudna a tyſchna była, njeby-li ßo to tu jednako wo to najwyſche a najßwjecźiſche! W němſkim kraju je jich w tukhwilu hižo zyła ßyła ludźi, kotſiž tu „ßobucźinja“. Kelko jich to budźe, kotſiž to póńdu ſa tutym nowym ſbóżnikom? — Theoſophow je jich wjele a wſchelakich po zyłej ſemi. Woni nochzeja žana ſekta bycź, tež niz žana nowa zyrkej; woni ßu „ta mudroſcź, kotraž wě wo Boſy, a tohodla tón wěrny pucź, po kotrymž dyrbi kóždy hicź.“

Liſtowanje: K. we W. W. ſa 13. po ßwj. Trojizy. — H. w P. ſa 14. po ßwj. Tr. — M. w B. ſa žnjowy ßwjedźeń (15. po ßwj. Trojizy).

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 35.4

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Boh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech él khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **29. auguſta 1926** **Bautzen**

Čišćchć a nakład Smolerjez knihćišćchćerńe a knihańe ſap. druźſt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći běrtłětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

13. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Sćenje ſwj. Lukaſcha 10, 23—37.

„Hlajćće kak ſo mjes ſobu tak lubo maju“, tak něhdy we prěnim cźaſu kſchesćźijanſkeje zyrkwje póhanjo ſawołachu, hdyž na luboſcźiwe žiwjenje kſchesćźijanow hladachu. A hdyž nětk na naſche hromadźebycźe w domach a gmejnach hladamy, móže ſo też hiſchcźe prajicź: „Hlajcźe, kak ſo mjes ſobu tak lubo maju?“ Kcźěje tuta nanajrjeńſcha rózičźka, bratrowſka luboſcź, hiſchcźe w kſchesćźijanſkich krajach? Abo je na tym, ſo dyrbi tón Knjes na zyke kſchesćźijanſtwo ſkorźicź, kaž tam w ſjewjenju ſwj. Jana na Epheſiſku woſadu: „Ja mam napſchećźiwo tebi, ſo twoju prěńſchu luboſcź ſy wopuſchćźił?“ Je na tym, ſo ſo ſapočźnje dopjelnicź, ſchtož je tón Knjes wo poſledních cźaſach wěſchćźił: „Dokelž njeprawda ſo budźe roſſyłnicź, budźe luboſcź w jich wjele woſtudnycź?“ Prajicź drje móźemy, tak daloko hiſchcźe njeje. Rjanu kſchesćźijanſku luboſcź hiſchcźe namakaſch. Kak ſu tam ſtarſchi a dźěćźi ſebi mjes ſobu pſchikhileni w luboſcźi, tam w mandźelſtwje ſo mjes ſobu lubuja a cźeſcźa, tam je ſuſod ſuſodej k pomozy, a ſtrowy wopyta a hlada khoreho, miſionſtwo mjes póhanami, ſnutſkowne miſionſtwo, Guſtav-Adolfſke towaŕſtwa maju hiſchcźe wjele pſchećelow. Tak też je we ſwojej woſadźe wudowa, kiž wjele darow ſa khudych a hubjenych tam a ſem pſchinjeſe, Bóh jej to ſapłacź. Tak źónſke towaŕſtwa w luboſcźi ſo ſeńdu a wopruja, ſo bychu woſadne khorych wothladanje ſdźerźeli a druhim k pomozy byli. Ale ſo by tuta bratrowſka luboſcź hiſchcźe wjetſcha była a pola wſchitkich ſo namakała, to drje ſebi žadacź móźemy. Ssebicźnoſcź je wulka, hdźež cźłowjek jeno ſam na ſo myſli a rjekne: hdyž ja jeno mam, ſchto dha mje druhi ſtara. A to je tak, dokelž je ſo wěra pola jich wjele ſhubiła. Hdźež je Khryſtuſ we wutrobje, hdźež cźłowjek pod tutym ſwojim kralom ſkłuži, tam je jeho ſmyſlenje, kaž Khryſtuſowe běſche. A kak je tón lubował, kak ſwoje žiwjenje ſtajnje do ſkłužby druhich ſtajił a na poſledk ſwoju ſwjatu krej w luboſcźi k ſhožu wſchitkich pſcheliwak. Po nim je też tón Samaritſki jow cźinił. Tuž dźi, a cźiń też ty tohorunja.

Budź Khryſtuſowy a tak tón Samaritſki. Twoja pycha:

1. wóczko, kotreż nuſu druhich widźi;
2. wutroba, kotraž nuſu druhich ſobu ſacźuje, a
3. ruka, kotraž druhim w jich nuſy pomha.

1. „Jako wón jeho wuhlada“, rěka wo Samaritſkim, jako tuteho hubjeneho wuhlada, kiž wuſlekany, ſranjeny, połmorwy pſchi droſy leżeſche, bě jemu jeho žel. Potajkim Samaritſki mějeſche wóczko, kotreż ſ luboſcźu na hubjeneho hladaſche. Tak njebě pola měſchnika a Levity. A tak też njeje bohužel pola jich wjele nětk. Woni njewidźa hubjeńſtwo wokoło ſo, haj njechadźa jo widźecź. Jich wocźi hladaju jeno na jich wobſtedźeńſtwo, na jich dźěło a wužitk a wjeſele, a niz na hubjeńſtwo a nuſu bliźſcheho, kotrehož maju huſto wſchědnje wokoło ſo. Tam bydli khuda ſwójba ſ wjele dźěcźimi, kiž ſo maju ſ hubjeńſtwom bědźicź, a bliſko bohaty muž, kiž ma wſcheho doſcź, ale žadyn dar bohateho khudeho njeſwjeſeli. Tam je khuda, khroma ſónſka w khudej khěži, ale ſchtó dha na nju ſ wóczkom luboſcźe hlada? Tam je ſtara žona, kotraž nikoho tych ſwojich wjazy nima, ale ſchtó ju w luboſcźi hlada a wopyta? Tam je mandźelſka, nětk khorowata a ſłaba, hdźež je ſo we wójnſkim cźaſu — muž we wójnje —

pschematrowała, ale ßu jej domjazy ſ luboſczu pſchikhileni woßebje jejny mandżelſki? Kak wjele ſtaryh ſtarſchich, na kotrychž njebudże ßamo wot dżěczi ſ wóczkom luboſcże hladane. A nětko hakle hubjeńſtwo dale w ludu, pola wěry bratrow, pola póhanow, ſchtó hlada na tutych khromych, ßlepych, němowuchich, ſabłudżenych, hanjenych ſ wóczkom luboſcże? Wjazy Samaritſkich w kóżdej wßy, we woßadże, w kraju! Njech kóżdy tola niz jeno na to ßwoje hlada, ale też na to, ſchtož je bliżſcheho. Njech tola kóżdy wocżi wocżini niz jeno ſa kraßnoſcże tutoho ßwěta, ale też ſa jeho nuſu, żałoſcż, hubjeńſtwo. Srudżaze je, hdyž ßu bohacżi, ſtrowi, ſbożowni ßlepi ſa wſcho hubjeńſtwo a potom pſchińdże powalenje, njeměr a morkotanje w ludu. A kak hakle potom, hdyž na Bożu prawdu pſchińdże a dyrbja ßłyſchecż ſ Knjeſoweho erta: „Ja ßym khudy był, a ty njejßy mje naßyczik, ja ßym nahi był, a ty njejßy mje wobleka!; pſchetož ſchtož njejſcże cżinili jenemu mjes tymi mojimi najmjeńſchimi bratrami, to njejſcże wy mi cżinili.“

Tuż budż Khryſtußowy a tak Samaritſki, kiż ma wocżi ſa nuſu bliżſcheho. Ale też:

2. cżopku wutrobu, tutu nuſu ßobu ſacżucż. To je Samaritſki cżinił. „Jako jeho wuhlada, rěka, bě jemu jeho żel!“ Měſchnik bě jeho też wuhladał, ale dżěſche nimo. Levita bě też tam pſchiſchoł, ale, jako jeho wuhlada, dżěſche nimo na bok. A hdy bychu ßo kóżdeho praſcheli, cżohodla ßy tak njeßmilny był, by kóżdy ßwoje wurěcże měł. Dha by prajił: Ja tuteho cżłowjeka njeſnajach, dha njemějach żaneje pſchiłuſchnoſcże jemu pomhacż; abo: ja njemějach khwile, dyrbjach khwatacż; abo: ja njemějach niczo pſchi ßebi, ſo móhł jomu pomhacż. Ale prawe wotmolwjenje by było: ja njemějach żaneje wutroby ſa mojeho bliżſcheho, żaneje cżopkeje, ßmilneje wutroby, ale ſymnu, ßebicżnu wutrobu, kotraż praji: kóżdy je ßebi ßam najbliżſchi. A tutu ſymnu, njeßmilnu wutrobu ma też dżenßniſchi dżeń tak někotry; ale ty tola niz, ſo ßo też ſ tym wurěcżiſch: ja nimam khwile, ßo ſa druhich ſtaracż; abo: to mje niczo njeſtara, druſy tu ßu, kiż tu pſchiłuſchnoſcż k temu maju; abo: ja njeſnaju cżłowjeka, ßym ßam khudy, mam ßo ſa tych mojich ſtaracż. Ně, njech je twoja wutroba ßmilna. Dha potom ßobu nuſu bliżſcheho ſacżujeſch. Ty wěſch, ſchto rěka, khudy bycż, ſ wudowu bycż, njeſboże měcż w domje abo na polach, khory leżecż, woßyrocżeny bycż, bjes Jeſuſa bycż. Jich nuſa je twoja nuſa. A hdżež je cżłowjek każ ty, je twój bliżſchi. Schtož je jeho potrjechiło, mohło też na tebje pſchińcż. A hdyž ßym ſtrowy, hdżež je druhi khory; hdyž móżu ßo najěſcż, hdżež je druhi hłódny; hdyž mam draſtu, hdżež druhi teje tradacż dyrbi; hdyž mam tych ßwojich wokoło ßo, hdżež druhi pſchi rowach płaka; hdyž mam pſches wěru do Khryſtuża měr a troſcht a nadżiju wěcżneho żiwjenja, hdżež je druhi we ßwojej njewěrje tak njeſbożowny, kak mohł ßo Bohu lěpje dżakowacż, hacż ſo ßym ßmilny a mojemu hubjenemu ßobucżłowjekej tak wjele pomham, hacż ſamóżu? Kak móhł ßo ßwojeho ſboża ſwjeßelicż, hdyž njecham mojemu hubjenemu ßobucżłowjekej po móżnoſcżi pomhacż? Ach, doſcż hubjeńſtwa, ale mało ßmilnoſcże, haj woprawdżiteje ßmilnoſcże, hdżež budże date niz ludżi dla, niz ßwojeje cżeſcże dla, ale ſ wutrobu, ſo lubuju ßwojeho bliżſcheho jako ßam ßo, ſo ſapłacżu mojemu Wótcżej jeho luboſcż, kotruż wſchědnje wużiwam. Tuż proßmy wſchitzy, kralo luboſcże, daj nam też tajku cżopku, ßmilnu wutrobu, kotraż wſchu cżělnu a duchownu nuſu ßobu ſacżuje, ſo ßmy ſe Samaritſkim ſa ßwojich, ſa druhich. „Ssy ty, luboſcż, porucżiła, ſo ßo mamy lubowacż, daj, ſo morwa duſcha żiwa w luboſcżi móhła ſtacż, ſo też luboſcż wot ßo damy a ſo kóżdy wě, ſchtó ßmy, ſo my jedyn narod mamy a ſa jeneho ſtejimy.

3. Tak, ſo też napoßledk ßo namaka ſwólniwa ruka, kotraż rad pomha. Kak ſwólniwy je jow Samaritſki pomhał. „Wón pſchiſtupiwſchi k njemu wobali jeho rany a linu do nich wolij a wino; a ſběhnywſchi jeho na ßwoje ſkocżo wjedżeſche jeho do hoſpody a pytaſche jeho.“ Kajka luboſcż! Samaritſki njemyßli pſchi ßebi: ja chżu w bliſkej wßy pomoż pytacż a ludżi won póßłacż, ně, ßam pomha, połmorweho ſ winom wokſchewi, jeho rany wobali, jeho na ßwoje ſkocżo ßadżi a ßam pódla běži, a w hoſpodże ßo ſa njeho ſtara a potom hakle ßam na ßo myßli. Budż też tajki Samaritſki. Ssam bjeŕ ßo po potrjebnoſcżach tych khudych horje, ßam wopytaj khorych a troſchtuj ſrudnych. Ssam ſtaj ßwoje dżěło, ßwoje żiwjenje do ßłużby ſboża a żohnowanja druhich w jich nuſy. Tajke wutrobne parſchonſke dżělbracże ſe ßłowom, ſ darom, haj też ſ napominanjom je wolij na jich rany, je wino, kotreż jich poßylni, haj nowe dowěrjenje k Bohu ſbudżi a teho druheho k njemu wobrocżi. A wjeßeloſcż widżecż, kotruż ſ tym pſchihotujeſch, to „ſapłacż Bóh“ ßłyſchecż ſ jich erta a dżakne ßylſy widżecż a wotkhorjenje khorheho, kotrehož ßy wopytał a nowe ſboże w domje, hdżež ßy wupomhał a nowu wěru, hdżež ßy troſchtował a napominał, to je Božji dar, to je njebjeſke wokſchewjenje ſa Samaritſku luboſcż. Tak maſch měr wutroby, wſchak ßy to ßwoje cżinił, a junu wěcżnu ſbóżnoſcż. „Hdżež ja ßym, tam dyrbi mój ßłużobnik też bycż“, je Jeſuß prajił. Tuż budż Khryſtußowy a ſ tym tón Samaritſki, kiż je luboſcż wußywał a luboſcż żněje ſa cżaß a wěcżnoſcż.

Hamjeń.

Se ſtarodawnych cżaßow.

(1. Pokracżowanje.)

To pak bě napinaże dżěło, hakle po krajach pucżowacż a rěcżecż a ſaßo rěcżecż! Bě to tola pſched 650 lětami. Tehdy mějachu naſche kraje tróżku hinajſchi napohlad, woßebje běchu tu hiſchcże hobrſke lěßy a żane abo tola hubjene pucże a drohi. Tuż bjes dżiwa, ſo Berthold pſchedołho njewudżerża. S jeho poßlednich 10 lět njeje nam niczo ſnate, wo wulkim wokołopucżowanju; ſkutkowaſche drje jenoż hiſchcże w ßwojej domiſnje, woßebje w Regensburgu. 14. dezembra 1272 je ſe ßmjercżu ßwoje dżěło ſłożił; ſ nim wumrě, każ napißmo jeho rowoweho kamjenja praji: „wucżeŕ ludow a najwjetſchi rěcżnik němſkeho luda.“ Tam w zyrkwi Minoritow abo Franziſkanow w Regensburgu wotpocżuje jeho ſemſke cżěło wot napinazeho dżěła, cżakajo na hłóß poßawny ßudneho dnja, każ cżi poßłucharjo pod jeho klětku huſto měnjachu, jim tehdy hižo ſ jeho erta pocżinaſche klincżecż.

Bertholdowy row bu pſchi ſpocżatku 30lětneje wójny wotewrjeny; jeho powoſtanki położichu do woßebiteje kſchiny; tutu biſkop ſaſyglowa. W njeměrach 30lětneje wójny buchu pak tu pak tam khowane, doniż njebuchu ſkóncżnje w Regensburgſkim domje pokhowane. Tam hiſchcże dżenża wotpocżuja. Też prjedy najpomnjeny rowowy kamjeń namakaſch tam pſchi Regensburgſkim domje.

II.

To bě Berthold Regensburgſki. S wotkal nětko tutón wulki wliw, tuta dżiwna móz tuteho muża? Schto wabjeſche tajke ßyły k njemu?

Luboſcż, jenoż luboſcż! to je to wotmolwjenje. W luboſczi bě ſakożeny wliw, bě ſakożena wſcha móz tuteho muża. Wot ßwojeho luda bě nawuknył to ßłowo: „Mi je żel teho

a.

Hłóß: Wſchitkich ſwjatkow pſchełamarjo ꝛc.

Knježe, ſdžerž mi ßłowo ßwoje, tónle dar najkraßniſchi; wſchak to bohatſtwo je moje najwjetſche mjes kubłami! Njedyrbi-li płaćićź ßłowo, na čźim wobſtacź wěra chže? Tyßaz njeby ßwětow mohło mi bycź, ſchtož mi ßłowo je.

2. Halelujah! Haj a hamjeń. Knježe, ty mje ſakhowaj, ſo mi ſakładny je kamjeń ßłowo, — na njón ty mje ſtaj! Sahe daj a poſdže tebi poßłužecź mi horliwje! K nohomaj čźi ßydacź ßebi žadam ſ Marju nutrnje. —

Mikławſch Ludwig hrabja ſ Zinzendorf, † 1760; — ſeß. M. U

b.

Po swojim hłosu.

Dobre dary na zemi
mamy z wysoka;
Bóh sam Knjez nam wuwjele bohatstwa. [dźěli
Bjez poroka
wšitke Bože skutki su;
Bóh je lubosć, kwalmy ju!
Halelujah! —

Wšitku zrudnosć človjekam
načinił je hrěch;
dali su so stwonjenjam,
z Bohom maju směch.
Ach, zlě, ach, zlě!
Wjeršny zemje poklał je;
w służbje čežkej zdychuje
wšo stworjenje.

Smjerće knjejstwo na swěće
z hrěcha přišło je;
swobodu smy zhubili,
štó nas wumože?
Halelujah!
Trošt je swětej zeskhadźał;
Bóh je lubosć, Bóh je dał
nam Jezusa!

Boži Syn je podaty
našich hrěchow dla,
za nas k hrěchej sčinjeny
rad so morić da.
Nět radźićel
być we nuzy Khrystus chce,
měr ma zemja; žiwy je
Imanuel!

Zbóžny bydli na zemi
Jezusowy lud
a so mócnje přewěri
pře wšón stysk a błud.
Či wšitcy tam
maju krasne kralestwo;
Bože dźěći přez horjo
du k njebjesam.

Dźěćom błyski w njewjeluta lubosć su [drach
a we měrnych słónčnych
Wótcej spěwaju. [dnjach
Hdyž wutroby
rěčka hnady powodźa,
so dźě rjeńšo zelenja
nam zahrody.

Dobre dary na zemi
mamy z wysoka;
Bóh sam Knjez nam wudźěli
wjele bohatstwa.
Bjez poroka
wšitke Bože skutki su;
Bóh je lubosć, khwalmy ju!
Halelujah! — Jan Killan, † 1885.

---

luda!“ Dokelž wón ßwój wbohi, poteptany, błudźazy lud lubowaſche, ſrosumi tutón lud jeho a da ßo wot njeho k pokućze ſwołacź.

Wón je nadobny a dobreje wutroby a wyßokeho ſmyßlenja. W nim jewja ßo hłuboka khutnosćź a ßwjaty duch pokornoſcže, nježnoſcže a luboſcže, kotryž ßamo wo ßo najkrućźiſcho poßudźuje, ſa druhich pak a jich brachi wutrobu poknu ßmilenja a miłoſcže wopokaſuje. Wſchudźom wobßwědcža wón, ſo bu w nim žiwy duch bójſkeje luboſcže a ſo bu wón ßam tak ßwěrny wucžomnik ßwojeho Sbóžnika.

Wucženje a khodźenje bě pola njeho ſ jenajkim ßwědcženjom. Jeho ſrěcžniwosćź, a byrnjež hiſchcže bóle horliwa a ſahorjaza była, njeby jemu te ßyły luda tak poddane ſcžiniła, kaž to běchu, njeby-li wón ßam ſe ßwojim žiwjenjom ſ dobrym a ſ jaßnym pſchikładom był.

Berthold ſnajeſche ßwój lud, ſnajeſche jeho hubjeńſtwo a ſnajeſche jeho hrěchi. Hdyž dyrbjeſche tu pomhane a hojene bycź, dyrbjeſche lud brachi a khoroſcže ſpósnacź. Berthold je jemu pokaſał tak njebojaſliwje a doraſnje kaž lědy ſchtó do njeho a po nim.

Tutón prědaŕ njehlada na to, hacž to wyßozy abo niſzy, hacž to duchowni abo lajikojo. Bamžej kaž najniſchemu měſchnikej, khěžorej kaž měſchcžanej a ratarjej płacža jeho khutne napominanja.

Bertholdowe nam hiſchcže ſdžerżane a wukhowane prědowanja pokaſuja nam, kak bjeſtroſchtne ßu byłe wobſtejnoſcže 13. lětſtotka a to nadrobniſcho hacž žana kniha ſtawiſnow. Dokelž bě khěžor móz a nakładnoſcź ſhubił, cžinja čźi mózni, ſchtož ßo jim lubjeſche. Prawo by lědy hdže namakał, ſo to ßo pak tu ſcherjeſchtej rubjeńſtwo a pjaſcź. Tohodla wobſkorżuje Berthold wjeřchow: „Wy kralojo a wójwodojo, Bóh je wam wulke ſaſtojnſtwo na ſemi dał! Pſched wami dyrbimy ßo poklakowacź a waß cžeſcžowacź; wy macže wjele kubłow daloko a ſcheroko, wy jěchacže pěknje a khodźicže rjenje; wy macže wyßoke hrody a rjane žony. Tehodla dyrbicže nětk też wy hladacź, kak byſchcže ßo Bohu ſa to dźakowali. Wón wam njeje niczo pſchikaſał, khiba dobry měr dżeržecź a prawje ßudźicź. Wy pak nětk po pjenježku ßudźicže. Wy knježa, ſchto dha je pjenježk cžinił? Wy dyrbicže po prawom ßudźicź bohateho kaž khudeho, zuſeho kaž ſnateho, bura kaž teho, kotryž ſ waſcheho ſnajomſtwa! „Njewojujcže jedyn pſchecžiwo druhemu ale wojujcže wſchitzy hromadże pſchecžiwo hrěchej.“

Skupoſcź a lichownſtwo bě tehdy pſchi tajkim łamanju prawa wſchudźom jara rosſchěrjene. Tohodla też Berthold kóždy dźeń, kaž ßam praji, pſchecžiwo ſkupoſcźi wojuje. Skupoſcź je jemu ßobu najbóle ſaßakły hrěch, kotryž ženje kónza nima. W jenym prědowanju praji wón: Wſchitzy druſy hrěſchnizy dyrbja dyß a dyß Bohu pokoja wostajicź, njeßmědźa jeho pokoj ſe ßwojimi hrěchami kaſnycź. Ty, ſkupako, njewostajiſch Bohu ženje pokoja. Tu ßu mordarjo, mandźelſtwołamarjo a hracžzy! Dołhož tu ßedża, dyrbja ßo ßwojich hrěchow wſdacź! Tu ßu picžzy, kotrymž chže ßo jara picź, dołhož tu ßu, dyrbja lacžni bycź! Tu ßu rejwarjo a wußměwzy, tola woni dyrbja ßo tu rejwanja a wußměwanja wſdacź. Tola twój hrěch, ty ſkupako, žerje dale a dale! Mjes tym ſo ja prěduju, ßy ty drje hižo ſaßo 6 pj. wulichował! A mjes tym, ſo ja ſ tobu rěcžu, ſaßo poł pj.!“ W dwěmaj prědowanjomaj napomina wón ſkónczńje ſhromadżenych, ſo bychu ſjawnje Hamjeń ßobuprajili, jeli ſo chżeja ßo ßwojich hrěchow wſdacź. Mózńje ſaklincži też tuto Hamjeń k njemu. Tu wón ſawoła: „Fui, ſkupako! Twoje Hamjeń derje ſeſeſnach ſ druhich! Njeje žaneje prawdy w nim! Pſched Božimaj wuſchomaj klincži tuto twoje Hamjeń kaž pßyczże kjawkanje!“

Nimo ſkupoſcže a lichowanja khłoſtaſche Berthold ſe ßwojimi prědowanjemi woßebje panzanje zyroby a druhe jebanſtwa pſchekupzow a rjemjeßlnikow. Tón jedyn dawa wodu město wina, druhi powětr město khlěba. Pjekarjam wumjetuje, ſo cžęſto ſ droždżemi daja hicź; hdyž to potom khduſchinka khlěb nakraja ma powětr město ßrjódki! Saßo druhi pſchedawa cžrije ſ pßyczeje koże ſa dobrokožane; pali póduſche pſchi wohenju, ſo by je twjerde ſcžinił a ſa dobre pſchedał. A tam cžini jedyn nękajki klunkr, kotryž hódny njeje, ſo by nědźe murju krył, ſe ſchkrobom twjerdy a tajki, ſo je kuſk ſa nęczim, a potom pſchińdże khudy wotroczk, a kupi ßebi to ſa mſdu zyłeho poł lěta, ſo by nęſchto woblekacź měł, ſa ſchtyri njedźele je wſcho do kruchow. Drjewjerjo kładu ſpody na wós kſchiwe ſcheſcherjate kruchi a pſchedawaju tak naſtatu próſdninu ſa dobre drjewo.

So ßu mužojo njeſprawni, na tym ßu ßobu žony wina. Dokelž dźiwnje ſa pychu, ſawjedu žony mužow, ſo njeprawe cžinki nałożuja, ſo bychu pjenjes doſcź nahrabali a wudawki žonow ſarunowali a jich pſchecża dopjelnjowali. Nadutej žonje pſchiwoła Berthold: „Ty ßy ßem pſchiſchła w zuſej draſcže! Ja tebje derje ſnaju! Ty ßy ßo zuſu draſtu ſwoblekała; pſche-

dobytkom; a dyrbjała-li ty to, kaž po prawom, jaßo dacź a wurunacź, by ty dyrbjała bjes wodźeczka a nawobleka wotßal hicź!“ Ssamo na ßebi je dowolene, ßo dobru drastu ßwoblekacź, so bychmy na ßwjedźenjach naschemu Knjesej wyschu czeschcź a khwalbu dawali hacź hewak. Tola hordźi a naducźi ßkuża czertej ſ tym, schtož dyrbjeli k czeschźi Bożej nakożowacź; ſ czimž ßebi myßla, so ßwoju ſbóżnoſcź powjetschuja, powjetschuja ßebi ßwoju njeſbóżnoſcź!“ (Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Dźeń 6. ſeptembra ſhromadźi ßo hischcże ras dotalna ſakſka ſynoda, ta poßlednja ßwojeho runjecza. Jeje poßedźenja budźeja drje 2 abo 3 njedźele tracź. Saběracź ſměje ßo woßebje ſ pſchetworjenjom dotalneje wuſtawy do noweje, kotraž ſ 1. oktobrom pſchińdże. Najbóle widomny budże tutón pſchekhod w naſchej Łużizy. Dotalny zykk ßo rosbije do 4 kruchow a dotalna ephorija Radeberg ßo do zyka ſhubi; jeje woßady pſchidźela ßo druhim ſuperintendenturam, kaž budźa to pſchichodnje zyle njepſchihódnje ſa naſch jaſyk też te ſchtyri zyrkwine wokrjeßy naſcheje Łużizy rěkacź; ßrjedźiſchcźa tutych wokrjeßow ßu Budyſchin, Kamjenz, Lubij, Žitawa. W kóždym wokrjeßu abo w kóždej ſuperintendenturje budże jedyn duchowny ſe ſuperintendentom. A ſaßo někotre ſuperintendentury hromadże ſměja juriſtu ſa ßobudźěłacźerja a ſarjadowarja. Hacź ßem wukonjachu we Łużizy tuto dźěło ſaſtojnizy wokrjeßneho hejtmana, w herbſkich krajach, hdźeż hižo wot dawna ßem ſuperintendentury ßu, hamtſzy hejtmanojo, potajkim ſtatni ſaſtojnizy. S tym je to nětk k 1. oktobrej kónz, a to po khwatniwje pſchewjedźenym ſtatnym ſakonju, kotryż je ſ naſtorkom był zyłeho pſcheměnjenja, kotreż je po dokholětnym tam a ßem nětk pſche njejabzy pſchiſchoł. Tola nowa wuſtawa zyrkwje je hižo lěta dokho hotowa a cźakaſche na ßwój cźaß. Synoda ſměje nadawk, jej pucź pſchihotowacź a ßebi ßamemu a dotalnej wuſtawje row. Sawdawk ſa wobnowjenje a polěpſchenje zyrkwineho a naboßneho żiwjenja też tuta nowa wuſtawa njeje. Tuto móże jenoż pſchińcź, hdyż ßo jenotliwi a woßady a lud wobnowja w ſnutskownym a we wěrje do Jeſuża Khryſtuża. So by tuto ſ dobom ſ nowej wuſtawu pſchiſchło, to je naſche najwutrobniſche pſchecże ſa naſche woßady kaž ſa zyły lud!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Wólba do ſynody ſa Budyſchſki wokrjeß je ſa dźenża poſtajena. Wěz khwata, dokelž ßo hižo 6. ſeptembra poßedźenje ſynody ſapocźnje. Sa nowowólbu je poſtajeny k. farař Domaſchka-Budeſtecźanſki. Tuž njech tuteho też dźenża wſchitzy wola!

Sserbſka prědarſka konferenza bě ßo ſańdźenu póndźelu k ważnym wuradźowanjam ſhromadźiła. Jednaſche wo ßerbſkich ſpěwarſkich. Dojednała pſchezo hischcże njeje, njech też wo wſchelakich ważnych dypkach ßo rosßudźiła. Wobſamknyła je mjes druhim, ſo ßo te khěrluſche, kotreż budźeja w nowym wudawku nowe, też jako pſchidawk wudaja k dotalnym ßerbſkim ſpěwarſkim; dyrbi ßo tola ſmóżnicź, dotalne ſpěwarſke pornjo nowym, kotreż ßo pſchihotuja, trjebacź. Tutón pſchidawk dyrbi ßo w němſkich pißmikach cźiſchcźecź. Nowy wudawk ſpěwarſkich pak budże cźiſchcźany ſ kacźanſkimi pißmikami, kotreż nětkle młodźi a dźěcźi wſchudźom wuknu, ſ kotrymiž je też nowy wudawk katechisma cźiſchcźany, a kotreż wſchitzy Sserbjo ſnaju ſe ßwojeho ſpěwnika, ſ kotrehož ßwoje ſpěwy ſpěwaju. Khód ſpěwarſkich abo ſarjadowanje khěrluſchow we ſpěwarſkich budże tajke, kajkež je němſke ſpěwarſke naſcheje ſakſkeje zyrkwje maja, jenoż ſ tym wuměnjenjom, ſo khěrluſche ſa njedźelu a Boże ßkużby prěnje njeißu ale adventſke khěrluſche. Khěrluſche ſa njedźelu a Boże ßkużby ſtupja na ſpocźatk wot dźěła kěrluſchow wo Bożim ßkowje. Te tak mjenowane duchowne kěrluſche ſ luda ßo ani po cźiſchcźu ani po měſtnje wot kěrluſchow njedźěła ale ßo tam ßobu ſrjaduja, hdźeż po wobpſchijecźu ßkuſcheja. Wo ßobu najważniſchimaj dypkomaj njebu konferenzy dokładne rosßudźenje a wobſamknjenje móżno: Wudawk ſpěwarſkich ſpěchowacź tak, ſo by bórſy wuſchoł, a ſwěſcźicź pjenjes ſa wudawk tutych ſpěwarſkich. Tu ſměje konferenza hiſchcże dalſcheho a nuſneho dźěła, kotreż njecźaka, hižo tehodla njecźaka, dokelž żanych ßerbſkich ſpěwarſkich wjazy nimamy.

S **Hodźija.** Hodźijſka zyrkej ßwjecźi lětßa żadny jubilej, kaž jón żana ſ naſchich ßerbſkich zyrkwjow hiſchcże ßwjecźiła njeje. 850 lět je ßo minyło, ſo Hodźijſka zyrkej ſteji. To je bjes dźiwa, ſo ßo woßada a jeje hoſcźo lětßa woßebje na Hodźijſku kermuſchu wjeßela a hotuja, kotraž je, dokelž ßobu ta prěnja, hewak hižo rad witana a ßobußwjecźena. 13. ſeptembra budże tuž to woßebity dźeń ſa woßadu a jeje kermuſcherjow. Hacź dotal je wobſamknjeny, na ßwjedźenju jenu ſa Němzow a Sserbow ſhromadnu Bożu ßkużbu dźerżecź. Do tuteje poczehnje ßwjedźeńſka woßada ſe ßwojimi hoſcźemi we ßwjedźeńſkim cźahu, do tuteho ſeſtupaju ßo ſchulſke dźěcźi ſe 6 woßadnych ſchulow, młodźina, towarſtwa, a hoſcźo. Po ßwjedźeńſkej Bożej ßkużbje budże ßo ßwjedźeńſka kolekta **ſkładowacź, kotrejež wunoż je ßobu ſa powjetſchenje kerchowa** abo ſa ſakożenje noweho kerchowa poſtajeny. — Dróbniſcheho wo tutym jubileju pſchinjeßemy w pſchichodnych cźißkach tuteho łopjeńka.

Kſcheſcźijanſzy ſtarſchi ßu 5. ſeptembra do Budyſchina ſwołani. „Krajny ſwjaſk towarſtwow kſcheſcźijanſkich ſtarſchich Sakſkeje“ — „Landesverband der chriſtlichen Elternvereine Sachſens“ — dźerżi ßwój hłowny dźeń 5. ſeptembra w Budyſchinje. Dopołdnja ßu Boże ßkużby a to ½8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi, w 9 hodź. w Michakſkej ßerbſka a ½11 hodź. němſka, w 9 hodź. w zyrkwi Marije Marthy a ½11 hodź. w Tuchorſkej; nimo toho je ¼12 hodź. Boża ßkużba ſa dźěcźi w Pětrowſkej zyrkwi. Prědowacź budźetaj mjes druhimi krajnokonſiſtorialny rada Glänzel-Drježdźańſki a wyſchſchi konſiſtorialny rada dr. Karow-Barlinſki. Pſchipołdnju we 12 hodź. je wulki ſjawny wuſtup pſched Pětrowſkej zyrkwju; pſchi tym ſpěwaja khory dźěcźi. Popołdnju ßu wulke ſjawne ſhromadźiſny wot 2 hacź 5 hodź. a to w Pětrowſkej zyrkwi, w Krónje, Tſělerni a měſchcźańſkej ſahrodźe. Sswjedźenſzy rěcźnizy budźeja: ſnaty a ſmużity ſaſtupowar zyrkwje a kſcheſcźijanſtwa pſched němſkim ßejmom Lic. dr. Mumm-Weſtfalenſki, dale rektor Kortenhans-Kölnſki; rěcźitej wo: „Cźehodla woſtanjemy my krucze pſchi kſcheſcźijanſkej ſchuli ſ wěruwuſnacźom?“ Dale rěcźi knjeni Mathilda Maiſch-Würtembergſka wo „Sswójbje a wukubłanym“, knjeni Gertrud Becker wo „Nuſne je, ſo maja też pokracźowanſke ſchule roswucźowanje w nabożinje.“ Pſcheproſcheni ßu wſchitzy, kotſiž na ſakożku kſcheſcźijanſkeho wuſnacźa ſteja. Tuž ßu też wſchitzy ßerbſzy ſtarſchi wutrobnje proſcheni, ſo bychu ßo na tutym wuhotowanju kſcheſcźijanſkeho wěruwuſnacźa wobdźělili!

Liſtowanje:

H. B. Dźak ſa liſt a poßyłku. Wużiju to tak bórſy hacź ſkładnoſcź. Red.

H. w P. ſa 14. p. Tr. — M. w Ba. ſa żnjowy ßwjedźeń (15. p. Tr.).

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 36.

Pomhaj Bóh!

Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **5. septembra 1926** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. druźst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

14. njedźela po swjatej Trojizy.

List na Filipp. 3, 12—16.

Niž jako bych to same hižo sapschijał, abo hižo dokonjany był, ja honju pak sa tym, hacž bych jo sapschijał, jako też ja wot Khrystuša Jesuša sapschijaty sym, — to su wutrobu hnujaze słowa, to njeje žana próšdna rěcź, muž, kiž je tute słowa prajił, je něschto nashonił, schtož njemóžesch s człowjeskej měru wjazy měricź, se semskimi kubłami to njemóžesch sebi dobycź a se wschej semskej mozu jo sebi njemóžesch pschiswojicź — wón steji we towarstwje, w sjednoczeństwje se swojim Sbóžnikom, w nim je wón Božu hnadu dobył, tak je dokonjany w Khrystuši; dokelž je wot Khrystuša sapschijaty, ma wón dźěl na nowym wyschschim žiwjenju. Hladajo na Jesuša też Pawoł sebi praji: dokonjany njeje tu nichtón — bjes hrěcha też wón njeje, połnosćź žiwjenja Božeho kaž Khrystuš wón nima, ale wón honi sa tym, so by dźeń a wjetschi był wo wěrje a žiwjenju a pósnaczu a shonjenju Božeje krasnosćze we Khrystuši Jesuši.

Cźěmne je, schtož sady njeho leži, tehodla wón praji: ja sapomnju, schtož s poźleda je — swětke je, schtož psched nim leži, tehodla so wusnawa: ja honju k temu wottuknjenemu konzej sa tym darom, kotryž pokaže to njebjeske powołanje Boże w Khrystuši Jesuši.

To je pucź žiwjenja, na kotrymž Pawoła tu widźimy, to budź też nasch pucź žiwjenja, so bychmy wopuschczili, schtož sady nasch leži a honili sa swojim njebjeskim powołanjom Božim w Khrystuši Jesuši.

1. Ja sapomnju, schtož s poźleda je, praji Pawoł. Swět drje praji: Sbožowny je, kiž sabydźe, schtož so njehodźi pscheměnicź — swět so wusnawa: wužiwajmy cźasa, po nami njech pschińdźe, schtož chce — na zyle něschto ruhe myšli sebi Pawoł, hdyž praji: Ja sapomnju, schtož s poźleda je; chzyli to wot njeho wuknycź! Ja sapomnju: haj dyrbjeli so k temu hakle dacź napominacź? Kak sabycźiwi su wschak cźlowjekojo! W swojim njedźaku su sabyli na tych, kiž so so sa nich starali a prózowali, jako běchu hischcże dźěcźi; kak někotra dobrota a luboscź je so s hrosnoscźu a hidu sapłacźiła.

Po milijonach su też sabyli na swojeho stworicźela a wumóžerja. W 5. knihach Mójš. w 32. stawje cźitamy: Skału, kotraž cźe płodźiła je, sy ty sapomnił a sy sabył Boha, swojeho stworicźela! A pohladaj tola na wschitke njeliczomne syły człowjekow, kiž w cźasnym swoje spokojenje pytaju a jo njenamakaju, kiž so rad teho njedopomnja, so su smjertni a su tak žiwi po žadoscźach swojeje wutroby a so njestaraja wo Boži sud. A kak srudne, so jich wjele hischcże na wjele wjetsche posabudu: na wopokasanu Božu hnadu! — Ssy ty jedyn s tutych syłow abo dopomnisch so to ty, schtož sy swojim sobucźlowjekam a schtož sy swojemu Bohu winojty? —

Tehodla njesapomń Božeje hnady, kotruž je cźi twój Bóh w Khrystuši wopokasał, njesapomń teho, kotryž je czernjowu krónu njesł a to też sa Tebje! Twój njebjeski Bóh je tebje lubował s tutej luboscźu, so je wón swojeho jeniczkeho narodźeneho syna dał też sa tebje! Ale rady by ty na něschto sabył, na twoje hrěchi a na twoju winu! Husto by Bohu to abo druhe slubił — ale dopjelnił jo njesy! Schto sy wscho twojemu Wótcej winojty — ale sapłacźił jemu njesy! Kelko składnoscźow sy měł, w kotrychž by so mohł jako swěrny kscheścźijan wopokasacź, ale sy jim dał nimo hicź. Haj hdy

by to ſabycź mohł! Hdy by to wſcho wobſamknjene było, ſo ßo wjazy na njo ſpominało njeby! Ale to dyrbiſch ßebi prajicź, ſo Bóh wſcho wě a na niczo njeſapomni. Pola prophety Jeremiaßa namakamy w 2. ſtawje ßłowo: Twoja ſłóſcź budźe cźe ſchwikacź a twoje wotwobroczenje budźe cźe kłoſtacź, ſo by ſhonił a widźał, kajke njeſbožo a żałoſcź pſchinjeße, hdyż ty teho Knjeſa, ßwojeho Boha wopuſchczíſch a ßo jeho njebojiſch, praji tón knjes Zebaoth. Schtóż je ſprawny ßam pſchecźiwo ßebi, ßo ßwojemu ßwědomnju njemóże wuwinycź, a niczo cźe njemóże wot twojeje winy wußwobodźicź, kłiba, ſo ßo podnuriſch do morja Bożeje luboſcźe, ſo by wodacźa ßwojich hrěchow nadobył pſches Khryſtußa.

Potom pak dyrbiſch na něſchto ſabycź — na to, ſchtož Pawoł praji, ſchtož ſ poßleda je: to je ſtare, hrěſchne waſchnje. To budźe twoje wumóżenje, hdyż ßo daſch wjeſcź wot twojeho Sbóżnika każ Pawoł a niz wjazy wot ßwojeho ßebicźneho ducha. Saulus bu Paulus a Jeſuß běſche jeho żiwjenje: ſapomń też ty, ſchtož ſ poßleda je, ſchtož ſady leži, ſo by w nowym żiwjenju khodźił! Sabydź ſtare, wopuſchcź je, wotwobrocź ßo wot njeho, tak dobudźeſch ſjednoczeńſtwo ſ twojim Sbóżnikom, wón twój — ty jeho a Jeſuß tebje pſcheproſchuje: pójcźe ßem ke mni wſchitzy, ja chzu waß wokſchewicź — to njeſapomń!

Jeſuß je na pucźu do Jeruſalema — na ßwojim poßlednim pucźu do ßwjateho měſta. Tam dyrbi wumrěcź. Po najbliżſchim dźe wot Galileiſkeje pſches Samaritſku. Samaritſzy chzedźa jemu wobaracź, ſo by pſches jich kraj wſchoł. Dokelż Żidźi jich njewobkedźbowachu, běchu huſto też pucźowarjam do Jeruſalema cźeżkotu cźinili. Jako ßo to nětk też Jeſußej ſta, běchu wucźomnizy ßo roſhněwali a najradſcho bychu widźeli, ſo by woheń ſ njebjes dele padnył. Jeſuß pak ßo jich praſcha: njewěſcźe, kajkeho ducha dźěcźi wy ſcźe?

2. Tak chze też naß Pawoł ſa ruku wſacź, ſo bychmy ſa nim ſchli: ja honju k temu wottyknjenemu kónzej ſa tym darom, kotryż pokaże to njebjeſke powołanje Boże w Khryſtußu Jeſußu.

Móznje běſche Pawoł pſched Damaſkußom wot Khryſtußa ſapſchijaty. Wot ßamßneho dnja ßem ßo pola njeho ſapocźa honjenje ſa żiwjenjom, kotreż Jeſuß cźłowjekam poſticźa. W kajkich bědźenjach je Jeſuß dźeń a mózniſcho na nim dobywał! Doniż Pawoł njebu wulki miżionar ßwěta a japoſchtoł ludow — kotryż ßo wuſnawa: S Bożeje hnady ßym ja to, ſchtož ßym, a jeho hnada na mni njeje podarmo była! A tutón muż — kiż je telko ſamohł: kak ponižny je wón: ja hiſchcźe ßameho njedźerżu ſa teho, ſo bych to ßame ſapſchijał; prjedy: ßamopaſchny fariſejſki, nětk ponižny kſcheſcźijan, prjedy cźeſcźelakomny żid, a nětk Jeſußowy wucźomz, kotryż wſchu cźeſcź dawa ßwojemu wumożerjej, prjedy ßebjewědomny a ßamoprawy, kiż ſe ßwojim Bohom rachnuje a jemu prjódk dźerži, kak je ſakoń ßwěru dźerżał, nětk pak Boże dźěcźo, kotremuż je Boża hnada wſchitko a kotraż njewotpocźuje na ßwojej ſaßłużbje, ale na darach Božich, na njebjeſkim powołanju Bożim w Khryſtußu Jeſußu. To je ſaměr jeho dźěła a żiwjenja pſches ſeńſke bědźenja k njebjeſkej wjeßełoſcźi, pſches tyſchnoſcźe cźaßa k wěcźnemu měrej — to je pucź japoſchtoła Pawoła — dźi też ty po nim, a w Khryſtußu ßo tebi wotewrja njebjeßa. Cźłowjekojo pytaja tu pſchezo dale pokracźowacź; a to ßo jim też radźi — hlej kak wjele lohſche dźěło w tak někotrym naſtupanju dźenß hacź pola naſchich Wótzow! Tehodła pak dźenß tola wo niczo ſbożowniſchi njejßu, hacź wótzoſo běchu. Nawukńmy prawu ponižnoſcź pola Pawoła, hlej ponižnym dawa Bóh hnadu; a hdyż je Jeſuß tamne ßłowo Pawołej prajił: doſcź maſch na mojej hnadźe, dha móhli wſchitzy ſ teho ßo natwaricź każ japoſchtoł ßam; njech ſchtó ßo ßamoprawy cźuje do ßyteje wole, njech ßo duſcha ſaduß pſchi ſwonknym ſbožu a wobßedźeńſtwje, njech ſekty w duchownej hordoſcźi ßo dokonjeni mjenuja: Pawoł ßo dokonja wſchědnje jenoż pſches Khryſtußa. Dźerż do ßo kóżdy, ſchtoż a wjeleż chze, ßwěrnemu kſcheſcźijanej je Jeſuß tón, kotryż jemu ſ bohateho pokłada Bożeho dawa, ſchtoż ßo k jeho měrej hodźi.

Knihikupz nahladnemu mużej pſchipóſcźele wſchelake knihi — wubjerk ſ napißmom: materialiſtiſke. Tón pak jemu wotmolwi: Je-li macźe něſchto lěpſcheho hacź prědowanje na horje, hacź pſchirunanje wo ßmilnym Samaritſkim a ßlubjenym ßynu; hdyż macźe ſakonje, kiż ßu lěpſche hacź 10 kaſnje, abo pißmo, kotreż je troſchtniſche hacź 23. pſalm; hdyż macźe knihu, kotraż mohła ßwět lěpje roſßwětlicź hacź biblija, kotraż mi ſjewi Bożu wótzowſku wutrobu, dha ſcźelcźe mi tajku knihu. A móże-li ſchtó tebi lěpje měr ſa duſchu dacź, hacź Khryſtuß, dźi k njemu — hewak měj ßo k Pawołemu ßłowu: pſches Bożu hnadu ßym ja, ſchtož ja ßym. Hamjeń.

H. w P.

---

a.

Hłóß: O ty luboſcź pſche wſchu měru! ꝛc.

Wſchi tebi chzu, Jeſu, woſtacź, ſtajnje cźi bycź ßłużobny; niczo nade mnu móz dóſtacź njeßmě, chzu bycź poßłuſchny! Ty wſchak żiwjenje ßy moje, w duſchi mojej hibanje, każ ſa hakſy winowz ßwoje móz a ſeżiwjenje je.

Bych ja něhdźe ſbożowniſchi bycź móhł, dyżli pſchi tebi? Khudemu najpſchecźelniſchi dary hnadne dawaſch mi. Bych hdy lěpje wukhowany był hacź, Khryſchcźe, pſchi tebi, kiż ßy w mozy jenak kmany w njebjeßach a na ſemi?!

Hdźe by Knjes był tajki żiwy, kajkiż Jeſuß běſche mi, kiż mje kupił miłoſcźiwy ſ krwju je ßwojej we ßmjercźi? Njedyrbjał ja ßłuſchecź temu, kiż je ſa mnje podał ßo, ßwěrnoſcź pſchißahajo jemu, ßwěrnoſcź ſtajnje pěſtujo?!

Haj, pſchi tebi ſawoſtawam, Jeſu w kóżdem wodźenju, pſchi tebi ja ſawoſtawam, cźi ßo jenak poßmjecźu. Na twój pokiw wocźakuju, też hdyż hicź měł ſe ßwěta; ſbożownje wſchak wotpocźuju, běch-li twój cźaß żiwjenja.

Woſtań bliſko tudy ty mi, woſtań, hdyż dźeń cźeka mi; hdyż dał k wjecźorej pſchińcź by mi, nóz ßo ke mni pſchibliżi, położ pożohnujo ruzy tehdy na mnje ſprózneho prajo: Dźěcźo, wotßal ſ prózy mſda cźi wěry ſkicźa ßo! —

Woſtań k ſtronje ſtejo mojej, hdyż ßo boju pſched ßmjercźu, kiż ſe ſymnej mozu ßwojej pſchima pſchi dnja ſkhadźenju! Hdyż ßo wocźi ſacźěmnitej, roſßwětl ducha mojeho, ſo tak noſy naſtajitej ſ wjeßełoſcźu domoj ßo! —

Jan Korla Filip Spitta, † 1859; — ſeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

Knježe, ty sy naša jasnosć,
naše kubło najwyšše!
Twojoh'mjena česć a krasnosć
sylnje po wšej zemi dže.
Hwězdy, kiž na njebju steja,
twoju khwalbu přisporjeja.

Mało je jich w tutom času,
kiž so z cyłej wutrobu
w twojim swjatem słowje pasu
a če pře wšo żadaju.
Móc ty założiš na swěće
ze rta młodych čěšnych dźěći.

Jara zrudno tu je hladać,
stysk by ducha wobeńć mohł,
hdyž při jasnem swětle padać
widźiš wjele tysacow!
Ach, kak hroble spja tu wšitcy
w hrěchach Boži přećiwnicy!

Ale ja pak, Knježe, budu
twoje skutki prawje znać;
ja so dźeržu k twojom' ludu,
ty chcyš na mnje spominać!
Wotćehń mje wot zachodneho,
sćiń mje cyle njebjeskeho!

Kralo, twoje mjeno wšudźom
po wšěm swěće khwalbu ma!
Hdźež so słónco błyšći ludźom
a wšě kraje wohrěwa,
tam też zemja z njebjesami
Boha pozběhuje z nami.

Oh, kak krasne twoje mjeno,
Knježe, mojej duši je!
Ach, zo bych ja stajnje jeno
spěwajo tu khwalił če!
Daj, zo dźěćom twojoh' sluba
była twoja česć by luba! —

Jan Kilian; † 1885.

Se starodawnych czaßow.

(2. pokraczowanje.)

Se ßwjatym hnĕwom hori ßo Berthold Regensburgski wojujo pschecźiwo njepoczinkej a hrosnoscźi njepózcźiwoscźe. Schto ßo nĕtkle ſ jejka wulehnje, to chze ßwoju ßwobodu mĕcź w njepózcźiwoscźi: ßkużowne a wotroczßy, dźowki a ßynojo, żónſke a mużßy, żenjeni a njeżenjeni! A tuteho hrĕcha njecziſtoscźe je telko, ſo ßo jeho dla nichtón wjazy nochze hanibowacź! Jich wjele ßo ßamo ſ tutym hrĕchom hordźi a ſ nim hanjenje cźĕri. Hdyż wo tym prĕdujeſch, kiwa jedyn druhemu a woka: „Ei, hdźe to twoja duſcha ras pſchińdźe!“ a maja tak ſ tym ßwój ßmĕch. Sacźucźe ſa pózcźiwoscź bĕ tehdy tak tupe, ſo jich wjele nochzyſche pſchidacź, ſo je njepózcźiwoscź njeżenjenych wulki hrĕch, a ſo mandźelſke mĕnjachu, ſo namakaja ſamolwjenje ſa ßwoju njewĕru w tym, ſo njebĕchu jako żónſke pſchi ſaſtupje do mandźelſtwa po waſchnju tamneho cźaßa mandźelſku ßwĕru ſ pſchißahu wobkrucźike. „Nĕ, nĕ, tak to njeńdźe! Do mandźelſtwa njeſtupiſch ſ potajnymi leßnoscźemi! Sswjate mandźelſtwo je mjes tymi ßydom ſakramentami — Katolſka zyrkej ma tež dźenßa hiſchcźe 7 ſakramentow! — jedyn ſ tych najwjetſchich, kotrež Bóh na ſemi ma, a tehodla njeßmĕ niczo jebate pſchi tym bycź!“ Młodźi mużßy komdźachu ßo, ßo wożenicź, ſo bychu cźim lĕpje w njepózcźiwoscźi żiwi byli. S krótka a dorasnje niczi Berthold wſchĕ ſamolwjenja a wurĕcźe ſa to, ſo ßo njeżenja.

„Bratſje Bertholdo!“ tak dawa ßebi Berthold w ßwojim prĕdowanju ſnapſchecźiwicź, „Ja ßym hiſchcźe khudy a nimam niczo!“ Berthold, takle prĕdujo, tajkemu ſnapſchecźiwjenju wotmolwi: „Je wjele lĕpje, ſo ty khudy do njebjes pſchińdźeſch, hacź bohaty do hele! Ty njebudźeſch w njemandźelſtwje prjedy bohaty, hacź w mandźelſtwje, haj hiſchcźe wjele cźeßſcho!“ — „Bratſje Bertholdo, ja nimam hiſchcźe ßam ßwój khlĕb!“ „Ja derje ſrosumju! Ty nochzeſch w mandźelſtwje bycź. Hdyż ßo nochzeſch teho wſdacź, ſo maſch ſ njemandźelſtwom cźinicź, to wſmi ßebi tola jenu do njemandźelſtwa; wſmi ju ſ jenej ruku a cźerta ſ druhej, a tak dźicźe potom wſchitzy tſjo hromadźe do hele, hdyż wam to njeje wjazy radźicź!“ Schtóż chze cźiſty wostacź, dyrbi cźĕkacź pſched njedobrym towarſtwom, rejemi a wĕſtymi domjazymi ſabawami. „Pſchetoż, chzeſch-li ty pſchi tajkim prawje wießoły bycź a ßo ßmjecź a wocźi wuwalecź a ſ wóczkami kiwacź, padnjeſch ſe lohka cźertej do powjaſow.“

(Pſchichodnje dale.)

Domowinſki ßwjedźeń w Porſchizach.

Dźeń 29. auguſta 1926.

Porſchiſka ſchula je ßo, dokelż bĕſche dodźerżana, w lĕcźe 1876 na ſtarym mĕſcźe nowa natwariła. Prĕnja, wot kotrejež wĕmy, ſtejeſche wot lĕta 1726 ßem, bĕſche ßo ſ nimale zyłej wßu 1813 ßobu ſe zyrkwju a faru wotpaliła a na to 1826 ſaßo ſnowa naſtała. Tſojaki ma tak lĕtßa jubilej. Njech je w bĕhu cźaßow ßo ſwonknje pſcheměniła a tež lĕtßa ßo wuporjedźiła a pſchekryła, je tola ſtary wótzowſki duch w njej ßwoje prawo wobkhował. W ſchuli ſkutkowachu mużojo, kotrymż bĕſche to ßwjata należnoſcź, wucźomzow roswucźowacź a wuhotowacź, niz jenoż we wĕzach ſa wſchĕdne żiwjenje, ale a woßebje tež ßu ßo ſtawali ſa duſchu ßwojich ſchulſkich dźĕcźi. W duchu ßwojich prjedownikow ſkutkuje tu dale nĕtcźiſchi knjes kantor Hancźka, kotremuż woßebity dźak ßłuſcha ſa jeho woporniwe a woprawdźe dobre dźĕło na dźĕcźoch, ſo bychu ſa ßwoje cźaßne żiwjenje ßo wudoſpołniłe, ale ſo bychu też w Bożej winizy narośtłe jako hałoſy na ßwojim winowym pjenku, a płody pſchinjeſcź mohłe. S kajkej luboſcźu jeho prjedawſchi wucźomzy na nim wißaju, ßo pokaſa hižo na powitańſkim wjecźoru każ też pſchi ſchulſkej ßwjatocźnoſcźi, kotraż ßo pſched ſchulu popołdnju w ½2 hodź. wotmĕwaſche. Pſchi tutej ſkładnoſcźi knjes kantor woßebje wuſbĕhaſche, ſo je nabożny kſcheſcźijanſki duch a wĕra naſchim wótzam w cźeżkich cźaßach pſchezo saßo dale pomhała, a wĕra ma ßo tehodla też dźenß naſchim dźĕcźom ſdźerżecź, ſo njebychu dwĕły wſchón dobry ſaklad we wutrobach ſnicźike. Knjes wyſchſchi ſchulſki dohladowaŕ Kral ſ Budyſchina ſpominaſche ſ pſchipóſnawanjom dźĕła runje w Porſchiſkej ſchuli na to, ſo ma ßo na tych podkożkach dale twaricź, kajkeż ßu w ſchulſkich gmejnach domach a ſo njeby ßo pſches nĕſchto zuſe ſwiſk mjes ſchulu a ſtarſchiſkim domom pſchetorhnył. — Schulſki wopomnjeńſki ßwjedźeń bĕſche ßo dale wutwarił do domowinſkeho ßwjedźenja. Kajka luboſcź k domiſnje hiſchcźe żiwa je, ßo pokaſaſche w tym, ſo we wulkich liczbach prjedawſchi wucźomzy ſchule pſchikhwatachu, ſo bychu ßo lubych ſtarych cźaßow dopomnili. Rano na ßerbſkej Bożej ßkużbje prĕdowaſche woßadny ßyn, knjes faraŕ Mikela ſ Maleſchez, kotryż ſ dźakowanjom ßobu na to pokaſaſche, ſchto je jemu domjaza ſchula ßobu daka a dopomnjeſche, ſo tola żenje njebychmy na Boha zabyli, wot kotrehoż tola wſchitko mamy. Spĕw knjeſa kantora Krawza Hornjo-Wujeſdźańſkeho porjeńſchi Bożu ßkużbu. W 10 hodź. ßo nam doſta wulkotne hudźbne poſkicźenje w nĕmſkej Bożej ßkużbje, kotrež bĕſche knjes Dittrich ſ Budyſchina, rodźeny ſ Porſchiz, nam darił. Też tu nam prĕdowaſche knjes faraŕ Mikela. W 11 hodź. ßo ſeńdźechmy na pohrjebniſchcźu a ſpominachmy na tychle, kotrychż ßmy w ßwojim cźaßu tu k poßlednjemu wotpocźinkej póßłali. Wĕnzy ßo kładźechu na rowy fararjow Heinricha Auguſta Krügerja, Hermanna Juliuża Trautmanna a Arnoſchta Kurta Krügerja a na rowy kantorow Kſcheſcźijana Wilhelma Hilbriga a Arnoſchta Eduarda Rothenburga; poßledni je tu dołho, to je 41 lĕt ſ wulkim żohnowanjom ſkutkował. Jeho a jeho naßlĕdnika ßobudźĕłacźeŕ w ſchuli bĕſche wucźer Jan Auguſt Tempel; też jeho row je ßo wot Porſchiz ßem na wohrjebniſchcźu we Wulkim Wjelkowje ſ wĕnzom wupyſchił. Też na padnjenych njeſapomnichmy a jich cźeſcźachmy ſ wĕnzom pſchi pomniku na pohrjebniſchcźu każ też pſchi tym we wßy. Wſchitkim, kotrychż woßebje cźeſcźachmy, wĕnowaſche woßadny faraŕ nĕkotre ßkowa.

Po ſchulſkej ßwjatocźnoſcźi ſeſtaja ßo rjany ßwjedźeńſki cźah, ſo by potom pſches wjeß cźahnył na ßwjedźeńſku łuku, hdźež mĕjeſchtaj wyſchſchi wucźeŕ Hancźka każ woßadny faraŕ hiſchcźe narĕcźe, prĕni w ßerbſkej, druhi w nĕmſkej rĕcźi. W nimaj ßo napomnaſche, ßo ßwĕru dźerżecź k temu, ſchtoż domiſna nawdała je na kubkach rĕcźe a wĕry, a ſo njebychmy zabyli wĕcźnu domiſnu.

Pſchiſamknu ßo potom ſchulſki ßwjedźeń, kotryż pſchi rjanym wjedrje ßo najlĕpje poradźi.

Skónczi ßo ſ cźahom ſchulſkich dźĕcźi pſches wjes ſe ßwĕcźkami a pſched ſchulu ßo roſpuſchcźi, hdyż bĕſche ßo prjedy khĕrluſch: njech Bohu dźakuje wuſpĕwak.

Najwjetſchu prózu je mĕł nimo druheju wucźerjow a druhich knjes wyſchſchi wucźeŕ Hancźka ſ roswucźowanjom rjanych ſpĕwow we wulkej liczbje atd. Jemu mamy ßo woßebje dźakowacź, ſo je ßo ßwjedźeń tak rjenje poradźił. Rad budźemy ßo dołho hiſchcźe dopomnicź na domowinſki ßwjedźeń w Porſchizach.

H. w P.

Zyrkej a ſtat.

Dokelž je 1. oktober tuteho lěta 1926 ſa ſakſku krajnu zyrkej ſ tajkej woßebitej waźnoſczu, je zyrkwinſki ſwjaſk lajkow na njedźelu 3. oktobra do Miſchna woßebity ſjeſd powołał, ſo by tam pſchi metropole ſakſkeje evangelſkeje zyrkwje, pſchi Miſchnjanſkim domje, tutón waźny podawk hódnje woßwjecził. K. dr. Jhmels budźe tam ßwoje prěnje prědowanje jako ſ nowej wuſtawu wuſprawnjeny biſkop naſcheje krajneje zyrkwje dźerżecź. Hacź ßem mějeſche wón tutón titul a też to ſ nim ſwißowaze duſchepaſtyrſke dźěło, ſ nowej wuſtawu, kotraż ſ 1. oktobrom połnomóz doſtanje, je wón w połnym ſmyßle duſchepaſtyrſka hłowa a wjednik naſcheje evangelſkeje zyrkwje w Sakſkej. Naſcha zyrkej ma w nim wyßozy wucźeneho, nadobneho a po zyłym ßwěcźe ſnateho muża ſa wjednika, kotryż ſteji krucźe ſałożeny na ſałożku naſcheho evangelſko-lutherſkeho wěrywuſnacźa; haj wón drje je najbóle ſnamjenity wjednik Lutherſkich dozyła. —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Rakez.** Dokelž naſch knjes farař Mrózak k 1. oktobrej na wotpoczink póndźe, ßo naſche farſke měſto hižo ſaßo wuprózdni. Naſche zyrkwine ſaſtupjerſtwo je tehodla, njehladajo druhich pucźow, jenohłóßnje wobſamknyło, knjeſa fararja Riotu powołacź. My ßo nadźijamy, ſo budźe naſche farſtwo tak bjes pſchestawki ſaſtarane.

S **Hodźija.** So naſcha woßada ſa tydźeń zyle woßebity a żadny jubilej ßwjeczi, bě tu tydźenja hižo naſpomnjene: 850lětny jubilej naſcheho kraßneho a lubeho Bożeho domu. Cźi ſtari naſcheje a jej ßußodnych woßadow drje ßo hiſchcźe dopomnja na wulkotny 800lětny jubilej, kotryż woßada 11. ſeptembra 1876 ßwjecźeſche. Dopołdnja we 8 hodź. bě tehdy ßerbſka a 10 hodź. němſka ßwjedźeńſka Boża ßłużba w kraßnje wupyſchenym Bożim domje. Kóżde ryczeŕkubło a kóżda gmejna bě k tomu pletwy a kwětki póßłała. Do kóżdeje Bożeje ßłużby ſeſtupa ßo wulki pyſchny ßwjedźeńſki cźah na łuzy pſchi farje; wot tam cźehnjeſche k farje po cźeßnych hoſcźi; mjes tutymi běchu też ſaſtupjerjo krajneho konſiſtorija, konſiſtorialneje wyſchnoſcźe a zyrkwineje inſpekzije a 27 duchownych. Też zyrkwini a gmejnſzy prjódkſtejerjo ſaſtupichu tam ſ hoſcźemi ßobu do cźaha. Pod ſwonjenjom ſwonow a piſkanjom poſawnow cźehnjeſche tutón pſches wſchelake cźeſtne wrota do Bożeho domu. Tam běchu też pſched kóżdymi durjemi każ też pſched wrotami pohrjebniſchcźa cźeſtne wrota poſtajene. Sswjedźeńſke prědowanje dźerżeſche woßadny farař Jmiſch ßam wo 1. Kron. 17, 8—12, mjes tym ſo ſaſtupjerjo wyſchnoſcźow ſbożopſchecźa wuprajichu. Wjecźor bě ſa Sserbow a Němzow w Bożim domje ſhromadna nutrnoſcź, w kotrejż woßadny kapłan Jurij Voigt rěcźeſche. Spěwy ſa tutón ßwjedźeń bě wſchě Noßacźicźanſki farař Domaſchka pěßnił. Wjecźor potom, jako cźmicźka bu, ſaßwěcźi ßo po zyłym Hodźiju ßwěcźka po ßwěcźży tak, ſo bě to kraßny napohlad, takle wobßwětlena wjeß a woßrjedź njeje jubilejny Boži dom, tohorunja ßwjedźenſzy wobßwětleny; na kóżdym wulkim woknje ßwěcźeſche ßo 20 ßwězow, na kóżdym małym 10. Runje tak běchu wſchě wjeßne domy ßwoje wokna wobßwětlike. Haj ßamo na muri kerchowa ßo ßwěcźki ßwěcźachu! To bě woprawdźe kraßny jubilej, wulka kermuſcha! Na nju budźa we tutych dnjach drje wſchitzy naſchi ſtari ſpominacź a ßebi powjedacź, kak ßu ju tehdy ßobu ßwjecźili. A to njech cźinja a njech tak młodych a młódſchich ßobu ſahorja w luboſcźi ſa Boži dom a nabożinu! Tuta dźenßa po 50 lětach też w naſchej woßadźe — każ wſchudźom druhdźe—tak horza wjazy njeßapa każ tehdy. — Schtóż chze ßo woßebje ſ tutym ßwjedźenjom a dozyła ſe ſtawiſnami naſcheje tak ſtareje a ßławneje zyrkwje ſaběracź, tón cźitaj knižku, tehdy wudatu wot kantora P. Liſchki w němſkej a ßerbſkej rěcźi. Wona poſkicźa wjele ſajimazeho ſe ſańdźenych cźaßow, ſchtož je hódno cźitacź a wjedźecź. W domach naſcheje woßady ßo wona zyle wěſcźe hiſchcźe khowa. — To bě ßwjedźeń pſched 50 lětami. Njech ßo nam ſa tydźeń naſch ßwjedźeń też derje radźi, tak ſo ſ njeho wukhadźa żohnowanje ſa woßadu a wutrobu! Cźaßy ßu ßo pſcheměniłe. Hodźijſka woßada, woßebje te wot dawna we njej ßydlaze ßwójby, dźerźi drje ßo pſchezo hiſchcźe ßwěru ke ßwojemu rjanemu Bożemu domej, kotrehoż woßebite ſnamjo ſtej 2 wěźi, a ſ zyrkwje je jich jenoż jara mało wuſtupiło. Tola te njedobre hoſpodarſke wobſtejnoſcźe njejßu bjes ſcźěhwkow ſa zyrkwinſke żiwjenje woſtałe! Prjedawſche wulke zyrkwine ſamóżenje je ßwoju hódnoſcź ſhubiło; wono dawaſche něhdy telko danje, ſo bu ſ tutej wulki dźěl zyrkwinych wudawkow wurunany; tehodla dyrbi ßo dawk, kotryż wyſchi hacź prjedawſchi, ſběracź. Sakońſke poſtajenja, kotreż w tukhwilu ſa ſběranje zyrkwinych dawkow płacźa, ßu tajke, ſo wſchelake njerunoſcźe a njeprawnoſcźe ſawinuja — ſchtož pak njeje wina zyrkwje ale tych, kotſiž ßu w ßejmach tutym ſakonjam pſchihłoßowali. — Zyrkwine prjódkſtejerſtwo ßo prózuje, wſchě tute njedoſtatki wotſtronicź, hdyž to někak móżno. S tym wſchěm ſwißuje, ſo mamy ßo pſchi jubileju wſchěch njetrjebawſchich wudawkow ſminycź; tola na to chzemy na kóżdy pad dźiwacź, ſo ßo jubilej doſtojnje poßwjecźi, tak każ bě to tu tydźenja hižo woſjewjene!

S **Pruſkeje.** Zyrkwiny ſenat ſtaropruſkeje krajneje zyrkwje je 18. auguſta poſtajił, ſo ßo ſa kónz haprleje 1927 generalna ſynoda powoła. Wón je też ſaßady ſapißał, po kotrychż ßo mandźelſki wopomnjeńſki pjenjes ſpożcźuje tym, kotſiž móżeja ſłoty kwas ßwjecźicź.

W **Budyſchinje** poßwjecźichu ßebi njedźelu, 29. auguſta, Tuchorſku zyrkej ſnowa. K. farař Berg mějeſche poßwjecźeńſku rěcź, kotryż bě po pſchepodaczu kluczow zyrkej wotamknył a jako prěni do njeje ſaſtupił. To bě dopołdnja w 11 hodź. Popołdnju w 2 hodź. mějachu dźěcźi ßwjedźeńſku Bożu ßłużbu. Po tym bě Boži dom ſa wſchěch wotewrjeny. Wjecźor we 6 hodź. hromadźachu ßo w pěknje wobnowjenej zyrkwi ſnowa ßyły nutrnych, ſo bychu Bożu ßłużbu ſ prědowanjom ßwjecźili. A wjecźor ſkónczi ßo w njej ßwjatocźny dźeń ſ hudźbnej Bożej ßłużbu. Tuchorſka zyrkej ma nětk też piſchcźele; tute hacź ßem pobrachowachu Tuž njech tutón Boži dom ſnowa jich njedźelſki a ßwjaty dźeń hromadźi wjele k modlenju a ßłużenju pſched Bohom.

W **Budyſchinje** je dźenßa hłowny dźeń ſa kſcheſcźijanſkich ſtarſchich. Każ tydźenja woſjewichmy, ßu dopołdnja we wſchěch zyrkwjach woßebite Boże ßłużby, połodnjo ſjawny wuſtup a popołdnju ſjawne ſhromadźiſny. Komuż wo to dźe, ſo naſche dźěcźi doſtanu kſcheſcźijanſke roswucźowanje a wukubłanje też w ſchuli, tón prózowanja tutych towarſtwow podpjeruje a też jeliſo jemu někak móżno, tuto woßebite wuhotowanje we Budyſchinje woſnyta.

Liſtowanje: M. w B. ſa 15. po ßwj. Tr. (żnjowy ßwjedźeń). — T. w B. ſa 16. p. Tr. — H. w H. ſa 17. p. Tr. —

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 37.6

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 12. septembra 1926 Bautzen

Čišchcz a nakład Smolerjez knihiczišchczerńje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi čertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Žnjowy ßwjedźeń.

Luk. 22, 19.

Žnjowy džakny ßwjedźeń, džakny žnjowy ßwjedźeń — tak ßu wczera wjeczor a dźenßa rano ſwony ſ móznym hłoßom pſches pola a hona do domow a wutrobow wołake a jich hłóß je woßebje we waſchich wutrobach, wy ratarjo, živy wothłóß namakał. Pſches zyłe lěto ſcze wſchak khodźili na ßwoje polo, ſcze rolu wobdźěłali a ßymjo wußywali, ſcze w pocze ßwojeho woblicza ſrawe žołte ſtwjelza poßykli a dom woſyli do waſchich bróžnjow; haj ßamo, jako wonkach žaneho dźěła ſa waß njeběſche, jako běły ßněh hona pſchikrywaſche, jako ßywy pomałku a cžicho roſczechu, ſcze w duchu kóždy dźeń wonkach pobyli ſe ßwojimi poł nadźijow poł staroſczow połnymi myßlemi. Nětko je ſaßo žnjowe lěto ſaſchło, minyło je ßo ſaßo ſyma a lěczo, ßyw a žně, mjerſnjenje a cžopłota, nimo khabłanje mjes bojoſczu a nadźijemi. Wy wěſcze nětko, ſchto je wam naroſtło; ſchto je wam Boża ſchczedriwa ruka wobradźiła, to je domkhowane do waſchich bróžnjow. Tuž ßo ſa waß zyle ßamo wot ßo roſumi, ſo ßwoju wſchědnu draſtu ſ njedźelſkej ßuknju pſcheměnicze a měſto płuha a koßy ſpěwaŕſke do rukow woſmjecze a do waſcheho lubeho Božeho doma dźecze, ſo byſchcze tu ſ zyłej wutrobu ſaſpěwali: Njech Bohu džakuje ßo wutroba wſchěch ludźi.

Drje lětßa ßo njemóżemy džakowacz po wyſkazym hłoßu 66. pſalma: „Wyſkajcze Bohu wſchitke kraje, ſpěwajcze k cžeſczi jeho mjena, khwalcze jeho kraßnje.“ Pſchecżeżke běſche tuto žnjowe lěto, pſchewjele próży a dźěła a staroſczow ſcze we nim měli a wſchitke nadźije njejßu ßo w nim dopjelnike. Ale rospominacz chzemy ßebi, ſchto lětuſche žně nam prěduja. My chzemy to cžinicz po ſałożku ſczenja ßwj. Lukaſcha 22, 19, hdźež rěka: Jeſuß wſa khlěb, džakowaſche ßo a łamaſche jón a da jón jim.

1. Pola Židow měješche kóždy hoſpodaŕ pſchißłuſchnoſcz, na paßaßwjedźenju ßwojim ßwójbnym paßahoſcžinu wuhotowacz. Tež Jeſuß je to cžinił. Wón drje žanu ßwójbu njeměješche, žanu žonu a dźěczi, ale wón měješche ßwojich wucžomnikow a pſchecžiwo nim je wón ßwoju pſchißłuſchnoſcz jako hoſpodaŕ dopjelnił. Wón drje běſche khudy, khudſchi hacz najkhudſchi mjes nami, wón wſchak ani njeměješche, hdże by ßwoju hłowu położił; ale ſtajnje je ßo na to ſpuſchczał: mój njebjeſki Wótz dawa mi, ſchtož potrjebam a ženje njeje wón ßo mylił. Seleny ſchtwórtk dopołdnja póßła wón dweju wucžomnikow do Jeruſalema, ſo byſchtaj paßahoſcžinu pſchihotowałoj. A jako wón wjeczor ſ druhimi wucžownikami pſchińdże, běſche wſchitko hotowe, na blidże ſtejeſche jehnjo warjene a wino a khlěb. A wón wſa khlěb, kotryž běſche Bóh jemu wobradźił, ſ ruki ßwojeho njebjeſkho Wótza.

Tež my ßmy ſ nowa wſchědny khlěb wſali, Bóh luby Knjes je jón nam daril, je jón nam roſcz dał na naſchich polach a my ßmy jón domkhowali do naſchich bróžnjow. Abo měniſch ty, ſo ßu žně płód twojeje próży a twojeho dźěła? Ach, njejßy ty runje w tutym žnjowym lěcze nanajjaßniſcho póſnał, kak ßłaby a njemózny ty ßy. Ani jenej prußy Božeho ßłónza njejßy ty ßo ßwěczicz dacz, ani jenu mróczel njejßy ty ſacžericz mohł; a kak rad by ty to cžinił! Hladaj na nětk ſańdźene žnjowe lěto wróczo! W naleczce ßy pola ſa nowe žně wobdźěłał. Potom pſchińdże ſyma a je wſchelaku ſchkodu naczinila a ty njejßy tomu ſadźěwacz mohł. Naleczo ſaczahny do kraja, ßywy poczachu roſcz a ßo ſelenicz. Ale ßuchi cžaß

nasta. Ssyny potrjebachu nusnje wokschewjazeho deschczika a nechtóžkuliž hladasche hižo se staroschemi do pschichoda. A deschczik pschińdże hischcze w prawym czażu a wokschewi pola a hona. Ale wón njepschesta, wón žo dżeń wote dnja s njebjeż dele kidasche; rěki a rěczki stupichu psches brjóh, womasachu trawu a wotwjedżechu žyno; haj woda běżesche psches pola a naczini wulku schkodu. A žywy žo lehnychu prjedy hacž běchu wukczěke. To běchu czežke, srudne dny. Schto byschcze wy sa to dali, hdy byschcze tomu sadżewacz móhli! Ale wy njejschcze niczo pschecziwo tomu czinicz móhli. A mokre wjedro trajesche dale, tež w žnjowym czażu a kóždu žuchu mjeńschinu schce wukupicz dyrbjeli, so byschcze žně domkhowali. Sawěschce, wono je tak, kaž w 852. kěrluschu naschich spěwarskich rěka: „My žymjo wužywamy na rolu sworanu, sros pak a tyche mamy psches mikoscz njebjesku.“ Schtož žmy žněli, to je Bóh nam darił. My žmy wschědny khlěb dostali a wsali s ruki nascheho Boha.

2. Sa to mamy žo jemu dżakowacz. Jesuž wsa khlěb a dżakowasche žo. Wospjet czitamy w schenjach, so je žo Jesuž sa wschědny khlěb dżakował. To je na wucżomnikow hłuboki saczischcz czinilo, tak so staj wucżomnikaj w Emmaužu runje na tym pósnakoj. A wón uěsche Boži luby žyn. My pak žmy jenož Boże stworjenja, haj, khudzi hrěschnizy. Czim wjazy pschiczinny a wjetscheje pschižłuschnoscze mamy my, žo Bohu dżakowacz, so je nam s nowa wschědny khlěb dał.

Abo myślisch ty pschi žebi morkotajo: Kak, žo Bohu dżakowacz, hdżež žu žně lětża tak žnadne, hdżež žmy telko prózy a dżeła a staroschżow s nimi měli, hdżež je telko nadżijow naž sjebało! O wopomń, schto žmy žebi sażkużili! Hdyž Bóh s njebjeż dele na nasch lud pohlada, móże wón žo na nim wjeżelicz a na nim dobre spodobanje měcz? Njedyrbi wjele bóle žwjaty hněw jeho wutrobu sapschimnycz? Kak wjele je žo w naschim ludu pscheměnjało w běhu poślednich pokśta lět, a to sawěschce niz k lěpschemu! Hdże je dobre pobożne waschnje, kotrež něhdy naschich wótzow wusnamjenjesche? Wulki dżěl nascheho luda je žo wot Boha sdalował, haj jeho wopuschczik, žamo na tajkich njepobrachuje, kotsiž Boha hidża. Tyžazy žu žiwi kaž ludżo do lijeńzy, woni jědża a pija, ženja a wudawaja žo, kupuja a pschedawaju, wobdżěłaju žwoje pola a twarja, ale wot Božeho ducha njedadża žo wodżicz, wo Boha žo njestaraja, žiwy, wěczny Bóh je sa nich morwy. Sawěschce, by-li žo něchtó pschecziwo tebi tak sadżerżał, kaž wulki dżěl nascheho ludu pschecziwo Bohu, ty by, byrnjež by s pschirodżenja najměrnischi a najpschecżelnischi człowjek był, žo w hněwje wot njeho wotwobrocził a pschestał jemu dobroty wopokasacz. Ale Bóh je nam pschi wschěm s nowa wschědny khlěb dał, niz pschebohacze, ale tola telko, so dożahnjemy, hdyž lutujemy. A dha chzył ty njespokojny bycz a jemu twój dżak sapowjedżicz? Kak, hdy by mokre wjedro hischcze dléje trało, hdyž njeby Bóh nam nětkotre žuche žłónczne dny dał a wschitko by wonkach wostało a shniło! Njeby ty žo też do toho podacz dyrbjał s wusnaczom: „Knjeże, twoje žudżenja žu prawe!“ Ale nětko je Bóh nam pomhał, žnjowe žohnowanje domkhowacz. Tuž wusnajmy žo wschitzy ponižnje s Jakubom: „Knjeże, ja njejžym dostojny wschitkeje twojee žmilnoscze a žwěrnoscze, kotruž mi žy wopokasał. Spěwajmy: Kak je Bóh jara dobrocziwy! Dżakujcze žo tomu Knjesej!

3. A jesuž łamasche khlěb a da jón jim. Zyle podobnje a tola zyle hinak rěka w historiji hrěschneho pada: Jěva wsa wot płoda a jědżesche a da też žwojemu mużej wot njeho. Tak czini czělny człowjek; tón myžli najprjedy na žo a pyta žwój wużitk. Niz tak Jesuž, tón wsa khlěb a da jón žwojim wucżomnikam. A my mamy po nim czinicz. Bóh njeje wone lětusche žně dał, so byschcze wy žo wobohacżili, so byschcze wy jo nałożili k žwojemu pjenježnemu wużitku, ně, wón je je wam dał, so byschcze s nimi jemu žkużili, so byschcze je wudżělili a dobroty czinili. Na składnoscżi wam njepobrachuje; žmy my wschak žiwi w czażu, w kotrymž je telko nusy tu na semi. Hlaj, tam žu starschi, nan nima žane dżěło a žanu sażkużbu. Wonaj lubujetaj žwoje dżěczi runje kaž ty twoje a njemóżetaj jim dacz, schtož potrjebuja, so strowe wotrostu. Pytaj žobucżucz, kak je jimaj wokoło wutroby! A tu žu stari; s czeseżu žu žo sestarili, ale psches inflaziju žu wschitko shubili schtož žu s wulkej prózu nalutowali a nětk prascheja žo se staroschżemi: schto dyrbimy jeschcz. Pomhaj jim! A spomńcze na skutki Božeho kralestwa, na swonkowne a snutskowne mižionstwo, kotsiž maja telko dżěła a mało žrědkow. Podpjerajcze je! Budźcze žmilni! Njeżmilny žud na tych pschińdże, kotsiž žmilnoscze njejžu wopokasali. Ale sbóžni žu žmilni. Jesuž wsa khlěb a da jón žwojim wucżomnikam. Tak njesapomńcze też wy wudżělicz a dobroty czinicz.

Czežke běsche tuto žnjowe lěto. Khutnje je Bóh Knjes w nim s nami rěczał. Wopomńcze, schto je wón naž wucżił: so žu žně Boži dar, so mamy žo jemu dżakowacz, so mamy žo žmilicz a wudżělicz. Hamjeń. M. w B.

List na Galatiskich 6, 7. 8:

Kajkiž wużywy, tajke žně! —

Hłóž: Czesez s zyłej duschu dawam tebi ꝛc.

Hdyž tschesczijenjo žwjedżeń žnjowy
  žej k czeszczi Bożej hotuja,
jim kěrlusch klinczi s dusche nowy;
  wschak wutroba je wjeżoła.
Dżak sprawny Bohu saspěwaju,
  kiž bohacże jich žohnuje,
a dowěrjenje k njemu maju,
  kiž sastarał jich wschědnje je.

Wschak žymjo žłowa žwojoh' žyje
  Bóh do dusche jim schczedriwje,
so dżakownym žyw Boži tyje
  a płody dawa lubosnje. —
Tuž žłowo Boże pschijimajmy,
  njech lube nam je kschewjenje,
a kěrlusch dżakny saspěwajmy,
  schtož wopor Bohu luby je!

Ach, njebłudźmy žo tola ženje!
  Ssyny kmany žně da witane;
schtož w Božem wukonja žo mjenje,
  płód pschezo dobry pschinjeże;
schtož człowjek tudy rosžywasche,
  to jónu sa žně dóstawa;
hdyž pobożnje žo prózowasche,
  Knjes myto hnadne posficza.

Schtóž žył na czěło běsche tudy,
  wot czěła žněje skażenje;
wón běbny wostanje a khudy,
  dżěl jeho njeje žiwjenje. —
Tuž na ducha wschak wużywajmy,
  płód Bohu njeżmy swólniwi,
dżak, czeseż a khwalbu jemu dajmy,
  kiž žně nam jónu wobradżi! —

Wón wużywał je dobrocziwy,
  czaž kóždy žwěrnje nałoża. —
Oh, pschinjeżmy jom' wopor žiwy,
  schtož žkużba budże rosomna!
— Sso žamych poświeczujmy jemu
  sa dżak se žwojim žiwjenjom!
Tak wotewrjeny pschistup k njemu
  tu mamy duzy na žně w dom. — M. U.

Krajny swjask kscheszczanskich starschich

mějesche dźeń 4. a 5. póžnjenża w Budyschinje žwju lětuschu skhadźwanku. Pschi wotewrjenju žobotu wjeczor knjes wyschschi krajny žudniski radźiczel dr. Hering wo starschiskim prawje rěczješche. Knjes krajny konsistorialny radźiczel Glänzel žo sa žwěrne dźěło starschiskich towarstwow podźakowa. Knjes wyschschi měschczanosta Niedner shromadźisnu w mjenje města postrowi, knjes prof. Hieckmann s Lipska w mjenje ludoweho swjaska zyrkwinych laikow a knejs krajny wotpósłanz Grellmann w mjenje němsko-nazionalneje ludoweje strony. Wjeczor běsche duchowna hudźba w w Pětrowskej zyrkwi. Njedźelu běchu we wschitkich evangelskich zyrkwjach rjane žwjedźeńske Boże žkužby: w Pětrowskejzyrkwi knjes konsistorialny radźiczel Glänzel, w Marijnej-Marczinej zyrkwi knjes wyschschi konsistorialny radźiczel dr. Karow s Berlina, w Michalskej zyrkwi knjes farar Mjerwa-Bukeczanski na salożku sjewj. Jana 3, 2. 3. nutrnej žerbskej wožadźe pschiwoła: Kscheszczijanszy starschi, sbudźcże žo — a knjes farar Buchwald-Glauchawski němskich kemscherjow na saložku Jesušoweho žkowa: Dajcże dźěczatkam ke mni pschińcź — na sbožne prawo kscheszczijanskich dźěczi a na žwjatu pschižkuschnosć kscheszczijanskich starschich pokasa, w Tuchorskej hakle psched tydźenjom po rjanym wobnowjenju s nowa poswjeczenej zyrkwi knjes krajny kosistorialny radźiczel Glänzel s Drježdźan prědowasche. Boże žkužby žo wožebje žwjedźeńšzy s tym wutworichu, so žo spěwanje kěrluschow s trubami pschewodźachu: w Marijnej-Marczinej zyrkwi wot Biskopskeho, w Michalskej zyrkwi wot Bukeczanskeho, w Tuchorskej zyrkwi wot Khwaczanskeho trubarskeho khóra a so wschudźom zyrkwinske khóry wulke žwyw nutrnych poškucharjow s rjanymi duchownymi spěwami natwarichu. Dopołdnja ½12 hodźin mějesche k. wyschschi kosistorialny radźiczel dr. Karow s Berlina dźěczazu Božu žkužbu psched wulkej cžrjódu dźěczi. Pschipołdnju žo sjawna shromadźisna na mjažowym torhoschczu wotmě, hdźež k. farar Berg-Budyschski rěczješche a k. farar Buchwald-Glauchawski wucžita, schtož běchu sastupjerjo w swjaskowym poždźenju wobsamkli, mjenujzy, so dyrbi schulski sakoń sa zyły němski kraj nětko borsy pschińcź a žo s tym prawa kscheszczijanskich starschich, dźěczi kscheszczijanszy wucžicź a wocžahnycź, swěscžicź. — Potom žo hoscžo, kotsiž běchu s zyłeje Sakskeje pschischli, psches stare město wodźachu. Popołdnju žo we wschelakich salach žwjedźeńske shromadźisny s pschednoschkami a spěwami wotměnjachu, a skónczńje hischcże psched wjeczorom w Pětrowskej zyrkwi knjes wotpósłanz w němskim žejmje dr. Mumm a knjeni Maischowa se Stuttgarta wažne, móznje žwědomje kscheszczijanskich starschich sbudźaze a wutroby poždźnjaze pschednoschki mějeschtaj.

Krajny starschiski dźeń w Budyschinje běsche wopokasmo sa to, kak mózna a kak žiwa je wola kscheszczijanskich starschich, so bychu žwoje dobre prawo sdźerželi, so by žo dźěczom we schulach nabožina sakhowała, so by narod wotrostk we wěrje do Jesom Khrysta, bjes kotrehož njeje žane sbožo tu a žana sbóžnosć tam. A so by to, schtož je žo prědowało a rěczało a wobsamkło na tutym Budyschskim dnju krajneho swjaska kscheszczanskich starschich mózny wothłóž namakało we wutrobach tych, kiž běchu žo w bohatej liczbje seschli, a dale klinczało po zyłym sakskim kraju a rjane žohnowane płody pschinjeżło sa dalschi pschichod, k lěpschemu nascheho zyłeho luda, k tomu **pomhaj Bóh!** R

---

a.

Hłóž: O Božo, kak je dołho tak ꝛc.

Dźerž Bohu žwěrnje žlub ty žwój, o cžłowcże, sa žiwjenje! Budź tole prěni saměr twój, so njepuschczijsch joh' ženje! A wopomń ty, tak w kschcženizy je sapisał žo tebi, so woprawdże do wěczność kaž Wótz cże hajі žebi!

2. Budź Bohu žwěrny s młodosce! Njech tebje njewotdźěli sa zyłe twoje žiwjenje wscho shonjenje po cžele! Sso wosnamja dźeń wote dnja joh' žwěra; žłowo jeho žo njekhabka, schtož žlubi, da, to khroble wsmi žej s njeho!

3. Budź Bohu žwěrny, wobstajnje ty žłowo wusnaj jeho! Njech, hdźežkuli žy, niczo cże tak njedźěli wot njeho! Schtož najbóle žwět lubuje, wscho dyrbi hischcże shinycź; pak njebudże do wěcznosce žo Boże žłowo minycź.

4. Budź Bohu žwěrny, kotryž je czi pschezo mikoscziwy, stej pschi nim krucze we bitwje, budź jeno jemu žiwy! Njech njejima cże njeroda a by-li něhdże pa(d)nył, budź hotowy wschak pschezo ty, so pokutnje by stanył! —

5. Budź Bohu žwěrny do žmjercze, njech niczo njewotczěri cże, we wschej nusy samoże wón pomoz sliczecź žwěrje! A byrnjež by žo knjejstwo czmy na tebje nawaliło cże porasycź, — daj tomu bycź! By tebi njeschkodźiło.

6. Hdyž Bohu takle žwěrny žy, žo wobžwědczi wón tebi, so Wóczez twój je pschecželny a sakhowa cże žebi a sa msdu czi wschak poslicži tam w njebjeżach wón krónu, so wěczne je tam wjeżele czi žwěra jeho jónu. —

Michał Frank, † 1667; — jeż. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

1.
Změješ w lil'jach wjeselosce
pasć so wěsce,
horje, duša, zběhaj so!
Jako worjoł cékaj ducy,
Knjeza rucy
kluč stej raja Božeho!

2.
Hič mi dajce, pokhwatować,
k tym so skhować,
kiž před stołom jehnjeca
zbóžnych serafinow w syle
z hłosom cyle
nowym kěrluš spěwaja!

3.
Rozwjež, prěni bratře, wjesło,
zo tam njesło
łódźičku by k přistawej,
k stadłu wowcow wumoże-
zhromadźenych [nych,
bjez stracha w dom k pasty-
[rjej!

4.
Ničo moja njebudź radosć,
słódka žadosć,
štož mi zemja poskiča!
Dyrbjał dlěje bydlić khudy
hišće tudy?
Ně, w dom khwatam do njebja.

5.
Drohi Zbóžniko, dař wěru,
krutu wěru,
kotraž połnje dobywa!
Tebje žada, kaž so słuša,
w jastwje duša,
dójž so wotsal wukhowa.

6.
Oh, kak bórzy z ćichim spa-
z wusměwanjom [njom,
możeš ty nas zwjeselić!
Możeš přez dołh smjerće do-
wo snje přewjesć, [wjesć,
zo je radosć domoj hič.

7.
Njesł sy hrěch a pokhłosta-
strachowanje [nje,
dyrbi mi nět cuzy być.
Smjeró, hdże žahadło je twoje?
Stawy moje
změja zradne postanyć.

8.
Drohe jehnjo z čestnej krónu,
tu a jónu
chcu će horco lubować!
Žiwjenje bu wěčne twoje
z tebje moje.
Chcyj mje, jehnjo, k sebi
[wzać!

Jan Eudwig Konrad Allendorf, † 1773; — zes. M. U.

Se starodawnych czažow.

(Pokracžowanje.)

Wo mandźelstwje wo prawym domjazym měrje a pokoju roswucžuje Berthold Regensburgski wustojnje. Do žwojeho prědowanja wo mandźelstwje porucži wón ras wschěm duchownym a klóschtyrskim, so bychu woteschli: njetrjebaja žłyschecź, schtož ma woženjenym prajicź. W prěnim dźěle prědowanja rěczješche potom wo tym, s kim žměsch žo po kanoniskim abo zyrkwinskim prawje woženicź. W druhim dźěle chcyješche prědowacź wo tym, kak maja ženjeni mjes žobu žiwi bycź. Prjedy hacž s tym sapocža, radźeschе wschěm młodym holzam a wudowam, so bychu drěmnyke. Tola, tak wón žwoje wuprajenje porjedźejo, pschistaji, wone móżeja też pschipożku-

chacz, pschetoż ſa nĕſchto njedżel ßnadź ßo tola wożenja. Jako jenu ſ najwjetſchich pſchißłuſchnoſczow ſaſchczĕpuje hoſpodarjam a hoſpoſam to, ſo bychu na ßwoju cżeledź kedźbowali. „Ty dyrbiſch wotroczkow a dźowki paſcz, ſo by jich wobarnował! — Woßebje rad rĕczi Berthold wo wukubłanju dźĕczi. Sa duchowne a cżĕlne dobre dźĕczi ma wón dobru radu. „Schtoż najprjedy do cżĕſta pſchińdźe, po tym ßłodźi!“ wón praji. Tehodla dyrbi ßo ſ wukubłanjom ſahe ſapoczecz. Starſchej njeßmĕtaj w pſchitomnoſczi dźĕczi ani ſke rĕcże mĕcz ani ſke cżinicz. Prjedy hacź ßebi my to myßlimy, ſapſchija dźĕczo podeńdźenja wokoło ßo, a tute ſaſchczĕpja ßo jemu huſto ſa cżaß żiwjenja. Wy dyrbicże ßwojim dźĕczom ſ małym prucżikom wobaracz, ſo ſke cżinja, ſo bychu ßo bojałe. Wy njeßmĕcże je ſ kijom bicz, tez niz ſ ruku do hłowy abo hewak, ſo njeby khrome abo hłupe było. Jenoż mały prucżik dyrbicże wy mĕcz, kotryż w pſchedkhĕżi abo na ſcżĕnje wißy, ſo byſchcże je w prawym cżaßu na nahu kożu nĕkak ſeſchwikali.“ Hdyż je dźĕczo 7 lĕt ſtare, dyrbi jo kmótr wĕruwuſnacże a Knjeſowu modlitwu nawucżicz; wón ma jako duchowny tutu winowatoſcz. Wón dyrbi ſtarſchimaj prajicz: „Wujo a cżeta, wój dyrbitaj ßwoje dźĕczo nawucżicz wĕruwuſnacże a Knjeſowu modlitwu abo jo ke mni póßłacz, ſo bych jo ja nawucżił.“

Hdyż je dźĕczo potom 14 lĕt ſtare a pſchezo hiſchcże Knjeſowu modlitwu njemóże, njech ßo na polo póſcżele, ſo by tam rataŕſke dźĕła dokonjało. Troſchtujo ſtarſchich, kotſiż ßu to ßwoje ßwĕru ſ dźĕczimi ſpytali ale bjes dobreho wuſpĕcha, naſpomni Berthold, ſo wſchak ßo wſchĕ dźĕczi njedadźa derje wukubłacz a ſo ßu tez ßwjecżi ſtarſchi mĕli njeporadżene dźĕczi, każ Davit. „A tohodla ßy ty njewinowaty, hdyż twoje dźĕczo njepoßłucha, njech je to ßyn abo dźowka: Hdyż pak ty ßebi nochżeſch ßwoje dźĕczi wukubłowacz, ßnadź luteje luboſcże dla abo ßłaboſcże dla abo lĕnjoſcże dla abo pobrachowazeje roſßudżenoſcże dla, maſch ty winu na ßwojim dźĕſcżu, na jeho njeſkutkach, a budżeſch to dyrbjecz pſched Bohom ſamolwicz!

(Pokracżowanje ſcżĕhuje.)

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Do Hodźija ßu nam wſchitzy lubi hoſcżo lubje witani, ſo bychu jutſje, 13. ſeptembra, ſ nami jubilejnu kermuſchu, 850., ßobu ßwjecżili. Dopołdnja ½9 hodźin ſmĕjemy ßwjedżeńſku Bożu ßłużbu ſa Sserbow a Nĕmzow, ſa kotruż ßo woßebity ſapiſk kĕrluſchow a porjada wuda. Do toho ſeſtupa ßo prjedy ßwjedżeńſki cżah na ſarſkej łuzy, na kotrymż ßo wobdźĕła ſchulſke dźĕczi, młodźina, hoſcżo, zyrkwinſzy a gmejnſzy pſchedſtejicżerjo, towaŕſtwa, wohnjowa wobora a woßada. Hudźbne poſkicżenja njebudu pobrachowacz. Potom je we Hodźiju a po zyłej Hodźijſkej woßadże wulka jubilejna kermuſcha. —

S **Rakez.** Krajne konſiſtorſtwo je wólbu knjeſa pomozneho duchowneho Rioty, kotrehoż bĕ ßebi naſche zyrkwinſke pſchedſtejicżerſtwo ſa fararja jenohłóßnje wuſwoliło, wobkrucżiło. Tutón je tukhwilu hiſchcże w Nĕmzach ſ pomoznym duchownym a to w Canitz pola Miſchna. Hdy ßo k nam pſcheßydli, njeje hiſchcże wĕſte.

S **Noßacżiz.** S 13. njedżelu po ßwj. Trojizy bĕ nam Bóh Knjes po dołhim njewobſtajnym żnjowym wjedrje wobradźił kraßny ßkónczny żnjowy tydżeń, w kotrymż wſchudźom po zyłej Luźizy a dale ſprózniwi ratarjo wjeßeli a pilni domoj khowachu żito a wotawu. Bĕ to lóſcht dźĕłacz! A kak ßu tez móhli dźĕłacz zyły tydżeń we wſchelakich kónczinach Luźizy, tak wokoło Njeßwacżidła a Rakez. Naſcha wokolina pak tak mjes Lubijom a Wósporkom a potom k połodnju dale k Shorjelzej a nawopak pſches Bukezy dale pſchi horach k Budyſchinej a Budeſtezam bu po horzym tużnym dopołdnju a popołdnju pjatk popołdnju njejabzy ſe ßylnym njewjedrom, kotrez pſches popołdnje trajeſche, domachpytana. S nim pſchińdźechu krupy a wulke ſliwki a ſ tym ſaßo wulka woda, tak ſo mĕjachu wßy pſchi Lubijſkej wodże na dobo powodźenje, każ na pſchikład Luwocżizy a Malecżizy. Ale tez we wßach, kotrez hewak niczo wo wulkej wodże njewĕdźa, bĕ wulka woda a powodźenje, tak woßebje we wßach pſchi Walowſkej horje abo Bycżinje, w Krapowach, Wujeſdże, Schpikałach. To ßo wſcho żołmjeſche a ſchĕroka Lubijſka dróha njebĕ w Krapowach ſchĕroka doſcz, ſo by wodam, kotrez ßo pſches łuki a pola walachu, pucz pokaſała. A k tomu wſchemu traſchaze njepſcheſtawaze hrimanja, ſo ßo twarjenja tſchaßechu a w milinowym wodże praſkotaſche. A tute njewjedra bijachu; dyrjenja bĕchu pak ſymne pak ſapalaze; rosbichu a ſapalichu bohużel wjele. Naſcha woßada bu hnadnje wobarnowana; tola we wokolnej krajinje bĕchu wohnje, tak hnydom w ßußodnej Hłyſchinje na jenym boku a w ßußodnym Wujeſdże na druhim boku, a dale w Brĕſyzach, Różenju a w Njechanju ßamo dwaj, a ktomu hiſchcże w dalſchich wßach; ſymnedyrjenje ſajĕdże mjes druhim dwójzy do Luwocżiczańſkeho hroda, w kotrymż wod miliny a telefona rosbi. Naſche naſtarſchi ßamo praja, ſo tak ßylne njewjedro ſ wodu a ſ krupami a wohenjemi njepomnja. W ½4 hodź. dyrbjachmy młodu mandźelſku a macz khowacz; hakle w 5 hodź. bĕ nam móżno, ju na naſchim kĕrchowje pokhowacz. A potom bu rjenje a njedżelu ßmy ßmĕli pſchi najrjeńſchim wjedrje rjany żnjowy dźakny ßwjedżeń ßwjecżicz w naſchim Bożim domje, kotryż bĕchu dźakne wutroby a ruki nam jara pĕknje wupyſchiłe.

Se ßerbſkich woßadow. Do ſakſkeje ſynody je ßo ſa Budyſchſki zyrkwiny wokrjeß k. farar Domaſchka-Budeſczański wuſwolił. Wón ßo hižo w ſańdżenym tydżenju na poßedżenjach ſynody wobdźĕli, kotrez ßo póndżelu ſapoczachu. Se ſkónczenjom ßwojich poßedżenjow, kotrez ßnadź hacz do 22. abo 23. ſeptembra traja, ſkónczi ſynoda ſ dobom tez cżaß ßwojeho wobſtacża. S nowej wuſtawu naſcheje ſakſkeje zyrkwje, kotruż ſ 1. oktobrom doſtanjemy, pſchińdu tez nowowólby do noweje a zyle pſchetworjeneje ſynody. Sa tutu ſmĕjetaj na pſch. nowy Budyſchſki a nowy Kamjenicżański wokrjeß w ſhromadnym wólbnym wokrjeßu wolicz jenoż jeneho duchowneho a dweju laikow. Runje tak tworitej Lubijſki a Żitawſki zyrkwiny wokrjeß jedyn wólbny wokrjeß, kotrez tohorunja jeneho duchowneho a dweju laikow woli

Snamjenja cżaża. Njedawno ſnjeſboži w ßrjedźnej Sakſkej awto, dokelż jemu ßwĕzy haßnychu. Wós ſraſy do ſchtoma, ßo pſchewali a pod nim leżachu nan, macz a tſi dźĕczi. Wjednik woſa woſta pohłuſcheny w pſchĕrowje leżo. Hacz runje ſnjeſboženi pod woſom po pomozy wołachu, ſtaj tola dwaj koleßarjej nimo ſnjeſboženych jĕłoj — a njejſtaj ani na nich kedźbowałoj. Ani najßnadniſcheje pomozy njeſkicżi tón prĕni a tez niz tón druhi. A tola by ſkónczńje jenoż trjeba było, ſ bliſkeje wßy muži na pomoz póßłacz. Scżĕhwk teho bĕ, ſo jena ſnjeſbożena wumrĕ, dokelż bĕ cżeżko ſranjena a bjes wſcheje pomozy. Dwĕ dźĕſcżi, kotrez, ßamej ſranjenej, ſpytaſchtaj wós ſbĕhnycz, ßo pſchi tym ſnowa ſraniſchtej. — Schto chzemy my k tomu prajicz!? — Snamjenja cżaża! —

Liſtowanje: T. w B. ſa 16. po ßwj. Tr. — H. w H. ſa 17. po ßwj. Tr. — Ri. ſa 18. po ßwj. Tr.

Samołwity redaktor: farar Wyrgacz w Noßacżizach.

Cźisło 38.7

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 19. septembra 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczeńnje a knihańnje jap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

16. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Eph. 3, 14 21.

List na Ephesiſkich njeje jenoż kaž wulke Pawołowe dobroproſchenje ſa jenu woßadu, ale ſa zyłu zyrkej. Kaž je Mójſaß pſched ßmjercźu ßwój do ßlubjeneho kraja cźehnjazy lud žohnował, ßam pak ßobu njecźahnył, tak je Pawoł we jaſtwje w Romje ßwój kónz wocźakował, w duchu nadźije pak widźał wulki pſchichod Božeho kraleſtwa na ſemi, Knjeſowu zyrkej w móznym roſcźenju do ſchěrokoſcźe a dołhoſcźe, do wyßokoſcźe a hłubokoſcźe. To je hnujaze, kak Pawoł wo połnoſcźi Božej w Khryſtußu ßwědcźi a ſa ßwojich wěrybratrow ßwoje kolena pſched prawym wótzom w njebjeßach ſhibuje, ſo by jim wſchitkim tajku połnoſcź Božu ſpožcźił.

Schto je Božа połnoſcź w Khryſtußu? Schtož prawy Wótcźez w njebjeßach ßwojim dźěcźom dawa po bohatſtwje ßwojeje kraßnoſcźe: poßylnjenje ſ mozu na ſnutſknym cźłowjeku, bydlenje Khryſtuša we wutrobje pſches wěru, ſakorjenjenje w luboſcźi, póſnacźe, kotrež wſchitku mudroſcź pſchetrjechi, mjenujzy póſnacźe tajkich, kotſiž Khryſtuša lubuja, póſnacźe woßadow, kotrež žiwemu Bohu cźeſcź dawaja, hdyž ßu w Khryſtußu Jeſußu. To wſchitko Bóh w Khryſtußu dokonja nad ßwojim wěrjazym ludom.

Kedźbujmy prawje na tole póſnacźe, ſo to njeje póſnacźe, kajkeż hewak nadeńdźeſch, kajkehoż ßo mudri a wucźeni khwala, hdyž ßu wyßoke ſchule wopytowali a ßwoje wjedźenje ſ wucźennych knihow cźerpali. Ně, póſnacźe Boże w Khryſtußu je měnjene, to je wyſche póſnacźe a tola tajke, ſo móže ſkerje proſty cźłowjek w nim ſbóžny bycź a mudroſcźi ſtacź, kotruž Bóh dawa, hacź tak mjenowani mudri, kotſiž ßo khwala ßwojeje mudroſcźe a tola kóžde 10 lět hinak wucźa, powrócźawſchi ßwoju prjedawſchu wucźbu.

Póſnacźe Boże w Khryſtußu je a woſtanje pſchezo to ßame, cźerpane ſ evangelija, a niczo druhe Pawoł njeje wucźił hacź evangelij. Kak tutón japoſchtoł wě ſnutſkne w cźłowjeku ſbudźowacź a poßylnjecź! Wón kóždemu wěſte cźini, ſo wumóžnika trjeba a ſo ſchižowany Khryſtuß je wot Boha ſa wſchěch podaty, ſo móža wěricź do luboſcźe, kiž w njebjeßach rukuje. Pawoł je ludźom jeno Khryſtuša pſchipowjedał: „we Khryſtußu“ jemu wſchitko leži. Khryſtuß dyrbi wopraw-dźe we wutrobach bydlicź, kaž je też Jeſuß ßam prajił: „Woſtańcźe we mni, a ja we waß!“ Tak ßo wěra ſcźini prawje žiwa, pſchetoż Khryſtuß je žiwjenje. Tale wěra je wjazy hacź něſchto wěricź, ſo je wěrno, tale wěra je nowa móz ſnutſkna w cźłowjeku, je wjeßele a dobywanje. Ale połnoſcź Boža hakle ſ tym pſchińdźe, ſo luboſcź wutrobu wohrěwa; Pawoł tu hinajſche pſchirunanje nałožuje: kſcheſcźijan je w luboſcźi ſakorjenjeny, ſałożeny. To tola jaßnje praji, kak jara luboſcź zyle bycźe pſchetwori a napjelnjuje, kak wſchitko ſ luboſcźe wuroſcźe, kaž pola ſchtoma a jeho hałoſow wſcho ſ korjenjow.

Pawoł pſcheje, ſo bychu kſcheſcźijenjo póſnali, ſo Khryſtuša lubowacź je wjele lěpje, dyžli wſchitko wjedźicź, ſo bychu napjelnjeni byli ſe wſchej Božej połnoſcźu. Tuž, ſchtóž by woprawdźe wſchitko wjedźał (njech ßu tajzy abo niz!), tón by tola hakle w Khryſtußu krónu wſcheho ßwojeho póſnacźa dozpěł, a ſchtóž by jara mało nawuknył, by kna polu wucźeneſcźe, tón ma doſcź k połnemu ſbožu, hdyž Khryſtuša ſnaje a lubuje. To ſteji w žurli Budyſchinſkeho gymnaſija ſ tutymi ßłowami: Hdyž Khryſtuša njewěſch, niczo njewaži, ſo druhe wuknjeſch.

Tak je! A w tym namakamy wulku Božu luboſcź a mudroſcź. Pſchetoż wſchitzy njemóža wucźeni ludźo bycź. Tuž njewucźeny nima jeno ſarunanje ſa wucźenoſcź w ßwojim kſcheſcźijanſtwje, ale ma wjele wjazy. Haj wucźenoſcź, dokelž něktoreho naduwa, je huſto doſcź ſe ſadźěwkom ſa kſcheſcźijanſku ſdźěłanoſcź wutrobow. Kóždy duſchowpaſtyŕ móže wobkedźbowacź, ſo wěrny kſcheſcźijan ſ proſteho luda ßo pſchezo prawje ſadźeržuje, runjeż njeje nawuknył ſ woßebnymi ludźimi wobkhadźecź. Kſcheſcźijan je ſměrny, ſprawny, wjeßeły, pſchecźelny a, ſchtoż je kaž mnohoſcź mudroſcźow, wón je ponižny, a to ſa krala ßameho wopak njeje!

Boža połnoſcź w Khryſtußu leži woßebje w ponižnoſcźi, kotruž na Jeſußu wobdźiwamy. Wyßokoſcź a hłubokoſcź dyrbitej ſjednocźenej bycź. Wyßokoſcź bjes hordoſcźe, to je hłubokoſcź ſbóžnoſcźe w Jeſußu.

Jedyn je mi najlubſchi,
Dowěricź ßo móžu jemu.
Nichtó njeje ſprawniſchi,
Hacž najlěpje radźi k wſchemu.
To ßy ty, mój Jeſußo,
Moje jene a też wſcho (Konik).

Krajna ſynoda.

Pónděelu 6. ſept. bu dopołdnja 12. porjadna ev.-luth. krajna ſynoda wotewrjena. Wona ma ßwoje poßedźenja a wuradźowanja w rjanym domje napſchecźiwo katolſkej dwórſkej zyrkwi pſchi Brühlſkim wukhodźe. Dom je wulki kaž něhdy Labyrinth a ßo w nim huſto też tajzy ſabłudźa, kiž ßu hižo dołho w ſynodźe. Tu ma krajny ßejm ßwoje wuradźowanja. Synoda ma 86 ßobuſtawow ſ zyłeje Sakſkeje. Mjes nimi ßu jara wſchelake powołanja: Dźěłacźerjo a fabrikſzy wobßedźerjo, profeßorojo a tajni radźicźeljo. Też je mjes nimi 26 fararjow, 6 wucźerjow, 10 ſuperintendentow a 16 prawiſnikow. Też dwě žónſkej ßedźitej mjes 84 mužemi a ßo jimaj, kaž ßo ſda, zyle derje w ſynodźe ſpodoba. Poßedźenja ßu ſ wjetſcha jara dołhe a tohodla napinaze. Je ßo ſtało, ſo ßu jednanja wot dopołdnja 10 hodźin hacž do 4 hodźin bjes pſchestacźa trałe. Kajke wokſchewjenje je potom, ßo ſ dobrym pſchecźelom khwilku na balkon powyſcheneho doma poßydnycź a wokſchewjazy powětr do ßo ßrěbajo na žołmy Lobja dele ſhladowacź. W ſakſkej evangelſkej krajnej ſynodźe ßydataj nětkole dwaj Serbaj. Ssnano ßo to hiſchcźe ženje ſtało njeje. Ssmy cźaßy měli, hdźež w ſynodźe žadyn Serb njebě. Nětko ſtaj we njej dwaj, ale to drje ßo ſa pſchichod też wjazy ſtacź njebudźe. Žortujo ßo dźenßa pſchi rosrěcźowanju wo ſynodźe knjes wopraſcha, hacž, jeli do pſchichodnych wuradźowanjach hiſchcźe wjazy Serbow pſchińdźe, nuſne njebudźe, ſo ßo w ſynodźe ßerbſzy rěcźi. Serbow ſynodala hižo ſ lěta 1921 je knjes wyſchſchi wucźeŕ Hancźka ſ Porſchiz. Wón bě w ſynodźe, a to ßam, jako ßo wo Serbow dóńt ſa pſchichod, wo ßerbſku ſuperintenduru jednaſche. Wón je tehdy Serbow žadanja a to ſprawne a ſdobne žadanja ßwěru ſaſtupował, njeje pak žaneho wothłoßa namakał. Nětko bu na měſto k. duchowneho prim. Häblera ſ Budyſchina faraŕ Domaſchka ſ Budeſtez do ſynody wuſwoleny. Mjes tymi, kiž ßu nětko hakle do ſynody ſaſtupili, je wón najwjazy hłoßow doſtał. W Lipſku doſta prof. Hilbert 234, jeho pſchecźiwnik 181 hłoßow. We 18. wólbnym wotdźělu doſta faraŕ Konik, wnucźk něhduſcheho Klukſchanſkeho fararja Konika, kiž bu w tutych dnjach jenohłóßnje do Ketliz jako prěnej far. wuſwoleny, 252 hłoßow, jeho pſchecźiwniz pak 103 hłoßow, mjes tym ſo faraŕ Berg ſ Budyſchina jenoż 10 hłoßow doſta. Potajkim je też zyrkwine ſaſtupjeŕſtwo ſ Budyſchina ſkoro zyłe ßerbſkeho fararja wolikło.

a.

Hłóß: Ja dźak cźi, Knjeże, dawam ꝛc.

Ša blido ßadźił hnady ßy koho, Sbóžniko, tak pſchecźelny ßej rady?! Niz tych, kiž hordźa ßo, ſo do wole wſcho maju, cźi njejßu witani; kiž najkhudſchi ßo ſnaju, wſchak najlubſchi ßu cźi.

2. Tuž ſwěricź ßebi ßměmy tak ßobu pſchiſtupicź, měcź dyrbjeli ſtrach, wěmy, ßo ßylni pſchibližicź. My mucźnje dźemy k tebi, kiž paſtyŕ dobry ßy; wſchak miłoſcźiwy k ßebi ßej bědnych wołaſch ty.

3. Sſo tebi, Knjeże, damy na pſchichod ſ wutrobu; hłód, lacźnoſcź požadamy ßej měrnicź ſ prawdoſcźu. Ach, njebjeſki khlěb wěrny daj ty nam wužiwacź, ſo w twojej ßłužbje ßwěrny wſchak mohł by kóždy ſtacź!

4. Pſched woltarjom nam ſ tobu daj hřeſchnym ſjednacź ßo a ſ keluchom ſkicź ßobu nam wokſchewjenje wſcho! Hdyž na drózy ßo cźuje doſcź mucźna wutroba, jědź, picźe, naßycźuje, kiž móz nam poſkicźa. —

5. Schtóž wužiwał we wěrje je ſ cźěłom Božu krjej, ma pokoj w połnej měrje, je derje radźił ßej; tón ſ poklecźa je wſaty, kiž hroſy hřeſchnikej; jom' troſcht je ſbóžny daty, też w nuſy poßlednjej. —

Bjedrich Aug. Bohuwěŕ Tholuck, † 1877, a Kſcheſcźan Bjedrich Tietz, † 1886; — ſeß. M. U.

b.

Po swojim hłosu.

1.
Ach, zo bych ja z jandźelemi
skoro był při Jezusu!
Rjenje je na Božej zemi,
ale mi so styšće tu.

2.
Słónčko swěći, kwětki zeńdu,
ćichi wětřik zaduwa,
ale ja tu njenadeńdu
pokojneho wjesela.

3.
Lutki sam ja dyrbju khodźić,
ludźo mi so přećiwja,
žadyn lóšt mi njechce słodźić,
cuzy sym mjez swojimi.

4.
Znaći su mje wopuščili,
wótrje nětko kedźbuja,
zo wšak bychu wuwidźeli
na mni něšto poroka.

5.
Tak ze złobu dźerža na mnje,
dokelž z mojim Knjezom du;
tohodla, zo Khryst je za mnje,
ći mi njepřećeljo su.

6.
Złě mi budu wułożene
słowa moje wutrobne,
kěrluše mam zawidźene,
postork moje wašnje je.

7.
Žorty ćěrja swoje ze mnu;
swěćka jim sym zacpjena,
dušu maju njedźakownu;
Božu wěrnosć njerodźa.

8.
Wulcy jara to mje boli,
zo je Jezus hanjeny;
kóždy dźe po swojej woli,
Krysta křiž so njenosy.

9.
Ja pak tola dźeržu wěru
a so bědźu ryćeŕscy,
wobrónić so dyrbju swěru,
hewak budu pobity.

10.
Strach a hroza na mnje pada,
dokelž ćěło mam a krej,
zrudnje moje woko hlada
k zhromadźiznje njebjeskej.

11.
Tam so bojeć nimam wjacy
spytowanja čežkeho,
tam też nihdźe wusměwacy
njepřibliža ke mni so.

12.
Tu we kwětkach hady leža,
a na smjeće zrudźba dźe;
hdźež pak wuzwoleni knježa,
tam so nichtó njekaje.

13.
Tam so potom změrom pasu,
hdyž sym přětrał nuzy wšě.-
Oh, kak žadam po tom času,
zo bych wućekł z tyšnosće!

14.
Wumoženje moje khwata,
bělu drastu dóstać chcu.
Jednota tam budźe swjata,
zemju rady zapomnju! —

Jan Kilian, † 1885.

Synoda ſ tſjoch wotdźělow abo župow wobſteji: S prawizy, ſe ßrjedźiſny a ſ lěwizy. Wobaj Serbaj ſtaj ßo ßrjedźnemu wotdźělu pſchiſamkłoj. Wón je najßylniſchi a wopſchija drje połojzu zyłeje ſynody.

Kóžde poßedźenje ßo ſ modlitwu ſapocźnje, kiž ſwjetſcha Drjeźdźanſki ſuperintendent dr. Költzſch wukonja. Dołholětny pſchedßyda ſynody, dr. Seetzen, w ßwojej ſawodnej rěcźi

na wulku ważnosćź runje tuteje ſynody pokaſowaſche, kiž je poßledńja po ſtarej wuſtawje a ma tola nadawki dokonjecź, kiž ßu nimoměry wulke a ważne. S prěnim winowzom tutoho lěta, potajkim ſa krótke dny, ma nowa zyrkwina wuſtawa ßwoju płaćiwosćź dostacź. Hdyž bě ßo najprjódzy na ſemrjetych ſe ſynody ſpominało, dostachu dr. Hilbert, ſ. Domaſchka a ſ. Konik pſches pſchedßydu ßwoje wobkrućenje, mjes tym, ſo bu tajny rada Roſenkranz ſ Budyſchina jako prěni pißmawjedźeŕ do ßłużby wſaty. W Lipſku je ßo jako woßebity wotdźěl hudźbneje wuwućeŕnje wuſtaw ſakoźił, w kotrymž maja hudźbnizy, kiž chzedźa jaka kantorojo krajneje zyrkwje ßłużićź, dalſche roswućenje dóſtacź. Bjes kantorow bycź njemóžemy. Krajna zyrkej je ſa wuhotowanje Lipſćanſkeje hudźbneje ſchule ſa kantorow 20 tyßaz hriwnow junkróćnje, 8 tyßaz hriwnow pak lětnje poſtajiła. To ßo ſda wjele bycź, je pak mało a Lipſćanſki konſervatorij zyrkwi wopory pſchinjeße. Na tutym poſtaranju krajneje wyſchnoſće ſa doroſt kantorow bu powſchitkowne wjeßele wuprajene. Synodala Hanczka pſchedmjetej wyſchnoſće tſoju próſtwu pſchiſamknje: Kotru? ſo bychu ßo do Lipſka jako hudźbni wućerjo teź kantorojo poſtajili, ſo by ßo pſchedmjet, po kotrymž ßo wućicź ſměje, prjedy hacź płaćiwosćź doſtanje, krajnemu towaŕſtwu zyrkwinych hudźbnikow pſchedpokoźił a ſkóncznje, ſo by ßo, kaž daloko trěbne, wobdźělnikam a to woßebje ſdalenym, pomoz ſa ſeźiwjenje w Lipſku poſkićźiła. Druſy rěcźnizy ſ cźopkymi ßłowami na jara ważne dźěło ſeminarow pokaſowachu, na kotrychž ßu wućerjo ſkoro wſchitzy w prjedawſchich lětach wurjadnje dobru hudźbnu wućbu doſtawali. Teź pſchedßyda konſiſtorſtwa rosbicźe ſeminarow hłuboko wobźarowaſche, kiž ßu dołhe lěta tyßazam ſakſkich młodźeńzow kſcheſcźijanſke wotcźehnjenje runje tak kaž wědomoſtne wuwućenje a hudźbne pſchihotowanje poſkićźowałe. (Pſchichodnje dale.)

Se ſtarodawnych cźaßow.

(4. Pokracźowanje.)

III.

Tutón Berthold Regensburgſki, bě wón nětk muž, kotryž by był ſ reformatorom, kotrehož myßle bychu ſaměrjene byłe na reformazijſki ſkutk? — Wotmołwa je: ně!

Njech je Berthold teź móznje ßwojemu cźaßej prědował: „Cźińcźe pokutu!“ Jeſuß Khryſtuß njeje jemu był to jene a to wſcho tuteho prědowanja. So mamy my jako żiwe ſtawe Khryſtußowe jeho żiwjenje a jeho cźerpjenje wſchědnje na ßwojim cźěle noßycź, ſo ßmy my w Khryſtußu ßwětej kſchiżowani a ßwět nam, tutu evangelſku wućbu pola njeho njenamakaſch. Berthold je wjele bóle kłużomnik zyrkwje hacź kłużomnik Khryſtußa. Wón drje wótrje pſchima wſchelake njedoſtatki w katolſkej zyrkwi, wón pak woſtawa jeje ßwěrny ßyn. Bamž je jemu najwyſchſchi knjes kſcheſcźijanſtwa. Khěžor ma ßwoju móz jenož jako lehnſtwo wot bamża; khěžor dyrbi bamžej ſtupadło (Steigebügel) dźerźecź, ſo by ſ tym woſnamjenjene było to, ſo chze wón ſ mjecźom ßudźicź, ſchtož je bamž ſaklał. Duchowny ſtant je ſa njeho wjele wjazy hacź żadyn druhi. Khěžor a wjeŕchojo maja móz jenoż nad wßami a měſtami, duchowni nad njebjeßami a helu. Komuž woni njebjeßa wotewrja, teho njeſamóže teź jandźel wuhnacź; komuž woni njebjeßa ſamknu, toho teź jandźel do njebjes njepſchinjeße.

Prědujo rjekny Berthold ras: „Byſchtej-li ßo na tutej rjanej łuzy Marija a ta zyła ßyła njebjeſka ſjewiłej a by-li nimo ſchoł měſchnik, mějo to cźěło Knjeſowe w rukomaj, ja bych ßo wotwobrocźił wot macźerje Božeje a ßo poklaknył pſched měſchnikom, kotryž ma móz, khlěb pſchewobrocźicź. Bóh je tak wyßoke cźeſcźe měſchnikam ſpożcźił, ſo bychu, by-li měſchnik tam pſchiſtupił, hdźež Marija ſ njebjeſkej ßyłu ßedźi, woni wſchitzy poſtanyli pſched tutym jenicźkim měſchnikom.“ — Dźeßatk je Bóh hižo w paradiſu doprědka woſnamjenił, ßebi wucźiniwſchi tón cźłowjekam ſakaſany ſchtom, praji wón. Na ßwjatych ſpomina Berthold w ßwojich prědowanjach huſto; woni ßu ſa njeho pak jenoż dobre ſnamjenja; wo jich dobroſchenja porědko rěcźi; tuto tomu, kotryž pokutu njecźini, po jeho měnjenju niczo njepomha. (Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Dźeń 1. oktobra ßo bliži. Wón pſchinjeße naſchej ſakſkej krajnej zyrkwi nowu wuſtawu, kotraž kaž ßmy hižo naſpomnili, w naſchej Łużizy widomne pſcheměnjenja wupokodźi. Dotalny wulki zyrkwiny wokrjeß Budyſchſkeje konſiſtorialneje wyſchnoſćze ßo ſhubi ſ 30. ſeptembrom; měſto njeho ſmějemy potom ſchtyri ſuperintendentury; ſ dobom roſpadnje ſ tym teź Radebergſka ſuperintendentura, do kotrejež na pſch. Hodźij a Wjeleczin a Biſkopizy pola Lubija ßłuſcheja; jeje woßady pſchidźěła ßo druhim. Wodźerjo nowych wokrjeßow budźeja ſuperintendentojo, kotſiž ßu ſdobom w ßwojim wokrjeßu ſ woßadnym fararjom. Budźeja to prěni fararjo abo primarijojo Budyſchina, Lubija, Kamjenza, Žitawy, Hacź ßem je pak hakle to ſaſtojnſtwo jeneho ſ nich ſwěſcźene, to je Lubijſke. Primarius Lubijſkeje woßady budźe wot 1. oktobra ſdobom teź ſuperintendenta. S tym wſchěm bywamy my Serbjo na to dopomnjeni, ſo wyſchnoſćź a ſynoda njejſtej na naſche ßerbſke derje ſakoźene pſchecźa dźiwałej, ſo njejſtej ßerbſku ſuperintenduru pſchiſwoliłej, ani teź do teho ſwoliłej, ſo ßo wſchě naſche ßerbſko-němſke a němſko-ßerbſke woßady w jenym wokrjeßu ſjednocźa. S tutym njepſchiſwolenjom pak njejßu naſche pſchecźa pohrjebane; wone wobſteja dale a naſche prózowanje póńdźe teź dale, ſo by ßo ſnajmjeńſcha nam tola hiſchcźe to najßnadniſche pſchiſwoliło; ſjednocźenje wſchěch němſko-ßerbſkich a ßerbſko-němſkich woßadow do jenoho wokrjeßa.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Hodźija.** Hodźijſka woßada ßwjecźeſche na ßwojej kermuſchnej póndźeli, 13. ſeptembra, 850lětny ßwjedźeń wobſtacźa ßwojeje zyrkwje. S bliſka a daloka běchu hoſcźo pſchikhwatali, ſo bychu ſ Hodźijſkej woßadu ßobußwjecźili a ßo ßobu radowali. Bě teź to ſa Hodźijſku woßadu woprawdźe dźeń, kotryž je tón Knjes cźinił. Hižom ſahe do cźaßa khwatachu po dróhach, pucźach a ſchcźeźkach ßyły kemſcherjow k Božemu domu. Rano ½9 hodź. ſaklincźachu Hodźijſke ſwony ſe ßwojim kraßnym hłoßom a witachu ßwjedźeńſki cźah, kiž ßo wot farſkeho domu do Božeho domu hibaſche, a druhich kemſcherjow, kotſiž běchu ßo ſ wobeju ſtronow kemſchazeho pucźa ſeſtupali.

W kraßnje ſe ſelenymi pletwami a kwětkami wudebjenym ſtarym ßławnym Božim domje wotmě ßo jubilejſka ßwjedźeńſka Boża ßłużba, na kotrejž knjes faraŕ Voigt ßwjedźeńſke prědowanje najprjedy w ßerbſkej a potom w němſkej rěcźi dźerźeſche. Sserbſki tekſt mějeſche 1. Jan. 3, 1 „Hlejcźe, kajku luboſćź je nam tón Wótz wopokaſał, ſo dyrbimy Boże dźěcźi mjenowani bycź.“ Sswjedźeńſki prědaŕ roſkoźi ßwoje

prědowanje po dwěmaj hłownymaj dźělomaj. 1. Wjeßelcźe ßo, wy ſtawy Hodźijiſkeje woßady na waſchim Bożim domje, kiž wam praji, ſo ſcźe Boże dźěcźi, wopomncźe kajke woßebite wyßoke prawo macźe a 2. kajka ßwjata pſchißłuſchnoſcź je wam ſ tym napołożena. Po dźěłapołnych dnjach žnjoweho cźaßa popſcheje ßebi rataŕſki lud dźeń měra, ale tutón měr njeje ſwonkowny, měr dźenßniſcheho dnja leži hłubje. Tu w Bożim domje pſchebywa Bóh mjes nami. A hdźež wón pſchebywa, dopjelni ßo woprawdźite kermuſchne ßłowo: „Dźenßa je ßo tutemu domej ſboże doſtało.“ Kaž ßebi dźěcźo pſchezo ſaßo po ſtarſchiſkim domje žada a rad ßo do njeho wrócźa, tak dyrbja ßo też kſchesćijenjo w Bożim domje domach cźucź. A kaž ßo dźěcźo ſtarſchimaj dowěrja, tak dyrbimy ßo też my dowěrjecź ßwojemu Bohu, kiž tu we ßwojej ßwjatnizy bydli. Kaž je w ſtarſchiſtim domje wodacźe ſa ſabłudźene dźěcźo, tak namakamy też tu pſched wobliczom teho Knjeſa wodacźe hrěchow, žiwjenje a ſbóžnoſcź. Tak ſpóſnajemy, kajke łubło tola na ßwojim Bożim domje mamy a wjeßelmy ßo nad tym. Wſchitko w Bożim domje, dupa, woltaŕ, klětka dopomina naß na wulku luboſcź naſcheho Boha. Sswjedźeńſki prědaŕ dopomni woßebje na ßławnych mužow, kiž ßu ſa zyły ßerbſki lud ſe wulkim žohnowanjom byli. Faraŕ Warichius je prěni ßerbſki katechismus wudał. S klina Hodźijiſkeje woßady je dale wuſchoł pſchełožeŕ biblije do ßerbſkeje rěcźe, poſdźiſchi faraŕ Frenzel w Budeſtezach. Wot fararja Jmiſcha wukhadźeſche wulke žohnowanje ſa zyłe Sserby. A napoßledk faraŕ Kſchižan ſe ßwojim hnutym waſchnjom ſteji wěſcźe hiſchcźe wſchěm jaßnje pſched wocźemi. S jeho ſpißow je ßo wjele žohnowanja do ßerbſkeho luda wuliwało. Wón wudawaſche lětdźeßatki dołho „Mißionſki Póßoł.“ Scźelesche też wjele dopißow do naſcheho lubeho njedźelſkeho łopjena „Pomhaj Bóh“. Tak mějeſche Hodźijſka woßada pſchezo wulke prawo, ſchtož woßebje dźěło ſa Boże kraleſtwo mjes Sserbami naſtupa. Ale komuž je wjele date, wot teho budźe ßo też wjele žadacź. Tak maſch też ßwjatu pſchißłuſchnoſcź. Waźmy ßebi ßwój Boži dom jako to najdróżſche łubło. Cźujemy ßo tu pſchezo domach. A hladajmy, ſo ſtejimy krucźe we wěrje do Jeſom Khryſta. Bóh ſpožcź wotewrejnej wocźi, ſo bychmy ſpóſnali, kak bohacźi w ßwojim Bożim domje ßmy.

W němſkim prědowanju rosłoži knjes faraŕ Voigt něhdźe ßamßne myßle. Wuſběhny pak tu bóle powſchitkowne hiſtoriſke podeńdźenja Hodźijſkeje zyrkwje. W lěcźe 1076 da Miſchnjanſki biſkop Benno w Hodźiju Boži dom natwaricź. Na dnju ßwj. Bartromja ßamßneho lěta ßo wón poßwjecźi. Se najſtarſcheje ſtawiſny zyrkwje njeje wjele wopißmow. W lěcźe 1559 ſawjedźe ßo w Hodźiju reformazija. 2. februara wotmě ßo prěnja evangelſka Boża ßłużba. W lěcźe 1832 ßo zyrkej dokładnje ponowi, 1862 doſta měſto ſchidloweho zyheloweho kryw a w lěcźe 1892 pſchewjedźe ßo poßlednje wulke ponowjenje, kiž 140 000 hriwnow płacźeſche. Wot cźaßa ſawjedźenja reformazije ſkutkowaſche w Hodźiju 16 fararjow a 20 diakonow. Sswoje kraßnje klinczaze ſwony Hodźijſka woßada do wójny dacź njetrjebaſche, dokelž bě wo nje dla jich hiſtoriſkeje ważnoſcźe a kraßneho hłoża woprawdźe ſchkoda było.

Liturgiſku Bożu ßłużbu mějeſche knjes faraŕ Wjeſaŕ. Zyrkwiny khór pod nawjedowanjom knjeſa wyſchſcheho wucźerja kantora Běłika porjeńſchesche ſ rjenje pſchednjeßenymaj ſpěwomaj ßwjedźeńſku Bożu ßłużbu.

Zyrkej, kiž 1500 měſtnow k ßedźenju wopſchija, bě pſchepjelnjena. Wjele měſta njedóſtachu a dyrbjachu ſtejecź a wſchelazy dozyła nuts njemóżachu. Bóh chżył dacź, ſo by dobry zyrkwinſki duch, kiž w Hodźijſkej woßadźe knježi, też dale woſtał a ſo by Hodźijſki Boži dom był dale wſchěm ſe ſnutskownym žohnowanjom.

W **Ebersbachu** ſkhadźuja ßo dźenßa towaŕſtwa młodźenzow w Łubijſkim wokrjeßu; ſdobom maja tam Łużiſzy poſawniſtojo ßwój ſjěſd pod wodźenjom naſcheho ſakſkeho poſawniſkeho miſchtra fararja Adolfa **Müllera**-Drježdźanſkeho a fararja Stamma-Wósborkſkeho, kotryž je ſ pſchedßydu **łużiſkeho** wokrjeßa.

S **Jrſkeje** pſchikhadźeja powjeſcźe, ſo je tam nowe nabożne hibanje naſtało. W połnóżnych dźělach tuteje kupy ſbudźi ßo nadobo hibanje, kotreż ludźi woła a budźi ſ liwkoſcźe a ſymy materialißma abo ſmyßlenja, kotreż jenoż w ſachodnym, ſeńſkim korjeni, a runje tak ſe ſpiritißma, kotryž je tam jara rosſchěrjeny. Woßebje ßo biblija cźita a ſtuduje. Kemſcherjow bywa jich wjazy a wjaz, a też pſchi druhich wuhotowanjach zyrkwje ßo ludźo bóle a bóle wobdźěluja. Też we wſchědnym žiwjenju jewja ßo mjes ludźimi wjazy kſchesćijanſkeho ſmyßlenja. — Nadźijomnje je tak, ſo tam ludźo wotucźeja ſe tajkeho a druheho ſpanja a ßo wobnoweja we wěrnym kſchesćijanſkim duchu!

S **Rußowſkeje** pſchikhadźeja pſchezo ſaßo wſchelake powjeſcźe wo wobſtejnoſcźach noweho cźaßa, po kotrymž ßo jich też telko pola naß po wſchěm ſdacźu žedźi, hdyž tola w tym a tamnym ſ tutymi rußowſkimi politikarjemi do ßamßneje truby duja. Kaŕ „wobſbožaze“ to je, wo tym ßwědcźi też ſcźěhowaza powjeſcź wo „jenohodźinſkim“ mandźelſtwje. Nowy cźaß je tam też ßobupſchinjeßł nowe ſakonje wo mandźelſtwje atd. Schto tam to nětko „ſakońſke“ je, ſpóſnajeſch ſ naſpomnjeneho. Politiſki wotpóßłanz pſchi cźeŕwjenym wójſku, kotreż w Odeſſa ſteji, namjetowaſche holzy mandźelſtwo a wobſta na tym, ſo by ßo tuto hnydom pſched ſtawnikom wobkrucźiło. Dwě hodźinje poſdźiſcho bě — a „jenohodźinſki“ mandźelſki wupraji ßwojej młodej mandźelſkej, ſo wobžaruje, ſo je ßo ſ njej woženił. „Wy njejſcźe hiſchcźe doroſcźena doſcź a njemóżecźe ſ macźerju mojich dźěcźi bycź! Mój ßo jedyn k druhemu njehodźimoj. Bě to ſmyłka!“ Jako młoda žona ſapocźa płakacź, wucźeże muž cźaßnik a naſpomni zyle njeſcźerpliwy, ſo we 8 hodź. jeho cźah jědźe a ſo wón dom ſamknje. Mandźelſka pytaſche pomoz pola wyſchnoſcźow a ßudniſtwa, tola podarmo. Mandźelſtwo bě dźělene. „Swjaſanje mandźelſtwa a roswjaſanje mandźelſtwa, to jene kaž to druhe je ſakońſki ſkutk. W žanym paragrafje njeſteji, ſo njemohło ßo mandźelſtwo po jenej hodźinje dźělicź. Hdyž to ſa lěto móżno, cźohodła niz ſa hodźinu? Ssudniſzy bě to bjes poroka!“ Wěz bu politiſkej partaji tuteho „młodeho muża“ woſjewjena; tuta jeho ſ poßwarjenjom pokhłoſta. — Po wſchěm ſdacźu je tuta wěz też wyſchnoſcźi njeluba. — Wupkody noweho cźaßa to, wo kotrymž praja a ßonja, ſo to tón ſbožowny cźaß!

Kſchiž. 30 lět je ßo pominyło, ſo bu w južnych Ssmolinach (Harz) najwjetſchi kſchiž zyłeje ſemje poſtajeny. W lěcźe 1874 běchu tam na najrjeńſchej wyſchinje, kotruž Joſefowu mjenuja, wulki drjewjany kſchiž powyſchili. Tutón rosbi pak Boże njewjedro. Na ßamßnym měſtnje natwarichu pſched nětk 30 lětami wulki żeleſny dwojokſchiž; tutón wuživa ßo ſdobom jako wuhladna wěża. Je 38 metrow wyßoki a 2460 zentnarjow cźeżki a na njón dóńdźeſch po 200 ſkhodźeńkow; w lěcźe 1921 poßwjecźichu tam jeho 25lětny jubilej.

Liſtowanje: H. w H. ſa 17. po Tr. — Ri. ſa 18. po Tr. — K. w N. ſa 19. po Tr.

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 39.8

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swérnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 26. septembra 1926 Bautzen

Čischči a nakład Smolerjez knihičišchćenje a kniharnje sap. druž. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadža kóždu ſobotu a płaći běrtlětnje 78 ſlotych pjenjezkow.

17. njedźela po ſwjatej Trojizy.

1. Kor. 1, 4—9.

„Ja dźakuju ſo ſwojemu Bohu kóždy čaſ waſche dla, ſa tu hnadu Božu, kotraž wam data je we Khrystuſu Jeſuſu, ſo wy we wſchěm pſches njeho ſcźe wobohaćeni, na wſchej wučbje a na wſchěm pósnaču .... a čakacźe na to ſjewjenje naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta.“

W tutych ſłowach nam japoſchtoł Pawoł roskładźe:

Kſcheſcźijenjo — bohaćí ludźo, bohaćí we wučbje, w pósnaču, w nadźiji. Boža hnada je Korinthiſkej woſadźe ſpožčena; to Pawoła k wjeſołemu dźakej hnuje. W čim tuta hnada wobſtejeſche? W tym, ſo běchu woni pſches Khryſtuſa we wſchěm wobohaćeni. Do tuteho bohatſtwa liczi Knjeſowy japoſchtoł na prěnim měſtnje wučbu, to rěka, Boże ſłowo, evangelij bydleſche mjes nimi, bu w jich ſrjedźiſnje prědowany.

Je dha to něſchto tak woſebite a waźne?

Zyle wěſcźe. Hlajcźe, prjedy hač Pawoł ſe ſwojim prědowanjom ke Korinthiſkim pſchińdźe, běchu woni kaž wſchitzy póhanjo w cźěmnoſcźi a ſcźinje ſmjercźe ſedźili, běchu drje bohaćí byli na cźłowjeſkej wuſtojnoſcźi a mudroſcźi na ſeměſkich kubłach, ale pſchi tym tola khudźi a ſlepi, njemějachu žaneho Boha, žaneje nadźije, žaneho měra, žaneho wjeſela. Cźi jeni ſo ſamowumyſlenej Božej ſłužbu cźwilowachu, cźi druſy na wſchěm ſadwělowachu, njechachu wo niczim niczo wjazy wjedźicź.

Póhanjo běchu woni byli, ale nětk žiweho Boha ſnajachu, nětk běchu ſa ſwoje duſche měr namakali, nětk mózachu ſ wjeſołej nadźiju ſwoju hłowu poſběhnycź, nětk běchu kſcheſcźijenjo. Kak běchu k temu pſchiſchli? Pſches wučbu, pſches prědowanje evangelija wo Jeſuſu Khryſtuſu. Pſchetoż Boże ſłowo je, kotreż cźěmnoſcź póhanſtwa, kotreż khudu, cźěmnu cźłowjeſku wutrobu roſswěcźi. Boże ſłowo je móz Boża, kotraž ſbóžnych cźini wſchitkich, kotſiž na to wěrja, je ſtudźeń, ſe kotrejež ſo wſchitko bohatſtwo Božeje hnady do cźłowjeſkeje wutroby wuliwa, je ſwětło,, kotreż jenicźzy nam prawy pucź pſches cźěmny dół cźłowjeſkeho žiwjenja k jaſnej wyſokoſcźi Božeje hnady pokaže.

A tute Boże ſłowo je hiſchcźe dźenſa prawe bohatſtwo kſcheſcźijanſkeje woſady. Kaž dołho wona to ma, my žaneje pſchicźiny nimamy, nadźiju ſpuſchcźicź. Luther praji: „Mamy my evangelij cźiſty, dha mamy kubło, kotreż Bóh ſwojej zyrkwi dawa, ſo nam niczo pobrachowacź njemóže.“ Hakle, hdyž Bóh ſwěcźnik ſ woltarja ſtorcźi, hdyž wón ſwětło ſwojeho ſłowa jenemu ludu woſmje, dha ſ nim k ſkaženju napſcheczíwo khwata.

Dźak budź Bohu, ſo my tuto bohatſtwo wučby mamy, ſo my runje w naſchej evangelſko-lutherſkej zyrkwi Boże ſłowo prawe a cźiſte wobſedźimy.

W naſchich domach chze wone bydlicź; też najkhudſchi móže jo ſebi ſa tuni pjenjes kupicź. W naſchich Božich domach ſo nam wone njedźelu jako njedźelu prěduje. Wono naš ſetka, hdyž my ſwětko ſwěta wohladamy, w ſwjatej kſchcźenizy, wono ſo pſchipowjeda, hdyž ſo my do rowa lehnjemy.

Też my ſmy bohaćí na wſchej wučbje. Hdyž bychmy jenoż tuto bohatſtwo też ſa tajke pſchipósnali, ſa najdróžſche kubło, kotreż na ſemi mamy a ſo Bohu ſa njo dźakowali, kaž

je něhdy Pawoł cźinił. Pschetoż schto pomha khudemu drohotne kubło w ruzy, hdyż jo njesnaje? Schto pomha khoremu lěkarstwo, hdyż jo njetrjeba? Schto pomha hłódnemu khlěb, hdyż jón njeje?

Drje je Boże ßłowo drohe kubło, ale wone jenoż temu ßłuźi, kotryż je trjeba; drje je wone lěkarstwo pschecźiwo hrěchej, ale jenoż tón ßo s nim wustrowi, kotryż jo nałożuje; drje je wone jědź dusche, ale jenoż tón ßo s njej naßynczi, kotryż ju woprawdźe wuźiwa.

Tuž je bohatstwo na wucźbje sa naß morwe kubło, hdyż my s dobom bohacźi njejßmy na wschěm pósnacźu.

Korinthiszy njeběchu evangelij podarmo dóstali, ale pschiwsali a skhowali, běchu też dale pytali a wukli a ßo tak pschezo hłubje do potajnstwow Bożeje luboscźe a mudroscźe pschedobyli. Boże ßłowo njeschumjesche jenoż wyschsche jich hłowow, ale wokschewjesche a wobnowjesche też jich wutroby a s tym kscheszźijanske pósnacźe roscźesche.

Ssmy też my bohacźi na wschěm pósnacźu? Wjele ßo we naschim cźaßu wuknje a dyrbi ßo wuknycź. Sswětne wjedźenje ßo pschezo dale mjes naschim ludom wupscheszźěra. Ale kscheszźijanske pósnacźe na nastróźaze waschnje woteběra. Ssu kscheszźijenjo, kotsiż semske wězy derje snaja, ale schtoż Boże ßłowo nastupa, dha najßnadnische wězy njewědźa, a husto doszź je tak, so ßo teho njehańbuja, wjele bóle ßo s tym hischcźe hordźa. Duž lohko srosumisch, so ßo ludźo wot kóźdeho wětra wucźby tam a ßem honicź dadźa, so we wulkich ßyłach tam běźa, hdźeż prědać njewěry ßwój ert wotewri. Wbosy ludźo ßwoju wěru wjazy njesnaja; je potom dźiw, so wot njeje wotpadnu? Woni wo ßwojej wěrje wjazy samolwjenje dawacź njemóźa; je potom dźiw, so ßo tak lohzy sawjesczź dadźa?

Njerunajmy ßo jim, wjele bóle běrmy Boże ßłowo do ruki, njech je w bibliji, w małym katechismje, w spěwarskich, we modleŕskich, so by nasche pósnacźe rostło a my hotowi byli, wo naschej wěrje samolwjenje dawacź.

Wo naschej wěrje. Pschetoż Boże ßłowo ßo s rosumom ßamym njesrosumi — prawo, połne pósnacźe je shonjenje wutroby, so je wschitko wěste a wěrne, schtoż Boże ßłowo pschipowjeda, so cźłowjek móz Bożeho ßłowa na ßebi ßamym sacźuje. Wo pósnacźu wěry jow japoschtoł rěcźi. Pschetoż jenoż s wěrjazej wutrobu hodźi ßo Boże ßłowo prawje srosumicź, jenoż psched wěrjazym wóczkom ßo hłubokoscź a wyßokoscź, dołhoscź a schěrokoscź Bożeje luboscźe a mudroscźe wotewrja.

Bychmy my na tajkim pósnacźu prawje bohacźi byli, potom by też wo nami rěkało: „Tak so wam njepobrachuje na žanym darje.“ Hdźeż Boże ßłowo bydli a k temu wěra, tam je prawa, Bohu spodobna kscheszźijanska wożada, w kotrejż drje ßo hischcźe wschelaka ßłaboscź a kabłanje namaka, ale hrěch tam wjazy knježicź njemóże.

A tajka wożada je też bohata na nadźiji. „A cźakajcźe“, pische Pawoł „na sjewjenje naschego Knjesa Jesom Khrysta.“ Kajke cźakanje wón měni? Cźakanje s tschepjetanjom a se stysknoscźu, hdyż cźłowjek na poßledni ßud spomina, na ßudnika s wocźomaj kaž wohenjowe płomjenja, psched kotrymajź nasche zyłe, dołhe źiwjenje wotkryte leźi kaž wotewrjena kniha? Ach ně, wón dowěrne, wjeßele cźakanje měni, žadanje po domisnje, kaž wón ßam wusnaje: „Ja ßebi žadam precź cźahnycź a pschi Khrystußu bycź.“ Tuta nadźija na Knjesowe sjewjenje wukhadźa s wjeßołeje wěstoscźe, so sbóżnoscź na naß cźaka a so my hakle tam prawe bohatstwo dostanjemy, pornjo kotremuż je wschitko bohatstwo semje luta khudoba.

Ale schtó móże tajku nadźiju měcź? schtó móże wěsty bycź, so sbóżny budźe? schtó móże bjes tschepjetanja na ßudny dźeń myßlicź? Njejßmy my wschitzy połni ßłaboscźe, małowěry a hrěcha?

Ssy ty bohaty na pósnacźu a wěrje, potom ßy też bohaty na nadźiji; pschetoż Pawoł jow pische: „Kotryż też waß budźe wobtwjerdźicź hacź do kónza, so byschcźe bjes poroka byli na dźeń nascheho Knjesa Jesom Khrysta.“ My ßami ßo sbóżnych scźinicź njemóźemy, njejßmy jo sapocźeli, njemóźemy jo też wuwjescź, ale Bóh to móże a Bóh to chze; pschetoż „Bóh je ßwěrny a je naß powołał k towarstwu ßwojeho ßynom prawo.

Hłóß: Cźesesź Bohu Knjesej dajmy 2c.

O Jesu, moja radoscź, ty mojej' dusche žadoscź, mi na semi najlubschi, cźi dźak chzu dacź najhłubschi!

2. Kak ważicź mohł ßej rjenje to sbóżne wokschewjenje a tute dary kraßne, kiż pschetrjechja wscho cźaßne?

3. Kak dźakuju ßo tebi, o Knjeże, so by ßebi mje khoreho tak bycźił, ßo ßameho mi sticźił?

4. Ja khwalu cźe w tu khwilu sa wschitku twoju cźwilu, sa twoje krjudowanje, kiż cźi ßo sa mnje stanje.

5. Mi cźerpjenje budź twoje nět dźaka žórko moje; sa stysk a ßylsowanje budź dźak cźi narunanje!

6. Dźak luboscźi budź twojej po wobstajnoscźi ßwojej, dźak budź cźi sa ßmjercź twoju, kiż sbóżnoscź mi da moju!

7. Nět mojej duschi ßłodźi, schtoż miłoscź twoja płodźi; dar tónle sbóżny hnady wschě haßnje moje pady.

8. Njech njesapomnju ženje, schtoż, Knjeże, kschewi rjenje, jědź njebjesku, kiż dowa móz, sa nju budź cźi khwała!

9. Hrěch, kotryż hischcźe cźuju, pschi ßebi hospoduju, chzyk s mojoh' wuhnacź cźěła, so móz by twoja kcźěła!

10. Nět precź je hrěch mi wsaty a swjask tak s tobu daty, o wjeßele najhłubische, schto daricź mohł by lubische?!

11. Ach, Knjeże, spožcź, so duscha by pschezo, kaž ßo ßłuscha, tu w jatbje krucźe staka a tebje lubowała!

12. Njech hrěchow ja ßo hladam, ßej swólnje cźerpicź žadam, daj nutrnje mi proßycź, ßo se ßwětom niz noßnycź!

13. Nět njemóźu ja shinycź, chzu tak ßo sbóżnje minycź a s wjeßełoscźu stanycź, so bych mohł k tebi cźahnycź.

Jan Rist, 1667; — jeß. M U.

Krajna synoda.

(Skóncźenje.)

Wobschěrnje ßo jedna wo khłostańskim sakonju duchownych. Dotalny sakoń je s lěta 1891 a je sestarjeny. Njelube nad nim bě, so bě skórźbnik a ßudnik ta ßama wożoba. Woboje bě zyrkwinska wyschnoscź. Jednanje synody ßo wożebje temu praschenju pschiwobrocźi, kak ma ßo wopacźna wucźba khłostarź. Měnjenja mjes prawizu a lěwizu ßu wschelake. Wobsamknje ßo, so maju ßo pscheśtupjenja we wucźbje pod wożebity zyrkwinski ßud stajicź, kotremuż też něktosi fararjo a lajkojo pschißłuscheja. Też ßmě ßebi wobskorženy jeneho sastońskeho bratra sa wożebiteho sakitarja abo sastupnika wusolicź. Jara sajimawe běchu wokomiknjenja, jako krajny biskop ßam wjazy krócź do rosrěcźowanja sapschimny a se ßwojimi ßłowami, kiż s hłubokeho nashonjenja wukhadźachu, wobsamknjenju synody drje ßobu rosßudźenje da. — Dokelź ma ßo prěnjeho winowza w Sakskej nowa zyrkwinska wustawa sawjescź, bu synodźe wożebity sakoń pschedpołożeny, kiż sawjedźenje wustawy sarjaduje. — Finanzny pschehlad sa pschichodne poł lěta ßo pschedpołoži a namaka wulke sajimanje. Sa wuporjedźenje zyrkwjow bě ßo 675 000 hriwnow postajiło, ale postajenje je hižo pschekrocźene, dokelź je ßo wożadam hižo na 700 000 hriwnow pschilubiło. — Skóncźnje pschedleźi synodźe wjele próstwow. W naležnoscźi Wirtha w Kamjeni-

zy ßo konsistorstwo napomina, so by ſ rosßudom khwatało. Kschesćijanskim starschiſtkim towaŕſtwam, kiž ßo w schulach sa nabožinſku wucžbu sa dźěćźi bědźa, bu połne pschipósnacże wuprajene. Dlěje ßo jedna wo khowanju tajkich, kiž ßu ßebi žiwjenje wsali, a pschesjenosćź pschi khowanjach we wschelakich woßadach jara žada. Huscźischo a tež lětßa bu synodże próstwa pschedpołożena, so by ßo pschikasało, so maja podobnje kaž dźěl katholskich zyrkwjow tež evangelske Boże domy wotewrjene stacź, so móże kóždy do nich tež wschědnje sastupicź a w nich ßwoju modlitwu wuspěwacź. Wěsty dr. Müller je wobschěrny material ſ zyłeje Sakskeje ſ wulkej prózu hromadźił, ſ kotrymž dopokasuje, so ßo zyrkwje husto sa pschejara ßwětne należnosćże nałožuja. Woßebity sajim namaka rosprawa wo dźěle swonkowneho mißionstwa. Tu ßkyschachmy swjeßelaze a srudźaze. Wot lěta 1924 je nowe ranje sa ßwjate mißionstwo saßwitało. Wjele krajow je sa nje wotewrjenych. W Sakskej ßu mißionske dary jara wróczo schke. 1912 bě ßo w Sakskej 239 tyßaz hriwnow nawdawało, 1924 jenož 62 tyßaz. 31 woßadow njeje niczo dało. Bóh sdźerž a pschisporjej naschim ßerbskim woßadam jich mißionsku luboscź.

K wopomnjeću na zastup cyrkwineje wustawy,

1. X. (winowca) 1926.

Alkajiski spěw,

spěwajomny z hłosom: Nětk khwal, o duša! etc.

Čas nastał nowy za cyrkej luthersku
je nětko w Sakskej z wustawu cyrkwinej;
so swoboda jej poskićiła
połna je z dotalnoh' wobknježenja.

Stat wjacy nima rěčeć do cyrkwinskich
nět należnosćow, kaž było dotal je
na škodu cyrkwje sputaneje
ze swětnym zakonjom w byću swojim.

Lětstotki mjez tym zańdźechu wjacore,
hač evangelij Boži bu stajeny
přez reformaciju na swěčnik;
tola stat knježeše sobu w cyrkwi.

Štož Luther dobyć njeje mohł za swój čas,
hdyž swětna wyšnosć zastarać měješe
ze zeńskim khlěbom zastojnikow,
— to nětko cyrkej ma sama činić.

Ta dawki žadać tohodla změje też
wot stawow swojich cyrkwinske wosebje,
štož zrozymliwe wšitkim budźe,
kotřiž su rozomni hospodarjo.

Jim važniša je duchowna swoboda,
hač morwy pjenjez, kiž ženje wozbožeć
wšak njemóže, hdyž ćerpi duša.
— Swoboda duchowna wyše stoji!

Dał Bóh, zo cyrkej lutherska znowa by,
nět we swobodźe zakóčła luboznje
a widźeć płody dała Ducha,
ze słowa Božeho pokhadźace! —

Stołp wona prawdy, twjerdźina wěrnosće*)
być dyrbi jenak, — to jeje nadawk je,
tu na swěće za wšitke ludy,
hač jónu zeskhadźa krasnosć Boža

Nad narodami čłowjestwa wšitkimi,
a Bóh sam knježić budźe do wěčnosće
mjez ludom swojim wumoženym.
— Swoboda budźe to njezachodna.

M. U.

*) 1. l. na Tim. 3, 15.

Nowa zyrkwinska wustawa.

Prěnjeho winowza ßo w Sakskej zyrkej wot stata dźěli. Zyrkej tuto dźělenje pytała a žadała njeje. Wona je chzyła se statom w měrje žiwa bycź. 400 lět dołho je jeje sjednoczeństwo se statom trało. 1526, psched 400 lětami, na ważnym ßejmje w Speyer bu krajnym knježerjam móz a prawo date, so ßmědźa w praschenjach zyrkwje po ßwojim ßwědomnju rosßudźicź. Tak nastachu 1526 krajne zyrkwje, kiž ßu hacž dotal trałe. Zyrkej njesapomni, so je wot stata tójschto dobrotow dostawała. Knježerjo běchu woßebje też w Sakskej husto pscheßwědczeni schkitarjo reformazije. Kajki ßwěrny, sprawny pschecźel je Bjedrich mudry, kiž 1525 semrě, sa Luthera był! Jako bu 1521 naschemu evangelskemu wucźerjej a wodźerjej Lutherej kraj a zyrkej samknjena, je kurwjeńch Bjedrich mudry jemu na Wartburg khowańku psched njepschecźelemi pschiprawił. Tak běchu knježerjo husto sakitarjo zyrkwje a sastupjerjo jeje prawow. Runje tak běchu wodźerjo a radźicźeljo w městach smejńscha něhdy pscheßwědczeni kschescźijenjo, kiž sboże kraja kaž zyrkwje ßwěru pytachu. Wěso niz wschitzy. Też na pscheradnikach wěry pobrachowało njeje a někotry pytasche, schtoż jeho, ale niz schtoż Boże bě. Swjetscha pak ßu statni a měschczańszy sastupjerjo tola w sańdźenych 400 lětach derje pósnali, so cźłowjek njeje žiwy wot khlěba ßameho, ale so trjeba nusnischo hacž Boži khlěb mozy ſ wyßoka sa ßwoju njeßmjertnu duschu. Tak je w sańdźenych 400 lětach zyrkej se strony stata schkit a pomoz a pschecźelstwo ſ wulkeho dźěła dostała, do statneho a ludoweho žiwjenja pak ßu ßo se zyrkwje a jeje dźěła rěki žohnowanja wuliwałe. Tak běschtaj stat a zyrkej pschecźelaj. Jedyn pomhasche druhemu.

Nětk ßo ſ prěnim winowzom w Sakskej zyrkej wot stata dźěli. Cźehodła? Hižo w krawnej, wulkej wójnje je zyrkej wschelake njelubosćże wot stata nashoniła. Swony buchu ji wsate. Zyrkej njebu praschana, hacž chze je dacź abo niz. Wona dyrbjesche, bu nusowana. Wulke koprowe kotły w piwarnjach sawostachu a buchu sa nusne wot stata pschipósnate, ale swony buchu woßebje tu pola naß we Łužizy ſ zyrkwjow wsate, hacž ßo zyrkej pschecźiwjesche abo niz. Hórkosćże buchu we poßleńschich lětach wjele hórsche. Wot 1918 je nowy Sakski stat zyrkwi pschezo saßo sjawnje doscź pokasał, so nochze niczo ſ njej cźinicź měcź a so ßo sa nabožinu ßwojich poddanow mało prascha a stara. Zyrkej je w poßlednich lětach se strony stata jara wjele njepschecźelstwa nashoniła, tak wjele, so ßebi, hdyž też niz runje rad, po dźělenju wot stata žada.

Kajki budźe nětk pschichod zyrkwje? Někotsi wyskaja: Nětk budźe zyrkej skónczńje ßwobodna! Knježstwo stata na jeje snutskownym žiwjenju pschestanje. Wona ßebi ßama ßwoje sakonje dawa. Tehodła sbožownischi hacž jeje sańdźenosćź budźe jeje pschichod. Bóh daj, so by tak było! Hacž pak budźe? Schtó chze to ſ wěstosćźu do prědka prajicź? Prěni winowz je ważna pruha sa nasch lud, sa jeho zyrkwinsku luboscź, sa jeho zyłe nabožne žiwjenje. Nowa wustawa zyrkwje je w jara njeměrnym cźaßu nastała. To ßo w pschichodźe sjewi, hacž budźe sa zyrkej postup a sbožo. A to tola kóždy pósnaje: Też najlěpscha wustawa njesamóże zyrkej a lud skaženju wukhowacź. Wustawa je kaž drasta abo kaž bydło, w kotrymž zyrkej bydli. Rosßudźazy pak je duch zyrkwje. Rosßudźaze je, hacž ßu jeje stawy napjelnjene ſ luboscźu Khrysta. My trjebamy ßwědkow do zyrkwjow a pomoznikow wjele do luda, kiž ßu na ßebi shonili a ſ wutrobu pósnali: Jenož evangelij wot Khrysta se ßwojimi mozami ſ wěcźnosćże samóże naß psched skaženjom wukhowacź. Bóh nasch wodźeŕ a Wótz naß też w najcźeźschich cźaßach wopuschcźił njeje, ale je pschezo

ſnowa też lětam najtyſchniſchich pruhowanjow nam ſa žohnowanje ßłužicź dał. Prěni oktober nam pſchiwoła: Wy wſchitzy w ßerbſkim ludu, kiž chzeće wěrjazy kſcheſćijenjo bycź, ſjednoćće ßo ſa pſchichod krućiſcho hromadźe, ſtejće ßwěrniſcho k waſchej zyrkwi a niz jenož ſe ßłowami, ale ſe ſkutkom, wopokaſujće waſchu luboſćź k njej ſe ſchćedriwiſchej woporniwoſću, ſo móhła wona ßwoje winowatoſće dopjelnicź a potom dowěrće ßo Bohu, ßłužće jemu, poßłuchajće na jeho hłóß, roßßudźće ßo ſa njeho, ale zyle ſa dom a lud, a pſchezo ſaßo budźe ßo też nad nami a naſchim ßerbſkim ludu dopjelnicź tamne wulke, hižo naſchim wótzam date, ßwjate ßlubjenje:

Kiž loft a wětr wodźi,
A wſchitke mróčele,
Pucź, po kotrymž ßo khodźi,
Tym ßwojim ſjewicź wě! D. w B.

Se ſtarodawnych cźaßow.

(Pokračźowanje.)

Prjedy hacź ſkutkowanje Bertholda dale ſa tym pſchepytujemy, hacź bě reformatoriſke abo niz, podamy hiſchće něſchto ſ jeho prědowanjow:

S wutrobu, kotraž ßo ſ luboſću hori, ſtaraſche ßo Berthold Regensburgſki ſa khudych a hubjenych, ſa tych dobrych ludźi a pſchećelow Božich, ſ kotrychž někotryžkuli telko nima, ſo by ßwoju nahotu ſawidźał, kotſiž nimaja pokoja ani wo dnjo ani w nozy luteho dźěła dla a ženje mjehko a w měrje njeſpja a wjele lěpſcheho njejědźa hacź ſkót a ſ tym, ſchtož wuſbytkuja, móſcheń ſkupych pjelnja. Wy ſće tu ßem pſchiſchli pſchi tajkim mróſu boßy a w cźeńkej ßuknicźzy, blědźi a dele wſaczi. Ow kak derje budźe wam, wy ſbóžne dźěcźi Boże! Swjeſće něłkle ſcźerpliwje ßwoje dźěło; wono budźe też ras ſkónczene! Też ſ waſchej khudobu budźe to ras kónz! Waſche wjeßele a waſche bohatſtwo w njebjeßach je pak bjes kónza!“ — A ſaßo druhdźe praji Berthold: „Schkitnik (Schildknecht) tam jěcha ſ rospuknjenymi ſchkórnjemi pſchi wſchěm njewjedrje a wichorje, tak ſo jemu koſće mjerſneja; wón ſuhnje ßo kaž ſkopik do cźežkeho wobleczenja a njewě, hdźe w nozy ßwoju hłowu położicź, a njeběha też w cźopłym a je ſ rědka něſchto dobre a dyžli ßo na ſtajnje wo ßwoje žiwjenje bojecź njewjedźo, hdźe ßo ßnadź njepſchecźel na njeho wali, a kak dołho žiwjenje hiſchće ſměje a hdy jo ſhubi.“

Też na njeroſumne ſtworjenja dźiwa Berthold. „Koniko, tebi cźini twój knjes njeprawo! So by ty to tola pytnył a prajicź mohł, hdyž tebje twój knjes też na dnju wotpočźinka do dźěła honi. Też ty dyrbiſch wotpočźinka měcź!“

Hdyž ßo to Berthold takle ſtara ſa khudeho, podtłóczeneho burika a ſa wojaka, kotryž ſa mſdu ßłuži, pokaſa jo jaßnje a doraſnje na wſchu bědu, a hdyž wón to ſ wótrym ßłowom ruba njeſprawnych podtłóczowarjow, ženje ßebi wón ani njepomyßli, k ropotej a k njeměrej wabicź. Stajnje napomina, ſo bychu wutrawali ſ cźichej ſcźerpliwoſću. Pſchetož tuteho muža, kotryž tak mjes ludom a ſ ludom žiwy, njebě jeho wutrobne ßobuželenje ſaßlepiło; wón widźeſche też te wulke brachi tutych ludźi. Ssurowje łhłoſta wón jich njepočźinki, tak n. pſch. ſakliwanje; tole cźinicź hanibuja ßo wyßoko ſtejazy a nadobni cźłowjekojo. „Khudy lud ßo ßurowi a murcźi, hdyž jemu jſtwjelzo na pucźu a ſeli a morkoze a ßwari a ßo roshorja, jako by cźert ßam w nich był.“ Wón ßwari też na ſawiſcź burow: „Luteje ſawiſcźe a hidy dła njemóže jedyn druheho widźecź; jedyn druheho ſe ſtatoka wukupuje. Pſchi wſchej khudobje dyrbicźe wy khudźi tola ßwoje dobre ſmyßlenje wobkhowacź a huſto prajicź: „Knježe wſchitko w twojim mjenje!“ a njeßměcźe ſawiſtnje hladacź na bohatych. Pſchetož też bohatſtwo a wyſchi rjad je wot Boha!“

Wo to ßo Berthold prózuje — a to pokaže nam, kak wulki a nadobny wón bě! — ſo by ſozialne njerunoſcźe a rosdźěle mjes ßobu wurunał, je wujednawſchi mjes ßobu, doraſnje pokaſujo kóždemu ſchtantej a kóždej worſchcźe luda, pſchißłuſchnoſcźe prawdoſcźe a kſcheſcźijanſkeje luboſcźe a khutnje pominaju, wocźi poſběhowacź wot ſeńſkeho wjeßela a ſeńſkeho horja k njebjeſkemu rajej. Tehodła bě też tutón najwjetſchi prědar ßrjedźneho wěka tak dołho njeſapomnjeny w dźakownym němſkim ludu, ſa kotrehož žiwjenje a běd̄źenje bě wón wſchě ßwoje mozy nałożował.

Zyrkej a ſtat.

Krajna ſynoda je hižo pjatk, 17. ſeptembra, ßwoje poßedźenja ſkónczika a ſ tym ſdobom też cźaß ßwojeho wobſtacźa. S 1. oktobrom minje ßo cźaß dotalneje zyrkwineje wuſtawy a tak też dotalneje ſynody a my ſtupimy ſe ßwojej ſakſkej krajnej zyrkwju pod nowu wuſtawu, kotrejež woßebitej ſnamjeni ſtej tej, ſo je zyła Sakſka — a tak też naſcha Łužiza — ſarjadowana do ſuperintendenturow a ſo ſtej zyrkej a ſtat dźělenej. Tuto dźělenje njeßaha, pak tak daloko, ſo njeby ſtat na dalſche na to ſwjaſany był, zyrkwi wěſtu rentu abo wucźinjeny pjenjes płacźicź, na kotryž ma krajna zyrkej po dotalnych ſwiſkach ſe ſtatom prawom.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Budyſchina.** Prěnje faŕſke měſtno pſchi naſchej Michałſkej zyrkwi by ßo ſ 1. oktobrom tuteho lěta wuprózdniło, dokelž ßo ſ tutym dnjom naſch wjeleſaßłužbny knjes faraŕ Räda na wotpočźink poda. Tuteho njedoſtatka ßmy ßo ſminuli; zyrkwine pſchedſtejicźeŕſtwo je ſa prěnjeho fararja wuſwoliło naſcheho dotalneho druheho fararja knjeſa fararja Tyſcherja. S tym pak bu nuſne, ſo ßo naſche druhe faŕſke měſtno wupiſa. Nadźijamy ßo, ſo na tuto tohorunja ßerbſkeho duchowneho doſtanjemy.

Generalna ſynoda ſtaroluthersſkeje zyrkwje w Pruſkej, kotraž je w tukhwilu we Wrótßławje ſhromadźena, je w tutych dnjach naſcheho knjeſa fararja Urbana-Khroſtawſkeho ſe woßebitym ßłowom poſtrowiła, kotrež jemu ſ depeſchu pſchipóßła: „Neſtora naſchich duchownych ſtrowi generalna ſynoda jemu pſchejo pokojny, ſe ßkónczkom Božeje hnady roßßwětleny wjeczor žiwjenja. B. Schubert, Wichmann, Graf Lombsdorf.“ My ßo ſ naſchim wjeleſaßłużbnym ßobudźěłacźerjom wjeßelimy nad tutym poczeſcźenju a pſchecźu, ßo radujo, ſo mamy ſe nim najſtaŕſcheho ſtaro-lutherſkeho duchowneho mjes Sserbami, a to hiſchće mjes tymi, kotſiž ſa Sserbſtwo tak wubjernje a pilnje ßobudźěłaja. Pſchecźe ſtaroluthersſkeje generalneje ſynody je też naſche.

Sserbſka prědaŕſka konferenza ſeńdźe ßo ſchtwórtk, 7. oktobra dop. ¾10 hodźin w Sserbſkim domje k ßwoje-mu porjadnemu Michałſkemu poßedźenju. Nimo druheho waŕneho ſměje ßo też roßßudne ßłowo prajicź wo finanznym ſarjadowanju ſa nowe ßerbſke ſpěwaŕſke a wo druhich finanznych praſchenjach. Tuž njech ßu wſchitzy ßerbſzy duchowni pſchitomni!

Liſtowanje: Ri. ſa 18. p. Tr. — K. w N. ſa 19. a 20. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 40. 39

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 3. oktobra 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

18. njedźela po swjatej Trojizy.

Hebr. 13, 8.

Jesuß Khrystuß wczera a dźenża a tón samy też hacź do wěcźnosćze!

Haj Jesuß dyrbi nasche heßko bycź, druhe heßko njeßmě a njemóże bycź sa naß, w nim leži nascha móz, nascha sylnosćź a nascha wjeßelosćź; schetoż wón je jenicźki, kiž je prajicź mohł: mi je data wschitka móz w njebjeßach a na semi, hlej ja sym pola waß wschitke dny hacź do skóncźenja swěta. Haj, njeje w žanem druhim sbóžnosćź; też njeje žane druhe mjeno pod njebjom date cźłowjekam, w kotremž bychmy sbóžni bycź mohli. Wón je kral a knjes wot Boha sameho postajeny, wón, jenoż wón dyrbi też s naschim knjesom bycź, wón, kiž je wczera a dźenża a do wěcźnosćze. Jeli to wuprajimy, dyrbi to klincźecź, kaž wusnacźe k njemu, kaž wusnacźe nascheje wěry. Haj, tak dyrbi nasche zyke žiwjenje jenicźke wusnacźe k njemu bycź, kiž dyrbi knježicź w nim, snutskownje a swonkownje hacź do smjercźe!

Ale schto knježi dźenßnischi dźeń w žiwjenju cźłowjestwa, na cźo dowěri, na cźo wisa swoju wutrobu? Wo wulkej wjetschinu móżesch prajicź, so skoro kóždy něschto druheho ma, schtoż je sa njeho hłowna wěc, jenoż niz to jene, schtoż je nam wschitkim nusne! Tón dowěri na swoju móz, myßli, so móże sam wscho dokonjecź, wěri do prawa sylnischeho; tamny ma swojich pschecźelow, na kotrychž so spuschczi, wěri do wobstajnosćze cźłowjeskich poměrow. Tón so jenoż stara wo swoje derjeměcźe, so by žiwjenje tutoho swěta prawje wužił, so njeby pschekrótki pschischoł, tamny szyka sa nicźo sajima nima, wón dale so njeprózuje, pschińdźe pak psches to dźeń a bóle dale wróczo. Haj dyrbimy prajicź, to jene, schtoż je nam wschitkim tak jara nusne, wěru a dowěru do Jesom Khrysta, to wulki dźěł cźłowjekow wjazy njesnaje abo njecha snacź. A tola njemóżesch dale pschińcź, prjedy hacź njejßy pósnał, so je jenoż wón, kiž móże tebi dobycźe dacź a cźe wumóz. Wón je sylna skała, na kotrejž dyrbi so nascha wěra složicź, wón je tón, kotrehoż mile wobliczo dyrbi so nad naschim žiwjenjom błyschczecź; schetoż jenoż wón samóże naß prawje wjescź a nam pomhacź se wscheje nusy a se wscheho horja a jenoż psches njeho a psches pósnacźe, so je wón też naschich hrěchow dla tak hórzy cźerpjeł a na tajke waschnje wumrěł, móżemy na prawy pucź pschińcź, so wón naß na ruku wosmje a naß wjedźe do wěcźnosćze, hdźež sami pschińcź njemóżemy, jeho sakłužba je jenicźka pschicźina nascheje sbóžnosćze.

A schtó wě też, schto nam nasche žiwjenje hischcźe pschinjeße, do kajkich wuskosćzow a do kajkeje cźmowoty naß hischcźe wjedźe. To je derje sa cźłowjeka, hdyž ma pschecźela, kiž jeho njewopuschczi, kiž pschi nim wutraje hacź do poßlednjeho wokomika, hacź do poßlednjeje hodźinki. Nasch Knjes Jesuß je tajki pschecźel, kaž žadyn druhi njeje. Tohodla chzemy jeho kschiž pschimacź a s Jesußom hromadźe hicź do cźmoweho. Jenoż niz sam a na samßnu móz dowěrjo, ale s nim, kiž naß ženje hischcźe njeje wopuschcził. Njech wschelake cźežkeho, njepschijomneho a srudneho na naß hischcźe cźaka; jeli pytamy Jesußowu swěrnu ruku a na njeho hladamy, potom pschińdźemy też psches tuto s derje wobkhowanej duschu a s njewobschkodźenym cźełom. Haj, jenoż s Jesußom chzemy, kiž sym podróżnizy tu na semi, pucźowacź. So je to to najlěpsche sa

naß, to se ßamßneho-naſhonjenja wěmy. Abo njewěſch wjazy, kak je tebi Knjes Jeſuß pomhał tehdom, jako ßam dale njemóżeſche a jeho proſcheſche a wón bě twoje próſtwy wußłyſchał a tebi k radże był? Haj ſ kelko nuſow je tebi wupucź pokaſał, by najwjetſcha njedżakomnoſcź była, njebychmy to pſchipóſnacź chzyli. Widżomnje je też naß wjedł wot młodoſcże ßem, je ſa naß ßo ſtarał a nam pucże wuhładkował; tohodla jenoż Jeſuß budź naſche heßło! Cżohodla chzemy ßej druheho pytacź, każ ßu to mnoſy nětk cżinicź pytali? Woni ßu pytali, praju, **niz bjes ſamyßka**, pſchetoż żenje njebudże ßo jim poradżicź, druheho knjeſa namakacź, każ Jeſußa, kiż je tak miły a ßmilny, kiż chze jenoż pomhacź, — Haj, lubi cżitarjo, jemu dyrbimy k nohomaj leżecź, każ Marja w Bethaniji; wón wſchak ßej jenoż naſchu wutrobu żada, naſchu wutrobu ſ jejnej nuſu a ſe jejnej luboſcżu, ſ jejnym ſtyſkom a ſ jejnym ſtrachom. To je to najrjeńſche, ſo na naſche ßwětne wězy, na naſchu cżeſcź a ßławu njehlada, wo naſchich wulkich ſkutkach njecha niczo wědżecź; pójcże ßem ke mni wſchitzy, kiż ſcże ſprózni a wobcżeżeni, ja chzu waß wokſchewicź, tak naß woła, tak naß wabi; tohodla ßłyſchcże na jeho wołanje, naßlědujcże jeho we waſchim horju a we waſchej bědże, pſchetoż wón je dobry paſtyř, kiż praji: nichtó njedyrbi waß ſ ruki mojeho Wótza torhnyćź! To ßu jeho ßłowa, wěcżna wěrnoſcź, troſcht a wjeßełoſcź ſa ßo bojaze wutroby. A jeli tutym ßłowam na naß ſkutkowacź damy, to budźemy też my troſcht a wjeßełoſcź w nim namakacź. To potom we wſchěch twojich ßłowach a ſkutkach jenoż wón rěcżi a ſkutkuje, we wſchěch twojich waſchnjach ßo jenoż wón ſpóſnaje. To potom też wo tebi rěka: ßym żiwy, tola niz ja ßam, ale Khryſtuß, kiż je we mni żiwy; ßym ſ Khryſtußom kſchižowany. To ßu wſchitke ßwětne waſchnja a njepocżinki precź, twój jeniczki wottyknjeny kónz je jenoż tón Knjes Jeſuß Khryſtuß a wón woßwjecźi twoje zyke żiwjenje. Budźeſch ſ nowym cżłowjekom, kiż je doſpołnje pſchejaty wot khutneho prózowanja, ßwojemu knjeſej ßłużicź bjes hordoſcże ale we ponižnoſcźi, każ je wón ßłużił ßwojim bratram a ßotram, każ wón dżenża hiſchcże ßłuży wſchitkim, kiż jeho pytaja. Tak hiſchcże ras ſ krótka: luboſcź k twojemu ſbóżnikej dyrbi wupjelnicź twoje zyke żiwjenje; ſ tuteje luboſcże dyrbiſch też ty, luby kſcheſcźijano, twojim bratram a ßotram ßłużicź, jich pſches tutu luboſcź namołwjecź ſa toho Knjeſa, haj jich luboważ jako ßam ßo. Tak dyrbi naſche zyke żiwjenje ßwědcżicź wo nim, naſchim kralu, kiż je żiwy a kraluje hacź do wěcżnoſcże. A njechaſch radſcho twojemu wěcżnemu Knjeſej podwólny bycź, hacź někajkemu druhemu? Haj daj ßwětej a ßwětnym jich ſbożo pytacź, hdżeż chzedża, ſkożuj pak ty ßo cżim twjerdżiſcho na wěcżne, njebjeſke namrěwſtwo twojeho knjeſa Jeſom Khryſta! —

Zſchetoż njech ſemja a ßwět ſahinjetaj, wón je tón ßamy hacź do wěcżnoſcże. A tam pchſiňdżeſch też ty ras, mój luby, haj njemóżeſch wědżecź, hacź, jeli Bohu ßo tak ſpodoba, dżenża hižom tam njebudżeſch. A hdyż potom ßmjercź, twoja najßurowniſcha a poßlednja njepſcheczelka, na twoje durje klapa a tebje woła a ty dyrbiſch najważniſchu krocżel twojeho żiwjenja cżinicź, ſe ßwěta do wěcżnoſcże, chzeſch potom ßamlutki bycź? A to ty wěſcże budżeſch, nimaſch-li Jeſußa ſa wodżerja a ſa pſcheczela, kiż tebi wrota njebjes wotewricź móże a tebje wodźi pſches durje ßmjercże do ſbóżnoſcże. Jenoż wón to ſamóże, dokelž je wot Wótza ſbudżeny wot morwych, dokelž je ßmjercź pſchewinył a jej jejnu ßurowoſcź wſak. Tohodla wuſnaj ßo k njemu, mrějazy hiſchcże měj jeho ßwjate mjeno na hubomaj, ſo też tebje na ruzy woſmje a cże wodźi do ßwojeho nana raja! Tam budżeſch też ty wěcżnje jeho khwalicź a cżeſcżicź a jemu ßłużicź w njewinoſcźi a prawdoſcźi. Ssy twój wottyknjeny kónz dozpěł, ßy krónu żiwjenja doſtał pſches ßwěru a luboſcź k twojemu knjeſej Jeſußej tu na ſemi.

Tehodla Jeſuß budź naſche heßło, pſchezo bliżſche chzemy jemu pſchińcź, kiż je wczera a dżenża a budże hacź do wěcżnoſcże! Tohodla proßymy:

Jeſu daj dobycź! Haj, daj mi to ſbożo,
So ja to dobycże dóſtanu tak,
To ja cźi tehdom, mój Jeſu, mój Bożo,
Wjeßele ſaſpěwam khwalbu a dżak,
Twoje mjeno dyrbi tu wěcżnu cżeſcź doſtacź,
Hdyż ſ twojej mozu tak pſchi mni chzeſch woſtacź.

Hamjeń! Ri. w Kan.

Troſcht.

Hłóß: Mam ja jenoż jeho.

Schto ßo rudźiſch jara
Moja wutroba?
Wſchak cże wſchudżom pſchewidżeja
Wocźi dobroh' paſtyrja!
Sbóżnik naſch je żiwy,
Runjeſch jeho ſjawnje njewidżimy!

Khryſtuß je najwjetſchi
Skutk dźě dokonjał,
Hdyż je tam ſa naſche hrěchi
Ssebje ßamoho woprował;
Jemu je też lóżke,
Naſche duſche wumóz ſe ſtyſknoſcże.

Wſchitku móz ſtej' hele
Jeſuß pſchewiny,
Nětk wón ſ Wótzom w runej waſy
Knjeżeŕ zyłoh' ßwěta je!
Tuż ßo ſměruj, duſcha,
Bohu dowěricź ßo tebi ßłuſcha!

Tak na móz a mudroſcź
Bożu ſpuſchcźej ßo
A joh' njewuprajnu luboſcź,
S kotrejž pyta kóżdeho!
Wón wſchak derje měni,
Runjeſch nam jow kſchižik napołoži. H. B.

Schtoż ma krajny biſkop 3. oktobra 1926 woßadam prajicź.

„Dżeń 1. oktobra je nam pſchinjeßł to, na cżoż ßmy dołho cżakali. Ta pſched wjaz hacź 4 lětami wobſamknjena zyrkwina wuſtawa je połnomóz doſtała. Tak ßmy my ßwědkojo podawka, kotryż ma w ſtawiſnach zyrkwjow najwjetſcheje ważnoſcże. Swjaſk, ſ kotrymż běſchtej lětſtotki dołho zyrkej a ſtat tak krucże ſwjaſanej, je ßo roswjaſał; zyrkej ſteji w pſchichodże ßama ſa ßo.

Schto je to tuż dżenża naſcha pſchißłuſchnoſcź?

Najprjedy: cżeſcżiwy dżak Bohu ſa wſchitko żohnowanje, ſ kotrymż je hacź ßem ßwoju zyrkej żohnował! Dżak też ſeńſkim ſkitnikam, pſches kotrychż je Bóh ßwoju zyrkej żohnował. Dżak też wſchitkim, kotſiž ßu pod dotalnej wuſtawu zyrkej dale twarili. Bóh je nam ſpożcżił, widżicź dżiw. My ßo jemu dżakujemy a ßo pſched nim modlimy.

Potom pak też cżeſcżiwy dżak, ſo nam dawa wohladacź ſkhadżenje a ſapocżatk noweho! Bjes dwěla je, ſo njebě poßlednja myßl naſcheho Knjeſa ta, ſo by jeho zyrkej była wot ſtata wotwißna. Każ jeho kraleſtwo njeje wot tuteje ſemje,

tak też njeßmě jeho zyrkej bycź žiwa se ßwětneje mozy. Nichtón njemóže ßebi też w tym njewěsty bycź, so bě schkitnistwo stata sa zyrkej s dobom też strach a wobcźežnosćź. Połni dźakneje dowěry khwalimy tohodla wodźenje nascheho Boha.

Połni dźakneje dowěry, praju ja. Jich wjele wschak hlada khutnje a staroscźiwje do pschichoda. My to rosumimy. Ja njemjenuju wschě te praschenja, kotrež mohłe ßo dźenßa stajecź. Pschi wschitkich tutych praschenjach ja wjele bóle jenoź wusběhuju, so je to, schtoź ßo noweho stawa, wscho teho Knjesa skutk. My tu njejßmy nicźo wuskutkowali! Tón Knjes je to nowe wutworił. Nochzemy my jemu tuž też dowěricź, so jo prawje powjedźe? Wěrimy jemu, so ma też tu pucź, po kotrymž ßo khodźi! Budźmy ßebi toho wěsćźi, so chze tón Knjes s tutym nowym, schtoź ßo tu stawa, něschto wulke, njech ßnadź też w zyle druhim smyßle hacź my to měnimy! A wón to wulke też dokonja, hdyž jenoź graty namaka!

To budź tuž nascha jeniczka staroscź, so ßo jemu sa grat damy! Proschcźe teho Knjesa wo dźěłacźerjow do žnjow, — tuto ßłowo Jesußowe nabywa dźenßa woßebiteje płacźiwosćźe! Wołajmy ßo tohodla k tomu Knjesej, so by na prawe městno prawnych muži stajił — kaž we wjednistwje jenotliweje woßady tak we wjednistwje zyłeje zyrkwje! Proschmy pak jeho pschedewschěm, so by wón naß sa ßwój grat wsał!

Pschetoź to je zyle wěscźe wěrno: Hdyž dyrbi zyrkej bjes pomozy stata wobstacź, wotwißuje hischcźe wjele bóle hacź ßem wschitko wot teho, so ßo kóždy staw zyrkwje na to dopomni, schtoź jeho pschißłuschnosćź pschecźiwo zyrkwi. Kaž je zyrkej reformazije a zyrkej powschitkowneho měschnistwa, tak dyrbi wona też bycź ta zyrkej powschitkowneho ßłużenja! Tohodla praschej ßo kóždy, schto tón knjes runje wot njeho wocźakuje! Nichtón njeje njetrěbny w ßłużbje zyrkwje, nichtón pak też niz njekhmany sa nju. Boži duch dawa ßwoje dary tomu, kotryž wo nje proßy.

W tym jenym chzemy wschitzy pśches jene bycź: w modlenju wo to jene, schtoź je zyrkwi nusne. Jene nusne je, — so by ßo w zyrkwi Boże ßłowo cźiste a prawe wucźiło a so ßo sakramenty po wustajenju nascheho Knjesa wukonjeju. Wo tuto jene wołajmy ßo tomu Knjesej, tak husto hacź prěnju próstwu w smyßłu Lutheroweho wukładowanja spěwamy: Sswjecźene budź twoje mjeno! W tutym modlenju sawostawajmy, cźimž khutnische bywaja cźaßy! Sdźerž, Knježe naß pschi ßwojim ßłowje!

Jenoź, so njeby to pschi wschěm dźakowanju a proschenju a ßlubjenju tón jedyn hłóß pobrachował, tón hłóß pokuty: Knježe, Knježe, my ßmy hrěschili a hacź ßem wjele twojeje hnady skomdźili; wodaj nam a spožcź nam tola skutkniwy nowy sapocźatk!

Potom pak też wjeßeli a khrobli do prědka! Tak husto hacź nam Bóh w běhu cźaßa nowy spocźatk sposchcźuje, tak husto chze też hižo w běhu cźaßa ßlubjenje wěcźnosćźe dopjelnjecź: Hlaj, ja cźinju wschitko nowe! Tuteho ßłowa ßo my też dźenßa we wěstej wěrje pschimamy a hladamy w tutej wěrje Knjesoweho wjedźenja!"

Se starodawnych cźaßow.

(Pokracźowanje.)

Pokracźujo w rospominanju Bertholdoweho skutkowanja dźiwamy tu najprjedy na to, schtoź wón s „pokutu" měni. Jeho „pokuta" žada, so ßo spowědasch, so wot zyrkwje postajene khłostanja na ßo wosmjesch, ßo hrěchow hladasch a so saßo dasch, schtoź ßy s twojimi hrěchami shubił. Tola njepobrachuje pola njeho też khutnische srosumjenje pokuty. W pokucźe dyrbi bycź wěra do Bożeje ßmilnosćźe. Ale saßo pobrachuje też tu Jesuß Khrystuß jako ßrědnik tuteje Bóžskeje ßmilnosćźe. W pokucźe dyrbi ßo jewicź rosßudne wotrjeknjenje hrěchej, woßebje dyrbi ßo wscho zuse kubło wrócźo dacź abo sarunacź. Ras praji wón w prědowanju: „Ty prajisch, ty ßy ßebi městno kupił w bratrowstwje a dobroproschenju nascheho rjada, bratram wjele dobreho cźinił a jich husto hospodował! To wschak je dobre. Sa to chzemy my po twoje cźěło do twojeje woßady w prozeßionje pschicźahnycź, rjenje vigilije a requiem spěwacź a mschě cźitacź. Ale pomhacź tebi to nicźo njemóže, dokelž je cźert twoju njepokutnu duschu hnydom pschi wotßalenju s cźěła ßobu wsał. A bychu-li wschě deschcźikowe kapki, kotrež ßu wot spocźatka ßwěta ßem na semju padnyłe, mnischa a bratsja, schěri a cźorni, Cisterzienisisźy a Benediktinsźy byli, k tomu patriarchojo, profetojo, martrarjo, spowědni wótzojo, wudowy a knježny, kotsiž bychu hacź k ßudnemu dnjej krwawe ßylsy sa tebje płakali: to wschitko tebi tola nicźo njepomha, hdyž tu sarunanja njeje. Hdy by ty do klóschtra schoł a pózcźiwy wostał kaž tujakka, haj, hdy by ty wschehomóznemu Bohu kóždy dźeń klóschtr a wustaw wěnował, to wscho by tola podarmo było! Haj, hdy bychu ßwjecźi dwanacźe póßli, cźi japoschtoljo, s Mariju po semi khodźo w sawutlenju byli, a ty by jich naßynźił a wokschewjał, njeby twojej duschi tola hischcźe pomhane było, njeby-li ty wscho njeprawe kubło wrócźo dał!"

Berthold Regensburgski žada ßebi potajkim woprawdźitu parschonsku pokutu. Schtoź by tutej nětkaŕ napschecźiwne było, to tama wón se wschej krutosćźu. Tak wojuje wón pschecźiwo wotpuskej s tajkej wótrosćźu, so to dr. Marcźin Luther też njeby s wjetschej mozu cźinicź mohł. Prjedy běchu bamžojo sa wobdźělenje pschi kschižnych cźahach wotpusk wupißowali; w Bertholdowym cźaßu njemějachu ludźo wjazy wjele swólniwosćźe, do ßlubjeneho kraja cźahnycź, a bamžojo dawachu wotpusk kschižnych cźahow sa pjenjesy. Prědarjow, kotsiž tute pjenjesy hromadźachu, mjenuje Berthold jenoź: „Prědarjow wo pjenjeźk". Wjazy hacź junkrócź je hnydom s prěnja „pfui!" pschiwołał. „Pfui, ty prědarjo wo pjenjeźk", ty ßy cźertowy najlěpschi pomoznik; ty podawasch jemu dusche po tyßazach do hele! Judasch Ischarioth je Jesuša pschedał, ty pschedawasch jemu dusche, jim sadźěwajo, so pokutu cźinja! Sa to budźesch ty potom w heli cźim hórje cźerpjecź. Drusy směja jenoź cźwilu sa tebje ßameho, na tebje cźißnje Bóh też martru wschěch tych, kotrychž ßy ty se ßwojim „prědowanjom wo pjenjeźk" skasył!" (Pokracźowanje.)

Zyrkej a stat.

Zyrkej a stat roswjasaschtaj nětk s 1. oktobrom swjaski, kotrež ßu jej psches 400 lět hromadu dźerźake. Swony s zyrkwinych wěžow pschipowjedachu to sańdźeny pjatk połodnjo wuswonejo, so nětk nascha zyrkej steji pod nowej wustawu, pod ßwojej wustawu. Dźenßa dźerži Jeho magnifizenza knjes krajny biskop D. Jhmels, kotryž je w ßwjatocźnej Božej ßłużbje sańdźeny pjatk w Drježdźanach ßwoje sastojństwo nastupił, w evangelskim Mischnjanskim domje ßwoje prěnje prědowanje jako evangelski krajny biskop a tak jako wjednik a prěni muž nascheje evangelskeje krajneje zyrkwje. S dobom ßu dźenßa tam w Mischnje shromadźeni sastupjerjo evangelskeho luda se wschěch kónczin nascheho sakskeho kraja. Waźne ßu tute dny sa naschu krajnu zyrkej. Tohodla je ßo też poßledńja synoda stareje wustawy s woßebitym ßłowom na zyły evangelski lud wobrocźiła. Tuto ßłowo wosjewjamy tu w scźěhowaźnym. Runje tak pschińdźe dźenßa nasch krajny biskop knjes D.

Jhmels ſ woßebitym ßłowom k wſchěm woßadam a jenotliwym. Wono ßo dźenża ſ klětki cźita, wono je też tu pſchipódła woßebje woſjewjene. Njech kóżdy tutej ßłowje nutrnje cźita a rospomina a potom ſe ßłowom ßo modło ſa to ſkutkuje, ſo by nětk żiwjenje pod nowej wuſtawu było ſa jenotliwych, woßady, zyły lud ſe żohnowanjom ſa cźaßnoſcź a wěcźnoſcź.

Synoda woſjewja: „Naſcha evangelſko-lutherſka zyrkej ſteji pſchi ſpocźatku noweho cźaßa.

Jeje 400lětny ſwjaſk ſe ſtatom ßo roswjeże. 1. oktobra naſtupi nowa wuſtawa zyrkwje ßwoje knjeżſtwo. S tym ſapocźina ßo ſa naſchu krajnu zyrkej nowy wotrěſk ſtawiſnow. Ważny to cźaß, a my proßymy Knjeſa zyrkwje wo pſchiſporjenje wſchěch mozow wěry a luboſcźe, ſo by ßebi naſcha zyrkej, njeſranjena na jeje ſwonknym wobſtacźu, ſ nowej mozu teho Ducha na zyłym żiwjenju luda bóle a bóle wliwa dobywała.

Wot ſtata dźělena zyrkej trjeba ßylneho ſacźucźa ſa to, ſo ma ſamołwjenje, a wěrnu ßwěru wſchitkich ßwojich ſtawow. Tuż dźerżcźe jej ßwěru!

Synoda njeje bjes ſroſumjenja ſa to, ſo maja cźežu zyrkwinych dawkow, kotruż ſtatne ſakonje ſawinowachu, tu a tam ſa pſchewobcźežne. Wona doraſnje ſa to wuſtupuje, ſo bychu ßo tu wſchě njeßmilnoſcźe wotſtroniłe. Synoda pak wocźakuje, ſo ßo to, ſchtoż tak wohańbjaze, njewoſpjetuje, mjenujcy, ſo ßo evangelſzy kſcheſcźijenjo materiellnych pſchicźinow dla wot zyrkwje wotrjeknu a ßo ſ tym duchownych kubłow, kotreż ßo njemóża narunacź, wſdaja. Naſchi wótzojo ßu ſa to evangelion kubło a krej woprowali.

Bjes zyrkwje njebychu naſche dźěcźi měłe żaneho kſcheſcźijanſkeho wukubłanja a żaneho praweho ſałożka ſa żiwjenje.

Synoda napomina woßady naſcheho kraja a wſchě jich ſtawy, jim pſchiwołajo: Kóżdy ſkutkuj na ßwojim městnje ſa to, ſo naſch ſakſki lud pſches to, ſo jemu ducha a mozy połna krajna zyrkej ßłuži, wukhow evangelſko-lutherſkeje zyrkwje woſtanje!“

„My płaćimy radſcho zyrkwinſki dawk hacź podwojeny ſtatny dawk“.

Tole wupraji njedawno dźěłacźeŕ w rosmołwje, kotraż pſchednoſchk ſcźěhowaſche, kotryż bě ßo ſ wuſtupom ſ zyrkwje ſaběrał. A wón mějeſche ſ tym prawo. To roſumi kóżdy, ſo w tutych cźežkich cźaßach dawkipłacźenje wjeżele njecźini, też płacźenje zyrkwineho dawka niz. Pſchi żanym dawku njedźiwa ßo pak tak na te wſchelake hoſpodarſke a druhe wobſtejnoſcźe a nuſy, każ pſchi zyrkwinym. Woßebje pak ßebi cźi, kotſiż pſchecźiwo zyrkwinym dawkam ſchcźuwaja, to njeroſpominaja, kak ſ tym wſchěm ßebi a druhim ſchkodźa. To ßo zyle ßamo wot ßo ſroſumi, ſo tajki wulki wuſtaw, każ to zyrkej je, ßrědkow trjeba, ſo by wobſtał. Schtóż pak naſch lud a jeho ſnutſkownu nuſu ſnaje, tón budźe lubje rad wſcho podpjeracź, ſchtoż mohło duſchu naſcheho luda wuſtrowicź a wumóz. My chzemy ſaſtacź ſ tym, ſo wulke rěcźe dźerżimy wo ſaßoposběhnjenju luda; my chzemy radſcho mjelcźecź a ſkutkowacź. Tuto ſkutkowanje żada ßebi pak wot naß wopor, też pjenjeżny wopor — a to je naſch zyrkwiny dawk. Pſchetoż ſchtó chzył prěcź, ſo je zyrkej a jeje krute żadanje dobrych pocźinkow żórło, ſ kotrehoż ßo ſa naſch lud wuhojenje żórli?

Nimo toho ſabudu ludźo pſchi tym to jene pſchelohko, ſo ßo tón najwjetſchi dźěł wſchěch ſkutkow luboſcźe a ſpomożneho ſaſtaranja (Wohlfahrtspflege) ſtawa pod wjedniſtwom abo dohladowanjom abo wliwom zyrkwje. A to ßu zyke ßyły woporniwych żónſkich a mużſkich, kotſiż tu ſkutkuja a ßłuża tak ſa lěpſche běDnych a khorych, ſtarych a ßłabych, ſanjerodźenych a ſkażenych; a tucźi njedźěłaja ſ cźaßnikom w ruzy ßwoje wěſte hodźiny, ně ßu wodnjo a w nozy hotowi ßłużicź! Cźim wjazy zyrkwinych dawkow pak by wuwoſtawało, cźim wjazy tutych ſkutkow luboſcźe, kotreż ßu ſe dobrowólnymi darami zyrkwi ßwěrnych ludźi ſałożene a ſmóżnjene, dyrbjało ſaſtacź. To pak by ſa ſtat a měſta była tajka pjenjeżna cźeża, ſo bychu ßo po wußudźenju wězywuſtojnych wſchelake dawki ſtata a měſtow ſnajmjeńſcha podwojicź dyrbjałe. Měſta, kotreż chzychu po pſchewrócźe wſchě ſpomożne wuſtawy a ſkutki dobrowólneje luboſcźe do ßwojeho ſarjadowanja pſchewſacź, ßu ßo tutych poſpytow ſaßo wſdałe, naſhoniwſchi wjele njelubeho. Pſchetoż nimo teho, ſo běchu tute pſchedewſacźa měſtow ſ wulkimi pjenjeżnymi wudawkami wobcźeżene, bě jich najwjetſcha cźeża to, ſo woßobinſka wopornima luboſcź pobrachowaſche, kotraż je móz a żiwjenje wſchěch zyrkwinych ſkutkow luboſcźe. S khorownje bu kaßarna, a to, ſchtoż by njedyrbjało bycź ſkutk luboſcźe, bu ßłużenje wo mſdu. A pſchi tym wſchěm wſchitko hiſchcźe dwójzy a trójzy dróżſche, hacź to zyrkwine! Ně, to płacźiſch tola radſcho ßwój zyrkwiny dawk, pomhaſch ſe ßwojim ſkutkom ßobu, ſo naſch lud ßo wuſtrowja, a pſchihłoßujeſch dźěłacźerjej, kotryż prajeſche: „My płacźimy radſcho zyrkwiny dawk hacź podwojeny ſtatny dawk.“ Sck.

Cźaß.

Jeli żiwjenje lubujeſch, dha cźaß njerosbrojej, pſchetoż ſ cźaßa żiwjejnje wobſteji. Kak wjele wjazy cźaßa, hacź je trěbne, njerosbrojamy ſe ſpanjom, pſchezo ſabywajo, ſo ſpizy liſchka żaneje kokoſchki njepopadnje. Hdyż je cźaß mjeſe wſchěmi kubłami to najdrohotniſche, dha je ſabiwanje cźaßa najhórſche pſchecźinjeŕſtwo; pſchetoż ſhubjeny cźaß żenje wjazy njenamakaſch, a ſchtoż „cźaßa doſcź“ mjenujeſch, rěka pſchetołmacźene „pſchemało cźaßa“. Tuż dha ſahe ſtawajmy a dźěłajmy, a to te dźěła, kotreż ßu naſch nadawk, dha wjazy ſdźěłamy a wſcho lěpje wuwjedźemy.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza njeſměje ßwoju Michałſku ſhromadźiſnu 7. oktobra, ale hakle tydźeń poſdźiſcho, **14. okt.** dopołdnja ¾10 hodźin w Sserbſkim domje w Budyſchinje.

S **Lubija.** Njedźelu 17. oktobra budźe ſa naſche měſto każ naſch Lubijſki, nětk wot 1. oktobra ßem wobſtejazy nowy zyrkwiny wokrjeß abo ſuperintendenturu woßebity a ważny dźeń. Jeho magnifizenza knjes krajny biſkop D. Jhmels ſapokaſa naſcheho noweho ſuperintendentu knjeſa primarija Franku do noweho ſaſtojnſtwa. Knjes primarius Franka bu na ſa naſchu krajnu zyrkej ważnym dnju 1. oktobra w Drjeżdźanach ſa ſuperintendentu wußwjeczeny, a to wot knjeſa krajneho biſkopa. Hacź ßo pſchi tym woßady Lubijſkeho wokrjeża ſe ßwojimi duchownymi wobdźěła abo hacź knjes krajny biſkop pſchi tutej ſkładnoſcźi wſchě woßady naſcheho wokrjeża wopyta, njeje hiſchcźe wěſte. Naſch wokrjeß je ſ naſchich 4 łużiſkich wokrjeßow tón jeniczki, w kotrymż je wot wſcheho ſpocźatka zyle po porjadnym waſchnju nowe ſarjadniſtwo zyrkwje ſkrucźene a ſwěſcźene.

Porjedźeńka. Kónz prědowanja w poßlednim cźißle „Pomhaj Bóh“ ma rěkacź: „Bóh je ßwěrny a je naß powołał k towaŕſtwu ßwojeho ßyna Jeſom Khryſta.“ Hamjeń.

Liſtowanje: K. w Nj. ſa 19. a 20. nje. po ßwj. Tr. — R. w B. ſa kermuſchu (21. po ßwj. Tr.).

Samołwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 41. C

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 10. oktobra 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczeńnje a knihańnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi wertlětnje 78 stotych pjenjezkow.

19. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Žně ſu ſaſchłe a lětny cźaſ je ſo minył. Jer. 8, 20.

Dołho wjazy njetraje a ſ połnymaj rukomaj wětr ſuche liſcźo nam na pucź mjeze, ſo bychu ſo ſaſo do ſemje wrócźiłe. Poſlednje kwětki w ſahrodach kcźeja. Ptacźi hłóſ je wotmjelknył. Sažo a sažo ſo Boże ſłónczko khowa. Kur na ſpróznej ſemi leži. Lětny cźaſ je ſo minył.

Krótke to, ſnadne ſłowo. Ssnano ſ zyła njejſy wjedźał, ſo je też w Božim ſwjatym pißmje ſwoje městno namakało. Ale schtóž jo ſebi we wěcźnym ſwětle prawje wobhladuje, tomu ma wjele prajicź. Schto drje? Pój, chzemoj ſej to dźenſa rospominacź.

Kěrluſch naſchich spěwarſkich ſo ſapocźnje: „Najrjeńſche dny nětk ſaſchłe ſu, ſo syma pſchibližuje.“ Hiſchcźe ras lětne dny pſched naſchimaj wocźomaj ſteja. Kak ſo wokoło naš žiwjenje na tyſazore waſchnje hibaſche! Kak wſcho kcźějeſche a ſeſrawi! Dny tak dołhe, pola tak połne, wutroba tak wjeſeła! A nětk? Pola prózdne, wětſik w ſchtomach a ſahe cźma. Njeje potom naſche ſłowo kaž ſrudna ſkórźba: „Lětny cźaſ je ſo minył“?

A ſłyſch, njeklinczi pſchi tym hiſchcźe hłubſcha truna we twojej wutrobje? Tak běža naſche lěta ſ khwatkom, kaž woda w rězy. Někotra kwětka tebi pſchi pucźu ſakcźě — wona je ſwjadnyła. Někotry ſłónczny dźeń cźe poſtrowi — nimo je a wróczo njepſchińdźe. Myßliſch na dołhi rynk rowow, kiž ſo pſchi twojim pucźu ryjachu. Kelko tych, kiž cźi bliſko ſtejachu, hižo woteńdźechu. Pſchezo bóle ſy wopuſchczeny. A ſacźuwaſch: „Lětny cźaſ je ſo minył!“ Abo cźežke njeſbožo tebje potrjechi. Swonkowne abo ſnutskowne domapytanje pſchińdźe. Hłuboko do twojeho žiwjenja pſchimaſche. Tak kaž něhdy bě, ženje wjazy njebudźe. Tak ſwětle cźi ſłónczko ženje wjazy njeßwěcźi. Potom ſtyſkniwje we wutrobje klinczi: „Lětny cźaſ je ſo minył!“ Abo twoje mozy woteběraja. Wócźko njemóže to, ſchtož je bliſko, tak jaßnje ſpóſnacź. Jenož ſchtož w dalokoſcźi je, derje widźi, runje jako chzył cźi Bóh tón Knjes prajicź: Nětko woſtaj to ſeńſke a ſachodne a hladaj na to, ſchtož je daloko, we wěcźnoſcźi! Dźěło, kiž w prjedawſchich cźaßach tak ſpěſchnje dźěſche, njecha ſo wjazy tak derje radźicź. Někotry prjedy lóžſchi pucź ſo nětk hubjeńſcho dźe. Schto je ſo ſtało? Lětny cźaſ je ſo minył! Naſyma tu je!

Schto chzeſch cźinicź? Skorźicź, ſo je wſchitko tak ſachodne? Dnjam tupje ſańcź dacź: Wſchak wſcho niczo njepomha? Se myßlemi ſtajnje jenož w ſańdźenych cźaßach žiwy bycź? Ně, my chzemy ſ jaßnym wócźkom ſachodnoſcźi do wocźow hladacź a ſo na ſłowo Pawoła dopomnicź: „Wohladanje tutoho ſwěta ſańdźe.“ A potom myßle a wocźi ſtajicź na to wěcźne, njeſachodne. „Pytajcźe to, ſchtož je horjekach, niz to, ſchtož na ſemi je!“

Jeſuß ras wo ſaſtojniku powjeda, kiž bě jemu dowěrjene kubło hubjenje ſaſtarał. Ty ſtawiſnu ſnajeſch. Skónczi ſo ſ tym, ſo tón Knjes njeßwěrneho ſaſtojnika khwali. Schto dha na nim khwali? Wěſcźe niz jeho njeprawdoſcź, ale jeho mudroſcź. Wjele droheho cźaßa bě ſkomdźił. Jako pak pytny, ſo ſo hnadny cźaſ minje a jeho knjes ſamołwjenje ſej ſada, ſo ſebjerje. Wón, kiž hacź dotal tak prawje njewědźeſche, ſchto

ma cžinicź, ſapocžnje ßo praſchecź: Schto dyrbju cžinicź? Wón ſ hłowu a ſ rukomaj dźěła. Shromadźi ßwojeho knjeſa dołžnikow: Poßydń ßo a napiſch rucže potz ſta! Rucže! Cžaß běži. Wón wukhowa, ſchtoż ßo hiſchcže hodźi wukhowacź. To tón Knjes khwali! Tele wozucźenje, tule pilnoſcź!

Nětko hlej, lětny cžaß je ßo minył, cžaß roſcźénja a ſrawjenja. Naſyma tu je, cžaß žnjow. Bóh ſamołwjenje žada. Ssy ßwój cžaß wužiwał ſa wěcžnoſcź? Ssy ſtupił na wuſki pucź? Je pſchiſchła twoja tſecźa, dźewjata abo jědnata hodźina, hdźež ty torhoſchcźo žiwjenja a ßwěta wopuſchcźiwſchi dźěſche do winizy twojeho knjeſa, ſo by ſa njeho, ſa Jeſußa, dźěłał? Sa Jeſußa žiwy był? Abo hiſchcže niz? Pſchezo hiſchcže niz. Bóh chze ſ tobu liczicź. Njewidźiſch wulki dołh ſkomdźeneho hnadneho cžaßa? Skomdźeneje luboſcže? Skomdźeneho dźěła na duſchi? O liſcže pada, lěta běža, lětny cžaß je ßo minył!

Tuž wotucź! Wopomń khutnoſcź twojeho cžaßa! Njekomdź ßo! Nimaſch žaneho cžaßa wjazy ſhubicź. Sbóžnika dyrbiſch měcź. Krocžel dyrbiſch cžinicź, wulku krocžel ſ twojeho ſtareho žiwjenja do khodźenja ſa Jeſußom! Jeli ſo ßo njewobrocźiſch, je twoje žiwjenje ſa tobu ſhubjene a wěcžnoſcź pſched tobu tež. Lětny cžaß je ßo minył. Staraj ßo wo ßwoju duſchu!

Hdyž w naſchich zyrkwinych knihach ſa ſemrětnych aowu ſtronu ſapocžnu a ßmuhi cźahnu, jenu po druhej, mje kóždy ras myßl hnuje, cžeje mjeno drje budże na tychle ryncžkach ſtejecź? Nichtó to njewě. Nichtó tež wěſty njeje, ſo jemu tež jenoż bliżſchi dźeń ßłuſcha. A tola jich wjele niczo njecžini, ſo bychu ßwoju duſchu wumóhli.

O ſo by ty hotowy był! To tola kóždy ſacžuwa: dyrbi něſchto kraßne bycź, hotowy bycź ſa wěcžnoſcź. Wot ptakow chzemy wuknycź, kiž cźahnu do cźopliſchich krajinow. Hdyž cźuja: Lětny cžaß je ßo minył! potom je niczo wróczo njedźerži, ani cźopke hněſdo ani poßlednje ßłóncžne pruhi — potajna móz je wabi do dalokeho kraja, kiž ſymu a ßněh njeſnaje a hdźež nad wyßokimi palmami cźopke ßłóncžne njebjo ſteji. —

Tak dyrbi też naſcha duſcha ßwoje ſchidła hibacź k njebjeßam. „Ně, ně, wón njeje tu, dom duſche je horkach, hdźež we ßwětle ßu.“ Póſcźelmy wſchědnje ßwoju duſchu w modlitwje po pucźu horje k Bohu, ſo pucź ſnaje, hdyž rěka ſa naß ſ tutoho ßwěta cźahnycź! Chzemy kóždy dźeń ſa ruku biblije bydlenja naſcheho njebjeſkeho krala pſchekhodźicź, ſo je nam ſnate njebjeſke Jeruſalem! Chzemy ßej pak pſchede wſchěm wot toho, kiž je žiwjenje, daricź dacź žiwjenje ſ Boha. Je Khryſtuß moje žiwjenje, potom ßmjercź moje dobycže. Potom njech ßwět ſańdże, my nad ſachodnoſcźu a próchom dobudźemy. To je tón wulki rosdźěl mjes dźěcźimi ßwěta a Božimi dźěcźimi. Tamnych žiwjenje w mucžnym podacźu wuklincźi, dokelž to na ßwěcže hinak njeje. Boże dźěcźi pak ſ jaßnymaj wocžomaj do dalſcheho pſchichoda pohladuja — tam króna kiwa, tam wjerchi ſkoteho měſta ßo ßwěcźa.

W Alpach ras towarſtwo pucźowarjow pſchihladowaſche, kak ßo ßłóncžko khowaſche. Nichtó ßłowcžko njerěcžeſche. A jako poßlednja pruha wuhaßny, ſtary muž cźicho ſaſpěwa: „Wſchak ſ Boha ßłóncžko druhe, kaž moja duſcha cžuje, mój Jeſuß we mni ſeſkhadźa.“

Tak dyrbi bycź: ßłóncžko ßo khowa, lětny cžaß ßo minje — njech je! Hdyž mamy jenoż Jeſußa we wutrobje — to ßłóncžko nam ßwěcźi do wěcžnoſcže.

Mój Bożo, ty ßy mój Bóh.

Mój cžaß ſteji we twojej ruzy. Pomhaj nam we wſchitkich ſtrachach a nuſach a wumož naß w poßlednjej nuſy.

I.

Hłóß: Po ßwojim hłoßu.

Schtó wě mój kónz, ßmjercź moju w ßwěcže!
Dźeń poßledni mój na ſemi?
Tu knježi ſachod, ßmjercź a mrěcže!
Ssmjercź cźělnu hětu roslemi.
Cžaß krótki my tu žiwi ßmy,
Ssmjercź pſchińdże — wumrěcź **dyrbimy!**

Srjaduj twój dom! ty budźeſch wumrěcź!
Tak ßłowo Boże praji nam,
Chzeſch ſ pokutu ßo dlěje komdźicź?
Schtó wě, hdyž ßmjercź też pſchińdże **k nam** —
Hlaj, khutna pſchińdże hodźina,
We ßmjercźi dźemy ſe ßwěta!

Schtó wě mój kónz, ßmjercź moju w ßwěcže,
Mój poßledni dźeń na ſemi?
Tu bydlu ja we ßmjertnej hěcže,
Stołp jejny ßo tu roslemi.
My pſchińdźemy a dźemy ſaß',
Tu w ßwěcže krótki je naſch cžaß!

Prjecź cźěka cžaß, ßo wjecžor bliži.
Kak rucže dźeń naſch nimo je!
To ßłónzo ßwoje pruhi niži,
Sso khowa, nóz tu naſtanje.
Wucź, Bożo, mje to wopomnicź:
So dyrbju ſ tutoh' ßwěta hicź.

Schtó wě mój kónz? tak ſpěwam ſaßo,
A moju ßmjertnu hodźinu? —
O wulki, khutny, hnadny cžaßo,
So tebje prawje nałožu! —
Daj Bożo, twojoh' Ducha mi,
Mi pomhaj k wěcžnej ſbóžnoſcźi!

Sso lěta naſche rucže minu,
Cžaß młodoſcže pſchekrótki je.
Tu rjane róże bórſy ſhinu —
Tu kwětka kcźěje — wotpadnje.
Wſchě cźěka dźeja do rowa,
Po prózy w ſemi wotpocžnja!

Tón cžłowjek je kaž trawna kwětka,
Kak kcźěje, wjadnje, ſahinje —
Ssej cžini ſtaroſcže doprědka
A wſcho do kruchow rospadnje.
Wo krótki cžaß wſcho nimo je —
Ssmjercź wjedże naß do wěcžnoſcže!

Kak nahle też tu ludźo wumru —
Hdyž Bóh naſch Knjes to dopuſchcźi.
Kaž dym we wětſje rucže ſańdu,
Tu jedyn druhoh' wopuſchcźi.
Kak ſachodne wſcho ſeńſke je,
To kóždy dźeń nam pokaže.

J. W.

Se starodawnych czaßow.

(Pokraczowanje.)

Drje niz mjenje wótrje hacz wotpuſt ſaßudźuje Berthold Regensburgſki putnikowanje do Aachena abo Roma abo do Compoſtella w Schpaniſkej. So byſchcże ßo na czahach putnikow (Wallfahrten) móhli wobdźělicź, pſchedawacże wy waſche kubła, tak ſo żona a dźěczi do nuſy pſchińdu. Potom tam czehnjecże, żortujo a ßo ßmějo, a ſpěwacże hdy jedyn „paternoſter“ — Wótczenaſch — a ßo kormicże, tak ſo wjele tucznischi domoj pſchikhadźecże, hacz to běſchcże, jako wotpuczowaſchcże, a potom wěſcże wjele powědacź wo tym, ſchtoż ſcże widźeli. Schto ßy ty w Compoſtella namakał, tam pſchiſchedſchi? — Hłowu ßwj. Jakuba! — To ßu morwe koſcże a morwy nop. Tón lěpſchi dźěl je w njebjeßach.

Praj, ſchto namakaſch ty tu domach pſchi płocże twojeho dwora, hdyż měſchnik mſchu w Bożim domje ſpěwa? — Ty namakaſch tu żiweho Boha a żiweho cźlowjeka ſ tej mozu a ſ tej ßylnoſczu, ſ kotrejż wón też w njebju je.

Sa ßrědk, tupe a horde wutroby ſtulecź a k pokucże dowjeſcź, wużiwa Berthold jara huſto Boże khłoſtanja a cźwile hele, kotreż ſ pißanymi barbami moluje. Ty pak namakaſch w jeho prědowanjach też měſtna, hdźež wón na „zunjej harfje“ hraje. Wón wopißuje ßwojim pſchipoßłucharjam wſchu hnadu a ßmilnoſcź, kotruż Bóh na cźłowjekow je nałożił. Sswjatych a Khryſtuża pokaſuje jim w jaßnym błyſchczu jako pſchikładny. Jene ſ jeho najkraßniſchich prědowanjow jedna wo ßłowje ſ prědowanja na horje: „Sbóżni ßu cźi, kiż ßu cźiſteje wutroby, pſchetoż woni budża Boha widźecź!“ W nim rěka tam: „Hdy by ty k cźłowjekej, kotryż je nětk pola Boha, prajił: Ty maſch 10 dźěczi na ſemi. Jim wſchěm dyrbiſch ty cźeſcź a kubło hacz k jich ßmjercźi ſ tym nakupicź, ſo ty jenoż tak dołho każ ruku wobwjertnjeſch, wot Boha prjecź a potom na pſchezo ſaßo na njeho hladaſch, — tón cźłowjek to njeby cźinił.“ Wo tym wſchak, ſo dyrbi to nowe żiwjenje ſ toho ſnowanarodźeneho wuroſcź, każ nowe hałożki ſ dobreho ſchcźěpka, kotryż je do ſtareho ſchtoma ſaſchcźěpjeny, wo tym wón niczo njewě.

Se wſchej khutnoſczu wón napomina, ſo njebychu ſ pokutu cźakali. Nichtó njech ßo njeda wot rapakow ſjebacź, kotreż naſtajnje wołaju: „Cras! cras! jutſje, jutſje!“ (cras je po łaczońſku a rěka po ßerbſku jutſe). Ně, kóżdy poßłucha radſcho ßwěru na hołbje, pſches kotreż ßwjaty Duch woła „Hodie! hodie! dźenßa, dźenßa!“ (hodie je po łacźańſku a rěka po ßerbſku: dźenßa). Pokutu na ßmjertnu hodźinu wotſtorcźicź, je wulzy ſtraſchne. Móżno drje je, ſo też tehdy hiſchcże k prawej pokucże pſchińdźeſch a tak hnadu namakaſch, ale kak njewěſte tole je, to je Berthold w ſcźěhowazym wobrazu pokaſał: „Myßl ßebi: wyßoko na zyrkwinej tſěſche by ßedźało ptaczatko a delekach by ſtał ßlepy, kotryż njeje ženje hiſchcże ßwětkeje pruhi wohladał. Tutomu ßlepemu bychu dali prok do rukow, ſo by ptaczka tſělił. Każ njewěſte je, ſo by tutón ßlepy ptaczka trjechił, tak njewěſte je, hacz cźłowjek, kotryż tu w cźmě hrěcha a ßwěta wokoło błudźi, w poßlednjej hodźinje hiſchcże na to prawe měſtno trjechi, na durje k ſbóżnoſczi.“

Berthold wě, ſo njemóże ſ tajkim powſchitkownym napominanjom: „Woſtaj ßo njepraweho!“ cźłowjek wjele ſapocźecź. Kóżdy cźłowjek dyrbi ßo woßebje roswucźicź a powucźicź; kóżdemu dyrbi ßo woßebje prajicź, kotreje njeprawdoſcże dyrbi ßo hladacź. Po ßwojim waſchnju, kotreż rad we wobraſach rěczi, praji wón: „Woſtaj ßo ſłeho a cźiń dobre! To drje je wěrno! To je tón prawy pucź do njebjeß. Njewěſch-li pak niczo wjazy, mohł ßo tola ſabłudźicź. Jemu je tak, jako by ty prajił: „Po kotrym pucźu du ja prawje do Regensburga? a ja bych wotmołwił: „To dźi wſchitke pucże, kotreż do Regensburga wjedu a woſtaj ßo wſchěch pucźow, kotreż tam njewjedu!“ Pſchi tym mohł cźłowjek lohko praweho pucźa ſmylicź, hdyż ty jeho njepokaſaſch na jedyn prawy pucź do Regensburga. Ty dyrbiſch ßo tuż dale wobhonjecź a napraſchowacź — a ßo niz ſpokojicź ſ tym powſchitkownym: Woſtaj ßo ſłeho a cźiń to dobre! — hdyż nochjeſch tola hiſchcże praweho pucźa ſmylicź.“

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Michałſka woßada w Budyſchinje.

Wulki dźeń cźeſcże běſche njedźela 26. późnjeńza ſa naſchu lubu Michałſku woßadu a jejneho lubowaneho fararja knjeſa Rjedu, kotryż po 38 lětach ßwěrneje ßłużby ßwoje wotßalne prědowanje dźerżeſch. Wołtař a dupa a woßebje klětka běchu rjenje wupyſchene. Wulki Boži dom ſe ßwojimi 1608 měſtnami běſche hnydom pſchepjelnjeny. S bokow Bożeho wołtarja ſtejachu khorhoje 5 wojeńſkich towarſtwow. Zyrkwinſzy ſaſtupjerjo běchu wſchitzy pſchiſchli, ſo bychu knjeſej fararjej ſ pſchewodźenjom k Bożemu wołtarjej ßwoje poczeſcźowanje wopokaſali. Khór pod knjeſom kantorom Polakom kraßnje ſanjeße: „Knjeſowa hnada“, ſeſtajane wot knjeſa kantora na wußłużbje Kaplerja. Wotßalne prědowanje knjeſa fararja Rjedy běſche na Jap. ſkutki 20, 32 ſakożene. S kajkej ßwjatej nutrnoſczu wulke poßłuchaŕſtwo tuto hnujaze prědowanje ßłyſcheſche, w kotrymż prědaŕ ßwoju dźakownoſcź a ponižnoſcź, ßwoju nadźiju a ßwoje dobroproſchenje ſa drohu woßadu wuprajeſche! Na nikoho njeje ſapomnił pſchi ßwojim wutrobnym dźakowanju. Jeho najſrudniſche je było, ſo je jeho jeniczki ßyn we wójnje padnył. Po prědowanju mużſki khór Židowſkeho wojeńſkeho towarſtwa wuſpěwa: „Sswjaty, ßwjaty, ßwjaty je tón Knjes“, a na to pſchi wołtarju rěczachu kk. měſchczańſki rada Pjetaſch, Jeremiaß nad Natarjezami a duchowny Tiſcheŕ. Knjes měſchczańſki rada pſchepoda pſchipóſnawaze pißmo wot měſta Budyſchina ſ jara poczeſcźowazymi ßłowami. W mjenje zyrkwinſkeho ſaſtupjeŕſtwa k. Jeremias ſ wutrobnymi a na wſcho pokaſowazymi ßłowami knjeſej fararjej dźak zyłeje woßady wupraji. Sa bratrowſtwo a wſchu luboſcź ßo duchowny Tiſcheŕ dźakowaſche. Tak pſchińdże wokomik, na kotrymż knjes faraŕ Rjeda poßledni krócź Boże pożohnowanje ſpěwaſche. Swoje zyłe ſaſtojnſke dźěło je Michałſkej woßadże wěnował. Jeho mjeno je do ſtawiſnow tuteje wulkeje woßady ſ cźeſcźu ſapißane. Dźakowna a ßwěrna woßada jemu pſchiwißuje a jemu rjany wjecźor żiwjenja pſcheje. Bóh daj, ſo njeby trjebał Budyſchin wopuſchcźicź, ale ſo by tudy wobydlenje namakał! Woßadni budża ßo pſchezo wjeßelicź, hdyż jeho hiſchcże dołhe lěta ſtroweho wohladaja. Bóh jemu ſapłacź hnadnje wſchitku ßwěrnoſcź ßłużby w Bożej winizy.

Każ je ßłyſchecź, njeje hiſchcże wucźinjene, hacz ßmě měſchczańſka rada druhe měſtno pſchi Michałſkej zyrkwi wupißacź abo hacz konſiſtorſtwo ßebi tole prawo żada. Dla wulkoſcże tuteje woßady dyrbjało ßo to hnydom roßßudźicź, ſo by bórſy druhi duchowny mohł ßwoje měſtno naſtupicź.

Zyrkej a ſtat.

— Evangelſko-lutherſke krajne konſiſtorſtwo woſjewja ſcźěhowaze: Sa nowu Lubijſku ſuperintendenturu je wot 1. okt. ßem knjes ſ. prim. Franka w Lubiju ſa ſuperintendentu poſtajeny. Tamne tſi łuż. ſuperintendentury njehodża

ßo hiſchcźe wobßadźicź a ßu tohodla nakhwilnje pod kommißariſke ſaſtaranje ſtajene. Budyſchſku a Žitawſku ſuperintendenturu ſaſtupuje knjes tajny zyrkw. rada Roſenkranz, dotalny duchowny rada pſchi dotalnej konſiſtorialnej wyſchnoſcźi wokrjeßneho hejtmanſtwa w Budyſchinje, a Kamjenſku k. wyſchſchi zyrkw. rada Neumann w Kamjenzu, ſuperintendent na wotpoczinku. — Kóždy ſ tutych knjeſow twori hromadźe ſ wokrjeßnym zyrkwinym radu k. wyſch. zyrkw. radu dr. Thomaſom w Budyſchinje jedyn wokrjeßny zyrkwiny hamt; ßu to potajkim ſchtyri, ſa kóždu ſuperintendenturu jedyn. Sa zyku Saiſku ßu pjeczo wokjreßni radojo poſtajeni; kóždy ma wěſtu liczbu ſuperintendenturow ßobu ſaſtawacź. Tuczi pjeczo radojo pſchewoſmu te dźěła, kotreż mějachu hacź dotal pod ſtarej wuſtawu w herbſkich krajach hamtſzy hejtmanojo a we Lužizy wokrjeßny hejtman a hiſchcźe jedyn juriſta wobſtaracź. So ßu jenoż pjeczo ſa 31 ſuperintendenturow poſtajeni, ſcźěhuje ſ toho, ſo chze krajna zyrkej, hdźež jenoż móżno lutowacź. Hacź budźe to ſ tutymi pjeczomi na pſchezo doſcź, je druhe praſchenje; wo tym powuczi naß pſchichod.

— Ssobotu do 1. oktobra pſchińdźe preſidenta naſcheje krajneje zyrkwje dr. Böhma ſ konſiſt. radu Dinterom na wokrjeßne hejtmanſtwo, ſo by ßo ſ dotalnymi ſaſtojnikami konſiſtorialneje wyſchnoſcźe roſzohnował, mjenujzy ſ kk. wokrjeßnym hejtmanom dr. Richterom, tajnym zyrkw. radu Roſenkranzom a wyſch. wyſchn. radu dr. Simonom. Wón wupraji jim dźak krajneje zyrkwje a pſchepoda ſnamjenja pſchipóſnacźa a dźaka.

Tohorunja ßu ſaſtupjerjo łužiſkeho duchownſtwa pola tutych knjeſow pobyli a ßo w mjenje duchownych ſ nimi roſzohnowali; pſchi tutej ſkładnoſcźi bu wot duchownych wjetſcha ſuma pjenjes ſa jedyn kſcheſcźijanſki ſkutk luboſcźe nawdata. Tutón ſawoſtanje pſchi tutym ſkutku luboſcźe wobſtejo jako Roſenkranzowe wuſtajenje.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W **Budyſchinje** bě Michalſku ßrjedu popołdnju Macźiza Serbſka Serbow do ſhromadźiſny powołała. Tuta poſkicźi nam pſchede wſchěm pſchednoſchki a to tſi jara ſajimaze. Prěni dźerżeſche pſchedßyda Macźizy, knjes juſt. rada dr. Herrmann wo ſtarych pucźach we Lužizy. W druhim rosprawjeſche nam knjes wucźeŕ Krawz ſ Budyſchina wo ßerbſkich leżownoſtnych mjenach. Jako tſeczi pſchednoſcheŕ rozłoži knjes Lorenz-Saléſki pſchicźiny ſahuby Serbow. Bě tam rjana liczba pſchipoßłucharjow, tola bych wſchěm njewſchitomnym pſchał, ſo bychu tam tež byli a pſchipoßłuchali. Njech tuta pokaſka jich wjazy nawabi, ſo na pſchichodne ſhromadźiſny Macźizy Serbſkeje pſchińdu. Drobniſcheho ßu naſche „Serbſke Nowiny“ w cźißle 228 pſchinjeßle. Njech tam kóždy to cźita, ſchtoż tu ruma dla njemóżemy nadrobniſcho rospißacź. Hižo napißma pſchednoſchkow wſchěm praja, ſo ßo tu wo praſchenja jednaſche, kotreż dyrbjałe wſchěch jimacź, niz najpoßleſy też naſchich ratarjow.

Sserbſka prědarſka konferenza pſcheproſchuje wſchěch ßerbſkich duchownych na Michalſku ſhromadźiſnu, kotruż je ſa ſchtwórtk 14. oktobra dopołdnja ¾10 hodźin do Sserbſkeho doma powołała. Ma ßo wo wſchelakich ważnych naležnoſcźach jednacź, tuž ßu wſchitzy naležnje pſcheproſcheni, ſo bychu pſchiſchli.

Do łužiſkich woßadow. Wokrjeßne hejtmanſtwo jako konſiſtorialna wyſchnoſcź je ſararjam ßwoje poßlednje kopjeno ſa powjeſcźe a wukaſy póßłało. W tutym ßo na prěnim měſtnje też roſzohnuje ſ woßadami, kotreż hacź do 30. ſept. pod jeho dohladowanjom ſtejachu; ſ tutoho tu něſchto podamy: Dźeń 1. oktobra tutoho lěta je měſnik w ſwonkownym wuwiczu naſcheje krajneje zyrkwje, woßebje pak naſcheho zyrkwineho ſarjadowanja we Lužizy Njech je ßo też w běhu lět to a tamne w naſchej Lužizy a jeje zyrkwinym ſarjadowanju pſcheměniło, ſo by bóle ſ herbſkimi krajinami pſches jene było, wěſte woßebitoſcźe ßu tola woſtałe, woßebje ſtejniſchcźo wokrjeßneho hejtmanſtwa. Duchowny rada bu jemu hakle 1821 pſchidźělany; 1863 ſtupi Lužiza pod wyſche dohladowanje krajneho konſiſtorija a 1868 bu też tu nowe ſarjadowanje zyrkwineho pſchedſtejicźerſtwa a ſynody pſchijate. Tute woßebite wobſtejnoſcźe ßu, dokelž pſchiměrjene łužiſkemu woßebitemu waſchnju, ſa zyrkwine žiwjenje a woßady ſpomożne byłe. Też je ſhromadne dźěło tuteje wyſchnoſcźe ſe woßadami dobre było. Woſſjewjenje ſkóncza ſ tym, ſo pokaſuje na to nowe, ſchtoż nětko pſchińdźe; mjeńſche zyrkwine wokrjeßy ſměja ſkładnoſcź, lěpje a ſpomożniſcho ſa zyrkwine žiwjenje ſkutkowacź, a nowym wokrjeßnym ſwjaſkam woßadow budźe łóżſcho, nadawki wuwjeſcź, kotreż jenotliwym woßadam njebě móżno. A potom tam rěka: „Wuſtawa je pak, hdyž wyßoko pſchińdźe, jenoż ſepjera, niz žórko nabożneho žiwjenja. Tuto móże jenoż kcźěcź a roſcź, hdyž ſa woßady a jich wodźerjow woſtanje hłowa a wjednik, kotremuż nowa kaž ſtara wuſtawa cźeſcź dawa: „Jeſuß Khryſtuß wcźera a dźenża a tón ßamy też do wěcźnoſcźe!““

S **Rakez.** Dźenża bu nowy Rakecźanſki farař, knjes duchowny Riota, ſapokaſany. Je ſnate, ſo je wón jako Němz ßerbſku rěcź derje nawuknył. To je cźim bóle ſwjeßelaze nětkole, hdyž poczinaja ßerbſzy duchowni też w Sakſkej pobrachowacź. Tuž pſchejemy jemu pſchi pſchikhadźe do Sserbow Boże žohnowanje do noweho ſaſtojńſtwa, ſo by jo wukonjał Bohu k cźeſcźi, Sserbam a Němzam k žohnowanju.

S **Ketliz.** Naſche zyrkwine ſaſtupjeŕſtwo je ßebi ſa prěnjeho ſararja wuſwoliło k. duchowneho Konika. Wón pokhadźa drje ſe ßerbſkeje ßwójby, tola njeje wjazy Sserb; je był zyły cźaß ſ miſionarom, potom pak ßo do ßłużby naſcheje ſakſkeje zyrkwje wrócźił. Tak je ſ prěnim faŕſkim měſtnom Ketlicźanſkeje woßady — na druhim ſkutkuje hiſchcźe knjes farař Waltaŕ Mróſak — ſaßo jene ßerbſke faŕſke měſtno ſa Sserbow ſhubjene. To tu dźenża ſapißujemy, ßo woſtajiwſchi toho pſchepytowacź winy tutoho ſchkodowanja.

W **Lubiju** budźe njedźelu 17. oktobra dopołdnja w 9 hodźinach ßwjatoczna Boża ßłużba. Krajny biſkop D. Ihmels ſapokaſa noweho ſuperintendentu knjeſa ſararja primariuża Franku. Dokelž krajny biſkop pſchi tutej ſkładnoſcźi njemóże pſchiſamknycź wopyt woßadow Lubijſkeho wokrjeża, bywajo ſadźěwany ſ druhimi ważnymi nadawkami, ſhromadźa ßa duchowni Lubijſkeje ſuperintendentury k tutej woßebitej Bożej ßłużbje w Lubiju. Tak doſtanje tuta Boża ßłużba woßebity wuſnam. Lubijſka ſuperintendentura ſjednocźa 35 woßadow a woßadu Wulkeje Sskónzy do zyłka a je po liczbje woßadow najwjetſcha ſ tych ſchtyrjoch ſuperintendenturow.

Liſtowanje: K. w N. ſa 20. po ßwj. Tr. — R. w B. ſa 21. po ßwj. Tr. (kermuſcha). — Sa reformaziſki ßwjedźeń a ſa 23. po ßwj. Trojizy??

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 42. / **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwotu da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **17. oktobra 1926** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeja běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

20. njedźela po swjatej Trojizy.

„My njejsmy wot tych, kiž wotstupja a satamani budźa, ale wot tych, kiž wěrja a duschu wumóža.“
Hebr. 10, 39.

Teho, kiž je junu list na Hebrejskich napisał, njesnajemy ale te wosady, na kotrež je pisany, su nam snate. Běchu to kschesczenjo w slubjenym kraju, kiž běchu prjedy židza a na kotrychž so nětk hidźenje wschitkich druhich Židow walesche. Njepschecźelstwo bě wulke. Pětr bě wuhnaty, Schczěpana běchu kamjenowali, Jakuba běchu s wjercha swjatnizy czisnyli. Niczeho so hida tychle człowjekow njenastróża. W tajkich czeżkich spytowańskich czasach bě wjele kschesczanow w strasche, wustacź a nadźiju shubicź. Dwělowanje na nich pschińdże. Běchu na kraßne Khrystußowe kraleństwo czakali a mějachu nětk wobczeżnosćze a czerpjenje bjes konza. Bě dha hischcże hódno, kschesczijan bycź? Hdże Boże slubjenja wostachu? W tajkich czasach jim japoschtoł s mócznym hłosom pschiwoła: „Njecźisnicze wasche dowěrjenje precź, kotrež ma wulke sapłaczenje. Njewotstupcze, ale wěrcze!“

Saso stejimy w czasach wojowarjow. Jena strona pschecźiwo druhej. Kóždy politiski podawk nasch lud snowa satschaże. Wojowanje wo evangelsku schulu dże, a naschu zyrkej nadběhuja. Kschesczenjo, nasche najßwjecźische kubła steja w strasche. To je prózowanje wulkich worschtow nascheho luda: Ludu dyrbi so wěra, nabožina wsacź! Wjele jich je, kiž sej tajkemu czinjenju napschecźiwo žaneje rady njewědźa. Ssu wutrobu shubili. Ruzy do klina położiwschi dadźa hicź, kaž dże, a rěka tehole czasa jich sobu torha.

Tajke wotstupjenje natykuje. Běda, hdyž w bitwje prěni cźěka. Wón druhich sa sobu torhnje, cźrjóda cźěkanzow roscze, a napoßledku so bitwa shubi. Runje tak je w duchownym žiwjenju. Lěni druheho lěnjeho sczini. Njekhodźa wjazy kemschi, dokelž drusy też wjazy njekhodźa. Tak so zyłe wšy, zyłe města, zyły lud so Božich domow sdaluja. Duch czasa je pschecźiwo Bohu, a ludźo nimaja wjazy mozy dosćź, jemu napschecźo stupicź. Dokelž Boże słowo sazpiwaja, do wotrocźkowstwa tamnych słowow, kotrež njewěra twori a kiž so w nowinach a shromadźisnach lohkowěriwemu ludej prěduja. Tak da so jich wjele wot wulkeje rěki cźěricź, najprjedy pomałku, potom pschezo rucźisscho, — woni wotstupja.

To czi wěrju: Bohu njechasch nihdy na nihdy Božemje prajicź. Ale pruhuj so: Ssy pschezo a wschudźom slemjazym wliwam nascheho czasa khutnje a móznje napscheczo stupił? Abo je też w twojim snutskownym žiwjenju wróczo schło? Hodźiny w Božim domje, su nam woprawdże swjatocznosćze, kotrychž so nam pschezo sasso chze? Abo je sahorjenje sa Boże słowo, njech jo w Božim domje słyschimy abo domach w jstwiczzy czitamy, woteběrało? Modla so w naš hischcże swjata khutnosćź, wutrobne požadanje a njekhabłata wěra? Abo klinczi modleński swónczk w naschim domje nětk czischischo a žadnischo? Klapa nascha wutroba sa Jesuša runje hischcże tak czopło a wjeßele, kaž w dnjach prěnjeje lubosćze? Abo dyrbi wón skorźicź: „Ja mam napschecźiwo tebi, so swoju prěnischu lubosćź so wopuschcźił?“

Wopomńmy: Też w duchownym žiwjenju je sastacze wróczohicze. Też Demas běsche najprjedy swěrny staw prěnjeje wosady, a potom dyrbjesche Pawoł jeho se sapisska wě-

rjazych wuschmórnycź: „Demas ßwět lubuje.“ Też Judasch běsche něhdy krucze swólniwy, sa tym Knjesom khodźicź, a tsi lěta posdźischo ßwojeho Knjesa a mischtra sa tsizeczi ßlěborniskow pscheradźi.

So jenoż njewotstupimy a njewustawamy!

Schtóż wot Boha a wot Sbóżnika wotstupi, s tym też czestne waschnje ßwojeho żiwjenja shubi. Kscheszćijanska wěra a czestne waschnje stej każ schtomowy korjeń a płód. Pscheręsaj korjeń, a płody wuskhnu a wotpadaja. Jeli so ßo tafla s prěnimi tsjomi kasnjemi rosbije, druha też na kruchi dże. Schtóż Bohu, najwyschschej autoritecźi, czeszć a poßłuschnosć sapowjedźi, ßo też psched człowjeskimi autoritetami, njech ßu to starschej, mischtr, knjes abo wyschnosć, wěscze njepokhili. Schtóż ßo njeboji, Bohu czeszć wsacź, ßo też teho njestróźi, ßwojemu bliźischemu pjenjesy abo dobre mjeno wsacź. S nastróżenjom widźimy, kak młody lud narosce, kiż w ßwětnym lóschcze ßwoje najlěpsche lěta pschecżini. Swjask mandźelstwa ßo runje tak lohkomyßlnje swjasa każ dźěli. Pschezo njehańbicźiwischo ßo njepózcźiwosć hordźi w knihach a masanych nowinach, w kekliji a w kinowje, na rejach a sabawjenjach. Tam lud pschińdże, hdyż wot Bożich kasnjow wotstupi.

A kónz? S nastróżazej khutnosczu Boże ßłowo tu woboje jedne k druhemu staji: „Wotstupicź a ßo satamacź.“ Psches zyłu bibliju dże hłóß ßmilnoscze: „Pójcze ßem ke mni, kiż wy sprózni a wobcżeżeni scze.“ Hrěschnikej pschi pucźu a stóstnikej na kschiżu wón saklinczi. Schtóż pak jemu s pucza dże, tón njech je drje w tym czaßu czeszczeny a nahladny, na kónzu sa njeho tola jenoż jene wostanje: satamanstwo!

Zyle hinak pola tych, kiż chzedźa dźěczi Boże bycź. Tu rěka: „My pak njejßmy wot tych, kiż wotstupja a satamani budźa, ale wot tych, kiż wěrja a duschu wumóża.“

W czaßu, hdźež jich wjele temu Knjesej khribjet nastajachu, tón ßo na Pětra s praschenjom wobroczi: „Chzecze wy też woteńcź?“ Pětr jemu wotmolwi: „Hdże dyrbimy hicź? Ty masch ßłowa wěczneho żiwjenja, a my ßmy pósnali, so ßy ty Khrystuß, tón ßyn żiweho Boha.“ To je ta wěra, kotraż njewotstupi.“

Spomń na twoje żiwjenje — schto s njeho budże, jeli so njeje Jesuß s knjesom nad nim? Spomń na twoje wumrjecze — kak żałostne to budże, jeli so twój Sbóżnik pschi twojim łożu njesteji. A spomń na njeho, kiż je tak horzy ßo wo twoje wumóżenje bědźił — a ty chzył wustacź? Nihdy na nihdy!

Każ „wotstupicź a ßo satamacź,“ tak też „wěricź a ßo wumóż“, hromadże ßłuscha. Wěra je ruka, kotraż płody wumoženja schczipa. Njekomdź ßo! Pschimaj! Khrystuß je wschitko sa wschěch dokonjał. Je ßo pak to najważnische stało, je ßo duscha wumóhła, potom troschtnje nuts do wichorow tehole czaßa.

Pchsed sto lětami, jako Franzowsojo w Barlinje knjezachu a pruski kral běsche dyrbjał se ßwojej ßwójbu hacź do najdalscheho ranja ßwojeho kralestwa, do Königsberga czeknycź, tamnischi duchowny sadwělowaneho krala troschtowasche: „Wy dyrbicze wěricź; kelko człowjek wěri, telko Bóh jemu spożczi!“ To ßłowo krala snowa poßylni.

Haj, dyrbimy wěricź, wěricź do ßmilneho Boha, kiż naß njeda pschе naschе samóżenje spytowacź, ale czini, so spytowanje tak kónza dobudże, so my jo snjesć możemy. Wěricź do ßylneho Boha, kiż może hischcze dzenßa psches wjele abo mało pomhacź. Wěricź do wěczneho Boha, kotrehoż prawiza dobudże. Kak tajke dowěrjenje naß poßylni a troschtuje. Njech wichor po tutym ßwěcze howri, my ßo jako Boże dźěczi wěmy derje skhowani w rukomaj nascheho Wótza a spěwamy: „Tym, kotsiż Boha lubuja, dyrbja wschitke wězy k lěpschemu ßłużicź!“ a wyskamy: „Schtoż wón prjódk wosmje ßebi a schtoż wón cżinicź chze, to ßo też radźi tebi, schtoż wón ßam sapocżnje.“

Tak njemoleni po ßwojej drosy czehńmy. Njech drusy wołaju: „Kschiżuj, kschiżuj jeho!“ my ßwoje „hosiana!“ spěwamy. Czim wjazy drusy wokoło naß Boże ßwjate kasnje pschestupuja, czim ßwěrnischo chzemy my też w najmjeńschich wězach wschědneho żiwjenja jenoż Bożu wolu cżinicź! To je nascha wulka, ale też kraßna winowatosć w nětczischim czaßu, so ßo k ßwjatym kubłam nascheje wěry se ßłowom a skutkom wusnawamy a tak pokasamy: Kraßna je wěż, Jesußowy bycź!

Hindenburg, kotrehoż narodny dźeń psched krótkim ßmědźachmy saßo ßwjeczicź, w pschedßłowje ßwojeje knihi pische: „Ssrjedź najczeżscheho czaßa nascheho wótzneho kraja napißane tele wopomnjeńske kopjena nastachu, tola niz podhórkim saczischczom, so żaneje nadźije wjazy njeje. Moje wóczko njekabłazy doprědka a do wyßokosczе pohlada.“ Haj, doprědka a do wyßokosczе, to njech je też nasche heßło. Żane prawe „doprědka“ bjes wěrjazeho „do wyßokosczе“. Doprědka we wjeßelej wěrje, doprědka w krutej ßwěrje, doprědka we błużbje nascheho Knjesa, a do wyßokosczе nasche wutroby we modlitwje a nadźiji, so móże kóżdy pósnacź: „My njejßmy wot tych, kiż wotstupja a satamani budźa, ale wot tych, kiż wěrja a duschu wumóża.“ Hamjeń.

Se starodawnych czaßow.

(Skónczenje.)

Hacź do najbóle skhowanych kuczikow ßlědźi tutón prědar sa hrěchom, pokasujo wscho ludarstwo a sjebanje ßameho ßo bjese wscheje ßmilnosczе. Hdyż wón to tak po ßwojim waschnju nadobo woßrjedźa tych tyßazow poßłucharjow jeneho se ßwojim ßłowom shrabny, jeho, jako do jeho najsnutskownischeho pohladajo, potajnych hrěchow wobskorżujo a móznje a wabjo k njemu rěczo, srosumimy my, schtoż khronistojo sapißuja, so jeho poßłucharjo husto tschepotachu każ sczina we wodże, a so tajzy, kotsiż běchu wot jeho ßłowa woßebje sapschimnjeni, ßwoje hrěchi sjawnje wusnawachu.

IV.

A schto je Berthold Regenburgski nětk wuskutkował?

Wjele, haj jara wjele! Jeho wliw, woßebje wliw jeho móznych prědowanjow je wulki był. Jene prědowanje, kotreż bě Berthold w Graunbündenje dźerżał, sapschimny a hnu ryczerja Alberta s Hohensachsen tak, so wón hród Wartenstein a druhe, schtoż bě ßebi pschecźiwo wschemu prawu pschißwojił, klóschtrej Pfäfers w lěcze 1257 saßo wrócźi. To naß dopomni na to, schtoż ßebi tekst 19. njedźele po ßwj. Trojizy wot naß żadasche. W lěcze 1259 ßo jemu poradźi, wujednacź ryczerja Ludwiga s Liebenzell a hrabinku Irmingardu Badensku, kotrajż ßo dźeßatkow dla wadźeschtaj. A też to jene woßebite njesapomnimy tu sapißacź: Ras popadny rubjeżny ryczeŕ Bertholda a saßudźi jeho k ßmjercźi. Berthold dźerżesche jemu a jeho zwólbje mózne, wutrobu a ßwědomjo jimaze pokutne prědowanje a wschitzy ßo wobroczichu, haj sastupichu posdźischo ßamo do rjada Franziskanow.

Jako bě ras w Thurgawje prědował, wotrjeknu ßo sjawnje pſched ſhromadźenej ßyłu žónſka ßwojich hrěchow. Berthold bě pſchedßwědčeny, ſo budże žónſka jenož ſ tym woprawdźe pſched dotalnymi hrěchami wukhowana, ſo ßo ſ dobrym mandźelſkim woženi. Tohodla woprascha ßo hnydom ſhromadźenych, hacž by ßebi ſchtó luboſćże k Bohu dla tutu jeho ſabłudźenu ale pak ſaßo namakanu dźowku ſa mandźelſku wſak. Tu ſamolwi ßo też mužſki, kiž bě ſwólniwy. Berthold ßlubi jemu 10 puntow ßobu do mandźelſtwa; tute da hnydom mjes pſchitomnymi naſběracź! Je mužej pſchepodawſchi, poruczi wobroczenu žónſku do jeho ßwěrneho ſchkita.

To ßu woßebitoſćże ſ jeho dobytkow, nam wot kroniſtow ſapißane; kelko je wón hewak hiſchćże wuſkutkował, ſchtož je ſamjelčane woſtało!

Tuž je to bjes dźiwa, ſo Berthold mjes ludom njeſapomnjeny woſta. Hiſchćże w lěćże 1615, potajkim wjaz hacž 300 lět po jeho ßmjercźi, pokaſowachu w Glatzu w Schleſyſkej „Bertholdowu lipu“, pod kotrejž je wón něhdy prědował. So jeho ſkutkowanje wjazy hibanja a pſcheměnjenja njeſbudźi w ludu, ma woßebje dwě pſchičžinje: ta jena je tón zyły cžaß, w kotrymž Berthold prědowaſche; ſanjerodźenje 13. lětſtotka bě tak wulke, ſo dźěło jeneho Bertholda njedoßahaſche, jo pſchewinyć a wotſtronicź; ta tamna pſchičžina je ta, ſo romſke měſchniſtwo nochzyſche, ſo bychu ſ tajkim prědowanjom mjes ludom ludźo byli powučeni wo njedoſtatkach zyrkwje; tohodla to ſaßo wſcho wočichny; po Bertholdu Regensburgſkim žadyn druhi njepſchińdże.

Ta najwjetſcha ſaßłužba, kotruž je ßebi Berthold dobył, je ta, ſo je wußywał ſpósnacże hrěchow a khutne ſprawne, kſcheſćijanſke ſmyßlenje do cžłowjeſkich wutrobow. A to je po Božej woli ßobu dopomhało k tomu, ſo měješche naſch lud ſrosumjenje ſa tu wucžbu, ſo bywa hrěſchnik prawy cžinjeny pſches hnadu, kotruž dr. Marcžin Luther pſchipowědaſche.

Tole wſcho ßebi rospominajo, ſrosumimy, ſo ſpěwar wo Bertholdu Regensburgſkim ſpěwa: „Bratrow tajkich njenamakaſch, kajkiž bratr Berthold był nam je!“

My pſchiſtajimy, ſkónczejo ßwoje rospominanje Bertholdoweho ſkutkowanja: „Bratrow tajkich trjeba dźenß je, kajkiž bratr Berthold był ras je!“ a ſrosumimy to tak, ſo je tajkich na ſakožku evangelija a evangelſkeje wěry ſtejazych evangeliſatorow naſchemu cžaßej, t. r. ludźom naſcheho cžaßa trjeba, haj jara trjeba. Zyle wěſcże njeby rěkało, ſo evangelſke duchownſtwo njeje zyłe nowe nabožne woživjenje a hibanje dokonjało! Hacž pak wo naſchim cžaßu też to njepłacźi, ſchtož bu wo 13. lětſt. prajene, to nochzemy rosßudźicź, mjenujzy, hacž wón njeje tak ſanjerodźeny, ſo to njedoßaha jedyn tajki evangeliſta, ale ſo dyrbja to jich wjazy pſchińcź a wołacź a budźicź. Pſchińcź pak dyrbi tajke budźenje, pokucźenje, wrócźenje k Bohu, hewak njemóže pſchińcź cžaß noweho wěrneho ſboża! A wono dyrbi też bórſy pſchińcź, hewak mohło to lohzy pſchepoſdże bycź! — p. n.

Zyrkej a ſtat.

Dźeń 30. ſeptembra je dotalny zyrkwiny regiment, kaž ßo mjenowaſche, — zyrkwine knježſtwo — ßwoje poßlednje poßedźenje měło. Tuto bě wuſnamjenjene ſ tym, ſo běchu na njo pſcheproſcheni ſuperintendentojo a zyrkwini wokrjeßni radojo; tutych radow mamy pjecźoch ſa zyłu zyrkej: jedyn ſe nich je zyrkwiny wokrjeßny rada w Budyſchinje, kotryž ma jako prawiſnik łužiſke ſuperintendenturu ßobu rjadowacź, kaž to tydźenja hižo pißachmy; je to k. wyſchſchi wyſchnoſcźiny rada dr. Thomas w Budyſchinje — niz wyſchſchi zyrkwiny rada, kaž to tydźenja ſmylnje ſtejeſche. — Hacž k doſpołnemu ſarjadowanju noweje zyrkwineje wyſchnoſcże ma dotalna wyſchnoſcź jeje dźěła wobſtaracź. Tuto ſarjadowanje budże hakle po nowej wólbje do ſynody móżne, kotruž w novembru wolimy. Też tuta wólba je pſcheměnjena; tak tworitej Budyſchſka a Kamjeniczańſka ſuperintendentura jedyn wólbny wokrjeß a tehorunja Lubijſka a Žitawſka jedyn wokrjeß. Kóždy wokrjeß woli jenoho duchowneho a dweju lajikow do noweje ſynody.

S nowej zyrkwinej wuſtawu ſwißuje też nowe pomjenowanje dotalneje evangelſkeje dwórſkeje zyrkwje w Drjeźdźanach; wona ma wot nětk to mjeno „dom“, kaž też ßo huſto Budyſchſka Pětrowſka zyrkej „dom“ mjenuje. Pódla tuteho Drjeźdźańſkeho „doma“ mamy pſchedewſchěm w „Miſchnju“ naſch rjany evangelſki „dom“, kotryž bě njedźelu, 3. oktobra ßrjedźiſchcźo mózneho evangelſkeho wuſtupa.

Woßebity wuſnam naſcheje noweje wuſtawy je tón, ſo ma Jeho Magnifizenſa krajny biſkop dr. Ihmels ßam zyłe duchowne wjedniſtwo krajneje zyrkwje, kotryž ma ſtražowacź nad zyłym nabožnym žiwjenjom w njej. Krajny biſkop wotměwa viſitazije a ma ßo ſtaracź wo wukubłanje młodych bohoßłowzow a wo dalſche poſtupowaze roswucžowanje bohoßłowzow dozyła.

Sa P r u ſ k u je miniſter wědomoſcźow ſcźěhowazy ważny wukas ſa ſchule dla reformaziſkeho ßwjedźenja wudał: Hdyž je 31. oktobra wſchědny dźeń, je tutón dźeń pſchichodnje ſa evangelſkich wucžerjow a wucžomzow bjes ſchulſkeho roswucžowanja. W ſchulach, do kotrychž też njeevangelſzy wucžomzy khodźa, njeje tohorunja na tutym dnju žane roswucžowanje, jeliſo njeje po roſßudźe ſchulſkeho wjednika ſpomožne roswucžowanje móżne. Hdźež ßo ſchulſke ßwjatocžnoſcże wotměwaju, maju ßo tute, je-li 31. oktobra wſchědny dźeń, na tutym dnju dźeržecź. Hacž ma ßo ſchulſka ßwjatocžnoſcź ſ zyrkwinej něſkat ſjednocźicź, měło ßo wſchudźom woßebje poſtajicź. Hdźež žanych ſchulſkich ßwjatocžnoſcźow njeje, ma ßo ważnoſcź reformaziſkeho ßwjedźenja w ſcźěhowazej nabožnej hodźinje abo w tydźeniſkej nutrnoſcźi — hdźež tajkich je — do ßwjedźenja rospominacź.

Tute poſtajenja płacźa tam, hdźež ßo wot dawna ßem druhi dźeń hacž 31. oktober jako reformaziſki ßwjedźeń ßwjecźeſche.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Mjes ſakſkimi ßerbſkimi woßadami ſtej w tukhwilu hiſchćże dwě wuprózdnjenej a bjes duchowneho; to je Huſcźańſka woßada a druhe farſke měſtno Michałſkeje woßady. Na wobej měſtnje ßłuſcha ßerbſki duchowny. S teho ſcźěhuja pak ſaßo pſcheměnjenja na farſkich měſtnach, a kónz wſcheho ßnadź budże, ſo ſaßo jene měſto — kaž hižo Ketliczańſke prěnje farſke měſto — bjes ßerbſkeho fararja woſtanje, dokelž jich wjazy doſcź nimamy. To budże potom to najkhutniſche napominanje na wſchitkich Sserbow, ſo wo to poſtaracź, ſo ſmějemy ſaßo doſcź ßerbſkich bohoßłowzow. A ßobu wo tole poſtaracź móżeſch ßo na wſchelakore waſchnje: ſo ßwojeho wobdarjeneho hólza daſch na ſchulu, abo ſo ſtarſchich druhich wobdarjenych hólzow k tomu namołwjeſch abo ſo wuſtajenja a dary ſa ßerbſkich ſtudowazych cžiniſch abo wobſtaraſch abo ſo ſnajmjeńſcha ſ darom a pſchinoſchkom podpjeraſch dźěło „Towarſtwa pomozy ſa ſtudowazych Sserbow“. Tuto je pſched krótkim ßwoje pomozne dary ſa tuto lěto roſdźěliło a je zyle wěſcże ſe

ßwojimi podpjerami pola tych, kotſiž je doſtachu, wjeßele a dźak ſbudźiło. Tuž n. pſch. njeſapomńmy pſchi kwaßach a kſchćźiſnach na pomoznu ſběrku ſa dźěło tuteho towarſtwa. Je to tola ſdobom pomoz ſa Sserbowſtwo dozyła a tak też ſa jeho duchowne a nabožne žiwjenje.

Do ßerbſkich woßadow Sakſkeje a Pruſkeje ſćelemy woſpjet nutrnu próſtwu, ſo bychu ßo naſchemu njedźelnikej „Pomhaj Bóh“ podawałe wſchě ßo na woßadu a zyrkej a nabožne naležnoſće počahowaze powěſće a rosprawy. Hdyž do nětkajkeje nowiny abo cźaßopißa, ßłuſcheja tute powjeſće tola pſchedewſchěm do naſcheho nabožneho kopjeńka „Pomhaj Bóh“. To ßo pſchezo hiſchće ſabywa. Njech je to pſchichodnje hinak! A ſo to hinak, wo to ßo poſtaracź, ßu naležnje proſcheni kk. duchowni, wucźerjo, woßadni ſaſtupjerjo, niz mjenje pak kóždy woßadny. Woßebje mamy tola nětkle telko **waźnych** a rosßudnych pſcheměnjenjow w naſchich woßadach, kotrež maja ßo pſchedewſchěm ſapißacź w naſchim ßerbſkim nabožnym kopjeńku. Tuž do dźěła ſa naſche Sserbſtwo a ſa nabožne a zyrkwine žiwjenje a ſmyßlenje też na tutym polu!

W Michałſkej zyrkwi je 19. njedźelu po Sswj. Trojizy k. farař Tiſcher ßwoje nowe ſaſtojnſtwo naſtupił, je ßwoje naſtupne prědowanje jako prěni farař tuteje wulkeje ßerbſko-němſkeje woßady dźeržał. Dokelž njebě k. tajny zyrkw. rada Roſenkranz pſchitomny, ſapokaſa ßo k. farař Tyſcheŕ tak rjeź ſ tutym naſtupnym prědowanjom ßam pſched woßadu, kotrejž je hižo dołhe lěta jako druhi farař ßłużił. Sswoje prědowanje ſłoži na njedźelſki tekſt ſ **Eph.** 4, 22—28 a rěcźeſche „Wo nowym cźłowjeku w Khryſtußu, kotrehož tſi króny pyſcha: luboſcź wěrnoſće, luboſcź měra, luboſcź dźěła. Boža ßłużba bu ſe ſpěwami a hudźbnymi pſchednoſchkami porjeńſchena. — Naſch njedźelnik pſcheje k. fararjej Tiſcherej do noweho waźneho ſaſtojnſtwa, ſo by Bóh tón Knjes jeho a jeho dźěło a jeho dom bohaće žohnował! — A ſ wutrobnym „Pomhaj Bóh“ ſtrowi naſch njedźelnik tehorunja k. fararja Rjedu, na kotrehož wotßalne prědowanje je tydźenja ſpominał, a wupraja jemu a jeho knjeni mandźelſkej nutrne pſchećźa Božeho žohnowanja ſa mnohe dalſche lěta žiwjenja.

S **Huſki.** Sa Huſku bě njedźelu 10. oktobra woßebity a rosßudny dźeń. K. farař Handrik rosžohnowa ßo ſe ßwojej woßadu, kotrejž je w ßerbſkej kaž w němſkej rěcźi 35 lět dołho ſ wulkej ßwěru a luboſcźu ßłużił. Liczbu 35 pokaſowaſche nam też rjany wěnz na klětzy, ſ kotrejež k. farař nětk poßledni krócź k nam rěcźeſche. Tuž bě bjes dźiwa, ſo bě Boži dom połny nutrnych a ſo bě też wot hrodowſkeho ſahrodnika rjenje wupyſcheny, a ſo zyrkwiny khór, nawjedowany wot k. wyſchſcheho wucźerja Cźarnaka, woßebity ſpěw ſanjeßy a knj. Cźarnakez a k. wucźeŕ Lorenz dwojoſpěw ſpěwaſchtaj. Na Sjewj. Jan. 3, 11 ßo ſłožujo pſchiwoła k. farař Handrik ßwojej woßadźe: Dźerž, ſchtož maſch, ſo by nichtón njewſał twoju krónu! Trojake to napominanje: Dźerž ßwěru kſcheſcźijanſku wěru! Dźerž ßwěru kſcheſcźijanſke počźinki a žiwjenje! Dźerž ßwěru kſcheſcźijanſku nadźiju! Pſchi tym ſpomni na wſchě te ſkładnoſće, pſchi kotrychž bě jim pſchipowjedał ßłowo Boże; běchu to wjeßele a radoſtne ale pak też ſaßo tyſchne a ſrudne. Žane prědowanje pak njeje jemu tak cźežke było, kaž tuto wotßalne. Skónczejo poruczi ſ nutrnymi ßłowami ßwoju woßadu do ruki Božeje. Sſkowa dźaka ſa woßadu a zyrkwinych ſaſtojnikow a towarſtwa ſcźěhowachu, też woßebje ſa knjeſa kantora, kotryž tehorunja nětk bórſy woßadu wopuſchći. Po poßlednim požohnowanju pſchiſtupichu zyrkwini prjódkſtejerjo a woßadni ſaſtupjerjo k woltarjej a k. měſtopſchedßyda Kotta wěnowaſche k. fararjej ßłowa wutrobneho dźaka a dobre pſchecźa ſa dalſche žiwjenje. Pſchi tym pſchepoda jemu w mjenje woßady kraßny wolijowy wobras zyrkwje a fary, kotryž je Budyſchſki moler Berthold Hunger molował. Se ßłowami nutrneho dźaka pſchija k. farař tutón dar, wobkrucźejo, ſo ßwoju Huſcźanſku woßadu ženje njeſapomni. Na to móžeſche hiſchće ras jako woßadny farař woßebity nadawk wukonjecź: wón pſchepoda Huſcźanſkemu zyrkwinemu prjódkſtejerjej, k. kowarſkemu miſchtrej Wicźaſej wopißmo pſchipóſnacźa, wot krajneho konſiſtorija ſpožčene. — Pſched 41 lětami je k. farař Handrik w Michałſkej zyrkwi duchownu ßwjeczíſnu doſtał a je po tym pſchi tutej zyrkwi a potom nětkotre lěta w Minakałſkej woßadźe ſkutkował, a nětk 35 lět dołho w ßwojej Huſcźanſkej woßadźe Sserbam a Němcam ßłużił. Pſchi wſchěm wobſchěrnym a cźežkim dźěle tuteje wulkeje woßady je pak ßwój cźaß a **ßwoje mozy też** Sserbſtwu a jeho nadawkam wěnował. Tak je wot wſcheho ſpočźatka hacź ßem porjadnje ßobudźěłał ſa nowy wudawk ßerbſkich ſpěwarſkich. Pſchi tutym dźěle nam nětk też dale zyle wěſće ßwěrny woſtanje, hdyž ßo tola ſ Huſki do Budyſchina pſcheßydli. S wulkim wobžarowanjom je w ßwojich wotßalnych ßłowach woßadźe hiſchće ras ſjewicź dyrbjał, ſo ßo na faŕſke měſtno nichtón ſamolwił njeje, ſa kotrež žebi zyrkwine ſaſtupjerſtwo pſchejeſche a pytaſche duchowneho, kotryž by ßerbſkeje rěcźe mózny był. Tehodła ßo Huſcźanſke faŕſke měſtno hiſchće ras wupißa, ſo by ßo němſki duchowny ſamolwicź mohł. — Kaž jeho dźakna Huſcźanſka woßada, tak pſcheje też naſch njedźelnik k. fararjej Handrikej a jeho ßwójbnym Boże žohnowanje na dalſchi pucź žiwjenja a ſtrowi: „Pomhaj Bóh!“ —

S **Radeberga.** Dźeń 14. ſeptembra bě tu poßledni ras ephoralna ſhromadźiſna, w kotrejž ßo hiſchće ras duchowni naſcheje ſuperintendentury wokoło ßwojeho ſuperintendenty, k. fararja dr. Hebera ſhromadźichu, ſo bychu ßo ſ nim a mjes ßobu roſžohnowali. S 1. oktobrom je nětk naſcha ſuperintendentura ſaſtała bycź; jeje woßady buchu Lubijſkej, Budyſchſkej, Kamjenſkej a Drježdźanſkej ſuperintendenturje pſchidźělene; běchu wſchak mjes nimi też jara daloke a rospróſchene, kaž na pſch. Biſkopizy pola Lubija. K. farař dr. Heber wobkhowa pak dale titul ſuperintendenta a woſtanje ſ naſchimi fararjom.

W **Pólſkej,** wo kotrejž ßo pſchezo wjele w nowinach a cźaßopißach piſche, woßebje też wo jeje ſadźerženju pſchecźiwo evangelſkemu wěrywuſnacźu, bydła po wěrywuſnacźu ſcźěhowazy wobydlerjo: Dozyła bydli tam 27 200 000 cźłowjekow; 980 000 wuſnawa ßo k evangelſkej wěrje, to ßu 3,6 proz., — 14 370 000 k romſko-katolſkej zyrkwi, — 63,8 proz., — 2 870 000 k židowſkej wěrje — 10,5 proz., — 3 030 000 k grichiſko-katolſkej — 11,2 proz., — a 2 850 000 k prawowěrnej zyrkwi — 10,5 prozentow. S evangelſkich bydli jich w Hornjoſchleſyſkej 80 000. Najßylniſcho je evangelſke wobydleŕſtwo ſaßydlene wokoło měſta Lodź; w tutym měſcźe bydli jich 50 000 Evangelſkich, w zyłym wojwodſtwje 173 000. We Warſchawje ßydli w tukhwilu 18 600 Evangelſkich. Woßebje ſajimaze wo wobſtejnoſcźach we Pólſkej ßwědcźaze ßu liczby ſ Póſnanja. W Póſnanju bydleſche do wulkeje wójny 65 000 Evangelſkich, dźenża pak 7 484!

Liſtowanje: R. w B. ſa kermuſchu (21. po ßwj. Tr.)

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 43. 2

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 24. oktobra 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje a knihańnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi čertlětnje 78 stotych pjenjezkow.

21. njedźela po swjatej Trojizy.

Kermuscha.

Psalm 84, 2—5: „Kak lubosne su twoje wobydlenja, Knježe Zebaoth! Moja dusha žada sebi a jej so chze Knjesowych pschitwarkow; moje cźěło a dusha swjeseli so w žiwym Bosy. Pschetoż wróbl je dom namakał a kastojczka swoje hnězdo, hdźež swoje mlode wulahnu: twoje woltarje, Knježe Zebaoth, mój kralo a mój Božo. Derje tym, kotsiž w twojim domje pschebywaju; cźi khwala cźe wěcźnje.“

Kermuschnu njedźelu s dźaknej a wjeselej wutrobu na to spominamy, kajka wulka dobrota je, so mamy Boži dom. Schtoż swjaty spěwar wo israelskej swjatnizy praji, to we hischcźe wjele wjetschej myslli wo swojich Božich domach prajicź směmy, schtoż běsche jemu jeho tempel, to kóždemu kschesczijanej jeho Boži dom bycź dyrbi.

Boži dom je sa kóždeho praweho kschesczijana lubosne wobydlenje. Tež druhe lubosne wobydlenja su. Lubosna je khěžka, jstwiczka, hdźež swójba bydli, kotrejež stawy so mjes sobu wutrobnje lubo maju a měr dźerża, lubosna wosebje tehdy, hdyž so wokoło Božeho słowa shromadźuja a hromadźe so k Bohu modla. Lubosna je stwórba w nalětnjej abo nasymskej pysche. Lubosnischo pak hacź wschitko druhe, schtoż mohło so lubosne mjenowacź, je město, hdźež Boža cźesćź bydli a hdźež so k Bohu modla, hdyž tež wscheje swonkowneje pychi paruje. Pschetoż tam je Boži dom. Bóh luby Knjes drje je wschudźom; žane město po zylym swěcźe njeje, kotrež njeby se snamjenjemi swojeje swjateje pschitomnosćze wusnamjenił. Tam pak, w jemu poswjecźenym wobydlenju, nam wosebje blisko stupi, tam jeho pschitomnosćź wosebje sacźuwamy. Pschetoż tu nam swoju wumožazu a wobsbožazu hnadu sjewi. Jow naš tuta hnada wopytuje, so nam sobudźěli, wo nasche wutroby w swjatej kschcźenizy, w Božim słowje, w swjatym wotkasanju warbuje. Jow shonimy, so njejsmy jenoż hosczo a zusobnizy na semi, ale měschczenjo w njebjesach a podružnizy na pucźu do wěcźneje domisny. Mohło něschto lubosnische bycź hacź tajke město? Jenoż cźłowjek, kiž žaneje wyschscheje myslle nima, kiž je na swoje njebjeske powołanje sabył, městna, hdźež pija a hraja a rejwaja, sa lubosnische ma hacź Boži dom. Prawemu kschesczijanej je Boži dom lubosne wobydlenje, najrjeńsche město, a tohodla też m ě s t n o jeho w u t r o b n e h o ž a d a n j a.

„Moja dusha sebi žada a jej so chze Knjesowych pschitwarkow.“ Sswjaty spěwar drje tehdy, jako tak spěwasche, wot swjatnizy sdaleny běsche a na rjanych Božich słužbach dźělbracź njemóžesche. Tuž horliwe žadanje po tym jeho zyłku dushu napjelni. Runje tak so kóždemu prawemu kschesczijanej dźe. Kak pobožni khori skorža, kotsiž su dlějschi cźasz na dom, jstwu a khorołožo swjasani, kak wobžaruja wěrjazy stari ludźo, kotsiž njemóža daloko hicź, so njemóža wjazy ke mschi khodźicź. Kak ma někotryžkuliž schědźiwz, kiž je dawno k wumrěcźu hotowy, jenoż hischcźe to jene pschecźe, hischcźe junkrócź Božu słužbu sobu swjecźicź. Kak so někotrazkuli khuda evangelska wosada w rospróschenju w katolskich krajach prózuje a kak nutrnje prosby swojich bohatschich wěrybratrow wo pomoz, so by sebi w nowym swěcźe nowu, sbožownischu domisnu pytała, a hdyž su so tam w lěsach sasydlili a so nětko tam na to dopomnja, so maju jich wutroby hischcźe

wjetsche a wyschsche žadanja, hacž jenož cžažne, kotrež chzedža tež dopjelnnjene bycž — kak bolostnje potom sacžuwaju, so nimaju wjazy kaž nětkdy žadyn Boži dom w bliskoscži, do kotrehož móhli bjes prózy khodžicž, ale hdžež dyrbja hakle wjele mil daloko pucžowacž. Ale tež tón wěrjazy, kiž ma blisko ke mschi a njeje khoroscže abo druheje cžělneje žłaboscže dla sadžěwany, psalmowe žłowo žebi pschišwoji: moja duscha žada žebi a jej žo chze Knjesowych pschitwarkow. Schtóž je zyliczki tydžeń žwěru dželak wo wschědny khlěb sa žebje a sa žwojich, hdyž je nětk skónczinje posledni žwjatok w tydženju, kak žo wježeli, so pschinidže nětko dżeń, na kotrymž móže wotpocžowacž, wotpocžowacž w Bosy a sa žwoju duschu žo staracž. A hdyž je njedžela pschischla a swony pschecželnje proscha, kak móznje to jeho cžehnje do wobydlenja měra, niczo jeho njesadžewa, so by schoł se shromadžisnu a s nimi khodźił do Božeho domu s wježelym hłožom a s dzakowanjom w shromadžisnje tych, kotsiž žwjecža. Njedžela, na kotrejž njeje ke mschi hicž mohł, jemu jako shubjena płaczi, a zyły tydžeń na to jemu je, jako by něschto pobrachowako.

Snajesch, luby kschesczano, tuto žadanje sa Božim domom? Jich wjele wschak to bohužel njesnaje, jim to tež njeje srosumliwe. So žo pak ludžom dobreje jědže a picža, wježeleho towarstwa, cželneho sabawjenja pschi rejwanju a hraczu chze, to rosumja; pschetož to je jim něschto hódne. Ssy-li tež tak smyžleny, potom wottorhń žwoju wutrobu wot tajkich sachodnych wězow. Te cže jenož maku khwilku wokschewicž móža. Po krótkim cžažu dyrbisch žo wot nich dželicž. Běda tebi, hdyž potom niczo nimasch na njebjeskich kubłach, hdyž njejsy bohaty w Bosy. — Kak k tajkemu bohatstwu pschińdżesch? Tu w Božim domje žo tebi poskicža! Tuž — khodź ke mschi. To tebi wutrobu swježeli. Tu budže tebi kaž ptaczkej, kiž je po dołhim tam a žem lětanju žwoje hnězdo namakał. Tu měr namakasch a pokoj w njeměrje a njepokoju cžažneho žiwjenja, tu žwoju wutrobu psched Bohom wužypacž móżesch a ju wupjelnicž a spokojicž s měrom Božim. Hrěchi, kotrež tebje wobcžežuja, žu tebi wotewsate psches žłowo sjednanja, w hoscžinje sjednanja. Tu budżesch žebi wědomy wěcžneje luboscže, kotraž cže twjerdže a žwěru wobdawa a cže dżerži a nježe, požylni a wokschewi. Kak njedyrbjał, schtóž w tajkim wobydlenju pschebywa, toho Knjesa khwalicž wěcžnje? kak njedyrbjalej cžěło a duscha žiwemu Bohu wyskacž a se žwjatym spěwanjom khwalicž: „Jedyn dżeń w twojich pschitwarkach je lěpschi, dyžli hewak tawsynt?“ Tak psalmyspěwar rjeknje, hacžrunjež žmě jenož do pschitwarkow žwjatnizy sastupicž. Nasche Boże domy žanych pschitwarkow nimaju, my žměmy do žwjatnizy žameje sastupicž. Sa to pak žu nasche Boże domy žame pschitwarki, mjenujzy pschitwarki njebjež, pschitwarki dokonjaneje žwjatnizy. Hischcže njeje žo nam sjewiła zyła kražnoscž a polnoscž toho, schtož je Bóh pschihotował tym, kotsiž jeho lubuja. To pak nasche wjeżele pschikrótschicž nježmě. Pschetož my w pschitwarkach stejimy, s kotrychž junu do najžwjeczischeho póńdżemy. Hdyž je pak hižo tu tak kražnje bydlicž, kak rjenje budže hakle tam, hdyž žo junu sawěschk, kiž najžwjeczische pschikrywa, sběhnje!

Tuž daj Bóh, so by Boži dom, kotrehož dla žo kermuscha žwjecži, pschezo dale a wjazy sa naž był, schtož bycž ma: lubosne wobydlenje, městno, po kotrymž žebi duscha žada a w kotrymž žo wutroba wježeli, so bychmy tež junu pschischli do toho wobydlenja, wo kotrymž budže w najwyschschej myžli rěkacž: Derje tym ludžom, kotsiž w twojim domje pschebywaju; cži khwala cže wěcžnje. Hamjeń.

Na kermuschu (24. X. 1926).

1. kn. kralow 8, 22—30:

Zyrkej — žwěcžnik Božeho mjena.

Hłóž: Jesu, moja wježelosco! 2c.

Zyrkej žwěcžnik Boži je,
hdžež žo błyschczi widom-
Knjesowa cžesczž na semi; [nje
Bóh žo tudy pschekražni.

Njebjo stoł je kražnoscže
jeho, semja podnožk je;
wopschijecž pak njemóża
jeho žame njebjeża.

Zyrkej, khěża sachodna,
sa dom Boži twarjena,
mjena Božeho dom je,
hdžež Bóh žam ma bydlenje.

Khwalenje a modlenje
žłyschecž wěrjazych w njej je;
k Bohu cžłowjek bliži žo,
kralej raja wěcžneho.

S próstwu Boha nadběha,
so by jeho dobrota
khudemu žo kražniko,
pomoz jemu skicžika.

Dżeń a nóz je hotowy
pomhacž Wóczez mikostny
dżeczom cžłowjskim Ssyna dla,
— to je jeho dobrota.

Jesuž wyschschiměschnik je,
jeho mjeno spomóże;
hdžež cžesczž jeho pschebywo,
nam žo sbožo dóstawa! —

M. U.

Zyrkej a stat.

Reformaziski žwjedżeń a njedżela 31. oktobra je sa Sakśku sdobom wólbny dżeń. Nowy krajny žejm žo woli. Tuž postaraj žo kóżdy kschesczijanszy smyžleny cžłowjek sa to, so tuta wólba bywa we wěstym smyžle reformazije w Sakśkej! Dži a wol tak, so wuswolisch žobu tajku wjetschinu žejma, kotraž ma srosum a wutrobu sa naboženu, wěru, pobožnoscž, kotraž wě, so trajazy nowotwar wěrneho sboża sa nasch lud jenož móżny na sakładże kschesczijanskeje wěry! A k tomu hischcže něschto: Nowy žejm směje žobu jednacž a rosžudżicž wo rosrunanju stata a zyrkwje, kotrež s dželenja stata a zyrkwje scžěhuje. Stat je žo — kaž tež zyrkej — podczinżnył rosžudej wulkostatneho žuda w Lipsku, a tutón je postajił, so ma sakski stat jenotliwym wožadam płaczicž pomozny pjenjes k farskim dokhodam, a so ma stat dale to, schtož žu hacž žem hamtszy hejtmanojo a Budyschske wokrježne hejtmanstwo jako stawy zyrkwineho sarjadnistwa žobu sa zyrkej dželake, zyrkwi s pjenjesami sarunacž. To je wužudżene. Kak wulke tute sumy budżeja, njeje hischcže wujednane. To směje cžinicž nowy žejm. A to budže cžinicž s dobrym wuspěchom sa zyrkej a sa zyły kraj a lud a jeho žiwjenje jenož tón žejm, w kotrymž skutkuja sastupjerjo, kotsiž maja srosumjenje a wutrobu sa zyrkej a naboženu, sa pobožne žohnowane žiwjenje w kraju a ludu. Tohodla mamy wolicž sastupjerjow tych stron, kotrež žu sa zyrkej a naboženu, sa kschesczijansku wěru, a niz sastupjerjow tych stron, kotrež pschecžiwo zyrkwi a wěrje wojuja abo kotrež — kaž žo to sda — praja, so je naboženu pobocžna abo privatna wěz. Wolicž pak mamy hicž wschitzy! Pschetož to na sadwělowanje podobne prajenje: „To wscho niczo njepomha, niczo njepscheměni!“ je pscherada žameho žo a zyrkwje a naboženy a sboża. Dži ty, a ty pomhasch, so to lěpje! Njeńdżesch-li, sawinujesch, so to niz lěpje, so to hubjeńscho, a nimo toho wsdasch žo s tym, so njewolisch, wscheho prawa, žoburěczecž w tutych wězach! —

Dotalne sakońske kopjeno nascheho krajneho konsistorija je tež s 1. oktobrom žwój titul pscheměniło. Rěka nětk: „Kirchliches Gesetz- und Verordnungsblatt der Evangelisch-lutherischen Landeskirche des Freistaates Sachsen.“ Prěnje czisło tuteho kopjena bu 18. oktobra wudate. Kopjeno ma žo kaž dotalne na póscže skasacž.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza bě ſa dźeń 14. oktobra ßwoje ßobuſtawy na Michalſku ſhromadźiſnu ſwołała. Tuta měješe woßebity wuſnam: Sserbſki duchowny ſ pruſkeje Lužizy bě pſchitomny, a to knjes farař Mahlink-Laſowſki. Tutón bě woßebje pſchikhwatał, ſo by ßo ſ naſchim dźěłom ſa nowy wudawk ßerbſkich ſpěwarſkich ſeſnał. To je dźěło, kotreż ma wěſo ważnoſcź też ſa pruſku Lužizu a kotreż ßebi ża̍da, ſo by też tuta ßobu dźěłała. — Po ſawodnej modlitwje ſpominaſche pſchedßyda, k. farař Domaſchka, k. fararja Mahlinka poſtrowiwſchi, na tych mjes nami, kotſiž k 1. oktobrej a w běhu lěta ſ farſkeje ßłużby na wumjeńk dźěchu. Ssu to tſjo: kk. fararjo Matek-Bartſki, Handrik-Huſcźanſki a Rjeda-Budyſchſki. Pſcheje jim ſa wjecźor žiwjenja pokoj a Boże žohnowanje. Na to ſaběrachmy ßo ſe wſchelakimi nadawkami a praſchenjemi konferenzy: Naboža wottorhanſka protyka ßo ſa lěto 1927 njewuda. Knihowne towaŕſtwo je ßo wulkich wudawkow bojało a toho, ſo ßerbſki lud to njeby ſapłacźicź mohł. My ßebi myßlimy, ſo je ßo w tym myliło. Pſchetoż telko dyrbjał a dyrbi naſch ßerbſki lud, kotrehoż ḱhwalba je ta, ſo je pobožny, tola hiſchcźe měcź, ſo ßebi ßerbſku wottorhanſku protyku kupi, kotraż by jemu dźeń wote dnja ſe ſcźěny prědowała Boże ßłowo. Myßlimy ßebi, ſo ſ nami wulki dźěł naſchich Sserbow wobžaruje, ſo 1927 žaneje ßerbſkeje nabožneje wottorhanſkeje protyki njedoſtanje, Ale wſchak tak naprawjena dyrbjała bycź, ſo ma kóždy dźeń ßwoje ḱopjeńko, a niz tak, kaž ta ſa 1926, kotraż je też hižo pod wliwom bojaſliweho lutowanja cźerpiła. A tuto je naſch ßerbſki lud ſawinował, dokelž naſhonjenja wobßwědcźeja, ſo w nim jich wjele, kotſiž nimaja niczo abo tola niz wjele wyſche ſa nabožne ßerbſke ſpiße a knihi: pſchirunaj „Pomhaj Bóh“, „Mißionſki Poßoł“, „Domjazy prědař“ atd. A to je wulzy wobžarujomne a to cźim bóle tohodla, dokelž widźimy, ſo ßu tu ſa němſke podobne wězy mjes Sserbami pjenjeſy a ſa wſchě móżne druhe wudawki. Tak je ßo naſche ßerbſke knihowne towaŕſtwo rosßudźiło, ſaßo „Bibliſki pucźnik“ ſa 1927 wudacź. Jón pſchihotuje k. farař Mróſak-Bartſki. Ssnadź ſ naſchich ßerbſkich woßadow w Sakſkej a Pruſkej k tutej wězy kaž też ſcźěhowazej hłoßy wußłyſchimy, kotreż ßo ſprawnje wupraja a pſchecźa pſchinjeßu. — Tuta druha wěz je „Domjazy prědař“; jeho druhi dźěl je hotowy a ßo ſa 2,25 hr. pſchedawa. S jeho prěnjeho dźěła je tu też hiſchcźe mnoho knihow; tute doſtanjeſch ſa 2 hr. Ale ſapočzatk pſchedawanja, kotreż je knihowne towaŕſtwo też ſ rosnoſchowanjom ſapočzało, je pokaſał prjedy naſpomnjene naſhonjenja. Tuž njech naſchi Sserbja pokaſuja, ſo je to ſmyſlenje a ſo woni chzedźa wſchitzy jenak měcź we ßwojim domje „Domjazeho prědarja“ a ſ nim ßebi w domjazych nutrnoſcźach po waſchnju naſchich pobožnych ßerbſkich prjedownikow prědowacź dacź Boże ßłowo. Knihu kupicź je ßo woßadnym też położiło ſ tym, ſo ßerbſke fary tute knihi we woßadach pſchewoſmu a je też do woßadow po móżnoſcźi roſeſcźelu. Tuž njech kóżdy ßo na ßwojeho woßadneho fararja wobrocźi, kotryž ſměje knihu na ſkładźe abo ju jemu wobſtara, a to też hiſchcźe prěnju połozju ſa toho, kotryž ju njeby hiſchcźe měł. Pſchi tym dyrbi kóżdy to wopomnicź, ſo je ſhotowanje tutoho druheho ſeſchiwka ßebi wulki pjenjes žadało, kotryž ma ßo hiſchcźe ſapłacźicź a kotryž kóżdy měßaz wulku dań naczini. Prěni dźěł ma, kaž drje je ſnate, ſcźeńſke prědowanja hacź k druhemu ßwjatemu dnjej ßwjatkow, druhi nětko hakle ſhotowjeny dźěł ma ſcźeńſke prědowanja hacź ke kónzej zyrkwineho lěta. — Dale mějachmy ßo ſaběracź ſ naležnoſcźemi, kotreż ßu we woßadach a w ſjawnoſcźi kedźbliwoſcź ſbudźiłe; ßu to ſapokaſanja ßerbſkich duchownych w naſchich woßadach; pſchi tutych ßo njeje tak na wobſtejnoſcźe ßerbſkich woßadow dźiwało, kaž by ßo to po ßerbſkim pſchecźu a žadanju dyrbjało. Wobſamknu ßo, pola wyſchnoſcźe wo tym jednacź. To ßu pſchezo nowe naſtorki k tomu, ſo Sserbjo a ſ nimi ßerbſka prědarſka konferenza, kaž je wobſamknyła, pſchi tym woſtanje ßebi žadacź ßerbſku ſuperintendenturu, t. r. ſjednoczenje wſchěch němſko-ßerbſkich a ßerbſko-němſkich woßadow do jeneho zyłka, kotryž by pod dohladowanjom ſuperintendenty ſtał, kotryž je ßerbſkje rěcźe mózny. — Poßlednja hłowna wěz naſchich jednanjow bě ſaßo wudawk ßerbſkich ſpěwarſkich. Wobſamknjenja poßlednjeje konferenzy ßo wobkrucźichu, tola njepokrocźichmy dale, ſchtoż dyrbimy wobžarowacź. Ssu tola dotalne ſpěwarſke hacź na něktore ſeſchiwki rospſchedate. Schto potom, hdyž lěto dołho abo dwě — na wjazy nochzemy myßlicź — ßo njemóża žane ßerbſke ſpěwarſke pſchedawacź, woßebje niz k jutram, hdyž naſchi młodźi ke konfirmaziji du? To je wulzy ważne, haj mohł po ßłowje prajicź, ßmjercź ważne praſchenje ſa naſch ßerbſki lud. Tuž njeßmě konferenza, kotraż ma dźěło w rukomaj, ßo komdźicź, dorjadowacź tutu wěz, a to woßebje jeje pjenjeżne nadawki a potom cźiſchcź, a ßerbſki lud ma ßobu tutón nadawk na ßo wſacź a ßo ßobu prózowacź, ſo ßo bórſy dokonja. K tomu ßłuſcha mjes druhim pak też to, ſo ßebi ſtarſchi a dźěcźi waża ßwoju macźerńu rěcź, ſo dźěcźi w nabožnych hodźinach ßerbſki wuknu, ſo na ßerbſku pacźerſku wucźbu khodźa, ſo k ßerbſkej konfirmaziji pſchińdu, ſo naßerbſke Boże ßłużby ßwěru khodźa, kaž ßu to naſchi pobožni prjedownizy ßwěru cźinili. So ßo to wjazy tak njeſtawa, kaž by to dyrbjało, wo tym ßwědcźa licźby pacźerſkich dźěcźi w jenotliwych woßadach. Sserbjo, ßerbſzy ſtarſchi, ßerbſka młodźina, njeſapomńcźe ßwojich wótzow rěcź a wěru a to, ſo jenoż w macźerńej rěcźi ſnajwjetſchim žohnowanjom wužiwaſch bibliju, Boże ßłużby, modlitwy!

Kermuſcha. Naſch nedźelnik „Pomhaj Bóh“ ßwjecźi dźenża ſe ßwojej daloko a ſchěroko rospróſchenej woßadu ßwojich cźitarjow kermuſchu, jej dźerżo kermuſchne prědowanje, ſ njej ſpěwajo kermuſchny kěrluſch. So bychu ßebi Sserbjo ſtajnje ważili kermuſch ſa to, ſchtoż chze bycź: ßwjedźeń woßadneho Božeho doma a ßwójbny ßwjedźeń! Tu we ßwójbje a domje hromadźa ßo ßwójbni a pſchecźeljo a wobnowjeja ſwjaſki pſchecźelſtwa a ſnajomſtwa, tam w Božim domje wobnowjeja wſchitzy hromadźe ſwjaſki kſcheſcźijanſkeje wěry. Tajka kermuſcha je potom też wjeßeła kermuſcha! — Kermuſche, kotreż budźa dźenża ſa tydźeń, 31. oktobra a 1. nov. ßwjecźene, budu njedźelu wo něſchto komdźene ſ wólbu do ſakſkeho ßejma. Ale njech runje kermuſcha, ßwjedźeń kſcheſcźijanſkeho Božeho doma, wſchěch namołwja a nuſuje, hicź wolicź a to tajkich ſaſtupjerjow, kotrymž je Boži dom a kſcheſcźijanſka wěra hiſchcźe drohe kubło! Tohodla njech ßebi naſche macźerje a hoſpoſy telko cźaßa woſmu, ſo wola, a ſo wola kſcheſcźijanſzy myßlenych ſaſtupjerjow, a runje tak njech też kermuſchni hoſcźo wólbu njeſkomdźa; njech wola pak domach prjedy hacź na kermuſchu du, abo na kermuſchi, ßebi wobſtarawſchi pſchepokaſanje! Wolicź! budź heßło!

S **Michalſkeje woßady.** Naſche druhe farſke měſto je ßo wupißało w prěnim cźißle noweho ſakońſkeho ḱopjena naſcheje krajneje zyrkwje. Nadźijomnje je móżno, je bórſy ſe ßerbſkim duchownym wobßadźicź.

S **Rakez.** Wuſnamny dźeń běſche njedźela 10. oktobra ſa Rakecźanſku zyrkwinu woßadu. Po hórkich naſhonjenjach a dwělach ſcźini ßo to ßłowo wěrnoſcź: knjes farař Riota bu jako duſchepaſtyŕ tu ſapokaſany. K porjeńſchenju Božeje ßłuż-

by wuspěwa žónski chór: Khwal toho Knjesa. Swoju sapokasansku rěcž sapocža k. zyrkw. radźiczel Rosenkranz se žłowami: Knježe pomhaj, Knježe, daj žo derje radźicź. Wožady pschecże je žo nětko dopjelniło, stejimy sažo na semi porjada. Pschi sapokasanskim akcże farař Mrósak jako assistent žobu kšutkowasche. Zyrkwinšzy smyžleni žobustawy wožady běchu zyrkej s pletwami rjenje wupyschili. Na to dźerżeše sapokasany k. farař Riota žwoje nastupne prědowanje, hdyž běsche najprjedy wožadu postrowił, po žłowach Sjew. Jana 3, 11: Dźerž, schtož masch, so by nichtó twoju krónu njewsał. Dźerž. schtož masch, luby kschecźijano. Dźerž žo ke Khrystušej, dźerž žo k twojej zyrkwi, lubujcże žo mjes žobu jako kcheścźijenjo. Dźerżcże žebi žwoju wěru, žwoju narodnoscź, hdźež jene padnje, padnje to druhe žobu. To žu tak někotre žłowa a žady s jeho prědowanja. Sserbjo, sakhowajcże žwěru žwojich wótzow rěcž a wěru — nadźijomnje jeho žłowa wothłóž we wutrobach hischcże dobrych Sserbow namakaju. Fararjej Riocże pak spožcž Bóh móz a dobru strowoscź, so by mnohe lěta we naschej wožadże se žohnowanjom skutkowacź mohł. D.

S **Lubija.** Njedźela 17. oktobra stejesche sa Lubij a sa Lubijski zyrkwiny wokrjeż a tak dozyła sa sakšku Lužizu pod znamjenjemi noweho cžaża, noweje zyrkwineje wustawy. Jeho Magnifizenza k. krajny biskop dr. Jhmels bě pschikhwatał, so by w Mikkawschowej zyrkwi wožrjedźa duchownych a sastupjerjow zyrkwineho wokrjeża a psched wožadnymi sapokasał prěnjeho ephoruża abo superintendentu we Lužizy, k. fararja primariuża Franku-Lubijskeho do noweho sastojnstwa a dźěła. W žwjedźeńskim cžahu cžehnjechmy s k. krajnym biskopom do Božeho doma, kotryž bě hižo połny kemscherjow; běchmy 28 duchownych a 300 sastupjerjow s wokrjeża, mjes nimi też k. zyrkwiny wokrjeżny rada dr. Thomas. Boża žłužba bě žwjatocžna a s wjele hudźbnymi a spěwnymi pschednoschkami wudebjena. K. krajny biskop sakoži žo na žamžne žłowo, s kotrymiž bě 1. oktobra krajnu zyrkej strowił: „Hlaj, ja cžinju wschitko nowe!“ a pokasa, so je tu swonknje w zyrkwi nětk wot 1. oktobra žem wjele noweho, woženbje we Lužizy; też tuta Boža žłužba je prěnjotna jako tajka a tuž zyle něschto nowe. Ale wo wjele važnische je to, so nětk też to žiwjenje zyle nowe, wobnowjene w jenotliwych, we woženadach, we zyłej zyrkwi, a to wukhadźaze se nutrneho pokucźenja, w kotrymž žo to stare hrěschne mori, s kotrehož to nowe stawa. Pschi tym wupraji też tole: Duzy s Drježdźan — k. krajny biskop pschijěždże ½9 hodź. s autom do Lubija — je pytnył, so je bywało tych, kiž njedźelu dźěłachu, mjenje a mjenje, cžim bliže je pschischoł k Lužizy. Wón žo k woženadże a k sastupjerjam s khutnym praschenjom wobrocźi, hacž je to woprawdże tak w naschich woženadach, hacž žo njedźela žwjecźi jako dźeń Knjesowy, hacž žo też domjaze nutrnoscże dźerża. Jako biskop a duschepastyr rěcżeschе k. dr. Jhmels k woženadże, k duchownym, k woženadnym sastupjerjam a k. superintendentej, kotryž psched nim pschi Knjesowym woltarju stejesche. Kóždemu měješe kražne žłowa a khutne nadawki žobu dacź do woženobinskeho, žwójbneho, woženadneho žiwjenja. Woženada poželuchasche hnuta a nutrna; žłowa dźěchu k wutrobam, a nadobna postawa nascheho cžeścźowneho knjesa krajneho biskopa je zyle wěscże s wulkim wliwom na jich wjele, haj wschěch była. Skónczíwschi žwoju rěcž, swjasa noweho ephoruża se žwjatocžnym žlubom a požohnowa jeho se žwjatym požohnowanjom. W žwojim nastupnym prědowanju prědowasche k. superintendenta wo njedźelskim tekscże s Kol. 3,16 a staji žwoje wukožowanja pod to žłowo: „Na cžo mam ja jako superintendenta kedźbowacź.“ Na to, so by žłowo Khrystušowe bohacże mjes wami bydliło a wy na njo sałożeni byli, so žo wy mjes žobu napominacże, twaricże a so žu wschudźom namakacź sbóžne wutroby. Pschi tym dótkasche žo tych wschelakich polow a žrědkow, kotrež tu žu we wokrjeżu sa to, so by tu kscheścźijanske žiwjenje było: pschipowědanje Božeho žłowa, modleńske hodźiny, rěcżane a pišne žłowo, towarstwa atd. ¼12 hodź. bě Boża žłužba, kotraž bě žo 9 hodź. sapocżała, skónczena. W Janowej zyrkwi cżakachu hižo dźěcźi na k. biskopa; běchu žebi ju rjenje wupyschiłe a witachu k. biskopa pschi durjach s róncžkami a kwěcżelemi, kaž bě jeho też hižo dźowka druheho Lubijskeho fararja pschi pschikhadże s róncžkom a s kwětkami powitała, kaž też mandźelsku nascheho evangelskeho knjesa biskopa. Też sa dźěcźi měješe k. dr. Jhmels rjane a na dźěcźazu wutrobu skutkowaze žłowa. Tute žu žo zyle wěscże kaž do zyła zyły wustup knjesa krajneho biskopa dźěcźom hłuboko do wutroby sapiłałe a niz jeno dźěcźom, ale też doroscźenym, kotsiž też wonkach duzy po haży a pśches naměstno knjesa biskopa cżeścźownje strowjachu, bywajo tam po Božich žłužbach w nahladnych žyłach shromadźeni. — Wobžarujemy, so njebě k. biskopej mózno, jenotliwe woženady wokrjeża wopytacź, kaž bě najprjedy wotmyžlene, dokelž měješe 18. oktobra hižo saža važne dźěło we wjecźornej Sakskej. Nadźijamy žo, so žo to bórsy ras smózni. — Tak mamy we Lužizy nětk prěnjeho superintendentu. Tjo maja hischcże pschińcź. Njech žo też nětk nadźije dopjelnja, kotrež ma jich wjele sa pschichod tutoho noweho porjada dla. Hewak by schkoda było, so bu stare dobre powalene a niz lěpsche sa to postajene. —

S mišionstwa.

Nowe žiwjenje žo hiba! to je znamjo nascheho mišionstwa. Pod tutym steji też nasche mišionske dźěło w Afriziy pschi Kilimandjaro. Najnowischa rosprawa s tuteho mišionskeho pola žwědcźi wo tym. Hdyž s njeje někotre liczby podamy, njesabudźemy na to dopomnicź, so tam mišionstwo hakle 30 lět dołho dźěła a so je s tutych 30 lět tjecźina pod znamjenjom wulkeje wójny stała.

Tute mišionske polo, — Kilimandźaro, Meru a Parehory — ma 128 rumnoscźow sa Boże žłužby a schule, 119 schulow, 196 domorodnych wucźerjow. W pscherěšku maja tam 13 977 kemscherjow. W sańdźenym lěcże žu tam 1108 pohanow wukschcźili; kscheścźijanskich duschow licźi žo tam 9 285; sa kschcźenizu pschihotuje žo jich 2 563; do schule khodźi jich 1 888 kscheścźijanskich a 6 685 pohanskich schulerjow.

Pschi horje Kilimandźaro je też seminar sa wucźerjow. 15. februara bě tam pruhowanje sa tych, kotsiž chzychu do tuteje schule pschijecźi bycź. Pschi tym bu jich 75 młodych mužskich pschijatych. Tutón seminar wjedźetaj dwaj mišionaraj, a to jedyn němski a jedyn amerikanski. Seminar dźiwa woženebje też na roswucźowanje w hudźbje. Psched krótkim dosta schula s Lipska 12 hußlow; nětk buchu tam tsi harmonije wotpóžłane. Dyrbisch žo dźiwacź, kak jara žo wucźomzy sa hudźbu sajimuja.

Listowanje: D. w R. Wutrobny dźak sa rosprawu; proschu wo to, so byschcże powěscże a rosprawy wo woženadnych a zyrkwinskich podawkach też do nascheho njedźelnika podawali. Red. — R. w R. sa reformazijski žwjedźeń. — R. we W. sa 23. po žwj. Tr. — K. w K. sa pokutny dźeń (24. po žwj. Tr.).

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noženacźizach.

Cžišło 44.3

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Oerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **31. oktobra 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžiischczernje a kniharnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kózdu sobotu a płaczi běrtletnje 78 słotych pjenjezłow.

22. njedźela po swjatej Trojizy.

Sswjedźeń reformazije.

Sazo ras su naš dźenża swony wołake kemschi, so bychmy spominali na wulki skutk naschich wótzow, na tak rjez najwjetschi dźeń nascheje evangelskeje zyrkwje, pschetoż na nim swjeczi narodniny. To je kaž w žiwjenju cžłowjeka wjeżoły dźeń a tutón dźeń chzemy, dokelž je wschak narodny dźeń zyrkwje nascheho knjesa Jesom Khrysta, s tym swjeczicź, so se swjateho pišma słyschimy sbožopschecza, kotrež nam s Pawołeho erta wěnuje w 1. liscze na Kor. na 1. stawje wot 10—15. schtucžki:.....

Woprawdże sdobne pschecza, kotrež Pawoł tu sa swoju korintsku wożadu wupraji. Kajke srosumjenje sa wobstejnoscze we wożadże pola njeho namakamy. My wschitzy wěmy, kak tehdom w Korincze bě. Zyła wożada bě pschez nětkotrych njewědomnitych muži roshorjena a s połnym prawom dyrbjesche Pawoł so bojecź, so zyłe jeho wulkotne dźěło we Korincze saźo rospadnje. A schto to nětk swojej wożadże pische? Pokasa jej, kajke wulke kubło je so jej po prawom se knjesom Khrystuźom dostało. Tajke wulke kubło pak žaden tež dźakomnoscź tych, kiž jo nětk maja. Tuta dźakomnoscź we Korincze pobrachowasche, město njeje bě tam swada mjes wěriwymi; to na žadyn pad rjenje njebě. Tak klinczi pschez nasch tekst namołwjenje, tež niz se słowami, tak tola po myźle, k wutrobnemu dźakej pschecźiwo Bohu, k dźakej, kiž so wuskutkuje w jednocze mjes sobu a w jednocze s druhimi kschescźijanami. Pawoł tu njeje swarił na Korintiskich, jenoż s krutymi a tola lubymi słowami je jich na jich winowatoscź kedźbnych cžinił. Wěmy, so je s tym skónczńje dobył na Korintiskich wutrobach. Dźenża je nětk pola naš skoro runje tak, kaž tehdom w Korincze. Wschudźom hara a swada a žana jednota mjes nami. Tak chzemy tež my ras spytacź se Pawołowymi słowami, chzemy so wodźicź dacź wot njeho k dźakomnoscźi a pschez to k jednocze mjes nami wschitkimi.

Dźak budź Bohu, to s wulkimi pišmikami nad dźenźnischim dnjom so błyschcźi. Schtó tež njeby to dowidźił? Hladajmy jenoż ras wróczo do prjedawschich naschich cžaźow. Njeje to runje to ssamźne było, kaž pola Korintiskich? Tamni běchu w cžěmnoscźi pohanstwa sedźeli a nětk pschez Jesom Khrysta wumóženi k dobremu. W putach hrěcha běchu swjasani — bjes toho, so bychu něschto k tomu pschinoschowali, pschiińdże knjesowy japoschtoł k nim a prěduje jim słowo wo sbóžnoscźi pschez Jesom Khrysta. Njedyrbjeli dźakomni bycź? Haj kaž deschcź nimo dże, tak dźěsche tež jich swada nimo a se dźakom pschipósnawachu to, schtož bě Knjes na nich cžinił. A dale so lětstotki minychu, žadyn Pawoł wjazy njebě, kiž by se swojim Bójskeho ducha połnym słowom žołmy roshorjenoscze, kiž Bohužel husto doscź swoje městno mjes kschescźijanami namakasche, wuhładkowak. Tak běchu cźi, kiž dyrbjeli ludow na swěcze k Bohu wjescź, sami bjesbóžni a hordźi, na swětowu móz myślazy ludźo. Kóždy chzyschе prěni bycź, najwjazy jich njemyślesche na knjesa Jesom Khrysta a jeho kralestwo, ale na to, kak bychu swoje semske kubła tak pschisporjeli, so kóždy namrěwz k swojemu pschiińdże. Haj swětne myźle běchu sacźahnyłe do zyrkwje Khrystuźoweje. Hischcze hórschi bě njedostatk, hacž tehdom w Korincze. Ale tež tu pomhasche Bóh swojim swěrnym, kiž njeběchu wschě saschli,

w najwjetschej nusy sczele jim profetu, kiž s móznym ßłowom, jemu też wot Boha datym, zyrkej sa jejneho knjesa saßo dobu.

To bě nasch reformator Měrczin Luther. Sa njeho mamy dzenßa Bohu ßo dzakowacz a jemu khwalbny khěrlusch spěwacz. Pschetoz, kak by ßo nasche kschescźijanstwo dale wuwiwako bjes njeho? Njechamy na tuto praschenje wotmołwicz, wschak móże kóżdy ßej ßam to dalsche myßlicz. Ale wscha ßwobodnosczu by ßo rosteptała a sniczika. Temu ßamßnemu, czomuż bě Pawoł tehdom w Korincze sadźěwał, też reformazija sadźěwasche: so by kschescźijanstwo, kiž chze człowjekow wußwobodźicz, jenoż k starym putam nowe pschidako. Wěso ßu naschi wótzojo krucze wojowacz dyrbjeli, ale wěmy, so ßu to rady czinili sa ßwjatu wěz ßwojeho knjesa a Sbóżnika. Haj hdyż ßej ras pschemyßlimy, kajke a kelko sadźěwkow mějachu pschewinycz, stejimy s dźiwanjom psched wulkim skutkom a praschamy ßo s połnym prawom, hacz ßmě nasch dźak sa to wscho jenoż w tom wobstejecz, so dźakomni na nich spominamy, abo hacz njeßmě wjele bóle nasch dźak tola kusk hinaschi bycz a ßo na druhe a hinasche waschnje pokasacz. Hdyż kóżdy evangelski kschescźijan dzenßa pschi rospominanju evangelskeje reformazije k tutomu praschenju pschińdże, to ßo w tom pokasa, so njeje w dołhich lětach Lutherowy duch mjes nami haßnył. Daj Bóh, so bychmy wschitzy ßebi wědomni byli wulkeje powinnosczе, kiž w tom wschěm sa naß leži.

Tak chzemy ras spytacz na sakładze nascheho teksta na tuto praschenje wotmołwicz. Jedna wulka myßl czehnje ßo psches Pawołowe ßłowa, je to napominanje k jednocze, kaž hižom prajachmy. A w tutom napominanju leži woprawdże wotmołwa na nasche praschenje. Kóżdy to s lohka dowidźi. — Jednota mjes nami dyrbi bycz s dźakom, kiž Bohu woprujemy sa to, so je nam ßwětło ßwojeho ßłowa saßo darił. Nětko pak ßo njetrjeba prajicz, so tuta jednota mjes nami daloko a schěroko njewobsteji. Hdyż w nětczischim czaßu wjazy njeje swadow na nabożinskem polu, tak ßu tola swady wo druhe wězy, kiž pak też slě na nabożinske żiwjenje skutkuja, dokelž człowjekam szyła sajim sa nabożinu wosmu. Tak kóżda njepschesjednosczu schkoduje naschemu powołanju jako kschescźijenjo. Tohodla klinczi dzenßa na dnju wobnowjenja nascheje zyrkwje wołanje w naschich rynkach wo wobnowjenje nascheho żiwjenja tak, so njeby mjes nami żana swada a żana hara wjazy była. Niz nowa zyrkej czini nowych człowjekow, ale nowi człowjekoju wuczinja nowu zyrkej. Hdyż też tak je, so wschitku móz k nabożinskemu żiwjenju jenoż psches kschescźijanstwo a psches kschescźijansku zyrkej dostanjemy, tola pschi tom wostanje, so njemóże zyrkej człowjeka wobnowicz, hdyż w tutom człowjeku sałożne wuměnjenja sa nowe, nabożinske żiwjenje njewobsteja. K tutym wuměnjenjam ßłuscha na prěnim městnje wola k jednocze s druhimi, kiž ßamßne saměry dozpěcz pytaja. Tohodla sjednoczimy ßo mjes ßobu, rěczimy jenajke ßłowo a njedajmy rosdźělenje mjes nami bycz. Psches to budźemy dale twaricz na twarje, kiž je tehdom reformazija sapoczała. Pschetoz dotwarjeny zyły nowotwar hischcze dawno njeje, to hakle budże, hdyż budu wschitzy kschescźijenjo sahorjeni sa wěrne ßłowo Khrystußowe sastupicz, niz jenoż s ertom, ale se skutkom.

Tak móżemy prajicz: hdźeż ßo czini Jesußowa wola a ßo czini po jeho ßłowje, tam je reformazija w zyrkwi dobyła. Kak ßo tuta zyrkej mjenuje, to niczo k wězy njeczini, wschak njeje, kaž Pawoł praji, Khrystuß rosdźělenу. Hacz by móżno było, wěrnosczu wo Khrystußu na wschelakore waschnje měcz? Ně, knjesa Jesuża pak masch, pak nimasch. Tohodla a dokelž chzemy człowjekojo bycz, kiž woprawdże Jesuża pytaja s zyłej wutrobu, njedyrbimy ßo wotdźělicz wot druhich, kiž jeho runje tak pytaja, kaž my, ale dyrbimy jim ruku dacz, njech wulke krajiny abo zuse rěcze naß rosdźěla, to jene jeniczke, wěra do Jesom Khrysta, dyrbi naß jednoczicz, ale też tuta wěra je jenoż jeniczka, kaž ßo namaka w ßwjatem pißmje bjes pschidacza człowjeskich myßlow a sakonjow. Tak pokasa ßo mjesa, kiž wscho wobmjesuje, schtoż jenoż Khrystuża pyta, ale wscho wusamknje, schtoż tak pódla też to ßwoje pytacz chzyło. W tutych mjesach chzemy ßo prózowacz wo nowu zyrkej, kiž ßo nam pokasa w tsecźim stawje nascheje wěry. Luther je nam pucz k tutej wscho wopschijazej zyrkwi wurubał psches to, so je „ßamowosbożazu“ zyrkej jako njemóżnosczu pokasał. Haj knjes Jesuß Khrystuß da ßo wot kóżdeho namakacz, kiž ßo ßwědomnje prózuje, wón njecha rosdźěleny bycz, ale je pschischoł, so by sbóżnych czinił wschitkich, kiž do njeho wěrja, jenoż wěry dla bjes sakonja skutkow.

Knjeże Jesom Khryschcze, pomhaj nam k tutej wěrje!

Hamjeń. R. w R.

Na reformaczijski ßwjedzeń.

Sjew. Jana 14, 6. 7:

My mamy „wěczny evangelij“! —

Kłóß: Jehovah, tebi chzu ja spěwacz! ꝛc.

My wěczny evangelij mamy!
— je halelujah nasche wyskaze,
hdyż dźakni dzenßa spominamy
na skutkowanje Boże widomne,
kiž reformazija je zyrkwina,
nam dobyła psches ßłużbu Luthera.

A sczinjena je krocżel nowa
nět lětża k połnej wěryßwobodże,
hdyż zyrkej lutherska naß woka
se ßwojej wustawu do ßłużby luboscze,
kiž wopokasmo wěry żiweje
a widome je pschezo ßwědczenje.

Sso raduj, zyrkej Boża ßwjata,
dźi do dźěła a s Knjesom dobywaj!
Cźi s nim je bróń a ßylnosczu data,
— na njeho dowěrjenje ßwoje staj;
wón wodźi jako rycżeŕ Boži cże
a k dobyczu też wěscze dowjedże!

Wschak wěczny evangelij mamy,
kiž pschipowědacz ma ßo na semi,
so narodam a ludam damy
wschěm sbóżne poßelstwo my sbożowni,
kak dobył rycżeŕ Boži Jesuß je,
nam wumożenje dał a żiwjenje.

Hlej! jako jandźel ßwětła czehnje
dźěł prědowanje evangelija
psches ßwět nět w Jesußowem mjenje
a sbóżnosczu ludam khutnje poskicza:
Sso Boha bójcze, czesczu jom' dawajcze,
hdyż ßudźenja czaß jeho pschischoł je!

A s modlenjom ßo pokorjejcze
psched nim, kiž żórko ßam je żiwjenja,
we ßłużbje jeho ßwěrni stejcze,
kiž zyłej stwórbje ßwojej wodych da!
— tak klinczi kěrlusch evangelija,
kiž do ßwěta k wschěm ludam wukhadża.

Tuż halelujah saspěwajmy,
kiž psches Khrystuża wumożeni ßmy,
a s hłoßom wyschschim sawyskajmy,
hdyż wuhlad wotewrja ßo radostny:
Psches ßwět a cżěßnosczе cżěŕ nascha dże
sa Jesußom do raja kraßnosczе! — M. U.

Nasyma.

Nasyma tu je, a to rjana žłónczna po tak njewobstajnym a dźiwnym wjedrje lěcza. Ale njech tež žłónczna, jeje prědowanje je tola khutne. Přěduje nam nasymu cžlowjeskeho žiwjenja, tón cžaž tych žnjow, kotrež cžlowjek wjazy njeżněje, ale něchtón druhi je žnjeńzał, Bóh tón Knjes. Cžlowjek žam je płód, kotryž žnjeńzał njebjeski pschińdże pytacź. A jenoż dobre, strowe płody žo jemu spodobaju!

Kak je to lětża w nasymje! Hdyž psches pola dźesch a widźisch ratarjow běrny sběracź, widźisch też, kak woni lětża s městnami wjele tutych płodow precž mjetaja: žu cžorne, žu shniłe, njehodża žo trjebacź. Tak budże to też junu, hdyž tón Knjes pschikaże jandźelam — žnjeńzarjam hicź na polo a sběracź a hromadźicź dobre płody a precž cźiskacź, schtoż njedobre, njehódne. Schtoż pak dobre a hódne, budże hromadźene do Božich bróżnjow.

Dwojake to prědowanje: Jene je połne hroženja a struchłosćże, to druhe luta luboscź a radoscź. Nasyma je, a to nasyma tuteho lěta, kotrež pschinjeżko tak wschelakore žně! Srosum tuž snajmjeńscha to struchłe prědowanje, a cźiń a hladaj, so by Bóh žnjeńzał dobrych płodow na tebi namakał, hdyž sa tebje nasyma tu. Hdy budże tu, to njewucźitasch žebi se žaneje protyki, to steji jenoż w Božej protyzy. A to je k wschemu khutnemu hischćże khutneho wjazy. Tuž wocźinej wocźi a nastajej wuschi a dźi a cźiń, so njeby to pschepośdźe było sa tebje.

Ale tak wot hrosy a bojosćże cźerjeny bycź, njeje to najrjeńsche a khwalobnische? Bycź napjelnjeny se žedźenjom po Božej wěcźnej domisnje, bycź wabjeny wot bójskeje luboscże a Boha sażo lubujo a tohodla cźinjo, schtoż jeho spodobanje ma, to rěka wutrjebacź žwój cžaž, to rěka roscź a srawicź napschecźiwo nasymje, napschecźiwo žnjam Boha-žnjeńzarja, a to tak, so wón spodobanje a wjeżele ma na płodach, kotrež ty žy pschinjeżł, haj na płodże, kotryž ty žam žy.

Ssy ty tajkile? Abo žy ty tón tamny hinajschi? Abo žy ty mjes tymi tśecźimi, kotsiž njewjedźa abo nochzedźa wjedźecź ani niczo wo traschnym hroženju ani niczo wo lubym wabjenju, kotsiž tu tcża wožrjedź liwkosćże a tuposćże abo kotsiž žu žo tu saschmjatali do sażakkosćże a žamowólnosćże abo kotsiž žu tu stwjerdnyli a tak žedźo wostali?

Nasyma tu je! Wona předuje! Widźisch, žkyschisch ty? A dźesch a cźinisch ty a masch žo po tym?

* * *

Tute rynczki žu po wjedrje wonkach žnadź kusk saposdźene, snajmjeńscha sa naschu krajinu. Nasyma je krocźiła dale, ale jeje prědowanje wostawa to žamžne, a syma, kiž je bliska, jo wobkrucźa.

Luther sa wożady, młodźinu a lud!

Jako bě Luther to najważnische a najnusnische sa žwoju zyrkej pschecźiwo bamžej a wjećham wuwojował a wudobył, staraschе žo wón pschedewschěm wo to, so by nětk też w ludu, we wożadach, w schulach wscho w dobrym porjedźe a po kschesćijansku było. Tohodla powoła a postaji, t. r. wjećhow sa „biskopow" — „Notbischofa", — kotsiž bychu žo, kóždy w žwojim kraju, wo to postarali. To tucźi też pschijachu a wukonjachu, tak Philipp-Hessenski a Jan-Sakski.

Hacźrunjež běchu dwórszy a druhy semjenjo a rycźerjo pschecźiwo tomu — chzychu žami něschto měcź —, dozpě Luther tola, so kurwjećh Jan Wulki visitaziju zyłeho kraja porucźi, kotraž by sa tym hladała, so evangelski duch domach w farach, schulach, wożadach, a też sa tym, so žu fararjo a wucźerjo snajmjeńscha s tajkimi dokhodami sastarani, kotrež k sežiwjenju dożahachu. To mjenujzy njebě na wjele městnach tak, kaž Luther to wjedźesche, kaž to visitazija hischćże bóle wujażni. Sa tajke swonkowne sastaranje dyrbjachu žo něhdusche klóschtrske kubła wużiwacź; a schtoż potom hischćże s nich wosta, dyrbjesche sa khudych a bědnych bycź. Melanchthon napiża sa visitaziju wożebitu knižku: „Unterricht der Visitatoren an die Pfarrherrn." A w lěcże 1528 sapocźachu žo sakske visitazije.

Do kóždeje krajiny buchu visitatorojo póżłani; to bě duchowny s někotrymi lajikami. Hłowni mużojo běchu mjes nimi Luther žam, Melanchthon, Jonaż, Spalatin.

„Schto widźimy to wschudźom telko hubjeństwa", pische Luther w jenym liscże. „My namakamy wschudźom khudobu a njedostatki a ludźo žu lěni k Božemu žłowu a sakramentej. Tón Knjes chzył dźěłaczerjow do žwojich žnjow póżłacź!"

Luther žam napiża tehdy „Wulki katechismuż" a potom, jako bě spósnał, so ju tutón pschе cźežki sa tamny cžaž a wobstejnosćże, „Mały katechismuż".

Wjeżnych schulow bě jara mało. Visitatorojo dyrbjachu husto spokojom bycź, hdyž namakachu, so móża dźěcźi Knjesowu modlitwu, wěru a Boże dźeżacź kasnjow, kotrež běchu pola zyrkwinza nawukłe.

Tute wobstejnosćże pohnuchu Luthera, so wschudźom superintendentow postaji, kotsiž měli we žwojim wokrjeżu hladacź sa prawej wucźbu a dobrymi poczinkami a hacź žu khudźi a hubjeni sastarani, hacź žu jenotliwi, młodźi a stari, żiwi a hacź žo wożady po tym maju, schtoż wón jim wschěm we „Małym katechismje" je sapiżał a jim se skónczazej schtucźku doprajił:

„Ein jeder lern' sein Lektion,
So wird es wohl im Hause stohn."

So by młodźina sastarana była a prawje wjedźena, to bě Lutherowa wulka staroscź; tohodla skutkowasche wożebje też sa to, so bychu žo schule sałożowałe, abo so bychu wschudźom snajmjeńscha khmani mużojo byli, kotsiž žo sa młodźinu starachu, a so bychu žo też Boże domy twarike. Wón wědźesche: schtóż ma młodźinu, tón ma pschichod! A cźim lěpscha tuta młodźina, cźim lěpschi pschichod, cźim lěpje to sa wożady a zyłu zyrkej a runje tak sa žwójby, gmejny, zyły lud.

Schtoż je Luther se wschej prózu a s wulkimi woporami sastupował, to nochzemy my sabycź, ale dale twaricź a wudospołnjecź, žo naležnje starajo sa to, so by wschudźom mjes nami duch evangelskeje wěry knježił a dobre płody wupłodźował, wożebje też, so by žo nam nascha młodźina w tutym duchu sdźerżała a wukubłowała. To je to prawe žwjecźenje reformazijskeho žwjedźenja, — wono traje njedźelski a wschědny dźeń, zyłe lěto!

M. U.

Zyrkej a stat.

— Presidenta evangelskeho zyrkwineho wubjerka Němskeje, D. dr. Kapler, wosjewja, so žu žo awstriske evangelske zyrkwje swjatkej zyrkwjow pschisamknyłe, a to, kaž wopiżmo wobžwědcża, 21. oktobra t. l. To je swjeżelaza powjesćź. Je to tola pożylnjenje evangelskeho dźěła kaž evangelskeho wliwa w naschim krasu a dale.

— Wot 14. hacź 21. sept. wotmě žo 12. generalna synoda evangelsko-lutherskeje zyrkwje Staropruskeje we Wrótżławju. Wo jeje wobschěrnym dźěle rosschěrjeja žo nětk nadrobnische rosprawy, kotrež nam smóżnja spósnacź dźěło a stejnischcźo zyrkwje. Zyrkej je dźěl farskich městnow shubiła w krajinach,

kotreż žu Pólskej pschewostajene. Tuta je žebi žadała, so maju žo tute wot žwojeje macźerneje zyrkwje dźělicź a žamostatnu evangelsko-lutherisku zyrkej w Pólskej wutworicź. Tak bu jich 7 farskich wokrjeżow s 19 woźadami wotdźělenych. — Sajimaze bě mjes druhim, žkyschecź rosprawu wo běndźenju zyrkwje se statom wo jeje prawa a mjeno. Zyrkwi jako tajkej njeje spožczene to prawo, bycź „woźoba sjawneho prawa", też to mjeno „Ev.-luth. Kirche in Preußen" nochże stat pschipósnacź. Sa tuto mjeno wupraji žo pak generalna synoda s nowa. — W dźěle swonkowneho mišionstwa je tuta zyrkej sjednocźena s Lipsczanskim mišionstwom; mjes mišionarami, kotsiž buchu w poźlednim cźaźu wupóžłani, je jedyn s tuteje zyrkwje. — Generalna synoda žo skónczi se žwjatocźnej Božej žkužbu w Khrystuźowej zyrkwi.

So stej w Mexiku zyrkej a stat w boju, wo tym je žo wschelake hižo pišało. Pospyty, roskoru sknónczicź a wěz wuhładkowacź, njejžu hacź dotal wuspěcha měle. Sda žo, so mexikanske knježeŕstwo pospyty cźini, na zyrkej a jejnych wodźerjow hněw a roshorjenje wobydleŕstwa pschinjesćź; je mjenujzy arzybiskopa města Puebla s dźeżacź duchownymi sajała, wudawajo, so je žo na revoluzionarnym hibanju wobdźělił. Kaž žo pische, njeje knježeŕstwo s tym nicžo dozpěło, roshorjenosćź pschecźiwo njemu pschiběra tam mjes katolikami.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Se žerbskeje prědarskeje konferenzy.** Wušawki woźadneho swjaska, kotreż běchu žo w pschesjednosczi konsistorialnej wyschnosczu sestajale, pschedpołoża žo w tutych dnjach zyrkwinym prjódkstejerstwam. Nadźijamy žo, so pschihłoženje namakaja; je tola tak, so žo we wschěch ephorijach abo wokrjeżach woźady do podobneho swjaska sjednocża, kotreż maja podobne nadawki a wudawki. Tohodla žkuscheja wschě žerbsko-němske a němsko-žerbske woźady do zykka, kotryž by te woźebite a ważne nadawki naschich woźadow dopjelnjał, woźadam k žohnowanju. S dobom by tutón swjask był pódla prědarskeje konferenzy to druhe městno, na kotrymž mohło žo sa shromadne lěpsche naschich woźadow dźěłacź, hdyž nam njejstej zyrkwina wyschnosczź a synoda pschiswolicź chzyłoj, so žo nasche dwojorěczne woźady sjednocża do žerbskeje superintendentury. Też ephoralne a wokrjeżne swjaski maja nětkle tón woźebity nadawk, wotpomhacź traschazemu strachej, so smějemy hischcże mjenje duchownych, kotsiž tak hižo pobrachuja, a žu tohodla hižo pjenježne podpjery płacźiłe. Tohodla njemóże sa zyrkwinych prjódkstejerjow žana pschicžina pschecźiwo pschisamknenju k swjaskej žerbsko-němskich a němsko-žerbskich woźadow bycź, so maja tam sa žamžnu wěz wěsty pschinoschk płacźicź.

S **Budyschina.** Saúdźeny schtwórtk a na to njedźelu we pschitomnosczi mnohich dźěcźi a dźěcźidźěcźi žwjeczeschtaj knjes cźěžła Jan August Donath na Židowje na Wjelkowskej drósy a jeho mandźelska Marja rodź. Mužikez žwój 60létny wěrowanski dźeń. Knjes Donath je rodźeny s Nowych Cźichońz a jeho mandźelska s Cźichońz. Na 40 lět je w koporniku dźěłał a je mějicźel žlěborneho cźeżneho snamjenja sa žwěrnosćź we dźěle. Wobaj staj drje pschi žwojich 84 a 80 létach braschnaj, duchownje pak hischcże zyle cźikaj a pschezo jara spokojom a dźakownaj. Wele darow a pocześcźowanjow jimaj pokasaschtaj, kak staj lubowanaj. Bóh spožcź jimaj hischcże cźichi wječor žiwjenja, kaž hacź dotal!

— **Wólby do sakskeho žejma dźenža!** To rěka: kóždy dźi a wol! Też kermuscha tomu njesadźěwaj. A wol sastupjerjow, kotsiž žu swólniwi, sastupowacź nabožinu a wěru a zyrkej a žo wo to staracź, so je tuta doma w zykym žiwjenju luda a stata, woźebje pak, so je tuta sakožk wukubłanja dźěcźi a młodźiny!

— **Na Židowje** mamy wustaw sa khiprych a starych, kotryž ma psches 250 khowanzow. Dom a wustaw bu w běhu lět wjetschi a wobschěrnischi, tola woźebity wjetschi rum pobrachowasche, w kotrymž bychu móhli wschitzy pak k Božim žkužbam pak k druhim wuhotowanjam žo seńcź. Tutón njedostatk je nětko wotstronjeny. Njedźelu 17. oktobra bu rjana, rumna sala poźwjeczena, kotraž ma městno sa 300 woźobow. Dopołdnja bě tam najprjedy katolska Boża žkužba a potom evangelska a popołdnju poźwjecźaza žwjatocźnosćź, pschi kotrejž k. hamtski hejtman dr. Jungmann rěcźeschе. Njech žo nětko w tutej sali khowanzy pschede wschěm porjadnje też ke Božim žkužbam a nutrnosczam shromadźuja.

— **Sa sakisku evangelisku zyrkej** wukhadźatej dwaj tydźenikaj, mjenujzy „Sächsisches Kirchenblatt", kotryž žo w Herrnhucźe cźischcźi a wudawa a „Neues Sächsisches Kirchenblatt", kotryž s Lipska pschikhadźa. Samołwity redaktor prěnjeho, tak mjenowaneho „stareho" zyrkwineho kopjena je farař Stamm-Wósporski, a samołwity redaktor „noweho" je superintendent Franka-Lubijski. Tutej kopjeni nochzetej jenoż duchownym poźkužowacź, ale zykej zyrkwi, wonej stej tak woźebje kopjeni, kotrejž stej też pschihódnej sa naschich zyrkwinych prjódkstejerjow a woźadnych sastuperjow.

— **W Drježdźanach** běchu žo njedawno duchowni shromadźili, kotsiž mjes khuchoněmymi skutkuja. Mamy jich we Sakskej 21. Je to woźebite, ale pak ważne a žohnowane dźěko, też tutym wbohim, kotrymž njeje ani žkyschecź ani rěcźecź spožcźene, pschipowědacź evangelij Khrystuźowy. Tohodla bě też krajny konsistorium sastupjerja do tutoho poźedźenja póžkało a nasch krajny biskop dr. Ihmels tohorunja shromadźisnu wopyta. Duchowni mějachu praktiske swucźowanja, so bychu žo wudospołnili w snamjenjach a rěcźi, w kotrejž žo khuchoněmi rosmołwjeja.. Dale jednachu wo ważnych praschenjach tutoho duschepastyrskeho dźěła, woźebje, kak bychu wschěch w Němskej w tutym dźěle skutkowazych duchownych do zykka sjednocźili a tak tuto dźěło spěchowali, kak bychu žwojich khuchoněmych s dobrym a spomožnym pižmowstwom sastarali. Pschetoż sa tutych, kotsiž ani njeżkyscha ani njerěcźa, je cźischcźane a pižane žkowo cźim ważnische. Duchowni cźinja tohodla też wschěch kedźbliwych na cźaźopiž „Stimme" a woźebje jeho pschikohu „Aufbau", kotryž wudawaja. Wodźer sjednocźeństwa tutych duchownych je farař Gocht-Zwikawski.

— **Helsingfors-film.** Sswětowy sjěźd evangelskeje młodźiny we khownym měscze Finnskeje pokasuje wón a rěcźi wo tym, kak po zykej semi žo kscheseźijanska młodźina do zykka stupa sa žwojeho krala Jesuża. A tomu wohladasch krażne krajiny tutoho „kraja tych tyżaz jězorow". Tuž, schtóž ma nětkak składnosćź, njech žebi tutón dobry a rjany a powucźazy film wobhlada. Ssrjedu 3. novembra wjecźor we 8 hodź. pokasuje žo we Wósporku.

Listowanje. R. we W. sa 23. po žwj. Tr. — K. w K. sa pokutny dźeń (24. po žwj. Trojizy). — W. we W. sa žmjertnu njedźelu.

Zyrkej a stat

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noźacźizach.

Cžišło 45.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **7. novembra 1926** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczeŕnje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaci běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

23. njedźela po swjatej Trojizy.

List na Philippiskich 3, 17—21.

Mjes wschitkimi japoschtołami běsche swjaty Pawoł wěsće tón najwjetschi, niz po postawje a srótu, ale po duchu a wěrje. Žadyn njeje tak wjele dźěłał, tak wjele cžerpił, tak wjele dokonjał kaž wón. Schtož pak so nam nad nim tak wosebje spodoba, je jeho poniznosć. „Ja sym najmjeńschi mjes japoschtołami“ praji sam wo sebi, a menuje so sam njecžasny porod (1 Kor. 15, 8). A dale pische: „Niz jako bych to same hižo sapschijał abo hižo dokonjany był, ja honju pak sa tym, hacž bych jo sapschijał, jako też ja wot Khrystuša Jesuša sapschijaty sym“ (Phil. 3, 12). Mjes wschitkimi hrěschnikami mjenuje sebje sameho najwosebnischeho, dokelž swoju wutrobu tak derje snajesche a wo nikim druhim telko hrěchow njewědźesche kaž wo sebi. A tola rěcži tutón ponizny muž we naschim dejnznischim tekscze tajke khroblíwe słowo: „Cžińcze po mni, lubi bratsja, jako naš macze sa hekſempel!“ Nimamy so nad tym dźiwacź?

S tutym słowom chce swjaty Pawoł naš druhich pohonjecź a roswjeselicź, so njebychmy wustawali a so wotwlakowali na cžežkim, nam kschescžijanam přjódkpisanym puczu do njebjes. Nasche měschczańske prawo je w njebjesach.

O posběhńcze so k wěcznosczi,
wy bratsja wuswoleni,
so setkamy we sbóznosczi
so wschitzy pschekrasnjeni.

Tak spěwa w samsnym smyslu nasch luby krasny serbski kěrlusch (cžišło 742). Ale wrota su cžesne a pucź je wuski, kiž k wěcznemu žiwjenju wjedźe a mało jich je, kiž jón namakaju (Mat. 7, 14). Po wobcžežnym puczu pak khodźisch radscho ſ druhimi hromadźe, hacž sam. Hlaj, nasche japoschtołske słowo chce tebi sobupuczowarskich towarschow a pschecželow pokasacź. „Cžińcze po mni, lubi bratsja“, tak pschiwoła tebi muž, kiž też po tutym puczu khodźesche. Schtož so w swjatym pismje wot naš kschescžijanow žada, njeje potajkim njemózna wěz, ale hladajcze na swojeho mischtra a wucžerja, japoscht. Pawoła, kak je wón njebójske waschnje a swětowe lóschty saprěł a je pózcžiwy, prawy a pobožny žiwy był na tutym swěcze. Pohladajcze na njeho kiž běsche, — runjež jaty w rjecžasach, — tola stajnje scžerpliwy w tyschnoscžach, wjeselty w nadźiji, wutrajny w modlitwje. Njemějesche wón we wschěm prózowanju a cžerpjenju njebjesku móz, kiž jeho posylnjuje, njebjeske žadanje, kiž jeho pohnuwa, njebjeski měr, kiž jeho wokschewi? Potajkim, schtož Pawoł samóze, też wy samózecze. „Cžińcze po mni, lubi bratsja! A hladajcze na tych, kiž tak khodża, jako naš macze sa hekſempel.“ Tu pokasuje swj. Pawoł na wulku sylu swědkow wokoło sebje, kiž su ſ nim psches cžerpjenja ke krasnosczi po samsnym puczu khodźili, kiž su w bědźenju a wojowanju wutrali hacž k sbóznemu wotpocžinkej Božich dźěcži. Kajki krasny hekſempel sa naš je tola na pschikład Abraham a jeho posłuschnosć we wěrje, Mójsazowa scžerpliwosć a swěrnosć, Davidowe pobožne smysłenje, Hiobowe ponizne poddacze do Božeje wole, Marczina pilnosć, Marijna cžichosć, Janowa mikosć, Pětrowe sylne wěruwusnacze, Schczěpanowa wjeselta swěrnosć hacž do smjercze! Tucži wschitzy nam pschiwołaju: „Cžińcze po nami, lubi bratsja!“ A też ſ nascheho cžasa namakasch tajke

dobre hekſemple ßnano hiſchcźe, ſpominajo na ßwěrnych wuczerjow a duſchepaſtyrjow, rjekow mózneje wěry, abo na ßwojeho ſprawneho nana, ßwoju njeſapomnitu lubu pobožnu maczerku. Wot tajkich dobrych hekſemplow ſe ſtareho a noweho czaßa mamy wuknycź.

Wſchak wobdawaju naß wſchudźom też — bohužel — njepſchecźeljo Khryſtußoweho kſchiża, wo kotrychž japoſchtoł Pawoł ſ płaczom praji, kotrychž kónz je ſatamanſtwo, kotrymž brjuch ſa Boha je a jich czeſcź budźe k hanibje, kotſiž ßebi na ſemſke wězy myßla. Pſched tymi chze naß Boże ßłowo warnowacź. To je, kaž kóždy wě, dźenßa woßebje nuſne; dokelž njewěra je wulka, ſpytowanje mózne ſa ſtaryh kaž młodych. Se wſchelakorymi ßrědkami, ſjawnymi a potajnymi, ſpyta ßwět dźenßa człowjekow wot Bożeje wěrnoſcźe a dobrych poczinkow wotcźahnycź k czělnemu, ſemſkemu ſmyßlenju w njepózcźiwoſcźi, njewěrnoſcźi, njeſprawnoſcźi. Pjenjezna luboſcź, ßwětne lóſchty a wjeßela wobknjeżeja naſch czaß.

Ale naſche měſchczańſke prawo je w njebjeßach, to maſch ßebi pſchezo prajicź. Też my kſchecźijenjo mamy drje hiſchcźe po Bożej woli tu na ßwěcźe we ßwojim ſemſkim powołanju dale żiwi bycź, ale naſcha wutroba, naſche żadanje, naſcha luboſcź a nadźija ſpyta ßwoje dopjelnjenje we wěczˇnoſcźi, „wotßal też na Sbóżnika woczaknjemy, naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kotryž naſche hubjene cźełko pſcheměni, ſo podobne budźe jeho kraßnemu cźełu po tej mozy, ſ kotrejž móże wón też wſchitke wězy ßebi podcźißnycź“. To je ßoßledni wottyknjeny kónz naſcheho żiwjenja. Tajka wěra a nadźija ma ßwoje żohnowanje we ßebi, ſo ßo prózujemy dozpěcź, ſchtož je nam ßlubjene jako njebjeſke herbſtwo. Czerpjenja tutoho czaßa potom hódne njejßu teje kraßnoſcźe, kotraž ßo nad nami ſjewi. „Hacźrunje khodźu w cźěmnym dole, njeboju ßo żaneho njeſboża, pſchetož ty ßy pſchi mni, twój prut a twój kij troſchtujetej mje.“ Wo tajkim dowěrjenju na wěczˇnu domiſnu budźe potom wſcho naſche ſemſke ſkutkowanje w powołanju a ßwójbje, haj naſche zyke człowſke ſmyßlenje a bycźe, naſch kſcheſcźijanſki kharakter pſcheßwětleny a pſchekraßnjeny: budźeſch ſ nowa narodźeny a ſtworjeny człowjek, Boże dźěczo!

Schtóż takle na ßwojeho Sbóżnika cżaka, ſchtóż ßo takle pſchihotuje tu na ßwoje měſchczańſke prawo w njebjeßach, tón je tu na ßwěcźe hižo ſbożowny, haj ſbóżny cźłowjek. Schtož jeho tu też potrjechi, wſchitko ßłuži jemu k wudoſpołnjenju jeho duſche ſa wěczˇnoſcź.. Kſcheſcźijenjo ßu ludźo, kiž móża na njebjeßa cżakacź, kiž maja wulku żiwu nadźiju. Schtóż tak ßwoje żiwjenje ſwjaſa ſ wěczˇnoſcźu, je ßylny a bohaty. Tak chzemy żiwi bycź: pſchezo doprědka hladacź, na ßwoje měſchczańſke prawo w njebjeßach cżakacź, we wěrje a luboſcźi a nadźiji ßo prózowacź a napinacź, ſo hódni a ſraki budźemy ſa tamnu wěczˇnu kraßnoſcź pola ßwojeho Boha a Sbóżnika. Pſchezo ſ nowa napomina naß tohodla japoſchtoł Pawoł: „Cźińcźe po mni, lubi bratſja a hladajcźe na tych, kiž tak khodźa, jako naß macźe ſa hekſempel!“ Hamjeń.

Mój Bożo, ty ßy mój Bóh!

Mój cżaß ſteji w twojej ruzy. Pomhaj nam we wſchitkich ſtrachach a nuſach a wumóż naß w poßlednjej nuſy.

II.

Ssej cźłowjek myßli, Bóh pak wjedźe
Naß pucźe dźiwne potajne, —
Nam njenakładźe cźeże wjetſche
Hacź cźłowjek je njeſcź ſamóże;
Do Bożej wole podaj wſcho;
Bóh wjedźe cźe cźim ſbóżniſcho!

Pój, kajkiž ßy, pſched ßwojoh' Boha!
Bóh na parſchonu njehlada,
Pſched nim je kóżda duſcha droha!
Bóh naß wſchěch takle lubo ma,
Naß ſdźerži, wodźi, ſaſtara;
Hlaj, wón wſcho w ßwojej mozy ma!

Mój Bożo, ſpomń w hnadźe na mnje,
Daj mi wſchěch hrěchow wodacźe!
Ssy ſdźerżak mje, ßo ſtarak ſa mnje;
Nětk moja duſcha khwali cźe
Sa wſchitke twoje dobroty,
Pſches Ssyna ty mój Wótcźez ßy!

We tebi daj mi wotpocżowacź,
Hdyž ſprózny ßym, mój Sbóżniko!
We twojich ranach chzu ßo khowacź,
Hdyž w ßwěcźe tu mje tyſchi wſcho.
Scźel w kſchižu, w nuſy, hubjeńſtwje
Ty ßwoju ßwěrnu pomoz mi!

Sso wołam k tebi w ßwojej nuſy,
Mój Bożo, njewopuſchcź ty mje!
Ach njecżiń mi ßo żenje zuſy,
Mje wußkyſch, hdyž ja proſchu cźe,
Wjedź ſbóżnje mje pſches cźěmny dołh
Do twojich kraßnych njebjeßow!

Hdyž wumrjecź dyrbju, daj ty, Bożo,
Mi cźiche, ſbóżne wumrjecźe!
Ssy moje cżaßne, wěcżne ſbożo!
Pój, budź a woſtań pola mje!
Pſches Ssyna ty ßy wumohł mje!
Daj mi to wěcżne żiwjenje!

Do twojej' rukow porucżuju
Ssam ßo, wſchěch ßwojich pſchecźelow,
We tebi ſbóżnje wotpocżuju
A njecżinju ßej ſtaroſcżow.
Mój Bożo, ty mój Wótcźez ßy,
Spomń na mnje, cżiń mi dobroty! J. W.

14. novembra.

Pſchichodna njedźela, 14. novembra, ma po zykej Němſkej woßebitu ważnoſcź. Wona chze bycź „dźeń wabjenja ke dźěku ſa mużſku młodźinu“. S tym je wona dozyła dźeń ſa młodźinu. Chze naß dopomnicź na to, ſo mamy młodźinu a ſo mamy tuż też ßwjatu pſchiżłuſchnoſcź, ßo ſa nju ſtaracź, ſa jeje ſnutſkowne a ſwonkowne dobre, ſa jeje pſchichod. Wona je tola ßama naſch pſchichod, pſchichod naſchich ßwójbow, naſchich woßadow, naſcheje zyrkwje, naſcheho luda. A ſnate je tola to nowocżaßne heßło: Schtóż ma młodźinu, ma pſchichod! —

14. novembra ſběraja też towaŕſtwa młodych holzow ſa tutón ſkutk evangelſkeho żiwjenja, ſo by mohł poſtupowacź. Też w Božich domach budźa ſběrki ſa tuto wulzy ważne dźěło zyrkwje. Tuż njech nichtón njeſkomdźi, ßwój dar woprowacź.

W Božich ßłużbach budźe tohorunja 14. novembra ſpominane na tuto tak jara nuſne dźěło mjes mużſkej a dozyła mjes młodźinu. Njech też to tomu dopomha, ſo by hibanje a ſkutkowanje też w naſchich woßadach ßylniſche było.

Sakska krajna zyrkej.

Sakska krajna zyrkej je ßwoju statistiku a rosprawu wo lěcze 1925 wudawa. S njeje tu s krótka scěhowaze naspomnjeńki: Pschirunajo lěta 1924 a 1925, widźisch, so je jich 1925 wjazy starschich ßwoje dźěcźi kschcźicź dako hacź 1924 a tohorunja je ßebi wjazy wot stawnika swěrowanych swěrowanje psched Knjesowym woltarjom žadako hacź lěto prjedy. Teź zyrkwinskich khowanjow je něschto wjazy bylo. To je wschudźom widźomny, njech teź mały postup, s kotrehoź drje ßměsch ßudźicź, so ßo lud po cźaßu naschcźuwanja a satorhnjenja saßo bóle ke kschescźijanskemu waschnju pschiwobrocźa. We wěstym cźaßu steji licźba tych, kotsiž s zyrkwje wustupichu, a woßebje ßwobodnosmyßlenym pschipadnychu, pschecźiwo tomu ßo wona njeje pomjeńschiła pornjo lětej 1924. Tole ma zyle wěscze ßwoje swonkowne pschicźiny, kaž pjenjeżne, mjenujzy so zyrkwinskeho dawka dla s zyrkwje wustupichu; wono pak nam teź wo tym ßwědcźi, so njejßmy s naschim ludom hischcze tam, hdźež ßo snutskownje wobnowja a ßwoje snutskowne a tohodla teź swonkowne žiwjenje staja na saložk wěry a evangelija. Pschirunujo wustup s evangelskeje zyrkwje do romsko-katolskeje a wustup s tuteje do evangelskeje spósnajesch s nowa, so ma tu evangelska zyrkej wulku pschewahu pornjo romsko-katolskej. 28 pschestupi s evangelskeje zyrkwje do romsko-katolskeje; nawopak pschestupi s romsko-katolskeje zyrkwje do evangelskeje 607.

K tomu, schtoż tu naspomnichmy, pschidamy s licźbow někotre pschikłady: Narodźiło je ßo s evangelskich a měschanych mandźelstwow a wot evangelskich njemandźelskich macźerjow 81 199 dźěcźi, s tutych bu wukschcźenych 71 447; we lěcze 1924 bě jich 77 220 a 67 127. Ssnadź naschich cźitarjow a cźitarki nadrobnische licźby sajimuja: narodow bě w evangelskich mandźelstwach 60 179, kschcźenjow 55 992, w měschanych a to s katolskimi 2787 narodow 2208 evangelskich kschcźenjow; s hewak kschescźijanskimi 415 narodow a 216 kschcźenjow, se židowskimi 24 narodow a 17 kschcźenjow, s dissidentami 3335 narodow a 2360 kschcźenjow; njemandźelskich porodow evangelskich macźerjow bě jich 14 459, s tutych bu 11654 wukschcźenych; sapowědźiła je ßo kschcźeniza 27 krócź, lěto prjedy dwójzy.

S licźbow wo mandźelstwach njech je tudy tole podate: Psched stawnikom 36 960 a to 32 753 evangelskich a 3558 měschanych; s tutych bu w zyrkwi swěrowanych 28 891 a 27 666 a 1155. S měschannych bě s katolskimi 2014 psched stawnikom a 1121 w zyrkwi. W lěcze 1924 bě psched stawnikom 34 706, we zyrkwi 26 640; sapowědźiła je zyrkej wěrowanje w Božim domje 29, lěto prjedy 18.

Semrěło je 49 004 evangelskich, 1924 pak 51 729; zyrkwinszy pokhowanych bu 1925: 46 987, 1924: 49 278.

K Božemu blidu je jich było 1 121 076, lěto prjedy 1 119 498, a to 423 458 mužskich a 697 591 žónskich, lěto prjedy 429 985 a 689 513. Tute licźby lětow 1924 a 1925 pschirunowacź, je sajimaze; powschitkownje je tu ßnadny postup, pola mužskich pak srudźazy wotpad.

Wustupiło je s krajneje zyrkwje ke katolskej zyrkwi 28, do druhich kschescźijanskich sjednoczeństwow 1078, k Židam 4 (a to w Leisnigskim wokrjeżu), k njekschescźijanskim a ke tym, kotsiž ßu bjes wscheho wěrywusnacźa 32 410. Do krajneje zyrkwje je pschistupiło s romskokatolskeje zyrkwje 607, s druhich kschescźijanskich sjednoczeństwow 228, se židowstwa 27, s njekschescźijanskich sjednoczeństwow a s tych, kotsiž ßu bjes wěrywusnacźa 4448; mjes tutymi 4448 bě 2535, kotsiž běchu prjedy s krajneje zyrkwje wustupili, nětko pak ßo saßo wrócźichu.

Woßadow ma nascha krajna zyrkej 1264. Lěto prjedy bě runje telko.

To je krótki rospiß w licźbach w naschej krajnej zyrkwi, s kotrehoź móżesch ßebi pak wjele wucźitacź.

Zyrkej a stat.

S jeneho Londonskeho cźaßopiża shonimy, so ßu w jendźelskich kolonijach krajiny, do kotrychž je mißionaram pschistup sakasany, w kotrychž ßo njeßmě evangelijon pschipowjedacź. Tak je to w połnóznym Nigeria-kraju. Schtyri wulke provinzy tutoho kraja ßu sa mißionske skutkowanje sawrjene. A cźehodla? Tohodla, „dokelž je to pschecźiwo politizy jendźelskeje wyschnoscze, dowolicź kschescźijansku propagandu — dźěkacź sa kschescźijansku wěru — w tych krajinach, kotreż ßu w pschewasy mohamedanske.“ Po poßlednim ludliczenju bydlesche w tutych krajinach 6 699 427 mohamedanow a na 700 000 pohanow. Jendźelska nowina měni, so to njeje wěricź, so mohłe pod knjeżstwom Jendźelskeje tajke wobstejnoscze bycź. — Stat a zyrkej je dwojake, a stat a wěra hischcze bóle. To je „wyßoka politika“!

— Wólby tydźenja, wólby sa tydźeń a wólby do synody blisko. Nowa synoda woli ßo 19. dezembra a pschihoty sa to ßo cźinja. Wolicź maja tu jenoż wuswoleni a postajeni sastupjerjo woßadow. Sakska je sa to do 20 wólbnych wokrjeßow dźělena. Kóżdy wokrjeß woli 3 sastupjerjow a to jeneho duchowneho a dweju laikow. Wokrjeßy ßu poměrnje wjetsche hacź prjedy. Łużiza ma jenoż dwaj; Žitawska a Lubijska ephorija hromadźe tworitej jedyn a tohorunja Budyschska a Kamjenska hromadźe jedyn. Wólby maja wulku ważnoscź, dokelž ma synoda po nowej wustawje wobschěrnische prawa a prěnja synoda pod nowej wustawu směje woßebiteje ważnoscze, dokelž směje wschelake sarjadowacź a dorjadowacź. Tohodla njech woßadni sastupjerjo na to kedźbuja, so prawych mužow do synody wuswola.

— Pruski minister sa prawo je psches „Hamtsku prusku nowinarsku ßłużbu“ wschěch, kiž to nastupa, na to dopomnił, so ma ßo evangelskim, katolskim a židowskim duchownym we prawym cźaßu powěscź dacź, hdyž ßo hdźe prěnje jednanja sa dźělenje mandźelstwa stawaju. Wjele ßo nětkole na to skorži, so ßo to wjazy njestawa abo so ßo to pschepośdźe stawa, tak so to duschepastyrjej wjazy móżno njeje, ßo s mandźelskimaj doręcźecź a sjednanje spytacź. So maja fararjo powěscź dostacź, je se wschelakimi wukasami poruczene.

S mißionstwa.

Kaž na tutym polu nowe hibanje a wjele dźěła, tak to teź druhdźe w mißionstwje. Ale dźěłacźerjow je pschezo hischcze pschemało. A sa to je pschicźina ta, so ßrědki pobrachuja. Mißionstwo njedostawa nětkle telko darow, kaž do wójny a mohło tola jich wjele wjazy trjebacź. To je němа a tola saßo tak wótsje wołaza próstwa, kotraž do wschěch woßadow klinczi: Pójcźe a pomhajcźe. Tuž chzemy ju ßkyschecź a wußkyschecź a potom cźinjerjo bycź!

W tukhwilu dźěłaja w rańschej Afriziy dźeßacźo s Lipsczańskeho mißionstwa, a to 8 mužzy a dwě diakoniße; direktor seminara je mißionar Rother w Merangu.

W Indiskej ßu schtyrjo s Lipsczańskeho mißionstwa we dźěle, dwaj mužskaj a dwě žónskej.

Bórzy pak ßo na woběmaj polomaj licźba dźěłacźerjow a dźěłacźerkow s Božej pomozu powjetschi.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sserbſki ſeminar.** Po próſtwje njeboh ſararja Jmiſcha, naſcheho njeſapomniteho ßławneho wótcžinza, je krajne evangelſko-lutherſke konſiſtorſtwo něhdy ßerbſki ſeminar ſa ſtudentow a kandidatow duchownſtwa ſałożiło a je jón tež hacž dotal pſchecželniwje ſdžerżało. W poßlednich njedželach je ßo w Budeſtezach pſches k. ſararja Domaſchku ßerbſki ſeminar ſaßo wotdžerżał a bu ſańdżenu ßobotu ſa tuto lěto ſ Bożej pomozu wobſamknjeny. Seminar ma nadawk, ßerbſkich ſtudowazych w ßerbſkej rěczi roswucžowacź, ſpěchowacź a ſ dobom jich na duchownſke ſaſtojńſtwo mjes Sserbami pſchihotowacź. Studowazych je nětko mało, ſnajmjeńſcha tajkich, kiž na duchownſtwo ſtuduja, woßebje mjes Sserbami. Jedyn ſtudenta khoroſcže dla ſeminar wopytacź njemóżeſche, kaž bě ßebi pſchał a ßo nadżał. Tak je ßo na ßerbſkim ſeminarje lětża jenoż ſtud. theol. Rößler ſ Lipſka, kotrehoż dźěd bě Sserb, wobdźělił. Dokelž tutón ruſku rěcž hižo wobknježi, kotruż je jako autodidakt na wjerchowſkej ſchuli wuknył, je jemu ßerbſka rěcž lohka. Pſchi dobrych darach a wulkej pilnoſczi ju ſ Bożej pomozu wěſcže dowuknje. W Lipſku je k. farař Röſeberg jeho ßerbſki wucžeř, ſchtož je jara dźaka hódne. Też ſa cžaß ſeminara bě poſtup w ßerbſcźinje jara dobry, tak ſo ſamóżeſche k. Rößler w Budeſtezach hižo wokſarnu Bożu ßłużbu wotměcź a je nadźija, ſo, da-li Bóh, hižo w póſtnym cžaßu naſěto we Budeſtezach ßerbſzy prěduje. Woßady ßu w Sserbach bjes duchownych. Bóh ſbudź młodym ſtudentam wutroby, ſo bychu ßo na naſch luby, drohi ßerbſki lud dopomnili a ßo rosßudźili, jemu w luboſczi na ßwjatym měſtnje ßłużicź.

S **Ketliz.** Pſchichodnu ßobotu, 6. novembra, chzemy naſcheho noweho knjeſa ſararja Konika witacź. Njedźelu 7. nov. ſapokaſa jeho k. ſuperintendent Franka. S tym ſacžehnje *k prěnjemu raſej němſki duchowny do naſcheje fary.* Sa ßerbſki dźěl naſcheje woßady pak je nětkle hiſchcźe ſtarane, hdyž mamy k. ſararja W. Mróſaka tu.

W **Drježdźanach** ßwjeczeſche žónſke Guſtav-Adolfſke towarſtwo ßwój hłowny ßwjedźeń tutoho lěta. Na nim mějeſche farař D. Fendt-Berlinſki ßwjedźeńſke prědowanje, kotreż je było woßebje ſahorjaze a mózne. Farař D. Fendt je był prjedy ſ romſko-katolſkim měſchnikom. S katolſkeje zyrkwje k evangelſkej pſcheſtupiwſchi, bu ſ ſararjom w Gommernje pola Magdeburga. Tu khwilu ſkutkuje w Berlinje.

W **Koßwigu** pola Miſchnja wobſamknу woßadna ſhromadźiſna mjes druhim też tole: Wo ßwjeczenju njedźele. Dobudźmy ßebi tola wróczo kſcheſczijanſku njedźelu a ſczińmy ju ßebi ſa dźeń ſboża, kotryż by był wěnowany Bohu a ßwójbje. — Cžińmy njedźelu jenoż to dźěło, kotreż dyrbi na kóżdy pad cžinjene bycź a njenuſujmy nikoho k dźěłu, kotreż móże ßo też wſchědny dźeń ſtacź. — My proßymy towarſtwa naſcheje woßady, ſo njebychu ßwoje ſhromadźiſny a wuhotowanja poſtajowałe ſa cžaß Božich ßłużbow — 9—½11 hodź. — a njedźelſke dopołdnjo ſkhowacź ſa woprawdźity njedźelſki měr, jeli ſo někak móżno, a towarſtwowe wuhotowanja, hdyž njeje hinak móżno, hacž ßobotu je wotměwacź, w połnozy ſkónczicź. — Tute poſtajenja njeißu jeniczke, kotreż ßo ſe ßwjeczenjom njedźele ſaběraja. Se wſchelakich ſtron ßo ſa to dźěła. Njech też w naſchich woßadach tuto prózowanje pſchiběra a njech naſche towarſtwa wſchě ßwěru na tute powſchitkowne żadanja dźiwaja.

W **Elleſeldże** bu 17. oktobra nowa zyrkej poßwjeczena, ſa kotruż ßmy też w ſakſkich woßadach ſběrali. To je druha nowa zyrkej po wulkej wójnje w Sakſkej. „Lutherowa zyrkej“ bu poßwjeczena wot ſuperintendenty dr. Kühna. Pſchi ßwjatoczноſczi, na kotrejż ßo wobydleŕſtwo bohacże wobdźěli, bě też ſaſtupjeŕ krajneho konſiſtorija. Nowa zyrkej ma ruma ſa 700 kemſcherjow. Něſchto nowe pſchi tutym ßwjedźenju bě nowa zyrkwinſka khorhoj, kotraž je zyle neutralneho raſa a nima ſ politiſkim a nazionalnym niczo pſches jene: Běła khorhoj, na njej cžorny kſchiž a tam, hdźež ßo kſchiž kſchižuje, ſchtyri ſkote pruhi. S noweje wěże ſmahowaſche tuta khorhoj, kotrejež nacźiſk je wot prof. O. Langi-Drježdźańſkeho, a dobu ßebi wjele pſchipóſnacża. — To je też dobra myßliczka ſa naſch cžaß, tajkale khorhoj. Tak někotra huba njeby ßo wjazy wocžinicź trjebała a tak někotry ryncžk droheje nwinaŕſkeje papjery njeby ßo wjazy pißacź trjebał — dla khorhojow, kotreż ßo njeſpodobaja. Tak je ßo to ſtało njedawno hakle w Lubiju a hewak nadoſcź też ſwonka Lubija. A kaž ſa zyrkwine woßady by ßnadź też ſa ſchulſke gmejny wobmyßlicź była tuta naležnoſcź noweje khorhoje. — Prěnja nowa zyrkej po wójnje bu, kaž je nam ſnate, we Łużizy poßwjeczena a to w Korſynju.

— Židow je po wobliczenju wſchelakich wězywuſtojnych 14 163 343 na zyłej ſemi; to by 100. dźěł zyłeho wobydleŕſtwa był. 3 300 000 ſ nich ßydli w Sjednoczenych ſtatach Ameriki a 9 232 567 w Europje. Pólſka ma jich 2 829 456, Ruſka 5 253 324, Wukrajnſka 1 772 449, Rumunſka 834 344, Němſka 575 000, Wuherſka 473 000, Czěſkoßłowakſka 354 000, Awſtriſka 300 000, Jendźelſka 280 000 a Franzowſka 150 000.

Dwe jo.

Schwedſka nowina „Swenſka Morgenbladet“ powěda nam ſcźěhowaze:

Bě to něhdźe pſched 15 lětami. Dwaj ruſkaj židaj bydleſchtaj hromadźe w Newyorku, a to w jſtwiczży, kotraž bě khětro khuduſchka. Wobaj běſchtaj ſ cźěkom a ſ duſchu anarchiſtaj, a wobaj běſchtaj zarej a jeho khěžorſtwu wjecźenje pſchißahałoj.

Ras weczor wopyta jedyn ſ njeju miſionſki dom jeneho evangelſkeho ſjednoczeńſtwa. Tam doſta něſajki cźiſchcź do ruki; ſazpiwajo cźißny jón na ſemju. Tola wón tam do tutoho domu hiſchcźe ras pſchińdźe. Tón ras doſta Nowy Sakoń. Wón jón wocžini a jeho wócžko namaka 10. ſchtucžku 2. ſtawa liſta na Romſkich. Tam ſteji: „Khwalbu, cžeſcź a pokoj wſchitkim tym, kotſiž dobre cžinja, najprjedy židam a potom też Gricham.“ „Židam!“ To płacźeſche tola jemu. Wón bě tola žid. —

Wón wſa knihu ßobu dom do ßwojeho hubjeneho bydlenja a ju cžitaſche — a wobrocźi ßo ſ zyłej wutrobu k Jeſußej Khryſtußej. Dźenßa je tutón muž prědaŕ Adam Silberſtein, wjednik miſionſtwa mjes židami w Rocheſtru.

Tón tamny młody mužſki woſta duzy po tym puczu, po kotrymž běſche, ſawoſtawajo ßwěrny idejam, pod kotrymiž bě wón ſapocžał. We wulkej wójnje pſchedobu ßo pſches jendźelſke wobłěhanje a ſaracźenje a dojěźdże njedźiwajo wſchěch ſadźěwkow do Ruſkeje. Zyły ßwět ſnaje dźenßa jeho mjeno. A tuto mjeno rěka: Trotzki.

Ale ſchto je ßo ſtało w poßlednich tydźenjach? Ssowjetmóznarjo ßu ßo rosdwojili w Ruſkej a Trotzki — a ſ nim jeho towarſchojo — buchu ſ móznarſtwa wuſtorczeni.

Liſtowanje: K. w K. ſa pokutny dźeń (14. 11.). — W. we W. ſa ßmjertnu njedźelu.

Porjedźeńka. W cžißle 44 (31. 10.) ſtr. 177 pod naſtawkom „Luther ſa woßady“ atd. podpißmo rěkaj: N. N.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacž w Noßacźizach.

Cźišło 46. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 14. novembra 1926 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihcźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći čertlětnje 78 słotych pjenjezkow.

24. njedźela po swjatej Trojizy.

Pokutny dźeń. Jerm. 31, 31—34.

Njedźela semrětnych so pschezo bóle bliži, a s njej też dopomnjecźe na poslednje wězy nascheho živjenja, na smjercź, posledni sud a wěcźnosć wožiwi. Kelko sa wěcźnosć wot nascheho semskeho živjenja wotwisuje! Hischcźe smy živi we tym cźasu, w kotrymž so wschitko sa wěcźnosć rozsudźi; hischcźe je nam data hnadna khwila k pokucźe a k wobnowjenju živjenja, so by nam we wěcźnosći to najhórsche salutowane było: satamanstwo. Bliski pokutny dźeń, tak do swjedźenja semrětnych, cźe khutnje napomina, so by tola cźi hischcźe spožcźenu khwilu živjenja wužiwał k Bohu spodobnemu skutkej, dokelž twoje živjenje pschezo dale cźeka, haj wužiwał k pokucźe a k sjednanju so se swojim Bohom. Najwyschscha staroscź budź nam tohodla ta, so bychmy sasso do swjatka sastupili s tym, kiž nam jenicźki wostanje, hdyž wschitzy nasz wopuschcźa, hdyž cźlowjekojo nam wjazy pomhacź njemóža, hdyž wot swojeho cźeła niczo wjazy wocźakacź njemóžemy, hdyž dyrbimy samlutki psches cźěmny dół smjercźe hicź. Stup do sluba s tym, kiž ma njebjo w ruzy. Ale kak do sjednoczeństwa s nim stupicź, hdyž nasz tyssazy hrěchow wot njeho dźěla? Wón sam, to směmy dźensa słyschecź, nasz pyta a chce so nad nami smilicź, kaž běsche so wón něhdy na swojim israelskim ludu smilił. Hdyž jeho smilnosć njeby była, by ty shubjeny był. Wón chce nowy slub s tobu scźinicź, a to dźensa, hdyž ty jeho słowo słyschisch a rozsudźazu khutnosć so minjazeho hnadneho cźasa sacźuwasch. Wón chce po swojej hnadźe nowy swjask s tobu scźinicź!

Ale trjebasch jón ty? Mnosy ludźo su w druhim swjasku živi. W swjasku se swětom. Ale swět so minje se swojimi zadosćcźemi. Ludźo su hordźi na to, wužiwajo wschitku kulturu swěta živi bycź. To njech s cźasami jich ducha posběhuje, ale jich njesmjertnu duschu spokojicź to njemóže. Schto by cźlowjekej pomhało, hdy by wón zyły swět dobył a pak na swojej duschi schkodował? Kultura je něschto swětne a so wotměnja. — Drusy su wabjeni a cźěrjeni wot lóschtow cźěła a sapadnu do hrěchow a haniby, do wrótnosće a duchowneho wotroczkowstwa. Schtóž na swoje cźěło syje, budźe wot cźěła skaženje žnjecź. — Drusy sasso su cźehnjeni wot słych a skaženych sobucźlowjekow, wopacźnych pschecźelow, wot cźerta a zykeho kralestwa sleho a pschińdu wot jeneje słósće k druhej, doniž njeskónca w najhórschim sebje sameho sjebanju. Woni so wjesela w potajnym na tym, hdyž so kschesćijanska wěra a pózcźiwosć podrywatej, a měnja, so budźe tajki njebjeski počźink so se swěta minycź; ale Bóh wě tola też swoje kralestwo na semi pschewjesć. Sawjedźeni cźlowjekojo wschak so też wjesela, hdyž so drusy na pucź skaženja sawjedu, so bychu towarschow skaženja měli, a kóždy woprawdźity kschesćan dyrbjał sebi pschedobry bycź, hacź so by so do tajkeho skaženja podał. Po wudyrjenju revoluzije sebi wschelazy se skradźnej wjesełosću myslachu, so je nětko s kschesćijanskim počźinkom a s kschesćanskej wěru nimo a so schesćanska zyrkej bórsy sahinje. Ale cźisće hinak pchińdźe: Bóh ju sbudźi a da kschesćanskim počźinkam we wutrobach wěrjazych wotucźicź. Bóh budźe pschezo swoje myslе w swěcźe pschewjesć rosumicź, też pschecźiwo woli jemu so pschecźiwjazych. Sa nasz je najlěpscha rada ta, so bychmy sjednoczenje s Bohom pytali a s nim živi

byli. A to je wošebje hnada Boža: wón chce nam pomhacź, jeho luboscź je wjetscha dyžli nasch hrěch. Hlaj, cźaš pschińdźe, praji tón Knjes, w kotrymž chzu s israelskim domom a s Judźinym domom nowy žlub sczinicź. Haj, wón chce też s tobu dźenža nowy žlub sczinicź.

Kajki dyrbi to žlub bycź? Schto cźi wón pschi tym lubi? Něhdy běsche wón s israelskim ludom žlub sczinił, w kotrymž wón jemu lubjesche, so chce jich wumóz s ruki Egiptowcźanow, w kotrychž kraju buchu woni s najhórschej robotu tłóczeni. Wón jim žlubi, so dyrbjesche israelski lud žwój žamšny kraj dostacź, w kotrymž kóždy žwojeu žamšnu rolu wobžedźeny kraj dostacź, w kotrymž kóždy žwoju rolu wobžedźespytowanyn s pschibójstwa Egiptowcźanow Bohu žwojich wótzow žłužicź. Bóh wschak běsche tuto žlubjenje derje dopjelnił a israelski lud s wotroczźkowstwa Egipcźanow wušwobodźił, ale israelski lud njeběsche žlub dźeržał. Jako běchu do žlubjeneho kraja sacźahnyli a žo žwobody a derjemězca wježelichu, sapadnychu do druheho wotroczźkowstwa, do hrěchow a žwětnych lóschtow, do pschibójstwa cźěka a wopuschczźichu toho Knjesa, žórło wěcźneho žiwjenja. Lud žo rosschcźěpi a ludowe žiwjenje rospadny; kóždy pytasche žwój žamšny dobytk a hdy bychu drusy pschi tym sahinyli. Druhe wotroczźkowstwo na ludu cźežko wotpocźowasche, kotrež běsche hórsche dyžli prěnje. Tuž lud sapocźinasche žej žadacź sa wumožerjom, kiž by jón wuwjedł s tutoho wotroczźkowstwa hrěcha a winy a we nich pschewinył žebicźne a cźělne požadliwoscźe. Jim pobrachowasche w žlubjenym kraju hischcźe ta nowa wutroba. Bóh pak se žameje miłoscźe žo nad žwojim ludom žmili a jim póžła wumóžnika a meźiaža, a psches tutoho žwojeho žyna jim stwori nowu wutrobu, a do njeje psches žwojeho žyna jim sapiža žwoje kašnje. Pšches Khrystuža nowy duch sacźahny do luda a do žwěta. Nětko hakle ludźo Boha spóšnachu, so njeje jenož žurowy knjes, ale też žmilny wótz, kiž njeje žwoje kašnje cźłowjekam dał, so by jich s nimi wobcźežił, ale so by jich na prawy pucź pokasał. A na jich hrěchi wón wjazy njespominasche. — Też nasch žerbski lud něhdy we cźežkim hospodarskim wotroczźkowstwje stonasche. Hdyž běchu žej Němzy nasch lud a kraj podcźižnyli, woni borsy sapadnychu do najhłubšcheho robocźanstwa. Zusy rycźerjo pschikhadźachu do kraja a tu najlěpsche kubła wobžydnychu a zyke wjeżne wobydleŕstwo po cźažu do tłóczazeho robocźanstwa sahnachu, tak so dyrbjachu ludźo jim žłužicź se wschěmi cźělnymi mozami, se žonu a dźěcźimi, se žwojim gratom, se žwojim sapschahom a se wschěm, schtož mějachu. Też w Němzach drje knježa robotu posdźišcho sawjedźechu, ale milischu. Hakle žerbska robota, kaž němski łužiski stawisnaŕ Knothe dopokasuje, płacźesche sa woprawdźitu robotu, a někotryžkuliž knjes je ju tohodla spytał we žwojej němskej wšy posdźišcho sawjesćź. Lětstotki dołho je nasch lud cźerpił pod tutej kwaklu, a jeho zyły kharakter pschija wotroczźkowski ras, ródna rěcź žo jemu bjerjesche, žwojorasna kultura žo jemu njesmóžni, tak so dźenža hischcźe wschelazy Serbja žwoje namrěte žerbske kubła sazpiwaju a wot žo mjetju a jenož zuse cźesćźa. Ale skóncźnje w sańdźenym lětstotku tola cźepjesche hodźina wumoženja. Robota bu wotwjasana a žwobodnje móžesche kóždy na žwojim kuble a wobžedźeństwje abo na žwojej žiwnoscźi abo kněžzy žiwy bycź.

Wulkotny to podawk we wuwicźu hospodarskeho žiwjenja. Njane ludowe žiwjenje sakcźé a žerbska kultura žo rjeńscho wuwiwasche. Ale schto dźenža wohladamy? Druhemu wotroczźkowstwu je nasch lud s dźěla pschikhileny, hrěcham a semskemu smyšlenju. Cźělne a žebicźne smyšlenje je też dalake worschty też nascheho makeho žerbsk. luda njejžu pschespołnymi wucźbami a žwětnymi sawježelenjemi a rospróschenjemi a Boże žkowo pócźnje skomdźicź a sa něschto žnadne abo njetrjebawsche dźerži. Wón žo s dźěla kasy a na jeho mandźelstwach leži husto něschto kaž njepokoj a njejednota. Wschelake worschty też nascheho makeho žerbskeho luda njejžu pschesjene, ale rosschcźěpjenje žamo nascheho luda žo namaka. Hrěch je ludźi skaženje. Wjele je wójna na tym wina była, ale też njebratrowska wutroba stacźanow. Kelko nusy mjes dźěłonjemějerjemi a bydlenje njemětzami. Na sakonjach njepobrachuje, a lud je też w žejmach bohacźe doscź sastupjeny, ale na tym pobrachuje, schtož je sakonje dopjelnjenje, na luboscźi. Luboscź dawa, žebicźnoscź bjerje. Khrystuž je luboscź do žwěta pschinjeżł, wón je žama luboscź. Wón móže cźi wutrobu też s njej napjelnicź. Swjask s Bohom je nasch lud bóle a bóle shubił a tón dyrbi saže pytacź. Khrystuž je pucź ke njemu!

Nowi cźlowjekojo budźecźe pšches wěru do Khrystuža. Je-li schtó w Khrystužu, je wón nowe stworjenje. Hospodarske abo žwójbne wobstejnoscźe my njemóžemy pschezo pscheměnicź, ale najprjedy pytajcźe duchownu nusu pschewinycź. Je-li ta pschewinjena, je-li sažo nowe žiwjenje wěry a žwěry, počźinkowa luboscź do wutrobow nascheho luda sacźahnyła, budźe też w hospodarskim a sozialnym žiwjenju žo wschelake polěpschecź. Wobnowicźe žo w duchu žwojeje myšle a wobleczźcźe žo noweho cźlowjeka a wam budźe pomhane. Pytajcźe najprjedy Boże kralestwo a jeho prawdoscź, dha budźe wam wschitko druhe pschidate. A Bóh žam chce cźi dźenža nowu wutrobu dacź. Dźenža, hdyž jeho žkowo žkyschicźe, njestwjerdńcźe žwoju wutrobu! Wón njecha spominacź na twoje hrěchi, ale chce cźi je wodacź a s tym cźi žwoju zyku žmilnoscź wopokasacź. Wón chce nowy žlub s tobu sczinicź, chzesch ty žobu cźinicź? Wón chce cźe do žwojeho kražneho sjednoczeństwa pschinjecź? Dasch ty žo pschijecź? Wón chce cźi dacź noweho wěsteho ducha; dasch ty jemu knježicź we žwojej wutrobje? Jene je nusne.

Stwoŕ we mni, Božo, cźistu wutrobu
A daj mi noweho wěsteho ducha!
Njesacźišń mje wot žwojeho woblicźa
a njewsmi žwojeho žwjateho ducha wote mnje.

Na krajny pokutny dźeń (17. XI. 1926).

Hłóž: Knjes Khrystuž, wón Ssyn Boži, ꝛc.

O Jesu, žłóncźna radoscź, ty žwětło žiwjenja,
njech sa žiwjenjom žadoscź mi běhnoscź woblicźa
po twojej hnadźe kschewi, so duch žo nowy sjewi!
Mój Bóh njech to mi da!

Mi wodaj hrěchi moje, cźišń se sadu žo je;
njech hněwanje wscho twoje žo shubi, wustrow mje!
Njech dary měra sjewja žo, duschn wbohu kschewja!
Ach, Božo, wušłyšch mje!

Moŕ we mni Hadamowe wscho waschnje wohidne,
so požadanje nowe po tebi nastanje,
a k žłužbje dam žo tebi, cźi cźescź bycź žadam žebi,
kiž wumohł ty žy mje!

Spožcź, so bych pósnał tebje, mój duschepastyrjo,
móz płodźicź dał do žebje se žkowa twojeho,
so wěru s njeho dóstał bych, w prawdźe twojej wostał
a dospołnjał tak žo

Też sahoŕ luboscź žwoju we mojej wutrobje,
so lubował tak twoju bych miłoscź wopraŵdźe
a k spodobanju twojom' bych k sbožu khodźił žwojom'
po pucźu prawdoscźe!

Nět, Knježe, spožcž mi mozy, spožcž žylnoscž s mužnoscžu!
Wschak hódny skutk je prózy, kiž twój Duch cžini tu;
wscho moje požadanje a khrobke wupinanje
pak myšl ma pschezo sku.

Tuž ty, o Božo hnady, ty Wótcže žwěrnoscže,
wschě wotstroń dusche pady a wschědnje wobnow mje!
Daj wukon twojej' wole mi dobycž pschezo bóle
a požylń móznje mje! — Ludw. Handr. Gotter, † 1735; — seš. M. U.

Duzy psches polo w nasymje.

Nasymske dźěła na polach žu s dźěla dokonjane, sdźěla žo dokonjeja, sdźěla pak dyrbja žo k druhemu rasej dokonjecž. Cžehodla? Schlinki žu žito wotžrake.

Schtož ratař po sprózniwym pschihotowanju do role wužywasche, schtož tam rjenje skhadźesche, schtož žo tam poczinasche selenicž, teho bu tam mjenje a mjenje. W nozy pschiwažichu žo schlinki a sežrachu, schtož tam młódneho skhadźazeho namakachu. A prósdne a nahe bu tam polo, hdyž bě žo tak rjenje saseleniło.

Duzy psches polo nadeńdźesch we wschelakich kónczinach Łužizy doscž tajkich polow, kotrež žu tak schkodowake. Setkasch žo tež s ratarjom, kotryž rolu snowa dźěła a snowa dobre žymjo wužywa.

Duzy tak psches „polo luda" namakasch tež tajke wjetsche a mjeńsche blaki, hdźež žu „schlinki" wscho sežrake. W žlubjenym kraju žnadź ratarjo njejžu s tutym schkodowanjom domachpytani byli, hewak — tak móžemy žebi myšlicž! — by nasch Knjes w pschirunanju w schtworakej role žnadź pschidacž mohł tu pjatu rolu, kotraž je wot schlinkow domach pytana, kotrež w nozy pschilěsu a sežěru, schtož s dobreho žymjenja wodnjo sesthadźało.

Abo, žebi rospomniwschi Knjesowe pschirunanje wo nóznym žnjerju, kotryž do hotoweje role njerjad wužywa, móžemy tež rěcžecž w podobnym smyšle wo tym słym, kotryž pó cžmje pschińdźe abo pó cžmje žwojich cžornych pomocznikow póscžele, kotrež wscho spóżeraja, schtož tam dobreho sesthadźało, njech to pobožnoscž abo pózcžiwoscž abo hewak dobre poczinki a dobre waschnjo.

Kelko to tola tajkich prósdnych, wotžranych blakow na polu luda!

To pohladaj na „nowiny", kaž to ratař pola mjenuje, na kotrež žo prěnje žywy wužywaja: dźěcži a młodźinu! Cžorne schlinki žeru a žeru! A na starschich a starych polach to niz wjele hinak a lěpje: to žu doroscženi a stari! Je žo tola tak tu a tam w Sakskej stało, — a to žamo tež w ratařskich wožadach!!! — so wožadny farař njedźelu rano pschińdźe do Božeho domu a — njenamaka nikoho abo dwě abo tři stwjelcžka! — Abo: na wšy a na drosy nadeńdźe něchtón, duzy wjecžor po cžmje, jich wjele, kotřiž žo tam wokolo brójachu, nasajtra pak, hdyž pschi žwětle, kotrež psches wokna Božeho doma pschikhadźesche, žebi wobhladowasche, schtó tam běsche, njebě tam nichtón s tych młodych tuteje wšy! — Abo: Jandźel blidowych pacžerjow khodźi po wšach a městach, so by wohladał, kak žo blidowe pacžerje, žo młódnje selenjo w luboscži, džaku, nadźiji, sběhaja k njebježam. A wón hlada a hlada, a widźi jenož tu a tam stwjelzo, a tola je wschudźom wužywane dobre žymjo, Boże žłowo, a tola je tež wschudźom narostk wschědny khlěb, tak so maju a njetrjebaju tradacž! — Abo: Cžorny žam dže njedźelu wjecžor a w nozy psches kraj a rejwańske hłubje a druhe městna žwětneho sawježelenja — a wón ma lute wjeżele na tym, so schlinki, kotrež wjedžo abo njewjedžo w jeho žłužbje, tak dokładnje žwoje dźěło dokonjeju!

Schto měnisch: Schtó ma wjazy pschicžiny skoržicž, so žu „schlinki" žrake, tón seński ratař abo tón njebjeski ratař Jesuš Khrystuš?

A komu žu „wone" wjazy noweho dźěła nacžinike, ratarjej tuteje semje abo ratarjej njebjeskeje semje? A schto potom, hdyž žo to snowa njedźěła na tutym polu! Ratař wě, so tam to na lěto prósdne, abo so tam njerjad a pyr! Schto měnisch, schto to na polu luda budże, hdyž žo to njedźěła snowa a sažo snowa, hdyž žo to njedźěła se wschej prózu a žwěru na „nowinach" a „starych a starschich polach"?

A schtó dźěła? — Ja žebi myšlu: Ty!

Zyrkej a stat.

Pruski snutskowny minister je s wožebitym wukasom žwoje podstajene wyschnoscže dopomnił na postajenja, kotrež to swonkowne žwjecženje pokutneho dnja schkitaja. Wyschnoscže maja na to hladacž, so žo tutomu dnjej jeho prawo sakhowa. Nadźijamy žo, so žo tole tež wschudźom wobkedźbuje — a niz jeno w Pruskej, ale tež w Sakskej. —

My w Sakskej žmy nětk tak daloko, so stej zyrkej a stat dźělenej, njech tež niz hischcže zyle w tym, schtož pjenježne praschenja nastupa. S Danskeje pschikhadźeja powěscže, so žo tam tež dźělenje stata a zyrkwje pomałku pschihotuje. Je tam w swisku s tutym žo pschihotowazym dźělenjom roskora mjes ministrom sa zyrkwine należnoscže s jenym wjetschim wubjerkom sa zyrkwje wudyrika. Tutón wubjerk je zyrkwje twarił a jich w běhu lět 26 zyrkwjow natwarił s pjenjes, kotrež s kóždolětnej sběrku sběrasche. Roskora njeje hischcže wurunana.

W 44. cžišle nascheho łopjeńka podachmy 31. oktobra krótku rosprawu s lutherskeje zyrkwje w Pruskej a naspomnichmy tam, so zyrkej jako tajka nima to prawo „wožoby sjawneho prawa" (Körperschaft des offentlichen Rechts). K temu móžemy dźenža dodacž, so je pruske ministerstwo sa wukubłanje luda wyschemu zyrkwinemu kollegijej we Wrótžławju to scžěhowaze sdźěliło:

„Te evangelsko-starolutherske wožady, kotrež buchu po ziffru II generalneje konzežije wot 23. julija 1845 w starych pruskich provinzach wutworjene, žu po tym, kaž pruska statna wyschnoscž prawo srosumi, sjednocženstwa sjawneho prawa (Körperschaften des oeffentlichen Rechts). S teho scžěhuje, so žo jenotliwym wožadam lutherskeje abo kaž tu rěka „evangelsko-staroluthersketje" zyrkwje tuto sa žiwjenje a wobstacže tak ważne prawo pschipósnawa, zyłej zyrkwi jako tajkej pak niz. My srosumimy, so nochzeja sastacž wojowacž wo tuto prawo sa zyku zyrkej.

Wschelke s bliska a s daloka.

Se žerbskich wožadow žkyschimy pschezo sažo skóržby a hłoby spodźiwanja, so tu žerbskich duchownych tak mało a so nasche wožady dyrbja duchownych žebi wuswolicž, kotřiž njejžu žerbskeje rěcže mózni, kaž na psch. Ketlizy, a kaž nětk to skoro tež Huszy hrosy, kotrejež farske městno je tež sa Němzow wupisane. Sažo pak tež wěmy s wusnacža žwěrnych žerbskich wožadnych, so žo sa to modla, so bychu žerbskeho duschepastyrja měli, kotryž by w drohej macžernej rěcži to evangelion pschipowjedał a žo s nimi modlił. Njech njejžu tute modlitwy podarmo a njech žo wožady a jich sastupjerstwa dale žwěrnje prózuja wo to, so bychu žerbskeho duchowneho dóstali! W tuthwilu je to tola hischcže mózno! To jene wěso pschi nětcžischich wobstejnoscžach wjazy mózno njeje,

so bychu ßo wo jene farſke měſtno telko a telko ſamołwjeli a woßada potom mjes jich wjele wolicź mohła! — Pſchi tym njechamy pak też to druhe ſamjelczecź, ſo też tajzy w naſchich woßadach ßu, kotrymž je to wſcho jene, hacž Sserb abo Němz ſa fararja do woßady pſchińdże — a tajzy też, mjenujzy Sserbjo, kotſiž ßebi pſcheja a żadaja, ſo by němſki duchowny pſchiſchoł a niz wjazy ßerbſki. So tucźi ſnajmjeńſcha to jene drohe, namrěte kubło, maczeŕnu rěcź, wonjeczeſczuja, je widomne. A tola w żanej druhej rěczi, ani němſkej, ani łacźanſkej, ani hewak druhej, Sserbej Boże ßłowo tak do wutroby njerěczi a do ßwědomnja, kaž w lubej ßerbſkej rěczi a w żanej ßo tak wutrobnje k Bohu Sserb njemodli, kaž w tej rěczi, we kotrejž jeho macź wuczeſche, ſ nim ruzy ſtykujo, Bohu ßo modlicź! — Wěſo, ſchtoż ſa Sserba a jeho maczeŕnu rěcź płaczi, płaczi też ſa kóżdy druhi narod a jeho maczeŕnu rěcź! — Tu też to huſto ßłyſchane ſnapſchecźiwjenje: Sserbjo móża tola też wſchitzy němſki!“ niczo njepſcheměni a niczo njepomha. Wono tola tak je, a ſchtóż tole njeſaczuwa, nima wjazy ſroſumjenja ſa to, ſchtoż chze nabożina bycź a ſchtoż maczeŕna rěcź je, abo nochze to ſroſumicź. A tola je naſch zyły cżaß runje tajki, ſo by ßo wot wſchitkich a wſchudżom runje na tole dźiwacź dyrbjako! Pſchetoż wot tam ßem, wot ſnutskowneho a a najſnutskowniſcheho móże nam a naſchemu ludej tola jenoż pomoz pſchińcź a wumóżenje ſ zyłeho ſnutskowneho a ſwonkowneho hubjeńſtwa.

Budyſchin ma ſaßo primariußa. Sańdżenu njedżelu dopołdnja bu ſ. farař Handrij Fröhlich ſ Lipſka w Pětrowſkej zyrkwi wot k. tajn. zyrkw. rady Roſenkranza do ſaſtojnſtwa prěnjeho Budyſchſkeho evangelſkeho fararja abo primariußa ſapokaſany. Wulki Boži dom bě pſchepjelnjeny. Sso ſłożujo na 1. Kor. 1, 30, ſtupi nowy farař pſched ßwoju woßadu jako tón, kotryž chze bycź duzy po puczu ſa ßwojim Knjeſom a Sbóżnikom, a ſwoła też zyłu woßadu ßobu na tutón pucź: „Chzemy Knjeſa Khryſtußa cżeſcźicź“, kiž je nam daty k mudroſcźi a k prawdoſcźi, k ßwjecźenju a k wumóżenju. — K. farař Fröhlich je ſ Lipſka do Budyſchina pſchiſchoł; tam bě wón ſ fararjom pſchi ßławnej Domaſchowej zyrkwi. Sańdżene lěto bě wón też ßobu na ßwětowej konferenzy kſcheſcźijanſkich zyrkwjow w Stockholmje. Prjedy je na wſchelakorych měſtnach ſkutkował, tak też we woßadże ſakſkich ſaſtojnikow w Bodenbachu.. Jeho narodne měſto je Glauchau-Geſau. Tam je ßo 1. auguſta 1886 narodźił jako najſtarſchi ßyn fararja Heinricha Fröhlicha. — Wobßadżenje tuteho Budyſchſkeho farſkeho měſtna ma ſa zyły Budyſchſki zyrkwiny wokrjeß woßebitu ważnoſcź, dokelž ßo tola po rosdźělenju Łużizy do ſuperintendenturow woczakuje, ſo Budyſchſki primarius tuto ſaſtojnſtwo ſaſtawa a ſo wón tak też budże ſ wjednikom najwjetſcheho dźěła naſchich ßerbſko-němſkich a němſko-ßerbſkich woßadow, — dokhoż pſchi tym woſtanje, ſo ßu tute woßady rosbrójene do tſjoch zyrkwinych wokrjeßow a niz ſjednoczene do jeneho, kaž ßebi to ſpomożne ſkutkowanje w tutych woßadach żada. Pſches wſchelake němſke nowiny je powěſcź ſchła abo ßnadź hiſchcże dże, ſo ßmy my Sserbjo na tym wina — abo ßobu na tym wina —, ſo njebu nowy primarius ſdobom też jako ſuperintendenta ſapokaſany. Mjes Sserbami njeje — kelkoż wěmy — niczo wo tym ſnate, ſo je ßo krajne konſiſtorium tehodla, ſo my Sserbjo ßebi pſchezo hiſchcże ßerbſku ſuperintendenturu żadamy, ſapowjedźiło, k. fararja Fröhlicha ſa ſuperintendentu wobkrucźicź. Kotſiž ßu naſpomnjenu powjeſcź do nowin pſchinjeßli, ßu potajkim po wſchěm ſdaczu wjazy wo tym wjedźeli hacž my tu we Łużizy, wo kotrychž to pſchi tutej zyłej wězy dże. Abo ma ßnadź wěz druhich pſchicźinow? — Nowemu knjeſej fararjej pſchejemy też my do jeho noweho a ważneho ſaſtojnſtwa we Łużizy Boże żohnowanje.

S Budyſchina. Lětny ßwjedźeń Budyſchſkeho Guſtav-Adolfſkeho pobocżneho towaŕſtwa budże njedżelu, 14. naſymnika t. l. w **Kumwałdże; ßwjedźeńſku Bożu ßłużbu** knjes farař Stamm-Wósporczanſki pop. w 3 hodź. ſměje. S pſchiſamknjenjom k zyrkwinſkemu ßwjedźenjej budże lětuſcha **hłowna ſhromadźiſna** ſ narěczu pſchedßydy, knjeſa tajneho zyrkwineho radźicźela Roſenkranza, ſ lětnej rosprawu pißmawjedźerja knjeſa fararja em. Rjedy Budyſchſkeho, ſ lětnym ſliczbowanjom, ſ wólbami a ſ pſchednożkom knjeſa fararja Günthera ſ Grottawy w Cžěſkej: „wo wěru a domiſnu“. Ssobuſtawy a wſchitzy pſcheczeljo ſ Boha żohnowaneho dźěła luboſcże na evangelſkich wěrybratrach w rospróſchenju w katolſkich krajach ßo wutrobnje na tutón ßwjedźeń pſcheproſcheja. Cžah ſ měſta pop. w 1,13 hodź. wotjědże a wjeczor ſ Kumwałda w 8,45 hodź., tak ſo ßu wopytarjo ßwjedźenja wjeczor w 9,08 hodź. w Budyſchinje.

Wólby do ſynody ßu ſa njedżelu 4. adventa poſtajene. Wo kandidatach ßo hižo jedna a wolerjo drje ßo wſchudżom bórſy k wólbnym ſhromadźiſnam ſwołaja. Sa Lubijſki wokrjeß je ßo tajka ſhromadźiſna ſa póndżelu, 22. novembra, dopołdnja poſtajiła. Tute ſhromadźiſny chzeja wolerjow pokaſacź na nowe wobſtejnoſcże w krajnej zyrkwi, wożebje na ſynodu, kotraž ma pod nowej wuſtawu wobſchěrniſche prawa, a tehodla na ważnoſcź wólbow, wożebje prěnjeje wólby do ſynody. S dobom budźeja też, jeli ſo to móżno, dotalni ſynodalojo a też ſa nowu wólbu poſtajeni ſynodalojo rosprawjecź.

Kak woni ſchczuwaju! „Welt am Abend“ radikalny cżaßopis lěweje ſtrony je wulicził, liczby wopak hromadu liczo, ſo je w lěcże 1924 w Pruſkej 22937 evangelſkich a 9690 katholſkich duchownych w ßłużbje było, potajkim 32 627 ßłużownikow wobeju kſcheſcźijanſkeju zyrkwjow! Pornjo nim je jich w Pruſkej „jenoż 24 411 lěkarjow“ w ßamßnym lěcże było. — Schto je wěrno? Pruſka je jich 1924 měła 9829 evangelſkich duchownych. Do tutych ßu też hiſchcże cźi duchowni liczeni, kotſiž we wuſtawach ſkutkuja. — S druheje ſtrony ßu ßo praſcheli: „Hdże woſtanu dźěkacźerjo? W generalnej ſynodże ſtaropruſkeje zyrkwje njeje żadyn dźěkacźeŕ ßobu!“ Sjednoczeńſtwo evangelſkich towaŕſtwow, dźěkacźerjow na to wotmolwi, ſo ßu w generalnej ſynodże 6 dźěkacźerjo; jedyn ſ tutych je nimo toho ßobu w najwyſchſchej zyrkwinej wyſchnoſcźi, w zyrkwinym ſenacże.

Kěrluſche ſa Boże ßłużby.

24. njedżela po ßwj. Trojizy. Tekſt: Liſt na Gal. 6, 7—10. „Schtóż tudy dobre wußyje, tam bjes pſcheſtacża ſa to żnje!“ Kěrluſche: 807, (565,6). — 25. njedżelu po ßwj. Trojizy. Tekſt: 2. liſt na Kor. 5, 1—10. „Duſche dom ßu njebjeßa.“ Kěrluſch: 584,7 abo: „Dom duſche je horkach, hdżeż w ßwětle ßu.“ 854,1. Kěrluſche: 272, 585, 637. — Njedżela ſemrětych: „Mój Bożo, daj pſches Khryſta krej, ſo w ßmjercźi ſo mnu derje ſtej.“ Kěrluſch 495. Kěrluſche: 272, 574, (474), 482, 495, 507, 522—24, 576, 577, 582, 807; 815; 816; 854; 856, 857.

Liſtowanje: W. we W. ſa ßmjertnu njedżelu. — P. M. w B. ſa 1. advent.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 47. **Pomhaj Bóh!** Letnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **21. novembra 1926** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczernje a knihaŕnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi wertlětnje 78 słotych pjenjezłow.

25. njedźela po swjatej Trojizy.

Swjedźeń dopomnjecźa na semrjetych.

Psalm 39, 5—8.

Swjedźeń dopomnjecźa na semrjetych wubudźi w naš myšle na wumrjecźe, na smjercź, a myšl tuteje njedźele we jeje khutnosći sapschimnu drje wožebje hłuboko wschitzy, kotśiž su w běhu sańdźeneho lěta sami někoho se swojich lubych won njeśli na cźiche město semrětych. Wulka je liczba tych, kotśiž su wot poślednjeje smjertneje njedźele hacź dźenża cźahnyli se swěta; a hdyž stupimy k jenotliwym rowam, hdyž spomnimy na to, schto kóždy smjertny pad bije do ranow, dha wěmy, kak wjele stysknеje srudoby je saźo sacźahnyło do wjele wutrobow. Pschetoż smjercź pschinjeże srudobu. Stupimy k rowej makeho dźěsćza. Dha drje prajimy, so tu njemóże smjercź hłuboko sapschimnycź sawostajenych. Ale dźi a praschej so młodu macźeŕ, kotraž je tajke dźěcźo pod wutrobu nošyła a je jo s bolosćemi porodźiła, praschej so nana, kiž je so wjeselił na tajke młode žiwjenje w swojim domje, a budźesch śłyschecź wo wulkej srudobje a wo horju wutroby, hdyž stej jo dyrbjałoj saźo prjecź dacź. Wěmy wo starych, kotrychž žiwjenje běsche dokonjane, kak wisachu na tutym žiwjenju, hdyž cźujachu, so stejesche smjercź psched jich durjemi a kak so wobarachu pschecźiwo njej. A potom wschitzy cźi, kiž su naš wopuschcźili w połnosći jich mozy, tam jedyn młodźeńz, lubowany wot starscheju a wot swójbnych, tam mandźelski, kiž sawostaji młodu mandźelsku a cźrjódku małych dźěcźi, kajki cźežki kschiž bu s jich smjercźu nadpołożeny sawostajenym! S nimi a se wschitkimi tymi, kiž žaruja sahe semrětych, smy drje sacźuli tu zyku cźežku srudobu, kotraž sacźehnje do domow a do wutrobow se smjercźu. A hdyž dźenża so seńdźe wulka žarowaza wožada na naschich pohrjebnischcźach, dha wěmy, so tam budźa wjele śylsow a wulka stysknosć pola jich wjele.

Ale so bychmy pschi tym njesabyli, so chze nascha dźenźnischa njedźela też něschto druhe. Niz jenoż na naschich semrjetych dyrbimy myślicź, ale też na to, so so nam bliżuje dźeń, na kotrymž dyrbimy wotźalcźahnycź. To pak chze naš wabicź, so bychmy hotowi byli k pósnacźu, so je smjercź poczrěta do dobycźa. W tajkej myšli prajimy:

Kónz, luby cźłowcze, wopomń, wopomń kónz poślednji!

1. Dha rěcźimy wo wumrjecźu a
2. Wo žiwjenju.

1. Prědowanje wo smjercźi hnuje hłuboko wutrobu, a hdyž jenoż chcemy, możemy to wschudźom a stajnje śłyschecź. So bychu tuto prědowanje dźenża śłyscheli wschitzy, kiž swoju cźichu nutrnosć dźerża pschi rowach na pohrjebnischcźach. Stokrócźnje klincźi tam wot rowow starych a młodych a dźěcźi, wyšokich a niskich, khudych a bohatych: wschitzy ludźo dyrbja wumrjecź. Wulke śłyły cźłowjekow so dźenża schli do naschich Božich domow. Kak njeliczomnje wulka je liczba tych, kiž su prjedy naš tu won a nuts schli, su tu spěwali a so modlili, su swoje wobcźežene wutroby pschinjeśli k Bohu, su so stajili pod Boże swjate słowo, a njeśu tu wjazy; jich ert je woněmik, su semrěli, su pohrjebani, sabycźi. Ale jich hłós je śłyschecź sa tych, kiž chzedźa jón rosumicź, jich hłóś, kiž k nam rěcźi: Wschitzy ludźo dyrbja wumrjecź. Spomnisch też ty na to? Wěmy wo klóschtrje podjanskeje zyrkwje, so su

mnichojo, kotſiž w nim bydla, žlub na žo wſali, ſo njechadźa hacž do žmjercźe žane žłowczko wjazy rěčećz; jenož jene žłowo žej pſchiwołaja, hdyž žo ſetkaju, to žłowo: memento mori, to rěka: Spomń, ſo wumrjecź dyrbiſch. — Tak njedyrbi pola naž bycź. Tu jako kſchesćźijenjo ſtejimy w žiwjenju a mamy pſchiſchłuſchnosćze pſchećźiwo žiwjenju. A žmětmy žo wježelicź tutoho žiwjenja, tak daloko kaž žo ſtanje bjes hrěcha. To njeje žiwjenje, hdyž ſtajamy žwoje myſle jenož ſtajnje ſ nowa na row. To žu cźlowjekojo, kiž žu njekhmani ſa to, ſchtož žej žiwjenje žada też wot nich. Ale tola na druhej ſtronje też ſaž tak, ſo žmy ſtajnje hotowi k wumrjecźu. A to móže něſchto jara wježelke bycź. Jeneho poboženeho jendźelſkeho duchowneho, Jana Weßley, praſcheſche žo ras žona, ſchto drje by wón we žwojich poßlednich hodźinach cźiniſ, hdy by wjedźał, ſo dyrbi w bliſchej nozy wumrjecź. Wón wotmołwi: Ja bych žwój cźaž runje tak nałożił, kaž nětko prjódk mam, jón wužiwacź. Ja bych w tutej nozy prědował, hdźež žym to žlubił, a jutſje rano też ſaž. Potom bych w žužodnym měſcźe też prědował. Potom bych ſchoł žo lehnycź, po tym ſo běch w modlitwje žo poručźił žwojemu njebjeſkemu wótzej; na to bych wužnył a wotucźił we wěcźnej domiſnje. — Schtóž je tak pſchihotowany, ſa toho nima myßl na wumrjecźe žanych ſtróželow wjazy.

Hacž žy też ty tak pſchihotowany na žmjercź? Hacž je tuta myßl pſchi tebi też we wſchěm, ſchtož cźiniſch a ſapocźinaſch?

Ras wobjedowaſche Potsdamſki prědaŕ Schubert pola krala Bjedricha Wylema I. Dha ſcźeleſche někajki komödianta žłužobnika ke kralej ſ próſtwu, hacž njeßměł pſched kralom ſe žwojej cźrjódku wježelohru hracź. Někotſi pſchi blidźe běchu ſa to, někotſi pſchećźiwo tomu. Dha praſcheſche žo kral prědarja a prajeſche: Schuberto, ſchto prajicźe wy k tomu? Tón wotmołwi: Majeſtoſcź, runje na to myßlach, hdy bych pſchi tutej komödiji wumrjeł, a Bóh by žo mje praſchał: Schuberto, ſ wotkal pſchińdźeſch? Hacž mohł dha ſ wježeloſcźu wotmołwicź: ſ keklije? Na to wotmołwi kral khutnje: Ně, mjes keklijemi też nochzył wumrjecź; njech žo tucźi ludźo wotpokaſaju. — Derje nam, hdyž nam ženje njeje zuſa myßl, ſo na naž cźaka žmjercź.

2. Wono je tola tak, ſo žmjercź njeſběhnje ſwiſk mjes žiwymi a ſemrětymi. Njemóžemy tych ſabycź, kotſiž žu nam lubi byli, hdyž žu też wumrjeli. Hladamy ſ luboſcźu jich rowy; na nich žo dopomnimy, jich waſchnja a woželbitoſcźe ſteja ſtajnje pſched naſchim duchownym wócźkom. Wobſteji jena móz, kotraž też pſches žmjercź ſjednocźa, to je móz luboſcźe. Niz ſeńſka luboſcź, kaž hewak wobſteji mjes cźlowjekami; to je luboſcź duſche k duſchi. W tutej luboſcźi cźujemy móz, kotraž pſchikhadźa ſ druheho žwěta, ſe žwěta, w kotrymž je a knježi jako kral Bóh. To pokaſuje naž na žwět wěcźnoſcźe, hdźež knježi wěcźne njeſaniczomne žiwjenje. S tutoho žwěta wěcźnoſcźe klinczi nam też dźenža naſchich ſemrětych wježelke, troſchtowaze žwědcźenje: A hlej, my žmy žiwi.

To je ta wulka rjana wěrnoſcź, kotruž chze nam žmjertna njedźela pſchipowjedacź: naſchi ſemrěcźi žu žiwi. Hdyž nětko huſto ſtejimy ſ rosbitej wutrobu pſchi rowach, woželbje tajkich, kiž bychu móhli hiſchcźe dołho woſtacź na tutej ſemi, a kiž dawachu nam nadźiju, ſo mohło jich žiwjenje hiſchcźe k najwjetſchemu žohnowanju ſa cźlowjekow bycź, dha budźe naſcha duſcha cźicha, hdyž wěmy, ſo tola njeje kónz ſ tajkim žiwjenjom, ale ſo ma tam horjekach we wěcźnoſcźi žwoje dokonjenje. To pak dyrbi naž ſaž pohonicź, ſo žo cźim khutniſcho prózujemy, ſo by naſche žiwjenje tu na ſemi tajke było, ſo žo njetrjebamy bojecź wumrjecźa.

Dwoje je žiwjenje po žmjercźi, ſbóžnoſcź abo ſatamanſtwo. Se wſchej khutnoſcźu je nam Jeſuž Khryſtuž prajił: ſo njebudźa wſchitzy, kiž k njemu rjeknu: Knježe, Knježe, do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińcź, ale kiž wolu cźinja jeho Wótza w njebjeßach. Wjetſcheho mylenja njeje, hacž ſo měnimy, ſo na naž knježi jenož luby Bóh; ně, wón žam nam praji: Ja, tón Knjes, twój Bóh, žym jedny žurowy Bóh, hotowy žudźicź tych, kiž njecźinja po mojej woli. Na to tola njechamy ſabycź. Ale hdźež wón widźi pſchi wſchej žłaboſcźi cźlowjekow žwěrne prózowanje, kak móhli jemu ſpodobni bycź, tam žo też ſjewi jeho wótzowſka luboſcź, kotraž njeda, ſo by cźlowjek ſhubjeny był, ale ſo by žiwy był we wěcźnej ſbóžnoſcźi. A hdźež wěmy wot naſchich ſemrětych, ſo žu žiwi byli w tym Knjeſu, tam žo wježeli naſcha wutroba w tej nadźiji: Naſchi ſemrěcźi žu žiwi.

A nětk my žami? Hiſchcźe tu žmy; ale też naſch dźeń žo bliži. Wužiwajmy prawje žwój nam daty hnadny cźaž, ſo bychmy khodźili w tutym žiwjenju jako dźěcźi Boże, ſo bychmy w naſchej žmjertnej hodźinje połni wježeleho dowěrjenja móhli prajicź: Cźeho nětk, Knježe, žo mam troſchtowacź? Ja žo ſpuſchcźam na tebje. Hamjeń.

Schtó žu cźi w dalokim kraju?

Něhdy bě žiwy mózny a wulki kral. Tutón wupóžła dźěl žwojeho luda do dalokeho, zuſeho kraja, ſo by tutón wobžydnył a tam nadawk a pſchikaſnju krala wukonjał.

Tak žo też ſta. A lud tam žydleſche a bydleſche w dalokim kraju. A jemu žo tam lubjeſche.

Kral poſtaji, ſo ma žo lud wrócźicź ſaž do domiſny, ſ kotrejež bě wucźahnył. Ale ſchto žo ſta? Ludej žo nochzyſche wróczo.

Kral póžła ſ khutnymi napominanjemi. Hdyž tutón pſchińdźe, žo też nimale wſchitzy ſhromadźichu, ſo bychu žłyſcheli, ſchto ma jim prajicź. A tak dołho hacž tamny rěcźeſche, běchu też ſatorhnjeni wot krutych žłowow a pſchikaſnjow a dźachu: „Haj, my chzemy!“ Ale, jako bě poßoł woteſchoł, pſchemyßlichu žebi wěz a dźachu: „My woſtanjemy!“

Tuž póžła kral druheho póžła. Tutón pſchińdźe ſ zyle hinaſchim póžełſtwom. Lubje wabjo kaž nan rěcźeſche kral pſches njeho žłowa luboſcźe a miłoſcźe a dopomni jich na kraßnu domiſnu a na wſcho drohe a rjane w njej. „Pſchińdźcźe ſaž domoj do droheje domiſny!“ da jim prajicź. Běchu tajzy, kotſiž chzychu žo hnydom na pucź podacź, druſy dźachu: „My mamy tu wſcho ſarjadowacź, my pſchińdźemy!“ a cźi tſecźi njeprajachu ani haj ani ně. Tuž woſtachu hiſchcźe tam na khwilku, doniž žo njerosžudźichu, tam na zyle woſtacź.

Kral póžła nowe póžełſtwo. Tuto bě zyle hinajſche. To běchu wójnſzy jěſdni na wójnſkich woſach. Pſchi wojach a koleßach běchu bite koßy a w rukomaj dźerżachu też lute koßy. Jich póžełſtwo rěkaſche: „My pſchińdźemy na waž a waſche je to wumrěcźe!“ Naſtróżeni a ſblědnjeni ſhrabachu žo wſchitzy a žo wrócźichu.

To njeje powjedańczko. To je wěrnoſcź, kotraž też dźenžniſchi dźeń wobžwědcźa.

Pokutny dźeń a pokutne pominanja Boha, toho krala wſchěch kralow, njepomhaja mjes ludom, kotryž bu na tutu ſemju póžłany.

Evangelion luboſcźe njeſamóže jich nawabicź, žo wrócźicź Knjeſej wſcheje luboſcźe do raja, kotryž je Khryſtužowa luboſcź ſakožiła.

Ale hdyž blěda žmjercź ſ koßu pſchińdźe, hdyž žmjertna njedźela tu je, hdyž kaſchcź k rowu njeßu, tehdy pſchikhadźeja k Bohu, k jeho domej, k jeho žłowu.

Je to rjenje? Ssu to cžlowjekojo, kotſiž chzedza tak mudri bycź? A ßy ty mjes nimi? Honi też tebje bojoſcź pſched koßu blědeje ßmjercže k Bohu a do zyrkwje a k modlenju?

Wužiwaj hodźinki ßmjertneje njedźele ſa to, ſo tole roſpominaſch w jeje cžichich hodźinkach domach abo pſchi rowach na kěrchowje abo pſchi wójnſkim pomniku padnjenych!

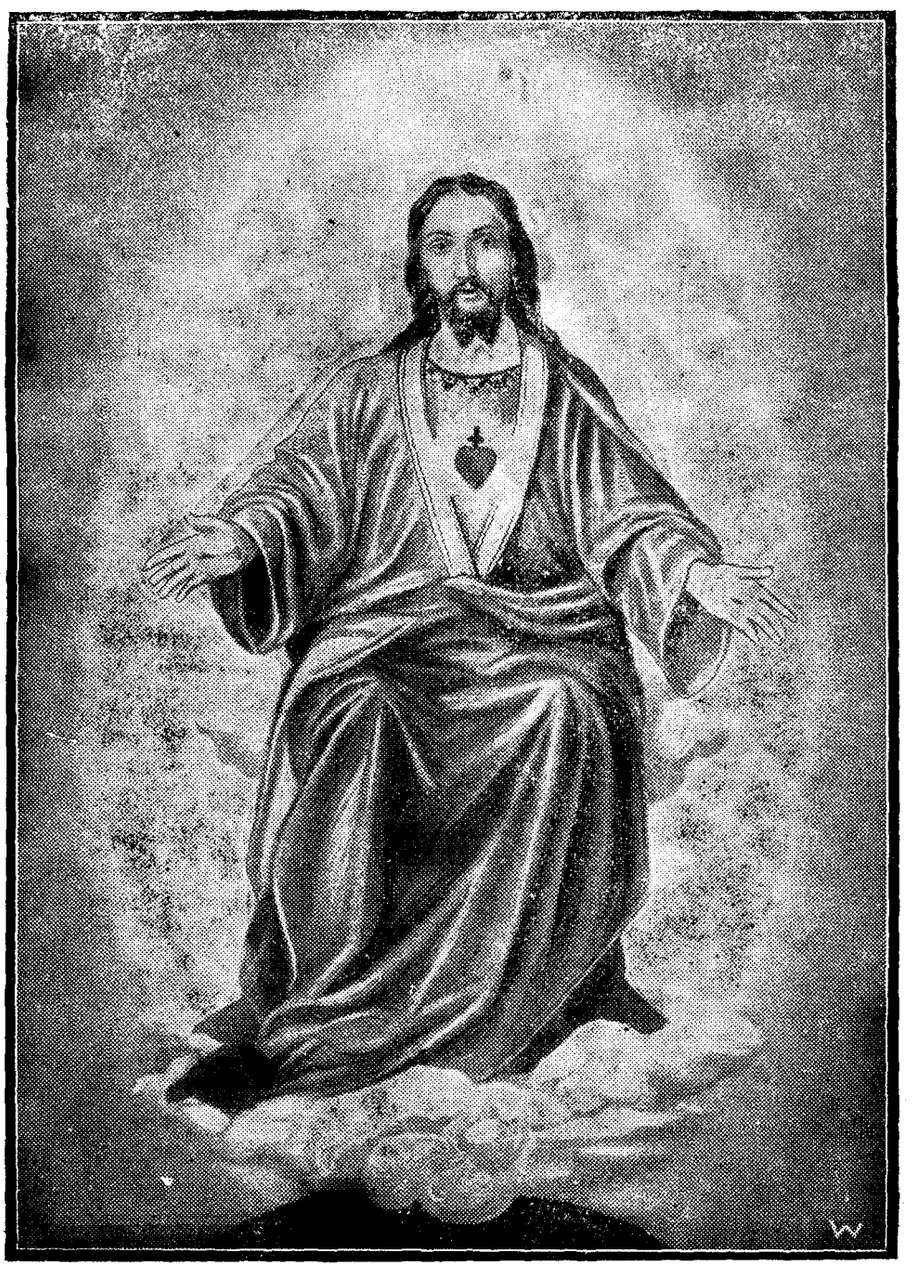
Rowy daloko.

Hdyž dźemy dźenßa k rowam na naſchich kěrchowach, ſpominamy na rowy daloke, w kotrychž wotpocžuja naſchi rjekojo po krwawnym boju mordarſkim, w kotrymž běchu ßwěrni byli, ßwěrni hacž do ßmjercže w najkraßniſchim ſmyßle.

Tak pißaſche wucžeŕ, na ruſkim bitwiſchcžu ßo wukrwawejo, dokelž njebě pomoz bliſko: „Hdyž ty tutu kartu doſtanjeſch, proſchu cže, ſo by ßylna była a ßo jako macź wopokaſała. Potom ßym ja pola toho, kotryž je mojeje wutroby troſcht a mój dźěl! Popſchej mi ſ wutrobu mój pokoj, po kotrymž ßym ßo ſa cžaß wójny pſchezo ježdźił. Kak kraßnje to, ſo je wón pſchi mni, hdyž wſchitko khabła a pada! Wón budź nětko też tebi troſcht a ſepjera! Dźerž ßo krucže Boha a njeżaruj! Modl ßo! Njepytaj ſa mojim cžełom! To najwažniſche je, ſo je moja duſcha k měrej dźěcži Božich ſaſchła!“

Njech je tuto poßlednje ſawoſtajeńſtwo a ßłowo jeneho, kotryž je tak, kaž naſchi lubi, wonkach w zuſym kraju rjekowſku ßmjercź namakał, też nam wſchěm troſcht hewak a dźenßa, hdyž duzy k rowam du, pytamy rowy lubych padnjenych. To je rjekowſke ßłowo rjeka a kſcheſcźijanſke ßłowo kſcheſcźijana, kotryž ßmjercźi mjes wocźi hladajo ßo njeboji ßam a też hiſchcže ßwojich lubych troſchtuje. Tuž nochzemy tu mjeńſchi a ßłabſchi bycź we ßwojej wěrje, njech tu żarujemy też wo najlubſchich, ale ſtroſchtni a troſchtowani tak, ſo też druhim ſamóżemy dawacź wěrneho troſchta.

Troſchtowacź ßo móżeſche jedyn tu domach, ſhoniwſchi,

Jeſu, khwataj, ja ßym ſprózny,
Pój a wotewr̀ dom mi wótzny,
Kotryž pſchihotował ßy!

Wěrnoſcź, żiwjenje, pucź ßwjaty
Ssy ty, Jeſu, ſa naß daty;
Ja pak hóſcź ßym na drózy.

Dawno, Jeſu, hladach cže,
Wjedź mje k twojim hoſcźam!
Jandźel Boži nětko mje
Poſběhń k wyßokoſcźam,

So bych dawał khwalbu cži
Wěcžnje horkach pſchi tróni
Se ßykami ſbóżnymi!

so je ßyn w bitwje padnył. Wón tehdy pißaſche: „Cźehodla pada telko dobrych, telko najlěpſchich młodych cźłowjekow? Trjeba tón njebjeſki jich tam we ßwojim raju? Dyrbja runje woni a ta krej jich wutroby bycź wopor ſa wótzny kraj? Myßl wopora je hłuboka! Ja ßym doſpołnje pſcheßwědcźeny a ßebi zyle wěſty, ſo je kóždy jenotliwy njeßmjertny. — Ssmjercź je nowe narodźenje wot tud do kraja duchow. Bóh woła jenoź tych, kotrychź trjeba."

A tutón ßamßny ſamóźe tohodla teź druhich, kotſiź ſ nim w jenajkim żarowanju, troſchtowacź, naſpomnjenym ßłowam pſchiſtajiwſchi: „Tak ſměje waſch ßyn ßwój woßebity nadawk, njech teź na druhe waſchnje hacź je ßebi to waſche, ſ nanoweje wutroby wukhadźaze pſchecźe wumyßliło!"

Tohodla ſpěwaj dźenßa pſchi rowach lubych abo pſchi wójnſkich pomnikach teź tu wěry a troſchta połnu ſchtucźku:

Ach porucź Bohu ßwěru
Sswój pucź a ſrudobu,
A wopomń ſ prawej wěru,
Bóh knjeźi na njebju;
Wón wětſik, wětry wodźi
A wſchitke mróczele,
Pucź, po kotrymź ßo khodźi,
Tym ßwojim ſjewicź wě.

Evangelion,

wjeßeła powjeſcź wot Bożeje hnady w Khryſtußu.

Hłóß: Naſche dźěło je ßo ſtało.

W Ssynu ßwojim Wótz nam dawa
Sswoju wulku hnadu wſchu.
Wola Boża je ßo ſtała,
Sbóżnoſcź mamy w Khryſtußu.

Schto je Jeſuß „ſa naß" cźinił?
Woprował je „ſa naß" ßo.
Dźěcźi Boże naß je ſcźinił,
Wumohł hrěſchne cźłowjeſtwo.

By to hrěſchnik ßlepy widźił
Kak joh' Jeſuß lubuje,
Dha by hrěchi wſchitke hidźił,
Khodźił w nowym narodźe.

Narod nowy Knjes ßej żada
Wot naß hrěſchnych cźłowjekow,
We naß dźěłacź chze joh' hnada,
Sbóżnych cźinicź hrěſchnikow.

Wumoženi ßmy pſches njeho
Wot hrěchow a wot ßmjercźe.
Wěrjazy pſches prawdoſcź Jeho
Naſchu draſtu prawdoſcźe.

Khryſtußowa prawdoſcź naſcha
Nětko je a woſtanje,
Hdyž nam ſemſke ßłónzo haſcha,
Dha nam ßłónzo Khryſtuß je.

Jeſuß Khryſtuß wcźera, dźenßa,
Kral naſch je do wěcźnoſcźe.
Prawych ſ hnady pyſchi cźeßna
Króna Jeho prawdoſcźe.

Prawi ſ hnady ßmy pſches wěru,
Sbóżnik naſch Knjes Jeſuß je.
Naß chze dowjeſcź k wěcźnom' měru,
Dacź nam wěcźne źiwjenje.

Źiwjenje to nowe naſche
Wěcźnje mamy w Khryſtußu.
Tak naß Jeſuß lubowaſche,
Stawy Jeho źiwe ßu.

S Jeſußom nětk k Wótzej dźemy,
Kiž je naß tak lubował.
Wjeßelicź ßo jara chzemy,
Sbóżnika je Wótz nam dał! J. W.

S bibliju a Lutherom.

„Młodźina ſ bibliju" bě heßko, pod kotreź bě ßo ſańdźeny tydźeń w Němſkej w towarſtwach ſjednocźena evangelſka muźſka młodźina ſtajiła. My njeſabudźemy, pſchikhadźejo wot 31. oktobra, reformaziſkeho ßwjedźenja, a wot 10. nov., Lutherowych narodninow, ſo je to woßebje naſch reformator Luther nam ſmóźnił, ſo mamy bibliju a ſo ju mamy w macźerńej rěcźi. My to njeſabudźemy duzy ſe ſtareho zyrkwineho lěta a duzy do noweho pſchikhadźazeho, ale pſchimamy ßo jeje krucźiſcho a rospominamy ju nutrniſcho we wutrobje a myßlach. Tak ſmějemy ſa njedźelſki dźeń a ſa wſchědny to, ſchtoź nam najnuſniſche, nam wſchitkim, młodym a ſtarym, niz jeno młodźinje, tutej pak zyle wěſcźe, ſo by nam a zyrkwi a ludej wotroſtł pſchichod, kotryź je ſakoźeny na bibliju.

My ßmy pſchezo ſaßo a ſaßo ßłyſcheli, kajke hobrſke dźěło je Luther dokonjał, bibliju pſchełoźiwſchi. Po tym móźemy ßebi trochu wuměricź wobſchěrne dźěło, kotreź bu dokonjane, hdyž ßłyſchimy, ſo je biblija abo ſnajmjeńſcha dźěle biblije do 835 wſchſtelakich rěcźow pſchełoźowane. To je wulke a wulkotne dźěło, kotreź nam ßwědcźi wo ßwěrje, pilnoſcźi, woporniwoſcźi miſionarow a prědarjow, kotſiź ßo wo to prózowachu, ſo bychu jim dowěrjeni cźłowjekoju teź pſchezo měli to najdróźſche, to ßłowo Boże, w macźerńej rěcźi .

My lědy wěmy, o jich telko rěcźow na ſemi je. My ßmy drje druhdy ßłyſcheli, ſo ßu pſchełoźowarjo a miſionarojo, — kaž teź Luther a jeho pomoznizy — huſto dołho ſa wěſtym ßłowom a wuraſom pytali. Pſchi 835 rěcźach pak, kajke to hobrſke, prózy połne dźěło, hdyž ßo nam praji, ſo ßu cźaſto njedźele, měßazy, haj lěta trjebali, prjedy hacź namakachu tón pſchełoźk ßłowa a ßady, tón wuras, kotryź by ſa lud a jeho rěcź a jeho ſroſumjenje tón prawy był.

Njech nam teź tole ßobu dopraji, ſo ma nam bycź biblija droha kniha. Tuź waźmy ßebi tutón na drohotnoſcźach taki bohaty pokład, naſchu bibliju, duzy po pucźu ſe ſtareho do noweho lěta a dale po pucźu pſches źiwjenje! Potom njebudźemy ženje zyle khudźi, potom ſmějemy pſchezo to, ſchtoź nam runje trjeba je, ſo wobſtejimy a woſtanjemy.

Luther praji wo Bożim ßłowje: „Boże ßłowo ma tu móz, hdyž ßo nutrnje ſ nim ſaběraſch, w nim dźěłaſch a jo ßwěru ßłyſchiſch, ſo wono ženje bjes płodow njeje; wono dawa nowy roſum, lóſcht a nutrnoſcź a cźini cźiſtu wutrobu a myßl; pſchetoź to njeißu lěnje a morwe ßłowa, ale ſkutkowaze, źiwe ßłowa."

S tutym woßebitym darom Bożim a dźěłom Lutherowym ſ bibliju wſmimy ßobu na pucź ßłowo tutoho na Boże ßłowo ſakoźeneho muża. Luther praji a piſche: „Tohodla je ſpomożne, ſo dawaſch bycź rano prěnje a wjecźor poßlednje

modlitwu. Hladaj ßo ßwěru pſched tymi wopacźnymi, jebatymi myßlemi, kotreź praja: „Wocźakń khwilku! Sa hodźinku chzu ßo modlicź. Ja dyrbju najprjedy hiſchcźe to a tamne dokonjecź!“ Pſchetoź ſ tajkimi myßlemi pſchińdźeſch wot modlenja do dźěłanja a ſtaranja; tute tebje tak ſapſchahnu, ſo potom ſe wſchědnej modlitwu niczo wjazy njeje!“

Luther ma prawje, hdyž praji: „Naſcha wěra je hiſchcźe jara ßłaba a ſymna. By=li wona tak ßylna a wulka była, kaž to dyrbi, njebychmy luteje radoſcźe dla móhli žiwi bycź!“

Kak dr. Marcźin Luther ſ hroda Wartburg wuſěcha.

Duzy ſ khěžorſkeho ßejma, kotryž ßo w nalěcźu 1521 we Wormſu wotmě, bu Luther bliſko hroda Wartburg w Thüringſkim kraju wot jěſdnych nadpadnjeny a do tutoho rodu dowjedźeny. To ßo ſta po woli Lutherowych ſchkitarjow a pſchecźelow, ſo by był wukhowany pſched njepſchecźelemi. Khěžor Korla V. bě jeho tola 8. meje 1521 ſatamał. Tón muž ſ Wittenberga bu khěžorej, bamžej a biſkopam pſcheßylny a ſtraſchny! Tuž dyrbjeſche tak abo hinak ſ pucźa.

Tam na hrodźe Wartburg bu ſ Luthera ryczéŕ Jurij — Junker Jörk. S ryczéŕſkimi cźinkami tamneho cźaßa nochzyſche pak ryczéŕ Jörk wjele cźinicź měcź. Druhe wězy a nadawki jeho jimachu, pſchede wſchěm hobrſke, ale pak kraßne dźěło, pſchełožicź bibliju. Tuž njetrajeſche tutomu „jatemu“ cźaß dołho. Wón pſchełožowaſche, pěßnjeſche, pſchihotowaſche ßwoju poſtillu, pißaſche mnoho liſtow a wojowaſche ſ wótrym pjerom pſchecźiwo ßwojim pſchecźiwnikam. Ale jemu ßo tam tola njelubjeſche, wón ßebi žadaſche do ßwobody, ſo by tam wojował ſa Boha. Tuto žedźenje poßylni ßo kónz naſymy tak, ſo hejtmana hrodu proſcheſche: „Puſchcź mje won do Wittenberga, na něſchto dnjow jenož!“

„Ty mi tola ſaßo njepſchińdźeſch, ryczérjo Jörko“, ſnapſchecźiwi hejtman. „Ty ßy mi kaž njemudry ptaczk kotryž ſe ßwojeje lubeje, jeho ſchkitazeje klětki cźěła, hdyž je ras durcźka woczinjene namakał A ja rukuje ſa tebje pola ßwojeho kurwjerćha!“

„Tohodla ßo ſaßo wrócźu. Bóh je mi ßwědk!“

Na to njemóžeſche ryczéŕ Hanß ſ Berlepſch niczo prajicź. Tu ßo wotmjelcźa, to haj abo ně pſchi ßebi khowajo, hacźrunje jeho jeho wucźeny a pobožny jaty huſto tohodla nadběhowaſche.

Lutherej pak pſchinoſchowachu potajni póßli, kotſiž ſkradźu do hroda pſchikhadźowachu, liſty a ſaßo liſty ſ Wittenberga, w kotrychž ſtejeſche, ſo tam we Wittenbergu někotſi nowu wucźbu wucźa, błudnu wucźbu. „Pſchepjecźi mužojo — Schwarmgeiſter — tu wuſtupuja a ſahańbuja twoje ßłowo wo wěrnym Bosy. Sacźiſka mnichowſtwo a khcźenizu, torhaja ßwjate wobraſy ſe ſcźěnow. To je ſły błudźazy duch, kotryž je tu ſacźahnył. Pſchińdź a pomhaj nam!“

Tak běchu ras Pawoła wołali: „Pſchińdź a pomhaj nam!“

To bě wokoł hód. Saßo ſtejeeſche ryczéŕ Jörk pſched roskaſowarjom hrodu, wobleczeny ßwoju prědarſku ßuknju, tola w mjeſwocźu hiſchcźe brodu po waſchnju ryczérjow. W rukomaj dźerżeſche liſty.

Berlepſch je pſchecźita a rjekny: „Tajki njemóžecźe tola, wyßozy wucźeny knjeże a pſechcźelo, ženje ſ hrodu wuječhacź, poł farař, poł ryczéŕ. Woni bychu waß na bliżſchim khcźižnym pucźu popadnyli a mojeho wopacźneho ryczérja pſched khěžora wlekli. Mi ßo ſda, ſo je mi waſche žiwjenje lubſche hacź wam, hacźrunje wone tola zyłemu khcześcźanſtwu ßkuſcha. Tola woſtańcźe dźenßa w tutej wam ſwucźenej draſcźe a prědujcźe nam na wjecźor w hrodowſkej kapali wo tamnej nuſy ßwěta a jeho wumoženju.“ Tole prajizy pokaſa na liſty, kotreź jemu ſaßo da.

Luther woteńdźe ſrudny. Njewědźeſche, kak by wutrobu hrodowſkeho hejtmana ſmjehcźił, kak by ßebi wrota hrodu wocźinił. Srudźeny ſtejeſche na ſwonkownej łubi hroda, na kotruž bě ßo ßněha naſchło a ſhladowaſche do běłych horow. Schto dha, hdy by ſ murje dele ſkocźił? Hacź by Bóh dźiw cźinił a jeho njeſranjeneho dele puſchcźił?“ — „Ty njedyrbiſch ßwojeho Boha ſpytowacź!“ ſawoła w nim mózny hłóß, pominajo. „Modl ßo, ſo by ßo Berlepſchowa wutroba ſmjehcźiła!“

Wjecźor prědowaſche Luther w pěknej hrodowſkej kapali ſ jandźelſkimi jaſykami, a wſchitzy pſchipoßłuchachu ſatorhnjeni a pſchekwapjeni na njeho. Lutherej ßamemu ßo ſdaſche, ſo je ſwonka ßwojeho cźěła a zyle jenoż bójſke ßkowo. Tam pak, hdźeż roskaſował hrodu we ßwojim ſtole ßedźeſche, ſaječe ruka pſches mjeſwocźo, wócźzy trějo.

Po tutym kraßnym prědowanju ſtupi knjes Hanß ſ Berlepſch k Božemu mužej a rjekny mjelcźo knjemu: „Ryczéŕ Jörk ma dowol wot naß, wobrónjeny a wobſtražowany, tſi dny we Wittenbergu pſchebywacź. Dr. Luther pak woſtanje tu horjekach!“

(Pokracźowanje.)

Tuž roskaž domoj!

„Tuž roskaž domej, ßmjercź cźe žada,
Hdyž runje mkody, ſtrowy ßy,
A njepraj tomu, ſo je blada,
Kiž hižo ſa te mkode dny
Cźe k ßmjercźi nucźi hotowacź
A niz ſ tej ßamej žorty hnacź!“

Tak ſpěwa Pětr Mkóńk, kotryž je ßerbſkemu ludej a jeho žarowazym tak někotry ßmjertny a žarowanſki kěrluſch ſaſpěwał a kortyž je nětko dawno też po tutym žadanju ßmjercźe, kaž je ſpěwał, ſ tuteje cźaßnoſcźe woteſchoł.

A ßmjercź je ßebi w tutym lěcźe ſaßo telko žadała na pucź ſa njej, haj wjazy hacź lěto prjedy, a je ßebi žadała dźěcźi a mkodych a doroſcźenych a ſchědźiwych. Pſchi dołhich a cźežkich khorokožach, kotreź buchu ßmjertne kožaß, ßmy ſtali; ſ nahłej ßmjercźu ſhrabnjenym ßmy do ſblědnjeneho wobliczа hladali — a ßmy žarowali a žarujemy hiſchcźe a dopominamy ßo jich ßmjercźe dźenßa, na ßmjertnej njedźeli, a ſpominamy na ßwoju ßmjercź, kotraž budźe ßebi też naß ras žadacź. Ale my njeſapomnimy, ſo to njeje ta ßmjercź, kotraž ma nad nami roskaſowacź jako kralowa najwyſchſcha, ně, tón, kiž nad njej roskaſuje, je Jeſuß Khryſtuß, tón Knjes też nad ßmjercźu. A tohodla, dokelž pſched tutoho Knjeſa dyrbimy, je tón pohoń cźim khutniſchi: „Roskaž domej!“ A wón je nuſny mkodym a ſtarym, pſchetoż tych, kiž to ſabudu, je pſchezo hiſchcźe wjaz hacź tych, kiž po tym cźinja.

Ssy ty mies tutymi abo tamnymi? Ssy ty mudry abo pokorny? Ssy ty žiwy tak, kaž ßebi budźeſch pſchecź, ſo by žiwy był, hdyž mrějeſch?

Ach, roskaž domej, ßmjercź cźe woła!
Daj, ßmilny Božo, ſ luboſcźu,
So mi też tute ßkowa
Wſchak ſtajnje pſched wocźomaj ßu.
So kóždy cźaß ßym hotowy,
Hdyž budu wotßal wołany.

Wußud.

Jerusalem ma wustaw ſa wußadnych. — My ſnajemy tola wſchitzy tutu ʒakoſtnu khoroſcʒ ſ biblije. — Tutón wustaw „Pomoz Jeſußowa“ mjenowany, ʒkuſcha drje nětkole jendʒelſkemu wotdʒělej bratrowſkeje gmejny, tola wothladarki pſchikhadʒeju ſ Herrnhuta. Tukhwilu je tam 24 wußadnych, nimale wſchitzy ʒu muhamedanſzy. Dozyła je w ʒlubjenym kraju něhdʒe 300 wußadnych.

Wyſchnoſcʒ ʒebi na to myʒli, wſchěch tutych khornych do tutoho wuſtawa ſhromadʒicʒ. S tym by ſ dobom dozpiła, ſo by ʒo kraj wucʒiſcʒił a tak ʒnadʒ po cʒaʒu ʒo tuta khoroſcʒ wutupiła abo tola wobmjeſowała.

Něſchto woʒebite a pſchekwapjaze ſ poʒlednjeho cʒaʒa je to, ſo je ʒo lěkarjam poradʒiło, někotrych wußadnych zyle wuhojicʒ. Jendʒelſkemu miʒionſkemu lěkarjej w Indiſkej je ʒo ſchlachcʒiło, tutón ʒrědk wuʒlědʒicʒ; mjenuje jón Aguuniwolij. Wußadni nochzychu tutón ʒrědk wužiwacʒ, dokelž dyrbjachu jón picʒ a wón njelubje ʒkodʒi. Nětko njedawaju lěkarjo tuto lěkarſtwo wjazy picʒ, ale woni jo do cʒěła ʒykaju, kaž ʒo to tež hewak wjele ʒrědkow na tuto waſchnje nałožuje. Wono je něſchto dʒiwne a ſwjeʒelaze po wobkrucʒenju wſchěch, kak je ʒo ſ tutym ʒrědkom ſe wſchěmi khorymi wustawa polěpſchiło; woʒebje bjerje tutón ʒrědk te wulke boloſcʒe, kotreʒ mějachu wboſy khori dotal cʒerpicʒ. Khori móʒa ʒo nětko tež ſe wſchelakorymi dʒěłami ſaběracʒ a tak ʒwoje ʒiwjenje ſ něcʒim wužitnym wupjelnicʒ a porjeńſchicʒ. Cʒiſcʒe wuhojili ʒu lěkarjo dotal drje jenoʒ tſjoch, tola pak tſjoch. Wſcho hromadʒe je to poſtup, na kotryʒ ʒebi prjedy njeiʒu ſwěrili myʒlicʒ.

Wono drje je móʒno, ſo ʒu tute wuhojenja wußadnych ſaʒo prěnje po Jeſußowych wuhojenjach.

Sekty.

„Khutni bibliju pſchepytowarjo“ abo „Ernſte Bibelforſcher“ maja po wſchěm ſdacʒu wulku nuſu ſe ʒwojimi wěſchcʒenjemi, kotreʒ do ʒwěta trubja. S woprědka běchu ſapocʒatk kraleſtwa měra Khuyſtuʒoweho a cʒělne ſtawanje ſemrětych ſa lěto 1914 poſtajili, potom jo ſa lěto 1925 wuwołachu. Bjes dʒiwa, ſo ʒo jich pſchiwiʒowarjo ſamyleni cʒujachu, dokelž ani 1914 ani 1925 dopjelnjenja njepſchinjeʒe. Najnowiſche je, ſo jich wjedník, Americʒan Rutherford, we ʒwojim ſpiʒu „Die Hölle“ ſaʒo ſ móznym ʒkowom dopjelnjenje poʒlednich wězow ſa naſch cʒaʒ pſchipowěda, ale, ale: Wón ſwěri ʒebi „ſ dowěru“ jenoʒ prajicʒ, ſo ʒo ſtawanje morwych bórſy ſapocʒnje. Se ʒkowom „bórſy“ — tak piſche wón dale — njeměnimy my pſchichodne lěto, měnimy pak tola dowěriwje, ſo ʒo to ſtanje, prjedy hacʒ ʒo dalſchi lětſtotk minje.“ Jedyn ſe evangelſkich cʒaʒopiʒow pſchiſpomni k tomu: „Něſchto ʒu tola nawukli!“

Kelko jich wěru pſchesłupi.

W Němſkej je jich, hdyž liczbu evangelſkich a katolſkich pſchirunujeſch, telko katolikow, ſo jich liczba dobru połojzu liczby evangelſkich wucʒinja. Mjes woběmaj zyrkwjomaj je ʒo kóʒde lěto wěſte wuměnowanje ſ tym ſtawało, ſo ſtawy evangelſkeje zyrkwje do romſko-katolſkeje pſchestupichu a nawopak. Hižo lěta dołho je liczba tych, kotſiž ſ romſko-katolſkeje zyrkwje do evangelſkeje pſchestupja, wo wjele wjetſcha była, hacʒ liczba tych, kotſiž ſ evangelſkeje zyrkwje do katolſkeje pſchestupja, tak bě to tež 1924, a kaž ʒo ſda, wobkrucʒa to liczby lěta 1925 hiſchcʒe bóle; tute njeiʒu wſchě hiſchcʒe powſchitkownje ſnate.

W lěcʒe 1921 bě jich 3432 wjazy ſ katolſkeje zyrkwje k evangelſkej pſchestupiło hacʒ nawopak ſ evangelſkeje ke katolſkej; 1922 a 1923 bě liczba wo něſchto mjeńſcha. W lěcʒe 1924 bě pak jich to 3927 wjazy; 1924 pſchestupi 10880 katolikow k evangelſkej wěrje a 6933 evangelſkich ke katolſkej. To je jich wjaz hacʒ dotal w ʒanym lěcʒe; najwjazy bě jich hacʒ ʒem w poʒlednim cʒaʒu było 1910, mjenujzy 3491 wjazy katolikow hacʒ evangelſkich.

Woʒebje pſchiběraju pſchestupy katolikow w Bayerſkej, kotraʒ ma na 100 wobydlerjow 70 katolſkich. W powſchitkownym je to tak, ſo ſe 100 000 evangelſkich jich 1824 ke katolſkej wěrje pſchestupi, ſe 100 000 katolſkich pak 5.631 k evangelſkej wěrje. „Kirchliches Jahrbuch für die evangeliſche Landeskirche Deutſchlands“, — kniha, kotraʒ nadrobnje wo tutym a druhim piſche — praji, ſo je potajkim pſchikhilnoſcʒ katolikow, k evangelſkej zyrkwi pſchestupicʒ wjaz hacʒ tſi krócʒ tak wulka kaʒ pſchikhilnoſcʒ evangelſkich, ke katolſkej zyrkwi pſchestupicʒ.

Schto je wina na tym, ſo jich wjazy ſ katolſkeje zyrkwje k nam do evangelſkeje pſchestupi hacʒ na wopak? Mjes druhim zyle wěſcʒe to ſtejniſchcʒo katolſkeje zyrkwje k měſchanym mandʒelſtwam. Katolſka zyrkej ma tu ſaʒadnje wótre poſtajenja.

Tute liczby tež rěcʒa a ʒwědcʒa wo tym, ſo katolſka zyrkej w tutym rosʒadʒowanju ſ naſchej evangelſkej zyrkwju njedobywa.

S miʒionſtwa.

Wſchudʒom je nowe hibanje wonkach na polach miʒionſkeho dʒěła. Domach w kraju jenoʒ nochze to ſ pomoznym dʒěłom jenotliwych kſchesćʒijanow tak poſtupowacʒ, kaʒ ʒebi to nowe miʒionſke nadawki ʒadaja. To ma zyle wěſcʒe ʒwoju winu w hubjenych hoſpodarſkich wobſtojnoſcʒach tu domach w kraju, ʒobu pak tež w tym, ſo je luboſcʒ ke Knjeſowemu miʒionſtwu woliwknyła. Njech tu nowe poſtupy miʒionſtwa nowe ſahorjenje ſahorja.

Rjany a woʒebity poſtup móʒe ʒebi ſa ʒwoje dʒěło „Połnózno-němſke miʒionſke towarſtwo“ ſapiʒacʒ. Tuto dʒěła w Togo-kraju, kotryʒ bě prjedy kolonija Němſkeje; jedyn dʒěl je nětk pod jendʒelſkim, jedyn pod franzowſkim nadknjeʒſtwom. W jendʒelſkim dʒělu dʒěłaja ſaʒo tſjo miʒionarojo tuteho towarſtwa, w franzowſkim njeje to hiſchcʒe dowolene. A tola je towarſtwu ſmóʒnjene, nětko wupóʒkacʒ poʒylnjenje tym tſjom w jendʒelſkim kraju a nimo toho tež někoho do franzowſkeho kraja, a to tſi dʒěłacʒerki.

Tuta wěz ma ʒo tak: W lěcʒe 1896 pſchicʒeʒe cʒrjódka Togoludʒi do Němſkeje, ſo by tu pokaſowała ʒiwjenje a waſchnje ʒwojeho luda. Tſi dʒowki hłownika tuteje cʒrjódki njewrócʒichu ʒo do domiſny w dalokej Afriʒy, ale woſtachu we Němſkej, hdʒeʒ běchu ʒo tež narodʒiłe. Tſi evangelſke domy je pſchijachu a je wukubłachu. Wſchě tſi ʒu ʒo nětk roſʒudʒiłe, mjes Ewe-ludʒimi w franzowſkim Togokraju jako miʒionarki ſkutkowacʒ. Wone hotuja ʒo w tukhwilu na ʒwoje wupucʒowanje.

Tak je „Połnózno-němſkemu miʒionſkemu towarſtwu“ ſmóʒnjene, ſ tutymi tſjomi domoródnymi ʒotrami tež w tym hewak ſa njo ſakaſanym kraju miʒionſke dʒěło wukonjecʒ. Bóh tón Knjes ʒebi ſa pola miʒionſtwa po wſchelakich pucʒach dʒěłacʒerjow a dʒěłacʒerki pyta. My móʒemy dobreje

nadźije bycź, so budźeja tute tśi, tu w Němskej wukubłane a sa tuto dźěło dokładnje pśihotowane ßotry tam w Togo-kraju mjes tymi ßwojimi se žohnowanjom skutkowacź.

Mandźelstwo.

Njedawno pißachmy wo jenohodźinskim mandźelstwje, kotreź je w nowocźaßnej Rußowskej móžne a teź hižo było. Sanjechanje mandźelstwa rossćěrja ßo pak po wśěm sdaczu po zylym ßwěcźe. Snajmjeńśa nam powjesćze s Ameriki to wobkruczeja.

Biskop Manning je tam sjawnje napominał k postupowanju pśechecźiwo dźělenju mandźelstwow, s kotrymž bu to tam hórje a hórje. Tuto namołwjenje je wubudźiło žiwe rosmołwjenje w zyrkwinskim a teź w politiskim nowinarstwje Ameriki. A to bjes dźiwa! Bu jich tola w Sjednocźenych Statach Ameriki sa jene lěto 112036 mandźelstwow dźělenych. To sda ßo cźi tola skoro něschto kaž „inflazija" bycź! Saßo pak njeje to w Amerizy powschitkownje tak. W połnóznym ßußodnym kraju, w Kanadze bu sa ßamßny cźaß 57 mandźelstwow dźělenych.

W Sjednocźenych Statach ßo w pśecherěšku pśichi 7 wěrowanjach jene mandźelstwo dźěli. Někotre staty s nich maja pak hischcze hubjeńśe liczby. W stacze Ohio ßo wot pjecź hižo jene dźěli a w stacze Oregru ßamo wot dwě a pół jene. Bjes dźiwa to, so tam jena nowina pische: „Mandźelstwo njeje wjazy tajke sjednocźeństwo na cźaß žiwjenja kaž něhdy. Wot žonow ßo wjazy njewocźakuje, so ßu wone towarschki na cźaß žiwjenja sa mužow, kaž wone to prjedy běchu, dokelž to do zyła hinak móžno njebě. Pśeměnjenje domjazeho hospodarstwa, ßamostatnosćź, kotruž ßebi žónske wudobychu, to; so njeje trjeba, njesbožowne mandźelstwo dale hajicź a to, so je tak rjez dźělenje mandźelstwa powschitkownje ßwjecźisnu dostało, so by było pśihódny a niz wjazy hanibny pucź dźělenja, to wscho je sawinowało wobstejnosćze, pśechecźiwo kotrymž biskop Manning a jich wjele wojuje."

Jena druha nowina napomina wjednikow kscheścźijanstwa, so bychu ßo s tutym praschenjom woßebje saběrali. A to je teź nusne, niz jeno w Sjednocźenych statach, ale wschudźom, teź pola naß.

Alkohol.

Alkohol njeje jenoż pschibóh sa jich wjele, kotremuž ßkuža se žadosczu ßwojeho cźěła, alkohol je teź tyrann, kotryž tych, kotśiž do jeho mozy pschińdu, puta a wjasa s rjeczasami, haj alkohol je mordar cźěła a dusche. Tohodla bjes dźiwa, so ßo pod tutym spósnacźom wschudźom bóle a bóle hiba pśechecźiwo alkoholej. Njedawno bě teź w Dorpacze 18. kongres pśechecźiwo alkoholißmej shromadźeny. Na tutym sjednocźichu ßo do krucźischeho swiska sastupjerjo wschěch wěrywusnacźow. Scźěhwk tuteho wustupa je, so je teź zyrkwiny wubjerk Němskeje wuprajił, so ma to saběranje s tutym praschenjom ßobu najkhutnischi nadawk teź evangelskich zyrkwjow Němskeje bycź.

K tomu někotre liczby, kotreź kóždeho nastróžeja, kotryž nima runje kamjeńtneje wutroby w ßebi. Profeßor pschi universicze w Bonnje, s dobom lěkar sa ßudnistwo tam, dr. Müller-Hess wosjewja scźěhowaze liczby wo sahubje luda. Němski kraj ma 170 000 idiotow, t. r. kotśiž ßu na ducha ßłabi, hłupi. Sa 100 000 s tutych je alkohol na tym wina. Němska ma jich 80 000 epileptiskich, tajkich kotśiž maja padawu khorosćź; sa 60 000 s nich je tutu khorosćź sawinowało wopikstwo starscheju. Dr. Müller-Hess teź to jene wupraji, so teź wßy, t. r. wjeßny lud njeje wjazy to žórko noweje mozy sa zyły kraj; „Te tśi wulke morjaze khorosćze: tuberkulosa a spłažne khorosćze (Geschlechtskrankheiten) a alkoholismus ßu ßo s wulkeho dźěła se skažazej a nastróžazej mozu teź na kraj, do wßow wolike."

To praji kóždemu dosćź, kotryž ma wocźi k widźenju a wuschi k ßkyschenju. A widźecź a ßkyschecź je teź nětkle saßo wjele, schtož sa namóz alkohola ßwědczi. Pśched lětami rěkasche: „Ludźo wjazy nimaja a tuž njemóžeja — picź a ßo wopicź — a to je jara derje tak!" Hdyž pak to nětk sapija a ßo wopijeja, dyrbjało to saßo wscho hinak a lěpje bycź w kraju. To pak tola njeje. Tuž je to nětk dwójzy slě a hórje, hdyž pschi khudobje a srudobje teź hischcze tak pod pasorami alkohola tśja.

Pjenjesy maja, njepraschej ßo, sa cźo!

Hewak nashonisch, so je sa skutki lubosćze a sa dobre trěbne wězy nimaja. Spytasch-li dźenßnischi dźeń něschto hromadźicź, sa něka jku dobru, spomožnu wěz, radźi ßo cźi wěscze, so widźisch dołhe mjeswocza, so ßkyschisch, kak cźi wobkrucźeja a to na wschě móžne waschnje, so „absolut" žane pjenjesy sa to nimaja. Hinak pak to saßo je, hdyž je kupicź něka jki njerjad wot knihow abo kopjenow — Schundliteratur — abo teź něka jke „woßebite, dwojitne žortne wězki". Schto wscho do njerjada wot knihow, cźaßopißow, seschiwkow, kopjenow pschedawaju a kupuja, to njeje wuprajicź. Pschezo saßo widźisch, so niz jenoż młodźi, ale teź doroscźeni pśched khlamami steja, w kotrychž tajke wězy pschedawaju. Tam njelicza pjenježki a kroschki, haj husto dosćź teź hriwny niz, ale płacza, so bychu tajki jěd spóžerali a ßebi sajědojcźili myßle a wutrobu, cźitajo tajke spißy, abo so bychu brojili s nusnje trěbnymi feńkami zyle njetrjebawschi a husto dosćź ßebi a druhim k hněwanu a mjersanju. Schto wscho njekupuja tola ludźo ßebi a druhim sa „dopomnjeńki" na wulěty a wopyty. Na tole kedźbowacź, je na psch. teź nadawk pschi wulětach a pucźowanjach s dźěcźimi a młodźinu.

Nasch cźaß je se ßwojimi hospodarskimi a druhimi wobstejnoscźemi tola khutny dosćź, so dyrbjeli spósnacź, kak nusne je, pjenjesy lutowacź a hromadźicź, so bychmy je měli we cźaßach, hdyž trjebamy. „Lutuj pschi cźaßu, so by měł we nusy!"

Zyrkej a stat.

Wólby do sakskeho ßejma ßu nimo, a cźi, kotśiž ßu we Sakskej kscheścźijanskeho smyßlenja a tola njejßu schli wolicź, kscheścźijanszy smyßlenych sastupjerjow, ßu sawinowali, so je nowy ßejm tajki wuswoleny. Wón směje, jeli so je jemu dlěsche wobstacze spožcźene, teź jednacź a rosßudźicź wo pjenježnym wurunanju stata s zyrkwju. Kaž je powschitkownje jeho stejnischcźo dwělomne, dokelž žanych woprawdźitych wjetschinow nima, tak je teź dwělomne jeho rosßudźenje w tutej sa sa zyrkej tola jara ważnej wězy.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Duzy na kerchow.** Na wjele kerchowach strowja jako prěnje wschelake tafle pschikhadźazeho. Pominaja je, so by ßo wobschkodźenja rowow hladak, so by stare wěnzy tam a tam kładk. Jara rjane to njeje. A hubjenje teź je, so dyrbja na

naschich kěrchowach tajke tafle warnowanja a sakasnjow stacź, a slě doscź, so ludźo ßamo psched kěrchowom telko pocześcźowanja a bojoscze nimaja, so rowy njewobschkodźa, so róże a kwětki na pokoj wostaja, so měr tutoho městna njekaża. Tohodla ma jedyn Barlinski duchowny tu myßl, pschihotowacź woßebite napißmo ſ pschihódnymi rónczkami, kotrež by jako prěnje strowiło pschikhadźazych a sady kotrehoż bychu te tamne napißma a tafle bóle skhowane byłe, tak so njeby prěni postrow tajki wotstorkowazy był. Myßliczka je zyle wěscze dobra. Ssnadź ßo na pschihódne waschnje pschewjedźe. Do zyła měko ßo wot sawostajenych a wot woßadow we wschelakim hischcze wjazy cźinicź sa kěrchow a rowy, so by był kóżdy kěrchow dostojne městno.

— **„Pschedźenak“** sa lěto 1927 je hotowy wuńcź do Sserbow a sastupicź do wschěch ßerbskich domow. „Pschedźenak“ ma wjele noweho a rjaneho ßobu. Tuž chzemy my jeho też rjenje witacź do ßwojich domow sa towarscha na nowe lěto 1927. My smějemy ßwoje wjeßele na nim.

— **Na Gustav-Adolfskim ßwjedźenju w Kumwałdźe** njedźelu 14. nasymnika měješe knjes farař Stamm-Wósporski ßwjedźeńske prědowanje na sakožku 11. schtuczki 37. stawa Hiobowych knihow: p s c h e s m h ł u ß w ě c ź i j e h o ß w ě t ł o! a sahori wutroby nutrnych sa wěz Gustav-Adolfskeho towarstwa, zyrkwiny khór pak naß ſ rjanymi spěwami swjeßeli a se staroscźow wschědneho dnja wusběhny. Popołdnju w 5 hodź. běsche w sali hoscźenza „K słotej kódźi“ sjawna shromadźina, kotraż běsche ſ dobom lětuscha hłowna shromadźisna Budyschskeho pobocźneho Gustav-Adolfskeho towarstwa. Tu knjes pschedßyda tajny zyrkw. radź. Rosenkranz pschitomnych pschecźelow Gustav-Adolfskeho towarstwa postrowiwschi ſ dleschej narěczu ßo poczahujo na cźaß lěta, cźaß w zyrkwinym lěcźe a cźaß w evangelsko-lutherskej krajnej zyrkwi pod heßłom: „W poßlednjej hodźinje“ ważnoscź Gustav-Adolfskeho skutka kóżdemu evangelskemu na ßwědomje kładźe, Gustav-Adolfske dźěło jako ßwěrne, żohnowanja polne twarske dźěło w Bożim kraleſtwje hódni, a proschesech a napominasche naß, so bychmy ßo pschezo ßwěrnischo ke khorhoji Gustava Adolfa měli k wobaranju wyßokich, ßwjatych kubłow reformazije, ale też — a to je najrjeńschi a najważnischi nadawk — bratrowsku luboscź w Sbóżnikowej myßli wopokasali tym, kotsiž ßu nascheje wěry. — Na to knjes woßadźiny farař B ä r naß we mjenje zyrkwinych sastupjerjow a zyłeje woßady wutrobnje powita. Po kraßnym spěwanju zyrkwineho khóra knjes farař Günther ſ Grottawy w Cźeskoßłowakskej mějesche pschednoschk „wo wěru a domisnu“ a we wschelakorych wobrasach żałoscź a wjeßele, bědźenje a dobycźe evangelskich w rospróschenju we katolskim kraju wopißowasche a woßebje wo ßwojej woßadźe nam powjedasche, kotruż je nasche Budyschske pobocźne Gustav-Adolfske towarstwo psches wjele lět podpjerało a hdźeż ſ Bożej pomozu dale dźe: ſ 400 duschow je nětk 1200 nastało, k Bożemu domej, kotryż 2. adventsku njedźelu ßwój 25lětny jubilej ßwjecźi, farski dom pschińdźe, kiž budźe ßo, da-li Bóh, k lětu jako duchowne ßrjedźischczo evangelskeje woßady poßwjecźicź. — Pißmawjedźeŕ farař em. R j e d a lětnu rosprawu poda, wróczo pokasujo na prěni cźaß nascheho wot lěta 1843 wobstejazeho pobocźneho towarstwa, na hłownu shromadźisnu hłowneho Drjeźdźanskeho towarstwa w sańdźenym lěcźe w Budyschinje a na poßlednju 71. hłownu shromadźisnu němskeho powschitkowneho (zentralneho) towarstwa w Düsseldorfje, w rjanym „Gesolei“-měscźe w delnjo-podrheinskim rospróschenju, hdźeż je němske knjeżerstwo psches dweju ministrow — prěni krócź w 94lětnych stawisnach Gustav-Adolfskeho towarstwa — dźak sa wschitko naschemu němskemu ludej we domisnje a we wukraju wopokasane dźěło wotprajiło, towarstwu podpjeru pschilubiło a Boże dalsche żohnowanje pschało. — Pokładnik, knjes bankowy derektor Weigt, lětne sliczbowanje poda; dokhodow běsche 1037 hr., mjes nimi bohaty dar se 4 ßerbskich woßadow, kotrychż hacź dotal 16 ke Budyschskemu pobocźnemu Gustav-Adolfskemu towarstwu ßkuschachu. Namjet pschedßydstwa, sa Grottawu 100 hr. (ßwjedźeńsku kollektu), po 200 hr. sa Ploesti w Rumunskej a sa hłowne Gustav-Adolfske towarstwo, kiž je hižo pschi lětuschim ßwjedźenju w Radebeulu 100 hr. jako ßwjedźeński dar dostało, a po 100 hr. sa Gallneukirchen w Hornjej Awstriskej a sa Graz w Schtyrskej wotedacź, ßo pschija. Dotalne ßobustawy pschedßydstwa ßo ſ nowa a jedyn knjes ßo ſ nowa wuswoli. — Schtoż psches zyły ßwjedźeń w Bożej ßkužbje każ we hłownej shromadźisnje klinczeschе, njech dale klinczi też w evangelskich wutrobach a domach Kumwałdskeje a kóżdeje druheje woßady: Gustav-Adolfske dźěło je tukhwilu bóle hacź hdy nusne k dźerżenju a k wobaranju evangelskeje wěry a evangelskeho ludoweho żiwjenja! — R.

— W **Schnarrtanne** w Vogtlandskej ßu nowu zyrkwicźku poßwjecźili a ſ dobom bydlenje sa fararja a zyrkwinza. Dotal dyrbjachu Boże ßkužby w schuli wotměwacź. Nowej zyrkwi narjeknychu Pawoł Gerhardtowa kapała.

— W **Franzowskej** je 1038 protestantskich woßadow, ſ nich je 643 reformirtskich a 261 lutherskich. Kelko protestantow w Franzowskej bydli, njehodźi ßo zyle ſ wěstoscźu prajicź, dokelž shromadne wobliczenja pobrachuja; praji ßo, so budźe jich wscho hromadźe na 900 000. To by był kóżdy 40. Franzowsa protestantiski.

W **Norwegskej** ßu kommunistiske żony namjet stajiłe, so ma skónzowanje dźěscźa njekhłostane wostacź, hdyż żenjene abo njeżenjene żony ßwoje dźěcźo prěni dźeń po porodźe skónzuja. To dyrbisch tola tomu pschihłoßowacź, schtoż spißowacźelka pschispomni: „W tym towarschnistwje, w kotrymż nusa żony, njech to cźelna abo njech to duchowna, tak postupuje, so móże ßebi prawo żadacź, dźěcźi moricź, njemóże něschto zyle w prawym bycź!“ To je łahodnje, jara łahodnje ßudźene! Schto praja to nasche macźerje wo tutym żadanju kommunistiskich żonow? A kak mohło to bycź, bychu-li tute strony knjeżerstwo dobyłe pola naß? Jena pschicźina wjazy, so też nasche żony a mandźelske a macźerje dźeja wolicź a to sastupjerjow, kotsiž ßo dorasnje sa naboźinu a kschescźijansku wěru wupraja.

W **Amerizy** ßu někotre lutherske woßady zyrkwinsku wustajeńzu wuhotowałe, na kotrejž chzeja pokasacź żiwjenje a skutkowanje lutherskich zyrkwjow. Mjes druhim ßu tam też widźecź sapiski kschescźijanskich zyrkwjow. S tutych scźěhowaze shonisch: Lutherska zyrkej ma na 81 000 000 stawow. Wona je ta najwjetscha protestantiska zyrkej na semi. K njej ßkuscheja 5 prozentow zyłeho cźłowjestwa, 14 prozentow zyłeho kschescźijanstwa, 47 prozentow wschěch protestantow.

Porjedźeńka: W cźißl. 46 „P. B.“ str. 184 ma rěkacź na 11. ryncźku: w kotrymż kóżdy ßwoju ßamßnu rolu wobßedźesche, a mózesche, njespytowany wot pschibójstwa Egyptowcźanow, Bohu ßwojich wótzow ßkużicź. — Na 38. ryncźku ma rěkacź: nasch lud sapadny do najhłubscheho robocźanstwa

---

Listowanje: P. M. w B. sa 1. advent. — W. we W. sa 2. advent.

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 48.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin 28. novembra 1926 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihiczišchczerńje a knihańuje jap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadza kóždu ſobotu a płaczi čertlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

1. njedźela adventa.

Luk. 1, 67—79.

To je khwalobny khěrluſch, kotryž je něhdy Zachariaš po narodźe ſwojeho ſyna Jana kſchczeńika ſaſpěwał. Wón chze naš napominacź, ſo bychmy nowe zyrkwine lěto, kotrež ſo dźenża ſapočnje, ſ dźakowanjom a khwalenjom naſtupili. Bóh je nam nowy hnadny čaš wobradźił, ſnowa chze wón naſche duſche pytacź a pſcheczelniwje a khutnje ſ nami rěczecź, naš napominacź, warnowacź a khoſtacź, pſches ſwoje ſkowo, chze pſches ſwojeho ſwjateho ducha nad nami dźěłacź a nam wſchitko dacź, ſchtoż ſa ſwoje čaſne a wěčne ſboże potrjebamy. A ſ wješelokczu witamy dźenſnischu 1. njedźelu adventa, wona wjedźe naš wſchak do najluboſnjſcheho čaſa zyłeho lěta, w kotrymž luboſcź na to myſli a pilnje dźěła, ſo by ſwojich na hodownym ſwjedźenju ſwješeliła, a dźěczi ſpěwaju lube hodowne ſpěwy a čakaju ſ horzym žadanjom na Boże dźěczo a jeho dary. A my doroſczeni, kotſiž tola wjele lěpje wěmy abo wjedźecź dyrbimy, kajku luboſcź chze nam naſch njebjeſki Wótz wopokaſacź, móhli mjelczecź! Ně, naſtupmy nowe zyrkwine lěto a hnady połny adventſki čaš ſ khwalobnym wuſnaczom:

Khwaleny budź Bóh!

My chzemy khwalicź: 1. Božu ſwěrnoſcź; 2. Božu mudroſcź a 3. Božu ſmilnoſcź.

Zachariaš běſche ſ měſchnikom w Božim templu w Jeruſalemje. Wón a jeho mandźelſka Hilža běſchtaj wot ludźi czeſczenaj jako pobožnaj, bohabojaſnaj, ſbožownje běſchtaj hromadże žiwaj. Drje jeju najwutrobniſche pſchecże njeběſche ſo dopjelniło; jeje mandźeſtwo běſche bjes dźěczi woſtało. W prěnich lětach mandźelſtwa ſtaj wěſcze Boha ſ zyłej wutrobu proſyłoj: Khryſcze Božo, wobradź nam ſyna, herbu, ale Bóh njeje tutu jeju próſtwu wuſłyſchał. Nětk běſchtaj ſo ſeſtarikoj a ſo do teho podałoj, ſo žane dźěczi nimataj. Dha, jako Zachariaš w templu woprowa, pſchiſtupi k njemu Boži jandźel a dźeſche: Twoja mandźelſka Hilža budże tebi ſyna porodźicź, teho mjeno dyrbiſch Jan narjeknycź. Móżemy ſo dźiwacź, ſo Zachariaš to wěricź njechaſche a dwělujo wotmolwi: „Na czim mam ja to póſnacź? Pſchetoż ja ſym ſtary a moja žona je lětna? Bóh khoſta jeho jeho njewěrimy dla a wón bu němy. Sſlubjenje jandźela pak ſo dopjelni. Jemu ſo ſyn narodźi. Na woſmym dnju po jeho narodże dyrbjeſche ſo po židowſkim waſchnju wobrěſacź a jemu mjeno dacź. Pſchiwuſni a pſcheczeljo, kotſiž ſo na ſboże ſtarſcheju ſ wutrobu ſobu wješelachu, chzychu, ſo dyrbi ſyn kaž nan rěkacź. Jeho macź pak ſo wobara. Woni ſo nana praſchachu a tón napiſa na tafliczku: „Jan, to rěka: Boží dar je jeho mjeno.“ A hlej, w tym ſamym wokomiku ſta ſo Boži dźiw. Swjaſk Zachariaſoweho jaſyka ſo roſſwjaſa a wón počza rěczecź. A kotre je prěnje ſkowo, kotrež ſ jeho erta wuńdże? Khwalobny khěrluſch. „Khwaleny budź tón Knjes, tón Bóh Israelſki, pſchetoż wón je doma pytał a wumohł ſwój lud, kaž wón prajił je pſches ſwojich ſwjatych profetow wot ſpočatka ſwěta a je ſpomnił na ſwój ſwjaty ſlub a na pſchiſahu, kotruž je wón pſchiſahał naſchemu wótzej Abrahamej.“

Wótſje khwali Zachariaš Božu ſwěrnoſcź. Schtoż je Bóh pſches ert profetow wěſchcził, to ſo nětk kraſnje dopjelni.

Drje hischcźe njeje tu, kiž pschińcź ma, kiž dyrbi hadej hłowu rosteptacź, w kotrymž dyrbja požohnowane bycź wschitke luby na semi, kotrehož knjeźstwo wěčnje wostanje, tón žlubjeny Meßiaß, ale to dźěcźo, kotreż je žo jemu we wyßokej starobje narodźiło, rukuje jemu ša to, so wón bórsy pschińdźe, haj, wón widźi hižo jeho w duchu a wyska: „Khwaleny budź tón Knjes, tón Bóh Israelski, pschetoż wón je doma pytał a wumohł žwój lud. Nětk je wulki cźaß tu, nětk dopjelni Bóh žwoje žlubjenje. Bóh je žwěrny; schtoż wón žlubi, to wón wěscźe dźerži. Mjes ludźimi je tak, so, hdyž jedyn dźěl wuměnjenje žluba njedźerži, žlub njepłacźi. Ale Bóh žo hinak sadźerži. Wón wot žwojeho žluba wrócźo njestupi; wón dopjelni žwoje žlubjenje, też hdyž ludźo teho hódni njejßu. Bóh je žwěrny. Ssynk, kotrehož na rukomaj noßy, je Zachariaßej wěsty sawdawk. Bóh je spominał na žwój žwjaty žlub a na pschißahu, kotruž je pschißahał wótzej Abrahamej. To je sawěscźe wěrno. Na tym wyska wón a khwali Bożu žwěrnoscź.

Też my žmy Bożu žwěrnoscź bohacźe shonili w naschim žiwjenju. Žadyn dźeń njeje, na kotrymž njeje wón nam žwoju žwěrnoscź wopokasał. Kelko naschich próstwow je wón hnadnje wußkyschał. Kelko dobrotow žmy wot njeho shonili! Kóždy wot naß dyrbi žo dźakujo a khwaljo žo wusnacź: Knježe, ja njejßym dostojny wschitkeje twojeje žwěrnoscźe! Też s nami je Bóh žlub cźinił w žwjatej kschcźenzy a je nam žlubił: ja chzu twój Wótz bycź a ty dyrbisch moje dźěcźo bycź. A wón je tutón žlub dźerżał, hačźrunjeż žmy jón husto pschestupili. Bóh je žwěrny! A nětk chze wón naß snowa doma pytacź, chze naschu duschu pytacź a sbóžnu cźinicź: Zyłe wulke bohatstwo žwojeje hnady poskicźa wón nam snowa, žwojeho Ssyna scźele snowa k nam, so bychmy psches njeho sbóžni byli. Haj, Bóh je žwěrny. Khwalmy jeho žwěrnoscź.

2. Jeho mudroscź. S błyschcźazymaj wocźomaj hlada Zachariaß na žwojeho žynka, a spomina na žłowa, kotreż je Boži jandźel w templu k njemu prajił: „Wón budźe wjele Israelskich dźěcźi k Bohu, jich Knjesej, wobrocźicź a wón prjedy njeho pschińdźe w duchu, so by Knjesej hotowy lud pschihotował“ a wěschcźi: „A ty dźěcźatko budźesch profeta Boha wjerschneho mjenowany; pschetoż ty prjedy pschińdźesch psched Knjesom, so by jeho pucźe pschihotował“ a khwali mudroscź Božu. Zachariaß snaje žwój lud, wón wě, kak mało hotowy je, meßiaßa witacź. Jenoż nětkotsi pobožni cźakaju na Israelski troscht, žyły luda běchu w žwětnych myßlach, haj w hrěchach a hanibje žiwe a žamo wodźerjo luda, farisejszy a pißmawucźeni, pytachu jeno žwoju cźesćź a žwój wužitk. Tuž dyrbjesche něchtó pschińcź, kiž s móznymi žłowami drěmazych sbudźi a lohkomyßlnych nastróži, kiž kralej pucź do wutroby žwojeho luda pschihotuje; hewak mohło jeho pschikhad podarmo bycź. A nětk je tutón pucźpschihotował tu; jeho žyn Jan ma tutón wulki žwjaty nadawk wot Boha. Hischcźe njemóže wón rěcźecź, ale po někotrych lětach budźe wón móznje prědowacź a ludźi pokasacź na teho, w kotrymž jich sbože leži ša cźaß a wěcźnoscź. O kajka mudroscź Boża, so wón Jana prjedy teho Knjesa póßłał je, so by jemu pucź pschihotował.

Jan je dawno wumrěł, ale jeho dźěło wjedźe žo dale. 4 njedźele adventa chzedźa Janowu žłużbu nad nami dokonjecź; móznje a khutnje pschiwołaju nam: Tón Knjes je bliško. Bórsy chze wón saßo žwój pschikhad dźerżecź do žwojeho kschescźijanstwa. Pschihotujcźe pucź jemu do waschich domow, do waschich wutrobow, so móže wón k wam pschikhadźecź a wasche dusche sbóžne cźinicź. A wschitko sboże a njesboże, wjeßele a srudobu, kotreż naß potrjechi, je póßoł Boži, kiž chze Knjesej pucź pschihotowacź do naschich wutrobow. Psches sboże a wjeßele chze Bóh naß k žebi cźahnycź s luteje dobroty, psches njesboże a srudobu naß nucźicź, so Jesußa pytamy, kiž móže nam pomhacź w kóždej nusy a naß troschtowacź w kóždej srudobje. Boże wodźenje drje nam husto potajene wostanje. Ale hdyž junu wschitko we žwětle póznajemy, budźemy se spodźiwanjom widźicź, kak mudre žu wschitke Boże pucźe. A hižom tu na semi je tak někotry, kiž je w cźaßach nusy a kschiża žwojeho Sbóžnika namakał, žo wusnał: wono je tola wěrno, schtoż njechach swoprědka wěricź; moja nusa, khoroscź a srudoba běsche póßoł Boži, kiž je Janowu žłużbu nade mnu dokonjał a Knjesej pucź do mojeje wutroby pchihotował. Ja khwalu Bożu mudroscź a

3. žmilnoscź. Zachariaß khwali ju, hdyž spěwa: „Pschestu wutrobnu žmilnoscź nascheho Boha, s kotrejž k nam je pohladało to skhadźenje s wyßokoscźe.“ Narod Jana kschcźenika běsche prěnje snamjo ša to, so žo Bóh na žwojim ludu žmili. My pak njesnajemy jeno tuto prěnje snamjo, ale tu zyku, wulku, njewußlědniwu žmilnoscź Božu, kotraž je žo we Khrystußu Jesußu sjewiła. O, my njemóžemy tutu žmilnoscź Božu dokhwalicź. Pomyßlcźe žebi, žadyn Jan tón kschcźenik, žadyn Jesuß njeby žo narodźił. Schto by s cźlowjestwom a s nami było. W cźěmnoscźi a mokrocźe žmjercźe bychmy žiwi byli a wumrjeli bjes luboscźe, bjes troschta, bjes žwěta, bjes nadźije. Ale nětk je Bóh žo nad nami žmilił, je naß wumohł s ruki naschich njepschecźelow, hrěcha, žmjercźe a cźerta a nasche nohi wjedł na schcźežku do wěcźneho měra.

O khwalmy jeho žmilnoscź! Sły je nasch cźaß; wo nim płacźi: na žwěcźe je hubjenoscź, próza, kschiwda, luta słóscź. Móznje hibaja žo wschudźom mozy cźěmnoscźe. Ale njech žo stanje, schtožkuliž chze, Boża žmilnoscź wostanje a rukuje nad nami.

S khwalobnym khěrluschom Zachariaßowym nastupimy tuto zyrkwine lěto. Khwaleny budź Bóh, pod tutym heßłom chzemy psches njo cźahnycź! Ale niz jeno s ertom chzemy Boha khwalicź, ale s naschimi skutkami, s naschim sadźerżenjom: Božu žwěrnoscź s tym, so žiny jemu žwěrni, Božu mudroscź s tym, so swólniwje jeho pucźe dźemy, Božu žmilnoscź s tym, so žo jemu zyle dowěrimy. To je khwalba, kotraž žo Bohu lubi. Potom budźe tuto zyrkwine lěto wěscźe ša naß lěto hnady. Hamjeń.

Kak dr. Marcźin Luther s hroda Wartburg wujěcha.

(Kónz.)

Kak to skradźu jěchachu, khwatajo psches hona, lěßy! Wittenbergszy žo njemało dźiwachu žwětłowłóßnemu rycźerjej, kotryž jim do města pschijěcha. Tola prjedy hačź spósnachu, schtó wón je, bě wón hižo saßo wujěchał a bě psches hory a doły duzy k hrodej Wartburg, prjedy hačź móžachu jeho romszy pola khěžora wobskorźicź; ani njewjedźichu, ani njepytnychu, s wotkal bě pschischoł, a hdźe bě schoł.

Jeho pscheceljo pak nochzychu žwojeho lubeho, lubeho Luthera wjazy se žwojeje žriedźisny puschcźicź. Mějachu dźě jeho žameho a to stroweho, pokneho cźerstwych mozow pschi žebi a žaneho blědolizateho mischtra! Cźěmnej wocźi błyschcźeschtej žo jemu w mjeswocźi, a broda bě jeho scźiniła hakle tak prawje hotoweho rjeka. Tuž wša kurwjerchowski molerˊ Lukasch Cranach grat do rukow a shotowi wobras, kotryž pokasowasche rycźerja Jörka zyle tajkeho, kajkiž běsche, srußowa jeho cźěmne włoßy, srußowa jeho scheschcherjatu žwět-

Mat. 21, 5 a Sjewj. Jan. 3, 20:

Pohnuwanje k wjeßołemu Hosianah pschi Knjesowem hnadnem pschichodźe.*

Hłós: Ssy dźé, o Jesu, ty zyle mi wobliczo skował ꝛc.

Spschichodom Knjes ßo k nam snowa nět bliži ßam hnadnym,
w czaßu dźé stojimy po sbožu žedźiwi składnem;
Sbóžnik wón je,
kiž ßo k nam pschibliżuje.
Tuž jeho witajmy radźi! —

Wjeßel ßo, Sijonska dźowka, hdyž kral ßo twój bliži,
sraduj ßo, so wón tak mikostnje k tebi ßo niži!
Ssyn Boži je,
kiž tebje wosbožuje.
Wyskaj, twój Jesuß je blisko!

Snowa psched durjemi stojo wón pschecźelnje klapa;
jeho wschak wutroba s luboscźu k hrěschnikam ßapa.
Wotewrjej ßo!
Prosch k ßebi lubosneho,
so by cźe krónował s hnadu!

Budźesch-li Sbóžnika s wjeßelom witacź, o duscha,
dostojnje jemu ßo pyschicź, kaž to ßo czi ßkuscha,
s ponižnoscźu
rad k jeho spodobanju,
— smějesch s nim žiwjenje sbóžne.

Spodobny czaß je a dźeń nětko sbóžneho sboża,
hdyž mitoscź jeho dźé snowa czi sekhadźa Boża.
Hosianah! —
Wutroba wobhnadźena,
spěwaj a sbóžna ßo raduj! —

* Zahodna porjedźenka kérluschka s léta 1905, — podał M. U.

łowłoßatu brodu, wkósku po wkószy tak wustojnje, so by kurwjerchowski knjes Friedrich měł pěkne, njech też saposdźene hodowne wjeßele na ßwojim njepoßluschnym khowańzu Lutheru. Brodaty Luther ßam pak hrimasche we Wittenbergu s mozu pschecźiwo tym saßlepjenym a hrožesche s Božim khłostanjom sa jich tórnoscź a saßlepjenoscź.

A na hodźinu kaž postajene pschijěcha Luther zyle kaž poßłuchacź swucźeny ryczeŕ po moscźe do hroda Wartburg, witany wot knjesa Hanßa s Berlepsch. Tutón pak bórsy spósna, so njebě tuto wujěchanje niczo tyjaze sa Luthera było. Na tuteho bě pschischło pschemózne žadanje, tam wonkach ßobu bycź mjes pschecźelemi a ßobu wojowacź. Njewutra wjazy dołho na hrodźe. Jeho duch bu lěni; njepschimasche ßo knihow; tute buchu próschne a tinta pschisikny pjeru. Wonkach w kraju pak bě žiwjenje, a tuto wołasche, wołasche sa reformatorom, wołasche jeho do boja sa jeho skutk, kotryž chzychu nahliwzy a zybnjeni wobrasytorharjo skasycź.

Tuž stupi Marczin Luther k sprawnemu a ßwěrnemu strażnikej Berlepschej a połoži jemu ruzy na ramjeni a hladasche jemu runu měru do wocžow a dźesche: „Hanßo Berlepscho, budź khrobły a wotewŕ mi wrota hrodu na ženjesaßopschińdźenje! Ja chzu tebje sa to sakhowacź na pschezo dźakowny w ßwojim pomjatku. Budź khrobły, roskasowarjo hrodu a czińi tutón jedn ras pschecźiwo pschikasni twojeho wyschscheho! kurwjerch njemóże mje s murjemi a s wobrónjenymi lěpje schkitacź hacž mje to mój Knjes a Bóh schkita, njech to ßym, hdźeż ßym! Ty pak ßo hladaj njehnady jeneho, kiž wyschschi, nascheho Boha!“

Berlepsch hladasche khwilu samyßleny k semi. Jako wocźi posběhny a do wocžow tamneho pohlada, kotrejž jemu duschu jewjeschtej, kotrejž jemu njebjeßa wěry a khrobłoscźe pokasowaschtej, nygny wón jenož s hłowu.

„Wschitzy, hejtman hrodu, kotsiž ßu se mnu, budźeja sobi dźakowni; so ßy ßo takle rosßudźił!“

„Ty jěchasch jako ryczeŕ Jörk! Jěsdni budźeja tebje...!“

Luther wjesche s hłowu: „Ja počzahnu tajki wotßal, kajkiž ßym pschischoł, jako Marczin Luther! Moja drasta je wot nětk rjadowna drasta Božich wojowarjow, tón prědarski woblek! Mój mecž je mi to ßłowo Boże! Tole jowle ßym kaž kleŕ bjes prawa noßył! Ja połožu jo do tuteju ßwěrneju rukow!“ Wotpaßawschi ßebi ryczeŕski mjecž, pschepoda jón pschecźelej.

„Mi je jara cżežko, ßo wot tebje dźělicź, luby Luthero!“

„Schtož pschińdźe, to pschińdźe wot Boha! Měj dowěry, Berlepscho!“

Stejeschtaj tam, ßebi ruzy sawdawschi. —

Dźeń bě ßo nakhilił a Luther wujěcha s hrodu. Pschi strażnikowym domje slěsy hischcźe junkrócź s konja, dołhoż mósť dele puschczachu, a skiczi strażnikej ruku sa boženje.

„Tebje, mužo, je Bóh tón Knjes stajił do pschißłuschnoscźe połneho sastojnstwa. Budź kedźbliwy a ßo modl! To je moja dźakapołna modlitwa na tutym měscźe, so bychu wschitzy strażnizy tuteho hrodu, knježa a strażowarjo, byli kedźbliwi w tym Knjesu kaž hodlerjo Boži!“

Saléšy saßo na konja. Jěchasche psches mósť. Wuski skalny doł jeho skhowa. Horjekach stejesche Hans Berlepsch a kiwasche: „Na stajnje s Bohom!“

S hroda Wartburg swonjesche wjecžorny swón. —

Powjeda ßo, so je Hans s Berlepsch widźał, kak je wysche Durinskeho lěßa a wysche hłowy Božeho wojowarja, kotrehož milijony s wójska wěrjazych scźěhowachu, slětował ßokoł, doprědka leczo, pschipowjedacź s wěcžnoscźe: „Wohladajcźe wójwodu wěcžneho Boha, wohladajcźe dra. Marczina Luthera, tu ßwězu nascheho kraja!“

Mały Luther.

Tón na druhim městnje tuteho cżißka naspomnjeny njedźelnik evangelsko-lutherskeje zyrkwje w Pruskej: „Kirchenblatt“ wosjewja też scźěhowazu krótku powjescź, kotruž chzemy tu ßobu dacź do naschich druhich evangelsko-lutherskich wosadow:

W měscźe Wrótßławju bydlesech evangelsko-lutherska ßwójba. S pjenjeżnymi darami a s pschilubjenjom, so ßo sa wukubłanje dźěczi postaraja, bě ßo poradźiło, žonu, kotraž bě do nusy pschischła, nawabicź, k romskej zyrkwi pschestupicź. Dźěczi dyrbjachu do katolskeje schule khodźicź, tola 11létny hólz ßo dorasnje wobarasche. Połny žedźenja cżitasche Lutherowu knižku, kotruž bě pschi Lutherowym ßwjedźenju we schuli dostał. Macź cżißny knižku do khachlow, s wulkej próżu wukhowa ßebi hólczez něktore kopjeńka. Evangelskemu wucźerjej, kotryž ßo jeho praschesche, schto to nětk s nim budźe, wotmolwi, so njebudźe na žadyn pad katolski: „Ale schto budźesch cźinicź?“, praschesche ßo wucźeŕ, „hdyž cźi to nětk pjenjesy, drastu, knihe a druhe wězy darja a cźi praja, so ty dyrbisch katolski bycź?“ Hólz ßebi dołho njerosmyßłowasche, ale wotmolwi: „Ja budu prajicź: Tu steju ja, ja hinak njemóżu!“

Zyrkej a stat.

Evangelsko-lutherska zyrkej w Pruskej wosjewja w ßwojim njedźelniku: „Kirchen-Blatt für die Evangelisch-lutherischen Gemeinden in Preußen“ 14. novembra scźěhowaze sdźělenje: „Sdźělenje ministerijej kulta: Pruskemu ministe-

rijej ſa wědomoſćże, wumělſtwo a wukubłanje luda w Barlinje je wyſche zyrkwinſke kollegium w oktobru ſćěhowaze ſdźělenje pſchipóſłało: Po ſkónczenju generalneje ſynody naſcheje zyrkwje dowolamy ßebi podwólnje ſdźělicź, ſo naſcha zyrkej na tym mjenje: „Evangelſko-lutherſka zyrkej w Pruſkej a druhich krajach“ njewobſteji, ale ſo ma to dotalne mjeno: „Evangelſko-lutherſka zyrkej w Pruſkej“ ſa ßwoje, ſo pak njeje njeſwólniwa, měſto tuteho mjena ßnadź pſchijecź to mjeno „Evangelſko-lutherſka zyrkej Staropruſkeje“, ſo by tak njemóżne ſcźiniła kóżde ſaměnjenje ſ tymaj w nětcźiſchej Pruſkej wobſtejazymaj lutherſkimaj zyrkwjomaj w Hannoverſkej a Schleswig-Holſteinſkej. To pomjenowanje „evangelſko-ſtaroluthersſka“ je generalna ſynoda jenohłóßnje wotpokaſała. — My ßo dźakujemy ſa pſchipóßłanje tuteje powjeſćże a ßmy rad ſwólniwi, dalſche powjeſćże ſ evangelſko-lutherſkeje zyrkwje w Pruſkej tu woſſjewjecź, kaž to hižo tež prjedy ßmy, dokelž wěmy, ſo ma naſch njedźelnik mjes jeje ſtawami ßwěrnych cźitarjow. A my proßymy wſchěch naſchich cźeſćenych cźitarjow a naſche cźeſćene cźitarki kaž wſchě woßady a jich ſaſtupjerjow w Pruſkej a Sakſkej, ſo bychu nam powjeſćże a rosprawy podawali a nam ßwoje pſchecźa wuprajili, ſchto bychu rad woſſjewjene měli. Tutu próſtwu ßmy hižo wjele krócź woſſjewili, je pak bjes wocźakowaneho wuſpěcha woſtała hacź ßem; woßebje ßu ſaſtupjerſtwa woßadow hiſchcźe pſchemało na to dźiwałe. Tuž tohodla dźenßa hiſchcźe ras tutu próſtwu: Pomhajcźe ſ powjeſćemi a pſchinoſchkami naſchemu njedźelnikej a niz mjenje tež ſ tym, ſo ſa njón cźitarjow dobywacźe a ßami jemu ßwěru dźerźicźe. Je to tež ßobudźěłanje ſa twarjenje a ſdźerźenje Bożeho kraleſtwa we ßerbſko-němſkich a němſko-ßerbſkich woßadach zykeje Łużizy.

W Dortmundźe ßu evangelſzy ſtarſchi „Schulſtreik“ wobſamknyli, ſ kotrymž dyrbjeſche ßo 15. novembra ſapočzecź. A cźehodla to? Sa ſchulſki wokrjeß, w kotrymž ßu mjes 8000 ſchulſkimi rjadownjemi 6 300 evangelſkich, bě ßo ſa ſchulſkeho radu powołał dißidenta ſ Rańſcho-Pruſkeje, t. r. muž, kotryž je ſ zyrkwje wuſtupił. Pſchecźiwo tomu ßu ßo ſtarſchi wobarali ſ próſtwami a pißmami, ale podarmo. Hacźrunje ma kultowy miniſter Pruſkeje próſtwy a proteſty ſ dźeßacź tyßazami podpißmow, njeje wón na to dźiwaw. Tuž ßu ßo ſtarſchi ſa tutón poßledni ßrědk rosßudźili. —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Advent. Sapočzatk zyrkwineho łěta tu je! Bóh tón Knjes ſpožcź Wam, lubi cźitarjo a lube cźitarki naſcheho njedźelnika, žohnowany advent, ſo jón wutrjebacźe ſa ßwěrny pſchihot na hodowneho Knjeſa tak, ſo byſchcźe ßwjecźicź móhli ſbožowne, ſbóžne hody! Potom budźe tež to pſchikhadźaze nowe łěto žohnowane, ſbožowne nowe łěto, jeli ſo , ſo je we Božich knihach ſa Waß ſapißane, ſo je dozpijecźe. K tomu to ßwoje pſchinoſchowacź, je naſch njedźelnik rad ſwólniwy. Tuž budźcźe Wy wſchitzy tež ſa nowe łěto rad ſwólniwi, tuteho njedźelſkeho poßoła witacź do domu a jemu pomhacź, hiſchcźe wjazy tych domow wotewrjecź. Se ßerbſkeho doma ßłyſchecź: „Tu nichtón ßerbſki njecźita!“ njeje ani po ßerbſku ani tež po němſku, njeje niczo! Tuž ważmy ßebi kaž naboźinu a wěru tak tež ßerbſku rěcź a ßerbſke ſpißy! A hladajmy ſa tym, ſo by to w nowym łěcźe ſ tym łěpje hiſchcźe było.

K hodam rjany dar, kotryž do kóżdeho poboźneho ßerbſkeho doma ßłuſcha, je „Domjazy prědaŕ.“ Tuta prědaŕſka kniha je ſe ßwojimaj dwěmaj ſeſchiwkomaj nětk hotowa a knjeża fararjo ßu rad ſwólniwi, ju kóżdemu wobſtaracź. 2. ſeſchiwk, kotryž bu pſched krótkim ſhotowjeny, płaczi 2,25 hr.

W **Lubiju** běchu woßadni ſaſtupjerjo Lubijſkeje eforije póndźelu, 22. novembra, dopołdnja ſhromadźeni, ſo bychu ßo wo wólbje do noweje ſynody ſrěcźeli. Tuta budźe, kaž je ſnate, 4. adventa. Shromadźiſnu wjedźeſche k. ſuperintendenta Franka, kotryž tež wo wólbje jako tajkej rěcźeſche a wſchelakore, ſchtož ma ßo wobkedźbowacź, naſpomni. Wolicź mamy tſjoch ſaſtupjerjow a to jeneho duchowneho a dweju lajikow, a to Lubijſki wokrjeß ſe Žitawſkim hromadźe. W Žitawje bě ſa popołdnjo podobna ſhromadźiſna powołana. Hłowna wěz je, ſo ßo ſaſtupjerjo wuſwola, kotziž ſteja na ſałožku naſcheje evangelſkeje zyrkwje a maja ſroſumjenje ſa wulke nadawki, kotreż ma zyrkej w tutym cźaßu.

Nĕſchto, ſchtož wjedźecź je tež pola naß nuſne. W Schleſynſkej běchu nĕhdźe na njedźelu dopołdnja ſa cźaß Bożich ßłużbow wuwucźowanje ſa wohnjowu woboru poſtajili. Jedyn wobornik dźĕſche pak do Bożeho domu kemſchi a niz na wuwucźowanje. Tehodla jemu khłoſtanje napołożichu. Wón żadaſche ßebi rosßudźenje ßuda. Tutón jeho wuwinowa. —

W Radebeulu bu 13. novembra k poßlednjemu wotpocźinkej pokhowany tajny zyrkw. rada dr. Meier. 10. novembra bě nahle wumrĕł. Wón je po zykej Sakſkej ſnata woßoba, woßebje jeho tež naſcha Łużiza ſnaje a cźeſćuje, hdyž bě jej tola wjazy łĕt ſ duchownym wjednikom jako duchowny rada wokrjeßneho hejtmanſtwa. 6. julija 1844 bě ßo w Zwikkawje narodźił, a bě bratr nĕhduſcheho dwórſkeho prědarja dr. Meiera. 1901 pſchińdźe k nam do Łużizy do konſiſtorialneje wyſchnoſćże a je ßebi woßebje ſe ßwojim pſchecźelniwym waſchnjom luboſcź łużiſkich woßadow dobył.

Do ßlubjeneho kraja. Saſtupjerjo proteſtantiſkich zyrkwjow w Franzowſkej ßu na poßedźenju w Pariſu wobſamknyli, 23. měrza 1927 cźah proteſtantiſkich putnikowarjow do ßlubjeneho kraja ſeſtajecź a ſ nim wotpucźowacź. 27. hapreleje chzeja ſaßo wrócźo bycź. Jutry chzeja putnikowarjo we Jeruſalemje ßwjecźicź. Duzy pſches ßlubjeny kraj chzeja woßebje tež tam wobſtejaze evangelſke wuſtawy wopytacź. Wjedniſtwo tuteho prěnjeho cźaha proteſtantiſkich putnikowarjow ma profeßor bohoßłowſtwa dr. Buſton w Montpellier.

Wólby ßu nimo, wólby do ſakſkeho ßejma a do gmejnſkeho ſaſtupjerſtwa abo gmejnſkeje rady. Wólbne hibanje ßo pſchezo bóle rosſchĕrja, tež do małych wjeßnych gmejnow. Też tu ßo ſ jenej liſcźinu njeſpokojichu. Kaž pſchi kóżdej wólbje drje ßo to a tamne dźiwnuſchke jewja, tak tež pſchi poßlednjej. Na jenej wólbnej papjerzy mjenujzy ſtejeſche Jeſ. 41, 24. A ſchto ſteji tam pola proſety Jeſajaßa? „Hlaj, wy ſcźe ſ niczeho a waſche dźĕło tež niczo njeje; a ſchtóž waß ßebi wuſwoli, je hroſnoſcź!“ Tak ßudźeſche wo wólbach a tych, kiž wolachu a kiž ßo dyrbjachu wuſwolicź, woleŕ w Plankſtadtu.

— W **Schpaniſkej** bu profeßor kanoniſkeho prawa w Madridźe, Don Jaime Forrubrano, wot romſko-katolſkeje zyrkwje exkommunizĕrowany, t. r. wuſtorcźeny, dokelž bě pſchecźiwo wſchelakim wobſtejnoſcźam w romſko-katolſkej zyrkwi wuſtupował a ßebi żadał, ſo bychu proteſtantojo cźerpjeni byli. —

Liſtowanje: ſ. U. wutrobny dźak; cźaßopiß wrócźu wam póndźelu. — W. we W. ſa 2. adv. — M. we Ž. ſa 3. advent. —

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 49. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-b spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja dě
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokrjew će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno.

Budyſchin **5. dezembra 1926** **Bautzen**

Čišćeć a nakład Ssmolerjez knihiczišćeczenje a knihaŕnje sap. družſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćeja běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezkow.

2. njedźela adventa.

Rom. 15, 4—13.

Hdyž spěwamy we ſwojim adventſkim ḱerluſchu, ſchtož ſteji w jeho poſlednjej ſchtuczzy:

Wón pſchińdźe ḱ ſwětnom' ſudu
Tych njepokutnych dla,
Se žohnowanjom ḱ ludu,
Kiž jeho Ducha ma,

dha ſmy ſtutej myſlu pſchi tym, ſchtož ſu kſcheſczijenjo wot ſtareho czaſa ſem dali jako ſnamjo druhej njedźeli adventa, mjenujzy ſo mamy czaḱacź a ſo pſchihotowacź na pſchichod Khryſtuſowy niz jenož ḱ hodam, ale ſo mamy woſebje myſlicź też na to, ſo Knjes pſchińdźe junu na dźeń ſwojeho wulkeho ſudźenja, kaž je wón nam to doprědka prajił. A to budźe prawy ſud, w kotrymž budźe dźělicź cźlowjekow, jenych ḱ lěwizy a ḱ ſatamanſtwu, druhich pak ḱ prawizy ḱ wſchědnemu ſbóžnemu žiwjenju. Schtož je Jan kſchcźenik pſchi Jordanje prědował khutnje, ſo dyrbjachu cźlowjekojo pokutu cźinicź, ſo bychu hotowi byli na pſchichod toho Meſſiaſa, to je napominanje też hiſchcźe ſa naſ. Pſchetož to je to ważne w naſchim žiwjenju, ſo wěmy, ſo dyrbimy jemu rachnowanje dawacź wo wſchěm naſchim ſkutku pſched trónom naſcheho njebjeſkeho ſudnika. A dha dyrbimy prajicź a pſchidacź, ſo jenož mało myſlimy na tajki ſud a ſo je wo prawym wobrocźenju jenož mało pola naſ.

S wotkal drje to pſchińdźe? To ma ſwoju pſchicźinu we tym, ſo hiſchcźe nimamy we ſebi toho Ducha, kotrehož nam bohacźe poſkicźa naſch Sbóžnik Jeſuſ Khryſtuſ, a ſo njejſmy hiſchcźe doſcź pósnali, kajku morjazu móz ma we naſ a na naſ hrěch. Hakle hdyž ſtejimy w prawym pósnaczu ſwojeho hubjeńſtwa, hakle hdyž wěmy, ſo jenicžzy Jeſuſ Khryſtuſ móže nam pomhacź, hakle potom ſhonimy, kajki bohaty, ſbóžny a žohnowany cžaſ je nam adventſki cžaſ, kiž nam praji: Hlaj, twój ḱral pſchińdźe ḱ tebi, prawy a pomoznik. Bóh daj też nam prawe roſumjenje tutoho cžaſa, ſo by też naſcha nadźija ſo dopjelniła. Tuž prajimy po naſchim ſłowje:

Tón Knjes adventa, tón Knjes ſcźerpliwoſcźe a nadźije chze, 1. ſo bychmy ſtali w jenej myſli,
2. ſo bychmy ſtali w nadźiji.

Dołhe lěta hižo ſaſo mamy měr. Kak ſu ſo tyſazy a ſaſo tyſazy wjeſelili na tutón měr a ſu myſlili, ſo budźe potom ſaſo knježicź jena myſl, ſo budźa cźłowjekojo ſo hromadźe namakacź w jednocźe. Naſhonjenje naſ wucźi, ſo ſu ſo myſlili, kiž ſtejachu w tajkej nadźiji. Njepſchecźelſtwo, hidźenje knježi też hiſchcźe dźenža mjes ludami, a runje naſch lud ma ſhonicź cźežu tajkeho njepſchecźelſtwa w politiſkim a hiſchcźe wjele bóle w hoſpodarſkim žiwjenju. Běchmy teje nadźije, ſo budźe ſo naſch lud hromadźe namakacź, ſo by w tajkej jednocźe cźim ſkerje mohł na ſo wſacź cźežu, kotraž je jemu nadpołożena, — a ſmy ſwědkojo, kak knježi w naſchim ludu njejednota a roskora a roſſchcźěpjenje, ſo ſteja ſebi napſchecźiwo jenotliwi a ſchtanty a worſchty a njechadźa ſebi mjes ſobu roſumicź.

Pſchecźiwo tomu wuſběhuje ſo parſchona toho, kiž pſchińcź ma. Jeſuſ Khryſtuſ ſteji ſrjedźa nutſkach w tutym ſwěcźe njewady a dźe ſe ſwojim ſlubjenjom: Tón měr pſchinjeſu ja wam. Wono je něſchto zyle nowe a zuſe, ſchtož je ſ nim pſchi-

ſchko k nam cžlowjekam. To je něſchto, ſchtož pſchińdže ſe žwojim žwětkom ſ njebješ a chze žebi dobycź žwět. To je cžiniła ſcźerpliwoſcź Wótza, kiž njechaſche naš cžlowjekow, kiž ſtejimy w njepſechcźelſtwje pſchecźiwo Bohu, kaž pſchecźiwo naſchim žobucžlowjekam, woſtajicź na pucžu ſkaženja a ſatamanſtwa, ale pytaſche pucź, po kotrymž móžeſche naš wujednacź ſe žobu. A wón chžyſche nam dacź jene prědowanje, jedyn pſchikład, po kotrymž móhli tež my tu na ſemi měcź ſcźerpliwoſcź mjes žobu, ſo bychmy mjes žobu na jene myšlili po Jeſom Khryſtu.

Hdyž hladamy na ſadźerženje cžlowjekow mjes žobu, dha mohło žo nam ſdacź, kaž bychu cźi prawo měli, kiž ſacźišnu Jeſom Khryſta, a praja, ſo je jeho ſktukowanje na ſemi, jeho prědowanje a prózowanje podarmo było. Ale wina na tym, ſo je hiſchcże tak mało měra a jednoty mjes cžlowjekami, njeleži na Jeſušu Khryſtušu, ale dyrbimy ju pytacź pola naš cžlowjekow žamych. Do žrjedźiſny naſcheho žiwjenja ſtajimy naſchu wolu, hdźež dyrbjał tola wón žam, Jeſuš Khryſtuš, naš wobknježicź w naſchich myšlach a ſkutkach. To žo ſapocžnje hižo w žwjatym ſwjaſku a ſjednocźeńſtwje žwójby a doma. Se ſtróženjom žkyſchimy, kak wulka je licžba mandźelſtwow, kotrež žo w jenym lěcże roswjaſaju. Wješelimy žo, hdyž žkyſchimy wo mandźelſkich, kiž ſteja w kſchecźijanſkej luboſcźi a žwěrje jedyn k druhemu. Do tajkeho doma rady ſaſtupimy; tam knježi cžiſtoſcź w myšlach a ſkutkach. Tam je jedyn druhemu pomoznik ſa cžaše, kaž ſa wěcžne žiwjenje. Tajzy žu ſ dobrym pſchedſnamjom ſa žwoje dźěcźi. Ale ſchtó njewě wo njewadźe w tak něktorym mandźelſtwje. A my žo tomu tež njemóžemy dźiwacź, hdyž widźimy, ſo w tak něktorym mandźelſtwje pobrachuje na prawym ſałožku, kiž je Jeſuš Khryſtuš. Schto dźiw, ſo tam pobrachuje na prawym rjanym měrje. — A njeſnajemy wſchitzy wadźenje a ſawiſcź, kotrejž ſtejitej mjes žušodami? Schtó hiſchcże njeje ſhonił we žwojim žiwjenju pſcheſcźěhanje, njepſcheczelne ſadźerženje ſe ſtrony žwojeho bližſcheho? Hdźež je tak, tam hiſchcże njejžu kſcheſcźijenjo, kiž wěda, kak nuſnje trjebaju žami wodawazu ſcźerpliwoſcź Božu: Tohodla bjerćze žo jedyn po druhim horje, jako tež naš Khryſtuš je horjewſał k Božej khwalbje.

A tutón Khryſtuš je ſažo na pucžu k nam, tež k tebi. Daj jemu pſchińcź do twojeje wutroby, ſo by advent žwjecźił ſe žohnowanjom. W jeho mozy hotuj žo k luboſcźi ſ twojimi žobucžlowjekami, kaž wón tež tebje lubuje, ſo by hižo na tajkej luboſcźi póſnacź było, ſo žu jedyn ſ Khryſtušowoje woža dy, w kotrejž žměmy tež my žo nadźecź jeho žmilnoſcże, kotraž nam wotewrja wrota k wěcžnemu žiwjenju.

Knjes adventa wſchak chze, ſo bychmy ſtali w nadźiji. Wono je něſchto kražne wo tajku nadźiju, wo kotrejž Paulus na druhim městnje praji, ſo wona njeſahanibi. Schto by tuto naſche žiwjenje było bjes nadźije? To ſhonimy kóždy we žwojim powołanju. Wſcho naſche dźěło a prózowanje ſałoži žo napožledk na nadźiju. Cžlowjek bjes nadźije je ſhubjeny. Kak wjele nuſniſcho trjebamy nadźiju w duchownym žiwjenju. Pauluš tu pokaſa, kak buchu póhanjo njeżeni a dźeržani wot nadźije bjes toho, ſo bychu widźeli a wjedźeli, kak měła žo tajka nadźija napožledk dopjelnicź. A Židźa žami žu ſtali w nadźiji pſches dołhe lětſtotki, cžakajo, ſo dyrbjałe žo jim dopjelnicź žlubjenja, kotrež je Bóh jim dał bohacże. Ale to ſrudne běſche, hdyž tu běſche dopjelnjenje, dha žu žo žami pſchinjeżli wo rjane płody tajkeje nadźije. To mějeſche žwoju pſchicžinu w tym, ſo njeſtejachu wjazy we wěrje, dokelž wobarachu ſkutkowanju žwjateho Ducha w žwojich hordych žamoprawych wutrobach.

Dyrbjało tomu tak bycź tež pſchi naš? Žadanje naſcheho tekſta dźe na to, ſo dyrbimy ſtacź w jenej myšli, w jednocźe. Njechamy žo mylicź: to je něſchto woprawdźe cžežke a wjele žo nam tu ſtaja do pucža, kaž nutskach w naš hordoſcź a twjerdoſcź naſchich wutrobow, tak wonkach žwět ſe žwojimi žadoſcźemi. A hdyž runje žo prózujemy wo Božu wolu, dha dyrbimy ſaže ſ Paulužom ſhonicź a wuſnacź, ſo to dobre, kotrež chzemy, njecžinimy, ale to ſke, kotrež nochzemy, to my cžinimy. Ale tu nam klincži, a advent to nam woženbje pſchinjeże bliſko, ſo njetrjebamy ſadwělowacź; runje hdyž cžujemy, ſo móz naſcha dobycź njemóže, dha budźemy dowjedźeni k nadźiji, ſo žo nam bliži tón, kiž chze nam k bokej ſtacź a chze nam pomhacź, ſo bychmy ſkóncžnje tola dobyli. Połnu nadźiju, tak piſche Pauluš Romſkim, chžył jim Bóh dacź. Tajka połna nadźija požylnjuje tež naš, hdyž chze wſcho wokoło naš kónz wſacź. Tajka nadźija pokaſa naš horje, won ſ tutoho hubjeńſtwa k wěcžnemu žwětku, horje k rjeńſchemu ſbóžnemu žiwjenju. W tajkej nadźiji dźemy nětk napſchecźiwo hodownemu žwjedźenjej, dokelž wěmy, ſo chze tón k nam pſchińcź, kiž nam hotuje pucź k Bohu. Tutón Jeſuš Khryſtuš je ta nadźija hubjenych a domapytanych, w nim roſumja to žkowo: Wſchitku waſchu ſtaroſcź cźišnźcże na njeho! To je nadźija khorych, kiž budža troſchtowani, hdyž móža prajicź: Mam ja jenož jeho, je wón jenož mój! W tutej nadźiji ſpěwaju tež mrějazy: Moje žiwjenje žu Khryſchcże, žmjercź je moje dobycże. Hrěſchnik budże wješeły w nadźiji, hdyž wě: Wſchón hrěch je wot naš wſako, to žiwjenje nam dako. A my wſchitzy wješelimy žo teje nadźije, kotraž wyſka: Bohu pak budź dźak, kiž nam to dobycże dawa pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Haj, to je naſcha wěſta nadźija, ſo je Bóh tež naš powołał a je tež nam dał žwojeho jeničžkeho narodźeneho Ssyna, ſo bychmy wſchitzy, hdyž do njeho wěrimy, ſhubjeni njebyli, ale wěcžne žiwjenje měli.

Knježe, daj nam tajki ſbóžny a žohnowany advent połny nadźije; daj nam žwojeho Ssyna Jeſom Khryſta. Hamjeń.

Telegramm.

Jědźech po želeſnizy. Bě to 23. dezembra. Mi napſchecźiwo žedźeſche dźiwny cžlowjek. Pſches knihu, kotruž cźitach, ſhladujo, wobhladach žebi jeho a to ſ woženbitej kedźbliwoſcźu. Mějeſche ſtłóčeny, ſcherjazy kłobuk pódla žebje ležo. Runje ſjědže žebi pſches ſcheſcherjate włoży, žebi je ſ blědeho woblicža hładkujo. Wócžzy ſhladowaſchtej mucžnej, mějeſchtej pak tola jaženy błyſchcź w žebi. Zyże wobliczo powědaſche, ſo bě cžlowjek był žiwy žiwjenje dźiwich žadoſcźow a njewobmjeſowaneje roswólnoſcże. Draſta a ſchaty běchu maſane; tu pobrachowaſche knefl, tam cźehnjechu žo nitki. A tutón cžlowjek běſche žwojej ruzy ſtyknył na kiju, kotryž hiſchcże bóle moju kedźbliwoſcź žadaſche. Bě to ſtary ale drohi dubowy kij ſ pſchimadłom, kotrež bě ſe žłěborom wubite, ale pak tak wumělſzy wobdźěłane, ſo žo njemóžach doſcź nahladacź.

Tu žo ſaſtróžich. Zuſy mužſki bě žo mje wopraſchał: Latine loqueris, collega? A to po łacžonſku, — rěcźiſch ty łacžanſzy, ſaſtojnſki bratſje? — Pſchi wſchěm pilnym ſtudowanju bě žo moja łacžanſchcźina, kotruž na ſchulſkej ławzy nawuknych, tola troſchku jeſtariła a wožłabnyła a mi dale njedožahaſche, hacž wuprajicź něłajke krótke ně. Pſchi tym drje mój hłóž a moje pohladnjenje pſcheradźi, ſo žo dźiwam, ſo tajki rostorhany němſki dundak na dobo łacžanſzy rěcźi; bół hrajeſch jemu wokoło hubow, jako žo němſzy wopraſcha: „Wy žo dźiwacże, ſo tajki lumpak łacžanſzy rěcźi? Dźiwajcże žo radſcho, ſo wón dozyła hiſchcże pſchiſtojnemu mužej a prje-

dawschemu stawej ßwojeho schtanta schto praji. Ale — samołwcże, ja wuhladach na waschej knisy kaczanske napißmo a widżach, so macże kartku hacz do B., tuż ßebi swěrich, waß wobczežowacz. Tola njebojcże ßo, so chzu waß wo nękajki dar proßycz! Ja mam wjele ważnische praschenje. Jědżecże wy do B. na hody?“

„Ně, jenoż, dokelż mam tam nęschto wobstaracz. Pojědu jutsje saßo do Pětrohroda wróczo.“

„Tuż drje njejscże w B. dozyła snaty?“ woprascha ßo mje, a ja saczuwach, so bě napjaty, wußkyschecz wotmołwu.

„Tola, nęmske kruhiw B. snaju nimale wschě!“

„Tak, proschu waß naležnje, prajcże mi snajmjeńscha hischcże to jene: „Je stary pschekupz Moorblum hischcże żiwy? Moorblum a Wolfsohn, wy tola tutu firmu snajecże?“ Pschi tutym praschenju hladasche runu měru na mnje a jeho wóczzy chzyschtej tak rjez moju wotmołwu doprědka se mnje wuczitacz, hewak spróznej, shladowaschtej w dźiwnym błyschczenju na mnje, jako by wot wotmołwy wotwißowało ßmjercz abo żiwjenje. Tuż wotmołwich:

„Hdyż wy měnicże Bohuwěra Ferdinanda Moorbluma, tutón je hischcże żiwy, njech też w ßamotnosczi ßwojeho doma!“

„Bohu budź dźak a khwalba!“ sawoła zusy a ßylsy wuronichu ßo jemu s wóczkow. „Potajkim: hischcże niz pschepośdże! Hischcże mózu jeho wohladacz! Ale kajkeho?“

Czežzy sdychujo chzysche ßo, mi ßwój dźak wuprajiwschi, do ßwojeho kuta slehnycz, tak naju rosmołwu dokónczejo. Tola to njebě mi po woli. Hdyż je tak schtó po puczu moju kedźbliwosczi sbudźik, toho tak bórsy njepuschczu. Nimo toho bě tutón ßobupuczować tak jara podobny wobrasej, kotryż s Lukascha 15 snajemy, so jeho na pokoj njewostajich, doniż mi ßwoju wutrobu njewotewri a mi s jednorymi ßkowami ßwoje żiwjenje njejjewi.

(Pokracżowanje.)

Próstwa sa Łużizu do Łużizy.

Poßlednja njedawno skónczena 12. porjadna evangelsko-lutherska synoda Sakskeje wuproßy ßebi pola ministerija sa ludowe wukubłanje, so by ßo stary cżeschcżomny gymnasij we Budyschinje, kotryż w pschichodnym lěcże 400lětny jubilej ßwojeho wobstacża ßwjeczi, saßo czisty humanistiski gymnasij sczinik, kajkiż je hacz psched krótkim byk; gymnasij dyrbi saßo měcz sa sakładne roswuczowanje kaczanschczinu, a to tohodla, dokelż je tajka gymnasialna, czista humanistiska wuczerńja woprawdże nusna sa Łużizu, kotrejez evangelske wobydlerstwo je w běhu cżaßa rad a se żohnowanjom sa zyły kraj ßwojich wobdarjenych ßynow na tutym humanistiskim gymnasiju we Budyschinje wuwuczowacz a wukubłowacz dało. Sakski ministerium sa wukubłanje luda chze tajku próstwu dopjelnicz, hdyż ßo s pschijjewjenjemi sa nowu sextu (to je sapoczaza rjadownja sa hólzow a holzy) lěta 1927 wobßwědczi, so je tole wola a pschecże schulerjow a starschich schulerjow. Tohodla dże to nětk wo to, so se wßow starschi a tajzy, kotsiż maju dohladowanje nad dźěczimi, schulerjow a schulerki sa sextu 1927 pschi gymnasiju w Budyschinje samołwja (k. wyschschi stud. rada dr. Ruge, Bismarckowa dróha 2) ‚hdyż maju dźěczi dar a luboscz, wědomostnje dźělacz a stare rěcże wuknycz. Pschi tym ma ßo woßebje wusběhnycz, so ßo pscheje, s kaczanschczinu jutry 1927 sapoczecz. Pschi wschěch wichorach cżaßow je ßo tón gymnasij, kotryż ma kaczanschczinu sa sakładnu wuczbu, wopokasak jako ta wuczerńja, kotraż ßwojich wucżomzow tak wuwuczowasche, so jón pschekhodźiwschi s tajkim wjedżenjom woteńdżechu, kotrež jim smóżnjesche, ßo wudospołnjecz do wjednikow w stacże a zyrkwi.

Tohodla, wy evangelszy starschi na wßach a w městach, wy duchowni a wuczerjo, kotsiż wy wasche woßady a jich dźěczi ßwěru lubujecże a wuhladujecże, hdy a kak by naschemu ludej nowe posběhnjenje s czělneje a s duchowneje nusy pschischło, wużiwajcże tutu składnosczi a pomhajcże, so by ßo sa naschu młodźinu wudobyła nowa składnosczi a móżnota, ßo wukubłacz a wuwuczowacz, sa naschu młodźinu, kotraż je nascha nadźija a nasche wumóżenje, pomhajcże wróczo dobycz nasch Budyschski gymnasij, so by nam byk humanistiska wuczerńja w myßli a duchu naschich wótzow we wěrje!

Farař Bohuwěr Konik-Kotecżanski.

Do ßwědomnja.

Swjask sa żiwu ludowu zyrkej — Bund für eine lebendige Volkskirche — wosjewja sczěhowaze 15 praschenjow, kotrež ßwědomje pschepytuja:

1. Modlicże ßo wy sa żohnowanu ßkużbu zyrkwje?
2. Khodźicże wy porjadnje do Božich ßkużbow zyrkwje?
3. Khodźicże wy k ßwjatemu wotkasanju zyrkwje?
4. Scże ßebi toho wědomi, so zyrkej waß trjeba każ wy zyrkej?
5. Wěscże wy, so zyrkej njemóże żiwa bycz bjes ßylneho snutskowneho, s Boha narodżeneho żiwjenja?
6. Staracże ßo wy sa to, so s biblijskimi hodźinami, s evangelisaziju a s druhim bywaja żiwe mozy do zyrkwje puschczene?
7. Staracże ßo wy sa to, so Boże ßkowo w domach bydli?
8. Staracże ßo wy sa to, so ßo waschim dźěczom luboscz ke zyrkwi sakhowa?
9. Spěchujecże wy zyrkwine skutkowanje mjes młodźinu?
10. Dźiwacże wy na zyrkwine waschnje a zyrkwine poczinki?
11. Dźěkacże wy se wschej ßwěru ßobu na tych wschelakich polach zyrkwineho dźěka?
12. Macże wy k tym, kiż naschu zyrkej wjedu, dowěru a stejicże wy sady nich?
13. Bjerjecże wy nusy zyrkwje ßobu na ßo a pomhacże wy je pschewinycz?
14. Woprujecże wy sa skutki kscheścżijanskeje luboscże?
15. Wěscże wy, so woßada na waß hlada? Scże wy s dobrym pschikładom we wěrje, luboscżi a żiwjenju?

Zyrkej a stat.

— Do wotewrjenja sakskeho ßejma wotmě krajny biskop D. Ihmels w Drježdżanskim domje — tak rěka nětko prjedawscha evangelska dwórska zyrkej — woßebitu Božu ßkużbu sa sapoczatk krajneho ßejma. Nękotsi sapóßłanzy běchu ßebi to pscheli. Krajny biskop staji ju pod tsecżu próstwu Knjesoweje modlitwy: Twoja wola ßo stań. Tuta dyrbi nam bycz próstwa, wusnacże a ßlubjenje. S wjeßelom wukonja zyrkej też po dźělenju stata a zyrkwje statej tu ßkużbu, też jeho dźěło stajecz pod Boże ßkowo. Kscheścżijanski dźěl luda budże w tutej woßebitej Božej ßkużbje pschi spoczatku ßejmoweho dźěka widżecz namołwjenje, ßo modlicz sa cżežke dźěło krajneho ßejma.

— Sakoń, kotryż ma młodźinu schkitacz psched wschelakim schkodowanjom, je pschihotowany, so by pschijaty byk. Po naczisku ma ßo sa tych, kiż ßu mkódschi hacz 18 lět, wopyt sjaw-

nych a njesjawnych sawjeżelenjow atd. a runje tak dźěłanje sakasacź, abo wobmjesowacź, tak bórsy hacź je s tajkim wopytom a dźěłom smóžnjene, so młodźi na dobrym waschnju abo na strowoscźi schkoduja. Ważne je też to, so tuto postajenje płaczi sa filmowanja, pschi kotrymiž je młodźina pódla. Pschi wudaczu tajkich wukasow ma hamt sa należnoscże młodźiny žobuskutkowacź.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Advent.** Dźenžnischa njedźela 2. adventa ma mjes žwojimi 4 žotrami tón wožebity nadawk, naž, kiž žmy po tutej semi duzy do wěčnoscże, dopomnicź na poźledni advent nascheho Knjesa a Sbóžnika. Tuž dajmy žo dopomnicź a wutrjebajmy tutón hnadny cžaž, kotryž je nam daty, so bychmy junu wobstali psched tym Knjesom, wutrjebajmy jón, dokelž njewěmy, hdy pschińdże, pschetož to wědźecź njeje spožčene ani jandźelam ani adventistam ani wschěm druhim cžłowjekam. Wón pak, wón

„Pschińdże k žwětnom' žudu
tych njepokutnych dla,
se žohnowanjom k ludu,
kiž jeho Ducha ma."

Michalska wožada. W domje, w kotrymž je jako žyn Michalskeho kantora wotrostł a w kotrymž wcżera sastupjerjo Michalskeje zyrkwinskeje wožady poźedźenje mějachu, žo knjes farař Theodor Kapleŕ s Hornjeho Wujěsda sa fararja Michalskeje wožady wuswoli. Wón běsche prjedy w Leobanje w Styrskej a w Seifertshajnje pola Lipska jako vikar, na to w Tirpersdorfje sa fararja. Wot tam jeho žerbskeje rěcże dla do Hornjeho Wujesda powołachu. Kak budże žo jeho žwěrny stary nan w Hermanezach wjeżelicź, hdyž jeho žyn „sažo" do Michalskeje wožady pschińdże, hdźež je žo narodźił.

— S **wožadow.** W zyrkwi bydli pschezo hischcże woporniwoscź, njech žu cžažy też hubjene a cżežke. To rěka: wěrjazy njejžu žebi wot wscheho cżežkeho a srudneho rubicź dali kschescźijansku luboscź, kotraž hinak njemóże a nochze, hacž dźakowna sažo lubowacź a sažo woprowacź. Pschi tym žo njeżmě samjelcżecź, so žo wona też runje w małych wožadach jewja. Tak je žebi n. pšch. wožada Altenberg, kotraž ma něhdże 1700 duschow, w Apoldże dwaj nowaj moźasnaj swonaj lecź dała. Płacźisna wucżini nimale 300 hr. Kak tute sapłacźicź. Wožada je wobsamknyła, na jene lěto měżacźnje wožebity „dawk sa swony" sběracź, kotryž dyrbi tak wobliczeny bycź, so staj swonaj sa lěto sapłacźenaj. 1700 hr. bu na tajke waschnje hižo sapłacźene. — Wěso njeżměmy sapomnicź, tole khwalo a wusběhujo, so je we wožadach też wjele morkotanja a njespokojnoscże hižo dla zyrkwinych dawkow. Tuto njeje potom sjeżliwe a srosumliwe, hdyž je tutón dawk tak wotměrjeny, so te na kóždy pad nusne wudawki wožady kryje. A tole budże drje nětkole wschudźom tak, wožebje w małych wožadach. Tuž pak dyrbjało tam też wscho morkotanje dla zyrkwineho dawka woněmicź. A měni-li schtó, so ma pschewjele płacźicź, je zyrkwine pschedstejicźerstwo tu, pola kotrehož móże žo wobhonicź, kotreż budże też swólniwe, njedostatki wotstronicź. Luboscź k zyrkwi a wožadże je to, schtož je nětkole pschede wscheм nusne. — A njech też zyrkwi njepschecźelne strony pschecźiwo zyrkwi a wěrje wustupuja a dźěkaja a njech jich wjele, kotsiž s liwkej abo symnej wutrobu pschi boku steja, a njech też wschelake wuwicże w ludu a kraju njepschihódne je sa pożylnjenje zyrkwineho žiwjenja, je žo tola stacź mohło, so žo runje w industrielnych wožadach nowe Boże domy natwarichu. My we Łužizy mamy sa to pčeni pschikład: nowy rjany Boži dom a faru w Korsymju; we Vogtlande bu w Rützengrün lětża naléto nowa kapała poźwjecżena; a nětko je žebi też wožada Ellefeld w Vogtlandskej nowu zyrkej natwariła. A psched dwěmj njedźelomaj hakle pišachmy, so je žo też w tamnym kónzu Sakskeje, we Schnarrtanne, nowa zyrkwicźka žwjecźiła. To wscho je móżno było jenož s wulkej luboscźu a woporniwoscźu. A so žu to wožebje wožady wožrjedź industrije, dyrbi žo wožebje sapišacź, hdyž tola pschezo rěka, so dźěłacźerjo w industriji nicžo wo zyrkwi wědźecź nochzedźa. S tym prjedy naspomnjenym žwědczi pschecźiwo tomu też to, schtož je žo w měscże Ölžnitz stało. To je město, kotreż wožrjedź wuhlowych podkopkow leži a kotreż je žo runje tohodla jara powjetschiło. Na žamžnym dnju, na kotrymž dotalna zyrkej 200létny jubilej žwjecźeschе, bu wulka sala, kotraž bě prjedy kino była, kotraž pak bě žo rjenje wutwariła, sa wožadnu salu poźwjecźena a nimo toho w druhim dźělu města nowa zyrkej. Tuta je po nowym waschnju twarjena, tak so móże žo też pschitwarjeny rum sa pacźerśku wucżbu, je-li trjeba, žobu sa Boże žłużby wužiwacź; zyrkej žama ma 300 městnow. A kaž druhdże, žu žo też tu dźěłacźerjo industrije wobdźělili pschi twarjenju a wutwarjenju domow kaž też pschi poźwjecźeńskich žwjatocžnoscźach.

— **Hody žo bliža.** Skradźu a pilnje, s luboscźu a žwěru žo wschudźom sa hody pschihotuja. Je tola tuto pschihotowanje hižo pok hodowneho wjeżelenja. So njeby žo tola sa žane hodowne blido sabył hodowny schtomik. Tutón je młodym a starym pola naž widomny a luby žwědk hodowneho žwjedźenja. A njech też něschto hischcże bóle a bóle namaka městna pod hodownym schtomikom a na hodownym blidże: Bethlehemski žłobik. Tutón pomhacź shotowicź, je wěso žobu najwjetsche wjeżele adventskeho cżaża. Móże žo wschelako a se wschelakeho shotowicź. Pěknje shotowany a wuhotowany „Bethlehem" stajnje hodownu myžl hłubschu cżini a hodownu radoscź wjetschu.

— **Bibliski pucźnik na lěto 1927** wuńdże hischcże do hód do kraja a chze sastupicź do wschěch žerbskich domow. Tuž žu lubi Serbjo proscheni, jemu, tutomu staremu pschecźelej, skhowacź pschi wschěch wschelakich protykach a protycźkach městacźko. Bibliski pucźnik chze, kaž prjedy lěta dołho, bycź se žwěrnym pschewodźerjom pśches nowe lěto 1927.

— W **Kamjenzu** budże dźenža druhi łużiski superintendent k. dr. Schröder s Lipska, sapokasany. Sswjedźeński skutk wukonja kaž w Lubiju, tak też tu nasch krajny biskop D. Ihmels žam.

Duringska doprědka! Krajny žejm je pschecźiwo hłožam lěweje strony wobsamknył, so 9. november wjazy žwjaty dźeń njeje a so žo pokutny dźeń sažo jako sakońśki žwjaty dźeń pschipósnaje. — Nam w Sakskej drje dokonjane nowowólby tajkile postup njepschinjeżu, hacž runje žmy 9. novembra widźeli, kak cźi, kotsiž po wschěm sdacźu sa lěwe strony wolachu, tutón nowotaŕski dźeń žwjecźa. Abo je to žwjecźenje tuteho wożebiteho dnja, hdyž n. pšch. wot ranja hacž do wjecźora drjewo rubaja abo hdyž zyły dźeń na sahrodach schaty žmahuja! Hdyž to tak, cżehodla jón to potom hakle wobkhowacź dale? Njech prěni pokutny dźeń też w naschej Sakskej sažo žwoje połne prawo dostanje, kaž je jo w Duringskej dóstak!

Listowanje: M. w Ž. sa 3. advent. — R. w R. sa 4. advent. — H. w B. sa Hodowniczku.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Nožacźizach.

Cžišło 50. 49

Pomhaj Bóh!

Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **12. dezembra 1926** **Bautzen**

Cžišchcź a nakład Smolerjez knihicžišchczeŕnje a knihaŕnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi bèrtlètnje 78 słotych pjenjezkow.

3. njedźela adventa.

1. Kor. 4, 1—5.

Sa tych dźerź naš kóždy, jako sa Khrystuźowych źłużomnikow a sastojnikow na Božich potajnstwach. Hižo pak so wjazy njepyta na sastojnikach, hacź jeno, so źwěrni namakani budźa..... Tón Knjes je, kiž mje źudźi.

Na sakožku tuteje epistole na dźeńźnischu njedźelu stajmy praschenje:

Kak so na Knjesowy pschichod hotujemy?

Wotmolwjenje nascheho źłowa Božeho rěka:

1. Wobhladujmy so sa Khrystuźowych źłużomnikow a sastojnikow na Božich potajnstwach.
3. Wopomńmy, so Knjesowemu źudej podstejimy.
3. Wopomńmy, so Knjesowemu źudej podstajimy.

1. Pawoł chze Khrystuźowy źłużomnik bycź. To jeho žiwjenje wupjelnja. Khrystuźej, źwojemu Knjesej, kotryž je jemu najprjedy źłużił a je jemu sboże a měr namakacź dał, chze wón źłużicź se wschitkej źwojej mozu; sa njeho wón dźeń jako dźeń dźěła. S dobom wě so wón sa sastojnika na Božich potajnstwach. S Božeje hnadneje ruki běsche wón psches Jesom Khrysta Boži měr dostał, kotryž na samych źwojich puczach namakał njeběsche. Schtož běsche jemu prjedy potajne, jako wón sakonju źłużesche, to je so jemu psches Jesuźa a jeho źłowo sjawne sczińiło: žana tajna wuczba jenoź někotrym mudrym pschistupna, ale połna, jaźna rada Boża k wumóženju człowjestwa. A tutu sbóžnu powěsczź wo Jesuźowej luboszczi k nam khudym hrěschnikam Pawoł jako jemu dowěrjene kubło wobhladuje a so czěrjeny saczuwa, ju druhim pschinjesczź, so by horde wutroby shibował, tyschene dusche troschtował, sranjene źwědomnja sahojał.

A my? Wěmy-li so, ſ Jesuźowej krwju wumóženi, wuźwobodźeni wot wschitkich hrěchow, wot źmjercze a czertowskeje mozy, potom też wěmy, so źmy Jesuźowe wobźedźeństwo, a so jemu w jeho kraleństwje źłużicź mamy. Też my źmy wschitzy Khrystuźowi źłużomnizy. Wón je naš prjedy lubował, lubujemy jeho saźo. Wón je nam prjedy źłużił a naš se źwěta wuswolił, wobhladujmy jeho sa źwojeho jenicźkeho krala a Knjesa. Wón je nam nasche žiwjenje nowe darił a naš snowa porodźił na žiwu nadźiju, duž źwjeczmy jemu źwoje žiwjenje. Tamón Khrystoforus chzyschе jenoź najmóznischemu źłużicź — a schtó je móznischi, hacź tón, kotryž móže wo sebi źwědczicź: Mi je data wschitka móz we njebjeźach a na semi? A k temu je wón sam w źwojej wosobje Boże wěczne źmilenje — njedyrbjeli my dowěrni a se wjeźelom do jeho źłużby stupicź a se snatym khěrluschom khwalicź: Ja wot czerta buch jaty, ty sy mje wukupił; ja do hańby běch daty, ty sy mje wucziscził; mje wobohacźisch jara, so wjazy njetrjebam; schto je, kiž mje tu stara, doscź mam, hdyž tebje mam?

Khrystuźowi źłużomnizy mamy my bycź, ale runje tak też sastojnizy na Božich potajnstwach. So je Bóh tak źwět lubował, so je źwojeho jenicźkeho narodźeneho źyna sa naš podał, so je tutón se źwojim czerpjenjom a wumrjeczom wěczne wumóženje dokonjał, a nětk k Božej prawizy sedźi, wotsal wón pschińcź budźe, źudźicź žiwych a morwych, so wón mjes tym modlitwy tych źwojich źkyschi a wuźkyschuje, so je źwjatu kschczeńizu wustajił jako kupjel noweho naroda a so

w Božim wotkasanju žam nam dawa, so je w žwojim žłowje žiwy a s nim na naschich wutrobach dźěła — to wschitko žu potajnstwa, kotrež cźělny cźłowjek njerozumi. A kak husto žu nam Boże puce w naschim žiwjenju cźěmne a potajne. Wón žwojich žwjatych dźiwnje wodźi. Wschudźom wón sady sawěschka steji a njewidomne nitki w žwojimaj rukomaj dźerži. My bychmy najradscho pschezo rjane, žłónczne, sbožomne dny wsali, a wón naž do tyschnosce wjedźe.

My žo tajkeho cźěmneho doła bojimy. K cźomu pak Bóh tyschnosć trjeba? K cźomu wón wonkach dolczki a jamki semje a kwěkanzy w skałach trjeba? So by žymjenju wot nadobneho schtoma abo dobreje rostliny do nich panycź dał. Tak žu też wschitke nasche tyschnosce tajke dólczki a jamki a kwěkanzy, do kotrychž chze wón žymjenju žwojeho žłowa padnycź dacź. Psches tyschnosć mamy do Božeho kralestwa sahać. Kaž dołho žwoju tyschnosć w žwojej myžli rozumimy, sdychujemy a płakamy a drje też pschecźiwo Bohu mórkotamy. Hdyž pak budźemy junu pósnacź, kajki hnadny wužyw Bóh do tuteje hłubiny rosžył, kajkim hrěcham je wón s tutym hórkim lěkarstwom durje sawrjeł, budźemy wyskacź a žo dźakowacź: Tón Knjes wscho derje sapocžnje, też wschitko kražnje wuwjedźe, cźesć Bohu Knjesej dajce.

2. Kak žo na Knjesowy pschichod hotujemy? Wopokažmy žwěrnosć. „Ničžo wjazy žo njepyta na sastojnikach, hacž jeno, so žwěrni namakani budźa.“ Sswěrnosć žo też wot naž žada. Sa wschitke wězy mamy my samolwjenje dawacź: sa žonu a dźěcźi, sa žłowo a žiwjenje, sa kubło a pjenjesy. A po naschej žwěrnosczi budże naž tón Knjes žudźicź. W naschim Božim žłowje je wo woženbitych pschižłuschnosczach kschescźijana rěcź: my mamy sastojnizy bycź na Božich potajnstwach. Ssmy my w tutym nastupanju žwěrni? Kak steji s modlitwu w komorzy? Dźakujemy my žo wschědnje naschemu Bohu sa wschitku jeho žwěrnosć a žmilnosć, wołamy žo k njemu w kóždej nuzy a wocźakujemy wot njeho pomoz? Cźerpamy my s jeho žłowa móz a troscht sa wschědne prózy a dźěła, sa wschitke pschecźiwnosce a tyschnosce? Je nam naležane, žo wschemu wotrjez, schtož naž wot Boha precź cźehnje, wojujemy my se wschej khutnosczu pschecźiwo kóždemu pósnatemu hrěchej a pytamy tak smyžleni bycź, jako Khrystuž Jesuž też běsche? A žy ty hospodař, je tebi potom doscź njedźelu s tymi twojimi Božu žłužbu wopytacź, abo dźerżisch ty na to, so byschtaj modlitwa a Boże žłowo też w twojim domje bydlilej? Je twoja staroscź, so by twój dom kschescźijański dom był, abo je wón dom hanjenja, bjesbóžnosce a wschelakich skutkow cźěmnosce? A ty macze, je twoje wutrobne naležnje, twoje dźěcźi ruzy stykowacź wucźicź a bohabojosć a luboscź k Jesužej do jich wutrobow płodźicź? Ssmy my žwěrni?

Wažny hnadny dar chzył hischcze wusběhnycź, kotryž žo w naschich dnjach tak husto s nohomaj tepze: njedźelu. Wona też do Božich potajnstwow žłuscha. Hinak je w bydlenju dźěłacźerja, kotryž njedźelu žwjecźi; hacž w bydlenju teho, kotryž ju wotžwjecźuje. Porjad, cźistosć, wježelosć k dźěłu sa nowy tydźeń, to wschitko žo tam namaka, hdźež žebi njedźelu waža. Praj, schto je tebi njedźela? Dźeń wschědneho dźěła, dźeń žwětneho rospróschenja — niz wjele bóle tón dźeń, wo kotrymž Luther we wulkim katechismje rjeknje: Ty dyrbisch žwoje dźěło wostajicź, so by Bóh měł žwoje dźěło w tebi? Abo měnisch ty, so njedźelskeho wotpocźinka a wokschewjenja s Božeho žłowa njepotrjebasch? Hdyž schtó teho trjebał njebudźische, běsche to wěsce Jesuž žam, a tola wo nim wěmy, so po swucźenym waschnju žabatny dźeń do schule dźěsche, hdźež žo jakoń a profetojo cźitachu. A ty, cźłowjeske dźěcźo, kiž žo zyliczki tydźeń prózujesch a žo wschědnje se staroscźemi a spytowanjemi bědźisch a měra njenamakasch, ty chzesch prajicź: Ja njedźele njepotrjebam, njepotrjebam, so bych wotpocžnył a žo s cźerstweje studnje Božeho sjewjenja wokschewił?

Knjesowej wocźi hladatej sa žwěrnymi w kraju. Hacž běchmy my žwěrni abo nježwěrni, poźledni wulki Knjesowy dźeń wschitko jažne sczini.

3. Kak žo na Knjesowy pschichod hotujemy? Wopomńmy, so Knjesowemu žudej podstejimy. Wo trojakim waschnju žuda, kotryž móże naž potrjechicź, Pawoł na konzu nascheho Božeho žłowa rěcźi. Mi je žnadna wěz, so ja wot waž žudźeny budu abo wot cźłowjeskeho dnja“, tak wón sapocžnje. Je wón tak hordy, so měnjenje a žudźenje druhich ludźi sazpiwa? Ach ně, też jemu je na luboscźi a dowěrjenju jeho woždadow wjele leżane; my mózemy s teho, schtož drusy wo naž praja, wschelake nawuknycź, ale jich khwalba naž njeżmě žlepicź, ani jich porokowanje naž hórkich sczinicź. My žwoje dźěło a cźinjenje jako Khrystužowi wucžomnizy njeżměmy wot budźazych rěcžow wotwižne sczinicź, też niz žameho žwojeho měnjenja abo žudźenja, kaž japoschtoł praji: „Też žo ja žam njeżudźu“ — pschede wschěm, ja žebje njekhwalu, pschetoż hdyž też žebi niczeho wědomny njejżym, a móžu wo žebi prajicź, so mam najlěpsche wotpohlady a najlěpschu wolu, s tym tola prawy njejżym. Kaž horde też tute žłowa klincza, khwalbu jeho ponižnosce nam wone podrycź njemóža. Niz, so je wón wot hrěchow cźisty, chze Pawoł prajicź, ale so w žwojim sastojnstwje s wolu a s wjedźenjom žaneje njeżwěrnosce wobeschoł njeje, so žanemu hrěchej na žebi knježicź njedawa. Ale pschehłuboko snaje wón žamu žwoju wutrobu, hacž so by měnicź mohł, s tym psched žwojim Bohom prawy bycź. Zyle žo wón do Khrystużoweje hnady cźižnje a žebi tola žaneho hrěcha wědomny njeje. Tak dyrbi bycź: Dźeń jako dźeń mamy sa žwjecźenjom žwojeho žiwjenja stacź a tola wot Božeje hnady žiwi bycź, bjes poroka mamy psched cźłowjekami khodźicź a tola psched Bohom žwoje woblicza pschikrywacź.

Poźledne rosžudźenje žudny dźeń pschinjeże: „Tón Knjes je, kiž mje žudźi.“ Njech maja ludźo nascheho cźaża sa žudnym dnjom žwój žměch — žłowo wo žudnym dnju žo dopjelni kaž wschitke druhe žłowa žwjateho pižma. Wón pschińdże k žwětnom žudu tych njepokutnych dla, se žohnowanjom k ludu, kiž jeho ducha ma. Hamjeń.

Telegramm.

(Pokracžowanje.)

Bě dźiwi hólz był. Hižo pschi schulskich lětach bě starschimaj wjele staroscźow cźinił. Nan bě kruty, to žo hólzej njelubjesche, to też niczo njepomhasche. Se schule pschińdże na universitu, so by filologiju abo rěcże studował. Tam njecźinjesche a njecźinjesche žane pruhowanje, cźim wjazy pak dołha, dokelž kóždy herbej bohateho Moorbluma rad pjenjesy sa wulku dań dawasche. Tola skóncźnje pschińdże po lětach tón dźeń rosrižanja; žyn proschesche nana wo pjenjesy, a nan, pokhadźazy se stareje kruteje schule, wotmołwi s rosžudnym: ně! Nimo toho bě žo Berthold — tak žyn rěkasche — k wschemu njesbožu hischcze žlubił s holzu s niskeho pokhada. Wschitko to rubi 22lětnemu poł jeho rozuma a zyku starschiſku luboscź. Drusy jemu powědachu, so je nan jeho saklak a so nochzysche niczo wjazy wo nim wědzecź.

Ras rano wuhlada skhadźaze žłónzo w domje universitneho města, w kotrymž Berthold Moorblum bydlesche, pka-

Advent.

Stawaj a ßo rosßwětluj!
Zion, twoje ßwětło ſkhadźa,
Pucź tom' Knjeſej pſchihotuj,
Zion, njech ßej twoji radźa,
Kak joh' móhli powitacź,
S doſtojnoſcźu horjewſacź.

Stawaj a ßo rosßwětluj!
Zion, ſpěwaj hoſiana,
Wſchitko na bok wotſtronjuj,
Njech je pucź a ſchcźežka rjana;
Zion, twój kral k tebi dźe,
Wſmi joh' horje wjeßele.

Zion, kraßnoſcź Sbóžnika
Tebi nětko ſeſkhadźuje,
Schto ty ſtejiſch naſdala,
Schto dha tebje wotdźeržuje?
Zion, to twój Sbóžnik je,
Kiž nětk cźiſche k tebi dźe.

Pětr Mjónk.

---

kazu njewjeſtu a roshorjenych lichowarjow, niz pak wjazy Bertholda Moorbluma. Bórſy po tym wumrě jeho macź; ſrudoba bě jeje wutrobu ſlemika. Se ſtarſchiſkeho doma njebě ßebi Berthold dale niczo wukhowak, hacź rjany dubowy kij ſe ßlěbornym pſchimadkom.

Tak bě ßo 10 lět minyko. 32lětny pokaſowaſche mi ſchědźiwe włoßy wyſche ſpanja: „Hladajcźe, kak ßym ßo w hubjeńſtwje ſeſtarik. S lohkeho ſtudenty bu njeſbožowny cźlowjek, kotryž wſcho móžne ſpyta a ſapocza, kotremuž pak ßo niczo njeſchlachcźi. Zohnowanje njebě ſo mnu. Běch ſ wucźerjom na wjele blakach w Pólſkej, Němſkej, Awſtriſkej, běch ſ pinczníkom we Winje, běch ſ wukubłarjom młodeho Jendźelczana, běch ſ pſchekupzom a ſaſtojnikom a napoßledk ſ telegrafiſtom na ßamotnej ſtaziji Pólſkeje. To je tak ſ krótka něſchto, ale to wſcho je lute ſnutskowne a ſwonkowne hubjeńſtwo. Wy to njedoroſumicźe, wy niz, kiž wy ſ Bohom a ſ cźlowjekami ſcźe w porjadnym žiwjenju žiwi. — Wy njeroſumicźe, kak to wutroba wodźiwi, kak to ſacźuwanje ßo ſanjerodźi, hdyž to niczo wot Boha a wot cźlowjekow nima, kak ta tajki cźlowjek nimo tak krótkeho a tak ßnadneho ſpokojenja ßwojich cźělnych žadoſcźow niczo nima, niczo njeſnaje khiba jenoż ßwoje hubjeńſtwo, ßwoje njewuprajomne hubjeńſtwo, a kak potom ſapocznje ſwuknycź teptacź we hłubinach ſkaženoſcźe!

Tu pak je ßo Bóh tón Knjes nade mnu ßmilił a mje na tak jara dźiwne waſchnje pytak. Bě to pſched 11 dnjemi. Mějach wobſtaracź telegramm, kotryž bě ſa něſtajkeho młodeho dźěłacźerja. Tutón telegramm ſajědźe do mnje kaž błyſk do ßucheho drjewa. W nim rěkaſche ſ krótka: „Pſchińdź patorżizu, nan khory, cźaka na tebje.“

Kaž ßwětke ranje ſaßwita to w mojej cźěmnej nozy: To też tebi płacźi! Ty dyrbiſch patorżizu domoj. Twój ſtary nan je khory, mrěje! Kak cźaka wón na ſhubjeneho ßyna! S tajkimi myßlemi dźěch ſe ſtazije domoj. Wjecźor ßwěcźachu mi ßwěcźki ſ hodowneho ſchtoma, kotryž wó jſtwje pſchedſtejicźerja ſtazije ſtejeſche, do cźmoweje jſtwicźki, kotraž bě tak ſymna, w kotrejž ßedźach ßamlutki, martrowany wot wſchelakich myßlow. Njemějach nikoho, kotremuž bych ja wjeßele pſchihotował, a nikoho, kotryž by mi wjeßele pſchihótował.

A cźeja to wina? Jedyn hrěch po druhim ſjewi ßo mi hrožo pſched wocźomaj. Wutrobnje ſdychowach w ßwojej wutrobje, haj drje wótſje w ßamotnoſcźi ßwojeje komorki. Kak je cźłowjek tola tórny, ſaßlepjeny, hłuchi a njekedźbuje na to, ſchtoż dobre a prawe a ſdobne, a hrěſchi a hrěſchi, hrěſchi pſchecźiwo macźeri a nanej, pſchecźiwo bliſchim a pſchecźiwo ßebi, pſchedewſchěm pak pſchecźiwo Bohu. So bychu tola młodźi a ſtari wjedźeli, kak ßebi ſ kóždym tajkim ſhrěſchenjom, ſ kóždej tajkej njepoßłuſchnoſcźu pſchecźiwo ſtarſchim cźłowjekam, Bohu kaža žiwjenje, wjeßele, ſbožo! Woni bychu pſchi kóždym tajkim hrěchu a ſpytowanju wokali: „Sběhń ßo precź wote mnje, ſatanje!“

A mój nan! Tam daloko w domiſnje wón bě a ßnadź nětkle pſches woßamocźene jſtwy doma khodźeſche, pytajo to ſbožo, kotreż bě też ras w tutym domje bydliko, pytajo ßnadź mje ſhubjeneho! A hdźe bě ßyn? Mandźelſku drohu wjedźeſche ſnajmjeńſcha pokhowanu a tak ſkhowanu na kerchowje.

A ſaßo bě mi, kaž by tamny telegramm też ſa mnje był! Bě mi, kaž by mój nan mje ſ nim domoj wołak: Pſchińdź ke hodam! Ja cźakam na tebje! Ale, ßměm ha ja domoj? A je hiſchcźe cźaßa doſcź, k hodam domoj doječź? Haj, pſchetoż tam domach ßwjecźa tola hakle ſa 12 dnjow — rußowſke hody ßu 12 dnjow poſdźiſcho po ſtarej protyzy! — hody! To mjes tym hacź dom pſchińdu, dom k nanowej wutrobje! — A ſtorcźi=li wón mje wot ßebje — chzu to wſacź ſa khłoſtanje, ſa derje ſaßkłużene khłoſtanje! Tu woſtacź, tu hakle woſtacź, to wjazy njemóžu!

Tak tam w dalokej zuſbje ſacźahny do mojeje wutroby ſaßo nowe ſtare ſynczenje, ſynczenje ſe ſbóžneje njebjeſkeje domiſny! Ja ßym ßo pſchi woknje na koleni ſwjeſk a ßym ßo dołho, dołho modlił k Sbóžnikej ßwojich dźěcźazych lět, kotrehož běch ſabył, ſapřek, pſcheradźił! Telegramm: „Pſchińdź k hodam dom!“ klinczeſche a ſynczeſche mi we wuſchomaj a pſches wutrobu a myßle, a njepſcheſta klinczecź, doniž njeběch ßwoje ſaſtojnſke a woßobinſke naležnoſcźe ſrjadował, moje make wobßedźeńſtwo rospſchedał, doniž njeßedźach na żeleſnizy, kotraž mje do Rußowſkeje wjeſeſche, ſtarſchiſkemu domej napſchecźiwo. Duzy po pucźu běchu moje pjenjeſy wſchě; ja ßym hłoda tradał, ßym po proſchenju khodźił po cźahu, domoj pak dyrbjach, domoj! — A nětk wěſcźe, cźehodla ßo waß praſchach, hacź je ſtary Moorblum hiſchcźe pſchi žiwjenju.“

Hnuty ſkicźich jemu ruku: Bohu budź dźak, ſo je ßo nad wami ßmilił a wam dopomhał k pokucźe! Nětk pak dajcźe ßebi hiſchcźe troſchku wot cźłowjeſkeje pomozy pomhacź! Wy ßam njewěſcźe, kak waß nan powita. Tohodla radźu wam, ſo ßo pſchede wſchěm lěpje ſwoblekacźe a ſo waß potom něchtón pola nana pſchiſjewi. Sa wobleczenje poſtara ßo mój pſchecźel, kotryž je lěkař, zyle wěſcźe. K tutomu waß dźenża dowjedu! A jutſje dyrbi potom něchtón prawje wjele waſchemu nanej wo waß powjedacź, ſo by wón ſnutskownje ſ wami ßo ſaběrał a ßo na to pſchihotował, waß ſe ßmilnej luboſcźu witacź!“

„Sa to by był najpſchihódniſcha woßoba ſtary Ludwig, nanowy ſkłużomnik. Ale, hacź je tutón hiſchcźe žiwy?“

Tu lokomotiva ſahwiſda a cźah ſaſta. „Stazija L! 4 mjeńſchiny cźaßa!“ wołachu. — — —

Hodowniczka! Stary Moorblum ßedźeſche tam ßam we wulkim ſtole. Jědła połna ßo ßwěcźazych ßwěcźkow ſtejeſche pſched nim na blidźe, ale wón na nju njehladaſche, bě hłowu na ruzy ſkožił a płakaſche ſ hłoßom. Tu wocźinichu ßo durje a ſtary Ludwig ſaſtupi. Njewjedźo ſchto, woſta pſchi durjach ſtejo. „Hnadny Knježe, ja chzych....!“ Stary

Moorblum ſjědźe horje: „Schto chzeſch? Njejßym ja tebi prajił, ſo mje dźenßa nichtón njeßmě molicź!“

„Hnadny knježe! w bibliji ſteji pißane, ſo dyrbiſch Bohu tomu Knjeſej bóle poßłuſchny bycź hacź cźlowjekam! A naſch Bóh chże wam dźenßa něſchto k hodam wobradźicź!“

„Mi? Schto? — Ja tebi njedoroſumju?“

„Hnadny knježe. Ja chzych jenoż prajicź, ſo, — ſo, — ſo — ſo tu młody knjes Berthold ſaßo je!“

„Berthold!? Mój ßyn!?

Stary nan poſkoczi, chzyſche ſ durjemi won. Tola nadobo poſaſta, kablaſche, ſtary ßwěrny Ludwig dyrbjeſche ßwojemu knjeſej ſepjera bycź.

Schtoż pak je ßo dale ſtało, tam hodownicźku w hodownej jſtwi ſtareho Moorbluma, to je ſapißane hižo ſ dawna we evangelionje Lukaſcha, w 15. ſtawje, w ſt. 20—24.

Zyrkej a ſtat.

Němſki ßejm je ſakoń, kotryż ma młodźinu pſched ſmutknym a ſwonknym ſchkodowanjom ſchkitacź, pſchijak. Sajimaze je wothłoßowanje. Sakoźny 1. paragraf ſakonja bu ſ 249 hłoßami pſchijaty; pſcheczźiwo njemu bu jich 158 hłoßow wotedatych a to wot ſozialdemokratow, kommuniſtow a wot wjetſcheho dźěla demokratow. 2. paragraf, wo kotrymž je ßo też wjele jednało, bu ſ 237 hłoßami pſchiwſaty; 146 hłoßow bě pſcheczźiwo tomu a to ſozialdemokratojo a kommuniſtojo; demokratojo njeběchu ßwoje hłoßy wotedali. 3. je ważny jeneho poſtajenja dla; wón praji, ſo maju w pruhowanſkich wubjerkach, kotreż ßo we wſchěch jenotliwych krajach powołaja, też ſaſtupjerjo zyrkwjow bycź. Sozialdemokratojo běchu namjetowali, ſo dyrbja ßo ſaſtupjerjo zyrkwjow wuſchmórnycź!!! Sa tutón namjet, kotryž tak jaßnje ſtejniſchcźo jenotliwych parteijow k zyrkwi a jeje ſaměram a jeje wliwej pokaſuje, hłoßowachu ſozialdemokratojo, kommuniſtojo a demokratojo ſ 168 hłoßami; tola wón podleża, dokelž te tamne parteije 238 hłoßow ſa tuto poſtajenje wotedachu, ſo ma zyrkej też ſaſtupjena bycź w tutym wulzy ważnym dźěle ſa młodźinu a tak ſa pſchichod naſcheho luda. Njech nětk wuwjedźenje a pſchewjedźenje tutoho ſakonja wocźakowane polěpſchenje w zyłym połóżenju naſcheho luda pſchinjeße!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

K **hodam** ßo poßlednje dohoty cźinja. Njeſabudźmy pſchi wſchěm tajkim dohotowanju ßo dohotowacź we wutrobje! My ßebi ſ tym ßami najlěpje służimy a ßebi najrjeńſche hody pſchihotujemy. Hdyž jenoż w ßwojej wutrobje wěriſch, cźujeſch, wěſch: „Mi, też mi je ßo narodźiło hodowne dźěcźo Boże!“ ßwjeczźiſch też w tajkim ſtruchwym a cźěmnym cźaßu ßam ſbożowne, haj ſbóżne hody a ſamóżeſch też druhim tajke hody pſchihotowacź. S tutym dopomnjenjom na ſnutskowne a prěnjotne pſchihotowanje nochzemy kaſnycź a ſadźerżowacź wſcho to ßwěrne, pilne, radoſcźiwe pſchihotowanje ſa hodowny ßwjedźeń pſchi błyſchcźu hodowneho ſchtoma, ně ſpěchowacź! Cźim lěpje w ßwojej wutrobje wěmy, cźohodla hody a wſcho tuto hodowne hotowanje, cźim lěpje a radoſcźiwiſcho a też lóźſcho budźemy wſcho dohotowacź tak, ſo naſche hody ſbożowne hody. — Pſchi tajkim pſchihocźe njeſabudźemy potom też dobry, trajazy dar: dobru knihu, dobru ſerbſku knihu. Mamy jich doſcź wſchelakeho wopſchijecźa wot prjedy, a nětk je nam nimo toho ſerbſke knihowne towarſtwo runje k hodam na blido położiło druhi ſeſchiwk „Domjazeho prědarja.“ Prěni ſeſchiwk bu hižo pſched něſchto lětami wudaty. Też tutón móżeſch hiſchcźe doſtacź ſa 2 hr., druhi ſeſchiwk płacźi 2,25 hr. S tutej knihu doſtanjeſch ſnowa prědowanja ſa zyłe zyrkwine lěto. Sdobom dokonjeſch ſpomożny ſkutk ſa Sserbſtwo, tutu knihu kupujo, dokelž pomhaſch knihownemu towarſtwu dopjelnjecź ßwoje cźeżke dźěło ſa naſche Sserbſtwo. Tuto je pornjo wſchemu podobnemu dźěłu Němzow wo wjele cźeżſche tehodla, dokelž była kóżda kniha tuńſcha, cźim wjazy kupzow tu je. Sa ßerbſke knihi mamy jich tehodla jenoż wobmjeſowanu liczbu kupzow. S toho ſcźěhuje, ſo je ßerbſka kniha, hdyž njeje poměrnje dróżſcha hacź němſka, wopor ſa wudawarja. Tuż też tehodla położcźe tajku knihu pod hodowny ſchtom.

S **woßadow.** Na druhe farſke měſtno Michalſkeje woßady je ßo wuſwolił ßerbſki duchowny k. farař Božidar Kapler-Wujeſdźanſki. To bě ſwjeżelaza powjeſcź, kotruž tu tydźenja cźitachmy, a by hiſchcźe bóle ſwjeżelaza była, njeby-li ſ njej ta tamna powjeſcź ſwiżowała, ſo je nětk němſko-ßerbſka woßada w Hornim Wujeſdźe wuprózdnjena a ſo ſ tym tu na tutym kónzu ßerbſkeho kraja tón ßamßny ſtrach hroſy, kotryž je Lubijſke kónczźiny domach pytał, ſo ßo ßerbſke farſke měſtno ſhubi ſa ßerbſki lud. To je ſnowa khutne napominanje na ßerbſki lud a jeho wjedniſtwa a jeho woßady a jeho zyrkwine prjódſtejerſtwa, ßo wo to ſtracź, ſo bychu ßo ſtarali ſa duchowne ſaſtaranje naſcheho luda. Tuto je runje tak nuſne każ to politiſke a hoſpodarſke, haj, tuto je nuſniſche. Pſchetoż, njebudźe-li móżno, ßerbſki lud na duchownym polu lěpje ſaſtaracź, budźe wſcho druhe podarmo. Wjele tajkeho wotdrjebjowanja a wotpada, każ w poßlednim cźaßu to było, naſche Sserbſtwo wjazy poczerpicź njeßmě, abo wono budźe ſe ſahubu ſa njo! Tuż tehodla hladajmy ſa tym, kak bychmy każ naſche ſchule tak pſchede wſchěm też naſche woßady ſaſtarali ſe ßerbſkimi ſaſtojnikami, abo tola ſ tajkimi, kotſiž ßu ßerbſkeje rěcźe mózni! Tydźenja cźitachmy tu próſtwu do Łużizy. Tole ju nam hiſchcźe khutniſchu a wótriſchu cźini. S dobom pak nam tamna próſtwa pucźe pokaſuje, wotpomhacź hrożazej nuſy. Hody tu ßu a jutry ßu bliſko! Tuż prózujemy ßo, ſo by mjes wucźomzami Budyſchſkeho gymnaſija było też wjele Sserbow!

Wólby do ſynody ßu dźenß ſa tydźeń, ſchtwórteho adventa. Wuſwolicź ma ßo prěnja ſynoda pod nowej wuſtawu, kotraż ſměje ſa to ſtacź, ſo nětk to ſapocźane nowe ßo wuſkutkuje a wuwiła k żohnowanju zyrkwje a woßadow. Tohodla mamy na to kedźbowacź, ſo prawnych ſaſtupjerjow do njeje wolimy, a też ßo wo to ſtaracź, ſo ßu tam Sserbjo ſaſtupjeni!

— **Wo lětuſche pſchinoſchki ſa mißionſtwo mjes pohanami** hacź do 15. hodownika wutrobnje farař em. Rjeda, pokładnik ßerbſkeho pobocźneho mißionſkeho towarſtwa proßy.

S **Vogtlandſkeje** ßmy cźaſcźiſcho pißali, ſo tam pſchi wſchěch hubjenych hoſpodarſkich wobſtejnoſcźach tola ſa Boże domy a woßadne twary rjane a bohate dary wopruja a ſkładuja. To ßwědcźi wo tym, ſo tam woporniwa luboſcź ſa Knjeſowu zyrkej a żiwe woßadne hibanje a żiwjenje. Sa njedźelu 1. adventa móżemy nětk dźenßa wot tam nowu powjeſcź ſapißacź: W Rodewiſchu je farař Loeſcha poßwjecźił nowy woßadny dom. Tutón ma wſchelake rumy, też jene bydlenje ſa woßadnu diakoniju. Na ßamßnej njedźeli bu ſa druheho fararja duchowny Schönbach ſ Breitenawa ſapokaſany, tak ſo bě to dwójzy ßwjatocźny dźeń ſa woßadu.

Liſtowanje. R. w R. ſa 4. advent. em. H. w B. ſa hodownicźku. — K. w Hr. ſa nowe lěto.

Samokwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Čisło 51. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **19. dezembra 1926** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

4. njedźela adventa.

Jana 3, 27—30.

Spěschnje je adventski cźaś khwatał, hižo swjećimy dźenźa poślednju njedźelu swjateho adventa a sa tydźeń budu lube hody saźo ras nimo. Něchtóźkuli hody wjele wocźakuje, to drje najwjazy wo naschich dźěćźoch płaćźi. Sso wjeźela se swojej njewinowatej radosćźu na hodowne dary, na Boże dźěćźo. Pschi tym su drje druhdy też kusk wćźipne, kajke jich pschećźa so skónćźnje dopjelnja, cźim wjazy hacź tola wědźa, so same k dopjelnjenju swojich pschećźow niczo cźinićź njemóża, so so jim wscho dosta s rukow lubeju starscheju, hdyž su też prawje poźkuschne byłe. Ty, luby kschescźijano, žane dźěćźo wjazy njejźy, a tola derje tebi, hdyž jako tajke na hody so pschihotujesch. Też ty wocźakujesch hody wjele, wocźakujesch wězy, kiž maja wěcźny wusnam, so nadźijesch, so Knjes Khrystuš k tebi pschikhadźa a swoje bydlenje pola tebje wosmje. Hlej, też w tym padźe je tak kaž pola dźěśćźa. Dyrbisch pschezo na to myślićź, so też Knjesa Jesuša sej sam dobyćź njemóżesch, so je jeho hnada, hdyž k tebi pschińdźe. Tohodla dyrbisch też po tym so słožićź a so sadźerźećź. To samsne tebi dźenźnischi tekst też praji pola swj. Jana na 3. stawje wot 27. hacź do 30. schtućźki.

Hischcźe tśećźi ras rěćźi dźenźa Jan kschćenik k nam. Prěni ras bě rěćźał wo prawej pokućźe, druhi ras bě nam Jesuša w jeho kraźnosćźi a mozy pokasał a s jeho darami, dźenźa naš hischcźe poźledni ras napomina, so so jemu zyle s naschej wutrobu poddamy, pschetoź cźłowjek njemóże sebi niczo wsacź, khiba so by jemu to date było s njebjes. Tohodla dyrbi też sa naš rěkacź: ja dyrbju woteběracź, wón dyrbi roscź.

Haj cźłowjek sebi njemóże niczo wsacź, khiba so by jemu to date było s njebjes. Njeje to snate skowo, njeje to snata wěc? A tola su cźłowjekojo to pschezo saźo sabyli, też ty? Ssy też tak jara dźěćźo nascheho hordeho cźasa, pschetoź to je nam zyle jasne a to wschitzy wěmy a sacźujemy, so je tuto skowo kaž wosebje cźinjene sa naš. Dźenźa tola skoro kóždy spyta sam wscho dokonjecź a hdyž napośledk dobytk pyta, žadyn njeje, dokelž je najwažnische sabył: sej s njebjes žohnowanje wuproźyncź. Tak cźłowjekojo dźěkaja a dźěkaja sa schtó wě schto a rosbrójeja swoje mozy s njewužitnymi wězami, město toho so bychu so dopomnili na toho, kiž móże jim wscho dacź, kiž pak móże jim też wscho wsacź, hdyž jeho sazpěwaja. Haj, ty hordy cźłowjecźe, so dopomń na to, so niczo njejźy bjes Boha a wukń wot tych, kiž su psches swoju bjesbóžnosćź padnyli, so njetrjebasch junu s nimi samźny dóńt njesćź.

Tola też wulki trosćht sa naš wschěch w tym leži, so smy prajićź: wscho, schtoź so nam dosta, je s njebjes date. Wscho? Hdyž to pschezo s nowa cźitamy, so tu a tam kschescźijanow skschiwdźa a jich ranja pola naš tu a w zusnych krajach na zykym swěcźe, so chzedźa jim wscho wsacź, schtoź je sa snutskowne žiwjenje nusne, so jich pschesćźěhaja; hdyž dale cźitamy, kak chzedźa saźo naš Sserbow potłócźowacź, kiž tola nikomu njejźmy niczo sleho cźinili; pschińdźe też to nam s njebjes? Haj, też to, luby pschecźelo! Hdyž też to naš wschěch, też tebje, nanajcźežscho potrjechi, dyrbi a chze tebi jenoź s nowa pucź pokasacź tam, hdźež móżesch pomoz namakacź, chze tebi pucź pokasacź, kotryž su snano też ty, luby serbski bratśje,

w najnowiſchim cžaßu kuſk poſabyk, pucž k wěcžnemu Bohu a naſchemu Sbóžnikej. Sswět naß dawno ſjeba, hdyž jeno móže, haj ßamo cži naß ſjebaja, wot kotrychž njebychmy wocžakali. Tuž ſtaj ßwoju nadžiju na Boha a jenož na njeho, mój kſcheſcžijanſki, mój ßerbſki ludo, wón budže tebi pomhacž.

Tak leži ſa naß troſcht w tym, ſo ſe ßamßnej mozu niczo njedokonjamy, haj to je derje, ſo tuta ſ zyła do praſchenja njepſchińdže; tak lózſcho namakamy pucž, kiž naß k tomu wjedže, kiž naß njeſjeba!

A ty jenotliwy drje wulke wězy ßobu wokoło noßyſch. Niczo njemóżeſch wuwjeſcž, hdyž ßo njedopomniſch pſchezo na to: cžlowjek njemóże ßebi niczo wſacž, khiba ſo by jemu date było ſ njebjeß. Ssy drje wulki pſchiwißowaŕ nětkajkeje ſtrony, ßo dopomń, ſo žana tebi ſbóžnoſcž ani ßamo dobytka tu na ſemi dacž njemóże na poßledk, hdyž njeje ſałożena na twjerdej ſkale, kiž njepowalna ſteji ßrjedž morja howrjateho, na Boſy. — Abo maſch drje wulke myßle, chżeſch to abo tamne polěpſchecž we woßadže abo hewak, niczo njedokonjeſch, hdyž tebi ßo njeda wot Boha. Sbóžny pak ty, hdyž wo tajke ſeńſke wězy ßo njepraſcheſch a ßo jenož ſajimujeſch ſa njeßmjertnu duſchu. Tola pſchezo ſ nowa ßo dopomń: cžlowjek njemóże ßebi niczo wſacž, khiba ſo by jemu to date było ſ njebjeß. To je ſakkadna ßada, hdyž chżeſch ſbožowny pſches tuto žiwjenje ſkónczńje do wěcžneho pſchiſtawa pſchińcž. Haj, nawukń cžłowſke mozy a cžłowſku wolu cžiſcže do ſady ſtajecž, ßo dowěŕ jenož Bohu, pſchetož ty dyrbiſch woteběracž!

Nětko pak to wopak njeroſumi, luby pſchecželo! To njeřka, ſo ßměſch nětko lěnjeho paſcž; ně, tak to roſumicž njeßměſch! Hinak je to Jan kſchczenik měnił. Hlej jenož ras: pola cžłowjekow je tola ſ wjetſcha hinak. Wot młodoſcže ßem ßu nawucženi, ſo ſpyta kóždy ßo doprědka tłócžicž. Hladajmy jenož ras do žiwjenja, kak tam dže. A kaž je w małym, tak je też we wulkim. Pſchezo ſpyta wulki małeho potłócžowacž. My Serbjo wſchak to wěmy, móżemy wo tym zyły wulki ſpěw ſpěwacž, kak to ßo cžini a kak to też — boli! Tohodla mamy też wſchu pſchicžinu, ßami mjes ßobu hinak ßo ſadžerżecž. Haj, hdy by kóždy ponižnje do ſady ſtupił, wjele hary njeby było. A zyk by ßo ſ tym jara ſpěchował. Tak pak też njeßměmy pſchi ßebi ſtejo woſtacž, ale dyrbimy hladacž na wulke kſcheſcžijanſtwo ſ zyła. Hdže to hiſchcže namakamy něhdže něſchto, kaž wuwjedženje tutoho prěnjotneho prawidła ſa ſaſtup do Bożeho kraleſtwa? Hdže ßu cžłowjekojo, kiž wědomni cžinja po tym: ja dyrbju woteběracž? Njeřka to ſa wſchěch kſcheſcžijanow: dajcže ßej ruku k ſhromadnemu dželu? Ach, kak jara je kſcheſcžijanſtwo ſabyło ßwoju winowatoſcž a njebjeſke, ſchtož je pſchinjeßł Knjes Jeſuß Khryſtuß, pſchewobrocžiło do ßwětneho cžim dléje cžim wjazy. Kak hinak dyrbjało na ßwěcže bycž po 1900 lět kſcheſcžijanſtwa, hdy bychu cžłowjekojo měſto toho, ſo bychu ſpytali kſcheſcžijanſtwo ßwojim ſaměram podcžińnycž, ßo ßamych podcžińnyli kralej wſchěch kralow! Ale tak je na ßwěcže: wulke ßo ponižuje a małe, cžłowſke, ſchtož hódne njeje, ſo ßo wo nim řěcži, ßo pſche wſchu měru powyſchuje. Tak namakamy potom wójnu, kiž ſe ßwojej ßurowoſcžu drje najwjazy pſchecžiwo Božim kaſnajm ßo měri. Schto tajke hłupoſcže pomhaja? Niczo a ſaßo niczo, ßu jenož ßwědkojo ſa to, ſo cžłowjekojo pſchezo ſ nowa měſto toho, ſo bychu wſchitzy ſa Bożе kraleſtwo dželali, ßami ſa ßo, do ßwojeho měcha dželaja. Běda jim, hdyž pſchińdže ras poßledni ßud Boži; ſchtó chże potom wobſtacž? Hody ßu bliſko, to ſaßo klinczi tak lubośnje: měr na ſemi cžłowjekam, kiž ßu dobreje wole. Chżeſch, ſo by to też ſa tebje klinczało? To ßo ſtaraj wo tajku „dobru“ wolu! Hdže tajka je? Tam, hdżež je cžłowjek ſwólniwy woteběracž, něſchto pſchißadžicž ſa dobre wſchitkich, ßamßne ßebicžiwe myßle potłócžicž a pſchewinycž. Haj, to je twój nadawk: dyrbiſch na kóždy pad wuknycž ſwonkownych wězow ßo wſdacž, pſchetož te wſchitke ſadžěwaja, ſo móże wón roſcž.

Haj, kaž ßmy hižo tak huſto prajili, ſaměr cžłowjekow njeje ſeńſki, ale tón ma płody pſchinjeſcž ſa wěcžnoſcž. Tuž cžłowjek we naß dyrbi woteběracž, Khryſtuß, wěcžne, dyrbi roſcž! A to we naß a wokoło naß, we wſchědnym žiwjenju a wſchudžom, we naſchej wutrobje pak najprjedy! Hladajmy jenož hiſchcže ras na Jana kſchczenika, kak ßam ßo ſaprějeſche, tak móżeſche Khryſtuß roſcž we nim, to je pucž. — Schto to nětko ty móżeſch k tomu cžinicž? To, ſchtož njeßměſch, to ßmy nětk doſcž rospominali; chżeſch pak też rady wědżecž, ſchto móżeſch k tomu pſchinoſchowacž, ſo Knjes we tebi roſcže. To jenicžka wotmołwa a jenicžki pucž, kotryž je też Jana kſchczenikow dobył, tón: modl ßo, a ſaßo: modl ßo! Jenož pſches modlenje a w modlenju pſchezo bóle ſ Knjeſom ſaroſcżeſch, pſchetož w modlenju póſnajeſch ßamßnu ßwoju knicžomnoſcž a próſnoſcž, hdyž ſtejiſch pſched trónom wěcžneho Boha wobliczo wot wobliczja, a tak ßo tebi doſtanje jeho wulkoſcž, tak ßo tebi w ponižnym modlenju doſtanje duch Knjeſa Khryſtuża, tak wón roſcže we tebi. W modlenju też namakaſch móż, jemu we ßwěcže a pſchecžiwo ßwětej wſchudžom cžeſcž dacž, a tak roſcže pſches tebje a pſches twoju modlitwu też we wulkim ßwěcže; tak dopjelniſch ßwoju winowatoſcž jako wot Boha jemu k podobnoſcži ſtworjeny cžłowjek a niz hinak. Haj, wón dyrbi roſcž!

To je naſche adventſke a hodowne wjeßele. Sskyſchimy jeno hłóß w jeho ßłowach a wěmy: doniž tute ßłowa ſaklincža, roſcže, tu a tam w potajnoſcži a w ſjawnoſcži. Tuž niz ſeńſke wězy, ale ſo chże wón pſchińcž a naß troſchtowacž a we naß roſcž, ſo budżemy kaž wón, to budž naſche wjeßele hody. Haj, ſbóżni ßmy, hdyž móżemy potom ſ Janom prajicž: moja wjeßełoſcž je tohodla dopjelnjena. Haj, luby pſchecželo, jenož ſ Knjeſom Khryſtußom a w nim móżeſch ßo woprawdže wjeßelicž. Bóh wobradž nam tajke wjeßele, pſchetož wěmy, ßami njemóżemy ßebi niczo wſacž, khiba ſo by nam to date było ſ njebjeß!

Nó dha, wutroba cže žada,
Cžehń nuts do njej', Sbóżniko;
Žadoſcžiwa k tebi hlada,
Tebi jeno podda ßo.
Wucžiſcž ju ßam k ßydłu ßebi,
So ßo wona lubi tebi!
Twój ßym, twój chżu woſtacž ja,
Woſtań też mój bjes kónza.

Hamjeń. R. w R.

Hody ßyroty.

Do Khiny wjedže naß hodowne powjedańczko, kotreż namakaſch w ſ pißach Evangelſkeho miżionſkeho towaŕſtwa we Baſelu a powjeda nam wot tam wo hodach, kotreż ßyrota ßwjecżeſche a chże a móże naſchim dżěcżom a naſchim doroſcżenym ſa tute hody wjele prajicž.

Brune hory wſchudžom. Nad nimi ſyboli ßo njebjo ſ tym ſybolenjom, kotreż w cžłowſkich wutrobach ſbudżuje žedżenje, kotreż w kóždej wutrobje domach, njech też huſto doſcž wuputane, poteptane. Sskónzo ſymy roſliwa po horach a krajinje na cžeŕwjeń ßwětko, wſchemu dawajo dźiwny błyſchcž. Poſkoczuje naſche kamjenje a ſkały ßuchu trawu a drjewjane roſt-

Hodowny kěrluſch.

Dźeń twój narodny nam ſkhadźa
S nowa, luby Jeſuſo,
Wjeſele ſej myſle radźa,
S cźim dźě by ſo hodźiło
Tebje rjenje ſwjeſelicź,
A cźi lubje poſłužicź,
Kaž tym dźěcźom do ſchcźenizy
Dary ſwjecźa kmótſja wſchitzy.

Khudy ſym ja, kaž je ſnate,
Schto bych měł ſam wot ſebje?
S hnadnej ruku je mi date,
Na cźož woko pohladnje,
Na cźož hladam, pomyſlu,
Tebi, Jeſu, poſkicźu;
Wſmi mje k ſebi a to moje,
Njech ſym wobſtejenſtwo twoje.

K woporej cźi, Jeſu, podam
Zyłu moju wutrobu;
Wobnow ty ju k dobrym płodam,
Wodź ju k ſebi pſches wěru.
Wěra njech pak dźěława
Wěrnu luboſcź pokaſa,
Kiž ſo k Bohu, k bratram hori
A wſchě njeprawdoſcźe mori.

Njech mój ert je wopor tebi
Dale, luby Sbóžniko,
Mój dźak chzył dacź lubicź ſebi,
Chzu cźe khwalicź wyſoko,
Mój hłóſ, moje modlenje
Njech cźe cźeſcźi do ſmjercźe,
Hacž cźi rjeńſcho ſ kěrluſchemi
Horkach ſpěwam ſ jandźelemi.

---

liny a ſcźele ſwoje pruhi też hacž na kerchow, kotryž ſebi maka woſada Lilony tam na wiſatej horje ſakoži.

Tam dale na próſdnym měſtnje hraja hólzy, druſy ſu wucźahnyli na hory a hórki, pytacź ſa Boźu nóz móch, tutón woſebity, rjany chineſiſki, hadowy móch, kotryž ſo tu po ſemi wije, tam ſo ſaſo wot ſemje ſběha tak, ſo měniſch, ſo ſu to małe jědleńki.

A tamle dwór. Wſcho je tam cźicho. Jenoź tamle po pucźu wot ſtudnje, kotraž bě pſchi ſahrodkach, kroczi hólcźez njeſo na kwakli dwaj bowaj ſ wodu. W kóždym płuwaſche wulka woheńcźerwjena kwětka, kotruž bě ſ cźiſowzowych kerkow pſchi ſtudni wotlemił. Wulka kwětka bu wot wody tam a ſem kolebana, ſadźěwa pak ſ dobom, ſo by woda wukluſkała. Khwatniwje donjeſy hólz wodu po wuteptanym ſkhodźe horje do domu młodeho miſionara, kotrehoż ſkužobnik běſche. Stajiwſchi wodu do komorki ſa kupanje, ſtupi do ſpanſkeje komory miſionara, wſa muchazu plazawu a honjeſche ſchmizy, kotreż na ſawěſchku koża ſedźachu, cźakajo hižo na to, ſo mohłe ſo krejlacźne na wbohi wopor — to je cźłowjek, a w tutym padźe miſionar — dacź. kedźbliwje ſtyka ſawěſchk wot wſchěch ſtron k koźej, ſo njeby ſo żana do koża dobyła. Do myjnizy *nala wodu a ſawrě wokna; też do karanow liny hiſchcźe ſ bo*wa ſymnu wodu.

Tak. S tym bě ſa dźenſnische hotowy. Wjeſeły ſkakaſche po ſkhodźe dele a ſaſtupi do małeje komorki. Ta bě jeho, tu bě jeho raj.

Khudobna wſchak je tuta komorka, tola pak jeho: hlinjana ſemja je nimale cźorna a ſcźěny cźakaju na nowe wobělenje. Loźo tam ſteji a blidko a ſtólz, a na blidku módra myjniza, a wyſche njeje mały ſchpihel. Na małym woknjeſchku widźiſch nabitu vaſu a w njej něktore hałźki Wanny-enziana, chineſiſkeho pſchezo ſeleneho kerczka; jeho mjaſne kijeſchki a na wutrobu podobne łopjeńka wupſcheſtrěwaja ſo żadoſcźiwje ſwětku napſchecźiwo, kotreż ſ woknjeſchkom pſchikhadźeſche.

Pod łoźom ſteji mały kaſchcźik, w kotrymž Junſyong ſwoje wobſtejenſtwo khowa. Tam w kucźiku ſu naſtajane próſdne tyſy konſerwow, kotreż bě kuchaŕ na bok ſmjetał, Junſyong pak ſaſo ſeſběrał a tu wukhował. Swonkowne tyſow ſo piſanjeſche ſ namolowanymi rjanymi kruſchwami, jabłukami, ſłowkami a annanaſami.

W kaſchcźiku blidka mějeſche ſwój dalſchi pokład: knihe. Khowaſche tam mjes něktrymi druhimi knihemi też ſpěwarſke a Nowy Sakoń; nimo toho pinſel, barby a wołojnik. Sańdźene lěto bě w tutym domje hiſchcźe ſchuleŕ był a bratr a pſchecźeljo běchu ſo wo njeho wo ſchulſki pjenjes ſtarali. Nětko pak dyrbi ſo ſam ſa to ſtaracź a ſ wuknjenjom je kónz.

Junſyong bě ſo na łoźo ſynył a bě ſo do dala ſahladał: njemějeſche żaneho pſchecźela tudy, njemějeſche dozyła nikoho tu, kotryž by jemu bliſko był, hdyž bě tola bratr nětko też wupucźował, ſo by ſebi w zynowych podkopkach w Singapore pjenjeſy ſaſłużił. Schtó wě, hdy wón ſaſo pſchińdźe!

Ně, wón njemějeſche tu nikoho wjazy w „khinſkich horach“. Wón bě dźě ſyrota! Na nana móżeſche ſo tak lědy dopomnicź a macź bě pſched wjele lětami hižo ſhubił.

Shubił? (Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

— **W Braunſchweigiſkej** bě lěto 1926 pod heſło „pſhecźiwo zyrkwi“ ſtajene, ſnajmjeńſcha wot ſozialdemokratow a jich pſchiwiſowarjow. Hnydom jutry ſawjedźechu prěnje ſwětne ſchule, pſchi kotrychž woſebje młodźi wucźerjo ſkutkuja, kotſiž zyle na politiſkej lěwizy ſteja; woni ſo njekomdźa kóždu ſkładnoſcź wužicź, pſhecźiwo zyrkwi ſchcźuwacź. Sozialdemokratojo ſu tohorunja woſebite hibanje ſa wuſtup ſ zyrkwje ſbudźili. S woprědka mějeſche tuto wuſpěch, potom woliwkny. Tuž nětko ſpytuja, jo ſaſo ſe wſchelakimi ſrědkami k nowemu żiwjenju ſbudźicź.

— **„Rada evangelſkich zyrkwjow w Pólſkej“** mjenuje ſo ſwjaſk, kotryž ſu ſebi evangelſke zyrkwje w Pólſkej wutworiłe. Ssu jich ſchěſcź: Wilnjanſka reformirtſka zyrkej, Warſchawſka reformirtſka zyrkej, Warſchawſka evangelſka Augsburgſka zyrkej, Póſnańſka uniertſka evangelſka zyrkej, Uniertſka zyrkej w Kattowizach a Galiziſka evangelſka zyrkej. 16 ſaſtupjerjow twori tuta „rada“, kotraž ſměje ſo wo to prózowacź, ſjednocźicź wſchě proteſtantſke wěrywuſnacźa Pólſkeje dozyła, njedźiwajo na někajke wſchelakoſcźe jenotliwych wuſnacźow a na narodnoſcź, dale wotſtronicź wſcho njedoroſumjenje mjes proteſtantſkimi a ſkónczńje ſchkitacź prawa jenotliwych zyrkwjow pſhecźiwo inſtanzam, wyſchnoſcźam ſtata. —

— **Do noweho ſakſkeho krajneho ſejma** ſłuſcheja mjes druhim 14 wucźerjow, a to 9 ſ ludowych a 5 ſ wyſchſchich *ſchulow; ſ nich ſo wuſwolichu 4 wucźerjo ludoweje ſchule na* liſtźinje ſozialdemokratiſkeje ſtrony a jedyn na liſtźinje kommuniſtow. Se ſakſkich duchownych njeſłuſcha, kelkoż nam ſnate, żadyn do ſapóſłanzow ſejma.

Wschelke ſ bliska a ſ daloka.

— **Schto k hodam?** Tuto praſchenje žo nětkole ſtaja ſe wſchelakich pſchiczinow. Schtóž je ſtaja, njewjedžo, ſchto wobradžicz wulkim abo małym, budź pokaſany na dar, kotryž je pſchezo rjany a trajazy, hdyž pſchi tym prawje woliſch: to je dobra kniha. Sa žerbſke dźěczo a dozyła ſa Sserba je to pſchede wſchěm žerbſka kniha. Tuž daj žebi pola Ssmolerjez knihaŕnje ſapiš žerbſkich knihow pſchedpołožicz abo wobhoń žo hewak, woženbje też pola twojeho fararja ſa nimi, a potom žebi wuſwol něſchto. Na ſkładach khowa žo hiſchcże wjele knihow prjedawſchich a poſlednich lět. Tute kupujo dobudźeſch ſa žebje abo ſa toho, kotremuž je dariſch, něſchto dobre a ſ dobom pomhaſch ſ tym žerbſkim nakładam knihow; tajku pomoz trjeba woženbje žerbſke knihowne towaŕſtwo, kotreż ma žo ſ dołhom bědźicz a to tohodla, dokelž Sserbjo nochzedźa wjazy žerbſke knihi cźitacz. Sa dźěczi pokaſamy waš woženbje na nowe cźitanki, kotreż žu žo w poſlednich lětach wudałe a kotreż žu dobre cźitacz ſa małych a wulkich. A rěczo wo knihach, njeżměmy ſabycz na nowu žerbſku protyku, naſcheho „Pſchedźenaka“. Wona je jara wobſchěrna a bohata a jara rjana a pyſchna a woženbje tunja. Wjazy žebi njemóżeſch nadobo žadacz. Tuž wužij tutu ſkładnoſcz a poſtaraj žo, ſo by „Pſchedźenak“ žobu pod hodownym ſchtomom był.

K hodam pſcheje žebi tola kóždy ſnajmjeńſcha něſchto. Tak też naſchi wboſy khudźi a potrěbni. Tuž njeſabudźmy na nich! Hdyž hdy, runje w hodownym cźażu ſacźujeſch, ſo płacźi to žłowo: Dawacz je ſbóžniſche hacž bracz. A hdyž njemóżeſch wjele dacz, daj ſnajmjeńſcha něſchto małe, ale — daj ſ wjeżeſej wutrobu a ſ widomnej luboſczu. To dwejoch wobohacża a ſwjeżela: toho, kotryž doſtała, a tebje, kiž ty dariſch. Dar, kotryž móżeſch ſ hněwnym wobliczom jenož dacz, radſcho njedawaj; tón njeje ani tebi ani tamnemu „hodowny dar“. So bychmy byli wſchitzy „hodowni“ w dwojakim: ſo darujemy „hodowne“ dary a w tym ſo doſtawamy „hodowne“ dary! My to budźemy, hdyž wěmy: Też mi je žo narodźił Jeſuš Khryſtuš, mój Sbóžnik!

— **Ssmjercz w ſaſtojńſkim dźěle** je ſažo jedyn ſakſki duchowny namakał. Nahle ſemrě woženbjedź farſkeho dźěła we najlěpſchich lětach faraŕ Seiffert w Schwarzenberg-Neuwelt. Hakle njedawno žwjeczeſche ſe žwojej woženbadu žwjedźeń 25-lětneho wobſtacża woženbady a ſ dobom 25lětny jubilej žwojeho ſaſtojńſtwa w tutej woženbadźe; krajny biſkop Jhmels bě žam k tutej žwjatoczńoſczi pſchiſchoł. To je pjaty duchowny, kotrehoż je w běhu tutoho lěta žmjercz tak nahle žrjedź dźěła wotwołała. To drje ma žwoje pſchiczíny w cźażach wójńſkeho tradanja a wójńſkeje nuſy, ſ kotrejž buchu też woženbje farſke domy domapytane. To je žobu jene žwědczenje — a to jara khutne — pſchecźiwo pſchezo ſažo žkyſchanym wumjetowanjam, ſo maja fararjo dobre žiwjenje a mało dźěła.

— **Sekty** we wſchelakich krajach ſe wſchej mozu dźěkaja. Njedawno wopyta w Vogtlandźe jedyn Ruſſelianſki abo „khutny bibliju pſchepytowaŕ“ fararja a wumjetowaſche jemu, ſo Boże žłowo njepŕeduje. Na praſchenje, hacž je fararja hižo pŕedowacz žłyſchał, dyrbjeſche ſ „ně“ wotmołwicz, wurěcża pak žo ſ tym, ſo wudawaſche: „Hdy byſchcże chzył Boże žłowo pſchipowědacz, by waš waſch konſiſtorium hnydom wotžadźił!“ — Na druhej farje ſaſtupi knihirosnoſchowaŕ, prajizy: „Dźeń dobry. Ja pſchińdu wot toho Knjeſa!“ — „Wot kajkoho knjeſa?“ woprašcha žo faraŕ, njewjedžo, ſchto měł žebi myžlicz. „Ja pſchińdu wot toho Knjeſa! Tón Knjes je naš póžłał, jeho žłowo pſchipowjedacz!“ Po dalſchej rosmołwje, pſchi kotrejž knihe poſkiczowaſche, woteńdźe ſ tym poſtrowjenjom: „Tam w tamnym raju žo ſažo njewohladamoj!“ — To dyrbjeſche rěkacz: „Ja, kiž žym ſ cźrjódy tych wuſwolenych, mam tu ſbóžnoſcz, wy pak ſcże ſa helu wotžudźeny!“

— **Do Chile** w Amerizy bu jedyn faraŕ ſ Łužizy powołany. Tam žu woženbady, kotreż žu evangelſkim zyrkwjam we Němſkej pſchiſamknjene a wot tudy duchownych doſtawaja. Sakſki koſiſtorium je tak ſa woženbadny wokrjež Telaco-Viktoria w Chile fararja Klina ſ Jonsdorfa powołało. Do tutoho farſkeho wokrjeża žkuſchatej měſcze Telaco a Viktoria a 13 pŕedaŕſkich ſtazijow, wokrjež je něhdźe tak wulki kaž naſchej łužiſkej Žitawſki a Lubijſki hromadźe, to rěka po wulkoſczi krajiny.

— **W evangelſkej zyrkwi Staro-Pruſkeje** jednaja wo tym, hacž měko žo ſa wjednikow zyrkwje mjeno „biſkop“ ſawjeſcz, kotreż žu druhe zyrkwje, kaž n. pſch. naſcha ſakſka pſchijake. Generalſuperintendenta měł „baſkop“ rěkacz. Hacž dotal njeježu, kaž jene wothłoženje provinzialnych ſaſtupjeŕſtwow pokaſuje, žane rosrižaze rosžudźenje dobyli. To jene drje je žyle wěſte, ſo je mjeno „Generalſuperintendent“ žobu najmjenje pſchihódne ſa wyſchſcheho wjednika zyrkwje a wono je ſchkoda, ſo pſchi dźělenju Łužizy do ſuperintendenturow ſakſka ſynoda žane druhe mjeno poſtajiła njeje ſa dotalne „ſuperintendent“.

Běbnych je jich w němſkim kraju mjes młodoſtnymi 100 tyžaz (jugendliche Krüppel.) Tak je to profeżor Biżalſki woblicził, kotryž je wodźeŕ wukhwaleneho wuſtawa ſa běbnych w Berlin-Zehlendorf, Oskar-Helene-Heim. Wón pſchi ſtaji, ſo by połojza ſ tutych 100 000 młodoſtnych běbnych mohła wuhojena bycz, hdyž bychu ſtarſchi w prawym cźażu něſchto cźinili a radu na prawym měſtnje pytali. — To je poražaza wobſkórżba pſchecźiwo ſtarſchim a dozyła doroſcżenym a tajkim, kotſiž maja dohladowanje nad dźěcźimi a młodymi. Tuž poſtaraj žo kóždy a ſtaraj žo kóždy wo cźělnu a duchownu ſtrowotu tych, kotſiž žu jemu dowěrjeni!

— **W Južnożłowakſkej** žu w oktobru t. l. nowu wuſtawu ſa evangelſko-luthereſku zyrkej wobſamknyli. Tutu zyrkej tworja tam němſke, wuheŕſke a kroatiſke woažby; wona ma něhdźe 70 000 ſtawow a ſteji pod wjedniſtwom D. Philippa Poppa.

W Franzowſkej wobkedźbowachu w južnych krajinach kaž też w nękotrych krajinach Schpaniſkeje cźeŕwjeny abo krawy deſchcźik. Móżemy žebi myžlicz, ſo to wobydleŕſtwo jara naſtróża. Pſchi žylnych njewjedrach lijeſche žo deſchcz, kotryž bě khětro na cźerwjeń a błóczany; mějeſche napohlad krwě. Też po deſchczu bě to hiſchcże derje doſcz na łopjenach a druhim ſpóſnacz. Cźi jeni wěſo maja tutón „krawy deſchcźik“ ſa njedobre ſnamjo, kotreż na wójnu a krejrosliwanje pokaſuje, druſy praja, ſo žu w Afrizy wulke wichory ſakhadźake, kotreż žu pěſk do powětra ſběhnyłe a hacž do Europy donježke; tu je žo pěſk ſ deſchczom ſměſchał a tuž je žo tam krawy deſchcźik ſchoł.

— **We Wuheŕſkej** požylnja žo evangelſka zyrkej. „Lutherſke ſjednoczeńſtwo“ je pod wjedniſtwom biſkopa Raffaya wobſamknyło lutherſki cźażopiž, kotryž bě ſaſtał wukhadźecz, ſ nowa wudawacz. Tohorunja bu poſtajene, ſ wudawanjom nabožnych ſpiżow a lětakow nabožne žiwjenje we Wuheŕſkej ſpěchowacz.

Liſtowanje: H. w B. ſa Hodownicźku. — K. w Hr. ſa Nowe lěto. — H. w P. ſa žwjedźeń ſjewjenja.

Samokwity redaktor: faraŕ Wyrgacz w Rožaczizach.

Cźišło 52. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 36.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **26. dezembra 1926** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczernje a knihańje sap. druźst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

Hodownicźka.

Luk. 2, 1—14.

O najwješelschi, o najsbóžnischi,
Hnady połniczki Boži dnjo!
Shubjene dźěćźi,
Khryst je na žwěćźi!
Wjeselj, wješel žo kschesćźijanstwo!

Nětk tu sažo je, wješeły, sbóžny hodowny cźaž! Nětk sažo klinczi lubosny hłóž: Měr na semi! Měr wbohemu, njeměrnemu cźłowjeskemu narodej. Schtó chze hischcźe morkotacź, skorźicź a sawutlicź? Wam je žo dźenža tón Sbóžnik narodźił! O so chzyli wy sbóžnej powěsćźi wěricź! Twoje dźěćźi stejo psched hodownymi darami wěrja, so nan a macź je lubujetaj — a ty njechał do lubosćze Wótza w njebježach wěricź? Hlaj, kak kražne dary je Wótz cźłowjekow też tebi we žwojim Ssynu wobradźił: měr a radosćź, trosćht, wokschewjenje a njebjeske žiwjenje. Ale wón žada dźěćźazu wěru. „Jeli njebudźecźe jako dźěćźi, dha wy njebudźecźe do njebjeskeho kraleństwa pschińcź," praji Knjes. Tuž, schtóž žada po radosćźi, kotraž wostanje, a po měrje, kiž žo sa dobry wopokasa, tón njech wuknje žo s pastyrjemi a s njebjeskimi póžłami modlicź psched potańštwom, kotrež Bethlehemski žłobik wobdawa, nad kotrymž steji se skotymi pišmikami: „Tak je Bóh žwět lubował, so je žwojeho jenicźkeho narodźeneho Ssyna dał." Pójcźe, hladajmy s nutrnej wutrobu na žwjate wobrasy, kotrež Bóh sam w scźenju psched naž staji.

„Wam je žo dźenža tón Sbóžnik narodźił, kotryž je Khrystuž tón Knjes" pschipowjeda jandźel pastyrjam. „Haj, sawěrnje, wjetschi Knjes njebu ženje narodźeny. Wón je Knjes wschitkich knjesow, kral wschitkich kralow, kotryž drje wotpołoži na cźaž krónu, ale jenož, so by skónczíwschi žwój semski běh, ju krażnischu sažo wsał, błyschcźatu snowym błyschcźom, s błyschcźom wumóžerja a wujednarja žwěta. Schto běsche Augustus na žwojim khěžorskim trónje w Romje pornjo njemu? Wěscźe, khěžor Augustus běsche mózny knjes, kajkehož žwět njeběsche dołho widźał. Ale žwoje wójsko tola we Teutoburgskim lěsu psched smužitym Cheruskim wjerchom Arminom sniczenju wukhowacź njemóžesche. W rukomaj Božimaj běsche Augustus jenož s gratom, kotryž dyrbjesche žobu pomhacź, Božu žwjatu radu dokonjecź. Jeho wukas je temu służił, so Josef a Marja pucźowaschtaj s Nazaretha do Bethlehema, so by dopjelnjene było, schtož je proseta pišał: „A ty Bethlehem Ephrata, kiž žy mała mjes tawsyntami w Judźe, s tebje dyrbi mi pschińdź, kotryž na Israelu Knjes budźe, kotrehož wonkhod wot spocźatka a wěcźnosćze był je." Hdyž je kral njebjeski, wulki a mózny, do tuteho khudeho žwěta pschischoł, njedyrbi to nam radosćź bycź, w kotrejž wotwuknjemy skorźicź? Hdyž bu wón nasch, nasch towarsch, nasch bratr, nasch pschecźel: schto chzecźe potom wy njepschecźelske mozy se žwojej sažakłoscźu a se žwojim hroženjom pschecźiwo žmjertnemu narodej na semi? Knjes tola dobydźe. Boże dźěcźo w žłobje mózny Boži Ssyn wožrjedź cźłowjeskich dźěćźi nam rukuje, so budźe žo wschitko hischcźe k lěpschemu wobrocźicź, wscha cźeża wotewsata, wscha srudoba směrowana, wschě žylsy setrjene tym, kiž sa nim póńdu. Marja wosta stroschtna, runjež bu w Bethlehemje tak khudobnje pschijata. Jejne žwětko je Knjes, jejne bohatstwo, do kotrehož wěri, je

Hdyž wumĕricź tón dźiw ja chzu,
Mi wocźichnje duch ſ bojoſcźu,
Wón modli ßo a ſpóſnawa,
So luboſcź Boža bjes kónza. (Po Gellertu.)

Na Božu nóz.

Hłóß: Oh, ſo bych ſ tyßaz jaſykami ꝛc.

To nóz je, hdźež mi ſeſkhadźała
je Boža wulka pſchecźelnoſcź;
to dźĕcźo, kotremuž cźeſcź dawa
wſcho njebjo, ma mi ßwĕtła doſcź.
A tuto ßwĕtło w jaßnoſcźi
ſtotyßaz ßkónzow pſchetrjechi.

Daj roſßwĕtlicź ßo, duſcha moja,
ſo hnadnoh' cźaßa njeſkomdźiſch!
Se žłoba ſkhadźej radoſcź twoja;
ſ njej cźmu ßej ßwĕta roſßwĕcźiſch!
Błyſchcź jeje ſbije helſku móz
a hrĕch a ßmjercźe cźĕmnu nóz.

W tom ßwĕtle móżeſch ſawohladacź
wſchak ſbóżne ßwĕtło wĕcźnoſcźe;
hdyž ſ njebja ßkónzo, hwĕſdy padacź
ßnadź bórſy budu widomnje,
cźi tuto ßwĕtło njebjeßa
a ſ nimi kraßnoſcź poſticźa.

Njech mjes tym błyſchcźi jenak kraßnje
ßo twoja wĕra w luboſcźi!
Sſkuž ſe wſchej ßwĕru Bohu cźaßnje,
cźi hewak ßwĕtło njeßwĕcźi!
Hdyž chzeſch ßo w ßwĕtle radowacź,
ty njeßmĕſch we cźmje ſawoſtacź.

Tuž, Jeſu, ßkónzo ſ hodow kraßne,
ßwĕcź mi ſe ßwojej miłoſcźu!
Błyſchcź twoje ßwĕtło mi ßo jaßne,
ſo hodowny kumſcht nawuknu,
kak w ßwĕtle khodźicź k njebjeßam
ja polny błyſchcźa ſ hodow mam!

Kaſchpor Bjedrich Nachtenhöfer, † 1685;
— ſeß. M. U.

Knjeſowe ßłowo. Tak wudźĕluje Bóh dźiwnje ßwoje dary: „Hłodnych napjelni ſ kubłami a bohatych woſtaji próſdnych.“ Tuž ſchto płakaſch ty khuda macźeŕ, dokelž móżeſch ßwojim dźĕcźom k hodam tak mało wjeßela cźinicź? Marja bĕ we Bożej nozy hiſchcźe khudſcha dyžli ty a je naß w ßwojej khudobje tak bohatych ſcźiniła. Noßnyſch-li Khryſtußa w ßwojej wutrobje, ßy bohatſcha a móżeſch ßwojim wjazy dacź, hacž hdy by ſ khĕžorku w Romje była.

Dyrbi-li radoſcź hłuboka bycź, njedyrbi jenož tajka bycź, kotraž jenož ſwonkowneho cźłowjeka a jeho ſemſke žiwjenje a ſboże naſtupa, ale jeho ſnutſkne žiwjenje a njebjeſki pſchichod. A ſawĕrnje, tak ſ dźĕſcźom w žłobje njeje mĕnjene, ſo chzyła jenož ſ pomoznikom bycź cźĕlnych a ſemſkich nuſow. Tamne ßłowa: „Mĕr na ſemi,“ kotrež jandźeljo ſaſpĕwachu a Jeſußowe ßłowo: „Mój mĕr ja wam dam.“ a Sbóżnikowe powitanje: „Mĕr budź ſ wami“ płacźa mĕrej duſchow, mĕrej ſ Bohom wujednaneje wutroby. Tón je Boże dźĕcźo ſ njebjeß na ſemju pſchinjeßło; ſo mohło tutón mĕr nam dacź, je k nam dele pſchiſchło. So by mĕr mjes Bohom a jeho hrĕſchnymi dźĕcźimi cźinił na ſemi, ſo by Boži hnĕw ſanicził, ſa to je ßo Knjes wſchitkeje ßwojeje kraßnoſcźe wſdał a tu jako cźłowjek žiwy był, je ßo wſchitkim ſpytowanjam podcźißnył a ßo pruhowacź dał. To je cźinił, ſo by doſpołnje prawy był. A jeho narod w Bethlehemſkej hródźi bĕ ſapoczatk tajkeho ſkutka jeho žiwjenja. A ſchtoż bĕ ſapoczatk lubił, njeje dalſche a wukhod jo dźerżał? Ty wĕſch, kak je wſchitku prawdoſcź dopjelnił a njeje žaneho hrĕcha cźinił, kak je poßłużny był hacž do ßmjercźe, haj do ßmjercźe na ſchižu. My ßmy wſchitzy hrĕſchnizy, wón je prawy, my ßmy ßłabi, kiž nimaju teje khwalby, kotruž na Bosy mĕcź dyrbjeli, wón tón mózny, kotremuž ßłuſcha cźeſcź a khwalba. S tajkej ßwojej prawdoſcźu a ſe ßwojej ßmjercźu, ſ kotrejž je naſch hrĕch pokucźił, je hnĕw Boži wot naß wotwobrocźił a jeho njeſpodobanje pſchewinył. Nětk móże Bóh naſch hrĕch a naſchu ßłaboſcź njewidźecź a je-

noż na Khrystußowu ßwjatoſcź a móz hladacź; nětk ßmy pſched nim ſpodobni teho dla, nad kotrymž hłóß ſ njebjeß rěcźeſche: „To je mój luby Ssyn, na kotrymž ja dobre ſpodobanje mam.“ „Teho dla nětko niczo njeje, ſo by ſatamało tych, kotſiž w Khrystußu Jeſußu ßu.“ „Měr na ſemi, a cźłowjekam dobre ſpodobanje.“ Tuž njeſadwěluj w ßwojich hrěchach! Wón je wſchitko narunał. Nam dyrbi żel bycź teho, ſchtoż njejßmy prawje cźinili, ale ſawutlicź, ně, to njeßměmy, to njetrjebamy. Bożej Wótzowſkej ruzy ſtej tebi wotewrjenej, a kotryż żłob njeje ſazpěwał, ale ßo dał do njeho położicź, tón tež twoju khudu, hrěſchnu, khrobłu a jara bojaſnu wutrobu njeſazpi, ſo njeby do njeje ſacźahnył ſe ßwojimi darami, ſe prawdoſcźu, měrom a radoſcźu, dźěcźo Boże w żłobju — nětk pſchestanjemy ßo bojecź!

Nětk mamy nadźiju wěcźneho żiwjenja! Hdyż je tak doſpołnje a do zyła wſchitkón hrěch narunany a ſhojeny, hdyż naß niczo wot Bożeje hnady a luboſcźe njedźěli a njewuſamknje, kak njedyrbjeli ſ herbami bycź w Bożim kraleſtwje a krónu żiwjenja dostacź we wrócźenym paradiſu? Khrystuß je ßwoju krónu wotpołożił, ſo bychmy my nam postajenu krónu móhli noßycź, krónu wěcźneho měra a radoſcźe, kotruż njemóże nam niczo rubicź, krónu cźeſcźe w njebjeſkim raju. Haj ſawěrnje, nad żłobjom njeſteji jenoż pißane, ſo njedyrbimy ſkorźicź w ſrudobje a ßo bojecź hrěcha dla, ně też to, ſo dyrbimy a ßměmy kraßnu, njejebacźnu nadźiju měcź na njeſachodne, njeſwadne a njeſmaſane herbſtwo, kiž je ſkhowane w njebjeßach. Luboſne nadźije drje też hewak dźěſcźa kóżko wobdawaju. Nětkotrej macźeri pſchi kóżku ßwojeho lubuſchka ßo dźije, ſo widźi jeho pſchichodne żiwjenje w ßwětle ſboża a cźeſcźe. Ale kak huſto tajki ßón macźerneje luboſcźe ßo roſeńdźe. Tu w żłobje je dźěcźo, pſchi kotrymž ßmě niz jenoż jena macź, ale zyłe cźłowjeſtwo ſ nadźiju ſtacź a tuta nadźija njeje jebata. Schtoż je tuto dźěcźo w ßwojim ßwjatym ſeńſkim żiwjenju ſapocźało, to junu kraßnje dokonja, hdyż ßo ſ njebjeß wrócźi a jandźelowe jaſyki ßylniſcho, wjeßelſcho, ſbóżniſcho hacź něhdy nad żłobikom ſanoſchuja: Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi, měr na ſemi a cźłowjekam dobre ſpodobanje!“ Dokelž je ßo tute dźěcźo narodźiło, ßo naſche dźěcźi, ßo my do nadźije połneho żiwjenja narodźimy. Tuta hałożka, kiž roſcźe ſe ßucheje ſemje, je ſapocźatk noweho, wumóżeneho, ſbóżneho cźłowjeſtwa. Tehodla prjecź ſe wſchej ſkórźbu, ſe wſchej bojaſnoſcźu! Wukń ßo nadźijecź a w nadźiji wyſkacź: Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi! Hamjeń.

Hody ßyroty.

(Kónz.)

Junſgong ſłoži hłowu na wobej ruzy a ſdychowaſche. Haj, bě ju ſhubił! Wjazy hacź ſhubił! Ow, hdy by tola wumrěła, ſo by ju ſe ßwojim wutrobnym żedźenjom mohł pytacź w raju ſbóżnych! Tak by wjedźał, ſo wona jeho ſe ßwojej luboſcźu wobdawa, ſo ßebi na njeho myßli, ſo jeho żohnuje.

Ow, ſo by wona tola była ſemrěta! — Tola wona bě żiwa! Bě ſtrowa a cźiła! Tam něhdźe w zuſej wßy pſchebywaſche! Wón njeſhoni, w kotrym, njewědźeſche niczo wo njej, wón njechaſche a njeßmědźeſche niczo wo njej wjedźecź, wo njej, kotraż bě „ßanglina“, to je tajka, kotraż „bě żiwa tych ßwojich wopuſchcźiła.“

Zyłe wěſcźe běchu ju khudoba a wſchelke druhe njepſchihódnoſcźe po ßmjercźi muża pohnułe, ſo ßo saßo wożeni. Tola, wona bě wjedźiła, ſo ßo dyrbjeſche tohodla dźělicź wot ßwojich dźěcźi, wot ßwojeju ßynow. Pſchetoż tutaj ßłuſcheſchtaj tola do ßwójby ſemrěteho muża, ßłuſcheſchtaj ſplahej!

Junſgong bě tehdy był ſchěſcźlětny hólz a żedźenje po macźeri bě jeho hiſchcźe lěta dołho po tym pſcheſcźěhało. Dalozy pſchiwuſni běchu hólza wukubłali a też bratſja. A nětk! Junſgong bě zyle woßamocźeny, dyrbjeſche ßo ßam ſtaracź, bě ßłużomnik młodeho mißionara!

Do małeje komorki bě mjes tym mła ſacźahnyła; bě cźma. Hólz tam pſchezo hiſchcźe ßedźeſche abo ßo njehibaſche! Wón mějeſche tola cźaßa doſcź! Nichtón njecźakaſche na njeho!

Tola ßłyſch! Njeklincźi to do ßamotneje komorki něſchto każ hodowny ſpěw?

Hólz poſběże hłowu a ßłuchaſche: mali ſchulerjo ſpěwachu; wuknychu hiſchcźe ras ſ wucźerjom tamle w ſchuli, pſchetoż jutſje — jutſje hody! Kak běchu woni to kóżdy ras wjeßeli; hdyż bě patorźiza tu! Kak njemóżachu docźakacź, ſo by ßo wjecźor pſchibliżił! Kak radowachu ßo na ßwjatocźnoſcźi we Bożim domje a na darach, njech běchu też ßnadne, kotreż jim luboſcź wobradźeſche! To běchu rubiſchka, ſchpihelki, nożiki, nożicźki, załtki, apfelſiny a druhe wězki.

Sańdźene lěto bě Junſgong też ßam hiſchcźe mjes ſchulſkimi hólzami ßobu był, bě ßo ſ nimi ßobu wjeßelił, ſ nimi ßobu ſpěwał! Pſched lětom bě hiſchcźe dźěcźo był!

Wěſo, jutſje ßmědźeſche też wón ßobu hody ßwjecźicź! Tola wón bě tak zyle ßamlutki mjes tymi tamnymi! Wón njeßłuſcheſche nikomu a nichtón njeßłuſcheſche jemu!

Dyrbjeſche wón to woprawdźe bjes hodowneho wjeßela wostacź? — Nadobo roſjaßni ßo jemu mjeſwoczo ſ wjeßołym poßměwknjenjom. Ně, też wón chzyſche hodowne wjeßele ſa ßebje měcź! Wón mějeſche tola też dźěl na wulkim wjeßelenju hodowniczki! Jeſuß-dźěcźatko bě dźě ßo też ſa njeho narodźiło, bě dźě tu też ſa njeho, ſa njeho, teho ßamotneho, zyle woßebje! — —

Patorźiza! Sswěcźki na hodownych ſchtomikach ßu dawno wußwěcźene! Bożodźěſcźowy ſchtom w Bożim domje ſteji tam dawno ſaßo w cźmje! Mali hólzy leża dawno hiżo, do wodźecźow ſawaleni, w ßwojich kóżkach ßo hiſchcźe ſpizy poßmějkujo w hodownej radoſcźi, kotraż bě pod hodownym ſchtomom ſnowa do nich ſacźahnyła! Jenoż jedyn hiſchcźe njeſpi! W komorzy ßedźi Junſgong a ßwjecźi ßwoje hody! ßamotny drje tola hody pod ßwojim hodownym ſchtomikom!

Pſched nim na blidźe ſtejeſche khójniczka, wodźena do różoweho hornza. Po tutu bě ßebi tam na wißatej horje był. Na jeje kahodnych hałźkach wißachu pěknje wurěſane jabłuka, kruſchwy, ßlowki, ananaßy ſ konſerwowych tyſow. A ſchtyri krótke ßwěcźki ßo tam ßwěcźachu, a jich błyſchcź ſyboleſche ßo w cźěmnymaj wocźomaj hólza, kotrejž ſwjeßelenej, ſbożownej ſhladowaſchtej na hodowny ſchtomik.

Maka, khuduſchka komorka bě pſchekraßnjena! Prózdne duſchaze ſcźěny tu wjaz njeběchu! S woknjeſchka ſyboleſche ßo ſchtomik ſe ßwojimi ßwěcźkami! Ssyrotka ſtykny ruzy a ſpěwaſche ßebi:

Tai-tſai ſchin ya-ſchin ....

O najſbóżniſche, o najwjeßelſche hody wy! .... —

Naſajtra ſaſtupi mißionar, małeho żłużownika pytajo, do jſtwicźki. Njemało ßo dźiwaſche, wuhladawſchi mały hodowny ſchtomik, wudebjeny ſ kruſchwami a jabłukami a ananaßami a wjeßeleſche ßo, ſo bě Junſgong też ßam ſaßo hiſchcźe ßwoje hody ßwjecźił! — —

Haj ta wutroba, kotraż je ras pſchi żłobiku bethlehemſkim ßwjecźiła hody, ſbóżne hody, ßwjecźi pſchezo ſaßo, też w khuduſchkim cźaßu, też w ßamotnoſcźi ſbóżne, ſbożowne hody! Ssyrota tam w dalokej Khinje móże jich wjele małym a ſtarym naſcheho kraja, ſ hodownym pſchikładom bycź!

Narodźił ßo Khryſtuß Knjes.

Staroczěſki hodowny ſpěw (Narodil ße Kriſtus Pan).
S cžěſkeho pſcheßerbſchcźił Riota-Rakecžanſki.
(Po ßwojim hłoßu.)

Narodźił ßo Krynſtuß Knjes, — wjeßelmy ßo, — ſ róże kwětka ſakcźěła, — radujmy ßo! — S žiwjenja cžiſteho, ſ rodu kralowſkeho, je nam narodźił ßo.

Wěſchcźeny kiž nam je, — wjeßelmy ßo, — na ßwět tón póßłan' je, — radujmy ßo! — S žiwjenja atd.....

Cžłowjeſtwo je naſcho, — wjeßelmy ßo, — rodźił ßam wſacź na ßo, — radujmy ßo! — S žiwjenja atd.....

S ſjebanzom cžert ſcžini ßo, — wjeßelmy ßo, — ſ wukupjenzom cžłowjek ßo, — radujmy ßo! — S žiwjenja atd....

O ty luboſcź Bójſka, — budź ty ſ nami; — cžiń, ſo ſkóſcź djaboſka — naß njemyli. — Ssyna dla lubeho — nam narodźeneho, — ßmiluj ßo nad nami.

Cžiń też dobre ſkónczenje, — Knježe Kryſchcže, — wěcžnje ſwjeßelowaze — ßwěrnych duſche. — Pſchinjeß ſpomóženjo, — wucžěř ſatamanjo, — twojoh' narody dla.

Zyrkej a ſtat.

Schulſki ſtreik we Weſtfalſkej, wo kotrymž tu pſched něſchto cžaßom pißachmy a wo kotrymž ßo w nowinach wjele piſche, traje dale a pſchiběra. Evangelſzy ſtarſchi prěnjeho Dortmundſkeho ſchulſkeho wokrjeßa wobaraja ßo pſchecźiwo wyſchnoſcźi, kotraž chze jim diſſidentiſkeho ſchulſkeho radu nanuſowacź. W Hambornje bu tutón ſchulſki rada pſcheßadźeny, dokelž katolſzy a evangelſzy ſtarſchi proteſtowachu; tu we Dortmundźe njedźiwa pak wyſchnoſcź na proteſt evangelſkich ſtarſchich. To je ſ pſchicžinu, ſo evangelſzy ſtarſchi też w druhich ſchulſkich wokrjeßach ſtreikej pſchiſtupuja. Tak pſchiſamknychu ßo ſańdźeny tydźeń k tym hacž dotal ſtreikowazym wokrjeßam hiſchcže: Unna, Hamm, Bielefeld, Hagen, Witten, Gelſenkirchen. Ssu měſta, hdźež je doſpołny ſtreik, tak ſo do zyła žane dźěcźi do ſchule njepſchińdu. Wucžerjo hroża ſdźěła ſ wótrymi khłoſtanjemi: hubjene zenſury, puki, ßedźo woſtacź. Ale ßu to runje hórnizy tutych krajinow, kotſiž ßo njedaja ſatraſchicź, ale na ßwojim wobſteja. — Tole ſapißacź je nuſne a hódne, hdyž tola też tu a tam liwkich ſtarſchich namakaſch, kotſiž ßo mało ſtaraja wo to, ſchto dźěcźo woßebje też ſa duſchu a ſnutſkowne žiwjenje ßobu na pucź doſtanje. — —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

K hodam pſchejemy wſchěm lubym cžitarjam a cžitarkam Božeho žohnowanja połne bohatſtwo. My móžemy tola pſchi wſchej khudobje naſcheho khuduſchkeho cžaßa bohacźi bycź na njeſachodnych kubłach! Tuž wotewrmy tola ruzy a wutrobu ſa nje. My móžemy tola pſchi wſchěm ſtruchłym a ſrudnym naſcheho tyſchneho cžaßa woprawdźe a wěrnje wjeßeli a radoſcźiwi bycź. Tuž dajmy ßo tak roſſwjeßelicź a radujmy ßo ßobu w tej radoſcźi, kotrejež ſpočzatk a wukhód w žłobju Bethlehemſkim! To ßu potom też lětża ſbožowne, ſbóžne hody!

S **Budyſchina.** Po wobſamknjenju lětuſcheje ſhromadźiſny je naſche ßerbſke lutherſke knihowne towaŕſtwo wot wudacža nabožneje wottorhańſkeje protyki na lěto 1927 wothladało. Sa to pak doſtanu ßerbſke domy na lěto 1927 ſaßo „Bibliſki pucźnik", kiž je prjedy ſa wjazy hacž 6 lětdźeßatki kóžde lěto wo naſche durje ßo kłapał. W nim ſmějemy ſaßo ſchpruch ſe ßwjateho pißma na kóždy dźeń a nimo teho ſapiß wotdźělenjow ßwjateho pißma, kiž hodźa ßo ſa wſchědnu domjazu nutrnoſcź. Płacźiſna (25 pj. ſa exemplar) je tak niſka, ſo móže drje kóždy, kiž chze, ßebi ßwój exemplar wotewſacź. Hromadźe ſ najnowiſchej knihu naſcheho ßerbſkeho luth. knih. towaŕſtwa, kotreż ma napißmo „Domjazy prědaŕ", 2. dźěl, (płacźiſna 2,25 hr.) je Bibliſki pucźnik rjany hodowny dar. Njech wobej knižzy ſaſtup namakatej do ßerbſkich domow! Wjele drohich wězow ludźo njetrjebawſchi ßebi domoj noſcha. Schtóž ſ „Bibliſkim pucźnikom" a ſ „Domjazym prědarjom" Boże ßłowo ßebi ponjeße do doma, tón ſ tym ſcžini dobry ſkutk ßam ßebi, ßwojim domjazym a Božemu kraleſtwu k lěpſchemu.

S **Budyſchina.** Na torhoſchcźu pſched Pětrowej zyrkwju w Budyſchinje ßu wulki Božodźěſcźowy ſchtom ſtajili, ſ elektriſkimi ßwěcžkami. Nětko tam kóždy wjecžor wſchelake chory ſpěwaja, a pſchezo wjazy je ludźi, kiž na hodowne ſpěwy poßłuchaja. Jeno wutoru mokreho ßněha dla Heringowe ſpěwne towaŕſtwo njeſpěwaſche. Spěwaŕki ßo wětra a mokroty bojachu.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Runjež hiſchcže njechachu ſjawnje wo nowej zyrkwinej woßadźe abo tola wo nowej zyrkwi we Wulkim Wjelkowje do nowinow piſacź, je tola hižo něchtó do dźenika naſtawk podał. Kaž ßo ſda, je wjele dobreho ducha we wßach tam wokoło Wjelkowa, ſo njeje zyle njemóžne, ſo wubjerk pod knjeſom fararjom Rjedu wěz bórſy ſpěchuje. Najlěpje by było, jenož naŕhwilnu zyrkej abo modleŕnju natwaricź, w kotrejž móhli duchowni ſ Hodźija a Budyſchina prědowacź, ßo wě, woßebje po ßerbſku. Pucže do Hodźija abo Njeßwacžidła abo Budyſchina ßu woprawdźe jara daloke, ſa ſtarych pſchedaloke. Mjenje dźěła wſchak duchowni njeſměja, ale žadyn duchowny ßo njeſapowědźi, nowu prózu na ßo wſacź a pomhacź Boże kraleſtwo w Lutherowym duchu twaricź.

Saſka krajna zyrkej je ſaßo jeneho ſe ßwojich wjednikow ſhubiła. Prjedawſchi miniſter dr. Schroeder je ſemrěł. Wón njebě jenož ſa žiwjenje Drježdźanſkich evangelſkich woßadow waźna woßoba, ale też ſa žiwjenje a hibanje zyrkwje w Saſkej dozyła. Dołhe lěta bě ßobu we woßadnym ſaſtupjeŕſtwje Handrijoweje woßady. Hižo jako měſchcźanoſta w Plawnje pſchińdże wón do ſynody, do kotrejež bu ſaßo a ſaßo wuſwoleny, też do poßlednjeje ßkuſcheſche wón. Wón bu też ſa Miſchnjanſkeho tachanta a probſta pomjenowany a mějeſche tam w Miſchnu hiſchcže 3. oktobra, pſchi ſaſtupje noweje wuſtawy, waźny pſchednoſchk. Dr. Schroeder bě ſ wjednikom też we wſchelakich waźnych towaŕſtwach a ſjednoczeńſtwach, tak n. pſch. we: „Volkskirchlicher Laienbund", „Evangeliſcher Gemeindetag". W zyrkwi Sswj. Handrija, kotrejž bě dołhe lěta ßwěru ßkužił, dźerźachu, jeho wopominajo, woßebitu Božu ßkužbu, pſchi kotrejž konſ. rada Vorwerk prědowaſche. Nimo toho poręcžachu tam wyſchſchi měſchcźanoſta dr. Seetzen, preſidenta dotalneje ſynody, a wyſchſchi zyrkw. rada Jentſch a prof. dr. Hickmann a wyſchſchi zyrkw. rada Cordes.

Liſtowanje: K. w Hr. ſa Nowe lěto. — H. w P. ſa ßwjedźeń ſjewjenja (9. jan.). — R. w B. ſa 2. po Ep. —

Samołwity redaktor: farak Wyrgacź w Noßacźizach.